R. P. LAVRENTII

DE PEYRINIS

GENVENSIS

ORDINIS MINIMORVM S. FRANCISCI DE PAVLA,
olim in Prouincia Genuenſi Vice-Generalis : Necnon ſanctiſſimæ Inquiſitionis contra Hæreticam prauitatem Vicarij.

FORMVLARIVM PRÆLATORVM REGVLARIVM,

SEV OMNES FERE FORMÆ AD OFFICIVM PRÆLATI LEGITIME EXERCENDVM NECESSARIÆ.

TOMVS TERTIVS,

In quo præter dictas formas præſertim ad modum procedendi iudicialiter perutiles, habentur adhuc notæ dictarum formarum materias aperientes.

OPVS PRÆLATIS OMNIBVS NECESSARIVM,
Indice copioſiſſimo totius Operis adornatum.

EDITIO NOVISSIMA, MVLTIS ADDITIONIBVS PRÆ CÆTERIS LOCVPLETATA.

LVGDVNI,
Sumptibus IOANNIS-ANTONII HVGVETAN, & GVILLIELMI BARBIER.

M. DC. LXVIII.

CVM APPROBAT. ET PERMISSV.

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. D.D.

RAPHAELI PIZZVRNO,

TOTIVS MINIMORVM ORDINIS S. FRANCISCI DE PAVLA

olim Correctori Generali,

NVNC VERO GVARDIENSI EPISCOPO VIGILANTISS.

SALVTEM.

SIBI EIVSDEM PATROCINIVM PRECATVR

F. Angelus Vigus Minimus.

S*EVERIOR*, *& non æqua librata trutina mihi videtur illa Senecæ ſententia:* Ingratus eſt,qui beneficium reddit ſine vſura. *Expediet beneficia detrectare, ne per illa in ingrati animi crimen incurramus:etſi verum eſt ex Ariſt.2. Philoſ.Mor.* Magiſtris,Diis,& Parentibus non poſſe reddi æquiualens. *Nemo erit non ingratus, cùm nemo non fateatur ſe debere Deo, Magiſtris, & Parentibus. Mitior Ariſtot.8. eiuſdem Philoſ. Mor.& animo beneficiis deuincto magis indulget dicens.* Retributio poſſibilis eſſe debet, non condigna. *Ingenuè fateor Illuſtriſſ. ac Reuerendiſſ. D. Ingratus eſſe nunquam deſinerem, ſi tuis in me collatis reddere deberem condigna beneficiis: quid poſtea ſi cum vſura? Æquiualens non inuenio reddendum Magiſtro meo, Parenti meo, quinimmo (ſi fas eſt dicere) Deo meo, & liceat mihi addere, Raphaëli meo: Magiſtro, a quo artes hauſi Philoſophicas: Parenti, cui Religionis olim meæ tenenti gubernaculum magis debebam, quam genitori: Deo, Prælato ſcilicet,cum Sacerdotibus omnibus,præſertim Prælatis dicat Veritas ex Io.*10. Ego dixi,Dij eſtis; *Raphaëli tandem,qui Medicina interpretatus ignorantiæ cæcitatem ab oculo mentis meæ, & ſuaueolenti conuerſatione auertit, & doctrinæ fugauit ſplendore. Neque inconſulto natura, vt opinor, mihi Angeli, tibi Raphaëlis nomen impoſuit. Superior cæleſtium ſpirituum Hierarchia, in qua non vltimus eſt Raphaël, inferiores,vt aiunt Theologi, ordines illuminat: Tu Raphaël in Doctorum cætu ſublimis, me Angelum ſcientia vix prima ſequentem ſigna illuminaſti. Quid pro tantis redderem, verſabar animo: extremum ingenuè timebam ſupplicium, timebam ingrati notam, ni profiterer,vnde viuerem: Verebar à tua beneuolentiæ menſa impranſus abire de more Gymnoſophiſta-*

rum, apud quos impranſus abibat, qui nullum diurni laboris fructum parentibus afferret: culpa erat non afferre: De meo quod afferrem non habebam; vt afferrem, furari ſatius fuit alienum; affero igitur, & offero Dominationi tuæ Illuſtriſſ. ac Reuerendiſſ. adm. R. P. F. Laurentij de Peyrinis Informatoris, & Præceptoris tui, tuique amantiſſimi Opera, ad Prælatos attinentia, quæ olim ab eodem in lucem edita, & per orbem diffuſa tantam, tamque variam prætulerunt Doctrinam, vt plures plurimum ex ea fateantur ſe profeciſſe. Vnde iure poteſt de ſe ipſa dicere, OMNIBVS PROSVM, *eodem enim modo, quo aqua vnico in vaſe floribus variis vigorem conſeruat, Doctrina hoc in libro contenta diuerſis Prælatorum, præcipue Regularium, vtilis eſt rebus, & geniis. Legant, iterumque legant Regulares omnes, legite Prælati, & ſcietis quomodo præeſſe debeatis: cumque omnes inſtar apum ſuccos decerpitis meliores, cognoſcite, quod* IAM VOBIS MELLIFICATIS, *dum Regulares regularia perlegentes iura fouetis Regularium. Ignoſce Illuſtriſſ. ac Reuerendiſſ. Domine, ſi tantiſper eram digreſſus; ad librum redeo, qui excuſſus denuo non tantum meo ſtudio, quàm tuo patrocinio dicit:* SEMPER VIVO, *ſibi vindicans proprietates herbæ illius, quæ in tectis naſcens oculi equini refert imaginem, ſemper virens; vnde ſemper viui nomen habuit à noſtris Medicis, Zoophtalmos à Græcis. Viri docti tecta ſunt, oculi ſunt, ſemper virentes ſunt, qui cæteris altiores humanis rebus inuigilant, in aduerſis eundem retinent ſemper animum. Hoc tibi dabit hic liber, & iam dediſſe probant Prudentia, & Vigilantia, quibus Religionem noſtram inuictè moderatus es, & Eccleſiam tuam moderaris. Suſcipe libenti animo, eoque illud amore velim amplecteris, quo Auctorem, dum degeret in viuis proſequutus es, & quoties librum à te perlegi contigerit, ſodalis olim tui, deinde diſcipuli, poſtea ſubditi, nunc Angeli tui memineris, & Rege felix.*

FACVLTAS REVERENDISS. P. GENERALIS.

Fr. Franciſcus à Longobardis totius ſacri Minimorum Ordinis Sanctiſſ. Patris noſtri Franc. de Paula Corrector generalis Reuerendo Patri F. Laurentio de Peyrinis, eiuſdem Ordinis Theologo facultatem facimus, vt poſſit typis mandare librum, qui inſcribitur: *Formularium Prælatorum Regularium*, dummodò diligenter examinetur, & approbetur à duobus Theologis, ſiuè noſtri, ſiuè alterius Ordinis, nominandis à R. P. Prouinciali noſtræ Prouinciæ Genuenſis; & adſit etiam facultas aliorum, ad quos pertinet. In quorum, &c. Datum Romæ in noſtro Conuentu S. Andreæ de Frattis, die 2. Octobris 1632.

Fr. Franciſcus à Longobardis indignus Generalis.

Fr. Io. Chryſoſtomus Malaſpina, in Prou. Gen. Min. Cor. Prou.

Committo examinationem prædicti libri P.F. Hieronymo Trimarchi, & P. F. Franciſco Maria de Agrifoliis Theologis noſtri Ord. Dat. Genuæ die 27. Ianuarij 1633.

Fr. Io. Chryſoſtomus qui ſupra.

APPROBATIO.

Opus admod. R. P. Laurentij de Peyrinis noſtri ſacri Minimorum Ordinis S. Franciſci à Paula olim per tres vices Prouincialis huius Prouinciæ Genuenſis, Theologi, ac Canoniſtæ doctiſſimi, inſcriptum: *Formularium Prælatorum Regularium*, commiſſioni R. Adm. P.F. Ioannis Chryſoſtomi Malaſpinæ, eiuſdem Prouinciæ Prouincialis, vt par eſt, ſatisfacere volens, legi, & nihil vidi, quod catholicæ fidei aduerſetur, aut bonis obſtet moribus. Immò puto fore opus Religioſis omnibus, non ſolummodo Minimis, ſed aliis gratiſſimum, vtiliſſimum, perneceſſarium; & digniſſimum iudico, vt lucem videat, & typis mandetur. Fateor velim, nolim, Italos Minimorum alumnos, & Auctoris Commilitones non parùm obligatos cenſeri huic tanto viro, qui, vt noſtrorum neceſſitatibus occurrat, corporalis propriæ ſalutis iacturam feciſſe videtur, ac facere non deſiſtit. Faxit Deus, vt ad maiorem Dei gloriam ſanitatem recuperet, & maiora videbimus. E Genuenſi Minimorum Ieſu Mariæ Muſæo, die 16. Decembris, Anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo tertio.

ITA TESTOR.

Fr. Hieronymus Trimarchi Meſſanenſis, Ordinis Minimorum S.Franciſci à Paula in Gymnaſio Mamertino eiuſd. Ord. S. T. L. & Iuris Pontificij Profeſſor.

APPROBATIO.

EGO infraſcriptus ad huius libri, qui *Formularium Prælatorum Regularium inſcribitur, Auctore R. A. P. F. Laurentio de Peyrinis, &c.* examen, ac diſcuſſio delectus, fidem facio librum eundem attentè à me perlectum fuiſſe, nec quidquam, animaduerſum, quod fidei Catholicæ, boniſque moribus non ſit conſentaneum. Cuncta quinimmo in ipſo fulgere cognoui, ſanamque præferri doctrinam, delectabili formarum, notationumque varietate, omnibus ſapientiæ ſtudioſis, ac Regularium præcipuè ſuperiorum optatis, Vertumni inſtar, accommodatam, ac opportunam. Quare typis digniſſimum cenſeo. In quorum fidem, &c. Datum Genuæ in noſtro Ieſu Mariæ Collegio die 1. Octobris 1635.

F. Franciſcus Maria de Agrifoliis Genuenſis Ordinis Minimorum S. T. P. Auctoriſque Diſcipulus: Et A. R. P. Zeloſi Collega.

APPROBATIO.

IVſſu Reuerendiſſimi P. Inquiſitoris Genuen. vidi *Formularium Prælatorum Regularium* ab Admod. Reuerend. P. Fr. Laurentio de Peyrinis Genuen. Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula conſcriptum, nihilque in eo reperi bonis moribus, aut fidei contrarium, ſed typis mandetur ob doctrinæ, & eruditionis, quam continet varietatem, omnibus præſertim Regularibus exiſtimo futurum valde vtile. In quorum fidem, &c. Genuæ in domo profeſſa Societ. IESV 13. Nouembris 1635.

Io. Maria Camulius Præpoſitus Domus Profeſſæ Soc. IESV.

APPROBATIO.

SIcut complacuit Reuerendiſſ. P. Inquiſitori Gen. Ego ſubſcriptus hoc *Formularium Prælatorum Regularium* Auctore R. A. P. F. Laurentio de Peyrinis perlegi, & vt bonis moribus, ac fidei Catholicæ conſonum, ita omnibus nnmeris abſolutiſſimum, cunctiſque Regularibus Prælatis præſertim vtiliſſimum, & quod typis euulgetur digniſſimum cenſui. In quorum fidem, &c. Datum Genuæ 17. Kalend. Decembr. 1635.

D. Ludouicus Medronus Clericus Reg. S. Pauli Præpoſitus.

IMPRIMATVR.

Fr. Vincentius Prætus à Serravale Magiſter Inquiſitor Genuæ.

Denuò Imprimatur.

Inquiſitor Placentiæ.
Franciſcus Saluaticus Vic. Gen.
Roſa Vidit.

INDEX

Capitum in hoc tertio Tomo contentorum, ordine alphabetico digeſtus.

Numerus vltimus paginam indicat.

Litera A

CAP. I. *De forma abſoluendi ab excommunicatione in forma conſueta Eccleſiæ.* pag. 1

II. *De forma abſoluendi excommunicatum iam mortuum.* 2

III. *De forma abſoluendi à ſuſpenſione, vel interdicto extra, vel intra ſacramentalem confeſſionem.* 3

IV. *De forma abſoluendi, ſeu potius diſpenſandi ſuper irregularitate.* ibid.

V. *De forma abſolutionis generalis, quæ datur Regularibus in diebus Reconciliationum.* 4

VI. *De forma abſolutionis generalis, qua dari ſolet in extremis vitæ conſtitutis.* ibid.

VII. *De forma abſolutionis, quæ datur electoribus in Capitulo ad effectum electionis.* 7

VIII. *De forma abſolutionis, alicui datæ ex commiſſione ſummi Pœnitentiarij.* 8

IX. *De forma faciendi fidem abſolutionis alicui datæ ex commiſſione ſummi Pœnitentiarij.* ibid.

X. *De forma accuſationis.* 9

XI. *De forma concedendi facultatem alienandi.* ibid.

XII. *De forma appellationis.* 10

XIII. *De forma Apoſtolorum, qui debent dari appellanti à Iudice à quo.* 11

XIV. *De eadem forma breuiori.* ibid.

XV. *De forma Apoſtolorum refutatoriorum.* 12

XVI. *De forma Apoſtolorum reuerentialium.* ibid.

XVII. *De forma Apoſtolorum conuentionalium.* ibid.

XVIII. *De forma Apoſtolorum Teſtimonialium.* ibid.

XIX. *De forma concedendi Apoſtolos Teſtimoniales, quando appellans non fuit auſus illos petere à iudice appellato.* ibid.

XX. *De forma recipiendi apoſtatas ad Religionem reuertentes.* 13

Litera B

CAP. I. *De forma, qua declaratur, aliquem eſſe ordinis benefactorem.* 14

II. *De eadem forma facta à Generali.* 15

III. *De forma, quæ fieri poteſt benefactori, ſeu aliàs amico peregrinanti, vt fratres ei eleemoſynas largiantur.* ibid.

Litera C

CAP. I. *De forma principiandi Capitulum generale.* 16

II. *De forma incipiendi Capitulum Prouinciale,* ibid.

III. *De forma incipiendi Capitulum definitorium.* ibid.

IV. *De forma, quâ ſuperior ſcribit inferiori, vt aliquem in carceres detrudat.* 19

V. *De forma ferendi cenſuras.* 21

VI. *De forma ferendi cenſuram excommunicationis ſolemnem.* 22

VII. *De forma citationis.* 23

VIII. *De eadem forma, quando Iudex eſt delegatus.* ibid.

IX. *De eadem forma, quando reus ſe abſentauit.* ibid.

X. *De eadem forma breuiori, quando reus aufugit.* 24

XI. *De forma inſtituendi confeſſores Regularium.* ibid.

XII. *De forma, quâ Prælatus regularis præſentat ſubditum Epiſcopo, ad hoc vt eum approbet ad confeſſiones ſæcularium audiendas.* 25

XIII. *De eadem forma.* ibid.

XIV. *De forma inſtituendi confeſſarium ordinarium Monialium.* 26

XV. *De forma inſtituendi confeſſarium extraordinarium Monialium.* 27
XVI. *De forma confirmandi Vicarium electum loco Correctoris defuncti.* 28
XVII. *De forma confirmationis Correctoris Romani.* ibid.
XVIII. *De forma confirmationis Prouincialium.* ibid.
XIX. *De forma erigendi confraternitates.* 32
XX. *De forma eligendi conſeruatorem in aliqua Prouincia, vel conuentu.* 33
XXI. *De forma prouidendi de Correctore, quando electio propter aliquam cauſam ad Prouincialem eſt deuoluta.* 34
XXII. *De forma dicendi culpam in Capitulis culparum.* 35

Litera D

Cap. I. *De forma Denuntiationis Iudicialis.* 37
II. *De forma Denuntiationis Euangelicæ.* ibid.
III. *De forma Definitionis, ſeu deciſionis alicuius caſus ſpecialiter commiſſi.* 39
IV. *De forma Diffinitionis generalis à Viſitatoribus facienda.* 40

Litera E

Cap. I. *De forma monendi aliquem, vt ab ebrietate deſiſtat.* 41
II. *De forma iuramenti præſtandi ab Electoribus ante electionem de meliori eligendo.* ibid.
III. *De forma, qua Scriba in capitulo electus, illi fidelitatem promittit.* 43
IV. *De forma communis electionis, quæ fieri debet electione ſecuta.* 44
V. *De forma literarum electionis Correctoris localis mittendarum ad capitulum diffinitoriū, vel Prouinciale pro confirmatione.* ibid.
VI. *De eadem forma in caſu electionis non ſecutæ propter diſcordiam.* ibid.
VII. *De eadem forma in caſu electionis non ſecutæ propter penuriam Fratrum vocalium.* 45
VIII. *De forma literarum electionis Correctoris per mortem prædeceſſoris, mittendarum ad Prouincialem, & Collegas pro confirmatione.* 46
IX. *De forma literarum electionis Correctorum Romanorum, mittendarum ad Patrem Generalem pro Confirmatione.* 47
X. *De forma electionis Diſcreti deſtinandi ad Capitulum Prouinciale.* 48
XI. *De forma electionis Commiſſi ad Capitulum Generale deſtinandi.* ibid.
XII. *De forma literarum electionis Commiſſi factæ in ſingulis conuentibus mittendarum ad Capitulū Prouinciale pro Confirmatione.* 49
XIII. *De forma literarum electionis Prouincialis, mittendarum ad Patrem Generalem pro confirmatione.* ibid.
XIV. *De eadem forma in caſu mortis Prouincialis.* ibid.
XV. *De eadem forma facta à Capitulo deſinitorio vſque ad quod tantùm durant electiones Prouincialium factæ cauſa mortis.* 50
XVI. *De forma præſentandi electionem electo abſenti.* 51
XVII. *De forma, quâ abſens electus præſtat electioni conſenſum.* ibid.
XVIII. *De forma conſtituendi Procuratorem ad petēdum confirmationem Generalis, vel Prouincialis, in caſu, quo altera pars aliam elegiſſet, ſeu dictæ electioni ſe oppoſuiſſet.* 52
XIX. *De forma, quâ appellatur, ne quis in Prælatum eligatur.* ibid.
XX. *De forma appellationis contra perſonam iam electam.* 53
XXI. *De forma, quâ debent teſtes fidem facere de appellatione facta.* ibid.
XXII. *De forma monendi Electores de morte Generalis, vt Electioni intereſſe poſſint.* 54
XXIII. *De forma monendi Religionem de morte Generalis, vt ei parentet.* ibid.
XXIV. *De forma, quâ Generalis monet Religionem de morte alicuius collegæ, & de noua electione.* ibid.
XXV. *De forma monendi Electores, vt adſint electioni, in caſu mortis Prouincialis.* 55
XXVI. *De forma, quâ deputatus ad vocandum abſentem, ſe illum vocaſſe fidem facit.* 56
XXVII. *De forma prouidendi de Prouinciali, quando Electio ad Generalem propter diſcordiam eſt deuoluta.* ibid.
XXVIII. *De eadem forma, quando electio fuit caſſata propter formam non ſeruatam.* 57
XXIX. *De forma bonæ electionis ſuadendæ.* ibid.
XXX. *De eadem forma, quando facienda eſt electio per mortem.* ibid.
XXXI. *De forma literarum, quibus animatur quis ad retinendam dignitatem, quam renuntiare intendit.* 58
XXXII. *De forma dandi licentiam Religioſo, vt poſſit eſſe executor alicuius teſtamenti.* ibid.
XXXIII. *De forma eximendi aliquem ab officiis ordinis.* 59
XXXIV. *De eadem forma concedente exemptionem ab oneribus communitatis.* ibid.
XXXV. *De forma eximendi aliquē in caſu particulari à iuriſdictione ſuperioris Ordinary.* ib.
XXXVI. *De forma concedendi licentiam alicui Religioſo exorcizandi.* 60
XXXVII. *De forma literarum concedendarum expulſis ab ordine.* 61
XXXVIII. *De eadem forma abſque expreſſione cauſæ.* ibid.
XXXIX. *De forma, quâ Generalis debet monere Epiſcopum de ſupradicta expulſione.* 62

Litera F

Cap. I. *De forma profeſſionis fidei facienda à Prælatis regularibus.* 63

II. *De*

II. *De forma, quâ declaratur aliquem fuiſſe in numeram Fundatorum, à Capitulo Generali receptum.* 64

III. *De eadem forma facienda à Prouinciali, ſeu Correctore, quando contingeret fundatorem peregrinari.* ibid.

Litera G

CAP. I. *De forma, qua Generalis declarat aliquem in Capitulo Generali electum fuiſſe Patronum, ac Protectorem alicuius Prouinciæ.* 65

II. *De forma, qua Generalis ſcribit hortando iuuenes ad ſtudendum.* 66

III. *De forma literarum paſtoralium, quas ſolent Generales ad ſubditos ſcribere.* ibid.

IV. *De eadem forma.* 69

V. *De forma literarum, quibus ſolet Generalis tempore Capituli Generalis ſcribere ad omnes Prouincias, ne quis ad dictum Capitulum accedat, qui vocem in eo non habeat.* 70

VI. *De forma, qua Generalis poteſt dare licentiam alicui ex ſuis fratribus Epiſcopatum acceptandi.* 71

VII. *De forma, qua Generalis dat licentiam Electo in Epiſcopum, vt poſſit in Conuentu habere cellam, & aliis priuilegiis Religionis frui.* 72

VIII. *De forma, qua Generalis hortatur Prouinciales ad ſuum officium rectè exercendum.* ibid.

Litera I

CAPVT VNICVM. *De forma diſpenſandi illegitimos.* 73

Litera L

CAP. I. *De forma inſtituendi Lectores.* 74

II. *De forma dandi licentiam Religioſo, vt legatione fungatur.* 75

III. *De forma dandi alicui licentiam libros imprimendi.* 78

IV. *De forma approbationis librorum.* ibid.

Litera M

CAP. I. *De forma inſtituendi Magiſtrum Ceremoniarum.* 77

II. *De forma inſtituendi Gubernatorem Monialium.* 82

III. *De forma qua Prælatus dat facultatem alicui viſitandi Monaſteria Monialium.* 83

IV. *De forma dandi licentiam Medico, &c. ingrediendi Monaſteria Monialium.* 84

V. *De forma iuramenti præſtandi ab admittendis intra clauſuram Monialium.* 85

VI. *De forma dandi licentiam Correctrici recipiendi aliquam puellam ad habitum Religionis.* ibid.

VII. *De forma dandi licentiam Monialibus recipiendi puellam in Monaſterium cauſa educationis.* 86

VIII. *De forma ſcribendi alicui, vt mulierum familiaritatem vitet.* ibid.

Litera N

CAP. I. *De forma creandi nouitios.* 87

II. *De forma committendi alicui nouitiorum receptionem.* 89

III. *De forma committendi alicui, vt informationes ſumat de nouitio ad religionem recipiendo.* 91

IV. *De forma, quâ poteſt ferri teſtimonium, nouitium ſumpſiſſe iuramentum, nullum ſe impedimentum habere ex prohibentibus religionis ingreſſum.* ibid.

V. *De forma ferendi teſtimonium de informationibus ſumptis circa eum, qui vult religionem ingredi.* 92

Litera O

CAP. I. *De forma ſimplicis obedientiæ.* 92

II. *De obedientia ad petitionem cum commendatione perſonæ.* ibid.

III. *De forma obedientiæ viſitandi domum S. Mariæ Lauretanæ.* ibid.

IV. *De obedientia per modum tranſitus cum commendatione.* 93

V. *De forma mittendi fratres ad ſumendos ordines.* 95

VI. *De eadem forma ſub amplioribus verbis.* ib.

Litera P

CAP. I. *De forma participationum bonorum religionis, quæ datur deuotis amicis.* 97

II. *De forma inſtituendi Prædicatorem.* ibid.

III. *De eadem forma ad inſtantiam alicuius Prælati vel communitatis.* 98

IV. *De eadem forma, quando aliqua Ciuitas Prædicatorem petit in particulari.* ibid.

V. *De forma, quâ Prælatus poteſt ſe excuſare, quod non poſſit Prædicatorem petitum mittere, propter eius infirmitatem.* ibid.

VI. *De forma generali prædicandi à Patre Generali conceſſa.* 99

VII. *De forma, quâ Prælatus regularis poteſt monere Epiſcopum de punitione Religioſi, qui cum ſcandalo deliquit.* ibid.

VIII. *De forma inſtituendi Præſidentem in Capitulo Prouinciali.* 100

IX. *De forma incipiendi proceſſum in viſitatione generali.* 103

X. *De*

X. *De eadem forma, ſed breuiori.* 108

XI. *De forma incipiendi proceſſum in viſitatione Generali facienda à Indice delegato.* ibid.

XII. *De forma incipiendi proceſſum contra infamatum repertum, ſeu denuntiatum in viſitatione generali.* ibid.

XIII. *De forma incipiendi proceſſum, quando conſtat de corpore delicti, ſed ignoratur, quid illud commiſerit.* 109

XIV. *De forma incipiendi proceſſum, quando conſtat de delinquentibus, ſed non de delicto.* 110

XV. *De forma incipiendi proceſſum, quando non conſtat de delinquente, neque etiam de delicto, niſi per dictum illius, qui damnum paſſus eſt.* ibid.

XVI. *De forma incipiendi proceſſum per viam denuntiationis in ſpecie.* 111

XVII. *De forma incipiendi proceſſum, quando tam delictum, quàm delinquens ſunt notorij.* 116

XVIII. *De forma procedendi contra reum delinquentem, coram Indice pro tribunali ſedente.* 117

XIX. *De forma incipiendi proceſſum contra repertum in flagranti.* 118

XX. *De forma, quâ redditur à Prælatis teſtimonium profeſſionis alicuius fratris.* 119

XXI. *De forma inſtituendi Prolectorem, ſeu procuratorem alicuius conuentus.* 120

Litera Q

CAP. VNIC. *De formâ mittendi Religioſos fratres ad quaſtuandum.* 121

Litera R

CAP. I. *De forma recuſandi viſitatorem.* 121

II. *De eadem forma, quando tota Prouincia vellet viſitatorem recuſare.* ibid.

III. *De forma rehabilitandi fratres priuatos.* 122

IV. *De eadem forma.* ibid.

V. *De forma inſtituendi ſtudiorum Regentem.* 123

De forma renuntiandi alicui officio. 124

VI. *De forma, qua poteſt Prouincialis dictam renuntiationem acceptare.* ibid.

VII. *De forma, qua Prouincialis monere poteſt fratres alicuius Conuentus de renuntiatione facta à ſuo aliàs Correctore.* ibid.

VIII. *De forma acceptandi renuntiationem, cum ſubſtitutione à Generali facienda.* 125

IX. *De forma examinandi reum.* 126

Litera S

CAP. I. *De forma ſententiæ abſolutoriæ.* 129

II. *De forma ſententiæ interlocutoriæ.* 130

III. *De forma ſententiæ diffinitiua condemnatoriæ.* 131

IV. *De forma ſententiæ condemnatoriæ abſque expreſſione cauſæ.* 132

V. *De forma aſſignandi aliquem in ſtudentem* ibid.

Leges obſeruandæ à Regente, Lectoribus, & ſtudentibus Collegij Ordinis Minimorum IESV MARIÆ *Genuæ.* 132

§. 1. *De Religione ergà Deum & Sanctos in huius ſtudij proſecutione.* ibid.

2. *De Regente.* 133

3. *De Lectoribus.* ibid.

4. *De ſtudentibus.* ibid.

5. *De bidello.* 134

6. *De conferentiis.* ibid.

7. *De tempore legendi & vacandi.* 135

8. *De priuilegiis Lectorum, & ſtudentium.* 136

9. *De pœnis, & præmiis ſtudentium.* ibid.

10. *De excubitore.* ibid.

11. *De Magiſtro ſtudentium.* 137

12. *De Ordine ſedendi in conferentiis, & publicis diſputationibus.* ibid.

Litera T

CAP. I. *De forma, qua Prælatus poteſt dare licentiam ſuo ſubdito, vt poſſit teſtificari in cauſis ſæcularium.* 137

II. *De forma examinandi teſtes circa delictum notorium.* 138

III. *De forma examinandi teſtes productos à denuntiatore in crimine non notorio.* 139

IV. *De forma dandi licentiam ſubdito tranſeundi ad arctiorem Religionem.* 141

V. *De forma, qua Superior Religionis ſtrictioris fidem facit ſe eſſe paratum recipere profeſſum laxioris.* 142

Litera V

CAP. I. De *forma inſtituendi Vicarium generalem in aliqua natione.* 143

II. *De forma conſtituendi aliquem Vicarium ordinarium in aliqua Prouincia.* ibid.

III. *De forma conſtituendi Vicarium pro aliquo caſu ſpeciali,* 144

IV. *De forma inſtituendi Viſitatorem, & Vicarium Generalem.* ibid.

V. *De forma inſtituendi Vicariam pro aliquo Conuentu in emergentibus.* 145

VI. *De forma inſtituendi Vicarium mittendum ad Capitulum generale.* 146

VII. *De forma inſtituendi Vicarium per diſceſſum Prouincialis à Prouincia cauſa accedendi ad Capitulum Generale, vel aliàs.* 149

VIII. *De forma inſtituendi Vicariam qui præſideat in Capitulo definitorio, quando Prouincialis illi adeſſe non poteſt.* 150

IX. *De forma inſtituendi Vicarium Prouincialem in Capitulo Prouinciali, quando Prouincialis illi intereſſe non poteſt.* ibid.

X. *De forma inſtituendi Vicariam Generalem in Capitulo Generali, quando Generalis ad illud accedere non poteſt.* 151

Litera Z

CAP. I. De *forma confirmandi zeloſum.* 151

II. *De forma inſtituendi zeloſum loco defuncti.* 152

III. *De forma, qua Generalis declarat, aliquem fuiſſe in zeloſum electum.* 154

APPENDIX 1. *Ad ea, quæ dixi ſupra litera O. cap. 4. n. 2.* 155

2. *Ad ea, quæ dixi tomo 1. Priuilegiorum in conſt. 10. Leonis X. num. 2. & in cap. 4. addit. n. 7.* 160

3. *Ad ea, quæ dixi tom. 2. noſtrorum Priuilegiorum poſt conſt. 5. Greg. XIII. conſtit. 6.* 161

4. *Ad ea, quæ dixi tom. 3. priuil. cap. 2. poſt conſtitut. 21. aliàs 31. Vrb. VIII. conſtit. 22. aliàs 32.* 162

5. *Ad ea, quæ dixi tom. 3. priuileg. cap. 12. in conſtitut. 3. aliàs 13. Vrbani VIII.* 163

FORMVLARIVM PRÆLATORVM REGVLARIVM.

LITERA A.

CAPVT PRIMVM.

De forma abſoluendi ab excommunicatione in forma conſueta Eccleſiæ.

CVM alicui eſt commiſſum abſoluere ab excommunicatione in forma conſueta Eccleſiæ. 1. curare debet abſoluens, vt excommunicatus parti læſæ ſatisfaciat, *cap. porrò, de ſent. excom.* quòd ſi non poteſt pro tunc ſatisfacere, vt det ſufficientem cautionem de ſatisfaciendo, aut ſaltem, ſi eam præſtare non poteſt, iuret ſe eam primùm poterit, ſatisfacturum. Deinde, ſi crimen, ob quod in excommunicationem incidit, ſit graue, iuramentum ab eo exigatur de parendo mandatis Eccleſiæ, quę illi fient pro tali cauſa, & pręcipuè, quòd deinceps non ampliùs ita delinquet, *cap. Ex tenore, de ſent. excom.* Deinque pænitentem coram ſe vtroque genu flexo in humero vſque ad camiſiam excluſiuè denudato, virga aut diſciplina, ſiue etiam cingulo ſedens cooperto capite, leniter percutiat, dicendo totum Pſalmum *Miſerere*, cum *Gloria Patri*, &c. *Cap. A nobis, el 2. de ſent. excom.* Deinde ſurgit, & aperto capite dicit. *Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon. Pater noſter, &c.* ℣. *Et ne nos inducas in tentationem.* ℟. *Sed libera nos à malo.* ℣. *Saluum fac ſeruum tuum, vel ancillam tuam, Domine.* ℟. *Deus meus ſperantem in te.* ℣. *Nihil proficiat inimicus in eo, vel in ea.* ℟. *Et Filius iniquitatis non apponat nocere ei.* ℣. *Eſto ei, Domine, turris fortitudinis.* ℟. *A facie inimici.* ℣. *Domine exaudi orationem meam.* ℟. *Et clamor meus ad te veniat.* ℣ *Dominus vobiſcum.* ℟. *Et cum Spiritu tuo.* Oremus. *Deus, cui proprium eſt miſereri ſemper, & parcere, ſuſcipe deprecationem noſtram, vt hunc famulum tuum, vel famulam tuam, quem,* vel *quam ſententia excommunicationis conſtringit, miſeratio tua pietatis clementer abſoluat. Per Chriſtum Dominum noſtrum.* ℟. *Amen.* Mox ſedeat, & cooperto capite dicat. *Dominus noſter Ieſus Chriſtus te abſoluat, & ego auctoritate ipſius, & Sanctiſſimi Domini noſtri Papa N.* vel *R. P. N. Generalis,* vel *talis Superioris mihi commiſſa, abſoluo te à vinculo excommunicationis, in quam incurriſti vel incurriſſe declaratus es, propter talem, vel talem cauſam, & reſtituo te communioni, & vnitati fidelium, & ſanctis ſacramentis Eccleſiæ. In nomine Patris, † & Filij, & Spiritus Sancti.* ℟. *Amen.*

1. Noto 1. quòd ſupradicta forma deſumpta eſt ex Rituali Romano reformato à Paulo V. *1. p. de Sacram. pænitentia, in princip. fol. mihi* 47. quam explicat Nau. *cap. 1. in princip. de pænit. d. 6. num.* 53. Et aduerte, quòd ſi abſoluens ſit Ordinarius debet omittere illam clauſulam *Et Sanctiſſimi Domini noſtri,* &c. nam tunc abſoluit auctoritate propria.

2. Noto 2. quòd ille, cui committitur abſolutio ſub prædicta forma, ſi eam non ſeruat, peccatum ex genere ſuo mortale committit. Nam contrauenire mandatis Superiorum in re graui mortale eſt. Abſolutio tamen tenet, niſi mandans abſolutè præciperet, quòd non abſolueret, niſi ſub prædicta forma, nam tunc talis omiſſio redderet omnino nullam abſolutionem ob non ſeruatam conditionem. Vnde bene monet Rituale Romanum *loc. cit.* quòd litteræ commiſſionales diligenter inſpiciantur. Atque ita docent Armilla *verb. Abſolutio, n.* 59. Angel. *eod.* 3. *n.* 2. Suarez *tom. 5. in 3. p. diſp. 19. ſect. 1. n.* 10. Reginald. *in praxi, lib. 9. n.* 76.

3. Noto 3. quòd ſufficiens cautio, quam debet dare abſoluendus ab excommunicatione de ſatisfaciendo parti, eſt vel pignoratitia, vel fideiuſſoria, vel ſaltem iuratoria. Ita Syluest. *verb. Abſolutio* 3. *n.* 3. Sanchez 2. *in decal. cap.* 13. *num.* 23. *& num.* 34. ait talem cautionem non eſſe præſtandam in mortis articulo, quando iam loquela, aut vſu rationis quis deſtitutus eſt.

4. Noto 4. quòd quando in litteris commiſſionalibus apponitur clauſula, *Satisfacta parte*, vel ſimilis abſolutio aliter data irrita eſt; ſecus verò, quando poteſtas conceditur abſque tali clauſula. Ita Suarez *to. 5. in 3. p. diſp. 7. ſect. 5. num.* 44. Quòd ſi pars ad vexandum reum nolit ſatisfactionem admittere, tunc ſufficit, quòd reus ſit paratus ſatisfacere, & quòd det prædictam cautionem; nam ad impoſſibile nemo tenetur. Ita Couarru. *in cap. Alma mater 1. p. §. 11. n.* 11. Regin. *in praxi, lib. 9. num. 65. &* 66. Suarez *loc. cit. n.* 41.

5. Noto 5. quòd iuramentum de parendo mandatis Superioris, vel ipſius abſoluentis ſemper dandum eſt, etiamſi pars ſit ſatisfacta, ſeu cautio præſtita, *cap. Cum deſideres, iuncta Gloſſa verb. Ad cautelam, de ſent. excomm.* Couarru. *loc. cit. in princip.* Sanch. *loco citat. num.* 18.

6. Noto 6. circa illud, quòd in dicta forma dicitur, quòd abſoluendus debeat habere humerum nudum vſque ad camiſiam excluſiuè, id eſſe intelligendum de viris, non verò de mulieribus, Monialibus v.g. neque etiam de maſculis iunioribus, vt notat Angel. *ver. Abſolutio 3. num. 1 dicto 4.* Vbi autem adeſſet conſuetudo, vt omnes maſculi, etiã iuniores, nudarentur omnino etiam camiſia, ea ſeruanda eſſet. Nam de hoc puncto nihil habetur in iure, ſed conſuetudo illud introduxit ad magis mortificandos rebelles, & ſolemnizandam auctoritatem Eccleſiæ; quare illi legitimè præſcriptæ ſtandum eſt. Circa mulieres tamen conſuetudo eſt, vt abſoluantur abſque vlla denudatione ob periculum incontinentiæ attenta humana fragilitate. Quod etiam intellige de mulieribus ſenioribus: nam ſemper refricatur memoria, & ſtupa fomitis facile accenditur. Ita Suarez *tom. 5. in 3. par. diſp. 19. ſect. 2. num. 11.* Regin. *in praxi, lib. 9. num. 74.* Sylu. *verb. Abſolutio 3. num. 4.*

7. Noto 7. quòd in ſolemni, & publica abſolutione ab excommunicatione abſoluens debet eſſe indutus ſuperpelliceo, & ſtola violacei coloris; in priuata verò non eſt neceſſe. Ita Suarez *loc. cit.* qui *num.* 8. ait, quod inuocatio illa Trinitatis non eſt de neceſſitate, cum nec ſit de ratione ſacramentalis abſolutionis. Nec illa clauſula *Reſtituo te*, Nam abſolutio, & reſtituo hoc loco idem ſunt. Nec, per ſe loquendo, neceſſe eſt, cauſam excommunicationis in abſolutione exprimere; quia illa per ſe non ſpectat ad effectum abſolutionis, & ſatis implicitè includitur in illa clauſula *Quam incurriſti.* Hæc, inquam, non ſunt de neceſſitate abſolutionis; vnde in priuata abſolutione omitti poſſunt, præſertim cum aliqua cauſa; in publica autem non poſſunt ſine culpa, vt dixi *num.* 2. neceſſe tamen eſt, ſi abſoluendus ſit pluribus excommunicationibus innodatus, id aliquibus verbis exprimere, ſaltem illis generalibus *Ab omni vinculo excommunicationis, quo innodatus exiſtis.* Vel certè indefinitis, *Ab excommunicationibus*; quamuis ad tollendum dubium ſemper melius ſit addere ſignum diſtributiuum. Si verò abſoluat ab vna excommunicatione, & non ab alia, neceſſe eſt, vt intentionẽ ſuam determinet ad eam, quam auferre vult, & vt eam determinationem verbis aliquo modo exprimat; quod optimè fit exprimendo cauſam cenſuræ. Ita Suarez *loc. cit. num.* 9. Regin. *loc. cit. num.* 80. vbi addit, quòd ſi abſoluens habeat intentionem abſoluendi pœnitentem ab omnibus excommunicationibus, quibus ipſum irretitum nouit, illas omnia cõmprehendendo illis verbis, *Abſoluo te à vinculo excommunicationis*, abſoluit ab omnibus, etiamſi in abſolutione non exprimat cauſas omnium, nec addat illa verba, *Toties, quoties eam incurriſti.* Quia cùm ſola verba *Abſoluo te à vinculo excommunicationis*, ſint forma ſufficiens per ea tolli poſſunt omnes excommunicationes, quibus aliquis irretitus eſt, ſi cum tali intentione ab habente ſufficientem iuriſdictionem proferantur.

8. Noto 8. quòd ſi abſolutio ab excommunicatione detur ad cautelam, quia ſcilicet dubitatur, an excommunicatio teneat, an eã incurrerit, &c. Tunc prætermittenda ſunt omnia ſupradicta, & abſolutè dicendũ. *Auctoritate, qua fungor, ſiue priuilegio mihi, aut tibi conceſſo, Abſoluo te ab omnibus cenſuris excommunicationis maioris, vel minoris, interdicti, & ſuſpenſionis, ſi quibus quomodolibet ligatus exiſtis, quatenus iuſtè poſſum.* Ita Nau. *cap. 1. in princ. de pœnis. d. 6. num. 66.* qui tamen ibi aduertit *verſ. Pro qua concluſione*; & cum eo Regin. *in praxi, l. 9. num* 85. quòd ſic abſolutus debet habere animum ſatisfaciendi parti læſæ, ſi, & quando ſciuerit ſe excommunicatum fuiſſe. Immò addunt, quòd ſi abſoluendus ſit ſolitus rarò confiteri, poteſt ab eo exigi iuramentum de faciendo, quod debet, ſi ſe aliquam cenſurã incurriſſe nouerit. Videatur Sylu. *verb. Abſolutio 6. num. 2. dicto 1. Armill. eod. num* 66. De hac abſolutione ad cautelam agunt. Suar. *de cenſ. diſp. 7. ſect. 8. à n. 12.* Couar. *in cap. Alma Mater p 1. § 12. num. 7.*

9. Noto 9. quòd in abſolutione ab excommunicatione minori non requiritur iuratoria cautio de parendo mandatis, aut damno reſarciendo, nec requiruntur verbera, aut Pſalmus *Miſerere*; ſed facta confeſſione per pœnitentem, Sacerdos dicat ſimpliciter. *Abſoluo te à vinculo excommunicationis minoris, quam incurriſti propter talem cauſam, & reſtituo te communioni, & participationi ſacramentorum, quibus priuatus eras.* Ita Sylu. *verb. Abſolutio 3. num. 5.* Suar. *de cenſ. diſp. 24. ſect. 4. num. 5.*

CAPVT II.

De forma abſoluendi excommunicatum iam mortuum.

SI quis excommunicatus ex hac vita decedens, dederit ſignum contritionis, ne eccleſiaſtica careat ſepultura, ſed ſuffragiis Eccleſiæ, quatenus fieri poteſt, adiuuetur, abſolui poteſt hoc modo. Si corpus nondum ſepultum fuerit, verberetur, & abſoluatur, vt infra; deinde abſolutum in loco ſacro ſepeliatur. Si verò fuerit ſepultum in loco profano, ſi commodè fieri poterit, exhumabitur, & eodem modo verberabitur, & poſt abſolutionem in loco ſacro ſepelietur: ſed ſi commodè exhumari nõ poteſt, locus ſepulturæ verberetur, poſtea abſoluatur: Quòd ſi in loco ſacro ſit ſepultus, non exhumabitur, ſed verberabitur ſepulcrum. Dum autem corpus, ſiue ſepulturam verberat ſacerdos, dicat antiphonam, *Exultabunt Domino oſſa humiliata*, Pſal. *Miſerere mei, &c.* Quo finito abſoluat dicendo. *Auctoritate mihi conceſſa ego te abſoluo à vinculo excommunicationis, quam incurriſti*, vel *incurriſſe declaratus es propter talem cauſam, & reſtituo te communioni fidelium. In nomine Patris, † & Filij, & Spiritus ſancti. Amen.* Deinde dicatur Pſalmus, *De profundis.* Et in fine. ℣. *Requiem æternam dona ei Domine.* ℟. *Et lux perpetua luceat ei. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter, &c.* ℣. *Et ne nos inducas in tentationem.* ℟. *Sed libera nos à malo.* ℣. *A porta inferi.* ℟. *Erue Domine animam eius.* ℣. *Requieſcat in pace.* ℟. *Amen.* ℣. *Domine exaudi orationem meam.* ℟. *Et clamor meus ad te veniat.* ℣. *Dominus vobiſcum.* ℟. *Et cum ſpiritu tuo.* Oremus. *Da quæſumus Domine, animæ famuli tui, quem excommunicationis ſententia conſtrinxerat, refrigerij ſedem, quietis beatitudinem, & superni luminis claritatem. Per Chriſtum Dominum noſtrum.* ℟. *Amen.*

1. Noto 1. quod ille, qui in excommunicatione mortuus eſt cum ſignis contritionis, & pœnitentiæ, adhuc tamen poteſt abſolui, *cap. A nobis, el 2. de ſent. excom.* non quòd Eccleſia in mortuos directam habeat iuriſdictionem, cùm dictum ſit Matthæi. 18. *Quodcumque ligaueris ſuper terram, &c.* Sed quod per dictam abſolutionem declarat Eccleſia mortuum non eſſe exhumandum, ſi fuerit ſepultus; vel poſſe ſepeliri in loco ſacro, ſi nondum fuerit ſepultus; vel, ſi forſan fuerit ſepultus in loco profano, quòd poſſit inde ad locum ſacrum transferri; & ſimiliter, quòd pro eo poſſint celebrari publicè officia, & Miſſæ, aliæque piæ preces. Atque ita Couar. *in cap. Alma Mater, p. 1. §. 11. num.* 8. Vaſquez *de excomm. dub. 17. nu. 7.* Valent. *tom. 4. diſp. 7. q. 17. p. 4. fine*, Armilla *verb. Abſolutio, num. 62. & 70.* Suarez *tom. 5. in 3. part. diſp. 5. ſect. 1. num.* 11. Barboſa *in cap. A nobis cit. num.* 7.

2. Noto 2. quòd pro eo, qui in excommunicatione mortuus eſt, non poteſt publicè in ſpecie orari propter ſcandalum, *cap. A nobis, el 3. de ſent. excomm.* vbi

gloſſa

gloſſa *verb. A fidelibus*; *cap. Sacris*, *eod. tit. c. fin. d. 78.* Si tamen cum ſignis deceſſit pœnitentiæ, poteſt orari priuatim, etiam in ſpecie, & nominatim, etiam in *Memento Miſſa.* Nam licèt Miſſa ſit oratio publica, ſpatium tamen illud conceditur Sacerdoti tanquam perſonæ priuatæ, vt poſſit orare pro ſuis. Ita Palud. *in 4. d. 18. q. 1. art. 1. concluſ. 3.* Sylu. *verb. Excommunicatio 1. num. 2. & ver. Excommunicatio 3. dict. 10.* Suar. *loc. cit.* latè Alterius *tom. 1. de excomm. lib. 1. diſp. 5. c. 9.*

3. Noto 3. quòd cum excommunicato mortuo, etiam in humanis, non eſt communicandum, v.g. ipſum lauando, veſtiendo, aut eccleſiaſticæ ſepulturæ tradendo. Ita Regin. *in praxi, lib. 32. tract. 1. n. 85.* Barboſa *in cap. A nobis el 2. de ſent. excom. n. 5.* Addunt tamen, quòd qui excommunicatum ſepeliret in loco profano, ne aërem corrumperet, nec peccaret, nec in excommunicationem minorem incideret; quia ſolùm per accidens gratificaretur excommunicato.

4. Noto 4. quòd addit Barboſa *in cap. Sacris, de ſent. excomm. num. 4.* quòd legatum factum ab excommunicato Eccleſiæ miniſtris, vt pro illo orent, Miſſas, & diuina officia celebrent, non poteſt ab illis recipi, cum pro excommunicato orandum non ſit: Si verò legatum ſit factum Eccleſiæ abſque aliquo onere, poteſt ab illius miniſtris recipi. Tum quia excommunicatus poteſt ad vſus profanos teſtari, vt fusè probat Ricciull. *de iur. perſon. lib. 4. cap. 58. ff. n. 7.* Ergo etiam ad vſus pios, vt Ricciull. *n. 14.* Tum quia cùm Eccleſia per hoc legatũ non obligetur ad orandum pro illo, non eſt cur non poſſit illud in eleemoſynam recipere, cùm poſſit recipere eleemoſynam ab excommunicato viuente, vt Ricciullus *loc. cit. n. 16.* & dixi *to. 1. priuil. in conſt. 2. Iulij II. n. 25.* & habetur *in cap. Si vere, de ſent. excom.* Contrariũ tamen, quòd ſcilicet ab excommunicatis non poſſit recipi legatum, etiam ſine onere Miſſarum, & diuinorum officiorum, docent Reginal. *in praxi, l. 31. n. 14.* & alij apud Ricciull. *loc. cit. num. 14.* quia alioquin fruſtraneum eſſet priuilegium conceſſum Prædicatoribus *in cap. Cum voluntate, §. Prædicatores*, & nobis Minimis à Iulio II. *in conſt. eius 2. §. 8. to. 2. noſtrorum priuil.* quo poſſumus ab excommunicatis, & vſurarijs publicis licitè eleemoſynam recipere. Ego *in priuil. loc. cit.* iam dixi, quòd hoc priuilegiũ fuit conceſſum ad tollendos ſcrupulos. Re tamen melius conſiderata, nunc dicendum videtur, quòd de iure communi poſſumus ab excommunicatis, & publicis vſurarijs eleemoſynam recipere neceſſariam pro vitæ ſuſtentatione: & in his terminis loquitur dictum *cap. Si verè*; & innuit *dictum cap. Cum voluntate*, ibi, *Præſertim ſi aliàs non valeant illo loco ſuſtentationem habere.* Et illa dictio *Præſertim* includit caſum minùs dubitabilem; quaſi dicat Pontifex, tempore neceſſitatis non eſt dubium, quòd poſſunt Mendicantes ab excommunicatis, & vſurarijs publicis, eleemoſynam recipere; ſed concedo illis, vt etiam poſſint ab iiſdem extra illud tempus eleemoſynas recipere. Itaque regulares participantes nobiſcum in priuilegijs, vel cum Prædicatoribus, poſſunt ab excommunicatis legata, & alias quaſcunque eleemoſynas recipere, & exigere, & etiam in iudicio procurare, modò onera Miſſarum, & officiorum non habeant annexa. De alijs autem, qui de dicto priuilegio non participant, eſt difficultas. Et ego cum Reginaldo ſentio, extra caſum neceſſitatis victus, vel veſtitus, aut Eccleſiæ reparationis non eſſe licitum dicta legata recipere. Nam videtur habere ſpeciem auaritiæ, immò & inimicitiæ, quòd, quis amicus Eccleſiæ velit ab illius inimico donum recipere.

CAPVT III.

De forma abſoluendi, à ſuſpenſione, vel interdicto extra, vel intra ſacramentalem confeſſionem.

SI Sacerdoti ſit commiſſa facultas abſoluendi aliquem à ſuſpenſione, vel interdicto, quamvis nulla verba ſint præcipuè determinata, vti poterit hac forma. Pœnitens dicat *Confiteor, &c.* Sacerdos *Miſereatur, &c. Indulgentiam, &c. Auctoritate mihi ab N. tradita, ego te Abſoluo à vinculo ſuſpenſionis, vel interdicti, quam, vel quod propter talem cauſam incurriſti, ſeu incurriſſe declaratus es. In nomine Patris, † Et Filij, & Spiritus Sancti. Amen.*

1. Noto 1. quòd ſi abſolutio fiat ad cautelam, loco illius clauſulæ, *quam incurriſti*, dicendum eſt, *ſi quam incurriſti.* Vide Syluest. *verb. Abſolutio 6. n. 2. verſ. Secundum eſt* Armill. *eodem, n. 67.* Suar. *de cenſur. diſp. 29. ſect. 3. à n. 1.* qui *n. 2.* aduertit, quod illa particula, *Et reſtituo*, non eſt neceſſaria, quamvis antiqui Summiſtę illam ponant; abſoluẽdo enim tollitur ſuſpenſionis vinculum, & illicò abſolutus remanet habilis ad ſuum officium exercẽdum. Vnde Rituale Romanum Pauli V. quod ſequor, illam omiſit. Addit etiam *num. 3.* quòd in caſibus grauioribus exigendum eſt ad abſoluendo iuramentum obediendi præceptis Eccleſiæ, & petenda eſt ſatisfactio, & cautio, vt dictum eſt *ſupra cap. 1.* Et hoc tam in abſolutione à ſuſpenſione, quam ab interdicto. Videatur Bonae. *de cenſ. diſp. 3. q. 6. q. vlt. à n. 2.*

CAPVT IV.

De forma abſoluendi, ſeu potiùs diſpenſandi ſuper irregularitate.

SI diſpenſatio facienda ſit in confeſſione ſacramentali, ſiue extra, poſtquam Sacerdos abſoluerit à peccatis, addat. *Et eadem auctoritate diſpenſo tecum ſuper irregularitate* vel *irregularitatibus*, ſi ſunt plures, *in quam*, vel *in quas, ob talem*, vel *tales cauſas*, eas exprimendo, *incurriſti, & habilem reddo, & reſtituo te executioni ordinum, & officiorum tuorum. In nomine Patris, † Et Filij, & Spiritus ſancti Amen.* Si nullum habeat ordinem, dicatur, *Et habilem reddo te ad omnes ordines ſuſcipiendos*, vel etiam ad alia iuxta tenorem mandati. Quod ſi neceſſe ſit dignitatem reſtituere ſubiungatur, & *reſtituo tibi talem dignitatem. In nomine Patris, &c.*

1. Noto 1. quòd ſi diſpenſatio fiat ad cautelam, dicendum eſt, *Diſpenſo tecum ſuper irregularitate*, vel *irregularitatibus, ſi quam*, vel *ſi quas contraxiſti.* Sayrus *de cenſ. lib. 7. cap. fin. num. 18.* Bonae. *de cenſ. diſp. 7. q. 5. p. vlt. num. 7.*

2. Noto 2. quòd irregularitas probabiliùs tollitur per *verbum Diſpenſo*, quam per *verbum, Abſoluo.* Nam abſolutio propriè ſignificat actũ iuſtitię, in quo cauſa aliqua terminatur; diſpenſatio verò ſolùm eſt quædã exceptio à cõmuni lege, ſeu prohibitione. Dùm ergo Irregularitas habeat vim cuiuſdam abſolutæ prohibitionis, vel perpetuæ ſimpliciter, vel pro tali tempore, ſeu durante tali ſtatu rerum, quantumcunq; hominẽ pœniteat ſui delicti, vel cauſam ſuam in iudiciũ afferat, nunquã poteſt ex vi alicuius ſententiæ liberari à tali onere; Sed cùm Superior vult tale onus habenti fauere, declarat, illum (ſtante tali, vel tali cauſa) dicto oneri non ſubeſſe, quòd fit per diſpenſationẽ cõmodiùs, *quàm per abſolutionem, vt dicunt Henriq. lib. 14. c. 17. n. 4.* Suarez *de cenſ. diſp. 41. ſect. 1. num. 4.* licèt alij apud dictum Henriquez *loc. cit. in comm. lit. K.* præter

quos Sayrus *de cenſ. lib. 7. cap. fin. num.* 17. & Bonac. *de cenſ. diſp.* 7. *q.* 5. *p. vlt. num.* 8. dicant, quòd irregularitas quæcunque poteſt etiam tolli per *verbum Abſoluo*, cum intentione irregularitatem tollendi prælato.

3. Noto 3. quòd Doctores communiter tenent nullam extare certam, & determinatam formam diſpenſandi ſuper irregularitate. Ita Bonac. *loc. cit. num.* 7. Henriq. Sayr. *loc. cit.* Suarez *loc. cit. ſect.* 3. *num* 2. Auila *de cenſ. p.* 7. *diſp.* 10. *in princip.* Attamen poſt Rituale Romanum auctoritate Summi Pontificis Pauli V. editum, à quo forma hic deſcripta, & deſumpta eſt, hæc doctrina non videtur habere ampliùs locum. Nam cũ Romana Eccleſia dictam formam determinauerit, eamque propoſuerit omnibus eccleſiaſticis, hortatáq; fuerit, vt eam inuiolabiliter obſeruarent, iam non poteſt dici, quòd non extet determinata forma; Quare licet, qui aliter diſpenſaret, validè quidem diſpenſaret (niſi fortè illi eſſet commiſſum, vt diſpenſaret ſeruata omnino dicta forma) mortaliter tamen peccaret, vt dixi ſupra, *c.* 2. *n.* 2. Nam res eſt magni momenti propoſita ab Eccleſia, vt ab omnibus inuiolatè obſeruetur, vt conſtat ex verbis, quibus vtitur Paulus V. in principio dicti Ritualis. Quæ accipe: *Quapropter hortamur in Domino omnes, vt impoſterũ tãquam Eccleſiæ Romanæ filij, eiuſdẽ Eccleſiæ omnium matris, & magiſtræ auctoritate conſtituto Rituali in ſacris functionibus vtantur. Et in hac re tanti momenti, quæ Catholica Eccleſia & ab ea probatus vſus antiquitatis ſtatuit inuiolatè obſeruent.* Poteſt tamen communis opinio intelligi de forma omnino neceſſaria, quæ non obſeruata nullam reddat diſpenſationem.

4. Noto 4. quòd quando aliquis eſt pluribus irregularitatibus irretitus propter delicta eiuſdem rationis, quia v. g. pluries excommunicatus celebrauit, non eſt neceſſe in diſpenſatione apponere clauſulam, *Toties, quoties*, quamvis toties incurrerit irregularitatẽ, quoties celebrauit, cũ iteratione facti prohibiti ſub irregularitate iteretur irregularitas, vt docet Bonac. cum multis *de cenſ. diſp.* 7. *q.* 5. *p. vlt. n.* 1. ſed ſufficit dicere *Diſpenſo tecum ſuper irregularitate, quam incurriſti, eò quia excommunicatus celebraſti.* Ita Henriquez *lib.* 14. *cap.* 7. *n.* 5. Auila *de cenſur. p.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 8. & Bonac. *loc. cit.* Si autem delicta propter quæ incurrit irregularitates, ſunt diuerſa, vt ſi v. g. excommunicatus celebrauit, & occidit hominem, cum tunc etiam irregularitates ſint diuerſæ, debet diſpenſans à ſingulis diſpenſare, ſi ſingulatum in ſpecie irregularis diſpenſationẽ petiit; cùm enim diſpẽſatio ſit ſtricti iuris, & irregularitates ſint diuerſæ, à quibus non fit illatio, diſpenſatus ab vna, non cenſetur diſpenſatus ab alia, vt docent Auila *loc. cit.* Henriquez *lib.* 12. *cap.* 10. *n.* 1. Bonac. *loc. cit.* Si autẽ generaliter diſpenſet in omnibus irregularitatibus, quas cõtraxit diſpenſandus, tunc ſuper omnibus erit diſpenſatus, generalis enim illa diſpenſatio omnes irregularitates, etiam diuerſi generis, comprehendit. Nec eſt neceſſe addere ſignum illud vniuerſale. *Omnis* ſed ſatis eſt dicere, *Diſpenſo tecum ſuper irregularitatibus, &c.* Nam clauſula illa indefinita æquipollet vniuerſali. Ita Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 41. *ſect.* 3. *n.* 2. Bonac. *loc. cit.*

CAPVT V.

De forma abſolutionis generalis, quæ datur Regularibus in diebus reconciliationum.

IN diebus ſolemnibus in Ordine noſtro, ac etiam in quibuſdam alijs fit reconciliatio inter Religioſos hoc pacto. Conueniunt omnes Fratres in capitulo, & Prælatus vel alius de eius iuſſione facit paruum ſermonem de diſciplina clauſtralium, vel alia materia. Deinde ad nutum Prælati omnes genuflectunt, & dicunt *Confiteor, &c.* Quo finito, Prælatus ſtans indutus ſtola conuenientis coloris dicit. *Miſereatur veſtri, &c. Indulgentiam, &c.* Deinde ſedendo dicit: *Si tenemini aliquo vinculo, vel aliquibus vinculis excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti in quantum ſe extendunt gratia, & priuilegia Ordini noſtro indulta, mihi commiſſa & vobis conceſſa, ego abſoluo vos, & reſtituo vos Sacroſanctis Sacramentis Eccleſiæ communioni, & vnitati fidelium. In nomine Patris, † & Filij, Et Spiritus Sancti. Amen. Item eadem auctoritate ego diſpenſo vobiſcum ſuper irregularitate, vel irregularitatibus, ſi quam, vel ſi quas contraxiſtis, & habilito vos executioni ordinum, & officiorum veſtrorum. Item eadem auctoritate ego abſoluo vos ab omni tranſgreſſione Regulæ, & conſtitutionum, & ordinationum, & admonitionum maiorum noſtrorum, & ab omni pœnitentia oblita, vel neglecta, & ab omnibus alijs, de quibus conſueuit fieri abſolutio in conſimilibus capitulis, vel ſolemnitatibus, vt ſitis abſoluti hic, & ante tribunal Domini noſtri Ieſu Chriſti, habeatiſque vitam æternam, & viuatis in ſæcula ſæculorum. Amen.* His peractis Prælatus ipſe imponit aliquam pœnitentiam, & facta facultate aliquibus ad ſuum beneplacitum abſoluendi à caſibus reſeruatis, depoſita ſtola genuflectit, & petit in communi veniam ab omnibus ſuis ſubditis, quos rogat, vt idem inter ſe faciant. Quibus abſolutis, ſurgit Prælatus, & cum eo reliqui, & omnes accedunt, in ſignum reconciliationis, ad deoſculandas Prælati manus, à quo benignè & lætè recipiuntur hoc pacto videlicet. Porrigit ſingulis Prælatus manum ſiniſtram deoſculandam, & eodem oſculi tempore ponit dexteram ſuper caput ipſius deoſculantis. Deinde omnes oſculo ſe inuicem, & amplexu pacis complectuntur.

5. Noto 1. quòd iſtæ abſolutiones proſunt ad multa, quæ recenſui *tom.* 1. *Relig. q.* 1. *c.* 5. *notab.* 7. *verſ. Si vrgeas*, & in ſpecie proſunt iis, qui per obliuionẽ, vel inaduertentiam, ſeu ignorantiam, quia ſcilicet neſciebãt aliquid eſſe peccatum, ſeu habere excommunicationem annexam, in aliquam cenſuram, vel pœnã incurrerũt. Nam cùm deinde fuerint recordati, vel ſciuerint ſe in aliquam cenſuram, vel pœnã reſeruatam incurriſſe, non tenentur ampliùs dictas cenſuras, & pœnas Superiori habenti facultatem ab illis abſoluendi, confiteri; ſed ſufficit, quòd ſimpliciter confiteantur cuicunque confeſſario peccata, ob quæ illas incurrerunt. Atq; ita docet Palud. *in* 4. *diſt.* 18. *q.* 5. *art.* 3. *concluſ.* 4. quem ſequuntur Angel. *verb. Confeſſio.* 1. §. 12. *verſ. Et nota hic* Roſell. *verb. Confeſſio.* 2. §. 9. *verſ. Et nota hic*; Sylu. *verb. Confeſſio* 1. *q.* 4. *num.* 7. Armill. *eodem. num.* 13. Tabien. *verb. Confeſſio ſacramentalis*, §. 16. Nauarr. *in manual. cap.* 16. *num.* 13. *& cap. Conſideret*, §. *Caueat*, *num.* 32. *de pœnit. d.* 5.

2. Noto 2. quòd iſta forma fuit approbata à Clemente VIII. *Anno Domini* 1592. *die* 20. *Aprilis*, vt refert Hieronymus Roderic. *in reſol. regul. reſ.* 3. *num.* 14.

CAPVT VI.

De forma abſolutionis generalis, quæ dari ſolet in extremis vitæ conſtitutis.

DOminus noſter Ieſus Chriſtus per merita ſuæ Sacratiſſimæ paſſionis te abſoluat, & gratiam ſuam tibi infundat: & ego auctoritate ipſius, ac Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Summorum Pontificum, mihi in hac parte commiſſa, & tibi conceſſa, abſoluo te ab omni vinculo excommunicationis maioris, vel minoris, & ab

omni

omni ſententia ſuſpenſionis, & interdicti, & diſpenſo tecum in omni irregularitate, ſi quam contraxiſti. Eadem auctoritate ego abſoluo te ab omni tranſgreſſione votorum tui Ordinis & Statutorum Papalium, generalium, prouincialium, localium, & ſynodalium quorumcunque. Eadem auctoritate abſoluo te ab omni officio malè perſoluto, horis indebitè tranſpoſitis, vel dimiſſis. Item eadem auctoritate abſoluo te ab omnibus peccatis tuis, quibus contra Deum fragilitate humana, ignorantia, vel malitia deliquiſti, concedens tibi remiſſionem, & indulgentiam plenariam omnium peccatorum tuorum confeſſorum, & cunctorum, de quibus etiam non recordaris, in quantum claues Eccleſiæ ſe extendunt. Item eadem auctoritate abſoluo te à pœnis purgatorij, quas pro peccatis commiſſis, & delictis in hoc mundo perpetratis meruiſti reſtituendo te illi innocentiæ in qua eras, quando baptizatus fuiſti. In nomine Patris ✠ *& Filij, & Spiritus Sancti. Amen.* Quòd ſi hac vice non deceſſeris, reſeruo tibi hanc gratiam vſque ad mortis tuæ articulum.

1. Noto 1. quòd iſta forma deſumpta fuit *ad verbũ ex Manipulo Fratrum Minorum, p.6. de abſolutione, forma* 2. Breuiorem tamen, & quæ tantùm valet quantùm iſta, affert Rodriq. *tom.* 1. *quæſt. regul. q.* 62. *art.* 9. Et ſic habet. *Auctoritate apoſtolica mihi commiſſa, abſoluo te ab omnibus peccatis tuis, in quantum poſſum: & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ; & concedo tibi indulgentiã plenariam, quam tibi conceſſam à Domino Papa, ſi fortè non moriaris, eadem auctoritate reſeruo tibi pro vltimo articulo mortis. In nomine Patris*, † &c.

2. Noto 2. quòd iſtud priuilegium abſolutionis, & indulgentiæ conceſſum eſt Religioſis clauſtralibus ab Eugenio IV. Sixto IV. & alijs Summis Pontificibus, vt referunt Caſarub. *in comp priuileg. verb. Abſolutio extraord. quo ad Fratres, à n.* 1. Rodriq. *to.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 62. *art.* 6. Mirand. *tom.* 2. *manual. q.* 33. *art.* 7.

3. Noto 3. circa illam particulam, *Concedo tibi indulgentiam plenariam omnium peccatorum, de quibus etiam non recordaris*, quòd iſtud eſt magnum priuilegium, quod à nullo reperitur conceſſum, niſi ab Eugenio IV. vt ait Caſarub. *in compend. verb. Indulgentia, notab.* 3. §. *Et eſt ſciendum.* Nam alij Summi Pontifices concedunt quidem indulgentias plenarias, ſed contritis, & confeſſis, aut ſaltem propoſitum confitendi habentibus; quare ſolùm concedunt remiſſionẽ pœnæ illorum peccatorum, de quibus pœnitens, vel habuit contritionem, vel confeſſus eſt; at verò de illis, quorum oblitus eſt; nullam mentionem faciũt, vnde cum indulgentiæ tantùm valeant, quantùm ſonant, iſtorum remiſſionẽ non concedunt ſecũdum aliquos, vt ait Caſarub. *loc. cit. Quarta cauſa*, licet alij oppoſitum teneant apud eundem ibi: quibus adhæreo, ſentiens etiam cum D. Thom. *in* 4. *d.* 21. *q.* 2. *art.* 2. & Cordub. *in quæſt. theolog. lib.* 5. *quæſt.* 39. *p.* 2. *opin.* 3. quòd abſolutio ſacramentalis, cadere poteſt ſuper peccata viuentium oblita, & ignorata generaliter tantùm confeſſa, aut etiam ſuper omninò inculpabiliter omiſſa, nec generaliter confeſſa: Nam abſolutio ſacramentalis ex opere operato præſtat primam gratiã rectè confitenti, vt ſuppono, quæ repugnãt tam peccatis generaliter confeſſis, ac inculpabiliter oblitis, & ignoratis, quàm ſpecialiter confeſſis, cùm vnum peccatum mortale ſine alio non poſſit remitti. Et licèt peccata oblita, cùm in mentem venerint, ſint de nouo confitenda, id tamen non eſt, quia non fuerint rectè abſoluta, ſed quia, cùm in ſacramentali confeſſione requirantur duo, vt ait D. Thom. *loc. cit. ad* 1. ſcilicet abſolutio, & iudicium Sacerdotis ſatisfactionem imponentis, licèt peccata oblita fuerint abſoluta, debent iterum confeſſioni ſubijci, poſtquam in mentẽ venerint, vt ſuppleatur, quod ſacramentali cõfeſſioni defuit. Seu dic cum Corduba *loc. cit. ad* 3. quòd per primam abſolutionem non ſunt ſimpliciter abſoluta, ſed ex ſuppoſitione duntaxat, ſcilicet dum aliàs in ſpeciali illa confiteri non poſſumus.

4. Noto 4. circa illam clauſulam, *Quod ſi hac vice nõ deceſſeris*, &c. Quòd quando alicui eſt conceſſa aliqua indulgentia pro articulo mortis, ſi in articulo mortis conſtitutus dicta indulgentia vtatur, & ad ſanitatem deinde reuocetur non poteſt ampliùs dictam indulgẽtiam lucrari, quando in vero mortis articulo cõſtituetur, quia illa per primum vſum expirauit. Ita Nau. *In ſum cap.* 26. *n.* 31. *verſ. Vigeſimo Tertio* Rodriquez *tom.* 2. *quæſt. regul. q.* 62. *art.* 6. *& tom.* 2. *q.* 67. *art.* 9. licet Cordub. *in quæſt. theolog. lib.* 5. *q.* 39. *punct.* 1. *dicto* 3. *opin.* 3. dicat, quòd quando indulgentia cõceditur ſimpliciter pro articulo mortis intelligi debet vniuerſaliter, ideſt, toties, quoties quis ad talẽ articulũ venerit; indefinita enim æquipollet vniuerſali. Priuilegium ergo Eugenij IV. quòd illa indulgentia poſſit reſeruari pro vero articulo mortis, & quòd valeat pro oblitis, valet ad tollendos omnes ſcrupulos, & controuerſias. Aduerte autem, quòd dictus Pontifex requirit, quòd qui dictam indulgentiam lucrari voluerint, oportet, vt dixerint per annum ſingulis hebdomadis ſemel ſeptem pſalmos pœnitentiales cum ſuis litanijs, qui autẽ legere neſciunt, debent alia pia opera ad arbitrium ſui confeſſarij facere. Qui autem impedimento detentus in dictis vnius anni hebdomadis commodè recitare, aut alia pia opera facere nequierit, vel ſi ex inaduertẽtia, aut obliuione aliquid omiſerit, ex tunc vna altera ſeptimana etiam alterius anni ſequentis, vel aliàs quam primum illud implere poſſit, ſatisfaciat. Et tandem, ſi quis præfatos pſalmos, aut pia opera in toto, vel in parte cõmodè adimplere nequierit, aut omiſerit, poteſt quilibet Confeſſor, aut Sacerdos in alia pietatis opera commutare, prout ſaluti animarum viderit expedire. Ita dictum priuilegium refert Rodriquez *dicta quæſt.* 62. *art.* 6. licèt ergo Mirand. *to.* 2. *man. quæſt.* 32. *ar.* 7. & Caſarub. *in comp. verb. Abſolutio extraordinaria, quo ad Fratres num.* 4. prætendant, Regulares habere alia priuilegia dictam indulgentiam, & remiſſionem concedentia, abſque onere dictos pſalmos recitandi, & alia pia opera exercendi, ea tamen fortè nõ ſunt tam clara, & ampla. Quare conſultum eſt, quòd omnes dictos pſalmos recitent, vel alia opera pia faciant. Quòd ſi quis omiſerit, conſultũ eſt, vt in articulo mortis conſtitutus roget Confeſſorem, vt dicta opera in alia mutet congrua tempori, vel, ſi fortè infirmus valdè grauatus id non recordetur, Confeſſarius ipſe infirmum moneat, & commutet.

5. Noto 5. quòd Nicolaus V. vt refert Rodriquez *to.* 1. *qq. reg. q.* 62. *art.* 6. *& tom.* 2. *q.* 87. *art.* 11. declarauit, quod cũ aliquis Fratrum inciderit in dementiam, lethargiam, vel amiſerit loquelam propter infirmitatẽ, vel aliàs antequam abſoluatur, & recipiat plenariam remiſſionem, vel etiam quia non habuit copiã confeſſarij, poſſit in dicto mortis articulo quicunque Sacerdos ſæcularis, vel regularis eum nihilominus abſoluere, & huiuſmodi plenariam peccatorum ſuorum remiſſionem auctoritate apoſtolica illi impendere.

6. Aduerte autẽ, quòd ad hoc, vt poſſit quis, in dictis caſibus abſolui, oportet, quòd declarauerit, cùm eſſet ſanæ mentis, vel ex ſignis exterioribus conſtet, quòd voluerit plenariè abſolui, vel cõſtet quòd habuit contritionem cum propoſito confitendi. Ita Cord. *in quæſt. Theol. l.* 5. *q* 39 *p.* 2. *opin.* 3. Rodriq. *loc. cit. art.* 11.

7. Aduerte etiam hac occaſione, quòd abſoluendus eſt, qui nutibus tantùm abſolutionem à confeſſario quærit; quòd multis probat Diana *p. 3. tr. 3. reſ. 1.* Immò etiam ſi abſolutionem non petat, modò tamen ſigna contritionis oſtendat, tundendo pectus, &c. Diana *ibid. reſol.* 2. Eſt etiam abſoluendus moribundus dicto contritionis ſigna oſtendens, ſed dubitatur, an ea ortum habeant ex contritione, vel ex anguſtia mortis. Diana *ibid. reſol.* 3. cum dubia in meliorem partem ſint interpretanda, præſertim in illo articulo, in quo nullus præſumendus eſt immemor ſuæ ſalutis, & hæc opinio faueat animæ. Eſt etiam abſoluendus moribundus, qui in abſentia confeſſarij confeſſionem petiit, vel ſigna pœnitentiæ fecit teſtante hoc vno ſoltem teſte. Diana *reſol.* 4. & 5. Eſt etiam abſoluendus, qui in periculo mortis conſtitutus confeſſus eſt, ſed non abſolutus, quem deinde ad abſoluendum veniens confeſſarius reperit loquelam amiſiſſe, Diana *reſol.* 6. Et denique eſt abſoluendus ſub conditione, *Si capax es abſolutionis*, moribundus ſenſibus deſtitutus, qui neque petiit confeſſionem; neque vllum ſignum dedit contritionis, modò ſolitus fuiſſet chriſtianè viuere, vt v.g. ſi quis ex improuiſo fuit vulneratus ad mortem, &c. Ita Homobonus *in examine p. 1. tract. 7. c.* 18. *q.* 84. quem confutat Diana *reſol.* 8. Et ratio omnium iſtorum eſt. Quia illa opinio eſt amplectenda, quæ magis fauet pœnitenti, cùm ſacramenta ſint inſtituta, vt medicinæ ſuſcipientium, præſertim quando nulla fit iniuria ſacramento; At miniſtrare ſacramento ſequendo opinionem probabilem, non eſt irrogare iniuriam ſacramento. Immò addit Io. Sancius apud Dianam *loc. cit. reſol.* 9. quod vbi imminet periculum violationis religionis, aut charitatis, potius violanda eſt religio, quàm charitas, quia hæc plus ſtringit, quàm illa; pro ſalute enim animarum noſtrarum humiliauit ſe Chriſtus vſque ad mortem, iuri cedens ſuæ maieſtatis.

8. Noto 6. quod iſta indulgẽtia poteſt religioſus frui, etiam ſi in itinere extra Religionem decedat; poteſt enim rogare quemcunque Presbyterum ſæcularem, vel regularem alterius Ordinis, vt vigore dictæ conceſſionis Eugenij eum abſoluat, & indulgentiam concedat. Quod dixit propter aliud priuilegium Innoc. VIII. Mirand. *tom. 2. man. q. 33. art.* 7. & habet hoc priuilegium Innoc. vnum particulare, quòd ſcilicet poſſit Confeſſarius ſic electus in articulo mortis dictum moribundũ abſoluere plenariè ab omnibus caſibus, ac ſi eſſet Summus Pontifex, & eadem auctoritate illi indulgentiam plenariam concedere.

9. Noto 7. quòd præfata abſolutio debet neceſſario concedi à Confeſſore; Nam ſi ab hoc non concedatur, cum ægrotus eam ſibi concedere non poſſit, eam non lucrabitur. Ita Rodriq. *to. 1. qq. regul. q.* 52. *art.* 9. Mirãd. *loc. cit. art.* 8. *verſ. Sed modo inſurgit.* Et non debet concedi, antequam probabiliter videatur infirmus eſſe in extremis, ſed debet concedi eo tẽporis momento, quo moraliter creditur ipſum, ad minus mortaliter non peccaturum, ne poſtea pro peccatis commiſſis poſt dictam abſolutionem ſatisfactione indigeat, quam commodè præſtare non poſſit. Ita Rodriquez, & Mirand. *loc. citat.* Cordub. *in quaeſt. theolog. lib. 5. quaeſt. 39. part. 2. dicto.* 5. Sin autem non poſſit ægrotus Confeſſorem eligere, vel habere, conſequetur nihilominus dictam indulgentiam, ſi ſit in ſtatu gratiæ, vt dixi *to. 2. noſtr. priuil. in conſt. 8. Pauli V. n.* 10. & inuocando in eodem ſtatu ore, vel non potens ore, corde deuotè nomen Ieſu, lucrabitur indulgentiam plenariam, conceſſam à Paulo V. *in ead. conſt.* §. 8.

10. Noto 8. quòd licèt verum ſit, quòd dicta indulgentia plenaria, & abſolutio generalis debet dari à Cõfeſſore electo ab ipſo ægroto, etiam à Prælato non ſpecialiter deputato; non eſt tamen omittenda in Ordine noſtro laudabilis conſuetudo, vt in illo caſu ægroto aſſignetur Confeſſarius ſpecialis à Prælato, ad votum tamen ipſius ægroti. Vbi autem vſus inualuit, vt ægrotus priùs confiteatur, & ſacramentaliter abſoluatur à Confeſſario electo, & deinde extra Sacramentum dicta generalis abſolutio infirmo detur à Prælato, vel alio Sacerdote de eius iuſſione, tolerari poteſt, vt innuit Nau. *in manu. c. 26. n.* 31. & Mirand. *to. 2. manual. q. 33. art.* 8. forma dictæ abſolutionis, Cordub. *loc. cit. verſ. Et creditur.* Sed tunc omitti debet illa clauſula, *Abſoluo te a peccatis tuis.* Nam certum eſt, quod extra ſacramentũ pœnitentiæ peccata non remittuntur, vt ait Cord. *loc. cit.* Poſſet tamen adhuc proferri, intelligẽdo per peccata pœnas peccatis debitas, quod eſt multum familiare in Scriptura ſacra. 1. Petri 2. *Peccata noſtra ipſe pertulit*, ideſt, pænas debitas noſtris peccatis. 1. Mach. 12. *Vt à peccatis ſoluantur*, ideſt, à pœnis debitis pro peccatis huius vitæ. Et Iſaïæ 53. *Et ipſe peccata multorum tulit.* Attamen Reuerendiſſimus Pater F. Franciſcus à Longobardis noſtri Ordinis meritiſſimus Generalis, vir doctiſſimus, dum hanc Genuenſem Prouinciam viſitaret *Anno* 1633. *die* 28. *Maij*, dixit, dictam clauſulam eſſe omittendam, quando datur dicta abſolutio extra ſacramentum pœnitentiæ. Nam tunc dicta abſolutio eſt ſolum quædam deprecatio Eccleſiæ ad impetrandum remiſſionem culparum, ſeu pœnarum, aut alia bona, & remotionem impedimentorum ad bene moriendum, & quædam abſolutio iuriſdictionalis ab excommunicationibus, ſeu aliis cenſuris, vel pœnis eccleſiaſticis, ſi eis forte eſſet obnoxius: Et conceſſio indulgentiæ plenariæ, vt docebat Cord. *in q. theol. lib. 5. q. 39. p. 2. dict. 1. verſ. Et creditur.* Quando autem datur ægroto, debet ægrotus ipſe, ſi poteſt, vel, ſi nequeat, circunſtãtes dicere *Confiteor*, &c. quo dicto, Sacerdos dicat. *Miſereatur*, &c. *Indulgentiam*, &c. Deinde, *Dominus noſter*, &c.

11. Noto 9. quod dicta indulgentia non eſt reuocata per conſtit. 8. Pauli V. *tomo. 2. noſtr. Priuil.* vt ibi dixi, *num.* 10 & dicit etiam Roderic. *in reſol. regul. reſol. 3. num.* 32. Immo dictus Pontifex *in eadem conſtit.* §. 8. conceſſit indulgentiam plenariam quibuſvis Religioſis confeſſis, & ſacra communione refectis, vel ſaltẽ contritis, ſi id facere nequiuerint, in articulo mortis conſtitutis, qui nomen Ieſu ore, ſi potuerint, ſin autem, corde deuotè inuocauerint.

12. Noto 10. quòd etiam ſi ægrotus poſt dictam abſolutionem, & indulgentiam decedens, ſit liber à pœnis purgatorij, non per hoc tamen debent omitti fieri pro eo ſuffragia. Nam 1. poteſt eſſe, quod interuenerit aliquis defectus, propter quem non ſit indulgentiam conſecutus. 2. Quia licèt dicta ſuffragia non proſint animæ exiſtenti in cælo quò ad ſatisfactionem, quia eſt in termino, & nulla amplius ſatisfactione indiget, proſunt tamen quò ad ſatisfactionem aliis animabus purgatorij; Tum quia deperdi non poſſunt, cùm ſint bona opera. Tum quia Eccleſia licèt ſuffragia, miſſas v.g. offerat principaliter pro aliquo, & ſic illi principaliter proſint, offert tamen etiam generaliter pro omnibus, & pro omnibus ad Deum preces fundit. Vnde ſi non proſunt illi, pro quo ſunt principaliter oblata, quia non indiget, proſunt alijs indigentibus, pro quibus ſunt minus principaliter oblata; animæ autem, pro qua ſunt ſpecialiter oblata, exiſtenti in cælo proſunt etiam, quia illi ex hoc augetur gaudium accidentale, gaudet enim magnoperè videns, quòd ſuis confratribus ipſa affert multum vtilitatis per ſuffragia ſibi ſpecialiter oblata. 3. Quia magis eſt vtile animæ liberari per miſſas, & alia ſuffragia, quam per indulgentias, quia per iſtas tantùm tollitur pœna, at per illa tollitur pœna, & augetur illi gaudium accidentale perpetuum, gaudet enim plu-

timum

rimum ob profectum amicorum ſuffragia impendentium; gaudet amplius honore, Deo per ſuffragia exhibito; & denique gaudet ſuffragio animabus per ſuffragia impenſo. Vnde magis prodeſt animæ liberari per ſuffragia, quàm per indulgentias, licèt per illa tardiùs, & per iſtas citiùs liberetur; quoniam ſatiùs videtur, ad tempus pœnam pati, quam gaudio etiam accidentali perpetuò primari. Ita Gabriel *in can. miſſæ, lectione 57. tit. De indulgentia pro defunctis in med.* Caſarub. *in comp. verb. Indulgentia, in fine, notab. 3. verſ. vltimo.* Vide plura huiuſmodi apud Nauarr. *to. 3. tract. de indulgentia, notab. 22. n. 50.* Lauor. *de indulg. p. 2. c. 30. à n. 142.*

CAPVT VII.

De forma abſolutionis, quæ datur electoribus in capitulo ad effectum electionis.

DIcto Confiteor ab omnibus capitularibus genuflexis, Præſidens capituli eos ad effectum electionis faciendæ abſoluit, dicens: *Miſereatur, &c. Indulgentiam, &c. Si tenemini aliquo vinculo excommunicationis maioris, vel minoris, interdicti, vel ſuſpenſionis, in quantum ſe extendunt gratia, & priuilegia Ordini noſtro conceſſa, vos omnes ad effectum electionis faciendæ, ſeu electionum faciendarum abſoluo, & reſtituo vos ſacroſanctis ſacramentis Eccleſiæ, communioni, & vnitati fidelium. In nomine Patris, ✠ & Filij, & Spiritus ſancti. Amen. Item eadem auctoritate ad eundem effectum ego diſpenſo vobiſcum ſuper omni irregularitate, ſi quam contraxiſtis & habilito vos executioni ordinum, & officiorum veſtrorum.*

1. Noto 1. quòd nullus excommunicatus, ſiue publicus, ſiue ſecretus, nec vllus ſuſpenſus, aut interdictus, ſeu etiam irregularis, poteſt ad dignitates Eccleſiaſticas aſſumi, vt probo *to. 2. Relig. q. 2. c. 5. & §§ ſeq.* Quare ad omnes ſcrupulos, & ambiguitates tollendas inuenta eſt iſta abſolutio, qua præcedente, ſi deinde electus, vel electores reperiantur aliqua cenſura innodati, electio erit nihilominus valida, nec poterit ex eo impugnari, vt habet Chokier *de excmp. p. 4. q. 69. n. 1.*

2. Noto 2. quòd ea forma, quæ eſt in noſtro Rituali, eſt manca; nam non diſpenſat ſuper irregularitatibus, ſuper quibus tamen eſt expreſsè diſpenſandum, vt ſentit Nau. *in ſum. cap. 27. num. 154.* Pariſ. *de reſig. lib. 4. quæſt. 3. num. 40.* Chokier *loc. cit. num. 5.* vel ſaltem tacitè per clauſulam, *A cenſuris, & pœnis* vt ego dico *to. 2. Relig. cit. num. 46.* Vnde in hac forma expreſsè poſui diſpenſationem ſuper irregularitate, ad hoc vt ſi quis in capitulo reperiretur irregularis, poſſet beneficio dictæ abſolutionis frui. Nam alioquin non frueretur, vt dico *loc. cit. relig. num. 9.* vbi etiam dixi, quòd iſta abſolutio, & diſpenſatio non abſoluit, neque diſpenſat, niſi à cenſuris, & ſuper irregularitatibus, à quibus poteſt abſoluere, & diſpenſare Præſidens Capituli. Nec prodeſt ei, qui abſens eligeretur, vt ibidem dixi.

3. Noto denique, quòd *tom. 2. Relig. quæſt. 1. cap. 5. num. 46.* dicebam quòd in abſolutione, quæ datur in Capitulis à Prælatis ad effectum electionis, licet non exprimatur irregularitas, ea tamen tacitè intellecta cenſetur in illa dictione *Pœnis*, ſi in ea abſolutione exprimatur, *A cenſuris, & pœnis.* Quam doctrinam cum non benè recepiſſet Alphonſus de Leone, dixit *in ſuo tract. de offic. Capellani, quæſt. 4. praxi 6. num. 96.* hæc formalia verba. *Sed contrarium defendit Peirinus in ſuo Prælato regulari, quæſt. 2. cap. 5. §. 3. num. 46. qui fundatur in verbo illo. A pœnis contento in acta clauſula. Quod fundamentum, quam leue ſit, patet ex dictis à nobis tractatu de iubilæo, part. 2. à num. 54.* Quibus verbis reſpondere decreui. Et in primis dico, quòd ego ibi loquor de irregularitate, [illegible] eſt pœna, id eſt, quæ prouenit ex delicto, V.G. quo excommunicatus celebrat, vel ſuſcipit ordines, &c. non de illa, quæ dicitur indecentia, vt quæ prouenit ex bigamia, vel ex membri alicuius priuatione, aut etiam ex homicidio quomodocumque facto; hoc enim etiam indecentiam dicit. Et conſtat, quia fundor in illa dictione *Pœnis.* Quam diſtinctionem probant omnes Doctores, quos hic mox citabo. Deinde dico quòd neceſſariò per illam dictionem, *A pœnis*, in caſu, de quo loquor, intelligenda eſt inter alia irregularitas; Nam dicta abſolutio, quæ datur in Capitulis à Prælatis, datur ad effectum, ne electio deinde ſecuta inualidari poſſit; Sed irregularitas eſt impedimentum canonicum, quod ipſo iure electionem inualidat, vt dico *dicto loco cit. Relig. Prælati num. 44.* Ergo per illam debet etiam irregularitas tolli: Nam alioqui dicta abſolutio eſſet manca, & non inſeruiret fini ad quem eſt adinuenta. Tertiò dico, quòd ego opinionem contrariam, quæ dicit, irregularitatem non diſpenſari, niſi de ea fiat expreſſa mentio, quam latè defendit Trullench *in expoſitione bullæ cruciatæ, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 17. à nu. 4.* cum quamplurimis Doctoribus, quos affert Diana *part. 1. tract. 11. de bulla Cruciatæ reſol. 27. in princip.* non impobaui, immò probabilem exiſtimaui *loc. cit. Relig. Prælati num. 9.* Dico 4. quòd opinio mea, quæ dicit, quod irregularitas tollitur per illam clauſulam *Teque abſoluentes à cenſuris, pœnis*, eſt Soti *in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art. 1. verſ. Secundum diſcrimen*, Bannes *2. 2. quæſt. 64. art. 8. tit. Iam verò in quarta parte, &c. dub. 1.* Bartholomæi Medinæ *1. 2. quæſt. 96. art. 4. col. 8. dub. An humanæ leges obligent cum vitæ diſcrimine, in reſponſione ad 1. pag. mihi 512. & in inſtructione confeſſor. cap. 11. §. 9.* vbi ait, hanc opinionem eſſe magis veram, & magis conformem ſacris Canonibus, Cordub. *in quæſt. Theolog. lib. 5. de indulgentiis, quæſt. 44. dub. 4. & de caſibus conſcientiæ quæſt. 144. verſ. La ſegunda opinion*, vbi ait, hanc in rigore eſſe magis veram opinionem, Salón. *2. 2. quæſt. 64. art. 8. controu. 4. concl. 1.* Salas *de legib. diſp. 15. ſect. 1. concl. 2. num. 16. tract. 14.* Aragon. *2. 2. quæſt. 64. art. 8. col. 11. verſ. Secunda concluſio*; & in fine ait, hanc opinionem eſſe magis conformem communi Doctorum interpretationi; Ledeſma *1. part. ſummæ, tract. de cenſuris eccleſiaſticis, cap. 1. verſ. D'eſta reſolution. fol. 537. & verſu, A eſta duda*, dicit, quòd iſta opinio eſt communis diſcipul. S. Th. Nald. *in ſumma, ver. Irregularis. num. 25.* Nugnus *par. 3. q. 27. in expoſ. bullæ Cruciatæ. §. vltimo, in princip.* latè, & ex profeſſo mordicus hanc ſententiam defendit Gutierrez *Canonic. qq. lib. 1. cap. 3. per totum*, vbi omnibus contrariis reſpondet, Fernandez *in examine, c. 9. de bulla Cruciatæ, §. 14.* Corradus *in ſumma, quæſt. 355. in addit.* Vega noſter *in ſpeculo Curatorum, tom. 2. cap. 12. de cenſ. eccleſ. n. 323.* Cruz *in directorio conſcientiæ, de irregul. dub. 15. concluſ. 2.* vbi ait hanc eſſe communem Thomiſtarum, ait etiam, contrariam eſſe probabilem, quam tenent Canoniſtæ. Hanc opinionem probabilem dicunt Rodriquez *in expoſ. bullæ Cruciatæ, §. 9. nu. 64.* vbi ait, poſſe quemlibet hanc opinionem abſque ſcrupulo ſequi, & conſulere. Et Henriquez *lib. 7. de indulg. cap. 13. §. 6. verſu, Quæ ſententia*, vbi dicit hanc ſententiam eſſe probabilem propter grauiorem Doctorum auctoritatem, & rationes, & quòd eſſet admittenda in praxi. Eam etiam tanquam probabilem de-

ſendit Diana p.1.tr.11.*de bulla Cruciata*, *reſol.27.verſu. Quid ego tantam.* Fundamenta autem horum Doctorum ſunt duo præcipuè. 1.quòd irregularitas, quæ prouenit ex delicto, eſt vera cenſura eccleſiaſtica, & communiter includitur in illa dictione, *A cenſuris.* Ita loquuntur Sot. Arag. & alij. 2. quòd dicta irregularitas eſt vera pæna, & ſic includitur in illa dictione *Pænis.* Ita loquuntur de mente omnium, & clariùs, quam alij Medina *in* [illegible] *ct.cit.* Salon. & Ledeſma. Ex quibus apparet, quam leuiter dixerit Alphonſus Leo, meum fundamentum leue, cum eo fundamento potiſſimum tot inſignes Doctores dictam ſententiam tenuerint.

4. Ad illud, quod dicit idem Alphonſus, leuitatem noſtri fundamenti conſtare ex his, quæ ipſe dicit *in tra. de iubilæo, p.2.à.num.*54. fateor me *dictum num.* 54.pluries legiſſe, & in eo nil penitus reperiſſe, quòd leuitatem dicti mei fundamenti inſinuaret. Immo in dicto num. expreſsè dicit, quòd niſi in bulla expreſsè exciperetur irregularitatis diſpoſitio, non eſſet omnino improbabile, quòd ex vi *dictorum verborum, Cenſuris, & pænis eccleſiaſticis*, confeſſor poſſit diſpenſare ſuper irregularitate contracta ex eo, quòd celebrauit in cenſura. Et *loc.cit. de officio capellani* dictus Alphonſus noſtram opinionem approbat in caſu violationis cenſuræ, id eſt, in irregularitate, quæ prouenit ex delicto, vt dixi. Si ergo in his caſibus Leo ipſe noſtram ſententiam probat nullo adducto fundamento, quomodo potuit dicere leue fundamentum noſtrum, qui nec fortiùs, nec debiliùs adducit? Hæc in mei defenſionem dicta volui, quæ ſi Leonem (quod dicunt periculoſum) aliquantò vellicant, ipſe in culpa eſt, qui prouocauit, non ego, qui reſpondere compulſus ſum, vt dicam cum Hieronymo *epiſtol.* 14. *ad Auguſt.*

CAPVT VIII.

De forma abſolutionis, alicui datæ ex commiſſione ſummi Pænitentiarij.

IN nomine Domini, Amen. Nos Frater N. Vicarius generalis Ordinis N. ad infraſcripta peragenda ab Eminentiſſimo Domino N.S.R.E.Cardinali ſummo Pænitentiario ſpecialiter delegatus, prout in litteris ſub ſigno Pænitentiariæ, vt moris eſt, expeditis ſub datum Romæ apud Sanctum Petrum calend. Iunij, Pontificatus S. D.N. Domini Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. anno eius 4. nobis exhibitis innoteſcit, à F. N. Sacerdote profeſſo eiuſdem Ordinis de infraſcriptis exceſſibus plurimùm dolente, debita cum inſtantia requiſiti, vt ſibi dictarum litterarum vigore, auctoritate nobis conceſſa abſolutionis beneficium in vtroque foro à cenſuris Eccleſiaſticis, aliiſque pænis quas incurrit benignè impendamus, nec non ſuper contracta per eum irregularitate, quòd ad omnes etiam ſacros, ac Presbyteratus ordines extra ætatem legitimam aliàs ſe promouendum curauerit, in iiſque miniſtrauerit, ac præterea vt in prætactis ordinibus etiam in altaris miniſterio miniſtrare, voce actiua, & paſſiua gaudere valeat, miſericorditer diſpenſemus. Huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, auctoritate Apoſtolica nobis commiſſa, eundemque fungimur in hac parte eundem F. N. coram nobis genuflexum, humiliterque petentem à quibuſvis ſententiis, cenſuris, & pænis eccleſiaſticis quas propter præmiſſa incurrit, & exceſſibus huiuſmodi in vtroque foro in forma Eccleſiæ conſueta (ipſo tamen ab exercitio prædictorum ordinum arbitrio noſtro ſuſpenſo remanente) abſoluimus, atque omnino relaxamus; quotidianam illi præterea ex nunc vſque ad legitimæ ætatis acceſſum, ſeptem pſalmorum cum litaniis flexis genibus recitationem pro ſalutari pænitentia iniungentes; ſic abſoluimus, ſuſpendimus, & iniunximus, iuxta formam dictarum litterarum Apoſtolicarum, non ſolùm præmiſſo, ſed omni etiam alio meliori modo, quo de iure poſſumus, ac valemus. Datum Romæ in noſtro Conuentu. N. die primo menſis Septemb. anno Domini 1627. Pontificatus S.D. N. Domini Vrbani diuina prouid. Papæ VIII. anno 5. Volens autem præfatus delegatus cum dicto ſupplicante diſpenſare ſuper irregularitate, & aliis pœnis vigore dictarum literarum, tranſacto tempore congruo, ait.

In nomine Domini, Amen. Nos F.N. Vic. generalis Ordinis N. prædicta Apoſtolica auctoritate fungentes, prætacto Fr. N à cenſuris, vt ſupra, à nobis abſoluto, & ab exercitio ſuorum ordinum ad arbitrium noſtrum, vt ex ſuperioribus noſtris conſtat literis, ſuſpenſo vlterius inſtante, humiliterque petente, ad ampliorem earundem literarum executionem progrediendo, cum eodem Fratre N. vigeſimum quintum ætatis annum, vt ex oblato nobis R. Presbyteri N. Parochi Eccleſiæ S. Angeli, Diœceſis N. baptiſmali chirographo patet, attingente, ſuper irregularitate ex præmiſſis per eum quomodolibet contracta, ac præterea quòd ea, & ſuſpenſione præfata non obſtantibus in ſuis ordinibus (modo tamen canonicum aliud nequaquam obſtet impedimentum) etiam in altaris miniſterio miniſtrare, & quæcunque ſui ordinis officia, & dignitates, ſi aliàs canonicè ad illas, & iuxta eiuſdem Ordinis regularia inſtituta eligatur, vel aſſumatur gerere, atque exercere, voceque actiua, & paſſiua frui licitè valeat, miſericorditer in Domino, eadem Apoſtolica auctoritate nobis commiſſa, diſpenſamus. Non obſtantibus iis omnibus, quæ in prædictis literis cauetur non obſtare. Atque ita diſpenſamus iuxta formam dictarum literarum non ſolùm prædicto, ſed quouis alio meliori modo, &c. Datum Romæ, &c. vt ſuprà.

CAPVT IX.

De forma faciendi fidem abſolutionis alicui datæ ex commiſſione ſummi Pænitentiarij.

FRater, &c. Ordinis N. Vicarius generalis. Vt præſentium omnibus, & ſingulis fidem facimus, & atteſtamur, quòd die 19. *menſis Ianuarij*

rij anno 1627. auctoritate nobis à ſummo Pœnitentiario per ſuas literas datas Romæ apud S. Petrum die 1. Ianuarij eiuſdem anni ſpecialiter concessa, Fratrem N. Clericum noſtri Ordinis profeſſum ab excommunicatione in vtroque foro cæteriſque pœnis eccleſiaſticis, quas propter delicta in præfatis ſacræ Pœnitentiariæ literis contenta, incurrit, in forma conſueta Eccleſiæ, pœnitentia ſalutari, aliiſque omnibus, quæ de iure fuerunt iniungenda, eidem iniunctis, abſoluimus: Cumque prædicto Fratre N. die 25. eiuſdem menſis (pœnitentiæ parte iam peracta) ſuper irregularitate per eum ex præmiſſis in dictis literis quomodolibet contracta pariter diſpenſauimus. Ita vt ad omnes, etiam ſacros, & presbyteratus ordines, ſi ad id idoneus reperiatur, promoueri, & poſtquam promotus fuerit, actiua, & paſſiua voce ita gaudere queat, vt quæcunque noſtri ordinis officia, ac dignitates, ſi ad illa canonicè, & iuxta eiuſdem Ordinis regularia inſtituta aſſumatur, vel eligatur, gerere licitè valeat, ac exercere. Non obſtantibus etiam conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, nec non noſtri Ordinis ſtatutis, & priuilegiis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. In quorum fidem, &c. Datum Romæ, &c.

1. Noto, quòd non neceſſe, quòd prædicta abſoſolutio, & diſpenſatio fiat in foro pœnitentiæ, audita ſcilicet confeſſione ſacramentali, ſed ſufficit quòd fiat in foro conſcientiæ, quatenus hoc forum diſtinguitur à foro exteriori, & publico, vt multis probat Sanch. 8. de matrim. diſp 4. num. 29.

CAPVT X.

De forma accuſationis.

R*Euerende admodum Pater Prouincialis Ego Frater Zelans de Zelantibus accuſo Fratrem Improbum de Scandaloſis, quòd pluries temerario auſu ſanctiſſimum Dei nomen impia, atque ſacrilega blaſphemia commaculârit in hæc verba iniuſto Deo, idque præſertim die 10. Ianuarij, anno 1634. immediatè poſt Veſperas in inferiori Clauſtro Conuentus. N. in ea videlicet parte, ex qua ad exteriorem prædicti Conuentus ianuam patet aditus, præſentibus F. Veridico Corteſio, & F. Fideli de bonis. Quocirca, ne in tanto illi ſcelere impunè liceat gloriari, vtque iuſta in eum animaduerſionis metu cæterorum animi ab huiuſmodi perpetrandis ſceleribus poſthac contineantur, non calumnia quidem, vel maleuolentiæ ſtudio, ſed iuris publici tuendi, atque pia in Deum, Religionemque noſtrã voluntate permotus, Reuerendam admodum Paternitatem tuam etiam, atque etiam rogo, & inſto, vt illum, teſtibus examinatis, ad noſtrorum ſtatutorum formam, ac præſcriptum digna facto pœna mulctet, ac afficiat. Paternitati ſiquidem tuæ coram adm. RR. PP. Iuſto de Bonis, Manſueto de Manſuetis, nec non Conſtantino de Ferraria tuis, atque huius N. Prouinciæ Collegis, & Coniudicibus iure iurando polliceor atque confirmo præfata omnia vera eſſe, ac ſic omnino ſe habere: vt propterea ad exitum vſque, & definitiuam ſententiam ea proſequi cupiam talionis pœnam, ſi defecero, libentiſſimè ſubiturus. In quorum omnium fidem præſentes ſubſcribo die, & anno, vt ſupra. Ita eſt Fr. Zelans de Zelantibus.*

1. Noto 1. quòd hæc forma cum omnibus ſuis clauſulis habetur expreſsè *in leg. Libellorum ff. de accuſ.* Et omnes dictæ clauſulæ declarantur ab Aretino *in ſua practica criminali, cap. 5. de accuſ.* Pro quibus etiam videri poſſunt D. Thom. 2. 2. *quæſt. 68. art. 4.* Malder. 2. 2. *tract. 6. cap. 2. dub. 1.* Triuiſan. *in ſua praxi, cap. 6.* Manſus *de modo proced. in cauſis regular. c. 5.* Aldrete *de diſciplin. regul. tuenda lib. 1. cap. 4.* Ghiſilet. *de iudice regul. cap. 16.*

2. Noto 2. quòd accuſatio non videtur eſſe in vſu apud Regulares reformatos. Tum quia vix ſine peccato exerceri poteſt, vt docet gloſſ. *in cap. Si quis Epiſcopus, verb. Illaudabilis, 2. q. 7.* & Ghiſil. *de iudic. regul. cap. 16. n. 45.* Et colligitur *ex dicto cap. Si quis Epiſcopus.* vbi accuſatio vocatur illaudabilis intentio. Tum quia accuſatio vindictam quærit, non emendationem. Vnde quando iudex procedit per viam accuſationis, non poteſt quicquam de pœna reo per leges debita detrahere, ſed tenetur eam omnem illi infligere; Quare accuſatio quaſi ſemper ſupponit odium. Tum quia nullum eſt vitium, quod per viam denunciationis iuridicè manifeſtari & per cuius punitionem bono publico non poſſit prouideri. Quare cenſet Thom. à Ieſu *de regul. viſit. tract. 1. cap. 4. num. 6.* quòd accuſatio paci, & tranquillitati Religionis non expedit; & propterea quòd eſt omnino releganda à Religionibus reformatis. Quapropter non videntur teneri Superiores vllam accuſationem recipere. Et aduerte, quòd in Religionibus, in quibus per accuſationem proceditur, poteſt Prælatus receptam accuſationem reſcindere quando ex tali reſciſſione maius bonum oriundum eſt communitati: & hoc non obſtante partis inſtantia. Ita Rodriq. *tom. 2. qq. regul. quæſt. 42. art. 5.* vbi citat Caiet. & Aragon.

CAPVT XI.

De forma concedendi facultatem alienandi.

F*Rater Ordinis N. Generalis. Dilectis nobis in Chriſto Filiis, Correctori, & Fratribus Conuentus S. N. ſalutem in Domino. Debitum paſtoralis officij, quòd nullo noſtro merito, ſed ſola Dei prouidentia gerimus, expoſcit, vt ea, ad quæ iure naturæ noſtri tenentur ſubditi, nec valent ſine auctoritate noſtra executioni mandare, illis, cum exigunt, benignè concedamus. Quare, cum, ſicut nobis nuper expoſuiſtis, Conuentus veſter N. temporum iniuria ære alieno ita grauatus exiſtat, vt propterea ni quid immobile ex annuis redditibus detrahatis, ſoluendo eſſe deſperetis, fieri quinimmo facilè poſſit, vt in vos deuotorum amicorum qui opibus, ac pecuniis, prout opus eſt Religioni adeſſe ſolent, præfata ſoluendi impotentia graue odium concitetis, vel priſtina ſaltem nequaquam frui valeatis eorum beneuolentia, nobis humiliter ſupplicaſtis, vt iuxta Apoſtolicam facultatem,*

cultatem, domum vobis prædicto loco N. ſitam minùs commodam, nec centum aureorum de Camera redditum annuam excedentem alienandi facultatem elargiremur. Nos, qui à iuſtitia ne latum quidem vnguem; & præſertim quoad pecuniæ debitam ſolutionem, recedendum putamus (ne quam aliis euitandum culpam quotidie Religioſi deceantant, iiſdem, qui lux ſunt mundi, turpiùs aſcribatur) eandemque domum inibi conſtitutam vobis minùs vtilem, ac valorem annuum centum aureorum de Camera non exeedere credentes, auctoritate apoſtolica nobis per literas in forma Breuis à felic. record. Clem. VII. conceſſa, præſentium tenore prædictam domum ſub ſuis confinibus, & terminis latiùs in contracta deſuper per publicum inſtrumentum faciendo exprimendis, vendendi, ſeu aliàs iuſto contracta alienandi (modò tamen duarum ex tribus partibus veſtri Capituli conſenſus accedat, pretiúmque in ſupradictorum debitorum ſolutionem vnico contexta conuertatur) licentiam vobis, & facultatem impartimur. Conſtit. felic. record. Pauli Papæ II. quæ incipit. Ambitioſæ, *cui per eaſdem literas derogatur, & aliis in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd antiquitùs Generales habebant priuilegium concedendi facultatem alienandi ſuis Fratribus, vt conſtat *ex conſt. 9. Iulij II. & ex conſt. 5. Clem. VII.* Vide, quæ dico *ad dictam conſt. 9. &* quæ addo *tom. 3. priuileg. cap. 3. num. 2.*

2. Nunc autem pone caſum, de quo fui quæſitus. Regulares vnius Conuentus habuerunt ab aliquo deuoto ſcuta mille implicanda in annuos redditus pro celebratione vnius miſſæ quotidianæ, habebant autem dicti Religioſi quamdam maſſariam, ſeu tenutam, in qua domus pro Maſſario fuerat combuſta à Gallis tempore belli, vnde cogebantur conducere pro dicto maſſario aliam domum à quodam vicino. Quærebant a me, an poſſent de dictis ſcutis mille (cum non poſſent aliundè) fabricare dictam domum, imponendo in illa obligationem recitandi miſſam perpetuam? Ego ſemper putaui, quòd ſic. Tum quia illa domus eſt de ſui natura fructifera; & licèt in præſentiarum fructificare non videatur, eſt per accidens; licèt etiam poſſit dici fructificare quatenus liberat à ſolutione domus conductæ. Tum quia poſſunt dicti Regulares ex illa pecunia domum emere, quare ergo non poſſunt ex eadem illam fabricare? Tum quia pecunia illa eſt verſa in vtilitatem perpetuam Monaſterij. Tum quia poſſunt ex illa pecunia annuum cenſum extinguere, vt ſenſiſſe viros doctos in facti contingentia in hoc caſu, retulit mihi ex noſtris P. Trimarchi. Atque ita ſentire videtur Marta *in ſuis decis. voto 243. n. 3. & 5.* Idem dico, ſi Eccleſia, vel Conuentus minarentur ruinam, nec poſſent aliunde reparari. Nam tum poſſent reparari ex illis mille ſcutis. Quia, ſicut ſi aliquis deuotus Eccleſiam, vel Conuentum à ſe fabricatum alicui Religioni donaret cum tali onere ſuſcipere, & obligarentur poſteri ad illam Miſſam celebrandam; ita, ſi Eccleſia, vel Conuentus ruinam minaretur, poſſent Religioſi illius dicta ſcuta mille in reparationem illius expendere, & tenerentur poſteri ad Miſſam celebrandam: monimentum tamen aliquod eſſet in publico collocandum, quo poſteris innoteſceret, quòd ex illa pecunia Conuentus, ſeu Eccleſia fuit fabricata. Neque obſtat, quod illa ſcuta mille non fructificant ſecundùm mentem ſacræ Congr. *de celeb. miſſ. § 5.* quod habes *in conſt. 9. Vrb. VIII. tom. 2. noſtr. priu.* Nam in primis id eſt per accidens, natura ſua tamen apta ſunt fructificare. Deinde etiam fructificant. Nam in Eccleſia diruta non poteſt celebrari, nec per conſequens ex ea poſſunt percipi emolumenta, quæ ex Eccleſiis rectè adminiſtratis recipiuntur. Tertiò, prius eſt locus, quàm locatum; ergo ſi Miſſa debet celebrari in Eccleſia, ſi hæc non adeſt, celebrari non poteſt. Denique, ſi illi Religioſi non haberent Conuentum ad habitandum, poſſent ad hunc effectum domum conducere, & annuam penſionem pro ea ſoluere; quare ergo non poſſent ad tale damnum vitandum ex illa ſic vinculata pecunia conuentum fabricare? Ita colligitur ex Marta *loco ſupra citato.*

3. Et vlteriùs quæro, an Regulares indigentes victu, nec reperientes, qui credito illis tribuat, nec poſſint conſenſum expectare Romani Pontificis, poſſint abſque dicto conſenſu, & abſque incurſu cenſurarum res pretioſas in pignus tradere, ſeu pecunias ad cambium ſumere, ſi aliter non reperiant? Et dato, quòd tradito pignore, non reperiant, an poſſint dictas res pretioſas vendere, immo & immobilia? Item an poſſint armenta monaſterij abſque dicto conſenſu vendere, ſi careant paſcuis, & periculum ſit ne pereant? Reſpondet affirmatiuè Megala *2. part. variar. reſol. 1 c 3. num. 3.* modò adſit conſenſus maioris partis Conuentus, & prælati. Tum quia neceſſitas facit licitum id, quod aliàs tale non erat; *cap. Quod non eſt licitum, de reg. iur.* Tum quia non eſt prohibitum, ea bona eccleſiaſtica alienari, quæ magis expedit diſtrahi, quam ſeruari ſecundum Redoanum *de reb. Eccleſ. non alien. quæſt. 51. cap. 1. n. 4.* quem ſequitur Quarant. *in ſumm. bull. verb. Alienatio, num. 38.* Tum quia lex non ligat quando de facto ſeruari non poteſt, *l. 1. §. dies, ff. Quando appell. ſit; cap Erit autem d. 4.* Tum quia lex ſeruanda non eſt, quando iniquè fieret, ſi ſeruaretur, vt probat D. Thom. 2. 2. *quæſt. 120. art. 1.* Tum quia in qualibet prohibitione cenſetur excepta cauſa occurrens, quæ ſuaderet oppoſitum; cap. *De caſtro, & cap. Quamvis, de ſent. ex. omm. cap. Excellentiſſimus, 11. q. 3.* Tum quia, quæ ob fauorem ſunt introducta, non debent in odium retorqueri; *l. Nulla iuris ratio, ff. de leg. reg. Quod ob gratiam, de reg. iur. in 6.* Tum quia impoſſibilium nulla eſt obligatio; *l. Impoſſibilium, ff. de reg. iur. reg. Nemo poteſt, de reg. iur. in 6.* & ita Anno Domini 1627. Panormi ex conſilio Noſtri P. Trimarchi ſeruatum fuit in Conuentu noſtro Sanctæ Oliuæ: Fratres enim in pignus tradiderunt lampades argenteas.

CAPVT XII.

De forma appellationis.

EGo Frater N. coram R. P. V. appellandi animo, ac voluntate propono, & dico, quòd decem abhinc, diebus, iiſque nondum elapſis in blaſphemiæ cauſa, quæ in iudicio coram vobis vertebatur, ſententiam (ſi ſententia iure vocari poteſt) contra me tuliſtis definitiuam, meque propterea per eandem veſtram prætenſam ſententiam ad tres menſes pœna carceris condemnandum cenſuiſtis. Quo circa, vt mihi per iura conceſſo ad tuendam innocentiam appellationis ſubſidio fruar, ab eadem prætenſa ſententia, eiuſ nullitate ſemper ſalua; meque prægrauante,

tanquam

tanquam iniqua, & iniuſta, ad Eminentiſſimum Cardinalem N.N. noſtri Ordinis protectorem appello, eo quòd nimirum à R.P.V. ad me condemnandum admiſſi teſtes grauiter, aperteque infenſi mihi ſunt, atque inimici, nec conteſtes itidem, nec omni exceptione maiores. Apoſtoli etiam vt 1. 2. & 3. cum debita inſtantia mihi concedantur expoſco: proteſtorque præcipuè, appellationem huiuſmodi per me ſic demum exerceri, vt eam tamen corrigere, emendare, ac innouare, eamque verbo intimare, & expedire mihi viſum fuerit, proſequi poſſe omnino velim, atque contendam. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd Religioſi poſſunt beneficio appellationis vti, quando iniuſtè grauantur à ſuis Superioribus, vt dicunt Aretin. *in ſua practica, cap.* 10. Manlus *de mod. corrig. regul. cap. 7. num.* 12. Thom. à Ieſu *de viſit. regul. tract. 3. cap. 17. num.* 5. Ghiſiler. *de iud. reg. cap.* 15. *num.* 19. & latè probaui cum multis aliis *tom. 1. Relig. cap. 20. quæſt. 1. concluſ.* 1. & ſic habet praxis Romanæ Curiæ. Debet tamen iſta appellatio fieri gradatim, id eſt, à Correctore ad Prouincialem, ab hoc ad Generalem, &c. vt dixi *loc. cit. Relig. verſ. Aduertendum tamen, & tom. 3. priuileg. cap. 4 num.* 15. vbi pono decretum ſacræ Congreg. Si autem appellatio fiat immediatè ad ſanctam Sedem, valebit, vt probo *loc. proximè cit. num.* 14. Verum eſt, quòd non debet iſta appellatio fieri, niſi à definitiua ſententia, vt ſtatuit Trid. *ſeſſ. 13. cap. 1. de reform.* pro quo puncto vide plura *loc. cit. relig.*

2. Noto 2. quòd appellatio poteſt etiam fieri viua voce, vt ſi, lecta ſententia, reus ſtatim dicat, Ego à tali ſententia tanquam iniqua, & iniuſta ad talem Superiorem appello, *leg. 1. ff. de appell.* Si autem ſtatim non appellet, habet tempus decem dierum ad appellandum; *cap. Anteriorem 2. quæſt.* 6. & tunc decet appellationē in ſcriptis proponere modo dicto. Et aduerte quòd omnes clauſulæ poſitæ in dicta forma de iure ſeruandę ſunt, ſi apellatio fiat in ſcriptis, debet enim continere nomina appellantis, aduerſarij, iudicis à quo, & ad quē, *leg. 1. §. fin. de appel.* debet etiam continere grauamen, à quo appellatur; *cap. Cum ſit Romana de appell.* & cauſam, propter quam ipſum grauamen impugnatur, *cap. Vt debitus de appell.* quòd vltimum in appellationibus, etiam à definitiua, inter Regulares ſemper eſſe obſeruandum, ita vt iudex non teneatur appellationi deferre, niſi cauſa exprimatur, vt poſſit diſcernere, an dictæ appellationi ſit deferendum, pluribus docent Sanch. 6. *in decalog. cap. 8. n.* 105. Thomas à Ieſu *de viſit. reg. tract. 3. cap. 17. n.* 8. licet Aldrete cum aliis *de diſcipl. tuend. lib. 1. cap. 18. n.* 6. dicat, quòd in appellatione à definitiua non ſit neceſſe exprimere dictam cauſam. Et quòd iudicare, an cauſa expreſſa in appellatione ſit legitima, nec ne, pertineat ad iudicem à quo, docet Farin. 1. *part. praxis crimin. lib. 1. q. 38. de tortura, num.* 19. Et quòd iudicare quænam appellatio ſit friuola, relinquatur arbitrio iudicis à quo docent, Menoch. *de arbitr. caſ. 197. num.* 7. Barboſ. *in cap. Cum appellationibus num. 2. de appell. in* 6. ſi tamen aliqua ex prædictis clauſulis apud Regulares omitteretur, non viciaretur appellatio; argum. *cap. Qualiter, Quando, el 2. §. fin. de accuſ.* eo quia Regulares fori iudicialis non ſunt valde periti, cum cellæ potiùs quam foro incumbant. Ita Ghiſiler. *de iudic. regul. cap. 15. num.* 6.

CAPVT XIII.

De forma Apoſtolorum, qui debent dari appellanti à iudice à quo.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, & Domino, Domino Vrbano ſacroſanctæ Romanæ, & vniuerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici. Frater Ingenuus Ordinis Minimorum Generalis indignus eius deuotus filius, ac obediens poſt pedum deoſculationem. Nouerit ſanctitas veſtra, quòd cum in cauſa quæ inter fratrem Rigidum ex vna parte, & Fratrem Manſuetum ex alia ſuper percuſſione, de qua dictus Frater Rigidus accuſabatur coram me in iudicio vertebatur, ſententiam pro prædicto Manſueto contra prædictum Rigidum tuliſſem definitiuam, ab huiuſmodi ſententia idem Frater Rigidus ad Sanctitatem veſtram, Sedemque apoſtolicam appellauit. Idcirco ipſum Rigidum appellantem à meo iudicio dimiſſo, & ad Sanctitatem veſtram, his literis in teſtimonium præmiſſorum ſigillo noſtro munitis, examinandum dirigo, atque mando. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

CAPVT XIV.

De eadem forma breuiori.

FRater, &c. Tibi Fratri Rigido eiuſdem Ordinis profeſſo ſalutem. Quoniam à definitiua ſententia, qua te pœna carceris ad tres menſes condemnaui, à me tu appellaſti, ea propter à mei iudicij obſeruatione his Apoſtolis te expedito, & ad eius, ad quem appellaſti, examen dirigo, ac remitto. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod Apoſtoli ſunt literæ quædam breues inſtruentes iudicem appellatum, & omnes circumſtantiam appellationis comprehendentes. Et debent continere, *Quis appellet, A quo, Contra quem, Super quo, Ex qua cauſa, & an index, à quo appellatur; appellationi detulerit.* Ita Panor. *in pract. c.* 114. Ghiſil. *de iud. regul. cap. 15. à num.* 38. Quinque verò ſunt Apoſtolorum ſpecies vt Ghiſil. *n.* 41. Quidā ſunt dimiſſorij, quando iudex appellationi detulit. Quidam ſunt refutatorij, quando non detulit. Quidam reuerentiales, quando detulit ob ſolam reuerentiam iudicis appellati, non quia appellatio id ferret. Quidam ſunt conuentionales, quando pars appellationem admittit, ſiue in iudicio, ſiue extra, iudice ipſo, aut recuſante tacente. Quidam denique ſunt teſtimoniales, quando ſcilicet ab honeſta perſona conceduntur, eò quia appellans timuit Apoſtolos petere, ſeu etiam appellare à iudice, dubitans de violentiā, ſed appellauit, & proteſtatus eſt coram aliqua honeſta perſona, à qua deinde ei tribuantur Apoſtoli, vt docent Sylu. *verb. Appellatio, num. 13. in finem* Ghiſil. *loco cit. num.* 45. Pro Apoſtolis dimiſſoriis valent duæ formæ poſitæ. Pro aliis pono cap. ſequentia.

CAPVT XV.

De forma Apoſtolorum refutatoriorum.

FRater Ingenuus Generalis, &c. Tibi Fratri Rigido,&c. Quoniam, quam tu à noſtra definitiua ſententia aggreſſus fuiſti, appellatio, friuola nobis, temeréque ſuſcepta viſa fuit, eidem propterea nequaquam detulimus hoc ſibi duntaxat reſponſum pro Apoſtolis refutatoriis concedentes. In quorum fidem,&c.

1. Nota,quòd poteſt hæc forma aliter fieri,nimirum ſicut 1.poſita c.13. vſque ad illam clauſulam excloſiuè, *Idcirco ipſum*,&c. cuius loco ponitur ſequens. *Cum vero huiuſmo·i appellatio friuola ſit, ac fruſtratoria,temerè quippè,& nulla ratione interpoſita,atque adeò illi meritò non ſit deferendum, nec ego propterea detuli, hoſque tantummodo Apoſtolos refutatorios eidem ſum impertitus In quorum fidem,&c.*

CAPVT XVI.

De forma Apoſtolorum reuerentialium.

FRater, &c. Tibi, &c. Quamvis appellatio tua friuola nobis, temeréque ſuſcepta viſa fuerit ob noſtram tamen in Apoſtolicam Sedem, ad quam appellaſti, reuerentiam, ac venerationem illi duximus deferendum, vt re ipſa detulimus hos tibi proinde reuerentiales Apoſtolos concedentes. In quorum fidem,&c.

CAPVT XVII.

De forma Apoſtolorum conuentionalium.

FRater,&c.tibi, &c. Cùm in cauſa,quæ coram nobis inter Fratrem Rigidum ex vna parte, & Fratrem Manſuetum ex alia vertebatur, definitiuam ſententiam pro prædicto Manſueto contra præfatum Fratrem Rigidum tuliſſemus, pœna carceris ad tres menſes eum condemnantes, ad Apoſtolicam Sedem idem frater Rigidus appellauit, nobiſque præfatæ appellationi vipotè friuolæ, temereque ſuſceptæ non deferentibus, prædictus Frater Manſuetus eam cenſuit admittendam,vt de facto admiſit. Cumque à nobis debita cum inſtantia Apoſtolos petiſſet hos conuentionales eidem fuimus impertiti. In quorum fidem,&c.

CAPVT XVIII.

De forma Apoſtolorum teſtimonialium.

FRater Iuſtus de Corteſiis Ordinis N. Theologus, ac Concionator, &c. Vt Præſentium omnibus, & ſingulis has noſtras literas inſpecturis, pariterque lecturis fidem facimus, & aſſeſtamur die 19. Ianuarij præſentis anni 1634. Fratrem Macrobium de Afflictis eiuſdem Ordinis Sacerdotem coram nobis, aliiſque teſtibus infraſcriptis, tempore, locoque congruo intra tempus à iure ſtatutum, non ſemel tantùm, ſed iterum, ac tertiò ab admodum R.P.F. Auſtero de Rigidis N.huius Prouinciæ Prouinciali humiliter, inſtanterque petiiſſe, vt Apoſtoli ſibi ad appellationem ſuam proſequendam concederentur, qui tamen à prædicto Patre Prouinciali eidem Fratri Macrobio fuere denegati. Et in horum omnium fidem has ei teſtimoniales literas cum teſtibus infraſcriptis impertiui. In quorum, &c. Si autem non denegauerit expreſsè, ſed malitiosè diſtulerit,vt tempus à iure præfixum tranſiret,dicat. *Qui tamen à prædicto Patre Prouinciali differente quotidie, ac procraſtinante eidem Fratri Macrobio conceſſi non fuere, differendo de die in diem: quæ quidem dilatio cum callida,& malitioſa mihi viſa fuerit, ne iuſtitia iniquè impediatur,has eidem appellanti teſtimoniales literas cum teſtibus infraſcriptis impertiui. In quorum fidem, &c.*

1. Noto, quòd ſi dictus appellans,propter iuſtum timorem, ne impediretur à Prouinciali ſuam appellationem proſequi, non eſt auſus ab eo petere Apoſtolos, tunc facienda eſt forma ſequens.

CAPVT XIX.

De forma concedendi Apoſtolos teſtimoniales, quando appellans non fuit auſus illos petere à iudice appellato.

FRater,&c. vt in forma præced. Vt præſentium omnibus,ac ſingulis fidem facimus,& atteſtamur,quòd cum die, anno, &c. Frater Macrobius de Afflictis Ordinis noſtri Sacerdos ad Sanctam Sedem à quadam ſententia contra ipſum de admodum Reuerendo Patre Fratre Auſtero de Rigidis huius noſtræ Prouinciæ Prouinciali lata appellauiſſet, idem Pater Prouincialis tali appellatione prægrauatum oſtendit. Quare minitando, prædicto Fratri Macrobio dixit,vt ſuam exequeretur ſententiam,quòdque,ſi eum ampliùs de huiuſmodi appellatione loquentem audiret,carceribus præciperet mancipandum. Ea propter à prædicto Patre Prouinciali Apoſtolos petere, nequaquam auſus eſt idem Macrobius, ſed inſtanter, non ſemel tantùm, ac bis,ter immo, quaterque, intra tempus præfixum nobis coram teſtibus infraſcripsis, vt ſibi iidem concederentur, ſupplicauit. Cùm verò, quas idem Prouincialis minitatur pœnas, exequi ſoleat, ac iuſta petentibus non ſit denegandus aſſenſus, & vniuſcuiuſque ſint partes efficere, ne iuſtitia impediatur, omnibuſque tandem proximi cura ſit à legis auctore demandata, prædicto Fratri Macrobio hos teſtimoniales apoſtolos libenti animo conceſſimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. circa Apoſtolos in communi, quòd debent peti intra 30. dies, alioquin cenſetur appellationi

renoutis

renunciatum, *cap. Ab eo, de appell. in 6. l. Nonnulli, Cod. de appell.* Poteſt verò iudex terminum aſſignare appellanti ad petendos Apoſtolos, intra quem, niſi petat, appellationi renuntiaſſe cenſeatur; *Clem. Quamvis §. Verum, de appell.* Poteſt item iudex aſſignare terminum appellanti ad proſequendam ſuam appellationem, & ad ſe præſentandum coram iudice appellato; Panor. *in pract. cap.* 14. *num.* 9. Et tunc in dictis apoſtolis immediatè ante illam clauſulam *c.* 14. *In quorum fidem*, dicat: *Duorum tamen menſium terminum tibi præfigendo, ad te coram iudice, ad quem appellaſti, præſentandum.*

2. Noto 2. quòd dicti apoſtoli debent ab appellante inſtanter peti, ideſt, non ſolùm ſemel, ſed bis, & ter; *Clem. Quamvis, §. fin. de appell. cap. Ab eo, de appell. in 6.* An autem ſufficiat inſtanter petere vnica vice, pluries vno tempore, an vero neceſſum ſit petere per plures vices diuerſis temporibus, difficultas eſt inter Doctores. Gloſſa *in dicto cap. Ab eo, verbo Inſtanter*, putat neceſſe eſſe petere per plures vices, & diuerſis temporibus. Ego puto, quòd poſſunt vno, & eodem tempore pluries inſtanter peti v. g. adeo Superiorem, & rogo, vt dignetur mihi concedere apoſtolos, ipſe negat; ego iterum inſto, vt velit concedere, ipſe iterum negat; tunc ego tertiò inſto, ſi ipſe neget, non teneor ampliùs petere. Atque ita videtur colligi *ex dicta Clem. Quamvis, §. fin.* ibi: *loco, & tempore ſæpius, & inſtanter vno contextu etiam requiſitus.* Si autem ſuperiòr non neget, ſed differat, ſi adeſt tempus Apoſtolos petendi, teneor iterum, atque iterum petere, quovſque videam ipſum malitiosè differre.

3. Noto 3. quòd iudex à quo, tenetur intra terminum 30. dierum Apoſtolos cum debita inſtantia ſæpius petitos loco, & tempore congruo concedere; alioquin poteſt appellans ſuam appellationem proſequi; *dicta Clem. Quamvis, §. Quod ſi iudex.* Et erit quicquid fuerit à iudice appellato contra dictum appellantem impoſterum attentatum; *cap. Ab eo de appell. in 6.* Et aduerte, quòd idem eſt Apoſtolos denegare, ac fraudulenter, & negligenter diſſimulare; vnde ſi non neget, nec concedat, ſed maliosè differat, poterit nihilominus appellans abſque dictis apoſtolis appellationem ſuam proſequi, ac ſi fuiſſent expreſsè denegati. Ita expreſsè *dicta Clem. Quamvis. §. fin.*

4. Noto 4. circa Apoſtolos teſtimoniales, quòd quando Prælatus non vult dare apoſtolos, debet appellans illos petere coram perſona fide digna, quæ perſona tenetur dicto appellanti præfatos Apoſtolos concedere, iuxta ea, quæ dixi *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 20. concl. 1. verſ. Si autem Superior*, & docet Suar. *tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 3. cap. 1. n. 7.* Si autem dictus appellans timeat, Prælatum non ſolùm non conceſſurum dictos Apoſtolos, ſed etiam impediturum ſuæ appellationis proſecutionem, & negotiationis effectum, vt Prælatus, ad quem eſt appellatum, falſis informationibus præueniatur in præiudicium ſuæ cauſæ, tunc poterit coram perſona, vel perſonis fide dignis dictos Apoſtolos petere, iuxta doctrinam Syluest. & Ghiſil. quos hic ſupra citaui *c. 14. n. 1.* ad quam inclinat Suarez *loc. cit. in fine*, & habetur expreſsè *in cap fin de appell.* Aduerte autem, quòd hæc perſona honeſta, à qua & coram qua petuntur apoſtoli, non debet eſſe excommunicata, vel aliàs inhabilis: & Apoſtoli debent ab ea peti coram teſtibus, & coram illis debet cauſa metus explicari: & dicti Apoſtoli debent ab ea peti intra terminum 30. dierum, quando appellans non audet petere a iudice. Si autem petat, & iudex differat, & appellantem verbis poſeat, vſque dum tranſeat tempus à iure præfixum, tunc debent peti à dicta perſona ſtatim dicto tempore tranſacto. Hæc omnia colliguntur *ex c. fin de appell. &* dicunt expreſsè Riccius *4. p. collect.* 1355. Barboſ. *ad dict. c. fin. à n.* 20. vbi etiam à *n.* 1. docet quis ſit iuſtus metus. Et quę dixi *de petitione Apoſtolorum*, intellige etiam de appellatione, de qua loquitur *dictum c. fin.* ita vt ſi non audeat quis appellare à Prouinciali, propter timorem carceris v. g. appellare poſſit coram perſona honeſta, & teſtibus.

CAPVT XX.

De forma recipiendi apoſtatas ad Religionem reuertentes.

NOto 1. quòd circa modum recipiendi apoſtatas ad Religionem reuertentes, nihil ferè reperitur in iure cautum; eos tamen eſſe benignè recipiendos tanquam filios prodigos in paternam domum redeuntes, docent Nau. *lib. 3. conſil. de regular. conſ.* 75. *num.* 2. Mirand. *tom. 1. manual. q.* 51. *art.* 5. gloſſa *in cap. A nobis, de apoſt. verbo Reſipiſcant.* Quod etiam monuit Sacra Congreg. Concilij, vt refero *tom. 2. noſtr. priuileg. in conſtit. 10. Vrb. VIII. §. 3.*

2. Noto 2. quòd *in conſtit. 2. Pauli IV. eodem tom. 2. noſt. priuil.* habetur modus dictos apoſtatas recipiendi, quem nullo alio loco inuenies; vnde Paſſar. *in Formulario noſtri Ordinis ex dicta conſtit.* formauit ſequentem modum, quem deinde ex eo deſumpſit Conſectius *in ſumma priuil. Mendic. tit. 13. cap. 21.*

3. Primò igitur cogendi ſunt renuntiare omnibus, & ſingulis apoſtolicis literis contra eorum profeſſionem impetratis; præſtito etiam per eoſdem iuramento in manibus Superiorum, aut eorum, quibus ibi commiſerint, quòd talia, aut ſimilia impetrare nunquam in poſterum attentabunt. Quòd ſi nullas literas obtinuerint tenentur iurare, ſe in poſterum non ampliùs apoſtaturos.

4. Secundò. Taliter recepti actiua, & paſſiua vocibus, iureque primogenituræ, nec non publica ad populum prædicatione, & confeſſionis ſæcularium auditione priuati ſunt, ac per nullos Superiores, nec etiam per generale, ſeu prouinciale Capitulum rehabilitari poſſunt, donec ad minus per quadriennium bene, & laudabiliter vixerint, quo expleto, poterit Generalis, vel Prouincialis, Capitulorum duarum ex tribus partium vocalium accedente conſenſu, rehabilitare, dummodò tempus, quo remanſerunt extra Religionem, intra ſuæ profeſſionis annos non computetur.

5. Tertiò. Abſoluendi ſunt ab excommunicatione; nam omnis apoſtata eſt excommunicatus, ſiue habitum dimittat, ſiue non, vt probo *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 26. concl. 1.* licèt multi Doctores, quos ibi cito, *ver. Circa hanc*; dicant, apoſtatam non eſſe excommunicatum niſi habitum dimittat. Sed noſtra opinio eſt ſecurior, & in praxi ſequenda.

6. Quartò. Si in dicta apoſtaſia ordines etiam minores receperunt, cum ſint excommunicati, ſunt irregulares; *cap. Cum illorum, de ſent. excom. §. Si autem, cap. Conſultationi, de apoſtatis.* Item ſunt ſuſpenſi; nam ordines recipiens abſque licentia ſui Prælati remanet ſuſpenſus. Trid. *ſeſſ. 14. de reform. c. 2. fine.* Qua ſuſpenſione ſtante, ſi celebrat, vel alios ordines exercet, eſt irregularis *cap. 1. §. Sciturus, de ſent. & re iudic. in 6.* quare in primis ſunt diſpenſandi ſuper irregularitate; deinde abſoluendi à ſuſpenſione. Vide *loco cit. Relig.* vbi probaui Prælatos regulares habere poteſtatem dictos apoſtatas abſoluendi, & diſpenſandi.

7. Aduerte autem circa irregularitatem, quòd plurimi Doctores cenſent, poſſe Prælatos Regulares cum ſuis ſubditis in vtroque foro in ea diſpenſare

Inter quos Sigiſm. *de elect. dub.* 7 5. *num.* 1 3. Sanchez 2. *in decal. cap.* 1 5. *num.* 25. Auila *de cenſur. part.* 7. *diſput.* 10 *dub.* 7. Vechius *de monit. diſp* 9. *dub.* 16. *num.* 8. Reginald. *in praxi lib.* 30 *tract.* 2. *nu.* 39. *verſ. Sextum eſt.* Rodriquez *tom.* 1. *qq. regul. q.* 24. *art.* 13. & 14. Confectius *in ſumma priuil. tit.* 17. *cap.* 7. Portel. *in additi. ad dub. regal. verb. Diſpēſare*, §. 4. Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *c.* 6. *dub.* 16. *concl.* 2. Alponſ. Leo *de confeſſ. p.* 2. *recoll.* 1 5. *nu.* 226. Henriquez *lib.* 1 4. *cap.* 7. §. 5. Layman *de irregal. tract.* 5. *p.* 5. *c.* 9. *n.* 7. & conſtat *ex conſt.* 2. *Iulij II.* §. 29. *tom.* 1. *noſtr. priuil.* quæ cum ſimpliciter dicat, poſſe dictos Prælatos ſuper omnibus irregularitatibus diſpenſare, in vtroque foro id intelligendum eſt; nam beneficia Principis ſunt ampliãda; *leg. Beneficium ff. de conſtit. Princ.* & verba ſimpliciter poſita generaliter ſunt intelligenda, *cap. Quia circa, de priuil.* gloſſa *in cap. Præterea, verb. Simpliciter, de offic. deleg.* Sed quoad forum exterius audio aliter habere ſtylum Romanæ Curiæ.

8. Debent eis imponi, & intimari non ſolùm pœnæ dictæ *num.* 4. ſed etiam aliæ ſecundùm vniuſcuiuſque Ordinis ſtatuta. Mitè tamen eum ijs ſemper agendum, & indulgendum aliquid, ne laxiori vitæ aſſueti, ſeueritatem formidantes, iterum Religionis deſertores fiant.

9. Aduerte, quòd in Ordine noſtro, tranſacto quadriennio *dicto num.* 4. ac rehabilitati per aliquod dictorum capitulorum, non poſſunt præfici vſque ad decennium, *cap. Valent. num.* 52. & tempus, quo in apoſtaſia fuerunt, etiamſi rehabilitentur ad gradus, & honores nunquam in illorum profeſſione computatur; *cap. Pariſ. num.* 17. *Paula num.* 29. Apoſtatæ verò, qui auctoritate Apoſtolica ab Ordine exierunt, fictis nimirum cauſis impetrando aliquod apoſtolicum diploma, non poſſunt ampliùs recipi, niſi per Patrem Generalem, aut de illius ſpeciali mandato; *cap. Bononia* 2. *num.* 9. *Paula num.* 32. *Roma* 3. *num.* 24. Reliqui, qui abſque literis Apoſtolicis apoſtatarunt, recipi poterunt à Prouinciali cum ſuis Collegis, *Roma* 3. *cit.* Circa verò eos, qui ordines in apoſtaſia ſuſcepere, videndum, & obſeruandum omnino eſt ſtatutum Barchin. 1. *nu.* 10.

10. Aduerte etiam, quòd apoſtatæ ſunt ſingulis annis à Superioribus localibus perquirendi, & curandum, vt ad Religionem reuertantur; quòd ſi noliint de plano, & amicabiliter redire, tenentur dicti Superiores ſub pœna priuationis ſui officij ipſo facto, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad omnia officia in poſterum obtinenda eos cogere. Ita ſtatuitur *in conſt.* 10 *Vrbani VIII.* § 3. 7. & 9. & *dicto* §. 3. in ſpecie ſtatuitur, quòd: *Si apoſtata huiuſmodi intra montes infra quatuor, vltra montes verò infra octo menſes à præfati decreti publicatione inchoandos, ſua ſpōte ad ſuam quiſque Religionem redierit, tum pœnarum omnium, ipſis propter apoſtaſiam inſtitutarum, aut infligendarum remiſſionem, atque impunitatem aſſequantur.*

11. Quæres autem circa hanc remiſſionem dum, 1. An dictis apoſtatis intra dictum terminum redeuntibus remitti debeant pœnæ incurſæ tantùm propter apoſtaſiam; an verò etiam aliæ incurſæ propter delicta, quæ Apoſtaſiæ cauſam dedere? 2. An dicta impunitate frui poſſit, qui tempore illo quatuor, vel octo menſium detinebatur in carcere, ſeu graui infirmitate, aut etiam in ſeruitute ab infidelibus.

12. Ad 1. Putant aliqui ijs vtraſque pœnas remittendas. Nam, inquiunt, priuilegium Principis eſt largè interpretandum, vt dicebam *num.* 7. Deinde nulla eſt appoſita particula reſtrictiua: Si enim Papa noluiſſet illis remitti, niſi ſolas pœnas apoſtaſiæ, appoſuiſſet aliquam particulam taxatiuam, vt particulam, *Tantùm, Damnavat.* &c. Cum ergo non appoſuerit, ſignum eſt, quòd voluerit vtraſque pœnas remitti 3. Quia Pontifex in hac remiſſione concedenda videtur intendiſſe ſalutem animarum ipſorum apoſtatarum; vt ergo hic finis obtineatur dicendum eſt intendiſſe, vtraſque pœnas remitti; nam alioqui certum eſt, quòd qui propter timorem pœnæ ſemel iam apoſtatauit, non eſt rediturus ob ſolam remiſſionem pœnarum apoſtaſiæ. 4. Quia qui vult conſequens, vult & antecedens, *cap. Præterea, capit. Prudentiam, §. Cæterum. de offic. deleg. cap. Ex parte, de ſponſal.* Panormit. *in capit. Venerabilis, de iudic.* Si ergo Papa vult liberare dictos apoſtatas à pœnis apoſtaſiæ, ergo etiam vult liberare ab illis, quæ dictæ apoſtaſiæ cauſam dederunt. 5. Quia minus malum eſt remittere apoſtatæ pœnas omnes, quàm linquere illum in ſtatu perditionis; at minus malum ad euitandum maius quandoque ſuſtinetur, *cap. Duo, d.* 1 3. ergo, &c. 6. Quia videtur Papa in hoc decreto voluiſſe tanquam pius, & ſanctus Paſtor omnes diſperſas oues ad ouile reducere, & per hoc generalem indulgentiam, & remiſſionem conceſſit, vt ſolent etiam Principes ſæculares, qui tempore belli omnes exules, etiam capitali pœna damnatos, remittunt. Nec eſt mirum, quòd Papa voluerit tam largam remiſſionem apoſtatis facere; nam ſancta pia Mater Eccleſia, quæ filiorum ſuorum ſalutem æternam anhelat, etiam hæreticos, & à fide apoſtatas, cum ſponte redeunt, amplectitur hilariter, ſuoque gremio aggregat abſque vllis pœnis exterioribus, vt docet Simanca *de cathol. inſtit. tit. de pœnis. & conuerſ. num.* 18. indicans prudenter aliquando maximam iuſtitiam eſſe, iuſtitiam non exercere, vt Medici etiam in curatione humani corporis, optimum medicamentum eſſe aiunt aliquando, nullum medicamentum adhibere. Aliis hæc ſententia non placet, propter textum, qui ſolùm videtur intendere remiſſionem pœnarum propter apoſtaſiam contractarum. Prima ſententia mentem magis, quàm literam, reſpicit. Secunda à litera non diſcedit. Cum ergo non in cortice, ſed in medulla lex conſiſtat, *cap. Marchion.* 1. *quæſt.* 1. Ego primæ ſententiæ adhærendum puto. Ita tamen, vt pœnitentiis aliquibus ſalutaribus non careant dicti apoſtatæ ſponte redeuntes.

13. Ad 2. puto, dictos ſic impeditos poſſe frui præfata remiſſione, etiamſi à præfatis impedimentis non liberarentur, niſi poſt decem, vel ampliùs, annos; nam impedito non currit tempus, *cap. Quia diuerſitatem, de conceſſ. prabend. cap. fin. de elect. Capell. Tholoſ. deciſ.* 90. Riccius 1. *p. praxis, deciſ.* 657. *nu.* 5. Onus autem probandi dictum impedimentum ipſi redeunti apoſtatæ incumbet.

LITERA B.

CAPVT PRIMVM.

De forma, qua declaratur, aliquem eſſe Ordinis Benefactorem.

FRATER *N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Illuſtri Domino, Domino N. ſalutem, ac perennem benedictionem. Cum ad ſumma, & præclara, quæ in Ordinem noſtrum, atque in hoc præcipuè N. Collegium verbis, ac operibus contuliſti, beneficia noſtræ cogitationis aciem conuertimus, nullam tibi pro iis, vel minimam referre poſſe gratiam ingenuè con-*

ſitemur

ſitemur. Si quid tamen voces poſſunt, quas paupertas non eripit, ſi quid ſpiritus, qui ſolus hominis in ſumma inopia pro poſſeſſione relictus eſt, facere non poſſumus, quin aliquod ſaltem grati animi ſignum præferamus. Harum ergo literarum ſerie, ac vna Religionis noſtræ Benefactorem nominamus, ſuſcipimus, & cooptamus, & libentiſſimè declaramus. Omniaque præterea cum ſpiritualia, tum etiam (ſi qua poſſumus) temporalia bona, quibus cæteri Benefactores potiuntur, & gaudent, tibi pariter communicamus, concedimus, & elargimur. Omnes ac ſingulos noſtri Ordinis Superiores, & ſubditos quam ſtudioſè poſſumus rogantes, vt te tanquam noſtrum eximium, ſingularemque Benefactorem agnoſcant, & excipiant, atque omni humanitatis genere, quantum religioſa fert charitas, benignè complectantur. In quorum fidem, &c.

CAPVT II.

De eadem forma facta à Generali.

FRater N. Ordinis N. Generalis indignus. Admodum Reuerendis PP. Prouincialibus, Correctoribus, ac Vicariis, cæteriſque noſtri Ordinis Superioribus, & ſubditis ſalutem, paternamque benedictionem.

Illuſtriſſimo, ac Reuerendiſſimo Domino, Domino, Epiſcopo N. ad quædam ſuæ diœceſis negotia Romam properanti, eiuſdem pietatis, deuotioniſque erga Ordinem noſtrum, quantum poſſumus, conſouenda cauſa, has noſtras literas elargiti ſumus: quibus quidem vobis præceptum eſſe volumus vt ei per ciuitates, aut oppida, quæ incolitis, tranſeunti reuerentiæ cultum illicò tanquam ſingulari noſtro Benefactori atque humaniſſimos vos hoſpites seriò, ac efficaciter exhibeatis. Quòd ſi illum apud vos fortè diuerſari, ædeſque veſtras ſuæ præſentiæ luce condecorare non piguerit, cum meritorum, generiſque ſingularis excellentia parem quoque exigat obſequij, atque obſeruantiæ viciſſitudinem præcipimus vobis, & mandamus, vt perelegantes cœnobij cellas, lautioremque ſupellectilem hilari, ac benigna fronte eidem offeratis, atque concedatis. In quorum, &c.

CAPVT III.

De forma, quæ fieri poteſt benefactori, ſeu aliàs amico peregrinanti, vt Fratres ei eleemoſynas largiantur.

FRater, &c. (vt capite antecedenti) Religionis noſtræ vir ſtudioſiſſimus, atque olim eximius Benefactor, Dominus Dominus N. per ea, in quibus degitis, oppida, ac ciuitates, proprios reuiſurus lares, pertranſibit. Quare cum benemeritis vltro ſit, & cum fœnore præſtanda beneuolentia, hominem vobis in ſummam egeſtatem aduerſa

fortuna redactum maxime commendandum, & noſtræ auctoritatis fulcro iuuandum eſſe cenſuimus. His igitur literis vobis præcipimus, vt eum ad domos noſtras, & Cœnobia diuertentem omni liberalitatis genere, & charitatis ſtudio tractetis: nec non pro Conuentuum facultate, eleemoſynis vobis à Chriſti fidelibus impertitis eidem ſuccurratis. Et Dominus vos benedicat. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. circa has tres formas, quòd præfatæ literæ non ſunt concedendæ, niſi veris Benefactoribus, & amicis Religionis. Nam, cum Religiones mendicantium ex eleemoſynis viuant cum ſudore quæſitis hoc tempore, impium eſſet propter carnem, & ſanguinem tollere panem filiorum, & dare extraneis, & de patrimonio Chriſti non videtur alendus niſi ſeruus, & amicus Chriſti: Et impertum eſt de pane pauperum paſcere viros facinoroſos, ac à patria extorres, ac profugos mundum curſitantes.

2. Noto 2. quòd forma, qua declaratur aliquis Benefactor, eſt valde differens à forma participationum. Nam in participationibus applicatur Benefactoribus valor ſatisfactorius bonorum operum Religioſorum; hoc autem ſolùm impetratorius. Et vt plurimùm iſtæ literæ Benefactorum fiunt, ad hoc, vt illis peregrinantibus aliquod temporale ſuffragium à Fratribus, & Ordinis deuotis tribuatur: participationes verò ſolùm bona ſpiritualia concedunt, licet deinde dictis participantibus teneamur etiam, ſi caſus occurrat temporalia, iuxta noſtram paupertatem, elargiri, & potiori iure. Tum ratione fraternitatis, & filiationis, quibus communicamus. Tum ratione maiorum beneficiorum acceptorum, vt ſupponitur.

3. Noto 3. quòd dicti Superiores, & Fratres, ad quos diuertunt Benefactores cum dictis literis, tenentur eis præſtare illa omnia, quæ in literis continentur. Quia benefacientibus benefacere, naturale eſt. Et ſingulæ Religiones, præſertim Mendicantium, & ſpecialiſſimè noſtra, vnum corpus per ſe conſtituunt, cuius membra ſunt Conuentus, & Prouinciæ. Vnde ſicut in corpore naturali beneficium, quod vni membrorum fit, ab omnibus membris, & conſequenter à toto corpore participatur, ita beneficium, quod vni fit Conuentui, omnibus Conuentibus, & conſequenter toti Religioni cenſetur eſſe factum. Quare quando caſus occurrit, ſinguli Conuentus tenentur Benefactori vnius tantùm Conuentus vicem rependere, alioquin peccant contra gratitudinem. Et quando literæ ſunt Generalis, qui eſt totius Religionis caput, & moderator, tenentur Fratres obſeruare tenorem dictarum literarum, non ſolùm ratione gratitudinis, ſed etiam ratione reuerentiæ, & obedientiæ. Quando verò literæ ſunt alicuius Prælati inferioris v. g. Prouincialis, aut etiam Correctoris, tunc debent obſeruari, tum ratione gratitudinis, tum ratione ligaminis fraternitatis, quod intercedit inter ſingulos Fratres vnius Religionis, tum ratione boni exempli; nam alioqui Benefactores ſcandalizantur, videntes, quòd tam mala correſpondentia ſit inter Fratres vnius Religionis, & quòd tam malè tractentur Benefactores. Tum denique ratione boni regiminis; nam videntes ſæculares quòd Benefactores Religionum vbique terrarum cognoſcuntur, animantur ab illis ad benefaciendum, dicentes. Quis ſcit, an aliquando ſim mundum luſtraturus, & Religioſorum ſim neceſſitatem habiturus?

LITERA C.

CAPVT PRIMVM.

De forma principiandi Capitulum generale.

IN *Nomine Domini, Amen. Incipit Capitulum generale Ordinis N. celebratum in Conuentu N. Ciuitatis N. in loco Capituli anno Domini* 1634. *die* 1. *Februarij.*

Summa plane, ac ſingulari Numinis prouidentia, qua cuncta moderatur, & regit, factum eſſe nemo non videt, vt ſacrorum Ordinum Anteſignani, ac Patriarchæ ſtatis quibuſdam temporibus religioſorum cætuum, conuentuumque celebrationem mandarent? Vt enim cœleſti lumine colluſtratos Religionum ſanctuaria inſtituiſſe credimus, ita plane Numinis eiuſdem fulgore generalia Comitia in ſuis quemque Religionibus non ambigimus imperaſſe. Præclarum ſanè inuentum, ac ſapientiſſimè excogitatum. Quid enim prodeſt ieciſſe ſemina, niſi rigatio, qua & ipſa valeant germinare ſubſequatur? Quid ſacras iuuat in Dei Eccleſia Religiones plantare, niſi opportuna Capitulorum celebratione fæcundo velut imbre, fiant, ſicut oliua fructifera in domo Domini? Quid in monte Dei coagulato, & pingui religioſas vites conſerere, ni prouida ſollicitudine, & generalis præſertim Capituli ſanctionibus, aqua veluti ſapientiæ, reficiendas, inſignique fructuum copia exornandas curent ſelecti cultores? Quid hortos tandem Domini parare dilectiſſimos, ſi ſine perito, atque induſtrio abiiciantur cultore? Hæc omnia ſpectaſſe cenſendum eſt claros illos Dominicæ vineæ propagatores, & fidei catholicæ primarios duces, ac diſſeminatores, quibus in vnum collectis viros placuit eligere, & deſtinare? Hæc Tridentinam Synodum grauiter in ea verba præcipientem. Prouincialia Concilia pro moderandis moribus, corrigendis exceſſibus, controuerſiis componendis celebrentur: *Nec non ſi addere liceat, pro ſummo Religionis Antiſtite, ac Paſtore eligendo, ex quo, tanquam ex capite, in ſubita membra religioſæ diſciplinæ fluat pretioſum vnguentum. Quamobrem cum noſtræ paruulæ Congregationis ſanctiſſimus Parens generales conuentus ad ea, quæ nuper recenſuimus, agenda, gerenda, atque exequenda ſuis regularibus ſtatutis indixerit: tempore itidem per proximè præteritum generale capitulum, ſeu per Apoſtolicam ſedem, vel per Ordinis conſtitutiones præfixo aduentante Patres, quibus id oneris incumbebat, in prætactum Conuentum N. conceſſerunt, vbi nimirum ſtatuta die in vnum collecti, & Spiritus Sancti Miſſa ſolemni primùm decantata, ſacraque communione refecti, in capituli locum conuenere, ibique continuatis precibus, & Commiſſorum, Vicariorumque prouincialium teſtimonialibus literis adapertis, iiſque omnibus tanquam legitimis receptis, & admiſſis, lectis etiam omnibus de iure legendis decretis, factiſque proteſtationibus, necnon à cenſuris, & pœnis ad effectum futurarum electionum data abſolutione, ac de meliori eligendo ſumpto iuramento, deuenerunt, &c.*

CAPVT II.

De forma incipiendi Capitulum prouinciale.

I*N nomine Domini, Amen. Incipit Capitulum prouinciale Ordinis N. celebratum in Conuentu N. Ciuitatis N. anno Domini* 1634. *die, &c.*

Sanctos eſſe, ac perutiles religioſorum cœtus in nomine Domini celebratos, ea ſacri eloquij verba teſtatur Prouerb. 1. Ego ſapientia habito in conſilio, & eruditis interſum cogitationibus. *Enimvero cum bonorum omnium fons diuina ſit ſapientia, non niſi bonum profectò, ac ſalutare, & ad eccleſiaſticam diſciplinam tuendam accommodatum eſſe poteſt, quicquid conſilij in religioſis comitiis, ea præſidente, ſuſcipitur. Id proprio didicerant experimento ſanctiſſimi religioſæ vitæ inſtitutores: atque eam ob rem nil antiquius ſibi, atque Religioni vtilius fore meditabantur, quàm prudentem, ac opportunam religioſorum, conuentuum celebrationem, illamque præſertim, in qua de præcipuo agitur eligendo Paſtore, à quo veluti fonte, ſubiectorum omnium tanquam riuulorum, puritas, vel impuritas conſpicitur emanare. Quare cum Ordinis N. prudentiſſimus Parens, ac Legiſlator pro deligendis Paſtoribus, aliiſque neceſſariis peragendis in quacumque ſuæ Religionis Prouincia diem Sancti Michaelis Archangeli* 29. *ſcilicet Septembris cadentem præfixerit, Patres ad hoc deputati, Spiritus Sancti Miſſa celebrata, ſacraque communione refecti, die* 28. *prædicti menſis in locum capituli conuenere, vbi quidem continuatis precibus commiſſorumque teſtimonialibus literis adapertis, iiſque omnibus tanquam legitimis exceptis, & admiſſis, lectis etiam de iure legendis decretis, factiſque proteſtationibus, necnon à cenſuris, & pœnis ad effectum electionum impertita abſolutione, ac de meliori eligendo præſtito iuramento, deuenerunt, &c.*

CAPVT III.

De forma, incipiendi Capitulum definitorium.

I*N nomine Domini, Amen. Incipit Capitulum definitorium Ordinis Minimorum celebratum in Conuentu N. Ciuitatis N. anno Domini, &c.*

Quàm efficax, ac præſtans ſit ad diuina opis

conſecu

conſecutionem plurium in Domino Conuentus, ac ſocietas, quamque ad publicam vtilitatem inſigniter valeat, ſatis profectò in Euangelio ſignificauit diuina Veritas. Nam ſi dixerat: Vbi duo, vel tres meo nomine conuenerint, ad eos venio, interque eos ſum. Et ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram de omni re, quamcumque petierint, fiet, fiet illis à Patre meo, quantò illuc libentiùs ſe conferet, quò non duo tantùm, vel tres, ſed plurimi iique proceres, & capita ad Dei gloriam, & ſubditorum emolumentum proficiſcuntur? Quid eſt quod, vel votis petere, vel precibus à Deo conſequi non poſſit tanta ſimul grauiſſimorum hominum frequentia? Præclarè id docuit D. Chriſoſtomus. Non pariter, *inquit*, exoras cum ſolus Dominum obſecras, atque quando vnà cum fratribus tuis id facis. Eſt in hoc plus aliquid, videlicet concordia, conſpiratio, copula amoris, clamor felici ſocietate, ex qua orationes infirmiores ſe ſimul complexæ validiores in cælum euehuntur. *Quia & natura, ac ratione ipſa duci videmur, vt in grauioribus rebus definiendis, aliorum conſilium ſocietatemque exquiramus: vel quod cautior deliberatio emergat, ſi ad noſtram multorum acceſſerit ſententia, vel quia apud illos, quibus conſulere maximè cupimus, maiorem auctoritatem, & pondus habeat conſultatio, in quam plures conſenſerint. Quamobrem conſultè quidem, ac conſideratè, diuinis illuſtrati fulgoribus Maiores noſtri ſacrorum Ordinum Coryphæi pro Religionis vinea diligentiùs excolenda Patrum Conuentus, ſeu Capitula inſtituere. Nouerant quippè, nil tam ſalutare, tamque magnificum, & glorioſum in hanc ipſam matrem religionem poſſe proficiſci, quam quod ex ſacra Capitulorum celebratione tanquam ex peculiari Spiritus Sancti aura, emanaret. Cùm ergo Sancti Michaëlis Archangeli feſto, die 29. Septembris cadente definitorium Capitulum annuatim celebrandum ſtatuerit Minimorum Patriarcha Franciſcus à Paula, N. huius Prouinciæ Patres definitores eiuſdem menſis die 28. in præfato Conuentu congregati, Spiritus Sancti Miſſa ſolemni decantata, ſacraque communione refecti in Capituli locum ſe contulere, vbi continuatis precibus, lectis de iure legendis, factis proteſtationibus, abſolutioneque ad effectum gerendorum impertita, ac de meliori eligendo præſtito iuramento, deuenerunt, &c.*

1. Noto 1. Circa has tres formas, quod in Capitulis generalibus adeſt omnimoda poteſtas faciendi ſtatuta in ſpiritualibus, & temporalibus, pro conſeruatione Regulæ, vt conceſſerunt Innocentius VIII Martinus V. Eugenius IV. & Leo X. apud Rodriquez *tom. 1. quæſt. regul. quæſt. 41. art. 2.* quæ tamen ſtatuta debent eſſe ſecundùm Regulam, iuxta ea, quæ latè dico *tom. 1. Relig. quæſt. 1. cap. 8. per totum.* Et facta illicò omnes obligant, & cenſentur confirmata ab Apoſtolica Sede, vt conceſſit, Iulius II. apud Rodriquez *ibid.* & alij ſummi Pontifices, quos affero *tom. 1. priuil. in conſtitut. Pyrrhi, num. 10.* vbi etiam habes, quomodò Capitula generalia poſſint facere ſtatuta in materia, de qua diſponit ius commune. Et aduerte quòd licèt omnes Capitulantes dictis, Capitulis non interfuerint, quicquid tamen à maiori parte factum fuerit, ab aliis ratum haberi debet, & ab omnibus obſeruari, vt conceſſerunt Clemens III. & Cœleſtinus V. apud Rodriquez *ibid.* In Ordine noſtro non poſſunt fieri ſtatuta, niſi de conſenſu totius Capituli, aut ſaltem duarum partium ipſius, *per conſtit. 27. Leonis X. §. 4. tom. 1. noſtror priuil.*

2. Noto 2. quòd omnes intereſſentes Capitulis generalibus, ſiue ſint capitulares, ſiue non; & hi, ſiuè ſint Laici, ſiue Oblati, ſiue etiam Nouitij, ſiue Sacerdotes aut Clerici poſſunt abſolui à Confeſſoribus ſpecialiter deputatis à Capitulo generali, non ſolùm durante dicto Capitulo generali, ſed etiam 20. diebus immediatè poſt, ab omnibus caſibus, & cenſuris etiam ſedi Apoſtolicæ reſeruatis, & diſpenſari ſuper omnibus, & quibuſcunque irregularitatibus ex quacúnque cauſa prouenientibus, per conceſſionem Eugenij IV. Sixti IV. apud Rodriquez *loc. cit. art. 4. & tom. 3. ſummæ cap. 9. num. 1.* vbi excipit irregularitatem prouenientem ex homicidio voluntario, mutilatione membrorum, & bigamia. Quam tamen cum Sixtus IV. non excipiat, videtur ſimpliciter dicendum, quòd etiam ſuper his poſſint dicti Confeſſarij diſpenſare, cum priuilegium Principis ſit latè interpretandum, & verba ſimpliciter prolata ſint ſimpliciter intelligenda, vt ſæpius dixi. Poſſunt item præfati Confeſſarij ſpecialiter deputati, durante dicto tempore, præfatis Fratribus intereſſentibus dictis Capitulis generalibus concedere indulgentiam plenariam. Quibus conceſſionibus, & Indulgentiis fruuntur omnes Mendicantes, vt docet Rodriquez *loc. cit.* Sed hæc indulgentia cum aliis ſimilibus poſt conſt. 8. Pauli V. quam habes *tom. 2. noſtr. priuil.* vacat, quicquid in contrarium probare conetur Roderic. *in reſol. regul. reſol. 77. num. 45.*

3. Noto 3. quòd illa clauſula, *In nomine Domini*, non eſt de neceſſitate, æquum tamen eſt, eam ſemper apponere, quia conuenit, omnes actus noſtros in nomine Domini inchoari *cap. In nomine Domini d. 23. cap. Non licet, 26. quæſt. 5. ſine ipſo enim factum eſt nihil*, Ioann. 1. & *Omne donum deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum*, Iacob. 1. Ita Abbas *in c. 1. de fide inſtrum. num. 3.* Mandagot. *de elect. cap. 1. & cap. 19. forma* 1. Specul. *lib. 2. de inſtrum. edit. §. 2. num. 2.*

4. Noto 4. quòd illa clauſula *Anno Domini*, &c. eſt omnino neceſſaria ad hoc, vt dictis Capitulis plena adhibeatur fides. Nam regiſtratio illa actorum capituli facta à ſcriba tanquam Notario, & perſona publica, eſt veluti inſtrumentum, quod ſecundùm inueteratam conſuetudinem de iure approbatam non valet, niſi illi ſit additus annus, & menſis. Ita Specul. *loc. cit. n. 4.* Abbas *cit. n. 3.* & habetur *in cap. Abbate citan.*

5. Noto 5. quòd illa clauſula *In Conuentu*, &c. *Ciuitatis*, &c. eſt etiam neceſſaria. Sicut enim neceſſarium eſt tempus, ita & locus. Ita Abbas *loc. cit.* vbi eius Addit. Boërius ad Mandagot. *cap. 59. form. 1. lit. G.* & habetur *in cap. Abbate, de ſent. & re iudic. in 6. §. Quare*; & ibi Barboſa *num. 12.* Et aduerte, quòd non ſolùm locus ponendus eſt, ſed etiam locus loci, ideſt *in loco capituli*, qui eſt locus Conuentus. Ita Specul. *loc. cit. num. 9.* Non eſt tamen iſte ſecundus locus ita neceſſarius, vt niſi apponatur, electionem vitiet, vt dixi *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. notab. 4.*

6. Noto 6. circa illam clauſulam *vbi duo, vel tres* &c. quod in Euangelio Matthæi *cap. 18. num. 20.* Chriſtus dixit *vbi ſunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum*, & hoc eſt de fide,

Sed difficultas eſt, quid ſit congregari in nomine Chriſti, Baſil. in regulis breu. interrog. 225. ait, quòd eſt conuenire ad faciendam voluntatem Chriſti: Origen. tract. 6. in Matthæum verſus finem ait. Sicut in muſicis niſi fuerint conuenientia vocum, non delectat audientem, ſic & Eccleſia niſi conſenſum habuerit, non delectatur Deus in ea, nec audit voces eorum, conſentiamus ergo, vt congregatis nobis in nomine Ieſus, ſit Ieſus in medio noſtrum. Verbum ſcilicet Dei, & ſapientia, & virtus ipſius. Chryſoſtom. hom. 61. in cap. 18. Matthæi ait, quòd congregari in nomine Chriſti eſt conuenire propter gloriam Chriſti, plura loca Chryſoſtom. exponentis dictum locum, videri poſſunt apud Seruium Euangelicæ diſpoſitionis, cap. 92. notab. 6. folio mihi 645. Hieronym. ait hoc eſſe præmium viuentium in pace, vt Chriſtus in medio illorum ſit. Idem dicit Hilarius, In tantum humanæ pacis ſtuduit concordiæ, vt vnitatis merito omnia, quæ à Deo precanda ſint, impetranda eſſe confirmet, & vbi duo atque tres pari ſpiritu, ac voluntate collecti ſint, ibi ſe medium eorum polliceatur futurum. Idem ſentit Theophil. & D. Thomas in catena ad dictum Matthæi locum, Caiet. ibidem, Anſelmus, Ideo (inquit) rata eſt ſententia conſentientium, quia Deus habitat cum eis. Carthuſ. explanat. 18. in Matth. ait: Vbi enim ſunt duo &c. congregati in nomine meo id eſt in me, videlicet in charitate, & gratia, vel ſecundum voluntatem meam, ſeu ad honorem, & gloriam nominis mei, ibi ſum in medio eorum, id eſt inter eos, atque in cordibus ſingulorum per Spiritus Sancti directionem, piam gubernationem & precum illorum gratioſam exauditionem. Euthymius in cap. ſuo 38. in Matth. In nomine meo id eſt propter me, propter præcepta mea. Abul. quæſt. 122. in cap. 18. Matth. ait, quod tribus modis dicuntur aliqui congregati in nomine Chriſti. 1. quando actus, ad quos congregantur, expectantur à Chriſto, vt ſunt definitiones fidei, quæ fiunt in Conciliis. 2. quando in operatione, quæ fieri debet, inuocatur nomen Chriſti, tanquam in auxilium operantium, & ita inuocandus eſt Chriſtus in exordiis operum noſtrorum, & tunc illa fiunt in gloriam Chriſti. 3. quando congregati ſunt aliqui ad faciendum aliquid, quod ad Chriſtum pertinet, omne autem bonum ad Chriſtum pertinet, & ideo quandocunque congregantur aliqui ad faciendum aliquod bonum, & bono animo dicuntur congregati in nomine Chriſti, & quæſt. 123. ait, quòd Chriſtus dicitur eſſe in medio eorum, qui in nomine eius ſunt congregati, eos incitando ad operandum, quia ſine eius incitatione non poſſumus quidquam facere. Verdelai expoſit. in Euangelia totius anni num. 100. folio mihi 126. congregari in nomine Domini, id eſt in charitate. Barradas tom. 2. lib. 10. cap. 35. congregari in nomine eius, eſt conuenire in fide, & infra ait: Præterea patrum, & ſacerdotum conuentibus intereſſe colliges Chriſtum oditorem. Si enim inter duos, vel tres eſt, erit & inter plures Congregatos. Lucas Brugenſis ita explicat, duo vel tres, multo magis ſi duo, vel tria millia, aut Eccleſia vniuerſa, Congregati ad poſtulandam precibus à Deo, vel tractandam inter ſe rem quamcunque, In nomine meo, id eſt propter me, mea cauſa, quia res facis ad honorem meum, ſeu auctoritate mea, tanquam gerentes perſonam meam, ibi ſum in medio eorum, præſens gratia, ac fauore ſingulari, operans intus in eis, & extra pro eis, ibi ſum, vt eorum conatus adiuuem, eoſque voti compotes reddam, cuſtodiens, & arctius etiam coniungens eos. Gagn. Quoties duo, vel tres ad diſſerendum de fide, dogmatibus, & præceptis diuinis conuenimus, Chriſtus præſens ſemper adeſt, verùm quia etiam viro iuſtè viuenti, & quæ iuſta ſunt docenti, vel ſcribenti Chriſtus adeſt, vult tamen manifeſtare, quantum illi placet concordia, atque vnanimitas inter fideles. Benc. Congregati in nomine Chriſti, id eſt propter Chriſtum ad ipſius gloriam ex Chryſoſt. vel in nomine Chriſti inuocato, vel eius auctoritate congregari, & eius perſonam gerentes conuenire Sà, monens ad concordiam, nunc præmium pollicetur, quod eſt in medio eorum, Chryſ. id eſt propter me. Ianſen. in concordia Euangelica cap. 71. ſuper illis verbis. Iterum dico vobis in nomine meo, inquit, id eſt propter me, & cauſam aliquam ad me pertinentem, ibi ſum in medio illorum, quaſi dicat ob meam præſentiam exaudibilis patri efficietur eorum Oratio, Mald. difficilius dictu eſt, quid ſit in nomine Chriſti congregari, alij enim in nomine Chriſti, id eſt propter Chriſtum interpretantur, ita vt qui congregantur nihil aliud quam Chriſtum, & gloriam eius quærant, vt Chryſoſt & Euthymius, alij inuocato nomine Chriſti, quod & videtur melius conuenire, quod de oratione agebatur. Mihi accommodatè ad id, de quo agitur, & ad conſuetudinem locutionis, nomine Chriſti congregari, nihil aliud videtur eſſe, quam eius auctoritate, eiuſque perſonam gerentes conuenire; Contzen. ad hunc locum q. vnica, in nomine Chriſti congregari, eſt conuenire eius auctoritate, ad eius gloriam, vt caput, & Dominum ipſum agnoſcant; Perez in Pentateucho fidei de concilio dub. 6. cap. 5. concluſ. 5. num. 33. & 34. ait congregari in nomine Chriſti, eſt congregari auctoritate Chriſti, Bellarm. tom. 2. controu. lib. 2. de concil. auctor. cap. 2. ait: Quorum verborum hæc ſententia eſt, ſi duo, vel tres congregati in nomine meo obtinent ſemper, quod petunt, à Deo, nimirum ſapientiam, & lumen, quod ſufficit eis ad cognoſcenda ea, quæ ipſis neceſſaria ſunt, quantò magis Epiſcopi omnes congregati in nomine meo ſemper obtinebunt, quod iuſtè petunt, id eſt ſapientiam, & lumen. Itaque ſiue pauci, ſiue multi, ſiue priuati, ſiue Epiſcopi congregentur in nomine Chriſti, omnes habent Chriſtum præſentem, & adiuuantem, & obtinent, quod eis conuenit obtinere. Linquo Hæreticorum expoſitionem, quæ eſt apud Maldon. Perez, & Bencium.

7. Cum ergo dicimus Chriſtum intereſſe, ſpeciali modo noſtris Capitulis, non intelligas eum ibi intereſſe, auctorizando, & definiendo, ita vt omnes actus, qui in dictis capitulis fiunt, ſint irrefragabiles auctoritate, vt ſunt definitiones fidei, quæ fiunt in Conciliis generalibus, vel prouincialibus congregatis auctoritate Papæ, & ab eo confirmatis, ſed intellige, quòd ibi adeſt Chriſtus in medio non ſolùm propter præſentiam ſuæ diuinitatis, ſecundum quam vbique eſt, ſed magis ratione ſpecialis ſuæ gratiæ, & aſſiſtentiæ, qua eorum operationes dirigit, & orationes Deo Patri facit acceptas, vt loquitur Ianſenius loc. cit. inſpirando, dirigendo, adiuuando, vel, quia dicta capitula congregantur propter ſolam gloriam Chriſti, ad ſtabiliendas nimirum virtutes, & ad extirpanda vitia, vt dicebant Chryſoſt. Euthym. Carthuſ. Abul. Bencius, Sà, Brugen. & alij, vel quia dicta capitula fiunt priùs inuocato nomine Chriſti, vt dicebant Abul. Bencius, & alij; vel quia denique dicta capitula in nomine Chriſti congregantur; tunc autem in eius nomine congregantur, ait Mald. cum eius auctoritate conueniunt, tunc, eius auctoritate conueniunt, cum Romani Pontificis eius Vicarij auctoritate conuocatur, & confirmantur, ſed hæc capitula congregantur auctoritate Papæ mediatè, vel immediatè, ab eoque etiam quandoque, cum petitur, confirmantur, ergo auctoritate, & nomine Chriſti congregari dicenda ſunt, & conſequenter quòd Chriſtus in medio illorũ ſit, iuxta Euangelicum dictum, dicendum eſt. Nec aliter poteſt dici, nam alioquin ad quid inſeruiant illæ preces, & inuocationes Spiritus Sancti, quæ fiunt in principio dictorum Capitulorum, non videtur.

8. Si dicas, quòd, cum ex hoc loco probent Patres infallibilitatem Conciliorum generalium, & prouincialium, vt dicunt Bellarm. Mald. Bencius, Contzen, & alij, non eſt ille afferendus ad ſtabiliendam auctoritatem Capitulorum Regularium.

Reſpond. nos illum non adducere ad ſtabiliendam auctorita

auctoritatem dictorum capitulorum, quæ fallibilia omnino ſunt, ſed ſolùm ad probandam ſpecialem aſſiſtentiam Chriſti in eis per inſpirationem, directionem, &c. & quòd ad hæc capitula poſſit adaptari, conſtat, quia ſua capitula ſunt pars Eccleſiæ ſuo capiti vnita, & colligitur ex Barrad. Brugen. Beliar. *locis cit.* Immò quòd illis adaptari poſſit dixit mihi viua voce R. A. P. Stephanus Menochius Præpoſitus domus profeſſæ Societatis Ieſu Genuenſis, Vir doctiſſimus, & in ſacris literis verſatiſſimus, vt conſtat *ex eius commentariis in totam ſcripturam ſacram, & aliis operibus,* & Magiſter meus. Et tandem hoc conuincit Conſt. 5. Iulij. *a. §. t. 10. t. noſt priu. ibi, Spiritus Sancti gratia cooperante.*

9. Noto 7. circa illas clauſulas, *Spiritus Sancti miſſa ſolemni primùm decantata, ſacraque communione refecti,* quod iſtæ clauſulæ non ſunt ita neceſſariæ, vt omiſſæ vitient electionem; ſunt tamen de maxima congruentia. Nam, cum agatur de re tam graui, qualis eſt Paſtorum electio, decet, electores eſſe valde puros, & amicos Dei, vt auxilio ipſius poſſint bono communi proprijs paſſionibus poſtpoſitis, proſpicere. Et ſic docui *tom. 1. Relig. cit.* & dicunt Sigiſm. *de electione. dub. 59. num. 3.* Lauor. *de elect. tit. 4. cap. 19. num. 43.* Bayſius verò *de elect. part. 3. capit. 13. num. 2. & 3. &* Mandag. *de elect. cap. 19.* dicunt, quòd poſt Concilium Baſilienſe dictæ clauſulæ ſunt de ſubſtantia. Sed non eſt recedendum à communi: decet tamen, vt dixi quòd omnes electores audiant miſſæ Spiritus ſancti, & ſacra communione reficiantur, & deinde, præcedente cruce, ad locum Capituli, cantando hymnum, *Veni Creator Spiritus,* concedant, & ingreſſi omnes genuflexi dicant, *Veni Creator Spiritus reple tuorum,* &c. cum oratione, *Deus, qui corda fidelium.* Et ait Bayſius *loc. citat. cap. 14.* id eſſe ſolitum fieri. Et aduerte, quòd ſupponendo, quòd hoc modo ingrediantur electores in locum Capituli, poſui in formis ſupra dictis, *inibique continuatis precibus.* Nam, ſi hoc modo non ingrediantur, ſed intermediet tempus aliquod inter celebrationem miſſæ, & ingreſſum Capituli, loco illius particulæ, *continuatis,* reponendum eſt, *repetitis.*

10. Noto 8. circa illam clauſulam, *& commiſſorum teſtimonialibus literis apertis,* &c. quòd cum legitimatio Capituli ante omnia præcedere debeat, oportet videre, an omnes electores legitimi ſint. Qua propter diligenter inueſtigandum, an literæ Commiſſorum, qui ſunt veluti Procuratores Prouinciarum, ſubſiſtant, tam ſecundùm iura communia, quam ſecundum conſtitutiones Ordinis. In primis enim Procurator debet docere de mandato, *c. 1. de procur.* vbi gloſſ. *verb. Mandato* docet tria requiri ad hoc, vt mandatum ſit legitimum 1. vt contineat nomen eius, qui Procuratorem eum conſtituit 2. quòd contineat cauſam, ad quam conſtituitur 3. quòd promittat habere ratum, quod ab eo, & cum eo factum fuit.

11. Sed, an dicti Commiſſi, qui nondum docuerunt de mandato, debeant votare in admiſſione aliorum Commiſſorum, dubitari poteſt. Et quidem iure videtur dicendum, quòd non, cum enim nondum ſint admiſſi tanquam legitimi electores, votare non poſſunt, debent enim ante omnia de ſuo bono iure docere; vnde non deberent in Capitulum admitti niſi poſtquam fuerint tanquam legitimi electores recepti, pone enim, quòd ipſorum aliquis poſteà inueniatur non legitimus, ſi iſte votauit in deputatione illius, qui habet legere literas Commiſſorum, & in admiſſione aliquorum Commiſſorum, certè præfata deputatio, & dictæ admiſſiones poterunt cenſeri non legitimæ ex eo, quòd in eis fuit admiſſus aliquis non legitimus. Conſuetudo tamen obtinuit in noſtra Religione, quòd omnes votent in præfatis admiſſionibus, & deputatione, & vnus poſt alium exeat, dum ipſius literæ teſtimoniales leguntur, vt maiori eum libertate poſſint impugnari à quocunque. Quæ conſuetudo ſuſtineri poteſt ex eo, quòd præfatæ admiſſiones, & deputatio non fiunt ſecundum Canones, ſed alta voce, & parui momenti exiſtimantur. Vnde, cum de breui accingendus habeatur pro accincto, *leg. penult. ff. de teſtam. milit.* & quæ proximè inſtant, iueſſe videantur, *leg. Lecta, verſ. Dicebam, ff. ſi certum petat.* & parata ſint aliquid eſſe factum, vel eſſe deſtinatum proximè fieri, *leg. Veſtimentum, ff. de auro, & argento,* dicendum eſt, quòd dicta conſuetudo etiam iure ſuſtineri poſſit.

12. Noto 9. circa illam clauſulam, *lectis etiam omnibus de iure legendis,* quòd iſta clauſula apponitur propter ordinationem Clem. VIII. vt conſtat *ex conſtit. 10. Vrbani VIII. §. 53. tom. 2. noſtr. priuil.* in qua iubetur, quòd in electionibus ante omnia legantur conſtitutiones de qualitate, & requiſitis eligendorum; Quæ autem iſta ſint, habes per extenſum in noſtro Rituali *part. 1. cap. 14.* Et præterea legenda eſt conſtitutio, ſiue decretum ſacræ Congregationis S.R. & vniuerſalis Inquiſitionis, de mandato Sanctiſſ. D. Noſtri Vrbani VIII. quæ incipit *Sanctiſſimus,* & habes *tomo 3. noſtrarum priuileg. conſtitutione XIII. alias XXIII. cap. 12. folio 344.* Item legendum eſt ſtatutum Sacræ Congregat. de propaganda fide factum coram S.D.N.P. Vrbano VIII. *die 16. Octobris Anno 1623.* quod habes *tomo 3. priuileg. cap. 3. num. 11.*

13. Noto 10. circa illam clauſulam, *factiſque proteſtationibus,* quòd proteſtationes, vt dixi in noſtro Rituali *loc. cit.* fiunt à Præſidente Capituli hoc modo. *Proteſtor, quod non intendo excludere aliquem admittendum, nec admittere quenquam excludendum.* Iſta autem proteſtatio valet; quia ſi, facta electione, reperiatur aliquem illi interfuiſſe, qui intereſſe non debebat, vel aliquem per ignorantiam, vel negligentiam, non per contemptum, non interfuiſſe, qui intereſſe debebat, ſtante proteſtatione, non vitiatur electio. De hac proteſtatione, loquuntur Bayſius *de electione, part. 5. cap. 14. num. 3.* Mandag. *de elect. cap. 20.* Si autem electores admitterent ſcienter aliquem non admittendum, vel admittendum ſcienter excluderent, tunc proteſtatio non valeret. Boërius *ad dictum locum Mandag. lit. G.*

14. Noto 11. circa illam clauſulam, *ad futurarum electionum effectum data abſolutione,* quòd pro ea videnda ſunt, quæ dixi *ſupra, lit. A. cap. 7.* & pro illa clauſula, *ſumpto iuramento,* vide infra, *litera E. cap. 2.* vbi latè.

CAPVT IV.

De forma, quà Superior ſcribit inferiori, vt aliquem in carceres detrudat.

FRater N, &c. Prouincialis R. P. F. N. Conuentus Noſtri N. Ciuitatis N. Correctori ſalut. in Domino. Cum iuxta ſacrorum Canonum doctrinam multùm Reipublicæ interſit, dignam factis pœnam ab improbis perſolui, ne impunitas peccandi grauiorum peccatorum ſit illecebra, & venia facilitas incentiuum tribuat delinquendi. Nos, quibus ex paſtoralis officij debita legum cuſtodia eſt demandata, quorumque eſt pœnis per eaſdem leges inflictis; delinquentes coërcere cum à viris grauibus, omnique exceptione maioribus intellexerimus, Fratrem N. Dei timore poſt-

poſito lingua iaculum in P.F.N. probatæ vitæ Religioſum, & laudabilis opinionis virum acuiſſe, cumque apud ſaeculares cum non modico eorum ſcandalo contra Regolæ noſtræ ſtatuta diffamaſſe: atque adeò ob huiuſmodi tranſgreſſionis delictum carceris pœnam incurrerit: Eapropter, ne iuſtitiæ locus deſit in tanto crimine, vtque vnius punitio cæteros reddat ad peccandum tardiores, & quem natura ipſa retinere in officio non potuit, à maleficio merita pœna ſubmoueat, in virtute Spiritus Sancti tibi præcipimus, vt his acceptis, eundem Fratrem N. prudentiæ ſale adhibito, in tui Conuentus carcerem iuſſu noſtro, & mandato quamprimùm detrudas, ne ſui Ordinis effugere valeat diſciplinam. Sub eadem præterea forma præcipientes, ne abſque noſtra in ſcriptis licentia, & facultate illo vnquam quoquo modo extrahas, & educas. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod *tom. 1. Relig. quæſt.* 1. *cap.* 13. *de carceribus* dixi multa, & quomodò, & quando Religioſus debeat incarcerari.

2. Noto 2. quòd carceres in Ordine noſtro debent eſſe fortes, ſed humani, & ſufficienter illuſtrati. Ita habetur in Correctorio *num.* 52. atque ita, præter fidam cuſtodiam, nihil aliud debent habere tormenti, vt præcepit Conſtantinus Imperator referente Graſſio *part. 1. deciſ. lib. 3. cap. 5. num.* 128. & Farinac. 1. *part. praxis, lib. 2. quæſt.* 27. *num.* 97. Vbi etiam addit, quòd carceres non debent eſſe terti, obſcuri, atque ſubterranei; & quòd Prælatus, qui delinquentem in tetro carcere claudit, efficitur irregularis, & reputatur homicida. Sed tam Regula noſtra, quàm Conſtantinus, & Far. loquuntur de carcere ad cuſtodiam dato, de quo loquitur *lex 1. Cod. de cuſtodia reorum*; Sed cum apud Regulares carceres etiã adhibeantur ad afflictionem corporis, & in pœnam delictorum, ideò poſſunt carceres eſſe aliquantò obſcuriores, arctiores, & terribiliores, modò ab humanitate omnino non diſcedant, præſertim quando crimina ſunt grauia, & ſola carceris pœna puniuntur; Quod in ſententia, quam profiteor, pœnam triremium in exilium eſſe apud Regulares committendam, eſt omnino neceſſarium; cùm enim pœna triremium ſolum ſit Religioſis infligenda propter delicta, quæ in ſæculo pœnam mortis merentur, ſi pœna triremium eſt in pœnam carceris commutanda, & commutatio debet iuſta proportione fieri, ad hoc, vt inter has pœnas ſit aliqualis proportio, debet carcer datus pro triremi eſſe horridus, & auſterus: carcer namque debet dari ſecundum qualitatem delicti, ac perſonæ, vt habetur *l. 1. Cod. de cuſtod. reor. & leg. fin. Cod. de accuſ.* Atque ita docent Gomez *tom. 3. variar. cap. 9. n. 6.* Iulius Clarus *in pract. crim. lib. 5. §. fin. quæſt. 46. num. 1.* Roderic. *in reſol. reg. reſol. 43. num. 2.* Farinac. *part. 1. praxis crim. lib. 2. quæſt. 27. num. 104. & num. 99.* Quàre conſulo, vt in Conuentibus, in quibus de ordinario fiunt iudicia, ſint duo carceres, vnus ad cuſtodiam, qui ſit clarus, humanus, non ſubterraneus; alter ad pœnam, qui ſit durus, arctus, auſterus, & acer, & poſſit pro delicti, & perſonæ qualitate reddi durior, & temperatior.

3. Noto 3. quòd quando quis ſe videt incarcerari, ſi appellet, iſta appellatio non ſuſpendit incarcerationem; Quia, ſi ſuſpenderet, omnes carcerandi appellarent, ad fugiendum carcerem. Ita Clarus *loc. cit. num. 1. verſ. Sed quid*, vbi Baiar. *num. 6. & num. 5.* ait, quòd iniuſtè carceratus poteſt ſemper appellare, etiam poſt decem dies à tempore capturæ, quia grauamen eſt continuum, & ſucceſſiuum.

4. Noto 4. quòd ſi iuſtè carceratus, malitia cuſtodis carcerum, ſeu commentarienſis, aufugiat, eadem pœna puniendus venit cuſtos, qua puniri debebat carceratus: ſi verò non malitia, ſed negligentia, non ita tamen craſſa, quæ reputetur malitia, vt ſi carcerem apertum relinquat, tunc arbitrio iudicis, pro modo culpæ erit puniendus. Ita Farinac. 1. *part. praxis, quæſt.* 31. *num.* 1. 3. 8. 9. & 13. Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu.* 302. *num.* 2. 7. & 11. quem vide toto illo caſu, quia declarat, in quibus caſibus excuſetur cuſtos, ſi carceratus aufugiat. Et aduertit Farin. *loc. cit. num.* 14. quòd cuſtos carcerum tenetur non ſolum de dolo, & lata culpa, ſed etiam de leui, & leuiſſima; ſed Regulares, qui pro carcerum cuſtodia mercedem non recipiunt, ſed ſolùm ad id obedientia Prælati aſtringuntur, non puto teneri de culpa leuiſſima, ſed ſolùm de lata, & leui; atque ita ſolùm puto propter has culpas poſſe à Prælato puniri: Et ſolùm puto dictos cuſtodes mortaliter peccare, quando ipſorum malitia, vel lata culpa, ſeu craſſa negligentia reus aufugit. Et *num.* 26. notat Farin. quòd in ſpecie tunc cuſtos dicitur fuiſſe negligens culpa lata, quando carceratus per oſtium, quod reperit apertum, aufugit, & quòd non eſt ſine culpa quando eripiendo clauem ab oſtio, non præuidet, an ſit reſeratum, vel apertum. Aduerte etiam, quòd ſi cuſtos carceris committat alteri carcerum cuſtodiam, ſi culpa iſtius ſubcuſtodis ab ipſo electi reus fugit, tenetur de culpa illius cuſtos ipſe principalis; nam tunc, quia mala electio eſt in culpa, ideò ipſe tenetur de culpa ſui ſubſtituti; ſecus autem, ſi ſubſtitutus fuiſſet electus à iudice, nam tunc ceſſat ratio malæ electionis. Ita Farinac. *loc. cit. num.* 49. & 57. Quare conſultum eſt, vt cuſtodes carcerum, quando non poſſunt propter aliquod impedimentum, illorum curam habere, ſeu non poſſunt carceratis ſolitam refectionem per ſe ipſos deferre, vt petant à Superiore, cuinam relinquendæ ſint claues carceris, aut per quemnam illis deferendum ſit, quod comedant. Et denique *num.* 131. dicit idem Farin. quòd cuſtos carcerum excuſatur à culpa, & negligentia, quando facit id in carceribus cuſtodiendis, quòd fieri ſolitum eſt per alios cuſtodes.

5. Noto 5. quòd cuſtos carceris non debet permittere, quod aliquis carceratum alloquatur, vel ad eum afferat literas, vel nuntios; quòd ſi permittat, quando carceratus detinetur propter aliquod graue delictum aut quando Superior id illi vetuit, omnino peccat mortaliter, & poteſt puniri arbitrio Superioris; & idem eſt, ſi ipſe per ſe amicorum precibus, vel muneribus corruptus, dictas literas, vel nuntios deferat. Ita Farin. 1. *part praxis, lib. 2. cap. 31. num.* 104. & 105. vbi id probat ex quadam conſtitutione Pij V. & ad id facit *Clem. 1. §. Porrò, de hæret.* Et puto etiam, mortaliter peccare dictum cuſtodem, quando non defert fideliter dictis carceratis illa, & ſola fercula, quæ iubet Prælatus v.g. ſi Prælatus iubeat, quòd ſolùm illis ferat panem, & aquam, ipſe autem per compaſſionem ferat etiam pulmentum, & pitantiam; nam tunc impedit, vel iuſtam torturam, vel iuſtam pœnam, & facit contra obedientiam Prælati in re graui, & impedit iuſtitiam, & facit contra commune bonum Religionis, cuius multùm intereſt, ne delicta impunita remaneant. Ita Rodriq. *tom. 2. quæſt. regul. quæſt.* 43. *art.* 2. vbi ait, *ſummum genus pietatis eſſe in hac re eſſe crudelem*; & in fine dicti artic. concludit, quod quando dictis carceratis eſt in pœnam iuſtam impoſitum, quòd bis in hebdomada v. g. comedant panem, & aquam, peccant, & puto mortaliter, non ſolùm cuſtos, ſed etiam alij quicunque Fratres, qui his diebus alios cibos miniſtrant. Et aduerte, quòd non eſt

cuſtodis

cuſtodis carcerum, vel alterius cuiuſcunque ſubditis declarare, quòd carceratus ibi iniuſtè detinetur: ſed ad hoc, vt legitimè dicendus ſit carceratus iniuſtè detineri, debet id euidenter conſtare, ita vt nulla tergiuerſatione poſſit dicta carceratio excuſari; quòd eſt valdè difficile, & in dubijs ſemper præſumendum eſt pro parte Superioris, & ſic illi obediendum, niſi etiam manifeſtè conſtaret de inimicitia illius cum carcerato; nam tunc faciliùs conſtare poſſet de euidentia iniuſtæ carcerationis.

6. Noto 6. quòd in omnibus Conuentibus debent conſtrui carceres, aut ſaltem in qualibet Prouincia ad caſtigandos reos; & ſunt peſſimi regiminis rei illi Superiores qui id negligunt; immò mortaliter peccari puto, arg. *cap. abbates*, 18. *quæſt.* 2. *cap ſi clericos de ſent. excomm. in* 6. & docet Aidrete *de diſcipl. tuend. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 1. & ſtatuitur expreſsè in decretis ſacræ Congregat. Cōcilij de apoſtatis, & eiectis, quæ refero *tom.* 2. *noſtrorum priuileg. in conſtitut.* 10. *Vrbani VIII.* §. 1. *vbi* dicitur. *Vnaquaque Religio priuatos habeat carceres in qualibet ſaltem Prouincia.*

CAPVT V.

De forma ferendi cenſuras.

FRater Iuſtus, &c. Ordinis N. & in Prouincia N. minimus Corrector Prouincialis. Cum Fratrem Obſtinatum de Rebellibus Ordinis noſtri Sacerdotem primò, iterum, tertiò, ac etiam quater ad conuincendam malitiam ligitimè monuerim, vt ad rationem de quibuſdam, quæ nos cognoſcere oportebat, coram nobis reddendam compareret, ſeu, vt ab ingreſſu domus Margaritæ de Senis deſiſteret, ſeu, vt pallium Fratri Homobono de Canutis reſtitueret, ipſe verò huiuſmodi noſtrum contempſerit explere mandatum. Idcirco, ne parùm humilibus prodeſſe videatur obedientia, ſi contumacibus nihil obſit præceptorum contemptus, auctoritate Dei Omnipotentis Patris, Filij, & Spiritus Sancti, necnon Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorum auctoritate, eundem Fratrem N. eius ſic exigente contumacia, his ſcriptis excommunicamus: ab officio, ſeu beneficio ſuſpendimus, ſeu interdicimus, tandiuquè (ſi excommunicauit) ipſum vitandum denuntiamus, quouſque noſtrum perfecerit mandatum, vt Spiritus eius in diſtricto iudicij die ſaluus eſſe mereatur. In quorum fidem, &c. Datum, &c. Frater Iuſtus, &c.

1. Noto 1. quòd antequam feratur cenſura, debet neceſſariò præcedere monitio; *cap. Sacro. cap. Contingat, el* 2. *de ſent. excom. cap. Romana, cap. Statuum. eod. tit in* 6. *cap. Reprehenſibilis, de appell. cap. Indignè,* 22. *quæſt.* 2. vbi Doctores communiter, Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. diſp.* 3. *ſect.* 8. *num.* 1. Coninck *de cenſ. diſput.* 13. *dub.* 9. *num.* 79. Sayrus *de cenſ. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 5. Cochier *de Conſecr. eccleſ. part.* 2. *quæſt.* 79. *num.* 2. Et ratio eſt. Quia cenſuræ ſolùm feruntur ad inobedientes reducendum; *cap. Cum medicinalis, de ſent. excom. in* 6. Quare ſi infirmus poteſt lenioribus remedijs curari, non eſt cur adhibeantur grauiora. Vnde inferunt Sot *in* 4. *d.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 2. *concl.* 3. Nauar. *in manual. c.* 27. *n.* 8. Auila *de cenſur. part.* 2. *c.* 5. *d.* 1. *dub.* 7. *concl.* 4. & 5. quòd omiſſio dictarum monitionum eſt peccatum mortale, contra Canones in materia graui.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

2. Noto 2. quòd in cenſuris, quæ feruntur à iure, aut per ſtatutum, ſeu ordinationem Prælati pro peccatis futuris, non eſt neceſſe, quod præcedat monitio. Nam ſtatuta ipſa, ſeu ordinationes, aut leges per ſe continuò omnes monent, vt metu pœnæ caueant peccata ita prohibita. Suarez cit. *à n.* 3. Coninck *n.* 77. Sayrus *num.* 6. Angel. *verb. Excomm.* 2. §. 1. Sylu. *eod.* 1. *n.* 13. Auila *loc. cit. dub.* 10 *verſ. Ex dictis facilè.*

3. Noto 3. quòd ad hoc, vt iſta monitio ſit canonica debet eſſe trina, Barb. *in cap. Sacro, de ſent. excom. num.* 6. *verſ. Tertiò quando,* Nau. *loc. cit. num.* 10. Mir. *tom.* 2. Man. *quæſt.* 35. *art.* 3. *concl.* 4. *cap. Romana, cap. Conſtitutionem, de ſent. excom. in* 6. Et in hac trina monitione reus debet nominatim exprimi. Et debet fieri, aut tribus vicibus diuerſis, aut vna vice pro tribus cum aliquotum dierum competenti interuallo iudicio prudentis. Cochier cit. *num.* 13. Coninck *num.* 79. Sayrus *num.* 32. Suarez *ſect.* 9. *num.* 2. & habetur *in dicto cap. Conſtitutionem.*

4. Noto 4. quòd hæc monitio debet fieri nomine iudicis; nam debet eſſe talis, quòd ſi reus non pareat contumax, & inobediens exiſtat, quod eſſe non poteſt, niſi admonitio Superioris auctoritate ſit facta. Ita Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 3. *ſect.* 11. *n.* 1. Coninck *loc. cit. verſ. Secundò.* Itē debet fieri immediatè ipſi reo; nā reus nō poteſt dici contumax, niſi perſonaliter admoneatur. Ita Henriquez *lib.* 13. *cap.* 17. §. 3. Couarr. *in cap. Alma mater. part.* 1. §. 9. *num.* 4. Suar. *loc. cit. n.* 4. Quòd ſi fieri illi immediatè non poſſit, quia latitat, fiat in publico loco v.g. in choro, vel in capitulo, aut refectorio. Et ratio eſt. Quia hæc admonitio tendit ad correctionem, quam, ſi quis nolit audire, iam pro contumaci habetur, ac proinde iuſta in illum ferri poteſt cenſura. Ita Sayrus *de cenſ. lib.* 1. *c.* 12. *num.* 12. Suarez *loc. cit.* Cochier *de Conſecr. eccleſ. part.* 2. *quæſt.* 79. *nu.* 4. Item debet hæc monitio fieri coram perſonis idoneis, per quas poſſit probari, ſi neceſſe fuerit; *cap. Sacro, de ſent. excomm.* Petrus Greg. *lib.* 4. *decret. tit.* 16. *de ſent. excomm. cap.* 6. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 4. *num.* 105. Non eſt tamen neceſſe, quòd hæc monitio in ſcriptis fiat, quia lex id non dicit, ſed ſufficit, quòd fiat coram teſtibus, ad hoc, vt probari poſſit, vt dixi. Ita Suarez *loc. cit. num.* 2. Sylu. *verb. excomm.* 1. *num.* 12. Filliuc. cit. Item debet fieri ſub comminatione cenſuræ, qua eſt feriendus monitus, ſi non compareat; nam alioquin non poterit iudicari contumax; qui enim ſimplici monitione non mouetur, mouetur audita comminatione grauiſſimæ pœnæ. Atque ita colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *de reform.* & *ex cap. Nemo Epiſcoporum.* 11. *quæſt.* 3. Coninck *de cenſ. diſp.* 13. *dub.* 9. *nu.* 80. *verſ. Quartò debet.* Vide pro hic dictis Palud. *in.* 4. *d.* 18. *quæſt.* 8. *art.* 7.

5. Noto 5. quòd, quando contumacia eſt notoria, canonica monitio nō eſt neceſſaria, iuxta gloſſ. *in cap. Manifeſta,* 2. *q.* 1. Llamas *part.* 1. *meth. c.* 9. §. 23. Couar. *cap. Alma mater, p.* 1. §. 9. *num.* 6. & probant *ex cap. illud, de cleric. excom. min.* Secus tamen eſt, ſi ſolum notorium ſit peccatum, non contumacia, quia tunc præcēdere debet monitio, vt Couarr. *loc. cit.* & Henriquez *lib.* 13. *cap.* 17. §. 3.

6. Noto 6. quòd dicta monitio non eſt ita de eſſentia, vt ſi omittatur, cēſura ſit nulla, vt probat ſufficienter *cap. Romana de ſent. excomm. in* 6. & docent Sot. *in* 4. *d.* 22. *q.* 1. *art.* 2. *concl.* 3. *verſ. Quod ſi ſciſcitaris,* Coninck *de cenſuris diſp.* 13. *dub.* 9. *num.* 81. Filliuccius *to.* 2. *tract.* 11. *cap.* 4. *n.* 104. Suarez *de cenſ. diſp.* 3. *ſect.* 12. *num.* 2. Henriq. *loc. cit. fine,* Auila *de cenſ. part.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 2. *dub.* 9. Gutier. *can. q. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 4. Sayrus *de cenſ. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 26. Couarr. *loc. cit. num.* 7. Barboſa *in cap. Romana cit. num.* 21. & *in cap. Sacro, num.* 5.

7. Noto 7. quòd ad dictas monitiones faciendas

tenentur etiam Prælati regulares. Ita Syluester *verb. Excom.* 1. *num.* 14. Sayrus *loc.cit.n.* 21. *&* 22. Nauar. *in man.cap.* 27. *num.* 8. Auila *loc.cit.dub.* 8. qui addit, quòd ad id non habent priuilegium Mendicantes. Sed Gabriel *in.*4.*diſt.*8.*quæſt.*2.*art.*2. *concluſ.* 7. & Llamas 3. *part.meth.cap.* 9. §. 23. dicunt, hanc trinam monitionem apud Regulares non eſſe in vſu Et quando aliquis actus non eſt in vſu, quòd non incurrat pœnam, neque culpam illi contrafaciens, dicunt Sylu. & Nau. *loc.cit.*

8. Noto 8. quòd forma dictarum monitionum poteſt eſſe talis *Fr.&c. Prouincialis Ordinis N. in Prouincia N. Vt præſentium monemus Fratrem N. Ordinis noſtri profeſſum, vt intra terminum ſex dierum, à die huius monitionis noſtræ incipiendorum, quorum duos pro* 1. *duos pro* 2. *& reliquos pro* 3. *& vltimo termino peremptorio, ac monitione canonica aſſignamus reſtituat Fratri N. librum, quem ab eo abſtulit. Quòd ſi infra dictum tempus noſtris non obedierit mandatis, ex nunc ipſum excommunicatum, ſeu ſuſpenſum, &c. declaramus. In quorum fidem, &c. Datum, &c.* Seu poteſt aliter hoc pacto, videlicet. *Fr. &c. Tenore præſentium præcipiendo mandamus Fratri N. vt ſtatim, habito præſenti præcepto, compareat coram nobis in camera audientiæ noſtræ in Conuentu Ieſu Maria Genuæ, ad noſtris ſtandum, & parendum mandatis, pro nonnullis concernentibus intereſſe officij noſtri, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio in caſu inobedientiæ. In quorum fidem, &c.*

9. Noto 9. quòd cenſura debet ferri in ſcripto, in quo cauſa, propter quam fertur, in indiuiduo exprimatur; quod quidem ſcriptum, ſi à reo intra menſem requiratur, debet ei authenticum tradi, ideſt, manu Superioris cenſuram ferentis ſubſcriptum, ſub pœna contrafacientibus ſuſpenſionis per menſem ab ingreſſu Eccleſiæ, & à diuinis officiis. Ita habetur *in cap.*1. *de ſent. excom. in* 6. Quas conditiones declarant Suar. *tom.*5. *in* 3. *part.diſp.*3. *ſect.*13. & Sayrus *de cenſ. lib.*1. *c.*13. *à n.*1. Quare dicunt Nau. *loc.cit.* & Auila *p.*2. *cap.*1. *diſp.vnic. dub.*3. quòd ſolo verbo temerè ferens excommunicationem, peccat mortaliter. Excuſantur autem à pœna, & à culpa, qui ſolo verbo excommunicant propter aliquam iuſtam, & vrgentem cauſam, vt ait Auila *loc.cit.* Nec cenſura ſolo verbo prolata abſque ſcripto, erit ob hoc nulla, vt conſtat *ex dicto c.*1. *de ſent. excom. in* 6. & docent Suarez *loc.cit.n.*11. Filliuc. *tom.*2. *tract.*11. *c.*4. *num.*109. apud Regulares iſtam conditionem nòn eſſe in vſu dicunt P. Greg. & Llamas cit. *n.*7. & Leo X. illis conceſſit, quòd non teneretentur proferre cenſuras in ſcriptis, vt refertur *in comp.priu. Mendic.verb.Excom.* §. 7. & dicunt Rodriq. *tom.*2. *qq.regul.q.*59. *art.*3. Auila *loc.cit. c.*5. *diſp.*1. *dub.*8. Tambur. *de iure Abbatum, to.*2. *diſp.* 14. *q.*1. *num.*2.

10. Aduertit autem Palud. *in* 4. *diſt.* 18. *q.*7. *art.*3. *concluſ.*10. quòd pœnas poſitas *in d.c. de ſent. excom. in* 6. non incurrit iudex, niſi quando ſuſpendit aliquem ab illo actu, qui ſuo iure competit ipſi ſuſpenſo; nam ſi ſuſpendit ab actu, qui iudici competit, non eas incurrit, etiamſi ſine ſcripto, & monitionibus ſuſpendat; quia talis non eſt propriè ſuſpenſio, ſed inhibitio. Quare ſi Prælatus, cuius auctoritate Fratres approbantur ad confeſſiones audiendas, aliquem ſic approbatum ſuſpendat ſine ſcriptis, & monitione, nullam pœnam incurret, quia ſicut nudo verbo talem poteſtatem dedit, ita æqualiter poteſt eam auferre. Immò addit Palud. quòd ſolo verbo poteſt eos etiam ſuſpendere ab audiendis ſæcularium confeſſionibus, quia licèt talem facultatem habeant Regulares à Papa, habent tamen, mediante Prælato: quam doctrinam ſequitur Sayrus *lib.*1. *de cenſ.cap.*8. *à num.*18.

11. Et aduerte hic etiam, quòd ſuſpenſio poteſt ferri propter delictum præteritum, & tunc requiritur monitio; *cap. Tam literis* §. *Archipresbyterum, de teſt.* Et poteſt etiam ferri propter delictum futurum, & tunc ſequitur monitio, quia non poteſt conſtare de contumacia, niſi priùs moneatur. Filliu. *tom.*1. *tract.*17. *c.*4. *n.*65.

12. Noto 10. quòd in excommunicatione ſolemni, quæ à ſolis Prælatis ſuperioribus, iuxta *c. Debent,* 11, *q.*3. *&* Trid. *ſeſſ.*25. *de refor.c.*3. pro re aliqua enormiſſima poteſt ferri, debent duodecim Sacerdotes Prælatum indutum amictu, ſtola, & pluuiali violacei coloris circumſtare, tenentes omnes, & etiam Prælatus ipſe, candelas in manibus ardentes, quas in concluſione excõmunicationis proiicere debent in terrã, & pedibus conculcare. Et has candelas deinde eſſe extra Eccleſiã proijciendas, tanquam ſal infatuatum, docet Gloſſa *in dicto cap. Debent, verb. Conculcare.* Sed ibi Turrecrem. ait, poſſe eas ad vſum communem redigi. Vide pro huc puncto P. Greg. *lib.*4. *decret.* 16. *cap.* 6. *in comm. lit.* H. Couarr. *in c. Alma Mater q.*1. §. 8. *n.* 6. Sayr. *de cenſ. lib.*1. *c.*15. *à. n.* 1. Et formam huiuſmodi excommunicationis vide *in Pontific. Romano, tit. Ordo excommunicandi pag. mihi* 459. Verùm infraſcriptis poſſunt Prælati regulares vti ad maximum terrorem incutiendum.

CAPVT VI.

De forma ferendi cenſuram excommunicationis ſolemnem.

FRater N. Prouincialis Ordinis N. in Prouincia N. Cum, ſuadente Diabolo, duo aurei annuli, &c. è digitis B. M. Virginis execrabili manu ſublati ſint: Nos ad effectum reuelationis 1. 2. *&* 3. *cum debitis temporum interuallis, ignotum furem canonicè monuimus, vt ſub interminationis æternæ pœnæ ſublatos annulos, &c. quoquomodo reſtitueret; ipſe autem, Diabolo cor eius indurante, eiuſmodi noſtras monitiones contempſerit, nec reſtituere ſublatas res vllo modo voluerit. Idcirco Omnipotentis Dei, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, necnon Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorum auctoritate, mediocritatiſque noſtræ ligandi, atque ſoluendi poteſtate, eundem furem cum complicibus, ſi quos habet, bonis omnibus Chriſtianis communibus priuamus, atque à Chriſtianorum omnium ſocietate, ſanctæque matris Eccleſiæ liminibus in cælo, & in terra excludimus, ac ſeparamus; excommunicatum etiam ac anathematizatum eſſe decernimus: cumque Diabolo, & Angelis eius, atque omnibus reprobis in ignem æternum damnatum pariter iudicamus: Vt propterea domi, atque extra ſit maledictus: maledictus in ciuitate, & in agro, maledictus vigilando, & dormiendo, maledictus manducando, & bibendo, maledictus ambulando, & ſedendo, maledicta ſit caro eius, & oſſa, à planta pedis vſque ad verticem non habeat ſanitatem. Veniat ſuper illum maledictio hominis, quam per Moyſen in lege Filijs iniquitatis Dominus promiſit. Deleatur nomen eius de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribatur. Fiat pars, & hæreditas eius cum Caïn*

fratricida,

fratricida, cum Datan, & Abiron, cum Anania, & Saphira, cum Simone Mago, & Iuda proditore, & cum eis qui dixerunt Deo; Recede à nobis, ſemitam viarum ſuarum nolumus. Pereat in die iudicij, deuoret eum ignis perpetuus cum Diabolo, & Angelis eius, niſi reſtituerit, & ad emendationem venerit. Omnes reſpondent. *Fiat, Fiat, Fiat.*

Nota, quòd cum ſupradicta forma vſus fuiſſet aliquando quidam Prælatus regularis pro enormiſſimo furto, ſtatim fur apparuit, & furtum fuit reſtitutum.

CAPVT VII.

De forma Citationis.

FRater N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Dilecto nobis in Chriſto F. N. ſalutem in Domino. Etſi regulares perſonæ ſub arctiſſimo paupertatis voto Domino famulantes nihil proprium, ſed omnia in communi, tanquam nihil habentes, & ſolo Paſtoris nutu, arbitrioque relinquenda, in terris poſſideant, non inde tamen cuiuſuis eſſe putamus, quæ à Superiore alicui in vſum conceſſa ſunt, ſua quaſi ſponte, ac voluntate in totius communitatis præiudicium, ac perturbationem, quoquo modo diſtrahere ac vſurpare. Quin verò, ſi ſecus à quoquam attentari contingat, Prælati eiuſdem, qui Reipublicæ tutor, & procurator habetur, munus eſſe cenſemus, nihil non agere, & tentare, quo omnium, ſingulorumque indemnitati, ac ſaluti, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire, opportunè prouideatur. Cùm igitur ſuperioribus diebus Fr. Simplicius de Ignanis coram nobis expoſtulauerit librum ſibi ad vſum conceſſum, ex induſtria te ſuffuratum eſſe, nec ſæpius obnixeque rogauti reddere voluiſſe. Nos, qui indecens valde, & contra naturam eſſe perſpicimus, alterius incommodo ſuum commodum quemquam augere, ac locupletari, diſtrictè tibi præcipimus ac mandamus, vt, his noſtris acceptis intra quindecim dierum ſpatium ſublatum librum præfato Simplicio reddas, ac remittas. Quòd ſi eiuſmodi librum in rem tuam, vel vſum conuertere iure potuiſſe confidis, die 16. Martij huius anni, quam tibi peremptoriam aſſignamus, in hoc noſtro N. Conuentu ſiue per te, ſiue per idoneum Procuratorem, cauſa ſufficienter inſtructum, coram nobis volumus, vt compareas, ac te ſiſtas eidem Simplicio de iuſtitia reſponſurus. Sin autem ad præfixum terminum comparere, atque adeſſe neglexeris, nos in prætacta cauſa, ac negotio, quantum de iure conceſſum fuerit, procedemus. In quorum fidem, &c. Datum N. die 15. Februarij 1634.*

CAPVT VIII.

De eadem forma, quando index eſt delegatus.

FRater N. Ordinis N. in Conuentu N. ſacra Theologia Lector, & in cauſa, de qua infra, iudex delegatus. F.N. &c. ſalutem in Domino. Reuerendi admodum Patris Fratris N. huius prouinciæ N. Prouincialis eiuſmodi exemplo literas noueris nos recepiſſe. Hic ponitur per extenſum dictarum literarum tenor. Deinde ſubditur. *Iuſſis ergo præfati adm. R. P. humiliter, vt fas eſt, obtemperare volentes tibi ſupradicto authoritate nobis hac in parte conceſſa, ac demandata præcipimus, vt eidem F. Simplicio* (hic eſt pars offenſa propter iniuriam, &c. ad cuius inſtantiam facta eſt delegatio, qui ſupponitur nominatus in literis legationis) *intra decem dies ab his noſtris acceptis iuſtè, ac legitimè pro ſublato ſatisfacias. Quòd ſi eiuſmodi librum, &c.* vt in ſupradicta forma, vſque ad finem.

CAPVT IX.

De eadem forma, quando reus ſe abſentauit.

FRater N. &c. Paſtoralis officij debitum nos admonet, & inducit, vt ad eorum Religioſorum, qui Dei timore poſtpoſito, præcipuas Sanctæ Eccleſiæ gemmas, ſacerdotes nimirum, ea, qua conueuit, reuerentia obſeruare contemnunt, & in eos manus violentas auſu ſacrilego iniicere non verentur, effrænatam libidinem, atque audaciam, ne longiùs procepat, comprimendam noſtræ poteſtatis gladium exeramus. Cùm nuper igitur Frater Simplicius de Finali noſtri Ordinis Sacerdos, ac in N. Collegio Conuentualis, coram nobis conqueſtus fuerit vulnus ſibi in capite à Fratre Ardente de Iracundis Oblato die 18. Februarij anni 1634. in choro ſuperiori, præſentibus Fratre A. & Fratre B. pugione inflictum, inſtanterque à nobis eiuſmodi vulnus ſpectantibus, & contrectantibus petierit, vt ſibi de iuſtitia prouideremus. Nos, qui cunctis ius, & iuſtitiam, vt decet miniſtrare cupimus, neminemque ſuis iuribus priuare, aut aliàs indebitè moleſtare eundem F. Ardentem illicò per P.F.N. prætacti Collegij Correctorem iuſſimus inquirendum; ipſe autem nobis renunctiauit omnibus à ſe perſpectis eiuſdem Collegij cellis, atque officinis, inueniri minimè potuiſſe. Cùm autem iuſſu noſtro à P.F.N. præfati Collegij Procuratore per ciuitatem, & loca quibus eum immorari credi poterat, iterum perquiſitus nequaquam inuentus ſit, edicto hoc noſtro, ſeu literis, quas in publico eiuſdem Collegij refectorio coram omnibus Fratribus legendas mandauimus, eiuſdemque valuis trium dierum ſpatio

ſpatio aſſigendas, præmemoratum Fratrem Ardentem citandum eſſe decreuimus, vt de facto citamus, ad perſonaliter in eodem Ieſu Maria Collegio intra dies triginta (quos illi pro termino peremptorio aſſignamus) à die præfata citationis inchoandos, coram nobis comparendum in præfata cauſa de iuſtitia reſponſurum. Quòd ſi intra præfixum terminum comparere contempſerit, contra illum, tanquam contumacem, & confeſſum, prout de iure, procedemus. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

CAPVT X.

De eadem forma breuiori, quando reus aufugit.

ANno Domini 1634. die 18. Februarij. Hic in publico refectorio hora prandij Fratribus diſcumbentibus iuſſu, ac mandato R. Adam. P. F. N. Prouincialis, &c. citatur F. N. ad ſe coram eodem Patre Prouinciali intra dies triginta, à præſenti die computandos perſonaliter comparendum, ac præſentandum, iis de quibus interrogatus fuerit legitimè reſponſurus. Aliàs omnibus notum ſit contra ipſum, tanquam contumacem, & confeſſum, prout iuris fuerit, prædictum Patrem Prouincialem proceſſurum. In quorum, &c.

1. Noto 1. quòd 1. citationis forma, quæ poſita eſt *cap.*7. ponitur à Specul. *lib.*2. *partic.*1. *de cit.* §.5. *num.*4. & deſumitur *ex cap. Tum ex literis*, §. *fin. de in integrum reſt.* & ex *cap. Venerabilis, de dolo, & contum.*

2. Noto 2. quòd citatio per literas debet continere nomen, cognomen, & officium citantis; nomen, & cognomen citati; cauſam, propter quam citatur; locum, ad quem citatur; diem, ad quem citatur; & nomen illius, ad cuius inſtantiam citatur, & quòd per ſe, vel legitimum reſponſalem, idoneum ad cauſam ſufficienter inſtructum compareat, & an peremptoriè, vel non, fiat citatio. Ita Specul. *loc. cit. num.*1. Et aduerte, quòd citatio etiam in notoriis, & probatis criminibus eſt facienda; nam eſt de iure naturæ; *Clem. Paſtoralis*, §. *Cæterum, de re iud. cap. Deus Omnipotens*, 2. *quæſt.*1. Rodetic. *in reſol.* 44. *num.*1. Gloſſa *in extrau. Rem non nouam, de dolo, & contum. verb. Quis, quid, vbi.* Et addit, quòd Papa aliter procedere non poteſt. Aduerte etiam, quod non valet citatio, ſi non aſſignetur terminus competens citato ad comparendum; ſicut enim citatio eſt de iure naturæ, ita etiam competens tempus ad reſpondendum, vt Portel. *in dub. reg. verb. Citatio n.*37. neque item valet citatio, ſi quis citetur ad locum, ſibi non tutum, *cap. Ex parte, de appell.*

3. Noto 3. quando iudex non eſt ordinarius, ſed delegatus, debet in citatione inſerere de verbo ad verbum tenorem ſuæ commiſſionis. Specul *loc. cit. num.*2. Vide plura *num.*10.

4. Noto 4. quòd ſi reus ſe abſentauit, ita vt non poſſit ſciri, vbi ſit, tunc poteſt citari per edictum. Specul. *loc. cit.* §.4. *n.*55. Menoch. *de recuper poſſeſſ. remed.* 8. *à num.*102. Riccius *part.*1. *collect.*177. Barb. *in cap. fin. de dolo & contum. num.*3. Gratian. *diſcept. forenſ. com.*1. *cap.*194. *num* 9. Gutier. *pract. quæſt. lib.*1. *quæſt.* 133. *num.*2. ſi verò reus vocatus ſe præſentare noluerit, regiſtrata citatione in proceſſu, & notata etiam diligentia curſoris, habebitur tanquam confeſſus, *leg. Eius qui delatorem, ff. de iur. fiſc.* vnde poterit à iudice ex officio procedente puniri, *cap.* 2. *de confeſ.* Ita Aretin. *in pract. crim. part.* 3. *cap.* 3.

5. Noto 5. quòd licet citatio rei ſit de eſſentia iudicij, vt conſtat, modus tamen citandi videtur illi accidentalis. Vnde in hoc, dummodò eſſentia ſeruetur citationis, ſunt ſeruandæ conſuetudines ſingularum Religionum. In noſtra, & credo etiam ſeruari in multis aliis, ſi reus ſit abſens, ſcribitur illi epiſtola per aliquem confidentem Superioris, propriis manibus tradenda, qua ei præcipitur per obedientiam, nulla intimata cauſa ſpecialiter contenta in proceſſu contra illum, vt ad præſentiam Prouincialis v.g. veniat, quia habet tractare cum illo de aliquibus cauſis ſpecialibus. Si verò reus ſit præſens in eodem Conuentu per quemlibet Fratrem vocatur: vt veniat ad præſentiam Patris Prouincialis. Qui modus etiam ſeruatur in Religione Minorum, vt docet Spathar. *de mod. corrig. regul. tract.*9. *cap.*2. *num.*2. Rodriq. *tom.*2. *qq. regul. quæſt.*17. *art.*2. Roderic. *reſol.*44. *num.*2. Aretin. *in pract. crim. de reo, cap.*2. *verſ. Obſeruandum eſt tamen.* Nunquam tamen poteſt reus haberi pro contumaci, & confeſſo, niſi illi terminus peremptorius aſſignetur, cum comminatione delicti confeſſi, vt in ſimili de cenſ. dixi *hic ſupra, cap.*4. *num.*4.

6. Noto 6. quòd fuga delinquentis ante formatam inquiſitionem, vel aſſumptas informationes probat ſemiplenè, & facit indicium ad torturam: nam arguit conſcientiam delicti commiſſi. Fuga verò delinquentis poſt tranſmiſſam inquiſitionem, vel informationes aſſumptas per officium iudicis non eſt ſufficiens indicium ad torturam, quando cauſa eſt capitalis: ſecus autem, ſi cauſa non ſit capitalis: nam tunc, ſi cum fuga adſit fama publica, facit indicium ad torturam. Galinus *in compend. practica crimin. Iulij Clari, q.*22. *verſ. Secundò opponitur.*

CAPVT XI.

De forma inſtituendi Confeſſores Regularium

FRater N. &c. Dilecto nobis in Chriſto P. F. N. Ordinis noſtri Sacerdoti ſalutem. Vt præſentium tibi per examinatores noſtros ad hoc ſpecialiter deputatos idoneo reperto, & per nos approbato, Fratrum noſtrorum confeſſiones audiendi, ac pœnitentes, præterquam à caſibus, & cenſuris nobis reſeruatis abſoluendi concedimus facultatem. Te in Domino admonentes vt, quæ pro recta huius ſacramenti adminiſtratione per Sacros Canones ſancita fuerint, attentè perlegas, accuratéque obſerues. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd confeſſarius electus à Prouinciali ad confeſſiones audiendas in vna Prouincia, non poteſt confeſſiones audire in alia: nam Prouincialis ſolùm habet iuriſdictionem in ſua Prouincia, & hoc redundaret in præiudicium Prouincialium aliarum Prouinciarum; & ſic practicatur in noſtra Religione. Ita ex Tabiena notat noſter P. Vega 1. *part. ſum. edit. ital. cap.*62. *caſu* 3.

2. Noto 2. quòd Clerici, qui habent proprium confeſſarium aſſignatum, non poſſunt confiteri de mortalibus aliis Confeſſariis aſſignatis communiter pro Fratribus: nam aſſignationi illi generali pro omnibus derogatur per aſſignationem illam ſpecialem Confeſſoris Clericorum, iuxta *reg.*34. *de reg. iur. in* 6.

que

quæ habet, quòd *Generi per ſpeciem derogatur.* Deinde, quid faceret illa ſpecialis aſſignatio, ſi poſſent omnibus confiteri? 3. quia contraria opinio, quam tenet Diana *3. part. reſol. tract. 2. reſol. 5.* multùm relaxat diſciplinam regularem. Vnde puto, quòd confeſſarius audiens confeſſionem Clericorum, ſeu Oblatorum habentium confeſſorem aſſignatum, peccet mortaliter, & quòd confeſſiones ſint nullæ defectu iuriſdictionis, & quòd poſſit puniri tanquam confeſſiones audiens ſine licentia. Atque ita ſemper practicari vidi in Religione noſtra, & conſtat ex Correct. *num. 99.* quoad nouitios; & quoad alios patet ex Reg. *num. 18.* Et audio etiam id eſſe indubitatum in Religionibus obſeruantibus. Atque ita tenet Portel. *in dub. regul. verb. Nouitij abſolutio, num. 36.* Innuit Suar. *tom. 4. de relig. lib. 2. cap. 15. num. 7.* Concedendi tamen ſunt alij confeſſarij tempore reconciliationum, vt ſanctè in Ordine noſtro ſeruatur. Legendus eſt Peregrinus *in additament. p. 3. quæſit. 8. & 9.* vbi omnia argumenta Dianæ reiicit, & pluribus noſtram confirmat ſententiam.

CAPVT XII.

De forma, qua Prælatus regularis præſentat ſubditum Epiſcopo, ad hoc vt eum approbet ad confeſſiones ſæcularium excipiendas.

FRater N. &c. Præſentium tenore, ac vi te præfatum per noſtros Examinatores idoneum repertum ad vtriuſque ſexus ſæcularium confeſſiones in Diœceſi N. audiendas, obtenta prius ab Ordinario approbatione, admittimus, ac deputamus: eundem Ordinarium humiliter, obnixéque rogantes, vt te prætacta approbatione pro noſtra Eccleſiæ neceſſitate dignari non dedignetur. In quorum fidem, &c.

CAPVT XIII.

De eadem forma.

FRater N. &c. Chriſtiana vita diſciplina moribuſque probatos Sacerdotes, qui ſua ſcientes curare vulnera, aliena non detegunt, medendis Chriſtianorum ouium morbis præficiendos eſſe, tum communis ſalutis cura, tum verò paſtoralis officij debitum monet, atque hortatur. Cum igitur te præfatum Patrem honeſtis moribus, peritia, ſcientiaque florere ſatis noſcamus, idoneumque propterea cenſeamus, cui id muneris demandetur, Illuſtriſſimo Archiepiſcopo N. his noſtris literis præſentamus, humiliter, obnixéque rogantes, vt te examinatorum eius teſtimonio, ac calculo dignum, idoneumque exiſtimatum, ad vtriuſque ſexus fidelium confeſſiones excipiendas, pœnitenteſque abſoluendos, ob Chriſtianorum hominum Eccleſias noſtras frequentantium conſolationem, in ſua Diœceſi approbet, atque admittat. In quorum fidem, &c.

1. Quæritur. An Parochus electus à Prælato regulari, vt inſeruiat Parochiæ annexæ monaſterio, ad-

miſſus ab Epiſcopo præuio examine ad curam dictæ Parochiæ iuxta formam traditam in Concilio Trid. *ſeſſ. 25. de regul. cap. 11.* poſſit à ſucceſſore illius, qui eum admiſit, & de nouo pro adminiſtratione dictæ Parochiæ, examinari; quando ſcilicet pro ſerenitate ſuæ conſcientiæ examinat alios ſimplices confeſſores? Reſpondeo non poſſe, quia Trident. *ſeſſion. 23. cap. 15. de reformat.* expreſſe decernit, quòd habentes parochiale beneficium debent reputari idonei ad audiendas ſæcularium confeſſiones, ſed dictus Parochus habet parochiale beneficium, ergo per Concilium debet reputari idoneus, nec conſequenter poteſt à ſucceſſore Epiſcopo examinari, maior eſt certa, & eam docet Coninck. *de Sacramentis diſp. 8. dub. 7. num. 49.* Suarez *tom. 4. in 3. p. diſp. 28. ſect. 4. nu. 1.* Layman. *lib. 5. tract. 6. cap. 11. num. 1. verſ. Secundum qui,* Fagundez *in 2. præcept. Eccleſiæ lib. 7. cap. 2. num. 2.* Et ratio eſt, quia hoc ipſo, quòd iudicantur idonei ad curam animarum exercendam, cenſentur approbari.

2. Aduertendum autem eſt, quòd Concilium loquitur ibi vniuerſaliter de omnibus habentibus parochiale beneficium, ſiue ij ſint clerici ſæculares, ſiue regulares, ait enim generaliter, *Nullum etiam regularem poſſe confeſſiones ſæcularium, etiam ſacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut parochiale beneficium,* &c. Cum enim ſupra negaſſet vllum Sacerdotem, etiam regularem, poſſe confeſſiones audire, volens hoc dictum limitare ait, *niſi* &c. Dictio autem *niſi*, vt declarat Barb. *de diction. dict. 217. n. 5. & 6.* quando oratio negatiua præcedit, vt hic affirmat, & includit id omne, quod eſt negatum, vult ergo Concilium in ſenſu formali dicere, nullum Sacerdotem, neque regularem, neque ſæcularem poſſe confeſſiones quorumcunque ſæcularium, etiam ſacerdotum, audire. Habentem autem Parochiale beneficium, ſiue is ſæcularis, ſiue regularis ſit, poſſe quorumcunque, etiam Sacerdotum, confeſſiones audire.

3. Quod verò, qui beneficium Parochiale obtinuit, non ſit ampliùs examinandus à ſucceſſore docet Panor. *in cap. Accepimus, de ætat. & qualit. num. 5. & 6.* Riccius *3. p. praxis reſol. 192. n. 2.* & habetur expreſsè *in dicto cap. Accepimus,* ibi, *Quos à te, vel prædeceſſoribus tuis ordinatos fuiſſe conſtaret.* Et ratio eſt, quia parochiale beneficium obtinuit, habet ordinariam poteſtatem à Summo Pontifice. Ita Barboſ. *de offic. Parochi cap. 19. num. 1.* Layman *lib. 5. tract. 6. cap. 10. n. 3.* & habetur expreſſe *in Clem. Dudum, de ſepult. §. Verum,* vbi dicitur, & quòd Parochis de iure competit prædicare, & confeſſiones audire.

4. Quòd autem Parochus ille regularis parochiale beneficium habeat, conſtat, quia habet curam animarum, hoc eſt ius, & poteſtatem conferendi Sacramenta in populo certis limitibus diſtincto, & ipſi commiſſo; Parochialem habentem, ius canonicum apertè beneficium appellat, *cap. Extirpandæ ſine, cap. De multa, §. 1. de præb. cap. Cum in cunctis §. Inferiora,* de elect. Ita Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 1. q. 5. verſ. Neſcio equidem, in med.* Fagundez *in 2. præcep. Eccleſ. lib. 7. cap. 1. num. 40.*

5. Obiicies 1. Concilium ſolùm loqui de Parochis, qui habent Eccleſiam in titulum, quam tamen non habet ille Parochus regularis.

2. Quia illa Cura animarum, quam habet dictus regularis, non poteſt vocari beneficium, cum de ratione beneficii eccleſiaſtici ſit perpetuitas, iſte autem regularis eſt amouibilis ad nutum ſuperioris.

3. Quia congregatio Concilii, quam refert Fagundez *in 2. præcept. Eccleſ. lib. 7. cap. 2. n. 26.* habet, quòd confeſſores ſemel ab Epiſcopo præuio examine approbati, non poſſint ab eodem iterum examinari, poſſint tamen à ſucceſſore.

4. Quia Capellani, & coadiutores parochorum, vt videtur eſſe iſte regularis, examinantur.

5. Quia ſi conſuetudo alicubi obtinuerit, quòd dicti Parochi regulares examinentur, examinari poſſunt.

6. Quia Sacra Congregatio Concilij *die 28. Auguſti* 1628. declarauit Parochos approbatos ab anteceſſoribus tempore prouiſionis Parochialium poſſe ab Epiſcopo iterum examinari, tam in viſitatione, quam extra.

7. Ad 1. Dico, illum Parochum habere illam Parochialem in titulum, quia habet ius miniſtrandi Sacramenta in illo populo, & exigendi fructus tali adminiſtrationi annexos, & tenetur rationem ſuæ adminiſtrationis reddere. Ita Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 26. q. 2.* dicitur tamen communiter, non habere illam in titulum, ſed ſolùm iure adminiſtrationis, & Commendæ, quia cum proprium habere non poſſit, non facit fructus ſuos, ſed quod recipit, vel exigit ratione dicti beneficij, tenetur tradere ſuperiori illius Conuentus, qui illum alit, quod tamen non impedit, quominus dicatur habere illud beneficium in titulum, vt innuit Trid. *ſeſſ. 14. cap. 10. de refor.* Colligitur ex Azorio *loc. cit. verſ. Sed ſciendum eſt.* Et Garcia *de benef. p. 7. c. 10. n. 40.*

Ad 2. Verum quidem eſt, quòd ille Parochus non habet illud beneficium perpetuum, ſed hoc non obſtat. Nam ſatis eſt, quòd habeat eo modo perpetuum, quod ad rationem beneficij ſufficiat; beneficij autem ratio non poſtulat, niſi vt ad certum, & finitum tempus non conferatur. Quòd verò beneficium detur ad tempus incertum, & infinitum, ſcilicet, quoad illud reuocauerit ſuperior, rationem beneficij non tollit, aut minuit; nam ſi ſuperior voluerit, poterit illum Parochum per totam vitam in beneficio retinere. Huc accedit, quod perpetuum dicitur in iure, quod eſt poteſtate, & habitu perpetuum, vt docent Innoc. Hoſtien. Abbas, & Gloſſa *in cap. Clericos de cohabitat. cleric. & mulier. verb. Perpetuam.* Adde, quòd perpetuum iura vocant, quod certo tempore non finitur, ac terminatur, etiamſi detur ad nutum, & voluntatem ſuperioris, *l. Iuriſperitos, ff. de excuſ. tut.* Ita iiſdem verbis Azor. *p. 1. lib. 3. cap. 26. q. 12.* ſed hoc beneficium non eſt ad certum tempus, nec certo tempore finitur, & eſt poteſtate perpetuum, quia poteſt ſuperior illud in perpetuum tribuere; ergo eſt perpetuum eo modo, qui ſatis eſt ad conſtituendum beneficium Eccleſiaſticum. Et quòd de eſſentia beneficij Eccleſiaſtici non ſit eſſe perpetuum, Garc. *de benef. p. 1. cap. 2. num. 66.* Quia, inquit, beneficia regularia de ſui natura ſunt manualia, & ad nutum amouibilia; & quòd beneficia manualia ſint vere beneficia, Azor. *loc. cit.* & Garc. *loc. cit. num. 69.* Adde, quòd ſacra Congreg. *Rit. 9. Aprilis* 1633. declarauit, quòd Parochus amouibilis Cathedralis in proceſſionibus debet incedere cum capitulo dictæ Cathedralis ſupra Priores, & Plebanos, & Curatos perpetuos beneficiatos. Ita refert Barboſ. *in collect. bullar. verb. Parochus in fine.* Ex quo colligo, quòd amouibilitas nihil officit, quo ad dignitatem dicto Parocho.

Ad 3. Reſpondeo. Illum Parochum non eſſe ſimplicem confeſſorem, ſed eſſe Parochum habentem, præuio examine Epiſcopi, facultatem ordinaria auctoritate miniſtrandi, non ſolùm Sacramentum pœnitentiæ, ſed alia omnia Sacramenta. Vnde non valet argumentari à ſimplicibus confeſſoribus ad ipſum. Tum quòd iſti Parochi ſolent accuratiùs examinari ab Epiſcopis, cum examinentur ad curam animarum, & eodem rigore examinantur, quo alij Parochi, tum quòd habent maiorem præeminentiam, quàm ſimplices confeſſores, & à minori ad maius non valet argumentum. Videatur Rodriquez *tom. 1. quæſt. reg. quæſt. 36. art. 4.* vbi habet, quòd iſte Parochus habet beneficium Curatum.

Ad 4. Reſpondeo. Capellanum, ſeu Coadiutorem Parochi non eſſe beneficiarium. Tum quia non habet neque ius, neque titulum beneficij, ſed ſolum functionem, & miniſterium. Ita Abbas *in c. De Rectore, de Cleric. agrot. num. 6.* Azor. *p. 2. lib. 3. c. 2. quæſt. 4.* Qui addit, quòd neque etiam dicitur habere beneficium, etiamſi ſit adiutor cum iure, & auctoritate ſuccedendi, quia tunc ſolùm habet ius ad beneficium, non autem eſt in beneficio. Vnde non eſt mirum, cum beneficiũ Parochiale nõ habeat, quòd teneatur examini ſe ſubiicere.

Ad 5. Dico, quòd conſuetudo, vt habeat vim, debet eſſe legitimè præſcripta, at contra regulares non præſcribitur, niſi per ſpatium 40. vel centum annorum, vt dicit Rodriq. *tom. 1. qq. regul. q. 36. art. 3. col. vltim. & penul.* Et data dicta præſcriptione onus eam probandi incumbit aſſerenti, vt probat Maſcard. *de prob. concl. 1218. & in ſpecie n. 6.* Et inſuper deberet probare titulum, & bonam fidem, & poſſeſſionem dictorum annorum, vt habet Rodriq. *loc. cit.* vbi ſimilem ferè caſum decidit. Nec obſtaret, quòd dicti Parochi ſponte ſe ſubieciſſent dicto examini; nam præterquam quod non eſt veriſimile, quòd ſcientes ſe non teneri ad examen, voluerint illi ſe ſponte ſubiicere, cum de nemine præſumendum ſit, quod ſua iura iactare velit, *cap. Super hoc, cap. Sollicitè, de renunt. ſpol.* dicta ſpontanea exhibitio examini, non potuit iuri publico dictorum parochorum derogare, *cap. Si diligenti, de fore comp.* Adde quòd Romæ adeſt conſuetudo, quòd dicti Parochi ſemel admiſſi, non amplius examinentur, etiamſi noui creentur Pontifices, & noui eorum Vicarij.

Ad 6. Dico, illam declarationem non officere, nam vel intelligitur, quòd quando Epiſcopus prouidet alicui Eccleſiæ vacanti de aliquo Parocho in interim, quo illi proprius Paſtor aſſignatur, iſte ſic pro interim prouiſus decedente Epiſcopo, poſſit à ſucceſſore iterum examinari, & eſt conformis alteri declarationi, de qua in argumento contrario 3. loc. propoſito, & rationi, quia cum non habeat neque beneficium, neque titulum, nullum ius habet non ſe dicto examini ſubiiciendi, & videtur, quod ita debeat dicta declaratio intelligi, nam alioqui poſſet Epiſcopus ſucceſſor omnes Parochos examinare contra Concilium Trid. & DD. cit. *n.* 3. quòd licèt aliqui concedant putantes Concilium ſolum debere intelligi, quòd dicti Parochi non poſſint examinari ab eodem Epiſcopo, non autem, quòd non poſſint à ſucceſſore, cum tamen conſuetudo, quæ eſt optima legum interpres, *capit. Cum dilectus, §. Dilectus de conſuetudine,* ſemper ſit interpretata, dictum locum Concilij, quod dicti Parochi non poſſint, nec ab eodem, nec à ſucceſſore examinari conſuetudini ſtandum eſt. Vel intelligitur, quod poſſit Epiſcopus omnes Parochos tempore viſitationis, vel extra examinare, & cum non faciat differentiam inter Parochos regulares, & ſæculares, non debet ordinarius ſucceſſor eam differentiam facere, quòd ſi faciat, regulares grauat contra *Clem. Dudum, de ſepul. §. per huiuſmodi.*

CAPVT XIV.

De forma reſtituendi Confeſſarium Ordinarium Monialium.

FRater N. &c. dilecto nobis in Chriſto Patri F. N. &c. Etſi Religioſis omnibus, ac Chriſti ſeruis curæ noſtræ demandatis paſtoralis officij debito conſulere, ac prouidere in Domino tenemur

mur; præ ceteris tamen omnibus impollata templi vaſa, pretioſaſque margaritas, noſtri Ordinis ſcilicet ſanctimoniales, ac ſponſas, quæ ne profano quoquam faſcinarentur obtutu, arctiori, ſe ſe, abditiorique cuſtodiæ manciparunt, ſingulari quodam noſtræ circumſpectionis auxilio, ac ſollicita præſertim ſpiritualis Patris, ſeu Confeſſarij deputatione in via Domini decet confoueri, quo ferventiùs ſalutari pænitentiæ pharmaco ſpiritualibus ſuis medentes languoribus, cæleſtium contemplationi, ac puriori vitæ ſtudio ſine intermiſſione valeant deſudare. Te igitur præfatum, de cuius vita, morumque integritate, prudentia itidem ſcientia, atque peritia ſatis edocti ſumus, cuique propterea ſpiritualis Chriſti ſponſarum cura meritò poſſit commendari, ordinarium Monialium noſtrarum Conuentus Sancti N. Ciuitatis N. Confeſſarium eligimus, & conſtituimus: earundem Monialium, necnon ſæcularium, ſi quæ in prædicto Monaſterio extiterint, confeſſiones excipiendi, eaſque ab omnibus caſibus, etiam nobis ſpecialiter reſeruatis, abſoluendi, præfati inſuper Monaſterij clauſuram, ad ſacramenta illis in caſibus vrgentis neceſſitatis miniſtranda, ſeruatis ſeruandis, ingrediendi facultatem tibi concedentes. In quorum fidem, &c.

CAPVT XV.

De forma inſtituendi Confeſſarium extraordinarium Monialium.

Frater N. Inter cæteras paſtoralis officij noſtri curas, illa nos præcipuè vrget, ac fatigat, per quam infirmioris ſexus, gregiſque tenerioris, Sanctimonialium, inquam, virginea perpetuæ caſtitatis laureola ſub Religionis noſtræ iugo, altiſſimo famulantium, ſaluti, ſpiritualique conſolationi proſpicitur, ac pænitentia onus, in quo hominum conſcientia religantur, ſuauius, & leuius reddi poſſe arbitramur. Cum igitur ex Sacri Tridentini Concilij decreto idoneum Confeſſorem extraordinarium Monialibus nobis ſubiectis quotannis offerre, atque exhibere teneamur, quo eædem Chriſti ſponſæ Sacramentali pænitentiæ medicina indigentes liberiùs malit ſuis mederi, ac Diabolo laqueos valeant euitare: idcirco te præmemoratum Patrem, cuius iam pridem honeſtos mores, prudentiam, atque doctrinam experti ſumus, extraordinarium Confeſſorem Monialium N. Ciuitatis N. facultatem quoque eaſdem ab omnibus caſibus, & cenſuris nobis reſeruatis abſoluendi tibi concedentes, eligimus, ac deputamus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd in qualibet Prouincia debent conſtitui per Capitulum prouinciale ad minus tres Patres graues, & periti, quorum officium ſit examinare Prædicatores, Lectores, Confeſſores, ac etiam promouendos ad quoſcunque ordines, priuſquàm à Prælatis approbentur ad præfata munera exercenda. Ita ſtatuitur *in conſt. 10. Vrbani VIII. §. 54. tom. 2. noſtr. priu.*

2. Noto 2. quòd Epiſcopi propriè non dant licentiam Regularibus confeſſiones audiendi, ſed ſolùm approbant perſonam, & iudicant, quòd talis perſona regularis, quæ illis præſentatur, eſt idonea ad Sacramentum pœnitentiæ miniſtrandum; qua approbatione ſtante, illicò Papa illis facultatem facit dictum Sacramentum miniſtrandi. Ita colligitur ex Trident. *ſeſſ. 23. de reform. cap. 15.* ibi, *idoneus iudicetur, & approbationem, &c.* non dicit Concilium, quòd debeant obtinere licentiam, ſed ſolùm approbationem, vt latè probo *tom. 1. noſtr. priuil. in conſt. 2. Sixti IV. n. 44. & in addit. ad dicta priuilegia, cap. 1. n. 2.*

3. Noto 3. quòd *in Clem. Dudum, de ſepult. §. Statuimus* decernitur, quòd Regulares approbandi ab Epiſcopis ad confeſſiones excipiendas, debent à ſuis Prælatis illis præſentari per ſe, vel per idoneos Fratres, ſeu etiam per literas teſtimoniales dictorum Prælatorum (vt modo eſt in vſu) humiliterque ab iis petere, vt dictos ſic præſentatos ad dictas confeſſiones excipiendas admittant. Quare ante omnia debent Epiſcopi à regularibus ſe exponentibus pro approbatione ad confeſſiones, petere dictas literas teſtimoniales præſentationis, quando perſonaliter non præſentantur per ſuos Superiores, vel per alios Fratres idoneos de eorundem Superiorum commiſſione. Cum enim Regulares non poſſint examinari ab Epiſcopis, niſi ſuper ſufficienti literatura, vt dixi *tom. 1. priu. in conſt. 26. Leonis X. n. 8.* & idoneitas morum potiſſime requiratur in his, qui debent munus confeſſarij obire, primum probat Epiſcopus per examen, ſecundum ſupponit ex literis teſtimonialibus Prælati, vel præſentatione perſonali. Quare improbanda omnino eſt illa praxis aliquorum Epiſcoporum, qui abſque dictis literis, vel præſentatione Regulares idoneos repertos quoad literaturam approbant ad dictas confeſſiones excipiendas; nec ego eos abſoluo à peccato mortali; faciunt enim contra dictam Clem. in re graui.

4. Noto 4. quòd Confeſſores Monialium, tam ordinarij quàm extraordinarij poſt *conſt. Gregorij XV. §. 4.* quàm habes *tom. 2. noſtr. priuil. in conſtit. eius 2.* non ſufficit, quod ſolùm ſint approbati à Prælatis regularibus quibus dictæ Moniales ſubiectæ ſunt, ſed prætereà debent approbari, & idonei iudicari ab Epiſcopis, in quorum diœceſibus dictæ Moniales exiſtunt. Poſſuntque Epiſcopi monere Prælatos regulares, vt dictos Confeſſarios Monialium approbatos, ex cauſa rationabili ipſis Epiſcopis bene nota amoueant. Et in caſu, quo non amouerent, poſſunt Epiſcopi, quoties, & quando opus eſſe iudicauerint, per ſe ipſos amouere. Et aduerte, quòd ſuper dicta conſtit. factæ ſunt à ſacra Cong. Concilij diuerſæ declarationes quoad hunc punctum, quas habes *loc. cit.* poſt dictam conſtitutionem. Et in primis, quòd Regulares ab Epiſcopis generaliter approbati ad excipiendas confeſſiones Monialium, ſed ad hoc indigent ſpeciali approbatione. Nec approbati ad audiendas confeſſiones Monialium vnius Monaſterij, poſſunt audire confeſſiones Monialium alterius Monaſterij, licèt ſint eiuſdem Ordinis. Similiter Confeſſores extraordinarij pro vna vice ab Epiſcopo approbati, non poſſunt pluriès in vim dictæ approbationis huiuſmodi Monialium confeſſiones audire, ſed toties approbari debent, quoties caſus approbationis contigerit. Dixi tamen *in tom. 3. priuil. regul. c. 4. n. 4* quòd ſecundum probabilem opinionem tempore iubilæi Confeſſarius approbatus ad confeſſiones ſæcularium audiendas, poterit Monialium confeſſiones audire, eiſque munus abſolutionis impendere, licèt non ſit ſpecialiter deputatus.

5. Et aduerte etiam, quòd ad Confeſſorem extraordinarium, qui ex decreto Concilij Trid. Monialibus aſſignatur, tenetur qualibet Monialis accedere, cui

tamen liberum eſt illi ſua peccata confiteri, vel non confiteri. Ita ordinatum eſt in quibuſdam ordinationibus factis à congreg. Regul. *anno* 1589. *& anno* 1592. vt refert Piatecius *in praxi Epiſc. p. 2. cap. 3. pag. mihi* 207.

6 Aduerte etiam, quòd dictus Confeſſarius extraordinarius poteſt ab Epiſcopis deputari Monialibus Regularibus ſubiectis, vigore Trid. *ſeſſ.* 24. *de regul. ca.* 10. etiamſi ſit alterius Ordinis, vt reſoluit Barboſa *de poteſt. Epiſcopi, p.* 2 *alleg.* 25. *n.* 48. Quod tamen intellige, ſi præfatæ Moniales petant, vel quia nolit earum Prælatus talem Confeſſarium deputare, vel quia deputato ipſæ nolunt confiteri; nam hoc eſt priuilegium, quod inuitum non confertur, & expreſsè habet Trid. *loc. cit.* ibi, *Bis aut ter in anno offeratur,*

7. Noto 5. quòd per illam clauſulam poſitam in *ca.* 13. *Seruatis ſeruandis*, intelligitur; quòd prædictus Confeſſarius tenetur ſeruare omnes conſtitutiones Epiſcopi, & etiam Conuentus, ſi quæ ſint inſtitutæ pro recta adminiſtratione ſui muneris.

CAPVT XVI.

De forma confirmandi Vicarium electum loco Correctoris defuncti.

FRater N Ordinis in Prouincia N. Prouincialis. Dilectis nobis in Chriſto Patribus, & Fratribus noſtri Conuentus S. N. de Sarzana ſalutem, ac perennem benedictionem. Ad excolendam Chriſti Domini vineam, meritis licèt imparibus, vocati, iis libenter annuimus, ac noſtræ poteſtatis robur propenſius adiicimus, per quæ adſciti nobis einſdem vineæ operarij, & concuſtodes in ſuſcepta cultura officio magis, magiſque valeant ſtabiliri, & conſoueri. Cum propter obitum igitur veneranda memoria P. F. N. Conuentus veſtri olim Correctoris, eiuſdem Conuentus Correctoratu vacante, vos Fratres locales inibi, & vocales, ad quos præfata electio, iuxta noſtras conſtitutiones, pertinebat, legitimè, vt per veſtra ſingulorum ſyngraphis obſignatas literas nobis innotuit, congregati, in præfati Conuentus Vicarium P. F. N. virum pietate non minus, quam literis conſpicuum elegeritis, necnon, vt electionem huiuſmodi confirmaremus humiliter, obnixeque à nobis petieritis. Nos attendentes omnia in præfata electione requiſita iuxta Canones, & Conſtitutiones, ſeruata fuiſſe, eundem, noſtrorum Collegarum accedente conſenſu, duximus eſſe confirmandam, vt de facto his noſtris literis laudamus, approbamus, & confirmamus. Prædicto inſuper ſic per vos electo Vicario omnem in ſpiritualibus, & temporalibus auctoritatem elargientes, quas huiuſmodi Vicarij ſolent, & debent perfrui, atque gaudere. Omnibus itidem, ac ſingulis eiuſdem Conuentus Patribus, & Fratribus inibi, tam in præſentiarum commorantibus, quàm impoſterum, eius durante officio, commoraturis, in virtute Sanctæ obedientiæ præcipientes, vt debitum illi honorem, atque obedientiam, tanquam ſuo legitimo Superiori præſtent, ac exhibeant. In quorum fidem, &c.

CAPVT XVII.

De forma confirmationis Correctoris Romani.

FRater N. Ordinis Minimorum Generalis. Venerandis Patribus, & Fratribus noſtri Conuentus S. Andreæ de Fructis ſal. Ex veſtris literis ſingulorum ſubſcriptis chirographo cognouimus die 29. Septembris anni præſentis in capituli locum, vt mos eſt, pro præfati Conuentus Correctore eligendo vos conueniſſe, necnon, ſeruatis ſeruandis venerabilem P. F. N. virum ſanè literarum non minus ſplendore, quàm morum probitate illuſtrem vnanimi conſenſu elegiſſe. Quam porro electionem, vt confirmaremus, inſtanter, atque humiliter popoſciſtis. Nos attendentes omnia quæ de iure, & more fieri, & ſeruari debent, in prætacta electione geſta, ac ſeruata fuiſſe, eam de noſtrorum Collegarum conſilio, & aſſenſu confirmamus libenter, & approbamus, prædictumque Patrem à vobis electum in præfati veſtri Conuentus Correctorem vobis damus, & concedimus, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Omnem præterea auctoritatem, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ſuper eiuſdem Conuentus perſonis, ac bonis, quàm alij Correctores ſic electi, & confirmati, tam de iure, quàm de approbata conſuetudine habere conſueuerunt, eidem elargimur: omnibus, & ſingulis in præfato Conuentu conſtitutis, & conſtituendis Patribus, ac Fratribus in virtute Spiritus Sancti præcipientes, vt prædicto Correctori à nobis ſic confirmato, in omnibus, quæ Dei cultum, & Regulæ obſeruantiam concernunt promptè obediant, illique debitum honorem, & reuerentiam exhibeant, ac perſoluant. In quorum fidem, &c. Datum &c.

CAPVT XVIII.

De forma confirmationis Prouincialium.

FRater N. Ordinis N. Generalis indignus. Chariſſimis in Chriſto Patribus, & Fratribus Prouinciæ noſtræ N. ſalutem, atque Spiritus Sancti benedictionem. Veſtras proximè ſuper canonica veſtri Prouincialis, ſuorumque Collegarum à ſingulis præfatis, capitulantibus vnanimiter, ſeu canonicè, (ſi non fuerunt vnanimes) *legitimè, ac pro more, loco, & tempore die penultima Septembris proximè præteriti, in prouinciali veſtro celebrato capitulo, habita electione, proprio ſingulorum capitulantium chirographo obſignatas literas, accepimus: maximáque ſumus lætitia affecti, quòd communi bono, diuini cultus incremento, necnon regulari obſeruantiæ tam egregiè*

egregiè per vos conſultum fuerit, ac proviſum, noſtraque tandem expectationi, atque deſiderio cumulatiſſimè ſatisfactum. Quandoquidem R. A.P.F.N. virum eximia pietate, eximia prudentia, ac doctrina, præclaris, ingenuiſque moribus collucentem, in tractandis rebus verſatum, in adminiſtrando ſolertem, omnique tandem virtutum genere coruſcantem, in benemeritum provincialem coaptaſtis, ac elegiſtis. Cuius quidem electionem, vt nos, tanquam ſublimiores poteſtates, quibus inferiores ordine ſubduntur hierarchico, benedictione noſtra, atque auctoritate confirmare, approbareque dignaremur, obnixe poſtulaſtis. Nos igitur attendentes, quidquid iuris humana poteſt conditio, tam exactè in ea obſeruatum fuiſſe, vt quòd electioni obeſſe queat, nec in ipſa electione, nec in eligentibus, ſeu electoribus aduertere quidquam potuerimus, de auctoritatis, ac poteſtatis noſtræ plenitudine, necnon de venerabilium noſtrorum Collegarum conſilio, & aſſenſu, harum ſerie, ac tenore electionem præfatam approbamus, & confirmamus, ac benemeritum Provincialem R.A.P.F.N. eiuſque Collegas venerabiles Patres Fratres N.N.N. quos pariter confirmamus, vobis damus, ac concedimus. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Prædictis omnibus, ac ſingulis omnimodam officij ſui, iuxta Regulæ noſtræ conſtitutionum, priuilegiorumque indulta, & præcepta, liberè exercendi facultatem tribuentes. Vniuerſis præterea ac ſingulis præfatæ noſtræ Provinciæ Patribus, & Fratribus nunc, & pro tempore exiſtentibus in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœna præcipientes, vt eidem Patri Provinciali in omnibus ad Dei honorem, eorumque profeſſionis inſtitutum pertinentibus humiliter promptèque obediant, ac ſubiiciantur. In quorum omnium fidem, & robur præſentes, noſtra, collegarumque noſtrorum manibus ſubſcriptas, maiorique officij noſtri ſigillo munitas dedimus. Romæ in Conuentu, &c.

1. Noto 1. quòd ad confirmationem non requiritur certa forma, ſed ſufficit quodcunque dictum, aut factum, quo Superior, ad quem pertinet confirmare, declaret voluntatem ſuam confirmandi. Vnde ſi Superior ſit præſens electionis, & eam facta voce approbet, nulla alia ſcriptura requiritur; ſimiliter, ſi electus ad confirmatorem accedat, & hic illi dicat, Gaudeo tuo electione, vel illũ amplexetur, ſeu benedicat, vel ei det locum illius Superioritatis, ſeu faciat, vt ſubditi illi manuum deoſculatione obedientiam promittant, nihil aliud requiritur, cum tunc confirmaſſe cenſeatur; vbi enim verba non ſunt de ſubſtantia, non minùs valet factum, quàm verba, vt docent Panor. *in cap. Eccleſia veſtra el. 1. de elect. num. 3.* Atque ita docent Sigiſ. *de elect. dub. 46. num. 5.* Lauot. *de elect. tit. 4. cap. 25. num. 63.*

2. Noto 2. quod Generales omnium ferè Religionum ſtatim ac electi ſunt, cenſentur confirmati per priuilegia illis conceſſa, vt dicit Sigiſm. *loc. cit. dub. 46. num. 3.* & de noſtro Generali conſtat *ex conſtit. 2. Iulij II. §. 1.* & habetur *in cap. Paula num. 23.* vnde ſtatim ſuum officium exercet, verùm quidem eſt, quod ſi extra Romam fiat electio, conſuetum eſt, vt antequam incipiat Religionem viſitare, accedat ad deoſculandos pedes Sanctiſſimi, ab eoque benedictionem petat. Idem fit cum electio celebratur Romæ, ſed tunc accedunt ad dictum Papam omnes capitulantes proceſſionaliter cum omnibus aliis Fratribus, qui tunc Romæ reperiuntur, quaſi illi præſentantes electionem factam, ſuamque benedictionem, & approbationem petentes; quæ praxis ſeruatur etiam ab aliis Religionibus, præſertim quando Capitulum celebratur Romæ. Si tamen electio fiat in Hiſpania v. g. & priuſquam Romam petat, velit illas Provincias viſitare, bene poteſt; quia, vt dixi, iam eſt confirmatus. De Provincialibus autem maior eſt difficultas, an ſtatim electi habeant adminiſtrationem. Singularum Religionum conſtitutiones ſunt inſpiciendæ. In noſtra habent ſtatim adminiſtrationem, *per cap. Paula cit. & per dictam conſtit. 2. Iul. II. §. 4.* ſed non per hoc cenſentur ſtatim confirmati, ſed tenentur confirmationem petere à Generali intra tres menſes, prout ſtatuitur *in cap. Quam ſit de elect. in 6.* & colligitur *ex dicto cap. Paula.* Idem dicendum eſt de correctoribus Romanis; nam licèt ſtatim electi habeant adminiſtrationem, tenentur nihilominus intra dictum tempus confirmationem petere à Generali. Quòd ſi tam Provinciales, quàm dicti Correctores intra dictum tempus confirmationem non petierint, eorum reſpectiuè electiones nullæ ipſo iure cenſentur, *dicto cap. Quàm ſit, §. Cæterum de elect. in 6.* Et ratio horum eſt: quia illud exercitium non eſt perfectum, niſi poſt confirmationem, vt dicunt Lauor. *de elect. tit. 4. cap. 25. num. 66.* Sigiſm. *de elect. dub. 46. n. 17.* Vnde ſemper ante confirmationem poteſt contra dictam electionem opponi, non obſtante præfato exercitio, vt Lauor. *ibid. n. 6.* Quare illud exercitium non eſt abſolutum, ſed conditionatum, donec confirmatio accedat: nec per illud poteſt abſolutè dici traditam eſſe Prælaturæ poſſeſſionem, ſed ſolùm commodatam ad tempus, ne Provincia ſine capite remaneat.

3. Noto 3. quòd ad confirmatorem pertinet diligenter examinare electionem, & perſonas eligentiũ, & electorum, priuſquàm ad confirmationem procedat, *cap. fin. de elect. in 6. cap. Cum nobis. cap. Venerabilem, cap. Nihil, de elect.* Dixi *tom. 1. Religioſi, q. 1. cap. 31. §. 11. concluſ. 2.* Et docent communiter Doctores; Lauorius *de elect. tit. 4. cap. 25. num. 52.* Sigiſm. *de elect. dub. 36. num 7.* Caſtell. *de elect. cap. 14. num. 6.* Et hoc, etiamſi nihil contra electum opponatur, *c. Cum nobis, §. His igitur, cap. Nihil, de elect.* vbi Gloſſ. *verb. Examinet;* Caſtel. *n. 6.* Lauor. *num. 53.* Verùm dixi *loc. cit.* Relig. quòd erat tuta, & iuridica illa praxis, & conſuetudo, quam obſeruant omnes ferè Religiones, confirmandi electiones Provincialium, nullo præcedente iuridico examine, & adhibendi fidem famæ, & literis teſtimonialibus capitulantium. Quod etiam probat Sigiſm. *de elect. dub. 46. num. 12.* Lauor. *loco cit. n. 60.* Colligitur *ex Clem. Exiui, §. Deinum, de verb. ſignific. ibi, exceptione,* vbi Gloſſ. *not. 5.* qui textus licet loquatur ſolum de ordine Minorum, corroborat tamen conſuetudinem aliorum Ordinum.

4. Noto 4 quod prædicta confirmatio poteſt dupliciter fieri, 1. in forma cõmuni; & eſt, quando fit cõditionaliter, nõ cognita de cauſa, vt ſi dicatur, *Cõfirmo te in Provincialẽ, ſi legitimè electus fuiſti,* ſeu, *Si res ita ſe habet, vt nobis ſcripſiſtis,* ſeu ſimpliciter cõfirmet, abſque vlla cognitione cauſæ; ſed hæc cõfirmatio nullum ius tribuit, & ea non obſtante, poteſt quilibet contra electionem ſic confirmatã opponere, valet autem, ſi electio ſit legitima, & nihil contra illam opponatur; nam tunc ea electio nulla vlterius confirmatione indiget, & de hac confirmatione eſt textus *in cap. Quia diuerſitatem, de conceſſ. præb.* & ibi Gloſſ. *in verb. Forma communi,* 2. fit confirmatio ex certa ſcientia; & eſt, quando

confirmator eſt plenè informatus de toto negotio electionis, & in confirmatione apponit clauſulam, *Confirmamus ex certa ſcientia*, ſeu aliam æquiualentem, v.g. *Nos attendentes, dictam electionem eſſe legitimam*; ſeu *In ea fuiſſe omnia, quæ iura requirunt, obſeruata*; vel *Cum nobis conſtet electionem fuiſſe canonicam, &c.* Hæc confirmatio ius tribuit, actui confirmat, & conſolidat, vnde contra eam non poteſt amplius opponi; *cap. 1. de tranſact.* Quòd ſi hæc confirmatio fiat à Papa, vel eius Legato cum clauſula, *Supplentes de plenitudine poteſtatis omnem defectum*, talis confirmatio operatur, vt electio alias inualida ex tunc videtur, vt probat Panor. *in cap. 1. de confir. vtil. vel inutil. num. 6. & 7.* Byſius *de elect. part. 3. cap. 43. num. 11.* Et quod Legatus de latere, ſeu Nuntius Apoſtolicus, habens auctoritatem Legati de latere, poſſit confirmare Prouinciales electos, docent Byſius *loc. cit. numer. 4.* Boerius ad Mandagot. *de elect. cap. 56. lit. X. verſu Coram Papa*; qui tamen limitat, niſi fuerit ad Papam appellatum.

5. Aduerte autem, quòd dicta clauſula, *Supplentes omnem defectum*, non ſupplet defectus ſubſtantiales, v.g. ſi electus eſſet excommunicatus, &c. ſed ſolùm defectus ſolemnitatis, v.g. abſentiam electoris, omiſſionem miſſæ de Spiritu Sancto, &c. de quibus defectibus dixi *tom. 1. Relig. quæſt. 1. capit. 38.* atque ita docet Redoanus *de alien. rubric. 21. num. 75. tom. 15. tract. part. 1.* Quod tamen limitandum eſt, niſi confirmator haberet certam ſcientiam dicti defectus ſubſtantialis; nam tunc Papa, aut Legatus confirmans cum tali notitia, conſeretur etiam, dicto defectu ſubſtantiali, non obſtante, confirmare. De hac autem certa ſcientia deberet conſtare in literis confirmationis, per clauſulam ſpecialem ſignificatiua defectus, aut generalem, quæ diceret, *Supplentes omnem defectum etiam ſubſtantialem*, Atque ita docent expreſsè Felin. *in cap. Ex parte, el. 1. de reſcrip. numer. 42.* Byſius *loco cit.* Melchior Palaez *in quæſt. feudal. p. 4. quæſt. 2. num. 6. tom. 10. tract. p. 1.* Lanot. *de elect. cap. 25. num. 72.* qui bene addit, quod Papa poteſt ſupplere defectus quidem ſubſtantiales, ſed illos tantùm, ſuper quibus poteſt diſpenſare, illos ſcilicet, qui ſunt de iure poſitiuo, non autem illos, qui ſunt de iure naturali, vt defectus omnimodæ ſcientiæ, vel ſi electus eſſet ita vitioſus, vt præbiturus eſſet ſcandalum, & ruinam communitati, iſte enim defectus eſt de iure naturali, & diuino, quod dictat, vitioſis non eſſe Reipublicæ adminiſtrationem committendam, vtpote qui eam ſuis malis exemplis ſunt perdituri, & Paulus aiebat, Prælatum debere ſine crimine eſſe. Et quòd dicta clauſula *Supplentes omnem defectum* non ſuppleat defectus naturales, docet Barboſa *de clauſulis, clauſ. 104. numer. 3.*

6 Noto 5. quòd electio illius, qui eſt grauatus in fama apud viros bonos, non eſt confirmanda, vtpote ſi fuit accuſatus de aliquo graui delicto. Ita habetur expreſsè *in c. Omnipotens Deus, de accuſat.* & ibi Gloſſ. & *in capit. Tantis Daniel, d. 81.* Gloſſ. *in cap. vlt. de teſt. & atteſt. verb. Pendente*, ad quod facit doctrina Aret. *in pract. crim. de num. teſt. capit. 2. verſ. Teſtes itaque*, Thomæ à Ieſu tract. *3. de viſit. regul. capit. 7. numer. 10.* aſſerentium, *Quinque, aut ſex teſtes ſingulares, quamvis nihil probent ad infligendas pœnas ordinarias, & poſitiuas, ſufficere tamen ad excludendum aliquem electum à Definitoriatu, vel Prouincialatu, &c.* & id colligunt ex Iulio Claro *in pract. crim. quæſtion. 53. verſ. Dixi etiam*, Nec eſt confirmanda illa electio, ex qua timetur futurum aliquod ſcandalum, etiamſi electus nullum defectum patiatur. Ita Panor. *in cap. 1. de elect. num. 8.* Turrecrem. *in cap. Si fortè, d. 63. & in cap. Si duo, d. 79 numer. 1.* P. Greg. *de elect. cap. 5. n. 22.* Felin. *in cap. 1. de praſcrip. num. 2. verſ. Decimo tertio*; Rota coram Seraph. *deciſ. 516. num. 4.* Sigiſm. *de elect. dub. 45. num. 7.* nam multa licita ſunt dimittenda ſcandali vitandi cauſa, iuxta ea, quæ dixi *tom. 3. Relig. quæſt. 1. cap. 7. concl. 4. verſ. Ad euitandum.* Putant etiam aliqui, quod electio facta in magna diſcordia, & ſine magno exceſſu votorum poſſit à confirmatore caſſari, ad euitandas futuras diſcordias, religioſam tranquillitatem euertentes, præſertim quando electus eſt vir colericus, & iniuriarum memor, ac vindicatiuus. Ita Caſtell. *de elect. cap. 14. num. 58. verſ. Et pariter*; Azor. *to. 2. inſtit. moral. lib. 6. cap. 14 quæſt. 11.* pro quo facit *capit. Nihil, §. Cæterum, de elect.* ibi, *in concordia.* Quod dictum tamen limitandum eſt, niſi poſt electionem conueniant, & repacificentur, vt ſolet. Aliqui etiam cenſent, liberum eſſe confirmatori, confirmare, vel caſſare electionem, prout ſibi ſecundùm ſcientiam priuatam, vel publicam videbitur bono communi expedire, ac etiam poſſe electionem canonicam, & in perſona benemerita factam caſſare: Ita Bannes *2. 2. quæſt. 67. art. 2. in reſponſ. ad 2.* quem tamen Caſtell. *loco cit. numer. 56.* & Lanot. *de elect. tit. 4. c. 25. num. 59.* intelligunt, ſuppoſita ſemper cauſa rationabili, quæ apta ſit iuridicè probari, ſi fuerit neceſſe, & cum hac limitatione ſubſcribo. Et aduerte bene, quòd Superior confirmans electionem illius, quem ſcit eſſe negligentem, & remiſſum in obſeruantijs regularibus, peccat mortaliter, licèt aliàs nullum defectum patiatur. Ita Megalius *in promptuario, verb. Correctio fraterna, numer. 13. verſ. Ex quibus.*

7. Sed hic quæres; an cauſa rationalis, quam prætendit confirmator habere non confirmandi, debeat iuridicè probari, an verò ſatis ſit, eam probare extraiudicialiter? Reſpondeo quod confirmator non tenetur dictam cauſam iuridicè probare, ſed ſufficit, quòd eam probet extraiudicialiter abſque examinatione iuridica teſtium, & inſtrumenti, ad ſolam famam attendendo. Ita Innoc. *in cap. Poſtquam, de electione*, Io. Andreas *ibid. num. 6. & in cap. 1. de poſtul. Prælat. n. 4. & 5.* Butrius *in cap. 1. de poſtul. Præl. num. 50.* Anchar. *in dict. cap. Poſtquam, num. 3.* Lanot. *de elect. tit. 4. cap. 25.* Abbas *in dict. cap. Poſtquam*, Caſtell. *de elect. cap. 14. num. 47.* Et eſt textus expreſſus *in Clem. Exiui, §. Demum, de verb. ſignific. circa fin. & in cap. Indemnitatibus, de elect. in 6.* Et ita ſeruatur in Religione Minorum, vt probat dicta Clem. cit. & dicit Sigiſ. *de elect. dub. 46. num. 9.* Et de Religione Prædicatorum idem dicit Caſtell. *loc. cit. num. 12.* Et in Ordine noſtro ita etiam ſemper ſeruatum fuit. Cum enim *anno* 1611. in Prouincia Paulæ electus fuiſſet in Prouincialem P. F. Gregorius Baronus, ea electio abſque proceſſu, & iuridica informatione, cum ſolo conſilio, & conſenſu Collegarum fuit à P. Generali tunc temporis Didaco Arias caſſata, & eius loco electus Pater F. Ioannes de Paula. Quod eodem tempore ab eodem Generali factum eſt in Prouincia Turciæ: cum enim ibi fuiſſet electus P. F. Iſidorus de Mayda, eam electionem dictus Generalis caſſauit, & eius loco elegit Patrem Fratrem Marcellum à Paula. Idem contigit *anno* 1633. in Prouincia Neapolis: cum enim in ea fuiſſet electus Prouincialis P. Petrus à Neapuli, R. P. F. Franciſcus à Longobardis dictam electionem caſſauit modo dicto, & eius loco elegit Patrem Fratrem Chryſoſtomum à Neapoli, & idem euenit in Prouincia Granatenſi *anno* 1634. vbi idem Generalis caſſauit electionem Prouincialis factam in perſonam P. Petri de Cuença, & Cardenas, & eius loco ſuffecit P. Thomam Campoſano; & eodem anno caſſauit idem P. Generalis in Prouincia Hiſpalenſi electionem Prouincialis in perſonam P. Petri Veiecano, & eius loco elegit P. Petrum Vaſquez, & ſupponitur *in capit. generali Auenion. 2. numer. 14.* Et hoc ſingulis annis

ſeruatur

ſeruatur in capitulis definitorijs, vbi electiones Correctorum iuſta interueniente cauſa, approbantur, & reprobantur, abſque figura iudicij. Probant hoc alij ex eo, quòd Prouinciales abſque iuridica informatione confirmantur cum ſola conſultatione Collegarum, & Generalis, & cum contrariorum eadem debeat eſſe diſciplina, *cap. Tranſlato, de conſtitut. cap. Intellectum, de iureiur.* Ariſtot. *7. top. cap. 5.* eodem modo poterit Prouincialium electio infirmari, abſque ſcilicet iuridicis informationibus. Sed hæc ratio non probat: nam illud axioma, *Contrariorum, &c.* intelligitur procedere, quando militat eadem ratio, non verò quando diuerſa, vt latè probat Tuſchus *lit. C. concl. 113 per totam.* Hic autem militat diuerſa ratio, nam iura promptiora ſunt ad fauendum, *leg. Fauorabiliores, ff. de regul. iuris, leg. Abſentem, ff. de pœnis.* Et aduerte, quòd quando electio caſſatur, propter formam non ſeruatam, aut defectum electorum, nullum præiudicium fit famæ, & honori electi. Ita expreſsè *in capit. Conſiderauimus, de elect.* Aduerte etiam, quòd vbi eſt conſuetudo, vt cauſa non confirmandi iuridicè probetur, ea ſeruanda eſt, vt conſtat ex his, quæ habet Gonzal. *ad regul. 8. cancell. in annot. Gloſſ. 9. num. 43.* & Sigiſmund. *de elect. dub. 46. num. 8.* & eam etiam cenſeo eſſe iuridicè probandam, quando confirmator eſſet inimicus electi. Immò quod ſemper ſit iuridicè probanda, probat Portel. *part. 2. caſu 4. numer. 3. de caſibus conſcientia,* quod eſt valdè rationabile, & ad obuiandum fraudibus optimum remedium.

8. Sed pone, quòd in aliqua Prouincia ſint electi duo Prouinciales, quiſnam eorum erit confirmandus? Reſpondeo nullum eſſe confirmandum quando electores malo zelo, & temeritate certantium ſic elegerunt. Ita habetur expreſsè *in cap. Si duo, d. 79.* præterquam, quando id factum eſt cum ſcandalo, Gloſſ. *in cap. Conſiderauimus, verb. Ordinationem, de elect.* Si autem bono zelo ductæ partes ita ſe diuiſerunt, tunc iudicio Prælati, qui habet confirmare, ille præferendus eſt, qui maioribus meritis iuuatur, & qui magis à Prouincia appetitur. Ita habetur expreſsè in *c. Si fortè, d. 63. c. Nec nonum, iuncta gloſſ. margin. 8. q. 1.* poteſt verò Prælatus confirmans, dictis electionibus caſſatis, quem voluerit è duobus de nouo eligere, *cap. Conſiderauimus, de elect.* vbi id docent Anchar. & Ioan. Andr. *num. 7.*

9. Sed pone caſum, quòd Superior, qui habet confirmare Prouincialem v. g. caſſet electionem digni, & nouam electionem in perſonam alterius faciat, illeque poſſeſſionem tradat; ſi primò electus appellet de dicta caſſatione ad Superiorem illius, qui habebat confirmare, & obtineat ſententiam fauorabilem, ſcilicet ſuam electionem fuiſſe canonicam, & ideò malè fuiſſe caſſatam, quiſnam ex his duobus erit, in Prouincialatu ſuſtinendus? Reſpondeo, videri poſſe aliquem ſecundam electionem eſſe ſubſtinendam,

1. Quia, primò electus per electionem ante confirmationem non acquiſiuit, niſi ius ad rem quod eſt valde tenue, *cap. Quam ſit, de elect. in 6.* & reuocabile, nam ſic electus non dicitur aſſumptus, aut promotus, *cap. Super his de accuſat.* & nullam tribuit actionem in rem, ſed tantùm in perſonam, vt dicunt DD. citan. At verò ſecundò electus ab habente poteſtatem confirmandi, cum cenſeatur electus, & confirmatus, acquiſiuit ius perfectum, ideſt ius in re, quod omninò eſt irreuocabile. Ita docent Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 5. dub. 2. num. 10.* Azor *tom. 2. lib. 6 cap. 16. quæſt. 3. & cap. 14. quæſt. 4.* Nauar. *in man. cap. 17. num. 69.* Caſtell. *de elect. c. 1. num. 57.* facit Felin. *in cap. Cum Bertoldus, de ſent. & re iudic. n. 3.* quatenus ait, quòd beneficium per ſolam electionem non dicitur eſſe Clerici. Facit noſtrum Correct. *n. 102.* quatenus ſolis Prouincialibus electis, & confirmatis tribuit liberum exercitium ſui officij.

2. Quia ſi Titius vendat equum Caio, & antequam eum illi tradat, vendat Mæuio, prior emptor, ideſt Caius, habet quidem actionem contra Titium, & poteſt eum cogere ad reſtitutionem pretij, & intereſſe, ſed non poteſt ſibi vendicare equum, quia primus emptor per ſolam venditionem acquiſiuit ſolùm ius ad rem; at ſecundus per venditionem, & traditionem acquiſiuit ius in re. Ita Leſſius *loco cit.* Couarru. *lib. 2. variar. cap. 19. num. 4.* Rebell. *de oblig. iuſt. p. 2. lib. 1. quæſt. 7. ſeſſ. 2. num. 13.* Molin. *tom. 1. de iuſt. tract. 2. diſput. 5. verſ. Sicut autem,* Gomezius *variar. tom. 2. cap. 2. num. 20.* Ita dicendum eſt in præſenti caſu, cum eadem ratio militet in vtroque.

3. Quia ſi Petrus contrahat ſponſalia cum Antonia, & deinde Antonia etiam ſine vlla legitima cauſa contrahat matrimoniũ de præſenti cum Paulo, tenebit matrimonium de præſenti, cum ſit indiſſolubiliter contractum cum Paulo, nec poterit Petrus repetere ab eo ſponſam, ſed ſolùm agere contra ſponſam, & alios, qui cum ea promiſerunt, actione iniuriarum, vt habetur *in cap. Si inter, de ſponſal. & capit. 1. de ſponſa duorum,* & docet Sanchez *lib. 1. de ſponſal. diſp. 48. num. 1.* At electio comparatur ſponſalibus, & confirmatio matrimonio de præſenti, quoniam per electionem inchoatur ſpirituale coniugium inter Prælatum, & Eccleſiam, quòd per confirmationem perficitur, *in cap. Inter corporalia, de tranſlat. Epiſc.* & ibi Barboſa *num. 4.* vbi affert innumeros Doctores docentes, valere argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale, ſed in matrimonio carnali matrimonium de præſenti præfertur matrimonio de futuro contracto per ſponſalia, ergo, & in ſpirituali debet præferri.

10. His tamen non obſtantibus, puto, quòd caſu ſit ſuſtinendus 1. electus. Tum quia iure ſuo iniuſtè priuatus, eſt reſtituendus, *cap. Conquerente, de reſt. ſpoliat.* ſed iſte fuit priuatus iure ſuo per electionem acquiſito; quòd enim electio ius tribuat electo, probo *tom. 1. Relig. quæſt. 1. cap. 31. § 6. concl. 11.* & etiam in Ordine noſtro, vt probo, *ibid. § 7. per totum.* Nec quidquam facit, quòd hoc ius tenue ſit; ſit enim vtcunque tenue, ius tamen eſt, quo electus abſque rationabili cauſa priuari non poteſt, vt iiſdem locis probaui, Tum quia *leg. In operis, ff. locati,* diſponitur, quòd ſi quis locauit rem duobus, tenetur ſoluere primò, & ille præfertur 2. conductori, etiamſi huic res locata ſit tradita, & id expreſsè tenet. Iaſon *in leg. Quoties, Codic. de reivendic. col. 8. verſ. 13.* dicens, quòd is eſt frequens, & quotidianus caſus: ergo pari modo, ſi illa Prouincia eſt locata duobus (non enim poteſt dici maritata, quia non eſt verè connubium, cum ſit temporale, ſed congruentiùs dicitur, locatur ad tempus) primus eſt ſecundo præferendus. Tum quia, ſi quis à me auferat iniuſtè pallium, & alteri vendat, illudque illi tradat, poſſum ego illud repetere, & ab emptore etiam bonæ fidei recuperare, immò ille emptor bonæ fidei, ſtatim ac ſciuerit pallium eſſe meum, tenetur illud mihi reſtituere, vt dicunt omnes Doctores de hoc agentes, in ſpecie Sayrus *in claui reg. lib. 10. tract. 5. cap. 2. num. 1.* quare ergo non potero recuperare Prouincialatum à me iniuſtè ablatum, etiam ab eo, qui bona fide poſſidet? Neque valet, quòd iſte ſecundus electus, fuerit electus à Superiore habente poteſtatem; nam cum Superior non habeat talem facultatem, niſi in caſu illegitimæ electionis, cum electio in caſu noſtro fuerit legitima, vt ſuppono, talis facultas ei non competit. Neque item valet dicere, quòd is, à quo ablatum eſt pallium habebat ius in re in illo pallio, electus autem ante confirmationem habet ſolùm ius ad rem; nam ſicut ille, à quo ablatum eſt pallium non habet am-

plius in eo ius in re, cum illud non poſſideat, habet tamen ius ad rem, quia habet ius ad illud recuperandum, ita illi, qui ſolùm habebat ius ad electionem, cū illo fuerit priuatus iniuſtè remanet aliquod ius ad illud recuperandum. Tum denique quia, ſi contraria doctrina admittatur in Religionibus, omnia breui tempore ad dominium deſpoticum, & tyrannicum reducentur: non enim omnes ſuperiores ſancti, neque omnes iuſti, ac pij. Atque ita multis probat Portel 2. *part. caſ. caſu* 4. *num*. 9. Nec eſt nouum in iure, quòd electio iam confirmata caſſetur, *capit. Quod ſicut, cap. Cum dilectus, cap. Cum inter Canonicos, de elect.*

11. Ad 1. ergo in contrariū. Reſpondeo quod licet ius per electionem acquiſitum imperfectum ſit, ius tamen eſt, quo electus iniuſtè priuari non poteſt; nec poteſt abſolutè dici ius ad rem, cum tribuatur illud ius cum traditione expreſſa officij, & illius exercitio; vnde poſt acceptationem videtur potiùs ius in re, ſed adhuc imperfectum ante confirmationem; pro quo facit *cap. Si tibi abſenti, de præb. in* 6. Deinde licèt ſingulariter ſit verum, quòd qui habet ſolùm ius ad rem, non habeat actionem realem, ſed ſolùm perſonalem, id tamen fallit in duobus caſibus, 1. quando res eſt tradita alicui titulo gratuito: 2. quando ille, cui eſt tradita, eam mala fide accepit, id eſt, ſciens iam fuiſſe alteri traditam, vt explicat Couarr. *lib.* 2. *variar. cap.* 19. *num.* 5. Atque ita limitat Leſſius *lib.* 2. *de iuſt. cap.* 3. *dub.* 3. *num.* 13. Cum ergo in caſu noſtro Prouincialatus titulo gratuito traditus ſit illi, qui ſciebat, iam illum per electionem fuiſſe collatum alteri, certum eſt, quòd hic habet ius, & actionem etiam realem ad recuperandum dictum Prouincialatum ſibi iniuſte ablatum. Adde, quòd licèt ad rem ſit tenue, non eſt tamen ita tenue, quin Doctores dicant, eum, qui iniuſtè impedit aliquem à conſecutione alicuius dignitatis, ad quam certò fuiſſet electus, teneri ad reſtitutionem damnorum, quæ ob id paſſus eſt eligendus, vt bene probat Sayrus *in claui reg. lib.* 11. *cap.* 3. *num.* 18.

12. Ad 2. Illa doctrina non admittitur in venditore eccleſiaſtico, in quo maximè reprobata eſt variatio, & illuſio, *cap. Quod autem, de iure patron. Clem. Cum illuſio, de renunt.* Et probant Roman. Alex. Hippol. apud Couar. *loco cit. n.* 4. Sed eſto, quòd etiam in hoc admitteretur, vt probat Couar. ibi, ea tamen non habet locum in eo, qui ſcit, rem fuiſſe alteri venditam, vt limitat ibid. Couarr. *n.* 5. Leſſ. *loco cit.* & Gomezius rem ex profeſſo tractans *tom.* 2. *variar. cap.* 2. *num.* 20. *verſ. Secundò principaliter limita.* In caſu autem noſtro, qui ſecundò Prouincialatum accepit, ſciebat illum iam fuiſſe alteri per electionem collatum; vnde, qui illo fuit iniuſtè priuatus habet ius reale ad illum recuperandum.

13. Ad 3. concedo totam vim argumenti. Sed dico, illud habere ſolùm locum in beneficiis Eccleſiaſticis, in quibus beneficiarius maritat ſe vinculo indiſſolubili, ac perpetuo Eccleſiæ ſibi traditæ. Sed dignitates regulares non ſunt propriè beneficia Eccleſiaſtica, vt probo cum multis *tom.* 1. *Religioſi, q.* 1. *c.* 31. *§.* 9. *ſub concl.* 21. nec illas habens maritat ſe Eccleſiæ vinculo perpetuo, ſed ſolum temporali, nec illas amat, vt ſponſas, ſed vt concubinas ad tempus, vt loquitur Sanch. *lib.* 2. *conſ. cap.* 1. *dub.* 3. *num.* 1. quare non eſt mirum, ſi dignitas alteri collata, & tradita per Superiorem, qui eligendo confirmauit, poſſit recuperari ab eo, qui ſolùm ad illam fuerat electus.

14. Ad vltimum. Attende 1. pro practica, quòd Prouincialis electus à Capitulo, cuius electio fuiſſet caſſata à Generali, & alius eius loco electus, poſſet, habita notitia de noua electione, intra tempus congruum appellare ad ſuperiorem, & interim ſe manutenere in poſſeſſione officij, & alter electus à Generali teneretur habere patientiam, & quouſque per Superiorem, ad quem fuit appellatum, declararetur, electionem primam fuiſſe bene, vel male caſſatam. Puto enim, quòd appellatio executionem retardet, vt probaui *tom.* 3. *priuil. regul. cap.* 4. *num.* 17. Et ita etiam tenuit P. Trimarchi noſter. Et licèt hic electus a Generali, ſit electus, & confirmatus, cum tamen non adhuc habeat poſſeſſionem officij, quæ eſt de eſſentia illius, poteſt ille, qui eſt in tali poſſeſſione, à prætenſo grauamine appellare, & in dicta poſſeſſione ſe manutenere, cum melior ſemper ſit conditio poſſidentis.

15. Aduerte 2. quòd quando electores dubitarent de caſſatione electionis ab ipſis factæ, petendo confirmationem, poſſent addere clauſulam. *Quam confirmationem ſperant à benignitate P. V. R. obtinere, quod ſi ſecus fiat, proteſtantur velle audiri, & ex nunc appellant ad Sedem Apoſtolicam.* Sic enim ligantur manus confirmatoris, vt licèt caſſare poſſit, non poſſit tamen nouam electionem facere; nam, appellatione interpoſita, non poteſt fieri noua electio; quòd ſi fiat, eſt ipſo iure nulla, vt ſtatuitur *in cap. Conſiderauimus, de elect.* Vnde electus faciliùs ſuam electionem defendet, cum ius quærendum facilius impediatur, quàm quòd tollatur ius iam quæſitum, vt probat Barboſa *in axiomat. iuris, axiom.* 135. *num.* 2. & facilius eſt vnum confirmatorem ſuperare, quàm confirmatorem, & de nouo electum. Nec debent confirmatores tali clauſula dedignari, nam qui ius ſuum quærit, nemini facit iniuriam, vt probat idem Barboſa.

CAPVT XIX.

De forma erigendi Confraternitates.

FRater N. &c. Ordinis Prædicatorum Vicarius Generalis. Vniuerſis præſentes literas inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternam.

Cum inter alia priuilegia quibus à Sancta Sede Apoſtolica Religio noſtra decorata eſt, ſæcularium Confraternitates ſub inuocatione Sanctiſſimi Roſarij erigendi, eiſque ſpirituales gratias priuilegia, & indulgentias communicandi habeat facultatem; in huiuſmodi Confraternitatibus conſtituendis ſi ad Chriſti fidelium ſalutem promouendam expedire animaduertit, liberalem ſe ſe præbere conſueuit. Nos igitur, qui generalem totius Ordinis curam gerimus, ſperantes fore, vt ex hac ſpiritualium gratiarum participatione Chriſti fideles ad deuotionem, & pietatem magis excitentur; auctoritate nobis à Summis Pontificibus conceſſa, Confraternitatem Sanctiſſimi Roſarij in Eccleſia Sanctæ Margaritæ loci N. Diœceſis N. de conſenſu Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Diœceſis præfatæ, qui eiuſdem Confraternitatis inſtitutum, pietatem, ac religionem literis patentibus nobis nuper exhibitis, commendauit, dummodò tamen alia ſimilis in ipſo, vel alio ad tria milliaria propinquo loco, hactenus erecta non fuerit per præſentes noſtras literas inſtituimus; illique, & pro tempore exiſtentibus vtriuſque ſexus Confratribus elargimur, & communicamus indulgentias, priuilegia, & ſpirituales gratias ſigillatim inferiùs deſcriptas, noſtræque primariæ Confraternitati Sanctæ Mariæ ſuper Mineruam nominatim, expreſſè, & præciſè

per

per Breue S. D.N. Pauli Papæ V. tenoris ſequentis conceſſas. Hic ponitur per extenſum totum Breue Sanctiſſimi Papæ, qui indulgentias inſtituendæ Confraternitatis conceſſit. Deinde ſubditur. *Quibus omnibus indulgentiis,& ſpiritualibus gratiis ſingillatim deſcriptis, Confraternitatem ipſam nunc erectam eiuſque confratres potiri, & gaudere poſſe decernimus, iuxta felicis record. Clemen. Papæ V I I I. conſtitutionem ſequentem.* Hic ponitur totus tenor conſtitutionis Clementis V I I I. quæ incipit, *Quacunque* quam habes apud Quaran. *in ſum.verb. Confraternitates, pag. mihi* 272. & apud Cherub. *tom.* 3. *bull. conſtit.* 115. *Clemen. VIII. pag. mihi* 164. Deinde ſubditur. *In quorum fidem, &c.*

1 Noto 1. quòd iſta forma deſumpta eſt ex ſumma bullarii Quarantæ *loc. cit.* & aliam ſimilem formam pro Confratribus habentibus facultatem aggregandi, affert Flauius Cherub. *in compend. bullary, in conſt.* 111. *Clem. VIII.* quam conſt. Clemen. declarat ad longum Franciſcus Leo *in theſ. fori eccleſ. p.* 4. *cap.* 9. *num.*78 *tom.*3. *priuil. regul* illam affero in ſumma cum nonnullis declarationibus circa eam factis à ſacra Congreg. Indulg.

2 Noto 2. quòd non ſeruata forma inſtituendi, vel aggregandi Confraternitatem data à Clem. VIII. ſupradicta conſt. Confraternitas inſtituta, vel aggregata nullum habet priuilegium, neque indulgentiam, sed eſt nullius roboris, & momenti, *cap. Cum dilect. de reſcrip. cap. fin. de reſt. ſpoliat.* Franciſcus Leo *loc. cit. num.*104.

CAPVT XX.

De forma eligendi Conſeruatorem in aliqua Prouincia, vel Conuentu.

FRater N. Ordinis N. Generalis, illuſtriſſimo Domino N. Epiſcopo N. ſalutẽ in Domino. Sedes Apoſtolica regularium perſonarum, quæ relicto ſeculo, Dei ſe ſe obſequio manciparunt, quieti, ac tranquillitati conſulere cupiens, ad ea, quæ religioſum earumdem propoſitum impedire poſſunt remouenda, ſollicitè ſemper, ac paternè intendit. Contuens igitur, refrigeſcente charitate, ſic complurium iniquitatem abundare, vt ſuccenſa, velut ignis eorum impietas contra eccleſias, ac regulares perſonas, eò validius inflammetur quò eas infirmiores eſſe, vel, qui eaſdem tueantur, rariores cernit comperiri; huiuſmodi moleſtatoribus, præſumptoribus, atque iniurioſis hominibus ſe ſe opponere, eorundemque temeritatem compeſcere quam maximè cupiens, viros grauitate, auctoritateque præcellentes, necnon in eccleſiaſtica dignitate conſtitutos, qui eas ab apertis iniuriis, & vexationibus tuerentur in Protectores, Conſeruatoreſque eligendi facultatem gratioſè conceſſit, ac liberaliter impertiuit. Quo ſanè beneficio noſtra Prouincia N. Patres frui peroptantes, in ſuo Prouinciali Capitulo nuper in Conuentu S.N. ciuitatis N. die 29. Septembris anno 1634. celebrato Illuſtriſſimæ veſtræ dominationis pietatis, virtutis, doctrinæ, ac zelo necnon in agendis prudentiæ ſummopere fidentes, vnanimi voce, ac ſuffragio eam pro futuro dumtaxat quinquennio in Conuentus N. Conſeruatorem libentiſſimè elegerunt: quatenùs, videlicet iuxta canonicas ſanctiones, ſibique ab Apoſtolica Sede conceſſa priuilegia, efficacis ſuæ defenſionis præſidium, vt res poſtulauerit eidem præſtare, ac exhibere non dedignetur. Nos prudentiam, doctrinamque veſtram religioſas virtutes, ac regimini experientiam probè cognoſcentes, maxima ſumus ob huiuſmodi electionem affecti iucunditate, veſtri muniminis clypeo, conſilio itidem beneficio, ac virtute non parùm ſperantes impiorum, perditorumque hominum moleſtias, vexationes, atque iniurias facillimè deluſuros. Quamobrem præſentium tenore, ac vi præfatam Dominationis veſtræ electionem notam facimus, eandemque, quantum officij noſtri ratio poſtulat laudamus, approbamus, & confirmamus cum omni ea auctoritate, & poteſtate, qua iuxta canonicas ſanctiones, & noſtri Ordinis priuilegi[a] regularium Ordinum conſeruatores frui valent, ac gaudere. Quòd prætereà officium, & munus, vt alacriori promptiorique animo Illuſtriſſima Dominatio veſtra ſuſcipiat, ac exequatur eam ad omnium ſpiritualium bonorum, quæ per vniuerſi noſtri Ordinis Fratres, ac ſorores auctor bonorum Deus ſua miſericordia fieri donauerit, communionem, participationemque libentiſſimè admittimus, In quorum fidem, &c.

1 Noto 1. quòd Gregorius XV. fecit de conſeruatoribus nouam conſtitutionem, quam affero, & declaro, *quinto loco tom.* 2. *priu.* in qua ſtatuit, quòd eligendi in conſeruatores, debeant eſſe iudices ſynodales, & ſemel electi debeant durare ad minus per quinquennium; & quòd habentes facultatem eligendi Conſeruatorem, poſtquam illum elegerint, debeant notificare Ordinarijs locorum.

2 Noto 2. quòd illa clauſula, *Pro futuro dumtaxat quinquennio*, ſignificat, quòd iuriſdictio iſto tempore elapſo finitur etiam quoad negotia inchoata Io. Andreas *in cap. fin. de offic. de leg. in* 6. Mandoſ. *de ſignat. gratiæ, tit. Conſeruatoria verſ. Addi deberet*, alioquin enim omiſſa eiuſmodi clauſula quoad negotia ſaltem cœpta perpetuò durabit iuriſdictio, vt ait Mandoſ. & Chokier *de exemp. p.* 1. *q.* 39. *nu.* 18. Vnde conſulo, vt ſemper dicta clauſula in Conſeruatoriis apponatur, propter inconſtantiam humanæ vitæ: nam, eo tempore finito, in libertate eligentium eſt, dictam iuriſdictionem prorogare. Cochier *de Conſeru. par.* 2. *q. num.* 7 Plura de Conſeru. dico *ad dictam. conſt.* 5. *Gregorii XV & ad cap.* 11. *tom.* 3. *priuil. regul.*

3 Quæres 1. an Conſeruator poſſit ſibi aſſumere ad placitum notarium, quo vtatur in ſuis negotijs, & cauſis expediendis. 2. Et quid ſi Epiſcopus præceperit in ſynodo diœceſana vt conſeruatores vtantur notarijs Epiſcopalibus. 3. Quid etiam ſi conſuetudo obtinuerit, vt dictis ſolùm notariis vtantur? 4. Quid ſi, ſtante dicto ſtatuto, & conſuetudine, Epiſcopus ſuis notariis inhibeat, ne quicquam pro conſeruatore actuent?

Ad 1. ℞ affirmatiuè per textum clarum *in cap. Statutum §. Notarium de reſcript. in* 6. & *Quoniam §.*

Statuimus

Statuimus de probat. Baldus *leg.* 2. *C. de ſportulis &c.* & *in cap Quoniam de probat. num.* 9. Addit Panor. *in dicto cap. Quoniam de prob. verb. An notarius*, & Panor. *n.* 3. Barbol. *dicto cap. Quoniam num.* 4. & ſemel electus non poteſt, nec debet remoueri, niſi ex cauſa ſuperueniente, per quam mereatur remoueri. Idem addit Panor. *loc. cit.* & Barboſ. etiam cit. facit *cap. Statutum*, §. *Notarium de reſcript. in* 6. ibi *Notarios*, & vbi id notat autem Panor. cit. *n.* 4. & dicitur *dicto. cap. Quoniam contra*, quòd acta debent remanere penes Notarium, quia ſi de ſua ſcriptura dubitaretur poſſet periculum imminere, vnde ſuâ intereſt, vt penes eum remaneant; poteſt tamen Iudex velle ſibi dari copiam authenticam ipſorum actuum, vt ait Panor. *ibid.* qui etiam notat, quod dictus notarius tenetur dare exempla actorum partibus petentibus, & habetur *in dicto c. Quoniam*, notat etiam Auchar. *in dicto c. Statutum* §. *Notarium*, quòd poteſt Conſeruator cogere partes ad ſatisfaciendum aſſeſſoribus, ſi quos aſſumpſerit, & Notario.

Ad 2. dico Epiſcopum non poſſe præcipere Conſeruatori, vt vtatur notarijs Epiſcopalibus, tum quia, vt modo probaui, Iura, & DD. volunt, vt deputatio, & electio Notarij ad conſeruatorem ſpectet. Tum quia, Conſeruator eſt delegatus Papæ *cap.* 1. & 2. *cap. fin. de iud. deleg. in* 6. & Papæ iuriſdictione vtitur, non propria *l. Solet*, *ff. de iuriſd. om. iud.* & conſequenter ſuperior quoad hoc Ordinarij, vnde poteſt etiam Ordinarium punire, ſi illi non obediat in his, quæ ad eius iuriſdictionem ſpectant, vt *in cap. Sanè, cap. Paſtoralis de iudic. deleg. & cap. Quia Pontificali eodem tit. in* 6. ſed inferior ſuperiori ius non dicit, *cap. Inferior d.* 21.

Ad 3. in primis poteſt eſſe difficultas, an hæc conſuetudo adſit, cum ante conſtitutionem Greg. XV. de Conſeruatoribus, non ſolùm iudices ſynodales poſſent eſſe Conſeruatores, ſed etiam quicunque in eccleſiaſtica dignitate conſtituti, vt Abbates, Superiores regulares, &c. qui cum eſſent omninò exempti à iuriſdictione Ordinarij, nec ipſius ſtatutis tenerentur, veriſimile eſt, quòd alijs notariis à notariis Epiſcopi vſi fuerint; Sed eſto, quòd iſta conſuetudo eſſet, non poſſet tamen impedire, quin Conſeruator poſſit ſibi ad libitum notarium eligere, nam facultas quam habet Conſeruator eligendi notarium, eſt ad placitum ſuum; licet enim teneatur notarium eligere, vt conſtat *ex cap. Quoniam contra*, §. *Statuimus, de probat.* quòd tamen eligat hunc, vel illum ſuæ voluntati remittitur, cum legiſlator de hoc nihil ſtatuat, *cap. De cauſis* §. *Illis etiam de offic. deleg.* ſed priuilegium aliquid faciendi eſt de ſui natura perpetuum, *reg. Decet, de regul. iuris in* 6. & iuri, ſeu facultati aliquid faciendi præſcribi non poteſt, *leg. Viam publicam ff. de via publica*, Antonius Gabriel *commun. opinion. lib.* 5. *concluſ.* 10. *num* 1. vbi plures Doctores, & textus ad id adducit, & libero arbitrio non præſcribitur Gloſſ. *in leg. Vnica, verb. Pro ſocio, Cod. de annal. except.* Anton. Gabriel *ibid. concluſ.* 12. *num.* 1. cum multis: Plura ad hoc probandum affert Moneta *de Conſer. c.* 10. *à n.* 417. vbi id latiſſimè probat, & de optione canonica *cap.* 8. *q.* 2. *à num.* 20. Caſtro Palaus *tract.* 3. *de priuil. diſp.* 4. *par.* 18. *num.* 5.

Ad 4. Dico 1. quòd Conſeruator non obſtante inhibitione Epiſcopi, poteſt aſſumere ſibi alium notarium habentem facultatem acta ſcribendi in cauſis Eccleſiaſticis, iuxta dicta ad primum, quòd ſi etiam poteſtas ſæcularis ſuis notariis inhibeat, tunc poteſt Conſeruator vtrumque excommunicare, tanquam ſuam iuriſdictionem impedientes; nam iudici permittitur iuriſdictionem ſuam defendere, *cap. Dilecto de ſent. excom. cap. Ex parte de verb. ſignific.* Caſſanæus *de conſuet. Burgund. rubrica* 1. §. 5. *à num.* 85. Innoc. *in cap. Olim el.* 1. *de reſtit. ſpoliat. num.* 8. & *in cap. Dilectis de pœnitent. num.* 2. nam, conceſſa iuriſdictione, conceduntur ea omnia, ſine quibus dicta iuriſdictio exerceri non poteſt, *cap. Paſtoralis in princ. cap. Præterea de offic. deleg. leg.* 2. *ff. de iuriſdict. omnium iudic.* Dico 2. quòd ſi Conſeruator notarium habere non poteſt, non per hoc poteſt eius officium impediri, nam tunc poteſt vocare duos viros idoneos, qui fideliter vniuerſa iudicij acta conſcribant, videlicet citationes, &c. ita iiſdem verbis habetur *in cap. Quoniam contra de probat.* vbi aduertit Gloſſa *verb. Duos viros, in fin.* quòd licet textus non dicat, quòd iſti duo viri debeant dicta acta ſcribere in præſentia teſtium, tamen tutiùs eſt, quòd dicti teſtes adhibeantur, ſi adhiberi poſſunt.

CAPVT XXI.

De forma prouidendi de Correctore, quando electio propter aliquam cauſam ad Prouincialem eſt deuoluta.

FRater *N. Prouincialis, Ordinis N. in Prouincia N. Venerandis Patribus conuentus Sancti N. Ciuitatis N. Salutem. Animarum regimini, meritis licet imparibus, annuente Domino præſidentes, cum in omnibus, quæ commiſſi gregis ſalutem, ac pacem fouent, tum verò in iis, quæ maximum religioſi ſtatus detrimentum auertere poſſunt, atque ad religioſi paſtoris electionem pertinere noſcuntur, decet per noſtri officij vigilantiam, ac ſollicitudinem ſalubriter prouidere. Cum propter obitum igitur bonæ mem. P. F. N. præfati Conuentus olim Correctoris, eiuſdem Cœnobij Correctoriatu vacante intra tempus vobis per conſtitutiones noſtras ad eligendum conſtitutum*, ſeu ob diſcordias veſtras, vel Fratrum vocalium penuriam, *alium ſucceſſorem eligere neglexeritis*, vel propter diſcordiam, aut penuriam nequiueritis. *Atque adeò ob huiuſmodi veſtram negligentiam*, ſeu diſcordiam, aut penuriam *à veſtro pariter eligendi iure cecideritis, & ad nos, noſtroſque Collegas præfatum Correctorem eligendi poteſtas ipſo iure fuerit deuoluta, veſtram in hac parte negligentiam*, vel impotentiam, *ſupplere cupientes*, ſeu diſcordiam veſtram commiſerentes, *ne deficiente Paſtore damnum aliquod temporale, vel ſpirituale prætactus Conuentus ſubire cogatur, vnà cum collegis noſtris via ſcrutinij, ſeruatis ſeruandis. P.F.N. magna virtute, ac prudentia virum, eiuſmodi regimini aptum, atque idoneum eiuſdem Conuentus Correctorem elegimus, ac deſtinauimus; eundemque ſic electum præſentium tenore, ac vi vobis damus, & concedimus. Omnem illi, cum in temporalibus, tum ſpiritualibus, quæ cæteri frui debent, ac ſolent correctores, auctoritatem conferentes. Vobis omnibus præterea, ac ſingulis ſanctæ obedientiæ merito præcipientes, vt debitum ei honorem, reuerentiam, atque obedientiam humiliter exhibeatis. In quorum fidem, &c.*

1. Noto

1. Noto 1. quod tempus, intra quod debet fieri electio in caſu mortis, de iure communi eſt trium menſium. Ita habetur *in cap. Ne pro defectu, de elect.* quo tempore durante, ſi non fiat ab electoribus, deuoluitur ad Prælatum maiorem, qui intra dictum trium menſium ſpatium prouidere tenetur; quòd ſi non prouideat, deuoluitur ad eius ſuperiorem. Ita *in eodem cap. Ne pro defectu.* In Ordine noſtro idem ſeruatur in omnibus electionibus, *per cap. Roman 6. num. 14. dub.* 2. exceptn in caſu mortis Prouincialis; nam tunc electio ſucceſſoris debet fieri intra menſem per ſtatutum *cap. Barchinon. 3. num. 3.*

2. Noto 2. quòd in Ordine noſtro Prælatus, qui habet prouidere de aliquo ſuperiore per deuolutionem, debet procedere eligendo via ſcrutinij vnà cum ſuis Collegis, quod colligitur *ex cap. Auenion. 1. num. 14.* & vſus tot annorum comprobauit; & dixi *tom. 3. priuil. regul. c. 13. n. 24.*

CAPVT XXII.

De forma dicendi culpam in capitulis culparum.

Pater, dico meam culpam de diuino officio, male, & negligenter perſoluto; de ſilentio non bene cuſtodito; de reuerentia tibi, & aliis maioribus meis non legitimè exhibita; de officiis mihi commiſſis negligenter, & non charitatiuè peractis; de modeſtia in omnibus actionibus meis non ritè ſeruata; de ſcandalo forſan dato, tam ſæcularibus, quàm Fratribus; de inobſeruantia Regulæ noſtræ; de torpedine in acquirenda perfectione. De his, ac aliis omnibus tranſgreſſionibus meis, quibus quomodocunque offendi Deum, te, proximum, ac Regulam noſtram, dico meam culpam, & humiliter deprecor, vt amore IESV CHRISTI *mihi pænitentiam ad beneplacitum tuum imponere digneris.*

1. Noto 1. quòd capitula culparum in Ordine noſtro fiunt ſingulis ſecundis, quartis, & ſextis feriis, feſto duplici non impeditis, per ſtatutum Correctorii, *num.* 28. quibus intereſſe debent omnes Fratres locales, quantumcunque priuilegiati, vt Lectores, &c. regula enim ibi nullum excludit. An Collegæ Prouincialis teneantur intereſſe dictis capitulis, quando celebrantur à Correctore, dixi *tom. 3. priuil. cap. 12. num.* 10 Et quòd omnes teneantur ad pœnitentias ibi impoſitas a Correctore, dixi *tom. 1. Religioſi, quæſt. 1. cap 5 notab. 7. verſ. At inquies.* Et aduerte, quòd in dictis capitulis dicitur non ſolùm culpa de prædictis trangreſſionibus generalibus, ſed etiam de aliis particularibus in publico, vel in priuato commiſſis, v.g. de vaſe aliquo fracto, de re ad proprium vſum conceſſa non diligenter cuſtodita, de errore in choro, vel alibi commiſſo.

2. Noto 2 quòd iſta capitula culparum ſunt præcipuè ordinata à Legiſlatoribus propter quatuor. 1. vt in eis tractetur de obſeruantia Regulæ, de diſciplina cuſtodienda, retinenda, ampliãda; de abuſibus extirpandis, & inobſeruantiis tollendis; quæ, quia fragilitate noſtræ naturæ ad malum pronæ, facilè introducuntur, ideò tam frequenter dicta capitula celebrari mandatur, 2. vt Prælatus in his agat de ſalute animarum, qualiter ſcilicet debeant ſubditi in via Dei progredi, ſecundum diuerſum vniuſcuiuſque ſtatum, munus, vel profectum in communi, aut in particulari. 3. vt Fratres ibi ſuas culpas ſpontaneè confiteantur. 4. vt in his fiant recommendationes pro Papa, Cardinalibus, Protectore, Rege, & aliis benefactoribus; quòd in Ordine noſtro præcipitur in Correctorio, *num.* 29. Ita Thomas à Ieſu *in expoſ. ſuæ regul. par. 3. cap. 10. dub. 1. verſ. Quod autem.*

3. Noto 3. quòd Sanctiſſimus Patriarcha noſter in dicto Correctorio, num. 32. præcipit Correctoribus, vt in dictis capitulis diu non detineant Fratres. Quod non ita intelligendum eſt, vt quidam parùm deuoti falsò putant, vt ita breuitati ſtudeant, quòd officio ſuo non ſatisfaciant, ſed quòd inanibus & inutilibus verbis, dicteriis, aut hiſtoriis nihil proficientibus, capitulum non detineant. Poſſunt itaque, & debent Correctores in dictis capitulis de obſeruantia Regulæ, & animarum ſalute tractare, breuiter, ac dilucidè omnes ad obſeruantiam hortando, & ad ſaluti animæ propriæ conſulendum.

4. Noto. 4. quòd nemo tenetur in dictis capitulis culpam dicere de culpis interioribus, licèt fieri cum laude poſſit, vt ait Baſil. *ſerm. 4. exercit. in fine, & in regul. fuſior. interrog.* 47. Neque etiam tenetur quis culpam dicere in capitulis de peccatis exterioribus ſecretis, ſi grauia ſint, cum nemo ſe infamare teneatur; quod docuit S. Hieronym. *in reg. monachar. cap.* 9. Si verò peccata grauia publica ſint, non eſt dubium, quin poſſint, & debeant in capitulis accuſari, cum per hanc accuſationem reus nullum incurrat ſuæ famæ detrimentum. Solùm ergo in his capitulis dicenda eſt culpa de peccatis, & negligentiis ſupradictis in forma, & de aliis huiuſmodi leuioribus, ex quorum manifeſtatione non ſolùm fama non amittitur, ſed multùm augetur, cum ſepties in die cadat iuſtus. Atque ita docet Caſſian. *lib. 4. inſtit. cap.* 16. dicens: *Siquis igitur gylonem fictilem caſu aliquo fregerit, non aliter negligentiam ſuam, quam publica diluat pœnitentia, cunctiſque in ſinaxi Fratribus congregatis, tandiu proſtratus in terra veniam poſtulabit, donec orationum conſummetur ſolemnitas, impetraturus eam, cum iuſſus fuerit Abbatis iudicio de ſolo ſurgere. Eodem modo ſatisfaciat quiſque ad opus aliquod accerſitus; vel ſi ad congregationem ſolitam tardius occurrerit; aut ſi decantans pſalmum, vel modicum titubauerit. Similiter ſi ſuperbè, ſi durius, ſi contumacius reſponderit, &c.* quæ ibi habent Caſſian. Et ſimilia præcipit D. Bened. *in ſua regula, cap.* 46. & docet D. Thom. 2. 2. *q.* 33. *art. 7. ad* 4.

5. Noto 5. quòd difficultari poteſt, an in dictis capitulis teneamur ſolùm dicere communes illas culpas in forma poſitas, an verò alias huiuſmodi quotidie occurrentes? Ad quam difficultatem reſpondeo, nullum eſſe generale præceptum, quod ad id obliget Regulares; ſolùm videndæ ſunt conſtitutiones ſingulorum. In ordine noſtro mihi certiſſimum eſt, quòd tenemur etiam dicere alias quotidie occurrentes. Ait enim Legiſlator in Correct. *nu.* 30. *Primitus defectus ſuos inſimul proferant, deinde, qui ſpeciales culpas habuerint, illas inibi particulariter dicant.* Et ita ſemper obſeruari vidi in iſto Conuentu Ieſu Mariæ. Quare reprehendendi ſunt acriter, præſertim iuuenes, & ſeueriùs caſtigandi, quando frangunt aliquod vas, &c. etiam in occulto, ſi culpam publicè in refectorio, vel capitulo non dicant; & ſæpiùs ad huiuſmodi obſeruantiam ſunt hortandi. Et quòd ſint ſeueriùs caſtigandi, quando culpa aliàs ſcitur, de qua ipſi non dixerunt culpam, præcipit expreſsè D. Benedictus *in ſua regul. cap.* 45. *&* 46. nam, *apud iudicem bonum confeſſio mater eſt indulgentia*, vt ait Chryſoſt. *homil.* 20. *de confeſſ.*

6. Noto 6. circa ordinem dicendi culpam à Fratribus in dictis capitulis, quòd noſter Legiſlator, qui nihil intactum reliquit, in Correct. *n.* 30. hoc ordine eam dici iubet, ſcilicet, vt primùm eam *dicant cuncti*

nouitij;

nouitij; deinde oblati profeſſi : quibus omnibus excluſis, ſinguli Fratres profeſſi. Et ſubdit. *Quibus ſingulis taliter finitis, aliqua lectio præſentis Correctorij illic, & in refectorio taliter recitetur, quòd ſemel ſingulis tribus menſibus ſemper integrè legatur.* Et illud, quòd hic præcipitur de legendo Correctorio, ſtatutum eſt *in Clem. 1. de ſtatu Monachor. §. Sane*; vbi dicitur, quòd lecta Regula, debet à Superiore Capituli vulgariter exponi propter iuniores, ideſt, propter eos, qui nouenes ſunt in obſeruantia Regulæ, etiamſi octogenarij ſint in Religione, ſeu non callent linguam latinam, qui nunquam deſunt, ſaltem Conuerſi.

7. Hic poteſt eſſe difficultas, an Clerici recenter profeſſi manentes in nouitiatu cum aliis nouitiis ſub cura Magiſtri, teneantur dicere culpam cum nouitiis, & recedere, nouitiis recedentibus; an verò debeant eam dicere cum aliis profeſſis. Ego puto, quòd debeant dicere culpam cum nouitiis, & his exeuntibus, exire. Cum enim habeantur, & tractentur tanquam nouitii, eodem modo ipſi ſe gerere, & ab aliis tractari tanquam nouitii debent. Et hoc eſt conforme decretis Clem. VIII. confirmatis ab Vrbano VIII. *tom. 2. noſtr. priuil. in conſt. eius* 10. §. 107. Neque obſtat Regola noſtra *loc. cit.* quando dicit, quòd profeſſi dicant culpam excluſis nouitiis; nam loquitur de profeſſis antiquis, qui iam exierunt è nouitiatu, & in negotiis, & tractatibus Monaſterii cum aliis profeſſis interſunt, vt conſtat *ex eodem num.* 30. vbi Legislator ait, quod *completo culparum capitulo ſi quæ poſtea tractanda fuerint, breuiter ac ſuccinctè inibi tractentur*, ideſt, in præſentia cunctorum Fratrum profeſſorum. Papa autem non vult, quòd hi profeſſi manentes in nouitiatu in negotiis Conuentus ſe intromittant, nec communibus tractatibus interſint.

8. Circa modum, quo ſunt celebranda à Correctore hæc capitula culparum, vide formam ad vnguē deſcriptam in noſtro Rituali *p. 1. cap.* 11. & plura de iſtis capitulis vide apud Humbertum *in ſpec. par. 3. lib. 4. cap. 3* & Thom. à Ieſu *in expoſit. ſuæ regulæ p. 3. cap. 10. dub. 1. 2. &* 3. Et aduerte, quòd in Ordine noſtro non eſt in vſu officium particulare delatoris ſeu correctoris culparum in capitulis, ſed hoc officium facit Corrector Conuentus, qui ſuper hoc ſpecialiter inuigilat, & in capitulis, dictis communibus culpis, ſi aliquam ipſe ſciat ex his, quæ ibi dici poſſunt, videat, quòd, qui eam commiſit, non accuſet, ipſe Corrector eam accuſat, & ſeueriori punit pœna, quàm ſi ipſe delinquens ſponte accuſaſſet. Hoc autem officiū Patres noſtri annexum voluerunt eſſe officio Correctoris, propter multa. Et 1. Quia odioſum eſt, ad vitandas diſcordias inter ſubditos, tolerant enim faciliùs ſubditi accuſari à Prælato, quàm ab alio. 2. Ad reſiſtendū paſſionibus, quò enim quis eſt in maiori conſtitutus dignitate, eò minores habet paſſiones. 3. Vt cum maiori libertate fieret; nulli enim eſt dubium, quòd Prælatus, cum habet iuriſdictionem, poteſt illud facere maiori cum libertate, neque tantum timet minas, aut murmura ſubditorum. 4. Vt maiori cum charitate fieret, cum enim pater ſit ſubditorum, ex puro iuuandi filios, & ſubditos amore id facere præſumendum eſt. 5. Vt maiori cum prudentia fieret; ſupponitur enim de Prælato, quòd ſit prudētior cæteris. Neque obſtat, quòd quis non poſſit eſſe accuſator, & iudex *cap. 1. &* 2. 4. *q.* 4. nam culpæ, quæ hic accuſantur, ſunt leues, & publicæ, quæ nullam infamiam, neque ruborem important, & leuiſſima diluuntur pœna; vnde parùm refert, quòd idem ſit accuſator, & iudex. Adde, quòd hoc eſt in fauorem delinquentis, propter dicta. Et ſicut non eſt inconueniens, quòd in ſacramento pœnitentiæ idem pœnitens ſit actor, reus, & teſtis, quia hoc cedit in bonum animæ ipſius; ita neque hoc eſt inconueniens in his capitulis, cum id cedat in bonum tranſgreſſoris, & ipſe tranſgreſſor hoc maximè contentus ſit.

9. Noto 7. quòd pœnitentiæ impoſitæ à Prælatis in capitulo, non remittuntur per indulgentias; nam indulgentia ſolùm remittit tertiam partem pœnitentiæ; ideſt, ſatisfactionem pœnitentialem, quæ eſt Deo debita pro peccatis, non autem remittit pœnam iudicialem debitam hominibus, aut Eccleſiæ aut in foro contentioſo. Ita Corduba *in q. theolog. lib. 5. quæſt.* 8. *verſ. Sequitur alia particula, Deo debitam.*

10. Noto 8. quòd fructus iſtorum capitulorum culparum ſunt. 1. expurgatio propriorum defectuum, iuxta illud Prou. 18. *Iuſtus accuſator eſt ſui* 2. quia Religioſus propalando defectus ſuos, abnegat ſemetipſum, quod eſt totius perfectionis ſummarium, iuxta illud Matth. 16. *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, &c.* 3. quia ſic odit animam, & corpus ſuum, dum animam ſuam ſubiicit confuſioni, & corpus pœnis iniungendis, iuxta illud Ioan. 12. *Qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam* 4. quia amorem propriū deſtruit per illam ſui confuſionem, & contemptum 5. Quia humilitatem acquirit, iuxta illud Gregorii 22. moral. *c.* 14. *Humilitatis indicium eſt peccatum ſuum accuſare, & accuſantibus non negare.* 6. quia illa præuaricationum regularium accuſatio, facit accuſantem regulæ obſeruatorem, iuxta illud Bern. de diſpenſ. & præcep. *Illum dico ſecurum, qui etiamſi interdum obedientiæ limitem præterit, conſilium tamen non reſpuit pœnitentia. Regulares namque terminos etſi ſæpè deliquerit, non euadit tamen, qui cenſura, quæ ex regula eſt, diſciplinam non ſubterfugit. Pars ſiquidem regulæ eſt regularis correctio, & in ea reperitur non ſolùm bonæ vitæ inſtructio, ſed & emendatio prauæ.* 7. denique, quia accuſatione illa delentur peccata venialia, etiam quoad culpam, in quantum ſcilicet Religioſus libenter ſe accuſat, & patienter fert pœnitentiam impoſitam; & poteſt accuſatio fieri cum tanta deteſtatione, vt etiam deleat culpam peccati mortalis, ſi adſit propoſitum confeſſionis. Hoc enim habet contritio. Atque ita docet Seruit. *in catechiſmo nouit. tom. 2. lect. 2. verſ. Octauum.*

11. Noto 9. quod Paulus V. conceſſit dicentibus culpas in capitulo corde contrito indulgentiam trium annorum, & totidem quadragenarum, vt conſtat *ex eius conſt.* 8. *tom. 2. noſtr. priuil.* §. 15. Vbi aduerte, quod ad hanc indulgentiam lucrandam, non eſt neceſſe ſpiritualiter communicare, aut aliud virtutum exercitium facere; nam particula, *&*, in dicto §. poſita, ſtat disiunctiuè. Vnde ſufficit, ad hanc indulgentiam lucrandam, vnum ex illis tribus membris verificari. Quare ſatis erit, ſi dictas culpas quis dicat in capitulo verè pœnitens, & corde contrito.

12. Noto 10. circa modum dicendi culpam, quod illum docet Bonau. *in ſpecul. diſcipl. 2. cap.* 10. his verbis. *Poſtremò vt diſciplinatè, & debito modo fiat huiuſmodi confeſſio, debent circa eam honeſtatem, cautelam, & humilitatem ſeruare, Honeſtatem, vt culpæ narrationem nudo capite, & non ridendo, non circumſpiciendo, aut cum manu aliquid faciendo, ſed iunctis manibus potiùs, vel aliter honeſtè diſpoſitis, exequantur. Cautelam in hoc præcipuè habeant, vt ſe paucis verbis expediant, & in culpa ſua nullum alium, quàm ipſos inuolant quòd & cautelam, & puritatem concernit. Humilitatem habere debent in geſtu corporis, & in verbis. In geſtu quidem, vt ad terram; iuxta Fratrum conſuetudinem, ſe proſternant humiliter. In verbis autem vt verba ſubiectionis, & pœnitentiæ nullam ſint omnino notam ſuperbiæ, vel impatientiæ continentia.*

LITERA

LITERA D.

CAPVT PRIMVM.

De forma denuntiationis iudicialis.

REVERENDE *admodum Pater. Iuſtitiæ zelo incitatus, ne delicta in publicum Religionis damnum maneant impunita, tibi tanquam iudici per denuntiationis modum expono, his præteritis diebus in Eccleſia S. Sylueſtri Piſis vnà cum Fratre N. me commorantem à quodam Ordinis noſtri deuoto ſæculari, N. nuncupato, accepiſſe, parùm honeſtæ conditionis, & famæ mulieris, nomine N. in vico Sancti Dominici degentis domum à Fratre Improbo de Scandaloſis adiri, ac frequentari, vt tota propterea huius loci vicinia ob huiuſmodi frequentationem offenſa ſit valdè, atque ſcandalizata. Quamobrem cum bis, ac ter, iuxta Euangelium, prædictum Fratrem Improbum monuiſſem obnixéque rogaſſem, vt ab ea domo frequentanda deſiſteret, nihilque me, vt præfatus noſtri Ordinis deuotus heri coram Fratre N. meo ſocio teſtatus eſt, profeciſſe cognouerim, tuam idcirco Paternitatem conueniendam exiſtimaui; vt ex paſtoralis officij debito huic tam graui ſcandalo quouis meliori modo conſulas, ac prouideas, prout in Domino iudicaueris ſalubriter expedire. In quorum fidem, &c. Datum in hoc Conuentu N. die 24. Martij anno 1634. Frater Iuſtus de bonis affirmo, vt ſuprà.*

CAPVT II.

De forma denuntiationis Euangelicæ.

R*Euerende Pater. Pio in Deum, Religionem, ac proximum charitatis affectu permotus, tanquam Patri denuntio, lineas camiſias contra Regulæ noſtræ præſcriptum, cumque aliorum Fratrum ſcandalo F. N. deferre, de quo quidem cum fruſtra fuerit à me terque, quaterque monitus, vt ſe emendaret, ac reſipiſceret nec quidquam me profeciſſe proſpexerim, tuam idcirco paternitatem conueniendam exiſtimaui, itidemque rogandam, vt ex paſtoralis officij debito eiuſdem ſaluti, aliorumque offendiculo, omni meliori modo, quo tua prudentia expedire iudicauerit, conſulere velit, ac prouidere. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd denuntiatio eſt duplex; euangelica, quæ fit Superiori vt patri; & iudicialis, quæ fit Superiori vt iudici. Hæ autem denuntiationes multùm inter ſe differunt; nam prima ex ſolo charitatis fonte promanat; ſecunda verò ex zelo iuſtitiæ. A prima nullus excuſari poteſt, quia vnicuique mandauit Deus de proximo ſuo, à ſecunda excuſantur omnes illi, ad quos iure aliquo id non pertinet. Prima ſemper trinam monitionem prærequirit, iuxta illud Euangelij, *Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum,* &c. Secunda licèt communiter dictas monitiones prærequirat, *cap. Qualiter, & Quando, il 2. §. penultimo, de accuſat. cap. Cum dilectus eodem tit.* vel ſaltem duas, vt vult Abbas *in cap. Nouit, num. 57. de iudic.* aliquando tamen ſine illis fieri poteſt, quando ſcilicet delictum eſt notorium, ſeu fieri debet de proximo notorium, quia non poteſt ſtare ſecretum; aut etiam quando licèt delictum ſit occultum, eſt tamen contra bonum commune vel priuatum iuxta illa, quæ dicit Aldrete *de diſciplina tuenda, lib. 1. cap. 5. à num. 25.* qui tamen *num. 31.* limitat in quocunque peccato ſecreto, etiam contra bonum commune, vel priuatum, ſi quis peccatum tale nouit, noſcat etiam peccatorem per fraternam correctionem emendandum. In prima nunquam datur locus iudiciali proceſſui, ſeu ad ſummum, vt aliqui prætendunt, aperitur via iudicij, vt per famam, vel aliud æquiualens, iudex nouum inſtituat procedendi modum per viam inquiſitionis ex munere. In ſecunda Prælatus ſi expedire videbitur, poteſt iudicialiter procedere. In prima non exigitur de iure communi à denuntiatore, vel teſtibus iuramentum. In ſecunda verò maximè, & à reo, & à teſtibus, & à denuntiatore. In 1. non omnia ſubſtantialia iudicij ſeruari debent. In 2. maximè. Prior puram delinquentis emendam petit. 2. etiam aliquam pœnam. 1. in ſcriptis neceſſariò non redigitur, ſed tantummodò fieri poteſt ad aures Prælati. 2. in proceſſu regiſtrari debet. 1. ſoli Prælato communiter fit, 2. etiam eius Sociis. Vide pro his Tuſchum *verb. Denuntiatio, concl.* 396. Manſum *de mod. proced. in cauſ reg. c. 4. n. 4. & cap. 13. à n. 1.* Thom. à Ieſu *de viſit. regul. tract. 1. c. 4. à n. 4.* quem vide *à cap. 9. vſque ad* 15. ſi cupis ſcire, quæ delicta manifeſtanda ſint Prælato, vt patri; pro quo puncto vide etiam Aldr. *loc. cit. cap. 6.*

2. Noto 2. quòd peccata, quæ communiter exiſtimantur in Religionibus eſſe contra bonum commune ſunt infraſcripta. Hæreſis, blaſphemia, machinatio grauium offenſarum contra Superiores; ſi quis eſſet proditor Religionis, eam notabili infamia, ſiue calumniis in conſpectu ſæcularium afficiens; qui pacem inter Superiores inique turbaret; qui zizania inter Superiores, & ſubditos, ſeu inter ſubditos ipſos ſeminaret; qui Religionis ſecreta in damnum commune, vel priuatum alicui reuelaret; qui literas, & ſigilla Superiorum falſificaret; edentes libellos famoſos; ſubornatores electionum ad malum finem; diſſipatores bonorum Monaſterij; publicè ſcandaloſi, præcipuè coram ſæcularibus; Superiores relaxatè viuentes, ſuſurratores & murmuratores conſuetudinarij; aliaque nonnulla, quæ referunt Thom. à Ieſo *de viſit. regul. tract. 1. c. 12. à n. 4.* & Aldrete *loco cit. n. 28.* cum Miranda *de ordine iudic. tom. 1. q. 11. art. 2. concluſ. 2. in princip.* Sanchez *lib. 6. conſil. cap. 3. dub. 2. num. 2.* Peccata autem, quæ ſunt in damnum priuatum alicuius Fratris, ſunt machinatio mortis, vel grauis vulneris, aut etiam machinatio contra famam alicuius viri grauis, & de Religione benemeriti. Hæc inquam omnia peccata abſque correctione fraterna reuelanda ſunt Prælato per denuntiationem, niſi qui ſcit peccata, ſciat etiam certò, peccatorem fore emendandum per fraternam correctionem; nam tunc hæc omninò eſſet adhibenda, nec poſſet ſine peccato mortali omitti. Atque ita tenet Aldrete *loc. cit. num. 31.* Thom. à Ieſu *loco cit. num. 12.* Sayrus *in claui reg. lib. 11. c. 4. num. 4.* Sed non puto eſſe neceſſarium ſcire certò, etiam in iis caſibus peccatorem fore emendandum, ſed puto ſatis eſſe, quòd corrigens habeat ſpem probabilem emendationis, ſicut in aliis peccatis; nam cum iſta certitudo poſſit vix haberi, vix poterit dari caſus in hac materia, in quo dicta correctio ſit adhibenda;

cum tamen ſæpiùs probauerim, omnem caſum, etiam hæreſis, admittere ante denuntiationem correctionem fraternam.

3. Aduerte autem differentiam, quæ eſt inter peccata; quæ ſunt in damnum communitatis, aut graue alicuius priuati, & peccata, quæ ſunt in damnum ſolius committentis, quoad denuntiationem, nam peccata in damnum communitatis, & priuati alicuius tenemur ſolum corrigere ante denuntiationem, quando certo ſcimus, per noſtram correctionem peccatorem fore emendandum ſecundum aliquos: peccata autem in ſolius committentis damnum tenemur corrigere, etiamſi ſolùm probabiliter ſperemus emendam. Vlteriùs peccata in damnum communitatis tenemur ſolùm vna vice corrigere modo dicto; peccata autem in damnum ſolius committentis tenemur ſemper corrigere ante denuntiationem etiam paternam, quouſque non amittamus ſpem lucrandi fratrem, vt docet Sanchez *lib.6. conſil. cap.2. dub 6. num.*11. Tertiò, quando peccata ſunt contra bonum commune, poteſt iudex procedere per viam inquiſitionis contra delinquentem, etiamſi contra ipſum non ſit probata infamia; ſecus autem, quando peccata ſunt ſolùm contra deliquentem. Vide Spathar. *de modo corrig. regul. tractat.* 3. *capit.* 8. *à num.* 1.

4. Sed quæres, an peccata carnis ſint cenſenda in damnum communitatis? Reſpondeo. Aliqui abſolutè affirmant. Aldrete *de diſciplin. tuenda, lib.* 1. *capit.*5.§.4. *numer.*28. & 29. Miranda *de ordine iudic. tom.*1. *quæſtion.* 11. *articul.* 2. *concluſ.* 2. Ioſeph. à S. Maria *in tribun. relig. tract.*2. *capit.* 3. §. 2. Diana *par.*3. *tract.* 2. *reſol.*69. Alij abſolutè negant; Rodriquez *de ord. iud. capit.*3.*numer.*4. Spathar. *de modo corrig. regul. tract.* 3. *cap.*8. *num.* 9. Victor. Manſus *de modo proced. in cauſis regul. capit.* 9. *numer.* 4. Alij diſtinguunt; nam ſi adeſt periculum publicationis; putant, quòd ſint in publicam perniciem; ſecus, ſi non adeſt. Ita Ioan. Valerius *in differ. iuris, verb. Inquiſitio, differentia* 1. *numer.*6. Thom. à Ieſu *de viſit. regul. tract.*1. *cap.*12. *numer.*6. In omnium ſententia vnus, aut duplex actus fornicationis non eſſet cenſendus in damnum publicum, nec ſimiliter vnus, aut duplex actus criminis peſſimi, ſecundùm Dianam *loc. cit.* qui id refert ex Pitigiano. Mihi dicendum videtur cum Rodriquez *loc. cit.* hæc peccata non eſſe de ſe ex natura ſua contra bonum publicum; quia non tendunt directè in publicam perniciem, nec habent pro obiecto proximo malum publicum, nec apta ſunt ex ſe totam rempublicam, aut communitatem contaminare, ſi ſecretò, & cum cautela ſapienti fiant, maximè tamen ſuper illis eſt Prælato Religioſorum inuigilandum; nam quandoque quod ex natura ſua aptum non eſt aliquid facere, id ex accidenti, & in aliquibus circumſtantiis facere poteſt. Sanchez *lib.6. conſil.cap.*3.*dub.*23. ait, quòd peccatum, ſodomiæ non eſt contra rempublicam, niſi quando quis faceret profeſſionem magna induſtria quoſcunque poſſet hoc vitio corrumpere.

5. Noto 3. quòd licèt delictum graue ſit, & probari poſſit per denuntiationem iudicialem, ſi tamen ſit occultum, & reus illud agnoſcat, & fateatur, paratuſque ſit pœnitentiam agere, non poteſt Prælatus tunc reum iudicialiter punire, ſed debet ei aliquam iniungere pœnitentiam, vt præcaueat in futurum. Ita Aldrete *de diſciplin. tuenda, lib.*1. *cap.*6. *num.* 8. Th. à Ieſu *de viſit. regul. tract.*1. *cap.*12. *num.*12. Si verò delinquens neget delictum, vel nolit pœnitentiam conuenientem recipere, tunc ad duriora remedia ſecundum delicti qualitatem recurrendum; & ſi delictum probari iudicialiter poſſit, probandum eſt, ne ſubditus ex ſua obſtinatione impunitatis commodum reportet. Si verò probari non poſſit, obiurgandus eſt ſubditus, & minis terrendus, vt cautiùs viuat; abſtinendum tamen hoc caſu à proceſſu formando, ne, cum delictum probari non poſſit, incurrat Prælatus in odium ſubditi, & hic glorietur de ſua euaſione. Vnde etiamſi Prælatus certò ſciat ſubditum tale peccatum commiſiſſe, cum tamen de eo nihil foras appareat, tolerandum eſt, & rogandus Deus pro ipſo peccatore, & in primis cauendum eſt ab obiurgatione publica, ex qua delinquens ſcandalizetur apud Fratres, vt ſanctè monet Bonau. *de ſex alis Seraph. cap.*7. S. Anton. 3. *par. cap.*7 § 7. Auferendæ tamen ſunt occaſiones, & diligentiùs circa eum inuigilandum, ſed cum maximâ prudentia, & charitate, nam fama ſubditorum à veris Prælatis non minùs debet æſtimari, quàm propria.

6. Noto 4. quòd quando denuntiator expreſsè proteſtatur, quòd denuntiat Prælato, vt patri, non poteſt Prælatus iudicis partes agere, cum eo caſu ipſe ſolùm delictum ſciat, vt perſona priuata, non vt publica, qualis eſt iudex. Vnde ſi velit punire vt iudex, reus eſt famæ proximi, & ea ſolum poteſt remedia adhibere, quæ bonus adhiberet paterfamilias, niſi bonum commune, aut proximi detrimentum aliud ſuadeat. Ita Aldrete *loc. cit. cap.*6. *num.*12. & in primis tenetur Prælatus ſic denuntiatum delictum ſecretum ſeruare, ſolúmque occultè Fratrem corrigere, *cap. Si peccauerit,* 2. *q.*1. nam de iure naturæ proximi famam ſeruare tenemur. Vnde ſi dubitetur, quòd Prælatus debeat occultum Fratris delictum propalare, ei denuntiandum non eſt. Ita Aldrete *loc. cit, à num.* 19. Quod adeò verum eſt, vt ne propalare illud poſſit etiam de denuntiatoris licentia, qui dominus famæ ſui proximi non eſt. Vnde illud, quòd dicunt Thom. à Ieſu *de viſit. regul. tract.*1. *cap.*19. *num.*3. & Sanchez *lib.*6. *conſil. cap.*2. *dub.*15. *num.*4. quòd poterit Prælatus ſubditum corripere coram aliquo, vel aliquibus Patribus prudentibus, non eſt admittendum, niſi ad ſummum in caſu, quo ſubditus obſtinatè delictum negaret, & non eſſet paratus correctionem admittere, & iam aliàs fuiſſet de tali errore ſic à Prælato paternè monitus, vt docet Bannes 2.2. *q.*33. *art.*8. *dub.*4. *concluſ.*3. Tales tandem vellem erga ſuos ſubditos ſe exhibere Prælatos, quales, ſi eſſent ſubditi vellent ſibi exhiberi præpoſitos, vt dicitur *in cap. Quorumdam, d.*74.

7. Noto 5. quòd quando delictum denuntiatur Prælato, vt iudici, debet hic omnes iudicis partes aſſumere, præſertim in delictis grauibus, & criminibus. Vnde neminem debet inauditum condemnare, nec facilè ſubditos incarcerare, præſertim ſi perſonæ graues ſint; neque delicta non plenè probata ſententiare; in dubiis reis ſemper fauere, recurſus non reſpuere; & cum agitur de Prælatorum punitione, tenetur dare reo nomina teſtium, quòd habetur *in cap. penultimo, iuncta gloſſa, verb. Copiam, de accuſ. & expreſſiùs in cap. Qualiter, & quando, el.* 2. *eodem tit.* §. *Debet igitur*, & ita ſentit ſtylus Curiæ Romanæ, & in Ordine noſtro eſt ſine controuerſia, *per cap. Genuenſ.* 6. *num.*22. confirmatum *in cap. Barcin.* 2. *num.* 18. & docent Aldrete *de diſcipl. relig. tuend. lib.*1. *cap.*14. *à num.* 6. Roderic. *in reſol. regul. reſol.* 42. *num.* 35. vbi multos citat; Aretin. *in praxi de reorum defenſ. cap.* 2. Manſus *de modo proced. in cauſ. regul. cap.*7. *num.*8. Dixi *tom.*1. *Relig. quæſt.*1. *cap.*20. §. *vnic. in fine*; & declarauit Bonif. VIII. in quadam conſtit. quam refert Thom. à Ieſu *de viſit. regul. tract.* 3. *cap.*1. & in hoc caſu ſpeciali de punitione Prælati, appellatio legitima ſententiam ſuſpendit, vt probo *tom.* 3. *priuil. regul. cap.*4. *num.*17. Puram itaque ſubditorum correctionem intendant Prælati; & quæ monitis poſſunt corrigere, non corrigant pœnis; & quæ

ſecretò

ſecretò emendare poſſunt, non emendent in publico; neque vnquam quempiam in publico puniant, quem priùs monendo non curauerint ſecretò corrigere; & quæ bonis artibus obtinere poſſunt, non tentent obtinere malis; & quæ conſequi poſſunt de bono, & amicabili, non curent obtinere litigiis; irati non puniant vnquam; & ſciant quòd Prælatorum ſeueritas ab eis ſubditorum animos alienat, recordentur ſæpe illius dicterij, *Summum ius ſumma iniuria*; & meminerint, quod rigoroſæ leges potiùs ad terrorem, quam ad obſeruantiam ſunt inductæ, & quòd omnia eis quidem ſcire licitum eſt, non tamen omnia perſequi; vnde quando punire coguntur, miſericordia iuſtitiam temperent, vt patres potiùs, quam iudices appareant, qui pepercisse gaudent, non gaudent puniuiſſe.

8. Noto 6. quòd Prælatus antequam denuntiationem iuridicam admittat, à quacunque perſona illa fiat, debet denuntiantem interrogare, an correctionem fraternam per ſe, vel per interpoſitam perſonam adhibuerit. Quòd ſi dictam correctionem indebitè omiſerit, non debet iuridicam denuntiationem admittere, ſed ſolùm euangelicam. Ita Thom. à Ieſu *de viſit. regul. tract. 8. cap. 17. num. 5.* Immò ait Ghiſil. *de iudic. regul. cap. 56. num. 68.* quòd debet denuntiantem interrogare præſtito iuramento. Quam doctrinam hauſerunt ex Cai. 2.2. *quæſt. 33. art. 7. in reſponſ. ad 5.* & ego ei libenter ſubſcribo, nam decet in religionibus omnia per charitatem gubernari, & malignis pro poſſe eſt reſiſtendum. Vnde quando Prælatus nouit, denuntiantem eſſe malignum, quantæcunque ſit auctoritatis, non debet eius denuntiationem admittere, neque etiam audire debet denuntiantem, qui denuntiat virum eximium, ac probatæ vitæ, & per plurimos annos in Religione laudabiliter conuerſatum; & hoc quamvis denuntians ſit vir eminentiſſimus, & aliàs piiſſimus; nam aliquando etiam iſti tales (vaſa enim lutea ſumus omnes) ſe præcipitant in proximi oppreſſionem, & depreſſionem; quod lugendum quidem eſt, ſed compatiendum humanæ noſtræ fragilitati. Ita Thom. à Ieſu *loc. cit. n. 1.* & habetur expreſsè *in cap. Qualiter, & quando, el 2. §. fin. & in cap. cum dilectus, de accuſ.*

9. Noto 7. quòd in denuntiatione iudiciali denuntians poteſt aſſumi in teſtem, ſecundum Sotum *lib. 5. de iuſt. q. 6. art. 2. concluſ. 4. & memb. 2. q. 4. de teg. ſecr. concluſ. 8. verſ. Sed dubium egregium eſt*; quem ſequuntur Thom. à Ieſu *de viſit. regul. tract. 1. cap. 4. num. 3. & cap. 19. n. 5.* Aretin. *in pract. cap. 2. de num. teſt. verſ. Nec etiam iure diuino*, Spathar. *de modo corrig. regul. tract. 7. cap. 12. num. 12.* Triuiſ. *de modo proced. in cauſis crim. cap. 7. num. 3.* Aldrete *de diſciplina tuend. lib. 2. cap. 3. num. 20.* Rodriquez *tom. 2. quæſt. regul. q. 13. art. 6.* Bann. 2. 2. *q. 33. art. 8. dub. 3. verſ. Pro explicatione*, Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 30. num. 30.* Maſcard. *de prob. concluſ. 107. num. 9.* Nauarr. *in man. cap. 25. num. 33.* Sanchez *lib. 6. conſil. cap. 2. dub. 13.* Et probant *ex cap. In omni de teſt.* Sed quòd denuntiator non poſſit eſſe teſtis, docent Cai. 2. 2. *q. 69. art. 2. verſ. Ad ſecundum dicitur*, Val. *tom. 3. diſp. 5. quæſt. 15. p. 2. col. 4. verſ. Caietanus verò*, Abbas *cap. In omni de teſt. num. 4.* Aragon. 2. 2. *quæſt. 33 art. 8. col. 4. ver. Sed eſt aliud dubium*, Malderus 2. 2. *q. 33 art 8. dub. 5. dicto 3.* Et ratio eſt. Tum quia idem non debet eſſe actor, & teſtis, *cap. 1. 2. & 4. q. 4. cap. Forus, §. Iurgium, de verb. ſignif. cap. In primis, §. quia ergo 2. q. 1.* vbi gloſſa *verbo Accuſatores.* Habetur etiam *in cap. Cum P. de accuſat.* Tum quia præſumptio eſt contra illum, qui inſtat, vt damnum, ſeu pœna alteri infligatur, *cap. Si quis, 2. quæſt. 7.* Tum quia aduocatus, ſeu procurator in cauſa principali non admittitur in teſtem in cauſa appellationis, propter affectionem, quam habet ad cauſam, *cap. fin. de appell. in 6.* ergo fortiùs denuntiator non debet admitti in teſtem, cum, ſi non probet, poſſit timere, vel pœnam, vel dedecus. Tum quia ad iudicium rectum quatuor perſonæ requiruntur, *c. 1. & 2. 4. q. 4.* actor ſcilicet, iudex, teſtis, & reus; neque vllus horum poteſt duorum perſonam agere, vt *ibid.* dicitur. Tum quia Iulius III. *in conſt. eius 23. §. 10.* In multis apud Cherub. *tom. 1. bull. f. 785.* habet, quòd in peccato blaſphemiæ denuntians cum iuramento poſſit haberi loco teſtis, cum ergo id ſpecialiter concedat in blaſphemia in aliis negare videtur, quòd abſque ſpeciali indulto non liceb[a]t. *Ad cap. In omni*, dico quòd intelligitur in leuibus delictis, & vbi non agitur de pœna graui. Ita Abbas *loco cit.* Farin. *lib. 3. praxis crim. q. 108. num. 151.* Maſcard. *loco cit. num. 15.* Vel intellige dictum textum in denuntiatione facta Prælato, vt patri. Ita Val. *loco cit. verſ. Secus autem eſt*, Maſcar. *cit. num. 32.* Leſſ. *loco cit.* Thom. à Ieſu *loco cit. cap. 19. num. 5.* Quare contraria ſententia non eſt tuta, neque in Religionibus vllo modo practicanda in cauſis grauibus propter dictas rationes Et Sot. *loco cit. de ſecreto teg.* eam trepidans admittit, dicens. *Hoc dixerim probabiliter, vt oſtendam ſaltem in crimine prauitatis hæreticæ nihil fieri contra ius, ſi denuntians recipiatur in teſtem: quamvis in aliis priuatis delictis non eſſet fortè adeò conſulendum.* Et quoad hæreſim, & reliqua delicta contra communitatem cum Soto ſentit Malder. *loco cit. concl. 2.* Et Aldrat. ad hoc, vt denuntiator poſſit recipi in teſtem, requirit, quòd propriis oculis delictum viderit, quòd ad propriam vindictam non agat, neque ſuam, aut ſuorum proſequatur iniuriam, neque eius interſit, quòd reus puniatur; quòd ſi aliquid horum in eo concurrat, reiici debet tanquam omnino ſuſpectus. Prima itaque ſententia poteſt amplecti in denuntiatione euangelica, vel etiam in denuntiatione iuridica in cauſis leuibus, in quibus neque dedecus, neque grauis pœna timetur, ſed ſolum agitur de pœnis ſalutaribus.

10. Et Aduerte, quòd DD. pro hac vltima ſententia citati præſertim Aragon. nolunt, vt denuntiator admittatur in teſtem, etiamſi alia via, qua ipſe denuntiauit, procedatur. v. g. ſi quis Prælato tanquam patri denuntiauit delictum aliquod, quòd quidem delictum deinde ſit ab alio eidem Prælato tanquam iudici denuntiatum, non poteſt in hoc ſecundo iudicio examinari tanquam teſtis, qui Prælato tanquam patri illud idem delictum denuntiauit; quia ſemper habetur tanquam ſuſpectus, & ſæpe induit ſe ouina pelle lupus rapax. Vnde, cum non poſſit intellectus noſter vortices humanæ mentis penetrare, tutius eſt, vt prudens, & charitatiuus Prælatus non examinet denuntiantem paternè tanquam teſtem in foro iudiciali cum periculo damnificandi proximum in re graui.

CAPVT III.

De forma definitionis, ſeu deciſionis alicuius caſus ſpecialiter commiſſi.

FRater N. à Reuerendiſſimo P. F. N. ſpecialiter deputatus, cognitor, & deciſor cauſæ, & cauſarum inter R. P. F. N. Prouincialem Mediolanenſem ex vna, & R. P. F. N. Prouincialem Bononiæ ex altera partibus vertentis, & vertentium de, & ſuper obligatione, vel non, ſoluendi quaſdam pecunias, quas prædictus Prouincialis

Mediolanenſis à Prouinciali Bononiæ prætendebat, viſis allegationibus, iuribus, replicationibus hinc inde, verbo, & ſcripto factis, etiam ſuper dubiis à nobis in vtramque partem excitatis; viſis videndis, & conſiderandis maturè conſideratis, dicimus, declaramus, decidimus, & definimus, Bononiæ Prouincialem eſſe, ac fore condemnandum, vt de facto condemnamus ad ſoluendum Prouinciali Mediolanenſi ſcuta quinageata auri in auro; ſicque præfatæ prætenſioni ac prætenſionibus perpetuum ſilentium fore, & eſſe imponendum; vt de facto imponimus, omni meliori modo, via, & forma, quibus de iure poſſumus, ac debemus. Datum, &c. Ita declaraui, decidi, diffiniui, ſcripſi, & ſubſcripſi. Ego Frater N.

1. Noto 1. quòd delegatus ad aliquam particularem cauſam, debet in primis diligenter attendere ad literas ſuæ delegationis; nam irritum eſt quicquid agit, excedens ſibi traditam poteſtatem, *cap. Cum dilecta, §. Dictum, de reſcrip. cap. Venerabilis, §. Porrò, de iudic. deleg.* Specul. *lib. 1. partic. 1. de iudic. deleg. §. 5. n. 1.* Barboſa *in cap. Cum dilecta cit. n. 4. & 5.* Goff. *in ſum. de offic. deleg. §. Officium delegati.* Nam quicquid agitur, non ſeruata forma mandati, corruit, vt multis probat Barb. *loco cit. num. 8.*

2. Noto 2. quòd quando delegatus eſt perſona particularis, v. g. quando Generalis vel Prouincialis committit aliquam cauſam alicui Fratri particulari; debet hic literas ſuæ delegationis oſtendere, vel Prouinciali, ſi ſit delegatus à Generali, vel Correctori, ſi ſit delegatus à Prouinciali, ad hoc, vt Ordinarius permittat ipſum pacificè vti iuriſdictione in ſuo territorio, & eum in caſibus occurrentibus adiuuet; colligitur *ex cap. Cum in iure, de offic. iud. deleg.*

3. Noto 3. quòd delegatus in citatione partium debet inſerere formam ſuæ delegationis, alioquin citatio non valet. Ita Barboſa *in cap. Cum in iure cit. n. 5.*

4. Noto 4. quòd delegatus debet diligenter de partium iuribus cognoſcere, eaſque in priuato, & in publico audire, ad hoc, vt poſſit ſecundum ſcientiam cauſam diffinire, & hoc etiamſi in commiſſione deciſionis cauſæ nulla fiat mentio de cognitione, nam qui vult conſequens, intelligitur etiam velle neceſſarium antecedens ad illud; *cap. Prudentiam §. Cæterum, de off. iud. del. fine, cap. Præterea §. Hoc tibi, eod. tit.* Marian. Socin. *in cap. Venerabilis, de iudic. in princ.* Goffred. *loc. cit. §. Item officium.*

5. Noto 5. quòd licèt Ordinarius iudex ſciat, delegatum tuliſſe ſententiam iniuſtam, ſi tamen illi executio committatur, illam exequi debet, quia delegatus eſt ſupra ipſum, & Ordinarius hoc caſu eſt merus executor, *cap. Paſtoralis, §. Quia verò, de offic. deleg.* Venerus *in exam. lib. 7. cap. 11. n. 23.* Sed tu dic, quòd ſi Ordinario euidenter conſtet de iniuſtitia ſententiæ, non debet illam vllo modo exequi, ne cooperari videatur delegati iniquitati. Ita D. Thom. 2. 2. *q. 64. art. 6. ad 3.* Barb. *in dicto cap. Paſtoralis, num. 14.* vbi quamplures citat; quòd ita verum eſt, vt ſi executor tentaueris dictam iniuſtam ſententiam exequi, poteſt illi impune reſiſti, perinde ac priuato vim inferenti; *leg. Prohibitum, Cod. de iure fiſci, lib. 10.* Barb. *loc. cit.* Ille verò textus *cap. Paſtoralis*, intelligitur in ciuilibus, & vbi non agitur de magno præiudicio partis; ſeu quando non conſtat euidentèr de iniuſtitia, ſed ſolum dubitatur; aut denique intelligitur de delegato Principis. Quare non habet vllo modo locum in delegato Superiorum regularium; vnde ſi iſte iniuſtam ſententiam ferat, non tenetur Ordinarius eam exequi. Immò puto, quòd delegato conanti dictam iniuſtam ſententiam exequi teneatur Ordinarius reſiſtere, cum ad ipſum pertineat ſuas oues ab iniuſtis raptoribus defendere, & ſuorum ſubditorum incolumitati conſulere, non obſtante textu *in cap. Si quando, de iud. deleg.* vbi dicitur, quòd Ordinarius non debet iudicis delegati mandato reſiſtere violenter, ſed apud ipſum inſtare, vt differat executionem, quouſque maior Superior fuerit informatus; nam iſte textus intelligitur de delegato Principis ſupremi; & in cauſis ciuilibus; ſeu quando ſententia non eſt euidenter iniuſta.

6. Noto 6. quòd iuriſdictio iudicis delegati expirat morte delegantis, niſi negotium priùs fuerit inceptum, vt dixi *tom. 3. priu. regul. cap. 4. n. 10.* Venerus *in exam. lib. 7. cap. 11. num. 38.*

7. Noto 7. quòd delegatus poteſt recuſari, *cap. Cauſam quæ, de iudic. deleg.* tam ante, quam poſt inceptum negotium, ſeu litis conteſtationem, *cap. Inſinuante, de iudic. deleg.* Recuſato autem iudice delegato, eligi debent arbitri ad decidendam recuſationis cauſam, *cap. Suſpicionis, de iudic. deleg.* Plura *de indic. deleg.* vide apud Venetum cit. *lib. 7. cap. 11.* Goffred. *lib. 1. ſum. de iudic. deleg.* Specul. *lib. 1. partic. 1. de iudic. deleg.*

CAPVT IV.

De forma diffinitionis generalis à Viſitatoribus facienda.

FRater N. &c. Ordinis N. Generalis vniuerſis, & ſingulis Prouinciæ noſtræ N. Patribus, ac Fratribus ſalutem, & morum reformationem.

Religionis noſtræ ſpeculatores, quamvis immeriti, diuina prouidentia conſtituti, demandato nobis diſpenſationis officio, Chriſtique charitate vrgemur, vt miniſterium noſtrum verique ſpeculatoris penſa exſoluere ſtudeamus. Inter quæ quidem, cum à ſacris Canonibus, atque à noſtris præſertim regularibus ſtatutis, opportuna ſubditorum viſitatio iure optimo commendetur, quæ veluti ſpiritualis quædam eſt Religioſorum cultura, qua diuinarum rerum veneratio, regularisque diſciplina inſtauratur & complura alia ex viſitantium zelo, ac prudentia ad Dei gloriam, Religioniſque commodum, ac vtilitatem conſequuntur. Eam ob cauſam in hanc noſtram Prouinciam N. deſcendere viſum eſt, vt cuncta ne erga filios noſtros ſint proſpera, & ſalua cerneremus. Cumque omnia accuratè rimari, ſeduloque explorare ſtuduiſſemus, non ſine intimo doloris ſenſu in huius Prouinciæ hortulo zizanias non paucas excreuiſſe conſpeximus, & dum modus Domini torcularia optimo ſanctæ conuerſationis vino, gratiſſimoque religioſæ diſciplinæ oleo redundare exiſtimaremus, acerbiſſimas pariùm honeſtæ vitæ labruſcas, & fœdiſſimam irreligioſitatis amurcam animaduertimus effluxiſſe. Quare huiuſmodi vitiorum Zizanias, ac ſteriles auenas ex agro Domini radicitus euellendas, vberioraque pro iis virtutum, bonorumque operum ſemina, iuxta noſtrarum virium imbecillitatem, ſtatim curauimus iacienda:

ciendæ: Ac præterea, ne mala hæc iterum prodirent, ſalutaria non pauca, ac præſeruatiua medicamina, & non vulgaria ſtatutorum antidota promulgauimus. Demum verò, ne quid, quod pium, verumque paſtorem, ac patrem deceat, in nobis deſideraretur, euangelicæ correctioni operam dedimus non ignauam; & quantum, honeſti habita ratione, licuit, miſericordiam, pietatem, ac doctoris virgam medullitùs exhibuimus. Quoniam verò nonnulla iuris ordine ſeruato, tanquam iudices cognouimus, quæ ſine animaduerſione aliqua, ſeu pœna nequeunt præteriri, oleum ſemper cum manna miſcentes, Deumque præ oculis habentes, ac præmiſſis de iure præmittendis, nec quoquam ex iis, quæ iurium diſpoſitiones exigunt, prætermiſſo, Collegarum noſtrorum accedente conſilio, atque aſſenſu Chriſti nomine inuocato, ad infraſcriptam diffinitionem duximus deueniendum, vt per præſentes in Conuentu S. N. de N. ad hoc per nos ſpecialiter electo coram toto eiuſdem capitulo, ac prædicta Prouinciæ Patri Prouinciali de facto, ac re ipſa deuenimus.

Atque in primis cum nobis legitimè conſtiterit, Fratrem Delicatum contra Regulæ noſtræ tenorem lineas camiſias abſque Medici, & Correctoris licentia nulla neceſſitate preſſum detuliſſe, eum propterea in pœnas contra huiuſmodi offenſores in noſtro Correctorio num. 19. inflictas, incidiſſe, atque adeò ſibi quinque dierum ſpatio vino, & pitantia abſtinendum fore declaramus.

Et quia Frater Indeuotus, abſque legitima cauſa, diebus, & feſtis Communioni deputatis, ipſam ſacram Communionem recipere omiſit, eundem declaramus in pœnas contra tales in Correctorio num. 27. inflictas incidiſſe, atque ita ſibi dominico die proximè venturo ſilentium ſeruandum, panemque, & aquam dumtaxat in terra ſedendo pariter comedendum. Et ſic de reliquis. *Sic dicimus, diffinimus, pronuntiamus ſententiamus, non ſolùm hoc, ſed & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure poſſumus, & valemus. In quorum fidem ſubſcripſimus, noſtrique officij ſigillo communiuimus.* Hic omnes ſubſcribunt, Generalis ſcilicet, & Collegæ, & apponitur ſuo loco ſigillum. Deinde Notarius, ſeu Scriba publicat coram capitulo præfatam diffinitionem hoc pacto. *Lecta, lata, & publicata fuit præfata diffinitio per me Fratrem N. Notarium, ſeu Scribam dictæ viſitationis, de mandato Reuerendiſſimi Patris Generalis, coram eodem, & præfati Conuentus Sancti N. de N. capitulo, necnon prædicta Prouinciæ Prouinciali. Et in fidem dicti Pater Prouincialis, ac Pater Corrector ſe ſubſcripſerunt die 14. Aprilis, 1634.*

LITERA E.

CAPVT PRIMVM.

De forma monendi aliquem, vt ab ebrietate deſiſtat.

FRATER N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Prouincialatus onere infirmitati noſtræ à Domino, nullis noſtris exigentibus meritis, impoſito admonemur, ſedulò nobis inuigilandum eſſe, vt quæ quotidie in agro Domini ex veteri maledicto vitiorum ſpinæ, ac tribuli naſcuntur, officij noſtri miniſterio, ne altiùs excreſcant radicitùs extirpentur. Et ſanè, ſi ad vitium aliquod euellendum demandati muneris ſollicitudo nos extimulat, ad abominabilem porrò ebrietatis turpitudinem, multorum malorum, inſigniumque flagitiorum fontem, ac ſcaturiginem totis viribus extirpandam quam maximè vrget, atque inducit. Cum itaque, ſicut non ſanè maxima animi noſtri moleſtia perſæpè accepimus, P. F. N. in huiuſmodi ebrietatis vitium cum multorum ſcandalo, atque offendiculo prolabatur, & plures ſubinde murmurationes, detractiones, calumnias, aliaque nefaria verba in Dei proximique honoris maximum detrimentum euomat. Nos perpendentes animo; quam tetrum, ac turpe vitium ſit, cum in profanis; tum verò maximè in Sacerdotibus ebrietas, quamque periculoſa; ea propter huic fœditati, ne longiùs ſerpat, occurrere cupientes his noſtris literis (quas P. Correctorem Conuentus noſtri N. in quo præfatus N. localiter degit, eidem publicè legendas, ac intimandas curare volumus ac mandamus) ipſum monemus, atque hortamur, vt nimiam vini potationem, quæ eiuſmodi ebrietatis, ac temulentiæ eſt cauſa deuitet. Sin verò pudendo huic flagitio, & dicto pariter, ac viſu fœdiſſimo vlteriùs inhæſerit, ſecundum inuectas olim contra ebrioſos canonicas ſanctiones, ac iura, à nobis ſe ſciat, iuxta delicti magnitudinem, atque fœditatem, merita pœna coërcendum. In quorum fidem, &c.

Nota pro modo procedendi contra ebrioſos, quæ dixi *tom. 2. Prælati, quæſt. 2. c. 5. num. 66.* & de ebrietate dixi multa *ibid. à n. 58. vſque ad 71. & cap. 3. à n. 214.*

CAPVT II.

De forma iuramenti præſtandi ab electoribus ante electionem de meliori eligendo.

EGo Frater N. iuro, & promitto Deo Omnipotenti, ac B. Patri noſtro Franciſco de Paula, illum eligere, quem credam ſecundùm meam conſcientiam futurum huic Ordini, vel *huic Prouinciæ,* vel *huic Conuentui in ſpiritualibus, & temporalibus vtiliorem, & probiorem.*

1. Noto 1. quòd electores in Capitulo congregati, antequam ad actum electionis deueniant, tenentur ſub dicta forma iurare, per decretum Clementis VIII. quod habes *tom. 2. noſtr. priu. in conſt.* 10. *Vrbani VIII.* §. 53. vbi dicitur, *Iurent electores ſecundum veritatem cuiuſque conſcientia*, &c. quod iuramentum exigitur etiam ex decretis Concilij Baſilienſis, *ſeſſ.* 20. & 38. & ex Concilio 3. Colonienſi, *p. 1. cap.* 7. & 8. & conſonat Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 1. & 12.

2. Noto 2. circa illam clauſulam requiſitam in hoc iuramento à Papa, *Secundum veritatem cuiuſque conſcientia*, quòd electores debent eligere illum, quem probiorem iudicant ſecundùm id, quod conſcientia propria illis dictat. Eſt autem conſcientia actus intellectus practici, in indiuiduo dictans aliquid eſſe faciendum, vel fugiendum. Ita D. Thom. 1. 2. *q.* 19. *art.* 5. iuncta doctrina Malderi *ibid. tract. de conſcien. diſput.* 82. Addidi illam particulam, *in indiuiduo*, vt facerem differentiam inter conſcientiam, & ſynderesim, nam hæc in genere iudicat, omne malum eſſe fugiendum, & omne bonum ſequendum; conſcientia autem dictat, hoc malum in indiuiduo eſſe vitandum v. g. Formemus hunc ſyllogiſmum. Omne malum eſt vitandum, Eligere indignum eſt malum, tum quia eſt contra ius naturæ dictatum à Deo; tum quia turpe eſt communitati, quæ in te confidit in hoc electionis articulo, tale, & tantum damnum inferre, Ergo vitandum eſt. Sed Petrus indignus eſt; Ergo non eſt illi ſuffragandum. Maior huius ſyllogiſmi dictatur à ſynderesi. Minor eſt dictata à ratione ſuperiori, quæ ſecundum Auguſt. *de Trinit. lib.* 12. *cap.* 7. intendit rebus æternis conſpiciendis, aut conſulendis; Subſumptum verò dictatur à ratione inferiori, quæ ſecundùm eundem Auguſt. *ibid.* intendit rebus temporalibus. Quam doctrinam approbat Valent. *tom.* 1. *diſput.* 6. *q.* 5. *p.* 3. *col.* 3. *verſ. Ratio ſuperior.* Conſequentia autem iuncta cum ſubſumpto, eiuſque concluſione dictatur à conſcientia; eſt autem conſcientia duplex. Alia recta, ſeu vera quæ ex ſynderesi, veroque ſubſumpto verum iudicium infert. Alia verò eſt erronea, quæ ex ſynderesi, falſoque ſubſumpto falſum iudicium infert. Quando ergo Papa dicit, quòd iurent electores ſecundùm veritatem cuiuſque conſcientiæ, certum eſt, quòd non loquitur de conſcientia erronea, quæ legibus diuinis, & humanis aduerſatur, ſed de conſcientia recta, quæ illis eſt conformis. Quòd ſi quis habeat conſcientiam inuincibiliter erroneam de aliquo, quòd ſit indignus, qui tamen in rei veritate dignus ſit, dicunt communiter Doctores, quòd tenetur ſecundùm illam operari, ſi eam deponere non poteſt, nam facere contra dictamen rationis, malum eſt. Ego puto, quòd priuſquam ad operandum deueniat, teneatur facere quantum poteſt, vt veritas illi aperiatur, aperietur autem, ſi conſulat viros doctos, prudentes, & pios de idoneitate eligendi; ſi eligendus ſit propoſitus à Superiore, qui non ſit ſolitus indignos proponere, ſi maior pars eligentium ſit parata concurrere, & inter hos ſint aliqui viri pij, & prudentes. Quibus diligentiis factis, ſi adhuc conſcientia in ſua erroneitate perſeueret, ſequenda eſt. Neque in hoc caſu eſt procedendum ſecundùm propriam voluntatem, cum conſcientia ſit actus intellectus, vt dixi, & probat Cord. *in quæſt. theolog. lib.* 3. *q.* 1. *p.* 3. intellectus autem eſt idem cum ratione, vnde libertas, quæ eſt de eſſentia electionis, non eſt libertas animalitatis, qua aſinus in publico foro creditur, ſed rationalitatis, qua homo ad imaginem, & ſimilitudinem Dei factus, in ſe Dei quædam principia operandi habens, ſecundùm illa operatur. Quare tunc dicitur homo liberè operari, & eligere, dum operatur ſecundum rectam rationem. Ex quibus.

3. Colligitur 1. quòd ſi determinandum ſit aliquod negotium per ſuffragia publica, ſuffragia danda ſunt libera, non quidem ſecundùm ſimplex arbitrium voluntatis, ſed ſecundùm, rationem, atque ita elector, ſeu ſuffragans debet poſſe dare rationem ſui ſuffragij cuicunque petenti. Si autem quis ſuffragetur ſecundùm propriam voluntatem, ratione non regulatam, poteſt à Superiore puniri; nam in Rebuſpublicis, maximè politicis, & rationabiliter viuentibus, quales ſunt Religiones, non ſecundum beſtialitatem cuiuſlibet procedendum eſt, ſed ſecundùm rationem rectam. Adde, quòd communitas dans facultatem electoribus eligendi, & vocandi, eam illis tribuit in ædificationem, non in deſtructionem, cum exterminandum ſit, quòd ratione caret, *cap. Chorepiſcopi, diſt.* 68. Et propterea non omnibus talis facultas datur, ſed ſolùm certis aliquibus generibus perſonarum, quæ prudentiores æſtimantur.

4. Colligitur 2. quod dans ſuffragium, & eligens etiam ſecretò, non debet eligere ſecundùm propriam paſſionem, aut intereſſe ſaltem primariò, nam ſic peccaret contra dictum iuramentum, quod debet eſſe non ſecundùm propriam paſſionem, aut intereſſe, ſed ſecundùm propriam conſcientiam ratione regulatam, quo pacto conſcientia dicitur ab Origene *lib.* 2. *in epiſt. ad Rom. Pædagogus animæ*, & à Baſilio *lib. prouerb. init. Naturale iudicatorium*, & à Damaſc. *lib.* 2. *de fide orthod. cap.* 12. *Lux intellectus noſtri.*

5. Colligitur 3. quòd elector, quando fecit quantum potuit, vt ſcientiam, & veritatem attingeret, circa qualitates perſonæ eligendæ, ſi tamen adhuc id non aſſequatur, poteſt liberè ſuffragari, & abſque ſcrupulo cuiuſcunque conſcientia dictauerit, cum ſuffragia danda ſint, non ſecundùm veritatem in re, ſed ſecundùm veritatem, quam conſcientia cuiuſcunque veram exiſtimat, modo conſcientia regulata ſit à ratione, non abſolutè à voluntate, ſed à voluntate illuminata, & ducta ab intellectu, ſeu ratione. Sed pro ſupradictis diffuſiùs explicandis, vide Sayrum *in claui reg. lib.* 1. *cap.* 2. & 3. Malder. 1. 2. *quæſt.* 19. *art.* 5. & 6. *tract. de conſcien. diſp.* 82. *cum ſequentibus*; Cordub. *in q. theolog. lib.* 3. *q.* 1. Rodriq. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 71. Quæ dixiſſe libuit ad conſolationem ſcrupuloſorum, & ad confuſionem aliorum.

6. Noto 3. quòd electores debent iurare, ſe probiores electuros; probiores autem intellige, non in ordine ad ſeipſos, ſed in ordine ad alios. Vnde, ſi ſit aliquis valde ſanctus, regimini tamen ineptus, iſte minus dignus cenſendus eſt, quam minùs ſanctus, ſed regimini aptus, vt docet D. Tho. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. & *q.* 183. *art.* 3. & dixi *to.* 1. *Relig. q.* 1. *cap.* 31. §. 1. *notab.* 3.

7. Quæres 1. An iſtud iuramentum ſit de ſubſtantia electionis, ita vt electionem inualidet, ſi non præceſſerit? Reſpondeo, quòd aliqui putant, non eſſe de ſubſtantia, ſi ſimpliciter conſideretur; eſſe tamen de ſubſtantia, ſi reſpiciamus ad dictum decretum Clemen. VIII. quod fuit confirmatum ab omnibus ſubſequentibus, & ad Concilium Baſilienſe, & Colonien. Ita Petrus Greg. *de elect. cap.* 16. *num.* 4. Lauor. *de elect. cap.* 19. *num.* 50. Peregr. *in addit. ad conſtit. Cleric. regul. p.* 2. *dub.* 3. putat, quod electio non eſt quidem ipſo iure nulla, tamen quòd poteſt annullari. Sed nullo modo puto pertinere ad ſubſtantiam electionis, ſed tantùm ad bene eſſe; non enim puto, omnia illa decreta eſſe præceptiua, ſed quamplura illorum ſolùm eſſe directiua, inter quæ eſt iſtud. Nec obſtat regula *Quæ contra*, quæ eſt 64. *de reg. iur. in* 6. & *l. Non dubium, C. de leg.* vbi dicitur, quòd: *Quæ contra ius fiunt, debent pro infectis haberi*: nam intelligitur de lege prohibitiua, vt clarè conſtat *ex dicta l. Non dubium*, non autem de lege ordinatiua, qualis eſt iſta. Concilia autem illa non ſunt fidei inuiolabilis. An autem electores

res non iurantes poſſint puniri? Puto, quòd ſic. Quia contrafaciunt decretis Papæ; & habetur expreſsè *in dictis ſtatutis Clem. VIII. §. 57.*

8. Quæres 2. An ſit neceſſe, quòd illud iuramentum præſtetur ad ſacra Dei Euangelia? Reſpondeo. ſufficere, quòd ſumatur tangendo pectus more ſacerdotali, cum nihil exprimatur in dictis decretis. Et ita vſus obtinuit in noſtra Religione. Ita Sigiſ. *de elect. dub. 26. num. 5.* Lauor. *loc. cit. num. 55.* apud quos alii.

9. Quæres 3. An Vicarius miſſus ad eligendum loco Prouincialis, v. g. poſſit hoc iuramentum præſtare, cum non ſit per ſe primarius elector? Et an debeat iurare in animam propriam, vel in animam ipſum conſtituentis? Reſpondeo quòd, cum iuramentum debeat præſtari à Vicario in ordine ad actum ab ipſomet exercendum ſecundùm iudicium propriæ conſcientiæ, poteſt, & debet ab ipſomet ſumi; cum præſertim Vicarij huiuſmodi fiant cum generali mandato ad eligendum. Atque ita iurant in animam propriam, non conſtituentium. Ita Sig. *de elect. loc. cit. n. 7. & 8.* Lauor. *cit. num. 52.* Sed de iſto iuramentu vide infra *lit. V. cap. 6.*

10. Quæres 4. An ſtante prædicto iuramento, poſſit quis adhuc minùs dignum eligere? Reſpondeo poſſe, quando maior pars electorum vult eligere minùs dignum; tunc enim minor pars poteſt concurrere cum maiori parte, & etiam ipſa minùs dignum eligere, præſertim quando in dicta maiori parte adſunt aliqui viri docti, pariter, & pij, atque prudentes, ſecundùm ſtatum rerum, in quibus ſunt; nec tunc cenſenda eſt minor pars facere contra iuramentum: nam eo caſu ille minùs dignus cenſetur magis dignus, quia eſt magis acceptus. Et vniuerſaliter in Capitulis quibuſcunque ille cenſendus eſt magis; qui eſt magis acceptus electoribus, & ille eſt magis acceptus electoribus, cum quo maior illorum pars concurrit; experientia enim conſtat, quod magis gratus electoribus ſuauiùs gubernat, & meliùs, ac promptiùs illi obeditur. Et cum ſuauis gubernatio ſit vtilior, tum ſpirituali, tum temporali bono Religionis, ſequitur quòd hic, & nunc iſte ſit probior aliis; & conſequenter minor pars non ſolùm poteſt ſe maiori parti conformare, ſed etiam debet; alioqui non conſulit bono communi. Atque ita docent Syluest. *verb. Electio, 3. quæſt 2.* Caiet. *in ſumm. verb. Electio verſ. Et ſcito hic,* Salon. *2. 2. quæſt. 63. art. 2. controu. 4. verſ. In hanc partem Thomiſta,* Io. Valerius *in controu. iuris, verb. Electio, controu. 1. num. 2. verſ. Quarto quando video, 2. 2. quæſt. 63. art. 2. dub. 3. concluſ. 3.* Vega *1. part. ſumm. cap. 97. caſu. 1.* Diana *tom. 3. tract. 5. reſol. 110.* Sanch. *lib. 2. conſil. cap. 1. dub. 4. num. 6.*

11. Quæres 5. An electores Definitorum, Collegarum, Commiſſorum, Diſcretorum teneantur iurare? Reſpondeo affirmatiuè. Tum quòd dicti omnes habent iuriſdictionem, & magnam auctoritatem ad condendas leges, definiendas cauſas tam temporales, quàm ſpirituales, vel in Capitulo generali, vel in prouinciali, aut definitorio, vel cum Prælato, cuius officij participes ſunt. Tum quòd ita expreſsè habetur *in dictis decretis Clem. VIII. num. 53.* vbi dicitur, *In Superiorum, & Officialium omnium electionibus, &c. iurent electores, &c.*

12. Aduerte hic, quòd quando fit iuramentum de eligendo meliori, intelligitur de poſſibilibus haberi, non de meliori ſimpliciter. Ita Caiet. *2. 2. q. 63. art. 2. fine.* Item intelligitur iuramentum de meliori eligendo ſecundum ſtatuta Religionis v. g. in Ordine noſtro Commiſſus ad Capitulum Prouinciale debet eſſe vnus ex electoribus, & Correctores debent eligi de corpore Prouinciæ. Quando ergo iuro, me electurum Commiſſum, quem iudicauero probiorem, intelligitur, quòd eligam ex illis, qui ſecundum ſtatuta poſſunt eligi non de melioribus ſimpliciter. Et ſic de Correctoribus. Ita Aragon *2. 2. q. 63. art. 2.* Sanchez *lib. 2. conſil. cap. 1. dub. 13. num. 3.*

13. Aduerte etiam, quòd quando elector habet amicum, quem certiſſimè ſcit eſſe dignum; poteſt eligere illum, quando non videt certiſſimè, & euidenter, alium eſſe digniorem, ſed probabiliter tantùm; nam ea certitudo, qua nouit, ſuum amicum, eſſe dignum, habita longa experientia, præferenda eſt opinioni, quæ habetur de maiori alterius dignitate, & cum certitudo opinioni prævaleat, in iſto caſu amicus de quo ſum certus, quod eſt dignus, cenſetur dignior illo, de quo ſolùm opinionem habeo, quòd ſit dignior, iuxta illud. *Tene certum, & dimitte incertum.* Ita Sanch. *loc. cit. num. 4.*

14. Aduerte etiam, quod electores tenentur adhibere mediocrem diligentiam ad inquirendum digniorem, ideſt, eam diligentiam adhibere tenentur, quam viri diligentes adhibent in curandis rebus propriis, non quam adhibent diligentiſſimi. Vnde non debent eſſe contenti generali, & ſuperficiali diligentia, ſed debent adhibere diligentiam particularem, & ex profeſſo: nam qui tenetur ad finem, tenetur etiam adhibere media neceſſaria ad illum finem obtinendum, ſed electores tenentur eligere digniorem, tum ex officio, tum ex præſtito iuramento. Ergo ex eiſdem motiuis (qui enim vult conſequens, vult etiam, & antecedens, ducens ad illud) tenentur adhibere mediocrem diligentiam. Ita Sanchez *loc. cit. num. 2.* vbi citat Caiet. Sotum, Aragon. Salon. Nau. & alios.

CAPVT III.

De forma, qua Scriba in Capitulo electus, ille fidelitatem promittit.

EGo Frater N. electus in Scribam huius Capituli, iuro, & promitto Deo Omnipotenti, & vobis Patribus, vt ſingulis, & vniuerſis, quòd ero fidelis in hoc munere exercendo.

1. Noto 1. quòd hoc iuramentum ſumitur tacto pectore, more ſacerdotali; eſtque introductum in noſtra Religione *ab anno* 1520. *die* 26. *Maij,* quo Pariſiis celebratum eſt Capitulum generale, in quo, vt patet *ex num. 5.* Patres illius Capituli deſierunt eligere quatuor illos Scrutatores, qui ſingula Patrum vota audirent, & ſcrutarentur, & ſolum decreuerunt, dicta vota audiri, & ſcrutari per Scribam capitulariter electum, confiſi de illius fidelitate. Vnde factum eſt, vt in ſequentibus capitulis ſemper Scriba electus iuret, & promittat Capitulo fidelitatem.

2. Noto 2. quòd licèt in Ordine noſtro Scrutatores non ſcrutentur ſingulorum vota, vt videtur velle *cap. Quia propter, de elect.* non tamen per hoc poteſt dici, quòd electiones in Ordine noſtro non ſint canonicæ, vt quidam ignorantes nimis audacter auſi ſunt dicere; nam in primis reliqua omnia requiſita *in dicto cap.* obſeruantur ad vnguem, vt probaui *tom. 1. Relig. quæſt. 1. cap. 31. notab. 6.* & denominatio ſumitur à maiori, & digniori parte: Barb. *de axiom. iuris, axiom. 69. num. 5.* Deinde Gloſſa *in dicto. c. Quia propter, verb. Sanior,* ait, hunc numerum Scrutatorum non eſſe de ſubſtantia electionis; ait enim, *quòd tres tantùm debeant eſſe inquiſitores, non credo eſſe de ſubſtantia, dummodò tot ſint, quòd fraus fieri non poſſit,* Sed, ſcrutante ſolo Scriba in ordine noſtro, maior fraus fieri non poteſt, quàm fieret, ſcrutantibus. Et licèt dicta Gloſſa videatur dicere, non eſſe de ſubſtantia, quòd

quòd tantùm ſint tres, annuens poſſe eſſe plures, non verò pauciores; non video tamen, quare poſſint eſſe plures, quàm tres, & non pauciores, cum textus tres requirat. Vnde concludo, quòd, ſi non eſt de ſubſtantia, quòd ſint tantùm tres, quia poſſunt eſſe quatuor v. g. neque ſit de ſubſtantia, quòd ſint tantùm tres, quia poſſunt eſſe duo, vel vnus tantum, & ſic Mirand. *to. 1. manual. q. 23. art. 29. ver. Tertio eſt*, ait, quòd ſecundum opinionem multorum Doctorũ, non eſt de ſubſtantia electionis, quòd Scrutatores debeant eſſe tres. Tertiò. Quia numerus ille Scrutatorum in fauorem electionis, ne ſcilicet in ea fraus fieret, introductus eſt. Ergo, ſi cum minori electorum incommodo, & cum eadem excluſione fraudis, fieri poteſt electio cum vno ſolo Scrutatore non eſt contra mentem Canonis, vnum ſolum adhibere, ſed hoc obtinetur cum ſolo illo Scrutatore in Ordine noſtro; ſic enim cum maiori libertate dant ſua vota electores, nec vlla maior fraus poteſt in electione tali fieri, quàm ſi adhiberentur tres; Ergo. Quartò. Quia ille numerus trium Scrutatorum tollit multum de libertate electoribus, quod fuit motiuum noſtri Capituli generalis; non enim omnes ſunt gigantes, ſed libertas eſt maximè eſſentialis electioni, & ita vt, ea non poſita, ceſſet omnino electio, vt dicitur *in cap. Periculum, §. Cæterum. de elect. in 6.* Ergo inuenire modum, quo electiones fiant cum libertate maiori, non eſt facere contra mentem Canonis; immò eſt Canonem adiuuare, quod eſt conceſſum *in capit. 1. de nou. op. nunciat.* non enim potuit Canonum auctor fraudibus omnibus obuiare. Quintò. Quia dato, quòd iſte noſter modus eligendi per vnum ſolùm Scrutatorem, eſſet contra *illud c. Quia propter, de elect.* quoad illud punctum de tribus Scrutatoribus, quod non concedo; tamen poteſt dici, quòd longa, ac præſcripta conſuetudo centum, & plus annorum abrogauerit illum Canonem quoad hoc punctum. Sextò. Quia Summi Pontifices ab illo anno 1550. confirmauerunt omnes electiones noſtrorum Generalium, tanquam ritè, & canonicè factas. Ergo ſignum eſt, quod non cenſuerunt, eſſe factas contra Canones: quod ſi cenſuerunt; cum nihilominùs confirmauerint, & plerumque cauſa cognita, dicendum eſt, quod dictos canones abrogauerint. Septimò. Quia cum fuiſſet recurſum aliquando ad ſacram Congreg. Regularium, vt dignaretur declarare, an hic modus eligendi, qui ſeruatur in noſtra Religione, eſſet contra Canones, ſacra Congregatio, re maturè diſcuſſa, declarauit, quòd Religio continuaret in dicto modo eligendi, & conſequenter quòd non erat iſte modus contra Canones. Octauo. Quia iſte punctus de tribus Scrutatoribus videtur abrogatus per Concilium Trident. *ſeſſ. 25. de Regul. c. 6.* quatenus ſummam requirit in electionibus ſecretudinem, Et ita cenſuit Mir. *tom. 2. manual. queſt. 3. art. 29. verſ. ſeptimo.* Nonò. Quia licèt tres iſti Scrutatores non ſcrutentur ſingulorum vota, quando dantur ab electoribus, ſcrutantur tamen ea, quando iam data ſunt, & electione ſecuta. Et tandem, quòd hic modus eligendi in Ordine noſtro non ſit contra Canones, docuit doctiſſimus Paſſatel *in ſchol. ſuper capitulum Auenion. 1. num. 2.*

CAPVT IV.

De forma communis electionis, quæ fieri debet electione ſecuta.

EGo Frater N. nomine meo, & nomine eorum, qui mecum conſenſerunt, eligo in Generalem Ordinis N. vel in Prouincialem Prouinciæ N. &c. P. F. N. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

1. Noto, quòd iſta communis electio, electione ſecuta facienda eſt per Scribam; vt fit ordinariè in Ordine noſtro, vel per alium à Capitulo deputatum, in caſu, quo fortè ipſe Scriba in prælatum eligeretur. Et pro hac electione videnda ſunt, quæ dico *tom. 1. Religioſi, q. 1. cap. 31. notab. 2.* & quomodo ordiendum ſit negotium electionis à principio vſque ad finem, vide *in 1. parte noſtri Ritualis c. 14.*

CAPVT V.

De forma literarum electionis Correctoris localis mittendarum ad Capitulum diffinitorium, vel Prouinciale pro confirmatione.

IN Nomine Domini Amen. Reuerendi admodùm Patres. Cum ad nos Conuentus huius N. locales Fratres, & vocales de iure pertineat eiuſdemmet Conuentus Correctoris electio, die ad hoc per regularia ſtatuta præfixo, qui eſt 15. Septembris, ad prædictum munus obeundum, ſolemni priùs Spiritus Sancti miſſa decantata ſacra communione refecti in Capituli locum proceſſionaliter conceſſimus: vbi quidem diuino Numine iterum inuocato, Capituloque per Patrem Correctorem rehabilitato, factis proteſtationibus, cæteriſque peractis, quæ de iure, & more fieri ſolent, & debent, ad electionẽ tandem eiuſdẽ Conuentus Correctoris deuenimus; ac per viam ſcrutinij electus eſt R. P. F. N. vt hic per præſentes incluſas ſchedulas videre licet; quæ porro electio tanquam canonica, & viri de Religione benemeriti, vt à RR. adm. Paternitatibus VV. pro noſtra conſolatione, & huiuſce Conuentus, tum Spirituali, tum temporali profectu confirmetur, humiliter depoſcimus in quorum fidem, &c.

CAPVT VI.

De eadem forma in caſu electionis non ſecutæ propter diſcordiam.

IN nomine Domini. Amen. Reuerendi admodum Patres, Sancta, atque catholica Eccleſia filios diſſenſionis interdum, atque diſcordiæ denſa caligine circumuolui, etſi iniucundum, nec nouum tamen, nec graue, nec reprehenſibile iudicatur. Eſt enim fragilitatis nedum humanæ, verum etiam ſanctorum hominum, puriſſimorumque ſpirituum naturalis ad diſſenſionem procliuitas, & inclinatio. Nonne in faciem ſe Petro reſtitiſſe gloriatur quodammodo vas electionis? Et cuius mens in legendo non erecta, longo regni Perſarum Principis, alteriuſque Angeli diſſidio retinetur? vt mirum propterea videri nequaquam debeat ſi nos humi repentes, luteaque

vaſa

vaſa circumferentes, in huiuſce noſtri Conuentus N. Correctoris electione, ob quam in capituli locum die præfixa conueneramus, peractis peragendis, mutuò concordes, in varias coacti ſimus abire, ſententias, nec optatum nobis conceſſum ſit paſtorem eligere, & cooptare. Quamobrem, venia in primis petita, Reuerendas admodum Paternitates veſtras obnixè rogamus, vt bonum nobis, prudentemque Correctorem, qui non Dominus ſit, ſed pater, non lupus, ſed paſtor, non timorem incutiat, ſed amorem præferat, pro hoc noſtro Conuentu dignentur prouidere. Quod quidem breui fore ſperantes, Deum interim precabimur, vt Reuerendas admodum Paternitates veſtras in cunctis ſalubriter dirigat, illiſque efficacis gratia luce præſit, & aſſiſtat. In quorum fidem, &c.

CAPVT VII.

De eadem forma in caſu electionis non ſecutæ propter penuriam Fratrum vocalium.

IN nomine Domini, Amen, Reuerendi admodùm Patres. Nos huius Conuentus N. Corrector, & Fratres locales, ac vocales; notum vobis facimus, quòd habenda electionis Correctoris præfati Conuentus inſtante die, peractis ſecundum iura peragendis, Capituli locum ingreſſi, haud poſſe nos ob Fratrum vocalium penuriam, electionem prædictam, iuxta noſtra ſtatuta, celebrare comperimus. Quamobrem RR. admodum Paternitates veſtras obnixè rogamus, vt inopiæ, miſeriæque noſtræ commiſerantes, idoneam Correctorem, qui prælibato Conuentui, cum in temporalibus, tum verò ſpiritualibus prodeſſe queat, ac velit, dignentur prouidere. Et Dominus ſit illis propitius. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. circa has tres formas, quòd in omni electione per ſcrutinium debet præcedere tractatus conſultorius, vt dico *tom. 3. priuil. cap. 9. num. 7.* In Ordine noſtro iſte tractatus in Capitulis generalibus, & prouincialibus incipit à die, quo aperitur Capitulum, id eſt, quo primò electores capitulariter conueniunt. In Capitulis verò localibus, in quibus eliguntur Superiores locales incipit ab horis 24. ante præfatam electionem, & hoc de more Religionis, idque intelligitur, etiamſi Superiores nihil dicant electoribus. Nec eſt neceſſe, quòd iſte tractatus fiat in communi, id eſt, omnibus capitularibus congregatis, & conſulentibus, ſed ſufficit quòd electores duo, vel plures inter ſe tractent de perſona eligenda, & ita ſemper ſeruari vidi. Cui practicæ ſtandum eſt, cum nihil clarè habeamus de iure circa hoc ſtatutum. Tractatio autem iſta, quam facere debent inter ſe electores, poteſt eſſe de perſona eligenda in communi, v. g. ſi electores dicant inter ſe, volumus eligere perſonam idoneam, quæ poſſit, & valeat neceſſitatibus Religionis ſubuenire: Seu etiam poteſt eſſe in particulari de tali perſona eligenda, v. g. Pater talis mihi videretur eſſe bonus pro tali dignitate, nam vir eſt valde pius, prudens, ac doctus, &c.

2. Noto 2. quòd electio Superiorum localium in Ordine noſtro ad Fratres locales pertinet per Regulam *n. 49.* & eſt conforme iuri communi, *cap. 1. de elect.* fit autem *die 15. Septembris*, per determinationem *cap. Roman 6. num. 16.*

3. Noto 3. quòd ante quamlibet electionem canonicam decet cantari miſſa Spiritus Sancti, cui debent intereſſe omnes electores, quique debent eo die ante electionem confiteri, & communicare, & cantata miſſa, debent, proceſſionaliter cantando, *Veni creator Spiritus*, procedere ad locum Capituli. Quæ omnia eſſe de ſubſtantia electionis poſt Concilium Baſilienſe, docet Bayſius *in direct. el. Et. p. 3. c. 13. num. 2. & 3.* & fuerunt ſeruata in 1. Capitulo generalis noſtri Ordinis Romæ celebrato *n 15. & in Capitulo Pariſienſi, n. 5. & in cap. Romano 3. n. 8. & in 6. Val. 4. n. 1. & in Cap. Malachitano, n. 1.* licèt putem, quòd non ſint de ſubſtantia, vt dixi *tom. 1. Relig. c. 31. notab. 4.* conuenientiſſimè tamen ſtatuta exiſtimo; atque ita debere omnino ſeruari, vt in forma præſcripſi. Et certè miſſa Spiritus ſancti eſt ita in conſuetudine, vt ſine mortali eam non poſſe omitti putem. Confeſſio, & cõmunio videntur etiam neceſſariæ; cum enim inuocãda ſit Spiritus ſancti gratia ad effectũ bonæ electionis, & hæc omnimodam puritatem requirat, conſonum videtur, vt dictis ſacramentis anima purificetur, ad hoc, vt inuocantibus Spiritus ſanctus aſſiſtat. Qui autem omittunt hæc facere, non eſt mirum, ſi quandoque abortum faciant, & monſtra Prælatorum gignant; nam cum non debita puritate aſſiſtentiam Spiritus ſancti poſtulent, hic tales electiones contemnit, & ignorat, iuxta illud Oſeæ 8. *Ipſi regnauerunt, & non ex me Principes extiterunt, & non cognoui.*

4. Noto 4. quòd poſt ingreſſum Capituli, & nonam inuocationem diuini Numinis legitimatur Capitulum hoc modo, ſcilicet. In Capitulo generali, & prouinciali leguntur literæ patentes Commiſſorum, & Vicariorum, ſi qui adſint, interimque ipſi reſpectiuè Capitulo exeũt, quòd ſi contra dictas literas, aut dictos Commiſſos nihil opponatur, ſingulorum publicis votis admittuntur. Ita ſtatuitur pro Ordine noſtro *in c. Rome. n. 4.* In Capitulis localibus exeunt extra Capitulum ſinguli electores, vnus poſt alium, & deinde votis remanentium, ſi nihil opponatur, admittuntur. Sed hic exitus non videtur neceſſarius in iſto Capitulo locali, cum nullus ſit de nouo admittendus, qui de Capitulo non ſit, & ſi aliquid contra quenquam de dicto Capitulo opponendum ſit, poſſit, & debeat opponi, ipſo præſente, vt ſe deffendere poſſit. Quare hic Genuæ ſeruatur, quòd congregatis in Capitulo omnibus vocalibus Corrector dicit. Eſtne aliquis, qui habeat aliquid opponere contra quenquam ex Patribus hic præſentibus, propter quòd non poſſit habere vocem in iſta electione? Si aliquis dicat, Ego habeo opponere contra P. F. N. hic F. N. iubetur exire de Capitulo, & audiuntur oppoſitiones; ſi opponat aliquid friuolum, non admittitur, ſi opponat aliquid ſubſtantiale, vocatur ille, contra quem oppoſitum eſt, & manifeſtatur illi oppoſitio, ad hoc, vt ſe defendat. Auditis vtriuſque rationibus, Capitulum iudicat. Si verò, dicente Correctore, an aliquis habeat quidquam opponere, nullus reſpondeat, vel ſinguli dicant, ego nihil habeo, Corrector dicit, *Sit nomen Domini benedictum*, & proceditur ad vlteriora.

5. Noto 5. quòd, prædictis finitis fiunt per Præſidentem Capituli proteſtationes de non admittendo excludendum, & de non excludendo admittendum. Deinde datur abſolutio à cẽſuris ad effectum electionis. Atque ita ſtatutum eſt pro Ordine noſtro *in cap. Barchin. 1. num. 1. & in Genuenſ. 5. num. 2.* Quid autem

iuuet

iuuent dictæ proteſtationes, vide Mandagot. *de elect. p.1. c.20.* Et ſcias, quòd iuuant ad ſaluandam electionem in caſu, quo ibi eſſet aliquis, qui vocem non haberet per quemcunque defectum, non proteſtatio hæc valet ad probandum, quòd non fuit ſcienter admiſſus. Quid autem iuuet dicta abſolutio, dixi *ſupra lit. A. cap.7.*

6. Noto 6. quòd in Ordine noſtro non poſſunt Prouinciales non ſolùm præſidere in Capitulo locali congregato pro electione Correctoris facienda, ſed nec etiam illi intereſſe. Quod ſtatutum eſt ad ſaluandam libertatem electionis, *in cap. Val. 4. num. 26.* Poſſunt tamen Generales in dictis Capitulis localibus præſidere, vt ibidem dicitur.

7. Noto 7. quòd electiones Correctorum in Ordine noſtro non publicantur, niſi in Capitulis diffinitoriis, aut Prouincialibus. In Capitulis verò localibus, finito ſcrutinio Scriba dicit, *Adeſt electio.* Et ita diffinitum eſt *in c. Valent. 4. n. 26.* Vide quæ dixi *tom. 1. Religioſi q.1. cap.31. §.7.*

8. Noto 8. quòd numerus ſufficiens pro facienda electione Correctoris ſunt duo Fratres locales, & vocales, quia, cum poſſint eligere extra Conuentum de corpore Prouinciæ, manet in illis duobus vera libertas. Ita Paſſar. *in Schol. ex Auenion. ad dub. 12. de canonica electione.* Et fuit ita declaratum à Sacra Congreg. *anno Domini* 1628. vt refero *tom. 2. Religioſi, q.1. cap.4. num.*119. Et habetur *in cap. Nullus de elect.* Si autem electio facienda ſit de corpore Capituli, duo non ſufficiunt, neque tres, ſed ad minùs requiruntur quatuor, vt electores liberi ſint; alioquin electio nulla eſt, cum libertas ſit de illius eſſentia, vt bene aduertit Paſſar. *ibidem.*

9. Noto 9. quòd dubitant Doctores, an ſit ſimonia permutare res ſpirituales v. g. orabo pro te Deum, ſi tu oraueris pro me eundem, ſi mihi confitenti aures dabis, ego tibi confitenti aures dabo, ego baptizabo te, ſi tu baptizaueris me. Ricardus *in 4. d. 25. art. 3. q. 1. ad 1.* Sylu. *verbo Simonia q. 16. in fine*, Armilla *num.42.* Petrus Nauar. *de reſtit. lib. 2. cap. 2. num. 386.* affirmant. quia *in cap. Quæſitum de rerum permut.* dicitur, quòd datio rei ſpiritualis pro alia ſpirituali, interueniente pacto, eſt ſimoniaca Negant verò eſſe ſimonia Aragon. *2.2. q. 100. art. 1. col. 8.* Sotus *lib. 9. de inſtit. q.5. art. 2. ad 3.* Victoria *relect. de ſimonia num. 17.* Rodriq. *tom. 2. ſum. cap. 66. num. 2.* Sanchez *tom. 1. opuſc. lib. 2. cap. 3. dub. 44. num. 3.* quia, inquiunt, ea ſolùm ſimonia prohibetur, qua aliquid ſpirituale temporali pretio emitur, *Actor. 8.* & colligitur *ex cap. 1. Matthei*, & ad *cap. Quæſitum* dicunt, quòd ſolum loquitur de beneficiis.

10. Hinc deducit Sanchez, quòd excuſantur à ſimonia monachi conuenientes inter ſe hoc pacto, elige me in Prouincialem, & ego te eligam in Priorem; quia licet hæc officia ſint ſpiritualia, non ſunt tamen beneficia, & ſic ita ſentire doctos iuniores, hæc refert etiam Diana 4. *parte ſuarum reſol. tract. 4. miſcell. reſol.* 150.

11. Sed hæc deductio mihi non videtur legitima. 1. quia etiam probata ſedula ſententia, & probato, quòd officia regularia non ſint beneficia, vt docui *tom. 1. relig. q.1. cap. 31. §. 9. dicto 21. verſu Nauarrus*, illa exempla, quæ ponunt Doctores 2. ſententiæ, ſunt purè ſpiritualia, officia autem iſta non ſunt purè ſpiritualia; nam, vel dicunt ex æquo ſpiritualitatem, & temporalitatem, vel ſaltem vnum altero ſolum principalius, vt dixi *tom. 2. Relig. quæſt. 1. cap. 7. num. 13. & fuſiùs cap. 5. à num. 61.* vnde non valet deductio à purè ſpiritualibus ad ſpirituale, & temporale mixtum. 2. quia *in cap. De hoc, de ſimonia* expreſsè declaratur ſimoniacum eſſe tali modo paciſci, dabo tibi ſuffragium in hac electione, ſi mihi dabis in alis, & præter Doctores, quos ad id adduxi *tom. 1. relig. q. 1. cap. 31. §. 9. dicto 2.* id docent Azor *inſtit. moral. part. 3. lib. 12 cap. 7. q. 1. verſu Et itidem*, Diana *3. part. tract. 2. reſol. 125.* Suarez *tom. 1. de relig. lib. 4. de ſimon. cap. 39. num. 13. & 14.* quem videbis pro elucidatione huius difficultatis *ibidem cap. 31. à num. 1. & num. 20. & ſequentibus.* Et aduerte ſemper, quòd ideo iſte modus procedendi in electionibus dicitur, & cenſetur, ſimoniacus, quia lege eccleſiaſtica eſt prohibitus, *dicto cap. De hoc de ſimonia*, vt innuit Suarez *dicto cap. 39. num. 14.* vbi addit, quòd quia dictis officiis eſt ſemper aliquod temporale annexum, ſi tales pactiones fiant propter illud temporale principaliter, eſt etiam ſimonia contra Ius naturale. Quare non video, quomodo illa doctrina Sanchez poſſit ſaluari, niſi dicatur, quòd taliter paciſci non eſt ſimoniacum, quatenus ſimonia eſt iure naturali prohibita, vt loquuntur multi Doctores pro 2. opinione citati, & in ſpecie Victoria. Et ſi ad *dictum caput, De hoc*, reſpondeat Sanchez, quòd loquitur de beneficiis. Dico 1. quòd Papa ibi damnat tanquam ſimoniacum modum illum procedendi in electionibus, dabo tibi prioratum, ſi tu conſenſeris mecum in prouincialatu. 2. Dico quod licet officia regularia non ſint beneficia, ſunt tamen illis multùm ſimilia, vnde debent eodem iure cenſeri, præſertim in fauorem animæ. 3. Dico, quòd opinio iſta Sanchez nullo modo eſt probabilis, quia ipſe primus eam adinuenit, & non ſatis probauit, imò etiamſi eam probaret, eſſet adhuc mihi improbabilis, quia viam aperiret multis negotiationibus illicitis, & ſordidis. Verum quidem eſt, multos Doctores, quos citat Diana *4. part. tract. 4. reſol. 155. verſu Verum hic*, aſſerere ſimoniam ſolo iure eccleſiaſtico prohibitam non ſubiacere pœnis ſimoniæ, nec nullitatem inducere, nec excommunicationem, vnde ſic electi peccant quidem mortaliter, tamen non tenentur prælaturæ ſic obtentæ renuntiare, nec excommunicati ſunt ſecundum iſtos, ſed his non adhæſi *tom. 1. relig. ſubd. cap. 31. §. 9. concluſ. 2. verſ. Tertio probatur* cum doctoribus, quos refert idem Diana in principio dictæ reſolutionis.

CAPVT VIII.

De forma literarum electionis Correctoris per mortem prædeceſſoris, mittendarum ad Prouincialem, & collegas pro confirmatione.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendi admodùm Patres. Notum ſit PP. VV. anno Domini 1634. *die* 24. *Aprilis bonæ memoriæ P.F.N. huiuſcè noſtri Conuentus N. olim Correctore defuncto, eiuſque corpore eccleſiaſtica tradito ſepulturæ, Nos P. F. N. ab eodem defuncto, infirmitate durante, Vicarium inſtitutum, vnà cum Fratribus localibus, & vocalibus prædicti Conuentus die* 26. *Aprilis Capituli locum ingreſſos, diligentique inter nos deliberatione præmiſſa electionem Correctoris loco defuncti, quòd Fratres omnes vocales, ad quos ſpectabat adeſſe cerneremus, die* 27. *Aprilis celebrandum ſtatuiſſe. Atque ita diem vigeſimum ſeptimum hora mane conſueta ad huiuſmodi electionem faciendam præfiximus, ac deſtinauimus. Quo ſanè die aduentante, Spiritus Sancti Miſſa primùm celebrata,*

ta, in Capituli locum conuenimus, ac præmiſſis de iure præmittendis, ad prælibati Correctoris electionem pariter deuenimus, factoque ſcrutinio, Patrem Fratrem N. Scriba atteſtante, electum fuiſſe, vt ex incluſis ſchedulis innoteſcit, compertum eſt. Quæ porro electio tanquam canonica, Patriſque de Religione bene meriti, vt à RR. admodum Paternit. VV. confirmetur obnixè depoſcimus, ac poſtulamus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod annus, & dies mortis Prælati debent poni in præfatis literis, vt ſciatur, quando Eccleſia cœperit vacare; Mandagot. *de elect. p. 5. forma* 1. Itidem debet exprimi nomen Prælati defuncti, vt ſciatur per cuiuſquam mortem vacauerit Eccleſia, *cap. Bona, el.* 1. *&* 2. *de poſtul. Præl.* Item non debet fieri electio, priuſquam defuncti corpus Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradatur, ſed hoc ſolùm eſt de honeſtate, vt Mandagot. *de elect. p.* 1. *cap.* 1.

2. Noto 2. quod in caſu mortis correctoris localis in Ordine noſtro Vicarius ab eo ante mortem ſua infirmitate durante, conſtitutus remanet Vicarius, quovſque alter de nouo eligatur à Capitulo locali; præſidetque in omnibus, etiam in electione noui Vicarij loco defuncti. Sic ſtatutum eſt *in cap. Barchin.* 3. *elect.* 4. *num.* 4. Quod ſi Corrector ſubitanea & improuiſa morte decedat, tunc primus in officio, ſi adſit, vel primus ſenior antiquitate Religionis, ſi non adſint Seniores, Capitulum congregabit, ad determinandum diem electionis, cæteraque ſacienda, quæ neceſſariò fieri debent, argum. *cap. Volumus, iuncta Gloſſa verb. Clerus, d.* 89.

3. Sed quid, ſi moriatur Corrector ex morte ſubita, & Seniores ſint extra Conuentum, quando reuertentur, erit-ne primus Senior vicarius? Diſtinguendum puto. Vel edem die ſunt reuerſuri vel non. Si primum, puto: quod tunc Vicariatus pertineat ad primum ſeniorem; illa enim breuis abſentia eſt omnino per accidens; deinde non poteſt dici abſens, qui eſt in loco, vel ciuitate, cum commodè poſſit vocari; argumento eorum, quæ dixi *tom.* 1. *Relig. q.* 1. *c.* 31. §. 6. *concluſ.* 3. quod ad electionem vocandi ſunt, qui ſunt in ciuitate, vel loco: Si verò ſeniores non ſunt eodem die reuerſuri, tunc ſubdiſtinguo. Vel ſunt abſentes propter negotia Conuentus, vel proper negotàa propria. Si primum, quando reuertuntur, primus ſenior ſumit officium; nam qui reipublicæ cauſa abeſt; adeſſe videtur, & abſentia non nocet illi, qui propter negotia Conuentus abeſt, *cap. Expoſuit, de dilat.* Bart. *ad leg. Teſtamento, ff. de alim. & cibar. legat. nu. vnic.* Et habetur expreſsè *in regul. iuris Cæſarei* 183. quæ dicit, Quòd *abſentia eius, qui reipublica cauſa abeſt, neque ei, neque aliis damnoſa eſſe debet.* Quæ ratio valet etiam ad probandum, quòd quando in Conuentu eſſent duo ſeniores, & tertius antiquior fuiſſet miſſus ad aliqua negotia Conuentus, breui reuerſurus cum hic reuertitur debet exercere officium Vicarij. Si verò ſunt abſentes propter negotia propria, tunc Vicariatus illi non debetur, ſed antiquiori, qui erat in conuentu tempore mortis; nam quando abeſt ob propria commoda, lex illi non ſuffragatur; vnde verè abſens dicendus eſt. Et eodem modo philoſophandum puto de Collegis Generalis, quando hic moreretur, & primus abeſſet propter negotia Religionis, breui tamen rediturus.

4. Noto 3. quod in huiuſmodi electione Vicarij loco correctoris defuncti vocem habent, qui locales in dicto Conuentu erant ante, vel in principio infirmitatis, etiamſi non fuerint in eodem conuentu per trimeſtre ante locales; cum conſtitutio Clem. VIII. intelligenda ſit de electionibus, quæ annuatim fiunt menſe Septembri, & non de aliis. Ita ſtatuitur *in cap. Barchin.* 3. *ſeſſ.* 4. *num.* 5. Quod ſi eo tempore non fuerint Fratres vocales in præfato Conuentu in ſufficienti numero pro tali electione celebranda, ſcribendum eſt Prouinciali, qui prouidebit, vt *in cap. Valent.* 4. *num.* 30. in quo ſtatuitur, quod in caſu mortis poſſit Prouincialis propria auctoritate prouidere per aliquot dies de Vicario, quovſque electio Vicarij ordinarij fiat ab electoribus. Quod tamen poſt dictum ſtatutum Barchin. non videtur habere locum, niſi in caſu mortis repentinæ, & defect. Fratrum vocalium, vbi Prouincialis eſſet præſens, vel paruum diſtans.

5. Noto 4. quod electio Correctoris facta cauſa mortis non debet publicari, ſed ſtatim ac fuerit ſecuta claudi debet, & mitti ad Patrem Prouincialem, & collegas, qui eam confirment. Ita ſtatuitur *in dicto cap. Barchin.* 3. *n.* 6.

CAPVT IX.

De forma literarum electionis Correctorum Romanorum mittendarum ad Patrem Generalem pro Confirmatione.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendiſſime Pater. Nos Corrector, & Fratres in Conuentu S. N. de Vrbe locales, & vocales R. P. V. ſignificamus, noui Correctoris præfati Conuentus electionis habendæ, inſtante termino, die videlicet 29. *menſis Septembris, hora mane conſueta Spiritus Sancti miſſa priùs decantata, ſacra refectos ſynaxi, campanulæ ſono, vt moris eſt, in Capituli locum conueniſſe; vbi quidem, præmiſſis de iure præmittendis, ad electionem Correctoris deuenimus. Atque ita via ſcrutinij electus eſt P. F. N. ſingulari pietate vir, & literarum ſcientia apprimè condecoratus, quem itidem in eccleſiam,* Te Deum laudamus *decantando, hilarè atque iucundè comitatum humili, ac religioſa manuum deoſculatione venerabundi excepimus, eique tanquam Patri, ac Paſtori debitam præſtitimus obedientiam. Cum huiuſmodi igitur noſtra electio ritè, & canonicè facta ſit, virumque præferat tanto muneri idoneum, R. P. V. obnixè rogamus, vt eam pro noſtra conſolatione, veſtrique Conuentus vtilitate confirmare dignetur, Deum illi propitium interim exoptantes. In quorum fidem &c.*

1. Noto, quòd electiones Correctorum Vrbis in Ordine noſtro fiunt in die S. Michaëlis Archangeli *die* 29. *Sept.* & ſtatim electi publicantur, & exercent officium, ita conſuetudine approbante, vt dixi *tom.* 2. *Relig. q.* 1. *cap.* 4. *n.* 93. immo per priuilegium Iulij II. quòd habetur *tom.* 1. *noſtr. priu. in conſt.* 2. *Iulij II.* §. 4. Tenentur tamen confirmationem petere à Generali, vt declarant *cap. Panta num.* 53. *& Val.* 31. *num.* 9. & de iſtis Correctoribus dixi *tom.* 2. *noſtri prin. in conſt.* 7. *Pauli V. à num.* 18.

CAPVT X.

De forma electionis Diſcreti deſtinandi ad Capitulum Prouinciale.

IN nomine Domini. Amen. Nos Fr. in Conuentu N. Ciuitatis N. locales, pariter ac vocales, vobis RR. admodum Patribus Prouinciale Capitulum in Conuentu N. celebrantibus notum facimus, ac declaramus, die 15. Septembris à nobis vnanimiter in Capitulo, ob huius noſtri Conuentus Diſcretum, deſtinandum ad prouinciale Capitulum pro electione Prouincialis celebrandu, iuribuſque tuendis, ac eiuſdem Conuentus neceſſariis rebus proponendis cæteriſque peragendis, quæ eiuſmodi alij Diſcreti in prouincialibus Capitulis de iure facere poſſunt, eligendum congregatis, præmiſſis de iure, & conſuetudine præmittendis, via ſcrutinij ritè, ac canonicè ad id munus aſſumptum P. F. N. virum non minùs pium, quam doctum, & in agendis maximè verſatum. Quem quidem ſic electum hiſce teſtimonialibus literis proprio ſingulorum chirographo ſubſcriptis munitum, vobis deſtinamus. Rogantes humiliter RR. admodum PP. VV. vt eum gratioſè ſuſcipere velint, ac dignentur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd in Oordine noſtro eligere Prouincialem ſpectat ad Prouincialem finientem officiũ, illios Collegas, Correctores cuioſlibet Conuentus Prouinciæ, & ad Diſcretos in quolibet Conuentu eligendos. Ita ſtatuitur in noſtro Correctorio, *num.* 101.

2. Noto 2. quòd iſti Diſcreti debent eligi de corpore Capiuli localis, à quo mittuntur. Ita ſtatuitur *in cap. Val. 1. num.* 12.

3. Noto 3. quòd iſti Diſcreti debent habere literas teſtimoniales ſuarum commiſſionum, alioquin non recipiuntur, per ſtatutum *cap. Genuenſ.* 1. *num.* 16. cum enim ſint veluti Procuratores ſuorum Conuentuum, meritò abſque mandato ſuorum Conuentuum reiiciuntur, iuxta *c. 1. de procurator. cap. Lectis, d. 63. cap. Nobiliſſimus d. 97.*

4. Noto 4. quòd ſi propter penuriam Fratrum, vel diſcordiam, dictus Diſcretus in aliquo Conuentu fieri non poſſit, tunc Capitulum locale tenetur ſcribere Capitulo prouinciali, notificando illi impotentiam, vel penuriam; quæ literæ poterunt formari, mutatis mutandis, adinſtar ſimilium literarum poſitarum hic ſupra, *cap. 6. & 7.* Aduerte autem, quod ſi in electione Diſcreti ſuffragia ſint paria, & electione ter repetita, adhuc perſiſtat dicta paritas, tunc poteſt ſolus Corrector nominare ad tale munus, quem è duobus habentibus dicta paria ſuffragia maluerit. Ita ſtatutum eſt *in c. Gen. 6. n.* 26. Si verò vota non fuerint paria, tunc in Diſcretum eligendus eſt à Correctore, qui plura ſuffragia habuit, iuxta determinationem *c. Burchin. 3. ſeſſ. 5. n.* 1.

CAPVT XI.

De forma electionis Commiſſi ad Capitulum Generale deſtinandi.

IN Nomine Domini Amen. Reuerendi admodùm Patres. Nos Fratres Prouincialis, ac Definitores Prouinciæ N. Ordinis N. die 29. Septemb. anni 1632. iuxta Ordinis noſtri conſtitutiones in Conuentu N. pro celebratione capituli intermedij vnanimiter congregati, ſeruatis de iure ſeruandis, iuxta Concilij Tridentini decreta, ſummorum Pontificum conſtitutiones, & regularia ſtatuta, omnibuſque, in ſingulis huius Prouinciæ Conuentibus habitis electionibus Commiſſi ad proximum Capitulum generale deſtinandi ritè perſpectis, in cunctis eiſdem Conuentibus P. F. N. ad eiuſmodi munus electum deſtinatumque fuiſſe comperimus. Quem quidem ſic electum nos etiam confirmauimus; eundemque ſic electum, & confirmatum, ad vos Reuerendos admodum Patres, generale Capitulum celebrantes dirigimus, & ad eligendum vnà vobiſcum generale, ac ſupremum totius Ordinis caput cæteroſque Officiales, & ad omnia, & ſingula quæ in eodem Capitulo peragi neceſſe fuerit, peragenda; potiſſimùm verò ad totius Religionis negotia, & in ſpecie iſtius noſtræ Prouinciæ bonum, & commodum concernentia diligenter, atque efficaciter proponenda, gerenda, & pertractanda. Pro quibus ſanè (eius prudentiæ maximè fidentes) generale mandatum pro caſu quocunque neceſſario, etiam expreſsè exprimendo, ſpeciale quoque expreſſum immo ſpecialiſſimum, & expreſſiſſimum mandatum requirente eidem concedimus, & impertimur RR. admodum PP. VV. maiori, quo poſſumus ſtudio rogantes, vt illum benignè, & perhumanè excipere non dedignentur. In quorum fidem ſubſcripſimus, & noſtræ Prouinciæ ſigillo communiuimus. Datum, &c.

1. Noto 1. quod ad Capitulum generale Ordinis noſtri ſecundùm Correct. *num.* 93. debent accedere omnes Prouinciales Religionis; & præterea duo Commiſſi ex vnaquaque Prouincia eligendi in Capitulo prouinciali ex omnibus Commiſſis ad illud deſtinatis ex ſingulis Conuentibus pro celebrando Capitulo prouinciali. Sed modò *poſt. 1. conſt. Pij V. tom. 5. noſtr. priuil.* ad dictum Capitulum non accedit niſi vnus Commiſſus ex vnaquaque Prouincia, qui eligitur in cap. vltimo definitorio ex omnibus Commiſſis electis in ſingulis Conuentibus cuiuslibet Prouinciæ, prout ſtatuitur *in Cap. Valent. 4. num.* 25.

2. Noto 2. quòd hæc forma procedit, quando vnus ſolus fuit in Commiſſum electus ab omnibus Conuentibus; ſi verò plures fuerint electi, tunc mutanda eſt illa clauſula, *omnibuſque in ſingulis*, &c. in hanc *omnibuſque in ſingulis Conuentibus habitis Commiſſorum electionibus adapertis, ex his via ſcrutinij P. F. N. ad huiuſmodi munus elegimus, ac deſtinauimus.*

3. Noto 3. quòd debet Commiſſus portare literas ſui Commiſſariatus, vel Capitulum, in quo fuit electus, authenticatum; *cap. Rom. 3. n. 4. cap. 1. Genue n. 16*

n.16. cap. Paula, n.35. propter rationem dictam *cap. præced. notab. 3.*

4. Noto 4. quòd Commiſſus non poteſt proponere in Capitulo, niſi quæ continentur expreſſe in literis ſuæ commiſſionis; *cap 1. Auenion. num. 22.* Si tamen in dictis literis apponatur illa clauſula, *Pro caſu quocunque*, quam in hac forma poſui, poterit quæcunque negotia proponere; valet enim illa clauſula perinde, ac ſi negotia ipſa exprimerentur. Barbola *de clauſul. clauſul. 102. à num. 2.*

5. Noto 5. quòd ſi dictus Commiſſus electus, ante Capitulum decederet, vel ſuis exigentibus, vel defectu electionis, vel alia iuſta cauſa deponeretur, tunc poterit eligi alter per eoſdem Prouincialem, & Definitores determinata die, per eos ſtatuenda, facta priùs in quolibet Conuentu ipſius electione. Ita ſtatuitur *in cap. Val. 4. num. 22. & in cap. Barchin. 3. ſeſſ. 5. verſùs finem*, additur duabus dictis cauſis alia tertia, nimirum probatæ infirmitatis, cum particula taxatiua excludente omnes alias cauſas. Et aduerte, quòd ad Commiſſum ipſum ſpectat dictam ſuam infirmitatem, vel aliud impedimentum, ſi quod haberet, quod illi impediret acceſſum ad dictum Capitulum generale, probare, & conſtat *ex l. Actor. C. de probat.*

CAPVT XII.

De forma literarum electionis commiſſi facta in ſingulis Conuentibus, mittendarum ad Capitulum Prouinciale pro confirmatione.

IN nomine Domini, Amen. Reuer. adm. Patres Cum in ſacro Pentecoſtes die anni proximè venturi Capitulum generale celebrãdum ſit, ad quod Pater aliquis ſolertia, prudentia, & conſilio pollens. Commiſſi nomine inſignitus ab vnaquaque Prouincia eſt dirigendus, ac deſtinandus, is autem in ſingulis cuiuſque Prouinciæ Conuentibus priùs eligi debeat, tum verò demum in hoc definitorio Capitulo eundem confirmari, ſeu ex multis eligi oporteat. Nos propterea huius Conuentus N. locales Fratres, ac vocales pro præfata electione celebranda die 15. Septembris in Capituli locum conuenimus vbi quidem ſolemnibus peractis, ac Spiritus Sancti Numine inuocato, legitimato Capitulo, omnibuſque tandem, quæ de iure ſecundùm Canones, Pontificum decreta, regulareſque conſtitutiones complenda ſunt, exactis, ac completis, ad prædictam electionem via ſcrutinij deuenimus. Atque ita P.F.N. vt ex hic incluſis ſchedulis innoteſcit, electus fuit. Quæ quidem electio tanquam canonica, ac Patris de Religione benemeriti, vt à vobis confirmetur, ſtudiosè poſcimus, atque humiliter efflagitamus. In quorum fidem, &c.

5. Noto, quòd electio Commiſſi pro Capitulo generali in Ordine noſtro non publicatur ſtatim facta, ſed mittitur ſecreta ad Capitulum definitorium, vt dixi hic ſupra, cap. 7. notab. 7. de elect. Correctorum.

CAPVT XIII.

De forma literarum electionis Prouincialis, mittendarum ad Patrem Generalem pro confirmatione.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendiſſime Pater. Nos infraſcripti in hoc prouinciali Capitulo Prouinciæ N. Ordinis N vocem habentes, R.P.V. ea qua decet, reuerentia, his literis adeuntes docemus, & commonemus, nos die 29. Septemb. quo feſtum cadit S. Michaelis Archangeli, in Conuentu N. per proximè præteritum definitorium Capitulum deſtinato, pro noſtra Prouincia capite, ac Paſtore, qui clementia, pietate, zeli rectitudine, harumque mediatrice diſcretione præditus foret, quique diligi potiùs ſtuderet, quam timeri, nec amorem ſuum pro ſe, ſed pro omnibus quæritaret, diligendo, conueniſſe, ac omnibus, quæ de more & iure peragi, & conſummari ſolent, ac debent, adamuſſim peractis, & conſummatis, vnanimi conſenſu, ac voluntate (ſi autem electio non ſit facta concorditer, dicatur *maiori ſuffragiorum parte*) *R. adm. P. F. N. virum ſcientia claritate fulgentem, moribus, & exemplo illuſtrem, pium, iuſtum, prudentem, & vigilantem omnium calculo exiſtimatum, via ſcrutinij ad prætactum munus elegiſſe, illique præterea dediſſe in Collegas Venerabiles Patres N.N.N. viros illo prudentia, ac pietate nihiloſeciùs coruſcantes. Cumque huiuſmodi electiones canonicæ ſint, ac Patrum de Religione præclarè meritorum, vt à R.V. P. confirmentur, humiliter, ac ſtudiosè depoſcimus, quò valeãt nobis, ac Prouinciæ noſtræ fauẽte Deo, præeſſe ſanctiſſimè, & præſtantiſſimè prodeſſe. In quorum fidem præſens electionis noſtræ decretum Reuerendiſſimæ P.V. propriis manibus ſubſcriptum, & Prouinciæ noſtræ ſigillo munitum dirigimus, ac tranſmittimus. Datum, &c.*

CAPVT XIV.

De eadem forma in caſu mortis Prouincialis.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendiſſime Pater, cum deficiente Paſtore, ob longum, diuturnamque vacationem, quotidianis deſtituta ſolatiis, grauia in ſpiritualibus, ac temporalibus diſpendia patiantur Eccleſiæ; maioreſque noſtri propterea matura præmiſſa deliberatione, vltra menſem Prouincialis dignitatem vacare nequaquam debere cenſuerint. Ea propter in Genuenſi Ieſu Mariæ Conuentu die 20. Octobris anno 1632. bonæ memoriæ R. adm. P. F. Deodato Lomellino huius Genuenſis Prouinciæ quondam Prouinciali defuncto, ipſiuſque corpore cæremonialiter, ac reuerenter in eiuſdem Conuentus eccleſia eccleſiaſtica tradito ſepulturæ, ne viduitatis ſuæ incommoda Prouincia ipſa diutiùs de-

ploraret, pro futuri Paſtoris electione celebranda à nobis electoribus, per noſtras conſtitutiones deputatis, primus fuit Nouembris dies vnanimi conſenſu aſſignatus. Quo quidem aduentante, in Capituli locum ſono campanulæ omnes conuenimus, ſolemnique Spiritus Sancti miſſa, cunctis aſtantibus, ſacraque refectis Eucharistia, prius decantata, diutiusque iterum Numine ibidem implorato, ad electionem Proſcribæ deuenimus; atque ita votorum omnium vi P. F. N. electus fuit, tum verò ad Scribæ electionem via ſcrutinij progreſſi, eundem P.F.N. electum pariter fuiſſe perſpeximus. Eadem autem forma vtentes, ad electionem Prouincialis proceſſimus, & nemine diſcrepante, ſeu, ſi non fuerunt vnanimes *decem votorum è quindecim vigore, ac vi R.P.F.N. virum vtique prouidum, & diſcretum literarum ſcientia, vita, & moribus meritò commendandum, in ætate legitima conſtitutum, ex legitimo matrimonio procreatum, in ſpiritualibus, ac temporalibus valdè circumſpectum elegimus. Quam quidem electionem mandato noſtro per Scribam ſolemniter, ac communiter celebratam omnes approbauimus, gratam habuimus, & acceptauimus. Poſtmodùm autem eandem præfato N. abſenti intra tempus à iure ſtatutum præſentauimus, obnixè rogantes, inſtanterque flagitantes, vt ſuum illi æquo atque libenti animo præſtaret aſſenſum. Qui demum diuinæ haud cupiens reſiſtere voluntati, votis noſtris intra tempus à iure ſtatutum obſecundauit, electioni de ſe factæ humillimè conſentiendo. Ea propter à R. P. V. tam deuotè, quàm demiſſè vnanimi ſtudio depoſcimus, vt electionem prætactam ſic ſolemniter, canonicéque celebratam confirmare dignetur, quò nobis, & Prouinciæ noſtræ, auctore Deo, veluti Paſtor idoneus, præeſſe queat vtiliter, & prodeſſe, noſque, & alij eiuſdem ſubditi ſub ipſius regimine, ac ducta coram Deo ſalubriter militare valeamus. Cæterum, vt R.P.V. cognoſcat euidentiùs noſtrum omnium vota in prædictis omnibus, & ſingulis conſpiraſſe, atque in huiuſmodi petitione vnanimes exiſtere, ac concordes, præſens electionis noſtræ decretum Reuerendiſſ. P. V. noſtris iuxta canonica ſtatuta propriis, roboratum chirographis, & ſubſcriptum, & noſtraque Prouinciæ ſigillo communitum tranſmittimus. Datum, &c.*

CAPVT XV.

De eadem forma facta à Capitulo definitorio vſque ad quod tantùm durant electiones Prouincialium factæ cauſa mortis.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendiſſime Pater. Nos infraſcripti Prouinciæ N. Definitores fidem facimus, ac atteſtamur Reuerendiſſ. P.V. quod Septembris die 29. anni 1633. mane hora conſueta in Conuentu S.N. de N. per proximè præteritum prouinciale Capitulum definitorij Capitulum celebrationi deſtinato conuenientes, vicariatus prouincialis officio, propter obitum R. adm. Patris F. N. collato, expirante, ad eiuſdem Prouinciæ Prouincialis electionem deuenimus: atque ita vnanimi omnium conſenſu prædictus P. F. N. vir ſanè de Religione noſtra benemeritus, vt alias P.V. Reuerendiſſ. noſtris literis declarauimus, electus eſt. Quam quidem electionem, vt Reuerendiſſ. P.V. confirmare dignetur, humiliter, obnixéque depoſcimus; eundem namque Patrem in regiminis ſolio conſtitutum non parùm fauente Deo, cum in ſpiritualibus, tum temporalibus huic minimæ noſtræ Prouinciæ profuturum ſperamus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd Capitulum prouinciale in Ordine noſtro, ac etiam Capitulum generale celebrari debent in Conuentu perproximè præteritum Capitulum prouinciale, vel generale determinato. Ita ſtatuitur in noſtra Regula, *num.* 48. & in Correctorio, *num.* 101. & congruit *cap. In ſingulis*, §. *Huiuſmodi, de ſtatu Monachor.* in caſu verò mortis Prouincialis debet celebrari Capitulum in Conuentu, vbi defunctus deceſſit, quia Corrector dicti Conuentus ei interceſſe debet, per ſtatutum *Cap. Paulæ, num.* 38. qui tamen locus mutari poterit, ſi aliqua vrgens ratio ſuadeat, de conſenſu tamen maioris partis electorum. Item ſi extra Conuentum decedat Prouincialis, debet Capitulum nouæ electionis celebrari in Conuentu proximiori loco, in quo deceſſit; per dictum ſtatutum Paulæ. Item electio Collegæ Generalis, vel Zeloſi in caſu mortis fieri debet in ea Prouincia, in qua habitus eſt nuntius de morte, *Cap. Val.* 3. *n.* 19. *ad* 4. & in eo Conuentu, quem eligendum duxerit Generalis, vt ibidem ſtatuitur.

2. Noto 2. quòd ſecundùm Canones electio celebrari debet intra tres menſes à die mortis Prælati præteriti; *cap. Ne pro defectu, de elect.* & ita generaliter in Ordine noſtro fuit de quacunque electione concluſum *in Cap. Rom.* 6. *n.* 14. *cub.* 2. Sed hoc tempus quoad Prouinciales dumtaxat *in cap. Barchin.* 3. *ſeſſ.* 4. fuit coarctatum ad terminum vnius menſis.

3. Noto 3. quòd eligendus in Prælatum debet eſſe vir bonæ vitæ, conſtitutus in ſacris, ex legitimo matrimonio natus, in ætate legitima conſtitutus, in temporalibus circumſpectus, & etiam in ſpiritualibus, qui poſſit iura eccleſiæ tueri, prudens, doctus, temperatus, caſtus, ſobrius, cautus, humilis, affabilis, miſericors, in lege Dei inſtructus, in Scripturarum ſenſibus acutus, in dogmatibus eccleſiaſticis exercitatus; dictus, prouidus, maturus, & qui reprehendi non poſſit, Deo, & hominibus placens, hoſpitali, bonis moribus ornatus, ac manſuetus. Quæ omnia probantur *ex cap. Ad Epiſcopum*; *d.*61. *cap. Cum in cunctis, de elect. cap. Niſi cumpridem, de renunt.* & ex his, quæ dico *tom.* 2. *Relig. tota q.* 2.

4. Noto 4. quòd quando electus commendatur apud confirmatorem per illas clauſulas, *prouidum, & diſcretum, literarum ſcientia*, &c. debet id fieri ſecundum veritatem, & ſecundùm iudicium conſcientiæ propriæ, itavt in facto ita ſit, vel ſaltem ſentiat eſſe, ſicut ſcribit ille, qui commendat: nam alioquin peccat, ſi ſcribat id, quod non ſentit eſſe verum, nam qui contra conſcientiam facit, ædificat ſibi ad gehennam, vt dicitur *in c. Literas*, §. *Porro, de teſt. ſpol.* Ita Boër. *ad p.* 2. Mand. *de elect. forma* 13. *verſ. Prouidum*.

5. Noto 5. quòd, electione facta, ſi electus ſit præſens, deducitur ad eccleſiam, cantando, *Te Deum Laudamus*, & & inthronizatur idest, illi ſedenti in

cathedra

cathedra ad hoc parata, per manuum deoſculationem obedientia redditur. Hæc autem nullo iure ſtatuuntur, neciunt de ſubſtantia electionis; vnde ſi omittantur, non per hoc poteſt caſſari electio; quia tamen ſunt de laudabili, & antiquiſſima conſuetudine introducta, ideò omitti non debent. Ita Mand. *de elect. p. 1. cap. 35.*

6. Noto 6. quòd, electione ſecuta, tenentur electores eam electo præſentare, ſi non ſit præſens, intra octo dies à die electionis, *c. Cupientes. §. Cæterum, de elect. in 6.* electus verò tenetur conſentire intra menſem à die præſentationis, *cap. Quam ſit, cap. Si Religioſus, de elect. in 6.*

7. Noto 7. quòd in ſubſcriptionibus, quæ fiunt à ſingulis capitulantibus, debet exprimi dignitas, tam præterita, quàm præſens, hoc pacto, videlicet. Ita eſt Frater N. de N. Corrector præteritus Ieſu Mariæ Genuæ, nunc in Collegam adm. R. P. Prouincialis aſſumptus: nam magis præſumitur pro his, qui ſunt in maioribus dignitatibus, *cap. Eccleſia, cl. 2. de elect. §. Tandem, ibi, Cardinalis alias, meritis, & auctoritate.* Boër. us ad Mandag. *p. 2. cap. 59 forma 14. verb. Ego G.* Si autem aliquis capitularis ſcribere non poſſet, propter infirmitatem chiragræ v. g. &c. tunc debet ſubſcribere per alium, hoc modo, *Ego Frater N. Corrector præteritus Ieſu Mariæ Genuæ, nunc in Collegam adm. R. P. Prouincialis aſſumptus interfui omnibus prædictis, & per P. F. N. Correctorem Sauonæ ſubſcribi feci, quia propter infirmitatem chiragræ ſcribere non poteram.* Ita Mandag. *loc. cit. in fine.* Et ratio eſt; quia qui facit per alium, eſt perinde, ac ſi faciat per ſe; *reg. Qui facit*, quæ eſt 72. *de reg. iur. in 6.*

8. Noto 8. quòd electiones Vicariorum, à quocunque fiant, in Ordine noſtro non durant niſi vſque ad Capitulum diffinitorium, niſi Capitulum generale citius foret celebrandum. Ita ſtatutum eſt *in c. 1. Forijul. n. 19.* & congruit *c. Ea quæ, de ſta. Monac. §. Quod ſi Abbas.* Quod intelligendum eſt incluſiue, vt declarauit *Cap. Val. 4. n. 20.*

9. Noto 9. quòd, mortuo Prouinciali, in Ordine noſtro electio ſucceſſoris ſpectat ad Correctorem Conuentus, in quo mortuus eſt, & ad Collegas Prouincialis defuncti; vel, ſi mortuus ſit extra Conuentum, ad Correctorem proximioris Conuentus, per ſtatuta *Cap. Genuenſ. 1. num. 19. & Paula num. 38.* Et de iſta electione abundè dixi *toto capit. 13. tom. 3. priuil. regul.* Quòd ſi dicta mors contingat eo tempore, quo Generalis fuerit præſens in dicta Prouincia, tunc præfata electio ſpectat ad dictum Generalem cum ſuis Collegis, & ad ſupradictos cumulatiuè. Ita ſtatuitur in *Cap. Rom. 6. num. 14. ad 10. dubium.* Quòd ſi contingat; in dicta electione vota eſſe æqualia, liberum erit Generali ex illis ſic in paritate electis, ſeu ex aliis quibuſcunque, iis excluſis, quem voluerit eligere, per dictum ſtatutum Roman. 6.

CAPVT XVI.

De forma præſentandi electionem electo abſenti.

FRater N. Corrector Conuentus N. & Collega Prouincialis Prouinciæ N. R. admod. P. F. N. ſalutem. Nouerit P. V. adm. R. ob deceſſum è viuis bonæ memoriæ adm. R. P. F. N. huius Prouinciæ olim Prouincialis, Paſtore ſuo, Deo ſic diſponente, noſtrum hunc paruulum gregem caruiſſe: atque adeò noſmetipſos, ad quos de iure in eo caſu pertinebat electio, die 1. Nouemb. anni 1632. in Conuentu N. conueniſſe, vbi prætactus N. deceſſerat, ac omnibus, quæ de iure complenda ſunt, exactis, & completis, via ſcrutinij procedentes P. V. adm. R. in noſtrum Prouincialem, ac Paſtorem tandem elegiſſe, ac deſtinaſſe. Cui quidem electioni, vt P. V. ſuum præbeat aſſenſum inſtanter petimus, ac ſuppliciter exoramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod dicta notificatio electionis abſenti debet præſentari authentica, id eſt, ſubſcripta ab omnibus electoribus, ſeu à ſolo Scriba de mandato dictorum electorum; & habita tali notificatione, non debet electus ſtatim conſentire, ne præſumatur ambitioſus, *cap. Sicut is, 1. q. 6.* ſed debet reſpondere, quòd accipit tempus ad deliberandum de ea; & deliberatione habita, reſpondebit, prout ſibi Dominus inſpirauerit; tempore enim indigemus; vt aliquid maturiùs peragamus, *cap. Ponderet, d. 50.*

2. Noto 2. quòd hæc eadem forma poterit fieri quando fuerit electus quis in abſentia tempore ordinariæ electionis, hoc pacto. *Nouerit P. V. adm. R. huius noſtræ Prouinciæ N. electionis Prouincialis celebrandæ inſtante tempore, nos, ad quos huiuſmodi ſpectabat electio, in Conuentu Sancti N. die 29. Septembris anni 1632. legitimè congregatos, peractis de iure peragendis via ſcrutinij procedentes, P. V. adm. R. elegiſſe. Cui quidem electioni,* &c.

CAPVT XVII.

De forma, qua abſens electus præſtat electioni conſenſum.

FRater, &c. Ordinis N. Prouincialis, RR. PP. Definitoribus, ſeu *Capituli Prouincialis Prouinciæ N. ſalutem. Veſtras legimus literas quibus nobis declaratum eſt, vos omnes pro eligendo Prouinciæ veſtræ Paſtore in Capitulo congregatos, Spiritus Sancti inſtinctu in perſonam noſtrā vnanimi conſenſu conueniſſe, noſque tandem in veſtrum Prouincialem electos fuiſſe, ac deſtinatos. Matura equidem deliberatione præuia, ſenuitatem noſtram, infirmitatemque perpendentes, ancipiti cura diu diſtracti, diuino Spiritu demum inflammati, supernæ Dei voluntati nequaquam duximus obſiſtendum. Atque ita ad honorem ſummæ, ac indiuiduæ Trinitatis, B. M. V. nec non Sanctiſſimi Patriarchæ noſtri Franciſci, ſub cuius viuimus famulatu, prædictæ electioni annuimus, & conſenſimus. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd electus tenetur electioni conſentire intra menſem à die præſentationis, intra quem niſi conſenſerit, cadit à iure per electionem acquiſito, *cap Quam ſit, de elect. in 6.*

2. Noto 2. quòd ſi is, qui valet omnipotentis Dei oues paſcere, renuat pro ſua quiete, & commodis quærendis, oſtendit ſe Paſtorem ſummum minimè amare. Si enim Vnigenitus Patris pro explenda vtilitate omnium, de ſecreto Patris egreſſus eſt, ad publicum bonum noſtrum quærendum, nos quid dicturi ſumus, ſi ſecretum noſtrum præponimus vtilitati proximi; Ita Greg. *lib. 6. regeſt. epiſt. 5.* & refertur *cap. in ſcripturis, 8. q. 1.* & Aug. relatus *in cap. Olim, ead. cauſa, & q. ait. Qui electus ab Eccleſia; miniſterium euangelizandi renueris, ab Eccleſia ipſa meritò, dignéque contemnitur.*

CAPVT XVIII.

De forma conſtituendi Procuratorem ad petendam confirmationem Generalis, vel Prouincialis electi, in caſu, quo altera pars alium elegiſſet, ſeù dictæ electioni ſe oppoſuiſſet.

IN nomine Domini, Amen. F.N. Ordinis N. Generalis, vel Prouincialis electus, nominatim fecit, & conſtituit P.F. Georgium Lupum, & P.F. Anſelmum Guidum, ac eorum quemlibet in ſolidum, ita vt occupantis conditio melior nequaquam ſit, ſed quidquid cœperit vnus, alter perſicere queat, certos ſuos Procuratores, ac ſpeciales Nuntios ad comparendum, ſeque præſentandum coram S. Domino D. noſtro Vrbano Papa VIII. ſeù coram Reuerendiſs. P.F.N. noſtri Ordinis Generali, iuxta ſacros Canones, ad Dominum Papam, ſeu Reuerend. P. Generalem de toto electionis ſucceſſu inſtruendum; & ad Generalatus, vel Prouincialatus in perſona N. factæ electionis confirmationem petendam; temeréque prætereà contra Regulam, & conſtitutiones attentam P.F. N. electionem impugnandam, & ad appellationem ab eodem contra prædictum N. ac electores eius interpoſitam proſequendam, nominatim fecit, & conſtituit. Eiſdem Procuratoribus, adhuc eorum cuilibet ſuper prædictis omnibus, & prædictorum quolibet agendi, & defendendi; libellum, ac libellos offerendi, & recipiendi; de calumnia, & veritate dicendi, in animam illius iuramentum præſtandi, excipiendi, replicandi, crimina, & defectus opponendi, ac probandi; teſtes, & inſtrumenta producendi, ſententiam, & ſententias audiendi; quotieſque neceſſe fuerit appellandi, & appellationem ipſam, vel appellationes ipſas proſequendi; vnum vel plures Procuratores ſubſtituendi, eoſque, quoties eis, vel eorum alteri expedire viſum fuerit, reuocandi; ac Procuratoris officium, quandocumque placuerit, reſumendi; aliaque omnia & ſingula, quæ in prædictis, aut circa prædicta neceſſaria fuerint, vel etiam opportuna, faciendi, plenam, generalem, ac liberam tribuens poteſtatem. Mihi itidem Notario infraſcripto nomine omnium, quorum intereſt, aut intererit in futurum, ſolemniter ſtipulanti, ſpondens, ac promittens, quidquid per eoſdem Procuratores, vel eorum alterum, ſeu per ſubſtitutum, vel ab eis, aut eorum altero ſubſtitutos, in præmiſſis, & præmiſſorum quolibet actum, ſeu geſtum fuerit, ratum ſe, ac firmo perpetuo habiturum. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd iſta forma procedit, quando in aliquo Capitulo eſſent electi duo Generales, vel Prouinciales; & tunc vnuſquiſque electus per ſe ſolus, vel ſimul cum ſuis ſequacibus, poteſt vnum, vel duos expenſis propriis Procuratores conſtituere, ad ſuam confirmationem petendam, ſeu potiùs informandum Papam de toto electionis negotio. Ita ſtatuitur *in c. Cupientes. §. Si verò, de elect. in 6.* Poteſt etiam non ſolùm electus confirmationem ſuæ electionis petere, *cap. Cum dilectus, de conſuetud.* ſed etiam eandem poſſunt petere ipſi eligentes etiam per ſe ſoli, abſque interuentu electi, vt ait Boërius *ad cap. 59. Mandagot. form. 17. liter. E.* & Gloſſ. *in cap. Quàm ſit, verb. Petere, de elect. in 6.* Si verò ſolùm vna electio facta ſit, cui aliqui de Capitulo ſe oppoſuerunt, tunc illa clauſula, *temeréque prætereà electionem impugnandam,* eſt omittenda. Et aduertes, quòd iſti Procuratores poſſunt eſſe de numero ipſorum eligentium, vt ait idem Boër. *loc. cit. lit. B.* Aduerte etiam, quod ipſi opponentes, quando vna ſolùm electio eſt celebrata, poſſunt vnum, aut plures ex ipſis Procuratores conſtituere ſub prædicta forma, ad impugnandam electionem N. & opponendum, &c. Ita habetur *in cap. Cupientes, §. Si verò de elect. in 6.* Quòd ſeruatum eſt in noſtro Ordine *in c. Barchin.* 3. vbi illi, qui ſe oppoſuerunt electioni Generalis in dicto Capitulo electi, conſtituerunt Procuratores ad comparendum, &c.

2. Noto 2. quòd iſta forma facienda eſt per Notarium publicum, cum enim debeant hi Procuratores in iudicio comparere, non admitterentur, niſi eſſent publicis inſtrumentis roborati, *c. 1. de Procur.* Vnde quia ſubſcriptiones electorum non poſſunt eſſe cognitæ iudici, & faciliùs poſſunt falſificari, publicus Notarius eſt neceſſarius. Puto tamen, quòd non ſit neceſſe, quòd iſte Notarius ſit ſæcularis imperatoria auctoritate electus, ſed quòd ſufficiat, ſi ſit electus à Prouinciali, vel Generali, virtute conſtit. Pij V. de qua *tom. 2. noſtr. priu. in conſtit. eius 9. & tom. 3. priuil. reg. c. 6. n. 15.* Sed Barchinone vſi ſumus Notario ſæculari, & puto tutius ad tollendos ſcrupulos. Pro declaratione ſingularum clauſularum iſtius formæ vide Boërium *ad cap 59.* Mandag. *form. 17.* Vide etiam Sigum. *de elect. dub. 48. n. 22.*

CAPVT XIX.

De forma, quæ appellatur, ne quis in Prælatum eligatur.

R. R. admodum Patres. Cum ius quærendum, quàm quæſitum faciliùs abdicetur, & incipienti malo, re integra ſatiùs ſit obſtruere viam, ne ſi ſemel radices egerit, & inueterata fuerit malitia, tanquam congenita ægritudo difficiliùs extinguatur. Ea propter ego F.N. Prouincialis attendens, maiorem huius Capituli partem, ſeu *complures ex his Patribus electoribus, Generalem eligere meditari, ac velle P.F.N. in ſcientia, ætate, ac ordinibus defectum patientem, maioriſque prætereà excommunicationis vinculo, quòd in Fratrem Præſumptuoſum Clericũ manus iniecerit violentas, innodatum irregularem: etiam quòd ſic excommunicatus exiſtens diuinis ſe ſe immiſcere auſus fuerit. Conſiderans ſuper eoſdem ipſos, qui eligere contendunt, maioris excõmunicationis vinculo pariter irretitos, quòd ſimoniacè prædictũ N. ſeu ad Regis Cochim inſtantiam, qui eis hac ſuper re literas dedit, cupiant eligere. Huiuſmodi autem ſi haberetur electio, tum graue mihi, quã toti Religioni obueniret incommodum, nec modicum inde emergeret præiudicium: eam ob rem, pro mihi etiã adhærentibus, ſeu in futurum adhærere cupientibus, his ſcriptis manu mea obſignatis, coram teſtibus infraſcriptis, ad Sedem Apoſtolicã*

appello

appello, vt per prædictos, vel quoſcumque alios præfatus N. eligatur. Super hæc præterea Sancta Dei Euangelia corporaliter à me tacta, iuro & confirmo, omnia, & ſingula, quæ per me ſuperius expreſſa ſunt, vera eſſe me credere, ac exiſtimare, eademque tueri me poſſe, atque probare. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd omnis appellatio in electionibus debet neceſſario continere tria, vt valeat. I. vt in literis appellationis omnia, & ſingula exprimantur, quæ appellantes poſſunt obiicere, vel in formam electionis, vel in perſonas electi, aut electorum. 2. vt id fiat coram perſonis authenticis, vel coram perſona, quæ ſuper hoc perhibeat teſtimonium veritatis, vt coram Notario, vel Præſidente Capituli, aut coram toto Capitulo, ſumptis aliquorum teſtimoniis. 3. Vt ipſi appellantes præſtent corporaliter iuramentum, quòd credunt ea, quæ ſic exprimunt, eſſe vera, & poſſe probare. Ita habetur *in cap. Vt circa, de elect. in* 6. & declarat Boërius ad Mandag. *de elect. p. 3. cap.* 60. *forma* 1. 2. & 3. Et pro declaratione iſtius decretalis, *Vt circa*, vide Sigiſm. *de elect. dub.* 48. *à num.* 11. Vide etiam, quæ dico *tom. 1. Relig. quæſt. 1. cap.* 31. §. 11.

2. Noto 2. quòd poſt appellationem illi, quorum intereſt, poſſunt appellanti adhærere, & non alij, *cap. Cum inter R. §. Nos attendentes, de elect. cap. Non ſolum* ; 2. *q.* 6. Iſti autem ſunt non ſolùm electores, ſed omnes ij, qui deberent eſſe ſubditi, vt cum multis probat Sigiſm. *loc. cit. num.* 7. & Barb. *in cap. Vt circa, num.* 12. *de elect. in* 6. debent tamen id facere intra decem dies poſtquam ſciuerint appellatum eſſe, vt docet Boërius *ad cap.* 60 Mandag. *forma* 1. *verb. Adhærentes*. Forma autem adhærendi erit inſcribere appellationem hoc pacto. *Ego F. N. Prouincialis N. ſuprascriptæ oppoſitioni adhæreo.*

3. Noto 3. quòd opponentes alicuius electioni notorium defectum, vel quod ipſi per ſufficientes teſtes notorium poſſunt facere, non poſſunt poſtea deſiſtere à tali oppoſitione, alioquin puniri debent, *cap. Ab eo, de elect. in* 6. Sigiſm. *loc. cit à n.* 6.

4. Noto 4. quòd Paulus V. prohibuit, dignitates Regularium dari ad inſtantiam cuiuſcunque perſonæ extra Ordinem exiſtentis, quantævis ſint excellentiæ, vt habes *tom. 2. noſtr. priuil. in conſtit.* 5. quam fuſiùs declaro *tom. 3. dictorum priuil. cap.* 10. *à n.* 1.

CAPVT XX.

De forma appellationis contra perſonam iam electam.

R. admodum Pater. Cum in oppreſſorum ſubſidium appellationis remedium ſit adinuentum. Ea propter ego F. N. Prouincialis N. attendens P. N à maiori capituli parte Religionis noſtræ Generalem electum, eiuſmodi, ac tanto ſcientia, doctrinæque defectui ſubeſſe, vt à Generalatus faſtigio iure merito ſit exturbandus. Cernens iiſdem, electionis ſuæ tempore maioris excommunicationis vinculo innodatum extitiſſe, ob vſurpatam contra hæreticam prauitatem inquiſitoris iuriſdictionem, in Prouincia N. Fratrem N. qui in incantato magnete mulieres ad ſe pertrahebat, puniendo. Conſiderans quoque electionis ſuæ tempore maioris excommunicatione irretitos electores, ipſum per labem ſimoniacam eligendo. Animaduertens præterea, in electione ipſa collationem, quæ ſecundùm Canones fieri debebat, prætermiſſam, necnon eandem electionem, cui me adeſſe oportebat, me contempto, in carcerem quinimò, ne intereſſem, detruſo, fuiſſe celebratam, ab ipſa electione temerè, & contra ſtatum canonica, in graue meum, Religioniſque noſtræ præiudicium attentata, pro me, mihique adhærentibus, ſeu adhærere in futurum cupientibus, ſcriptis hiſce manu mea obſignatis, coram teſtibus infraſcriptis, ad Sedem Apoſtolicam appello, & ſuper hæc ſancta Dei euangelia, quæ corporaliter tango, omnia, & ſingula, quæ per me ſuperiùs expreſſa ſunt, vera eſſe, meque credere, probare, tuerique poſſe, omnino iuro, & confirmo. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd iſtæ formæ poſſunt fieri in quibuſcunque appellationibus circa electiones, ſiue appellatio fiat ad Papam, ſiue ad Generalem ſiue ad Prouincialem, aut quemcunque alium Superiorem, mutatis mutandis, modò ſemper ſeruentur illa tria quæ dixi *cap. præced. num.* 1. quæ tamen ſolùm locum habent, quando à dictis electionibus appellatur extra iudicium, v. g. in Capitulo: nam quando in iudicio appellari contingit, v. g. coram confirmatore, tunc non eſt neceſſe ſeruare dictam formam, vt habetur *in cap. Conſtitutio, de elect. in* 6. dicit Sig. *de elect. dub.* 48. *n.* 19. Vide Boër. ad Mand. *p. 3. de elect. c.* 60. *forma* 1. *verb. Appello*, vbi etiam notat, quòd quando appellatio fit in iudicio coram iudice, petendi ſunt Apoſtoli, *cap. Vt debitus, de appell.* qui tamen non ſunt neceſſariò petendi, quando appellatur extra iudicium, ſi tamen petantur, nullum malum erit.

2. Noto 2. quòd Paulus V. prohibuit Prælatis regularibus cognoſcere cauſas ad Inquiſitores pertinentes, vt habetur *tom. 2. noſtr. priu. in conſtit.* 9. *Pauli V.* Pro huius formæ explicatione, vide Boërium *ad cap.* 60. Mandag. *forma* 1.

CAPVT XXI.

De forma, qua debent teſtes fidem facere de appellatione facta.

FRater N. Prouincialis N. & F. N Commiſſus N. Vniuerſis præſentes literas inſpecturis ſalutem in Domino. Præſentium inſinuatione cunctis volumus innoteſcere, R. adm. P. F. N. Prouincialem N. coram nobis conſtitutum anno 1634. die 1. Maij, ab electione in perſona N. habita, ac celebrata, ſuprascripto tenore ad apoſtolicam Sedem appellaſſe, tactiſque ab eodem corporaliter ſacroſanctis Dei Euangeliis præſtitum iuramentum, omnia, & ſingula, in appellatione ipſa expreſſa, vera eſſe ſe credere, ac poſſe probare. In quorum quidem teſtimonium præſentes literas conſcribendas curauimus, noſtriſque ſyngraphis ſubſcripſimus, ac noſtro etiam ſigillo communiuimus. Datum, &c.

1. Noto quod hoc teſtimonium poteſt fieri immediatè ſub eadẽ appellatione à duobus teſtibus in dignitate conſtitutis, ſi fiat appellatio in Capitulo generali, vel prouinciali, vel ab aliis Fratribus, ſi fiat in Capitulo locali. Poteſt etiam fieri à Notario publico, vel Capituli Præſidente, ſi coram iis dicta appellatio

fiat. Poteſt item fieri ſeparatum ab appellatione; & tunc mutanda erit clauſula poſita cap. 20. *Coram teſtibus infraſcriptis*, in aliam hoc pacto. *Coram vobis Patribus, quos in teſtimonium huius meæ appellationis adduco.* Et tunc ſufficiet, vt ſubſcribant tres, aut quatuor. Si autem fiat coram Præſidente, dicat. *Coram Illuſtriſſima Dominatione veſtra, cui humiliter ſupplico,* vt de hac appellatione teſtimonium facere dignetur.

CAPVT XXII.

De forma monendi electores de morte Generalis, vt electioni intereſſe poſſint.

FRater N. Collega Generalis antiquior, atque Ordinis iterum N. Vicarius pariter Generalis. Cum recolenda memoria R.P. F.N. huius noſtræ Religionis meritiſſimus olim Generalis Corrector die 1. Ianuarij anni 1634. in noſtro S.N. de N. Conuentu (quod non ſine maximo luctu, atque dolore commemoramus) naturæ debitum ſoluens, ſpiritum ſuum reddiderit Creatori. Nos, in quorum manus Religionis ſigilla iure ipſo deuenere, & Vicarij Generalis vicem gerimus, muneris noſtri partes exequi volentes, ea de re vos certiores faciendos exiſtimauimus, cum vt eidem Patri parentare, tum verò, vt nos itineri pro ſucceſſore in Conuentu N. die 1. Iunij eiuſdem anni eligendo accingere valeatis. Quo quidem die hora conſueta, ſi in prædicto Conuentu nequaquam adfueritis, nos cum illis, qui ibi interfuerint, vobis diutiùs non expectatis, ad electionem Vicarij generalis, abſentia veſtra nullatenus obſtante, procedemus In quorum fidem, &c.

1. Nota 1. quod in Ordine noſtro per mortem Generalis ſigilla Religionis (quæ potiùs dici debent ſacratiſſimæ Reliquiæ, cum ſint illa eadem, quibus vtebatur B. Pater noſter Franciſcus) remanent penes antiquiorem collegam, dictæ morti præſentem, qui quidem Collega gerit vicem Vicarij Generalis vſque ad illius electioné, quæ debet fieri intra quinque méſes computandos à die mortis præfati Generalis. Qui quidem Collega tenetur monere omnes Prouinciales Religionis, vt dicto defuncto parentalia faciant; tenetur etiam monere ſpecialiter Prouinciales, qui debent electioni intereſſe, & etiam eos, qui debent Commiſſos ad dictam electionem mittere. Ita habetur in conſt 1. Vrbani VIII. quam habet *tom. 3. priuil. regul. cap. 12.*

2. Nota 2. quod quando dictus antiquior Collega ſcribit Prouinciali, cuius Prouincia habet mittere Commiſſum, ſcribit ſub eadem forma, qua Prouincialibus, mutata illa clauſula, *tum verò, vt vos itineri &c.* in hanc, *tum verò vt de Commiſſo ad prætactam electionem in Conuentum N deſtinando pro die prima Iunij eiuſdem anni prouidere valeatis.*

CAPVT XXIII.

De forma monendi Religionem de morte Generalis, vt ei parentet.

FRater N. &c. Vniuerſis Religionis N Fratribus, tam Superioribus, quam ſubditis ſalutem. Iam vacuus à mundana curia Reuerendi admodum Patres, Fratreſque chariſſimi, Reuerendiſſimus P. F. N. noſter olim Generalis, & communis parens. Iam ſibi traditum depoſitum, fideliterque ſemper cuſtoditum, animam ſcilicet, parenti, & Saluatori Deo reddidit immaculatam, & candidam. Deploranda eſt quidem nobis de tam optimo integerrimoque parente iactura, deplorandum tam clarum ornamentum, & decus amiſiſſe: deplorandum, & inclytam noſtram Religionem ſpirituali quodam perfugio, & ſalubri animarum medicamento dolenter orbatam: ſed etiam gratulandum felicitati ipſius, ac propter detrimentum noſtrum illudque breue, & perexiguum, illi gloriam, ac feliciſſimum cum Deo annum videamur inuidiſſe. Gaudendum ipſius iamdiù concupita, & expectata diſſolutione, vtpote cui immarceſſibilis ſucceſſerit corona gloriæ. Lætandum quòd in amplexibus Chriſti ſui iam lætus quieſcat, fruens æterna gloriæ dulcedine, fructu ſuorum laborum. Decorent itaque ſenſus ſua funera lacrymis. Ratio verò, Auete dicat, dulces exuuiæ, & in ſpe requieſcite oſſa ſanctiſſima. Et charitas veſtra parentare non deſinat parenti optimo, Deumque obnixè rogare, vt dignus tanto parente ſucceſſor eligatur. Valete, Romæ.

CAPVT XXIV.

De forma, qua Generalis monet Religionem de morte alicuius Collegæ, & de noua electione.

FRater N. &c. Vniuerſis, &c. vt hic ſupra. *Nihil in terra ſine cauſa fit, & de humo non egreditur dolor, ait S. Iob, nos verò cauſas rerum, quæ in iuſtiſſima Dei mente ſunt, ignorantes, dolorem, & laborem concipimus, & parturimus vſque adhuc, cum quædam nobis occurrunt præter cordis noſtri propoſitum. Certè id huic noſtro Ordini, nobiſque accidit ex inopinata, intempeſtiuáque morte R.P.N. Collegæ noſtri Itali, cuius virtutes, pietas, ingeniique animi ſynceritas, cum inſigni eruditione, rerum agendarum peritia, atque infatigabili ſolertia coniuncta, ſicut maximum Ordini noſtro decus, laboribuſque noſtris non exiguum leuamen afferebant, ità illius à nobis ad aliam vitam tranſitus ſummam triſtitiam edidit. Deſiit viuere Catanæ die 27. Martij anno 1624. dum inſtaret meridies, ſancto quidem fine, & vt decebat Minimum. Cuius obitus cum ad aures noſtras in viſitationis noſtræ Panormitanæ Prouinciæ decurſu perueniſſet, leuauimus oculos ad cælum, vt ad patrem luminum recurreremus, à quo omne datum optimum, donumque perfectum deſcendit, functique officio funeris, de ſubrogando alio Collega loco defuncti ſeriò cogitauimus; tandémque, ſeruatis de iure ſeruandis, vnà cum R.P. Prouinciali Panormitano, eiúſque Collegis, atque R. P. Prouinciali*

Panormita

Panormitano, eiuſque Collegis, atque P. Correctore Conuentus S. Olsuæ, quem ob abſentiam R.P. noſtri Collega Hiſpani ad effectum electionis aſſumpſimus iuxta ſtatuta Ordinis noſtri, die 13. Aprilis huius anni præſentis 1624. vnanimi conſenſu in Collegam noſtrum generalem Italum delegimus R. P. F. N. virum probatæ virtutis, ac doctrinæ, & in rebus Religionis exercitatum, cuius electionem voluimus vobis omnibus eſſe cognitam, vt ſimul cum orationibus, quas omnes fundere debetis pro anima dicti defuncti Collegæ noſtri, Deo etiam illum commendetis, qui ad id officij, eius loco aſſumptus eſt, laboréſque noſtros frequenti ſacrificiorum, & meditationum obſequio iuuetis. In quorum fidem nos vnà cum reliquis Patribus ſubſcripſimus, & ſigillo, &c.

1. Noto 1. quòd in Cap. generali Ordinis noſtri Romæ 7. celebrato. *ſeſſ. 8. veſpertina fine*, ſtatutum eſt, quòd quando contingeret fieri de nouo aliquam electionem alicuius Collegæ Generalis, vel Zeloſi, mittatur ſtatutum de noua electione in quamlibet Prouinciam. Qui caſus cum contigiſſet tempore R. P. Ægidij, Camart, ipſe primus prædicta forma vſus eſt, quam hic ad verbum poſui, vt eſſet ornamento huic opellæ.

2. Noto 2. quòd Generalis in Ordine noſtro, accepto nuntio de morte alicuius ipſius Collegæ, in ea prouincia, in qua dictum nuntium accipit, facit electionem noui Collegæ. Ad quam electionem interueniunt reliqui Collegæ ipſius Generalis, & Prouincialis illius Prouinciæ, cum ſuis Collegis Verùm ſi aliquis Collegarum dicti Generalis tunc temporis in remotis agat, ita vt difficilis ſit eius acceſſus, tunc poteſt P. Generalis aſſumere eius loco Correctoré illius Conuentus, quem dictus Reuerendiſſimus elegerit, pro dicta electione celebranda. Quòd ſi defuerint duo Collegæ, aſſumendus erit primus ſenior dicti Correctoris; & ſi tres, aſſumendus erit ſecundus Senior. Ita ſtatuitur *in Cap. Genuenſ. 1. numer. 18. & in Cap. Paul. numer. 37. & in cap. Valent. 5. num. 19. ad 4.* Et aduerte, quòd aſſumptio Correctoris, & Seniorum fit ſolùm loco Collegarum Generalis, non autem loco Collegarum Prouincialis in caſu abſentiæ, vt conſtat clarè *ex dicto ſtatuto Val. in fine*, vbi dicitur, *Et ſic cum his electoribus fiat vnius duorum, vel trium electio.* Electiones verò Collegarum Prouincialis loco defunctorum non fiunt à Generali. Deinde ſtatutum illud loquitur de electione Collegarum Generalis Si autem Collega moriatur in præſentia P. Generalis, tunc electio ſucceſſoris fieri debet à Generali cum reliquis Collegis, & Correctore illius Conuentus, in quo talis mors contigerit, ſeu cum Correctore proximioris Cõuentus, ſi contingat dictum Collegã extra Conuentum mori; Quòd ſi in illo Conuentu, in quo Collega moritur, vel qui eſt proximior morti, reperiatur Prouincialis illius Prouinciæ, tunc, relicto Correctore. electio fit à præfatis cum dicto Prouinciali. Ita ſtatuitur *in cap. Toloſ. num. 12. & Rom. 2. num. 13.*

3. Aduerte autem; quòd electio omninò celebranda eſt in ea Prouincia, in qua certus nuncius de morte accipitur, liberum tamen eſt Generali eligere, quem Conuentum illius Prouinciæ voluerit pro dicta electione. Quòd ſi mors ſuccedat in aliquo Conuentu, præſente Generali, tunc electio in dicto Conuentu celebranda eſt, nec poteſt P. Generalis Conuentum mutare. Ita apertè colligitur *ex dicto ſtatuto cap. Val. 5. num. 19.*

4. Aduerte etiam, quòd ſi aliquis Collega Prouincialis agat in remotis partibus, itaut eius acceſſus ſit difficilis, vel cum multis, expectari non debet, neque vocari, vt colligitur *ex dicto ſtatuto Valent. & ex Capitulo Genuen. 1. num. 18.* & congruit *cap. Cum inter, el. 2 de elect.* Qui autem ſit valde diſtans, declarat Gloſſa ibi, *ver. Remoti*; vt nimirum ſit ille, qui eſt extra Prouinciam, in qua facienda eſt electio, niſi conſuetudo maiorem diſtantiam requirat. Sed ſi commodè vocari poteſt, vocandus, & expectandus eſt, arg. dictorum ſtatutorum, & *dicti cap. Cum inter*, quæ cum ſtatuant, non eſſe vocandum, qui commodè vocari, & venire non poteſt, ſimul ſtatuunt, quòd ſi commodè venire poteſt, vocandus, & expectandus eſt. Et idem dic de Collega generali, quando commodè vocari poteſt.

5. Sed tunc remanet difficultas, an loco illius Collegæ Prouincialis, qui commodè vocari non poteſt, ſit alius ſubſtituendus? Puto quòd non. Tum quia nulla adeſt neceſſitas talis ſubſtitutionis, cum electio æquè benè fieri poſſit per præſentes, & deſtinatos à prædictis ſtatutis. Tum quia hoc non dicunt præfata ſtatuta, quæ cum id dicant, cum abeſt Collega Generalis ſi voluiſſent, vt aliquis loco abſentis Collegæ Prouincialis ſubſtitueretur, id etiam dixiſſent. Tum quia talis ſuppletio eſt prohibita, vbi aliud non eſt per ſtatuta Ordinis definitum, per Concilium Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 6.*

6. Aduerte tandem, quòd aſſumptio Correctoris, & Seniorum loco Collegarum abſentium, non eſt contra Correct. *num.* 113. vt perperam putat Iſnard. *verb. Electio Collegarum*, immò omninò ſecundum illud. Requirit enim Correctorium, vt loco Collegæ abſentis ſubſtituatur alius per reliquos Socios, & Capitulum locale; nemo verò dubitat, quòd vicem Capituli localis ſupplere poſſit Capitulum generale. Cum ergo hoc determinet, ad tollẽdas lites, vt illo caſu Generalis aſſumat Correctorem, non eſt dicendus Generalis aſſumere Correctorem loco Collegæ abſentis, ſed Capitulum generale cum Generali ipſo, & aliis Collegis. Quod eſt omninò conforme Correctorio, & Capitulum generale prouidet pro omnibus caſibus.

CAPVT XXV.

De forma monendi electores, vt adſint electioni in caſu mortis Prouincialis.

FRater N. antiquior Prouincialis Collega, & Vicarij Prouincialis vices gerens R.P.F.N. ſalutem. Cum in Conuentu N. die 4. Ianuarij anni 1634. admodum R. Pater F.N. huius Prouinciæ quondam Prouincialis è vita ceſſiſſet, illius corpore Eccleſiaſtica concredito ſepulturæ. Nos, quibus ſigilla Prouinciæ remanſerunt, cum aliis; quos Vicarij Prouincialis electioni intereſſe opus erat, in vnum congregati, ne noſtra Prouincia diù viduata maneret, pro futuri Vicarij prouincialis electione habenda, cæteriſque, quæ ad hunc finem peragi contigerit, peragendis, diem 28. eiuſdem menſis, eumdemque Conuentum, iuxta noſtra ſtatuta, deſignauimus. Quod tibi quidem ſignificandam eſſe cenſuimus, ne ignorantiam prætendere queas. Mandantes, vt prædicto die hora conſueta ad Capitulum in præfa-

tum Conuentum accedas, vt vnà nobiſcum de electione futuri Prouincialis agatur, ac pertractetur: Alioquin, te non expectato, nec vlterius vocato, etiamſi prædictum terminum per nos, qui ſumus in maiori parte, in hoc Capitulo vocem habentes, contingeret prorogari, in huiuſmodi electionis negotio omninò procedemus, tui abſentia nequaquam obſtante. Ad huiuſmodi autem literas tibi præſentandas, atque intimandas dilectum F.N. ſpecialiter conſtituimus, ac deputauimus. In quorum fidem omnes ſubſcripſimus, & Prouinciæ ſigillo has noſtras communiuimus. Dat. &c.

CAPVT XXVI.

De forma, qua deputatus ad vocandum abſentem, ſe illum vocaſſe fidem facit.

EGo F:N. Procurator Conuentus N. Ciuitatis N. & ad infraſcripta ſpecialiter deputatus, his literis fidem facio, meoque iuramento omnibus, & quibuſcunque atteſtor, die 20. Ianuarij anni 1634. viua voce ex parte, & de mandato Patrum electorum Vicarij prouincialis huius N. Prouinciæ Ordinis N.R. P.F.N. Collegam prouincialem in inferiori clauſtro Conuentus S.N. manè poſt Tertiam exiſtentem monitum à me fuiſſe, vt die 28. prædicti menſis hora manè conſueta ad Vicarij Prouincialis electionem, quod ea dies præfixus eſſet terminus, accederet; reliquos alioquin Patres electores eius minimè obſtante abſentia, ad electionem celebrandam progreſſuros. Fidem inſuper facio, iuro, & vt ſuprà, atteſtor, quod præfato N. Collega præſentaui in propriis manibus authenticum exemplar ab aliis electoribus ſubſcriptum, ac ſigillatum, necnon de verbo ad verbum, nullo vel verbo, aut ſyllaba à decreto hic ſupra contento, ſubſcripto, ac ſigillato penitus immutatis, Quæ quidem omnia coram P.F.N. & P.F.N. teſtibus à me vocatis geſſi, ac peregi. In quorum fidem propria manu ſubſcripſi, &c. Subſcribunt etiam teſtes.

1. Noto 1. quod in Ordine noſtro per ſtatutum *cap. Barchin. 3. ſeſſ 4. veſpertina, num. 3.* in caſu mortis Prouincialis ſigilla prouinciæ remanent penes antiquiorem Collegam, qui cum aliis debet ſtatuere terminum, quem voluerit, intra menſem ad eligendum Vicarium prouincialem, & monere electores abſentes de morte dicti prouincialis, ad hoc vt poſſint electioni intereſſe. Ita Mandagot. *de elect. cap. 4. & cap. 59. à formu 1. vſque ad 6.* vbi ſemper Boëtius. Sed pro hac electione vide ad longum, quæ dixi *tom. 3. priuil. Regul. cap. 13.* vbi ex profeſſo hanc materiam tractaui.

2. Noto 2. quod citare abſentes, & aſſignare terminum ad eligendum ad præſentes, pertinet *cap. Cum inter, el. 2. & cap. Bona, el. 1. de elect.* Et hoc etiamſi non eſſet præſens, niſi vnus ſolus, *cap. Si forte, d. 65.* Boëtius *ad cap. 4.* Mandag. *p. 1. verb. Præſentes.*

3. Noto 3. quod citatio abſentium debet fieri per ſpecialem nuntium, ſeu per alium quemcunque, ita tamen, vt dicta citatio dictis abſentibus ſigillatim intimetur ne poſſint negare ſe citatos ſi non comparerant, & ſic electionem annullare. Et nuntius debet coram teſtibus fide dignis dictam intimationem abſenti facere, vt in quocunque caſu probari poſſit; nam non præſumitur quis citatus, niſi probetur, *cap. Propoſuiſti, d. 83.* An autem nuntio iuranti ſe citaſſe credendum ſit. Dic, quòd non, ſi ſimiliter ille qui dicitur citatus contrarium ſuo iuramento probet. Ita Boëtius *ad cap. 4.* Mandagot. *loco cit. verb. Citatos.*

4. Noto 4. quod citatio abſentium nullo modo debet fieri, quando Prælatus eſt in extremis, & de eius ſalute deſperatur; nam viuente Prælato, tractatus de electione eſt illicitus. Ita Panor. *in cap Bona, el. 2. de elect. num. 2. & num. 12.* Petrus Greg. *de elect. cap. 13. num. 4.* Lauor. *de elect. tit. 4. cap. 18. num. 19.*

5. Noto 5. quod electio non debet fieri antequam corpus defuncti ſepulturæ ſit traditum, *cap. Bona, el. 2. §. Electionem, de elect.* vbi Panor. *num. 11.* ait, quod ſi fiat electio ante ſepulturam, non per hoc caſſanda eſt. Vide Specul. *lib. 4. de elect. §. 1.*

6. Noto 6. quod ante mortem Prælati electores ſub pœna peccati mortalis non poſſunt alicui promittere de illo eligendo, *c. 2. de conceſſ. præb.* Quòd ſi promittant, promiſſio nullam obligationem inducit, *cap. Relatum, eodem tit.*

CAPVT XXVII.

De forma prouidendi de Prouinciali, quando electio ad Generalem propter diſcordiam eſt deuoluta.

FRater N. Generalis, &c. Vniuerſis, ac ſingulis Prouinciæ noſtræ N. PP. & FF. ſalutem. Ex literis electorum Prouincialis huius veſtræ Prouinciæ nobis innotuit, eos ſtatuta die in Capituli locum pro eiuſdem Prouinciæ Prouinciali eligendo conuocatos, inter ipſos oborta diſſenſione, ac diſcordia, in nullam perſonam conuenire potuiſſe. Quamobrem cum elapſo termino, prædicta electio fuerit ad nos deuoluta, ne quidquam diuturno Paſtoris, ſeu Prouincialis defectu, veſtra Prouincia in temporalibus, ac ſpiritualibus diſpendium ſubeundum ſit, diuino priùs Numine implorato, conſummatiſque de iure conſummandis, ſcrutinij via, vnà cum Collegis noſtris P. F.N. virum cum literis, tum verò moribus præclarum Prouincialem vobis, & Patrem elegimus, ac deſtinauimus. Quem porrò ſic electum præſentium tenore vobis damus. Omnem illi tum in ſpiritualibus, tum temporalibus, quæ cæteri Prouinciales perfrui debent, ac ſolent, auctoritatem impertientes. Vobis præterea, non ſolùm vt vniuerſis, ſed etiam vt ſingulis, ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœna præcipientes, vt ei tanquam legitimo veſtro Prælato, ac Prouinciali in cunctis, quæ nec contra Deum, nec Regulam veſtram fuerint, obediatis, eique debitum honorem, & reuerentiam exhibeatis. Et Dominus vos benedicat. In quorum fidem, &c.

CAPVT XXVIII.

De eadem forma, quando electio fuit caſſata propter formam non ſeruatam.

FRater N. &c. vt in forma præcedenti. *Cum in ſuum Paſtorem, ac Prouincialem P. F. N. Prouincia veſtra elegerit; Nos ipſius electionis decreto examinato, in eo ſcrutinij formam, quæ in conſimilibus electionibus neceſſariò exigitur, ſeruatam minimè fuiſſe comperimus, electi quippè non fuerunt Seruatores, &c. Eandemque propterea electionem caſſauimus, & annullauimus. Cum hoc caſu electio ad nos fuiſſet deuoluta, ne veſtra Prouincia diù Paſtore deſtituta, detrimentum aliquod in temporalibus, & ſpiritualibus pateretur, ſeruatis ſeruandis via ſcrutinij, vnà cum Collegis noſtris infraſcriptis P. F. N. virum cum literis, &c.* vt cap. præcedenti.

1. Nota pro iſtis duobus capitibus præcedentibus, quæ dico *tom. 3. priuil. regul. cap. 13. à n. 22.* vbi habes quomodo procedere debeat Generalis in caſu deuolutionis.

CAPVT XXIX.

De forma bonæ electionis ſuadendæ.

FRater N. Ordinis N. Generalis. *Reuerendiſſ. admodum Patribus Capitulum prouinciale in Conuentu S. N. Prouinciæ N. celebrantibus ſalutem, & Spiritus Sancti aſſiſtentiam. Quas exaramus literas, vobis in vnum congregatis reddendas confidimus, iiſque ſimul paternam vobis in vnum congregatis reddendas confidimus, iiſque ſimul paternam vobis benedictionem, quæ firmat domum medullitus impartimur, diuinumque Numen benignum vobis expetimus, ac propitium. Vtinam certè in Spiritu Sancto, à quo Sancta omnis, & vera vnitas dimanat, conueneritis. Quòd verò muneris noſtri partes efflagitant, illud in primis monemus, nil vos ad Dei gloriam, & huius N. Prouinciæ ſalutem vtilius agere poſſe, quàm ſi bonum Paſtorem, eidemque Prouinciæ gubernandæ idoneum ſtudueritis promouendum, totius namque Domini familiæ ſtatus, & ordo nutabit, ſi quòd requiritur in corpore, non inueniatur in capite; alieniſque peccatis communicantes mortaliter vos peccaturos protector, niſi quem digniorem, & præfatæ veſtræ Prouinciæ magis vtilem iudicaueritis, non precibus quidem, humanoue affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eius exigentibus meritis præficiendum curaueritis. Deum quippe, cuius nunc res agitur, præ oculis vos habuiſſe comprobabitur, ſi Religionis ſalutem vtilitati veſtræ præferentes, non in proprium quidem, ſed commune commodum mentis veſtræ aciem intenderitis. Quamobrem vos per Deum viuum, nec non virtutes Spiritus Sancti, ac ſub animarum veſtrarum periculo adiuramus, vt non niſi in eum, quem vtiliorem ſecundùm Deum in temporalibus, ac ſpiritualibus præfatæ veſtræ Prouinciæ vtiliorem iudicaueritis, omninò conſentiatis. Et Dominus vos benedicat, roremque perennem ſuæ ſuper vos miſericordiæ benignus infundat. Valete. Romæ, &c.*

1. Noto, quod hæc formula deſumpta eſt ex Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de refor. cap. 1. ex cap. Miramur, d. 61. ex cap. Ab exordio, d. 25. ex cap. Licet ergo 8. quæſt. 1.*

CAPVT XXX.

De eadem forma, quando facienda eſt electio per mortem.

FRater &c. vt cap. præcedenti. *Quantùm nobis doloris peperit obitus R. admodum P. F. N. Prouinciæ veſtræ olim Prouincialis viri planè ſempiterna memoria digni, quique, vt diuturna lucis vſura pro veſtra Prouincia, totiuſque Religionis commodo frueretur, cunctis valdè exoptabile, tantum cæpimus gaudij, & iucunditatis, quòd eum ad percipiendum laborum ſuorum fructum in cælum credimus euolaſſe; nec in iſta Prouincia deeſſe, qui eius queat pro dignitate perſonam gerere, vllo pacto dubitamus. Ad quod quidem peragendum, veſtræque Prouinciæ caput eligendum, cum vos coacto de more cætu audiuimus conueniſſe, muneris noſtri duximus vos omnes in vnum iſtic conuocatos ex animo ſalutare, ſimulque monere, vt ſedula mentis cogitatione penſetis quàm magnum ſit id, quod à vobis ſuſcipitur, quanto delectu, ac prudentia, quantaque ſynceritate, ac ſtudio peragendum. Eligendum ex omnibus præficiendum aiebat ille, qui omnibus imperet. Nos verò & eum, qui omnium miſeriis compati, omnium vitia corrigere, omniumque virtutes promouere valeat, eligendum cenſemus. Procul ergo à vobis priuatus ſenſus, atque affectus, abſit liuor, ac indignatio, diſſidentiumque animorum contentio, quibus nihil ſapienter, ac iuſtè ad rectam rationis normam geri ſolet, & conſummari. Verſetur ob oculos noſtri Ordinis ſanctiſſimum Fundatorem veſtro intereſſe cœtui, voſque ſingulos obſeruare, abditos mentis receſſus, & ſingulorum corda perſcrutari exiſtimate. Huius ſi ad tacitam ſententiam, conſiliumque ſuffragia veſtra irriganda putaueritis, non dubito, quin in ſcopum collimaturi, ac eiuſmodi Prouinciæ veſtræ Rectorem electuri ſitis, qui cum magno Ordinis incremento, magnaque electorum apud omnes laude Fundatori optimo ſimillimus, vos ſapientiſſimè, ſanctiſſimeque gubernet. Valete. Et Dominus ſit vobiſcum, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.*

CAPVT XXXI.

De forma literarum, quibus animatur quis ad retinendam dignitatem, quam renuntiare intendit.

FRater N. Ordinis N. Generalis. Reuerendo admodum P. F. N. noſtra Prouincia N. Prouincialis ſalutem. Ex tuis literis intelleximus, agrè te multum ferre, ſupra modumque vexari, quòd à Patribus iſtius Prouinciæ fueris in Prouincialem electus, vt qui quietem potius, quam Superioris locum occultarum ſollicitudinum, & periculorum plenum ſemper optatis & parere, quam imperare ſemper maluiſti. Id ſi à te fit vt primatum, honoremque refugias, lætamur equidem modeſtum eſſe hunc tibi mentem, ambitionemque vacantem: at id pertinaciter non eſt expetendum, ſed voluntati Dei per electores declarata, perque nos approbata humiliter acquieſcendum. Si oneris, curarumque moleſtia hebeſcis, ac rumperis, & ſic Deo reluctaris, non rectè facis: num præterquam quod non tibi ſoli natus es, Deum non amare conuinceris, cum pro illius grege laborare recuſes. Si gregis malitia, quem curare deſperas id tentas, haud equidem bene facis, nam, te ſaltem Rectore, non ruet, ſicque gratum Deo opus efficiet illum comprimendo, Medicus enim ægrotum curare non valens, maximè curat fomentis, & oleo curando, ne pereat. Cum quod in te eſt peregeris reliquum Deo commenda, cui ſua omnis, aut ſtat, aut cadit creatura. Si corporis debilitate moueris, quæ te impotentem omnino reddit ſine ſpe ſanitatis recuperandæ, audiendus es; ſed in animum inducere nequaquam poſſumus, Patres iſtos adeò imprudentes conſiliive expertes fuiſſe, vt onus euidenter importabile humeris tuis tentauerint ſuperimponere. Si eiuſmodi non eſt debilitas tua cum viribus mentis potiùs, quàm corporis, Præluti regimen innitatur, gloriari potiùs debes in infirmitate tua cum Apoſtolo, quàm langueſcere: nonnunquam enim corporis, infirmitas fortitudinem cordis augmentat. Si ſcientiam te ad id habere non confidis neceſſariam; Hæc licet ſit in Paſtore eminens deſideranda, modò tamen ſit competens, toleranda: vt enim inquit Apoſtolus ſcientia inflat, charitas autem ædificat, *atque adeò imperfectum ſcientia poteſt ſupplere perfectio charitatis. Prudentis itaque, & ſapientis cum ſit Religioſi, dignitates nec quærere, nec amare, cum tamen ex præcepto, ac Dei voluntate ſubire oportet, atque capeſſere, non confuſo, & alienato, ſed ſyncero, atque ſollicito tractanda ingenio. Tu prudentia hac vtere, & ſapientiam ſectare, ac Religioſi nomen apud Religioſos immarceſcibilem verò apud Deum, Paſtoribuſque debitam felicitatis laureolam amittas. Vale.*

CAPVT XXXII.

De forma dandi licentiam Religioſo, vt poßit eße executor alicuius teſtamenti.

FRater N. Prouincialis, &c. R.P.F.N. ſalutem. Etſi per apoſtolicum præceptum à ſæcularibus negotiis Deo in Religionibus famulantibus ſit penitùs abſtinendum; ea tamen, quæ pietatem redolent, & charitatem, eiſdem non ſolùm conceſſit Apoſtolus, verum etiam diſertis verbis imperitauit, Tu verò inquiens ſectare pietatem, & charitatem. *Quod nobis præſertim charitatis inſignia geſtantibus, illaque cælum ſcandere contendentibus præſcriptum fuiſſe non ambigimus. Quare nos, qui in ſpirituali militia huic religioſa familia, indignè licèt præſidemus, ea omnia, quæ pietatem, charitatemque ſapiunt, ardentiùs, quàm cæteri, tenemur exantlare. Cùm ergo condito per nobilem N. teſtamento executor fueris inſtitutus, nec id muneris valeas abſque noſtra obtenta licentia ſuſcipere. Nos qui de tua conſcientia puritate, & in rebus agendis dexteritate, atque prudentia ſatis, ſuperque edocti ſumus præſentium tenore liberum tibi executoris munus in teſtamento prædicto, atque codicillis, ſi adſint, ſecundùm Deum, regulamque inſtitia, vt ab eodem N. diſpoſitum, ordinatumque fuerit, ſuſpendi, exercendique licentiam concedimus, & facultatem. In cuius licentiæ præterea, & executionis robur, ac teſtimonium, præſentes has literas exarandas curauimus, manuque noſtra ſubſcriptas officij officij noſtri ſigillo communiuimus. Datum, &c.*

1. Noto 1. pro hac forma, quæ dico *tom. 2. Prælati, q. 3. cap. 5. à num. 22.* & attende ad doctrinam D. Th. 2.2. *q.* 187. *art.* 2. in corpore, vbi docet, non licere Religioſis negotia ſæcularium tractare cauſa cupiditatis, bene tamen cauſa charitatis: nam hoc ipſo, quod proximo ſeruiunt propter Deum, dilectioni diuinæ obſequuntur. Et probat ex 4. *Regum* 4. vbi Eliſæus dixit ad mulierem. *Nunquid habes negotium, & vis vt loquar Regi vel Principi militiæ?* Et habetur expreſsè *in cap. 1. d. 88.*

2. Noto 2. quod in ordine noſtro *in cap. Barchinon. 1. num. 13.* præcipitur, *ne quis poſſit ſuſcipere commiſſiones cauſarum, arbitria, ſiue iudicia, ſiue executiones teſtamentorum, neque diſpenſationes aliarum rerum, ſub pœnis ſuſpenſionis per ſex menſes Superioribus, ſubditis verò priuationis vtriuſque vocis per biennium.* Et ratio huius prohibitionis eſt. *Quia ex talibus ſequi ſolent odia, damna, & ſcandala Ordini, & Fratribus.* Circa quod ſtatutum.

3. Aduerte 1. quòd intelligitur de non admittendis arbitriis, & iudiciis perſonarum ſæcularium, vt patet ex titulo, qui eſt, *De non accipiendis iudiciis ſæcularium*, non verò de non accipiendis arbitriis, & iudiciis perſonarum religioſarum. Quare licet non poſſint Minimi eſſe iudices & arbitri perſonarum ſæcularium, poſſunt tamen eſſe iudices & arbitri cum debitis licentiis Superiorum perſonarum religioſarum, quia à diuerſis non fit illatio; & habet ſatis clarè Gloſſ. *in ſumma cap. 1. d. 88.*

4. Aduerte 2. quod dictum ſtatutum intelligitur iuxta doctrinam D. Thom. *cit. num. præced.* quod ſcilicet non poſſint recipi iudicia ſæcularium cauſa cupiditatis, non verò, quod non poſſint recipi cauſa charitatis pro conſanguineis, pupillis, viduis, amicis, benefactoribus, &c. præſertim ſi non habent alias perſonas magis idoneas; nam tunc videretur pugnare cum recta ratione. Atque ita hoc ſtatutum intelligit. Paſſarel. *in ſchol ad dictum ſtatutum*, & innuitur *in cap. Epiſcopus, el. 4 iuncta Gloſſ. d.* 88.

5. Aduerte 3. quod non obligatur Religioſus ad dicta iudicia ſuſcipienda, niſi in caſu grauis, & multò magis grauiſſimæ, vel extremæ neceſſitatis. Nam non tenentur Religioſi optima quæque charitatis opera extra caſum neceſſitatis exercere.

6. Aduerte etiam, qood Regulares quando debent eligere arbitros, in cauſa ſuſpicionis non tenentur illos eligere. Nullum enim babemus ius in contrarium. Et ita practicatur. Limita tamen niſi aliud per conſtitutiones particulares Religionis ſit ſtatutum.

CAPVT XXXIII.

De forma eximendi aliquem ab officiis Ordinis.

FRater N. Ordinis N. Generalis R.P.F.N ſalutem. Prælatorum munus, & æquitas præmia pro meritis compenſantium flagitat, ac expoſcit, vt ij, qui pro Religionis honore, & augmento grauiora ſollicitudinis ſtudia ſubiere, quiquè, reipſa haud obſcurè teſtante, maiora quoque ſi valerent deuotionis obſequia eidem ſtudioſiùs impenſuri dignoſcuntur, potioribus gratiis, & fauoribus cumulentur, vt & illorum ſtudium exindè cunctis pleniùs innoteſcat, & eorum exemplo ad ſimilia cæteri propenſiùs excitentur. Hinc ad aſſiduos quos ſtudiorum, concionum, regiminumque cauſa in Religione labores perpeſſus fuiſti, noſtra mentis aciem dirigentes, ad humiles etiam preces attendentes ſuper hoc nuper nobis porrectas, ætati, ac ægritudinibus tuis benignè compatientes, vt eò ferueutiùs diuinis valeas inſiſtere, te à cuiuſcunque Superioratus noſtri Ordinis cura eximendum eſſe decreuimus, prout præſentium tenore officij noſtri auctoritate eximimus, ac penitus liberamus. Omnibus, & ſingulis einſdem noſtri Ordinis Superioribus, ſub quorum regimine pro tempore deges, in virtute Spiritus Sancti præcipientes, vt te ſuper præfata exemptione meritorum tuorum intuitu tibi conceſſa, moleſtare, contraque eandem exemptionem ad cuiuſcumque Superioratus officium, & munus ſuſcipiendum cogere, & impellere nequaquam audeat. In contrarium non obſtantibus quibuſcunque. In quorum fidem, &c.

CAPVT XXXIV.

De eadem forma concedentes exemptionem ab oneribus Communitatis.

FRater &c. vt cap. præced. *Boni Paſtoris eſt laſſas, & ægras oues opportuna reficere quiete, tenerioribus herbiculis refocillare, ſalubrioribus confortare eibarys, clarioribus refrigerare fontibus, dulcioribus conſolari ſermonibus, illarumque imbecillitati amanter compati, eaſdemque tandem communibus defatigationibus miſericorditer relaxare. Ne ergo veri, probique Paſtoris officia, & partes in nobis deſiderari videantur, te præfatum Patrem, qui te Ordini noſtro ab ineunte ætate deuouiſti, eidemque opportunis, religioſiſque iam actibus, geſtis, ac præclaris magno fructu, & commodo, populorumque laudabili ædificatione inſignem exhibuiſti famulatum, quique modo ad ſenilem redactus ætatem tanta prægrauaris imbecillitate, vt iuueniles ampliùs labores nequeas ſuſtinere, te ab oneribus propterea Communitatis, in qua degis, & pro tempore degere contigerit, noctu ſcilicet ad matutinum ſurgendi, ad proceſſiones, defunctorumque ſepulturas adeundi, refectorium, &c. frequentandi, harum literarum ſerie, ac vi eximimus, & abſoluimus, exemptumque pariter, ac abſolutem eſſe volumus, & iubemus. Pro tua præterea voluntatis libito, ac præcipuè, ſi caſus omnino tulerit, in cella horis tibi percommodis comedendi lineiſque induſiis, Medici tamen adhibito conſilio vtendi, cæteraque itidem, quæ imbecillitati, ac ſenectuti tuæ ſecundùm Deum, rectamque prudentiam conducere videbuntur, efficiendi licentiam, & facultatem concedentes. Superioribus etiam, in quorum Conuentibus immorari contigerit in virtute Spiritus ſancti præcipientes, vt præfatis te exemptionibus, meritorum ergo tibi conceſſis pacificè frui ſinant, ac gaudere, nec in iis quoquomodo vexare audeant, vel præſumant. In contrarium non obſtantibus quibuſcunque. In quorum fidem, &c.*

CAPVT XXXV.

De forma eximendi aliquem in caſu particulari à iuriſdictione Superioris ordinarij.

FRater &c. vt cap. XXXIII. *Qui inferiorum Prælatorum, cum in ſuſcepto miniſterio non excedunt, iura tuemur, ſubditorum quoque noſtrorum, cum eos ab inferioribus Paſtoribus prægrauari contingit, nequaquam obliuiſci debemus. Quare cum fide digno teſtimonio nobis innotuerit P.F.N. Prouincia N. Prouincialem eſſe tibi valde infenſum, nec te, nec tua à multo tempore benignis oculis aſpicere, vt dubitari*

propterea iure merito poſſit, ne in cauſa inter te, & Fratrem N. contra ipſos vertente, affectu potiùs, quàm ratione ducatur. Ea propter quenquam ſub noſtro regimine iniuſtè vexari nolentes, prædictam cauſam ab illius tribunali ſubmouentes, ad nos auocamus, & ne in ea ſe immiſcere ampliùs valeat, diſtrictè inhibemus; ipſque tandem in præfata cauſa ab eius iuriſdictione omnino eximimus, exemptumque eſſe volumus, & pronuntiamus, Caſſum inſuper nullum, ac inualidum declarantes, quicquid in ea ab illo poſt præſentium notitiam contigerit attentari. Mandantes nihilominus in virtute Spiritus ſancti prædicto N. Prouinciali, ne te in poſterum quoad præfatam cauſam vllatenus audeat moleſtare. in contrarium non obſtantibus quibuſcunque. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod poſſunt Generales eximere aliquem ab officiis publicis gerendis, & ab oneribus communitatis, & idem dic proportionaliter de Prouincialibus. Tum ratione generalis illius auctoritatis, quam habent, ſicut puniendi delicta, ita præmiandi virtutes. Tum quia ille poteſt priuilegium concedere, qui poteſt legem ferre, vt dixi cum multis *priuil. in conſtit. Pyrrhi, num. 6.* at dicti prælati poſſunt legem ferre, quia habent poteſtatem quaſi Epiſcopalem. Tum quia ita habet communis praxis omnium Religionum. Nec refert, quod dictæ exemptiones, v.g. quod quis non teneatur recipere dignitates, ſint contra Regulam; nam licet verum ſit, quod non poteſt Prælatus quicquam contra Regulam ſuis ſubditis concedere, poteſt tamen in aliquo caſu, iuſta interueniente cauſa, cum aliquo diſpenſare, etiam ſuper Regulam, vt probaui *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 8. § 5. concluſ.* 10. Adde, quod talis exemptio cauſa remunerationis conceſſa, cum ſit potius beneficium, quàm priuilegium, non dicitur eſſe contra Regulam, ſed potius ſecundùm illam, & ſecundùm ius naturæ, quod benemeritis præmia elargitur, iuxta illud, *Sunt ſua præmia laudi*, ideſt virtuti. Ita Tuſch. *verb. Exemptio, concluſ. 567. num. 7. & 8.*

2. Noto 2. quod dicta exemptio conceſſa propter cauſam infirmitatis, aut propter benemerita, non poteſt reuocari, nec à Superiore qui illam conceſſit, nec à ſucceſſore ſuo, etiam cauſa ingratitudinis. Eſt etiam exemptio oneroſa, ideſt, cauſa remunerationis conceſſa, quæ tranſit in naturam contractus, de cuius ſubſtantia eſt, vt reuocari non poſſit, vt probat Tuſchus *loco cit. num. 1.* Quod intellige, etiamſi immineret neceſſitas, vel vtilitas publica, vt probat idem Tuſch. *ibid. concluſ. 570. num. 5.* Sed hoc caſu talem exemptionem reuocare pertineret ad ſupremum Prælatum, puta Papam, ſeu in Religionibus ad minùs ad Capitulum generale. Conſulendum tamen eſſet in tali caſu neceſſitatis ſic priuilegiato, vt communitatem releuaret, nec per hoc perderet priuilegium exemptionis, cum ſolùm in illo caſu neceſſitatis publicæ vtilitati conſulens, dicto priuilegio cederet.

3. Noto 3. quòd eximere ſubditum à totali obedientia ſui Prælati ordinarij non poteſt Generalis reſpectu Prouincialium, neque prouincialis reſpectu Correctorum, vt dicit à S. Fauſto *in Theſauro Relig. lib. 6. quæſt.* 146. & dixi cum multis *tom. 5. priuil. in conſt. 5. Iulij 3. num. 6. & in conſtit. 13.* eiuſdem Papæ *num. 1. fine*, poteſt tamen in aliquo caſu particulari illum eximere, & cauſam aliquam ad ſe auocare. Sicut enim poteſt ſuperior Prælatus cauſa interueniente, inferiorem totali iuriſdictione priuare, ita eadem cauſa interueniente, poteſt eandem iuriſdictionem limitare, & aliquali eum priuare. Quod docet Mandoſ. *de inhibit. q. 4. num. 2. & q. 100. n. 2. tom. 5. tract. Roman. conſil. 37. in princ.* Tuſchus *verb. Exemptio, concl. 554. n. 7.* & habetur *in leg. 2. ff. De his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris & Inſtit. eodem tit. 9. Sed hoc tempore.* Et aduerte, quod inhibitio, & auocatio in hoc caſu ſunt idem, vt probat Mandoſ. *loco cit. q. 100. num. 10.* Aduerte etiam, quod ſi occurrat aliqua dubietas circa inhibitionem, ea declaranda eſt per iudicem inhibentem, vtpote Superiorem. Ita Mandoſ. *loc. cit. q. 94.* Aduerte hic demum, quod dato, quod in aliqua Religione ſint conceſſæ aliquæ exemptiones Prouincialibus v.g. aut Definitoribus, aut lectoribus, &c. non poteſt Generalis dictas exemptiones concedere illis, qui dicta officia non exercuerunt. Ita Vrbanus VIII. ſub pœna excommunicationis maioris latæ ſententiæ, & priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, ac ſuſpenſionis ab officio prohibuit Generalibus, vt conſtat *ex eius conſt. 99. tom. 4 Bullary.* Vnde collige, quod non poſſunt dicti Generales concedere exemptiones intuitu meritorum his, qui merita non habent. Et pro iſtis exemptionibus, an, & quæ, & quomodo, & à quo concedi poſſint; vide *tom. 3. priuil. mendic. in conſt. 15. alias 25. Vrbani VIII.*

CAPVT XXXVI.

De forma concedendi licentiam alicui Religioſo exorcizandi.

FRater N. Generalis R. P. F. N. noſtri Ordinis Sacerdoti ſalutem. Exorcizandi munus, fili chariſſime arduum valde, & difficile eſt; requirit enim in exorcizante maximam conſcientiæ puritatem, prudentiam itidem, ſagacitatem, & experientiam haud ſanè minorem. Quibus profectò virtutibus præfulgere cum fide digno teſtimonio apud nos commenderis; nos tibi præfato præſentium literarum tenore prædictum exorcizandi munus cum arreptitiis quibuſcunque, & à dæmone oppreſſis exercendi concedimus facultatem: immò id ad maiorem dæmonum confuſionem, in virtute Spiritus ſancti tibi præcipimus, ac mandamus. Seriò monentes, vt à diſputatione cum dæmone, vana, ac futili rerum interrogatione omnino abſtineas; ieiuniis potius, orationibuſque eos vincere, & ab oppreſſorum corporibus eiicere ſatagendo. Quòd præterea munus, vt in eccleſiis tantum. priuatiuè quoad quæcunque alia loca, exercere valeas, iniungimus, pariter ac mandamus, & Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod in ordine noſtro dare licentiam munus Exorciſtæ exercendi, pertinet ad Generalem per ſtatutum *cap. Auenion. 2. num. 13.* Poteſt etiam talem licentiam dare Vicarius generalis, habens generale mandatum faciendi etiam ea, quæ ſpeciale mandatum requirerent.

2. Noto 2. quòd poteſtas exorcizandi ex officio ſolis Sacerdotibus, vel ordinem Exorciſtatus habẽtibus competit, vt probant Valent. *tom. 2. diſp. 6. quæſt. 8. p. 2. col. penult. verſ. Iam ad primum.* Sanch. 2. *in decal. cap. 42. n. 18.* Thyræus *de dæmonicis, cap. 47. num* 502. & probant *ex illo Act.* 19. vbi dæmon obiecit filiis Sceuæ iniquè huiuſmodi poteſtatem vſurpantibus,

Ieſum

Ieſum noui, & Paulum ſcio, vos autem qui eſtis? & in-ſiliens in eos, &c.

3. Noto 3. quòd circa munus Exorciſtæ rectè exercendum aliqua præcepit S. Carolus in ſuis Synodis prouincialibus. Et primum, quòd duo obſeſſi ſimul non exorcizentur; in Synodo prouinciali 4. Secundum, quòd mulieres non tangantur ab Exorciſta, ibidem. Tertium, quòd exorciſmi fiant tantùm in Eccleſia (quod etiam præcepit R. P. F. Franciſcus à Longobardis noſtri ordinis Generalis paucis præſentibus, & vno ſaltem Eccleſiaſtico. Et hoc neque ante ortum, neque poſt ſolis occaſum.

4 Noto 4. quòd ſi ſit exorcizanda Monialis, debet id fieri à confeſſario Monialis ipſius (habita priùs licentia à Sede Apoſtolica) in Eccleſia exteriori, ianuis clauſis, præſentibus fœminis honeſtis. vel aliis viris prouectæ ætatis. Ita declarauit Sac. Congreg. Regularium 1. Iulij anno 1606. vt refert Gauant. *in manual. Epiſcop. verb. Monialium cura ſpiritualis, num.* 30. Puto tamen, quòd confeſſarius talis artis non expertus, poſſit hanc curam alteri experto demandare, modò ipſe ſemper exorcizanti aſſiſtat: nam non credo, voluiſſe ſacram Congreg. inexperto tantum munus demandare. Et puto etiam non requiri licentiam Sedis Apoſtolicæ, neque alias conditiones requiſitas in dicta declaratione, quando monialis exorcizatur ad experiendum, an ſit obſeſſa à Dæmone. Quo caſu poſſet etiam ſæcularis, de quo dubitatur, exorcizari in domo propria: nam aliud eſt exorcizare oppreſſum à Dæmone, & aliud probare, an ſit aliquis oppreſſus.

5. Noto 5. quòd ſi Epiſcopi mandent, vt nulli in ſuis Epiſcopatibus munus Exorciſtæ exerceant ſine ipſorum licentia, Regulares, vtpote qui ab ipſorum iuriſdictione ſunt exempti, non tenentur illo præcepto, ſed poſſunt abſque dicta Epiſcoporum licentia exorcizare. Ita Portel *in addit. ad dub. regul. verb. Exorciſmus*. Diana *tom. 3. tract. 2. reſol.* 36. Nauar. *lib. 1. conſ. de offic. iudic. ord. conſil. 6. num.* 4. qui addit, quòd nec Papa, ſaltem ſine iuſta cauſa, id poteſt interdicere, cum ſit præceptum diuinum, Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eiicient*. Quod tamen intelligit Suarez *tom. 2. de relig. lib. 4. de adiurat. cap. 2 num.* 10. & 11: de adiuratione priuata, non de publica, & ſolemni, quæ ſolùm competit miniſtris Eccleſiæ ad ordinem Exorciſtæ promotis. Puto itaque, poſſe quemlibet Chriſtianum in caſu repentino, & improuiſo, vbi miniſter nullus adeſſet Eccleſiæ, & dæmon vexaret obſeſſum, illum auctoritate Chriſti adiurare, vt deſineret obſeſſum moleſtare.

6. Noto 6. quòd Exorciſta antequam hoc munus exercendum arripiat, his armis debet ſe munire 1. per ſacramentalem confeſſionem debet puritatem conſcientiæ procurare. 2. debet priùs multùm orationi inſtare. 3. ieiuniis corpus affligere. 4. magnam animi ſubmiſſionem ſtudioſiùs inducere. 5. diuino amore flagrare. 6. bene de Dei adiutorio ſperare. Quas conditiones iuſtiſſimas eſſe, ac dæmonibus multum inuiſas, & magnum robur habere ad dæmonum vires frangendas, operaque ipſorum diſſoluenda, tum exemplis, tum rationibus, tum etiam Chriſti auctoritate probat Thyræus *de dæmoniacis, capit.* 38. *à num.* 507.

7. Noto 7. quòd quinque præcipuè modis, quos latè proſequitur Thyræus *loc. cit. cap.* 41. *à num.* 542. & capitibus ſequen. expellunt dæmones ab humanis corporibus Exorciſtæ. 1. eſt per inuocationem nominis Ieſu. 2. per vſum reliquiarum. 3. per impreſſionem ſanctæ Crucis. 4. per vſum rerum conſecratarum, & benedictarum. 5. per adiurationem exorciſmorum. Tandem, an, & quomodò, & quando dictis obſeſſis à dæmone, & quibus ſatuis danda ſit ſacra communio, vide apud Ximenez noſtrum *in erudition. Euangelica, lib.* 23. *exhortation.* 9. §. 2. *per totum.*

CAPVT XXXVII.

De forma literarum concedendarum expulſis ab Ordine.

FRater N. Generalis, &c. Omnibus præſentes literas inſpecturis, pariter ac lecturis ſalutem. Nouerint cuncti qualiter in prouincia noſtra N. viſitanda inter alia comperimus F. N. Ordinis noſtri Sacerdotem profeſſum ab annis decem ſuæ profeſſionis immemorem, ea perpetraſſe delicta, eaque ſcandala Fratribus & ſæcularibus dediſſe, tamque multas arripuiſſe fugas, vt earumque omnium publicum tranſgreſſorem, & conſtitutionum regularium contemptorem extitiſſe adeò impudenter, ac inuerecundè, vt quoties noſtra ſubeunt animo ſine ingenti horrore, ac lacta vix queant excidere. Quæ quidem irreligioſi hominis vitia, & ſcelera cum iuſta animaduerſione, panchreſto veluti medicamenta, ex eius animo conuellere ſæpiſſimè ſtuduerimus, proximèque eadem ob crimina carceribus, vt ex proceſſibus contra ipſum ad ſacrorum Canonum, noſtrarumque conſtitutionum præſcriptum formatis liquet, per annum detentus, nullatenus reſipuerit, aut vllam præſtiterit emendationis ſpem, obdurato quin potiùs animo in ſua adhuc perſiſteret peruicacia, ne contagione peſtifera plurimos perderet, ac inficeret, ſeù pecudem morbidam, putreque membrum, tanquam incorrigibilem, ad formam decreti ſacræ Congregationis Concilij de apoſtatis, & eiectis coram, ad quos pertinet conſilio, & conſenſu decedente, iuxta præfatam conſtitutionem eundem N. per definitiuam ſententiam à noſtra Religione eiecimus, noſtrique ordinis habitu ſpoliauimus, vt harum literarum ſerie, ac tenore, eiectum pariter ac ſpoliatum declaramus. In quorum omnium fidem præſentes literas iuſſu noſtro conſcriptas, ſigilloque munitas, prætacto N. pro ſua conſcientiæ ſecuritate tradidimus, & conceſſimus. Datum, &c.

CAPVT XXXVIII.

De eadem forma, abſque expreſſione cauſæ.

FRater, &c. vt cap. præced. *Noueritis qualiter iuſtis de cauſis animum noſtrum mouentibus conſiderantes cauſam, & cauſas, de quibus in proceſſu per nos ann. Domini 1634. à die 8. Maij contra P. F. N. noſtri Ordinis Sacerdotem profeſſum in ſæculo nominatum N. de N. cum conſilio, & conſenſu eorum, ad quos ſpectat*

F fabricato.

ſubricato, maximo animi noſtri mœrore, ac neceſſitate fere compulſi, omnibus de iure requiſitis tentatis, ac peractis, prædictum N. à noſtra Religione expulimus, ac dimiſimus expulſumque, & dimiſſum his literis declaramus. In quorum fidem, &c.

CAPVT XXXIX.

De forma, qua Generalis debet monere Epiſcopum de ſupradicta expulſione.

FRater, &c. *Illuſtriſſimo Domino Epiſcopo N. ſalutem in Domino. Illuſtriſſima Dominationi veſtræ notum ſit, qualiter nos ad Canonum, & apoſtolicarum conſtitutionum formam, & decreti, præſertim Congreg. Concilij de apoſtatis, & eiectis, procedentes, per noſtram definitiuam ſententiam quam in ſcriptis tulimus hoc anno 1634. ſub die 8. Maij à noſtra Religione tanquam incorrigibilem P. F. N. de N. Religionis præfatæ profeſſum, & ad ſacrum Presbyteratus ordinem promotum, dimiſimus, & eiecimus. Quod illuſtriſſima veſtra Dominationi ſignificandum eſſe cenſuimus, vt & nos apoſtolicis obtemperaremus mandatis, & pecoris ſui vultum agnoſceret Dominatio veſtra, eaque etiam circa præfatum N. exequi valeat, quæ in præfato decreto peragenda iuſſit eadem ſacra Congregatio. Et Dominus ſit Illuſtriſſima Dominationi veſtræ propitius. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd circa eiectos adeſt decretum Congreg. Concilij, quod refero *tom. 2. noſtr. priuil. in conſt. 10. Vrbani VIII. §. 4.* in quo plura ſtatuuntur. Et primò, quod nullus poſſit à Religione eijci, niſi vltra ea, quæ de iure communi requiruntur, ad hoc vt quis incorrigibilis cenſeatur, fuerit per annum in carceribus probatus in ieiunio, & pœnitentia, ſublatis in hac parte conſtitutionibus Religionum, etiam ab apoſtolica Sede approbatis. De iure autem communi is cenſetur incorrigibilis, qui reuertitur ad priora delicta, & maiora, ac in eis perſeuerat poſt tertiam monitionem, vel differt iniunctam pœnitentiam facere, aut fugam capit, & occultat ſe, ea non peracta. Ita Aldrete *de diſcipl. tuenda lib. 2. cap. 26. num. 14.* Barb. *in cap Cum non ab homine, de iud. num. 7.* & colligitur *ex dicto cap.* Vide quæ dixi circa hoc *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 25. ſub concluſ. 3.* Et aduerte hic, quod ille, qui iuſtè detinetur in carcere ad hoc, vt probetur per annum in ieiunio, & pœnitentia, ſi aufugiat, præſumitur incorrigibilis, & poteſt abſque alia difficultate à religione eiici, ac ſi omnino in carcere integrum annum compleſſet, quia recuſat emendare vitam ſuam, & conſequenter iam videtur ſatisfactum menti Pontifici. Nec eſt opus eum iterum ad religionem reuocare, ſed poteſt tanquam contumax abſens habitu ſpoliari.

2. Secundò ſtatuitur, quòd quando, concurrentibus prædictis conditionibus, aliquis erit eijciendus, non poſſit eiici à Prouincialibus, ſed à Generali dumtaxat, ſeu etiam Viſitatore generali, de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum ex grauioribus Religionis eligendorum in Capitulo generali; & tunc non niſi plenè probatis cauſis expulſionis ad formam Canonum. Aduerte autem circa dictos ſex Patres aliud decretum Cong. quod refero *ad dictam conſt. 10. Vrb. VIII. num. 1.* in quo habetur, quòd quando caſus occurrerit, poſſit Generalis aſſumere ad hoc munus ſex Definitores Prouinciæ, in qua iudicium faciendum erit. Et in Ordine noſtro *in cap. Barchin. 3. ſeſſ. 5. veſpertina, num. 52.* ſtatutum eſt, vt ſuper hoc puncto denuo ſupplicaretur Pontifici. Sed meo videri nulla adeſt neceſſitas ſupplicandi Pontifici, cum nulla adſit difficultas adimplendi mentem ſacræ Congreg. Poteſt enim in quolibet Capitulo generali determinari dictus numerus ſex Patrum, quorum tres poſſunt eſſe tres Collegæ Patris Generalis, & alij tres P. Prouincialis, cum duobus primis Collegis Prouinciæ, in qua hoc iudicium erit faciendum. Quod decretum tandem factum eſt *in Cap. generali Maſſiliæ 3. celebrato n. 30.*

3. Tertiò ſtatuitur, quòd eiecti, quandiù non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, etiamſi Laici, & Oblati ſint, aut etiam Clerici, nondum in ſacris ordinati, & iuriſdictioni, ac obedientiæ Ordinarij loci, in quo ſunt naturales, ſeu viuunt, ſubſint.

4. Quartò, quòd Generalis, ſtatim lata expulſionis ſententia, teneatur eam dicto Ordinario notificare, vt vultum pecoris ſui diligenter agnoſcat. Et dato caſu, quòd Generalis non ſolùm eiecerit, ſed etiam propter rationabiles cauſas per aliquod tempus à loco, vbi prædictus eiectus habitabat, eum iuſſerit exulare, tunc Generalis tenebitur in dictis literis expulſionis dictam clauſulam apponere, appoſita etiam grauiori adhuc pœna in caſu inobedientiæ; & non ſolùm Epiſcopo loci eandem notificare, ſed etiam Epiſcopo, in cuius diœceſi eiectus iuſſus eſt exulare.

5. Quintò ſtatuitur, quòd Generalis non concedat eiecto literas teſtimoniales eum ad Sedem Apoſtolicam remittentes, vel ad aliam Religionem ingredi mandantes. Et ratio poteſt eſſe; quia hi eiecti aliam Religionem non vouerunt; poſſunt tamen, ſi velint, aliam Religionem ingredi, de licentia tamen prælati propriæ Religionis, & cum aliis conditionibus, ad tranſitum requiſitis in eodem decreto Congreg. vt aduertit Lezana *in q. regul. cap. 23. num. 8.*

6. Sextò ſtatuitur, quòd dicti eiecti, quandiù extra Religionem degerint, ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinarij locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi; ſi autem dictos Ordines exerceant fiunt irregulares; ſuſpenſus enim, ſi exerceat Ordines, fit irregularis. Bonac. *de cenſur. in particulari, diſp. 3. quæſt. 8. part. 12. num. 5.* qui addit *n. 6.* & de clauſura, *quæſt. 2. part. 12. §. 6. per totum*, quod iſta ſuſpenſio eſt reſeruata ſummo Pontifici, neque poſſunt dicti eiecti maiores Ordines aſſumere, ſi qui eis deſint; eſt enim ridiculum eum, qui minoribus Ordinibus pœnæ cauſa prohibitus eſt, ad maiores aſpirare, vt dicitur *in leg. Relegatorum, §. fin. ff. de interd.* & qui eſt indignus Ordine inferiori, indignior multo eſt ſuperiore, *arg. leg. Qui indignus, ff. de Senator. cap. Cum illorum, de ſent. excom. §. Primos*, vbi Gloſ. *verb. Minora.*

7. Septimò ſtatuitur, quòd Superiores, ideſt, Prouinciales, vel Generales, ſeu etiam locales Regularium, ſingulis annis ſollicitè requirant dictos eiectos, & eos curent ad Religionem reducere, dummodò adſit euidens in eis emendationis ſpes, quæ ſpes haberi debet ex literis teſtimonialibus Epiſcoporum (onerata dictorum Epiſcoporum in his literis concedendis conſcientia) in quorum diœceſibus dicti eiecti commorantur. Aduerte, quòd dicta ſpes emendationis ad hoc, vt cogatur Religio eiectum quærere, & de nouo recipere, non eſt ſatis, quòd ſit probabilis, ſed debet eſſe euidens; vnde non ſufficit, quòd Epiſ-

copus

copus dicat, ſe credere, talem eiectum eſſe emendatum, ſed debet dicere, ſibi conſtare ex pluribus actibus virtutum, dictum eiectum eſſe emendatum, & ideo eſſe dignum, vt ad Religionem denuo admittatur. Quod teſtimonium ſi falsò ferat Epiſcopus, nulli dubium eſt, quòd mortaliter peccet, cum Congregatio ſuæ conſcientiæ, id remittat: & eſt peccatum contra iuſtitiam, Religionem lædens in re grauiſſima: Vnde etiam puto, quòd dictus Epiſcopus teneretur ad omnia damna, quæ per tale falſum teſtimonium paſſa fuerit dicta Religio. Aduerte etiam, quòd dicti Superiores quando ſciunt, aliquem eiectum bene, & cum exemplo, ac virtuosè viuere in ſæculo, tenentur ſub pœna peccati mortalis, & ſub pœna priuationis ſuorum officiorum ipſo facto incurrenda, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, ſingulis annis quærere, & procurare, vt ad Religionem reuertatur. Ita Bonac. *de Clauſura, q. 2. p. 11. §. 2. num. 2.* Et iſtæ pœnæ ſunt reſeruatæ ſummo Pontifici, interdicta poteſtate Generalibus, & Protectoribus illas moderandi, ac relaxandi, vt ex eodem decreto conſtat. Reliqua de eiectis vide *tom. 1. Relig. q. 2. cap. 25. per totum.*

LITERA F.

CAPVT PRIMVM.

De forma profeſſionis fidei faciendæ à Prælatis regularibus.

EGO F N. Ordinis N. Generalis, firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula, quæ continentur in ſymbolo fidei, quo ſancta Romana Eccleſia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, viſibilium omnium, & inuiſibilium. Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum, Filium Dei vnigenitum. Et ex Patre natum ante omnia ſæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis. Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis, ſub Pontio Pilato paſſus; & ſepultus eſt. Et reſurrexit tertia die ſecundùm Scripturas. Et aſcendit in cælum, ſedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur, qui locutus eſt per Prophetas. Et vnam ſanctam catholicam, & apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum baptiſma in remiſſionem peccatorum. Et expecto reſurrectionem mortuorum. Et vitam venturi ſæculi. Amen.

Apoſtolicas, & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & conſtitutiones firmiſſimè admitto, & amplector. Item ſacram ſcripturam iuxta conſenſum, quem tenuit, & tenet Sancta mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione ſacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, niſi iuxta vnanimem conſenſum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque, ſeptem eſſe verè, & propriè ſacramenta nouæ legis, à Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, atque ad ſalutem humani generis; licèt non omnia ſingulis neceſſaria; ſcilicet, Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre; & ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem ſine ſacrilegio reiterari non poſſe. Receptos quoque, & approbatos Eccleſiæ catholicæ ritus in ſacramentorum omnium ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto. Omnia, & ſingula, quæ de peccato originali, & de iuſtificatione in ſacroſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerũt, amplector, & recipio. Profiteor pariter, in Miſſa offerri Deum verum, proprium & propitiatorium ſacrificium pro viuis, & defunctis; atque in ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento eſſe verè, realiter, & ſubſtantialiter corpus, & ſanguinem, vnà cum anima, & diuinitate Domini noſtri Ieſu Chriſti: fierique conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini in ſanguinem; quam conuerſionem catholica Eccleſia tranſſubſtantiationem appellat. Fateor etiam ſub altera tantùm ſpecie totum, atque integrum Chriſtum, verumque ſacramentum ſumi.

Conſtanter teneo, purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis iuuari. Similiter, & Sanctos vnà cum Chriſto regnantes, venerandos, atque inuocandos eſſe, eoſque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe venerandas firmiſſimè aſſero, imagines Chriſti, ac Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendum. Indulgentiarum etiam poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictã fuiſſe, illarumque vſum Chriſtiano populo maximè ſalutarem eſſe affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum Matrem, & magiſtram agnoſco. Romanoque Pontifici B. Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori, ac Ieſu Chriſti Vicario veram obedientiam ſpondeo, ac iuro.

Cæteraque item omnia à ſacris Canonibus, & Oecumenicis Conciliis, ac præcipuè à ſacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio atque profiteor. Simulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcunque ab Eccleſia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiicio, anathematizo. Hanc verò Catholicam fidem, extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quam in præſenti ſpõte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vſque ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſimè, Deo adiuuante, retinere, & confiteri, atque à meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in

mu nere meo ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Poteſt hæc alia clauſula addi ex conſtit. Fratrum Minorũ Conuent. *In correctionibus iudicialibus grauium criminum, & in prouiſionibus, promotionibus, confirmationibus, destitutionibus, & repulſionibus faciendis de perſonis dicti Ordinis fideliter ſecundùm Deum, & Regulam B.F. puramque, & rectam conſcientiam me habebo, ac toto meæ gubernationis tempore, quantum in me fuerit, adnitar ſtudioſiſſimè, vt Regulæ, & conſtitutionum noſtrarum obſeruantia in Religione exquiſitè vigeat, ita vt de cultu diuino, & de regulari diſciplina, ſi quid ad meliorem formam redigendum comperero, non patiar, vt cura mea, labor, induſtria, ſtudium deſideretur. Ego, qui ſupra, F. N. ſpondeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.*

Not. circa hanc fidei profeſſionem, quæ dico *tom. 5. Religioſi, q. 5. cap. 6.* vbi concludo, quòd in illis Religionibus, in quibus non eſt in vſu, non obligat.

CAPVT II.

De forma, qua declaratur, aliquem fuiſſe in numerum Fundatorum, à Capitulo generali receptum.

FRater N. Ordinis N. Generalis. Omnibus, & quibuſcumque præſentes literas inſpecturis ſalutẽ. Vniuerſis, ac ſingulis præſentes literas inſpecturis, pariter, & lecturis, notum ſit, in generali Capitulo Ordinis N. anno Dñi 1634. ſub die 12. Maij Romæ celebrato, Illuſtriſſimam Dominam, D. N. Comitiſſam de N. amplum, ac permagnificum in Ciuitate N. extructum, fundatumque cœnobium, Religionique noſtræ competẽtibus annuis redditibus ad duodecim religioſos viros alendos aſſignatis dono datum, in Fundatricum album aſcriptam, cooptatamque fuiſſe. Quocirca illam ad omnium gratiarum, & priuilegiorum, quibus cæteræ Ordinis noſtri Fundatrices perfrui, & gaudere ſolent, participationem communionemque admittendam, præſentium literarum ſerie, ac tenore declaramus, vt de facto admittimus, & excipimus omnibus, & ſingulis eiuſdem Ordinis Superioribus præcipientes, vt eam prætactis priuilegiis pacificè frui ſinant, atque permittant. In quorum fidem, &c.

CAPVT III.

De eadem forma facienda à Prouinciali, ſeu Correctore, quando contingeret Fundatorem peregrinari.

FRater N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Vniuerſis eiuſdem Ordinis Patribus, ac Fratribus ſalutem in Domino. Religionis noſtræ, cui præſumus, Deo auctore, decor, atque vtilitas maximè poſtulat, vt iis libenter inuigilemus, eaque omnia propenſiùs exequamur, per quæ hoſpitalitas, ac beneficentia, cum in omnes, tum verò in eos, quorum opera, ſubſidio, ac labore religioſa loca creuiſſe cernimus, officioſè exhibeantur. Cum enim quidquid Religioſi poſſident, pauperum ſit, atque à piis, deuotiſque Chriſti fidelibus in eos liberaliſſimè effluat, erubeſcendum nobis eſſet, ſi cunctis domus noſtræ ianua non pateret, ſi Chriſti bona, Chriſti bonitate largita, ſoli deuoraremus; ſi beneficentiſſimos noſtri Ordinis deuotos perhumaniter excipere, & beneficio affecti vicem rependere, gratamque apud nos floreſcentem cuſtodire negligeremus. Cum perilluſtris igitur D.D. N. cui has noſtras dedimus, Conuentus noſtri N. Fundator extiterit, ac in numerum proinde Fundatorum in Generali Capitulo N. relatus ſit, in hancque noſtram Prouinciam N. opibus, ſtudio, fauore, mente denique beneficentiſſimus in dies ſe ſe oſtenderit, hæc omnia vobis præſentium literarum ſerie, ac tenore ſignificanda eſſe cenſuimus, eo ſanè conſilio, vt omnium ſingulorumque eiuſdem inſtituti Superiorum, Religioſorumque ad quos eum diuertere contigerit, benignitatem, gratique animi voluntatem excitaremus, ad ea omnia liberalitatis, humanitatis, ac hoſpitalitatis officia, hilari, ac benigna fronte eidem exſoluẽda, quæ in cæteros Ordinis noſtri Fundatores, Benefactoreſque conferri ſolent, quæque iis præſtanda ſerìo monuit ſanctiſſimus noſter Patriarcha. Quod quidem ſi à vobis, vt certò ſperamus, & ſummoperè cupimus, peractum fuerit, quam ergo eum grati animi ſignificationem dederitis, nulla vnquam noſtra obſcurandum pollicemur, obliuione. Quin verò, ſi meritas agere, vel referre gratias non valebimus, immortales tamen erimus habituri. In quorum fidem, &c.

1. Noto quòd priuilegia Fundatorum noſtri Ordinis ſunt in triplici differentia. Alia enim ſunt illis conceſſa iure communi. Alia iure priuilegiorum. Et alia iure Regulæ noſtræ, aut conſtitutionum. Iure communi Fundatoribus competunt tria iura. I. eſt ius onoroſum, per quod ipſe Fundator tenetur Monaſterium defendere, & protegere. 2. eſt ius vtile, per quod Fratres tenentur Fundatorem ad paupertatem redactum alere. 3. eſt ius honorificum, per quod Fundatores debent in Eccleſia, quam fundarunt, in omnibus præ cæteris honorari. Sed de his dixi plenius *tom. 3. priuil. regul. cap. 3. à n. 25.*

2. Iure priuilegiorum habent maxima priuilegia noſtri Fundatores. Et 1. ipſi, & eorum liberi vtriuſque ſexus, tam procreati tempore fundationis, quàm in poſterum procreandi gaudent omnibus, & ſingulis priuilegiis, immunitatibus, gratiis, libertatibus, exemptionibus, indultis, conceſſionibus, & indulgentiis, quibus fruuntur Fratres ipſi. Ita conceſſit Iulius II. vt conſtat, *ex eius conſtitut. 5. §. 24. tom. 1. noſtr. priuil.* circa quem §. Vide quæ ibi dico, *numer. 52.* vbi in ſpecie noto, quod fruuntur omnibus gratiis ſpiritualibus, quibus Fratres ipſi, v.g. poſſunt abſolui ab iis caſibus, à quibus poſſunt abſolui Fratres. Fruuntur omnibus indulgentiis, quibus fruuntur Religioſi, etiam poſt conſtitutionem Pauli V. *de indulgentiis.* Poſſunt adeſſe diuinis tempore inter-

dicti, modo interdicto cauſam non dederint. 2. gaudent omnibus bonis ſpiritualibus, ieiuniis, orationibus, &c. quæ per vniuerſum Ordinem tam à Fratribus, quam à Monialibus fiunt; & hoc, etiamſi literas participationum non habeant; eò enim ipſo quòd Fundatores declarantur, illis cenſentur dictæ participationes conceſſæ. Ita conceſſit idem Iulius *loc. cit. in conſt. eius* 4. §. 5. 3. eo ipſo quòd ſunt in Fundatores recepti, habent facultatem lucrandi indulgentiam plenariam ſemel in vita ad ſuum beneplacitum, & etiam in morte. Ita conceſſit idem Iulius *loc. cit. in conſt. eius* 1. § 39. 4. dicendo quinquies orationem dominicam, & toties ſalutationem angelicam in Eccleſia, vel in oratorio, aut domo propria, vel alibi, temporibus ſtationum, lucrantur omnes indulgentias, quas lucrantur illi, qui dictis temporibus perſonaliter viſitant Eccleſias tam intra, quam extra Vrbem. Ita conceſſit Iulius II. *loc. cit.*

3. Iure verò regulæ noſtræ. 1. poſſunt Fundatrices ingredi cum ſua comitiua in omnes Conuentus noſtræ Religionis. Ita ſtatuitur in Regula, *n.* 13. *Correct. num.* 39. cum declaratione *cap. Toloſani, num.* 21. Et habetur etiam *in Conſt. 7. Clementis VII.* §. 2. *tom.* 1. *noſtr. priuil.* vbi etiam §. 3. declaratur, quæ ſint Fundatrices. Quod priuilegium eſt in viridi obſeruantia, vt probo *tom. 1. priuil. in conſt. 6. Iulij II. à n. 6.*

4. De filiabus, & neptibus Fundatricum, an poſſint ſimiliter ingredi dicta Monaſteria, dubitari poteſt, cum priuilegium patroni ad hæredes tranſeat. Circa hoc punctum in Capitulo noſtro generali Romæ 7. celebrato, *num.* 19. ſtatuitur, quòd filiæ Fundatricum poſſint ingredi noſtros Conuentus, non tamen filiæ filiarum, ſeu neptes dictarum Fundatricum, & *in Cap. Meſſil.* 2. *num.* 42. ſtatuitur, quòd filiæ fundatricum poſſint, viuente matre etiam abſente, Conuentus noſtros ingredi: & declaratur non licere filiabus naturalibus Fundatorum, ſiue Fundatr. cum defectu legitimitatis Conuentus noſtros intrare. Sed non apparet, cur neptes excludantur à materno iure. Addito, quòd Iulius II. *tom. 1. noſtr. priuil. in conſt. eius* 1. §. 24. conceditur, quòd Fundatrices, & earum filiæ procreatæ, & procreandæ fruantur priuilegiis Fundatricum. Quare *loc. cit. in conſt. 7. Clem VII. n.* 3. dixi, quòd Fundatricibus ſuccedunt omnes filiæ per capita, filiæ verò filiarum ſuccedunt per ſtirpes. Atque ita prima filia filiæ Fundatricis, aliis filiabus excluſis, ſeù prima neptis Fundatricis, poteſt hoc priuilegiu vti. Quod collegi ex arbore iuris patronatus. Et nunc etiam confirmo; nam non video, cur neptes (niſi aliud pactum intercedat) debeant hoc priuilegio priuari. Quare illud ſtatutum Capituli Romani intelligendum eſt iuxta dicta, quòd ſcilicet prohibeat omnes filias filiarum, ſeu omnes neptes Fundatricum ingredi in noſtros Conuentus; non tamen quod prohibeat, primas neptes per ſtirpes ingredi: nam aliunqui priuaret illas neptes iure, quod illis competit per ius commune, & damnificaret Religionem; poſſent enim ex hinc aliquæ matronæ retardari munere Fundatricum recipiendo. Et denique cum ius commune id illis concedat, & Papa nullibi prohibeat, non eſt credendum velle Religionem ſibi, & ſuis Fundatricibus præiudicare, *cap. Sollicitè de reſtit. ſpol.*

5. Secundò. Poſſunt noſtri Fundatores cum ſuis famulis noſtrorum Conuentuum infirmariis carnes comedere, ita ſtatutum eſt *in c. Meſſil.* 2. *n.* 36. quantumvis aliis ſine Beneplacito apoſtolico non concedatur ex *cap. Genuenſi* 1. *n.* 32.

LITERA G.

CAPVT PRIMVM.

De forma, qua Generalis declarat, aliquem Capitulo generali electum fuiſſe Patronum, ac protectorem alicuius Prouinciæ.

Excellentiſſimo D.D. N. Principi, &c.

FRATER *N. Ordinis N. Generalis indignus P. P. P. Religionis noſtræ minimæ vitis in excelſo plantata charitatis monte principes viros, ac operatorios, qui ad eam, vel ſepiendam, vel excolendam non nihil opis contulerint, præcipuis quibuſdam titulis, ac nominibus conſueuit venerari. Cur inter plurimos igitur, nec ignobiles vitis eiuſdem colonos, Excellentiam tuam, glorioſiſſime Princeps, peculiari quadam exiſtimauerit obſeruantia dignam generalis Patrum noſtrorum conſeſſus, facere non potuit, quia, vt floreſcentem apud ſe gratiam cuſtodiret, Fundatorem priùs, dein verò, Prouinciæ N. votis reſpondens, Protectorem, ac Patronum acclamaret. Nec eos ſuaè fefellit opinio. Id namque, & commemorabilis in omnes annos beneuolentia expoſcebat, qua naſcentem olim Prouinciam N. totamque noſtram Religionem in ſuam fidem, & clientelam ſuſceperunt maiores tui. Id & maxima beneficia, quibus nos eouſque obſtrinxit, & cumulauit Domus tua, vt Principis N. Fratres, vel ab ipſo iam tum ſurgentis Ordinis exordio, Parentum dignatione, vocarentur noſtri Religioſi. Id tandem quotidiana illa efflagitare videbantur pietatis, ac liberalitatis officia, quibus nos Excellentia tua deditiſſimos veluti filios nunquam deſinis conſecrare. Quamobrem cum eorum, quæ in generalibus Comitiis ſancita eſſe noſcuntur executio ad nos, tanquam præcipuos vitis eiuſdem cuſtodes, maximè pertineat, Excellentiſſ. Dominationem tuam in benemeritum Prouinciæ noſtræ N. Patronum, ac Protectorem aſſumptum, & cum gratiarum actione exceptum fuiſſe, omnibuſque proinde gratiis, fauoribus, ac indultis, quæ cæteris aliis Protectoribus, ac Patronis impertita ſunt, frui, & gaudere meritò poſſe, ac valere, harum ſerie, & vi decernimus, ac declaramus. Demum verò, temporalibus hiſce titulis ſpirituales etiam, in maius propenſæ voluntatis argumentum, diuitias adiungere cupientes, eam quoque ad omnium Miſſarum, orationum, ſuffragiorum, meditationum, prædicationum, peregrinationum, abſtinentiarum, omniumque bonorum, quæ per vniuerſos noſtri Ordinis Fratres, ac Sorores fieri donauerit auctor bonorum Ieſus Chriſtus, earundem præſentium tenore participationem, communionemque venerabundi ſuſcipimus. Quot*

ſcilicet ſpiritualibus iſtis fulta ſubſidiis, ſempiternam gloriam faciliùs conſequatur. In quorum fidem, &c.

CAPVT II.

De forma, qua Generalis ſcribit, hortando iuuenes ad ſtudendum.

FRater N. Ordinis N. Generalis. Vniuerſis in Chriſto filiis chariſſimis Collegij noſtri N. ſtudentibus ſalutem. Quod ad literarum ſtudia non remiſsè, ſed alacriter capeſſenda vos interpellem, vereccundia ineſt, at pene Religio. Voſue ergo ad id quod natura ipſa impellit, ſtatus prouocat, profeſſioque cogit adhorter. Omnes homines natura ſcire deſiderant, *dixit Philoſophus. Scientia verò haud ſine labore paritur, & ſtudio (ſi labor tamen indiſcendo eſt, non magis voluptas) Et cum Religioſorum omnium ſtatus, ac ratio in diuinorum contemplatione maximè conſiſtat, hac autem non niſi in ſacrarum literarum ſtudio reperiatur, quid aliud ſanè ex inſtituti veſtri ratione conſequi videtur, quàm vt totis vos animis literis dedicetis, nulluſque effluat dies, in quo vel aliquotulas moras, in eis non impendatis. Cumque veſtram haud tantùm, (nec enim vobis ſolùm nati) ſed & proximorum, publicè, priuatimque docendo, curare ſalutem profiteamini literarum ſcientiam negligentes, quid alios docebitis? legis doctrinam à vobis, quo pacto exquiret vulgus imperitum, & qui paruulorum mentes illuſtrabitis, in tenebris ambulando? Magni Gregorij excipite verba.* Qui ad officium prædicationis excubant, à ſacræ lectionis ſtudio non recedant? *Studiis ergo viribus totis intendite religioſi iuuenes, filiique chariſſimi; ad ſtudia non ſegnis anhelet animus, ſedulum illis inſudet ingenium; hoc præſertim ætatis flore literis accommodatiſſimo. Parate in iuuentute, quo vti valeatis in ſenio. Adoleſcentia æſtate colligite, quod opportunè deinceps in veſtrum, aliorumque commodum diſpergatis. Nullum eſt, mihi credite, ornamentum, quod veſtram magis deceat, & decoret ætatem, nulla ratio, qua ſuſtinere melius, tuerique poſſitis expectationem quam non exiguam de vobis ſibi tota promittit Religio; nihil, quod ad excolendum animum, & rectè, ſanctéque viuendum plus afferat momenti. Hinc enim certam veſtram facietis vocationem; hinc vires ſumetis ad extendendam immortalitatem, & honeſtiſſimam nominis gloriam propagandam; hinc denique (quod omnium potiſſimum quæritur) facilius iter vobis ſtruere poteritis ad beatam cæli perennitatem. Sic tamen adhibendam ſcientiam, ſic ſuſcipiendam doctrinam exiſtimate, vt memineritis, ſine vera pietate, Deique timore eſſe vanum omne, quod diſcimus; & illud veriſſimè ſcriptum,* Scientia inflat, Charitas autem ædificat. *Sic in amore viuite literarum, vt nullis voluptatibus, nulliſvè illecebris abducamini. Ita ſcientiarum ſtudiis vacate, vt deuotionis tamen feruor, & diſciplinæ cenſura minimè remittatur. Illud veneranda memoria Reuer. Patris Camare Ordinis Minimorum Generalis illuſtre dicterium animo itentidem reuoluentes,* Maledictum ſtudium, quod impedit deuotionis feruorem. *Contra verò cogitate,* ſcientiam, *ex Bonauenturæ ſententia,* quæ pro virtute deſpicitur, per virtutē poſtmodùm melius inueniri. *Nil proſunt, mihi credite, ſine pietate litera, nil ſine deuotione ſcientia. Scientiam Chriſti ſoli Chriſti ſequaces, & mundi contemptores aſſequuntur: nec ad ſcientia lumen proceditur, niſi germen iuſtitiæ præcedat in anima. Ea quaſo animis veſtris nunquam excidant beatiſſimi Patris Franciſci à Paula Doctorum hominum ſtudioſiſſimi ad Ioannem Quintinum aurea verba.* Sic, *namque aiebat,* literis deſudandum, vt earum nihilominus piæ voluntatis, ſanctæque operationis feruor comes eſſet indiuiduus; ſic doctrinæ ſtudium amplectendum, vt bonorum tamen operum exemplo cœteris quiſque prodeſſe valeret. *Pari itaque greſſu in hoc biuio incedendum: Nam & ſanctitudo ſine ſcientia plerumque errat, vel non plenè eluceſcit, & ſcientia ſine ſanctitadine vitiorum ſcatet vermibus, ac ſordeſcit: Cum verò eas conſtat veluti indiuiſa copula conuenire nihil vtilius, nihil honeſtius in humana vita poteſt excogitari. O vos beatos, qui primos ætatis annos literis dedicaſtis, iacta in vobis ſunt ſemina, de quibus vberrimi fructus ſunt naſcituri, quos facilè dabitis, ſi cum pietate, Deique timore in ſtudiis vixeritis literarum. Valete & veſtras pergite pro nobis ad Deum fundere preces, cuius benedictio ſit ſuper vos ſemper in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen, Datum, &c.*

Noto, quod in his adhortationibus debent Prælati eſſe multum ſolliciti, nam ſtudia literarum inſeruiunt multùm, & ad ſtabiliendam catholicam Eccleſiam, & ad honorandam; & augendam religionem, & quamplurimum ad diſciplinam regolarem introducendam, & conſeruandam: *Ama enim,* inquit Hieronymus, *ſtudia literarum, & carnis laſciuiam non amabis*; Ad hoc facit ſymbolum illud, quod affert Syluester *Petraſancta,* vir in omni literarum genere eruditus de ſymbolis Heroïcis *lib. 9. cap. 3.* vbi picto Heliconis colle, addit Lemma, *Adimus mea paſcua virus,* nam ſicut illius collis paſcua colubris venenum mitigant, vt aiunt; ita etiam literarum ſtudia vim habent ad mentium vitia perſananda, & ad permotiones prauas animi ſedandas.

CAPVT III.

De forma literarum paſtoralium, quas ſolent Generales ad ſubditos ſcribere.

§.1. *FRater Ægidius Camart, Rethelienſis, totius Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula Corrector Generalis licèt immeritus. Omnibus Reuerendis Patribus Prouincialibus, Correctoribus, Vicariis, & aliis Fratribus in eodem Ordine Domino famulantibus ſibi dilectis filiis*

in

in Chriſto Ieſu ſalutem in eo, qui mandat ſalutes Iacob. Vt primum ad noſtra Minimitanæ familiæ regimen, Domino ita diſponente, aſſumpti fuimus, in id tota mentis acie intendimus, vt quæ ad Dei obſequium, Religionis noſtræ augmentum, Fratrumque in ea degentium quietem pertinent, omni conatu proſequeremur. Cui fini conſequendo cum impares in nobis animi, corporiſque vires, nulla merita varios defectus animaduerteremus, inuaſit nos ſollicitudo non modica, ne boni, perfectique regiminis administratio, quam ab vnius capitis electione omnes vndique Fratres ſperabant, aliquam ex noſtra inſufficientia remoram pateretur. Nec vani timoris cauſa ſi in humana tantùm ope, noſtriſque omnino viribus conquieſcendum foret. Tot enim ſunt, & tam multiplices miſeriarum noſtrarum, atque defectuum acerui, vt facili negotio animo noſtro diffidere poſſimus, niſi aliunde ſubleuetur. Itaque ad montes æternos oculorum aciem conuertere neceſſarium fuit bonorumque omnium largitor Deus, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum deſcendit, toto cordis affectu conueniendus, quatenus ab illius immenſa liberalitate eas omnes animi dotes, quæ ad Generalatus onus integrè ſuſtinendum deſiderantur, exciperemus. Veſtra omnino intereſt, dilectiſſimi filij, qui in Beati Patris Noſtri Franciſci de Paula caſtris ſub Charitatis vexillo dimicatis, deque communi omnium ſalute agitur, cum de periti Paſtoris, qui pro vniuerſo grege excubias agat, iuſto, ac ſancto regimine agitur; hæ omnium partes ſunt; atque ideo intimis animæ deſiderijs, ac ſuſpirijs, frequentique oratione Deum pulſare conuenit, vt pro infinita ſua liberalitate ex abundantibus miſericordiæ ſuæ theſauris ea nobis Spiritus ſancti chariſmata effundere dignetur, quæ ad legitimam concrediti nobis officij adminiſtrationem pro omnium Fratrum ſalute ſunt neceſſaria Fauet quidem noſtris deſiderijs communique Ordinis vtilitati Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſſimi Principis, ac D. Cardinalis Aldobrandini totius Minimitanæ familiæ Protectoris zelantiſſimi inſignis in Deum pietas, in rebus agendis prudentia, in Religionis negotijs adminiſtrandis charitas, in Fratres omnes beneuolentia, vt meritò ſperare poſſimus ſub tanti Protectoris moderatione priſtinum Ordinis florem redire poſſe; quem certè non ſolùm tanquam à Sanctiſſimo Domino Gregorio Papa nobis donatum, ſed cæleſti Numine bene nobis volente, demiſſum ſuſpicere, ac venerari debemus, ob ſingulares tanti Principis virtutes. Ille tamen, vt eſt in Deum vehementer affectus, diuinam etiam nobis opem adeſſe deſiderat. Hoc igitur primùm à vobis poſtulamus dilectiſſimi filij, vt per ſingulas Ordinis noſtri Prouincias quilibet Prouincialis in præcipuis Conuentibus quadraginta horarum Orationem inſtituat; in alijs verò, vbi exiguus Fratrum numerus eſt, ſpecialia quædam exercitiorum genera maximè verò in auguſtiſſimo Miſſæ Sacrificio indicere ſatagat, quatenus Minimitana noſtra familia ſub Dei tutela nouis virtutum incrementis augeatur; regularis obſeruantiæ vigor refloreat: ſit in ea votorum Deo nuncupatorum integra perſolutio; charitatis nexus feliciter aſtringatur; vigeat vnanimis omnium in Dei obſequio conſenſus; pacis diuinæ fœdera ſingulos ad inuicem conſocient: & (quod maxime neceſſarium eſt) humilitatem noſtram miſericordiæ ſuæ oculis intueatur, virtute muniat, veritatis ſuæ ſcuto protegat, donis cæleſtibus ad commune totius Religionis bonum exornet, illeque Spiritus ſui ſplendore ſuperinduat, qui Ordini noſtro regendo, vobiſque omnibus in ea, quam profeſſi eſtis, viuendi ratione conſeruandis neceſſarius eſt.

§. 2. *Porrò orationum noſtrarum incenſum in Dei conſpectu dirigetur, atque inde fructus non vulgaris exurget, ſi quæ ſunt diuini ſeruitij; diurnum videlicet, nocturnumque officium ſedulò exhibeamus: Quid enim aliud vnumquemque noſtrum ab vberibus mundi à ſæculi delicijs auulſit, atque in hanc Minimitanæ Religionis eremum ſub Sancti Patris Franciſci de Paula vexillo euocauit, niſi diuinitùs inſpirata charitas, feruenſque diuini honoris Zelus? Videte ergo, ne opus Dei fraudulenter fiat inter vos, ſed iuxta Regulæ præſcriptum horis aſſuetis cum timore, & reuerentia diuinum officium perſoluere curetis. Nec quiſquam temerè, aut ſine legitima, eaque non vulgari cauſa chorum ſua præſentia fraudet, ſed omnes vbique vnanimes vno ore Dei laudes recitent.*

§. 3. *Adhibenda quoque vobis eſt diligentia, ne omittatur meditationis ordinariæ ſtudium; ſed ſtatis horis in Eccleſiam coadunari debetis, vt ibidem orationis mentalis adipe corda Fratrum ſaginentur. Diffiniant igitur Patres Prouinciales commodum aliquod tempus, quo in commune conuenientes, cæleſti huic exercitio vacare poſſitis. Ad quod certè vehementer nos hortatur ſanctiſſimus Patriarcha noſter.*

§. 4. *Quia verò ſacræ Religionis corpus non ex ſolo capite conſtat, ſed etiam varia membrorum compage, quorum vnumquodque, iuxta ſibi conuenientem qualitatem, capiti adminiculum præbeat; ea ratione commendatam vobis habemus electionem ſuperiorum omnium, qui nobis veluti viua, & ſana membra cooperari debent. Quos verò maximè deſideremus, paucis accipite.*

§. 5. *Primùm eligantur à vobis in Prouinciales, & Correctores, qui zelum Dei habeant: Patres prudentia maturi, in oratione feruentes, & aſſidui, qui ſpirituali diſcretione polleant: qui regularis obſeruantiæ ſint tenaces; deinde ſint immunes ab omni auaritia, quæ idolorum eſt ſeruitus; qui manus excutiant à munerum acceptione, qui in religioſa paupertate conquieſcant: decet enim eos, qui ad Religionis moderationem vocantur, commune Religionis bonum ſibi proponere,*

Fratrumque ſuorum conſolationem ; non autem propriæ, priuatæque vtilitati deſeruire.

§.6. *Certè, ſi quos nouerimus ſiniſtro fauore, aut furtiuis munerum, donorumque pollicitationibus ad aliquem Superioritatis gradum aſcendiſſe, vix ei committendam iudicabimus, vel vnicam dominici gregis ouiculam, qui in illis non Chriſtum, ſed exteriora quæſierit. Porrò nobiſcum perpendite, quantùm mali ex hoc corrupto fonte oriatur. Hinc enim profluit peruerſi, ac contagioſi exempli labes; fieri enim nequit, vt inferiorum Officialium, quorum plurimi in ſingulis Conuentibus degunt, manus ab huiuſmodi largitionibus ſint immunes, cum viderint Superiores in conſimili cæno volutari: at qui mundis manibus addiderit fortitudinem, ipſos etiam radicitùs euertet, qui quovis prætextu propriis commodis inhiabunt.*

§.7. *Bonam Superiorum electionem proximè comitatur religioſa nouitiorum informatio: ſunt enim tenellæ Ordinis plantæ, nouella germina, ex quibus oriuntur præclaræ Patrum propagines, ſi in tenella ætate bonis moribus, religioſæ vitæ exercitiis, ac veræ, ſolidæque pietatis ſtudio aſſueuerint. Noſtris conſtitutiones fel. mem. Clementis VIII. quæ ſi ad amuſſim ſeruentur, maximè vero in tyronibus, & nouitiis erudiendis, non vulgarem Ordini noſtro gloriam afferent. Satagite ergo, vt in qualibet Prouincia ſeminaria iuuenum ad Ordinem noſtrum maxima cum diſcretione admittendorum erigantur, illiſque præficiantur, optimi quique Informatores viri in ſpirituali vita exercitati, regularis obſeruantiæ tenaces, diſcretionis ſpiritu imbuti, & qui ex intimis animæ præcordiis charitatis zelum hauſerint, vt eundem in concreditos ſibi tyrones feliciter infundant.*

§. 8. *Porrò qui in tyrocinio, ac nouitiatu bene fuerint inſtituti, haud dubiè ſuaui obedientiæ iugo ſe, ſuaque omnia ſubiicient, cum obedientia inter cætera vota, quæ Deo nuncupauimus, primatum teneat. Illa eſt, dilectiſſimi filij, quam præcipuè colere debemus, nec facilè illius vinculum diſſolui poteſt, quin continuò totius Religionis machina diſpereat, Scitis ex diuina Scriptura teſtimonio, quàm ſeuerè cæleſtis vltio in rebelles atque inobedientes animaduertat, & quanta malorum congeries ex obedientiæ contemptu mortales oppreſſerit. Noſtri muneris eſt, vnumquemque veſtrum in Domino cohortari, vt ſanctum hanc, & religioſam virtutem ſartam tectum cuſtodiatis. Diſcant ſubditi maiorum imperiis non reluctari, ſed humiliter parere, diſcant maiores Regulæ inſtitutis, & legibus obſequi: nec tolerandos ſibi putent rebelles, ſed ſeueriſſimè in aliorum exemplum caſtigandos.*

§. 9. *At quoniam fieri nequit, vt perfectæ obedientiæ tenor illibatus permaneat, niſi priùs corda ab omni terrenarum rerum ambitu, ac deſiderio penitus euacuentur, hoc in animo ſibi quiſque proponat, fruſtra exteriorem quandam obedientiæ faciem oſtentari, niſi interiùs ſolidas, ac veras radices in mente egerint, non eſt enim coacta, aut violenta Religioſorum obedientia, ſed ſpontanee, ac voluntariè aſſumpta. Quis verò ſe Domino voluntariè ſacrificaturum in humilitatis ſubiectione ſperet, niſi renuntiationis perfectæ ſpiritum, id eſt, paupertatis amorem, indueris? Sic enim legimus, ſanctiſſimum Patriarcham noſtrum mundi blandimenta contempſiſſe, hoſtemque ſuperbum fortiter dimicando ſuperaſſe, dum pauper, & humilis perſeuerat. Monſtrum eſt, obedientiam cum cupiditate poſſidendi ſociare, Priùs agnis iungentur lupi, aut columba miluio, quam obedientia cum peculio, ſeu proprietate. Scitis, dilectiſſimi filij, quantam in diſſolutis, ac diſſipatis Regularium domibus (vtinam ne, & in noſtris) ediderit ſtragem proprietarius ille ſpiritus, qui tanquam ſingularis ferus obedientiæ, caſtitatis, aliarumque obſeruantiarum vineam miſerè depaſtus eſt. Gemant ſub tanti criminis tyrannide non ſingulares tantum perſonæ, ſed multæ domus, ſed integræ Prouinciæ, vt niſi diligenter ſecurim ad infelicis huius arboris radicem admoneamus, actum ſit de Regulæ noſtræ obſeruantia, actum de communi, aut cœnobitica vitæ ratione. Erant Monaſteria ipſa, non quidem orationis domus, ſed ſpelunca latronum: ille eſuriet, alter ebrius erit; iſte in miſeria, ac indigentiæ facibus volutabitur, aliùs verò ſuperfluis abundabit. Porrò tria apud nos velim ex animo cuſtodiri pro ſanctæ paupertatis obſeruantia, & illa quidem non noua, aut inſolita, ſed iuxta Regulæ præſcriptum.*

§. 10. *Primum, ne quis vllo prætextu pecunias apud ſe detineat, ſiue ex concionibus, ſiue ex confeſſionum auditione, ſacriſtia, eleemoſynis, aut alio quovis modo; ſed quicquid dono datum, aut quavis ratione partum fuerit, in communi Conuentus ærario ad omnium vtilitatem Superioris arbitrio ſubleuandam recondatur.*

§. 11. *Alteram, vt quæ ad victum, & veſtitum, aliaſque corporis neceſſitates pertinent, iuxta Regulæ noſtræ tenorem, ſingulis diuidantur. Communis omnium victus in refectorio, menſa eadem, ciborum eorundem diſtributio; veſtimentorum autem partitio non in pecunia, ſed in panno prout cuiuſque Fratris neceſſitas poſtulabit.*

§. 12. *Tertium, vt maxima vigeat inter nos charitas pro infirmorum ſubleuatione hanc enim præcipuè commendauit beatiſſimus Pater noſter S. Franciſcus. Nec dubium, quin firmiſſima pax, & diuina quadam concordia, ſeù potiùs Paradiſus terreſtris apud nos erit, ſi in hac communi viuendi ratione permanſerimus.*

§. 13. *Quis pro meritis expoſuerit, quàm iucunda, quam ſuauis ſit eorum conuerſatio, qui tanquam nihil habentes, & omnia poſſidentes, ex ſui Superioris mandato, velut ex Dei manu omnium, quæ ſibi neceſſaria ſunt, copiam excipiunt? qui ad hunc boni communis finem, labores, vigilias, eleemoſynas, cæteraque omnia referunt.*

nihil

nihil aliud ſibi proponentes, quam vt nudi nudum Crucifixum amplectantur? Hæc pro meritis exponi nequeant; cogitari ne quidem ſine ingenti cordis iubilo poſſunt; exercere verò eum diuino quodam feruore ſolent.

§. 14. *Ex hoc paupertatis religioſæ ſpiritu naſcitur incorrupta caſtitatis amor, atque inter varios, & ſuaueolentes illius flores deliciatur, hinc oritur obedientiæ cura, neque enim extra Monaſterij cancellos egredi volet, qui nihil in mundo concupiſcit. Germano ſanè, ac inſolubili fraternitatis vinculo ſociantur paupertas, caſtitas, & obedientia, ſe ſe mutuò producant, mutuò conſeruant.*

§. 15. *Nec prætereunda quadrageſimalis vitæ obſeruatio, quæ nobis omnimodè neceſſaria eſt; ea enim auſterioris vitæ diſciplina flos eſt noſtri germinis; eſt ſpecialiſſimum Minimitanæ familiæ ſymbolum: hæc noſtra militiæ teſſera, quæ nos inuicem compaginat, qua ab aliis Ordinibus ſecernimur, vt meritò, debeamus in vna hac gemma ſecurè cuſtodienda impendere quicquid in nobis ſtrictioris pœnitentiæ poſitum eſt. Ardua quidem res; ſed magni meriti, in cuius obſeruatione honor noſtræ Religionis quodammodò ſitus eſt; maxima autem in illius neglecta, ac fractione contumelia.*

§. 16. *Sequitur aſſidua Philoſophicarum, Theologicarumque diſciplinarum meditatio. Eſtque operæ pretium, vt in hiſce ſtudiis iuniorum Fratrum animi exerceantur. Certum enim eſt, duplici veluti fundamento Religioſorum omnium perfectionem inniti, eximia ſcilicet in Deum pietate, quæ meritò Paradiſi fons eſt, vniuerſam animarum noſtrarum faciem irrigans: Deinde ſcientiarum humanarum, diuinarumque profeſſione, quæ ſecundas poſt deuotionis ſpiritum partes obtinet, vt iure ſit fons ille, & ciſterna Bethlehem, cuius aquam omnes ſitire debent.*

§. 17. *Satagant ergo Patres Prouinciales, vt in ſuis quiſque Prouinciis ſtudia ordinatiſſima erigant, tum ad excolendas iuuenum mentes, tum ad vitandam inertiam, ad incurioſum otium, quod omnium pene vitiorum ſeminarium eſt. Meminerimus, quàm fideliter ſanctiſſimus Patriarcha noſter Lectores, ac diſcipulos monuerit, vt omnia ad eum finem dirigant, nimirum ad ædificatoriè prædicandum, & confeſſiones audiendum. Quæ res maximè cordi nobis eſt; illique præ cæteris magnum apud nos meritum habebunt, qui in erigendis ſtudiis prudentiores, ac vigilantiores exiſtent.*

§. 18. *Hæc ſunt dilectiſſimi filij, quæ vobis in initio noſtri Generalatus præcipuè commendata voluimus, ex quibus tot reliquarum obſeruationum, quæ in Regula noſtra eſt, ſeges exurgit. Hoc depoſitum velut fideles miniſtri ſeruate, quatenus accedentibus nobis ad vos pro viſitandis Prouinciis, omnia ordinata, quieta, iuſta, & pacifica occurrant. Agite vt iam nunc priores noſtri muneris partes, quæ in euellendis, deſtruendis, diſpergis, & èruendis noſtrarum imperfectionum radicibus verſantur, felicem effectum habeant; poſtmodùm verò, purgata mentium noſtrarum area, regularis obſeruantiæ germen, quod ex diuina agricultura peuu, atque ſanctiſſimi Patris noſtri Franciſci de Paula Regula procedit, vberiori fruge ad Ordinis noſtri decorem redundabit. Dat. in noſtro ſanctiſſimæ Trinitatis Conuentu de Vrbe Nonis Iulij 1623.*

CAPVT IV.

De eadem forma.

FRater Franciſcus à Longobardis totius ſacri Ordinis Minimorum Vicarius Generalis Apoſtolicus. *Dilectis in Chriſto Patribus, & Fratribus eiuſdem Ordinis ſalutem, & pacem. Vereor, dilectiſſimi Patres, ac Fratres, & non ſine cauſa; nec ſine dolore, ac tremore vereor, ne iuſtiſſimus Dominus, noſtris peccatis iratus, hac tempeſtate Ordinem noſtrum malo illo puniat, atque flagellet, de quo ſcriptum eſt.* Eſt malum, quod vidi ſub ſole, quaſi per errorem egrediens à facie principis, poſitum ſtultum in dignitate ſublimi, & diuites ſedere deorſum: Vidi ſeruos in equis, & Principes ambulantes ſuper terram, quaſi ſeruos. *Poſitus ſum ego cuſtos in vineis, qui vineam meam non cuſtodiui, nec colui, & idcirco repleuerunt eam vrtica, & ſpina, & maceria lapidum deſtructa eſt. Tantarum procellarum tempore, inter tot, tam patentes, tum latentes ſcopulos, magna nauis vndique rimis fatiſcentis gubernaculum regere iubeor, qui nullius nauiculæ remum didiſi tam tenere. Orationes ergo, dilectiſſimi, fiant ſine intermiſſione ad Deum, vt quod illius iuſtitia permiſit in pœnam, miſericordia conuertat in auxilium: tantum gratiæ, & ſpiritus mihi exorantes, vt de non idoneo, idoneus miniſter effectus, regularem diſciplinam in noſtra Religione propè collapſam reſtituere, vt debeo, & cupio, poſſim. Sicut autem nouas ordinationes inculcare ſupernacaneum, ita ad illius exercitationem paterno affectu, & hortatione impellere operæ pretium exiſtimaui. Omnes igitur, per lacrymas, & ſanguinem, quem B. Pater noſter Franciſcus profudit in fundatione huius Minimæ Religionis, rogo, atque obteſtor, vt quæ in noſtra Regula, & ſtatutis, pontificiiſque conſtitutionibus ſancita ſunt, ea adamuſſim ſeruare ſtudeatis. Equidem in futura viſitatione, ſicut præter illa, nihil aliud omnino exigam, ita illorum exactor ero diligentiſſimus. Exigam autem duriter, non vt duriter exigam, ſed vt efficaciter conſulam; conſulam conſcientiæ meæ, conſolam, & animabus veſtris, quarum rationem redditurus ſum in die iudicij, & quarum ſanguis de manibus meis requiritur. Etenim ſine prædictorum obſeruantia nemini noſtrum, qui huic Ordini nomen dedimus, nemini prorſus vitam ingredi licebit æternam.*

Subeant

Subeant animum noſtrum, dilectiſſimi, ſubeant, quaſo, verba illa profeſſionis noſtra. Voueo, & promitto Deo omnipotenti, Beatæ Mariæ Virgini, ac toti curiæ cæleſti, & tibi Patri, huicque ſacro Ordini ſtare, & perdurâre toto tempore vitæ meæ, ſub vita, & Regula Fratrum Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula. *Si noluiſſemus polliceri, abſque peccato fuiſſemus; quod autem ſemel egreſſum eſt de labiis noſtris, ſub æterna damnationis pœna ſeruare tenemur; diſplicet enim Deo infidelis, & ſtulta promiſſio. Meminerimus perfectionis ſtatum nos eſſe profeſſos; ac propterea ad perfectionem tendere omnino debere. Qui autem non tendit, in via Dei, reuerti conuincitur; reuertens verò audiet à Domino.* Vtinam frigidus eſſes, aut calidus, ſed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. *Audiet à Petro.* Canis reuerſus, ad ſuum vomitum, & Sus lota in volutabro luti: *Audiet ab Auguſtino.* Ex quo Deo ſeruire cœpi, quomodò difficilè ſum expertus meliores, quàm qui in Monaſteriis profecerunt, ita non ſum expertus peiores, quàm qui in Monaſteriis ceciderunt. *Audiet à Bernardo.* Multò faciliùs reperies multos ſæculares conuerti ad bonum, quàm vnumquempiam de Religioſis tranſire ad melius; *Video equidem, & non ſine intimo dolore, & lacrymis cordis, iacere prorſus obſeruantiam regularem, & mihi vires non ſuppetere ad erigendam. Sed aderit Deus bonæ voluntati, adiuuabunt veſtra conſilia, cooperabitur filiorum docilitas, perficiet denique ad fauores pro officiis, aut gratiis recurret, præterquam quòd, in excommunicationem, aliaſque pontificias pœnas incidiſſe irremiſſibiliter declarabitur, votis certè fruſtrabitur, apud me peſſimè ſemper audiet, inexorabilem iudicem numquam non experietur. Id ipſum munerum largitores ſibi polliceantor, quo ad pœnas ſibi debitas, Valete. Romæ pridie Kal. Aprilis, MDCXXX.*

1. Notu 1. quod formæ poſitæ cap. 3. auctor fuit doctiſſimus P. F. Ægidius Camart, Ordinis noſtri Generalis, qui ſcripſit hiſtoriam Eliæ Prophetæ. Formæ autem poſitæ *cap.* 4. auctor fuit piiſſimus P. F. Franciſcus à Longobardis Ordinis noſtri zelantiſſimus Generalis.

2. Notu 2. quòd ad ſcribendas literas poſitas his tribus capitibus tenentur omnino Generales, qui volunt proprio muneri, & propriæ conſcientiæ ſatiſfacere non ſolùm exemplo Apoſtolorum, aliorumque ſanctorum, Patriarcharum, ac paſſim Superiorum omnium, qui conſimiles literas ſuis ſemper ſcripſerunt, & ſcribunt, ſed etiam, quia cum vbique per corporalem præſentiam eſſe non poſſint, vt omnibus poſſint prodeſſe, debent facere quantum poſſunt, hoc autem fit dictas literas communes ſcribendo, quibus repræſentantur ipſius Superioris præſentia, zelus, & cura boni communis. His excitatur inferiorum Superiorum iuriſdictio, ſubditorum ſenſus dormitantes expergeſiunt, ad ſua munia alacriùs exequenda. Prætereà hæ literæ conciliant Prælatis ſubditorum animos, ac beneuolentiam; quis namque non æſtimet æſtimans? Diſciplinam item regularem conſeruant; vigilantia namque Paſtoris oues cautas reddit. Corrigunt ſuauiter ſubditorum deprauatos mores; & omnes denique retinent in officio. Eas autem nollem, nec multùm frequentes, ne faſtidirent; nec aſperas, aut amaras, vel minaces, ne bilem, & cholcram excitarent, ſed dulces, affabiles, ac diſcreto zelo plenas; nam generoſus animus hominis non vult niſi amore trahi: & dulcia ſunt amica naturæ; & cum viris, qui verè viri ſunt, plus proficiunt verba, quàm verbera. Nec item perelegantes, aut politas, ſed faciles, ac familiares, non tamen barbaras, ſucco & ſubſtantia potius plenas, quàm verbis abſtruſis, & reconditis. Tum quia nimia elegantia in literis eſt vitioſa, teſte Tullio. Tum quia eſt incredibile quantum poſſit Superiorum familiaritas ad captiuandas ſubditorum voluntates. Tum quia, quæ difficilè intelliguntur, non pauci contemnunt.

CAPVT V.

De forma literarum, quibus ſolet Generalis tempore Capituli generalis ſcribere ad omnes Prouincias, ne quis ad dictum Capitulum accedat, qui vocem in eo non habeat.

F*Rater N. &c. Vniuerſis Ordinis noſtri Superioribus, & ſubditis in generali Capitulo in Ciuitate N. proximè celebrando vocem de iure non habentibus ſalutem, ac perennem benedictionem. Paſtoris eſt præſentia non tantum mala à ſibi commiſſo grege depellere, ſed imminentia quoque, immo & futura quæcunque, vt humana patitur imbecillitas, ne ei obeſſe queant, prouido circumſpectionis oculo, ac ſupercilio profligare. Super ſpecula ergo noſtræ Religionis, Altiſſimo ſic diſponente, viribus licitè exigui, conſtituti, ad ea noſtræ mentis aciem dirigere, eaque propulſare tenemur, quæ ipſius alumnos vexare aliquatenus valent, ac diſcindere. Cum verò confuſionem pariat multitudo, & ſciſſuras, liteſque gignat ſtridula turba; ne mala hæc puſillum gregem noſtrum inuadant, ſollicitè pro viribus adnitimur, & omnem, quam poſſumus opem, operam exhibemus. Experientia itaque duce, cognoſcentes, quot lites ac diſſidia, tumultus, confuſiones, ſciſſuraſque alias in generalibus Capitulis ſuttilis Fratrum, vanis ad ea, & confictis prætextibus conuolantium multitudo pepererit; quantum præterea detrimenti, ac damni omni bonorum genere illis intulerit, in virtute ideo Spiritus ſancti, ac ſub priuationis vocis actiua, & paſſiua pœnis per triennium, omnibus, & quibuſcunque, tam Superioribus, quàm ſubditis, qui in Capitulo generali N. hoc anno celebrando vocem non habent, diſtrictè præcipimus, & mandamus, ne abſque noſtra in ſcriptis licentia quoquomodo ad prætactum Capitulum accedere audeant, & præſumant. Quòd ſi negotia ibidem neceſſario tractanda quis habeat, ſuo vel Prouinciali, aut Commiſſo reſpectiuè committat, vel nobis etiam remittat, fidens omnino, ea nos iuſtè, ac pro*

merito

merito expendenda, ac expedienda maximè curatores. In quorum, &c.

1 Noto, quod in Ordine noſtro *Cap. Gennenſ. 4. num. 33.* adeſt ſtatutum, quo prohibetur, ne quis ad Capitulum generale accedat abſque licentia Generalis, & qui aliter fecerit, ad arbitrium Generalis puniatur. Quod ſtatutum ſanctiſſimum eſt, tollit enim Fratrum vagationes, relaxationes, & libertates, vitat quampluri mas expenſas, aufert conuentuum per quos tranſeunt, & in quo celebrantur Capitula grauamina; & ante omnia impedit diſcordias, lites, & confuſiones quas iſti gignunt in dicto Capitulo.

CAPVT VI.

De forma, qua Generalis poteſt dare licentiam alicui ex ſuis Fratribus Epiſcopatum acceptandi.

FRater N. Ordinis N. Generalis. Reuerendiſſimo Domino D. N. electo Epiſcopo N. ſalutem. Æterna Dei Sapientia Chriſtus ſicut vnà cum Patre & Spiritu Sancto diſparibus gradibus, & officiis in humano corpore membra diſtinxit, ita in myſtico Eccleſia ob eiuſdem integritatem, membrorumque, ex quibus compactam eſt, vtilitatem, pedum quoſdam, vel manuum vicem gerere, quoſdam verò quaſi oculos eſſe deſtinauit. Et illi quidem neceſſarÿ licèt magis ſint, nec oculus manui dicere queat, Opera tua non indigeo, aut iterum caput pedibus, Non eſtis mihi neceſſarÿ æquiſſima tamen diuinitatis lege factum eſt, vt in myſtici corporis faſtigio oculi conſtituti cæteris membris praeeſſent, eaque dirigerent, ac illuminarent. Eiuſmodi ſiquidem fuere primùm Apoſtoli, poſtque ipſos nunc extant Eccleſiæ filÿ, ſeu Epiſcopi, populi Præſules, orbiſque Principes, quos mundi lumina, ſal terræ, Ciuitates in ſublimi poſitas Dominus appellauit. Ad horum nuper conſortium, ac cœtum, tuis ita meritis efflagitantibus euexit ſummus Paſtor, & Pontifex, Præſulem te nimirum, atque Antiſtitem Ciuitati N. præficiendo. Munus quippe arduum, nec ſarcinæ leuis, & vel ipſis angelicis humeris formidanda. Quam quidem (qua tua eſt modeſtia) ſponte fugiens, & declinans, ad noſtram, quam profeſſus es, obedientiam confugiſti, eo vel ſaltem conſilio, vt communia Ordinis noſtri ſuffragia nequaquam amitteres. Quin verò etiam (ſi iugo collum ſubdere oporteat) ad illud ſapienter, fortiterque ferendum per illa iuueris. Nos igitur prudentiam tuam, doctrinam, religioſoſque mores, & regiminis experientiam probè agnoſcentes, quanquam modeſtiam tuam laudamus, & ſuſpicimus, ſummi tamen Pontificis propoſitum, & conſilium magis efferimus, & excipimus, eccleſiæque N. de huiuſmodi tua promotione, gratulamur. Ac præterea, ne mirabilem hierarchici Ordinis, myſticique corporis ſtructuram, varietatemque, vel leuiter immutemus, inconcuſſam quinimmo pro viribus tueamur præfatum tibi Epiſcopatum (quod ex nobis eſt) acceptandi licentiam, & facultatem, præſentium tenore concedimus, & impartimur. Suffragia, demum, merita ac Ordinis noſtri beneficia illa non modò, atque integra tibi manſura, maiori quin potius cumulo, ſi fieri poteſt, exhibenda eſſe volumus, ac decernimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd hæc forma deſumpta eſt ex Formulario Prædicatorum, & ſolùm neceſſaria eſt, vt electus in Epiſcopum non deſinat participare ſuffragia Ordinis, & ad oſtendendam humilitatem religioſam: nam, cum certum ſit de iure communi, *cap. Si Religioſus, de elect. in 6.* quòd nullus Religioſus poteſt conſentire electioni de ſe factæ extra Religionem, ſiue in Curatum, ſiue in Epiſcopum, *&c.* ſine licentia ſui Superioris, ſcilicet Generalis, vt dicit Villalobos *part. 2. ſum. tract. 35. difficul. 40. num. 2.* vel Prouincialis, vt dicit Rodriquez *tom. 1. qq. reg. q. 54. art. 1. & tom. 2. q. 58. art. 1.* ſeu etiam Superioris localis, vt Sanchez *7. in decal. cap. 29. num. 63.* nunquam fuit neceſſaria dicta licentia, quando beneficium impetratur à ſummo Pontifice, qui eſt ſupremus Religioſorum Prælatus, vt dixi *tom. 1. priuil. in conſt. Pyrrhi, num. 9.* Ita Sanch. *loc. cit. num. 57.* petitio tamen illius ſummæ humilitatis eſt, & ſic habet praxis omnium religionum reformatarum, præſertim noſtræ.

2. Noto 2. quòd ſtatim ac aliquis Religioſus eſt in Epiſcopum creatus, vel confirmatus à Papa, & conſecratus, eſt exemptus à iuriſdictione Prælatorum regularium, vnde non poteſt ampliùs frui Religionis priuilegiis. Quare poteſt cella, in qua habitabat, priuari, & à Conuentu dimitti: cum enim ſit effectus alterius iuris, non debet priuilegiis, & commodis, ſolis Fratribus conceſſis, frui. Ita Rodriquez *tom. 2. qq. regul. q. 38. art. 4. & tom. 4. ſumm. cap. 68. num.* 10. Portel *in addit. ad dub. regul. verb. Epiſcopus, num.* 15. Sanchez *6. in decal. cap. 6. n. 32. &* 33. Dixi *tom. 1. priuil. in conſtit. 4. Sixti IV. num.* 44. vbi ad id probandum adduxi priuilegium clarum Pauli IV. Ex quo collige, quòd ante conſecrationem, licèt ſit nominatus, & electus, quovſque non ſit confirmatus à Papa, vel conſecratus, eſt ſubiectus Regulæ, quam profeſſus eſt. Vnde poteſt ſuam cellam retinere, in Conuentu ſuæ localitatis comedere, vocem in Capitulis dare, & denique habet omnia priuilegia, & iura, quæ antea habebat. Ita colligitur ex dictis Doctoribus, & dicto priuilegio Pauli IV. & dicit in ſpecie Portel. *loc. cit.* Et ita video ſeruari in praxi. De his autem, qui nominantur à Papa, quia non egent confirmatione, intellige eos non eſſe exemptos, niſi poſtquam munus conſecrationis obtinuerint, vt dicit expreſsè bulla Pauli IV. Quare licèt ſint nominati, ſi delinquant, poſſunt à ſuis Prælatis puniri.

3. Noto 3. quòd Epiſcopus regularis ſit. Epiſcopatu renunciato, aut etiam retento, ſeu cum ſolo titulo, impetret à Papa priuilegium, vt poſſit habere cellam, & victum in ſua Religione, & frui omnibus gratiis, & priuilegiis illius, non poteſt tamen prædicta impetratione frui ſine licentia Prælatorum dictæ Religionis. Ita Rodriquez *in ſum. tom. 4. cap. 68. num.* 10. Portel *loc. cit.* Et habetur expreſsè *in conſt. 4. Sixti IV §. 10. tom. 1. noſtr. priuil.* Prælati autem, qui debent hanc licentiam concedere, ſunt ſoli Generales. Ita ſtatuit Calliſtus III. vt Rodriq. refert *to. 1. qq regul. q. 54. art. 5.* vbi addit, quòd, ſi dicti Epiſcopi abſque prædicta licentia ſe immiſceant Capitulis generalibus, aut prouincialibus, ſeu aliis negotiis, vel adminiſtrationibus Ordinis, ſunt ipſo facto excommunicati, tam ipſi admiſſi, quam ipſi admittentes.

4. Et aduerte etiam, quòd poſt obtentam dictam

gratiam

gratiam à Papa remanendi in Religione, & poſt obtentam præſatam licentiam à Generali, non poſſunt tamen in Religione dignitates conſequi; & ei ſoffragantes ſunt perpetuo priuati voce actiua, & paſſiua. Ita decernitur *in conſt. 4. Pauli IV. in Bullar. Rodriquez.* Vbi nota, quatenus dicit, quòd non poſſint admitti ad dignitates, etiamſi obtinuiſſent ad hoc facultatem à Sede Apoſtolica, quòd loquitur de his, qui dictam facultatem eo tempore iam obtinuerant; ac proinde dictas facultates caſſat. Nam alioquin certum eſt, quòd Papa poteſt dictam facultatem concedere, & non potuit dictus Paulus ligare manus ſuorum ſucceſſorum, in dicta interpretatione tamen de nouo facienda, debet fieri mentio de præfata Bulla Pauli IV. expreſsè, vel æquipollenter.

5. Noto 4. quòd, ſi aliquis Prælatus regularis eligatur in Epiſcopum, poſt ipſius conſecrationem illa prælatura vacat, quamvis Villalobos 2. *part. ſum. tract. 35. difficult. 41. n. 5.* dicat, quòd vacat ſtatim poſt confirmationem. Sed tu dic, quòd non vacat, niſi poſt conſecrationem, vt habetur *in cap. Cum in cunctis, §. Cum verè, de elect.* vbi gloſſ. *verb. Ad quem,* & abbas *num. 3.* Et electio pertinet ad illos electores, ad quos pertinuiſſet, ſi eſſet mortuus (niſi aliud per ſummum Pontificem prouideatur) eſt enim ſtatim priuatus beneficiis Religionis, & exemptus à iugo monaſticæ diſciplinæ, *cap. Statutum, 18. q. 1.* vnde non poteſt eſſe Religionis caput, cum ſit diſparis conditionis, *clem. 1. de elect.* Quare in Ordine noſtro cum fuiſſet in Epiſcopum promotus Reuerendiſſimus Pater F. Franciſcus de Mayda Generalis, ſummus Pontifex Gregorius XV. ſpecialiter ei conceſſit, vt poſſet, Epiſcopatu non obſtante, continuare in officio Generalatus vſque ad Capitulum generale, vt videri poteſt in conſt. quæ ſuper hoc emanauit, quam refero *tom. 3. priuil regul. cap. 11. conſt. eius 1.* Vnde collige, quòd, ſi Papa non conceſſiſſet continuare, non continuaſſet. Et idem ſeruatum eſt in promotione ad Epiſcopatum Patris Fratis Ludouici Doni Galli, Prouincialis Borgundiæ Ducatus, nam electio ſucceſſoris acta eſt à deputatis ſecundùm conſtitutiones in caſu mortis, in qua interuenire non potuit dictus Epiſcopus, quia iam erat extra Religionem. Atque ita habetur expreſsè *in dicto cap. Cum in cunctis, §. cum vero.*

6. Noto 5. quòd, ſi in aliqua Religione eſſet ſtatutum ſub pœna excommunicationis maioris ipſo facto, ne quis conſentiret in Epiſcopatum ſine licentia ſui Superioris, ſi aliquis de ea Religione pronuntiaretur Epiſcopus, & ille, audita tali pronuntiatione, ſtatim conſentiret abſque præfata licentia, eſſet excommunicatus, præſertim ſi illud ſtatutum eſſet confirmatum à Papa: nam per votum profeſſionis ſe obligauit ad ſeruanda ſtatuta ſuæ Religionis. Atque ita fuiſſe deciſum in Rota Romana, refert Thomas Falſtolus Rotæ auditor *in tit. de conſtit. deciſ. 1.* Si autem ſummus Pontifex acceptare præcipiat, vel concedat, vt poſſit conſentire abſque dicta licentia, clarum eſt, quòd non erit excommunicatus, cum Papa ſit ſupremus Religionum Prælatus.

7. Noto 6. Quòd Epiſcopus regularis renuntians Epiſcopatui, vel ſi deponatur abſque degradatione, non tenetur ad Religionem redire, nec Religio eum tenetur recipere; quia retinet adhuc dignitatem, & eminentiam Epiſcopalem, quæ eſt cauſa ſaltem partialis, ob quam à Religione fuit exemptus. Ita Rodriq; *tom. 3. q. regul. q. 52. art. 26.* Sa *verb. Epiſcopus, num. 11.* Sanchez *lib. 6. in decal. c. 6. n. 29.* Layman *lib. 4. tract. 5. cap. 1. de ſtatu relig. n. 9.* Villalobos *2. part. ſum. tract. 35. difficul. 43. num. 2.* Alij tamen apud eundem Villalob. *num. 3.* dicunt, quòd ipſe tenetur eum recipere, quia remanet Religioſus; nam non eſt exemptus à Religione ratione Epiſcopalis, ſed ratione vinculi matrimonij, quod contraxit cum ſua Eccleſia, à quo vinculo cum iam ſit liberatus, tenetur ad propriam Religionem redire.

CAPVT VII.

De forma, qua Generalis dat licentiam electo in Epiſcopum, vt poſſit in Conuentu habere cellam, & aliis priuilegiis Religionis frui.

FRater N. Ordinis N. Generalis. R. Domino D. Epiſcopo N. ex Ordine aſſumpto ſalutem. Apoſtolicæ Sedis viſo priuilegio, quo R. Dominationi tuæ, in Conuentibus noſtris cellam habere queas, cæteriſque aliis Religioſis noſtris conceſſis priuilegiis frui, & gaudere, nec id tamen, eadem Sede ſic diſponente, abſque noſtra expreſſa licentia aſſequi valeas, nobis inſtanter ſupplicaſti, vt præfatam tibi impertiri facultatem dignaremur. Nos eiuſdem Sedis diplomata, ea, qua decet, reuerentia venerantes, tuumque deuotionis ſtudium conſiderantes, quod à te Epiſcopatus renuntiando, vt intra pauperes Religioſorum cellas latitares, erga Minimam hanc Religionem, cuius vbera à puerilibus annis ſuxiſti, egregiè ſatis ſignificatum eſt; Tibi, vt in Conuentu noſtro S.N. de N. cellam habere poſſis, victumque communem, necnon vt Capitulis omnibus prædicti Conuentus tam culparum, quàm aliorum negotiorum, intereſſe, & in electionibus, vt cæteri quicunque alij Religioſi votare valeas, licentiam, & facultatem concedimus, ac impertimur. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quòd aſſignare Conuentum dictis Epiſcopis pertinet ad Prouinciales; aſſignare autem illis Prouinciam, in qua debeant degere, ad Generalem ſpectat. Ita colligitur *ex conſt. 4. Sixti IV. §. 10. tom. 2. noſtr. priuil.*

2. Aduerte etiam, quòd dicti Epiſcopi poſſunt etiam admitti ad vocem paſſiuam; ſed non debent inuiti; nec etiam volentes decet ipſos deſcendere, niſi forte ex humilitate.

CAPVT VIII.

De forma, qua Generalis hortatur Prouinciales ad ſuum officium rectè exercendum.

HVius paruulæ Congregationis regimen vt primum, inſcrutabilis Dei prouidentia, ſuſcepimus, illud in primis muneris noſtri debitum exigere viſum eſt, vt qui metuendum nimis, ac viribus impar, onus ſubiiſſe cernimus, compaſtores, cooperatoreſque noſtros, ad eam, in quam vocati ſunt, noſtræ ſollicitudinis partem diligentius pertractandam incitaremur. Animarum namque Rectores ampliſſimum illud Angelorum nomen habent, quorum eſt, iuxta altiſſimam D. Dionyſij Theologiam, purgare inferiores, atque illumi-

nar

nare. *Quòd quidem ſi à nobis detractaretur, ignorare omnino videremur, quàm ardua, & periculoſa prouincia ſit gregis dominici cura, nihilque aliud foret Paſtoris munus ſuſcipere, quam in pinnam templi erigi, vt cum maiori inde ignominia, & grauiori lapſu rueremus. Quamobrem te R. adm. Patrem N. in quandam noſtræ curæ portionem vnà cum tuis Collegis aſcitum per Chriſti viſcera monendum cohortandum, obteſtandumque cenſuimus, vt diuinæ quemadmodùm placuit voluntati, huius tibi Prouinciæ curam demandare, ita quoque concredito tibi gregi omni virtutum laude, ſed charitate præſertim, exemplo, ac vigilantia ſtudeas prælucere. Charitate, inquam; nam etſi omnium ſit, proximos charitatis, ac pietatis ſtudio complecti, præcipuè verò ad ſacros populi moderatores hoc ſpectat, quorum eſt Dominicis ouibus ita præeſſe, vt ſe tamen ex amore ad Paſtorum dignitatem vocatos fuiſſe recordentur iuxta illud,* ſi diligis me paſce oues meas. *Charitate ergo R.A.P. ante omnia opus eſt, vt Chriſti videlicet amore gregem paſcas, amorem erga oues geras, amorem de cathedra doceas, amoris, charitatiſque vexillum in omnibus ſtudiis tuis erigas, vita denique magis, quam amore ouium primari ducas glorioſum; diuinæ memor ſententiæ.* Bonus Paſtor animam ſuam ponit pro ouibus ſuis. *Charitatem ſcito dilectiſſime, & nihil ignorabit.* Sit in te charitas, *verè dixit Auguſtinus*, & neceſſe eſt plenitudo ſcientiæ conſequatur. Quid enim neſcit, qui charitatem ſcit? *Hæc docebit te, vt fomenta, & oleum magis, quàm ignem, & ferrum tuorum vulneribus admoueas; hæc vt flammam de cælo deſcendere nequaquam facias ſuper oues; nec ad quemvis vndecunque quæſitum colorem gladium exeras poteſtatis. Hæc ita ſcies, vt poteſtatem ab Agno cæleſti ad ædificationem animarum acceptam, in tyrannidem minime conuertas; vt amari magis, quam timeri, vt miniſtrare, quam miniſtrari, vt paſtor denique ouium, quàm tonſor, & deglubitor earum nuncupari. Exemplo autem ſubditos ita præcurras, vt ſis bonus odor Chriſti in omni loco, & quantum in te eſt, odor vitæ in vitam, non mortis in mortem; quatenus ſcilicet quicquid ad exactam regularis obſeruantiæ formam, morumque ordinatam correctionem ſpectat in te ipſo priùs, tanquam in aliorum prototypo, deſcribens, efficias planè, vt qui in via Dei non ſapiunt, exemplo tuo ſapiant, & qui ſapiunt non deſipiant; & qui deſipiunt, reſipiſcant. Vigilantiam præterea in te ſummopere optamus, qua ſuper cuſtodias gregis omni tempore vigiles, nec curarum moleſtia hebeſcas; ne, te ſomno oppreſſo, in agro tibi colendo à Domino diſpenſato inimicus homo ſuperſeminet Zizania, ne oculo tuo conniuente agni ab oculo maligno faſcinentur; ne oues à lupo diſpergantur, rapiantur, mactentur, & necentur. Te tandem quàm maximè commonemus, vt in nulla ſæculi huius voluptate caput reclinans, in ſolo Ieſu Chriſti pectore, hoc eſt oratione, ac meditatione, quæ illius puriſſimum, & candidiſſimum pectus referunt, quæque vnicum, & maximum ſunt Prælatorum ſolatium, quaſi in tutiſſimo nido, & tranquilliſſimo portu conquieſcas. Ab eo enim vno pietatis, & charitatis fomenta, ſanctæ vitæ exemplum, atque odorem, nec non gregis cuſtodiam, & conſtanter patiendi robur exhaurienda tibi fore pollicemur. Quæ quidem omnia Pater luminum, à quo omne bonum, & datum optimum deſcendit, præſtare tibi generosè dignetur, benignèque impertiri. Datum, &c.*

LITERA I.

Cap. vnicum.

De forma diſpenſandi illegitimos.

FRATER N. Ordinis N. Generalis Patri F.N. Salutem. Cupientes, vt Religioſi curæ noſtræ commiſſi virtutum Domino, ſuoque ſimul inſtituto, quibus addicti ſunt, in omnibus, ad quæ Spiritus ſanctus eos euocauit, liberè valeant deſeruire; tecum propterea R. P. quem religioſa vita, ſpectabiles mores, catholica doctrina in agendis prudentia, & honeſti labores commendabilem reddunt; ſuper irregularitate, quam ex defectu natalium, ſeu quouis nefario coitu contraxeris, auctoritate apoſtolica, tenore præſentium diſpenſamus; ad quaſcumque Ordinis noſtri adminiſtrationes, officia, dignitates, gradus, & honores, etiam Generalatus, pariter habilitantes quatenus ad ea eligi, & aſſumi, illaque gerere, & exercere licitè, & liberè valeas, ac poſſis, in contrarium non obſtantibus quibuſcumque.

1\. Nota quòd Generalis, etiam abſque Capitulo, poteſt per ſe ſolus illegitimos habilitare, vt dixi *tom. 2. Relig. Præl. q. 2. cap 5. num. 143.* Item non eſt neceſſe nominare in ſpecie, ex quo coitu ſit natus illegitimus, docet Rodriquez quem cito *ibid. num. 145.* Illa etenim nominatio, cum precedunt merita illegitimi, & voluntas efficax diſpenſandi ex quocunque defectu, in habente poteſtatem id faciendi, ad nihil ſeruit, niſi ad inijciendum ruborem ipſi illegitimo.

2\. Aduerte autem, quòd diſpenſatus ad dignitates minores, non cenſetur diſpenſatus ad maiores. Vnde ſi diſpenſans nolit illegitimum habilitare ad Generalatum, illa clauſula, *etiam Generalatus*, tacenda eſt, Atque ita probaui *loc. cit. Relig. Præl. num. 146.* Et pro hac materia illegitimitatis, vide quæ dico *loco cit. à num. 103. vſque ad 152.*

LITERA L.

CAPVT PRIMVM.

De forma inſtituendi Lectores.

FRATER N. Ordinis Generalis R. P. F. N. ſalutem. Vt primùm ad Generalatus faſtigium, ſuperna Dei prouidentia ſic diſponente, euecti ſumus, in ea cura, ac ſollicitudine iugi meditatione verſamur: atque ad illud præcipuè noſtræ mentis intentio ardentiùs incitatur, vt quanto nimirum ſtudio, ac deſiderio minimam noſtram Religionem poſt nos ſuperſtitem relinqui, & ſartam tectam ſeruari ſatagimus tanto etiam conatu ad ſtudiorum inſtitutionem, conſeruationem, innouationemque (vnde vitæ huius bene, beneque tranſigendæ facultas omnis emanat) ad vnicum veluti tuendæ Religionis præſidium animi noſtri propenſam voluntatem libenter afficiamus. Quod ſanè cum per prouidam non niſi, ac circumſpectam Doctorum, Magiſtrorumque deſignationem aſſequi poſſe videamur, gratum propterea Deo, Religionique noſtræ obſequium exhibituros nos fore conſpicimus, ſi in iis locis, quæ multiplicanda doctrinæ ſemina, & germina ſalutaria producenda percommoda eſſe dignoſcuntur, habiles atque idoneos ſcientiarum Doctores, Præceptoreſque conſtituamus, qui diſcipulorum, auditorumque ſuorum mentibus, Dei timorem, morumque ordinatam compoſitionem, regularem obſeruantiam, ac diſciplinam vnà cum literis ingenerarent. Ea propter cum Prouincia noſtra N. diuina fauente gratia, eiuſque moderatorum laudabili opitulante conſilio, ac prudentia, in rebus literariis multis abhinc annis profeciſſe, & ſcientiarum muneribus fœcundam intueamur, vt ex ea viri ſcientia pollentes in dies magis, ac magis, iuuante Deo, exurgant, qui in catholica Eccleſia, velut ſplendor fulgeant firmamenti, & tanquam ſtellæ in perpetuas æternitates manſuri, ad iuſtitiam valeant plurimos erudire; eandem in tam egregio, ac laudabili cœpto confirmandam, omnique noſtra, qua poſſumus, opera, atque induſtria promouendam exiſtimauimus. Cum igitur linguarum cognitione, Hebraicæ præſertim, Græcæ, atque Arabicæ plurimùm ſe indigere cognoſcat, in iiſque præterea edoctum, ac verſatum expoſcat Lectorem, idcirco te venerandum P. F. N. cuius doctrina, docendi facilitas, diſſerendi elegantia, & in præfatis linguis peritia, nec non probitas, & religioſi mores apud nos fide dignis teſtimoniis maxime commendantur, ad eiuſmodi munus in aliorum commodum, & profectum, tuæque obedientiæ inſignis meritum, ac lucrum obeundum ſpecialiter delegimus, ac deſtinauimus. Apoſtolica auctoritate, qua in hac parte fungimur, prædictarum linguarum Lectorem in Conuentu noſtro N. cum omnibus gratiis, & priuilegiis, ac exemptionibus, quibus alij Lectores, iuxta noſtri Ordinis præſcripta, potiri, & gaudere poſſunt, ac ſolent, harum ſerie te dantes, inſtituentes, ac deſignantes, in virtute ſanctæ obedientiæ itidem præcipiendo, vt prædictum Lectoratus officium ſtatim ſuſcipias, & ad illius executionem, quam citiùs commodè poteris, te accingas. Illud te quoque paterno affectu commonentes, tuas nimirum ſic formare ſtudeas lectiones, vt auditores vitæ tuæ odore, ac exemplo ad ædificatoriè conuerſandum, & prædicandum idoneos, & aptos efficiat. Sicque doceas in cathedra, vt ex te tamen diſcipuli, tanquam ex crucis ſuggeſto viua virtutum ſimulacra exhauriant, ad quæ vitam ſuam erigere queant, & componere. Ita enim, ſiue natura, ſiue moribus comparatum eſſe optimè, vt non tam facilè verba eius, cui ſe totum quis credit, quàm facta æmulari contendat. Quo fit, vt ſi ij, qui alios inſtruunt, perperam agant, fiant ipſis ſubditi quam ſimillimi, nec quicquam eo in genere Gregoriano verbo verius ſit, quo ait, Gregem ferri in præceps, ſi per prærupta vitiorum paſtor gradiatur. Quod quidem ab animi tui candore, ac puritate Deus optimus maximus auertat, ſuamque tibi ad id munus exequendum perennem largiatur benedictionem. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd *tom. 2. noſtr. priuil. in conſt. 2. Clem. VIII. num. 22.* probaui, quòd ad Religiones reformandas ſtudia literarum erant in primis neceſſaria.

2. Noto 2. quòd Regulares tenentur ſtudiis linguarum Græcarum, &c. incumbere, per conſtitutionem Pauli V. quam refero *tom. 1. dictorum priuil. in conſt. 2. Iulij II. num. 19.* quàm innouauit, & ampliauit Vrbanus VIII. prout refero *tom. 3. dictorum priuil. cap. 3. num. 12.*

3. Noto 3. quòd priuilegia Lectorum ſunt varia, ſecundùm varietatem Religionum. Vnde vnaquæque Religio poteſt ſua videre. De priuilegiis Lectorum in iure canonico agitur *cap. Quia nonnulli, & cap. Super ſpecula, de Magiſt.* In quibus cap. ſtatuitur, quòd Magiſtris aſſignetur aliqua ſpecialis præbenda ratione Magiſterij, ad ſuas ſubleuandas neceſſitates; quæ præbenda, ceſſante Magiſterio, ceſſat. Ex quo collige, applicando Religionibus, quòd Magiſtri, ſeù Lectores plus indigent, quàm alij Religioſi; & quòd iſtud plus, mandantibus ſacris Canonibus, eſt illis dandum de publico ærario, ſeu penu communi. Ex quo iuſtificatur illa praxis, quæ ſeruatur in aliquibus Regularium Collegiis, in quibus Lectoribus datur ex qualibet comeſtione duplex pitantia, & pro illis ſpecialiter expenduntur ſingulis annis duodecim ſcuta ad ſubleuandas ipſorum proprias neceſſitates. Quæ quidem ſcuta poſſunt ab ipſis Lectoribus exigi de iuſtitia, & ad ea ſoluenda poſſunt compelli, qui ſecundùm ipſorum ſtatuta tenentur, vt docet Gloſſ. *in dicto cap. Super ſpecula, verb. Prædicti.* Et poteſt fieri ſtatutum, quòd ad dicta ſcuta ſoluenda teneantur ſinguli Prouinciæ Conuentus, ne tantùm grauetur Conuentus, in quo ſunt ſtudia, vt colligitur *ex dicto cap. Quia nonnulli*, vbi dicitur, quòd ſi Metropolitana Eccleſia non ſufficit ad alendum

dum Magiſtros neceſſarios, debet Epiſcopus cum Capitulo, alteri ipſorum facere prouideri ab alia, ſeu aliis Eccleſiis ſuæ Diœceſis. Statuitur etiam *in dicto cap. Super ſpecula, §. Docentes, & in cap. Relatum, de Clerico non reſid. & in cap. 2. de priuil. in 6.* quòd Lectores etiamſi in ſuis beneficiis non reſideant, poſſint tamen recipere fructus, quouſque in docendo fuerint occupati. Ex quo etiam iuſtificatur illud priuilegium, quòd Lectores non tenentur ire ad chorum, neque de die, neque de nocte, prout etiam declaraſſe Greg. XIII. refert Gózal. *ad regul. 8. cancell. §. 7. præm. n.* 180. & confirmauit Clemens VIII. in decretis editis pro refor. regul. quæ habes *tom. 2. noſtr. priuil. in conſt.* 10. *Vrb. VIII.* Et circa hoc priuil. vide Contzen. 4. *polit. cap. 14. §. 8.* Quæ omnia fuerunt confirmata, & ampliata Trid. *ſeſſ. 5. cap. 1. de refor.* Ex quo etiam colligitur, quòd in Regularibus locum habeant; nam propè finem dicitur, quòd Epiſcopus debet, priuſquàm aliquem ad Magiſterium admittat, illum examinare de vita, moribus, & ſcientia, *quòd tamen non intelligitur de Lectoribus legentibus in clauſtris Monachorum.* Quæ clauſula exceptiua, cum ſolùm ponatur in hoc puncto de examinatione, denotat, quòd alia ibi diſpoſita ſecundùm proportionem applicari debent ad Lectores regulares, de quibus etiam loquitur illud cap. nam exceptio firmat regulam in contrarium. Sunt etiam Lectores præ aliis honorandi, vt probo cum multis *tom. 2. Relig. q. 1. cap. 1. num.* 74. De priuilegiis Lectorum, & Studentium agit ad longum Rebuff. ex quo Contz. *loco cit. cap.* 15. collegit centum octoginta priuilegia. Et de his ego etiam multa dixi *loc. cit. Relig. Prælat. in dicto n.* 74. Quales autem debeant eſſe Lectores, dixi *ibidem, num.* 76. ſcilicet probi, & docti, & fusè tractat Contzen *loc. cit. cap.* 6. Et quem modum tenere debeant in docendo, docet Suar. *tom. 4. de relig. tract. 3. lib. 5. cap.* 3. Et denique, quòd ſcholares tenentur, quantùm poſſunt, defendere opinionem ſingularem ſui Magiſtri, docet Abbas *in cap. Super ſpecula, de Magiſtris, num. 3. per leg. Dicere, §. Vnde videndum, ff. de arb.* vbi Bartol. *num.* 2. Quod in tantum eſt verum, vt ſi ſcholaris factus iudex in iudicando ſequatur opinionem ſui Magiſtri, non tenetur in ſyndicatu, & excuſatur à condemnatione expenſarum. Ita Addit. Panorm. *ad dictum locum.* Qui tamen limitat, modò Magiſter ſit inſignis.

4. Noto 4. quòd in Ordine noſtro Lectores tenere debent locum ſuæ profeſſionis; Correct. *num.* 75. & ſi laudabilem, ac communem modum legendi excedant, non corriguntur per Correctorem, ſed per aliquem ſuperiorum Prælatorum, ibidem. Et ita debent ſuas formare lectiones, vt eorum auditores ad ædificatoriè prædicandum, & confeſſiones audiendum aptos, & idoneos efficiant; Regu. *num.* 41. Vnde colligitur, quòd Lectores poſſunt etiam ſuos ſcholares corrigere, & ſi delinquant in ſcholis, vel etiam alibi, directè, vel indirectè punire, non obſtante, quod morum Magiſtrum habeant: nam cum debeant Scholares aptos reddere ad ædificatoriè prædicandum, debent hi poſſe ab illis puniri, ſi ea perpetrent, quæ dictam ædificatoriam prædicationem impedire poſſunt; nam alioquin fruſtra id illis mandaretur, ſi rebelles cogere non poſſent; fruſtra eſt enim illa iuriſdictio, quæ vi coactiua caret; vnde illud præceptum contineret moralem impoſſibilitatem, & ſic eſſet impertinens, quod non eſt dicendum. Nec in hoc poſſunt impediri à Correctoribus, nec ab aliis Superioribus, etiam maioribus, cum ſit punctus Regulæ, ſuper quam Prælati non habent facultatem. Poſſunt itaque Lectores Scholares immodeſtos, loquaces, &c. diſciplinare non ſolùm in ſcholis, ſed etiam alibi, in refectorio ſcilicet, ſeu Capitulo, eiſque iubere, vt culpas ſuas coram Communitate dicant, ſeu etiam quòd comedant panem, & aquam dumtaxat, quas pœnitentias non poſſunt Superiores illi condonare abſque conſenſu Lectorum, vt dixi *tom. 2. Relig. q. 1. num.* 17.

5. Noto 5. quòd congruenter etiam in Collegiis Regularium deputantur ſtudiorum Regentes ad modum Rectorum Vniuerſitatum ſæcularium, ad quos Regentes deferuntur cauſæ omnes ad ſtudium pertinentes, & eorum determinationi ſtatur. Hic etiam Regens poteſt Scholares, ac etiam Lectores circa ſtudium delinquentes punire; & eſt rationi valde conſonum, ne omnia circa ſtudium occurrentia ad Superiorem deferantur. Sed de hoc *infra litera R. cap. 4.* vide Contzen. 4. *politicorum, cap. 14. §. 7.*

CAPVT II.

De forma dandi licentiam Religioſo, vt legatione fungatur.

FRater N. &c. Tibi, &c. Etſi ſub iugi meditationis ſtudio, imperturbataque vita ſeceſſu Altiſſimo famulantes Religioſos, ſæcularibus negotiis, iuxta Apoſtolum implicari dedeceat, ne aliqua mundialis curæ occaſione præpediti, ab eius quàm ſemel aggreſſi ſunt, ſanctitatis faſtigio deprimuntur, ea tamen, quæ pietatem, charitatemque redolent, quæque ad maxima humano generi concilianda bona, ac non mediocre Religionis decus, & ornamentum cõquerendum accommodata noſcuntur, non remiſsè, nec fictè, ſed propenſiùs, ex iniuncti paſtoralis officij debito, illis ſunt concedenda, eadem hac Apoſtolo verbis illis ſuadente, Tu verò ſectare pietatem, & charitatem. *Quo quidem in genere cum præclarum, atque honorificum Legatorum munus habeatur, diſſonum profectò, aut alienum à ſacro Inſtituto nequaquam cenſendum, ſi ad res grauiſſimas in populis pertractandas, ſi ad legationes apud Principes, ac Magnates obeundas aſſumantur viri religioſi. Cum enim Legati partes ſint, lectu, miſſuque publico, publicum negotium, non militari manu, ſed ingenij viribus exantlare ſacri porrò viri, quibus hæc animi non deſunt ornamenta, minimè prohibendi, quin tam graui, ac pio, tamque honeſto munere perfungantur. Quare cum ex tuis, quas nuper dediſti, literis cognouerimus, Sereniſſimo Duci N. in optatis eſſe, ad Chriſtianiſſimum Galliæ Regem pro publicis, grauiſſimiſque negotiis, Legatum te deſtinare, nec munus hoc abſque noſtra licentia, & facultate ſubire, & exequi valens obnixè, humiliterque rogaſti, vt eandem tibi facultatem impertiri dignaremur. Nos attendentes, non exiguum legationem iſtam, cum Reipublicæ, tum Religioni commodum, dignitatemque conferre, eam quam petis, facultatem harum ſerie, ac vi libentiùs elargimur. Illud ſeriò moneantes, vt in eiuſmodi munere exequendo, prudentiam, modeſtiam, ac fidelitatem, vt Religioſum decet exhibeas, ac dum proximo*

vtilitatem parare ſperas, exitium inferas, & quam de tuis meritis apud Sereniſſimum Ducem exiſtimationem concitaſti, fœdiſſimo nomine deturpes, ac dehoneſtes. Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd *to.2. Relig p. 1. cap. 3. num. 7.* probaui, quòd Religioſi poterant eſſe legati ad quoſcunque Principes, Reges, ac Imperatores. Tum quòd ille ſtatus dicit prærogatiuam, & eminentiam ſuper ſtatum ſæcularium, cum ſit perfectionis, & religionis, vnde nullus Principum dedignatur Religioſos Legatos recipere, quamvis priuati Religioſi ſint, dedignantur tamen omnes perſonas priuatas ſæculares admittere. Tum quòd Religioſi, qui communiter ad hoc munus eliguntur, ſunt literati, prudentes, ac modeſti. Et in facto ibi duos ex noſtris numeraui ex innumeris, qui hoc legationis munere functi fuerunt. Poſt quos etiam nunc placet de duabus aliis, in gratiam P. Trimarchi noſtri, mentione facere. Et primus ſit P.F. Iſidorus à Meſſana, qui eo tempore, quo Dux Maquedæ erat Siciliæ Prorex intendebatque Ciuitatem Calata Gironenſem, propter prætenſam rebellionem deſolare, dictus P. Iſidorus fuit miſſus Legatus à dicta Ciuitate ad dictum Proregem, qui ea prudentia, & maieſtate negotium geſſit, vt placatus Prorex, abſtinuerit à declaratione rebellionis, & conſequenter à deſolatione dictæ Ciuitatis. Pro quo beneficio dicta Ciuitas dedit pro fabricando in ea Conuentu diuerſis vicibus ſcutorum decem millia, & ſe obligauit dare in perpetuum pro ſuſtentatione Fratrum centum viginti vncias illius regionis, quæ ferè attingunt ſummam ſcutorum aureorum ducentorum quadraginta. Sed mea ſententia debebat erigi ſtatua dicto Patri in monumētum ſempiternum talis, & tanti beneficij. Hæc mihi retulit P. Trimarchi noſter; qui addidit, quòd tanto fuit captus amore dictus Prorex de Maqueda erga dictum P. Iſidorum, quòd, vacante Eccleſia Syracuſana, pro Epiſcopo illius nominauit apud Regem Catholicum dictum P. Iſidorum. Eandemque nominationem, & pro Epiſcopatu Syracuſano, & pro Archiepiſcopatu Meſſanenſi in perſonam eiuſdem Patris fecit Comes Caſtri, nunc Comes de Lemos, quando in eadem Inſula fuit Prorex. At his non immorabatur amantiſſimum illud erga ſuam Religionem Iſidori pectus, malens cum Hieronymo epiſt. 99. ad Aſellam, *fabis in ea implere ventrem, quàm extra illam Attagenem ructare, & de comeſo accipenſere gloriari.* Secundus ſit P. F. Franciſcus à Sancto Dorotheo. Is decem, & ſeptem legationibus functus eſt ad diuerſos mundi Potentatus. Et teſtatus eſt mihi idem P. Trimarchi authenticas ſe literas Matriti ſuper his vidiſſe anno 1633. & conſtat ex literis datis ex Turriximenia *die* 30. *Decembris* 1633. ibique impreſſis ab ipſo Dorotheo ad Comitem de Oliuarez.

2. Noto 2. Legatus is eſt, quicunque ab alio ad alium miſſus eſt, pro aliquo negotio tractando. Colligitur *ex cap. Presbyterum. d.* 50. Is ante omnia debet eſſe timens Deum, veridicus, & minimè auarus, vt colligitur *ex cap.* 18. *Exod.* mittentis amicus, fidelis, vt ſic eius negotium fideliter gerat; illi, ad quem mittitur, amicus, vel ſaltem non odioſus, quia dum is, qui diſplicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur, vt dicitur *in cap. In grauibus.* 3. *q.* 7. & talis debet eſſe, qualem eum depingit Villadiego *in tract. de Legatis, q.* 2. vt ſcilicet ſit is, cuius ingreſſus pacificus, moleſtus exitus, cuius ſermo ædificatio, cuius vita iuſta, cuius præſentia grata, cuius memoria in benedictione, qui ſe amabilem præbeat, non verbo, ſed opere, reuerendum ſe exhibeat, ſed actu, non faſtu; qui humilem cum humilibus, & innocentem cum innocentibus, & durum cum duris oblata occaſione, præbere ſe poſſit. Sit doctus, ac erud tus, vt in promptu poſſit reſpondere ſanſatè, ac reſolutè: ſit perſona grauis, & qualificata, vt ſit magis charus, & magis æſtimetur ab illo, ad quem mittitur; ſit eloquens, vt bene poſſit, & abſque difficultate ſuos conceptus exprimere. Quare etiam latinè Orator dicitur; vnde Cicero de ſeneſt. *Legati*, ait, *verbis aappoſite collocatis, ac dulcedine, & vt ita dicam orationis harmonia, animorum duritiès frangitur, ira mitigatur, odia paulatim deponuntur, clementia perſuadetur, voluntates reſiſtentium expugnantur.* Vnde Hieronymus Epiſt. lib. 1. epiſt. 16. 23. & 61. apud Paſchalium c. 15. *Rideo*, inquit, *Legatum, qui patrono egeat.* Sit prudens, vt ſciat tacenda tacere, loquenda eloqui pro temporum, & occaſionum varietate. De hac prudentia ait Bragaccia *lib. 1. de Legat. cap.* 4. Hæc autem prudentia experientia acquiritur, Vnde Dionyſ. Halic. *antiquit. Rom lib.* 10. aiebat, *Nec aliunde melius conſilia petuntur, quæ in futurum proſint, quàm à præteritarum rerum exemplis* Sit ante omnia modeſtus in verbis, geſtu, & inceſſu. Pro quo puncto vide Bragacciam *de legatis, lib. 1. cap.* 11. Et de qualitatibus legatorum diffusè tractat Carolus Paſchaſius *in ſuo libro de legatis, cap.* 15. 16. & 17. Præcipue tamen debet legatus eſſe fidelis, vt poſſit in illo quieſcere, qui mittit illum. Vnde Salomon Prouerb. 25. ait, *Sicut frigus niuis in die meſſis, ſic legatus fidelis ei, qui miſit illum, animam ipſius requieſcere facit*, Elegans ſanè comparatio. Sicut enim potus niue refrigeratus æſtatis tempore iuxta communem vſum loquendi, animam ardenti corpori reſtituit, ita anxiam, & turbulentam præ negotiis animam mittentis legatum quietum, & pacificum abſque vlla dubietate reddit eiuſdem legati ingenita fidelitas. De hac fidelitate agit Bragaccia *lib.* 6. *de leg. cap.* 1. Marquez *in ſuo gubern. chriſt. lib. 2. c.* 34.

3. Noto 3. quod perſona legati eſt ſacroſancta, & inuiolabilis, & qui illam tangit, mittentem tangit, & qui illi iniuriam infert, mittenti infert, ita iure gentium diſponente, vt habetur *in cap. Ius gentium dist.* 1. *& in cap. Si quis dist.* 94. excommunicantur qui legatum violauerint. Et de hac legatorum immunitate tractant P. Greg. *de repub. lib. 11. cap. 16. à num.* 4. Alex. ab Alex. *lib. 5. cap.* 3. vbi multa congerit Tiraquell. Frachetta *in ſuo ſeminario, diſcurſu* 43. *ferè in princ.* Paſchalius *de legatis, cap.* 25. Germonius *de legatis, lib. 3. cap. 2. num. 7. &* 8. Ammiratus *in lib.* 15. *Taciti, cap. 4. num.* 4. Chauaſſius *de vera prud. lib. 4. cap.* 6. §. 3. Bragaccia *de legatis, lib. 1. cap. 1. verb. Dando quinci.* Ratio huius inuiolabilitatis eſt, tum neceſſitas communicationis, quia indigent omnes nationes, quæ communicatio non adimpletur, niſi per legatos. Tum quod, vt ait Plato 5. de legib. *Cum peregrinus ſit* (Legatus) *deſertus ab amicis, & affinibus dignus eſt apud homines, & Deo, qui à quacunq; vexatione redimatur.*

4. Sed hic quæres, an ſi Legatus iniuriet illum, ad quem miſſus eſt, poſſit hic, abſque offenſa eum mittentis, dictum Lagatum reiniuriare?

5. Reſpondetur, poſſe. Tum quia tunc non induit ampliùs perſonam Legati, cum id non habeat in mandatis ab eo, qui miſit illum, vt ſupponitur, ſed perſonam priuatam; vnde qui illum offendit offenſus, non cenſetur offendere mittentem, neque Legatum illius, ſed perſonam priuatam, quæ prius legatione fungebatur, quare mittens non poteſt iuſtè conqueri, immo potius debet vindictam probare, & adhuc abutentem legatione punire, vt ait P. Greg. *de repub. lib. 11. cap. 16. num.* 6. Tum quia Legatorum inuiolabilitas à iure gentium pendet; quod tamen, ius

gentium

gentium etiam præcipit, vt Legati munus ſuum modeſtè, & abſque iniuria exequantur; ad hoc enim, vt lex ſit iuxta, debet omnes æqualiter afficere. Legatus ergo, qui iniuria afficit illum, ad quem miſſus eſt, ius gentium violat; vnde non poteſt iure gentium deinde ſe tueri, nec ius gentium illi poteſt ſuffragari; nam fruſtra legis auxilium implorat, qui legem offendit. Quòd enim ius gentium non protegat Legatos, vt ipſi legationis munimine alios iniuria afficiant, docent Paſchalius *de legatis, cap. 27. in princip. P.* Greg. *de repub. lib. 11. cap. 16. num. 6.* Germonius *de Legatis, lib. 2. cap. 4. verſ. Hæc & alia.* Tum quia qui iniuriatus reiniuriat, neminem lædit, ſed iniuriam repellit; at vim vi repellere licitum eſſe, natura ipſa dictat. Tum quia ſi Legatus manus inferat illi, ad quem miſſus eſt nemo dubitat, quod poſſit eundem repercutere, & cum moderamine inculpatæ tutelæ etiam occidere; quare ergo non licebit iniuriantem iniuriè petere, minoris ne ſortè æſtimationis eſt apud viros honoratos iniuriæ affectio, quam corporis percuſſio? Tum quia ſi Legatus vocaret hæreticum illum, ad quem miſſus eſt, hic, ſi eſſet catholicus non poſſet, ſalua catholicorum lege, id diſſimulare, ſed teneretur ei reſpondere ſaltem Mentiris. At hoc eſt illum iniuria afficere. Ergo ſicut poteſt, immo debet in hoc caſu percutientem repercutere, ita talem poterit in aliis minoribus caſibus reiniuriare. Maior huius ſyllogiſmi eſt Ruffini apud Pegnam *1. part. directorij com. 16. verſ. Et quia*; vbi hæc habet: *Eſt quidem glorioſum Chriſti exemplo iniurias tolerare, vnam tamen notam hæreſeos, qui fert, vel diſſimulat, non eſt Chriſtianus.* Tum quia Salom. Prou. 26. ait. *Reſponde ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne ſibi ſapiens eſſe videatur.* Quem locum explicans Cyprian. in libro de ſingularit. cleric. ait: *Reſponde inſipienti contra ipſius inſipientiam. vt non videatur ſibi ſapiens eſſe*: ideſt aduerſus inſipientem correctionibus, & animaduerſionibus, immo etiam virga vtere, ne impunitas illum deteriorem reddat, vt explicat Salazar *Prou. c. 26. verſ. 4. & 5. fine.* Tum quia Procopius de bello Goth. lib. 1. ait: *Magna quadam, & inclyta Oratorum dignitas eſt, & apud omnes mortales alioquin honorabiles, ſed tandiu id in ſe munere retinent, quoad ipſi ſua legationis officium ſeruant; Nam hominem occidere, qui legatione fungatur, tunc quidem, & iure pro humanis legibus licet, cum Regem videbitur contumelia affeciſſe*, Atque ita docent Carolus Paſchalius *de Legatis, c. 27. verſus finem.* Germon. *de Leg. lib. 2 c. 4. verſ. Hæc, & alia, verſus finem; & lib. 3. c. 3. num. 7.* P Greg. *de repub. lib. 11. c. 16. num. 6.* Frachetta *in ſuo Seminario diſcurſu 43. verſ. Mà non è men digno,* B. gæ a *de legat. lib. 5. cap. 11. pag. mihi 515.* Canonherius *quæſt. in Tacitum, lib. 2. de Legatis, pag. mihi 283. verſ. Seruanda Legato.* Innuunt Marquez *in ſuo guber. chriſt. lib. 2. cap. 34. in princip.* Chanaſſius *de perfecta prud 4. cap. 6. §. 3.* Neque his obſtat dictum Liuii lib. 2. c. 4. fine, vbi ait. *De Legatis paululum addubitatum eſt, & quanquam viſi ſunt commiſiſſe, vt hoſtium loco eſſent, ius tamen gentium valuit.* Vnde colligitur, quod Legatos delinquentes Romani non punierunt. Reſpondetur enim, Romanos noluiſſe eo temporis dictos Legatos punire, non quod iure non poſſent, ſed quia, vel eos magnanimiter ſpernendos eſſe iudicarunt, vel quia cum illis clementia vti voluerunt, vt reſpondet Frachetta. *loc. cit. in fine*, ſeu id fecerant pro ſua modeſtia, & ad aliarum gentium gratiã aucupandam, vt ait Godelæuius *ad dictum locum Liuij*; nam alias, ait dictus Godel. Romani ceperunt Legatos Annibalis euntes ad Regem Macedonicum, vt narrat Liuius *lib. 3. decad. 3.*

6. Conſulit tamen P. Greg *lib. 11. de repub. cap. 6. num. 9.* quòd fortè melius eſſet, ſi Princeps iniuriatus ſimularet iniuriam, & illam adſcriberet mittenti Legatum, vel ſi peteret vindictam ab illo, qui Legatum miſit, vel etiam ſi rideret Legati iniuriam, & illum excedere iuberet; quod intelligo, modò iniuria eſſet particularis, non vniuerſalis in totum populum, aut communitatem; nam tunc, vt hic infra probabo, eam diſſimulare non poteſt Princeps. Subdit verò P. Greg. *Poſſunt, & iure, ni fallor, Legatos iniuria afficientes præter mandata retinere Principes, vt interim expectent à mittentibus reſponſum, num talia fieri, aut dici, quæ facta, dictavè ſunt, mandauerint. quòd ſi mittentis ratum habeant, liberos relinquere; ſin minùs puniri ipſi poſſint, quia tunc non vt Legati, ſed vt priuati, & delinquentes, per iuriſdictionem loci, in quo delinquunt, comprimi poſſunt. Immo ſi non probentur à ſuis poſſunt, vt hoſtes iure necari.*

7. Vnde colligo, quòd ſi Legatus iniuriet illum, ad quem miſſus eſt, de mandato illius, qui miſit illum, tunc offenſus non poteſt licitè reiniuriare Legatum, qui ſolum meri executor fuit, ſed debet vindictam ſumere de mittente. Duæ tamen adhuc requiruntur conditiones in Legato habente illam commiſſionem ad hoc, vt licitè poſſit euadere pœnam, & vitare furorem illius, ad quem miſſus eſt. 1. vt proteſtetur, ſe id dicere, omnino de mandato mittentis illum. 2. vt id faciat leuiſſimis, & modeſtiſſimis verbis, & ſuauiſſime, quantum fieri poteſt. Atque ita Germonius *de Legatis, lib. 2. cap. 5. num 10. & cap. 6. n. 20.* Hoc tamen adhuc periculoſum eſt Legato, ſi agendum ſit cum Principe cholerico. Sed quid, ſi Legatus iniuriet non ſolùm illum, ad quem miſſus eſt, ſed totam ipſius communitatem, v. g. ſi miſſus ad Ducem aliquem Corſicæ, dicat, non eſt nouum, Corſos gentem eſſe barbaram, proditricem, ingratam; ſeu etiam ad aliquem Religioſum miſſus dicat, Religionem eſſe ingratam? liberum ne erit Duci illi Legatum reiniuriare, vel dimittere, vt hucuſque dictum eſt, an verò tenebitur iniuriam repellere? Ego in hoc puncto puto, quòd tenebitur in conſcientia dictus Dux, ſeu Religioſus iniuriam repellere. Conſtat; quia tunc iniuria facta eſt communitati, quæ ſine offenſa Dei tolerari non poteſt, cum hoc etiam redundet in offenſam Dei, iuxta doctrinam D. Thomæ *quodlib. 4. art. 26 & expreſſius 2. 2. q. 108. art. 1. ad 2.* vbi ait. *Dicendum, quòd mali tolerantur à bonis in hoc, quòd ab eis proprias iniurias patienter ſuſtinent, ſecundùm quod oportet, non autem tolerant eos, vt ſuſtineant iniurias Dei, & proximorum; dicit enim Chryſoſt. hom. 5. in Matth. op. imperf. in proprijs iniurijs eſſe quempiam patientem, laudabile eſt, iniurias autem Dei diſſimulare, nimium eſt impium.* Et ad 4. ait: *Dicendum, quòd iniuria, quæ infertur perſonæ alicui, quandoque redundat in Deum, & in Eccleſiam, & tunc debet aliquis propriam iniuriam vlciſci, ſicut patet de Helia, qui fecit ignem deſcendere ſuper eos, qui venerant ad ipſum capiendum, vt legitur 4. Regum 1. Et ſimiliter Eliſæus maledixit pueris eum irridentibus 4. Regum 2. In quantum verò iniuria in aliquem illata, ad eius perſonam pertinet, debet eam tolerare patienter, ſi expediat.* Et opuſc. 19. contra impugn. Relig. c. 14. probat, quòd Apoſtolici viri maledicentibus reſiſtere poſſunt, eoſque repellere, non amore priuatæ gloriæ, ſed communis vtilitatis. Sed ſi quis publicè dicat, quòd aliqua communitas Religioſorum eſt ingrata v. g. id redundat in maximam iniuriam Dei, cuius obſequiis illa communitas eſt ſpecialiter mancipata, quaſi Deus toleret ſibi ſeruiri à perſonis ingratitudinis nota notatis; eo modo, quo iniuria fieret Principi, de quo diceretur, quòd toleraret in ſua aula ſeruos ſceleſtos. Et Toſtatus q. 2. in cap. 42. Geneſ. ait: *Si autem iniuria facta ſit alicui communitati non debet. aliquo modo remitti ſine congrua ſatisfactione, & punitione.* Idemque cenſet niſi iniuria facta ſit perſonæ alicui communi. Ex quibus

concludo, quòd iniuriæ factæ alicui communitati à quacumque perſona factæ ſint, tolerari non debent, niſi forte prudentia toleraret ad tempus in aliquo caſu ſpeciali.

CAPVT III.

De forma dandi alicui licentiam libros imprimendi.

FRater N. Ordinis N. Generalis R.P.F N. ſalutem. In quandam militantis Eccleſiæ curam, ſollicitudinemque, meritis licèt imparibus, euocati ſedulo inuigilare tenemur, vt quot in Domino filios quotidianis oneribus, doloribuſque in vitam cæleſtem pariter mater Religio, editoſque non deſinit tenerioris ſcientiæ lacte reficere, ablactatos autem ſolidioris doctrinæ cibo enutrit, cæteris quoque cum Religionis, tum Eccleſiæ alumnis conquiſita ſapientiæ communicatione, verbo, vel ſcripto nunquam non proſint. Sapientia enim abſcondita, & theſaurus inuiſus, quæ vtilitas in vtriſque? *verè, grauiterque dixit Sapiens. Quod quidem ſi à nobis parvipenderetur, muneri noſtro deeſſe videremur, & ſcientiæ domum per ſterilitatem euertentes Religioſi, velut infœcundæ arbores cultori ſuo fructum denegantes. è vita mererentur excidi. Quamobrem cum ex literis tuis, quas nuper miſiſti, nobis innotuerit, maximo te ingenio, ſtudioque in ſacram Geneſim commentaria peperiſſe, quæ lucem publicam aſpicere exoptas, obnixeque rogaueris, vt noſtra tibi pro eiſdem prælo ſubiiciendis, licentiam, ac facultatem impertiri dignaremur. Nos attendentes, eum, qui Dei beneficio rectè aliquid fecerit, cæteris quoque iuxta D. Baſilij ſententiam, notum facere debere: Miſerrimumque eſſe habenti à Deo gratiam intellectus poſteris ſuis, ideſt, ſtudioſis, nihil ſcriptum dimittere: prætactam tibi licentiam, ac facultatem harum ſerie concedimus, & elargimur; modò tamen duo ex Ordine noſtro Theologi, à P.F. N. huius Prouinciæ Prouinciali deligendi hæc, quæ in ſacram Geneſim ſcripto perſecutus es, accuratè admodùm viderint, & perlegerint, atque ad maiorem Dei gloriam, Religioni decus, proximoque vtilitatem conquirendam opportuna exiſtimauerint. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd antequam libri edantur, tres requiruntur ſcientiæ. 1. enim requiritur Superioris religionis licentia. Et hoc puto, ne aliquid ſordidi, inordinati, & obſcuri in illis contineatur, quod poſſit librum, & Religionem ſimul deturpare, obſcurare, & denigrare; ſunt enim tam acuti huius ætatis librorum feraciſſimæ critici, vt libros librare non ſint contenti, ſed eos velint cribrare, & recribrare accuratè non ſolùm, ſed & immiſericorditer; nam plurima in libris nitentia licèt reperiant, maculis tamen quibuſdam, quas aut iniuria fudit, aut humana parum cauit natura, offenduntur, haſque memoriæ diligenter mandant, vt poſteà in compitis, & triuiis cunctis propalent. Miſerrima gens; quæ putat, ex aliorum quiſquiliis nitore ſibi comparari. 2. requiruntur licentiæ inquiſitorum, &c. Et hoc puto, ne impia ſub dulci melle venena lateant, impura enim lectio maximum ex vitiorum irritamentum, & ad corrumpendos animos potentiſſime valet; vnde merito acutiſſimis Theologis, iiſque perſpicaciſſimis probandi, antequam edantur, libri traduntur, qui in hoc munere tenentur eſſe exquiſitiſſimi, ne, ſi errores irrepant, prohibeantur, cum auctorum damno, & vituperio, ac iuuans, & imperiti vulgi detrimento, quod fugientes, & prohibitos libros vndequaque venatur, quaſi in illis ſapientiæ abſconditi theſauri recludantur, & in conceſſis vulgatis ſolum diſciplina contineatur. Plebs curioſorum fanatica, quæ in puluere aurum quærit, ac ſi ſancta mater Eccleſia Catholica, ſimulque pia, quando in aliquo ſcriptore errores irrepferunt, ſi doctrina aliàs ſit futura vtilis Chriſtiano populo, erroribus reſecatis, libros non concederet. Sæcularis tertiò politia libros ſua examinat trutina, ne quod ſcilicet in iis contra ſtatum Reipublicæ dogma, quod populi conſtantiam enecet, pacemque publicam turbet, doceatur; ſicut enim cudendæ monetæ ſeueras leges fert, & tuetur, ita etiam de libris idem ſibi ſtatuendum, tuendumque eſſe opinatur; & meritò, nam pluris eſt animos, quàm fidem commerciorum corrumpi. Et denique omnes eò tendunt, vt ſicut non temerè quævis eſculenta circa delectum palato admittenda cenſemus, niſi antea ſimus per omnia certi de eorum ſalubritate, ſic quoque, immo multò diligentiùs curandum eſt, ne quælibet quorumlibet nugæ quibuſlibet legi permittantur. P o librorum impreſſione vide, quæ dico *tom. 1. Relig. quæſt. 3. cap. 9.*

CAPVT IV.

De forma approbationis librorum.

INæſtimabilis ſcientiæ gemma pulchrior videtur, ſi videatur, & glorioſior, ſi ſe in eius aſpectu detineat mens hominum. Beatior quidem, feliciorque doctrinæ roſa pulcherrima ſi in anguſto memoriæ ſinu collectum decus in libris oſtentet, & quæ ſibi decori, cæteris etiam ſit voluptatis odorem ſpirans. Quid enim ſui maximam praſtet eſſe partem ſi aliorum obliuiſcatur, nec ſcriptum quid poſteritatis commodo tranſmittat vir doctus, ac ſapiens? Haud ſanè gratum ſe Deo putet, ſi quæ ab eo copiosè hauſit ornamenta, perſteriles, atque inopes actus euertat, nec in alios effundat, ſibi ſoli non natus homo. Audiendum ergo, communeque peragendum negotium librorum partu non inineundo, ne ſcitum illud inane videatur Hebræorum Sapientis illuſtre pronuntiatum. Faciendi plures libros nullus eſt finis. *Quum eximiè, quàm appoſitè publico ſtudentem bono cernimus libri huius auctorem R. adm. P. F. N. qui quicquid in nobis eſt, totum illud reipublicæ deberi intelligens, nec quicquam magnificentius, quam omnibus prodeſſe, poſt aliquot fœcundiſſimæ mentis labores in lucem elatos poſt vnum & alterum moralis Theologiæ volumen poſteris compactum, tertium itidem inſcriptum N quod reliqua perficeret. nūc foras eduxit? Cui quidē librando approbandoque, cum ego infraſcriptus R.P.F.N. Generalis, iuſſu, ac mandato, à R. adm. P.F.N. Prouinciæ*

N. Prouinciali delectus fuerim, in eo attentè perlecto, ac examinato nil à catholica fidei regula, boniſque moribus alienum ſpondeo me reperiſſe. Sacri quinimmò Theologi partes, tam piè pro moribus, tam doctè pro veritate tueri conſpexi, vt ad rerum moralium intelligentiam lumen afferat non exiguum. Floſculis etiam ſcholaſticis tam variis, ac mirificis, tamque ſingularibus, ac perpolitis librum conſpergit, & quod mirabilius eſt, practicis quæſtionibus ita leges attexit, atque inducit, vt multi licet laboris negotium ſit libros ſcribere, eamque ob cauſam ſacratiſſimo exulti, qui de ipſo dominici pectoris fonte potauerat dictum ſit, ac ſapiat repetitum ſcribe, *nil amplius ta en ad cumulatiſſimam veri Scriptoris laudem hic exoptari poſſe videatur. Quid ſtyli perſequar elegantiam, ac pulchritudinem? quid ſalubrium ſententiarum pondus, ac varietatem, quibus ſic capit, detinet, atque delectat, vt illuſtre ſideribus cœlum, depictum floribus pratum, concinnum figuris aulæum, illuminatum gemmis amiculum eius dixeris lucubrationes?* Mandare enim qu mquam, *aiebat Cicero*, literis cogitationes ſuas qui eas nec diſponere, nec illuſtrare poſſit nec delectatione aliqua allicere lectorem, hominis eſt intemperanter abutentis, & otio, & literi

Vt ſemper v rium pluc micat artis opus.
Nam quæcunque ſolent per ſe perpenſa placere.
Alterno potiùs vincta decore placent

Doctrinæ accedit robur, ac fœcunditas, vt quæ non de areſcentibus riuulis, ſed de ipſo rerum, grauiorumque Scriptorum fonte ſenſim potata egregiam illam Tulliani pectoris vocem non ignorans. Tardi ingenij eſt riuulos conſectari, fontes rerum non videre. *Quod cauſa fuiſſe dixerim, vt iamdiu conceptum fœtum citiùs edere non potuerit ad illud Hieronymi*, Nec ad ſcribendum citò proſilias; & leui ducaris inſania, multo tempore diſce, quod doceas. *Quis eius in ſcribendo facilitatem, breuitatemque, non dicam exprimere vlla ex parte, ſed vel leuiter adumbrare ſermone poſſit? vt ſi in cæteris paucos admodum ſibi pares, eo in genere, vix quenquam habeat ſuperiorem. Tantam enim rebus obſcuriſſimis lucem affert, vt legentium labor in eo ſolum ſit poſitus, ab eo ſcilicet inuenta, ac diſpoſita ſumma cum voluptate intueri. Quid abſolutiſſimam exequar rerum tractationem? Ita namque ſe gerit, vt vix intactum aliquid, vel vllam conſimilium ſtudiorum ſegetem poſteritati reliquerit: difficultatibus ſiquidem omnibus penè exhauſtis, vel non parum emollitis, ac mitigatis, præſtantiorem cuiuſlibet ingenij aciem, iudiciique demonſtrat. vt maiorem pudoris, quam induſtria materiam ſapientiæ ſtudioſis tranſmittere iudicetur. Modeſtiam eius attexere ſuperuacaneum. Prudenter enim, conſulteque ſe gerit, ſuaſque firmat aſſertiones, nec aduerſariorum animos aſperitate exulcerat, nec ſcommate petens; teterrimum illum quorundam morem deteſtatus, qui non cum dogmate, ſed dogmatis aſſertoribus confligentes, non aliter ac ſepia atramen. euomunt, vt eoc effugiant. Ingenij tamen ſimplicitatē, magnanimitatemque non poſſum quam maximè non mirari: A cognito errore, & qui in iam editis codicibus irrepſerit, leuitatē aut putant diſcedere ſimplicem lapſus confeſſionem aſtruendo, ingenue fatetur, aliud putaui, deceptus ſum: more ſcilicet magnorum virorum, qui multa nihilominus habentes, vel habituri, aliquid ſibi detrahere non erubeſcunt. Fidelitatem denique, ingenuumque auctoris pudorem, quid commemorem, vt ſi quos ad ſcripta firmanda Doctores vocet, inoffenſo pede poſſint decurri: & ſi quidquam ex aliena doctrina penu in ſua opera depromat, ingenio ſit nequaquam ingrato, vel impudenti, ſed per quos profecerit oſtendendo, in ære alieni cumulo creditoris nomen libentiſſimè profiteatur. Quæ quidem omnia animo reuoluens, tam præclarum, atque egregium Scriptoris opus prælo committendum fore exiſtimo, indubiéque confiteor, vt copioſiſſimi nimirum ſcientiæ fructus ingenij fœlicitate pullulantes, ab omnibus colligantur, & quæ ſpiritualibus anguſtiis capi non poteſt ampla ſupellex, in aperto orbis theatro perſpecta, ſapientum oculos paſcat; ac probatiſſimi demum, lectiſſimique auctoris labores, in quibus humana exultauit induſtria, ex arcana mentis cuſtodia emergentes in omnem poſterorum memoriam conſecrentur. In quorum fidem, &c. Datum, &c. Frater N. &c.*

Nota, quòd iſta forma comprehendit omnia ferè motiua, propter quæ libri placere ſolent; vnde non eſt neceſſe in quolibet libri approbatione, immo neque deceret aliquando eam ad verbum tranſcribere, ſed poterit quilibet ſuum motiuum aliis relictis decerpere, ſuoque ingenio, & libro approbando accommodare.

LITERA M.

CAPVT PRIMVM.

De forma inſtituendi magiſtrum Cæremoniarum.

FR. N. &c. Super muros Eccleſiæ conſtituti à Deo cuſtodes religioſi viri, ſic diuinæ laudis officiis, ritibus, ac cæremoniis debent eſſe intenti, vt cœleſtes veluti milites, inſtructas cœli acies imitentur, & choros, in quibus Dei Verbum ſequentibus, nil confuſum appareat, vel inconcinnum. Quod quidem ſi ab iis detrectetur, verendum profectò, ne à præſcriptis ſacrorum rituum documentis reſilientes à cœleſti tandem, ac pura, quæ beatis expectant, diuinarum mentium monia prolabantur. Id enim & ſupremo illi cœtus

Angelici Coryphæo nouimus contigiſſe, qui cum in lateribus aquilonis Regis magni ciuitate, vbi decies centena millia Deum laudantes aſſiſtant, non ſtare, vt cæteri, ſed impudentiſſime ſedere, ſociamque Dei laudationem cæremoniarum neglecta deſpicere præſumpſiſſet, audire meruit. Quomodò cecidiſti de cœlo Lucifer, qui mane oriebaris? Hanc auertere à militibus ſuis irreparabilem iacturam ſatagentes Eccleſiæ Duces, vt ingenitum corporibus, animiſque torporem depellerent præcipuas demandati muneris partes eas eſſe cenſuerant, aptos nimirum, atque idoneos quovis tempore Cæremoniarios præficere, à quorum nutu, ac imperio cæteri, tanquam multitudo cœleſtis militia ab Archangelo Gabriele, pendentes rectam pſallendi rationem, ſacrarumque cæremoniarum formulam ediſcerent, ac feliciter exhaurirent. In eandem nos quoque cogitationem rapit ſollicitudo noſtra erga res ſacras, pro quibus potiſſimum tuendi paſtoralis iugum humeris noſtris impoſitum cogitamus, quibuſque neglectis, vel ipſum Religionis vocabulum negligi neceſſe eſt, ac penitus euaneſcere. Quamobrem cum te ſupradictum in diuini cultus miniſteriis, piiſque ritibus, ac cæremoniis longè verſatiſſimum, ſcientia itidem, honeſtiſque moribus, ac modeſtia præſertim commendabilem eſſe ſciamus, te proinde, Conuentus noſtri N. Cæremoniarum, & ſacrorum rituum veluti moderatorem, ac ducem, harum ſerie, ac vi ſeligimus, & deſtinamus. Vniuerſis, & ſingulis eiuſdem Conuentus Patribus, ac Religioſis præcipientes, vt tibi vni, quo ad rem diuinam, officium, ac reliquas omnes, tàm Eccleſiæ, quam Cœnobij generales, & peculiares, cum publicas, tum priuatas, ac domeſticas cæremoniarum, ſiue rituum exercitationes, promptè ad nutum, alacriterque pareant, obtemperent, ac obſequantur. Eiuſmodi autem munus, vt vigilantius, expeditiuſque obire valeas; ab omnibus etiam, quæ in eo exequendo exturbare vllatenus poſſint, earundem noſtrarum ſerie prorſus eximimus, ac liberamus. Socium quoque tibi iungentes P. N. qui vices tuas, ſi res exegerit, obire, nec alias, quam à te probatas functiones edocere teneatur. Illud vero monemus in primis, quin & diſtrictè præcipimus, vt ſemel ſaltem quolibet menſe, in Eccleſiam, vel alio, ſtata die Religioſis omnibus conuocatis Breuiarij, Miſſaliſque Romani, nec non Ritualis noſtri formulas, & rubricas per te explicatas, in praxim cures ab aliquibus deducendas. Ac præterea ne S. Patris Inſtitutoris cæremonialia monimenta, diuino quodam edita artificio obſoleſcant, eadem ipſa, quo ad fieri poterit, tam in Eccleſia, quàm in cœnaculo, atque alibi obſeruanda, & in prædictis cæremoniarum conuocationibus enucleanda eſſe, pariter iubemus. Porro ſi quidquam in iis à Breuiarij, Miſſaliſque Romani regulis, ac notis diſcrepare, vel ipſis minus congruere animaduerteris, illud vel apta, ac opportuna conciliare expoſitione, vel modeſto ſaltem, & quod venerationem præferat, ſilentio ſtudebis inuolare. Hæc tibi demum concrediti officij ſumma, dilecte Fili, vt ipſi videlicet ſedulo intendas, & totis incumbas ſtudiis, ac viribus, nec quidquam minatum eſſe ſcias, quod Dei cauſa ſuſcipitur. In te vno nititur religioſi cultus obſeruatio, quam ſi per ſteriles, ac inanes actus euerti contingat, tibi vni patet tribuendam. Exere igitur vires, & cura, vt Eccleſiaſtica officia religioſè perſoluantur. Ita enim fiet, vt ad altiora perfectionis culmina ſubleuari ſe ſinant cæremoniis inſtructi Religioſi, & copiis omnibus vitæ neceſſariis, vt olim Maiores noſtri, à liberaliſſima Dei manu cumulari mereantur. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

1. Noto 1. quòd vſus cæremonialium præceptus eſt nobis in ſcriptura pluribus locis Deuteron. 26. verſ. 17. *Dominum elegiſti hodie, vt ſit tibi Deus, & ambules in viis eius, & cuſtodias cæremonias illius, & mandata, atque iudicia, & obedias eius imperio.* Et Leuitici 5. verſ. 15. *Anima, ſi præuaricans cæremonias peccauerit, offerat, &c.* Et Leuitici liber totus eſt in præceptis cæremonialibus. Eſt autem cæremonia ſecundum Abulenſem *q. 6. ad finem in cap. 27.* Exodi ſpecialis, & externus ritus colendi Deum, in quo cultu conſiderari poſſunt, & ipſe actus colendi, qui debet eſſe humilis, grauis, modeſtus, & ipſi colentes, qui debent eſſe ad cultum Dei ſpecialiter inſtituti per conſecrationem legitimam, & ſingulari conuerſatione, ac in habitu, &c. à ſæcularibus diſtincti, & inſtrumenta dicti cultus, vt vaſa, veſtes, &c. vt ex D. Thom. 1. 2. q. 102. docet Carthuſianus *in Leuit. a. 1.* Porro propter tria cæremoniæ inſtitutæ ſunt. 1. ad excitandam fidelium deuotionem erga ſacra myſteria. 2. ad illorum inſtructionem, quia ſolent ſimplices erudiri per ſigna ſenſibilia, & rudiorum mens ſic eleuari ad ſublimiora percipienda, vnde dum ſolemnes illos ritus intuentur, vel eruduntur, vel ſaltem extimulantur ad inquirendum quid per illos ſignificetur, 3. ad adumbrandam Eccleſiam triumphantem, vnde per illa, quæ in celebratione miſſarum, & officiorum geruntur, monemur ad perennem illam ſolemnitatem aſpirare. Ita Marchantius *in virga Aaronis lect.* 18. Adde vt eſſent ornamentum Eccleſiæ, vt aſſerit Marius *in cap. 4. Deuteronom.* Ad illa verba, *quæ eſt enim alia gens &c.* Videri poteſt D. Thomas 1. 2. *quæſt.* 102. *&* 103. Hoſius *in 9. & 10. præcep. decalog. à cap. 86.* Lorinus *præfat. in Leuit. cap. 7.* & Trid. *ſeſſ. 22. de ſacrificat. miſſæ cap. 5.* Dereytoles noſter *in cap. 1. Zachariæ verſ. 6. quæſt. 2. num. 5. & 6.*

2. Noto 2. quòd in qualibet bene ordinata Republica tria debent eſſe genera præceptorum, moralium nimirum, iudicialium, & cæremonialium, ſic Deus in Republica iudæorum, ab ipſo inſtituta, hæc præcepta inſtituit, vt conſtat *ex multis locis Deuteronom. præſertim cap. 4.* vbi ait. *Quæ eſt enim alia gens ſic inclyta, vt habeat cæremonias, iuſtaque iudicia, & vniuerſam legem.* Cuſtodia autem horum præceptorum ſuperioribus Reipub. demandatur, & hoc ad ipſius Reipublicæ perfectionem, neceſſitatem, & decorem pertinet, vt D. Thomas probat 2. 2. q. 183. *art.* 2. Quia autem hæc præcepta diuerſas actiones dicunt, quæ per vnum ſolum hominem rectè adimpleri non poſſunt Ideo oportet, vt ad diuerſas actiones diuerſi homines deputentur, vt probat D. Tho. *loc. cit.* Et ſic Chriſtus in chriſtiana Repub. vt ait Apoſtolus ad Epheſios 4.

dedit

dedit quoſdam quidem Apoſtolos quoſdam autem prophetas, alios vero Euangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores, Sic in rebus publicis ſæcularibus habetur ſummus omnium moderator. Iudices miniſtrantes iuſtitiam, & alij dirigentes ea, quæ ad Reipublicæ pulchritudinem, & decorem faciunt. Sic etiam in quibuſcunq; particularibus Eccleſiis, quæ etiam paruæ Reipublicæ ſunt, habetur ſummus moderator Epiſcopus, Vicarius, ſeu alij iudices cauſarum, & magiſtri cæremoniarum dirigentes ea, quæ ad exteriorem cultum Dei pertinent, Cum ergo noſter legislator imitatione Dei illa tria præceptorum genera inſtituerit in ſua religione, nimirum Regulam, in qua moralia præcepta continentur, Correctorium, in quo iudicialia, & Cæremoniale, in quo cæremonialia, quod nullus legislatorum fecit, quod ſciam, conſequenter meritò vocatur religio noſtra inclyta, magnifica, inſignis, & ſuper omnes perfecta, vt probo diffuſe *diſp.* 1. *Proemiali commentar. in regu. minim. c.* 3, complectens totius religionis perfectionem, vt canit Eccleſia in reſponſoriis B. P. Quæ quidem præcepta cum per vnum hominem rectè exerceri non poſſint, ideo oportet, vt cura ſaltè cæremoniarum alicui Patri particulari tradatur, relicta cura aliorum ſuperioribus ordinariis. Quod mihi videtur ſine difficultate in ordine noſtro, eo enim ipſo quod cæremonias inſtituit, videtur etiam demandaſſe curam illarum alicui fratri particulari; qui illas dirigeret, doceret, explicaret, practicaret, eſt enim vſus cæremoniarum perdifficilis, cum ad minutiſſima deſcendat, vnde diligenti directore indiget eius praxis. Nec poteſt ſuperior his vacare, cum multis aliis curis diſtrahatur. Vnde in religione noſtra in Conuentibus principalioribus ſemper adfuit dictus magiſter cæremoniarum, qui quidem in Hiſpania vocatur magiſter Chori. In Italia verò magiſter cæremonialium. Et enim dictus magiſter multum conferat ad diuinum cultum augendum, ad adiuuandum ſtudium religioſorum circa diuina officia, & ad excitandam populi deuotionem, decet illum in omnibus Eccleſiis præcipue collegiatis, & regularibus principalibus inſtituere, qui ſit vir probus, in dignitate ſacerdotali conſtitutus bonis moribus ornatus, alios grauitate, doctrina, prudentia, & decore precellens, in Eccleſiaſticis miniſteriis ſufficienter inſtructus, ſacrorumque rituum, ac cæremoniarum ſtudioſus.

3. Notu 3. quòd de magiſtro cæremoniarum tractant Cæremoniale Epiſcoporum *lib.* 1. *c.* 5. Caſtaldus *in praxi cæren. Sect.* 1. *per totam*, Cæremon. cleric. minorum *cap.* 1. Eius officium eſt cuncta munera Eccleſiaſtica proſpicere, & prouidere præſertim in diebus ſolemnioribus, vt tempore ſcilicet, & loco omnia ſint in Eccleſia rectè diſpoſita. Item in vigilia cuiuſque diei feſti ſolemnioris debet affigere tabellam, in qua miniſtri officia illius diei completuri deſignentur omnes; eoſque de particularibus cæremoniis illius diei inſtruere, ſacriſtamque monere; vt præparet, quæ in particulari dictis diebus ſunt præparanda. Attendereque etiam debet diligenter, an omnes, deuote, & grauiter, ac humiliter edoctas cæremonias ſeruent, negligentes, illius muneris eſt, charitatiuè monere, vt diligentiores ſint, & per hoc neceſſe eſt, vt ſuperiores mandent, vt illi omnes ſimpliciter pareant, & abſque repugnantia, aut diſputatione faciant, quæ ab illo mandantur. Quòd ſi ipſe in aliquo defecerit à ſuperiore duntaxat moneatur, ſeu à Patribus ſenioribus, & grauibus adhoc, vt confuſio vitetur.

4. Notu 4. quòd nuper in dubium verſum eſt, an Cæremoniale noſtrum fuerit, à B. P. immediatè compoſitum, an verò ſolum de illius iuſſione, & ab ipſo approbatum. Ego puto, quòd fuerit ab ipſo immediate compoſitum, & probat mihi euidenter titulus dicti cæremonialis, qui talis eſt. *Cæremonia obſeruantiſſimi Ordinis fratrum minimorum à Beatiſſimo Franciſco de Paula predicti ordinis præcipuo inſtitutore diuino quodam artificio edita*. Qui titulus eſt antiquiſſimus, habeo enim cæremoniale impreſſum Pariſiis anno 1528. in quo talis titulus habetur, & fuit ſemper hic titulus dicto cæremoniali præpoſitus in omnibus impreſſionibus, quæ de illo ſunt factæ ab illo tempore, ideſt anno 21. poſt mortem B. P. vſque ad præſentem diem, & dictum cæremoniale ſemper fuit poſitum inter opera B. P. & ſemper fuit ab illo vſque ad hæc tempora dictus B. P. præfatis cæremonialis exiſtimatus abſque vlla hæſitatione auctor, quod etiam ſentit P. Paſſarel. *in Indice regulæ, & conſtitutionum verbo, cæremoniæ P. noſtri S. Franciſci obſeruandæ.*

5. Verum quidem eſt, quòd in capitulo generali Turon. *n.* 46. & in Toloſano *n.* 28. & Romano 2. *n.* 17. ideſt 2, 3. & 4. religionis dicitur, quòd dictum noſtrum cæremoniale fuit factum tempore B. P. & decernitur in dictis capitulis, quòd dictum cæremoniale ſeruetur, & legatur quouſque in proximo generali capitulo de eo totaliter concludatur, ad hoc vt vnaquæque prouincia poſſit ſe in eo conformare. In quinto verò capitulo generali, quod fuit celebratum Pariſiis, *n.* 19. & in 6. quod fuit celebratum Romæ pro tertia vice *num.* 26. deliberatum eſt, quòd omnes prouinciæ ſe in eo conforment, cum enim in prædictis capitulis 2. 3. & 4. reiecta fuiſſet deciſio difficultatis, an Cæremoniale à B. P. compoſitum eſſet vbique ſeruandum propter multas, & varias difficultates, quæ ex eius obſeruantia reſultare videbantur ob regionum varietatem, in quintum capitulum generale proximum, quod deinde fuit celebratum Pariſiis, hoc capitulum *n.* 19. præcepit, vt dictum Cæremoniale ab omnibus vbique ſeruaretur his verbis *Præcipientes omnibus, & ſingulis noſtræ religionis fratribus, quod in cæremoniarum obſeruatione ſe ſtudeant conformare*, quod decretum fuit confirmatum deinde in c. ſequenti Romæ 3. celebrato *n.* 26. ſub iiſdem verbis, addito ſolùm; quòd ad illius obſeruantiam teneantur omnes fratres, *cuiuſcumque gradus, conditionis & ſtatus fuerint*, quod ad vnguem fuit obſeruatum vſque ad annum 1574. cum enim per illa tempora fuiſſet reformatum Breuiarium Romanum, religio noſtra, quæ nec latum, vnguem diſcedere profitetur à ritibus Romanæ Eccleſiæ iuxta legislatoris præceptum *in c.* 4. *Regulæ n.* 12. congregata in c. generali Genuen 4. *n.* 32. ſtatuendo mandauit, quòd omnes ſe conformarent in perſoluendis horis canonicis, & celebratione miſſarum Breuiario reformato ab Eccleſia, omiſſo noſtro Cæremoniali in his, quæ illi ſunt poſitiuè contraria, ideſt in his, In quibus Cæremoniale Romanum aliquid fieri mandat, vel non fieri prohibet, non autem in his, quæ ſunt ſolum illi contraria negatiuè, ideſt, in quibus Cæremoniale Romanum concedit aliquid ità fieri iuxta doctrinam, quam tradidi *tom.* 3. *prænul c.* 8. *n.* 12. quòd eſt multum aduertendũ, in aliis vero ſeruaretur Cæremoniale noſtrum, quòd decretum fuit confirmatum *in cap. Barcinon.* 1. *nu.* 5. & *Maſſilienſi* 1. *n. mihi* 63. Itaque Cæremoniale noſtrum ſeruandum omnino eſt ſub graui culpa (adeſt enim in prædictis capitulis præceptum de illius obſeruantia) in his omnibus, in quibus Cæremoniale Romanum expreſſe contrarium poſitiuè non præcipit, ſi autem Romanum tantummodo concedat aliquid tali modo fieri, & noſtrum aliter fieri mandet, noſtrum ſeruandum eſt. Et ſimiliter ſeruandum eſt in his, quæ ſunt ſupra, & præter Cæremoniale Romanũ, ideſt in his, de quibus dictum Romanũ Cæremoniale nihil diſponit, vel ad illud nullo modo pertinent iuxta ea, quæ in ſimili dixi *t.* 1. *relig ſub d. q.* 1. *c.* 8. *in pr.* nam hęc nõ ſunt

contra

contra dictum Cæremoniale Romanum per doctrinam D. Thomæ 3. *contra gentes cap.* 100. Cum ergo religio noſtra tam ſemper tenax fuerit obſeruantiæ dicti noſtri cæremonialis, nec illud vnquam relinquendum putauerit, nihil in his præciſe, quæ dixi certum eſt, quòd antiqui illi patres, qui claram notitiam habebant de rebus B P. vtpote eius contemporanei putarunt dictum noſtrum Cæremoniale fuiſſe compoſitum à B. P.

6. Ad illud quod dicunt dicta duo capitula Cæremoniale fuiſſe compoſitum tempore B. P. Reſpondeo dicta capitula non negare, quod fuerit à B. P. compoſitum, ſed tantum velle, quod poſt compoſitionem fuit traditum aliquibus patribus literatis, vt illud tenderent, cum enim B. P. humillimus eſſet, parum ſibi confidebat & nihil æſtimabat propria, immo ex induſtria affectaba ad gloriolam vitandam, vt propria, non propria viderentur. Et licet diceremus, quod fuit tantummodo factum de illius iuſſione, & ab eo ſolum approbatum, non per hoc tamen deſineret eſſe B. P. nam ea noſtra facimus, quæ recognita, vt hic auctoritate noſtra approbamus *l.* 1. *C. de iur. ver. enucl. & cap. Si Apoſtolica, de preb. in* 6. Seu dic, & verius meo videri, quod fuit error, vel impreſſoris, vel Scribæ Capituli Turonenſis, quem deinde errorem ſecuta ſunt ſequentia duo capitula Toloſanum 3. ſcilicet, & Rom. 2. quem quidem errorem ſic reſtituo, *Cæremonia à bona memoria legiſlatore noſtro compoſita*; & illius erroris cauſa fuit dictum Capitulum Turonenſe quod ſic habet; *Cæremoniæ bonæ memoriæ legiſlatoris noſtri compoſita*, quod cum vellet corrigere Cap. Toloſanum, addidit illam particulam, *tempore*, & ſic reſtituit. *Cæremonia tempore beatæ memoriæ patris, & legiſlatoris noſtri compoſita.* Puto tamen quod illa particula, *tempore*, ſuperabundet, & quod ſit legendum, vt dixi, alioqui caſſandus eſt titulus antiquiſſimus dicti cæremonialis, quod mihi ſacrilegum eſt.

7. His poſitis mirari non deſino temeritatem illorum, qui dictum Cæremoniale noſtrum imprimi curarunt Pariſijs *anno* 1596. *& anno* 1631. fuit etiam in illis duabus impreſſionibus temeratum, & adulteratum, ita vt iam Cæremoniale B. P. dici non poſſit. Qui autem auctoritate id fecerint penitus ignoro. Nam dicta Capitula Generalia Genuen. 4. Barcinonen. primum, & Maſſilienſe primum præceperunt quidem cæremonias noſtras reformari ad formam Miſſalis, & Breuiarij noui, ſed id intelligendum eſt, quoad actum ſecundum, & in actu exercito, non autem præceperunt, quòd reformaretur liber cæremoniarum à B. P. compoſitus, & cum illo nouæ cæremoniæ pro libito, quaſi eſſent B. P. intexerentur, quia ad hoc facultas Capituli generalis non ſe extendebat, vnde cautè ſemper dicitur in dictis Capitulis, quòd reformentur cæremoniæ, non liber Cæremoniarum, aut Cæremoniale, & voluit dicta capitula dicere, quod ſi aliqua cæremonia ſit præcepta modo dicto à Cæremoniali Romano, notetur ad noſtrum cæremoniale, ne fratres cæremonia noſtri Cæremonialis amplius vtantur. Quare magna temeritas fuit illud ita adulterare, licet enim in illo eſſent in vſu, non per hoc tamen debebat Cæremoniale à B. P. compoſitum caſſari, aut augeri, nam multa hodie non placent, quæ placebunt aliquando, & ſic videmus multas antiquas cæremonias nunc renouari, & multas antiquas conſtitutiones iam antiquatas in dies reuiuiſcere, bene enim Honoratius:

Multa renaſcentur, quæ iam cecidere, cadentque,
Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet vſus.

Quare exiſtimo, quòd etiamſi omnia in eo contenta, non eſſent amplius in vſu, quod tamen falſiſſimum eſt, nam ſi attente conſiderentur fere omnia ſunt conformia Miſſali & Cæremoniali Romano, vt ſe breui probaturum mihi ſpondet Trimarchi noſter, non poterat tamen ſine magna temeritate adulterari, vt adulteratum eſt. Sed ſeruari debebat in honorem B. P. ad exemplum poſteritatis, & ad ſciendum, quæ antiquitus ſeruarentur cæremoniæ. Forte non putarunt eſſe graue delictum, qui ſic adulterarunt, audiant quid de talibus additamentis ſentiat Scriptura ſacra Deuter. 4. *Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo*, hæc verba pone dicere B. P. & non vult dicere, non ſeruetis alias cæremonias, quàm illas, quas nunc vobis præcipio, ſed ſeruare vos volo omnes eas, quas Romana pro tempore præceperit Eccleſia; Quòd præcipio eſt; vt meis nihil addatis, vel minuatis tanquam meum, vel à me dictum, aut iuſſum iuxta expoſitionem D. Thomæ 3. *p. q.* 60. *art.* 8. *ad* 1: nam nemini conceſſum eſt præcepta ſua pro preceptis legiſlatoris vendiare, iuxta illud Apocalypſ. vlt. *Conteſtor omni audienti verba prophetiæ libri huius, ſi quis appoſuerit ad hæc, apponet Deus ſuper illum plagas ſcriptas in libro iſto.* Itaque non eſt prohibitum commentatori addere explicationes, dilucidationes facientes ad faciliorem intelligentiam textus, quem explicat, ſed eſt prohibitum addere tanquam propria auctoris, textum, & doctrinam augendo minuendo, mutando, vt factum eſt in caſu noſtro. Sed intellige prohibitionem eſſe, quod nemo addat propria auctoritate, vt explicat illum locum Paulus Burgenſis apud Lorinum *dicto loc.* Ianſenius in prouerb. explicans illud c. 30. verſ. 5. *Nec addas quidquam verbis illius, & arguaris, mendaxque inueniaris*, ait: *Cum interpretes explanant verba Dei, nihil addunt verbis Dei, cum ſuas explanationes nolint recipi pro verbo Dei, niſi quatenus cum verbo Dei conſonant, atque conueniunt, nec ſua addunt quaſi verba Dei non ſufficiant, ſed quia non ab omnibus intelliguntur.* Ne, inquit, arguaris, *quo ſignificat eum grauiter à Deo arguendum, qui eius verbis quidquam ſuum addiderit, tanquam qui mendax, & falſarius ſit deprehenſus, ſicut enim falſarius deprahenditur, qui Principis monetæ ſuam adulteratam admiſcet, & coniungit, & ob id grauiſſime punitur tanquam reus læſæ maieſtatis, & noxius Reipublicæ; Ita qui pro verbo Dei ſuam obtrudit doctrinam tanquam falſarius numiſmatis regij grauiſſime vindicabitur.* Ex Chryſoſt. *hom.* 20. *in Matthæum* ſuper dictis verbis prouerb. ait, non addas verbis Dei, &c. *Qui autem hoc auſus fuerit facere, ſe ſapientiorem putat eſſe quam Deum, & incipit eſſe falſus teſtis.* Similia habet idem Chryſoſt. *hom.* 1. *in epiſt. ad Titum col.* 3. ad illa verba *in prædicatione.* Quare cenſeo dicta cæremonialia Pariſiis impreſſa *anno* 1596. *& anno* 1631. eſſe publicè comburenda, & auctores ſeuere caſtigandos.

CAPVT II.

De forma inſtituendi Gubernatorem Monialium.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis. Dilecto nobis in Chriſto P. F. N. ſalutem. Inter cæteras mentis noſtræ curas, ac deſideria, in quibus ex iniuncto diuinitus Prouincialatus officio iugi meditatione verſamur, ad illa præcipuè affectus noſter dirigitur, noſtraque mentis intentio ardentius incitatur, per quæ vigilantia noſtra commiſſæ Moniales nullum in ſpiritualibus, ac temporalibus ſubire valeant detrimentum. Cum Monialium igitur Monaſterio S. N. Ciuitatis N.

idoneus

idoneus Gubernator, qui vices noſtras (cum vbique eſſe non poſſimus) vrgente neceſſitate ſuppleas tu præſentiarum a nobis ſit perficiendus, tibi præfato, cuius iampridem honeſtos mores, vitæque probitatem, habilitatemque experti ſumus, eiuſdem Monaſterij Monialium gubernationem committimus, harumque literarum, quas noſtra manu ſubſcripſimus, officiique noſtri ſigillo communiuimus, ſerie, ac vigore te ipſum earundem Gubernatorem ad beneplacitum noſtrum eligimus, declaramus, ac deſtinamus. Rationabili de cauſa, debitiſque modis, ac formis clauſuram ingrediendi, Moniales alloquendi earumque negotia peragendi, iura ſeruandi, lites incipiendi, ac proſequendi, necnon coram quocumque iudice tam eccleſiaſtico, quam ſæculari comparendi, eaque omnia demum præſtandi, quæ temporali earum gubernationi, regularis obſeruantiæ incrementis, ac earundem puritati, & honeſtati in dies expedire videbuntur, in omnibus tamen, ac ſingulis ſeruatis ſeruandis, facultatem concedentes. Illud vnum in Domino te commonentes, vt hæc omnia eo charitatis zelo, qui Chriſti ſponſarum cuſtodiæ, gubernationique debetur tanquam zelotypo ſponſo in diſtricto vltimi iudicij die rationem redditurus ſollicitè exequaris. In quorum fidem, &c.

1. Nota pro iſta forma, quæ dico *tom. 2. priuil. in conſt. 6. Pij V. à num. 29.*

CAPVT III.

De forma, qua Prælatus dat facultatem alicui viſitandi Monaſteria Monialium.

FRater N. Ordinis N. Generalis R. P. F. N. ſalutem. Florido, atque amæno huius noſtræ Religionis hortulo excolendo, Deo auctore, conſtituti, muneris noſtri eſſe putamus, ſedulo, ac diligenter curare, vt ſacri eiuſdem Religionis flores, & candida præſertim lilia, Sanctimoniales videlicet, impolluta ſeruentur, ac illibata. Quod quidem cum per ſollicitam, atque opportunam earundem viſitationem, quæ alta veluti ſepes hortulum munit, conſequi poſſe videamur, ad idoneos ea propter viſitatores, qui vices noſtras obeant, cum ipſi adeſſe non valeamus, deſtinandos inducimur, prout ſuadet vtilitas, & neceſſitas exigit, atque in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Harum igitur literarum ſerie, ac vi, tibi præfato, cuius prudentia, ſcientia, ac vitæ probitas nos minimè latet, auctoritatem facultatemque concedimus Monialium noſtri Ordinis Monaſterium N. Ciuitatis N. viſitandi, noſtrum te eiuſdem Monaſterij Viſitatorem dantes, eligentes, & conſtituentes, vt auctoritate noſtra, & quauis alia nobis quomodocunque legitimè competente, Regulam noſtram, generalia, ac prouincialia ſtatuta, necnon Sacroſancti Concilij Trid. Sacræque Congreg. Cardinalium præfati Concilij interpretum, ac Regularium negotiis præpoſitorum, decreta, & mandata, quaſcunque eiuſdem Monaſterij perſonas, quas ſecundum Deum, & iuſtitiam monitione, correctione, punitione vonerís indigere monendo, corrigendo, ac puniendo, abuſus quoque, ſi quos forſan dæmonis aſtu, vel quarumcumque perſonarum fraudibus irrepſiſſe comperies, funditus euellendo, laudabiles etiam quoſcumque ritus canonicis ſanctionibus diſciplinæque regulari conformes, piè, prudenterque inuehendo, exactè pro viribus obſeruanda cures, ac enitaris. Quòd ſi ad abſolutam prædictorum omnium executionem, in eiuſdem Monaſterij ſepta opus fuerit te inſroire, liberam etiam, vt res tulerit, & neceſſitas poſtulauerit, P. F N. quem etiam præfatæ viſitationis Collegam tibi aſſignamus, in ſocium aſſumpto, ingrediendi facultatem concedimus, & elargimur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod viſitatores Ordinis noſtri, vel ſuperiores Prælati poſſunt Monaſteria Monialium nobis ſubiecta ingredi, iuxtà ea, quæ dixi *tom. 2. noſtr. priuileg in conſt. 4. Pauli III. num.* 2. & habetur expreſſe in noſtro Correct. *n.* 38.

2. Noto 2. quod Viſitatores Monialium debent omnino videre ordinationes quas fecerunt Cardinales Congreg. Regularium; & eas refert Piaſecius *in ſua praxi, part. 2. cap. 3. tit. de viſit. Sanctimonialium, pag. mihi* 204. & Quaranta *in ſumm. Bull. verb. Monaſteria Monalium, pag mihi* 453.

3. Noto 3. quòd concedere facultatem ingredi ſepta Monaſterij Monialium in caſibus neceſſitatis, ſpectat ad Superiores regulares, vt declarauit ſacra Congreg. Concilij; quam declarationem dicit ſe vidiſſe authenticam Barboſ. *de poteſt Epiſc. part. 2. alleg. 102. num. 41.* & dixi *tom. 2. priuil. in conſt 6. Pij V. n. 29.* Qua facultate non ſunt priuati Prælati Ordinis noſtri, licèt pro ſe ipſis ea vti non poſſint. Quia eſt expreſsè prohibitum in Regula Monialium, vt dixi. In caſu autem dictæ neceſſitatis, ſi non poſſit facilè obtineri licentia Prælati, poſſe Præfectam Monaſterii dictam licentiam concedere, docent Rodriquez *tom. 1 qq. regul. q. 46. art. 2. fine.* Barboſ. *in Trid. ſeſſ. 25. cap. 5. de reg. n. 67.* Campanil. *in diuerſ. iur. rubr. 12. cap. 16. num. 25.* & eſt valde rationabile, nam neceſſitas facit licitum, quod aliàs licitum non eſt. Et aduerte, quòd neceſſitas attendenda eſt non ſolum ex parte Monaſterii, ſed etiam ex parte ingredientis, vt notat Suarez *tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 1. cap. 10. n. 22.*

4. Noto 4. quòd extra caſus neceſſitatis dare licentiam alicui ingrediendi Monaſteria Monialium ad ſolum Papam pertinet. Colligitur ex Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 5.* Sed pone caſum, quòd aliqua nobiliſſima fœmina obtinuerit à Summo Pontifice priuilegium ingrediendi aliquod Monaſterium Monialium, aſſociata à tribus aliis fœminis ab ipſamet eligendis, cum ea conditione, quòd ſemel electas ſocias non poſſit ampliùs mutare, ſi eo tempore, quo fœmina priuilegiata volt Monaſterium ingredi, ſit abſens vna ex illis fœminis ab ipſa electis pro tali ingreſſu, poterit-ne dicta priuilegiata ingredi? Hic caſus cum contigiſſet Meſſanæ in perſona Illuſtriſſimæ Dominæ Victoriæ de Taſſis, aliqui Theologi, & Canoniſtæ, inter quos Doctor Albertus Piccolus, & Vincentius Raymundus præpoſitus Societatis Ieſu, reſponderunt affirmatiuè, eo quia priuilegium fauorabile latè eſt interpretandum. Cui ſententiæ ſtetit dicta Domina priuilegiata, & cum conſenſu Ordinarij ingreſſa

ingreſſa eſt Monaſterium S. Mariæ de Baſieo. Alij negant inter quos P. F. Hieronymus Trimarchi noſter qui mihi hunc caſum retulit, eo quod diſpoſitio conditionalis, conditione non poſita; nullum ſortitur effectum. Mihi in hoc caſu dicendum videtur, non potuiſſe dictam quidem fœminam ingredi abſque illis tribus fœminis electis, vt dicebat P. Trimarchi; attamen potuiſſe dictam priuilegiatã loco fœminæ electæ abſentis aliam eligere. Neque per hoc feciſſet contra priuilegium, quo ſemel electas tres fœminas non poterat mutare. Nam aliud eſt, ſemel electas, vnam, vel plures mutare, & aliud eſt pro vna ex electis abſente aliam ſupplere, nam primum eſt liberæ voluntatis actus; ſecundum eſt meræ neceſſitatis, primum vetabatur in dicta conceſſione, non verò ſecundum; nam alioqui facilè potuiſſet dictum priuilegium reddi vanum, tum per abſentiam vnius ex electis ſtudiosè affectatam, tum per mortem, tum per infirmitatem, tum per irritationem, aut muliebrem inuidiam, quod tamen credendum non eſt.

5. Sed tunc inſurgunt ſex difficultates. Et 1. an, poſito tali priuilegio, poſſint dictæ mulieres ingredi Monaſterium abſque conſenſu Monialium? 2. An, poſito quòd conſenſus requiratur, ſufficiat conſenſus Abbatiſsæ, an verò requiratur conſenſus omnium Monialium? 3. An, poſito quòd requiratur conſenſus Monialium, iis debeat præſtari ab iis capitulariter congregatis, an verò ſufficiat præſtari ab iis ſingillatim? 4. Poſito quòd debeat præſtari dictus conſenſus à Monialibus capitulariter congregatis, an præſtari debeat per vota ſecreta, an per publica? 5. An conſenſus Superiorum Monialium requiratur? 6. An iſte conſenſus debeat præſtari ab omnibus Monialibus, ita vt, vna deficiente, non valeat, an verò ſufficiat, ſi præſtetur à maiori parte? Ad quinque primas difficultates reſpondit Vrbanus VIII. per ſuam conſtitutionem *Sacreſanctum* quæ eſt 29. *to.* 4. *Bullar.* his verbis. *Mulieres in vim licentiarum obtentarum à Romanis Pontificibus ingrediendi aliquod Monaſterium Monialium, non niſi de expreſſo earundem Monialium, & illarum Superiorum conſenſu illud ingredi poſſint aut debeant. Decernimus autem, conſenſum dictarum Monialium de cætero per eaſdem Moniales capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe, & præſtari debere, aliàs licentiæ huiuſmodi mulieribus, quibus conceſſæ fuerunt; nullatenus ſuffragentur. Et quæ Sanctimonialium Monaſteria vigore licentiarum prædictarum abſque conſenſu capitulariter, vt præfertur, præſtito, ingredi præſumpſerint, ſententias, cenſuras, & pœnas contra clauſuras Monaſteriorum Monialium violantes, inflictas, ſe nouerint incurſuras.* Aduerte, quod incurſio dictarum pœnarum in hoc caſu non eſt ipſo facto, ſed requiritur iudicis ſententia; per illam enim clauſulam, *ſe nouerint incurſuras*, docent aliqui Doctores non ſignificari excommunicationem ipſo facto, ſed tantùm comminatoriam. Ità Medices *in ſum. de peccatis cap. quæſt.* 42. *in regul. cognoſcendi canones ſententiarum ferend. verſ. Septimo.* Cui fauent regulæ, quæ traduntur à Doctoribus ad cognoſcendum, an cenſura ſit ferenda, vt Sylu. *verb. excommunicatio* 2. *num.* 12. Tolet. *in ſumm. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 2. Bonac. *de cenſ. diſp.* 1. *qu.* 5. *part* 1. *num* 6. *verſ. Secunda regula eſt.* Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 1. *num.* 15. qui *num.* 18. ait, probabile eſſe, quòd dicta clauſula ſolùm ſignificet ſententiam ferendam, licèt contrarium dicat eſſe probabilius; quod ſentit Sayrus *de cenſur. lib. cap.* 51. *num.* 11. dicens, excommunicationem latam ſub his verbis eſſe latæ ſententiæ. Et cum in dubiis, an excommunicatio ſit lata, vel ferenda, iudicandum ſit, eam eſſe ferendam, cum ſit pœna, vt docet Auila *de cenſur. part.* 2. *diſp.* 1. *cap.* 2. *dub* 2. *in fine*, Bonac. *loc. cit.* Ideò non incongrue quæro, dato quòd ſit ferenda, cuiuſnam iudicis erit, declarare dictas cenſuras fuiſſe incurſas in caſu tranſgreſſionis. Puto, quòd ſi Monaſterium ſit ſubiectum Ordinario, ad ipſum pertineat; ſi verò ſit ſubiectum Regularibus, ad Superiores regulares pertineat; cum enim ad illos pertineat dare licentiam in caſibus neceſſitatis ingrediendi Monaſteria ſibi ſubiecta, ad ipſos etiam pertinebit declarare, an vigore priuilegij dictus ingreſſus extra neceſſitatem fuerit legitimus. Adde, quòd, cum non poſſit pertinere ad Ordinarium, qui non eſt Monaſterij Superior, non poteſt pertinere niſi ad Superiorem regularem, cum exemptus non ſubdatur Ordinario, niſi in caſibus expreſſis. Ad 6. difficultatẽ Reſpondeo ſufficere, quod dictus conſenſus ſit præſtitus à maiori parte Monialium capitulariter congregatarum, iuxta decretum *c.* 1. *de his, quæ fiunt à maiori parte cap.* Cum enim Papa hoc punctum non determinet, cenſendum eſt, illud reliquiſſe diſpoſitioni iuris communis, *l. Commodiſſimè. ff. de lib. & poſthum.*

CAPVT IV.

De forma dandi licentiam Medico, &c. ingrediendi Monaſteria Monialium.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis. Et ſi pro nitidis pretioſiſque catholicæ Eccleſiæ Margaritis, Sanctimonialibus videlicet, in caſtitatis fulgore cor Domini vulnerantibus ſuper arctiori clauſura à Romanis Pontificibus edita decreta, inuiolabiliter obſeruari, atque, vbi neceſſitas non eſt, inconuertibilia manere expediat; iuſtiſſimum tamen eſſe liquet, ob pias, ac rationabiles cauſas, quæ corporis præcipuè tangunt incolumitatem, vbi expedire videbatur, non nunquam intermittantur, ne illa, quæ pro ſola charitate inuenta, ac ſtatuta eſſe dignoſcuntur, contra charitatem teneantur. Cum Paſtoralis igitur officij debitum, natura, ac charitatis lex expoſcat, vt Sanctimonialium Monaſterio N. Ciuitas N. idoneum Medicum conquiramus, cuius opera, atque induſtria ſanitatis beneficio potitæ, iucundius valeant Altiſſimo deſeruire. Harum ideirco noſtrarum literarum ſerie, ac vt tibi perilluſtriſſ. Domino N. Medico Monaſterij N. Ciuitatis N. ſepta, præſtito tamen prius iuramento, ingrediendi, ad eiuſdem Sanctimonialium, quæ in infirmaria communi lecto detentæ, ad crates ſe transferre nequeunt, ægritudines, infirmitateſque curandas, ad annum duraturam licentiam, ac facultatem concedimus. Iure iurando te obſtringentes, ne vllis aliis in rebus te ingeras, ac inſeras quam in iis, quæ honeſtatis ratione, artiſque tuæ præſcripto exiguntur, minuſque cum aliis Monialibus, domicellis, ac fœminis in Monaſterio degentibus agas, vel colloquaris; ſed duabus ætate prouectioribus, grauioribuſque Monialibus ab Abbatiſſa deputandis comitatus, campanulæ ſigno præcedente, ortoque non niſi Sole, ingrediaris, & ante Solis occaſum pariter egrediaris, pœnis contra eos, qui Monialium Monaſteria abſque licentia ingrediuntur, inflictis, ſi ſecus attentaueris, omnino ſubiiciendus. In quorum fidem, &c.

CAPVT V.

De forma iuramenti præſtandi ab admittendis intra clauſuram Monialium.

EGo N. Medicus electus, & deputatus Monaſterij N. polliceor, & iuro eos tantum ob caſus Monaſtery clauſuram me ingreſſurum, quos vrgens neceſſitas, infirmarum videlicet Monialium curatio innexerit. Actum quidem ſic me habiturum ſpondeo, vt claro non niſi die ingrediar, anteque Solis occaſum egrediar. Nilque præterea in Monaſterio agam à munere meo, quo ritè pro viribus perfungar, alienum, nec colloquia ibidem miſceam, ac ſermones. Alios autem Medicos aduocandos, ægritudo ſi tulerit, eos non niſi ducam, qui aliis etiam Monaſteriis medeantur, facultateque in ſcriptis dennò potitos, non niſi me patiar accedere; nullamque tandem mea vice dirigam, niſi obtenta in ſcriptis à Superioribus licentia, & facultate. Ita me Deus adiuuet, & hæc ſacroſancta Dei Euangelia, quæ corporaliter tango.

1. Noto 1. quòd iſtæ duæ formæ ſunt deſumptæ ex Formulario Epiſcoporum compoſito à Barboſa *forma* 47. & 50. Et poſſunt, mutatis mutandis, deſeruire pro omnibus, ſiue bajulis, ſiue fabricatorib. &c. qui neceſſariò debebunt ingredi in dicta Monaſteria. Et pro illis declarandis vide Mir. *de monialibus quæſt.* 0. *art.* 17. & 00.

2. Noto 2. quòd in Trid. *ſeſſ.* 05. *de regul. cap.* 5. *in cap. Periculoſo* (quod à dicto Trid. innouatur) *de ſtatu regul.* §. *fin.* præcipitur ſub obteſtatione diuini iudicij, & in terminatione maledictionis æternæ Epiſcopis, & aliis curam Monialium habentibus, vt inter alia procurent, quòd in Monaſteriis ſibi ſubiectis clauſura ſtrictiſſima ſeruetur. Ex quo puto introductum, quòd in formis concedendi licentias ingrediendi in Monaſteria Monialium propter cauſas neceſſarias, apponatur illa clauſula, *præſtito iuramento*: nam alioquin non inuenio in bullis Pontificum, quas vidi, quòd talis clauſula requiratur.

CAPVT VI.

De forma dandi licentiam Correctrici recipiendi aliquam puellam ad habitum Religionis.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis R. Matri Correctrici, cæteriſque Monialibus Monaſtery N. ſalutem. Paſtoralis ſollicitudo ac cura qua huic noſtræ Prouinciæ N. præſidemus exigit, ac requirit, vt votis illis, per quæ animarum Chriſti fidelium, præſertim puellarum, Chriſto Saluatori ſub Religionis iugo in caſtitatis holocauſto famulari cupientium ſaluti conſulitur, paterno affectu, & charitate annuamus. Cum nobilis itaque puella N. perfectioris vitæ zelo ducta, Religioſorum N. inſtitutum ſuſcipere, Beatique P. N. Regulam quàm maxime aueat profiteri. Nos attendentes, eam in ætate legitima conſtitutam, ſufficientique dote; cæteriſque à ſacris Canonibus, & Regula noſtra requiſitis conditionibus minimè carere, ipſam proinde ad Religionis habitum recipiendi, & ad profeſſionem tempore præſcripto admittendi (monito tamen prius ante menſem per matrem Correctricem Epiſcopo, vt iuxta ſacri Tridentini Concily decretum puellæ mentem explorare valeat) licentiam vobis concedimus, & impertimur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod Præfecta Monaſterij Monialium, etiam de conſenſu dictarum Monialium, non poteſt puellam ad habitum recipere abſque licentia ſuorum Prælatorum. Quod conceſſit Nicolaus V. Fratribus Minoribus pro Monialibus S. Claræ, vt refert Caſar. *in comp. verb. Moniales, num.* 10. Quod puto ad alias omnes Religiones extendi, cum ſit fauorabile. Atque ita tenent Rodriq. *tom.* 3. *quæſt. reg. quæſt.* 9. *art.* 0. & eius compendiator *reſol.* 101. *num.* 2. Mir. *Monial. quæſt.* 8. *art.* 1. qui dicunt, ita obſeruari apud omnes Religiones, cùm Moniales iuriſdictioni Prælatorum ſubdantur. In Ordine tamen noſtro videtur dicendum, quòd talis receptio pertineat ad Matrem Correctricem, *in num. enim* 3. Regulæ Sororum dicitur, *Ad hunc Ordinem Minimorum quadrageſimalis vitæ Zelo, & maioris pœnitentiæ intuitu migrare cupientes per Matres Correctrices recipiantur in Sorores, vel Oblatas, &c.* Sed non puto, mentem legiſlatoris fuiſſe, negotium tantæ qualitatis ſolum diſpoſitioni Correctricis remittere. Quare textum illum Regulæ intelligo, quod poſſit mater Correctrix cum ſuo capitulo de licentia Superioris puellas ad habitum recipere.

2. Noto 2. quòd in Trid. *ſeſſ.* 05. *de regul. cap.* 17. præcipitur, quòd puellæ ante ingreſſum Monaſterij, & ante profeſſionem examinentur, an ſtatum illum liberè elegerint. Et præcipitur Præfectæ Conuentus ſub pœna ſuſpenſionis ab officio quandiu Epiſcopo videbitur, vt ante menſem profeſſionis cuiuſlibet Monialis, moneat Epiſcopum, ad hoc, vt poſſit tale examen facere, vel per ſe, vel per ſuum Vicarium, aut per alium quemcunque ad ſuum beneplacitum. Dicunt tamen Rodriquez *tom.* 3. *qq. regul. quæſt.* 10. *art.* 0. Sanch. 5. *in decal. c.* 4. Mir. *de Monial. q.* 8. *art.* 4. quod vſu iam receptum eſt, ſaltem in Hiſpania, ſemel tantùm, ideſt ante profeſſionem, dictas puellas examinare. Et addit Sanch. quòd omiſſio talis examinis eſt quidem peccatum mortale ex genere ſuo, tam ex parte puellæ profitentis, quam ex parte Abbatiſſæ recipientis: nam contrauenitur Concilio generali in re graui, qualis cenſetur à Concilio res iſta, vt patet ex appoſitione pœnæ ſuſpenſionis, quæ res grauis eſt, peccatum mortale eſt; non tamen profeſſionem irritat, quia Concilium id non dicit, & cum ſimus in odioſis, non debet fieri extenſio. Dicunt etiam prædicti Rodriq. *loc. cit.* Mir. *art.* 2. Sanch. 4. *in decalog. cap.* 1. *num.* 33. quod poſſunt puellæ ante annum duodecimum recipi in Conuentibus ad habitum Religionis, vt ſint nouitiæ, licèt proprius nouitiatus non incipiat niſi in anno 15. (vt colligitur ex Trid. *ſeſſ.* 05. *de regul. cap.* 15. ſeu vt alij, poſt annum 12. de quo non diſputo) & hoc probant explicando Concilium Tridentinum *loc. cit. cap.* 17.

CAPVT VII.

De forma dandi licentiam Monialibus recipiendi puellam in Monaſterium cauſa educationis.

FRater N. &c. R.D. Abbatiſſa, &c. Tametſi cum pſalterio cytharas, ſeculares videlicet fæminas, cum candidæ religioſi thalami ſponſis; poſt Chriſtum ſponſum die, ac nocte, hymnos, & laudes perſonando, curſitantibus conſtet minimè conuenire, vbi tamen de proba fæminei ſexus educatione, inſtitutioneque agitur, vnde omnis vitæ conſequentis honeſtas, ac diſciplina emanat, incongruum nequaquam videtur, ſi eas, ob Eccleſiæ catholicæ commune bonum, domus vna, tectumque excipiat, atque vnà viuere concedatur. Salutis enim portus cum ſint Monaſteria, & amæniſſimum veluti pratum, vbi tanquam lilia candent affectiones caſtitatis, velut roſa rubens patientia, ac pietatis exercitamenta, vt viola redolent humilitatis exempla, vbi diuinæ ſpei laurus perpetuò virens iucundum præſtat vmbraculum, vbi tandem cæleſtis doctrinæ imber copioſiſſimè decidit, nihil ſanè ad laudatiſſimam illam chriſtianæ vitæ rationem in tenerioris ſexu retinendam, maiorem vim habere dignoſcitur, quàm earundem ſæcularium perſonarum cum Sanctimonialibus in clauſtro ſocietas, & contubernium. Quæ verò, cum hæ ipſa puella, ac fœmina ſæculi pompas relinquant, eoque veſtitu intromittantur, qui virginali pudori, modeſtiaque conueniat, eandemque ſeruent clauſuræ legem, quam Moniales, Religioſæ quodammodo cenſentur, vt ſub eodem proinde Monaſterij iugo colla ſubdere valeat meritò ſuſtineri. Cum nobilis itaque puella N. educationis cauſa, vtque iuuentutis florem illibatum Domino ſacret, atque ab omnibus mundi contagiis ſeruetur immunis, in Sanctimonialium Monaſterio N. permanere exoptet, ac expoſcat. Nos attendentes, quantum ad rectam inſtitutionem maximè valeat ſocietas, ſi bona ſit, & quicquid extrà Cœnobij paradiſum reperitur, ſollicitudinis, periculi, atque doloris plenum eſſe, harum ſerie, ac vi tibi præfata Abbatiſſa nobilem puellam N. in eodem Monaſterio educandam, modò in habitu virginali pudori conueniente incedat, nullamque ſecum famulam adducat, eidemque ſubſit clauſuræ legi, cui cæteræ Moniales, earundem maioris partis accedente conſenſu, recipiendi facultatem concedimus, & impartimur. Decernentes, ſemel egreſſam in præmemoratum Monaſterium reuerti ampliùs non poſſe, nec eam iterum admittendi vllam vobis conceſſam intelligi facultatem. Mandantes præterea, vt, exacto ætatis anno vigeſimo-quinto, eam vlteriùs retinere non poſſitis, ab eodem quinimmo monaſterio ſtatim dimittatis. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd prædictæ omnes conditiones requiruntur ad hoc, vt puellæ recipi poſſint educandæ in Monaſteriis Monialium, prout conſtat ex declaratione Concilij, quam affero *tom.2. noſtr. priuil. in conſt.6. Pij V. num.*10. Dicit autem Zerola *in praxi, part.1. verb. Moniales ad* 10. quòd ſi puella egrediatur cum licentia Prælati, & conſenſu Abbatiſſæ, & Conuentus cauſa ægritudinis curandæ, poteſt iterum admitti, ſi de nouo accedat licentia Prælati, & conſenſus Abbatiſſæ, ac Conuentus.

2. Noto 2. quòd in Ordine noſtro hæc non valent, obſtante Regula Sororum, *num.*17. Vndè Patres Capituli generalis Bonon.2. *num.*6. noluerunt concedere Monialibus S. Heliæ, vrbis Meſſanæ, vt poſſent intra ſepta recipere puellam decem annorum pro tangendis pecuniis, quia dixerunt, eſſe contrarium Regulæ. Quòd etiam fatetur Paſſatel. *in ſcholiis ex Genuenſ. num.*22. qui tamen bene addit, quòd recipi poterunt, modo habeant intentionem ſuo tempore profitendi.

3. Ad vltimum hic nota, quòd religioſi noſtri Ordinis non poſſunt aſſumere onus audiendi confeſſiones Monialium alterius Ordinis à noſtro, niſi cogantur à Sancta Sede Apoſtolica: Ita ſtatutum eſt *in cap.* 1. *Forinlij n.* 8. quod decretum dicitur fuiſſe confirmatum à Sede Apoſtolica *in cap.* 2. *Forinlij num.*5.

CAPVT VIII.

De modo ſcribendi alicui, vt mulierum familiaritatem vitet.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis R. P. F. N. ſalutem. Dum mentis cogitatione reuoluimus, quam impensè ſacrarum literarum Doctores, ac Sancti Patres mulierum cum viris commercia inſectentur, exinde ſtatim, inſanabile virus, mentes hominum, & corpora natum inficere, ſub iiſdem latitare contitimus, nec temere quidem. Eſt enim mulier naufragium ſuper terram, fons nequitia, theſaurus immunditia, vt meritò exclamet Sapiens, Melior eſt iniquitas viri, quam mulier benefaciens. *Quod ſacra Scriptura teſtimonium ſic iubet accipere, vt minus nociturus dicatur vir ſanè nequam, quàm mulier etiam Sancta, ſi vtrique ſæpè communicet. Hæc namque inter ſe vbi conſpirant, virtus, & forma, ſtupor, & ſexus, appetendi irritamenta congeminant, ac vehementiùs afficiunt, quàm ſimpliciter vnum. Quin & ſpiritualis amor affectiones quandoque, & ſenſuum motus mollius rapit, & tandem improuidos flectit ad nefas. Nec, vt grauiter aiebat Hieronymus, viro credendum, qui à ſpectaculis mulierum illaſum ſe dicat euaſiſſe, quando Dauid Sanctiſſimus Regum viſa Berſabee ſe lauante, raptus ſit ad libidinoſum incendium. Quare rectè, ac ſapienter conſulebat Bonauentura, non eſſe viris cum muliere, quantumvis honeſta, religioſa,*

religioſa, ac ſancta, familiaritatem contrahendam, quòd excepto videlicet periculo carnalis tentationis quæ ex tali familiaritate ſemper incurritur, dammalam, quod ſub ſpecie boni latet, non timetur: excepta etiam infamia, & ſuſpicionis macula, quam alij ob hoc ſæpè concipiunt, magnam cordis generat inquietem eiuſmodi priuata affectio, dum quæ erga eam afficeris, ſemper cupis oſtendere dilectionem, atque hoc ſibi notum fieri concupiſcis. Et tandem, mihi crede, exclamat Hieronymus, non poteſt corde cum Domino habitare, qui fœminarum acceſſibus delectatur. Si ſanctiſſimi igitur viri virtutum muniti præſidiis, ſanctarum etiam fœminarum commercia tam anxiè fugienda depradicant, quid homini, quaſo, de terra terreno, ſi eum inhoneſtis religioſis, nec ſanctis fœminis colloquatur aſſiduè, inuiſet ſæpè, illarumque frequentes domos, creba munuſcula, blandaſque, & dulces literulas det, ac recipiat, quæ ſanctus amor non habet? Hæc porrò ſunt parum honeſta conſuetudinis, ac conuerſationis argumenta. Quare cum tu fili chariſſime, qui lora ſenſuum nondum in poteſtate tenes, nec es, vt conicimus, impoſſibilitatẽ adeptus ſapins, vt fide digno teſtimonio renunciatum nobis eſt, cum N. mundana, & vana ſatis muliere familiariter nimis, ac immodeſtè conuerſari, continuiſque acceſſibus eius domum frequentare, ibique per multas horas in ſecretis collocationibus permanere viſus ſueris, ne in exequendis officij noſtri partibus perniacioſa negligentia delinquamus, te his literis 1. 2. ac 3. monemus, & in virtute Spiritus Sancti, ac ſub excommunicationis maioris latæ ſententia, nec non in Regula noſtra, & conſtitutionibus contentis pœnis præcipimus, & mandamus, vt à præfata mulieris conſuetudine, ac familiaritate, prædictis, ſeu aliis conſimilibus modis omnino abſtineas. Quòd ſi ſecus agere, atque attentare præſumpſeris; ex nunc, prout ex tunc in præfatas pœnas te incurriſſe declaramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd in ſacris Canonibus, *cap. Clericus, cap. Volumus, cap. In omnibus, cap. Clerici, d. 81. cap. Peruenit, el. 1. c. In decima, 18. quæſt. 2.* prohibetur Religioſis collocutio ſolitaria, & familiaris cum mulieribus, acceſſio ad earum domos, datio, & acceptio xeniorum, nam talis familiaritas facilè, & quaſi certè præſtat occaſionem incontinentiæ, & Religioſi, qui dati ſunt in aliorum exemplum debent abſtinere non ſolùm à malis, ſed etiam ab his, quæ habent ſpeciem mali, *cap. Cum ab omni, de vita, & honeſtate Cleric.* Nec ſolùm eſt illis prohibita conuerſatio, & familiaritas cum mulieribus malæ famæ, ſed etiam cum alias honeſtis; nam ſemper talis familiaritatis mali alicuius ſuſpicionem ingenerat, *cap. In omnibus, d. 81.* Et præſtat ſæpè à licitis abſtinere, ſi horum occaſione timeatur, ne gradus fiat ad illicita, argum. *cap. Legitur, d. 81.* vbi Turrecrem. *num. 1.*

2. Et aduerte, quòd ſi monitus prætendat ſe purgare, & probare, quòd illa fœmina, cum qua habet familiaritatem, eſt honeſta, & deuota, & ipſe non tractat cum ea, niſi de rebus ad ſalutem pertinentibus, non debet Prælatus talem purgationem admittere, ſed debet eum cogere ad obediendum, & in caſu contumaciæ punire: nam Canones citati fundantur ſuper præſumptione, quòd talis conuerſatio indecens ſit, vnde, etiamſi aliàs ſit honeſta, habent locum, cum ſtatuant, præſuppoſita præſumptione. Et habetur clarè *in cap. Ferrum, d. 50.* vbi facta præſumptione, quòd Prælatus Eccleſiæ malus poſt peractam pœnitentiam ſit bonus, ſtatuitur, quòd omnis honor, & reuerentia illi ſit adhibenda; vnde, licèt hic adhuc in ſua malitia permaneret, nihilominus per illum Canonem eſſet honorandus. Ità in præſenti caſu, licèt conuerſatio ſit honeſta, quia tamen Canones eam inhoneſtam fingunt, & ea vtentes puniunt, puniendi ſunt, etiamſi honeſta ſit; vnde talis probatio ad nihil valet. Atque ita tenent Archid. *in cap. Clericus, d. 81. num. 2.* vbi Turrecrem. *num. 4.*

Tertiò Noto 2. quod Prælati regulares debent maximè vigilare ſuper gregem ſuum, ne lupinis morſibus, id eſt diaboli ſtimulis; lanietur, vt dicitur *in cap. Oportet d. 81.* verùm, cum habent notitiam de aliquo ſuo ſubdito, quod nimiam habet familiaritatem cum fœmina, non debent ſtatim eum amouere ab illo loco, ſeu alias quomodolibet punire, vt multi iniquè faciunt, nam iſto caſu ſemper monitio Canonica prærequiritur; & præterea iſtæ ſubitaneæ, & improuiſæ amotiones, & extra tempora conſueta, quaſi ſemper ſcandala, & rumores generant, præſertim cum perſona amota eſt grauis, & auctoritatis: vnde debent eum potius monere 1. 2. & 3. vt abſtineat à tali conuerſatione, quod ſi, monitionibus præmiſſis, non abſtineat amouendus, & puniendus eſt, atque aliis pœnis in monitoriis comminatis afficiendus. Ita definitur *in cap. Si quiſpiam, diſt. 81. & in cap. 2. de cohabit. Cleric.* & mulier. Et colligitur *ex cap. Fortè, 2. 3. q. 4.* & ex Trid. *ſeſſ. 25. cap. 14. de reform.* Vide Barboſ. *in cap. 1. & 4. de cohabit. cleric. & mulier.* Et in Regula noſtra *num. 21.* talia ſuſpecta conſortia prohibentur, & prædictis monitionibus peractis, puniuntur in Correct. *num. 37.*

LITERA N.

CAPVT PRIMVM.

De forma creandi Notarios.

FRATER *N. Ordinis N. Prouincialis, &c. Quæ ſacra dudum Religioſorum cœtus ab Apoſtolica Sede ſubſidia, atque ornamenta pro ſuis ſanctis ſtudiis, honeſtiſque laboribus contra prauorum hominum malitiam, ac temeritatem ſunt conſecuti, ne vacua remaneant, debitoque careant effectu, per inferiores Eccleſiæ Prælatos decet maximè prouideri. Quocirca eam ad retundendam inobedientiam quorumdam Notariorum audaciam, qui in non modicum Religioſorum Ordinum præiudicium, ac detrimentum priuilegia, aliaque reſcripta Apoſtolica, perſonis, quibus opus erat, intimare, notificare, ſiue inſinuare, variis confictis reſpectibus, recuſabant, vnam, aut plures cuiuſuis reſpectiuè Ordinis Religioſos beneuiſos in Notarios creandi, conſtituendi, ac deputandi facultatem Regularium*

Superioribus olim conceſſerit Romanus Pontifex. Nos, qui peculiari quodam officij noſtri iure ea exequi tenemur, & curare quæ Religionis noſtræ conſeruationi, eiuſdemque profeſſorum quieti, ac tranquillitati conferre maximè videntur, auctoritate S. D. Papæ Pij V. per ſuas litteras datas Romæ die 21. Martij, anni 1571. quæ incipiunt, Debitum Paſtoralis, *P.F.N. virum ſane probatum, moribuſque inſignem, fide quoque, doctrina ac virtute idoneum, ad mandata quæcumque priuilegia, conceſſiones, gratias, & indulta Apoſtolica, aliaque tam vniuerſalia, quam particularia reſcripta, tam publica, quam priuata eiuſdem noſtræ Religionis, ac Prouinciæ negotia, commodum, vtilitatemque tam quoad Fratres, quam quoad moniales quomodolibet concernentia, quibuſcumque Regibus, Ducibus, Principibus, Marchionibus perſoniſque Eccleſiaſticis, ac ſæcularibus, vbi, & quoties opus fuerit, intimanda, & notificanda, cum facultate etiam prædictos monendi, & requirendi, aliaque omnia, ſingula opportuna, ac neceſſaria iuxta eorundem priuilegiorum, ac reſcriptorum tenorem, peragendi, exercendi, & exequendi, in præfata noſtra Prouincia N. Notarium creauimus, conſtituimus, ac deputauimus. Necnon præterea ad conficienda, & ſtipulanda, ac de iiſdem omnibus, & ſingulis publicos, & publica, actus, & inſtrumenta coram teſtibus ad hoc requiſitis in notam redigendam, & ſemel, vel pluries, prout ad id requiſitus fuerit, vnum, vel plures, ac plura, publicas, & publica, actus, & inſtrumenta exinde conficienda, & debitis ſignis, & characteribus ſubſcribenda, publicanda, & authenticanda (quibus quidem ab eo confectis, & authenticatis actibus, ac inſtrumentis eadem Apoſtolica auctoritate eam omnem in iudicio, & extra fidem habendam eſſe decernimus, quæ ſit haberetur, ſi per publicos Notarios eſſent ſtipulata) harum ſerie, ac vi, eademque nobis conceſſa Romani Pontificis auctoritate (ab eo tamen priùs coram nobis genuflexo, corporali fidelitatis iuramento ad ſacra Dei Euangelia coram teſtibus infraſcriptis recepto) ſimiliter elegimus, conſtituimus, & deſtinauimus. In quorum fidem, &c. Ita eſt, Frater N. teſtis, &c.*

1. Noto 1. quod Pius V. conceſſit priuilegium Regularibus creandi dictos Notarios cum ſupradicta auctoritate, vt conſtat *ex eius conſt. 9. tom. 2. noſtr. priuil.* vbi multa dixi circa hoc priuilegium; & aliqua addidi *tom. 3. priuileg. regul. cap. 6. num. 15. & dicto tom. 2. priuil. num. 9.* poſui formam iuramenti præſtandi à dicto Notario, quæ ibi videri poteſt.

2. Noto 2. quod vltra caſus poſitos *loc. cit.* in quibus poſſunt procedere dicti Notarij, poſſunt etiam intimare, & exequi mandata Apoſtolica, ab Auditore Cameræ Apoſtolicæ, aliiſque Apoſtolicis iudicibus emanata, quando concernunt intereſſe Regularium. Sunt enim hæc eodem modo mandata Apoſtolica, ac ſi fierent immediatè à Papa. Et hoc priuilegium conceſſum eſt Regularibus, ad eos liberandum ab obſidione, qua illos aliquando obſidebant Notarij publici, ne in odium potentium ſæcularium inciderent. Quare eſt multum æſtimandum.

3. Aduerte autem hic, quod leges, & priuilegia multis modis ampliantur, & limitantur, vt dixi *tom. 3. priuileg. cap. 1. num. 6. & ſequ.* Vnde non debet alicui videri mirum, ſi ego *tom. 2. priuil. loc. cit.* hanc conſtitutionem interpretando ampliauerim ex fine illius ad plures caſus, qui expreſsè in ea non continentur; v.g. in dicta conſtitut. datur poteſtas creandi iſtos Notarios Generalibus, Vicariis, & Prouincialibus; Ego autem eam etiam ampliaui ad Superiores locales. Tum quia in dicta conſtit. nulla adeſt taxatiua particula, ex qua colligi poſſit, mentem Papæ fuiſſe ſolùm dictam poteſtatem præfatis concedere priuatiuè quò ad omnes alios; vnde clarè conſtat, remiſiſſe regulis iuris communis extenſionem ſuæ conſtitut. Tum quia, cum dicta conſtitutio ſit emanata pro intimandis indultis Apoſtolicis concernentibus intereſſe Superiorum localium, vel Monialium, pone quod Prouincialis, aut Generalis dictum Notarium non creauerint, & quod Prouincialis ſit in partibus longinquis, ſi caſus occurrat, in quo pro intereſſe alicuius Conuentus Monialium debeat aliquod indultum Apoſtolicum intimari, nec poſſit expectari creatio Notarij facienda à Prouinciali, quis dicat, eſſe contra mentem Papæ, quod Superior localis poſſit eo caſu Notarium creare; immò puto, quod eſſet contra mentem illius, ſi non crearet; mens enim Papæ fuit obſiſtere, ne Regularium iuſtitia impediretur defectu Notarij. Dicendum igitur eſt, quod nominauit ſolùm Generales, Vicarios, ac Prouinciales, quia voluit ad iſtos ordinariè pertinere dictorum Notariorum creationem, & quod in præſentia iſtorum non poſſent dicti Superiores locales Notarios creare, non autem quod non poſſint in dicto caſu vrgentiæ. Dixi etiam in dictis locis, quibus de his Notariis tractaui, quod poterant creari Notarij pro ſumendis informationibus nouitiorum, & pro fabricandis proceſſibus, pro facienda fide de aliquo defuncto, &c. Tum quia poteſt contingere, quod hæc aliquando ſint aliquibus iudicibus extra Religionem, mandantibus Superioribus oſtendenda, & intimanda. Tum quia poſſunt eſſe connexa dictis indultis Apoſtolicis. Vnde cum de annexis, & connexis idem ſit iudicium, non eſt mirum, quod etiam ad hæc extenderim dictorum Notariorum facultatem. Quod etiam innuitur *in dicta conſtit. §. 2.* ibi, *aliaque omnia, & ſingula circa ea requiſita*, &c. Tum quia verba legis ſunt interpretanda ſecundum ſubiectam materiam, *cap. Intelligentia, de verb. ſignif.* Ita Rodriquez *tom. 1. qq. reg. quæſt. 11. art. 6. reg. 12.* qui exemplum affert in Notario eligendo pro ſumendis informationibus volentium Religionem ingredi, qui non eſt neceſſe, quod ſit Imperialis, vel Apoſtolicus, ſed ſufficit electum eſſe à Generali, vel Prouinciali. Quam doctrinam probat Caſtrus Palaus *tomo primo opuſcul. moral. tract. 3. diſp. 5. §. 3. num. 8.*

Tum quia ſi poſſunt facere id quod eſt plus, intimare nimirum, & authenticare priuilegia Apoſtolica, cur non poterunt facere informationes, proceſſus, &c. quod eſt multo minus. Argumentum autem à maiori ad minus validum eſt, vt multis probat Barboſa *in loc. comm. argum. loc. 67. num. 1.* Hæc dixi pro aliquibus, qui licet multum profecerint alienis laboribus, eos impugnant audacter pluſquam doctè. Placet etiam hac occaſione hic notare, quod Lezana *in quæſt. regul. cap. 14. num. 21. in fine*, ait, quod ego *tom. 1. priuileg. in conſt. 1. Iul. II. §. 16. numer. 35.* citaui non fideliter aliquos auctores. Verè hic auctor hanc immeritò notam mihi inurit. Tum quod, cum ipſe in dicto ſuo opere paſſim mea vtatur doctrina,

doctrina, videtur etiam ſuo operi irrogare iniuriam, cum meis in illatam frequenter vtatur, ſi fideliter, vt ipſe ait, Doctores meam doctrinam confirmantes non affero. Tum quia (ſit ipſius bona venia dictum) parum attentè legit, quæ ibidem dico *num.* 36. Cum enim attuliſſem priuilegia, & Doctores, quibus videbatur probari, quod poterant Prælati regulares abſoluere ſuos ſubditos à ſuſpenſione deducta ad forum contentioſum, *dicto num.* 36. dico, quod, cum dicta priuilegia non determinent, an ſolum in foro conſcientiæ id ſit intelligendum, an verò etiam in foro fori, cum fauores ſint ampliandi, de vtroque foro intelligenda ſunt. Si ergo propter dictam rationem intelligo priuilegia de vtroque foro, cur non poſſum intelligere de vtroque foro Doctores dictis priuilegiis inhærentes, nec forum ſpecificantes? Verè verum eſt illud. *Ad reprehendenda aliena dicta, vel facta ardet omnibus animus.* Ingenuè fateor, quamplurimos auctores reperi (quis eſt enim, qui non labatur aliquando?) in hoc genere impudentes, nullum tamen, vt ex meis ſcriptis apparet, publicaui. Hæc præmittere non potui, ne fidelitas, quam profiteor in auctoribus referendis, temeraretur.

CAPVT II.

De forma committendi alicui Nouitiorum receptionum.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis P.F.N. ſalutem Religioſæ vineæ cuſtodes à Domino conſtituti in illud præcipuè die, noctuque mens noſtra erigitur, vt palmites, ex quibus plantanda eſt, eligendos quam maximè curemus. Nihil enim ad Religionis vineam diſſipandum, regularemque diſciplinam penitus labefactandam maiores vires habere, experientia teſte, didicimus, quam ſi nouellæ in domo Domini plantationes, Religioniſque propagines inconſideratè ſeligantur. Quot namque ex recipientium incuria adulterinos palmites inſertos, quoties non quidem virtutum delectabiles gemmas excreuiſſe, ſed inutiles tantummodò vitiorum articulos in ſterili ſarmento vidimus relictos? quoties frondoſos tantum luxuriantis animi colliculos, pampinoſque ſine purpureo charitatis racemo, expullulaſſe conſpeximus? quoties, inquam, monſtro mirabilius, ſub religioſa veſte homines vidimus ſæculares, filios diffidentiæ, fructus inutiles, ac acerbos, ſociorum onus, & ſcandalum, Informatoriſque confuſionem? Quantos initio quidem oues, & agnos, modico tamen elapſo temporis interuallo, lupos euaſiſſe comperimus? Quos demum de excelſo in abyſſum, è pauimento in ſterquilinium, è ſolio in cloacam, de cælo in cænum de clauſtro in ſæculum, de Paradiſo in Infernum vidimus corruiſſe? Hæc, & alia id genus Religionis damna, & mala animo noſtro identidem reuoluentes, non alia ſanè ratione religioſæ vineæ indemnitati, ac propagationi conſulere poſſe exiſtimamus, quàm ſollicitos, lynceos, atque prudentes viros conſtituendo, qui vices noſtras obeuntes in hoc vnum opus vrgeantur, & quo ſpiritu, ac mente, num melioris videlicet frugis, & perfectioris vitæ zelo, Deoque liberius inſeruiendi cupiditate Religioſæ vitæ genus elegerint, moniti diligenter exquirant. Cum nobilis itaque adoleſcens N. filius N. ciuis N. Inſtituti noſtri ſuſcipiendi deſiderio maximè tentatur, idque à Patribus non ſemel obnixè poſtulauerit. Nos attendentes, nouos adoleſcentium palmites futuram vitis fæcunditatem initio præſeferentes ab agro Religionis nequaquam eſſe abiungendos, harum ſerie, ut vt tibi præmemorato facultatem damus, & concedimus, vt eundem N. diligenti tamen, ac iuridico de neceſſariis conditionibus, iuxta conſtitutiones Pontificias, Regulam, & ſtatuta noſtra, præmiſſo examine, valeas admittere. Illud te ſeriò commonentes, vt in tanti ponderis negotio à perfido, & proditore aſſumendo magnopere caueas, ne per vnum, tanquam per Iudam, plurimi fluctuemus in nauicula, & quæ propriis meritis firma eſt, alienis Religio conturbetur. Quamuis autem præclaris, honeſtiſque moribus tuis, virtuti, de prudentia non parum fidamus, æquum tamen eſſe cenſemus, immo præcipimus, vt rem hanc totius Ordinis fundamentum, abſque R. P. F. N. Conuentus noſtri N. Correctoris, eiuſque Seniorum, ſiue Sociorum conſilio, & aſſenſu nullatenus aggrediaris, ac perficias. Secus verò attentando, receptionem huiuſmodi nullam ex nunc, teque itidem pro tali temerario auſu nequaquam impunè abiturum declaramus, ac promittimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod meo videri maximum omnium negotiorum, quæ Prælatis Regularibus quotidie occurrunt, eſt receptio nouitiorum, ex ea enim pendet totale Religionis bonum, ſicut ex bonorum palmitum (vt Humberti ſimilitudine vtar. *par.* 2. *ſpeculi, lib.* 5. *cap.* 1.) plantatione totalis vini perfectio. Vnde amantes ſuæ Religionis Prælati in hac re deliberanda plumbeo incedunt pede, emunctiſque naribus lyncea ſuperponunt perſpicilia. Ego in receptione nouitiorum, vt, quantum poſſem, pro humili intellectus mei caput Religioni meæ contulerem, ſemper aduerti, vltra ea, quæ debent aduerti in iuridica eorum informatione, à quo ſpiritu ad Religionem duceretur nouitius. Quatuor enim genera perſonarum Religiones ingrediuntur, & vnumquodque à ſuo ſpiritu trahitur.

2. Alij enim trahuntur à ſpiritu carnis, qui cum alı non poſſit in mundo, vel vt vellet, vel vt deceret, ſuam incolumitatem quærens, in portum Religionis, in quo panis nunquam dicitur deficere, ingredi omni diligentia ſatagit. Iſti non fiunt Religioſi propter Chriſtum, ſed propter panem Chriſti. Quare ſi aliquando pauper Chriſtus illis panem denegat, & ipſi ſtatim illi vale dicunt, ideſt, ſi quandoque Prælatus, qui in Religionibus eſt loco Chriſti, illis præ Religionis paupertate non miniſtrat abundanter omnia, quæ ad carnem molliter curandam ipſi peroptant, illicò murmuribus, & ſtridoribus Conuentum inquietant, auaritiæ, vel ſaltem imprudentiæ Prælatum accuſant, audaciores etiam tyrannum nominant, & obedire recuſant, miſſaſque, ſi ſacerdotes ſint, pro ſe, nõ pro Cõuentu, qui illis, vt aiunt, nõ prouidet, celebrare prætēdunt; ſi non ſint Sacerdotes, vel chorum petere, vel pro Cõuentu laborare nolunt, ſed potius otiari, ſeu pro ſibi ipſis laborare. Quod ſi Prælatus ad eos quietandos illis oſtendat ſtatum

Conuentus, demonſtretque non poſſe præ temporum anguſtiis aliter facere, videre recuſant, ſolum quærentes, quæ ad cuticulam impinguandam indicant neceſſaria; vnde autem ea ſint haurienda profitentur ſe nolle ſcire. Iſti arcendi omnino ſunt à pauperum Christi commercio, & ſocietate, vtpotè qui potius carnem, quæ in Religionibus maceratur, quam ſpiritum, quod eſt Religioſorum proprium, impinguare contendunt. Cognoſcuntur autem vel ex eo principaliter, quod externis, iiſque importunis fauoribus Religionem ingredi tentant, non fidentes meritis, quibus carent; vel ex eo, quod nulli Religioni affecti, per omnes diſcurrunt, quouſque inueniant, quæ eos recipere velit.

3. Alij ducuntur à ſpiritu Diaboli, qui cum videat, Religioſos totis viribus, diu, noctuque ſtudere quomodo placeant ei, cuius famulatui ſe nuncuparunt, tali operi impiè inuidens curat pro poſſe, illud vel diſſoluere omnino, vel ſaltem perturbare; & cum per ſe ipſum id obtinere deſperet, cum in hoc incumbant ſpecialiter Religioſi, vt illi reſiſtant, & technas bene norint, ſuggerit aliquibus eiuſdem farinæ viris, vt Religionem ingrediantur, quibus tanquam medijs efficaciſſimis, vtitur ad ſua opera complenda. Iſti zizania ſemper ſeminant inter Fratres, præſentem ſemper Religionis ſtatum nauſeant, nouitates amant, ſuæ ſunt Religionis oſores, aliarum ſemper laudes canunt. ſuæ miſerias, alienis Religioſis ſemper inuident, non amore virtutis, ſed odio quietis, vt mentes aliorum in fluctibus conſeruent. Primi iſti ſunt ad iniquitates patrandas, ad hoc vt alij eorum exemplo facilius ſequantur, renitentes impellunt cohortationibus, quibus ſi non obtineant, vtuntur fraudibus, aliquando inſidijs neceſſitant. Ab iſtis iudico multò plus eſſe cauendum, quàm à Diabolo ipſo, Diabolus enim ſuggeſtione, & delectatione nos ad peccatum inducit, iſti autem non ſolùm illis modis, ſed etiam ſuo malo exempla ad peccandum trahunt; efficaciora autem ſunt exempla, quàm ſuggeſtiones præſertim in iunioribus, & plus perſuadet vnum malum exemplũ, quam omnes orationes Ciceronis, & Demoſthenis. Iſti difficilè cognoſcuntur in principio; non enim deſunt illorum doctori artes, quibus eorum tegat artes; lumen tamen aliquod habere poterit prudens Prælatus, frequenter cum eis colloquendo, eorum ſpiritum ſubtiliter examinando, motus oculorum, & faciei accuratè notando, eorum amicos, & conſanguineos diligenter, ſed quaſi videatur aliud agens, examinando.

4. Alij trahuntur à ſpiritu mundi, qui totus in maligno poſitus eſt, ideſt, in ſpurcitijs vitiorum. Cum enim videant aliqui non poſſe ſe ſuis cupiditatibus, auaritia, gula, ſuperbia, ambitione, luxuria ſaturari, diſperati mundum relinquunt, quaſi non dantem illius, quod cupiunt, & ad Religionem pergunt, non amore virtutis, ſed potius quadam deſperatione. Iſti, cum non amore Religionis trahantur, ferè ſemper remanent in vitiis, & peccatis, & nihil de Religioſo habent, niſi habitum, cum mundum affectu non deſerant. Iſti ſapientes ſunt in oculis ſuis, vnde, etſi per iniuriam recepti eſſent, ex hoc ſolum deberent eiici, iuxta illud Bernardi, *Nouitium ſapientem eiice.* Non admittunt purgantia vitiorum medicamenta, antidota præſeruatiua renuunt, & reſpuunt medicamina conferentia ad virtutes conſequendas, cuiuſmodi ſunt humilitas cordis, puritas operis, innocentia vitæ, abſtinentiæ, mortificationes, &c. Quod ſi ratione ſtatus ea cogantur aliquando exequi, blaſphemando id faciunt, in mundum ſemper cum Hebræis reuerti ſtudent, Religioni detrahunt, eius infirmitates propalant. Iſti mundo relinquendi ſunt, vt illius cœno bene voluntati ſapidam buccellam Inferno deuorandam ſuo tempore offerant. Cognoſcuntur facilè ex collocutione, ex ante acta vita, ex geſtu, inceſſu, & ex eo præſertim, quod nunquam ſunt reſoluti; volunt, & non volunt; volunt mundum deſerere propter dictas rationes, ſed dubitant de Religionis ſucceſſu, vnde ſemper procraſtinant; & ſi eis, aſpera, & dura prædicentur, vt fieri ſolet, & debet, propoſitum ſæpè mutant, vel ſaltem multum tepeſcunt.

5. Alij ducuntur à Spiritu Sancto. Cupientes enim toto affectu Deo inſeruire, conſpicientes id non facilè ſe conſequi poſſe in ſæculo, ad Religionem confugiunt. *Aduerſa eſt enim confidentia*, vt loquitur Cyprian. de ſingul. Cleric. *Quæ periculis vitam ſuam pro certo commendas, & lubrica ſpes eſt, quæ inter fomenta peccati ſaluari ſe poſſe ſperat; incerta eſt victoria inter hoſtilia arma pugnare; & impoſſibilis liberatio eſt flammis circundari, & non ardere. Verendum eſt dormienti in ripa, ne cadas. Quare*, vt idem ait lib. 1. Epiſt. 51. *Liberanda eſt vigilanter de periculoſis locis nauis, ne inter ſcopulos, & ſaxa frangatur, eximenda eſt velociter de incendio ſarcina, priuſquam, flammis ſuperuenientibus concremetur; nam nemo diu tutus eſt in periculo proximus.* Iſti ex puro corde ſunt ſuæ Religionis amantes, eius ſemper prædicant laudes, exultant iubilo, liqueſiunt, & rapiuntur in extaſim, ſi quando aliquod egregium, & laude digniſſimum à ſuis Confratribus fuerit exantlatum, illud geſtientes omnibus narrant, ad ſidera vſque tollunt, lingua fiunt, vt omnibus id innoteſcat. Infirmitates Religionis occultant; ſi non poſſunt, pro viribus defendunt; ſi factum aliquod ſui Confratris parum Religioſum audiunt, excruciantur, vt occultetur tum ſæcularibus, tum iunioribus Fratribus ſatagunt, curant tamen, vt à Prælatis corrigatur, vt alijs talis caſtigatio proſit; ad publica ſcandala excandeſcunt impunita remanere non permittunt, immò vt ſeueriſſimè puniantur inſtant. Iſti ſunt, qui Religiones conſeruant, ampliant, exaltant; nihil ſtudent, niſi quomodo Deo, & ſuæ Religioni placeant; iſti rixantes inter ſe Fratres concordare procurant, virtutes amplexantur, abominantur vitia, virtuoſos Fratres adorant, in vitijs obſtinatos oderunt ad mortem. O vtinam talibus eſſent Religiones plenæ. Non tam nauſearet aliquibus Religionis ſtatus. Sed quid? non in mundo, ſed in Paradiſo deliciarum eſſemus. Vnico iſti cognoſcuntur ſigno, quando ſcilicet dilatio receptionis, eorum intrandi deſiderium auget neſcit enim tarda molimina Spiritus ſancti gratia. Auſteritatum Religionis prædicatio feruorem augmentat; magnitudo namque bonæ voluntatis in recipiendo, ſignum eſt Spiritus ſancti inhabitantis, & in eo operantis, vt ait Gregorius apud Humbertum *in ſpeculo part. 2. lib. 5. cap.* 1. Qui addit, quod ex duobus generibus hominum domus Religionis replenda eſt; vel de ſimplicibus, qui ſenſu, & voluntate ad aſſequendum Religioſam prudentiam feruentes apparuerint, & habiles; vel de prudentibus, quos Religioſæ, & ſanctæ ſimplicitatis conſtiterit eſſe æmulatores.

6. Et aduertit *ibidem* Humbertus, quod tribus de cauſis recipiuntur aliquando ad Religionem non idonei. 1. Ex cupiditate recipientium, non timentium aliquos ad Religionem recipere, vel propter bona ipſorum temporalia, vel vt gratum faciant alicui Magnati ſæculari, à quo aliquem fauorem expectant pro ſuo intereſſe particulari, quod tamen neque pro generali eſt faciendum; nam infecta pecus totum corrumpit ouile, & vna ex his beſtijs ſufficit ad totam Religionem ſubuertendam, inquietandam, & ſcandalizandam. Vnde præſtat amicum, & benefactorem perdere, quam talia monſtra recipere. Quæ enim ſocietas viuorum cum mortuis? Mortui ſunt

Religioſi,

Religioſi, & in clauſtrorum ſepulcris ſepulti; iſti viuunt mundo, & propriis paſſionibus; vnde non mirum, ſi, quando in Religionibus recipiuntur, eas ſubuertunt. 2. Accidit ex carnalitate eorundem recipientium, qui cum Dei ordinatione filios non habeant, Diaboli prouocatione nepotulos ſibi aggregant, quos in Religionem recipi faciunt, non vt ſaluentur, ſed vt ditentur, & per eos fortiores efficiantur, qui ſicut carnaliter ingrediuntur, ſic poſt ingreſſum carnaliter conuerſantur. *Quod enim natum eſt ex carne, caro eſt, & quod natum eſt ex Spiritu, Spiritus eſt*, Ioan. 3. Tertiò hoc accidit ex parentum carnalium improbitate, qui filios, quos ineptos, & ſtolidos noſcunt, vel quos præ multitudine, iuxta eorum ſtatum, non poſſunt gubernare, in Religione ponunt, vt ab eis ſe expediant, potius intendentes eorum corporalem prouiſionem, quam eorum ſalutem.

7. Noto 2. quòd eſt tantæ importantiæ nouitiorum receptio, vt in generali commiſſione non veniat, ſed requiratur expreſſa commiſſio, quod pro Ordine noſtro doctè collegit Paſſarel. *in ſchol. ex Barch numero* 12. *in princip. ex cap.* 2. *Correct. num.* 16. Vnde quando Generalis vel Prouinciales faciunt aliquem Vicarium cum omni poteſtate ſua (niſi ponant clauſulam, *Vt poſſis recipere nouitios*, vel ſaltem, poſito aliquo caſu ſpeciale mandatum requirente, ſubdat illam clauſulam, *Vt poſſis omnia facere, quæ per nos facere poſſemus, etiamſi noſtrum ſpeciale mandatum requirerent*) non poteſt nouitios recipere. Quæ autem ſint illa, quæ requirunt ſpeciale mandatum, & de vigore illius clauſulæ, *Etiamſi noſtrum ſpeciale*, &c. Vide Paſſarel. *in fine Formul. Ordin. de intellectu Vicariæ auctoritatis.*

CAPVT III.

De forma committendi alicui, vt informationes ſumat de nouitio ad Religionem recipiendo.

FRater N. Prouincialis N. R. P. F. N. ſalutem. Ad noſtrum Cœnobium N. Ciuitatis N. non paucis abhinc menſibus inceſſanter accedit N. filius N. ciuis N. Inſtituti noſtri ſuſcipiendi cupiditate ſummopere incenſus. Quoniam verò, iuxta Summorum Pontificum conſtitutiones, noſtrique Ordinis ſtatuta, de recipiendi, ac profeſſuri, vita, & moribus, aliiſque ad id requiſitis qualitatibus informationes præcedere opus eſt. Tibi propterea præmemorato, cuius fidelitati, ac prudentiæ non parum fidimus, harum literarum ſerie, ac vi committimus, vt prædictas informationes coram publico aliquo Notario, ſeu alio eiuſdem noſtri Ordinis fide digno Religioſo, ad arbitrium tuum deputando noſtro nomine ſumas, duos, aut tres, vel etiam plures teſtes, ſumpto tamen prius per eoſdem iuramento, iuxta interrogatoriorum tenorem, quem hic alligatum recipies, examinando, omnem tibi plenariam ad hoc poteſtatem, quæ de iure requiritur, impertientes. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod eadem forma poteſt fieri, mutatis mutandis, quando nouitius eſt iam receptus in nouitiatu, ſeu quando informatio eſt facienda in eodem Conuentu, in quo nouitius receptus eſt. Interrogatoria autem, quæ debent fieri teſtibus, ſunt hæc: 1. An cognoſcant, cognouerintque patrem, & matrem, atque auos dicti N. & an ſciant, ipſos eſſe, vel fuiſſe ex bono genere natos, non deſcendentes ex Iudæis, vel Mahumetanis, qui poſt baptiſma receptum iterum à fide Catholica receſſerint, ac in foro Eccleſiaſtico fuerint per hoc damnati, ſeu ab hæreticis item relapſis, & ſimiliter condemnatis, vel an ſciant, ipſius patris, aut matris, atque aui, ſiue paterni, ſiue materni oſſa, vel ſtatuas fuiſſe combuſtas. 2. An ſciant dictum N. eſſe filium legitimum præfatorum, atque vt talem ab iiſdem fuiſſe habitum, & reputatum. 3. An ſciant dictum N. eſſe liberum, ideſt, non aliquo matrimonij rati, vel conſummati vinculo ligatum. 4. An ſciant, dictum N. eſſe virum probum, & bonis moribus imbutum, & an ſciant, eum perpetraſſe aliquod delictum, vt furtum, vel latrocinium, aut homicidium, quod fuerit deductum in iudicium, aut ſuper eo fuerit facta inquiſitio. 5. An ſciant, dictum N. eſſe debitis ſupra ſuas facultates onuſtum, quæ perſoluere non poſſit. 6. An ſciant, eum habuiſſe aliquam adminiſtrationem publicam, vel priuatam, & eſſe ratiociniis obligatum, atque obnoxium, ita quod ſuper illis ei aliqua moleſtia illata ſit, vel timendum ſit, ne inferatur. 7. An ſciant, ipſum N. velle Religionem ingredi ſponte, & Religionis, ac pietatis feruore, an verò aliqua humana ratione ductum. Circa iſtas interrogationes vide Miranda *tom.* 1. *manu. quæſt.* 21. *art.* 5. & quæ dico *tom.* 2. *Relig. quæſt.* 3. *cap.* 1. *a num.* 33. Et aduerte, quod informationis iuridicæ non eſt neceſſe, quod fiant de omnibus dictis interrogatoriis, ſed ſufficit, quod fiant de vltimis quatuor, vt dico *loc. cit.* Immò putant aliqui, quod poſſit etiam omitti 7. vt ibidem dico, *num.* 35.

2. Noto 2. quod, ſi timeatur, ne induendus minis, vel precibus à ſancto propoſito remoueatur, poterunt dictæ informationes omitti vſque ad tempus profeſſionis, & nouitius poterit habitu Religionis indui, præſtito iuramento coram eis, ad quos ſpectat eum recipere, vel coram Superiore Conuentus, quod nullum habet impedimentum ex contentis in Bulla Sixti V. vel in aliis ſtatutis Regulæ, vt dico *loc. cit. num.* 31. Sed quia de præfata ſumptione iuramenti debent illud recipientes teſtimonium ferre, vt poſſint ſe tueri, ſi ſuper hoc aliqualis eis moueatur, ideo ſubnecto dicti teſtimonij formam.

CAPVT IV.

De forma, qua poteſt ferri teſtimonium, nouitium ſumpſiſſe iuramentum, nullum ſe impedimentum habere ex prohibentibus Religionis ingreſſum.

EGo Frater N. Corrector Conuentus N. Ordinis N. vnà cum meis Senioribus infraſcriptis, præſentium literarum tenore fidem facio, & omnibus, & quibuſcumque, ad quos ſpectabit has videre, & examinare, verbo veritatis atteſtor, die 2. Auguſti, anni 1634. coram me, & Senioribus infraſcriptis, N. ætatis annorum 18. Religionem noſtram ingredi exoptantem, à me vocatum, ab eoque (cum ob timorem, ne ab eiuſmodi ſancto propoſito dimoueretur, informationes de eodem fieri commodè non potuerint) iuramentum deſumptum, an à parentibus, qui poſt ſuſceptum

baptiſma à fide receſſerint, vel quorum oſſa combuſta ſint, ortum ducat, an ſuorum parentum legitimus filius ſemper ſit habitus, an vllum inierit matrimonium, vllumque itidem commiſerit delictum, quod ſit ad iudicium deductum, an vllis debitis, aut ratiociniis obſtrictus ſit, amore ne tandem virtutis, an potius paſſione aliqua mundiali, Ordini noſtro ſe addiſcere concupiſcat. Quibus quidem omnibus iure iurando adſtrictus, cum vera ſe tactis ſacris, dicturum ſpopondiſſet nullo ſe ex prædictis capitibus, vel vinculis teneri, vel comprehendi, neque ad ipſum quoquam modo ea pertinere reſpondit, ac in fidem ſe ſubſcripſit. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quod non eſt neceſſe de omnibus iuramentum ſumere, ſed ſolùm de his, quæ dixi *cap. 3. num. 1. fine*; & quod hoc iuramentum debet ſumi etiam ab his, qui non ſunt maiores 16. annis, vt dixi *tom. 2. Relig quæſt. 5. cap. 1. num. 10.* & quod de his, qui noti ſunt, non eſt neceſſe fieri informationes, neque dictum iuramentum ſumere, vt dixi *loc. cit. num. 26.*

CAPVT V.

De forma ferendi teſtimonium de informationibus ſumptis circa eum, qui vult Religionem ingredi.

FRater N. Ordinis N. à R.P.F.N. ad infraſcriptam informationem ſumendam ſpecialiter deputatus, fidem facio, ac omnibus, & quibuſcunque atteſtor, N.N. de N. filium, ætatis annorum decem, & octo, ex relapſis hæreticis, aut Mauris, aliiſve infidelibus, qui poſt ſuſceptum baptiſma à fide receſſerint, nequaquam deſcendere; legitimum præterea, ac naturalem, ex legitimo matrimonio à prædicto N. eiuſdem legitima vxore, catholicis quidem, honeſtis, ac piis hominibus procreatum, nec vllo de præſenti, aut de futuro matrimonio implicitum, vel obligatum, nec bannitum itidem, aut homicidam, vel furti cuiuſpiam accuſatum, aliòve crimine damnatum eſſe confirmo. Ad hæc, nec ære alieno grauatum, aut reddendis rationibus, ſiue negotiandi, ſiue alia de cauſa obnoxium eſſe, teſtor pariter, & affirmo. Religionem tandem N. non fori euitandi cauſa, aut humana aliqua ratione ductum, ſed diuino tantum Spiritum afflatum ingredi exoptare, ingenuè ac ſanctè polliceor, prout N. quondam N. faber lignarius. ætatis annorum 60. & N. filius N. fabricator, ætatis annorum 40. teſtes noti, & fide digni, plenam. & ſufficientem ſcientiæ cauſam reddentes, ſunt atteſtati. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quod hæc forma poteſt fieri à Notario Religioſo electo ad formam Bullæ Pij V. vt dixi *tom. 2. priuil. in conſt. 9. Pij V. num. 4.* & poteſt etiam fieri à Notario ſæculari, vt habet conſuetudo hic Genuæ.

LITERA O.

CAPVT PRIMVM.

De forma ſimplicis obedientiæ.

FRATER N. Ordinis N. dilecto nobis in Chriſto Fratri N. ſalutem. Vt præſentium conſtituimus te localem in noſtra Prouincia N. ſub obedientia Superioris illam moderantis. In quorum fidem, &c.

CAPVT II.

De obedientia ad petitionem, cum commendatione perſonæ.

FRater N. Ordinis N. Generalis R.P.F. N. ſalutem. Honeſtis, ac piis petitionibus tuis annuere cupientes, in noſtra te Prouincia N. localem conſtituimus. R. ad eiuſdem Prouinciæ Prouincialis præſentium tenore ſignificantes, id præcipuè à nobis exoptari, vt te perhumaniter, ac lætiſſima fronte ſuſcipiat, atque omni charitatis affectu benignè complectatur; id enim, & tua in Religionem merita virtutiſque præmia expoſcunt, & ſingularia erga nos ſtudia, officiaque quamplurima, quibus noſtram apud præfatum Prouincialem commendationem promerueris, non parum exigunt, ac requirunt. Quæ quidem humanitatis obſequia ſi tibi exhibita fuiſſe intelligemus, erit profectò cur gaudeamus nec noſtram vulgarem fuiſſe commendationem, & digno te laborum tuorum præmio ab omnibus condonari. In quorum fidem, &c.

CAPVT III.

De forma obedientiæ viſitandi domum Sanctæ Mariæ Lauretanæ.

FRater, &c. Etſi Religioſos viros, qui ſe ſub Religionis iugo clauſtris addixerunt diſcurrere, ac peruagari non liceat; & in Cœnobiis degentes Angelici Doctoris teſtimonio amplius mereantur, quam alio ad lucrandas indulgentias, vel orbis Eccleſias ſub Sanctorum fundatas vocabulis, paſſim viſitandas peregrinando; eam men, quæ in Lauretana Ciuitate ad Beatiſſimæ Virginis honorem, & ſingulari quadam cæleſti diſpenſatione conſilij dedicata eſt, quamque celebriori memoria conuenit venerari, quominus quandoque viſitent, ac pia deuotione colant, prohibendum nequaquam videtur. Cum, & puriſſima eadem, anguſtiſſimaque cæli Regina eorum-

dem

dem Religioſorum in caſtitatis holocauſto Altiſſimo famulantium vota perfectius ac citius, quam cæteri Sancti dirigere, & ad gratiam exauditionis propenſius admittere dignoſcatur. Quamobrem cum tu, chariſſime in Domino fili, à nobis iaſtanter, obnixéque petieris, vt Lauretanam, Sacratiſſimæ Virginis domum inuiſendi facultatem tibi impertiremus, nos id non modicam animo tuo iucunditatem, ſpiritualeque ſolatium, atque vtilitatem pariturum fidentes, eamdem, quam petis, licentiam, ac facultatem præſentium tenorem libenter concedimus, & elargimur. Omnibus te, ac ſingulis Religionis noſtræ Prouincialibus Correctoribus, ac Fratribus, cæteroſque etiam aliorum Ordinum Superioribus, ac ſubditis necnon, & reuerendis Eccleſiarum Curatis, ac Rectoribus, ad quos diuertere contigerit, maiori, quo poſſumus, ſtudio commendantes, eoſdemque in Domino rogantes, vt vultu hilari, fronteque benigna te excipere, hoſpitioque colligere, ac bonis demum temporalibus, quæ à Domino conſecuti ſunt ad itineris labores perferendos, alere, ac reficere non dedignentur. Nos enim ex parte noſtra hoc eis volumus eſſe pollicitum, conſtantiſſiméque obſeruatum, quod nullus vnquam abiturus ſit dies, quo non preces noſtras tanto libentius virtutum Domino pro ipſis offeramus, quanto in te beneficentiores nouerimus extitiſſe. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quod decet Superiores eſſe multum parcos in his obedientiis concedendis, quæ fratrum diſcurſus important; eſt enim monachus extra Conuentum velut equus effrænis, qui cum fræno ſit aſſuetus, cum ab eo ſe liberum ſentit, quaſi ſui iuris factus, huc atque illuc abſque regula; & neceſſitate diſcurrit, etiam cum periculo præcipitij. Eſt item, Monaſterium velut piſcis extra aquam, vt dicunt patres, & ſicut piſcis extra aquam moritur, ita mille mortibus animæ eſt expoſitus Monachus extra Monaſterium. Nec quidquam facio, quod obedientia concedatur ad viſitanda limina Apoſtolorum, aut Sanctam Mariam Lauretanam, aut Sacroſanctum Domini ſepulchrum, nam quantumuis peregrinatio ſit pia, longa, & ardua, plus ſemper meretur Monachus manens in Monaſterio ſub obedientiæ iugo, atque regulari diſciplina, quam ſi dicta loca nudis pedibus inuiſeret, iſtæ enim peregrinationes ſunt voluntariæ, vt ſuppono, & in iis affligitur tantum corpus, mens autem, cum ſit in libertate exhilaratur, & Monachus manens in Monaſterio affligit animam per ſui ipſius abnegationem, & mortificationem propriæ voluntatis, vnde tantum præſtat iſta ſui abnegatio dictæ peregrinationi quantum corpori præſtat anima, quare dicebat D. Thomas apud Calarubium *in Compendio poſt verbum. Indulgentiæ quo ad ſeculares octauo, notabili 1. verſu. Item notandum Quod Religioſi exiſtentes in ſuis Monaſteriis promerentur amplius, quam diſcurrendo, aut peregrinando ad lucrandum indulgentias.* Conſulo itaque, vt ſuperiores ſint parci in dictis obedientiis concedendis, præſertim in ordine noſtro, in quo votum vitæ quadrageſimalis difficillimum reddit iter, quod ſi quandoque pietas, neceſſitas, aut alia rationabilis cauſa ſuadeat dictas obedientias concedere, Id non fiat niſi aſſignato ſocio ad libitum Superioris, & determinato tempore ad eundum, & redeundum, & deſignato itinere, per quod monachis extra tranſeundum ſit.

CAPVT IV.

De obedientia per modum tranſitus, cum commendatione.

FRater, &c. Tametſi cunctos Religionis noſtræ alumnos tam ſpiritualibus, quàm temporalibus ſubſidiis, atque ornamentis pro viribus conſonere paterna charitatis affectu compellimur, facere tamen non poſſumus, quin eos peculiaribus gratiis, & fauoribus cumulemus, quorum præclara in Religionem ſtudia, & merita id exigere nouimus, ac poſtulare. Cum itaque ſicut nobis expoſuiſti in Hiſpaniam pro quibuſdam tuis expediendis negotiis contendere exoptes, eamque ob rem noſtram tibi ſuper hoc licentiam, & facultatem aueas imperitri. Nos attendentes honeſtos labores, ſanctaque tua officia, quibus totum Ordinem illuſtras, hac, & ampliora quidem promereri, votis tuis, quò ad eadem religioſa vita officia perſoluenda promptior fias, & alacrior, annuere libentiſſime cupientes tenore præſentium, noſtrique auctoritate officij in Hiſpaniam, cum tibi opportunum viſum fuerit, proficiſcendi, ipſiuſque etiam partes, Prouincias, & Ciuitates, ad qu s pro iis, quæ nobis ſignificaſti, peragendis negotiis pergendum eſſe exiſtimaueris, adeundi licentiam tibi concedimus, & elargimur. Omnibus, ac ſingulis Religionis noſtræ Fratribus, & Superioribus potiſſimum præcipientes, vt in iiſdem tractandis, atque abſoluendis opem tibi omnem, operamque ſuam, fauorem, auxilium, commoditatemque ſuppeditent, ac omni te humanitatis genere, atque officio benignè in Domino complectantur. Cæterum verò, iis omnibus expletis, & conſummatis, ad hunc tua aſſiguntionis Conuentum quamprimum cura, vt reuertaris. Et angelico te comitatu incolumem ducat, ac reducat ſalutis auctor. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod obedientiarum infinitæ ſunt formæ pro multitudine negotiorum, quæ quotidie occurrunt; has ſolùm poſui, quia frequentiores.

2. Noto 2. quod Correctores tenentur ex debito iuſtitiæ recipere, & benignè tractare Fratres hoſpites per ſuos Conuentus tranſeuntes, ita vt mortaliter peccent, ſi in hoc delinquant. Tum quod ſacri Canon. id expreſſe præcipiunt, *cap. Hoſpitalem, d. 42. cap. 1. de emptione, & vend. cap. Monachi, de præb. & dignit.* Trid. *ſeſſ. 25. c. 8. de reform.* Sacris autem Canonibus contrauenire in re graui, mortale eſt. Tum quod noſtra Regula id expreſsè præcipit *num. 34.* & ſupponitur *in Cap. Valent. 4. n. 47.* Tum quod id etiam præcipit Scriptura ſacra, *ad Rom. 12. & ad Hebræos 13. & Matth. 25.* Tum quod Religioſi, præſertim nos Minimi, quorum Religio non eſt diſmembrata, ſed vnita in vinculo charitatis, ac communis omnibus, & ſingulis, habent ius ad Religionis bona; vnde ſæpè dixi, quod Religio tenetur Religioſum alere ex iuſtitia; & probat Leſſius *lib. 2. de iuſt. c. 35. dub. 12. n. 68. verſ. Sed contra.* Nec maius ius habent ad bona Prouinciæ, in qua habitum ſumpſerunt, quam illius, in qua viuunt, (quando in illis non fiunt filiationes)

cum

cum obedientia ducantur modo in hanc, modo in illam Prouinciam. Et ſicut quando profitentur, non ſe obligant ſolum ad inſeruiendum illi Conuentui, ſeu Prouinciæ, in qua profitentur, ſed toti Religioni in communi, ita è conuerſo tota Religio in communi ſe obligat ad illum alendum vbicunque reſideat cum Superioris licentia. Quare Religioſi peregrinantes, ſeu itinerantes cum licentiis ſuorum Prælatorum non debent recipi propriè tanquam hoſpites, ſed tanquam Fratres ius habentes ad veſcendum cibis, qui comeduntur in illa Communitate, in qua degunt, eodem prorſus modo, ac Fratres in illa reſidentes de familia. Attento etiam & præſertim, quod hoſpites ſunt ſubditi illorum Superiorum in quorum Conuentibus degunt, tum ſecundùm ius commune, tum ſecundùm noſtras conſtitutiones, vt probam *tom. 2. Religioſi, q. 1. cap. 8. num. 21.* Vide quæ dico *tom. 2. priuil. in conſt. 6. Vrbani VIII. num. 1.*

3. Ex quibus collige, quod meo videri, Conuentus tenetur Fratri hoſpiti venienti cum ſua obedientia, & non habenti pecunias, vel quia eas amiſerit, vel conſumpſerit, vel quia ei fuerint ſublatæ, ſoluere modeſtum, & Religioſam paupertatem olentem naulum, & ei prouidere vſque ad alium eiuſdem Religionis Conuentum, vt poſſit ſuam obedientiam complere. Ex quo enim incedit cum obedientia ſui Superioris, habet ius, vt veſcatur bonis ſuæ Religionis; & videtur, quod poſſit obligare Religionem tanquam procurator, vt negotium ſuæ Religionis vtiliter gerat, alioquin ſi pecunias ſibi in viaticum datas amiſerit, & non poſſit pedibus mendicando incedere, cogeretur permanere in Conuentu, ad quem diuerterit, & ſic non poterit obedientiam ſui Superioris complere.

4. An autem Conuentus hoſpitij poſſit deinde elargitam pecuniam repetere à Conuentu Prouinciæ, ex qua hoſpes diſceſſit, poteſt eſſe dubium. Sed quicquid ſit de iure, vellem, vt poſſet repetere, nam ſic faciliores eſſent Superiores Conuentuales, qui communiter ſolent eſſe auari, ad prouidendum hoſpitibus de neceſſariis.

5. Noto 3. quod ſi aliquis Frater hoſpes infirmetur in aliquo Conuentu, non tenetur Conuentus, à quo diſceſſit, quicquam reſarcire Conuentui, in quo infirmatus eſt. Ita pro Ordine noſtro ſtatutum eſt *in cap. Toloſan. num. 30. in cap. 2. Rom. num. 18. in cap. 1. Ganuenſ. num. 21. & in cap. Paula num. 39.* vbi ſic habetur. *Sed quantum ad Fratres de Conuentu in Conuentum per obedientiam tranſmigrantes, & in alieno Conuentu ægrotantes, definierunt, quod iuxta facultates talis Conuentus, vbi eos infirmari contigerit, iuxta Regulæ noſtræ tenorem, charitatiuè tractentur. Nec propter hoc Fratres alterius Conuentus Conuentui, vbi eum infirmari contigerit, aliquid, reſarcire, ſeu reſtituere teneantur.*

6. Ex quibus collige, quod ſi aliquis Frater hoſpes propter aliquod delictum detineatur in carceribus Epiſcopi, vel Inquiſitoris, teneatur Conuentus eum ibi alere, nec poſſit per hoc quicquam prætendere ab ea Prouincia, à qua hoſpes ille diſceſſit, ſeu in qua hoſpes ille moratus, vel ſumpſit habitum; valet enim argumentum ab infirmitate corporis ad infirmitatem animi, vt notat Barboſa *in locis communibus, lit. A, n. 104.*

7. Sed quæres, an Correctores locales teneantur recipere, & alere Fratres fugitiuos, & ſine obedientia ambulantes, ac, ſi infirmentur, curare? Reſpondeo quod de iuſtitia non tenentur, cum ſint extra obedientiam. Et colligitur ex noſtro ſtatuto citato *n. 5.* ibi, *per obedientiam*, vbi innuitur, quod ſi tranſeant ſine obedientia, non tenetur Religio eos alere. Attamen pro Ordine noſtro *in capit. Romano 6. numero 13.* *Concedunt Patres, quod, ſi ſint infirmi ipſi fugitiui, poſſint retineri vſque ad ſanitatem; & alij etiam per tres dies, ſecundùm pium Religionis morem retineantur, & ſtatim poſtea remittantur ad ſuos legitimos Superiores.* Vbi noto illa verba, *poſſint retinere*; & illa, *ſecundùm pium Religionis morem*; quæ innuunt, non teneri ex iuſtitia Correctores fugitiuos infirmos curare, & ſanos recipere, ſed ſolum ex charitate. Quod ſtatutum ſanctum, & laudabile eſt.

8. Statutum autem, quod aliqui intentarunt, vt fugitiui ſtatim ac aliquem Conuentum appulerint, incarcerentur, habitu ſpolientur, & in carceribus detineantur, quovſque fugitiuorum Superior Prouincialis admonitus fuerit, & de tali fugitiuo, quid faciendum fuerit, reſpondeat. Zelum quidem Regularis obſeruantiæ, & fugitiuorum frænum præſeferre videtur, ſed non ſecundùm ſcientiam: nam moraliter eſt impoſſibile ſeruatu, & videtur contra charitatem, & Religioni damnoſum. 1. probatur; nam pone, quod aliquis fugitiuus ex Prouincia Germaniæ, vel Poloniæ veniat ad hunc Conuentum Genuenſem v. g. ſi debeat detineri in carceribus, quovſque veniat reſponſum à Prouinciali Germaniæ, detinebitur per duos, aut tres menſes cum diſpendio Conuentus? Et pone, quod Prouincialis ille ſit inimicus dicti fugitiui, cum Prouincialis ſciet, ipſum fugitiuum eſſe carceratum, non reſpondebit niſi poſt multum temporis: Sed pone, quod reſpondeat, quod dictus fugitiuus perpetrauit aliquod delictum, & quod detineatur in carceribus, quovſque proceſſum mittat, eritne expectandus dictus proceſſus? Certè hæc tempus requirunt, diſpendia cauſant, & nullum remedium adhibetur fugitiuis; & cum fugæ aliquando caoſentur ex leuitate, ſupra meritа quis punietur vt plurimùm; deinde cum proceſſus non poſſit terminari ſine reo, cui dandæ ſunt defenſiones, à quo poterit excipi ſuper depoſitione teſtium? Si ſuper his omnibus ſcribendum ſit Prouinciali Germaniæ, quantum temporis requiretur? Tandem pone, quod Prouincialis Germaniæ reum condemnet ad carcerem per annum; iſta pœnitentia vel eſſet implenda in loco delicti, vt de iure videtur; & tunc licentiato fugitiuo è carceribus, quis illum ducet ad Prouinciam Germaniæ? Vel eſſet implenda in Conuentu Genuenſi, & non videtur, cur debeat ita grauari. Alia multa incommoda in hoc ſunt, quæ aliis conſideranda relinquo, & quæ ſtatutum illud reddunt moraliter impoſſibile. 2. Scilicet quod ſit contra charitatem, conſtat. Tum quia fraterna charitas poſtulat, vt indigenti, quamvis peccatori, ſubueniamus: at ſubuenire non eſt peccatorem Fratrem carceribus detinere, habituque ſpoliare, & quæ charitas eſt, fugientem ex leuitate ita crudeliter recipere? Tum quia hominis animus precibus facilius trahitur, quam baculo, vnde facilius ſuadetur alicui benignitate, vt ad propria reuertatur, quam carceribus. Tum quia pone, quod aliquis ſit grauatus à ſuo Superiore, & vt talis recurrat ad maiorem Prælatum, iſte certè ſine obedientia ambulabit, quis enim eam illi dabit? Hic autem ſi tranſeat per aliquem Conuentum, ſecundùm illud ſtatutum eſſet incarcerandus; ſed cur? cum afflictus non ſit affligendus? Quod autem tale ſtatutum futurum eſſet Religioni damnoſum, patet, Nam nullus fugitiuus Conuentus petet, ſed omnes in cauponis per Ciuitates remanebunt, cum ſcandalo ſæcularium; ſcandalizantur enim ſæculares videntes Religioſos cauponam petere in locis, in quib. adſunt Conuentus eiuſdem Religioſi; & ex hoc Religio multum perdit; putant enim ſæculares, quod Conuentus nolit dictos hoſpites recipere, & ipſi fugitiui ad ſe excuſandum id dicunt. Adde, quod, ſtante rigore huius ſtatuti, multi, vt habeant quò recurrant, falſificabunt

bunt obedientias, ex quarum falſificatione quantum damnum proueniat Religioni, nemo non nouit. Tolerabilius ergo eſt, fugitiuos Fratres hoſpitio recipere, charitatiueque tractare, hortarique, vt ad propria redeant, illos cum literis commendatitiis, & veniæ impetratoriis dimittere, quàm ipſos carceribus detrudere. Concludo itaque, quod Superiores locales tenétur ex iuſtitia Fratres hoſpites recipere, ac benignè tractare: ad hoſpitandum inuitare, infirmos curare; quod ſi non faciant, peccant mortaliter, & poſſunt ex hoc ſolum officiis ſuis priuari. Quod mihi ſatis probat *cap. Archidiaconum, d.85.* in quo in hoſpitalis promoueri vetatur, ſed illud crimen, quod impedit promouendum, deiicit promotum, quando eſt ex ſua natura malum. Ergo.

9. Noto vltimo, quod qui habent obedientiam à Reuerend:ſſ. P. Generali non poſſunt è Prouinciis, ſeu Conuentibus, in quibus degunt diſcedere, niſi prius originale ipſius obedientiæ monſtrauerint P. Prouinciali Prouinciæ, à qua diſcedunt. Ita ſtatutum eſt *in cap. Rom.7. ſiſſ.*10. *matutina* decreto penultimo; & eſt rationis valdè conſonum: tum quia ipſi cura incumbit omnium Conuentuum, & Fratrū ſuæ Prouinciæ, vnde debet ſcire quidquid in illa Prouincia agitur, vt regimen ipſius ſit Religioſum, & rationabile: tūm quia ita dictat ratio ipſa naturalitatis, & vrbanitatis: tum quia contrariorum eadem eſt diſciplina, vt dicunt Philoſophi, & Iuriſtæ, ſed quando quis accedit ad aliquam Prouinciam ante omnia literas obedientiales oſtendit Patri Prouinciali illius Prouinciæ, ergo debet eas literas oſtendere, vt verificetur doctrina Philoſophi, Patri Prouinciali Prouinciæ, quando à Prouincia diſcedit: tum quia ita habet inueterata, & legitimè præſcripta conſuetudo Religionis: vnde ſi aliquis ſine oſtenſione dictæ originalis obedientiæ facta Prouinciali Prouinciæ, vt dictum diſcedentem punire tanquam fugitiuum. Nec ſufficit dictas obedientias oſtendere Correctori Conuentus, à quo diſcedit propter dicta; quinimo poſſet Corrector, qui id permitteret tanquam vſurpator alienæ iuriſdictionis à Prouinciali puniri.

CAPVT V.

De forma mittendi Fratres ad ſumendos ordines.

FRater N. Ordinis Prouincialis. Dilecto nobis in Chriſto, &c. Præſentium vi, ac tenore tibi præfato præcipimus, ac mandamus, vt ad Subdiaconatus Ordinem te conferas ſuſcipiendum; Perillaſtrem, Reuerendiſſimumque D. D. Epiſcopum N. in cuius Diœceſi localiter commoraris, ſeu alium quemcumque, ipſomet N. ordinationes non celebrante, obnixè rogantes, vt eodem te ordine inſigaire, ac ſuper interſtitiis, Eccleſiæ noſtra vtilitate, vel neceſſitate ſic poſtulante, diſpenſare dignetur. Nos enim de ſua eidem ſufficientia, tum quò ad mores, ſcientiam, & ætatem, tum quò ad reliquas à ſacris Canonibus, & Tridentino præſertim Concilio requiſitas conditiones fidem facimus, atque atteſtamur. Demum verò huiuſmodi beneficij dignitatem cum remetiri nulla alia ratione poſſimus, niſi in templis, niſi in mediis religionibus, cæremoniiſque altarium, nullum profectò diem lapſurum ſpondemus, quo non ſuæ Perillustris, ac Reuerendiſſ. Dominationis memoriam deferendo ſacrificio excitemus, vbi Patri Filius immolatur. In quorum, &c.

CAPVT VI.

De eadem forma ſub amplioribus verbis.

QVæ ad Sacroſancti Altaris miniſterium, diuini cultus honorificentiam, Catholicæque Eccleſiæ vtilitatem, atque incrementum conducere videatur, ea nobis, quibus alios regendi cura, meritis licet imparibus, eſt commiſſa, verbis illis Apoſtoli disertè præſcribi penſamus. Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple. *Atque ita cum ex miniſtrorum Eccleſiæ deputatione ea omnia profluere quotidiano diſcamus experimento, ad eiuſmodi ſane miniſtros (ſi quos idoneos reperimus) prudenter, ac ſollicitè cooptandos maxima incendimur cupiditate. Vobis igitur, præmemoratis eiuſdem noſtri Ordinis Clericis profeſſis, atque in minoribus ordinatis, probis, honeſtiſque moribus, ac literaria diſciplina ſatis imbutis, in ætate legitima conſtitutis, nec non in ſuſceptis ordinibus exercitatis, omnibuſque tandem, iuxta Tridentini Concily ſanctiones, Summorumque Pontificum decreta, inſtructis, ac exornatis, in virtute S. Obedientiæ præcipimus, ac mandamus, vt ad ſacrum Subdiaconatus ordinem ſuſcipſeadum vos conferatis; Perilluſtrem, ac Reuerendiſſimum D. D. Epiſcopum N. in cuius Diœceſi localiter immoramini; ſeu alium quemcumque Perillaſtrem, ac Reuerendiſſimum Antiſtitem, ad quem, ipſo N. Ordinationes non celebrante, diuertere contigerit, exorantes, vt præfato vos ordine inſignire, ac ſuper interſtitiis quibuſcumque ſi opus eſt diſpenſare dignetur, Eccleſiæ noſtra neceſſitate, vel vtilitate ſic ſuadente. Cuius quidem ſuæ Perilluſtris, ac Reuerendiſſimæ Dominationis præclari erga nos meriti memoriam nulla vnquam delebit obliuio. Et Dominus vos benedicat. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod pro declaratione clauſularum iſtarum formarum videnda ſunt quæ dico *tom.2. Relig.cap.7.*

2. Noto 2. quod Vrbanus VIII. per ſuam conſtitutionem 44. quam habet *to.4.Bullar.fol.*319. conceſſit Fratribus S.Franciſci de Obſeruantia, in partibus indiarum Occidentalium commorantibus, vt poſſint ordinari à quocumque catholico Epiſcopo, ad omnes, etiam presbyteratus ordines, etiam extra tempora, & non obſeruatis interſtitiis, & ordine antea ſuſcepto non exercitato. Quod tamen priuilegium non valet extra illas partes Indiarum, propter illam particulam taxatiuam, *tantùm*, quæ in dicto priuilegio habetur. Poſſunt tamen alij Mendicantes cum dictis Minoribus in priuilegiis participantes, habitantes in dictis partibus Indiarum, eodem priuilegio ibidem vti, quia in eo, quoad hoc, nulla adeſt particula reſtrictiua.

3. Noto

3. Noto 3. quod in Clericis ſecularibus communior opinio tenet, literas dimiſſoriales ad ordines valere etiam poſt mortem Epiſcopi, qui eas conceſſit, & conſequenter poſt multum temporis, vt videri poteſt apud Barboſ. *de poteſt. Epiſc. par. 2. alleg. 7. n. 13.* licet alij contrarium ſentiant; vt Rebuffus *in praxi, tit. Formula dimiſſor. liter. num.* 40. & 41. Sanctus Carolus Borromæus *part. 3. actorum Eccleſiæ Mediol. tit. Edictum de ſacra ordin. verſ. Litera verò*, ita ſtatuit. *Litera verò dimiſſoria de ordine ſuſcipiendo ne vetuſtiores ſint duobus, vel tribus menſibus, à die ſacra ordinationis ſupputandis.* Et huic opinioni fauet multum Nauarr. *lib. 1. conſil. de Cleric. peregrin. conſ. vnic. n. 6.* Apud Regulares tamen, & præſertim apud Minimos, dicendum eſt, dictas literas dimiſſoriales non valere niſi poſt duos, aut tres menſes, ſeu ab vna ordinatione ad aliam. Ita teneo, ſola conſuetudine noſtræ Religionis fundatus, *tomo. 1. priuileg. in conſtitut. 2. Iulij II. num.* 23. Quod nunc confirmo, & probo 1. auctoritate B. Caroli *loc. cit. verſ. Afferant literas*; vbi loquendo de Regularibus, ait. *Afferant literas dimiſſorias à Superiore de ordine ſuſcipiendo, quo eorum quiſpiam initiandus eſt; quæ literæ ne vetuſtiores ſint, duobus, vel tribus menſibus, à die ſacra ordinationis ſupputandus* 2. Probatur. Quia in decreto Sacræ Congregat. Concilij *de anno 1596. ſub die 15. Martij*, facto de mandato Clem. VIII. præcipitur Superioribus, ne mittant Fratres ſibi ſubditos ad ſuſcipiendos ordines, niſi ad Epiſcopos, in quorum Diœceſibus ordinandi de familia commorantur. Quod ſi dicti Epiſcopi ordinationes non celebrent, conceditur, vt poſſint mittere ad alios quoſcunque, *Modo non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus, vel abfuturus; vel nullas habiturus eſſet ordinationes.* Sed hoc decreto ſtante in viridi obſeruantia, vt nunc eſt, non poſſunt valere literæ dimiſſoriales ad ordines, niſi ab vna ordinatione ad aliam. Quod probo, quia alioqoin ſequeretur, quod poſſet Prælatus dictis literas teſtimoniales concedere alicui ſubdito, & hic poſſet differre executionem illarum in id tempus, quo Diœceſanus ordinationes non celebraret; & ſic Prælatus effugeret pœnas in dicto decreto inflictas, & ſubditus haberet intentum ſuum, & eleganter deluderetur dictum Congreg. decretum. 3. Quia in Conc. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 8. de reformat.* præcipitur Epiſcopis, quod nullum ordinent ſine literis teſtimonialibus facientibus fidem de vita, & moribus ordinandi, & cum qui hodie bonus eſt, cras poſſit eſſe malus, excommunicatus, & cet. ſtante fragilitate noſtræ naturæ, non videntur dimiſſoriæ facientes fidem de moribus poſſe valere poſt triennium, neque etiam poſt trimeſtre, ad faciendam fidem de moribus præſentibus, quæ eſt ratio Nauarr. *loc. cit. de Clericis peregrinis.* 4. Quia aperiretur ianua fraudibus, & vagationibus. Poſſet enim quilibet poſt ſemel obtentas literas dimiſſoriales, illarum prætexto per multum temporis vagari, ac etiam meritas pœnas impunè effugere. At fraudibus via aperienda non eſt: *Clem. 1. de vſuris, leg. In fundo, ff. de rei vendic.* Itidem poſſent ſuperiores parum timorati reſeruare ſibi aliquas ſimiles literas in alba papyro cum officij ſigillo, dandas poſt ſuorum officiorum terminationem cuicunque voluerint, ſub datis temporum, quibus officiis fungebantur; quod in grauiſſimum redundaret Religionis damnum. 5. Quia in noſtro Ordine ita habet conſuetudo, quam ego ab anno 34. quod indignè in Religione viuo, ita ſemper obſeruari vidi; & ſic ſemper fuiſſe in Religione obſeruatum audiui à noſtris ſenioribus. At à dignis, & laudabilibus conſuetudinibus eſt recedendum, cum parem habeant vim cum legibus; *leg. De quibus, ff. de legib. §. Ex non ſcripto*, Barb. *de axiom. iuris, verbo Conſuetudo, num. 5.*

4. Noto 4. quod dictæ literæ dimiſſoriæ in Ordine noſtro morte concedentis, ſeu officio finito, expirant. Probatur 1. ex dictis, quando mors ſecuta eſt poſt tres, aut quatuor menſes, & præſertim id probat 3. ratio. 2. Quia alioquin maxima irrogaretur iniuria ſucceſſori, ſine enim eius voluntate, immò cõtra eius voluntatem poſſet illius ſubditos ordinari, contra *cap. Eos, qui, & cap. final. de tempor. ordin.* Et cum ſuperiores ſoleant in termino ſui officij eſſe liberaliores in gratiis concedendis, maximè quandò ſunt parum timoratæ conſcientiæ, poſſent alicui indigno dictas literas concedere, quod graue multum eſſet ſucceſſori. 3. Quia miſſus ad viſitandam aliquam Prouinciam re integra, morte mittentis, non poteſt eam amplius viſitare, *cap. Relatum, cap. Gratum, de offic. delegat.* Ergo pari modo miſſus ad ordines ſuſcipiendos, morte, ſiue naturali, ſiue ciuili mittentis, non poteſt eos amplius ſuſcipere. 4. Quia licentia, quæ non poteſt concedi ſine cauſæ cognitione, expirat morte concedentis. Ita Panor. *in cap. Nemini, num. 9. de offic. Legat.* qui exemplificat in eo, qui habet licentiam generalem ab Epiſcopo, vt cui voluerit confiteatur, & ait, quod hæc licentia ſimpliciter, mortuo, vel reuocato Epiſcopo, expirat, quia Epiſcopus non poteſt dare iſtam licentiam cum præiudicio Eccleſiæ parochialis ſine cauſæ cognitione, & conſilio ſui Capituli, quia hoc eſſet irrogare præiudicium Eccleſiæ Parochiali, quam doctrinam ſequuntur Syluest. *verb. Confeſſor 1. quæſt. 7.* & Antonin. *3. parte, titulo 17. cap. nono §. Sextus effectus eſt*, vbi ait, quod qui habet licentiam abſoluendi à reſeruatis, mortuo Epiſcopo, vel tranſlato, ea amplius vti non poteſt, Ergo pari modo, qui habet licentiam ſuſcipiendi ordines mortuo, vel functo officio concedente, ea amplius vti non poteſt, quia eſt præiudicium ſucceſſoris. 5. Quia in Ordine noſtro obedientiæ datæ à Prælatis ſubditis, ſiue gratioſæ ſint, ſiue odioſæ, re integra, morte politica, vel naturali concedentis, expirant; ſic ſemper obſeruatum eſt in Religione, vt audiui à ſenioribus. Ergo etiam ceſſare debent licentiæ ad ordines. 6. Quia licentia de non reſidendo alicui conceſſi expirat morte concedentis, vt docet Gloſſ. *in capite, Cum ad hoc, de Clerico non reſid. verb. Et prædeceſſorum ſuorum*; quia eſt in præiudicium ſucceſſoris. *ad cap. Si cui, de præb. in 6. & cap. Si ſuper gratia, de offic. deleg. eod. lib.* Et ad Doctores, dando dicunt, quod gratia morte concedentis non expirat, reſpondeo, quod intelliguntur de gratia, quæ ſucceſſori non præiudicat, ſeu de gratia, quæ iam ſortita eſt ſuum effectum.

Quinto. Noto quinto pro Oblatis, qui obtinuerunt licentiam tranſeundi ad ordinem Clericorum, quod *die* 18. *Nouemb.* 1633. exiit decretum S. Congreg. Regul. ſub hac forma. *In cauſa Fratris Ludouici Piccinini Ordinis Minimorum, qui obtenta facultate per literas in forma breuis, tranſeundi à ſtatu Laicali ad Clericalem, & ſe promoueri faciendi ad omnes ſacros, etiam presbyteratus ordines, de licentia tamen ſuorum ſuperiorum, ſe promoueri fecit ad dictos ordines ab Epiſcopo Caprularum, non ſolum abſque licentia Patris Generalis, verum ipſo contradicente, licet Epiſcopus prædictus aſſeruerit, illum promouiſſe vigore dicti breuis, ac de licentia Nuntij Apoſtolici Venetiarum, & Prouincialis Prouinciæ dicti Fratris Ludouici. Sacra Congregatio Cardinalium, negotiis Regularium Præpoſita, Eminentiſſ. Gypſio referente, cenſuit, prænominatum Fratrem Ludouicum Piccininum ſuſpendendum prout præſentis decreti virtute ſuſpendit ab executione ſuorum ordinum, arbitrio S. Congregationis. Romæ die 18. Nouembris, 1633. F. Antonius Cardinalis S. Onuphrij, Antonius Ternielius Secretarius.* Aduerte, quod

clauſula

clauſula in huiuſmodi breuibus apponi ſolita, *De conſenſu Superiorum*, intelligenda eſt de Generali Ordinis, & de Prouinciali Oblatorum, prout declarauit eadem Sacta Congregatio *anno Domini* 1630. *die* 2. *Auguſti*; quam declarationem refero *tom.* 2. *Religioſi, quæſt.* 3. *cap.* 1. *n.* 149.

6. Noto 6. quod in Ordine noſtro fugitiui ſunt inhabiles ad ordines ſuſcipiendos quouſque per Generale, aut Prouinciale capitulum rehabilitentur per ſtatuta capituli Toloſani *num.* 22. & Genuent. 7. *n.* 27. & congruit *caput Legi* 16. *q.* 1. Vtrum vero dicti fugitiui poſſint in ſuſceptis ordinibus miniſtrare pendet ex illa quæſtione, an fugitiui ſint excommunicati, de qua *tom.* 1. *relig. ſub d. q.* 1. *cap.* 26. §. 1. *ad finem*, pro qua videndus Suar. *tom.* 4. *de relig. tract.* 1. *lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 9. & 10. Et quod dico de fugitiuis intellige multò magis de apoſtatis, qui nec ordinari poſſunt, nec miniſtrare in ſuſceptis ordinibus, vt pro ordine noſtro ſtatutū eſt *in c. Romano* 2. *n.* 7. & *Barchinonenſi* 1. *n.* 10. eſt de iure, vt probaui *ſupra lit. A. c.* 20. *n.* 6. Et quod dico de fugitiuis, & Apoſtatis intellige etiam de his, qui propter alias cauſas ſunt priuati voce actiua, & paſſiua, *cap. fin. de temp. ordin. cap. Cum ſit de ætat. & qualit. ordin.* nam ordines non conferuntur niſi perſonis benemeritis, vt dicitur *in dicto cap. Legi*, taliter autem priuati non ſunt benemeriti. Deinde ordines dignitatem dicunt Eccleſiaſticam, *cap. Ad aures, de temporibus ordin.* qua iſti ſunt priuati. Et quod dico de priuatis vtraque voce, intellige etiam de priuatis vna tantum: nam illa priuatio deformitatem dicit, & grauem, qua ordinandus carere debet ſecundum prædicta iura, ordinandus autem debet laudabiliter vixiſſe, & ſe ipſum primitus dignum probare, *c. Quicumque. d.* 77. Et ita ſeruatur in religione noſtra quoad ordinum receptionem, quoad miniſtrationem verò in ſuſceptis, niſi ſpecialiter ſint priuati, aliter dicendum eſt.

LITERA P.

CAPVT PRIMVM.

De forma participationum bonorum Religionis, quæ datur deuotis amicis.

FRATER, *&c. Vobis, &c. Tot præclara in nos ordinemque noſtrum à vobis collata beneficia, quod in nobis eſt remetiri, noſtra maximè intereſſe exiſtimamus. At quid rependere ij cogitent, qui eam Apoſtolis, relictis omnibus, ſecuti ſunt Dominum? quorum poſſeſſio inopia eſt, & diuitiæ religioſa paupertas? Quamvis autem argento, atque auro carentes, inopes eſſe videamur, referendæ tamen gratiæ, rediMendique beneficij iure omnino priuari nequaquam paſſus eſt cæleſtis ille Agnotheta, cuius ſe obſequio devouerunt Cœnobitæ. De ſuis namque theſauris infinitis ſpirituales diuitias largiter, copioſeque eiſdem communicando, licet nihil in terris habentes, omnia tamen voluit poſſidere. Diuinæ igitur liberalitati maximè fidentes, vt omnibus præſentis noſtri Ordinis bonis, precationibus, lectionibus, ſuccollationibus, abſtinentiis, concionibus, metanæis, chamæuniis, peregrinationibus nimirum, oblationibus, ſuffragiis, penſitationibus, ac cæteris, quæ ab vniuerſis eiuſdem Inſtituti Fratribus, vel Sororibus ille ipſe, à quo bona cuncta procedunt, fieri largitus fuerit, omnes, ac ſinguli potiamini, harum ſerie, ac tenore concedimus, & indulgemus: Quatenus ſcilicet ſpiritualibus hiſce ſuffulti, bracteata hæc nihil facere, vera bona amare ſtudeatis, illiſque frui, & ſatiari tandem cupiatis, in nomine Sanctiſſimæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. In quorum fidem, &c.*

1. Nota, quod pro declaranda iſta materia participationum, videnda ſunt, quæ dixi *tom.* 2. *Relig. q.* 3. *cap.* 6. vbi ex profeſſo eam tracto. Hic ſolum addo, quod nimia abundantia dictarum participationum reddit illas contemptibiles, cum ſint alioquin theſauri inæſtimabiles, vnde meo videri non deberent concedi, niſi verè benefactoribus, & amicis, & cum conſenſu capituli localis, & illi, quibus conceduntur deberent ſcribi in aliquo libro particulari ad hoc vt poſt eius mortem Religio illis debita officia celebraret. Addo etiam, quod participationes Generalis, qui functus eſt ſuo officio non valent tempore ſucceſſoris propter ea, quæ ſupra dixi *de dimiſſoriis litera O. cap.* 6. quod etiam conſuetudo approbauit.

CAPVT II.

De forma inſtituendi Prædicatorem.

FRater, *&c. Ordinis N. Prouincialis R.P.F.N. &c. Et vitæ Religioniſque noſtræ præſcripto, atque inſtituto, diuinorum contemplationi Religioſos noſtros ita intentos, atque addictos eſſe oportere exiſtimamus, vt gregem tamen Dominicum conſiliis, monitis, confeſſionibus, atque id genus aliis pietatis officiis, & verbi potiſſimum diuini prædicatione iuuare, & paſcere nullatenus obliuiſcantur. Cum verò, qui populis euangelizent, iuxta Apoſtoli vocem, à Paſtoribus ſint mittendi, harum idcircò literarum noſtrarum ſerie, ac tenore, te præmemoratum Patrem, cuius in concionando ſanam doctrinam, præclaras animi dotes, mores honeſtos: animarumque zelum ſatis, ſuperque cognouimus, ad verbum Dei, non in noſtris tantùm, ſed & in cæteris quibuſcumque orbis Eccleſiis, cuiuſlibet reſpectiuè loci Paſtoris accedente licentia, diſſeminandum admittimus, & approbamus. Ad ſanctæ obedientiæ meritum tibi præcipientes, vt à falſis, ſcandaloſis, minúſve puris doctrinis, quæ ſanctam Roman. Eccleſiam, Chriſti ſponſam, Catholicorum matrem, vnicam, ac ſolam Paradiſi ianuam, vel eius Paſtores, ac Prælatos, ſiue etiam bonos fidelium mores offendere quoquomodo poſſent, prædicandis omnino abſtineas. Sanctorum quinimmo Patrum, Catholicorum Doctorum veſtigiis, placitiſque inhærens, cæleſtia virtutum ſemina, Chriſtianamque diſciplinam in hominum corde ita ſtudeas conſerere, vt vitiis inde, atque inolitis prauæ affectionis radicibus extirpatis, nouæ in agro militantis Eccleſiæ plantationes, cæleſti agricolæ reſeruandæ, poſſint inueniri. In quorum fidem, &c.*

CAPVT III.

De eadem forma ad inſtantiam alicuius Prælati, vel communitatis.

FRater N. &c. Illuſtriſſimi, ac Reuerend. D. D. N. Epiſcopi N. incredibili beneuolentia, ac humanitati, qua cunctos Inſtituti noſtri, atque huius præcipuè Prouinciæ N. Religioſos complectitur in dies, gratificari quam maximè cupientes. Harum ſerie, ac vi te pralibatum Patrem, cuius ſcientiæ dignitas, morumque diſciplina, necnon in dicendo facundia, in reprehendendo modeſtia, in docendo facilitas, in monendo ſuauitas, ac dulcedo, in adhortando vis, atque ardor non obſcura nobis innoteſcunt, inter alios præcipuè ſelegimus, per quem illuſtriſſimi eiuſdem, ac Reuerendiſſimi D. Epiſcopi, Concionatorem noſtri Ordinis pro hac proxima Quadrageſima à nobis expoſcentis petitionibus, ac votis obſecundaremus, cuique verbi Dei in Ciuitate N. diſſeminandi munus, atque officium concrederetur, prout his literis re ipſa concredimus, ac demandamus. Præcipientes itidem, vt idoneam, atque opportunam diſcedendi tempeſtatem nactus proficiſcaris, ne qua interpoſita mora, noſtrum præfato D. Epiſcopo obſequendi ardentiſſimum ſtudium, noſtraque Religionis decus vileſcat, & paruuli, qui doctrinæ Euangelicæ panem ſuſpirant, cogantur inſerire, dum qui frangere debet, vitio ſuo negligit intereſſe. Illudque tandem ſeriò te commonemus, vt tanquam bonus agricola vitia extirpare, virtuteſque conſerere, & cordi potius, quam auribus, prædicare quam diligentiſſimè ſtudeas; ita enim fiet, vt concionatoris Apoſtolici munus abſolutiſſimè perficias, & immarceſcibilem gloriæ laureolam à ſummo omnium opifice Deo fœliciùs conſequaris. In quorum fidem, &c.

CAPVT IV.

De eadem forma, quando aliqua Ciuitas Prædicatorem petit in particulari.

FRater, &c. Tibi, &c. Iucundo nominis tui, tuarumque virtutum odore, atque ea præſertim, quæ in te elucet, concionandi facundia, electi ciues N. maximo ſe deſiderio affici nobis ſignificarunt, vt te hac proxima Quadrageſima ad verbum Dei ſibi annuntiandum conſtitueremus. Nos qui latam vbique ingenij tui frugem, atque vberes ſacræ doctrinæ fructus, ad laudem, & gloriam Dei in agro Dominico ſpargi non parum auemus, eorundem ciuium votis, ac propenſæ erga noſtrum Ordinem voluntati obſequi cupientes, tibi vt ad ſacri Euangelij ſemen in eorum cordibus ſtato tempore ſeminandum te pares, atque accingas, harum ſerie præcipimus, & mandamus, quod quidem Chriſtiani Euangeliſtæ munus vt obire queas laudabilius, paternæ, Apoſtolicaque voce obſecramus, vt, perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis aures titillantibus, fucatiſque puerorum nugis, ineptiiſque relictis, Chriſtum tantummodo Crucifixum è Cruce religioſæ vitæ, quæ eſt vera docentis cathedra, aptumque Euangeliſtæ ſuggeſtum, ſyncere ſtudeas prædicare. In quorum fidem, &c.

CAPVT V.

De forma, qua Prælatus poteſt ſe excuſare, quod non poſſit Prædicatorem petitum mittere propter eius infirmitatem.

MAxima nos affecerunt lætitia literæ veſtræ, ſummi quidem officij plenæ, ſummaque humanitatis. In ea verò animi noſtri iucunditate hæc nobis vehemens moleſtia fuit, quod ea præſtare non poſſimus, quæ veſtræ nouimus pergrata fore voluntati. Noſtri Ordinis Concionatorem eximium P. F. N. poſtulatis, qui ſuaui, ac periucundo euangelicæ doctrinæ pabulo hac proximè futura Quadrageſima vos recreet, ac conſoletur. Nihil ipſi, (& credite) nilque nobis antiquius, quam vobis ea in re gratificari. Nec quicquam ſanè tam arduum, tamque difficile exiſtimaſſe, quin illud veſtra cauſa libentiſſimè ſubiremus; ſic enim præcipuus exigit deuotionis affectus, ſis maxima, præclariſſimaque beneficia, quibus, & Religionem totam, atque hanc præſertim Prouinciam N. antea cumulaſtis, & in dies non deſiſtitis cumulare. Sed tamen cum noſter idem Concionator exaſperata cuiuſdam febris paroxyſmo diebus exactis occupatus, in eam redactus ſit corporis imbecillitatem, vt nulla prorſus ſit ſpes neceſſarias ſacræ exercitationi vires tam breuis temporis ſpatio reuocandi, muneris noſtri eſſe putauimus, ſi ad excuſationem noſtram benignè ſuſcipiendam humanitatem veſtram his literis incitaremus. Etſi namque ſpiritus aduerſus carnem concupiſcens, in veſtra gratia officijs ſuis conquirenda plurimus ſit, atque ardentiſſimus, cum tamē, quæ ab eodem patre ſuſcepta, atque inſtituta ſunt, ingenij monimenta, ſine corporis ope, ac ſubſidio perfici, ac perpoliri, memoriaque commendari, ſeu etiam voce ipſa, ſtomacho languente, pronuntiari nequaquam valeāt, fieri planè non poſſe vobis pollicemur, vt tam grauis ab ipſo, laborioſaque prouincia ſuſcipiatur. Quamobrem æquo animo ferenda iactura, ſi qua ineſt, diuinæque obſecundandum voluntati: Nam neque, qui plantat, neque qui rigat, eſt aliquid, ſed qui incrementum dat Deus; cuius inſcrutabili conſilio, ac prouidentia factum eſſe putate, vt oppreſſus morbo decumberet, quò alius quiſpiam fortè vobis

præſto

praſto eſſet, qui & vberiori diuinæ ſapientiæ aqua vos potet, & à quo fæliciores euangelicæ doctrinæ manipulos iucundius referatis. Deum tamen interim exorabimus, vt piis veſtris faueat inceptis, ſtudiiſque, quo & Ciuitas veſtra ſeruari, & à morbo tandem confirmatus noſter Euangeliſta eximia erga nos beneficia verbi diuini prædicatione aliquando poſſit remetiri. Quod ſi aſſequetur, nulli, credite, pro vobis ſtudio parcet, ac labori. Valete in Domino. Datum, &c.

CAPVT VI.

De forma generali prædicandi, à Patre Generali conceſſa.

FRater, &c. *Vberrimos ſolet in dies præſtare fructus vinea Domini, ſi Verbo Dei, tanquam ſalutari pluuia ſuperius irrigetur. Quod cum ab ipſo Eccleſiæ naſcentis exordio, tum verò ſuccedentium annorum curriculo ad hæc vſque tempora, tot gentium, ac populorum ad Chriſti fidem conuerſione, aliiſque plurimis experientiis cernimus comprobatum. Quamobrem ne nos, qui in hac vinea, meritis licet imparibus potiſſimum adlaboramus, quibuſque vniuerſæ Religionis cura eſt indicta, in muneris noſtri executione ſegniores eſſe videamur, quos è noſtris aptos cognouimus, ad Euangelicæ prædicationis officium duximus deligendos. Cum itaque de tua doctrina, moribuſque probitis necnon exemplari vita planè ſimus edocti, licentiam tibi concedimus, vt Sacroſanctum Chriſti Euangelium vbicumque opus fuerit iuxta Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, Summorumque Pontificum conſtitutiones valeas prædicare, Altiſſimum deprecantes, vt omne opus, & miniſterium tuum ad ipſius gloriam, animarum ſalutem, & tui ipſius meritum à bonorum omnium largitore dirigatur. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod pro iſta materia Concionatorum videnda ſunt, quæ dixi *tom. 1. Religioſi, q. 1. cap. 2. tomo 1. priuil. in conſtit. 2. Sixti IV. à num. 20. & tom. 3. priuileg. cap. 2. à num 8.*

2. Noto 2. quod Prædicatores, & Lectores non tenentur ieiunare, vt docent Tabiena, *verb. Ieiunium, num. 16.* Filiuc. *tom. 2. tract. 27. q. 2. cap. 6. num. 124.* & alij apud Dianam *tom 1. tract. 9. reſol. 10.* Quod tamen limitandum eſt, niſi poſſint æque bene, ieiunando, ſuo muneri ſatisfacere. Quod habet verum, etiamſi Lectores, & Prædicatores, ratione ſtipendij dicta munera exerceant, vt habet Diana *reſol. 11.* & Leſſius *lib. 4. cap. 2. dub 6 num. 44.* nam ſtipendium vires non auget.

3. Noto 3. quod Regulares etiam ante Ordines ſacros, modo prima tonſura ſint inſigniti, de licentia ſuorum Superiorum vbique prædicare poſſunt. Ita conceſſit Gregorius XIII. prout refert Cherub. *tom. 2. Bullar. in conſtit. 95. dicti Gregor. fol. mihi* 481. de quo priuilegio mentionem facit Campan. *in diuerſ. iuris, Rubrica 12. cap. 13. num. 12.* Immò id licere abſque priuilegio, cum ſola Parochorum licentia, docet Nauarr. *lib. 1. conſil. de offic. iud. deleg. conſ. 7.*

4. Noto 4. quod Prædicatores, & Lectores S. Theologiæ prædicantes, & legentes in peccato mortali, etiam occulto, peccant mortaliter, ſecundum D. Thom. *in 4. diſt. 19. quæſt. 2. art. 2. quæſtiunc. 2. ad 4.* Palud. *ibidem, quæſt. 3. art. 3.* Alij tamen dicunt, non eſſe mortale prædicare, & legere, quando peccatum eſt occultum, ſed tantum quando eſt publicum. Ita Sot. *in 4. d. 2. quæſt. 5. art. 6.* Suarez *in 3. partem, tom. 3. diſp. 56. ſect. 3.* Val. *tom. 4. diſp. 3. quæſt. 5 p. 3.* & alij apud Dianam *tom. 3. tract. 4. reſol. 197.* Quæ opinio attenta humana fragilitate, æquior eſt, nec contrarium abſolutè docet D. Thomas *loc. cit.* Nam ait, quod dupliciter poteſt contingere, aliquem ſacram Scripturam docere. Vno modo ratione Prælationis. Et alio modo ratione magiſterij. Deinde ſubdit. *Dicendum, quod ille, qui eſt in peccato notorio, peccat, ſiue ſic, ſiue ſic doceat,* Ideſt, ſiue doceat ratione Prælaturæ, ſiue ratione magiſterij, *ſed ille, qui eſt in peccato occulto, peccat, ſi primo modo doceat, non autem ſecundo.*

CAPVT VII.

De forma, qua Prælatus Regularis poteſt monere Epiſcopum de punitione Religioſi, qui cum ſcandalo deliquit.

CHaritatis, *ac iuſtitiæ Zelo refertas accepimus Illuſtriſſimæ V. Dominationis literas, quibus inſtabat, vt F. N. indignum Ordinis noſtri Religioſum, qui ſceleſtus præteritis diebus inhoneſtum, ac grauem virum N. in publica Ciuitatis huius platea, magno cum populi ſcandalo, manus inferre auſus eſt, digna eius ſcelere animaduerſione pæna mulctaremus deque ſumpto ſupplicio Dominationem Veſtram intra menſis ſpatium redderemus certiorem. Nos, qui Illuſtris. Dominationem Veſtram ea, qua par eſt obſeruantia colimus, ac veneramur, ad eiuſmodi delicti inquiſitionem, prout de notorio iura diſponunt, perſpectis illicò literis, proceſſimus; cumque eundem N. grauiter deliquiſſe compererimus, ex noſtrarum conſtitutionum præſcripto carceribus per annum mancipandum fore iudicauimus, ac re ipſa damnauimus, actiua, & paſſiua vocibus per biennium etiam priuantes. Cuius quidem noſtræ diffinitionis, ac ſententiæ, vt Apoſtolicis pareremus mandatis, Illuſtriſſ. D. V. his literis cenſuimus commonendum. Cui etiam fauſta cuncta ab eo precamur, qui mandat ſalutes Iacob. Datum, &c.*

1. Noto 1. quod pro intelligentia huius formæ videnda ſunt omnino, quæ dico *tom. 1. priuil. in conſtit. 2. Sixti IV. num. 61. & tom. 3. dict. priuil. cap. 2. à num. 30.*

2. Noto 2. quod ad hoc, vt Epiſcopus poſſit Regularem punire, requiruntur quatuor. 1. quod delictum ſit extra clauſtra commiſſum. 2. quod ſit notorium. 3. quod ſit ſcandaloſum. 4 quod Epiſcopus inſtiterit, vt à ſuperiore puniretur. & hic punire neglexerit. Quarum conditionum ſi vna deſit, diſpoſitio Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 14.* locum non habet; hæc eſt enim natura conditionum copulatiuarum, vt vna deficiente, diſpoſitio vim non habeat, vt probat Aldrete *de diſciplina Relig. tuend. lib. 1.*

*cap.3.num.*36. Et *num.*40. affert declarationem Sacræ Congr. in qua ſtatuitur, quod Religioſus ab Ordinario capi non poſſit; quod ſi fuerit in ipſo delicto comprehenſus, ad ſuum Superiorem recta via deferendus eſt. Quod etiam dicit Diana cum aliis *tomo 3.tr.2.reſol.*532. Vnde ſi Ordinarius Religioſum capiat, & directa via non deferat ad ſuum Superiorem, vel intra terminum ſaltem 20. horarum, dicit *tom. 1. priuileg.cit.numero.*62.*&* 64. quod erat excommunicatus, & præter Doctores, quos ibi ad hoc citant, id dicit Cochier *de exempt. p.* 1. *q.* 17.*numero.* 28. *& de Conſeru. Eccleſ.p.*2 *quæſt.*97.*nu.*4. Si autem Epiſcopus tentet Regularem incarcerare, ſed de facto non incarceret, quia aufugit, non eſt excommunicatus, nam pœnæ non incurrunt, niſi ſecuto actualiter effectu. Ita idem Cochier *loc.vltimo cit.quæſt.*98.*num.*9. Et in huius doctrinæ confirmationem nota caſum, quem mihi retulit P.F. Hieronymus Trimarchi ex noſtris. In Prouincia Meſſanenſi fuerunt capti à miniſtris Curiæ Archiepiſcopalis Meſſanæ aliqui cuiuſdam Religionis Religioſi in flagranti delicto homicidij, ad carceres Archiepiſcopatus ducti, quos cum repetiiſſet illorum Religio, nec vellet illos Archiepiſcopus remittere, pro parte illius Religionis appellatum eſt ad regiam Monarchiam, quæ tandem, re bene diſcuſſâ, Præſidente in ea Illuſtriſſ. Domino Petro de Neila, in fauorem Religionis ſententiauit dictos Religioſos eſſe ſuæ Religioni reſtituendos, quæ eos puniret ad formam Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.*14. & de facto fuere reſtituti. Et hoc contigit anno 1630. die 28. Auguſti. Et aduerte, quod ſi illa Religio iniam ſuiſſet proſecuta iniuriam, debebat iſte Archiepiſcopus declarari excommunicatus.

3. Noto 3. quod ſi Regularis delinquat ita intra clauſtra, vt delictum extra clauſtrorum metas exiens generet in populo ſcandalum, non per hoc tamen poteſt ab Epiſcopo in caſu negligentiæ ipſius Superioris puniri, nec poteſt Epiſcopus hoc caſu Prælato inſtare, vt talem delinquentem puniat; nam hoc delictum non eſt commiſſum extra clauſtra, quod neceſſario requiritur ad hoc, vt Epiſcopus poſſit Superiori inſtare, vt puniat. Ita Cochier *de Conſeru. Eccleſ.p.*2 *q* 102.*à.num.*5.

4. Noto 4. quod ſi Epiſcopus Superiorem localem moneat, aliquem Religioſum cum populi ſcandalo deliquiſſe, & inſtet, aſſignato termino, vt eum puniat, & Superior localis non poſſit dictum delinquentem punire, vel defectu iuriſdictionis, vel alia de cauſa, ſed id ad Prouincialem pertineat, qui tamen longè abſit, itavt non poſſit intra terminum præfixum negotium expedire, tunc ad Superiorem localem pertinet petere ab Epiſcopo prorogationem termini, quam Epiſcopus nullo modo negare poteſt, nam terminus competens concedi debet, *cap.*5.*de dilat.cap.Secundò requiris,* §. 1. *de appell. cap. Legitima, de appell. in* 6.

5. Si quæras, an Religioſus, qui habitu dimiſſo, & ſine tonſura miſcuit ſe rapinis, homicidiis, & aliis enormibus delictis captus à Iudice ſæculari, poſſit ab eo puniri, abſque metu cenſurarum. Respondetur, quod non, niſi priùs fuerit monitus deſiſtere, quia non perdidit priuilegium. Ita Nauarr. *libro* 5.*conſil. conſil.*25.*de priuileg.* Diana *tomo primo, tract.* 2. *reſolut.* 129. vbi multos Doctores affert. Et aduerte, quod poſſunt Conſeruatores Ordinis cenſuris Eccleſiaſticis cogere Iudicem ſæcularem, vt remittat dictum Religioſum ad ſuum Superiorem, non tamen tenentur hoc facere. Vnde Prælati, qui nollent de tali ſic capto ſe impedire, nullam pœnam incurrerent, *per cap.*1. *de Apoſtatis.* Si autem dictus Regularis raptor non fuiſſet captus à Iudice ſæculari, ſed à ſuo Prælato, hic per quamcumque inſtantiam ſibi à dicto Iudice ſæculari factam, non poſſet dictum reum abſque conſenſu Romani Pontificis illi tradere. Ita Diana *loc. cit.in fine.*

CAPVT VIII.

De forma inſtituendi Præſidentem in Capitulo Prouinciali.

FRater N. Ordinis N. Generalis, Cunctis Patribus Capitulum Prouintiale in Conuentu N. celebrantibus ſalutem. Paſtoralis ſollicitudinis officium, quod ſuper omnibus Ordinis Monaſteriis, ac Fratribus diſpoſitionem diuina gerimus, licet immeriti, mentem noſtram ad ea cogitanda acrius vrget, atque exagitat, per quæ cunctarum eiuſdem Prouinciarum commodis ſedulò intendatur: atque ea, quæ ad noſtrorum ſubditorum ſalutem quietem, ac diſciplinam, necnon Religionis incrementum ſpectare videntur, quantum nobis ex alto conceditur, ſollicite foueantur. Quamobrem cum inter cætera, quibus Religio noſtra in ſpiritualibus, ac temporalibus, fælicius efflorescit, & nobis concredita ones proſperè diriguntur, probi, ac diligentis Paſtoris electio potiſſimum cenſeatur (inde enim, & totius commiſſi gregis lumen, atque ornamentum, inde honeſta vita germen, ac fructus, veluti ex Sole promanat.) Nos, qui hanc noſtram Prouinciam N. in pupilla gerimus oculorum, & commodum eius, atque incrementum medullitus, ac vehementius affectamus, probi, ac ſolliciti Paſtoris, qui conſilio eam, prudentia, & charitate moderetur, electionem ſtudio omni, atque induſtria tenemur curare. Quamobrem cum aliis detenti, Prouinciali veſtro Capitulo proximè celebrando per nos ipſos, vt iniuncti nobis officij ratio ſuadebat, intereſſe nequaquam valeamus, eiuſdem veſtri Capituli Prouincialis Præſidem P. F. N. virum ſanè prudentem ac probatum duximus deputandum, ac delegandum, prout harum ſerie, ac vi deſignamus, & delegamus. Plenariam noſtram, qua in hac parte fungimur, præſidendi, necnon in cunctis omnino Capituli eiuſdem actis, & geſtis ab initio ad finem vſque ad vltimam ipſius concluſionem aſſiſtendi auctoritatem eidem impartientes. Omnia itidem, & ſingula acta, & geſta, quæ, ipſo non præſente, fieri continget annullantes, caſſantes, atque irritantes. Omnibus denique, ac veſtrum ſingulis ad Sanctæ Obedientiæ meritum, & ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna præcipientes, vt prædictum N. tanquam noſtrum legitimum Vicegerentem, debitum ei honorem, & reuerentiam exhibendo, benignè ſuſcipiatis. Et Spiritus Sancti gratia ſit ſuper vos ſemper, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

1 Noto 1. quod pro Præſidente Capituli videnda ſunt omninò, quæ dixi *tomo primo Religioſi, quæſt. 1. cap. 31. §. 10.*

2. Noto 2. quod in Ordine noſtro Generalis habet poteſtatem præſidendi in Capitulis Prouincialibus, ſeu mittendi Præſidentes, qui in eis ipſius loco præſideant. Ita conceſſit Legiſlator ipſe *in Correct. numero.* 95. his verbis. *Veruntamen ſi aliquando Capitulum ipſum* (Prouinciale) *celebrare vellet, dicti Generalis ſpeciales Vices gerens, &c. etiam ipſo Prouinciali præſente, nullus ſit qui hoc impedire valeat.* Poſſunt etiam Generales præſidere in electionibus Correctorum; *Cap. Valent. 4. num.* 26. vbi id interdicitur Prouincialibus. His poſitis.

3. Quæres. An Præſidens debeat præcedere omnes Capitulares, etiam Prouincialem, non ſolum in loco Capituli ſed etiam extra illud? Reſpondeo quod Præſidens tempore Capituli præcisè, ideſt poſtquam apertum eſt Capitulum, debet præcedere omnes de Capitulo, etiam Prouincialem, tam in Capitulo ipſo, quam in Refectorio, proceſſionibus, & aliis omnibus locis; quia illo tempore habet iuriſdictionem ſibi à Generali commiſſam, & illius vices gerit; vnde parum refert, quod ſit in Capitulo, aut extra, modo ſit tempus Capituli, ideſt, modo Capitulares iam inceperint congregari; eſt enim tunc in ſua iuriſdictione. Et colligitur ex ipſa forma, ibi, *ab initio, &c.* quam clauſulam poſuit Paſſar. *in ſuo formul. num. 11. ex Correct. num.* 113. *& num.* 104. Verum quidem eſt, quod Capitulo concluſo, ſeu licentiato, iam Præſidens ſuum terminauit officium, & nulla amplius pollet auctoritate, aut præeminentia, cum ſolùm pro ipſo Capitulo iuriſdictionem haberet. Ita iiſdem verbis eſt deciſum in Regula, *numero* 53.

4. Quæres 2. An congregare Capitulum, & illud aperire, ad Præſidentem pertineat, an verò ad Prouincialem; Reſpondeo quod congregare Capitulum in iure, eſt vocare omnes electores abſentes ad electionẽ, & hoc ad præſidentem pertinet, iuxta Mirandulanum *de electione, p. 2. cap.* 59. Sylu. *verb. Electio.* 2. *num.* 12. Sed quando tempus electionis eſt iure præfixum, vt in Ordine noſtro, tunc talis vocatio, neque eſt neceſſaria, neque in vſu, imò ſtatuta die non venientes caſtigantur. Si autem Præſidens ſit datus ad præſidendum Capitulo, cuius celebrationis terminus non ſit iure aſſignatus, ad ipſum pertinebit Capitulum congregare pro die celebrationis Capituli ſtatuenda, vt dico *tom. 3. priuileg. cap. 9. num. 11. & cap. 13. n.* 12. An autem Præſidentes Capitulorum Prouincialium in Ordine noſtro poſſint aperire Capitulum. Dico, quod ſic per textum expreſſum Correctorij, *num.* 95. vbi dicitur, quod ſi Præſidens Capituli à Generali miſſus, voluerit Capitulum Prouinciale celebrare, etiam in ipſius Prouincialis præſentia, nemo poteſt illum impedire. Ergo, ſi poteſt Capitulum celebrare, poteſt illud aperire, ideſt, pulſare ad Capitulum, Fratres congregare, mandare alicui, vt legat, quæ ante Capitulum legenda ſunt, Capitulum habilitare, proteſtationes facere, à cenſuris, & pœnis Capitulantes abſoluere. Quæ omnia vidi obſeruari in tribus Capitulis Generalibus, quibus interfui, nimirum Romano 6. vbi præfuit Cardinalis Aracæli Ordinis Sancti Dominici, Viceprotector, Romano 7. vbi præfuit Cardinalis Alobrandinus Protector, & Barcinonen. 3. vbi præfuit Ioannes Sanctis Epiſcopus Barcinonenſis. Et ita etiam obſeruatum eſt in Capit. Prouinciali Matritenſi, in quo præfuit Hiſpaniarum Nuntius Cæſar Montius Patriarcha Antiochenus *anno.* 1632. vt patet ex actibus ipſius Capituli. Et ratio eſt, quia prædicta facere ſpectat ad ſuperiorem Capituli, cum ſingula illa dicant actum iuriſdictionis, & ſuperioritatis; Superior autem Capituli in illo caſu eſt ſolus Præſidens. Neque his obſtat Correctorium noſtrum *n.* 102. vbi dicitur, quod *Prouincialis in præſentia Generalis, vel ipſius Viceſgerentis, ſui Prouincialatus officium liberè poterit exercere, & ſua annua Capitula prouincalia celebrare.* Nam verum eſt, quod poteſt Prouincialis, etiam in præſentia Generalis liberè ſua annua Capitula celebrare, quando Generalis non ſe declarauerit velle, vel per ſe ipſum perſonaliter, vel per ſuum Viceſgerentem dictis Capitulis intereſſe; ſi autem ſe declarauerit velle intereſſe, tunc non poterit dictus Prouincialis abſque illius interuentu dicta Capitula celebrare, prout declaratur in Correctorio *num.* 95. Cuius rei habemus bonum argumentum *in conſtit. 2. Greg. XV. §. 14.* quam refert *to. 2. priuil.* Vbi ad dubium, *An Epiſcopus poſſit punire Regulares, qui procedunt ad electionem Abbatiſſæ ante tempus ipſi Epiſcopo ſignificatum.* Sacra Congregat. reſpondit, *teneri Regulares ſignificare Epiſcopo diem electionis Abbatiſſæ, eumque vſque ad præfinitum tempus tempus expectare, ſi ante ipſe expreſsè declarauerit, ſe velle facultate ſibi in hac parte attributa, Abbatiſſarumque electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere*, Quod idem contingit in noſtro caſu.

5. Quæres 3. An Præſidens poſſit in dubio declarare aliquem Capitularem eſſe legitimum, vel non legitimum. Reſpondeo certum eſſe, quòd non poteſt Præſidens priuare voce capitulari Fratres de Capitulo per quaſcunque querelas contra ipſos allatas, vt dixi *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. §. 10. concluſ.* 5. & docet præterea cum multis Caſtellum *de elect. cap.* 13. *à num.* 20. Quando ergo dubitatur de aliquo, an poſſit legitime votare in illo cap. v. g. quia electio non fuit legitima reſpectu formæ, &c. tunc deciſio huius dubij pertinet ad maiorem, & ſaniorem partem Capituli. De qua re habemus textum expreſſum in Correctorio, *num.* 103. vbi dicitur: *Inſuper ad deciſionem quorumlibet reſpectiue actuum, tam generalis, quam Prouincialium Capitulorum admittantur cuiuslibet reſpectiue ſuperioris Prælati electores ſinguli.* Quod ſi Capitulum hoc decidere non poſſit, quia vota ſunt paria, vel varia, & nihil certi determinantia, tunc poteſt præſidens declarare, quod ſibi prudenter viſum fuerit; argum. *cap. Quando ergo,* 11. *q.* 3. Trid. ſeſſ. 24 *de refor. cap.* 18. ibi; *Quorum vota, ſi pares, aut ſingulares fuerint*, Quod ſi maior pars numero alicui iniuſtitiam euidenter faceret, eum à Capitulo eiiciendo, poteſt tunc Præſidens, minori parti adhærendo, tanquam ſaniori, dictum releuare, & in Capitulum admittere, iuxta *cap. 1. iuncta Gloſſa verb. Rationabiliter, de his, quæ fiunt à mai. par. Capituli, & cap. Eccleſia veſtra, el 2. §. fin. de elect.* Nam tunc illa minor pars dicitur maior, quatenus euidentiori ratione, & pietate nititur; *c. fin. d.* 9. Immo puto, quod ſi omnes de Capitulo conuenirent ad aliquem expellendum, præter vnum, qui tamen euidentes rationes adduceret, quibus probaret, illum non eſſe expellendum, poſſet Præſidens declarare, iſtius rationibus fultus, dictum non eſſe expellendum; & videtur id expreſſum *in cap. Nicæna, d.* 31. Immo addo, quod, etiamſi omnes de Capitulo conueniſſent ad aliquem expellendum, ſed abſque rationabili, & iuridico fundamento, procedentes forſan, vel ex ignorantia, vel ex paſſione, poſſet, immo teneretur tunc Præſidens dictum admittere, non obſtante contradione totius Capituli. Moueor. Tum quia *in cap. 1. de his, quæ fiunt à maiori part. Capituli*, ſi illud, quod obiicitur contra aliquem, non eſt rationabile, vel ſi non probetur, non poteſt illi nocere. Ergo ſi aliquid tale totum Capitulum obiiciat alicui, ei non nocebit. Tum quia Præſidens ad hoc datur in Capitulis,

vt iuſtitiam tueatur. Ergo, ſi illi conſtet, quod alicui iniuſtitia fiat, id permittere non debet; nam ſic in animæ ſuæ præiudicium iniquæ actioni conſentiret. Vnde etiam collige, quod poteſt Præſidens impedire, etiamſi omnes alij conſentiant, ne fiat aliquod ſtatutum contra ius commune, Regulam, aut conſtitutiones, ſeu etiam, quod non ſit in commune Religionis bonum. Et hæc omnia vidi practicari in dictis tribus Capitulis generalibus, quibus interfui.

6. Quæres 4. An Vicarij generales miſſi à Generali, ſi non habeant ſpeciale mandatum, poſſint in Capitulis præſidere? Reſpondeo non poſſe, per tex. expreſſum Correctot. *num.* 95. vbi dicitur, quòd Præſidens debet eſſe ſpecialiter inſtitutus. Quare licet dicatur in literis patentibus, quod poſſint omnia facere, etiamſi requirerent ſpeciale mandatum, non tamen poterunt præſidere in dictis Capitulis. Ita habetur *in cap.* 2. *de offic. Vicarij in* 6. ſi autem apponatur in literis patentibus aliquod requirens ſpeciale mandatum, v.g. vt poſſit Superiores ab officiis ſuſpendere, priuare, nouitios recipere, & deinde ſubdatur clauſula, *Et cætera facere, quæ per nos ipſos facere poſſemus, etiamſi noſtrum requirerent ſpeciale mandatum*; tunc poterit etiam præſidere, & cœtera mandatum ſpeciale requirentia facere, vt habetur *in cap. Qui ad agendum, de procur. in* 6. & docent Gloſſ. *in cap.* 2. *de offic. Vicar. in* 6. *verb. Committantur*, Paſſarell. *de intellectu Vicariæ auctoritatis*, Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 5. *num.* 8. Barboſ. *in cap.* 2. *de offic. Vicar. cit. num.* 8. Qui hanc doctrinam temperat, quòd illa clauſula, *Et cætera facere, etiamſi requirerent ſpeciale mandatum*, ſolum includat ſimilia, ſeu inferiora expreſſis, non autem maiora. Quod etiam aduertit Gloſſ. marginalis *ad dictam gloſſam, verb. Committantur*, Et propterea ego poſui exempla illa ſuſpendere, priuare, &c. nam interciſſe Capitulis non videtur maius, immo eſt quid minus, quam priuare. Et hoc eſt valde notandum Vicariis; nam alioquin poterit illis moueri lis ſuper aliquo puncto requirente mandatum ſpeciale.

7. Aduerte autem, quod ſi Vicarius habeat literas patentes cum clauſula, *Vt poſſit corrigere, carcerare, Superiores priuare*, &c. cum alia ſubſequenti, *Et cætera facere, etiamſi requirerent mandatum ſpeciale*. non per hoc poterit ad triremes, vel perpetuos carceres damnare, aut habitu ſpoliare. Nam hæc ſunt quid maius, quàm corrigere, & ſimpliciter carcerare, immo etiam, quàm priuare.

8. Aduerte etiam, quòd ſi in literis patentibus dicatur, quòd poſſit omnia facere, quæ poteſt ipſemet Generalis, præter Prouinciales priuare, vel nouitios ſpoliare, non poterit tamen Vicarius ſuam auctoritatem ampliare, & facere alia, quæ mandatum ſpeciale requirerent. Ita Barboſ. *in cap. Qui ad agendum, de procur. in* 6. *num.* 4. Contrarium tamen Sentiunt Tiraquel. *de contractu lignagier ad finem tit. num.* 96. Narbona *de appell. à Vic. ad Epiſcopum part.* 1. *num.* 254. Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 5. *num.* 8. Et ſi cupis ſcire diffusè, quæ ſint, quæ ſpeciale mandatum requirunt, adi Barboſ. *de clauſ. clauſul.* 35. *in impreſſ. Lugdun. à num.* 16. *& in impreſſ. Rom. clauſ.* 17. *à num.* 7. & Narbonam *lib. cap. à n.* 181. Concludo ergo hanc materiam, quod ſi quandoque voluerit Generalis, ſeu Prouincialis conſtituere aliquem Vicarium cum tota ſua poteſtate, ſimulque voluerit tollere omnes ſcrupulos, debet ponere exempla ex his, quæ ſpecialius mandatum requirunt, deinde ſubdere clauſulam generalem. *Et cætera facere, quæ per nos facere poſſemus, etiamſi ſpeciale mandatum requirerent*, poſtea immediatè ſubdere hanc clauſulam, *Etiamſi maiora eſſent expreſſis*; nam ſic tolletur omnis difficultas.

9. Quæres 5. An Præſidens poſſit eligi ad aliquam dignitatem ab iis electoribus, quibus præeſt? Reſpondeo neque in iure communi, neque in iure particulari noſtræ Religionis reperiri, quod eligi non poſſit; vnde conſuetudine firmatum videtur, quod quando deputatur aliquis in Præſidentem alicuius Capituli, eo fine deputetur, vt in Prælatum eligatur. Quod id tamen non conueniat, nec ſit rationi conſonum, ſuadere videntur ſequentia. I. Quia aufertur hoc pacto libertas electoribus, humanum enim eſt illum vereri, quo indiges; *cap. Viſis*, 16. *quæſt.* 2. Sed maior pars electorum Præſidente indiget immediate, vel ſaltem mediate, vt ſcilicet illi faueat apud Generalem poſitiuè, vel negatiuè, Ergo timent illi contradicere, & conſequenter non liberè eligunt. Secundò, quia iſti Præſidentes ſolent inducere metum cadentem in conſtantem virum; cum enim ſint perſonæ communiter potentes, & per ſe ipſos, & apud Generales (ſupponuntur enim illorum amiciſſimi) minantur, & cum minas conſequenter exequi poſſint, & ſoleant, metum cadentem in virum conſtantem incutiunt; qui metus, cum libertatem electionis tollat, eam conſequenter vitiat, *cap. Cum dilectus, de conſuet. in fine.* Sigiſm. *de elect. dub.* 52. *num.* 1. vide *dub.* 54. vbi probat, qui metus dicitur cadere in conſtantem virum. Tertiò, quia ſolent iſti Præſidentes, cum poſſint eligi, inſtantiſſimè, & importunè rogare electores, vt votum ſibi tribuant; tales autem preces, etiam iuſtum metum inferunt, vt probant Sanchez. *de matrim. lib.* 4 *diſp.* 7. *n.* 8. Sigiſm. *loc. cit. dub.* 54. *num.* 9. Quartò, quia licitus quicunque eligendi modus debet carere omni dolo, & fraude, ac etiam illorum ſuſpicione, vt docet Sylu. *verb. Electio* 2. *num.* 20. Sed electio, in qua Præſidens eius valet eligi, inuoluit modum minimè carentem omni fraude poſſibili. Ergo licitus non eſt. Minor eſt certa. Nam præſidentes eo fine curant ad tale officium aſſumi, vt in Prælatos aſſumantur, quod vt deinde obtineant, fauores, minas, preces, promiſſiones, pacta, omneque genus ſordium adhibent. Atque ita docent Mir. *tom.* 2. *Manual. quæſt.* 22. *art.* 7. & Caſtell. *de elect. cap.* 13. *num.* 31. Quare ait idem Caſtell. *num.* 34. quòd in Ordine Prædicatorum dicti Præſidentes eligi non poſſunt. Quod etiam obſeruatur in Religione Capuccinorum, vt audio circa Viſitatores Prouinciarum miſſos à Generali ad Præſidendum in aliqua Prouincia; & cuperem vt ſtatueretur etiam in noſtra. Ex quibus ſequitur, quòd, cum Religioſi teneantur ſemper ad perfectionem tendere, & id, quòd melius, & perfectius eſt, ſequi, iuxta doctrinam D. Thomæ 2.2. *quæſt.* 186. *art.* 1. *ad* 4. *& art.* 2. *in corpore*, deberent omnes Religiones ſtatuere, vt Præſidentes eligi non poſſent ad vllum officium in Capitulis, quibus præſunt; ſeu qui illos mittunt, deberent expreſsè ab iis excludere.

10. Quæres 6. An Præſidens legitimè miſſus à Generali ad præſidendum alicui electioni, poſſit ab electoribus recuſari? Reſpondeo quod ſimpliciter Præſidens recuſari non poteſt, cum eſt legitimè inſtitutus; poteſt tamen recuſari, ſi probabiliter timetur, quòd ſit timorem cadentem in virum conſtantem incuſſurus; Nam probabilis ſuſpicio metus habetur pro metu; Rota *coram Greg. XV. deciſ.* 374. *num.* 18. Bald. *in leg. fin. num.* 7. *Cod. de iur. deliber.* Timetur autem probabiliter id, vt plurimum, ex terribilitate perſonæ, vt eadem Rota *ibid. num.* 16. Atque ita ſententiam noſtram tenet Panor. *in cap. Quia propter, n.* 14. *de elect.* Hoſtienſ. *in ſumm. de elect.* §. *Qualiter facienda verſ. Qui ſecreto, num.* 11. *col.* 4. Sylueſt. *verb. Electio.* 2. *quæſt.* 10. *verſ. Quintum*, Tabiena *eodem num.* 19. *verſ. Tertium*, De Bayſio *in direct. p.* 3. *cap.* 25. *n.* 6. talis autem recuſatio puto, quòd deberet fieri à maiori parte Capituli, *cap.* 1. *de his, quæ fiunt a maior. parte Capit.*

11. Quæres

11. Quæres 7. An auctoritas Præſidentis largè, vel ſtrictè ſit interpretanda? Reſpondeo, quod meo videri eſt ſtrictè interpretanda; eſt enim onus ordinario impoſitum. Vnde cum ordinarij iuriſdictio ſit fauorabilis, vt probat Innoc. *in cap. Dudum, de priuil.* & habetur *in cap. Perueniт, 11. q. 1.* receſſus ab eius iuriſdictione odioſus eſt; *cap. primo. & 2. de filiis Presbit. in 6.* Facit reg. *Quæ à iure communi exorbitant,* quæ eſt 28. *de regul. iuris in 6.* Atque ita docet Cochier *de exemptis, part. 1. q. 4. à n. 7.* Nec refert, quod iſta facultas inſtituendi præſidentem ſit incluſa in Regula ipſa, & quod per hoc non poſſit dici ipſi Regulæ contraria, vel receſſus ab ipſa; Nam, cum ſit exceptio à regula generali, poſita in Correct. *num. 101.* odioſa ſemper cenſenda eſt; Gloſſa *in cap. Conſtitutionem, de regul. in 6. verb. Prorogamus*; Cochier *loc. cit. n. 10.* Quod etiam colligitur ex Correct. *num. 95.* vbi quando datur iſta facultas Generali, dicitur, quòd ſi generalis velit Capitula prouincialia celebrare, nullus poſſit impedire, quaſi diceret, Verum eſt, quòd Prouinciales poſſunt ſua Capitula prouincialia celebrare, etiam præſente Generali, in honorem tamen Generalatus concedo Generali hoc priuilegium, vt quando voluerit per ſe, vel per alios illis intereſſe, Prouincialis, qui habet iuriſdictionem ordinariam, à Generali minimè dependentem, id impedire non poſſit. Quæ doctrina valdè notanda eſt; nam poteſt inſeruire ad multa.

CAPVT IX.

De forma incipiendi proceſſum in viſitatione generali.

IN nomine Domini noſtri Ieſu Christi. Incipit viſitatio Prouinciæ N. facta à R. P. F. N. Ordinis N. Generalis, vna cum ſuis Collegis, nimirum P. F. N. & P. F. N. ac P. F. N. & me F. N. Notarij vicesgerentes anno Domini 1634. Miſerrimam languentis Religionis conditionem ex alto Generalatus faſtigio mæſtiſſima fronte proſpectans Reuerend. P. F. N. facere non potuit, quin acerbiſſimè doleret atque ingemiſceret ob graue, & acerbam dilectiſſimæ ſponſæ vulnus, ſæuiſſimamque calamitatem. Nec immerito quidem. Regularis enim diſciplinæ robur illud primæuum emarcuiſſe, religioſæque obſeruantiæ lucem à S. Ordinis noſtri Coryphæo, igneo charitatis globo, veluti Sole, condecorato, ad nos tranſmiſſam penè defeciſſe conſpiciens, hinc verò monaſticæ deuotionis ſpiritum planè emortuum, ac languidum, illinc fraternæ pacis vincula omnino diſſoluta comperiens, qui non mente ipſa, atque animo concederet vir ſanè prudens, & reipublicæ ſtudioſus? Vt non mirum proptereà, ſi tam inuſitato, ac omnia ferè noſtræ Religionis membra occupante ſqualore, & morbo piè commotus paſtoralis officij debito minimè ſatisfactum putarit, ni auctoritatis ſuæ brachiis iacentem erigeret Congregationem, illamque deformem, ac pollutam, appoſito regularium conſtitutionum pharmaco, cæremoniarumque pigmento in priſtinam reſtitueret venuſtatem, & ſalutem. Ac quemadmodum vna, eademque vita, vnoque Chriſti ſpiritu fruuntur religioſa membra, vna ſic etiam, eademque iis ineſſet regularis diſciplinæ formula, idemque pacis vinculum, feruorque pietatis, quo & ordinis ipſius decreta, Patrumque ſanctiones ritè obſeruari, & cuſtodiri, virtutum regina charitatis diligi, ac Deus tandem Optimus Maximus congruis queat honoribus celebrari. Quæ quidem omnia mente, animoque perluſtrans, muneris tamen tanti amplitudine, malorumque colluuie deterritus, vel in ipſo viſitationis limine conſiſtere ſe poſſe diffideret, niſi ſi aliò mentem reuoluens, Deum ipſum, in cuius vnius gloriam hæc ab eo ſuſcepta moles, cogitaret. Hoc itaque ſibi ante oculos propoſito, diligentius examinare ſubinde cœpit, vndenam eiuſmodi viſitationis opus aggrederetur. Quòd cum diu meditatus eſſet, Chriſti demum reſurgentis putauit ſequenda veſtigia, qui pluries licèt poſt admirabilem reſurrectionis triumphum diſcipulos ſuos crudeliſſimè mortis opprobrio examinatos præſentia ſua voluerit confirmare, grauiori tamen occurrens neceſſitati, eos ſibi primum cenſuit inuiſendos, quos in Emaus contendentes magis à recta fide nouit peregrinos. Accuratiſſimè etiam imitatur archiatros, prouidamque naturam, qui in corporis humani languore, atque ægritudine ad earum potiſſimum partium opitulationem, ac ſubſidium ſe ſe conuertunt, quas ope ſua norunt atque auxilio magis indigere. Ab ea igitur Prouincia fœlix ducendum erat initium, quæ præ cæteris paſtoralem ſollicitudinem, ac viſitationem requirebat. Eiuſmodi autem eſſe Prouinciam N. cum planè diiudicaſſet, in eam versùs iter arripuit. Atque ita die 29. Maij anni 1634. Conuentum N. appulit Deo duce. Vbi quidem per tres dies ſpiritu, ac corpore tantiſper refocillato, die tandem prima Iunij, præfati conuentus Patribus, ac Fratribus, inter quos etiam aderat P. F. N. eiuſdem Prouinciæ Prouincialis ad ſonum campanulæ in Capituli locum conuocatis idem P. Reuerendiſſ. ſuis etiam præſentibus Collegis, elegantem valde, & religioſa pietate ac deuotione refertum ſermonem habuit, quo cunctos ad obſeruantiam regularem, morumque compoſitionem eſt cohortatus. Poſtmodum verò omnibus, ac ſingulis præfacti Conuentus Patribus, ac Fratribus generaliter ſub merito ſanctæ obedientiæ formalis, & præceptiuæ mandauit, vt ſibi in omnibus, de quibus in viſitatione forent interrogati, veritatem, eaque omnia itidem, quæ ad præpotentis Dei gloriam, fratrum reformationem Religionis incrementum, Prouinciæque tranquillitatem neceſſaria, & vtilia iudicarent, cuncta demum, quæ generalem, ſeu ſpecialem requirunt prouiſionem, liberè patefacerent. Simpliciores etiam monuit, præceptum eiuſmodi, quod ad Fratrum ſpectet delicta, de iis tantum, quæ emendata non ſunt, ac iuridicè & ſalua correctione fraterna probari queunt, intelligendum. Coram ſe tandem Conuentus Prouiſorem aduocauit, eique in virtute ſanctæ obedientiæ, ne pro ſe, ſuiſque Collegis, quid ampliùs quàm quinque

argenteo, ſeu regales diebus ſingulis, directè, vel indirectè, expenderet diſtrictè præceptis, illud ſubinferens, eo profectò cõſilio ſe minimè vocatum à Deo vt ab ouibus paſceretur, optimus quin verò veluti paſtor, at pater anathemate à Deo contra malos paſtores per Iſaiam fulminato renuntians amore, pietate, iuſtitia, ac diſciplina ſibi commiſſas oues reficeret, eaſque à ſcelerum ſordibus, & legis tranſgreſſionibus purgatas ad perfectionis montem incitaret.

His verò peractis, auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, Eccleſiam, ac altaria, ſacras veſtes, aliaque ad cultum diuinum ſpectantia viſitauit, omnibuſque vt decet, inuentis, ad Fratrum in eodem Conuentu morantium viſitationem in cameram ſuæ reſidentiæ vnà cum præfatis Collegis ſe contulit. Et primò quidem vocatus F. N. Oblatus ætatis annorum 30. Religionis verò 15. ac de veritate dicenda præſtito iuramento, tactis ſacris, iurauit. Et

Primò fuit Interrogatus, An in hac Prouincia, & Conuentu, Regula, vota ſolemnia, & regularia ſtatuta, Summorumque Pontificum conſtitutiones nec non Superiorum ordinationes ſeruentur?

2. *An diuina officia, & miſſæ debitis horis, & modis, celebrentur? & an orationi mentali omnes aſſiſtant? An Religioſi ad perfectionem tendant? & qui in hoc diligentius incumbant?*

3. *An Superiores cum infirmis charitatiuè ſe gerant? & an ſanis neceſſaria tribuant? an hoſpites hilari vultu, ac benignè tractent, ac excipiant?*

4. *An Superiores ſibi, vel aliis quidquam tribuant, vel permittant, quod contra Dei honorem, diſciplinamque regularem cedat?*

5. *An Monaſterij bona in eiuſdem vtilitatem, ac Fratrum commodum à Superioribus expendantur? an in ſuperfluos, ac vanos vſus diſtrahantur?*

6. *An Superiores & alij Fratres exemplariter viuant, non ſolum cum Fratribus ipſis, ſed etiam cum ſæcularibus?*

7. *An Notarij*, ſi adſint, *qualitatibus à ſacris Canonibus, & Regula noſtra requiſitis polleant? an ipſi à Superioribus ad Regulæ & Canonum præſcriptum recepti? an nouitiorum informator qualitates habeat requiſitas, munerique ſuo diligenter incumbat? an optimæ frugis ſpecimen pro Religione præſeferant nouitij?*

8. *An Lectores*, ſi adſint, *officij ſui penſo ſatisfaciant, ſuoſque auditores ad ædificatoriè prædicandum, & confeſſiones audiendum idoneos, & aptos efficiant, vt Regula præſcribit? & An ſtudentes ſuis ſtudiis non ſegniter vacent? qui ſint diligentiores? quique Fratres literis excellant? An Superiores ſtudia foueant? ſtudentibuſque & Lectoribus faueant?* Quibus cum fuerit per conſtitutum ſingillatim reſponſum, eique omnia, quæ dixit, clara voce perlecta, dicat ſcriba, ſeu Notarius. *Atque ita dimiſſus fuit, animo tamen eum iterum aduocandi, ſi, & quoties opus fuerit. Lectam denique confirmauit, ac in fidem ſe ſubſcripſit.* Poſteà poterit vocari alius; & ſic deinceps vſque ad vltimum.

1. Noto primò, quòd mos viſitandi Eccleſias eſt antiquiſſimus in Eccleſia Dei à temporibus Apoſtolorum, vt probat Contzen. 6. *polit. cap.* 14. *à num.* 2. & habetur *in cap. Viſitandi*, 18. *quæſt.* 2. *& in cap. Decreuimus*, 10. *quæſt.* 1. Viſitatio Diœceſi, præcipitur Epiſcopis ſingulis annis. Et *in cap. Relata, ibid.* auaritiæ reprehenduntur Epiſcopi, qui Diœceſim non viſitant, volunt tamen ſibi dari expenſas, quas feciſſent, ſi viſitaſſent. Per quòd cap. dixi *tom.* 1. *Priuil. in conſt.* 14. *Leonis X. num.* 10. quòd Superioribus noſtris non viſitantibus non debentur ratæ. Quòd etiam dicit Suarez *lib.* 9. *de leg. cap.* 15. *num.* 5. *&* 6. & habetur *in cap. Romana*, §. *Deinde*, *de cenſib. in* 6. & in noſtris ſtatutis *in Cap. Roman.* 4. *num.* 15. ibi, *poſtquam Prouincias viſitauerit*, Ex quo ſtatuto ibi, *pro equo emendo*, etiam collige, quòd ratæ in Ordine noſtro debentur Generalibus pro expenſis in itinere faciendis. Et *in cap. Epiſcopum*, 10. *quæſt.* 1. habetur, quòd ſi Epiſcopus ægrotet, debet mittere ſingulis annis Preſbyteros probatos, qui loco ipſius Diœceſim viſitent; *& in cap. Placuit, ibid.* decernitur, quæ viſitantes Epiſcopi à Clericis quærere debeant. Et hæc viſitatio præcipitur etiam in Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 3. *de Reform & in cap. Venerabilis de cenſibus*, & quòd ad eam teneantur Prælati de iure diuino, Rodriq. *tom.* 2. *ſum. de ord. iudic. cap.* 1. *concluſ.* 2. *num.* 3. videatur Suarez *tom.* 4 *de relig. lib.* 10. *cap.* 11. *num.* 3. *tract.* 3. Et aduerte, quòd nouiſſimè *in cap. Maſſil.* 2. *num.* 41. ſtatutum eſt, quòd *Rata P. Generalis ſoluatur à Prouincia, ſiue P. Generalis viſitet illam, ſiue non, quolibet ſexennio tantummodò.*

2. Noto 2. quòd Generalis, antequam accedat ad viſitandam aliquam Prouinciam, tenetur monere Prouincialem illius, quòd tali die, ſeu quamprimum accedet ad ſuam Prouinciam viſitandam, vt poſſit ſe præparare ad illum debito modo recipiendum, & vt poſſit monere Correctores Conuentuum, vt ſint parati ad viſitationem. Ita Gauantus *in praxi viſit.* §. 4. *num.* 1. Piaſecius *in praxi part.* 2. *cap.* 5. *num.* 4. *fine.* Si tamen Generalis haberet informationes de aliquo Prouinciali, ſeu Correctore, quòd relaxatè viueret, & cum ſcandalo, & quòd teneret aliqua prohibita in Conuentu, tunc poſſet Generalis, & etiam forte aliquando deberet ex improuiſo illam Prouinciam, ſeu Conuentum appellere, vt in flagranti caperet delinquentes. Nam tunc monere, eſſet dare commoditatem illi auferendi ad tempus occaſionem ſcandali, & ſic euitandi pœnas. Et hac praxi vſi ſunt inter Regulares aliquando viri docti, & pij.

3. Noto tertiò, quòd Generalis debet habere ſuum Secretarium, qui omnes actus in viſitatione occurrentes fideliter ſcribat. Cui, ait Thomas à Ieſu *de viſit. Regul. tract.* 3. *cap.* 2. §. 1. *num.* 10. quaſi iure gentium introductum eſt, vt tanta fides adhibeatur intra, & extra Religionem, ac ſi eſſet Notarius publicus. Melius tamen eſſet, ſi dictus Secretarius crearetur Notarius iuxta ea, quæ dico *vt ſupra litera N. cap.* 1.

4. Noto 4. quod quando Generalis accedit ad viſitandum, debet recipi ſumma cum reuerentia, vt præcipitur in correct. *num* 61. id eſt, eo modo, quo ego recipiendum docui *prima parte Ritualis noſtri cap.* 15. qui modus habetur in Pontificali Romano, parte tertia de ordine viſitandi Parochias; & expreſ-

sè

sè id docet Gauantus *in praxi viſitationis cap. 1. §. 5. num.* 50. Neque dicas, quòd Pontificale Romanum loquitur de receptione Epiſcopi, non de receptione Generalis Minimorum, cuius Religio ſupra fundamentum eſt ſtabilita humilitatis. Nam in primis certiſſimum eſt, quod talis receptio nihil detrahit humilitati Prælati, alioquin S. Pater non iuſſiſſet, vt Generalis ſumma cum reuerentia reciperetur, honor namq; ille non fit perſonæ, ſed dignitati; vnde non eſt, quod ſuperbiat de honore, non ſibi, ſed oneri, quod fert, exhibito; alioquin illi dici poſſet, quod aliquando aſino ferenti ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum, & ſuperbienti, quod ab omnibus ſalutaretur, *Non tibi ſed Religioni.* Deinde Generalis habet auctoritatem quaſi Epiſcopalem, vt certiſſimi iuris eſt. Tertio Tridentinum *ſeſſ. 25. cap. 8. de Regul.* ait, loquendo de Viſitatoribus Regularium. *Teneantur obſeruare, quæ in Sacris Canonibus, & in ſacro Concilio ſunt decreta.* Si ergo tenentur Regulares in ſuis viſitationibus obſeruare, quæ Summi Pontifices in ſacris Canonibus ſanxere, quare non tenebuntur obſeruare iſtas cæremonias, in honorem Dei, & dignitatis, ac ad populi ædificationem iuſtas ab Eccleſia Romana præſertim quando ſunt à proprio etiam Legiſlatore iuſſæ? Addo, quod Generalis, quando præcipue Conuentus ſunt intra Ciuitates, vbi communiter accurrit populus, ſine culpa non poteſt recuſare, quando accedit ad viſitandum, quin illi debitus honor illo noſtro modo præſcriptus exhibeatur; Nam 1. faceret contra Corrector. *numero* 61. ibi, *ſumma cum reuerentia ſuſcipiatur.* Quibus verbis includitur omnis honor religioſus 2. faceret contra Pontificale Romanum. 3. Priuaret populum illa ædificatione, quam recepiſſet, ſi illa ſolemnis receptio fuiſſet executioni mandata; immo multi ex populo ſcandalizantur putantes noſtram Religionem non habere cæremonias, quibus ſuum ſupremum Paſtorem recipiat. 4. Quia deteſtatur, & tacitè de ſuperbia videtur accuſare B. atum Patrem, qui paſſus eſt recipi, cum primum in Galliam conceſſit, tanquam Legatus de latere ſummi Pontificis, vt eius narrat hiſtoria: & tamen erat omnium humillimus, & tantum honorem vitare poterat. 5. Quia Epiſcopi recipiuntur illo, & magnificentiori modo, adhibetur enim etiam baldachinum; Generalis autem, vltra quod habet auctoritatem quaſi Epiſcopalem, habet ampliorem iuriſdictionem, quam habet quivis Epiſcopus. 6. Quia Generales aliarum Religionum etiam reformatarum illo modo recipiuntur, vt in ſpecie Generalis Carmelitarum diſcalceatorum. Tandem quia contriſtare proximum ſuum in re licita, malum eſt. Sed Prælatus non recipiens illos honores, contriſtat ſubditos ſuos in re licita. Ergo male facit. Conſtat minor. Quia ſubditi contriſtantur, videntes ſe priuari illo honore honorandi ſuum Prælatum, cum ſe honorent illo honore ſuo Prælato exhibito; honor namque eſt in honorante, vt ait Ariſtot. 1. *Ethic. c. 5.* Vnde *in leg. Si aliquem, ff. de offic. Proconſul.* dicitur, quod quando Prælatus accedit ad aliquam Prouinciam *non grauate debet ſuas laudes audire, cum honori ſuo Prouinciales id vendicent.*

5. Neque his obſtat, quod *in loc. cit.* Correctorij dicitur, quod Generalis recipiatur in prima ianua cuiuslibet Conuentus proceſſionaliter, &c. Ego vero in Rituali, non in ianua Conuentus, ſed in ianua Eccleſiæ videor dicere eſſe recipiendum; Nam neque ego ſum contrarius Correctorio, neque hoc eſt contrarium mihi, neque ego dico, quod Generalis ſit recipiendus in ianua Eccleſiæ, ſi legor attentè. Solum dico, quòd à loco, in quo recipitur Generalis, moueatur proceſſio vſque ad altare maius. Poteſt enim Generalis recipi (niſi obſtent ſituationes Conuentuum, quo caſu locatum loco eſt accomodandum) in prima ianua Conuentus, & inde proceſſionaliter duci vſque ad altare maius, ante quod ei manuum deoſculatione reddatur obedientia. Nam cum ſit certiſſimum, quod in primo aduentu Superiorum maiorum ad aliquem Conuentum, in primis, & ante omnia viſitant Eccleſiam, adorando primum Sanctiſſ. Euchariſtiæ Sacramentum, deinde venerando imaginem B. P. Franciſci, dicens Correctorium, quod Generalis ſuſcipiatur in prima ianua Conuentus, ſubintelligendum eſt, & quod inde ducatur proceſſionaliter vſque ad altare maius, vt ego dicebam. Et quod ſic debeat Correctorium intelligi, conſtat. Nam aſſignando modum recipiendi Vigiles, ait, quod recipiantur in prima ianua Eccleſiæ abſque proceſſione, & aſſignando modum recipiendi Prouinciales, ait, quod recipiantur in ianua chori Eccleſiæ abſque proceſſione. Sed nulla apparet ratio, quare velit, quod, Vigiles, & Prouinciales recipiantur in Eccleſia, Generalis verò in Conuentu, & non in Eccleſia. Ergo dicendum eſt, Legiſlatorem voluiſſe, Generalem recipi in prima ianua Conuentus, & inde duci proceſſionaliter vſque ad altare maius, cum ſolus Generalis obuia proceſſione recipi debeat. Atque ita conſuetudo, quæ eſt optima legum interpres, ſemper illum locum Correctorij intellexit, & ſeruauit, ſemper enim Generales recepti ſunt proceſſionaliter, & ſic ducti ad Eccleſiam. Quod vero ego illos apparatus cum incenſo poſuerim, & proceſſionem illo modo ordinauerim, pertinent ad illam ſummam reuerentiam, cum qua præcipit Correctorium, vt Generales recipiantur. Et vt appareat, me nec latum vnguem à verbis Correctorij diſceſſiſſe, ea hic tranſcribo. *Quando Corrector generalis ad einſdem Ordinis Conuentum diuerterit, in primis pulſetur Capituli campana, & in prima ianua cuiuslibet Conuentus ſumma cum reuerentia, cum cruce, & aqua benedicta ſuſcipiatur à locali Correctore, ſingulisque Fratribus locum ipſum pro tempore inhabitantibus, eidem illucvſque proceſſionaliter obuiam venientibus.* Legantur rubricæ, quas ego de hoc poſui, & videbitur, quòd neque in puncto diſcedo ab hac diſpoſitione. Solum declaro textum. Quare non eſt, quod muſſitent aliqui minus ſcioli, quam ipſi putent.

6. Noto 5. quod non decet Viſitatorem poſt aduentum ad aliquem Conuentum, ſtatim viſitationem incipere, ſed decet expectare per duos, aut tres dies, iuxta Conuentuum poſſibilitatem, ad refocillationem mentis, & corporis, & interim mandare orationem quadraginta horarum, celebrationem aliquot miſſarum Spiritus Sancti, & alias publicas, ac priuatas orationes pro bono fine viſitationis. Si autem Conuentus ſint paruuli, ſtatim ſe expediat, ne vltra poſſibilitatem Conuentum grauet. Ita Thomas à Ieſu *de viſit. Regul. tract. 1. cap. 2. num. 2.*

7. Noto 6. quod Viſitator, quando in Capitulo intimat viſitationem, debet præcipere, vt omnes manifeſtent, &c. prout in forma. Et ratio huius præcepti eſt, vt omnes habeant tempus cogitandi, & in dubiis peritos conſulendi, quæ dicere debeant, quæ tacere. Ita Gauantus *in praxi viſit. §. 4. num. 2.* & habetur in Pontificali Romano, *part 3. de ordine viſitandi Parochias.* Quod autem hoc præceptum poſſit eſſe formale, & præceptiuum, dicit Spatharius *de modo corrig. Regul. tract. 2. cap. 3. num. 5.* Et quod illi poſſit annecti pœna excommunicationis, Marcus Antonius Reſta *in ſuo directorio Viſitatorum, parte prima, cap. 88. verſ. Singulisque, &c.*

8. Noto 7. quod Prælatus tenetur dictum præceptum declarare pro ſimplicioribus. Nam alioquin laqueos iniiciet peccatorum ſubditis ſuis; & erit cauſa, quod multi iniuſtè infamentur, & multi quamplurima peccata contra conſcientiam erroneam committant;

mittant. Et quanquam Caietan. *tract. 31. reſponſ. 5. tom. 1. opuſcul.* dicat, talem declarationem non eſſe neceſſariam, quia certum eſt Viſitatores non præcipere aliquid contra ius naturæ, vel diuinum, vnde certum etiam eſt, quod nolunt de occultis, & quæ nulla laborant infamia inquirere: hanc tamen ſententiam non admittit Thomas à Ieſu *de viſitat. Regul. tract. 1. cap. 1. num. 5.* niſi vbi omnes viſitandi eſſent periti. Quod quia in praxi eſt ferè impoſſibile, quia ſemper ſunt in Conuentibus Laici, Oblati, & Clerici, & multi etiam Sacerdotes, qui hæc ignorant: ideo Caietani doctrina omnino reiicienda eſt, & conſulendum Prælatis, vt, ſi ſibi conſulere velint, dictam declarationem non omittant. Atque ita docent Nauarr. *in cap. Inter verba, coroll. 62. num. 150. concluſ. 6.* Sotus *in relect. de tegend. ſecreto, membr. 2. q. 6. concluſ. 2.* Sayrus *in claui regia, lib. 12. cap. 11. num. 18.* Et Colligitur apertè *ex cap. Qualiter, & quando, el. 1. de accuſ. in fine,* ibi, *exceptis occultis criminibus.*

9. Noto 8. quòd Generalis viſitans non debet dare grauamen Monaſterio; *cap. Viſitandi, 18. q. 2. cap. Cum Apoſtolus, de cenſibus;* Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 3.* Vnde non debet ſumptuoſas epulas quærere, vt dicitur *in dicto cap. Cum Apoſtolus, §. Quocirca* & Trid. cit. ait, *Ideo modeſto contenti equitatu, famulatuq; ſtudeant quàm celerrime, debita tamen cum diligentia, viſitationem ipſam abſoluere.* Quibus Canonibus non ſatisfacit Prælatus, qui in ſe ipſo frugalis eſt, in ſua tamen comitiua prodigus. Nam parum refert quò ad grauamen inferendum Monaſterio, quòd ipſe frugaliter viuat, ſi permittat, & velit, quòd ſui opiparè, & lautè tractentur; vbi enim comedunt ſex, poteſt comedere & alius, & Trident. expreſse notat *loc. cit.* ſubdens, *nec munus quodcunque accipiant, exceptis tantùm victualibus, quæ ſibi, ac ſuis frugaliter, moderateque pro temporis tantùm neceſſitate, & non vltra, erunt miniſtranda.* Et docent Piaſec. *par. 2. praxis, cap. 3. num. 3. fine;* Contzen 6. *polit. cap. 14. §. 6.* Thom. à Ieſu *de viſit. Regul. tract. 1. cap. 2. num. 1.* Non eſt tamen condemnanda illa praxis, nec contra prædictos Canones cenſenda, qua vtitur noſtra Religio, vt primis tribus diebus aduentus ipſius Viſitatoris excipiatur in hoſpitio cum ſua comitiua, inibique iuxta Conuentuum facultates, benignè tractetur, iuxtà Correct. *num. 61.* & abundantius cibariis ordinariis delicatioribus religioſia tamen, refocilletur. Nam id neque grauat Conuentum, cum fiat iuxta facultates vniuſcuiuſque & neceſſarium eſt ad ipſum Viſitatorem continuis itinerum laboribus defatigatum recreandum, & exhilarandum; quibus diebus expletis, vna plus aliis refectione, ſeu pitantia, in refectorio donatur. Nec item ſatisfacit ſuo muneri Prælatus, qui, vt ſibi, ſuæque deuotioni ſatisfaciat, in longum profert viſitationem cum Conuentuum, & Prouinciarum diſpendio. Nam meo videri tempus illud eſt conſummandum in ſeruitium ſubditorum, & præſtat omittere audire duas, aut tres miſſas v. g. viſitationi incumbere, quàm iis auditis, & viſitationem contra Canones, in Conuentuum grauamen, prolongare. Tandem circa iſtud grauamen, quia Conuentuum alij ſunt ditiores, alij pauperiores, nota regulam generalem, quæ ponitur *in dicto cap. Cum Apoſtolus. Sanè* quòd debent Viſitatores ita moderatè ſe gerere in ſingulis Conuentibus, vt *ex eorum acceſſu ſubditi meritò non doleant ſe grauari.* Quare in Conuentibus pinguioribus poterunt aliquantò abundantiùs veſci, diutiùs immorari, pinguiores ratas recipere. Attamen in iis morari, terendo tempus in audiendis ſubditorum nugis, & murmuribus, fatuoſque Fratres per integros dies auſcultare, in quæſtionibus vilibus diſcutiendis ex profeſſo ſe detinere per horas, & dies integros, non vide quæ ſit prudentia, neque quæ conſcientia, cum ex hoc (linquo alia) Conuentus depauperentur, Prouinciæ expilentur, ære alieno grauentur, & longi temporis victum breuis hora conſumat, vt dicitur *in dicto capit. Cum Apoſtolus, de cenſibus,* & eſt contra præceptum noſtri Correct. *num. 104.*

10. Noto 9. quòd Thomas à Ieſu *de viſit. Regul. cap. 2. num. 5. tract. 11.* & Ghiſiler. *de iudice regul. cap. 16. num. 8.* dicunt, quòd in examinandis Fratribus debet Generalis incipere à Priore, à quo petere debet, vt ea, quæ de ſtatu Conuentus, aut de Religioſis, aut de qualitatibus eorum nouerit ſibi, ſyncerè referat. Sed hæc informatio eſt recipienda à Correctore extraiudicialiter, non in iudicio, ne fortè, ſi Fratres aliqui ſciant, malam de ſe dediſſe Priorem informationem, peiora de illo dicant. Quare de iudiciali informatione, à quo ſit priùs ſumenda, nihil inuenio ſcriptum in iure communi, neque in Regula noſtra. Vnde relinquendum puto diſcretioni Viſitatoris. In Ordine noſtro communiter incipitur ab inferioribus.

11. Noto 10. quòd Prouinciales, ſeu Generales tenentur viſitare omnia Monaſteria ſui Ordinis, etiam illud, in quo ipſi de ordinario reſident, ne volentes aliis medicamina præbere ſalutis, præbeant mortis exempla, ac vt nequeat illis illud Euangelij exprobrari; *Medice cura te ipſum.* Et præterea, cum non poſſit eſſe vbique præſens Prælatus, vt diligens, & vigilans, multa ſemper illum præterirent, quæ correctione indigerent, quæ tamen non corrigit, quia ignorat, & non eſt, qui illi dicat, cum tamen in viſitatione præcepto aſtricti, vel iuramento negare non poſſint. Ita Piaſecius *in praxi, cap. 3. num. 2.* Gauantus *in praxi viſit. §. 8. in annot. num. 1.* Contzen 6. *polit. cap. 14. num. 16.* qui ad id citat clarum, & euidens teſtimonium Concilij Aquileienſis; Ghiſil. *de iudic. Regul. cap. 16. num. 81.* Fuſcus *de viſit. lib. 1. cap. 3. num. 7.* Colligitur ex Trid. *ſeſſ. 25 de Regul. cap. 1. & 8.* Et habetur expreſsè *in cap. Romana, de cenſ. in 6. §. 1.* Si autem Prælatus regularis diligenter vigilet ſuper gregem ſuum, non videtur neceſſarium viſitare Conuentum, in quo ordinarie reſidet, cum tunc illum quotidie viſitare teneatur. Prædicta autem iura loquuntur de Epiſcopo viſitante, inter quem, & Prælatum regularem eſt maxima differentia; nam ſubditos ſuos Prælatus regularis ſemper habet ante oculos, continuis momentis videt, alloquitur, corrigit, quod non contingit in Epiſcopo.

12. Noto 11. circa illam clauſulam, quòd Prælatus debet priùs viſitare illas Prouincias, aut Conuentus, qui plus viſitatione indigent, quòd id habetur expreſsè *in capit. Romana, §. Ex quo, & §. Poſtquam, in fine, de cenſ. in 6.* Et quòd priùs fiat ſermo hortatorius ad perfectionem, habetur *in eodem cap. Romana §. Sanè,* & in Pontif. Romano, *part. 3. de ordine viſitandi parochias.* Quòd à viſitatione ſacramenti incipiatur, dicit dictum Pontificale *loc. cit.* Et quòd ſeligantur aliqua puncta, ſuper quibus fiant interrogationes, dicit idem Pontificale, & *dictum cap. Romana, dicto §. Sanè.* Et innuitur etiam *in cap. Ea, quæ, de ſtatu Monach. §. Porro,* Videatur pro his omnibus Rodriq. *tom. 2. ſum. de ord. iudic. cap. 2. num. 1.*

13. Noto 12. quòd Ghiſil. *de iud. Regul. cap. 16. à num. 76.* contendit, quòd in hac inquiſitione generali non exigitur iuramentum à viſitatis, niſi in caſu ſpeciali, quando ſuper aliquo delicto per aliquius, ſeu plurium denuntiationem fuerit exorta infamia. Et ita ſtatuitur *in cap. Romana §. Sanè de cenſib. in 6.* Sed cum *hoc cap. 5. §. fin.* dicatur, quòd per dictum cap. non intelligitur derogari rationabilibus, & approbatis Regularium conſuetudinibus, ideò in hoc ſtandum eſt Regularium conſtitutionibus, aut conſuetudinibus.

vt

vt innuit Aldrete *de diſcipl. tuend. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 4. Certè in noſtra Religione iuramentum exigitur, vltra præceptum generale obedientiæ factum hominibus in principio, quando viſitatio intimatur; quod tamen poteſt omitti, quando iuramentum exigitur. De hoc præcepto loquitur Thomas à Ieſu *de viſit. Regul. tract.* 1. *cap.* 2. *num.* 3. Et quòd iuramentum exigi poſſit ab inquiſitis in hac generali inquiſitione, docet Victorinus Manſus *de modo proced. in cauſis Regul. cap.* 9. *num.* 1. Latè Mir. *de ord. iudic. quæſt.* 6. *art.* 5. vbi probat, multis adductis textibus, & Doctoribus, quòd à iudice ſæculari cogi poſſunt, & debent inquiſiti ad dicenda, quæ iudicant correctione digna, ſub iuramento; à iudice vero Eccleſiaſtico debent cogi ſub obedientia, & cenſuris; *& num.* 36. ait, quòd hæc eſt communis praxis. Sed abſolutè dic, quòd poſſunt cogi ſub iuramento etiam, & cenſuris Eccleſiaſticis omnes, ac Regulares. Ità Zerola *in praxi, part.* 1. *verb. Viſitatio*, §. 5. *verſ. Secundò*; Barboſa *in cap. Romana, num.* 16. *de cenſib. in* 6.

14. Noto 13. quòd ſi delicta ſint emendata, nec adſit ampliùs periculum euidens, vel probabile recidiui, quia proxima occaſio ſit ſublata, non poſſunt à ſubditis abſque mortali peccato denuntiari Prælato, quantumvis hic inique præciperet, ea ſibi denuntiari; quinimo tenetur Prælatus ipſe monere ſimpliciores, quod ſua præcepta non intelliguntur delictis iam correctis. Cum enim per denuntiationem emendam fratris, intendatur ſi iſta iam ſit habita, illa ſuperflua eſt; & fama proximi apud Prælatum ſaluanda. Quod etiam Chriſtus docuit illis verbis Matth. 18. *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.* Quaſi dicat, non eſt progrediendum vlterius, ſcilicet ad reuelandum ſecretum fratris teſtibus, vel Eccleſiæ, quando te iam audiuit. Vnde ſi quis progrediatur, reus erit famæ fratris ſui; peccauit enim contra charitatem nocens fratri ſine neceſſitate; & contra iuſtitiam, quia ille adhuc habet ius ad ſuum honorem, & famam, cum ſit res ſecreta, & emendata. Atque ita docent Miranda *de ordin. iudic. q.* 11. *art.* 5. *à num.* 44. Corduba *in ſum. q.* 64. Longus *de caſib. reſeru. p.* 2. *caſ.* 5. *num.* 9. Salon. 2. 2. *q.* 68. *art.* 1. *controu.* 2. *concluſ.* 1. qui ait, idem eſſe, ſi delictum non ſit emendatum, ſed certo emendandum. Et dixi *to.* 1. *Relig. q.* 2. *c.* 36. *concluſ.* 3. *verſ. Nota vlterius.*

15. Noto 14. quod huius generalis inquiſitionis finis eſt, inquirere, non ſolum de vitiis, & defectibus ſubditorum, ſed etiam de illorum virtutibus, & ſcientiis. Et probo 1. Quia huiuſmodi viſitatio fit ad hoc, vt Prælatus cognoſcat vultum pecoris ſui, iuxta illud Prouerb. 27. *Diligenter agnoſce vultum pecoris tui tuoſque greges conſidera.* Vnde debet fieri per Prælatum ipſum, non per Viſitatores, vt declarat Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 3. Legitimo tamen impedimento detentus poteſt viſitare per Viſitatorem; Abſque hoc tamen legitimo impedimento, ſi ex otioſitate, aut negligentia omittat per ſe ipſum dictam viſitationem facere puto quod mortaliter peccabit. Nam contrauenire Concilio generali in re graui, mortale peccatum eſt. Sed non poteſt cognoſcere oues ſuas, niſi de virtutibus, & vitiis earum informetur. 2. Quia vitia aliquando compenſari poſſunt, & debent virtutibus, vt dicunt communiter Iuriſtæ, & dico *hic infra, cap.* 17. *notab.* 5. Ergo neceſſario debet etiam Viſitator de virtutibus inquirere, alioqui dictam compenſationem non poterit legitimè facere. 3. Quia in omni bene ordinata Republica ſpecialis prouidentia Gubernatoris eſt, pœna afficere malos, & præmio bonos. Sed boni præmiari non poſſunt, niſi cognoſcantur. Ergo vt cognoſcantur, debet de eorum virtutibus inquiri. At hoc melius fieri non poteſt, quam in huiuſmodi viſitatione: Ergo. 4. Quia dicit Ariſt. 1. *polit. c.* 9. Quod: *Vbi non ſummus honor, ac ſuper reliqua omnia virtuti tribuitur, illic optimus ſtatus non poteſt eſſe diuturnus.* Sed virtus quæ ignoratur, non poteſt honorari. Ergo Prælatus, qui cupit ſtatum ſuæ Religionis eſſe perpetuum, debet virtutes honorare, & conſequenter cognoſcere. Hoc autem commodius non fit, quàm in iſta viſitatione. 5. Quia in Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 3. *de refor.* dicitur, quod ſcopus harum viſitationum eſt, *bonos mores tueri, prauos corrigere.* At non poſſunt bonos mores tueri, qui eos non agnoſcunt. 6. Quia, vt audio, ſic ſeruat ſanctiſſima, doctiſſima, atque illuſtriſſima Religio Societatis Ieſu, quæ poteſt eſſe regula omnis bene diſciplinatæ Religionis. Neque his obſtat Regula noſtra *n.* 46. in qua dicitur, quod Viſitatores *Fratrum iniquitates viſitent.* Nam per hoc non negat, quod poſſint, & debeant virtutes eorum etiam inquirere, cum nulla ibi apponatur particula taxatiua.

16. Noto 15. quòd Prælatus in hac generali inquiſitione non poteſt de delictis occultis inquirere; quod ſi inquirat, peccat, præbens ſubdito minus prudenti occaſionem reuelandi peccata ſecreta, & infamandi; nec ſubditus, quantumvis adiuratus, tenetur delictum occultum fratris reuelare. Ita Nauar. *cap. Inter verba, coroll.* 47. *num.* 119. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 3. *lib.* 10. *cap.* 11. *num* 7. & habetur *in cap. Qualiter, & quando. el.* 1. *de accuſ.* Quod ſi fortè aliquod delictum occultum, de quo delinquens non laborat infamia, fuerit per aliquem, aut aliquos minus diſcretos: ſeu etiam malitioſe Prælato in tali viſitatione reuelatum, non poteſt Prælatus per hoc delinquentem punire, neque alios interrogare, neque ad ſpecialem inquiſitionem deuenire, etiamſi delictum probari poſſit, niſi prius probauerit, dictum delinquentem ſuper hoc infamia laborare. Ita habetur *in cap. Inquiſitionis*, §. *Tertia dubitationis, verb. Ad hæc*, & docent Bann. 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 1. *dub.* 1. *verſ. Pro deciſione*; Sanchez *lib.* 6. *conſil. cap.* 3. *dub.* 19. *nu.* 9. *& cap.* 8. *dub.* 1. *num.* 3. Ioſeph à S. Maria *in tribun. relig. tr.* 3. *cap.* 3. §. 6. Miranda *de ordine iudic. quæſt.* 11. *art.* 8. *concl.* 1. Vbi id ex profeſſo probat, & ignaros vocat Prælatos, qui aliter faciunt. Quod etiam ſentit Rodriq. *tom.* 2. *ſum. de ord. iudic. cap.* 3. *num.* 4. Et ratio huius doctrinæ eſt. Quia magis nocet Reipublicæ, qui occulta delicta reuelat, quam proſit ille, qui puniri iam reuelata. Nam qui reuelat, deſtruit honorem ciuium, & profert in publicum malum exemplum; per punitionem autem omnia hæc non omnino reparantur. Ergo vbi iam infamia non clamat contra aliquem, non eſt inquirendum contra illum; & eſt ratio Bannes *loc. cit.* Aduertendum tamen, quod iſta doctrina intelligitur, quando qui reuelat crimen occultum, reuelat ſolum ex ſimplicitate, putans eſſe ad id obligatum, vel ad hoc, vt Prælatus charitatiue delinquentem moneat; nam ſi delictum iuridicè denuntiet, tunc Prælatus debet ſpecialiter de hoc inquirere, vt monent Bann. & Mirand. *loc. cit.* Et ratio eſt. Quia tunc non procedit amplius per inquiſitionem, ſed per denuntiationem, ad quam non prærequiritur infamia, ſed tantum monitio; *cap. Qualiter, & quando, el.* 2. *de accuſ.* §. *ad corrigendos.*

17. Noto 16. quod formulæ procedendi in iſtis Regularium viſitationibus, ac etiam in aliis, variantur iuxta Prouinciarum conſuetudinem, vt teſtatur Aldrete *in præfat. lib.* 3. *de diſcipl. tuenda.* Quare licet diuerſi diuerſas ſectentur formas, non debet reprehenſibile apparere, dummodo quæ ſunt de iure naturæ, gentium, ſacrorum Canonum, ac propriorum ſtatutorum ſeruentur; *cap. Illud, cap. Illa, diſt.* 12. Varias huiuſmodi formas ponit Ghiſiler. *de iudice regul. cap.* 16. Thomas à Ieſu *de viſit. Regul. tract* 3. *à cap.* 1. Aldrete *loc. cit.* format proceſſum eo modo, quo ſecundum

cundum iura formari debet. Ego amplam formam poſui pro conſolatione eorum, qui breuitate non gaudent. Pro illis autem, qui gaudent breuitate hanc ſubiicio.

CAPVT X.

De eadem forma, ſed breuiori.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate Domini 1634. die 2. Iunij. Sacrorum Canonum, ſacrique Concilij Trid. decretis, ac noſtrarum conſtitutionum ordinationibus de Monaſteriorum Religionis viſitatione obedire volens, vt par eſt, Reuerendiſſ. P. F. N. Ordinis N. Generalis vnà cum ſuis Collegiis, ſcilicet P.F.N. & P.F.N. ac me Notarij viceſgerente, acceſſit ad Conuentum N. Prouintiæ N. & eiuſdem Conuentus Patribus viſitatione intimata, exhortationeque prius habita conuenienti, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum primo viſitauit, altaria deinde, ſacra vaſa, veſtes, aliaque ad diuinum cultum ſpectantia, omnia tandem, vt par erat, ſe rectè habere conſpiciens, ad Fratrum viſitationem in cameram ſuæ reſidentiæ ſe contulit, ac primo quidem vocatus eſt P. F. N. &c. vt cap. præcedenti.

CAPVT XI.

De forma incipiendi proceſſum in viſitatione generali, facienda à iudice delegato.

IN Nomine Domini, Amen. Anno Domini 1634. die 2. Iunij, cum ad Dei gloriam, Religioniſque commodum maximè ſpectet, bono communi conſulere Superiores, aliorumque peccata, ſeu defectus (ſi qui in aliquo inuenti ſint) charitate media corrigere, ac, ſi opus fuerit, iuſta ſeueritate coërcere. Ideo R. P. F.N. Ordinis noſtri Generalis meritiſſimus, ſui officij debito cupiens ſatisfacere, nec id per ſe ipſum, impediente morbo, efficere valens, prouinciam hanc P.F.N. eidem in Collegas P.F.N. & P.F.N. & me F.N. Notarij Viceſgerente aſſignatis; per ſuas literas tenoris ſequentis demandauit. Hic inferendæ ſunt per extenſum, & de verbo ad verbum literæ commiſſionis. *Quibus quidem literis, vt par erat, obedire volens præfatus R.P.F. Viſitator, itineri ſe cum prædictis ſuis Collegis committens, per varios tandem caſus, & varia diſcrimina rerum ad Conuentum N. Ciuitatis N. Prouinciæ N. appulit. Et eiuſdem Conuentus Patribus conuocatis, viſitationem, præuia cohortatione, intimauit, ac Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, Eccleſia, Eccleſiaſticiſque indumentis viſitatis, cum omnia honeſtè aſſeruari, & conſeruari perſpexiſſet, ad Fratrum examinationem deuenit. Ac primo quidem vocatus fuit,* &c. vt ſupra cap. 10.

1. Nota, quod ſi in hac generali inquiſitione nullum crimen, nulluſve criminoſus de aliquo crimine infamatus reperiatur, dandæ ſunt gratiæ Deo, & diffinitio facienda, prout ſupra dictum eſt *litera D. c. 4.* Si verò aliquod crimen famoſum reperiatur, ſuper quo ſpecialis inquiſitionis proceſſus formari debeat, fieri poteſt, vt *infra.*

CAPVT XII.

De forma incipiendi proceßum contra infamatum repertum, ſeu denuntiatum in viſitatione generali.

IN Nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate Domini 1634. die 2. Iunij. Cùm inter viſitandam Prouinciam iſtam N. P. F.N. de linguæ crimine malè audire, atque infamatum eſſe compertum ſit, quod obſcœna plurima, vt non pauci depoſuerunt, atque inhoneſta, cum non modico audientium ſcandalo, atque offendiculo ſæpiſſimè effutiat, Reuerendiſſ. P. Generalis Ordinis N. vnà cum ſuis Collegis N.N. ac me F N. Secretario, & Notarij Viceſgerente ſuper huiuſmodi crimine contra eundem F. N. ſpecialiter inquirere decreuit, teſtes interrogando, reum conſtituendo, cæteraque opportuna, prout de iure, peragendo. Atque ita Fratres Conuentus N. vbi ipſe Frater N. diutius eſt immoratus, ſuper obſcœna, atque impura verborum ipſius prolatione ſpecialiter, ac ſigillatè interrogandos mandauit, & in ſpecie quidem P.F.N. & P.F.N. ſuper infamatione de dicti F. N. obſcœnitate ſpecialiter nominatos, iuſſit prius aduocari. Ac primo vocatus eſt P.F.N. Sacerdos, ætatis annorum 40. Religionis verò 24. eique de veritate dicenda præſtito iuramento, iurauit, &c. Interogatus autem primo fuit, an F. N. infamatum cognoſcat? à quo tempore? an cum ipſo commoratus ſit? in quo Conuentu? & quandiu? cuius fama ſit apud ipſum, ac alios? &c. Si autem inter viſitandum aliquis iuridicè denunciet delictum alicuius Fratris, incipiendo proceſſum dicat Notarius. *In nomine Domini, Amen. Anno, &c. Cum inter viſitandam Prouinciam N. contra P. F.N. ſit denuntiatum, vt infra.* Hic apponenda eſt denuntiatio per extenſum, quæ habetur ſupra, litera D. cap. 1. Qua finita, ſubdat Notarius. *Quo quidem audito, præfatus Reuerendiſſ. P. eidem F.N. denuntianti iuramentum detulit, quod videlicet prætactum F. N. denuntiatum charitatiue monuerit, non tamen inde reſipuerit, quodque non calumniandi voluntate, ſed ſolo Dei zelo incitatus eum detulerit, quemadmodum, tactis ſacris, iurauit. Quamobrem Reuerendiſſ. idem P. denuntiationem huiuſmodi ſi, & in quantum de iure debet, ac omni meliori modo acceptauit, ipſique Fratri N. denuntianti mandauit, vt ſe ſubſcriberet, prout fecit. Acta ſunt hæc in Conuentu S.N. Ciuitatis N. in camera ſolita reſidentiæ præfati Reuerendiſſ. P. Exinde*

Fratri N. denuncianti mandauit, vt ſe ſubſcriberet, prout fecit. Acta ſunt hæc in Conuentu S.N. Ciuitatis N. in camera ſolita reſidentia præfati Reuerendiſſ. P. Exinde verò præfatus Reuerendiſſ. eiuſque Collegæ attendentes, Dei excellentiam, ac dignitatem, Religioniſque decus crimine iſto maximè violari, nec modicam ſpirituali proximorum ſaluti inuehi detrimentum, atque adeo impune præteriri nequaquam debere, ad teſtes à denanciatore productos examinandos proceſſerant. Ac primo quidem vocatus eſt P.F. N. Sacerdos ætatis annorum, &c. Religionis vero &c. eique de veritate, &c. Interrogatus autem primo fuit, an F.N. denunciantem cognoſcat? 2. interrogatus eſt, an vnquam Conuentu egrediatur? 3. an dictus teſtis eum præfato N. vnquam egreſſus ſit, & à quo tempore &c. Hæc interrogatoria referuntur ad denunciationem poſitam ſupra in litera D. cap. 1. ſed interrogatoria varientur ſecundum variationem cauſarum. Hæc ſolum ſeruiunt pro exemplo.

CAPVT XIII.

De forma incipiendi proceſſum, quando conſtat de corpore delicti, ſed ignoratur, qui illud commiſerit.

IN nomine Domini, Amen. Anno Domini 1634. die 2. Iunij. Cum ad aures R. admodum P.F.N. Prouinciæ N. Ordinis N. Prouincialis, in Conuentu N. degentis, perueniſſet, Fratrem Viperam in Conuentu S.N. Ciuitatis N. fuiſſe vulneratum, vna cum F.N. & me F.N. Collega, ac Notarij vicesgerente, ad præfatum Monaſterium, atque inde in prædicti F. Viperæ cellam ſe contulit, eumque in lecto decumbentem graui vulnere in dextera maxilla affectum reperit. Quo quidem per eundem P. Prouincialem, eiuſque Collegas, prædictos diligenter viſo, atque examinato, gladio illud inflictum, & quatuor, vel circiter digitorum longitudinem attingere cognouerunt. Præſtito autem eidem Fratri Viperæ per præfatum P. Prouincialem de veritate dicenda iuramento, tactis ſacris, iurauit. Ab eodem vero P. Prouinciali interrogatus eſt, quonam pacto, & à quo tempore ſic vulneratus exiſtat? Reſpondit, Dum hac nocte mea cella ianuam, matutinum pergens, clauderem, eiuſmodi vulnus accepi. Interrogatus deinde, quis ſic eum vulneraſſet? Reſpondit, Neſcio; à tergo enim iniectum eſt mihi vulnus; cumque ego carerem lumine, & lampas in dormitorio, præter morem, eſſet extincta, eum agnoſcere minimè potui. Interrogatus itidem, à quonam credat, plagam ſibi impoſitam fuiſſe? Reſpondit, Fratrem Vindicem fuiſſe puto, quòd heri in refectorio coram Fratribus N.N. inuicem rixati ſumus. Quibus habitis, præfatus P. Prouincialis eamdem Fratrem Viperam ad patienter, & æquo animo ferendum, veniamque percuſſori tribuendam eſt adhortatus. Acta ſunt hæc in præfata cella præfati Monaſterij anno 1634. die 8. Iunij, & per me Notarium ſupradictum deſcripta.

Poſtmodum verò prætactus idem P. Prouincialis ad cellam ſua ſolita reſidentia cum præfatis ſuis Collegis conceſſit, habitoque cum eis conſilio ſuper patrato delicto, eiuſmodi eſſe attendens, ac tam graue, vt ſine maxima Dei, & proximi iniuria tolerari nequeat, ac pertranſiri, vna cum eiſdem Collegis, pro inueſtigando delinquente eoſdem productos teſtes ſtatuit examinandos. Et primò quidem eodem loco, ac die coram ſe vocandos curauit P.F.N. eiuſdem Conuentus Correctorem, ætatis annorum, &c. Religionis, &c. eique de veritate dicenda præſtito iuramento, &c. Interrogatus verò fuit, an, & quomodo P. Viperam cognoſcat? an illum quoque ſciat fuiſſe vulneratum? quo pacto ſciat? num dici audierit? à quo? vbinam? qua occaſione? quibus præſentibus? an eum cum aliquo ſciat habuiſſe verba? cum quo? qua occaſione? quibus præſentibus? quomodo id ſciat? an illam à Fratre Vindice vulneratum fuiſſe exiſtimet, &c.

1. Noto 1. quòd in quibuſcunque delictis notoriis poteſt procedi per viam inquiſitionis, & ex iudicis officio. Atque ita, licèt aliquod delictum non denuncietur Prælato, poteſt tamen hic ex officio illud inueſtigare. Si autem denuntietur cum teſtium productione, poteſt adhuc alios teſtes ex officio examinare, præmiſſo decreto in actis hoc pacto. *Cum autem ad aures R. Adm. P. Prouincialis deueniſſet alios à productis ſuper eodem delicto teſtes reperiri, ad maiorem eiuſdem notitiam, eos decreuit examinare. Atque ita P.F.N. &c. aduocandum mandauit.* Ita docent Clarus *in pract. crim. lib. 5. §. fin. quæſt. 3. num. 6. & 7.* Tranquill. Ambroſinus *de modo formandi proceſſum, cap. 1. num. 1.* Sanchez qui plures citat *lib. 6. conſil. cap. 3. dub. 20. num. 2.* vbi teſtatur de communi conſuetudine totius orbis.

2. Noto 2. quòd in omni caſu antequam iudex procedat ad aliquem actum iudiciarium, ſiue procedat per viam inquiſitionis, ſiue per viam denuntiationis, debet illi in primis conſtare delictum contra quod procedit, fuiſſe commiſſum, ſeu de corpore delicti. Ita Clarus *lib. 5. §. fin. quæſt. 4. num. 1.* Ambroſius *loc. cit. num. 2.* Aldrete *de diſcipl. tuend. lib. 1. cap. 9. num. 5.* Delicta autem ſunt in duplici differentia. Alia ſunt facti permanentis, quæ ſcilicet poſt ſe veſtigia linquunt, vt vulnus, incendium, &c. Et de iſtis ante inceptionem proceſſus illi debet conſtare per oculorum inſpectionem, videndo ſcilicet vulnus, &c. Alia ſunt delicta facti tranſeuntis, quæ ſcilicet veſtigia non linquunt, vt adulterium, falſitas, furtum, &c. In iſtis non requiritur alia inueſtigatio ſuper veritate criminis, ſed immediatè procedi poteſt contra delinquentem. Habita igitur notitia delicti, ſi hoc fuerit facti permanentis, iudex illud videat in primis. Si ſit facti tranſeuntis, iudex, porrecta querela, abſque alia delicti inueſtigatione, poteſt procedere contra delinquentem, ſumendo contra eum informationes, &, habitis indiciis, illum carcerare, vel citare. Ita Clarus *loc. cit. num. 3. & 4.*

Ambroſius *cit.num.* 5. Qui *num.* 10. monet, quòd aliquando licebit iudici in quibuſcumque delictis, ſi timeatur de delinquentis fuga, illum, abſque alia delicti inueſtigatione, incarcerare, etiamſi adhuc iudici de delicto non conſtet; quod etiam ſequitur Baiard. ad Clarum *dicta quæſt. 4. num. 3.*

3. Noto 3. quòd circa viſitationem corporis delicti, illi fieri debet, ſi poſſibile ſit, in præſentia Superioris viſitantis. Si autèm hic ſit ita impeditus, vt adeſſe non poſſit, debet fieri per Notarium, ſeu ſcribam cum reliquis Collegis; quæ facta debent in ſcriptis redigi, & in iis debent notari diligenter omnia, quæ reperta fuerint; delictum ſcilicet principale, vulnus v.g. cum omnibus ſuis qualitatibus, & circunſtantiis quo genere armorum ſit factum, vel factum videatur. Ita Clarus *loc. cit. quæſt. 4. num. 4.* Ambroſius *loc. cit. num. 24.* Forma autem dictæ viſitationis, quando Prælatus eſt præſens, poteſt fieri, vt notatum eſt hoc cap. In eius abſentia fit per Notarium, hoc modo. *Anno, die, menſe, &c. per me Fratrem N. Scribam de mandato Admodum Rev. P. F.N. Prouincialis, &c. in præſentia RR. PP. FF. N.N.N. Collegarum eiuſdem Prouincialis, inuiſus eſt Frater Maledicus in cella ſua ſolita habitationis, lecto decumbens, vnico vulnere in dextera maxilla cum maxima ſanguinis effuſione vulneratus, vt ex pannis ipſis apparebat. Quo vulnere per me cum aliis Patribus Collegis diligenter conſiderato, gladio illud inflictum eſſe iudicauimus: erat autem digitos quatuor, vel circiter, oblongum.* Si verò vulneri adhibita fuerint medicamenta, ita vt eius qualitas minimè videri poſſit, tunc dicat. *Quod quidem vulnus, ob appoſita medicamenta, nequaquam licuit videre. Quæ omnia hiſce oculis egomet vidi, ac eiſdem præſentibus Collegis, Fratre quoque N. & Fratre N. teſtibus, pro veritate adnotaui. Prememorato inſuper F. Maledico de veritate dicenda tradito iuramento, tactis ſacris cum iuraſſet interrogatus eſt, quonam pacto, & à quo tempore citra ſic vulneratus exiſtat*, &c. vt ſupra in forma. Quibus omnibus habitis, poſt ſubſcriptionem vulnerati, ſubſcribit Notarius cum teſtibus.

CAPVT XIV.

De forma incipiendi proceſſum, quando conſtat de delinquentibus, ſed non de delictis.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Chriſto nato 1634. die 1. Iulij. Cum ad R. admodum P.F. N. Ordinis N. & in Prouincia N. Prouincialem, haud obſcura probatorum hominum voce, fideque dignorum ſermone, non ſemel, atque iterum, immo ſæpiùs allatum ſit, in Conuentu S N. Ciuitatis N. Fratres nonnullos ſceleribus plurimis, vitiorumque labe ſe coinquinantes, nequiter admodum, ac diſſolutè contra ius, & fas vitam traducere, ad eiuſmodi Conuentum vnà cum P.F.N. ipſius Collega, meque Frater N. itidem Collega, & Notarij Vices gerente, commeauit, vt ſcilicet, an res ita eſſet inſpiceret, ac ſcandalo eiuſmodi, iuxta rei ſtatum, atque exigentiam pro viribus occurreret. Atque adeò præfatorum Collegarum adhibito conſilio, de eorundem infamatorum conſuetudine, ac vita ratione omni meliori modo via, & forma, quibus de iure valet, inquirere conſtituit, ac indagare. Acta ſunt hæc in prememorato Conuentu, anno, die, & menſe ſupradictis, atque à me præfato Notario fideli calamo conſcripta. Subinde verò idemmet P. Prouincialis eos, qui ſunt familiaritate prædictis Fratribus coniunctiores, examinandos, atque in teſtes adhibendos eſſe decreuit. Et primò quidem accerſendum iuſſit F.N. Oblatum, ætatis annorum, &c. Interrogatus autem primò fuit, an, & quomodò, atque ex quo tempore P.F.N. & P.F.N. cognoſcat? cuius opinionis, & famæ cum apud ſe, tum apud alios exiſtant? cur eiuſmodi fama laborent? & à quo tempore hæc ipſa de eis opinio circumferatur? quo itidem pacto id ſciat? de quibuſnam delictis ſint infamati? quo itidem pacto id norit? &c. Vide Ghiſil. loc. cit. num. 87.

CAPVT XV.

De forma incipiendi proceſſum, quando non conſtat de delinquente, neque etiam de delicto, niſi per dictum illius, qui damnum paſſus eſt.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Chriſto nato 1634. die 1. Iulij coram R. admodum P.F. N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouinciali, eiuſque Collegis P.F. N. & me F. N pariter Collega, & Notarij vices gerente, comparuit, quod cum haberet quaſdam ſibi à nobili viro D. N. in depoſitum datas pecunias in cella ſua ſublatas eſſe; furem tamen à ſe ignorari. Denuntiauit præterea, ſe multoties in Capitulo à viro perſonato die 29. Iunij præfati anni fuiſſe malè verberatum, conijcere tamen minime potuiſſe, Religioſus-ne, an ſæcularis eſſet, qui verberabat. De quibus quidem vt fieret inquiſitio, obnixè, atque inſtanter admodum P. Prouincialem poſtulauit, vt ſceleris patrator agnitus meritas luat pœnas, & ſublata pecunia reſtituantur. Quod cum audiſſet præfatus Reuerendiſſ. admod. P. Prouincialis eidem F. N. ſuper veritate furti eiuſmodi pecuniarum, ac etiam percuſſionis detulit iuramentum. Qui cum iuraſſet ad ſacra Dei Euangelia, ita eſſe, vt dixit; idem P. Prouincialis noſtro adhibito conſilio, delictorum eiuſmodi inquiſitionem ſtatuit faciendam. Eam vero vt iuridicè conſtabiliret, de fama prius, atque bona ipſius denuntiantis opinione, quo in actis legitimè conſtet, an illi habenda fides, ſtatuit inquirendum. Ac propterea iuſſit accerſiri P. F. N eumque iuramento præſtito, &c. interrogauit; an prædictum F. N. denuntiantem cognoſcat? cuiuſnam apud ſe, atque alios ſit opinionis? an mendaciorum effictor? ac demum credat, ne ipſum pecunias habuiſſe, & quare, &c. Fama probata, vocandus iterum denuntians, eique rurſus delato

iuramento

iuramento, interrogatus, an vere talia ſibi fuerint ſublata? an vere fuerit percuſſus? quem credat abſtuliſſe? quare ita credat? deponat indicia, teſtoſque nominet, ſi quos habeat, qui factum, aut delinquentem noſſe poſſint. Si aliquis indicatus repertus fuerit, poterit contra illum ſpecialis inquiſitio formari; ſi autem nullum indicium reperiatur, habeat actor patientiam, & iudicium finiatur. Poterit tamen Prælatus ſuper ſublatis rebus cenſuras ferre, ad effectum reuelationis, & prohibere abſolutionem, & cætera facere, quæ in ſimilibus caſibus inter Religioſos fieri ſolent. Vide Ghiſil. *de iudic. regul. cap.* 19. *num.* 23.

1. Noto hic 1. quod quando dicimus, ad inquiſitionem de aliquo delicto debere præcedere infamiam, id eſt intelligendum, non de inquiſitione generali, quam tenentur ſingulis annis facere Prælati, nam ad iſtam nulla infamia prærequiritur, ſed illam facit Prælatus ex mero officio ſuo. Et conſtat *ex cap. 1. de offic. ord. & cap. Placuit, & c. Relata,* 1. *quæſt.* 1. & multis probat Sanch. *lib.* 6. *conſil. cap.* 3. *dub.* 17. *num.* 1. ſed de inquiſitione ſpeciali, ad quam prærequiritur omnino infamia, vt probaui *ſupra hac eadem litera, cap.* 9. *num.* 16. An autem loco famæ ſufficiant indicia vehementia, diſputant Doctores, Reſpondet Sanchez *loc. cit. num.* 5. non ſufficere dicta indicia, ſed requiri omnino infamiam. Et probatur manifeſtè *ex cap. Cum oporteat, de accuſ.* vbi gloſſ. *verb. Famam;* & *cap. Inquiſitionis, eod. tit.* §. *Teſtis*, &c. *Qualiter, el.* 2. *de accuſ.* vbi gloſſ. *verb. Ad inquirendum, & c. Qualiter, el.* 1. *eod. tit.* & pluribus probat ibi Sanch.

2. Noto 2. quod indicia ſunt in triplici differentia. Alia dicuntur leuia, quæ communiter nihil probant. Alia grauia, quæ communiter ſunt vera, & ſunt illa, quæ vehementer mouent animum ad aliquid credendum; & hæc ſemiplenè probant. Alia ſunt violenta, & plena, quæ ita mouent animum ad aſſentiendum alicui rei, vt in ea, tanquam vera quieſcat, & plus inueſtigare non curet; & hæc probare videntur. Ita Syluest. *verb. Indicium, in principio;* Armill. *eod. num.* 2. Tab. & Angel. *in princip.* Ad probandum indicium requiruntur ad minus duo teſtes iurati. An autem indicia violenta ita probent, vt illa ſola ſufficiant ad mouendum iudicem, vt poſſit ferre ſententiam in criminalibus, dico, quod non. Quia poteſt ſemper ſubeſſe aliquod dubium. Ita Sanchez *lib.* 6. *conſil. cap.* 5. *dub.* 14. *num.* 4. quamvis alij apud eundem *num.* 3. ſufficere dicant.

CAPVT XVI.

De forma incipiendi proceſſum per viam denuntiationis in ſpecie.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Chriſto nato 1634. die 2. Iulij. Coram Admodùm. R. P. F. N. Prouincialis N. ac eius Collegis P. F. N. & P. F. N. & me F. N. pariter Collega, ac Notarij Vices gerente, in Conuentu S. N. perſonaliter comparuit P. F. Iuſtus de Bonis, atque eiſdem Fratrem Improbum de Scandaloſis Laicum de impudica cum muliere conſuetudine, ac familiaritate, cum non paruo aliorum ſcandalo, denuntiauit hoc pacto, videlicet. Hic ponitur ad verbum denuntiatio, quæ habetur ſupra lit. D. cap. 1. qua poſita, ſubditur. *Quo quidem audito, præfatus P. Prouincialis eidem Fratri Iuſto detulit iuramentum, quod prædictum videlicet Fratrem Improbum charitatiuè, vt aſſerit ſe feciſſe, monuerit, nec ipſe tamen reſipuerit, ac propterea, quod, non animo quidem calumniandi, ſed iuſto tantum, pioque zelo ductus ipſum detulerit, prout idem F. Iuſtus, tactis ſacris, iurauit. Præfatus autem P. Prouincialis denuntiationem eiuſmodi, ſi, & in quantum omni meliori modo admiſit, mandauitque prædicto Fratri Iuſto, vt ſe eidem, quemadmodum egit, ſubſcriberet, Acta ſunt iſta in prædicto Monaſterio in camera ſolita reſidentia præfati Patris Prouincialis anno, die, & menſe præſcriptis, atque à me Notarij vices gerente fideli calamo deſcripta. Quibus ſanè perpenſis, attendens prædictus P. Prouincialis, non ſine maxima Dei offenſa, plurimorumque ſcandalo, atque offendiculo crimen huiuſmodi impune poſſe præteriri, habito nobiſcum conſilio, ſuper eo contra prædictum Fratrem improbum ſtatuit eſſe inquirendum. Ac propterea teſtes ab ipſo denuntiante depoſitos iuſſit aduocari. Et primò quidem P. F. N. eique præſtito iuramento, & c.*

1. Noto 1. quod iudicis officium valde difficile eſt, vt colligitur *ex illo Sapientiæ* 6. vbi iudicis conditiones ponuntur, his verbis. *Quoniam, cum eſſetis miniſtri regni illius, non rectè iudicaſtis, nec cuſtodiſtis legem iuſtitiæ, neque ſecundum voluntatem Dei ambulaſtis.* Vbi, vt apparet, tria, ponuntur iudicis munia ad hoc, vt ſuo officio plenè ſatisfaciat. Primum illis verbis. *non rectè iudicaſtis;* per quod ſignificatur, quod iudex debet rectè iudicare, id eſt, ſola negotij veritate inſpecta. Quatuor autem modis corrumpitur iudicium rectum. 1. timore, dum propter potentiam timet iudex ſecundùm veritatem iudicare. 2. cupiditate, dum præmio ius alicuius corrumpit. 3. odio, dum contra aduerſarium, abutendo iudicio, aliquid molitur. 4. amore, dum amico contendit præſtare auxilium. Secundum iudicis munus ponitur illis verbis, *nec cuſtodiſtis legem iuſtitiæ;* per quæ verba ſignificatur; quòd non ſolum iudex debet ſecundum veritatem iudicare, ſed etiam quòd hoc iudicium debet facere ſecundum ordinem præſcriptum à legibus; nam nec bonum ſimpliciter bonum eſt, niſi fiat ſicut decet, vt ait D. Bonauent. *de ſex alis Seraph. cap.* 7. Quod munus vt bonus iudex adimpleat, debet ſeruare tria, ſcilicet exquiſitè cauſam diſcutere; non facilè credere actori, neque teſtibus pro ipſo; non præcipitanter ſententiam ferre, ſed omnia bene videre, & examinare eo modo, via, & forma, quibus ius præſcribit. Tertium Iudicis munus ponitur illis verbis, *neque ſecundum voluntatem Dei ambulaſtis;* per quæ ſignificatur, quòd debet iudex recta intentione iudicium exercere, non ſpe præmij iuſtitiam facere, ſed amore iuſtitiæ. Tria autem requiruntur ad hoc, vt iudicium ſit actus iuſtitiæ. 1. quòd procedat ex inclinatione iuſtitiæ; nam alioquin eſt peruerſum. 2. quòd procedat ex auctoritate; nam alioquin eſt vſurpatum. 3. quòd feratur ſecundùm rationem prudentiæ; nam alioquin eſt temerarium. Vnde Foller. *in practica crim. in princip.* ait, quòd iudex debet habere quatuor, ſcilicet, auctoritatem, ſcientiam, experientiam, & bonam vitam, quæ ipſe latè proſequitur.

2. Noto 2. quòd iudex regularis in iudicando quan-

do materia eſt grauis, quomodocumque procedat, non poteſt omittere ea, quæ ſunt de iure diuino, vel naturali. De iure autem diuino ſunt, accuſatio delicti, ſeu denuntiatio, rei citatio, æqualitas iudicis erga partes, teſtium pluralitas, partis auditio. De iure verò naturali ſunt iſta. Iudicis inimici recuſatio, appellatio, defenſiones legitimæ, iuramentum de veritate dicenda, quod datur teſtibus, teſtium ſecreta interrogatio, quòd de delicto facti permanentis conſtet, quòd Inimici repellantur ab accuſando, vel teſtificando. Quæ proſequutur, & probat Ghiſil. *de iudic. regul. cap.* 12. & Mirand. *de ord. iudic. quæſt.* 14. *art.* 1. *concluſ.* 1. 3. & 4. Ita D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 33. *art.* 7. *ad* 4. *&* 5. *quodlib.* 5. *art.* 26. Mirand. *loc. cit. art.* 3. *concluſ.* 1. Salon. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 3. *verſ. Ad ſecundum dico*, Nauarrus *in rubrica de iudic. num* 91. *verſ Quinto: & in cap. Inter Verba, concluſ.* 6. *perfecta, coroll.* 63. *num.* 291. Sayrus *in Claui regia, lib.* 12. *cap.* 11. *num.* 20. Ghiſilerius cit. *cap.* 13. *num.* 1. Manſus *de modo proced. in cauſis Regul. cap.* 7. *à num.* 5. Aldrete *de diſcipl. inend. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 12 *&* 13. Sylu. *verb. Inquiſitio* 2. *num.* 1. *dicto* 11. A Sorbo *in comp. priuil. mend. verb. Appellare, verſ. Notandum quòd.* Rodriq. *tom.* 2. *qq. reg. quæſt.* 6. *art.* 2. Et ratio eſt. Quia ius diuinum, & naturale tantum fouent Religioſos, quantum alios, immo plus Religioſos quia horum fama, quæ deperditur per inobſeruantiam iuris, pretioſior eſt, vt ait Nau. *loc. cit. de iud.* Et ita colligitur expreſsè *ex conſt.* 4. *Bonif. VIII.* quam refert Cherub. *tom.* 1. *bull. foll.* 140. & Thom. à Ieſu *de viſit. Regul. tract.* 3. *cap.* 1.

3. Neque his obſtat *cap. Qualiter, al.* 2. *de accuſat. in fine.* Nam ibi ſolum permittitur, quod in Regularium iudiciis non ita exacte procedatur, ſeruatis ſcilicet apicibus iuris, & ſolemnitatibus, vt declarauit expreſsè Bonif. VIII. *loco citat.* volens, quod loco dictarum iuris ſolemnitatum obſeruentur conſuetudines approbatæ ſingularium Religionum, & ipſarum ſtatuta facta, vel facienda à Capitulis generalibus. Solemnitates verò iuris ſunt, quòd accuſationis, ſeu denuntiationis libellus in ſcriptis offeratur; quòd reorum citatio realis, ſeu verbalis tali, vel tali modo fiat, litis conteſtatio; quòd partibus tale, vel tale tempus ad reſpondendum, ſeu probandum præſcribatur, teſtium in tali delicto probando multitudo, quòd admittantur doloſæ protelationes; quòd citetur reus ad videndum iurare teſtes; quòd ſententia non feratur, niſi tali loco, tali die, & tali modo, ſedendo ſcilicet; quòd citationes non fiant niſi per interualla; & alia proſequuntur Ghiſil. *de ind. Regul. cap.* 11. *per totum*; & Mirand. *de ord. ind. quæſt.* 14. *art.* 2. *concl.* 2. Neque tamen iſtæ omnes omitti poſſunt in iudiciis Regularium, ſed illæ ſolæ quæ ad apices iuris ſpectant, & puræ ſunt ſolemnitates, qualia ſunt, citatio die non feriata, libelli porrectio in ſcriptis, litis conteſtatio, teſtium multitudo, longæ dilationes, receptio teſtium poſt publicatas atteſtationes, ſententiæ ſedendo prolatio, & alia huiuſmodi. Nam illæ ſolemnitates, quæ faciunt ad adornandam eſſentiam iudicij, & ad conditiones, quæ de iure diuino, & naturali requiruntur, in eo etiam de neceſſitate ſeruandæ ſunt; vt ſunt dilationes congruæ, exceptiones legitimæ, traditiones nominum, ac dictorum teſtium, citatio partium ad ſententiam, &c. de quibus Ghiſil. *loc. cit. cap.* 12. *à num.* 18. Quæ omnia colliguntur, immo expreſse habentur *in Clem. Sæpè, de verb. ſignific.*

4. Aduerte autem hic obiter, quòd gloſſ. *fin. in dicto cap. Qualiter al.* 2. *de accuſ.* ex eo, quòd Papa dicit, quòd ordinata dicto cap. non eſt neceſſe, quòd obſeruentur tam accuratè in iudiciis Regularium, malè collegit, quòd cœtus Clericorum ſit nobilior cœtu Monachorum. Nam id conceſſit Papa, tum ad magis conſulendum honori Monachorum, tum ad magis conſulendum ſtatui paupertatis, quam profitentur. Tum quia ſtatus Monachorum in ſancta ſimplicitate fundatus, non videtur capax tot ſubtilitatum. Tum quia Monachi contemplationi potiùs, quàm iuri incumbunt. Tum quia Monachorum vinculum cum Eccleſiis ſuis non eſt perpetuum, ſed temporale, vnde faciliùs diſſoluitur. Quare ego ex eo textu colligo potiùs argumentum contrarium, ſcilicet, quòd Ordo Monachorum eſt nobilior Ordine Clericorum, vtpotè minoribus oneribus oneratus, & magis priuilegiatus, & qui iure ordinario non cenſeatur; cauſæ namque Magnatum ſimpliciter, & de plano, ſeruatis eſſentialibus, diſcutiuntur. Eſt etiam nobilior ex ea parte, quia magis actiuæ, & contemplatiuæ vitæ vacat, quam Ordo Clericorum; Monachi enim prædicant, docent, libros ſcribunt, infideles ad fidem conuertere ſtudent, nulli parcentes labori, aut periculo; ex Clericis autem ſi aliqui id faciant, remiſſiùs tamen id agunt, quam Regulares. In leuioribus autem culpis, & quæ infamiam non gignunt, & in amotione aliquorum ab officiis manualibus, ſeu aliis, quæ à mera liberalitate Prælati pendent, non requiritur tam exacta cauſæ diſcuſſio (quòd fortè ſolùm voluit Papa *in illo cap. Qualiter*,) ſed poſſunt ſuas ſeruare conſtitutiones, quæ apud Religioſos loco iuris gentium habentur, vt dicit Manſus *cap.* 7. *num.* 4. Atque ita docent Sayrus *in Claui regia, lib.* 12. *cap.* 11. *num.* 20. Quatuor itaque illa in iſtis Regularium iudiciis neceſſariò requiruntur, quæ in omnibus aliis iudiciis ſunt neceſſaria, nimirum accuſator idoneus, ſeu aliquid loco illius, teſtes legitimi, defenſiones congruæ, iudex electus, vt habetur *in cap.* 1. 4. *quæſt.* 4. alioquin, ſi aliquod iſtorum deſit, non erit iudicium, ſed latrocinium, & aſſaſſinium, vt dicunt Manſus *loc. cit. num.* 7. & Ghiſil. *cap.* 12. *num.* 18.

5. Noto 3. Quòd Religioſorum peccata grauiùs ſunt punienda, quàm peccata ſæcularium; tum quia cum debeant eſſe magiſtri virtutum, illorum peccata alios ducunt ad interitum: *cap. Qualis* 8. *quæſt.* 1. Tum quia, cum meliorem vitam profeſſi ſint, tanquam Eccleſiæ Magnates honorantur, & ſic peccando violenter ſuo exemplo culpas extendunt, *cap. Nemo, diſtinct.* 83. Tum quia ipſorum peccata ſunt grauiora propter vota: *cap. Quis bona*, 17. *quæſt.* 1. & quia ipſi habent maiorem cognitionem de lege Dei; cui autem plus datum eſt, plus requiretur ab eo, vndè etiam ſeueriùs à ſacris Canonibus puniuntur, *cap. Præcipuè*, 11. *quæſt.* 3. *cap. Paulus*, 2. *quæſt.* 7. *cap.* 7. *diſt.* 59. Immo aliquæ leuiores culpæ, quas leges ciuiles non puniunt in ſuis ciuibus, in Religioſis grauiter puniuntur à ſacris Canonibus vt *in cap. Obſeruandum*, 15. *quæſt.* 2. Aduocato religioſo nihil licet accipere ſub graui pœna, cum multa tamen corradant ſæculares. Deponuntur Clerici frequentantes domos fœminarum, *cap. Clericus, diſt.* 81. Item deponuntur aleatores, *cap. Epiſcopus, diſt.* 35. Negotiator Clericus tanquam peſtis fugiendus dicitur *cap. Negotiatorem, diſt.* 88. Venatio Clericis prohibetur *cap.* 1. *&* 2. *de Clerico venatore*; horum tamen plurima, vel mala non æſtimantur in ſæcularibus, vel ſi mala non curantur. Ergo, cum grauiter puniantur in Religioſis, ſignum eſt, quod horum culpæ grauius puniendæ ſunt, quam ſæcularium. Et aduertant Prælati, quod leuiores culpæ non ſunt ſpernendæ in Religione, qui enim minima ſpernit, paulatim defluit: & non eſt charitas, ſed languor, malos humores non corrigere, *cap. Non putes* 23. *quæſt.* 5. nam ex hoc totalis manat ſubditorum ruina; *cap. Qui vitiis, ead. cauſa. & quæſt.*

6. Sed

6. Sed an culpæ Religioſorum cæteris paribus ſint grauiores, quam ſæcularium, eſt alia quæſtio, quam diffinit D. Thomas 2.2. *quaſt.* 186. *art.* 10. vbi ait, quod poſſunt eſſe grauiores vel ratione ſcandali, vel ratione voti, vel ratione contemptus, ſi ſcilicet ex contemptu, vel malitia peccent; nam videntur peculiariter tunc eſſe ingrati Deo; quæ tamen ingratitudo non facit ſpeciale peccatum, niſi quando peccarent formaliter, & præcisè ex contemptu diuinorum beneficiorum: Secluſo autem ſcandalo, & voto, quando Religioſus ex infirmitate, aut ignorantia peccat, cæteris paribus, minus eſt illius peccatum; quàm laici, tum extenſiuè, tum intenſiuè, nam peccata venialia multitudine bonorum operum obruuntur, in mortalia raro cadit, & velocius ſurgit, & quando cadit, non ſine vehementiſſimæ tentationis dementatus, quæ multum de voluntario tollit, cadere æſtimandus eſt; nam perſona alioquin exercitata charitate erga Deum, & bonis operibus, non ſolet ex infirmitate, aut paſſione cadere, niſi illa paſſio ſit multum vehemens. Ita Valent. *tom.* 3. *diſp.* 10. *quaſt.* 5. *part.* 6.

7. Noto 4. Quod querelæ contra Prælatos in actu, vel qui fuerunt, non debent ſtatim recipi, nec facilè debent admitti probationes etiamſi videantur plenæ. Nam Prælati, qui volunt ſuo muneri ſatisfacere, corrigendo, & puniendo, quæ correctione, & punitione ſunt digna, facillimè incurrunt in ſubditorum odium quantumvis miſericordes eſſe ſtudeant, & quantumvis citra condignum puniant, æſtimant enim ſemper ſubditi, ſe vltra condignum fuiſſe punitos ex odio, ſeu alia paſſione Prælati. Eſt defectus humanæ naturæ, quæ ſemper culpam propriam, vel excuſat, vel in alium refundit, vt colligitur *ex cap. Nan eſt crudelis*, 23. *quaſt.* 5. Quare prudenter admodum in hoc puncto ſe gerere debent iudices. Quod præcepit illis Pontifex *in cap. Qualiter, el.* 2. *de accuſ.* illis verbis. *Licet hoc ſit obſeruandum in ſubditis, diligentius tamen eſt obſeruandum in Prælatis, qui quaſi ſignum ſunt poſiti ad ſagittam, & quia non poſſunt omnibus complacere, cum ex officio ſuo teneantur non ſolum arguere, ſed etiam increpare, quin immo interdum ſuſpendere, nonnunquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & inſidias patiuntur. Et ideo Sancti Patres prouidè ſtatuerunt, vt accuſatio Prælatorum non facile admittatur, ne concuſſis columnis, corruat ædificium, niſi diligens adhibeatur cautela, per quam non ſolum falſæ, ſed etiam malignæ criminationi ianua præcludatur.* Ad quem locum ait Panorm. *num.* 8. Quod quanto quis eſt iuſtior, tanto minus poteſt omnibus complacere, cum diligenter debeat ſuum officium exequi ſine acceptione perſonarum. Vnde Apoſtolus, *Si adhuc hominibus, placerem. Chriſti ſeruus non eſſem*; intellige tamen contra veritatem. Et *num.* 9. ait. Nota differentiam in inquiſitione facienda inter ſubditum, & Prælatum. Nam contra ſubditum ſufficit præcedens fama; etiam non ſcandaloſa, ſed contra Prælatum oportet quod præcedat fama, quæ ſine ſcandalo diſſimulari non poſſit, Quare conſulit Thomas à Ieſu *de viſit. Regul. tract.* 1. *cap.* 18. *num.* 10. quod poſtquam aliquis defectus de Prælato fuerit Viſitatoribus delatus, non debent iſti ſtatim querelam accipere, teſtes examinare, & proceſſum formare, ſed debent cautè, & prudenter inquirere ab aliis, abſque eò quod poſſint iſti ſuſpicari Prælatum de illo defectu fuiſſe accuſatum; interrogando ſcilicet, quomodo ſe gerat Prælatus cum tali, vel tali Religioſo, nominando eos, qui vt teſtes fuerunt vocati, an ab eo fuerint aliquando correcti, & puniti, &c. Denique in hac materia ſeruandum omnino puto ſanctum, ac ſalutare conſilium D. Thom. *in* 4. *diſp.* 46. *quaſt.* 2. *art.* 2. *quaſtiunc.* 2. *ad* 5. vt ſcilicet viſitatores Prælatos, manifeſtè non puniant, ſed occultè, propter ſcandalum vitandum, ſicut Aaron punitus fuit, quamvis non pœna manifeſta, ſicut populus. Quod intellige, quando id ſine ſcandalo, & periculo temporali, vel ſpirituali fieri poteſt.

8. Noto 5. quòd *to.* 2. *Relig. c.* 3. *num.* 538. dixi, quod non poterat Prælatus pœnas à lege taxatas minuere abſque iuſta cauſa. Iuſtæ autem cauſæ ſunt. vt ait Sanch. *lib.* 6. *conſil. c.* 1. *dub.* 25. *num.* 11. pueritia, paupertas, ſenectus, doli defectus, conſuetudo, quando ex pœnæ diminutione ſperatur emenda delinquentis, quando poſt commiſſum delictum magnum aliquod interuallum tranſijt abſque deliquentis culpa, ſpontanea criminis confeſſio abſque incuſſione metus, & quævis alia circumſtantia, quæ delictum minuat. Quibus omnibus adde delinquentis merita; nam pro ratione meritorum poterit, & debebit iudex pœnas minuere, vel omnino remittere. Cum enim ſcopus viſitationis ſit, vt definit Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 3. *de refor.* bonos mores tueri, & prauos corrigere, ſeu virtutem præmiare, & vitia caſtigare, ponderanda ſunt æquæ lance à Viſitatoribus tam merita, quàm demerita, & ſi in aliquo reperiantur merita vt octo v. g., & demerita ſimiliter vt octo, poterit vnum cum alio compenſare, & ſic reum abſoluere. Atque ita docent Tiraq. *de pœnis temper. cauſ.* 49. vbi id multis probat à *num.* 1. Nauar, *in rubric. de iudic. num.* 99. Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. quaſt.* 42. *art.* 5. Longus *de caſib. reſer. part.* 2. *caſu* 5. *num.* 89. Mirand. *de ord. iudic. quaſt.* 27. *art.* 5. *concluſ.* 3. *num.* 72. Et probatur *ex lege* 2. § *Poſtea cum Appius, ff. de orig. iuris*; *leg.* 1. *ad finem, ff. de conſtit. Princip. leg. Non omnes*, §. *vlt. ff. de re milit.* vnde Tullius in oratione pro Flacco: *Semper*, ait, *graues, ac ſapientes iudices, in rebus iudicandis quid vtilitas Ciuitatis, quid communis ſalus, quid Reipublicæ tempora poſcerent, cogitarunt.*

9. Cauſæ autem iſtæ ita dant facultatem Iudici pœnas à lege taxatas minuendi, vt etiamſi lex prohibeat pœnam mutare, vna tamen his concurrentibus, poſſit Iudex adhuc pœnam mutare, nam tunc intelligitur legis prohibitio, vt non poſſit mutare abſque cauſa. Contrarium tamen tenet Sanch. *loc. cit. num.* 12. ſcilicet, quod quando lex mutationem prohibet, Iudex quacunque cauſa interueniente, mutari non poſſit. Sed ſuſtene, quod dixi; nam dantur aliqui caſus, in quibus exequi pœnam legis, eſſet impium, & crudele. *Ad cap. illud ſuper eo, de raptoribus*, quod ad id probandum affert Sanchez, dico, quod nulla ibi adeſt legitima cauſa, quare Sacerdos mutare poſſit pœnam ibi raptoribus impoſitam; loquitur enim *c. illud in* §. *Qui autem*, de eo raptore, quem, dum eſſet ſanus, obſtinata mente non pœnituit, & in morte ſecuritatem emendandi præſtare nequiuit, licet hunc in morte pœniteat, carere tamen debet ſepultura; quia quamvis illa pœnitentia alias videatur cauſa iuſta, vt dictus raptor ſepultura non careat, eam tamen legitimam non iudicat Papa ibi, *parum prodeſſe videtur, ſicut credimus*; & ideo contrafaciens Sacerdos punitur. Solum igitur probat illud cap. quod cauſa, quæ non iudicatur legitima à Legiſlatore pro minuenda pœna non poteſt eſſe legitima ad hoc, vt iudex poſſit pœnam à lege taxatam minuere. Adde, quod dicit gloſſ. fin. *in dict. cap.* quod hoc ſit potius ad aliorum terrorem, nam mortuo illa pœna non nocet; & conſtat etiam *ex eodem* §. *Qui autem*, ibi, *ſed de peccato contrita viaticum non denegetur.*

10. Aduerte autem, quod ſicut poteſt iudex pœnas minuere, ita propter delicti atrocitatem, poteſt illas augere, vt docent Innocent. *in cap.* 1. *de conſtitut. loco citato, numero* 13. & multis probat Tiraquel. *loco citato, à numero* 16. Couarruu. *lib.* 2. *variar. cap.* 9. *num.* 8.

11. Aduerte etiam, quòd non licet apud Prælatum intercedere, vt pœnam à lege taxatam delinquenti remittat, ſi nulla adeſt iuſta cauſa id faciendi; quia rogare Prælatum, vt faciat id, quod licitè facere non poteſt, eſt inducere illum ad peccatum; ſed pœnam à lege taxatam ſine cauſa Prælatus remittere non poteſt. Ille tamen, qui fuiſſet offenſus, poſſet rogare iudicem pro ſuo offenſore abſque peccato, immo cum merito, quia magnum oſtenderet charitatis ardorem; qui autem ſperaret delinquentis emendam, poſſet intercedere apud iudicem, vt illi pœna minueretur; nam tunc etiam iudex habet iuſtam cauſam minuendi; ſecus autem, ſi emenda non ſperatur. Si denique ex mutatione, vel remiſſione pœnæ ſequatur damnum, vel iniuria parti læſæ, non licet apud iudicem intercedere pro tali remiſſione, vel mutatione; nam procurare alicui benefacere, cum alterius damno, malum eſt. Atque ita docent Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. quæſt.* 43. *art.* 1. Sanchez *lib.* 6. *conſil. cap.* 1. *dub.* 22. Ad quæ debent aduertere illi, qui de miſericordia ita gloriantur, vt pro omnibus intercedere indiſcriminatim profiteantur, maximè quando ſunt perſonæ graues, & auctoritatis, quarum apud Prælatos auctoritas multùm valet.

12. Aduerte etiam, quòd Iudex poſt ſententiam latam non poteſt pœnam reo inflictam minuere, quia functus eſt ſuo officio; *leg. Quòd iuſſit, ff. de re iudic.* Sanch. *lib.* 6. *conſil. cap.* 1. *dub.* 23. *num.* 1. Quod tamen intellige, quando Iudex non poteſt ſuper illo crimine diſpenſare, vel iure, aut conſuetudine non habet, vt minuere poſſit, vt eſt apud Regulares in aliquibus criminibus ſpecialiter non exceptis, & præſertim apud nos Minimos in materia votorum eſſentialium; nam ſuper pœna contra facientibus impoſita nullam habent Prælati auctoritatem, vt conſtat ex Correct. *n.* 105. Atque ita docet Conar. *loc. cit.*

13. Noto 6. quòd Prælatus regularis habens ſcientiam, quòd aliquis ſit innocens, licèt aliàs per legitimos teſtes probetur nocens, non poteſt illum condemnare, quicquid ſit de hac quæſtione, quam fusè tractant Salon. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 1. *concluſ.* 3. Sayrus *in claui regul. lib.* 12. *cap* 8. *à num.* 6. Maſcard. *de prob. concluſ.* 950. Sanchez *lib.* 6. *conſil. cap.* 1. *dub.* 17. in alijs foris. Probo 1. ex illo Exod. 23. *Non ſuſcipies vocem mendacij, neque in iudicio plurimorum acquieſces ſententiæ, vt à vero devies.* 2. Quia *in cap. Cum æterni, de ſent. & re iudic. in* 6. punitur iudex, qui contra conſcientiam propriam, & contra iuſtitiam aliquem grauat. Ex quo apertè colligitur, quòd iudex tenetur ſecundum propriam conſcientiam iudicare, & non ſecundùm allegata in proceſſu, quando ſunt contra conſcientiam certam. 3. Quia contra ius naturale eſt, innocentem condemnare; quòd ius præponderat cuicunque alteri iuri. 4. Si vniuerſus populus petat aliquem occidi, qui tamen innocens ſit non poteſt iudex populo conſentire; per tex. expreſſum *in leg. Decurionum, Cod. de pœnis* vbi, gloſſa ex hoc colligit, Pilatum malè Chriſtum condemnaſſe. Cum ergo iudices regulares iuſtitiam quidem ſequi debeant in iudicando, ſed valde miſericordia temperatam, vt potè qui filios, & ſubditos merè voluntarios regant, opinionem magis piam ſequi tenentur, præſertim cum & ipſa probabilis ſit. Cum ergo iſta opinio probabilis ſit, & poſſit in quocunque foro amplexari, vtpotè rationibus, & auctoritatibus multum munita, vt videri poteſt apud dictos Auctores; exiſtimo, quòd Prælati regulares ad pœnam peccati mortalis eam ſequi teneantur. Neque obſtat, quòd ſequatur ſcandalum in communitate, ſi iudex non iudicet ſecundùm proceſſum; nam vtiliùs ſcandalum naſci permittitur, quam veritas relinquatur, vt dicitur *in cap. Qui ſcandalizauerit, de regul. iur.* deinde poteſt Prælatus declarare, habere ſe ſcientiam de innocentia exiſtimati rei. Neque refert, quòd tunc remanebunt infamati denuntiatores, & teſtes, nam prætterquam quòd iſti communiter non ſciuntur in hoc iudicio regulari, in quo omnia ſecretò procedunt, ſi fuerunt in dolo, ſibi debent imputare; ſi decepti ſunt, putantes Petrum tale delictum commiſiſſe, cum fuerit Paulus, caueant à deceptione in poſterum.

14. Tandem tota hæc doctrina fortificatur vehementer doctrina Caiet. 2. 2. *quæſt* 68. *art.* 2. vbi habet, quòd iudex non debet à principio admittere denuntiationes calumnioſas, admiſſas autem debet reſcindere, & abolere. Immo ait, quòd ſi cognoſcat à principio, denuntiationes non eſſe legitimas, & admittat, facit iniuriam iuſtitiæ; & ſimiliter ſi proſequatur poſtquam cognouerit; erit enim tunc ſuum tribunal, non iuſtitiæ, ſed latronum aſſaſſinantium pauperes religioſos. Adde etiam, quod iam *ſuper lit. A. cap.* 10. *num* 2. accuſationem à Religionibus relegauimus, in cuius locum cum ſucceſſerit denuntiatio, quæ ſolam fratris emendam petit, nullum ſcandalum naſci poterit, etiamſi Prælatus innocentem exiſtimatum nocentem abſoluat. Sic enim hanc ſententiam probo, vt iudex regularis teneatur iudicare ſecundum propriam conſcientiam in abſoluendo, non autem in condemnando; nam ſecundùm doctrinam Baldi *conſil.* 115. *in fine, volum.* 5. iuſtiùs peccamus in abſoluendo, quàm in condemnando. Caietani doctrinam ſequuntur Aragon. 2. 2. *quæſt.* 66. *art.* 5. Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. quæſt.* 42. *art.* 5.

15. Aduerte hic etiam, quòd poteſt iudex, relicta propria opinione iudicare ſecundum opinionem aliorum, quæ ſibi probabilior apparet, cum fortè illa ſit verior, & tutior. Sicut enim poteſt quilibet Doctor interrogatus reſpondere ex aliorum ſententia, ſi reſponſum tradet interroganti, ita iudex ex aliorum ſententia iudicare. Ità Caſtr. Palaus *de conſ. diſp.* 2. *part.* 10. *num.* 7. cum multis, quos citat.

16. Noto 7. quòd Iudex, qui fert ſententiam iniuſtam, peccat mortaliter, niſi forte ex ignorantia inuincibili id feciſſet, Ghiſil. *de iud. reg. cap.* 7. *num.* 15. Quòd ſi per ſordes eam ferat, ideſt, ſi moueatur ad ſic iudicandum ex pretio, ſeu præmio, vel ex prece, ſeu gratia, vel ex odio, ſeu inimicitia, aut ex timore, vt explicant Farinacius 3. *part. prax. quæſt.* 111. *num.* 361. & Menochius *de arbitr. caſu* 342. *à num.* 18. incidit in pœnas *cap. Cum æterni, de re iudic. in* 6. vbi ſuſpenditur per annum; quòd ſi, pendente illo anno, ſe immiſcuerit diuinis incurrit irregularitatem, à qua non poteſt abſolui, niſi per Papam. Sed Barboſa *in dict. cap. num.* 10. & Farinacius *loc. cit. à num.* 27. Menoch. cit. *num.* 13. dicunt, quòd habet priuari dignitate, quam habet, ita vt in futurum ad alium dignitatis gradum aſcendere non poſſit; per *leg. iudices, Cod. de dignit. lib.* 12. Vide Rodriquez *tom.* 2. *qq. regul. quæſt.* 40. *art.* 2. vbi putat, quòd iudex regularis malè iudicans ex negligentia culpabili, cum dolo, vel ſine dolo, & ex imperitia, pœna arbitraria puniendus eſt. Ille autem præſumitur cum dolo procedere, qui formam ſacrorum Canonum, iuris ciuilis, vel conſtitutionum Religionis tranſgreditur manifeſtè. Ille verò præſumitur procedere ex lata culpa, qui omiſit facere, quæ alij prudentes, docti, & experti iudices in ſimili caſu facere ſolent. Quando ergo iudex regularis malè iudicat ex dolo, vel lata culpa, deponendus eſt ab officio, iuxta notata *in cap. Quicquid,* 1. *q.* 1. *cap. Placuit vniuerſo,* 11. *q.* 3. *cap ſed illud, d.* 45. *cap. Iuſtum,* 23. *q.* 5. Secus autem, ſi ex ſimplicitate. Vide Rodriquez *loc. cit.* & citat Compendiatorem *verb. Iudex, num.* 12. *&* 13.

17. Noto 8. quòd iudex non poteſt procedere ad inquiſitionem ex eo, quòd contra aliquem ſibi

ſcripta

ſcriptæ fuerint aliquæ literæ orbæ, vt aiunt, ideſt, ſine auctore, etiamſi in dictis literis notati ſint aliqui teſtes informati de ipſo delicto. Quia iſtæ literæ nullam prorſus infamiam præſeferunt, neque vllum faciunt indicium contra in ipſis denunciatum, vt habetur *in cap. Inquiſitionis, §. Tertia dubitationis, de accuſ.* vbi Panorm *num.* 4. Thomas à Ieſu *de viſit. Regul. tract.* 2. *cap.* 3. *numer.* 9. Iulius Clarus *in pract. crimin. quæſt.* 5. *num.* 3. Ghiſilerius *de ind. regul. cap.* 16. *num.* 65. Manſus *de modo proced. in cauſis Regul. cap.* 12. *num.* 5. Mirand. *de ord. ind. quæſt* 6. *art.* 8. *concluſ.* 1. Salzedo ad Diaz, *cap.* 4. *lit. A verſ. Octauo,* Ioſeph à S. Maria *in tribun. Relig. tract.* 3. *cap* 6. §. 3. Paulinus Berti *in practica crimin. tit.* 8. *cap.* 9. *num.* 5. & 6. Rodriquez *tom.* 2. *qq. regul. quæſt.* 6. *art.* 10. vbi probat, quòd iudex vigore dictarum, non ſolùm non poteſt procedere iudicialiter contra infamatum, ſed neque etiam poteſt contra illum procedere tanquam pater, ac ſi per denuntiationem Euangelicam fuiſſet monitus; quòd eſt dicere, quod neque poteſt ſic infamatum ſecretò monere, vt, ſi vera ſunt, quæ ibi ſcribuntur, abſtineat, nam, & hoc pacto videretur aliquo modo credere, quæ, ibi dicuntur. Quod ego veriſſimum exiſtimo, niſi aliunde aliquod aliud indicium habeat Prælatus; nam tunc non vigore literarum, ſed vigore indicij poſſet Prælatus infamatum monere. Et aduerte, quod proceſſus fabricatus ſuper huiuſmodi literis eſt ipſo iure nullus, vt habetur *in dicto cap. Inquiſitionis*; & notant in ſpecie Salzedo, & Ghiſil. cit.

18. Aduertit etiam Rodriquez quod debet Iudex inueſtigare auctorem dictarum literarum, & eum arbitraria pœna punire. Quod eſt æquiſſimum ad exterminandam malignantium peruerſam naturam, & conſulendum famæ bonorum Religioſorum. Quod etiam notat gloſſ. *in dicto cap. Inquiſitionis, verb. In occulto,* quæ ad hoc affert *cap. Quidam maligni,* 5. *quæſt.* 1. & dicit Dauid Pſalm. 49. *Detrahentem ſecretò proximo ſuo, hunc perſequebar.*

19. Dicunt autem Salzedo, & Ioſeph à Sancta Maria, quod poteſt Prælatus his literis reddi cautior, & ſecreto inquirere, an fortè vera ſint, vel falſa, quæ ibi dicuntur, ſuſpendendo interim iudicium circa credulitatem. Sed puto omninò comburendas, vel lacerandas, & illis nil penitus credendum. Nam, vel qui eas ſcribit, eſt vir probus, qui fortè taliter ſcribit, ne in odium cadat delinquentis; vel eſt malus. Rurſum vel delictum eſt occultum, vel publicum: Si qui ſcribit, eſt vir probus; & delictum eſt notorium, non debet timere propter bonum commune odium fratris, dicente Apoſtolo, *Si adhuc hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.* Si autem delictum eſt occultum, iam conuincitur non eſſe vir probus, qui illud reuelat; Si autem, qui ſcribit malignus eſt, non eſt audiendus, imò puniendus, iuxta *cap. Qui in alterius, & cap. Quidam maligni,* 5. *quæſt.* 1. Quare ſanctum exiſtimo ſtylum Curiæ Romanæ tales literas, in materia præſertim Regularium, lacerantem.

20. Sed quid faciendum, ſi literæ ſint quidem ſubſcriptæ, ſed nomine fictitio, vt ſolent facere moderni malignantes, putantes, ſic dictum ſtylum circumuenire. Tunc ſuſpendendum eſt iudicium, & cautè in primis verificandum, an verè literæ ſint auctoris ſubſcripti, an tale nomen ſit in Conuentu, à quo prodierunt; quòd ſi comperiatur eſſe fictitium, vel ſuppoſititium, tunc literæ comburendæ, vt dixi, & quærendus, qui ſcripſit, vt puniatur; ſi autem nomen ſit verum, tunc verificandum eſt, an ille dictas literas ſcripſerit, ſuppoſito quod manus non cognoſcatur, quod ſi inueniatur verè ipſum, qui ſubſcriptus eſt, literas ſcripſiſſe, procedendum, prout de iure; ſe habent enim hæ literæ loco denuntiationis, vt probat Ioſeph à Sancta Maria *in tribun. Religio. tractat.* 3. *cap.* 11. §. 5.

21. Aduerte etiam hic bonam doctrinam Diui Thomæ 2. 2. *quæſt.* 60. *artic.* 4. *ad* 3. quæ ſeruit Prælatis, ne errent, quando ſibi ſcriptum, vel dictum fuerit aliquid de aliquo ſubdito. Ait itaque ibi D. Thomas, quod iudiciorum genera ſunt duo. Vnum ſuppoſitiuum, & aliud diffinitiuum. Per primum ſemper cogitamus id, quod deterius eſt, ſiue in noſtris, ſiue in alienis factis, vt illis ſecurius, & efficacius remedium adhibeamus; ſi enim ſupponatur, id quod deterius eſt, adhibebitur efficacius remedium; quod quidem remedium deinde erit magis efficax contra minus malum v. g. video pauperem & claudo ianuam domus, ſupponens quod poſſit aliquid auferre neceſſitate oppreſſus. Per iudicium autem diffinitiuum aliena facta in meliorem partem interpretamur. Ad noſtrum igitur propoſitum applicando, quando aliquid mali ſcribitur, aut dicitur Prælato de aliquo Religioſo poteſt Superior ſupponere illud malum, quod illi dicitur, eſſe verum, abſque eo tamen, quod illi vllo modo credat, vel malam opinionem concipiat de illo, immò omninò credere debet eſſe mendacium, nam alioquin faceret iniuriam ſuo proximo; vult tamen et remedium adhibere eo prorſus modo, ac ſi verùm eſſet, prouidè tamen, vt notant Caiet. & Aragon. ad locum illum D. Thomæ, ne cautela, aut remedium adhibitum quidquam famæ proximi noceat. Si autem velit Prælatus in hoc caſu diffinitiuè, & determinatiuè iudicare, debet in bonam partem ſumere, & excuſare, quantum poteſt, ſubditum ſuum, vel negando delictum eſſe poſſibile tali perſonæ; vel interpretando in bonam partem factum, ſi aliquo modo poteſt; vel ſaltem illi compatiendo, ſi nullo modo excuſari poſſit. Exemplum ſit in nouitiis Religioſis, & iuuenibus. Hi magna cautela cuſtodiuntur, non quod mali ſint, vel aliquid mali de illis ſuſpicetur, ſed vt eis omnis relaxationis occaſio præcludatur; ſi autem illis aliquid mali ſuccedat, excuſat illud, quantum poteſt, bonus Prælatus. Hanc doctrinam illuſtrat mirabiliter. D Chryſoſt. *tom.* 1. *hom. de S. Suſanna, fol. mihi* 1253. dicens: *Maleuolæ ſuſpiciones ſunt calumniantium, beneuolæ ſuſpiciones ſunt gubernantium. Licuit quidam de filio malè ſuſpicari, ſed filio non licet calumniari. Vtque ſuſpicaris malum, ſed optas inuenire bonum. Qui beneuolè ſuſpicatur, vinci cupit, tunc enim bene lætatur, quando falſum inuentum fuerit, quod malè ſuſpicabatur.* Videantur pro hac doctrina Rodriquez *de ord. iud. cap.* 3. *concluſ.* 6. *numero* 8. Ioſeph a S. Maria *in tribu. Relig. tract.* 3. *cap.* 6. §. 5. Salon. *ad locum D. Thomæ, propoſit. vltim.*

22. Noto 9. quod *tom.* 1. *Religio. quæſt.* 1. *cap.* 16. §. 4. dixi, quod Viſitatores non poterant viſitare, niſi ab vltima viſitatione. Et ſic Prouincialis, qui in generali viſitatione reddidit rationem ſuæ adminiſtrationis, non poteſt amplius ſuper illa viſitari. Quod ſi Prælatus iniquè velit, non tenetur illi reſpondere; in idipſum enim bis iudicari non debet. Quod ſi aliqui prætendant, ſe timore Iudicis, qui fauebat parti, tacuiſſe, audiendi non ſunt tanquam maligni; commune eſt enim malignantibus ad loca illa topica recurrere, vt ſuas malignitates inaurent. Si aliqui autem dicant, fuiſſe ſe illo tempore ægrotos, vel abſentes, id prius probandum eſt. Atque ita colligitur *ex cap. fin. de his, qui notr. accuſ. poſſ.* & docent Pariſ. de Puteo, *de ſyndicatu,* *Officialis finito, num.* 2. Rodriquez *to.* 2. *qq. regul. q.* 42. *art.* 4.

23. Noto decimo, quod non rectè conſtituuntur Iudices illi, qui habent nimiam ingenij ſubtilitatem; ſunt enim hi ordinariè inquieti, atque inconſtantes,

nouitatum amici, (quæ ſemper triſtes patiunt effe-ctos) ambitioſi valdè, & ſuæ extollendæ famæ auidiſſimi. Quod probat manifeſte *cap. Hinc etenim, d.49.* vbi Gregorius hos comparat habenti grandem, vel tortum naſum, qui diuina lege olim, *Leuitici* 21. prohibiti erant à ſacris miniſteriis. Videatur Mirand. *de ordin. iudic. quaſt.3. articulo* 11. Neque rectè illi conſtituuntur iudices, de quibus D. Thomas *1. contra gentes*, vt refert Capiſtranus *in ſpecul. conſcient. part.2. numero* 81. *dicens: Sunt quidam hominum tantum de ſuo ingenio præſumentes, vt totam rerum naturam ſe putent ſuo intellectu poſſe metiri, exiſtimantes id ſolum eſſe verum, quod eis videtur, & eſſe falſum, quod eis non videtur. Ex quo tanto amore ſuas amplectuntur ſententias, opiniones, & ſectas, vt de contrariis etiam nec cogitare velint, nec reſpicere, vel audire; de quibus Salomon Prouerb.* 18. *dicit: Non recipit ſtultus verba prudentiæ, niſi ea dixeris, quæ verſantur in corde ſuo. Et de iſtis dicit Apoſtolus ad Roman.* 1. *Dicentes enim ſe ſapientes, ſtulti facti ſunt.*

CAPVT XVII.

De forma incipiendi proceſſum, quando tam delictum, quam delinquens ſunt notorij.

IN nomine Domini, Amen, Anno à Chriſto nato 1634. *die* 9. *Iulij Coram adm. R.P.F.N. Ordinis N. & in Prouincia N. Prouinciali eiuſque Collegis, nimirum P.F.N. & P.F.N. nec non F. N. etiam Collega, ac Notarij Vicesgerente, in Conuentu N. Ciuitatis N. perſonaliter comparuit P. F. Iuſtus, eiſque dixit Reuerend. admod. PP. denuntio vobis qualiter hodie præfata die, à prandio, hora ferè ſeptimadecima, in publico Refectorio, præſentibus omnibus Patribus & Fratribus iſtius Conuentus, ſeu ipſorum maiori parte, F. Furibundus doloſè, ſcienter, ac temerè P. F. Manſueto in faciem graue vulnus inflixit, vt publicem ſubinde, notorium, atque manifeſtum ſit ab eodem F. Furibundo prædictum Manſuetum fuiſſe vulneratum. Id vero ſic accidiſſe, Conuentus totus, ſeu maior eiuſdem pars teſtari valebunt, vt nulla proinde hoc queat tergiuerſatione celari; contraque ipſum propterea, tanquam notorium crimino ſum, ac delinquentem, iuris ordine prætermiſſo, ſit procedendum. Quo circa id vobis denuntio, vt de iuſtitia prouidere poſſitis. Quo quidem audito, præfatus P. Prouincialis, cuncta eiuſmodi prædicti F. Iuſti chyrographo obſignanda, & ſubſcribenda mandauit, vt re ipſa ſubſcripſit. Acta ſunt hæc in præfato Conuentu, in Camera ſolita habitationis eiuſdem P. Prouincialis qui ſtatim adiuit, ſeu coram ſe accerſendum curauit, prædictum Fratrem Manſuetum, cui vulnus impactum fuerat. Is verò eum aduenaſſet, cumque acerbo vulnere ad trium ferè digitorum longitudinem in dextera maxilla ſauciatum P. Prouincialis vnà cum Collegis proſpexiſſet, ipſum, de veritate dicenda præſtito prius iuramento, ab eoque tactis ſacris emiſſo, interrogauit, quiſnam tam graui eum vulnere affeciſſet? Sic autem reſpondit. Cum poſt prandium ſimul cum aliis in Refectorio eſſem, &c. Fuit verò deinde interrogatus, cur eum ſic percuſſerit? Neſcio; niſi quod diebus elapſis in clauſtro rixati ſumus. Tum P. Prouincialis Patres, qui aderant, ſtatuit examinandos. Ac primo quidem vocatus P. F. N. Corrector, qui cum, de veritate dicenda præſtito iuramento, iurauerit, interrogatus eſt, an ſciat, Fratrem Manſuetum fuiſſe hodie vulneratum, & quo pacto id ſciat. Vbinam eſſet: Quanam de cauſa vulneratus? Et quinam tunc ibi adeſſent.* Quæ interrogationes faciendæ ſunt omnibus teſtibus examinandis, ita vt teſtes concludant, delictum fuiſſe notorium ratione loci, ratione temporis, & ratione perſonarum.

Deinde Iudex accerſere debet reum, & illum interrogare, *quare ſic vulnerauerit Fratrem Manſuetum. Qui, ſi confiteatur delictum, damnandus erit, nullo iuris ordine ſeruato, ſi autem negauerit, & delictum ſit tale, in quo nulla cadat defenſio, ſeu excuſatio, neque aliqua allegetur, etiam abſque vlla dilatione ad condemnationem procedendum eſt, præmiſſa proteſtatione reo, quod, cum delictum ſit notorium, & negari non poſſit, alleget quicquid vult in ſui defenſionem, quia Iudex vult procedere ad ſententiam. Si verò reus alleget excuſationem, vel, ſi non alleget, delictum ex ſe poſſit aliquam excuſationem habere, tunc reo concedendæ ſunt defenſiones, non tamen debent ei concedi dicta, neque nomina teſtium, ſed finito termino defenſionum, ſtatim condemnandus eſt per aliquod decretum receptum à Scriba. Et ab hac ſententia non poteſt appellari, vt diffusè probat Farinac. part.*1. *prax. quæſt.* 21. *num.* 117. *ſed ſtatim eſt executioni mandanda. Ita in practic. crimin. Foller. Rubrica. Item quod eſt notorius delinquens, à num.* 15. *Videatur Iulius Clarus in pract. crimin. lib.* 5. *§. fin. quæſt.* 9. *num.* 4. *&* 7.

1. Noto 1. quòd notorium eſt duplex. Vnum iuris, alterum facti. Notorium iuris eſt, quando aliquis in iure fatetur crimen, & de eo condemnatur. Notorium facti eſt illud crimen, in quo fama publica ſuum præbet adminiculum, & rei euidentia proteſtatur, ita ſe exhibens omnium oculis, vel conſpectui maioris partis alicuius loci, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari. Notorium facti adhuc eſt triplex. Facti ſcilicet tranſeuntis, vt ſi quis publicè in Refectorio coram Fratribus Deum blaſphemaſſet, vel alapam alicui dediſſet; licet enim notorium ſit dictum, talia delicta commiſiſſe; quia tamen non permanent, ſed tranſeunt, ideò dicuntur notoria facti tranſeuntis. Aliud eſt notorium facti interpolati, vt quando quis notoriè domum meretricis frequentat; quia licet notoria ſit hæc frequentatio; quia tamen continua non eſt, dicitur facti interpolati. Aliud eſt notorium facti permanentis, vt

ſi

ſi quis notoriè vulneret aliquem in facie, quia ſemper remanet in facie vulnerati cicatrix, ideo dicitor facti permanentis. Atque ita docent Specul. *lib. 3. rubr. de notor. crim.* §.8. *à numero* 1. Farinac. *in praxi, quæſt.*21. *à num.*8. Maſcard. *de prob. concluſ.*1106. *&* 1107. Notorium facti tranſeuntis plenè, & legitimè probandum eſt, ſicut etiam notorium facti interpolati, vt dicunt Maſcard. *loc. cit. concluſ.*1108. *num.*7. *&* 14. Specul. *loc. citat. num.*11. Farinac. *citat. à numero* 88. 89. *&* 99. Notorium vero facti permanentis non eſt neceſſe, quod probetur ſecundùm communiſſimam opinionem, quam referunt Maſcard. *concluſ.*1108. *num.*1. & Specul. *cit. num.* 1. & Iulius Clarus *in praxi crimin.* § *fin. lib.*5. *quæſt.*9. *num.*5. Qui tamen ait, quòd in practica ſeruandum eſt, ne Iudici moueatur quæſtio in ſyndicatu, quòd ſemper notorium etiam facti permanentis probetur, examinando maiorem partem teſtium communitatis, qui fuerunt præſentes delicto. Ita etiam docet Foller. *in pract. crimin. Rubric. Item quod eſt notorius, &c. num.*18. Farinac. *parte* 1. *praxis, quæſt.*21. *num.*85. Nam licet verùm ſit, quòd in notoriis non ſeruare iuris ordinem, eſt ſecundùm iuris ordinem procedere, vt dicitur *in cap. Ad noſtram, el* 3. *de iur. iur.* & plura ad id congerit Farinac. *loc. cit. num.* 60. abundans tamen cautela nunquam nocet; immò ait Farinac. *cit. num.* 85. id eſſe de neceſſitate.

2. Noto 2. quòd ad faciendum delictum notorium facti, tria requiruntur. Primum quod fiat in loco publico, in quo ſoleat conuenire communitas. Secundum quòd quando committitur delictum, adſit maior pars illius communitatis, in qua committitur, aut decem perſonæ, aut ſaltem tres, vt dicunt alij; Quod vltimum admitto in Conuentibus paruis, in quibus non eſt magnus numerus Fratrum; nam ad faciendum delictum notorium, reſpiciendum eſt ad maiorem, vel minorem numerum perſonarum in illa communitate exiſtentium, vt docet Farinac. *part.*1. *praxis, quæſt.*21. *num.* 45. licet contrarium dicat *num.*49. quod licet vbi non adeſt numerus decem perſonarum non poteſt ibi eſſe notorium, ſed primum dictum mihi magis placet. Tertium quod requiritur ad faciendum notorium, eſt, quod delictum committatur de die, nam ſi committatur de nocte, non poſſunt homines bene videre. Ita Specul. *lib.* 3. *de notor. crimin.* §.8. *à num.* 5. qui *num.* 6. addit, quod Iudicis arbitrio relinquitur, quando quid dicatur notorium, cum non ſit in iure expreſſum; quem ſequuntur Farinac. cum multis. *loco citato, num.*48. & Maſcard. *de prob. concluſ.* 1106. *num.* 18. qui Iudex iuxta facti, loci, temporis, perſonarum interuenientium quantitatem, numerum, & qualitatem iudicabit, delictum eſſe, vel non eſſe notorium.

3. Et aduerte, quod ad hoc, vt Iudex poſſit procedere per viam notorij, non eſt neceſſe, quod teſtes dicant, delictum illud nullam admittere excuſationem, quia vulneratus non prouocauit, neque verbis, neque factis, ſed ſufficit, quod notoriè conſtet de ipſo delicto principali, vt probat Farinac. *loc. cit. num.* 51. Aduerte etiam, quod ſi reus ſit abſens, debet citari, & ad proceſſum, & ad ſententiam; ſi verò ſit præſens, monendus eſt, vt producat quicquid habet ad ſui defenſionem. Ita Clarus *in practica crimin. libro quinto*, §. *final. quæſt.*9. *num.*4. Farin. *loc. cit. n.* 68. *&* 69. licet alij citationem ad proceſſum dicant non eſſe neceſſariam. Farinac. *num.* 66. prout declarat *num.*70.

4. Noto 3. quod ad probandum notorium ſufficiunt duo teſtes, vt probant Clarus *in pract. crimin. lib.*5. §. *fin. quæſt.*9. *num.*6. Specul. *lib.*3. *Rubric. de notor. crimin.* § 8. *num.*17. *&* 20. Farinac. *loco citato numero* 109. Qui teſtes debent teſtificari non de auditu, ſed de viſu, ſcilicet, quod erant præſentes & viderunt crimen, de quo teſtificantur, & quòd ibi erat maior pars communitatis, quæ idem, quod ipſi, videre potuit; alioquin non probarent delictum eſſe notorium. Ita Specul. *loco citato, numero* 17. Farinac. *numer.* 105. Maſcard. *de prob. concluſ.* 1106. *num.*19. *&* 20. licet alij, quos referunt Farinac. *num.* 107. & Maſcard. *numero* 21. dicant, non neceſſe, quod deponant, ſe vidiſſe factum, ſed ſufficere, quod deponant; ſe vidiſſe populum præſentem facto.

5. Noto 4. quòd antequam Iudex procedat per modum notorij, debet declarare in proceſſu delictum eſſe notorium, & per hoc quòd intendit in eo procedere per viam notorij; hoc autem non poteſt declarare, niſi prius examinet duos teſtes, qui de notorio deponant. Ita Clar. *lib.*5. §. *fin. quæſt.* 9. *num.*8. Hæc tamen ſententia declaratoria non eſt neceſſaria in notorio facti permanentis, neque in notorio delicto facto coram Iudice, vt ait Baiard. *ad dictum locum Clari*, *num.* 8. ſed tamen Farinac. *loco citato* ſemper putat eſſe neceſſarium, ſiue per reum negetur notorium, ſiue non; ſed præſertim quando reus notorium negat; Farinac. citat. *quæſt.* 21. *numer.* 116. Videatur Foller. *in pract. crim. Rubric. Item quod eſt notorius delinquens*, *num.* 14. Villagut. *in pract. crimin. lib.* 3. *tit. de modo proced. in crimin. notor. cap. unico, concluſ.*4.

6. Noto 5. quòd quando reus examinatur in delicto notorio, non debet examinari dubitatiuè, an ſcilicet commiſerit tale delictum, ſed aſſertiuè, ſcilicet, Notum eſt, quod tale delictum, cur illud commiſiſti? Sic Rex Abimelech interrogauit Iſaac dicens, Geneſ. 6. *Perſpicuum eſt, quod uxor tua ſit, cur mentitus es eam ſororem tuam eſſe.* Sic Moïſes *Exodi* 32. dixit ad Aaron. *Quid fecit tibi populus hic, quia induxiſti ſuper eos peccatum magnum?* Sic Samuël 1. *Reg.*13. dixit Saül, qui publice obtulerat holocauſtum. *Quid feciſti?* Sic Heli 1. *Regum* 2. filiis ſuis dixit: *Quare facitis res huiuſcemodi, quas ego audio res peſſimas ab omni populo?* Ita Lucas de Penna *in leg. Quoties, col.*8. *Cod. de dignit. lib.* 12. Foller. *in pract. crimin. Rubrica, Item quod captus eſt in flagranti, num.*12.

CAPVT XVIIII.

De forma procedendi contra reum delinquentem coram Iudice pro tribunali ſedente.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. die 10. Iulij. Coram R. admod. P. F. N. Ordinis N. Prouinciali in Prouincia N. pro tribunali ſedente, atque vnà cum ſuis Collegis, Fratrem Impium in, & ſuper cauſa, de qua in actis examinante, Impius ipſe, Dei, ac ſuperioris ibidem præſentis timore poſthabito, Deum, & B. V. blaſphemauit, ſeu alapam Fratri Facundo Collegæ noſtro, vel eius aduerſario, &c. impegit. Super quibus idem P. Prouincialis de iuſtitia volens prouidere, vocauit primò præfatum F. Impium, eum interrogauit, cur ſic blaſphemauerit, &c.

Sic ipſe fateatur, ſtatim condemnetur ad pœnam, & iudicium finiatur. Si neget, ſtatim examinentur teſtes, qui viderunt, vel audierunt eum blaſphemantem, cum iuramento coram ipſo reo, &, illis examinatis,

examinatis, reus condemnetur; Et teſtes debent concludere, quod viderunt, vel audierunt dictum Impium blaſphemantem, vel alapam dantem coram Iudice, & eius Collegis ſedentibus pro tribunali, & præſentia Iudicis, alias non poſſet condemnari abſque citatione ad ſententiam, & à tali condemnatione non poteſt appellari, niſi fuerit nimis ſeuera. Atque ita docent Penna *loco citato column.* 8. Foll. *loc. citat. Rubric. Item quod eſt notorius delinquens, num.* 27. Parit. de Puteo *de ſyndicatu, verb. Notorium iudicij, num. 6. tom. 7. tract. folio* 189. Farinac. *part. 1. prax. q. 21. n.* 159. qui *num.* 158. multos Doctores citat, dicentes, quòd eo caſu poteſt Iudex abſque vlla probatione procedere, & delinquentem punire, non ſolum quando aliquem afficit iniuria, ſed etiam quando falſum teſtimonium teſtis dicit, aut actor falſos producit teſtes, &c.

Si verò delinquens coram Iudice, delinquat extra ſuum tribunal, tunc debet procedere ſecundùm ordinem iuris; Farinac. *loc. citato à num.* 162. Villagut. *in praxi, lib. 3. tit. de modo proced. in iudic. quando reus deprehenſus eſt in flagr. concluſ.* 7. Iulius Clarus *in pract. crimin. lib. 5. §. fin. quæſt. octau. numero quinto.* Dicunt tamen Clarus citat & Farinac. *numero* 163. quod hoc caſu poteſt Iudex abſque querela, denuntiatione, ſeu diffamatione inquirere de delicto commiſſo ratione officij, & poterit incipere proceſſum hoc modo.

IN Nomine Domini, Amen. Anno, &c. Cum hodie nunc coram Admod. R. P. F. N. Prouinciali N. & aliis Fratribus in clauſtro Conuentus N. Ciuitatis N. F. Impudens auſus ſit Fratrem percutere, prædictus P. Prouincialis ex paſtoralis officij munere de iuſtitia cupiens prouidere, P. F. N. qui aderat, coram ſe iuſſit accerſendum, ac de veritate dicenda præſtito iuramento, &c. interrogatus eſt, viderit ne à F. Impudente F. Bonum manè fuiſſe percuſſum. Et ſic de reliquis.

1. Sed pone, quod quis Deum blaſphemet coram Notario, & Iudice tantùm ſedente pro tribunali, & nullus adſit teſtis, & Notarius de mandato Iudicis ſcribat, illum coram ſe blaſphemaſſe, poteritne puniri? Negat Foller. *in pract. crim. §. Item quod eſt notarius, &c. numer.* 19. Affirmant verò Specul. *lib. 3. Rubr. de notor crimin.* §. 8. *num.* 14. Pariſ. de Puteo *de ſyndicatu, § Notorium Iudicij, numer. 6. &* 14. cum turbet iſte iudicium, & offendat Iudicis maieſtatem, ac aures eius aggrauet; ad dicta *cap. 1. de offic. deleg. iuncta gloſſa,* Bartol. *in l. Si quis obrepſerit, ad leg. Corn. de falſ. l. Nullum, C. de teſt.* Fauor iudicij, viſio Iudicis, odium delinquentis faciunt, vt putem, iſtum non eſſe ſine pœna dimittendum.

CAPVT XIX.

De forma incipiendi proceſſum contra repertum in flagranti.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Chriſto nato 1634. die 11. Iulij, Coram Admod. R. P. F. N. Ordinis N. Prouincial N. exiſtente in ſua cella in Conuentu N. cum ſuis Collegis, ſcilicet P. F. N. & P. comparuit P. F. Aſtutus cum P. F. N. & P. F. N. dixeruntque P. Prouinciali, ac ſuis Collegis RR. Admod. PP. denuntiamus vobis, qualiter hodie paulò ante Veſperas in Conuentu N. in inferiori clauſtri parte, quæ ad ianuam ducit, deambulantes Fratrem impurum Oblutum vidimus, qui adoleſcentulam quandam aſpectu decorum exoſculans, amplexus, & inhoneſtè tangens, ad nefas pertrahere ſatagebat, Propius autem nos accedentes, acriter eum de tam impudenti ſcelere obiurgauimus. Quod quidem crimen cum eiuſmodi ſit, vt nequeat impunè abſque maxima Dei offenſa diſſimulari, vobis illud ea propter denuntiamus, quò de iuſtitia prouideatis, prout vobis in Domino ſatius videbitur expedire. Datum, &c. In Conuentu N. &c.

Quo ſanè audito, P. Prouincialis, ſuorum Collegarum præhabito conſilio, iuridicas ſuper eo delicto ſumere ſtatuit informationes. Atque ita, de veritate dicendo præuio iuramento, prædictum F. Aſtutum interrogauit, an quæ depoſuit, vera ſint. Et an alij ibi teſtes, præter ſupradictos, adeſſent. Reſpondit, ea vera eſſe, ac præter ſupradictos, ibi etiam N. N. adfuiſſe. Qui omnes vocati, ac interrogati, viderint ne prædictum Fratrem Impurum exoſculantem, &c. debent in ſuis reſponſionibus ſigillatim concludere; quòd viderunt, & fuerunt præſentes, quando F. Aſtutus cum aliis illum reprehenderunt de facto, in quo illum repererunt.

Quibus ſic examinatis ſtatim vocari debet dictus F. Impurus, & præuio iuramento de veritate dicenda, eſt interrogandus, cur tale delictum cum tanta ignominia commiſerit? Si affirmauerit, ſcripta eius depoſitione ipſius manu firmata, Iudex ſtatim eum condemnet, antequam ex illius conſpectu recedat, vt dictum eſt ſupra de delinquente notorio, & peccante coram Iudice, & ſententiam exequatur. Si autem delictum, in quo repertus eſt, quis in flagranti, poſſit aliquam excuſationem admittere, verbi gratia, ſi quis vulnerauit aliquem ad ſe defendendum, vel quia ab eo fuit grauiter iniuriatus, tunc licet delictum confiteatur, antequam proferatur ſententia, debent illi dari defenſiones cum breui termino ad illas producendas.

Si autem reus neget delictum, teſtes iam ſuper flagrantia delicti recepti confrontantur cum ipſo, & ſi Iudex ex eorum depoſitione illum conuictum conſpiciat, dato ei termino ad ſe defendendum, ſi in termino nihil releuans adducat, condemnetur; ſi autem delictum non ſit plenè probatum, quia teſtes non directè, & immediatè concludunt ſuper delicto, ſed ſuper aliquo actu extraneo, puta ſugu, vel ligatione femoralium, &c. tunc reus abſque alia dilatione eſt tortura Religioſa torturandus. Quod ſi poſt torturam fateatur delictum, debet ſequenti die ratificare; ſi perſiſtat in negatione,

non

non poteſt ordinaria pœna puniri. Si verò delictum ſit plenè probatum, & reus conuictus, ſecundum aliquos poteſt adhuc torqueri, ad ſciendum complicem, & delicti qualitates, quando delictum eſt tale, quod ſine complice fieri non poteſt, cum expreſſa proteſtatione, quod id fiat citra præiudicium plenæ probationis. Quando autem delictum tale eſt, vt qualitates aggrauantes in infinitum non habeat, nec complicem neceſſariò admittat, iniquum eſt reum torturare. Sed ego puto, quòd non poſſit conuictus de crimine interrogari de complice occulto, qui non laborat infamia, niſi quando delictum perfectè aliter intelligi non poteſt, ſeu quando delictum pendet in futurum, & eſt in damnum communitatis, aut tertij. Probatur ex cap. Cum Monaſterium, *de confeſſis; Cap.* Veniens, *de teſtib. cap.* Nemini, 15. *quæſt.* 3. *Ita Thomas à Ieſu de viſitatione Regularium tract.* 3. *capite* 8. *numero* 6. *Sanchez lib.* 6. *conſil. capit.* 3. *dub.* 22. *quem vide dub.* 2. *ſi vis ſcire ex eo, quæ crimina ſunt contra communitatem, ego dixi ſupra. An reus poſſit interrogari de complicibus occultis, vide Salon.* 2. 2. *quæſt.* 69. *articulo ſecundo controuerſ.* 8. *titul. An reus poſſit interrogari de complicibus; P. Nauarr. lib.* 2. *de reſtit. capit.* 4. *num.* 172.

Si verò reus ita captus in flagranti delictum neget, & alleget teſtes, & eos, qui eum in flagranti ceperunt, tanquam inimicos, debet cauſam inimicitiæ afferre, & eam probare: quam ſi non probet, eſt condemnandus. Atque ita docent de huius capitis materia Follerius in pract. crimin. Rubr. Item quod captus eſt in flagranti, *numer.* 12. *Clarus in pract. crimin. lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 8. *à numero* 2. *Villagut. in pract. crimin. lib.* 3. *de mod. proc. quando reus deprehenſus eſt in flagranti, concluſ.* 2. *Farin. in pract. crimin. part.* 2. *quæſt.* 21. *à num.* 149.

1. Noto 1. quòd contra repertum in flagranti delicto, cum de delicto legitimè conſtat, & reus illud fatetur, procedi poteſt ſicut contra delinquentem notorium, nullo iuris ordine ſeruato. Ita Farinac. *loco citato num.* 133. 134. *& num.* 155. Foller. *loco citato à num.* 2. Ille autem dicitur captus in flagranti, qui in ipſo actu deprehenſus eſt, vel ille, qui deprehenditur antequam veniat ad locum deſtinatum, vel qui deprehenſus eſt, cum latitaret, non multum longè poſt delictum, alio actu extraneo in medio non interueniente, verbi gratia, furatus eſt quis alicui pileum in ſua cella, ſi ille ſtatim, arrepto pileo, capiatur non longè à cella, in qua illum ſurripuit, dicitur captus in flagranti; ſi autem capiatur longè multum a dicta cella, vel poſtquam pileum depoſuit, & aliquid aliud fecit, tunc non dicitur captus in flagranti. Ita Foller. *loco citat. num.* 9. Farinac. *num.* 156.

2. Noto 2. quod qui capiunt delinquentem in flagranti crimine, ſunt idonei teſtes contra eum, quando per alios probari non poteſt, & dictis teſtibus aliud non obſtat; Foller. *loc. cit. num.* 7. Farinac. *num.* 157.

3. Noto 3. quòd reum repertum in flagranti crimine poteſt non ſolum offenſus, ſed quælibet priuata perſona capere, & vinctum ad Iudicem proprium deferre, & non ſolùm poteſt Religioſus confratrem ſic in flagranti captum ad proprium Superiorem deferre, ſed etiam quilibet ſæcularis, ſeu Religioſus alterius Religionis, aut Clericus ſæcularis. Ita Foller. *loc. cit. num.* 6. Farinac. *n.* 140. *&* 141. Abbas *in cap. Cum non ab homine, de indic. à num.* 12. vbi Barboſ. cum multis *num.* 12. Diaz *in pract. crimin. cap.* 125. *num.* 3. vbi Salzedo *lit. D.*

CAPVT XX.

De forma, qua redditur à Prælatis teſtimonium profeſſionis alicuius Fratris.

Die 2. Aprilis anno 1634. Frater N. de N. Clericorum profeſſionem in Conuentu N. Ordinis N. præ manibus R. P. F. N. publicè emiſit, Correctoris officio fungente R. P. F. N. idque mane ſolemni miſſa expleta, hora circiter 15. in eiuſdem Conuentus Eccleſia ante maius Altare Fratribus aſtantibus. Nos infraſcripti Corrector, & Seniores Conuentus N. Ordinis N. fidem facimus, nec non omnibus, ac ſingulis atteſtamur, præſcriptum exemplar profeſſionis Fratris N. ex originali Codice, omnium Religioſorum huiuſce Conuentus profeſſionis complectente, fideli calamo extractum, ac depromptum fuiſſe. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod Clem. VIII. prout habes *tomo* 2. *noſtr. priuileg. in conſtit.* 10. *Vrbani VIII.* §. 102. præcepit, vt Superior cuiuſlibet Conuentus, in quo nouitiatus fuerit conſtitutus, habeat particularem librum, in quo vniuſcuiuſque nouitij profeſſio regiſtretur, illamque nouitius profeſſus manu propria, & duo teſtes, qui præſentes fuerint, ſubſcribant. Conuerſus verò ſcribendi ignarus, profeſſus, in eorundem teſtium, qui ſe teneantur ſubſcribere præſentia, propria manu ſignum Crucis apponat. Quilibet debet aſſeruari, & cuſtodiri in archiuio, vbi ſcripturæ ad Conuentum pertinentes reponuntur. Vide omnino pro iſta forma, quæ dico *tomo tertio priuileg. capite* 12. *numero ſexto, & capite ſecundo, numero* 33. *&* 34.

2. Noto 2. quod Vrbanus VIII. fecit decretum circa eos, qui prætendunt nullitatem profeſſionis ex eo quod non fecerunt nouitiatum in locis deſignatis ab Apoſtolica Sede tenoris ſequentis.

S. D. N. Vrbanus diuina Prouidentia Papa VIII. Ad occurrendum motibus, qui poſſent in Religionibus oriri occaſione receptionis Nouitiorum, & profeſſionis per eos emiſſæ in Conuentibus non deſignatis contra formam decretorum Sanc. Mar. Clementis VIII. de nouitiis ad habitum Regularem, & profeſſionem non admittendis niſi in Conuentibus deſignatis, audita ſuper hoc ſententia Sac. Congregationis Concilij, declarauit, ac decreuit, huiuſmodi receptos, & profeſſos contra formam

dictorum

dictorum decretorum; allegantes propterea nullitatem receptionis, & profeſſionis, non poſſe ſuper huiuſmodi nullitate poſt lapſum quinquennij quoquo modo audiri.

Quòd ſi aliqui contra formam præfatorum decretorum recepti, & profeſſi, à Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam reſpectiuè illos eiicere voluerint, eadem Sanctitas ſua decreuit, vt tam ipſi profeſſi, quàm Superiores reſpectiuè teneantur iura, quæ ſibi fauere viſa fuerint, prius deducere coram eadem Sac. Congregatione, quæ ex ſpeciali etiam Suæ Sanctitatis facultate, ſuper hoc conceſſa, prouidebit.

Inhibens propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iuriſdictionem exercentibus, ac quibuſcumque Iudicibus Ordinariis, & delegatis, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & S. R. E. Cardinalibus etiam de Latere Legatis, Sediſque Apoſtolicæ Nunciis, ne in poſterum in hoc quoquo modo ſe ingerant, abſque ſpeciali eiuſdem Sanctitatis Commiſſione ſub pœna ipſo facto incurrenda quò ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & Primates, interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, quo ad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos excommunicationis latæ ſententiæ; quò verò ad Nuncios, & S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, indignationis ſuæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiuſdem imponendarum.

Si verò iidem vt ſupra recepti, & profeſſi, iuribus ſuis minimè deductis coram Sac. Congregat. Concilij, & ſine illius expreſſa licentia, è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere auſi fuerint, ipſi recepti, & profeſſi tanquam Apoſtatæ puniantur, & pro talibus habeantur, nec non contra eoſdem iuxta formam decreti de Regularibus Apoſtatis, & eiectis eiuſdem Sanctitatis ſuæ iuſſu ab eadem Sac. Congregatione ſub die 21. Septembris 1624. editi procedatur; & Superiores, qui eiecerint pœnam ſuſpenſionis à diuinis, necnon priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea in poſterum obtinenda, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto, abſque alia declaratione incurrant. Datum Romæ die 4. Ianuarij 1636. F. Cardinalis Veroſpius. Franciſcus Paulutius Sac. Congregationis Secretarius. Quod quidem decretum R. A. P. F. Raphaël Pizzurnus Ordinis noſtri Zeloſus miſit Adm. R. P. F. Gabrieli Pizzurno Prouinciali noſtræ Genuenſis Prouinciæ ad hoc, vt publicari illud faceret in ſingulis Conuentibus ſuæ Prouinciæ, quod fecit hoc anno 1636. à die 9. Februar.

CAPVT XXI.

De forma instituendi Protectorem, ſeu Procuratorem alicuius Conuentus.

FRater N. Ordinis N. & in Prouincia N. Corrector Prouincialis. Dilecto nobis in Chriſto N. ſalutem, &c. Cultui diuino deditos, atque in lege Domini die, ac nocte meditari debentes Religioſi clauſtrales, his inferioribus ſi vacent, ab altioribus ſe ſe, ſuoque ſtatui conuenientioribus agnoſcuntur præpediri; id enim eſt, quod illis præcipiebat Apoſtolus, Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus, vt ei placeat, cui ſe probauit. *Quæ quidem Regularis diſciplinæ incommoda diuino afflatus ſpiritu præſentiſcens B. P. N. ne tantillum ſui inſtituti Sectatores, ab iis, quæ ſunt, mentis oculos auerterent, Procuratores, ſeu Protectores in ſingulis ſui Ordinis Conuentibus per Prælatos mandauit iure optimo inſtituendos. Nos igitur, qui humeris licet imparibus, huius Prouinciæ pondus ſuſtinemus, vt tam ſalutare Ordinis noſtri præſcriptum eo diutiùs vigeat, quò ſæpiùs fuerit diſcretè, ac prudenter executioni mandatum, de tua erga nos beneuolentia, & ad Ordinem noſtrum ſingulari deuotione, prudentia quoque, dexteritate, rerumque gerendarum experientia, morum etiam rectitudine adamuſſim edocti, harum ſerie, ac vt te in noſtri Conuentus N. Procuratorem, Protectoremque eligimus, conſtituimus, facimus, ac nominamus; plenariam tibi, hoc Procuratoris, ſeu Protectoris officio in Religionis noſtræ, & præfati potiſſimum Conuentus vtilitatem, ac decus perfungendi auctoritatem impertientes. Quod ſanè munus, vt lætiori fronte ſuſcipias, & exequaris (vltra centuplum, quod dabit iuſtus Iudex) ad omnium te priuilegiorum, & gratiarum, quæ noſtri Ordinis Procuratoribus ab Apoſtolica Sede impertiuntur, aliorumque itidem ſpiritualium bonorum, quæ per vniuerſos eiuſdem Ordinis Fratres, ac Sorores præſtari, benignè conceſſerit ipſe Ieſus, participationem, communionemque libentiſſimè admittimus, & cooptamus. Datum, &c.*

1. Noto 1. quod Iulius II. vt habes *tom. 1. noſtr. priuil. in eius conſtitut. 1. §. 39.* conceſſit Procuratoribus, & Procuratricibus noſtri Ordinis, ac eorum liberis procreatis, & procreandis indulgentiam plenariam ſemel in vita, ac ſemel in morte. Item illis conceſſit, quòd dicendo quinque Pater noſter, ac totidem Aue Maria ante altare maius cuiuſlibet Eccleſiæ, conſequantur omnes illas indulgentias, quas conſequuntur præſentialiter viſitantes Eccleſias Vrbis, tam intus, quam extra in diebus ſtationum. Martinus IV. conceſſit dictis Procuratoribus ſingulis annis indulgentiam centum annorum; Cæſarub. ūs *in Compend. verb. Indulgentia, quò ad ſæculares 4. numero tertio.*

2. Noto

2. Noto 2. quod dicti Procuratores gaudent, & participant omnibus bonis operibus, quæ fiunt per vniuerſum Ordinem noſtrum. Ita conceſſit Iulius II. *tom. 1. priuil. cit. in eius conſtit. 4.* & hoc eo ipſo, quod eliguntur à Prælatis in Procuratores, abſque eo quod illis dentur participationes a Generali. Quare ſtatutum factum pro noſtro Ordine *in Cap. Barcin. 3.* quod nullus, præter Generalem, poſſit literas participationis concedere ad ſummum intelligitur directè. Nam procuratores conſtituuntur à Prouincialibus, & eo ipſo fruuntur ſingulis bonis operibus Religionis.

3. Noto 3. quod Procuratores noſtri in caſu, quo contingeret ferri excommunicationem, vel interdictum in terris, in quibus reſident, non afficiuntur dictis cenſuris, niſi illis cauſam dederint, aut dantibus conſilium, auxilium, vel fauorem præſtiterint, iuxta moderationem priuil. Mendicantium, factam in Concil. Lateran. à Leone X. quam habes *tom. 3. noſtr. priuil. in conſtit. 26. Leon. X.* §. 20. vel niſi fuerint ſpecialiter excommunicati, vel interdicti, vt conceſſit Alex. VI. *tom. 1. noſtr. priuil. in conſtit. eius 4.* Atque ita tempore interdicti poſſunt dicti Procuratores admitti ad audienda diuina in noſtris Eccleſiis. Neque hoc eſt contrarium Trid. *ſeſſ. 24. de refor. cap. 11.* Nam dicti Procuratores non per hoc deſinunt Ordinariis ſubiici, cum poſſint ab iis ſpecialiter excommunicari, & interdici, ſi interdicto cauſam dederint, &c. ſolùm non includuntur in ſententiis generalibus. Et aduerte, quod hic non loquor de illis Procuratoribus, qui ſunt continui Fratrum commenſales; nam hi maiora habent priuilegia, ſed de aliis quibuſcunque, Conuentus; & Religionem fouentes, & adiuuantes.

LITERA Q.

CAPVT VNICVM.

De forma mittendi Religioſos Fratres ad quæſtuandum.

FRATER, *&c. Tibi, &c. Egentiſſimo Conuentui noſtro N. cui licet immeritò præſidemus, ex iniuncti nobis paſtoralis officij debito, prouidere cupientes, tibi ſupradicto præcipimus, vt ad conquirendas pro eodem Conuentu piorum fidelium eleemoſynas te conferas. R. Admod. Parochialium Eccleſiarum Curatos ac Rectores, necnon cuiuſuis Ordinis Religioſos, tam Superiores, quam ſubditos, quos adire contigerit, exorantes, vt te humaniter excipere, benigneque hoſpitari, & & maiori, quo poterunt, ſtudio ſuis te reſpectiuè populis commendare dignentur, quò ij de ſibi conceſſis à bonorum omnium largitore Deo quidquam valeant erogare. Serò namque diuinam benignitatem iugi prece à nobis inuocandam pollicemur, vt quorum officia, opem, liberalitatemque ſenſerit noſtra Religio, eos centuplo dicet hac in vita, æternamque beet in futura. In quorum fidem, &c.*

1. Nota pro hac forma, quæ dixi *tom. 1. priuil. in conſtitut. 4. Sixti IV. à num. 4. & tom. 3. dict. priuileg. cap. 2. num. 41.*

LITERA R.

CAPVT PRIMVM.

De forma recuſandi Viſitatorem.

CORAM *R. Adm. P. V. proponit Frater N. & dicit contra perſonam R. Adm. P. V. quod cum F. N. aduerſarius ſuus, veſter exiſtat conſanguineus vel familiaris, &c. ex huiuſmodi cauſa eſt vehementer ſuſpecta. Cum verò periculoſum ſit, coram Iudice ſuſpecto cauſam dicere, ratio dictat, vt P. V. veſtrumque iudicium recuſet. Eiuſmodi autem ſuſpicionis cauſam coram arbitris, quos vna cum aduerſario communiter eligere paratus eſt, offert, ac ſpondet ſe probaturum. Quod ſi ea in electione minimè poterint conuenire, ipſe nominat N. eligitque pro parte ſua. In quorum fidem, &c.*

1. Nota, quod hæc forma procedit quando Iudex eſt ordinarius, vel delegatus ſine ſocio, & pars habet aduerſarium. Si verò eſt delegatus habens Collegam, & dati ſunt cum clauſula, *Quod ſi ambo intereſſe non poſſunt*, tunc, cum coram Collega probanda ſit exceptio recuſationis, dicat excipiens, *Et cauſam ſuſpicionis huiuſmodi coram Collega veſtro legitimè probaturum ſe offert.* Si autem non habet reus partem, dicat. *Coram, &c. Frater N. & dicit, quod cum P. V. ſit illius inimicus, vel in alia cauſa ab ipſa appellauerit, &c. vt probaturum ſe offert coram arbitris, &c.*

CAPVT II.

De eadem forma, quando tota Prouincia vellet Viſitatorem recuſare.

C*Oram Reuerend. Admodum P. V. eiuſque Collegis comparent P. F. N. Prouincialis, N. illius Collega, necnon eiuſdem Prouinciæ Correctores, ac Definitores, & tam proprio, quàm communi nomine tanquam totam repræſentantes Prouinciam, ipſius etiam nomine dicunt, quod cum P. V. ſit eius nationis inimica, ex hac cauſa, aliiſque deducendis ſuſpecta redditur vehementiſſimè. Cum vero periculoſum ſit valdè, coram ſuſpecto Iudice cauſam dicere, recta ratio dictat, vt P. V. Veſtrumque recuſent iudicium. Eiuſmodi autem ſuſpicionis cauſas, inimicitiaque coram competentibus Iudicibus de iure eligendi, offerunt, ac ſpondent ſe probaturos. Sic dicunt, & non hoc tantum, ſed & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure poſſunt, recuſant. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod iſta materia recuſationis, quæ dico *tom.1. Relig. quæſt. 1. cap. 19. cum §§. ſequ.* Vide etiam Ghiſil. *de iud. regul. cap. 14.* Aldr. *de diſciplina, lib. 2. cap. 28. num. 33.* Manſ. *de modo proced. in cauſis Regul. cap. 16. num. 4.* Ioſeph. à S. Maria *in tribun. Relig. tract. 4. cap. 20.* Mirand. *de ord. iudic. quæſt. 21. art. concluſ. 2.* Et ſcias, quod non eſt neceſſe recuſationem fieri in ſcriptis, cum ius id non exprimat, *cap. Cum ſpeciali, de appell.* Portel. *p. 2. caſuum, caſu 21. num. 6.* debet tamen neceſſario in ea exprimi cauſa, vt dixi *tom. 1. Relig. quæſt. prima, cap. 19. §. 1.* & dicit Portel. *loc. cit.*

2. Noto 2. quod recuſatio debet fieri antequam viſitatio incipiat, *cap. Quod ſuſpecti, §. Et re vera 3. quæſt. 5.* Si verò poſt cauſæ initium, ante illius tamen concluſionem orta fuerit ſuſpicionis cauſa, poterit reus tunc etiam iudicem recuſare, *cap. Inſinuante, de offic. deleg.* Immò quod in omni parte cauſæ poſſit recuſatiò fieri, docet Couaruu. *practic. quæſt. cap. 26. numero ſecundo.* Quæ enim de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, *l. De etate, §. Ex cauſa, ff. de inter. actio.* Ita Ioſeph à Sancta Maria *loc. cit. §. 3.*

3. Noto 3. quod Epiſcopus in viſitatione generali non poteſt tanquam ſuſpectus recuſari. Ita declarauit Paulus V. & Sacra Congregat. Concilij apud Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. allegat. 73. num. 38.* Ex quo aliqui faciunt argumentum, vt Portel *p. 2. caſuum, caſu 21. num. 4.* quod neque in dicta viſitatione poſſunt recuſari Generales, & Prouinciales Regularium. Sed meo videri hic non valet argumentum ab Epiſcopo, ad Generalem: nam hæ declarationes ſunt odioſæ, vtpòte vulneratiuæ iuris naturalis; vnde non videntur poſſe extendi. Et licet Generales, & Prouinciales habeant auctoritatem quaſi Epiſc. vnde videntur poſſe eodem iure cenſeri, id tamen eſt verum in iis, quæ fauorem ſubditorum concernunt, non in iis, quæ odium. Nec obſtat illa clauſula poſita in dicta declaratione Pauli V. quam referunt Barboſ. & Portel. *Declaramus, Epiſcopum, vel alium, cui id legitimè competit, viſitantem, non poſſe vt ſuſpectum recuſari.* Nam per illam particulam, *vel alium*, poteſt intelligi Archidiaconus; Decanus, Legatus, &c. quibus ius viſitandi competit, vt Azor. *2. p. lib. 13. c. 30.* Sed dato, quod liceret argumentari ab Epiſcopis ad Generalem, &c. intellige tamen, quod non poſſunt dicti Generales, & Epiſcopi recuſari, quando procedunt via inquiſitionis, & ad morum correctionem, ac emendationem pœnis extraordinariis vtuntur, abſque fabricatione proceſſuum, generali ſoli inquiſitione contenti, non tamen ſi procedant via denuntiationis, aut ſpecialis inquiſitionis; nam tunc mutatur forma iudicij, vnde tenent etiam mutari iura. Ita ſæpius declarauit S. Congregatio apud Barb. *loc. cit. fine.*

4. Noto 4. quod arbitri eligendi in cauſa recuſationis poſſunt eſſe alterius Religionis, vt habet communis ſtylus omnium ferè Religionum. Et poteſt probari *ex c. Paſtoralis, de off. iud. ord. §. Ad quod*, ibi, *ipſum ad ſuſcipiendam delegationem huiuſmodi compellere nequiuimus*, &c. Quod tamen intellige, niſi conſtitutionibus Regularibus aliter cautum ſit.

CAPVT III.

De forma rehabilitandi Fratres priuatos.

FRater, *&c. Tibi, &c. Oblata nobis nuper pro parte tua petitionis ſeries continebat, quod cum alias, humana fragilitate ductus, contra votum vitæ Quadrageſimalis carnes comediſſes, meritoque fuiſſes ad Regulæ noſtræ præſcriptum iure primogenituræ, vocisque actiuè, & paſſiuè perpetuò priuatus, eandemque à te humiliter ſuſceptam pœnitentiam per triennium iam æquo animo ſuſtinueris, ſuper ea, vt tecum per nos diſpenſaretur humiliter poſtulabas. Nos igitur ſatis edocti, quam te peccati eiuſmodi pœnituerit, quam ob illud ſæpius ingemueris, quamque alacriter, ac promptè impoſitam pœnam perſolueris, votis tuis annuere cupientes, Generalis Capituli N. proximè celebrati auctoritate, ad omnes te, ac ſingulas noſtri Ordinis gratias, beneficia, prærogatiuas, & ſuffragia, ad vtramque etiam vocem ac ius primogenituræ, ad omnia alia demum, & quæcumque à quorum exercitio, ob præfatum crimen, iuxta R. P. N. Ordinis noſtri olim Generalis, vel Prouincialis, ſententiam, ac declarationem amotus, ac præpeditus fuiſti, recipimus, ac reſtituimus, receptumque etiam, ac reſtitutum harum ſerie te volumus, ac decernimus. in quorum fidem, &c.*

CAPVT IV.

De eadem forma.

FRater, *&c. Tibi, &c. Honeſtis petentium precibus libenter annuimus, eaſque ad gratiam exauditionis admittimus, cum in Domino cernimus ſalubriter expedire. Cum ob fugam igitur tam tertiò arreptam actiua, & paſſiua vocibus, ac iure primogenituræ priuatus fueris. Nos humilitate, correctioneque tua, quam exhibes, attenta, quò impoſterum valeas Religioni obſequia perſoluere alacrius, conſtitutionum noſtrarum, ſeu generalis Capituli N. proximè celebrati auctoritate, hac in parte nobis ſpecialiter conceſſa ad omnes te, & quaſcunque noſtri Ordinis gratias, vocemque actiuam, & paſſiuam, ac primogenituram per præſentes reſtituimus, & habilitamus, ſicque reſtitutum, & habilitatum eſſe volumus, ac decernimus de gratia ſpeciali. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod quando qui vult rehabilitari, debet in libello ſupplici, quem præſentat Prælato, exponere cum ſuas circumſtantiis, cauſam propter quam fuit priuatus; alioquin rehabitandus non eſt.

Ita deciditur pro Ordine noſtro *in cap. Barchin.* 1. *numer.*28. *& in Val.*5. *num.*24. In quo ſpecialiter mandatur, quod ſi quis fuerit priuatus per fugam, debeat exprimere numerum fugarum, quas fecit: Prælatus autem non niſi cauſa cognita, & habita certa relatione de emendatione delinquentis, poteſt gratiam rehabilitationis concedere, iuxta Dec. Trid. *ſeſſ.*25. *de reform.c.*18. Ita ſtatuitur pro Ordine noſtro *in cap. Genuenſ.*5.*n.*30. & dicitur expreſſe in noſtro Correct. *num* 36. *& num* 51.

2. Noto 2. quod Superiores non poſſunt rehabilitare Fratres priuatos per Regulam aut conſtitutiones, niſi id ſibi ſpecialiter concedatur ab ipſa Regula, aut conſtitutionibus: nam Prælati ſupra Regulam, aut conſtitutiones auctoritatem non habent. Ita docent multi Doctores, quos cito *tom.* 1. *Relig. quæſt.*1.*cap.*8 §.5. Voco autem priuatos per Regulam, quando ſunt priuati ſecundùm pœnam taxatam in Regula, ſeu potiùs quando declaratum extitit, ipſos in pœnam Regulæ incidiſſe, per quoſcunque tandem Superiores id fiat. Dico etiam Regulam, & conſtitutiones ſpecialiter concedere auctoritatem rehabilitandi, quando eam concedunt Capitulis generalibus, aut Prouincialibus; quæ quidem Capitula deinde traditam ſibi à legiſlatore facultatem ſpecialiter communicant aliquibus Superioribus, puta Generali, aut Prouincialibus.

3. Et aduerte quod in Ordine noſtro Generalis habens facultatem rehabilitandi Fratres, non poteſt eam ſuo Vicario generali, etiam cum plenaria poteſtate inſtituto, communicare; per textum expreſſum *cap. generalis Genu.* 6. *num.* 31. Dixi, priuatos per Regulam, aut conſtitutiones. Nam ſi quis fuiſſet priuatus à Generali, vel Prouinciali propter delictum non contentum in Regula, tunc poſſet Superior, qui priuauit, illum rehabilitare, cum illius ſit abſoluere, cuius eſt innodare: *l.* 3. *ff. de re iudic. l. Nemo, ff. de reg. iur. cap. inferior, d.* 21. Et in ordine noſtro *in cap. Genuen.*4.*num.* 11. Sed tunc aduerte, quod ſi priuatio facta ſit à Generali, vel Prouinciali cum ſuis Collegis, non poteſt ipſe Generalis, vel Prouincialis per ſe ſolus rehabilitare abſque dictorum Collegarum conſenſu, prout definitum eſt in cap. generali Romæ 6. celebrato, me præſente, licet incuria Scribæ non fuerit in dicto capitulo notatum. Sed verum eſt; quod dixi, & dubium fuit propoſitum à Patre Honorato Sigaudi collega generali Gallo, qui adhuc viuit in Conuentu SS. Trinitatis de Vrbe. Et eſt iuri, ac rationi conſonum.

4. Noto 3. circa illa clauſulam, *cauſa cognita*, de qua *n.*1. quod importat conditionem, & formam vt important omnes ſimiles ablatiui abſoluti, ita vt habilitatio data abſque cauſę cognitione, non valeat. Ita habetur *in l. A teſtatore, ff. de cond. & dem. & in l. Qui heredi, & l. Meu. ff. eod.* vt conſtat. Quia tunc Superior excedit limites ſuæ commiſſionis. Ita Sanch. *lib* 3. *de matr. diſ.*5.*n.*2. *& lib* 8. *d* 17.*n.*10.

5. Sed dubitabis, an huiuſmodi cauſæ cognitio debeat eſſe iudicialis, an vero ſufficiat, quod Superior extraiudicialiter informetur, certiorque fiat de tali cauſa. Reſpondeo, ſufficere quod Superior informetur extraiudicialiter, abſque forma, & figura iudicij, & etiam à teſtibus non iurantibus. Tum quia ſic obſeruat conſuetudo. Tum quia iura concedentia facultatem hanc Prælatis, videntur confidere de illorum conſcientia, & prudentia, in quo caſu ſtrepitus iudicij neceſſarius non eſt, vt multis probat Sanch. 3. *de matrim. diſp.*8. *num.*4. *&* 5.

6. Dubitabis etiam, an ſit cenſendus rehabilitatus, qui tacuit delictum, propter quod fuit priuatus. Reſpondeo, Si tacuit numerum fugarum, quas fecit, in Ordine noſtro non eſt cenſendus rehabilitatus; nam talis expreſſio omnino requiritur pro forma *in cap. Valent.*5. *num.* 24 *& Barcin.* 1. *numero* 28. Sicut etiam pro forma in dicto Capitulo Barc. requiritur, quod dicatur quamdiu extra Religionem moratı fuerint ipſi fugitiui, qui rehabilitari prætendunt, forma autem ad vnguem eſt obſeruanda, etiam in minimis; *leg.* 1. & ibi Bald. *ff. de liberis, & poſthum.* Et colligitur *ex cap. Si motu proprio, de prabend. in* 6. Nec refert, etiam ſi ignoranter dicta qualitas tacita fuerit. Cum enim omittitur forma, corruit actus, nec ignorantia iuuabit, niſi ad excuſandum à culpa. Ita Gloſſ. *in cap. Si motu proprio, de prab. in* 6. *verb. Taceatur;* Menoch. *de arbitr. lib.* 2 *caſu* 203. *num.*27. Sanch. 8 *de matrim. diſp.*21. *num.*14. Neque etiam cenſendus eſt rehabilitatus, ſi tacuit circumſtantiam delicti, quæ mutet ſpeciem; nam Superior, qui procedere non poteſt, niſi cauſa cognita, ignorato delicto, nequit rehabilitationem concedere, neque iudicandus eſt velle. Ergo gratia nihilominus obtenta non valet defectu poteſtatis, & voluntatis in concedente. Quam doctrinam latè probat Sanchez *loc. cit. n.*10. Si verò tacuit aliquam circumſtantiam non mutantem ſpeciem delicti, ſed ſolùm illud aggrauantem, puto, quod gratia obtenta ſubſiſtet; licet Superior difficilius fuiſſet illam conceſſurus, tali circumſtantia cognita. Nam tunc cum rei ſubſtantia non varietur, gratiæ conceſſio eſt voluntaria in concedente immediatè, ac etiam in cauſa. Vide Sanchez *loc. cit. num.*11. Quæ omnia bene notare debent tam Superiores, quam ſubditi. Nam tam qui illegitimè rehabilitant, quam rehabilitati mortaliter peccant, & iſti præſertim quoties actum exercent prohibitum; verbi gratia ſi erant priuati voce actiua, & paſſiua, quoties in electione dant votum; ingerunt enim ſe actibus ſibi prohibitis, quos pro parte ſua inualidant. Quare conſulo electoribus, quod prius, quam admittant aliquem alias priuatum, & poſtea rehabilitatum, diligenter inſpiciant ſupplicationem datam Prælato pro rehabilitatione, & examinent, an fuerit legitima, iuxta dicta; alioquin eam ſubreptitiam iudicent; & ſic rehabilitatum reiiciant; alioquin & ipſi peccarent illegitimum admittendo.

CAPVT V.

De forma inſtituendi ſtudiorum Regentem.

FRater, &c. Tibi, &c. *Publica ſalutis ſtudio, ut demandati regiminis ſollicitudo poſtulat, quam maximè accenſi, in eo curam omnem, & cogitationem animi collocare debemus, vt ad Religionis gloriam conſeruandam, Prouinciarum decus retinendum, Collegiorumque noſtrorum fructus amplificandos, in cunctis doctrina ſeminariis apti, atque idonei præficiantur Moderatores, ac Regentes, qui ſuis integris moribus, prudentia, & ſapientia, ea omnia, quæ ad ſtudiorum incrementum ſpectare noſcuntur, ſic gerant, ac exequantur, vt ab eis, tanquam à capite, in cætera Collegij membra pretioſus ſcientia liquor diffundatur. Quamobrē cum inter cætera totius Ordinis domicilia, velut Sol inter ſidera, ſcientia luce maximè fulgeat noſtrum Ciuitatis N. Lyceum; quo valeat doctrinarum fulgore toti Eccleſiæ in dies magis illucere, probum eidem peritum, ac prudentem literariæ palæſtræ coryphæum*

duximus ſeligendum. Te igitur præfatum Patrem, cuius ſcientia dignitas, probi mores, ac prudentia ſatis, ſuperque nobis innoteſcunt, in eiuſdem Collegij Rectorem harum ſerie, ac vi deſtinamus, eligimus, & conſtituimus. Directiuam omnem tibi, & coactiuam, qua cæteri noſtri Ordinis ſtudiorum Rectores fruuntur, & gaudent, auctoritatem elargientes. Per Ieſu Chriſti viſcera te quoque deprecantes, vt ea ſedulitate, eaque induſtria, & aſſiduitate huic muneri ita demum incumbas, vt auditores lux ſint mundi per ſcientiam, & ſal hominum per exempla. Lectoribus etiam ita ab eis efformandas lectiones inſinues, vt diſcipulos ſuos ad ædificatoriè legendum, ac prædicandum reddant idoneos. Omnibus inſuper, ac ſingulis Lectoribus, ac ſtudentibus, præcipientes, ac mandantes, vt in his quæ directè, vel indirectè ſtudiorum cauſas concernunt, omnino tibi pareant, atque obediant. Cunctos demùm præſentes, ac futuros præfati Collegij Superiores monemus, vt officium tuum, quovis quæſito colore, vel diuerticulo impedire, ac perturbare nullatenus præſumant, contra ipſos alioquin ſciant tanquam ſtudiorum deſtructores proceſſuros nos eſſe. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quod inſtituere Regentes in Ordine Prædicatorum, ad Capitulum Generale ſpectat, vt audio. In Ordine noſtro nihil inuenio circa hoc ſtatutum. In hac Prouincia Genuenſi inſtituuntur in Capitulo Prouinciali, & durant per totum triennium. Puto tamen, quod in aliis locis, in quibus hoc non eſt determinatum, poſſit P. Generalis Regentes inſtituere. De auctorite, & iuriſdictione Regentis, vide *infra, litera S. cap. 4. §. 2.*

CAPVT V.

De forma renuntiandi alicui Officio.

COram Admod. Reuer. P. F. N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouinciali comparet Frater N. de N. Conuentus N. Corrector, humiliterque exponit, ſe iuſtis de cauſis animum ſuum excitantibus, atque ob plurimas præſertim, nec leues officij curas euitandas, ac ſollicitudines, quibus ita premitur, ac intimè diuexatur, vt diuinis nequeat ritè, ac debitè operam dare exercitamentis, maximè cupere, ac R. Adm. Paternitatem veſtram ſuppliciter exorare, vt ſe tam graui prætacti regiminis mole abſoluere, atque eximere, ipſiuſque renuntiationem acceptare, & ab eiuſdem tandem muneris exercitio liberum penitus ac exemptum declarare dignetur, prout per præſentes literas ipſemet orator electionem à Capitulo eiuſdem Conuentus, atque ipſius confirmationem à definitorio Cap. N. anno, &c. celebrato, in perſonam ipſius factam, & acquiſitam, cum omnibus iuribus, ac præeminentiis, directè, tam iure communi, quam particulari, præfatam dignitatem ſpectantibus, liberè, & ſpontè non vi, metu, vel dolo, vna, & tot vicibus, vt iura poſtulant, & in manibus P. V. renuntiat, ac reſignat. Sicque iterum, & denuò renuntiat, ac more ſacerdotali tacto pectore affirmat, iuratque ſeriò hanc ſuam eſſe prædictum officium amplius non repetendi voluntatem, nec illud ſe vnquam poſthac repetiturum, obnixèque iterum Admod. R. P. V. deprecatur, vt ſe prædicti officij pondere abſolutum, ac exoneratum declarare, hancque ſuam velit renuntiationem, prout petis acceptare. Sic poſcit, dicit, poſtulat, atque inſtat, hoc, & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure valet, ac poteſt. In quorum fidem, &c.

CAPVT VI.

De forma, qua poteſt Prouincialis dictam renuntiationem acceptare.

FRater, &c. Tibi, &c. Grauiſſimam paſtoralis officij molem, vt primum ſuſcepimus nil nobis antiquius fuit, nec vlla grauior menti noſtræ cura inſedit, quam vt commiſſas nobis oues chariſſima veluti pignora in Domino complectentes, imperturbatas, atque innocuas aſſiduè cuſtodiremus. Cum nuper igitur, fili chariſſime, vt optatæ quietis ſolatio perfrueretis, Correctoriatus Officio Conuentus S. N. de N. ad quod anno proximè præterito in definitorio capitulo Fratrum vocalium præfati Conuentus, electione præmiſſa, aſſumptus fuiſti, & confirmatus deuotis quidem precibus, iiſque congeminatis, nec vi, dolo, vel metu, ſed liberè omnino, ac ſponte, vt iureiurando confirmaſti renuntiaueris. Nos ingens, ac moleſtas animi ſollicitudines, quibus animarum cuſtos opprimitur, attendentes, & nuper oblatas preces ad mentis hilaritatem, ac ſolatium affectu beneuolo excipientes, prædictam renuntiationem acceptandam, ac te ab eiuſdem officij ſarcina omninò eximendum ſtatuimus, vt per præſentes acceptamus, eximimus, & abſoluimus, atque à prædicto munere exemptum, ac abſolutum declaramus, & denuntiamus. In quorum fidem, &c.

CAPVT VII.

De forma, qua Prouincialis monere poteſt Fratres alicuius Conuentus de renuntiatione facta à ſuo alias Correctore.

FRater, &c. RR. noſtri Conuentus S. N. Patribus, ac fratribus ſalutem in Domino. Notum vobis eſſe volumus, quod tertia Menſis Februar. die præſentis anni P. F. N. eiuſdem veſtri Conuentus olim Corrector, ob cauſas nobis inſinuatas, præfato Correctoriatui cum

iuramento

iuramento eum amplius non repetendi, in optima iuris forma renuntiauit; obnixè rogans, vt eiuſmodi renuntiationem ſuſcipere, & acceptare dignaremur. Nos ſubditorum noſtrorum quieti ex paſtoralis officij debito, quantum in Domino poſſumus, conſulere, ac prouidere maximè cupientes conſideratis conſiderandis, re maturè diſcuſſa, & cum Collegis noſtris habito conſilio, prædictæ renuntiationi deferendum cenſuimus, ac decreuimus, vt de facto, ac re ipſa detulimus, eandem acceptando die, &c. præmemoratumque P. N. eiuſmodi officij pondere omnino abſoluimus, ac exonerauimus. Quocirca vos monemus, vt ad noui Correctoris eiuſdem veſtri Conuentus electionem, prout iura noſtra diſponunt, deueniatis. Monentes etiam, vt indignam, ac benemeritam perſonam conueniatis, ſecus agendo ſcientes, nullam vos à nobis obtenturos eſſe confirmationem. Et Dominus vos benedicat, Genua, &c.

CAPVT VIII.

De forma acceptandi renuntiationem, cum ſubſtitutione à Generali facienda.

FRater, &c. *Vniuerſis, & ſingulis Prouinciæ noſtræ N. Patribus, ac Fratribus ſalutem. Vobis omnibus, veſtrumque ſingulis pateat, & notum ſit, quod anno 1633. die 20. Ianuar. P. F. N. animæ ſuæ ſaluti, mentiſque paci conſulere cupiens, liberè, ac ſponte Collegatus Prouincialis, & diffinitoriatus Prouinciæ veſtræ officiis, ad quæ fuerat canonicè electus noſtris in manibus ceſſit, ac renuntiauit, humiliter, obnixéque ſupplicans, vt ſe oneribus huiuſmodi exonerare, atque alium idoneum Patrem ſuo loco ſufficere, ac eligere dignaremur. Nos igitur ſpirituali eiuſdem P. N. conſolationi, & conſcientiæ quieti prouidere volentes, matura deliberatione præhabita, de Reuerendorum Patrum noſtrorum Collegarum aſſenſu, prædictam ipſius petitionem libenter admiſimus, eumque præfato pondere exonerauimus, abſoluimus, & liberauimus, prout præſentes noſtras exoneramus, abſoluimus, & liberamus, ac exoneratum, abſolutum, & liberum declaramus. Solertiæ autem, morumque probitati, prudentiæ itidem, Religioniſque Zelo R. P. F. N. non parum fidentes ipſum in R. P. Prouincialis Collegam, eiuſdemque Prouinciæ diffinitorem loco ipſius P. N. vſque ad proximum diffinitorium Capitulum elegimus. deputauimus, ac nominauimus. Eidem ſic ſubſtituto eandem, atque omnem concedentes auctoritatem, qua cæteri Prouinciales Collegæ ex Ordinis noſtri Regula, & Regularibus ſtatutis gaudent, ac perfruuntur. Vobis omnibus propterea, tam Superioribus, quam ſubditis, in virtute Spiritus Sancti præcipientes, vt ipſum tanquam legitimum Collegam habeatis. Eidem verò, vt Sanctæ Obedientiæ meritum conſequi mereatur, præcipimus pariter, ac mandamus, vt onera, atque officia prædicta, Ieſu Chriſti amore, læto, hilarique animo ſuſcipiat, ſuoque Prouinciali, iuxta Regulæ noſtræ præceptum, in cunctis ad obſeruantiam Regularem ſpectantibus maturo, prouido, necnon fideli conſilio, auxilioque ſemper aſſiſtat. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod pro iſta materia renuntiationis videri poſſunt, quæ dixi *tom.3. priuil. cap. 9. num.10. & 19.* Hic autem etiam aliqua occurrunt, & in primis, quod renuntiatio, eſt: *Dimiſſio ſpontanea, & libera dignitatis obtentæ, facta cum cauſa coram ſuo Superiore.* Ita Pariſ. *de reſig. lib.1.q.1. num.34* Dicitur *ſpontanea* ad excludendam vim, dolum, metum, quæ actum renuntiationis nullum reddunt, non quidem ipſo iure, ſed annullandum, vt habetur *in c.2. de his, quæ vi, metuſve, &c.* Ita Pariſ. *lib.13.q.2. num.8.* qui *ibid.q.3. & 4.* idem probat de dolo, & fraude.

2. Et aduerte, quod Pariſ. *lib.13. qu.1. à n.1.* probat, quod renuntiatio metu facta eſt nulla etiamſi fuerit iuramento vallata. Sed in Religionibus hoc non admitto; non enim puto ibi poſſe talem metum eſſe, qui reddat renuntiationem omninò nullam, præſertim ſi Superiores ſint temporanei, niſi fortè renuntians eſſet natura puſillus. Quare exiſtimo, quod mihi ſatis clarè perſuadet, tum textus *in cap. Ad aures, de his, quæ vi, metuſve cauſa*; tum quod iuramentum ſemper eſt ſeruandum, cum poteſt ſine interitu ſalutis æternæ, *cap. Cum dilectus, de his, quæ vi, &c.*

3. Quomodo autem probetur metus tradit Pariſ. *loc.cit. à num.71.* vbi ait, quod metus non præſumitur, niſi probetur; & quòd teſtes in hoc caſu non debent interrogari negatiuè, id eſt, quod non vi, vel metu renuntiauit, ſed affirmatiuè, hoc modo; qua de cauſa N. renuntiauit. Vnde magis creditur duobus teſtibus deponentibus de metu, quam decem, & mille deponentibus de ſpontanea voluntate, vt Pariſ. *ibidem numero* 85. Qui tamen teſtes deponentes de metu, debent reddere cauſam, & deponere de metu in ſpecie, & non in genere; Pariſ. *loc. cit. num.109. & 110.* quem vide pro hac materia in ſequentibus.

4. Dicitur in definitione, *dignitatis obtentæ.* Nam dignitas, quæ non habetur, renuntiari non poteſt; Pariſ. *lib.1. quæſt.1. num. 50.* Dicitur, *facta cum cauſa.* Quia hæc ſemper requiritur, *cap. Super hoc, de renunt.* Dicitur, *coram ſuo Superiore,* nam illi ſemper eſt facienda renuntiatio; Pariſ. *num.58.* Syluest. *verb. Renuntiatio, quæſt.3.* Superioris namque intereſt, ne dimittatur dignitas ſine eius licentia, nam ei præiudicatur; *cap. ſignificaſti, de foro compet. cap. Clericum, 11 quæſt.1. cap. Non liceat, 3. quæſt.6.* Vide Pariſ. *lib.7. de reſign. quæſt.1. à num.1.* vide etiam eundem *ibid. quæſt.10.*

5. Si quæras an Capitulum poſſit acceptare renuntiationem Correctoris. Reſpondeo. Quod ſi habet auctoritatem inſtituendi, & deponendi, poteſt renuntiationem acceptare. Innoc. *in cap. Quod in dubijs, n.3. verſ. Niſi, de renunt.* vbi Abbas *num.4* Pariſ. *lib.7. de reſign. q.23. num.5.* Quod in ordine noſtro eſt indubitatum, cum Capitulum Correctorem eligat, vt patet ex Correct. *n.103.* & eum cum cauſa, deponat, vt patet *ex eodem, n.10.* & electio noui Correctoris, etiamſi renuntiatio fiat in manib. Prouincialis, aut etiam Generalis, ad Capitulum locale ſpectat, vt dixi *tom.3. priuil. cap 9. num. 10.* Immò videtur, quod Capitulum locale cum Sociis Prouincialis poſſit renuntiationem Prouincialis acceptare, cum poſſit

cum dictis Sociis illum deponere, & loco depoſiti alium ſubſtituere, vt conſtat ex Correctur. *num.* 9. Quo caſu ſucceſſuria electionem facere, ad dictum Correctorem cum dictis Sociis pertineret, eo modo, quo ad illos pertinet, in caſu mortis, excepto, quod hic Corrector, cum ſit caput Capituli localis acceptantis renuntiationem, deberet eſſe caput in hac electione. Sed tamen cum Capitulum locale non habeat auctoritatem inſtituendi Prouincialem, videtur, quod neque etiam poſſit renuntiationem acceptare. Addito, quod Capitulum locale non eſt Superior Prouincialis, niſi in caſu delicti. Poſſet quidem talem renuntiationem acceptare Capitulum definitorium, cum totam Prouinciam repræſentet, quæ Prouincialem inſtituit, & deponit; & poſſet tunc Capitulum definitorium per reliquum temporis alium ſubſtituere.

6. Quæres etiam, an Vicarius Generalis poſſit admittere renuntiationem? Reſpondeo, quod non, niſi ei ſpecialiter committatur, *cap. Dudum, de præb. in* 6. Pariſ. *lib.* 7. *de reſign. quæſt.* 24. *num.* 2. Et hoc etiamſi habeat poteſtatem deponendi. Nam renuntiationem admittere, & deponere ſunt diuerſa. Pariſ. *loco citato num.* 20. Si verò habeat poteſtatem deponendi, & loco depoſiti ſubſtituendi, puto, quod poterit renuntiationem admittere, per dicta *numero præcedent.* Poterit etiam, ſi in literis patentibus habeantur clauſulæ, quas poſui *ſupra, litera P. cap.* 8. *quæſt.* 4.

7. Noto 2. quod renuntiatio debet fieri in ſcriptis: *cap. Qualiter, cap. Quamuis,* 7. *quæſt.* 1. *cap. Gonſaldus,* 17. *quæſt.* 2. Cum enim renuntiatio ſit ſtricti, immò ſtrictiſſimi iuris, vt probat Pariſ. *lib.* 8. *de reſign. quæſt.* 1. *à num.* 8. ad tollendas omnes lites, debet ſemper de illa conſtare per teſtem irrefragabilem, vt ſunt literæ, quæ ſcriptæ manu propria probant plenè intentionem ſcribentis; *lib. Publica Mania, §. Titius, ff. Depoſiti, vel contra.* In his verò ſcriptis debet primò poni nomen Prælati, cui fit renuntiatio, iuxta *cap. Ego N. de iur. iurand. cap. In nomine Domini, d.* 73. Secundò debet exprimi nomen dignitatis eiuſdem, vt conſtet, an ſit eius Superior; Pariſ. *lib* 8. *quæſt.* 9. *numero* 5. Tertiò ponitur nomen, & cognomen renuntiantis, ad euitanda dubia, & æquiuocationes; *l. Ad recognoſcendos, Cod. de ing. & manumiſſ.* Quartò exprimitur dignitas, quæ reſignatur, vt ſpecificè conſtet de reſignatione; Pariſ. *loco citato, numero* 7. Quintò ponitur renunti tionis cauſa, quia hæc ſemper requiritur, vt dixi, & tradit Fuſcus *de viſitat. part.* 2. *cap.* 28. *in princip.* Sextò non ſolùm renuntiatur dignitas, ſed omnia iura pertinentia ad ipſam quod fit ad abundantiorem cautelam, ne contingat poſteà circa aliquid dubitari; Pariſ. *loco citato, numero* 9. Septimò requiritur libertas, vt dixi. Octauò requiritur iuramentum ſecundùm praxim, vt poſteà nequeat impugnari; Pariſius. *loco citato numero* 17. Vltimò requiritur annus, & dies de ſtylo ordinario Curiæ.

8. Noto 3. Quòd omnes dignitates poſſunt renuntiari, vt diffuſe probat Pariſ. *lib.* 2. *de reſign. quæſtion.* 1. *per totam.* Et conſtat. Quia ſi poteſt renuntiari Papatus, *capit.* 1. *de renunt. in* 6. multo magis poterunt renuntiari aliæ dignitates inferiores. Aduerte autem, quod ſi quis renuntiaret alicui officio, cum pacto, quod Superior illum remuneraret de alio, eſſet Simonia, vt probat Nauarr. *lib* 5. *conſil. de Simon. conſil.* 38. & Pariſius *de confid. quæſt.* 27. *num.* 17. Non eſſet tamen Simonia, ſi Superior ſolùm diceret. Relinque hoc amore mei, & prouidebitur tibi de alia re, vt Nauarr. *ibidem, num.* 3.

9. Noto 4. Quod antequam renuntiatio ſit admiſſa à Superiore, poteſt renuntiantem pœnitere; poſtquam autem admiſſa fuit, pœnitere non poteſt: quia tunc res perfecta eſt, & amiſſum omne ius; Pariſ. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt* 12. *num.* 2. nec poteſt renuntians dignitatem renuntiatam amplius repetere; *cap. Quam periculoſum,* 7. *quæſt.* 1. *cap. Ex transmiſſa, de renunt.* §. *Verum.* Poſſet tamen repetere antequam alteri fuiſſet collocata, ſi inconſultè renuntiaſſet, id eſt, ſi indignatione, vel ira, vt Pariſius *loco citato quæſtion.* 13. *num.* 39. Vel ſi renuntiaſſet dolo, vi metu; *cap. Super hoc, de renuntiat.* Pariſ. *num.* 40. Quare prudenter, & charitatiuè faciunt illi Prælati, qui ante acceptationem renuntiationis, concedunt renuntianti aliquod tempus, puta duorum, aut trium dierum, iuxta qualitatem tam dignitatis renuntiatæ, quam perſonæ renuntiantis, ad maturè deliberandum. Et ſic præcluditur via renuntianti ad repetendum officium renuntiatum, niſi toto illo tempore duret vis, dolus, metus, & non ſit in libertate.

CAPVT IX.

De forma examinandi reum.

Die 18. menſis Septembris, anno Domini 1634. coram admod. R. P. F. N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouinciali, in camera ſuæ ſolita habitationis perſonaliter conſtitutus Frater Improbus de Sceleratis, eiuſdem Ordinis Sacerdos, ætatis annorum 40. Religionis verò 25. principalis, & denuntiatus, vt ſupra; eique de veritate fatenda, prout fuerit opportunè interrogatus, præſtito iuramento, tacto pectore, vel tactis ſacris, iurauit. Ac primò quidem interrogatus fuit, an ſciat, vel ſaltem præſumat vacationis ſuæ cauſam: ex quonam tempore in eo Conuentu moretur; an fuerit vnquam denuntiatus, vel de quopiam crimine inquiſitus. Si affirmet, dicat, de quo, quando, quo inſtante, à quo Iudice, quam pœnam retulerit. Tum de vnoquoque indicio, à remotiori incipiendo, & gradatim vſque ad delictum ipſum proſequendo, interrogabitur. In qua porrò delicti propalatione diligenter inſpiciat Iudex, adnotandumque curet, an reus palleat, trepidet, rubeſcat, rubor namque patrati criminis verecundiam, pallor vindictam, trepidatio autem pœnæ futuræ metum ſignatit, quamvis hæc ipſa in aliquibus naturæ impulſu contingant, ob imminens periculum, vt dicit Aulus Gellius *noctium Atticar. lib.* 19. *cap.* 1. Quare rectè Foller. *in pract. crimin. Rubric. Et ſi comparent ante contumaciam, num.* 5. ait, ex his non poſſe ſumi indicium contra reum; finitur autem examen hoc pacto ſcilicet. *Sic pro nunc dimiſſus eſt, animo tamen eum iterum vocandi toties, & quoties opus fuerit, vſque ad cauſæ concluſionem.* Seu, *Sic animo, &c.* Ita docent Carrharius *de reor. interrog. lib.* 3. *cap.* 3. *numero* 44. Triuiſ. *de modo proced. crimin. inter Regulares, capit.* 13. Ambroſinus *de modo form. proceſſ. lib* 2. *cap.* 6. Ghiſil *de iudic. Regul. cap.* 19. *num.* 7. Follet. *loco citato.*

1. Noto

1. Noto 1. quod communiter prima interrogatio, quæ fit reis, & etiam teſtibus, eſt illa, An ſciant cauſam ſuæ vocationis, ſeu carcerationis, ſi fuerint carcerati; non quod illa ſit de neceſſitate, ita vt Iudex non poſſit illam omittere, ſed vt hinc occaſio detur interrogandi; vnde iuxta reſponſionem formari debent interrogationes competentes cauſæ principali. Et ſi reus cauſam expreſſerit ſui examinis, debent ei fieri illæ interrogationes, ex quibus, vel confeſſio delicti, vel magna indicia extorqueantur. Et ſi reddat cauſam ſui examinis, ex qua delictum ab ipſo factum colligatur, debet interrogari, vt facti, ſeriem dicat à principio vſque ad finem; poſtea debet interrogari ſuper his, quæ obſcurè, & non plenè explicauit pro facti maiori dilucidatione. Si autem reſpondeat cauſam ſe neſcire, nec præſumere ſui examinis, poterunt illi fieri dictæ communes interrogationes poſitæ in forma; poſt quas, vel etiam illis omiſſis, prout Iudici videbitur, ad rem ipſam deſcendendum eſt. Ita Carthar. *in pract. interrog. reor. lib. 3. cap. 1. à num. 40.*

2. Noto 2. quod ſi reus reſpondere recuſet debet id notari in proceſſu, & ad reſpondendum compelli, vel indicta mulcta, quia factis tribus monitionibus, ſub pœna ipſum mulctabit, & condemnabit ad pœnam in mandatis contentam. Vel etiam poteſt cogi in delictis leuioribus ſub comminatione confeſſionis interrogatoriorum, in grauioribus verò delictis cogendus eſt per torturam. Ita Carthar. *loc. cit. cap. 2. à num. 1.* Ambroſin. *de modo form. proceſſ. lib. 2. cap. 7. à num. 1.* Foller. *in pract. crim. rubric. Etſi comparent ante contumaciam, num. 3.* Clarus *in pract. crim. lib. 5. § fin. quæſt. 45. num. 6.* qui ait, quod hæc debent intelligi, tam ſi nolint reſpondere ſuper delicto principali, quam ſuper circumſtantiis ſubſtantialibus, de quibus veriſimile eſt, quòd poteſt recordari.

3. Noto 3. quod reus reſpondendo, debet reſpondere formaliter, & præcipuè affirmando ſcilicet, vel negando, non autem dubiè, puta, Non ſcio, vel, Non recordor. Nam reſpondere hoc modo idem eſt, ac non reſpondere abſolutè; & ſic, factis debitis monitionibus, poteſt cogi mulcta, vel pœna confeſſi criminis, aut periurij, ſeu ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, vel tortura ad reſpondendum præciſe, vt dictum eſt *num. præced.* quæ tortura hoc caſu non illi datur ad eruendam veritatem de delicto, ſed ad extorquendam reſponſionem, affirmatiuam, vel negatiuam. Ita iidem DD. Carthar. *à num. 3.* Ambroſ. *à num. 4.* Foller. & Clarus *loc. cit.* Forma autem monendi reum nolentem reſpondere poterit eſſe talis. *Et per prædictum P. Prouincialem monitus, vt pro veritate præcisè reſpondeat*; ſi nolit, ſubditur. *Interrogatus, & monitus ſub pœna confeſſi criminis, vel periurij, vt veritatem dicat*; ſi obſtinatè recuſet reſpondere, ſubditur. *Et dicente P. Prouinciali, vt ſe ad melius, & congruentius reſpondendum diſponat, & à contumacia, & obſtinatione recedat*; ſi adhuc obſtinatè nolit, ſubditur. *Et ſubiungente P. Prouinciali, vt reſpondeat, ac præcisè, quia alioquin in comminatas pœnas declarabitur incidiſſe*; ſi adhuc nolit, ſubdat Scriba. *Et licet pluries, ac pluries per eundem P. Prouincialem monitus fuerit ad melius, clarius magiſque præcisè reſpondendum, idem ſemper reſponſum dedit, in ſua perſiſtens obſtinatione. Quocirca præfactus P. Prouincialis, ipſius conſtituti obſtinatione notoria, pertinacia, ac inobedientia, necnon ſibi comminatarum pœnarum contemptu perſpectis, reſeruato ſibi ſemper iure quandocumque decernendi, ac pronuntiandi prædictum conſtitutum notorium, contumacem, ac inobedientem, & tanquam talem periurij, vel confeſſi criminis, vel excommunicationis pœnam incurriſſe illum pro nunc in locum ſuum dimiſit, ſeu illum ſuper aliis delictis interrogauit.* Si autem, omiſſa prædictarum pœnarum comminatione, velit Iudex reum nolentem reſpondere, vel non præcisè, torturare ad extorquendam veritatem, quod tutius eſt, tunc dicat Scriba. *Ac licet pluries, & pluries per prædictum P. Prouincialem monitus ſit, vt præcisè reſponderet, aliud tamen noluit vnquam reſponſum dare. Quare idem P. Prouincialis de Collegarum ſuorum conſilio, & aſſenſu, perſpecta ipſius conſtituti pertinacia reſpondere nolentis, vel præcisè, & iuxta interrogata pro eiuſmodi reſponſione, vel pro præciſa, & congrua ſupra prædictis habenda, cum ab eo aliater haberi nequaquam poſſet, eundem conſtitutum cippis, manicisque ferreis conſtringendum, paneque & aqua dumtaxat alendum mandauit. Priuſquam verò cippis huiuſmodi coerceretur, vt ſe ad reſpondendum, & præcisè diſponeret, adhortatus eſt, niſi hoc egeris, minimè liberandus.* Quod ſi poſt torturam etiam reſpondere recuſet pertinaciter, tutè poteſt ſumi pro confeſſo, vt dicunt Thom. à Ieſu *de viſitat. regul. tract. 3. cap. 8. num. 7.* Spathar. *de modo corrig. Regul. tract. 9. cap. 10. num. 2.* Roder. *in reſol. regul. reſol. 43. numero 8.* Quòd ſi reus neget reſpondere, quia allegat Iudicem ſuſpectum, tunc Iudex abſque vlla alteratione debet cum reo arbitros eligere, qui de cauſa ſuſpicionis iudicent; qua non probata intra præfixum terminum, Iudex ſua iuriſdictione vtatur. Si autem probata fuerit; vel Iudex eſt ordinarius, & debet cauſam alteri delegare; vel eſt delegatus, & debet omnino abſtinere. Ita habetur *in cap. Cum ſpeciali, & cap. Secundò requiris, §. Tertiò poſtulas, de appel.* & dixi *tom. 1. Relig. quæſt. 1. cap. 19. §. 2.*

4. Noto quarto, quòd tunc poteſt Iudex vti ſuprædictis remediis, & tortura, quando reus iuſtè, & legitimè interrogatur, idest, præcedentibus indiciis ſufficientibus, vel diffamatione, vel ſemiplena probatione. Nam alioquin reſpondere non tenetur, vt dicunt communiter omnes; Clarus *in pract. crim lib. 5. quæſt. 45. num. 6.* Carthar. *in praxi interrogat. reor. lib. 3. cap. 2. à num. 12.* Bernardinus *ad cap. 7. lib. 2.* Ambroſ. *de modo form. proceſſ. numero 3.* Thomas à Ieſu *de viſitat. Regul. tract. 3. cap. 8. num. 3.* Et eſt communis ſententia Theologorum cum D. Thoma 2. 2. *quæſt. 69. art. 2.*

5. Ex his collige 1. vt bene aduertunt Caiet. ad locum cit. D. Thom. Petrus Nauarr. *lib. 2. de reſt. cap. 4. à num. 169.* Sotus *lib. 5. de iuſtit. quæſt. 6. concl. 5.* Thomas à Ieſu *loc. cit. num. 1. & 5.* Salon. *ad dictum locum D. Thomæ, contr511.* 8. quod non poteſt Iudex reum interrogare, niſi de delictis, de quibus anteà fuit iuridicè denuntiatus, quia alias iudicium faceret temerarium; vnde conuictus de vno crimine non poteſt interrogari de aliis, niſi illa eſſent connexa, vel circumſtantiæ illius, de quo eſt conuictus, & multo minus poteſt Iudex de delictis, de quibus non eſt reus infamatus, interrogare teſtes, vt aduertit Salon. *loc. cit.*

6. Collige 2. quod antequam reus examinetur inter Regulares, debet informari de ſtatu cauſæ, ideſt, contra eum eſſe, vel infamiam, vel indicia ſufficientia, vel ſemiplenam probationem, ad hoc vt ſciat, ſe eſſe in tali articulo conſtitutum, vt teneatur obedire Iudici præcipienti, & veritatem extorquenti. Ita Diaz *in pract. crim. cap. 129. num. 5.* vbi Salzedo *verſ. Copiam indiciorum*; Thomas à Ieſu *loc. cit. cap. 10. num. 2.* Salon. 2. 2. *quæſt. 69. art. 2. controu. 2.* Nauar. *cap. Inter verba, concluſ. 6. num. 20. in man. cap. 18. num. 57.* Caiet. 2. 2. *quæſt. 69. art. 1. verſ. Tertiò quod auctor*; Sotus *de iuſt. & iur. lib. 5. quæſt. 6. concluſ. 5. dub. vlt.* qui admonet, quod in cauſis leuioribus debet ſubditus Prælato fidem habere, illi tamen Prælato, quem probum nouit, prudentem, & ſcientiæ

peritum. Mirand. *de ord. iudic. quæſt.*19. *art.*13. *concluſ.*1. Aldrete *de diſcipl. lib.*2. *cap.*4. *num* 7. Diana *part.*3. *tract.*5. *reſol.* 91. Coriolan. *de caſib. reſerv. part.*2. *caſu* 5. *num.*52. Ioſeph a Sancta Maria *in tribun. Relig. tract.*4. *cap.*17. §.3. & 4. Spathar. *de modo corrig. Regul. tract* 9. *cap* 6. *num.*2. Manſus *de modo procedin cauſ. Regul. cap.*15. *num.*4. Rodetic. *in reſol. regul. reſol.*43. *num.*5. Aretin. *in pract. crimin. de reo, cap.*3. *dicto* 3. *verſ. Hinc ſequitur*; Villagut *in practic. criminal. libro primo de accuſat. capite quinto, concluſ. tertia paulo ante finem, & concluſione quarta.* Et ratio eſt. Tum quia ſubditus non tenetur obedire mandato Superioris in ſui præiudicium, donec illi conſtet non eſſe iniquum; hoc autem conſtare non poteſt, niſi informetur de ſtatu cauſæ. Tum quia ſicut nemo tenetur dimittere propria bona, famam, vel vitam, donec illi conſtet de iure illius, qui petit, ſic reus non tenetur famam propriam Iudici interroganti dimittere, niſi illi conſtet de iure, quod Iudex habet ſuper illa. De conſuetudine tamen contrarium ſeruari in omnibus Curiis, docent Foller. *in practic. criminal. canon. cap.*51. *numero nono, Rubric. Quod ſi comparuerint, examinentur.* Clar. *libro quinto practic. crimin.* § *fin. quæſt.*45. *numero octauo.* Carthar. *in practic. reorum interrog. lib.*3. *cap.*2. *numero* 22. in Religionibus tamen, quicquid ſit de foro ſæculari, exiſtimo eſſe obſeruandam primam practicam, quam etiam Clarus, & Carthar. dicunt eſſe de iure. Hæc autem indicia, & communicanda ſunt reo poſt communes interrogationes, & poſt interrogationem etiam particularem de delicto; nam ſi delictum fateatur, illa exhibitio indiciorum, & probationum non eſt neceſſaria; ſi autem delictum neget, tunc neceſſaria, vt reus videat, quod tenetur obedire. Et aduerte, quod non eſt neceſſe, quod Iudex det copiam proceſſus reo, ſed ſufficit, quod illi in vniuerſali manifeſtet ſtatum cauſæ, vt notat Spathar. *loc. cit. tract.*9. *cap.*10. *num.*5. Sed quod ante torturam reo dari debeat copia indiciorum, ſi petat, docent Nauarr. *lib.*5. *conſil. de accuſ. conſil.*8. *num.*2. & 3. Clarus *lib.* 5. *quæſt.*64. *verſ. Sed quid, ſi ille.* Immò alij, quos citat, & ſequitur Spathar. *loc. cit. cap.*24. *num.*2. & 3. dictam copiam eſſe omninò dandam reo exiſtimant, etiamſi ipſe non petat. Sed tu tene cum Nauarro, & in cauſis grauibus.

7. Et quæ dixi de reo, intellige etiam de teſte, qui non tenetur cum periculo alienæ famæ explicare Iudici procedenti via Inquiſitionis veritatem, donec illi certò conſtet, illum, de quo inquirit, eſſe infamatum. Nam Inquiſitio ſola nititur infamia; *cap. Inquiſitionis, de accuſat.* Ita Salon. 2. 2. *quæſt.*69. *art.* 21. *controuerſ.*2. *concl.*1. Quod ſi alia via procedatur, puta denuntiationis, non tenetur cum dicto periculo veritatem fateri, niſi delictum ſit ſemiplenè probatum, vt dixi *tomo primo Relig. quæſt.*1. *cap.*16. §.4. *concluſ.* 3. Vnde ſciam, nullum alium poſſe eſſe teſtem conteſtem delicti, quia ego ſolus interfui, neque aliquid æquiualens indicium, quomodocunque procedat Iudex, teſtificari non teneor, immo nec debeo, vt docet Cordub. *in ſum. quæſt.* 64. *caſu* 2.

8. Et aduerte hic etiam, quod reus prudenter dubitans, vtrum Iudex illum iuridicè interroget, non tenetur crimen manifeſtare, ex cuius manifeſtatione graue ſibi timet incommodum. Spathar. *tract.*9. *cap.*7. *num.*17. Thomas à Ieſu *de viſit. Regul. tract.*3. *cap.*10. *num.*3. Salzedo ad Diaz, *cap.*29. *verſ. Illud verò ſcire oportet*, Mir. *loc. cit.* Sotus *de ſecr. tegend. membr.*3. *quæſt.*2. *concluſ.*2. Caiet. 2. 2. *quæſt.*69. *art* 1. *verſ. Tertiò*, vbi Salon. *controu.*3. *concl.*1. & Aragon. *verſ. ſed dubitabit aliquis*, ibid. Bannez *dub.*2. vbi etiam docet cum Salon. *loc. cit. concl.*2. quod Iudex grauiſſimè peccat, interrogans reum, dubitans an poſſit iuridicè interrogare. Tum quia in criminalibus probationes debent eſſe luce clariores. Tum quia in dubiis melior eſt conditio poſſidentis. Sed reus eſt in poſſeſſione ſuæ famæ. Ergo, quamdiu res eſt dubia, non eſt tali poſſeſſione priuandus. Addit etiam Salon. *concl.*3. quod licet reus, aut teſtis opinetur, Iudicem rectè procedere, ſi nihilominus habeant grauem formidinem, illum non procedere iuſtè, immineatque periculum honoris grauiſſimi viri, non tenetur veritatem Iudici manifeſtare. Nam grauis illa formido iudicio prudentum dubietati æquiparatur.

9. Et aduerte hac occaſione, quod dubium eſt, quando animus in neutram partem contradictionis inclinat, ſed ita eſt ſuſpenſus, vt vtramque habeat pro incerto. Formido verò eſt, quando vni quidem parti contradictionis aſſentimur, habemuſque illius opinionem, ſed cum aliquo ſcrupulo, & dubitatione alterius partis, an forſan alia pars ſit vera.

10. Et quod dixi de reo, intellige etiam de teſte. Quia nec ipſe teſtificari debet, aut tenetur, quando eſt dubius, an iuſtè interrogetur; vt dicunt Caietan. Sotus, Salon. *loc. cit.* & dixi *tom.*1. *Relig. quæſt.*1. *cap.*16. §.3. *concluſ.*9. Et ratio poteſt eſſe. Quia in dubiis minus malum eligi debet. At minus malum eſt, non obedire Prælato, quam permittere, vt iuſtitia peruertatur.

11. Aduerte etiam, quòd ſi reus contra iuris ordinem interrogatus de criminibus ab eo commiſſis, veritatem fateatur, mortaliter peccat. Ita Nauarr. *cap. Inter verba, concluſ.*7. *coroll.*17. *num* 20. & *in manual. cap.* 58. *num* 57. Thom. à Ieſu *de Viſit. Regul. tract.*3. *cap.* 10. *num.*6. & 7. Spathar. *de modo corrig. Regul. tract.* 6. *cap.*7. *numer.* 17. Aret. *in crim. de reo, cap.*3. *verſ. Dico* 4. Nam luit voluntariè iniuſtè pœnam, quæ in damnum ſpiritus toto vitæ ſuæ tempore illum torqueat; vbi enim quis ſemel fibulam laxaſſe delictis ſupponitur, in ea ſe gratia omnino immittit.

12. Noto 5. quod in rei examine notandum eſt nomen, cognomen, officium, patria, ætas, tum ſæculi, tum Religionis, vt probat Carthar. *in praxi reor. interrog. lib.*3. *cap.*3. *à num.*6 Deinde debet illi dari iuramentum de veritate dicenda. Quamvis enim nemo ſit cogendus ad detegendam propriam turpitudinem, *lib. Alias*, *ff. de reg. iur.* communis tamen DD. opinio, & conſuetudo docet, reis iuramentum eſſe præſtandum. Ita Clarus *in pract. crim. lib.*5. § *fin. quæſt.*45. *num* 9. Carthar. *loc. cit. à num* 12. Ghiſil. *de iudic. Regul. cap.*19. *num.*6. Si verò reus falſum dicat, non punitur à iudice in foro exteriori, ne ex hoc timore moueatur ad veritatem occultandam. Ita Clar. *loc. cit. num.*50. Carthar. *num.* 16. Foller. *in pract. crim. Rubrica, Etſi comparent, num.* 12. Si autem iurare nolit, habetur pro conuicto; Specul. *lib.* 2. *de iuram. calum* §.5. *Supereſt, num.*9. Quod tamen non admittit Baiard. *ad quæſt.* 45. *Clari, num.*5. ſed ait, illum eſſe cogendum, vt dixi ſupra, quando non vult reſpondere.

13. Noto 6. quod quando reus negat delictum, ſolet Iudex in delictis grauiſſimis confrontare teſtes cum reo, quæ confrontatio habet locum repetitionis, vt dicit Ambenſ. *de modo formandi proceſſum, lib.*2. *cap.*9. *num.*3. Ghiſil. *loc. cit. num.*9. Confrontatio autem fit hoc modo. *Interrogatus, & monitus, vt veritatem fateri velit, adſunt enim teſtes, qui illum, ſi negauerit, de mendacio conuincent. Interrogatus, an cognoſcat N. ſit ne illius amicus, & an homo ſit fide dignus. Interrogatus, quid dicet, ſi prædictus N. in eius faciem dicat, quod ipſe negat. Tunc P. Prouincialis, vt præfatum conſtitutum de mendacio magis, ac magis conuinceret,*

minceret, ipſumque ad fatendam veritatem diſponeret, ſupradictum N. in faciem eius adduci mandauit. Quo ſic adducto, atque ambobus de veritate dicenda delato iuramento, prout tactis ſacris, iurarunt, mutua etiam inter eos, tam nominum, quam perſonarum facta recognitione, adductus idem interrogatus eſt, an ea, quæ ſupra anno, die, &c. in depoſitione ſua dixit, vera fuerint, atque ſint, illaque pro veritate dixerit, & in prædicti conſtituti faciem approbare velit, ac ratificare. Reſpondit, Etiam. Et lecta ipſi ad verbum P. Prouincialis mandato per me Scribam ad claram vtriuſque intelligentiam eius depoſitione, taque per ambos, vt aſſeruerunt, bene audita, atque intellecta, præfactus Fr. N. adductus interrogatus eſt, an prædicta per ipſum depoſita, fuerint, ſintque vera, illaque pro veritate dixerit, modoque probet, & ratificet. Qui quidem vera eſſe, &c. Reſpondeat, tunc idem P. Prouincialis ad prædictum conſtitutum conuerſus, ipſum interrogauit, quid modò prædictis reſpondeat. Ipſe autem ad adductum verſus ita reſpondit. Tu es magnus mendax; replicante dicto teſte adducto, quod ipſe veritatem dicit, &c. Et cum vterque in ſuo perſiſteret, idem P. Prouincialis præfatum teſtem dimiſit. Cum ipſo autem conſtituto examen continuans ipſum interrogauit, atque vt veritatem aperiat, mendacioque, & pertinacia, quando ſe de mendacio conuictum iam cernit, abſtineat, monuit, pariter, & cohortatus eſt. Ita Catthat. *in prax. interrog. reor. lib. 3. cap. 3. num. 28.* Ghiſil. *de Iud. Regul. cap. 19. num. 17.*

14. Noto 7. quod ſi reus ſit in carcere, & in compedibus, ad hoc vt examinetur, debet, ſolui, & excarcerari, vt liberius poſſit veritatem fateri. Et ſic obſeruat totus mundus, vt dicunt Spathar. *de modo corrig Regul. tract. 9. cap. 15. numero 13.* Roderic. *in reſolut. regul. reſol. 44. numero 14.* Nam cum carcer mala manſio ſit, adeo vt morti æquiparetur, vt dicit Carth. cit. *lib. 2. cap. 1. numer. 60.* confeſſio à carcerato extorta, metu tormentorum extorta dicitur.

15. Et aduerte, quòd quando ſunt duo teſtes, vnus pro actore, alter pro reo, maior fides eſt adhibenda teſti facienti pro reo, quàm illi, qui pro actore, niſi perſona ab actore faciens aliqua magna dignitate, aut auctoritate, vel probitate elucceret. Ita Manſus *de modo proced. in cauſis Regul. cap. 15. num. 3. ex Soto.*

LITERA S.

CAPVT PRIMVM.

De forma ſententiæ abſolutoriæ.

IN Chriſti nomine, Amen. Frater N. Prouincialis N. Viſis, ac diligenter diſcuſſis omnibus, & ſingulis, quæ continentur in proceſſu à nobis fabricato in cauſa, & cauſis, vertentibus coram nobis inter Fr. Inquietum denuntiatorem ex vna, & Fratrem Pacificum denuntiatum ex alia partibus, de, & ſuper exceſſibus, ac delictis per dictum Fratrem Pacificum, Vt dicebatur, perpetratis, & commiſſis, ſignanter vero ſ. per eo, quod prædictus Pacificus in ebrietatem ſæpiſſimè incidiſſe viſus ſit, noſtrorumque Collegarum præhabito conſilio, & aſſenſu, Deum præ oculis habentes, vt de illius vultu noſtrum iudicium prodeat, oculique noſtri videant æquitatem, per hanc noſtram definitiuam ſententiam, quam in his ſcriptis ferimus, Chriſti nomine repetito, dicimus, pronuntiamus, decernimus, declaramus, & definitiuè ſententiamus, in præfato proceſſu à nobis fabricato nihil extare, quod dictum Fratrem Pacificum grauet, non ſolùm de præmemorato ebrietatis, ſed nec etiam de alio quocunque delicto. Quamobrem eundem Fratrem Pacificum vti innocentem omnino abſoluimus, & liberamus, ac pro abſoluto, & penitus liberato, vbique, ac omni loco, tempore haberi volumus, & mandamus. Inſuper, quatenus opus ſit, ad priſtinum ſtatum, gradum, prærogatiuaſque honoris, ac famæ, dignitates, quoque & officia, in omnibus, & per omnia reſtituimus, reponimus, reintegramus, & pro reſtituto, repoſito, ac reintegrato, vbique ac in omni loco, ſtatu, tempore, ac occaſione pro tali ab omnibus retineri, ac reputari, ac haberi volumus, & mandamus. Ipſum vero Fratrem Inquietum, eodem Chriſti nomine repetito, conſtitutionum noſtrarum tranſgreſſorem, detractorem, ac iniquum delatorem per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam declaramus, & in infamiæ quoque pœnam incidiſſe. Atque ita decernimus, vt nullis eius in poſterum dictis, ſiue in iudicio, ſiue extra, vlla penitus fides habeatur. Sic dicimus, pronuntiamus, & ſententiamus, non ſolum hoc, ſed, & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure poſſumus, ac valemus. In quorum fidem, &c. Ita pronuntiaui ego N. Prouincialis. Frater N. Collega, &c.

Lata, lecta, & publicata fuit hæc ſententia N. in Conuentu N. die, anno, &c. præſentibus P. F. N. Correctore, & P. F. N. Seniore, teſtibus ad hoc vocatis, in camera noſtra ſolita reſidentiæ. Ita eſt Frater N. Corrector teſtis, &c. Ita eſt F. N. Senior teſtis, &c.

1. Noto 1. quod tripliciter poteſt abſolui reus in iudicio accuſatus, vel denuntiatus, vel inquiſitus. 1. Quia ſit repertus innocens ab ipſo Iudice, qui cognouit eius innocentiam per ſemetipſum, abſque facto prætenſi rei. 2. Qui prætenſus ſuam innocentiam manifeſtè probauerit. 3. Quia dictam innocentiam probauerit, purgando indicia. 1. modo id contingit, quando non ſolum non eſt aliquid probatum contra prætenſum reum, ſed nec adſunt indicia, quibus iuridicè poſſit citari, vocati, ſeu examinari; quia ſcilicet eſt illius innocentia ita manifeſta, vt ex nullo capite poſſit obſcurari, & hoc ſiuè Iudex procedat ex officio, ſiue ad inſtantiam partis, & tunc Iudex, ſi proceſſit ad inſtantiam partis per viam accuſationis, debet vti ſupradicta forma: Si verò proceſſit ex officio, poteſt etiam illa vti, mutatis mutandis. Et ſimiliter, ſi proceſſit per viam denuntiationis. 2. Poteſt abſolui prætenſus reus in iudicio, quia licet ex ſufficientibus indiciis fuerit citatus, & iuridicè examinatus, vel quacunque ex cauſa, vel occaſione captus; verum tamen probat, vel oſtendendo teſtium falſitatem, vel probando, quod non poterat facere illud, de quo fuit imputatus; & ſic plenè conſtare facit Iudici abſque vlla tortura, ſe nullatenus commiſiſſe crimen illi imputatum; & tunc tenetur Iudex illum definitiuè abſoluere ex capite innocentiæ, quicquid in proceſſu alias præceſſerit. Ita

Couarr.

Couarr. *lib.1.variarum*, *cap.1.num.2.* Clarus *in pract. crim. quæſt.62. num.8.* Spathar. *de modo corrig. Regul. tract.10. cap.9. num.2.* Et poterit tunc Iudex hac vti forma. *Viſo per nos fabricato proceſſu contra P.F.N. ſuper ebrietate, de qua apud nos in hac generali viſitatione grauatus fueras, omnibuſque contra ipſum factis probationibus, expenſis, & diſcuſſis, veraque, & ſincera eiuſdem confeſſione audita, ipſiuſque etiam perpenſis in contrarium probationibus, per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, nulla ipſum nec pro hac, nec pro alia coram nobis legitimè probata cauſa dignum eſſe animaduerſione decernimus; eumque proinde innocentem declaramus, atque ex præfata abſoluimus imputatione. In quorum fidem, &c.* 3. modo poteſt reus abſolui, quando contra ipſum ſunt tot, & talia indicia, quæ ipſe non potuit plene euacuare, niſi per torturam, & tunc abſolui debet, ſed non diffinitiuè, neque ex capite innocentiæ, ſed appoſita clauſula, *ſtantibus rebus prout ſtant*, ſeu *ex hact. nus deductis.* Ita Spathar. *loc.cit. cap.10.num 2.* Clarus *loc.cit.* & tunc poteſt Iudex vti forma hic immediate præcedente, mutatis mutandis.

2. Noto 2. quod quando quis eſt abſolutus ex cauſa innocentiæ 1. vel 2. modo, non poteſt contra eum amplius procedi pro illo delicto, neque ex officio; neque ad inſtantiam partis, neque per viam accuſationis, neque per viam denunciationis, quibuſcunque ſuperuenientibus indiciis. Ita habetur *in cap. De his, de accuſ. & in leg. Si cui, §. Iiſdem, ff. de accuſ.* Ita Clarus *in pract. crim. lib.5. §.fin. quæſt.57. num.1.* vbi Baiard. *num.1.* Spathar. *tract. 10. cap.11. num.1.* Aldrete *de diſcipl. tuend. lib.2. cap.10. num.9.* Barboſ. *in cap. De his, de accuſ. num.2.* Facin. *part.1. praxis, quæſt.1. num.51. & quæſt.4. num.1.* vbi latè Scaccia *de ſent. & re iud. gloſſ.14. quæſt.7. num.151.* Ghiſil. *de Iud. Regul. cap.20. num.17.* Et ratio eſt. Quia illa abſolutio tranſit in iudicatum, & de re iam iudicata amplius iudicari non poteſt; *lib. Res iudicata, ff. de reg. iur. clem. de except.*

3. An autem contra abſolutum tertio modo poſſit iterum procedi, ſi nouæ probationes ſuperueniant, communis opinio tenet, quod ſic. Ita Couar. Scaccia, Ghiſil. *loc.cit.* Spathar. *cap.12. à num.1.* Clarus *loc.cit. num.2.* Qui tamen *quæſt.61. num.2.* ait, quòd ille, qui purgauit indicia per torturam, eſſet diffinitiuè abſoluendus. Et Spathar. *loc.cit. num.4. & cap.13. num.6.* abſolutè putat, quòd inter Regulares ſemel abſolutus, etiam cum clauſula, *Rebus ſic ſtantibus*, non debet iterum accuſari, etiam ſuperuenientibus magnis indiciis; in magnis criminibus. Et Sic ego puto, quòd ſit omnino diffinitiuè abſoluendus, ad truncandas diſſidiorum, & malignitatum occaſiones.

4. Quando autem dubitatur, an ſententia abſolutoria ſit diffinitiuà, quia reus delictum non commiſit; vel rebus ſic ſtantibus, quia purgauit indicia per torturam, cum nulla in ea appareat clauſula id diſtinguens, tunc iudicanda eſt diffinitiua, & conſequenter quod tranſierit in iudicatum. Ita Couarr. *lib.1. variar. cap.1. num.8.* Clarus *quæſt.57. citat. num.3.*

CAPVT II.

De forma ſententiæ interlocutoriæ.

CVm de ebrietatis vitio coram nobis denunciatus ſit P.F.N. ipſe verò contra N.N. teſtes ad id à denuntiatore allatos exceperit, quòd infames eſſent, propterea quod aliàs fuerint de falſitate conuicti, ac pœnitentiati, idque nobis certò conſtare fecerit, ac ſimul inſtiterit, vt iuſtitiam ſibi ſuper hoc nequaquam denegaremus: Nos Frater N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouinciales, attendentes, exceptiones propoſitas veras eſſe, ſufficienterque probatas, de noſtrorum Collegarum aſſenſu prædictos N N. tanquam infames, à ferendo teſtimonio repellendos eſſe decernimus, prout præſenti decreto, ſeu interlocutoria ſententia repellimus, atque illegitimos, & inhabiles declaramus, & conſequenter prætactam Fratrem N. propter eorumdem teſtimonium minimè fatigandum. Idque prædicto non ſolum, ſed & omni alio meliori modo, via, & forma quibus de iure poſſumus, ac valemus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd ſententia interlocutoria eſt, quæ aliquid ad cauſam pertinens, ipſa adhuc pendente, obiter decernit. Et eſt duplex. Vna, quæ ſimpliciter interlocutoria dicitur, vt cum Iudex dilationem concedit, teſtes examinari præcipit. Alia, quæ vim habet definitiuæ; & eſt illa, quæ præcipuum aliquem articulum determinat, ex quo maximè totius cauſæ definitio pendet, vt in forma allata. Ita Aldrete *de diſcipl. tuenda, lib.2. cap.13. num.1.* Et colligitur ex Trident. *ſeſſ.24. cap.20. de reform.* Forma autem ſententiæ ſimpliciter interlocutoriæ poteſt eſſe talis. *Cum à nobis Frater N. inſtanter petierit, vt ſibi longius aliquod temporis interuallum aſſignaremus, quo innocentem ſe à calumnia probet, de qua apud nos dicit ſe accuſatum. Nos attendentes, quod iuſta petentibus non ſit denegandus aſſenſus, iam illi per nos conceſſum tempus ad aliud trimeſtre prorogamus, intra quod quidem, vt omnia, quæ in ſui defenſionem proferre poteſt, ac vult, producat, omnino præcipimus, ac mandamus, eo alioqui tranſacto, ad diffinitiuam ſententiam proceſſuri. Sic interloquendo dicimus, ac pronuntiamus omni meliori modo, &c.*

2. Noto 2. quòd ſententia diffinitiua non poteſt ferri, niſi priùs præceſſerit ordo iudiciarius. Interlocutoria verò fertur non ſeruato iuris ordine. Ita Scaccia *de ſent. gloſſ.14. quæſt.4. num.30. & 31.* Item ſententia diffinitiua valida ab eodem Iudice reuocari non poteſt; *lib. Iudex, ff. de re iudic. cap. In literis de offic. deleg.* Interlocutoria verò poteſt. Sanchez *lib.6. conſil. cap.1. dub.24. num.1. & 2.* Item à diffinitiua appellari poteſt, non autem ab interlocutoria; niſi contineat grauamen, quod non poſſit per diffinitiuam reparari. Ita Scaccia *loc.cit. quæſt.4. à num.36.* Item quæ per diffinitiuam præcipiuntur, non expirant, etiamſi Iudex ſuum finierit officium; quæ verò præcipiuntur per interlocutoriam, ſine cauſæ cognitione expirant. Aldrete *de diſcipl. lib.2. cap.27. §.8. num.27. & 28.* Item ſententia diffinitiua debet ferri in ſcriptis; interlocutoria poteſt ſine ſcriptis. Scaccia *loc.cit. gloſſ.12. à num.12.* & poſſunt in ea omitti illa verba *In nomine Domini.* Scaccia cit. *cap.1. gloſſ.1. quæſt.1. num.268.*

CAPVT III.

De Forma ſententiæ diffinitiuæ condemnatoriæ.

IN nomine Domini, Amen. Frater, &c. Viſo à nobis, diligenterque diſcuſſo per nos contra Fratrem Bibacem fabricato proceſſu, in quo idem F. Bibax de pluribus delictis, atque in ſpecie de ebrietatis vitio notatus erat, ac inquiſitus, omnibuſque in eo contentis ſedulò examinatis, de Collegarum noſtrorum conſilio, & aſſenſu, ſolum Deum præ oculis habentes, per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, quam in his ſcriptis ferimus, Chriſti nomine repetito dicimus ſententiamus, declaramus, pronuntiamus, ac definimus, prædictum Fratrem Bibacem fuiſſe de ebrietate conuictum. Quia verò iuſtitia partes exigunt, vt merito delicta purgentur ſupplicia, ipſum propterea ad carceres formales per tres menſes damnamus. Mandantes, vt ſingulis quartis, & ſextis feriis comedat panem, & aquam duntaxat. Sic dicimus, & ſententiamus, non ſolum hoc, ſed & omni alio meliori modo, via & forma, quibus de iure poſſumus, ac valemus.

Lata, lecta, & publicata fuit ſupradicta ſententia in Conuentu N. in camera noſtra ſolitæ habitationis coram P. F. N. Correctore eiuſdem Conuentus, & P. F. N. ipſius etiam Procuratore, teſtibus ad id vocatis, die 17. Iulij, anno Domini 1634. Ita pronuntiaui Ego F. N. Prouincialis. Ita eſt F. N. Corrector teſtis. Ita eſt, F. N. Procurator teſtis; Poſt Prouincialem ſubſcribuntur Collegæ.

1. Noto 1. quòd in ſententia poteſt quidem Iudex exprimere cauſam, propter quam eo modo iudicat, ſeu reum condemnat, vel abſoluit, ad id tamen non tenetur. Ita habetur *in cap. Sicut, de ſentent. & re iudic.* & ibi Gloſſa *verb. Exprimatur*; Thom. à Ieſu *de viſit. Regul. tract. 3. cap. 15.* Aldrete *de diſcipl. lib. 1. cap. 17. num. 6.* Roder. *in reſol. regul. reſol. 47. num. 2.* Farin. *part. 1. praxis, quæſt. 17. num. 62.* Qui tamen aduertit, quòd quando recedit in ſententiando à pœna ſtatutaria, vel conſuetudinaria, illam ſcilicet augendo, debet in ſententia cauſam auctæ, vel immutatæ pœnæ exprimere, non quidem ad validitatem, & ſubſtantiam ſententiæ, ſed ad excuſationem ipſius Iudicis. Quam tamen cauſam non eſt neceſſe exprimere in particulari, ſed ſufficit in genere, ſcilicet, *Iuſtis de cauſis animum noſtrum mouentibus.* Ita dictus Farin. *loc. cit. à num. 63.* & Clarus *in praxi crim. lib. 5. §. fin. quæſt. 85. num. 10.* Mir. *de ordine iudic. lib. 2. quæſt. 27. art. 6. à numer. 101.* Aldrete *de diſcipl. lib. 2. cap. 14. num. 12.*

2. Noto 2. quòd ante prolationem ſententiæ Iudex etiam regularis debet citare, ſeu vocare reum, vt ſi quid habet, quòd dicat pro ſui defenſione, afferat. Quæ vocatio eſt ita de ſubſtantia, vt omiſſa annullet ſententiam. Ita habetur *in clem. Sæpè, §. fin. de verb. ſignific.* Dicunt Aldrete *de diſcipl. lib. 1. cap. 17. num. 1.* Ghiſilerius *de Iud. Regul. cap. 20. num. 9.* Clarus *loc. cit. quæſt. 31. num. 24.* Scaccia *de ſent. gloſſ. 9. num. 36. & num. 37.* aduertit, quòd citatio facienda eſt pro certa die, & hora, alioquin dubitari poteſt, an valeat, & reus poteſt dici pro non citato, vt videri poteſt apud Baiard. *ad quæſt. 32. Clari num. 67.* qui affirmare videtur, quod valeat. Eſt ita hæc citatio eſſentialis, vt etiam in notoriis requiratur, vt ait Clarus *loc. cit. quæſt. 9. num. 4.* & Specul. *lib. 3. rubric. de notoriis crim. §. 1. num. 1.*

3. Noto 3. quòd clauſula illa, *In nomine Domini*, ſemper eſt apponenda ante ſententiam. Nam quilibet miniſter aliquid faciens alieno nomine, debet exprimere illum, cuius nomine id facit, vt colligitur ex illo Ioan. 10. *Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, &c.* Et qui non exprimit illum, cuius nomine aliquid facit, videtur facere nomine ſuo, quia perſona extrinſeca non intelligitur, niſi exprimatur, *lib. Si ita ſtipulatus, §. Chryſogonus, ff de verb. ſignif.* Sed omnis Iudex eſt miniſter Dei, *cap. Quæſitum, 23. quæſt. 4. & cap. Non ſolùm, & cap. Sunt quædam, 23. quæſt. 5.* & *ad Rom. 13.* ait Paulus, *Dei enim miniſter eſt.* Si autem talis clauſula non opponatur, non per hoc vitiari ſententiam multis probat Scaccia *de ſentent. cap. 1. gloſſa 1. à num. 52.* Nam licèt non exprimatur expreſsè, tacitè tamen ſemper intelligitur, cum ſine Deo nihil poſſimus facere.

4. Noto 4. quod ſententia diffinitiua in ſcriptis ferenda eſt, alioquin eſt ipſo iure nulla. Ita habetur *in c. Et ſi ſententia, de re iudic. in 6.* & multis probat Scaccia *loc. cit. gloſſ. 12. à num. 1. & num. 2.* ait, quod non ſufficit ſententiam edi in ſcriptis, ſed debet ferri, & recitari in ſcriptis.

5. Noto 5. quod pœnæ Regularibus infligendæ à Iudice regulari, deſumendæ ſunt ex ſtatutis ipſius Religionis, non ex iure communi, aut aliunde. Ita Clarus *in pract. crim. lib. 5. §. fin. quæſt. 85. n. 5.* Ghiſil. *de Iud. Reg. cap. 13. à num. 11. & num. 14.* ait, ſecundum eadem ſtatuta debere etiam iudicare Protectores, & alios ad quos iure poſſunt recurrere Regulares. Et hanc opinionem, quod pœna ſtatutaria tollat pœnam iuris communis; tenent propè innumeri DD. quos refert Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed. 9. num. 339. quæſt. 51.* licèt ipſe ab ea recedat, *numer. 386.* In Regularibus autem id difficultatem non habet, cum priuilegia Summorum Pontificum Bonifacij VIII. & Bonifacij IX. id expreſsè concedant; vt refert Caſorub. *in compend. verb. Correctio Fratrum, num. 6. & 8.* Et id etiam docent Thomas à IESV *de viſit. Regul. tract. 3. in prolog. & c. 2. num. 1.* Manſus *de modo proced. in cauſis Regul. c. 19. num. 3.* & eſt textus expreſſus *in clem. 1. de priuil. ver. Si qui vero præmiſſa, & in c. fin. de ſtatu Monach. §. Porro* ibi, *iuxta B. Benedicti Regulam*; & ibi *regulari cenſura.* Et innuitur non obſcurè in decreto de apoſtatis nouiſſimè emanato à Congreg. Concilij de mandato Vrbani VIII. quod habes *in conſtit. 10 Vrbani VIII. tom. 2. noſtr. priuil, §. 3.* ibi, *ſecundum regularia inſtituta puniendi*; Vbi vero regularia ſtatuta non prouident, tunc recurrendum eſt ad ſacros Canones. Ita Ghiſil. *loc. cit. num. 13.* Thom. à IESV *loc. cit. cap. 2. num. 2.* Paſſar. *in ſchol. ex Genuen. n. 8.* Et pro Ordine noſtro habetur ſtatutum *in Capitulo Genuenſ. 5. num. 8.* Et colligitur *ex cap. fin. de ſtatu Monach. cit.* vbi poſtquam Papa dixit, quod Monachi puniri debent ſecundum Regulam B. Benedicti, ſubdit, *& Apoſtolica inſtituta*, innuens eos eſſe puniendos ſecundum ſtatuta, cum adſunt, ſi verò non adſint, ſecundum Apoſtolica inſtituta. Deficientibus vero ſtatutis, & iure canonico, recurrendum eſt ad ius ciuile, ad leges municipales, ad conſuetudines laudabiles, & legitimas. Ita Roder. *in reſol. reg. reſolut. 47. num. 3.* Thom. à IESV *loc. cit. cap. 2. n. 3. & 4.* Aldrete *lib. 2. cap. 14. à num. 5.* Et pro hoc faciunt

ciunt *cap. Suſcipitis, & cap. Si in adiutorium, d. 10. & cap. 1. de nou. oper. nunt.*

6. Noto 6. quod in delictis notoriis non requiritur ſolemnis ſententia, quæ in ſuprſcitatis formis ſeruata eſt, ſed ſufficit aliqualis, puta aliquod decretum; vt probat Farin. 1. *praxis quæſt* 21. *n.* 115. quæ ſententia, ſeu decretum, etiam ſufficit, quando reos captos eſt in flagranti; idem Farin. *citat. num.* 135. Et adoerte, qood ſententia ex quocunqoe defectu nulla, vel iniuſta, non eſt reuocanda, ſi notoriè conſtet, quod eadem eſſet ferenda, veritate detecta; vt cum moltis docet Scaccia *de ſentent. gloſſ.* 14. *quæſt.* 13. *n.* 20. & 81.

7. Noto 7. quod bonus Iudex, anteqoam ſententiam ferat, debet ſubtiliter, & diligenter legere, & relegere proceſſom, & ſecundom illom, depoſito odio, vel amore iudicare, conſiderans illud Ambroſ. relatom *in cap. Iudicet, 3. quæſt. 7. Bonus Iudex nil ex arbitrio ſuo facit, ſed iuxta leges, & iura pronuntiat, ſtatutis iuris obtemperat, &c.* Ita tamen ius ſeruare debet, vt com manſuetudine rigor, com miſericordia iodiciom, cum lenitate ſeueritas adhibeatur, vt ſtatoit Trident. *ſeſſ.* 13. *de reform. cap.* 1. Et Sanctiſſimus Patriarcha noſter expreſsè mandauit Superioribos, vt in iudicando oleum cum manna, iuſtitiam cum miſericordia miſcerent.

CAPVT IV.

De forma ſententiæ condemnatoriæ, abſque expreſſione cauſæ.

IN Nomine Domini, Amen. Frater, &c. Viſis per nos, diligenterque diſcuſſis omnibus, & ſingulis in cauſa, & cauſis coram nobis agitatis contra F.N. Ordinis noſtri Sacerdotem profeſſum, grauiſſimorum criminum reum eſſe eundem comperimus, vt ex teſtium, & ſua in ſpecie conſtat depoſitione. Quamobrem de Collegarum noſtrorum aſſenſu hac noſtra quam in ſcriptis ferimus, diffinitiua ſententia, Chriſti nomine repetito, dicimus, ſententiamus, declaramus, pronuntiamus, ac definimus, prædictum F.N. culpabilem eſſe, ac de iure punibilem, eumque propterea ad carceres per tres menſes damnamus. Sic dicimus, ſententiamus, & definimus, non ſolum hoc, ſed & omni alio meliori modo, &c. vt ſupra hic cap. 3.

CAPVT V.

De forma aſſignandi aliquem in Studentem.

FRater, &c. Religionis noſtræ gubernatores à Deo conſtituti, operam, & quidem præcipuam, dare debemus, vt inter varias caliginoſi mundi procellas, ac turbines, motum, curſumque ſuum ſecundiſſimè teneat ſacra nauis. Id verò, cum non niſi per literarum ſtudia, quæ ardens veluti lucerna, ſyrtes detegunt, aſſequi poſſe videamur, hinc eſt, vt ſi quos nouimus comparandæ ſcientiæ cupidos, atque optimæ ſpeì Religioſos, omne ipſis ea in re ſubſidium, & opem libentius impartiamur. Quamobrem cum ex iis, dilecte fili, quas nobis nuper dediſti, literis, haud obſcure cognouerimus, te philoſophicas iam prætergreſſum diſciplinas, ſublimiores etiam, ac theologicas addiſcendi cupiditate maxima incendi, eamque ob cauſam Collegium N. Prouinciæ N. adeundi facultatem tuarum igniculos attendentes, ingenij acumen, & præſtantiam, naturaqua facilitatem, quibus ornatum in te beneuolentiam concitaſti, & fide digno apud nos teſtimonio commendaris, progreſſui tuo, & commodo propenſius, validiuſque intendere cupientes, harum ſerie, ac vita cum oneribus, ac honoribus in præfato noſtro Collegio ſacræ Theologiæ ad quatuor annos Studentem, ac Auditorem, Deo, & Religioni ſub humili Paſtoris, Doctoriſque obedientia famulaturum eligimus, adſcribimus, & cooptamus. Serio te, paternèque commonentes, vt præſtantiorem literis virtutem præferas, & ſcientiæ oleo ignem foueas charitatis. Ita enim fiet, vt luminoſa lucerna præſidio ſaxa, & cautes deuitans, induſtrius veluti remex, plenam cæleſtibus diuitiis nauem in æterna ſalutis portu fœliciſſimè valeas collocare. Et Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

Leges obſeruandæ à Regente, Lectoribus, & ſtudentibus Collegij Ordinis Minimorum Ieſu Mariæ Genuæ.

§. 1. *De Religione erga Deum, & Sanctos in huius ſtudij proſecutione.*

ANte ſtudium, & lectionem omnibus ſtudentibus cum Lectore genuflexis, ſequens ſemper oratio præmittatur. Ieſu dulciſſime, da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde meo. Illumina cor meum, vt ſciam, velim, & faciam, quod acceptum coram te ſit omni tempore. Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Da mihi, Domine, ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, quæ intellectum meum illuminet, cor meum purificet, & affectum meum inflammet ad cognoſcendum, & amandum te Dominum Deum meum in omnibus, & ſuper omnia. ℟. Amen.

2. *Collegij huius Tutelares ſint D. Thomas, & S. Catharina Virgo, & Martyr, quorum feſta ſolemniter, & campanarum harmonico ſono, ac tinnitu celebrentur. Cantabitur miſſa ſolemnis, die quidem S. Thomæ ab aliquo Theologiæ Lectore; die autem S. Catharinæ à Lectore Philoſophiæ: miniſtri verò eorum reſpectiuè Studentes, vel Lectores quò ad fieri poterit. Studentes omnes Clerici communicabunt.*

3. Quemad

3. *Quemadmodum Superioribus omnibus cauendum, ne ſtudiorum feruore, ſolidarum virtutum, ſtudioſaque vitæ amor tepeſcat, ita etiam cauendum, ne voluntariis mortificationibus, orationibus, ac meditationibus prolixis loci multum ſtudij tempore tribuatur. Quare etiam, quantum decentia, & honeſtas, ac Regulæ obſeruantia patietur, diuinorum officiorum prolixitas fugienda.*

§. 2. *De regente.*

4. R*Egens in Capitulo Prouinciali eligatur ad triennium, iſque ſit de ſtudiis benemeritus, & qui Lectoris ſcholaſtici officium diu obierit, virque prudens, ac diſcretus. Concluſionibus ſemper aſſiſtat, eique liberum ſit in qualibet concluſione, & argumentatione, nedum in fine, ſed & in medio, ac in qualibet ipſius parte, prudenter tamen, loqui, & quæcunque ei dicenda viſa fuerint; ad ſtudium, & præſentem quæſtionem pertinentia, dicere, & pronuntiare. Quo quidem loquente omnes tacere, ipſoque ſilentium indicente, cuncti pariter tam Lectores, quàm ſtudentes, ſilere teneantur.*

5. *Cum quenquam è noſtris ab extraneis contigerit ad arguendum inuitari, Regentis erit quem voluerit, ſiue ex Lectoribus, ſiuè ex Studentibus ad id muneris explendum deſtinare.*

6. *Liberum ſit impedito Regenti vices ſuas Lectorum cuilibet, ſeu alteri idoneo Fratri committere; idque non ad breue tantum tempus, ſed, & diuturnum; modò tamen ſuper cauſa vigeat impedimenti.*

7. *In caſibus occurrentibus, hic non expreſſis, prudenti Regentis arbitrio, ac diſpoſitioni relinquitur, ſi quid erit faciendum: Et in hic expreſſis, eiuſdem prudentiæ remittitur, ſi quid circa horarum diſpoſitionem, & campanulæ pulſationes immutandum fore aliqua ſuaſerit rationabilis cauſa.*

§. 3. *De Lectoribus.*

8. A*Ntequam Lectores inſtituantur, à Regente, aliiſque Lectoribus acta legentibus examinentur, aſſiſtente P. Prouinciali. Quibus quidem omnino curandum, vt pij dumtaxat, docti, diligentes & aſſidui, nec non ſtudentium profectus cupidi, ac ſtudioſi admittantur. Cum his tamen, qui eſſent notoriè docti, per P. Prouincialem, eiuſque Collegas, ac Regentem, nemine diſcrepante, ſuper dicto examine poterit diſpenſari. Et ea in primis conditio in noſtris Lectoribus requiratur, vt Philoſophiæ ſcilicet, ac Theologiæ curſus omnino compleuerint.*

9. *Lectores omnes ſuas in primis ſic forment lectiones, vt communem, ac laudabilem nimè excedant legendi modum. Suos etiam diſcipulos, & auditores ſic erudiant, vt ad ædificatoriè legendum, prædicandum, confeſſioneſque audiendas, iuxta Beati Patris præceptum, idoneos, & aptos efficiant. Verbo præterea, ac exemplo eos ita inſtruere ſatagant, vt ab inutilibus, vanis, & ſcurrilibus præcipuè inter legendum miſcendis abſtineant, & ſuos tandem ſic condiant ſermones, vt quæ de ore eorum procedunt, ſapientiam tantum redoleant, ac pietatem.*

10. *Philoſophiæ Lectores tribus ad ſummum annis totum ſic abſoluant curſum Philoſophicum, vt primo nimirum anno Logicam perficiant. Secundo verò Phyſicorum libros octo, ac de Cœlo, & mundo. Tertio denique libros de Generatione, Anima, & Metaphyſica.*

11. *Lectores Theologiæ duo ſaltem ſemper ſint, quorum alter mane, alter veſpere legat, totumque Theologicum curſum quatuor ad ſummum annis abſoluant; hoc pacto videlicet. Primo anno matutinus legat de Deo trino, & vno. Veſpertinus de iuſtitia, & iure: Secundo anno matutinus de Angelis, de Beatitudine, de voluntario, ac de actibus humanis. Veſpertinus autem de Incarnatione. Tertio anno matutinus de vitiis, & peccatis, ac de gratia: Veſpertinus de ſacramentis in genere, ac de Eucharistia, Quarto anno matutinus de pænitentia, & reliquis ſacramentis: Veſpertinus de fide, ſpe, & charitate. Studeantque præterea ipſi Theologiæ Lectores Angelici Doctoris mentem, ac methodum omnino ſeruare.*

12. *Lectores morales, ſeu caſuum conſcientiæ, bis ſaltem in hebdomada, die nimirum Iouis, & Dominica, poſt mentalem orationem in Choro diſcutiendos proponant caſus, quibus Sacerdotes omnes ad Superioris nutum interrogati, aperto capite ſtantes, reſpondere teneantur, niſi aliud Superiori viſum fuerit expedire.*

§. 4. *De Studentibus.*

13. A*Ntequam ad ſtudia admittantur Studentes, examinentur per Regentem ſuper grammatica, ſi ad Logicam; vel ſuper Philoſophia, ſi ad Theologiam ſint admittendi.*

14. *Cor purum in primis, & mundam conſcientiam ſeruare ſtudeant, nihilque aliud ſpectent in literis addiſcendis, quàm diuinam gloriam, animarumque ſalutem. Modeſtia religioſa in ſcholis, ac publicis, priuatiſque diſputationibus ſemper vtantur, clamores præſertim, & cachinnos fugiendo. Præſente Lectore, nullus omnino abſque eius nutu, & licentia loquatur; nulluſque rideat, præſertim cachinnando; nemo ſedeat immodeſtè, nec genu genu ſuperimponat; nil quiſquam effingat in ſcamnis calamo, vel gladiolo, à Lectoribus puniendus, ſi ſecus facit.*

15. *A Lectoribus in ſcholis vocati ſtatim aſſurgant, apertoque reſpondeant capite, ſicque ad finem vſque permaneant. Super his tamen prudenter valebit Lector cum Sacerdotibus diſpenſare. Extra ſcholas etiam Lectores omnes ſinguli Studentes humili affectu, ac reuerentiali geſtu venerentur, aperto capite eos alloquendo, & caputio ad verticem ſaltem capitis reſiliente.*

16. *Ad prælectiones recognoſcendas cuncti ſe parent, nec vllus ſingillatim pro tali lectione recognoſcenda moneatur. Qui in hoc defecerit, prudentis Lectoris arbitrio puniatur.*

17. *Abſque Regentis licentia nullas lectiones omittat. Qui ſecus egerit, Regentis arbitrio puniatur.*

18. *Extra Conuentum quavis de cauſa non mittantur, etiam à Correctore, abſque Regentis ſcientia & ipſius accepta in egreſſu, ac regreſſu benedictione. Laudabile quoque, & conſentaneum, vt nec Lectorum quiſquam exeat inſalutato Regente.*

19. *Si cuipiam Studenti cum aliquo, ſiuè extraneo, ſiuè domeſtico colloquendum eſſet, id cum Lectoris licentia fiat, ſi res breui ſit expedienda; ſin verò notabilem exigat temporis moram, Regentis tunc obtinenda licentia.*

20. *Ab excubitore excitati continuo ſurgant, & præmiſſis, quæ ſecundum Deum Religioſos agere par eſt, lectionum ſtudio ſe ſtatim trudant.*

§. 5. De Bidello.

21. *Bidellus generalis à Regente ex Studentibus ipſis ſeligendus, ſollicitus ſit ad pulſandam horis debitis pro temporum varietate mutandis campanam ſtudij, quæ quidem pulſatio vnius Aue Maria ſpatium non excedat. Horæ autem debitæ erunt huiuſmodi: Pro lectione matutina poſt primum ſemper immediatè pulſabitur campana, qua ſe ſtudentes omnes in cellas colligent ad lectionem reuidendam per horæ medietatem, qua elapſa, ad lectionem ſtatim pulſabitur. Pro lectione autem veſpertina immediatè poſt veſperas recollectionis ſignum dabitur pro lectione reuidenda ſemihoræ itidem ſpatio, quo elapſo, ad lectionem pulſabitur immediatè.*

22. *Horæ autem pulſandi primam, & veſperas, pro quibus pulſandis dabit ſignum Bidellus, erunt infraſcriptæ. A die 15. Octobris vſque ad Sabbatum ante Septuageſimam incluſiuè pulſetur ad primam hora 15. ad prandium hora 19. ad veſperas detur vltimum ſignum hora 20. cum dimidia; ad completorium hora 23. ad orationem mentalem hora 24. ad ſtudium cubiculare hora 24. cum dimidia, ad cœnam hora 2. noctis; ad ſilentium, & dormitionem hora 3. ad matutinum hora 8. A Sabbato ante primam Dominicam Quadrageſimæ, vſque ad diem Mercurij hebdomadæ ſanctæ excluſiuè pulſetur ad primam hora 13. ad prandium hora 17. ſeu circiter. Ad recollectionem pro ſtudio cubiculari hora 20. ad lectionem hora 22. ad completorium hora 23. ad orationem mentalem hora 24. ad ſtudium cubiculare hora 24. cum dimidia; ad ientaculum, ſeu collationem hora 1. noctis, ad ſilentium, & dormitionem hora 1. cum dimidia; ad matutinum hora 6. Poſt Dominicam in Albis vſque ad primum diem Iunij, ad primam pulſetur hora 11. ad prandium hora 15. ad ſilentium, & dormitionem pomeridianam hora 16. cum dimidia; ad veſperas detur vltimum ſignum hora 18. cum dimidia; ad lectionem hora 19. cum dimidia; ad completorium hora 22. ad cœnam hora 22. cum dimidia, ad ſilentium, & dormitionem ſtatim poſt orationem mentalem, quæ ſemper hora 24. ad matutinum hora 5. vel circiter. A die 1. Iunij vſque ad finem ad primam pulſetur hora 10. cum dimidia; ad prandium hora 14. cum dimidia; ad veſperas detur vltimum ſignum hora 18. cum dimidia; ad completorium horà 22. ad cœnam hora 22. cum dimidia; ad ſilentium, & dormitionem ſtatim poſt orationem mentalem; ad matutinum hora 5 vel circiter.*

23. *Ipſius eſt inuigilare, ne lectiones cuiuſquam ſtrepitu inturbentur: quòd ſi quiſquam Bidelli monitu non deſtiterit, Regentis arbitrio corrigatur. Si quis inſuper extraneus lectionum tempore ſcholæ ianuam pulſet, aut quemquam Studentium vocet, illius ſcholæ tantùm Bidelli munus eſt reſpondere.*

24. *Ad eundem quoque ſpectabit aptare circulum pro publicis habendis concluſionibus, locaque extraneis aſſignare, atque concluſiones diſtribuere: quem profectò adiuuare teneantur Bidelli minores, ſingulis reſpectiuè Lectoribus deſtinandi, ſeu alij quicunque ab ipſo vocati. Ipſius tandem erit vacationis tempus indicere, ac publicare.*

25. *Cuiuſlibet Scholæ Bidellus ſaltem ſemel in hebdomada ſcholam verrere non omittat.*

§. 6. De Conferentiis.

26. *Conferentiæ in aula Capituli à ſingulis Studentibus, ſuis reſpectiuè Lectoribus aſſiſtentibus, alternis diebus celebrentur; à principio quidem ſtudij vſque ad Reſurrectionis Paſcha poſt completorium immediatè, à Paſchate verò vſque ad finem ſtudij, media hora ante completorium immediatè, iiſque habendis ſemihora tantummodo horologio arenario computanda ſpatium inſumatur; ſuper qua re mordicùs inuigilet generalis Bidellus: nec abſque Regentis ſcientia omitti queant; hiſque conferentiis Lectores omnes interſint ac Studentes. Defendens*

autem

autem cathedram aſcendat, eique Lector iuxta cathedram in ſede peculiari aſſiſtat.

27. *Sabbato verò communes omnium ſcholarum conferentiæ in præfato Capitali loco habeantur irremiſſibiliter; & tunc omnes defendentes in ſcamno particulari ſedeant, omneſque Lectores in alio ſcamno, ſcamno ſtudentium proximo, à latere ſcilicet dextro, ita vt Lector quilibet Scholari ſuo aſſiſtere commode poſſit. Arguentes vero in alio ſcamno ex oppoſito defendentium. Cuivis concluſioni ab vnoquoque ſtudentium defendendæ dimidia hora tempus deſtinabitur, quo elapſo, ſtatim ad aliam concluſionem deueniatur, nec poſſit quis illud excedere in aliorum præiudicium, niſi aliter Regenti viſum fuerit. Nemo, ſiue defendendo, ſiuè argumentando, diſſolutam chlamydem ſine fibula geſtet: poterit tamen ſuper, non ſubtus brachia, quantum modeſtia religioſa patietur, fimbrias retorquere.*

28. *Dum conferentiæ fiunt, cuncti ſedeant, taceant, attendant; neminique liceat difficultates proponere, niſi vbi arguens terminauerit, Lectorique placuerit monere, an quis difficultates habeat proponendas, & hoc dumtaxat in conferentiis quotidianis, nam in communibus hebdomadæ id fieri poſſe prohibetur, niſi, peractis omnino conferentiis, tempus ſuperſit.*

29. *Cum in his conferentiis arguentes debeant eſſe Scholares, iſti ſi in arguendo ſuo muneri ſatisfaciant, id permittant omnino Lectores, & ſolum argumentum reaſſumant, cum eos deficere viderint, nec vnus ſemper Lector reaſſumat, ſed alternis vicibus id Lectores præſtent, & in fine argumenti, ſeu adueniente fine conferentiarum Lector aſſiſtens doctrinam afferendo, &c. argumento reſpondeat magiſtraliter.*

30. *Præter ſupradictas priuatas conferentias, ſingulis etiam menſibus publica conferentia habenda, ad quam aliqui extranei inuitari valebunt, fiatque in loco Capituli, & feſtis diebus; veſperis perſolutis.*

31. *Arguentes ſiue Scholares ſint, ſiuè Lectores, in his conferentiis proterui non ſint, vel obſtinati, ſed Religioſa modeſtia præditi, id vnum contendant, vt veritas eluceſcat, & ſtudentes proficiant; ſuauiter ſemper, ac demiſſe loquantur, & quantum feruor patitur diſputationis, clamores vitent, fugiantque in primis ſcommata, inurbanos ſales, & pungentia dicteria, multoque magis contumelias, nec proprium affectent vincendi gloriolam, ſed ſuſtentantem ſemper, ac aſſiſtentem honorent, animent, & adiuuent quantum ſat eſt. Quod etiam, & magis ſeruandum, quando ad diſputandum cum extraneis eos contigerit inuitari.*

32. *In concluſionibus, & conferentiis Lectori, in tantum præſidenti, & non alii, etiam aliàs propriis Lectoribus, ſubdantur defendentes quò ad reſponſiones, receptioneſque argumentorum, terminorumque explicationem. Argumenti quidem terminos exponere arguentis, terminos autem concluſionis munus erit Lectoris aſſiſtentis. Circa terminorum exoſum, grammaticalemque acceptionem non diſceptetur, ſed quomodo accipiendi ſint, in aliud tempus extra conferentia, & concluſionis horam differatur, ne diſputationis cardo relinquatur.*

§. 7. *De tempore legendi, & vacandi.*

33. *Legere incipiant Lectores à die 15. Octobris, & pergant vſque ad 20. Decembris incluſiue, & ab hac die vſque ad 7. Ianuarij fiant vacationes. A 7. verò Ianuarij vſque ad Sabbatum ante Dominicam Sexageſimæ incluſiuè pariter legant; vacentque deinde vſque ad feriam 4. Cinerum vſque ad veſperas excluſiuè; à veſperis autem huiuſmodi vſque ad feriam 4. maioris hebdomadæ excluſiue lectiones habeant, & vacent vſque ad feriam 2. Dominicæ in Albis excluſiue. Legant demum vſque ad finem Iunij, & vacent vſque ad diem 15. Octobris excluſiue, quæ ſubſequentis anni dabit initium.*

34. *Lectiones quotidianæ non durent niſi per ſpatium vnius horæ cum dimidia, ita vt media hora in repetitione præcedentis lectionis, hora vero in ſcriptione, & declaratione inſumatur.*

35. *Vacationum tempore legendas Lectores præparent lectiones, lectaſque reuideant defendendas. Studentes verò eo tempore in receptas lectiones diligenter incumbant, compendia forment, ad defendendum ſe parent. Theologiæ præterea Studentes vacationibus æſtiuis concionem, quæ eis ſorte obtigerit, in eccleſiæ pulpito, ianuis clauſis, ſtatutis à Regente diebus coram toto Conuentu habendam, ſedulo componere ſtudeant, ſtudio inſuper caſuum conſcientiæ quotidie per horam ſaltem operam dent. Studentibus vero Philoſophiæ ſemper aliquid ex Metheoris legatur per aliquem Lectorem ad Regentis libitum. Semihoram iiſdem ſingulis diebus inſumant in ſummulis reuidendis.*

36. *Singulis diebus Iouis cuiuſlibet hebdomadæ à ſtudio feriandum, & Studentes per vicinos colles, ac montes deambulandum cum ſuo informatore concedant, eiſque per penuarium de opportunis cibariis ad animi, corporiſque refocillationem prouideatur. Poterit tamen Regens diem Iouis in alium mutare, ſi legitima ratio poſtulauerit. His verò recreationum, quemadmodum etiam ſingulis ſtudiorum diebus Regens curet; vt Scholaſtici ſtudio non*

vacent recreationis hora, & ſemper quantum Religionis ſuæ eſt, temporis aliquid ſomno tribuant. Si vero intra hebdomadam feſtum aliquod contingat, tum die Iouis non vacetur, niſi in lectione veſpertina; & tunc Lector Theologiæ veſpertinus die Sabbati mane legat. Cum vero die Sabbati in veſperis fieri ſemper debeant conferentiæ prædicti Theologiæ Lectores mane Sabbati per vices legant.

§. 8. *De Priuilegiis Lectorum, & Studentium.*

37. *AB officio chori quotidie immunes ſint Lectores, diebus feriarum exceptis, quibus intereſſe teneantur veſperis, & completorio; diebus etiam dominicis, aliiſque feſtiuis, quibus tenebuntur intereſſe miſſa cantata, & veſperis; ac feſtis Domini Sabaoth, aliiſque ſolemnioribus, quibus matutino etiam intereſſe, & ſemel ſaltem in menſe capitulo culparum tenebuntur.*

38. *Lectoribus aſſignetur à Superioribus Frater Oblatus, qui circa frequens eorum miniſterium, cellam ſcilicet verrendo, lectum parando, aquam afferendo, &c. Sollicitè ſatagat.*

39. *Detur Lectoribus ex qualibet comeſtione duplex pitantia diuerſo modo parata, & ſupportentur charitatiuè, ſi quando peculiare pulmentum, ſeu iuſculum ad tuendam, recuperandamve ſanitatem ſibi parari mandauerint. In cella tamen cum Studentibus, vel etiam abſque eis, nullo pacto comedere audeant, infirmitatis tempore dumtaxat excepto, & tunc ad ſeruitium tantum deputato miniſtrante. Nec cogantur Lectores in veſpertina comeſtione communitatem, ac refectorium frequentare, ſed eis permittatur, ut in aliquo communi loco omnes ſimul ad cænam conueniant, miniſtrantibus ſibi ad ſingulorum ſeruitium deputatis.*

40. *Aſſignentur Lectoribus annua ſcuta duodecim pro expenſis ſtudiorum ergo faciendis. Quæ quidem ſcuta ab omnibus Prouinciæ Conuentibus ſoluenda erunt: eà vero alicui Oblato tradantur, ad Lectorum libitum in Religioſos, ac honeſtos tantum vſus expendenda. Hæc demum ſcuta Lectoribus, qui in Quadrageſima prædicant, nequaquam concedantur.*

41. *Lectoribus moralibus ex qualibet comeſtione duplex pitantia detur, & ab officio chori iis tantum diebus, quibus legere contigerit, ſint exempti, Pro ipſis autem ſcuta ſex annis ſingulis expendantur.*

42. *In Conuentus negotiis à Correctore nullatenus implicentur Studentes, & à Communitatis muneribus, lectionum præſertim tempore, ſint omnino exempti. Illis etiam de neceſſariis omnibus, tam quo ad victum, & veſtitum, quod cum aliis eſt eis commune, quam quo ad ſtudium, menſa ſcilicet, lucerna, oleo, ſedili, calamis, papyro, & atramento, libris etiam, ſi in bibliotheca non adſint, per Correctorem prouideatur, benigneque in Regula ieiuniis ſupportentur, pluſque egenti plura tribuantur, & ſingulis ſemel in hebdomada exemptio à matutinis concedatur.*

43. *Lectores, ac ſtudentes in omnibus cauſis ad ſtudium pertinentibus Regenti ſoli ſubdantur, priuatiuè quo ad Correctores.*

44. *Lectores, & Studentes ab hoſpitum in propriis cellis ſuſceptione, ac ſeruitio immunes ſint, nec à quoquam ad huiuſmodi miniſteria, præterquam à Prouinciali, & Regente cogi valeant, ac vrgeri.*

§. 9. *De pœnis, & præmiis ſtudentium.*

45. *POenitentia à Lectoribus Studentibus imponenda erunt infraſcripta. Pro leuioribus defectibus oſculatio terræ, genuflexio per aliquod temporis ſpatium, recitatio alicuius pſalmi, culpæ confeſſio coram condiſcipulis. Pro grauioribus autem defectibus, comeſtio panis, & aquæ in refectorio, ſedendo in terra, vel menſa, vt Lectori placuerit, culpæ accuſatio in capitulo, vel in refectorio, ad Lectoris beneplacitum. Nec valeant Correctores, inconſulto Lectore, aut Regente, prædictas pœnitentias relaxare, adque illas complendas omnino teneantur ſtudentes; qui in hoc inobedientes fuerint, grauiori pœna etiam vſque ad carceres incluſiue puniantur. Sicut vero poteſt Lector negligentibus pœnas imponere, ita ſanè conueniens, vt diligentibus præmia largiatur; Præmia autem erunt laus apud ſuperiorem, & libri aliqui religioſi per Correctorem emendi.*

46. *Si qui Studentes, vel immodeſti in ſcholis, vel negligentes in ſtudiis fuerint, poſt debitas correctiones illis per Regentem factas à ſcholis, & ſtudio per Regentem expelli poterunt; eis tamen licitum ſit hoc caſu dumtaxat ad Prouincialem recurrere, qui, partibus auditis, ac ſeruata, quantum iuris ratio patietur, Regentis auctoritate, ſecundum Deum, & iuſtitiam iudicabit.*

§. 10. *De Excubitore.*

47. *STudentium excubitor diligens ſit in deferendo lumine, & excitandis à ſomno, ſtudentibus, horis hic deſignatis, nec à cella, niſi ſtudente quovis bene expergefacto, diſcedat. Horæ autem erunt infraſcriptæ. A die 15. Octobris vſque ad Sabbatum ante Septuageſimam incluſiuè, excitentur hora 12. A Sabbato ante Dominicam primam Quadrageſimæ vſque ad diem Mercurij hebdomadæ Sanctæ excitentur hora 10. Poſt Dominicam in Albis vſque ad primam diem Iunij*

excitentur hora 8. (A dormitione pomeridiana hoc tempore excitentur hora 17. cum dimidio) A die verò prima Iunij, & infra excitentur hora 7. vel circiter.

§. 11. *De Magiſtro Studentium.*

48. *STudentium Magiſter creetur à Prouinciali cum ſuis Collegis, ſitque is, qui philoſophicum, & theologicum curſum perfectè compleuerit, ac defenderit, cui etiam proximè futurae Philoſophiæ curſus ſit commendatus, Magiſterij tempore efformandus.*

49. *Legat interim quempiam Philoſophiæ moralis tractatum ſemel in hebdomada, & mane. Ægrotante, vel abſente Lectore, illius ſuppleat vicem legendo. Studentium ſcripta perlegat, corrigat, ſi quid in iis eorum vitio cernat irrepſiſſe.*

50. *Poſt Lectores immediatè ſedeat, & in Philoſophicis diſputationibus argumenti facultatem habeat à tertio argumentante reaſſumendi.*

51. *Ordinarium eius officium erit, curare, vt in omnibus ſcholis diſciplina fruetur; quòd ſi quid, vel in ſtudentium, vel Lectorum fauorem faciendum, ipſius eſt procurare.*

52. *Vacabit à matutinis ter in hebdomada, vt poſſit ſe præparare, & lectionis die immunis erit à prima, tuncque duplici donabitur portione.*

§. 12. *De ordine ſedendi in conferentiis, & publicis diſputationibus.*

PRimo loco ſedeat Lector concluſionibus aſſiſtens. Secundo Pater Regens. Tertio Scholaſticæ Theologiæ Lector matutinus. Quarto Lector eiuſdem Veſpertinus. Quinto Lector Sacræ Scripturæ. Sexto Lector Moralis. Septimo Lector Metaphyſicæ. Octauo Lector phyſicæ. Nono Lector Logicæ. Decimo Lector philoſophiæ moralis, ſeu Magiſter Studentium. Poterunt tamen diuidi hinc inde ad latus Cathedræ, & tunc ex vna parte ſedeat lector aſſiſtens. & P. Regens, ac alij Lectores Theologiæ Scolaſticæ, ex alia primo loco ſedebit Lector Sacræ Scripturæ. Secundo lector moralis, & Lectores philoſophiæ diuidantur hinc inde ſecundum ordinem dictum. In aliis vero locis ſedeat vnuſquiſque ſecundum antiquitatem Religionis.

54. Nota, quod iſtæ leges determinatæ ſunt in Capitulo Prouinciali Genuæ celebrato *anno 1635.* vbi diſcuſſæ, & tritutatæ ſunt iuxta *cap. 3. diſp. 4.* Et vocatæ ſunt leges, ad eorum maiorem firmitatem oſtendendam, & ad maiorem obſeruantiam inſinuandam. Poſitæ autem ſine prologis. Nam in legibus condendis vitioſum eſt legiſlatorem vti prologis, vt Seneca epiſt. 94. *Legem enim, ait, breuem eſſe oportet, quo facilius ab imperitis teneatur, vel vti emiſſa diuinitus vox ſit. Iubeat, non diſputet, nihil videtur mihi frigidius; nihil ineptius, quam lex cum prologo. Mone, dic quid me velis feciſſe; non diſco, ſed pareo.* Quod tamen ſolum intellige de prologo, qui tanquam argumentum præmittitur, vt præcepti honeſtatem, vel neceſſitatem conuincat. Cum ergo his leges ſtudentibus præſcribamus, rationem dictatum legum non præmiſimus. Poteſt tamen legibus præponi prologus, ſeu ſynopſis, vel ſummarium, dicenda breuiter complectens, quæ profuſa poſtea enodanda ſunt; quod lumen mentis vocat D.Thom. *in 3. diſp. 23. quæſt. 2. art. 1. ad 4.* ſtatutum autem capituli prouincialis eſt tenoris ſequentis. *Die vero 28. eiuſdem menſis in Capituli locum conuenientibus Patribus oblatæ ſunt leges, & priuilegia pro lectoribus, & ſtudentibus huius collegij Genuenſis. Quas lectas, & auditas libenter acceptarunt, laudarunt, approbarunt, & confirmarunt, eaſque exactè, & inuiolabiliter obſeruandas ſtatuerunt.*

LITERA T.

CAPVT PRIMVM.

De forma, qua Prælatus poteſt dare licentiam ſuo ſubdito, vt poſſit teſtificari in cauſis ſæcularium.

FRater &c. tibi &c. Salutem ab eo, qui veritas eſt. Cum plurimum Reipublicæ interſit veritatem emergere, atque in lucem prodire tibi proinde ſupradicto ad Sancta Obedientia meritum præcipimus, & mandamus, vt in cauſa vertente inter N. & N. coram D. Prætore ciuiliter agitata pro pura dumtaxat, ac ſimplici veritate, quæ aliter, quam per te, vt audio, ſciri non poteſt, coram præfato D. Prætore ciuiliter examinandum te ſiſtas. In quo quidem examine illud in primis tibi curæ eſſe volumus, ac iubemus, vt ſi criminalis quiſpiam, vel infamatorius occurrat articulus, nullo te pacto in eodem implicet, & commiſceas, etiamſi aliter, quam per te, veritas haberi non poſſit: licentiam noſtram, ac facultatem, quo ad hoc tibi minimè ſuffragari declarantes. Religioſi namque, & Sacerdotis eſt ſic alteri ſubuenire, vt nullus grauetur; & cunctis obſtrictus nulli nocere debet, omnibuſque prodeſſe. Ea igitur prudentia vtendum monemus, vt vni videlicet ſic faueas, quod ſalua ſemper veritate, neminem lædas, nec tuo quiſquam verbo ſe victum arbitretur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd iſta materia licentiandi Monachos ad ſe examinandum in iudicio ſæculari vel Eccleſiaſtico, eſt multum ſcabroſa, cum vix poſſit id contingere abſque odiis vel inimicitiis, & ideò vitanda, quantum fieri poteſt. Vnde Spathar. *de modo corrig. Regul. tract. 7. cap 5. num. 3.* putat, quòd hæc licentia tuta conſcientia vix dari poſſit. Et concedenda non eſt, niſi vbi aliquis magnus Princeps, vel inſignis Reſpublica id expeteret, ac inſtantia magnum detrimentum pateretur ex defectu teſtium, veritas aliter haberi non poſſet, niſi per teſtimonia Regularium. Ita Spathar. ſed Nota, & alij apud

Farinacium *in praxi crimin. par. 1. quæſt 61. num. 71.* hanc limitationem intelligunt, non cum actu tantum alij teſtes non interfuerunt, at cum ex natura negotij de cuius probatione agitur, nec alij teſtes interfuerunt, nec intereſſe potuerunt: ſequitur Farinaceus *ibidem*, & merito, quia magis rationi congruunt. Puto tamen, quòd in cauſis ciuilibus leuioribus, ſi in nullius detrimentum cedat teſtimonium, poſſint Superiores hanc facultatem concedere in gratiam alicuius Prælati de Religione benemeriti, ſeu inſignis benefactoris ſæcularis.

2. Noto 2. quòd in cauſa criminali, in qua agitur de pœna ſanguinis, non poteſt Superior regularis hanc licentiam ſuo ſubdito concedere, neque illum ad teſtificandum compellere propter periculum irregularitatis. Et hoc, etiamſi veritas aliter haberi non poſſit, vt cum multis probat Farin. *par. 2. praxis, quæſt. 78. à num. 199. & quæſt. 60. n. 91.* Megalinus *in promptuario theologico, verb. Clericus, num. 26. verſ. Et quæ dicta ſunt*, Thom. à Iesv *de viſit. Regul. tract. 3. cap. 11. num. 10.* Spathar. *loc. cit. num. 4.* Quòd ſi Prælatus compellat, vel licentiam concedat, non eſt obtemperandum, vt docet Diaz *in praxi, cap 103. num. 28.* & Addit. Guidonis Papæ *ad quæſt. 65.* Rodriq. *tom. 2. quæſt. regul. q. 11. art. 4. fine.* Colligitur *ex cap. Teſtimonium 11. quæſt. 1.* Vide quæ dico *tom. 1. priuil. in conſt. 2. Iulij II. à n. 147. & tom. 3. c. 3. n. 34.*

3. Noto 3. quod concedere hanc facultatem Monachis ſe examinandi in cauſis ciuilibus grauibus, ſeu etiam criminalibus ad liberandum reum à morte, iniuſtè illi aliàs infligenda coram Iudice ſæculari, vel Eccleſiaſtico, pertinet ad Superiores Prælatos, Generalem ſcilicet, & Prouincialem, & penes ipſos reſidet poteſtas dictos compellendi. Ita Rodriq. *tom. 2. qq. regul. quæſt. 11. art. 4.* Spathar. *loc. cit. num. 2.* innuit Diaz *in praxi, cap. 101. num. 23.* Barboſ. *cap. 1. de iuram. calum. num. 6.* Ex quo cap. *§. fin.* id etiam colligitur. Nam propriè ſoli Generales, ac Prouinciales habent auctoritatem quaſi Epiſcopalem. Et ita in Ordine noſtro habet inueterata conſuetudo. Vbi tamen talis conſuetudo, aut alia conſtitutio contraria non adeſt, non eſt hæc facultas Superioribus localibus deneganda, cum nullibi reperiatur vetitum, & ipſi poſſint dici habere largo modo auctoritatem quaſi Epiſcopalem, vt dixi *tom. 2. Relig. q. 1. cap. 4. num. 76.* Et aduerte, quod quando dicitur, quod Monachus poteſt cogi ad teſtificandum coram Iudice ſæculari; intelligitur, quod poteſt cogi à ſuo Prælato, non à Iudice ſæculari, ſeu Eccleſiaſtico. Nam Prælatus facit præceptum ſuo ſubdito, vt deponat coram Iudice ſæculari, non autem dat ſæculari licentiam ad cogendum Monachum ad teſtificandum coram ipſo, vt notat Farin. *p. 2. praxis, q 61. num. 97.*

4. Noto 4. quod Religioſus, qui ſe examinaret in iudicio ſæculari, vel Eccleſiaſtico abſque licentia ſui Prælati, peccaret mortaliter, & eſſet dignus grauiſſima pœna. Ita Spath. & Diaz *loc. cit.* Abbas *in cap. 1. de iuram. calum. num. 17.* Thomas à Iesv *de viſit. Regular. tract. 3. c. 11. num. 11.* Et probatur 1. *ex dicto cap 1. de iur. calum. §. fin.* vbi præcipitur Clericis, quod inconſulto ſuo Prælato, minimè iurare debeant; at tranſgreſſio in re graui canonis præcipientis mortale eſt. 2. Quia Monachus in Iudicem non ſuum conſentire non poteſt; *cap. Si diligenti, cap. Significaſti, de foro compet.* Et eſt ratio gloſſ. fin. *in dicto cap. 1.* quam probat Pan. Nam ſic Prælato proprio irrogatur iniuria.

5. Noto 5 quod Iudex laicus non poteſt examinare Regularem inuitum, neque in ciuilibus, neque in criminalibus, pro ſola veritate inueſtiganda, etiamſi veritas aliter haberi non poſſit. Quòd ſi cogat, incurrit in excommunicationem 15. bullæ Cœnæ contra trahentes perſonas Eccleſiaſticas ad ſuum tribunal, vt conſtat ex ipſo bullæ contextu, & dicunt omnes illius expoſitores. Multo minus poteſt Regularem examinare, tanquam principalem; nam tunc etiam incurrit in excommunicationem 19. dictæ bullæ contra proceſſantes perſonas Eccleſiaſticas, vt docent Nauar. *lib. 5. conſil. de ſentent. excom. conſ. 32.* Bonacina *de cenſ. in particulari, diſp. 1. q. 20. puncto 2. n. 10.*

6. Et aduerte quòd ſi Iudex laicus examinet præcisè Regularem in cauſa criminali pro ſola veritate ſcienda, non incurrit dictam excommunicationem 19. dictæ bullæ contra proceſſantes. Nam examinare præcisè perſonam Eccleſiaſticam quò ad alios, non eſt actus prohibitus illa excommunicatione 19. contra proceſſantes, ideo non eſt ad illam extendendus. Ita Bonacina *loc. citat.* Alterius *tom. 1. de cenſ. lib. 5. de excommun. bulla Cœnæ, diſp. 10. c. 1. col. 9. verſ. Quæret quis.* Incurrit tamen excommunicationem 15. dictæ bullæ contra trahentes ad ſuum tribunal, ſi dictum Regularem cogat ad teſtificandum in ſuo tribunali. Dixi, ſi cogat; nam ſi non cogat; ſed ipſe Regularis ſponte omnino ſe offerat, tunc nullam cenſuram incurrit, vt cum multis probat Bonac. *loc. cit. q. 16. part. 4. num. 4* Puto tamen, quòd peccatum non effugiat, ſi ſciens dictum Regularem non habere licentiam à ſuo Prælato ſe examinandi, nihilominus eum examinaret; quia cooperatur peccato illius, & facit contra *cap. Teſtimonium, 11. quæſt. 1.* Neque peccat, aut vllam cenſuram incurrit Iudex laicus, quando examinat Clericum, aut Regularem in caſibus ſibi à iure permiſſis. De quibus agunt Vgolinus *de cenſur. Pontif. reſer. cap. 15. §. 1. à num. 6.* Cenedus *ad decretum, collect. 37. à num. 2.* Graſſius *par. 1. deciſ. lib. 4. cap. 18. num. 128. & à num. 150.* Couarr. *pract. quæſt. cap. 23. à num. 2.* Bonac. *de cenſ. in partic. diſp. 1. q. 16. par. 6.* Ioan. Suarez *in enchir. lib. 6. tit. Excommunic. bulla Cœnæ, a. 15. verſ. Trahi poteſt.*

CAPVT II.

De forma examinandi teſtes circa delictum notorium.

Die, & loco ſupradictis Reuerend. Admod. P. Prouincialis attendens, & conſiderans delicta eiuſmodi, abſque Dei offenſa, Religioniſque pernicie diſſimulari non poſſe, ac de iuſtitia cupiens ex paſtoralis officij debito prouidere, coram ſe vocari iuſſit F. N. teſtem ex officio aſſumptum, ætatis annorum 25. decem verò religionis, ac de veritate fatenda præſtito iuramento Religioſorum more tacto pectore, ſeu tactis Sacroſanctis Dei Euangeliis, iurauit. Et primò quidem interrogatus eſt, an delictum huiuſmodi in tali Conuentu ſciat fuiſſe perpetratam. Si affirmet, interrogetur ſecundò, *quorum pacto id ſciat. Vbi eſſet eo tempore, vel hora cum crimen fuit commiſſum, &c.* vt ſupra lit. P. cap. 17. in principio.

CAPVT III.

De forma examinandi teſtes productos à denuntiatore in crimine non notorio.

Die 18. Iulij eiuſdem anni locoque ſupradicto. Valens P. Prouincialis, vt debitum ſui officij poſtulat, de iuſtitia prouidere, iuridicas ſuper dicto delicto informationes capiendas ſtatuit, atque ad teſtium propterea examinationem cenſuit deueniendam. Quamobrem præfata die accerſitus eſt P. F. N. teſtis ſuper ea à denuntiante productus, ætatis annorum 25. Religionis verò decem; ac de veritate dicenda præſtito iuramento, iurauit, &c. Et primò quidem interrogatus eſt, à quonam tempore in illo degat Conuentu, an N. furti accuſatum v. g. ſciat, & à quo tempore, cuiuſnam famæ tam apud alios, quàm apud ſe exiſtat, ſciat ne ab ipſo delictum eiuſmodi perpetratum, & quomodo id ſciat, &c. vt ſupra lit. P. à cap. 12.

1. Noto 1. quòd circa formam examinandi teſtes, dixi multa ſupra in ſingulis formis formandi proceſſus. Et puto non poſſe dari certam regulam; nam interrogatoria ſunt varianda iuxta criminum varietates, & circumſtantias, ac etiam iuxta reſponſiones ipſorum teſtium. Quare videtur potiùs remittendum prudentiæ, & ſcientiæ Iudicis. Pro ſimplicioribus tamen dixi aliqua *ſupra loc. cit.* quibus hæc paucula addidi, vt ex iis poſſint in caſibus occurrentibus interrogatoria formare. Nam licèt ſurdaſtris loqui non dedignemur, ſurdis tamen omninò non loquimur.

2. Noto 2. quòd in teſtium examine debet notari nomen, & cognomen teſtis, atque ſtatus ipſius, & gradus, ætas ſæculi, & Religionis, ipſorumque dicta eodem ſermone, quo ab ipſis prolata fuerint, eodemque pariter modo, videlicet, clarè, dubia dubiè notanda ſunt, nihil addendo, vel minuendo; ac demum teſti committere, vt lecto prius ipſius examine, ſubſcribat, & ſcribere neſciens, manu propria ſignum Crucis apponat. Ita ſeruatur de conſuetudine in omnibus Religionibus, vt dicunt Ghiſil. *de ind. Regul. cap. 17. num.* 102. Spathar. *de modo corrig. Reg. tract. 7. cap. 6. num. 5.* Carthar. *in praxi exam. reor. lib. 3. cap. 3. num. 6.* Flor. *in pract. crim. rubr. Capiat informationem, n. 42. & 47.* Triuiſan. *de modo proced. inter Reg. c. 10. n. 5.*

3. Noto 3. quòd ad hoc, vt teſtes in iudicio legitimè probent, neceſſe eſt illos vocare, ſeu citare. Nam ſi teſtis voluntariè ſe offerat non vocatus, ſuſpectus redditur, nec probat; *l. Presbyter, Cod. de Epiſc. & Cler.* Nihil autem refert, an vocetur ex munere Iudicis, an verò, quia fuerit à parte productus, modò in proceſſu notetur, quia via ſit ad iudicium inductus ad iudicis inſtructionem. Ita Ghiſil. *loc. cit. num. 92.* Spathar. cit. *à num. 2.* Triuiſ. *n. 10.* Farinac. *par. 2. praxis, q. 80. n. 1.*

4. Noto 4. quod teſtis, quicunque ille ſit, examinatus ſine iuramento de dicenda veritate, non probat, vt diffusè probat Farin. cit. *q. 74. num. 1. de teſtibus, & quæſt. 69.* vbi *num. 72.* ait, quòd de dicto iuramento debet conſtare in proceſſu. Quòd quidem iuramentum, cum ſit de iure diuino, non poteſt Princeps auferre, & reſcribere, vt credatur teſti non iurato; Farin. *loc. cit. q. 74. num. 59.* Et hoc iuramentum eſt exigendum à teſte prius, quàm examini ſe ſubiiciat; nam ſi exigatur poſt examen, non valet; Farin. *num. 31.* Et debet ſumi ad Sacra Dei Euangelia ſacriſque ſcripturis corporaliter tactis, alioquin non probat, Farin. *num. 20. cap. Hortamur 3. quæſt. 9. cap. Ego, de iur. iur.* Sed in Italia ſufficit ex antiqua conſuetudine ipſius Notarij ſcripta tangere manu, Farin. *dicta q. 74. num. 22.* Aldrete *de diſcipl. lib. 1. cap. 9. num. 9.* Epiſcopi verò & Sacerdotes, quando recipiuntur in teſtes, non eſt neceſſe, quod iurent tactis ſcripturis ſacris, ſed ſufficit, quòd propoſitis, & inſpectis Sacroſanctis Euangeliis, iurent tacto pectore, vt probat idem Farin. *loc. cit. num. 82.* vbi ait, ita fuiſſe conſuetudine firmatum, Aldrete *loc. cit. num.* 10. Si verò in aliqua Religione adſit conſuetudo, vt omnes tam Sacerdotes, quàm non, iurent tactis ſacris, ea ſeruari poteſt.

5. Noto 5. quòd teſtes interrogandi ſunt de denuntiati cognitione, de tempore, de delicto, de præſentia, id eſt, an fuerint præſentes facto, de quo interrogantur. Item de viſu, auditu, loco, & tempore, de nocte, vel de die; de menſe, die, & anno, ac etiam de hora diei. Item qui, & quot interfuerint, de ſcientia, credulitate, & ſimilibus. Ita Iacobus Buttrigarius *de teſtibus, tit. De interrog. teſtium, tom. 4. tract.*... Spathar. *de modo corrig. Regul. tract. 7. cap 6. num. 11.* Ghiſil. *de ind. regul. cap. 17. num. 92.* Foller. *in pract. crim. rubric. Capiat informationem, num. 42.* Ambroſius *de modo formandi proceſſum. lib. 1. cap. 2. à num. 12.* Thom. à IESV *de viſit. Regul. tractat. 3. cap. 7. à num. 1.* Aldrete *de diſcipl. lib. 1. c. 9. n. 12.*

6. Noto 6. Quòd teſtis omni exceptione maior eſt ille, qui eſt integerrimæ fidei, & nulla legitima exceptione repelli poteſt, & de facto ipſo ex certa ſcientia deponit. Ita Farin. *par. 2. praxis, q. 62. num. 1.* Ghiſil. *de ind. regul. cap. 17. num. 85.* Aldrete *de diſcipl. iuuend. lib. 2. cap. 3. num. 6.* In cauſis criminalibus ad probandum requiruntur iſti teſtes; Farin. *loc. cit. à num. 20.* Et vnus teſtis huiuſmodi facit ſemiplenam probationem; *leg. Admonendi, ff. de iur. iur.* Et vnus talis facit indicium ad torturam; Clarus *lib. 5. §. fin. quæſt. 22. num. 2.* Teſtes verò inhabiles ſunt, qui iure à teſtimonio ferendo excluduntur, vt ſunt infames, inimici, &c. de quibus Ghiſilerius *loco cit. à num. 4.* Thom à IESV *de viſit. Regul. tract. 3. c. 7. num. 4.* Aldrete *loc. cit. à num. 10.* Teſtes iſti non probant, niſi hoc immunitas poſtulet criminis, de quo agitur; vel niſi ſimus in caſibus, in quibus veritas aliter haberi non poſſit; & ſic in criminibus occultis, & difficilis probationis, & in quibus certum eſt, aut veriſimile alios teſtes non adfuiſſe, recipiuntur. Et tunc intellige etiam, vt probent, non ad effectum puniendi pœna ordinaria, ſed ad extraordinariam tantùm pœnam infligendam, vel ad faciendum indicium ad torturam. Ita Clarus *loco citat. q. 24. num. 19.* Ambroſ. *lib. 1. de modo form. proceſſ. c. 2. à num. 27.* Teſtes ſingulares ſunt illi, qui deponunt ſuper diuerſis factis, ita vt quilibet ſingularis ſit in ſuo dicto, vt v. g. ſi vnus deponat Petrum furtum commiſiſſe, alius Ioannem percuſſiſſe, aut vnus dicat, tale delictum fuiſſe perpetratum domi, alter in via publica; vel vnus dicat, delictum fuiſſe commiſſum mane ante prandium, alter verò veſpere poſt prandium; vel vnus menſe Martij, alter menſe Aprilis. Ita Thom. à IESV *de viſit. Reg tract. 3. cap. 7. à num. 5.* Ghiſil. *de Ind. reg. cap. 17. à num. 41.* Spathar. *de mod. corrig. Reg. tract. 7. cap. 13. per totum*; & pleniſſimè de teſtium ſingularitate Farin. 2. *par. praxis, q. 64. per totam.* Riccius 2. *par. praxis reſol. 213.* Iſti

teſtes ſingulares ſuper diuerſis delictis ſpecie, vel in actus ipſius ſubſtantia, vel in aliis circumſtantiis neceſſariis exiſtentes nihil probant, vt diffuſe Farin. cit. *à num.* 33. Ait tamen D. Thom. 2. 2. *q.* 70. *art.* 2. *ad* 2. Quòd ſi iſti teſtes de eadem delicti iterabilis ſpecie deponant, vt de adulterio, blaſphemia, furto, &c. licèt de loco, aut etiam de tempore non concordent, quamvis non probent, pluſquam tamen ſemiplenam probationem inducunt. An autem aliquando probent, vide Tiraquell. *variar. de pœnis temper. cauſa* 51. *num.* 106. *fol.* 343. Et *num.* 92. ait, quod plus creditur teſtibus in dignitate conſtitutis, quam plebeis. Et an ex ſolis præſumptionibus quis condemnari poſſit in criminalibus, vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 97. Tiraquel. *loc. cit. cauſa* 27. *num.* 2.

7. Aduerte autem hic ad doctrinam Caiet. *loc. citat. D. Thomæ*, qua docet; quòd inter Religioſos ad condemnandum aliquem de furto, ſufficit, quòd multi teſtes ſingulares ſingula furta teſtificentur; quòd licèt hoc non ſit ſecundum iuris rigorem, tamen, quia in Religione proceditur non tam ad puniendum, quàm ad ſalutem animæ, & regularis obſeruantiæ fauorem, tolerabile videtur, vt talis probabilitas ſufficiat ad certitudinem inter eos, qui mortui ſunt mundo. Addit tamen quòd reus non tenetur acceptare ſententiam, & propterea procedendum erit per tormenta religioſa, vt exquiratur ab illo veritas. Quam doctrinam ſequuntur Aldrete *de diſciplina tuend. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 28. Val. *tom.* 3. *diſput.* 5. *quæſt.* 14. *part.* 2. *ad finem.* Eam, inquam, ita ſequuntur, vt videantur velle defendere, in Religionibus omnia delicta per teſtes ſingulares probari poſſe. Quod tamen falſiſſimum eſt, cum de iure ſit, vt nemo condemnetur, niſi de delicto conuictus; *c. Nos in quenquam* 2. *quæſt.* 1. Teſtes autem ſingulares non conuincunt, vt dixi ex Farin. & multis probat Aragon. 2. 2. *quæſt.* 70. *art.* 2. *col.* 3. *verſ. Illud autem*, *& verſ. Illud quoque.* Et ratio eſt. Quia ad integram probationem requiritur, vt ſaltem duo teſtes ſint concordes; *cap. Licet vniuerſis, de teſtibus*, *& cap. Licet cauſam, de prob.* Non video autem, cur faciliùs poſſint condemnari Religioſi, quàm ſæculares, quaſi illorum fama non eſſet tanti æſtimanda, quanti ſæcularium, quaſi viliſſimæ perſonæ eſſent Religioſi, & nihil facienda mancipia. Nec video, cur ſtatus perfectior, in quo reperiuntur, eos facere debeat deterioris conditionis in his, quæ eorum famam concernunt. Immo ex hoc colligo, quòd difficiliùs deberent poſſe puniri, quàm ſæculares. Tum quia illis ratione ſtatus negantibus tanquam ſeruis Dei, plus credendum videtur, quàm aliis affirmantibus. Tum quia ex alicuius eorum, condemnatione derogatur opinioni multorum. Tum quia ſi ad condemnandum Epiſcopos, & Cardinales requiruntur multò plures teſtes, quàm duo, ratione eminentioris gradus, & perfectionis, vt conſtat ex *cap. Præſul.* 2. *quæſt.* 4. cur ad condemnandum Religioſum debent ſufficere teſtes ſingulares, qui ſinguli non ſunt niſi vnus teſtis: Linquo, quòd Caiet. loquitur multùm dubitatiuè, & non dicit, quod poſſit iuſtè condemnari, ſed quòd poſſit tolerari. Et intelligi poteſt in caſu particulari de furto, & de condemnatione ad pœnitentias ſalutares, quæ Religioſis infliguntur ad ſuſtentandam regularem obſeruantiam. Seu poteſt defendi doctrina Caiet. vt illam defendit Bannes 2. 2. *quæſt.* 70. *art.* 2. *fine*, quem ſequitur Spath. *de mod. corrig. Regul. tract.* 7. *cap.* 14. *num.* 4. Ait ergo Bannes, quòd dictum Caiet. quòd ſcilicet Religioſus poſſit condemnari de furto per teſtes ſingulares, intelligendum eſt, non per ſententiam abſolutam, ſed per conditionalem, ſi ipſe velit acceptare ſententiam, ſin autem acceptare noluerit poterit torqueri, & ſi negauerit, manebit liber à pœna furti. Poteſt etiam defendi doctrina Caiet. vt dixi *ſupra lit. C. cap.* 17. *notab.* 5. vt ſcilicet valeat ad excludendum aliquem ab officio, quod prætendit.

8. Teſtis varius dicitur ille, qui vel contraria depoſuit, ſiue in eodem examine, ſiue in diuerſis, vel primò per verbum *Credo*, deinde aſſertiue teſtificatur. Vel primò ſe nihil ſcire ait, poſtea de veritate facti deponit. Vel primò teſtimonium affert, deinde ſe depoſuiſſe negat. Vel vnum dicit extra iudicium, & aliud in iudicio. Ita Ghiſilerius *de Iud. regul. cap.* 17. *num.* 55. Foller. *in pract. crimin. rubr. Capiat informat. num.* 62. Iſti autem teſti non creditur, *cap. Cum Eccleſia, de cauſ. poſſeſſ. §. Nos igitur.* Ghiſilerius *cit. num.* 64. Spathar. *de modo corrig. Reg. tractat.* 7. *cap.* 17. *num.* 1. Clarus *lib.* 5. *§. fin. quæſt.* 24. *numero* 4. qui ait, quod teſti vario, ſeu vacillanti, id eſt, qui dicit, Vidi hic, immo ibi, vel immo ſic, niſi id dicat corrigendo, non creditur contra reum, niſi firmet dictum ſuum in tortura. Quem punctum de tortura latè proſequitur Farin. 1. *part. praxis, quæſt.* 66. *à num.* 98. quem vide *à num.* 317. Riccius *part.* 2. *praxis, reſol.* 205. Villagut. *in pract. crim. lib.* 8. *cap.* 1. *de teſtibus, concluſ.* 6.

9. Teſtes diſcordes illi ſunt, qui diuerſa, & contraria deponunt, quæ inter ſe cooptari non poſſunt. Si diſcordia eſt in eſſentialibus, vel contrariis, aut contradictoriis nihil probant, quia ſe inuicem colliduut, nec conſtare poteſt, quis eorum veritatem dixerit. Ita Farinac. *loco citat. quæſt.* 65. *num.* 2. Et idem dic de teſtibus obſcurè, ambiqueque loquentibus per verbum. *Videtur*, *Forſan*, *Non bene*, aut, *Non memini*, ſeu, *Non bene memini*, *Ni fallor*, *Salua veritate*, *Poſſibile eſt*, *Res tamen aliter poteſt ſe habere. Indicio meo Credo*, &c. Iſti enim teſtes loquentes per iſtos modos obſcuros, & ambiguos, nihil probant, vt diffusè probat Farinac. *quæſt.* 68. *à num.* 1. Thom. à Ieſu *de viſitat. Regul. tract.* 3. *cap.* 7. *num.* 13. *&* 14. Teſtis falſus eſt ille, qui veritatem, quam ſcit, & fateri tenetur, aut negat, aut occultat, vel affirmat omnino contrarium eius, quòd in facto eſſe ſcit; hic nihil probat. Farinac. *quæſt.* 67. *n.* 58. quem etiam vide *n.* 210. vide Spath. *tract.* 7. *cap.* 19.

10. Noto 7. quòd ad plenè probandum aliquod delictum, reumque conuincendum, & condemnandum ſufficiunt duo teſtes; *c. Quod vero* 2. *q.* 5. *c. In omni negotio, de teſtibus*; *c. cum eſſes, &c. Relatum, de teſtam.* D. Thom. 2. 2. *q.* 70. *art.* 2. vbi Bannes, Aragon. & alij expoſitores, Spathar. *loc. cit. c.* 2. Villagut. *in pract. lib.* 8. *de teſtib. c.* 4. *concl.* 1. Ad hoc tamen, vt iſti duo teſtes plenè probent, debent eſſe non ſolum omni exceptione maiores, & fide digniſſimi, ſed etiam debent eſſe conteſtes, ita vt iurati deponant ex certa ſcientia de eodem facto, loco tempore, perſonis, & circunſtantiis ad facti ſubſtantiam attinentibus, ac neceſſariis. Ita Ghiſil. *de Iud. regul. cap.* 17. *num.* 89. Spathar. *tract.* 7. *c.* 12. *num.* 13. Azer. *in pract. c.* 2. *de num. teſt. verſ. Dico* 2. Thom. à Ieſu *de viſit. Regul. tract.* 3. *cap.* 7. *n.* 17. Triuiſ. *de mod. crim. proc. int. Reg. cap.* 11. *num.* 1. Et *n.* 2. ponit quinque conditiones, quæ requiruntur, ad hoc vt teſtes ſint conteſtes, quæ explicantur hoc verſ. *Res, perſona, gradus, hæc ſunt conſona tempus*; Aldret. *de diſcip. lib.* 2. *c.* 3. *à n.* 1. Villagut. *loc. cit. concl.* 2.

11. Quæres, an teſtes examinati in inquiſitione generali, vel ſpeciali, ſeu etiam denuntiatione contra aliquem, quidquam contra eum probent ante litis conteſtationem, id eſt, antequam reus citetur, & reſpondeat accuſationi ſibi datæ. Vt declarat Gloſſ. *c. Vnico de litis conteſt.* Reſpondeo certiſſimi iuris eſſe,

ſe, quod teſtes examinati in generali inquiſitione, &c. etiam medio iuramento, nullam fidem faciunt quo ad cauſam decidendam, niſi de nouo, medio iuramento, examinentur, vel primam ſuam depoſitionem, etiam iuramento medio, ratificent poſt dictam litis conteſtationem, & rei negationem delicti, vt clare habetur *in cap. 2. de teſtib. & in cap. Veniens; el 2. eod. titul.* Et ratio eſt. Quia ſine partis citatione, nihil in iudicio, ea abſente, fieri poteſt, tam de iure naturali, quam diuino, vt probat Aldr. *de diſciplin. lib. 1. cap. 9. num. 1.* Et licèt de communi ſtylo, quem totus mundus ſeruat, antequam reus citetur examinentur teſtes contra ipſum, propter multas rationes, quas affert Aldret. *loco citat. num. 4.* quam conſuetudinem approbat Tridentin. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 6.* ibi, *in criminibus*, Iſti tamen teſtes nihil poſſunt nocere reo quo ad cauſam principalem, ſed ſolum quo ad ipſius carcerationem, ſi timetur de fuga. Itaque prima iſta depoſitio teſtium pertinet ſolum ad ordinem iudiciarium, & informationem Curiæ, non autem ad cauſam principalem. Ita Aldret. *loco citato, num. 4. & cap. 13. num. 4.* Ioſeph à S. Maria *in trib. relig. tract. 4. cap. 11. §. 2.* Botti *tomo 4. quaſt. regul. titul. 19. cap. 3. num. 4. & 5.* Manſ. *de modo proced. in cauſis Regul. cap. 16. num. 8.* Villag. *in pract. crimin. lib. 3. cap 7. concluſ. 5.* Spathar. *de mod. corrig. Reg. tract. 9. cap. 1. num. 1.* Mirand. *de ord. iud. quaſt. 18. art. 6.* qui addit, quod eſt tantæ importantiæ iſta teſtium repetitio, vt neque etiam ex conſenſu delinquentium poſſint pro receptis haberi; non enim firmatur tractu temporis, quòd ab initio non ſubſiſtit, per reg. *Non firmatur*, quæ *eſt 18. de regul. iur. in 6.* Quod tamen non admitto. Quia ſcienti, & conſentienti non fit iniuria; *regul. 27. eodem lib.* & cum hoc ſit in fauorem principaliter rei, vnicuique licitum eſt iuri ſuo renuntiare. Addit Mirand. *numero 54.* quòd in iſta teſtium repetitione poſſunt teſtes velle ſibi exhiberi primum dictum, & illud ratificare ſimpliciter. Vnde etiam ait *loco citato, quaſt. 6. art. 6.* quod teſtes in generali inquiſitione examinati, dummodo poſtmodum in ſpeciali reproducantur, & in ſuis dictis medio iuramento, ratificentur, fidem faciunt, & probant. Si tamen Iudex in iſta reproductione timeret de falſo, poſſet illos iterum ea profeſſo examinare, ad videndum, an concordent, nec valeret teſtibus dicere eo caſu, Ego me remitto ad id, quod dixi in prima depoſitione, nam poſſent cogi ad iterum reſpondendum præciſè, vt Mirand. *dicto numero 54.* Aduertit etiam Ioſeph à S. Maria, quod teſtes examinati poſt litis conteſtationem, non debent iterum repeti, cum habeantur pro legitimis. Sed quid, ſi pars repeti inſtet? Puto, quod ſtandum ſit Iudicis prudentis arbitrio, conſiderantis, an poſſit dubitari de teſtium ſubordinatione; quæ dubitatio; ſi adſit, non debet Iudex repetitionem concedere; ſi non adſit, poteſt. Atque ita colligo ex Claro *lib. 5. pract. crim. §. fin. quaſt. 53. num. 15.* vbi Buard. *n. 34.* Tandem hic nota, quod Porrel. *p. 1. de caſu conſcient. caſu 20. num. 7.* probat, quod in cauſis Regularium non eſt neceſſe repetere teſtes in inquiſitione generali examinatos, ſed quòd illa examinatio ſufficit etiam ad puniendum; nam putat, quod teſtium repetitio ſolum ad apices iuris pertineat. Tu tamen doctrinam communem ſequere.

12. Sed quæres, quomodo fiet hæc teſtium repetitio? Reſpondeo quod vocatur teſtis coram Iudice, & Notario, eique defertur iuramentum veritatis dicendæ, & interrogatur ſuper examine alias facto, hoc pacto, videlicet. *Die anno, &c de mandato P. Prouincialis F. N. teſtis alias ſuper hac cauſa examinatus, iterum vocatus eſt, deque veritate fatenda præſtito iuramento, iurauit, &c. Ac primo quidem interrogatus an, quæ alias in præſenti cauſa in alio examine per ipſum facto ſub die, &c in cella adm. R. P. Prouincialis coram eo, & aliis Collegis depoſuit, vera non fuerint, ac ſint, illaque pro veritate dixerit, & depoſuerit? Reſpondeo, Ita eſt. Eique etiam per me Notarium, & Scribam, eiuſdem P. Prouincialis mandato, ad clariorem ipſius intelligentiam, præfato eius examine perlecto, ac per ipſum, vt aſſeruit, bene audito, atque intellecto, à P. Prouinciali interrogatus eſt, an ea, quæ in præſenti legi audiuit, à ſe fuerint modo, quo iacent, dicta, ac depoſita, ſitque illud eius examen, de quo mentio facta fuit.* Si affirmet, interrogatur, an prædictis intendat aliquid addere, vel demere; dictumque examen in totum, vel in partem reuocare, an vero potius illud confirmare, vel ratificare pro veritate in omnibus, & per omnia. Reſpondeo ad ſingula verba in interrogatorio poſita. *Et ſic fuit dimiſſus lectum confirmauit. Et in fidem ſe ſubſcripſit.* Ita Ambroſ. *de modo formandi proceſ. lib. 3. cap. 2. à n. 1.* Qui licet teneat, quod reus ad repetitionem, ſeu examen teſtium citari debet, & quod teſtis prius eſt examinandus ſuper interrogatoriis datis ab ipſo reo, hæc tamen non eſſe neceſſaria, affirmat Clarus; primum quidem *§. fin. lib. 5. quaſt. 11. num. 2.* hoc vltimum autem *q. 23. num. 3.* vbi habet, conſuetudine receptum eſſe, vt reus interrogatoria non det, ſed teſtes examinentur à Fiſco, ſeu Prælato, vel alio de eius mandato. Et hanc eſſe praxim omnium Curiarum, dicit Foller. *in pract. crim. rubr. Recipiantur defenſiones reorum, num. 32.*

13. Addit vero Foller. *in pract. crim. rubr. Et demum repetantur teſtes, num. 5.* quod in iſta repetitione poſſunt teſtes addere, vel minuere ſuis primis depoſitionibus quod aggrauet, vel releuet reum. Et *n. 13.* ait, quod non valet iſta repetitio, niſi formaliter ſit facta, videlicet lecta eiſdem eorum depoſitione de verbo ad verbum, & ſubſcripta manu propria, vel facto ſigno Crucis à neſciente ſcribere. Et *n. 17.* addit, quod ſi teſtis variet à prima depoſitione, tunc illa prima depoſitio corruit, eo quod ſine repetitione non valet. Si dicat teſtis in hac depoſitione ſe in priori examine non iradiaſſe, in Regularibus, qui coram Prælatis examinentur, reiiciédus eſt, vt ait Ghiſil. *c. 17. de Iud. reg. n. 59.* Si autem abſque Prælato quis fuiſſet examinatus, de ipſius tamen mandato, tunc potius credendum eſſet Notario, ſeu Scribæ, quam teſti, vt ait Clarus *quaſt. 53. num. 17.* Foll. *loc. cit. num. 14.* Qui tamen limitant, niſi agatur de puniendo teſte de falſo; nam tunc tantum credendum eſt teſti quantum Notario.

CAPVT IV.

De forma dandi licentiam ſubdito tranſeundi ad arctiorem Religionem.

FRater N. Tibi, &c. Etſi candidos Religionis cultores, ſub ſuaui Chriſti Domini iugo, & regularium inſtitutionum obſeruatione in humilitatis ſpiritu Altiſſimo famulantes, ab ea, quam ſemel elegerunt, profeſſione diſcedendo, ad alterius vitæ ſtatum, ac rationem, leuitate animi, temeritatéve nefas ſit tranſuolare, cum iuxta Apoſtolum maximè deceat, vt in vocatione, qua vocatus eſt, vnuſquiſque permaneat id tamen cum haud leuiter, aut irrationabiliter, ſed emendatioris vitæ,

arctiориſque

arctioriſque Religionis occaſione cernitur attentari, nequaquam ſane videtur impediendum. Cum enim vbi Spiritus Dei eſt, ibi libertas, & qui Dei Spiritu aguntur, non ſint ſub lege (iuſto enim lex poſita non eſt) quid aliud eſſet ſecus agere, quam Spiritu Sancto reſiſtere, & ad conſummatæ ſanctitatis faſtigium anhelanti maximam iniuriam irrogare? Quamobrem ſicuti pium, ac religioſum decet ſubditum, à Prælato ſuo cum humilitate, ac puritate tranſeundi licentiam expoſcere, ne obedientiæ bonum contemnere videatur, ſic plane æquum eſt, atque conſentaneum, Prælatum ipſum, quauis ſemota difficultate, & prauitate, tranſeundi licentiam eidem indulgere, ne impedire, propoſitum videatur diuinitus inſpiratum. Cum itaque ſicut nobis expoſuiſti, ſtrictioris vitæ Zelo ductus, ad Minimorum Ordinem tranſire ſummopere deſideres, ac propterea inſtanter à nobis petieris, vt tibi ad eiuſmodi Inſtitutum diuertendi, licentiam, & facultatem concederemus, Ordoque prætactus te recipere paratus ſit, prout ex literis generalis Correctoris eiuſdem Religionis, datis Romæ die 9. Maij, anno 1633. nobis nuper oblatis innoteſcit. Nos, qui ad altiorem ſtatum ob frugem melioris vitæ migrare cupientes præpedire non poſſumus, nec debemus, quinimmo pro viribus confouemus, & incitamus, ſupplicationibus tuis in hac parte inclinati, muneris noſtri penſum adimplendo, ad præfatum S. Franciſci de Paula inſtitutum tranſmigrandi, liberam tibi per præſentes literas concedimus facultatem, atque elargimur. Ad meritum Sanctæ Obedientiæ præcipientes, vt recta, atque illico in eandem te conferas Religionem. Quam quidem ſi te ad habitum, vel profeſſionem iuſta aliqua de cauſa contigerit non admittere ad noſtrum hunc, quem prius cœpiſti, vitæ ſtatum, non obſtantibus quibuſcumque confeſtim redire tenearis. Quod ſi ſecus ſuper hoc attentare præſumpſeris, ex nunc te, prout ex tunc, in apoſtatarum pœnas ipſo facto incurriſſe declaramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod hoc anno 1636. P. Fr. Gabriel. Lopez ex Prouincia Caſtellæ, qui Breui Apoſtolico ad religionem Prædicatorum tranſierat, induſtria, & labore P. Fratris Raphaëlis Pizzuini Zeloſi ad noſtrum Ordinem reuectus eſt, quamvis multum obſtiterit, & reſtiterit Ordo Prædicatorum, vt conſtat ex decretis Sacræ Congreg. regularium *die* 3. *Maij* 1636. *& die* 22. *Auguſti eodem anno*, in quo illi etiam fuit reſtituta primogenitura in ordine noſtro. Et aduerte circa primum decretum quod concordia, de qua in eo facta eſt ſuper hæreditate dicti Gabrielis, non ſuper perſona ipſius, cum Religio noſtra filium ſuum quæreret, non bona.

2. Noto 2. quod de tranſeuntibus de vna Religione ad aliam ad longum tractaui *tom.* 1. *Relig. quæſt.* 1. *cap.* 24. *per totum*, & nunc extat decretum Congreg. Concil. editum de mandato Vrb. VIII. quod habes *tom.* 2. *noſtr. priuil. in conſt.* 10. *dicti Pontif* §. 2. quo mandatur Superioribus regularibus, ne poſſint dare licentiam ſuis ſubditis tranſeundi ad arctiorem Religionem, niſi prius ipſis legitimè, certoque conſtiterit, eam Religionem paratam eſſe illos recipere. Et tunc tenetur tranſiens recta ſe transferre; quod vt adimpleatur, tenetur Superior tranſeuntis omni ſtudio, ac diligentia curare. Et eſt conforme *cap. Statuimus*, 19. *quæſt.* 3. quod eſt Vrb. II.

3. Noto 3. quòd ſine prædicta licentia non poteſt vlla Religio quemquam alterius Religionis profeſſum recipere, etiam ſi zelo ſtrictioris vitæ ſe tranſire dicat; nam ſi non licet ſine dicta licentia tranſire, neque etiam licebit ſine ea tranſeuntē recipere. Quod expreſſis verbis præcipitur *in dicto c. Statuimus*, vbi dicitur, *Diſcedentem vero nullus Abbatum, vel Epiſcoporum, nullus Monachorum ſine communi literarum cautione ſuſcipiat.* Quare non ſolum mortaliter peccaret Superior ſtrictoris, aliquem recipiens ſine dictis literis, ſed etiam poſſet Superior laxioris ſuum ſubditum iure repetere; per textum expreſſum, *iuncta gl. verb. Monachus, in c. Mandamus* 19. *quæſt.* 3. vbi dicitur, *Quod ſi decreto noſtro contraria præſumens, id agere tentauerit, ad Ordinem canonicum præcipimus vt redeat.* Immo poſſet de facto Superior laxioris ſuum ſubditum recipere. Non ſolum, quia quæ de facto fiunt de facto reſcindi poſſunt; ſed etiam quia licitum eſt cuilibet rem ſuam vbicumque repertam propria ſibi auctoritate recipere, dummodo publica facultate illa non fuerit priuatus.

4. Noto 4. quod poſtquam Religioſus fuerit admiſſus à Superiore Religionis ſtrictioris, & id conſtiterit Superiori Religionis laxioris, conſtiteritque etiam huic, quod Religioſus non cauſa leuitatis, aut fugiendæ alicuius pœnitentiæ, aut alterius mundanæ occaſionis tranſit, ſed ſolum Zelo arctioris Religionis, tenebitur Superior laxioris etiam poſt dictum decretum Congreg. ei licentiam concedere tranſeundi. Nam quo ad hoc remanent intacta antiqua iura. Quod ſi concedere noluerit, illa petita, licet non obtenta, poterit tranſire. In quo caſu quomodo ſe gerere debeat Superior ſtrictioris, dixi *tom.* 1. *Religioſi, quæſt.* 3. *c.* 24. *concl.* 2. *verſ. Vnde colligitur.*

CAPVT V.

De forma, qua Superior Religionis ſtrictioris fidem facit ſe eſſe paratum recipere profeſſum laxioris.

Nos, &c. Cum Zelo perfectioris vitæ apud nos ex religione N. tranſire deſideraret N. Nobis inſtanter ſupplicauit, vt illi hanc gratiam concedere dignaremur. Nos attendentes quod ſpiritus quocumque vult ſpirat, re mature diſcuſſa illum ad noſtram religionem, ſeruatis ſeruandis, recipimus, modo debitas ſuorum prælatorum licentias obtineat, cuius rei per præſentes teſtimonium reddimus. In quorum fidem, &c.

Noto, quod in ordine noſtro recipere profeſſos alterius Religionis ad ſolos Generales pertinet, priuatiuè quo ad Prouinciales, cum ſpeciali aſſenſu ſuorum Collegarum, ita ſtatuitur in Cap. Rom. 3. *num.* 24. Malachit. *num.* 9. Genuenſi 1. *num.* 13 Pan'it. *num.* 33. Et aduerte bene, quod receptus etiam à Prouinciali abſque conſenſu Generalis eſt malè receptus, & ſi profiteatur, profeſſio erit nulla defectu poteſtatis in recipiente, id enim ſignificant ea verba

poſita

poſita in dicto ſtatuto Romano, *De cætero ex aliquo quovis ordine ad noſtrum ordinem ſine Generalis, ſuorumque Collegarum conſilio, & ſpeciali aſſenſu nullus penitus aſſumatur*, & illa ſtatuti Genoen. cit. *Nec cuiuſvis Religionis profeſſus ad Ordinem admittatur, niſi de ſolo P. Generalis conſenſu.* Puto tamen, quod poterit P. Generalis tales receptiones à Prouincialibus factas ratas habere, per textum Correctorij *num.* 16.

LITERA V.

CAPVT I.

De forma inſtituendi Vicarium generalem in aliqua natione.

FRATER *&c. Grauiſſima paſtoralis officij ſollicitudo nobis deſuper diuina tantum diſpoſitione commiſſa, monet, ac inducit, vt ad oues illas dirigendas pręcipuis quibuſdam ſtudiis, ac viſibus intendamus, quas ob maxima locorum interualla inuiſere ſtatim per nos ipſos non poſſumus, ac paternis ſubſidiis conſolari. Hanc autem muneris ſollicitudinem, cum iis, quæ in Hiſpania Prouinciis immorantur, impenſius, atque operoſius, deberi exiſtimemus, vigilem proinde, ac circumſpectum, ad eas Paſtorem vice noſtra deſtinandum cenſuimus, ne quoſquam interim ex longiori noſtra abſentia tartarei lupi dolos, atque inſidias cogantur experiri. Noſtrorum ergo prædeceſſorum veſtigiis inhærentes, te præfatum patrem Religionis noſtræ Theologum doctiſſimum, Concionatoremque eximium, in agendis verſatiſſimum, & religioſa tandem diſciplina, prudentiaque conſpicuum in generalem noſtrum, & ordinarium Vicarium in omnibus, & ſingulis Hiſpaniarum Prouinciis, eligimus, cooptamus, damus, & conſtituimus. Noſtram omnem tibi tum in ſpiritualibus, quam temporalibus, pręcipiendi videlicet, excommunicandi, ſuſpendendi, interdicendi, abſoluendi, diſpenſandi, commutandi, carcerandi, excarcerandi, corripiendi, puniendi, Fratreſque non ſolum de vna in alia ex eiſdem Prouinciis, ſed in eadem etiam de Conuentu in Conuentum tranſmutandi; Nouitios ad habitum recipiendi, receptoſque ad profeſſionem admittendi; Prouincias viſitandi, proceſſus quoque cum opus erit, formandi, eoſque definiendi; Superiores quoſcunque legitimè tamen, deponendi, alioſque depoſitorum loco ſubſtituendi, rebelles quoſvis, implorato etiam, ſi res exegerit, brachij ſæcularis auxilio, coërcendi; priuilegia benemeritis Fratribus, Studentibus præſertim, ac Lectoribus concedendi; ſtatuta, quæ nos poſſumus, iuridicè interpretandi; Conuentus aſſumendi, Religionique incorporandi; contractus quoſcumque prætereà ineundi, pacta ſtabiliendi, Religionemque obligandi; Prouincialibus Capitulis præſidendi, præſidenteſque ad eiuſmodi Capitula deſtinandi, Vicarios pro particulari negotio ſubſtituendi; cætera demum, quæ per nos ipſos facere poſſemus, etiamſi noſtrum requirerent ſpeciale mandatum, maioraque expreſſis exiſterent faciendi, plenariam auctoritatem elargientes. Concedentes inſuper, vt ad libitum tuum, quoties opus fuerit, duos ſaltem, treſve Collegas aſſumere, aſſumptoſque non in eadem, ſed in diuerſa cauſa mutare poſſis, ac valeas. Omnibus, ac ſingulis prædictarum Prouinciarum Fratribus, tam Superioribus, quam ſubditis, ſub merito Sanctæ Obedientiæ formalis, & præceptiua, ac maioris excommunicationis latæ ſententiæ pœna præcipientes, vt tibi, tanquam noſtro legitimo Vicario, humiliter pareant, prompteque obediant, debitumque honorem, ac reuerentiam, tanquam propriam noſtram perſonam repræſentanti, omnino exhibeant, ac perſoluant. Annullantes proinde, caſſantes, irritas, ac nullius momenti eſſe, ac fore declarantes omnes, & quaſcunque ſimiles, vel maiores, ſeu etiam minores, cuiuſcunque tenoris exiſtant, cuicunque, ſeu quibuſcunque aliis perſonis, & Fratribus à prædeceſſore noſtro, aliiſve quibuſcunque Prælatis, ac etiam à nobis ipſis datas literas, vel facultates. In quorum fidem, &c.*

CAPVT II.

De forma conſtituendi aliquem Vicarium ordinarium in aliqua Prouincia.

F*Rater, & cæt. RR. PP. ac Fratribus. Deſiderabilem Prouinciæ veſtræ tranquillitatem, quæ ſola, Auguſtino auctore, bonum habet, ac iucundum, quamque, Deo bene iuuante, ope noſtra conſecuti eſtis propenſiori quodam ſtudio conſeruare cupientes, illud nobis maximè curandum cenſemus, vt quoniam aliis ex eodem ouili ducendis ouibus diſtenti, perſonaliter intereſſe nequimus, alteri tamen communicata vitius noſtra, & poteſtas non abſit, quæ ſicut vnguentum in capite, in barbam Aaron deſcendens, & in oram veſtimenti eius, ſe ſe per iucunda pacis lætitiam in ſubdita nobis eiuſdem Prouinciæ membra, quam latè diffundat. Reuerendum igitur P. F. N. cuius ſingulari prudentiæ, ſcientiæ, ac vitæ integritati non parum confidimus, in & ſuper eadem præfata Prouincia, ipſiuſque Conuentibus, ac Fratribus generalem noſtrum, & ordinarium Vicarium præſentium ſerie, ac vi eligimus, & conſtituimus. Noſtram omnem eidem, ac plenariam ſuper omnes, & ſingulos prælibatæ Prouinciæ Fratres, & Conuentus tam in ſpiritualibus,*

libus, quàm temporalibus præcipiendi nimirum, cenſuras ferendi, ab iiſque abſolvendi; proceſſus formandi, eoſque definiendi, Superiores deponendi, ac alios eorum loco ad noſtrorum ſtatutorum formam ſubſtituendi; Fratres etiam incarcerandi, eoſdemque è carceribus liberandi, cæteraque omnia, quæ per nos ipſos facere poſſemus, etiamſi ſpeciale noſtrum requirerent mandatum, maioraque expreſſis exiſterent, faciendi auctoritatem, ac facultatem impertientes. Eidemque præterea Vicario concedentes, ut duos ſibi pro libito Socios aſſumere, & cum eis in cauſis procedere poſſit, ac valeat. Omnibus demum, ac ſingulis prædictæ Provinciæ Fratribus tam Superioribus, quàm ſubditis præcipientes, ut præfatum P. N. tanquam noſtrum legitimum Vicarium ſuſcipientes, debitam illi obedientiam præſtent, ac reverentiam. In quorum fidem, &c.

CAPUT III.

De forma conſtituendi Vicarium pro aliquo caſu Speciali.

FRater, &c. Inexorabili Iudici, qui perditarum omnium ſanguinem de manu ſpeculatoris exquiret, rationem reddituri, ſedulò invigilare tenemur, ut ab omnibus pravis contagiis commiſſus nobis grex ſervetur immunis, atque omnis ſcandalorum occaſio iis præcludatur, qui ſal terræ nuncupantur, ne quod Evangelica ſcripta nos admonent, ſale infatuato, non ſit, in quo ſaliatur, & ad nihilum proſit, niſi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Cum tot igitur, ac tantis ſuſceptarum rerum oneribus premamur hoc tempore, ut ſingula, quæ ad eiuſdem gregis conſervationem ſpectant, perſonaliter exequi nequeamus, ne damnum aliquod ex noſtra abſentia ſubire cogatur, illorum alicui perſonæ, cuius prudentiæ, & integritati confidimus, neceſſe eſt, ut commendemus. Quamobrem tibi ſupradicto præcipimus, ac mandamus, ut, his noſtris acceptis, in Conventum noſtrum S. N. Civitatis N. ſtatim te conferens ad inquirendum (iuxta informationem, quam his inſertam mittimus) ac viſitandum. Omnem noſtram tibi quò ad hoc tam in temporalibus, quam ſpiritualibus, carcerandi, excarcerandi, præcipiendi, excommunicandi, & abſolvendi, cæteraque, quæ per nos ipſos facere poſſemus, etiamſi noſtrum ſpeciale mandatum requirerent, faciendi auctoritatem concedentes, Sociumque tibi P. F. N. aſſignantes. Omnibus, ac ſingulis prædicti Conventus Fratribus, tam Superioribus, quam ſubditis ſub S. Obed. merito præcipientes, ut debitum tibi honorem, ac obedientiam impendant. Et Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c.

CAPUT IV.

De Forma inſtituendi Viſitatorem, & Vicarium Generalem.

FRater &c. Sacro Religionis currus dirigendo tanquam auriga à Domino conſtituti præcipuas officij noſtri partes eſſe dignoſcimus, in ea ſtudioſius incumbere, per quæ ſacroſancta noſtræ Congregat. animalia ſub quatuor votorum rotis, velut ſuavi Chriſti iugo in via Domini incedentia, feliciùs quotidie progrediantur. Ad quod certè aſſequendum, cum oportuna, ac ſalutaris emineat Monaſteriorum viſitatio, quæ tanquam loris, & habenis ſubditi continentur, ne in præceps ruant, hinc eſt, ut ad ipſam, vel per nos, vel per alios, ſi gravioribus impliciti nequeamus id agere, diligenter obeundam incitemur, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Cum itaque ex iniuncto nobis Generalatus officio pro ſacra, & orthodoxa ſtabilienda doctrina, regularique diſciplina reſtituenda, & conſervanda bonis moribus tuendis, praviſque corrigendis, aliiſque, prout ſuadet utilitas, ac neceſſitas exigit, peragendis, univerſam Religionem viſitare teneamur, nec id perſonaliter, maioris ponderis negotiis nos urgentibus, in præſentiarum exequi valeamus, id muneris cogimur perſonæ prudentia, ſcientia, ac bonitate conſpicuæ demandare. Cumque nobis ad votum præſto fuerit præfatus P. N. omni ſcientiarum ſplendore, ſolertia quoque, & in agendis experientia, dexteritateque, necnon morum probitate, integritate, religioniſque Zelo condecoratus, harum idcirco ſerie, ac vi noſtrum eundem cunctorum Hiſpaniæ Regnorum, eorundemque ſingularum noſtri Ordinis Provinciarum, Conventuum, ac Fratrum, rum, tam ſubditorum, quam Superiorum, maiorum, & minorum, generalem Vicarium, ac Viſitatorem eligimus, & conſtituimus. Noſtram omnem ipſi, tam in ſpiritualibus, quam temporalibus, præcipiendi, excommunicandi, ſuſpendendi, interdicendi, abſolvendi, diſpenſandi, carcerandi, excarcerandi, proceſſus formandi, illoſque definiendi; Superiores quoſcunque, etiam Provinciales, deponendi, ſuſpendendi, alioſque ipſorum loco ſubſtituendi. Capitulis quibuſcunque intereſſendi, ac, præſidendi, cæteraque omnia, maiora quamvis eſſent expreſſis, quæ per nos ipſos facere poſſemus, etiamſi noſtrum ſpeciale mandatum requirerent, faciendi plenariam auctoritatem, poteſtatemque impertientes. Quam porrò eandem omnino auctoritatem illi ſuper Moniales, & Correctrices, earumque Monaſteria curæ noſtræ commiſſa volumus eſſe conceſſam, prout earundem tenore concedimus, & impertimus. Collegas illi, de quorum conſilio, & conſenſu iuxta Regulæ noſtræ

tenorem,

tenorem, procedere teneatur, aſſignante. P.F.N. & P.F.N. Quòd ſi ambo etiam intereſſe non valuerint, loco abſentis, vel impediti, alium ad ſuum beneplacitum eligendi, pariter concedimus facultatem. Poteſtatem inſuper eidem facientes, vt in caſibus emergentibus alios ſimiles Viſitatores cum eadem, vel minori auctoritate ſubdelegare queat, prout melius tibi viſum fuerit expedire. Omnes præterea, & quaſcunque ſimiles, aut etiam minores literas patentes, cuicunque, & quibuſcunque, tam à nobis quam à prædeceſſore noſtro, tam generaliter, quam particulariter, tam ordinarias, quam pro caſibus emergentibus conceſſas, & in ſpecie Vicarij generalis literas à nobis datas P.F.N. caſſantes, & annullantes, quaſque etiam per præſentes caſſatas, & annullatas ſic declaramus, vt nulla amplius idcirco per illas poſt harum promulgationem in aliquo prædictarum Prouinciarum Conuentu, præfato Patri à nobis conceſſa poteſtas, ſed omnis omnino ſublata intelligatur. Omnibus tandem Prouincialibus, Correctoribus, Vicariis, cæteriſque Fratribus, ac Superioribus, in prædictis Hiſpaniarum Prouinciis, ac Regis exiſtentibus ſub Sancta Obedientia merito, ac excommunicationis maioris latæ ſententiæ, nec non officiorum, quæ obtinent, ipſo facto incurrendis pœnis præcipimus ac mandamus, vt præfato noſtro Vicario, ac Viſitatori generali, ab eodemque ſubdelegatis, ac inſtitutis Vicariis, & Superioribus promptè obediant, & humiliter pareant, eique & iis, etiam prædicta viſitatione generali peracta, vſque ad expreſſam præſentium literarum reuocationem nos faciendam, debitam exhibeant honorem, ac reuerentiam. In quorum fidem, &c.

CAPVT V.

De forma inſtituendi Vicarium pro aliquo Conuentu in emergentibus.

FRater, &c. Conuentus noſtri S. N. de N. bono regimini intendentes, te ſupradictum pro emergentibus negotiis ſuper Fratres, tam Superiores, quam ſubditos præfati Conuentus Vicarium eligimus, & conſtituimus. Omnem noſtram tibi quò ad hoc in temporalibus, ac ſpiritualibus, carcerandi, præcipiendi, cæteraque omnia, quæ per nos ipſos facere poſſemus, etiamſi ſpeciale noſtrum requirerent mandatum, faciendi auctoritatem largientes. Sub S. Obed. merito eiuſdem Conuentus Correctori, & Fratribus itidem præcipientes, vt promptam tibi in prædictis caſibus obedientiam præſtent, ac reuerentiam. In quorum fidem, &c.

1\. Noto 1. circa primas quatuor formas huius literæ, quod de auctoritate, quam habent Generales, & Prouinciales, conſtituendi Vicarios, & Viſitatores, & de modo, quem tenere debent Viſitatores in viſitando, dixi multa *tom. 1. Priuileg. in conſtitut. 14. Leonis X. à num. 4. & tom. 5. cap. 4. numer. 9. & tom. 1. Relig. quæſt. 1. cap. 18. §. 1. & 2.* & tractaui etiam multa *hoc lib. præſertim lit. P. cap. 9.*

2\. Noto 2. circa formam poſitam hoc cap. quod Prouinciales abſque difficultate in Ordine noſtro poſſunt Vicarios conſtituere ſuper Correctores pro emergentibus negotiis, per textum expreſſum Correctorij, *numero* 106. Sed, an poſſint conſtituere ordinarios, poteſt eſſe difficultas. Ego, attentè conſiderato dicto textu Correctorij, exiſtimo, poſſe Prouinciales conſtituere Vicarios etiam ordinarios ſuper quoſcunque Correctores, vbi neceſſitas poſtulauerit. Ducor. 1. quod in dicto textu Correctorij nulla apparet dictio taxatiua, quæ talem facultatem Prouinciali tollat: dicitur enim ibi: *Poterit Generalis, & Prouincialis ad cuncta ſibi ſubdita loca Fratrum aliquem idoneum ſuo loco delegare, pro emergentibus ibidem negotiis debitè terminandis. Ipſe vero Frater taliter delegatus, quoties opus fuerit, ipſius mittentis Superioris plenaria, vel limitata poteſtate licitè fungi poterit.* Et non dicit, pro emergentibus tantùm, vel duntaxat. 2. Quia Correctorium in illo textu pares facit Generalem, & Prouincialem in conſtituendis Vicariis. 3. Quia in dicto Correctorio, *num.* 64. Correctores locales poſſunt ſuum ordinarium officium exercere, in quantum ſibi à ſuis Prælatis ſuperioribus, & eorum vicesgerentibus permiſſum fuerit. Ex quo textu colligo duo. Primum, quòd tota Correctoris poteſtas pendet a Prouinciali prudenter, & rationabiliter procedente, vt latè probaui *tom. 2. Relig. quæſt. 1. cap. 4. num. 128.* Secundum, quòd hæc poteſtas, quam habet Prouincialis ſuper Correctores, poteſt ab eo tribui cuicunque voluerit. Si ergo poteſt Prouincialis omnem poteſtatem, quam habet ſuper Correctores, ſuo Vicario tribuere, ipſe verò habet ordinariam, ergo poterit ſuo Vicario ordinariam tribuere. 4. Quia in Capitulo Valentino 2. *num.* 10. habetur hoc ſtatutum. *Et ſi poſſint Prouinciales conſtituere Vicarium ſuper Correctorem rationabiliter, vbi neceſſitas exegerit, & pro quanto tempore id expedierit, ob hoc tamen non intendatur, quin ipſi locales Correctores, in quantum ſibi à ſuis ſuperioribus Prælatis, & eorum vicesgerentibus permiſſum fuerit, ſuum ordinarium officium exerceant, iuxta expreſſam Correctorij legem.* Ex quo ſtatuto apertè colligitur, quòd Prouincialis poteſt non ſolum Vicarium ſuper Correctores conſtituere pro emergentibus negotiis, ſed etiam ordinarium. Qui tamen Vicarius ſic conſtitutus non poteſt à dicto Correctore omnino auctoritatem auferre, ita vt non poſſit ſuum officium exercere; illam tamen moderari poterit, ſi caſus occurrerit. 5. Quia quilibet ordinarius poteſt ſuam iuriſdictionem cuicunque voluerit delegare, niſi expreſſe ſit prohibitus à ſuo Superiore; *cap. Cum Epiſcopus, de offic. ordin. in 6. cap. Quòd Sedem, cap. Paſtoralis, de offic. ordin. cap. Licèt, de offic. Vicarij in 6. reg. Poteſt*, quæ eſt 68. *de regul. iur. in 6.* Sed Prouincialis eſt ordinarius, nec reperitur prohibitus dictum Vicarium ordinarium facere. Ergo facere illum poteſt. 6. Quia quæ poteſt Generalis in tota Religione, poteſt Prouincialis in ſua Prouincia, vt conſtat ex dicto textu Correctorij *num.* 106. & aliis multis in Regula, & etiam in priuilegiis Apoſtolicis, vbi eadem poteſtas, quæ datur Generali pro tota Religione, datur Prouincialibus pro ſua Prouincia. Quòd ſi aliquam dare velit, vel Regula, vel Papa Generali, quam non vult dare Prouinciali, illa

expreſsè ſpecificatur. Pro hac opinione adduco P. Paſſarellum, quatenus in margine ad dictum num. Corrector. citat intra iuribus confrontando, *cap. Licèt de offic. Vicarij in 6.* qui eſt Iudex ordinarius, conſtitutus ab Epiſcopo. Et ita ſeruatur in quampluri mis Prouinciis Religionis, prælertim Meſſanæ, vt mihi retulit P. Trimarchi.

3. Noto 3. quòd illa apud nos cenſentur, & ſunt negotia emergentia, quæ vrgent, & premunt, egentque maxima celeritate, nec ad Superiorem commodè recurri poteſt. Ita declaratum eſt *in Cap. Ancnion. 2. num.* 11. Quæ autem iſta in ſpecie ſint, declarat Paſſar. *in Formul. Ordinis, forma* 10. prouiſio ſcilicet circa fugitiuos, & apoſtatas; differentiæ ortæ inter ſubditos, & Superiores ordinarios, caſus incidentes, in quibus ordinarius non prouideret, punitio ordinarij propter ſua demerita, &c.

4. Noto 4. quòd Vicarius conſtitutus pro emergentibus dumtaxat, non præcedit Correctorem, niſi quando cognoſcit, & determinat cauſam emergentem; qua determinata, ſedet in loco ſuo, quia iam ceſſauit iuriſdictio. Nec ſolum præcedit Correctorem, ſed immo debet ab eo benedictionem petere cum foras egreditur, & ſi delinquat poteſt ab eo puniri, ſicut alij fratres; quia tunc nullam iuriſdictionem habet, vt ſuppono; & cum talis deputatio ſit vulneratiua poteſtatis ordinariæ, ſtricte eſt interpretanda, iuxta regulas communes. Quando verò cognoſcit de cauſa emergente tunc præcedit, quia vtitur ſibi poteſtate tradita, & eſt maior ordinario, vndè illum præcedere debet. Ita magiſtraliter Paſſar. *in ſchol. ex Genuenſ. numer.* 25. *& in Formul. Ordin. form.* 10. & habetur expreſsè in *cap. Paſtoralis, modo citan.* Si Vero Vicarius ſit ordinarius, ſemper præcedit; quia ſemper eſt maior ordinario; *cap. Paſtoralis §. Præterea, de offic. ordin.* cum gerat vices Superioris illum delegantis, *cap. Sanè, el. 2. de offic. iudic. deleg.*

5. Noto 5. quòd Vicarius Correctoris maioris in proceſſionibus, & locis publicis præcedit omnes Correctores minores, verbi gratia Vicarius Correctoris Ieſu Mariæ Genuæ præcedit Correctorem Maraſſij, & Neruij in proceſſionibus. Ita declarauit Sacra Congreg. Regul. per ſuas literas datas ad Vicarium Generalem noſtri Ordinis, quæ ſic habent.

AL Molto R. Padre, il Padre Vicario Generale de Minimi, Molto Rever. in Chriſto Padre. Hauendo hauuto ricorſo alla Sacra Congregatione il Correttore del Conuento di S. Luigi di Napoli dell'Ordine di V. P. circa la riſolution pigliata ſotto li 12. di Agoſto proſſimo paſſato, che al Vicario da eſſo deputato in ſuo luogo doueſſero precedere li Correttori delli altri tre Conuenti, quando vanno tutti inſieme ſotto l'iſteſſa Croce, & hauendo eſſo moſtrato (il che non fece nella prima riſolutione) che tanto circa la conſuetudine paſſata, come anco in vigore della Regola, detto Vicario deuè precedere alli Correttori ſudetti, come precede egli medeſimo. Queſti Eminentiſſimi mei Signori hanno ſtimato raggioneuole di recedere da detta prima riſolutione, in modo che nell'auenire l'iſteſſo Vicario preceda alli Correttori ſudetti, ſi come hà fatto ſin'hora. Sopra diche in conformità potrà V. P. dare gl'ordini opportuni, che così l'Eminenze loro m'hanno commeſſo di ſignificarle; è col mezzo della preſente le ne danno l'autorità neceſſaria; Con che io alle ſue orationi mi raccommando. Di Roma adi 9. Decembris 1033. Al piacere di V. P. M. R. Cardinal Ginnetti.

CAPVT VI.

De forma inſtituendi Vicarium mittendum ad Capitulum Generale.

REuerendiſſ. in Chriſto Patri F. N. Ordinis N. Generali, Reuerendiſque admodum PP. Prouincialibus, necnon Venerabilibus Prouinciarum Commiſſis, generalia eiuſdem Ordinis Comitia in Ciuitate N. celebrantibus, F. N. minimus in Prouincia N. Corrector Prouincialis cum reuerentia, atque honore tam debitum quàm deuotum humilis obedientia, ad mortem vſque obſequium. Variis ex ſenectute morbis in noſtro Conuentu N. implicitus, ac impeditus, generali Religionis noſtra Congregationi, aduentura proximè Pentecoſtes ſolemnitate, per vos celebranda, ipſe, vt optabam, nequaquam, valeo intereſſe.. Quo circa P. V. Reuerendiſſ. cæteroſque eiuſdem Capituli Patres maiori, quo poſſum ſtudio, deuotioneque requiro, atque exoro, vt abſentia mea ea de cauſa ſuſcipere dignentur excuſationem. Iure autem meo vtens, vt par eſt. R. P. F. N. harum perlatoris ſcientia, prudentia, probitatique fidens non parum, ipſum in ſpecialem meum Vicarium, & Procuratorem præſentium tenore, ac ſerie deputo, & conſtituo. Plenam eidem generalem, ac liberam idoneas, iuxta Regulam noſtram, Sacros Canones, Apoſtolicas, regulareſque conſtitutiones, vice, ac nomine meo perſonas, tam in Generalem, quam ipſius Collegas, ac Zeloſum, & quoſcumque alios, nemine dempto, Prælatos, Superiores, ac Officiales, quos in præfacto Capitulo fieri contigerit nominandi, & eligendi, cæteraque omnia, & ſingula, quæ per me ipſum, ſi eiſdem Generalibus Comitiis adeſſem, efficere, atque expedire poſſem, efficiendi, expediendique ac ſuper eodem præterea, quo teneor, ipſoque etiam, vt creditur, electionis tempore tenebor, legitimo impedimento, in animam meam, ſi opus erit, ad Canonum formam, iurandi facultatem impertiendo. Ratum quoque, ac firmum perpetuo me habiturum pollicendo, quicquid per huiuſmodi Vicarium meum, & Procuratorem in præmiſſis, ac præmiſſorum quodlibet actum, dictum, geſtum factumque fuerit, vel procuratum. In quorum fidem, &c.

1. Nota 1. quod impedimenta legitima non accedendi ad Capitulum generale, ſunt vocatio ad maius tribunal Papæ, Regis,& cæt. infirmitas, obſidio in aliquo caſtro, ſi eſſet in aliqua Ciuitate impeſtata, ſi detineretur in carcere, ſi deberet tranſire per loca, vbi haberet inimicitias capitales, &c. de quibus *tom. 3. priuil. Regul. cap. 12. num. 5.* & P. Greg. *de elect. cap. 6. num. 8.* Lauor. *de elect. tit. 4. cap. 14. num. 36.* vbi ait, quod impedimentum eſt exprimendum in literis patentibus, quibus conſtituitur Procurator. Quod etiam docet Buëtius ad Mandag. *de elect. cap. 15. verſ. Exprimendo.* Conſtituendus autem Procurator, ſecundum Canones, *cap. Quia propter, §. Illud autem, de elect. & cap. Si quis, §. fin. eodem titulo, in 6.* debet eſſe de corpore Capituli. Cum tamen per Regulam noſtram in *Correct. n. 94.* & *95.* approbatam, & confirmatam ex certa ſcientia ab omnibus Summis Pontificibus, concedatur Prouincialibus, vt quando fuerint legitimè impediti poſſint omnino extraneum ad Capitula ſuas vices gerentem mittere, eſt ſine dubio derogatum præfatis Canonibus. Addito præſertim, quod id eſt conſuetudine ab initio naſcentis Religionis firmatum. Et prætereà, quia *Canon. Si quis, cit.* qui eſt declaratiuus *cap. Quia propter*, non omnino mandat, vt eligendus in Vicarium, & Procuratorem, ſit de corpore Capituli; ſed ſolum id facit in gratiam ipſorum Capitulantium; vnde concedit, quod ipſis volentibus, & conſentientibus, poſſit omninò conſtitui Procurator extraneus, vt dicitur expreſsè *in dicto §. final.* Quare cum noſtri Capitulantes in Regulam conſentire teneantur, tenentur etiam dictum Procuratorem, & Vicarium extraneum admittere, ſi nihil aliud obſtet. Atque ita, multis adductis, vniuerſaliter tenet Caſtell. *de elect. cap. 5. num. 102.* Solùm in hoc caſu facit difficultatem Trid. *ſeſſ. 25. de regul. cap. 6.* vbi dicitur, *Nec in poſterum liceat Prouinciales, aut Abbates, Priores aut alios quoſcunque titulares ad effectum electionis faciendæ conſtituere, aut voces, & ſuffragia abſentium ſupplere.* Sed hæc difficultas reſoluta fuit per Sacram Congregationem Concilij anno Domini 1570. inſtante P. Paſſirello, hoc pacto, videlicet. *Congregatio Concilij cenſuit, ſi ex inſtitutis, ſeu decretis Religionis ſuæ liceat Superioribus abſentibus, & legitimè impeditis, mittere ad Capitulum Generale alium Fratrem, qui tanquam eorum Procurator, ſuo loco, & nomine det vocem in electione, Concilium Tridentinum id non prohibuiſſe.* Hæc declaratio eſt inſerta in Capitulo generali noſtri Ordinis Valent. 4. celebrato *num. 4.* Et illam refert Caſtell. *de elect. cap. 5. num. 98.* & Sigiſm. *de elect. dub. 14. numer. 10.* Rodriquez *tom. 22. qq. regul. quæſt. 51. artic. 6.* ſolùm ergo intelligitur Concilium, quod non liceat electoribus in Capitulis conſtitutis eligere Prouinciales, aut Abbates, & cæt. titulares ad effectum electionis, immo etiamſi prius eſſent electi, & non principaliter ad hunc effectum, non poſſunt dicti titulares vocem habere in dictis Capitulis, niſi ſint titulares perpetui, habentes verò titulos ſuarum Eccleſiarum, à quarum poſſeſſione vi excluduntur, vt ſunt Prouinciales Angliæ, Virganiæ, Hieroſolymæ. Et quo ad ſuppletionem ſuffragiorum abſentium, intelligitur, quod dicti electores præſentes non poſſint, quando aliquis ex electoribus deeſt, nec procuratorem inſtituit, illius ſuffragium ſupplere, vt fiebat antiquitus in Ordine noſtro præſertim, vt conſtat *ex cap. Romæ n. 12. & ex cap. Turon. n. 8.*

2. Noto 2. quod in Ordine noſtro iſte Vicarius mittendus ad Capitulum Generale, debet eſſe de corpore Prouinciæ, quod eſt factum ad conſulendum ſingularum Prouinciarum honori, ne, ſi aliqua extraneum omnino mitteret exiſtimaretur idoneum non habere naturalem. Ita ſtatuitur *in capit. Genuen. 6. num. 24.* Et fuit neceſſarium. Nam alioquin iure communi certum eſt, quod poteſt Prouincialis aliquem ex aliena Prouincia Vicarium eligere, ſi hic conſentiat; per *cap. Paſtoralis, de offic. ord. §. Ad quod,* modò tamen ſit eiuſdem Religionis, & habitus, *per clem. 1. de elect.* Per id, quod dicitur, quod dictus Vicarius debet eſſe de corpore Prouinciæ, intellige, quod debet eſſe localis in illa Prouincia, cuius Vicarius mittitur ad Capitulum, non tamen eſt neceſſe, quod in illa permanſerit per aliquod tempus, cum ſtatutum non dicat. Vnde ſi aliquis haberet, obedientiam Generalis, quæ illum conſtitueret localem in aliqua Prouincia, hic etiam antequam accederet ad illam prouinciam, poſſet eligi in Vicarium Prouincialem illius pro Capitulo generali. Nam eo ipſo, quod eſt localis in illa Prouincia, eſt de corpore illius, & ſubditus ipſius Prouinciali. An verò hoc ſtatutum habeat locum in aliis Vicariis, ſcilicet, an Prouincialis diſcedens ex Prouincia cauſa eundi ad Capitulum generale, vel Romam, & cæt. poſſit relinquere ſuum Vicarium Fratrem, alterius Prouinciæ ſibi non ſubditum. Puto, quod ſic. Tum quod id habet *dictum cap. Paſtoralis, de offic. ord.* Tum quod ſtatutum Genuenſe loquitur ſolum de Vicario deſtinando ad Capitulum generale, quod cum ſit reſtrictiuum iuris communis, & odioſum, non eſt extendendum ad alios Vicarios. Tum quod ita practicari vidi in Prouincia Lombardiæ anno 1610. in qua fuit conſtitutus Vicarius à P. F. Hieronymo Brutturio viro doctiſſimo, Prouinciali dictæ Prouinciæ per ſuum diſceſſum à dicta Prouincia, cauſa eundi Romam ad aliqua negotia, P. F. Bartholomæus Oliuerius Genuenſis, qui erat localis in Prouincia Genuenſi, quæ electio laudata, & approbata fuit ab Illuſtriſ. Cardinali de Cametino tunc Religionis Protectore; de quo habeo certam ſcientiam, quia tunc eram localis cauſa ſtudiorum in dicta Prouincia. Tum denique, quia audio alibi id etiam ſæpè factum fuiſſe.

3. Addunt verò in dicto ſtatuto Genuenſi 6. quod dicti Vicarij ſic conſtituti pro Capitulo generali, non debent ſedere in alienis Prouinciis, per quas tranſeunt, nec in Capitulo generali, in loco debito ſuis Prouincialibus, niſi approbata prius eorum commiſſione. Sed ego in tribus Capitulis Generalibus, quibus interfui tanquam Commiſſus Genuæ, nimirum *Romano 6. & 7. & Barchin. 3. & in cap. Genuenſi 8.* celebrato pro eligendo Generali per obitum Patris Camart, *& in Capitulo Maſſilienſi* vbi interfui tanquam Vicarius Prouincialis Genuæ, vidi ſeruari contrarium, ſcilicet, quod Vicarij Prouinciales ſedent à principio ante approbationem ſuarum literarum in loco ſuorum Prouincialium, & dant votum cũ aliis in nominatione illius, qui habet dictas patentes literas, & literas Commiſſorum legere, ac recipere vota eligendi in Scribam dicti Capituli. Quæ cõſuetudo, cũ ſit legitimè præſcripta, habet vim legis, & ſeruanda eſt; cum præſertim innitatur illi principio iuris, quod. *De proximo accingendus habetur pro accincto, l. Ex eo tempore, ff. de teſtam. milit.* contra quã conſuetudinẽ cum reclamaſſet *in cap. Rom. 6.* me præſente, P. F. Iſidorus à Mayda Commiſſus Etruriæ, Eminentiſſ. D. Cardinalis Callaminus Ordinis Prædicatorum in dicto Capitulo Præſidens, de mandato Sanctæ memoriæ Pauli V. tanquam Viceprotector Religionis in loco Cardinalis Tonti, & declarauit, præfatam conſuetudinem eſſe laudabilem, & obſeruandam; & ſic eam obſeruari mandauit. Vnde hoc iam tranſiit in iudicatum, non obſtante dicto ſtatuto Genuenſi, quod nunquam, quoad hoc, fuit vſu receptum.

4. Præcipitur etiam in dicto ſtatuto *c. Gonuenſ 6. num.* 24. quod dicti Vicarij, peracto ſuæ legationis officio, locum obtineant ſuæ profeſſionis; & eſt conforme Regulæ noſtræ, *num.* 53. quod tamen non vidi ſeruari cum tanto rigore, ſed potius vidi dictos Vicarios, finito Capitulo, ſedere in loco ſuorum Prouincialium in Refectorio, proceſſionibus, & aliis actibus publicis, ac etiam audiui Vicarios nominari, quovſque veniant in ſuas Prouincias; quod etiam poteſt habere fundamentum in iure; nam cauſatum ſapit naturam ſuæ cauſæ; *l. Eius, ff. de oper. liber.* & probat D. Thom. *in 4. d. 20. queſt. 1. art. 3. quæſtiunc. 2.* & potentia cauſæ influit in cauſatum; *l. Manumiſſiones, ff. de iuſt. & iur.* Vnde videtur dictus Vicarius honorandus, propter honorem ſui conſtituentis. Addito, quod Tiraquel. *in tract. de cauſa ceſſante, limit. 15. num. 9.* probat, quod Prouincialis, debitè finito ſuo officio, debet in choro tenere primum locum ob memoriam habitæ dignitatis; *num.* 11. ait, quod offendens Prouincialem, aut Correctorem, ac multò magis Generalem immediatè finito ſuo officio, aut initio præcedentis officij debet puniri, ac ſi illos offendiſſet, quando actu dignitates habebant. Ex quibus colligo non repugnare iuri, quod dicti Vicarij etiam finito Capitulo, locum & nomen retineant, quovſque ad ſuas reuertantur Prouincias; & conſuetudinem, quæ id permittit, eſſe laudabilem, & obſeruandam.

5. Noto 3. quod Prouincialis dictum Vicarium conſtituens, debet eſſe vero, & legitimo impedimento detentus; quia aliquin non admittitur Vicarius, vt probat clarè textus *in cap. Quia propter, §. illud, de elect.* & dicit Lauor. *de elect. cap. 17. n. 35.* Notat autem Boërius ad Mandagot. *cap. 11. verſ. Totum Capitulum,* quòd, ſi Capitulo conſtaret, quod Prouincialis non eſſet infirmus, adhuc poſſet Vicarium admittere. Nam ſicut poteſt admittere omnino extraneum, *cap. Cauſam quæ, de elect.* multò fortiùs poſſet admittere hunc Vicarium, argum. *cap. Paſtoralis, §. Item cum totum, de offic. deleg.* Et in hoc ſufficit, quod maior pars conſentiat, licet minor pars contradicat, & ſe offerat probare, quod Prouincialis non ſit infirmus. Ita Mandagot. *loc. cit.* & Innocent. *in dicto cap. Quia propter, de elect. num. 13.* Caſtell. *de elect. cap. 5. num. 95.* Sed Panorm. *in dicto cap. Quia propter, §. illud, num. 4.* quem ſequitur P. Greg. *de elect. cap. 6. num* 8. & Lauor. *loc. cit. n. 38.* putant, quod ſi vnus contradicat, non poteſt maior pars admittere illum Vicarium datum à non legitimè impedito. Nam ſicut non poſſunt omnes de Capitulo, vno contradicente, admittere extraneum, *cap. Scriptum de elect.* ita, vno contradicente, non poſſunt admittere Procuratorem non impediti, quia is pro extraneo habetur. Sed ego primæ opinioni adhæreo. Nam in Capitulis communiter ſtatur maiori parti; *cap. cum in cunctis, de his, quæ fiunt à maior. &c.* Nec valet ratio contraria; nam penitus extraneus debet ab omnibus admitti, quia ſingulorum ſuffragium per illius admiſſionem minus valet, & quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. At falſum eſt, quod hic ſit omnino extraneus; cum enim repræſentet illum, qui eſt de corpore Capituli, non poteſt penitus extraneus dici. Quod autem deſit legitimum impedimentum, quod eſt conditione neceſſaria, facit, vt Capitulum non teneatur illum admittere: quæ conditio, ſi adeſſet non poſſet illum reijcere. Quare cum prohibitio, quod nullus, qui non ſit legitimè impeditus, poſſit ſuas vices alteri committere, ſit indicta in fauorem Capituli, poteſt Capitulum, quod in maiori parte conſiſtit, illi renuntiare, & dictum Vicarium admittere, contradictione minoris partis non obſtante.

6. Noto 4. quod per dictum Vicarium, vel per Prouincialem in literis patentibus debet tali impedimento iuramentum præſtari, ſi Capitulum illud exigat, quia non credit propoſitum impedimentum. Verum quidem eſt, quod Capitulum, ſeu maior pars illius, poteſt dictum iuramentum remittere, & ſimplicis Prouincialis dicto credere. Quare Vicarius in Capitulo, ſi non exigatur, non tenetur iuramentum præſtare; ſi autem exigatur, iurare tenetur hoc pacto, videlicet *Iuro, quod Prouincialis N. infirmitate detentus non potuit ad præſens Capitulum accedere.* Nec eſt neceſſarium aliud teſtimonium Medici, aut Chirurgi. Nam dictum impedimentum optimè per iuramentum probatur, vt Maſcard. *de probat. concluſ.* 884. *num.* 1. Barboſ. *cap. Quia propter, de elect. num. 37.* Atque ita Innocent. *in dicto cap. Quia propter, n. 13.* Mandag. *de elect. cap.* 11. vbi Boër. Lauorius *de elect. c. 17. n. 37.*

7. Noto 5. quod Prouincialis poteſt, ſi velit, per ſe iurare, quod tali eſt impedimento detentus, & tunc in forma omittenda eſt illa clauſula. *Ac ſuper, &c. iurandi facultatem, &c.* vſque ad illam, *Ratum, &c.* Et in fine dictarum literarum poſt illa verba, *Ratum, &c.* vel *Procuratum*, addenda eſt clauſula ſequens: *Iuro inſuper ad hæc Sancta Dei Euangelia, quæ corporaliter tango, prædicto impedimento me detineri, eoque etiam cenſeo electionis tempore detinendum.* Et tunc aduerte, quod de tali iuramento debet Vicarius literas teſtimoniales Fratrum ad Capitulum ferre, alioquin non tenebitur Capitulum dictum Vicarium admittere, vt docet Mandagot. *de electione, part. 1. cap. 11. in fine,* & Boër. *cap. 59. ad dictum Mandag. form. 6. in fine.* Hæ autem literæ poſſunt fieri à Correctore, & Senioribus hoc pacto, *Nos infraſcripti Corrector, & Seniores Conuentus S. N. de N. fidem facimus per præſentes, & atteſtamur omnibus, & quibuſcunque, Adm. R. P. F. N. Prouincialem N. lecto decumbentem, tactis Scripturis Sacris, iuraſſe, quod infirmitate detentus ad Capitulum Generale accedere nequit, quodque eadem ſe infirmitate credit tempore celebrationis præfati Capituli detinendum. In quorum fidem, &c.*

8. Noto 6. quod vbi Prouincialis non iurat per ſe, neceſſe eſt, quòd in literis patentibus ponat illam clauſulam, *ac ſuper, &c. iurandi, &c.* Nam alias non poſſet Procurator iurare, niſi haberet ſpeciale mandatum; & ſic non teneretur Capitulum illum admittere. Ita Boër. ad Mandag. *part. 2. c. 54. form. 6. verſ. Ac iurandi*; Rota apud Farinac. *part. 2. deciſ. 196. num. 5. & 6.* Et quod quis poſſit per alium iurare, conſtat; quia qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur. Et probat multis Boër. ad Mandag. *p. 1. cap. 11. verſ. Committat,* & fusè Sanchez 3. *in decal. c. 13. à n. 17.*

9. Aduerte autem, quòd iuramentum de meliori eligendo debet præſtari à Vicario, nomine proprio. Cum enim ſit datus cum generali mandato, non poteſt in animam Prouincialis iurare, qui neſcit, quis ſit eligendus; & ideò iurare non poteſt de melioritate, nec conſequenter poteſtatem facere ſuo Vicario iurandi, Videatur Sanch. *loc. cit. num.* 19. *&* 20. vbi ait, non eſſe licitum Prouinciali dare facultatem generalem ſuo Vicario præſtandi quodcunque iuramentum nomine ſuo. Et in ſpecie, quòd dictus Vicarius teneatur hoc caſu iurare nomine proprio tenet Sigiſm. *de elect. dub. 26. n. 7.*

10. Noto 7. quòd ſi poſt præſtitum iuramentum, & admiſſionem dicti Vicarij ad Capitulum, nemine contradicente, & etiam poſt ſecutam electionem, aliquis de Capitulo nullitatem velit impedimenti probare non eſt audiendus. Quia ex quo quis ſemel iurauit, delato ſibi iuramento, non eſt amplius

de

de iſto iuramento quærendus : *leg. Non erit, §. Dato, ff. de iur. iur.* nam iuramentum eſt finis omnis controuerſiæ ; *cap. Etſi Chriſtus, de iur. iur.* Item ſi dictus Vicarius abſque iuramento fuit admiſſus, non poteſt poſt electionem ſecutam, quis probare, quòd Prouincialis non erat impeditus, nam cenſentur illi de Capitulo iuri ſuo renunciaſſe, illum ſine iuramenti delatione admittendo ; Innoc. *in cap. Quia propter, de elec. num.* 12. Lauor. *de elec. cap.* 17. *numero* 39 *&* 40.

11. Noto 8. quòd Vicarius electus à Prouinciali legitimè impedito, debet neceſſario à Capitulo admitti, alioquin irritanda erit electio, ipſo ſuam iniuriam proſequente. Nam, ex quo ; Prouincialis intereſſe non poteſt, de iure eſt, quòd poſſit conſtituere Procuratorem ; *cap. Quia propter, § Illud, de elec.* Vnde ſi Procurator non admittatur, cenſetur Prouincialis contemptus, & tanquam talis poteſt electionem irritare ; *cap. Quod ſicut, cap. Bonæ el. 2. de elect.* Ita Mandagot. *de elect. pars.* 1. *cap.* 10. vbi Boër. *verſ. Tenetur*, Sigiſmund. *de elect. dub.* 14. *num.* 3.

12. Et aduerte, quòd Prouincialis, quando facit Vicarium, non debet eſſe excommunicatus, ſuſpenſus, aut interdictus, aut priuatus. Nam alioquin Vicarius non eſſet admittendus ad Capitulum. Quia abſurdum eſt illos Procuratores admitti, quorum repellerentur auctores, ſi eſſent præſentes ; *cap. Licet, de teſtib.* Ita Boer. ad Mandag. *cap.* 10. *verb. Impeditus, & verb. Intereſſe.* Caſtel. *de elec. cap.* 5. *num.* 91. Et Mandagot. *ibid. verb. Excommunicatus* aduertit, quòd excommunicatus, ſuſpenſus, aut interdictus non poteſt conſtitui Vicarius.

13. Aduerte etiam, quòd dictus Vicarius eſt conſtituendus cum generali mandato ad eligendam perſonam idoneam, non cum ſpeciali ad eligendam talem perſonam. Quia tunc votum non poſſet eſſe ſecretum, vt requirit Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 6. Et ita declarauit Sacra Congr. Concilij, vt refert Garcias *de benef. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 200.

14. Noto 9. quòd iſte Vicarius, ſeu Procurator, ſi habeat ſpeciale mandatum, poteſt alium conſtituere, ſi ipſe eſſet impeditus, immo etiamſi impeditus non eſſet. Nam tunc intelligetur conſtitutus à Prouinciali. Ita Mandag. *de elec. part.* 1. *cap.* 15. vbi Boër. *verb. Speciali.* Et addit Mandagot. quòd dictus Vicarius, etiamſi non habeat ſpeciale mandatum de ſubſtituendo, ſi fuerit impeditus, poteſt adhuc ſubſtituere. Quia in Procuratore non videtur ſpecialiter electa induſtria perſonæ, vt dicit Boërius *loc. cit. verb. Non valeret, & verb. Subſtituere* ; & Caſtell. *de elect. cap.* 5. *num.* 102. *verſ. Procuratur.* Et aduerte, quòd in Ordine noſtro iſte modus ſubſtituendi cum ſpeciali mandato obſeruatus eſt *in cap.* 4. *Relig. Turonen. num.* 4.

15. Noto 10. quòd in Ordine noſtro Commiſſi electi à Prouinciis, vel Conuentibus pro Capitulo Generali, vel Prouinciali, non ſolent alium ſubſtituere, per longam Religionis conſuetudinem, quæ ſeruanda eſt, vt docent Caſtell. *de elec. cap.* 5. *num.* 99. Sigiſmund. *de elec. dub.* 14. *num.* 11.

16. Noto 11. quòd ſi Prouincialis moriatur antequam eius Vicarius ſit admiſſus à Capitulo, non poteſt amplius admitti, quia illa poteſtas morte expirat concedentis. Poſſet quidem admitti à toto Capitulo, nemine diſcrepante, tanquam extraneus ; & hoc, non obſtante ſtatuto facto *cap. Romano* 6. *ſeſſ.* 14. *dub.* 1. vbi ſtatuitur, quòd extraneus non admittatur, niſi in caſu dubio. Nam hic, cum habuerit mandatum Prouincialis, laboremque itineris ſuſtinuerit, & expenſas, naturalis pietas ſuadere videtur, quòd ſaltem ob gratificationem admittatur. Addito, quod Prouincia, cuius eſt Vicarius, videtur non poſſe priuari iure, quod habet in electione Generalis. Quare, etiam ſtante dicto ſtatuto in ſuo rigore, cum res videatur aliquanto dubia, videtur poſſe admitti. Verum quidem eſt, quod ſi Capitulum, & Vicarius ignorabant mortem Prouincialis, electio inde ſecuta valida eſt, vt probat Sigiſmund. *de elec. dub.* 14. *numero nono.* Si verò ſciatur mors Prouincialis poſtquam Vicarius fuit admiſſus ad Capitulum, etiamſi electio nondum ſit facta, non poteſt amplius dictus Vicarius eijci ; quia res integra non eſt ; iuxta ea, quæ dixi *tom.* 3. *priuileg. Regular. cap.* 4. *num.* 10.

17. Noto 12. quòd electus in Prouincialem alienæ Prouinciæ à propria, ac naturali, in qua, & habitum recepit, & permanet, finito Prouincialatu, abſque vlla licentia Generalis poteſt ad propriam Prouinciam, vnde venit, redire. Tum exemplo Zeloſi, Collegarum Generalis, ac Generalis ipſius, tum Viſitatoris, ac Vicarij Generalis. Tum quia ceſſante cauſa, naturaliter ceſſat etiam effectus, *cap. Cum ceſſante, de appellat.* Cauſa autem moræ in hac Prouincia eſt Prouincialatus, qui cum iam ceſſarit, ceſſat naturaliter ipſa mora. Tum quia, *quòd ob gratiam alicuius conceditur, non eſt in eius diſpendium retorquendum, regul. Quod ob gratiam*, quæ eſt 61. *de regul. iuris in* 6. Tum quia ita ſeruatur in Religione noſtra, & in facti contingentia, ita mihi retulit, ſe feciſſe P.F. Ignatius Orenghus à Neapoli, cum fuiſſet ex Prouincia propria Neapolitana aſſumptus in Prouincialem Apuliæ. Ita etiam ſeruauit P.F. Athanaſius à S. Philippo, cum ex Prouincia Panormi propria fuit vocatus ad regimen Prouinciæ Meſſanæ ; vt mihi retulit Trinacrius. Et à me conſulti Viri docti ita de iure fieri poſſe reſponderunt. Nec obſtat, quòd Corrector electus in alieno Conuentu ab illo in quo ordinariè reſidet, finito Correctoriatu, indigeat licentia ad redeundum ad Conuentum proprium. Quia Corrector electus non vadit ad Conuentum ſuæ electionis abſque confirmatione Prouincialis cum definitorio, & eſt ſubditus Prouinciæ. Et localitates in Prouinciis fiunt ſingulis annis. Limito tamen prædicta, niſi Prouincialis functus officio, recepiſſet aliquod officium in illa Prouincia, v.g. definitoriatum, &c. nam tunc per receptionem illius officij fieret ſubditus Prouinciæ, & cenſeretur ceſſiſſe iuri ſuo. Vt etiam conſulti viri docti reſponderunt.

CAPVT VII.

De Forma inſtituendi Vicarium per diſceſſum Prouincialis à Prouincia cauſa accedendi ad Capitulum Generale, vel alias.

FRater, &c. *Commiſſum nobis gregem, qui teneras quotidie in viridi Religionis prato cæleſtium meditationum depaſcitur herbas, & pia vita ſtudio bonorum operum fructu inceſſanter deſudat, paſtoralis, ſollicitudinis auxilio prouidè dirigi, & circumſpectè decet ſic cuſtodiri, vt ſi neceſſitate, ac pietate, vtilitateve communi ſuadente, Paſtorem ab eo intuitum auertere contingat, vel diſcedere, abſque fide tamen, ac ſollicito non relinquatur cuſtode, qui ſua auctoritate, atque opera ſuper cuſtodias gregis inui-*

gilet, ne maligno quopiam obtutu faſcinentur agni, oueſque à lupo, mactentur, neve arietes lateribus, ac humeris in mutuum exitium impingant, & , quod deteſtabilius eſt, minores alios Paſtores cornuum rebellione aggrediantur. Cum itaque ad generalia Comitia, in Ciuitate N. proximè celebranda, ex officij noſtri debito nos proficiſci oporteat, ne cura noſtra commendatus grex, Paſtoris abſentia, diſpergatur, vel inſolito quopiam crucietur morbo, vices noſtras alteri cogimur demandare. Quamobrem præfati Patris prudentiæ, morumque integritati, quam maximè fidentes, Vicarium noſtrum Prouincialem ipſum damus, eligimus, & conſtituimus. Omnem noſtrum, tam in temporalibus, quàm ſpiritualibus ſuper Fratribus, & Sororibus, ac vtrorumque Monaſteriis, carcerandi, excarcerandi, proceſſus formandi, definiendi, præcipiendi, excommunicandi, abſoluendi, cæteraque omnia, quæ per nos ipſos facere poſſemus, etiamſi noſtrum requirerent ſpeciale mandatum, faciendi auctoritatem eidem impertientes. Hanc noſtram præterea facultatem in caſibus emergentibus in totum, vel in partem, quoties opus fuerit, ſubdelegandi, ipſimet facimus poteſtatem. Omnibus demum, ac ſingulis Fratribus, & Sororibus, tam Superioribus, quam ſubditis noſtræ Prouinciæ ſub Sanctæ Obedientiæ merito præcipientes, vt præfato Patri, tanquam noſtro Vicario, promptè obediant, humiliterque pareant, ac debito quoque eum honore, ac reuerentia venerentur. In quorum fidem, &c.

1. Nota circa illam clauſulam. *Hanc noſtram præterea facultatem, &c. ſubdelegandi, &c.* quòd ibi poſita eſt ad abundantiorem cautelam: cum tamen non ſit neceſſaria. Nam veriſſimum eſt, quòd Prouincialis eſt Iudex ordinarius, qui iure proprio habet poteſtatem ſuam auctoritatem delegandi; *cap. Cum Epiſcopus, de offic. ordin. in 6.* Verum etiam eſt, quòd delegatus non poteſt ſubdelegare, *leg. fin. ff. de offic. iudic. deleg.* Et ſimiliter verum eſt, quòd ſi Iudex ordinarius deleget aliquem ad vniuerſitatem cauſarum, iſte ſic delegatus reputatur, quaſi ordinarius. Atque ita poteſt cauſam particularem ſic delegare, non tamen vniuerſalem iuriſdictionem in alium transferre. Ita cum multis probat Sanchez *libro 3. de matrimon. diſp. 31. num. 2. & 3.* Barboſ. *in cap. Cum cauſam, de appellat. num. 5.* Tunc autem Iudex dicitur delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, cum eius commiſſio eſt vniuerſalis, vt Sanch. *num. 4.* At in caſu noſtro Vicarius eſt delegatus ad vniuerſitatem cauſarum. Ergo poterit per hanc doctrinam in caſu particulari alium delegare; non poterit tamen alium Vicarium cum totali ſibi tradita auctoritate facere, & illum ſuo loco ſubſtituere, ſi illi eſſet opus Prouincia exire. Quare illa clauſula abondat. Eſt tamen neceſſaria, ſi Vicarius vellet Prouincia egredi ad aliqua negotia. Nam datus cum illa clauſula poſſet egredi, & reuertens ſuum reſumere Vicariatum.

CAPVT VIII.

De Forma inſtituendi Vicarium, qui præſideat in Capitulo definitorio, quando Prouincialis illi adeſſe non poteſt.

Reuerendis Patribus Capitulum definitorium in Conuentu S.N. de N. die 29. Septembris celebrantibus F.N. in Prouincia N. Prouincialis Spiritus Sancti gratiam, & conſolationem. Irreparabilibus detenti negotiis, non poſſumus vt officij noſtri ratio exigebat, Capitulo definitorio intereſſe; nè illud tamen acephalum remaneret, Venerabilem P.F.N. Concionatorem eximium, atque in Theologicis diſciplinis, negotiiſque Religionis verſatiſſimum, vtrumque tandem, cuius prudentiæ, integritatique non parum fidimus, noſtrum præfati Capituli Vicarium Prouincialem elegimus, & conſtituimus; eique ſic electo, & conſtituto dedimus, vt per præſentes literas patentes damus, omnem noſtram tam in temporalibus, quam ſpiritualibus ea lege, ac fine auctoritatem, vt in prædicto aim rum Capitulo præſidere, præcipere etiam, excommunicare, & abſoluere, Correctores inſuper aſſignare, ac transferre, electoſque prout de iure, caſſare, & caſſatorum loco alios eligere cæteraque demum, quæ per nos ipſos facere poſſemus etiamſi ſpeciale noſtrum exigerent mandatum, efficere valeat, ac poſſit. Omnibus, & ſingulis in eodem Capitulo vocem habentibus Patribus, necnon præcipientes, vt, præfato Patri, tanquam noſtram perſonam repræſentanti, debitum honorem impendant, ac reuerentiam. Et Dominus vos benedicat, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. In quorum fidem, &c.

CAPVT IX.

De Forma inſtituendi Vicarium Prouincialem in Capitulo Prouinciali, quando Prouincialis illi intereſſe non poteſt.

Reuerendis PP. Correctoribus, & Commiſſis, cæteriſque in Conuentu S.N. de N. Ordinis Minimorum Prouinciale Capitulum celebrantibus F.N. Minimus Prouincialis, ac ſeruus humilis, pacem, charitatemque perpetuam, ab eo, qui charitas eſt. Grauiſſimis pedum doloribus conſtricti, præſentiam noſtram, atque operam, vt pars erat, præſenti Prouinciali Capitulo minimè poſſumus exhibere. Quo plurimum ſanè dolemus, ac ingemiſcimus. Dei tamen, cuius nutu cuncta reguntur, nec poſſumus, nec volumus obſiſtere voluntati. Ne vobis igitur abſentia noſtra ſit oneri, huicque Prouinciæ detrimento P.F.N. viri quidem omni ſcientiarum genere conſpicui, rebuſque gerendis inſtructiſſimi prudentiæ, experientiæ, ac doctrina fidentes, noſtrum eundem Vicarium Prouincialem

uincialem, & præfati Capituli Præſidem elegimus ac deputauimus, vt hiſce noſtris eligimus, ac deputamus. Omnem noſtram illi, tam temporalem, quam ſpiritualem, Capitulum præfatum videlicet congregandi, habilitandi, eligendi, correctoresque aſſignandi, ac transferendi, præcipiendi quoque, excommunicandi, abſoluendi, cæteraque præterea, quæ per nos ipſos, ſi eſſemus præſentes, facere poſſemus, etiamſi noſtrum requirerent ſpeciale mandatum, faciendi auctoritatem largientes. Quicquid etiam per eundem noſtrum Vicarium in præſenti Capitulo geſtum, factumque fuerit, ratum, ac firmum omnino habituri. Sub Sancta obedientiæ merito omnibus, ac ſingulis præmemorati Capituli Patribus, nec non eiuſdem Conuentus Superiori, ac Fratribus præcipientes, vt eumdem Patrem, tanquam noſtrum Vicarium, debito honore, & reuerentia proſequantur. In quorum fidem, &c.

CAPVT X.

De Forma inſtituendi Vicarium Generalem in Capitulo Generali, quando Generalis ad illud accedere non poteſt.

R*Euerendis Admodum Patribus Prouincialibus, & Commiſſis, aliiſque ſingulis in Conuentu S. N. de N Generale Ordinis N. Capitulum celebrantibus F. N. eiuſdem Ordinis Generalis indignus, ac ſeruus humilis Sancti Spiritus gratiam & aſſiſtentiam. Publicas, atque communes Eccleſiæ Catholicæ vtilitates, aliis noſtræ Religionis commodis præferendas eſſe, tatis ratio poſtulat, ac requirit. Plurimis igitur Romanæ Sedis, Chriſtianæque Reipubl. cauſa, tam ſuſceptarum, quam inſtitutarum rerum oneribus, aduerſa præſertim valetudine, implicati, eo reducti ſumus, vt præſentibus Comitiis Generalibus, iuxta paſtoralis officij debitum, nequaquam poſſimus intereſſe. Quamobrem, ne diſpendium aliquod ex noſtri abſentia Religionem ſubire oporteat, neve monſtrum ſine capite Cœtus ſacer appareat, idoneum Patrem, qui vice noſtra ibidem fungatur, cogimur deſtinare. Cum autem R. P. F. N. Prouinciæ noſtræ N. Collega Prouincialis, ac Definitoris, Theologi, Concionatoriſque eximij, virique planè ſpectatiſſimi, conſilium non ſemel, integritatem, ac fidem, & in rebus arduis, maximiſque negotiis auctoritatem, non ſine magno Religionis emolumento, ac laude experti ſumus, eumdem propterea generalem noſtrum Vicarium, ipſiuſque Capituli Præſidem, ac Rectorem eligendum, conſtituendumque exiſtimauimus, vt præſentium vi eligimus, & conſtituimus. Omnem noſtram proinde, qua fungimur, tam in temporalibus, quam ſpiritualibus, prædictum videlicet Capitulum congregandi, habilitandi, eligendi, ſtatuendi, præcipiendi, excommunicandi, ſuſpendendi, & abſoluendi, cæteraque etiam, quæ per nos ipſos fieri poſſent, ſi præſentes eſſemus, etiamſi noſtrum requirerent ſpeciale mandatum, ac maiora expreſſis exiſterent, faciendi auctoritatem, facultatemque eidem concedentes: Omnes inſuper, ac ſingulas electiones, omniaque & ſingula acta, & ſtatuta, quicquid etiam in prædicto Capitulo per huiuſmodi noſtrum Vicarium, actum factum, deciſum, ſtatutumque fuerit, ratum, ac firmum habituri. Cunctis præterea, ac ſingulis Prouincialibus, & Commiſſis, necnon aliis in præfato generali Capitulo exiſtentibus, omnibuſque & ſingulis prætactis Conuentus Superioribus, ac Fratribus ſub Sancta Obedientia merito, præcipientes, vt præmemorato Patri, tanquam noſtro legitimo Vicario, nos que ipſos repræſentanti, promptè obediant, humiliter pareant, debitumque honorem impendant, ac reuerentiam. Demum verò Capituli eiuſdem Patribus vniuerſis pacem, charitatemque, & in bono concordiam ſic commendamus, ſicque eos ad obſequium, operamque ſuam communi parenti exhibendum cohortamur, vt ſolum Deum, Religioniſque bonum, quouis ſiniſtro liuore ſecluſo, purè, ac ſyncerè ſpectantes, tali ſponſo matrem ſuam in cuſtodia, & ſolatio committant, qui eam, non quidem in hoſtem ipſius excidium moliendo, vel in ſeruam, & ancillam tyrannicè opprimendo, vel in pellicem furaticariè, quæ ſua ſunt tantùm quærens, adhærendo, ſed in legitimam, chariſſimamque ſponſam accipiat, debitis eam ſubſidiis confouendo. Si ſecus egerint, alienis peccatis communicantes, à grauiſſima culpa futuros promittimus non immunes. In quorum fidem, &c.*

1. Nota, quod in iſtis tribus vltimis formis omiſſi poteſtatem iurandi; quia, cum impediti ſint Superiores, & capita Capitulorum, de quibus non facilè præſumitur, quòd velint leui de cauſa à Capitulo abeſſe, poteſt Capitulum ſimplici eorum dicto abſque iuramento credere. Si autem dubitaret, quòd nollet Capitulum credere, deberet illa clauſula apponi, vt dictū eſt *ſupra cap.* 6. Et de hoc præſertim poteſt eſſe dubium in Capitulo generali, cui minus conſtare poteſt de impedimento. Nam in Capitulo Prouinciali, aut definitorio, cum Prouinciæ non ſint, præſertim in Ordine noſtro, multum amplæ, dictis Capitulantibus facilè conſtare poteſt de impedimento Prouincialis, & ſic poterunt ſimplici Prouincialis dicto credere.

LITERA Z.

CAPVT PRIMVM.

De forma confirmandi Zeloſum.

FRATER *N. Ordinis Minimorum Generalis. Adm. R. P. F N. eiuſdem Ordinis Zeloſo ſalutem. Cum ex ſingulorum Patrum, qui ad Generalia Comitia Lugduni proximè die 24. May anni 1633. celebrata conuenere, ſyngraphis propriis obſignatis literis cognouerimus, te in Zeloſum, ac generalem totius Religionis Procuratorem, vnanimi planè, ac ſingulari Patrū aſſenſu, & gaudio aſſumptum fuiſſe, facere*

non potuimus, quin egregias animi tui dotes, ſcientiam, prudentiam, ac eloquentiam, necnon in agendis peritiam, præclaraque tandem merita tua ſatis, ſuperque agnoſcentes, ob tam bonam electionem ſacro, ac Religioſo Senatui immortales agendo gratias, incredibili lætitia exultaremus. Nec ſanè immeritò. Vrbem namque, & copioſum adeò ex officij tui adminiſtratione in Religionem totam ſperamus fructum, ac decus promanaturum, vt te Zeloſo, ad cumulatum ipſius virorem, & gloriam nil amplius exoptari poſſe videatur. Quamobrem, cum ad nos tanquam ſupremos Religionis Paſtores, Zeloſi ſpectet confirmatio, quò validius prætactum munus obire valeas, eiuſmodi aſſumptionem tuam, electionemque laudamus, approbamus, & in benemeritum Zeloſum, generalemque Procuratorem harum ſerie, ac vi confirmamus. Omnibus iis gratiis, & fauoribus, prærogatiuis etiam, priuilegiis, ac exemptionibus frui, & gaudere poſſe decernentes, quæ per noſtras dudum conſtitutiones, & priuilegia Apoſtolica cæteris aliis eiuſmodi Zeloſis, ac Procuratoribus conceſſa fuiſſe dignoſcuntur. Ita ſcilicet, vt omnium Religionis noſtræ Prouinciarum, Conuentuum quoque, ac ſi ſpeciale, plenum, ac liberum ad eas mandatum accepiſſes, in Romana Curia, & vbicumque agere valeas, ac expedire. Ad hæc etiam concedentes, vt ad beneplacitum tuum Socium ſeligere poſſis, & aſſumere, eundemque aſſumptum pro libito mutare, qui tibi ad Religionis negotia promptè, alacriter, efficaciter, ac expeditè peragenda præſto ſit, inſeruiat, ac fideliter obſequatur. Quem porrò Socium ſic aſſumptum à Correctoris poteſtate prorſus eximentes; tuæ dumtaxat iuriſdictioni in omnibus, ac per omnia, in contrarium non obſtantibus quibuſcumque, ſubeſſe volumus, ac ſubiacere. In quorum fidem, &c.

CAPVT II.

De forma inſtituendi Zeloſum loco defuncti.

FRater N. Ordinis Minimorum Generalis. Cum acerbiſſimo, atque in opportuno obitu fel. mem. R. P. F. N. noſtri olim Ordinis Zeloſi, ac Procuratoris in Generali Romæ Capitulo die 10. Menſis Maij anni 1633. proximè celebrato aſſumpti, Zeloſatus officium vacauerit, ac ſucceſſoris electio ad nos, & Collegas noſtros, iuxta Ordinis ſanctiones, pertineret, nos Lugduni in noſtro S. N. Conuentu die 20. Iunij eiuſdem anni prætacti Zeloſi obitus habita notitia, ne ob diutinam prædicti officij vacationem, detrimentum aliquod, tam in temporalibus, quam ſpiritualibus Religio noſtra pateretur, die 24. eiuſdem menſis, præmiſſis de iure præmittendis, ad noui Zeloſi electionem in aula Capituli deuenientes, P. F. N. Theologum, & concionatorem, plurima in agendis experientia, prudentiaque ornatum, Religioniſque Zelo maximè conſpicuum ad eiuſmodi munus elegimus, & cooptauimus. Cui quidem ſic electo quæcumque eiuſdem Religionis negotia, tam in Romana Curia, quam alibi, vt Regulà, & Regularia ſtatuta noſtra diſponunt, curandi, ac pertractandi auctoritatem, facultatemque conceſſimus, vt per præſentes concedimus, & impartimur. Omnes eidem præterea gratias, ac præeminentias, prærogatiuas quoque, & priuilegia largientes, quæ aliis eiuſmodi Zeloſis, & generalibus Ordinis Procuratoribus concedi ſolent, ac impartiri. Ad hæc etiam concedentes, &c. vt ſupra vſque ad finem, capit. præcedentis, mutatis mutandis.

1. Noto 1. quod omnis electio iure communi, antequam electus ſe in adminiſtratione ingerat, eſt confirmanda; *cap. Qualiter, cap. Poſtquam, de elect. cap. Cum eam dudum, de præbend. cap. Auaritia, de elect. in 6.* ſed prædicta capita, & alia de hac materia tractantia intelligi videntur de electionibus ad dignitates habentes iuriſdictionem in temporalibus, & ſpiritualibus, vt conſtat ex citatis capitibus. Cum ergo officium Procuratoris generalis, & Zeloſi nullam iuriſdictionem habeat neque in temporalibus, neque in ſpiritualibus, vt conſtat *ex cap. Auenion. 2. num.* 11. Sed ſolùm habeat quaſdam prærogatiuas, non videtur egere confirmatione, ſicut de facto dicti Procuratores generales non confirmantur, At nihilominus dicendum eſt, Zeloſatum indigere confirmatione in Ordine noſtro. Tum quia, licet iuriſdictione careat, habet tamen multas, & magnas prærogatiuas, & præeminentias, vt videbimus; vnde perſonatum dicit; perſonatus autem, & dignitas pari paſſu procedunt, *capite primo, § Sed ſi, de elect. in 6.* Tum quia eligitur à toto Capitulo generali, vt Generalis, & Collegæ. Et meritò. Cum enim habeat omnium negotia tractare, conuenit, vt ab omnibus ſaltem virtualiter eligatur, iuxta *regul. 29. de regul. iur. in ſexto*, vbi dicitur. *Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.* Tum quia in *Cap. Generali Turonenſi, num.* 16. Zeloſus ibidem electus dicitur confirmatus, & in noſtro Formulario habetur forma confirmationis Zeloſi, *forma* 16. Ex qua conſtat, quòd à principio Religionis Zeloſi confirmabantur. Quare officium Zeloſatus eſt officium electiuum, nec poteſt à Zeloſo per quemcumque amoueri ſine grauiſſima, & vrgentiſſima cauſa, iuxta naturam officiorum electiuorum, de quibus Gonzal. *ad regul. 8. cancell. gloſſ. 19. à num.* 12. & Sigiſmund. *de elect. dub. 49. à num.* 1. Ad id autem, quod dicitur, Zeloſi electionem non confirmari de facto. Reſpondeo id non procedere, quia dicta electio confirmatione non egeat, ſed quia communiter electio illa fit in Capitulo generali, præſente Generali, ad quem, vt ad Superiorem immediatum pertineret confirmatio, vt dixi *tomo primo Relig. quæſt. 1. c. 31. § 21.* Vnde is eligens cum aliis, cenſetur eo ipſo confirmare. Nam quando ad eligentem ſpectat electio, & confirmatio eodem iure, vt in caſu, de quo agimus, ſi Generalis, vt Generalis eligit, & vt Generalis confirmat, tunc illo caſu eo ipſo, quòd eligit,

confirmare

confirmare videtur, vt docet Gloſſ. *in cap. Vt circa, verb. Electiones, & in capit. 1. verb. Prouiſionem, de elect. in 6.* P. Gregor. *de elect. cap. 19. num. 5.* & in caſu noſtro Sigiſmund. *de elect. dub. 116. numer. 6.* Tamburin. *de iure Abbatum, diſp. 6. quæſt. 2. num. 4.* & alij apud ipſos.

2. Ex quibus etiam ſolui poſſe videtur illa quæſtio, quam, vt ſoluerem, me inſtarunt Lectores noſtri Collegij Ieſu Mariæ Genuæ, nimirum, Quo iure poſſint Fratres locales vnius Conuentus electionem Correctoris facere *die 15. Septembris*, & deinde, ſi aliqui, vel etiam omnes ex iſtis, Definitores exiſtant, poſſint eandem electionem confirmare in die Sancti Michaëlis *die 29. Septembris*, quo Capitulum definitorium celebratur. Et cur etiam Collegæ Prouincialis in dicta Correctoris electione non habeant votum in Conuentu, in quo localiter commorantur. Nam reſpondeo, quod Fratres locales iure proprio, ratione ſcilicet localitatis, & habilitatis, eligunt Correctorem *die decimaquinta Septembris*, cum Superioris localis electio ad Fratres Conuentuales pertineat; *cap. Abbatem, 5. & 5. 58. quæſt. 2. capite primo de elect.* & in Regula noſtra *numero 49.* & in Correct. *num. 103.* Iure verò delegato, ſcilicet D. finitoriatus confirmant *die 29. eiuſdem menſis.* Quæ iura, cum ſint diuerſa, in vno, eodemque ſubiecto ſuſtinentur, vt Sigiſmund. *de elec. dub. 119. numero 4.* Collegæ verò Prouincialis, cum ſint exempti à iuriſdictione Correctoris, nec faciant Collegium cum ipſo, nec poſſint propriè dici de Capitulo, nec in illo vocales, non poſſunt ad electionem Correctoris ingredi, quæ ad ſolos locales, & vocales conuentales ſpectat. Nec refert, quòd ingrediantur alia Capitula Conuentualia, vbi tractatur de negotiis Conuentuum, in quibus reſident, iuxta ſtatutum *cap. Genuen. 3. numero 6.* Nam, vel dicendum eſt, quòd habeant in dictis Capitulis ſolum votum conſultiuum, vel, ſi habent deciſiuum, id eſt, ex ſpeciali priuilegio illius Capituli.

3. Noto 2. quòd in Ordine noſtro Zeloſus, completo ſuo officio, poteſt denuò eligi, & confirmari, vt patet ex textu claro Regul. *num. 47.* vbi dicitur. *Inſuper ibidem* (in capitulo generali) *eligantur, vel iam electi confirmentur aliqui Fratres Zeloſi, &c.* Nam illa clauſula, *vel iam electi confirmentur*, non poteſt referri, niſi ad præcedens Capitulum generale, cum ſolùm in generali capitulo Zeloſi eligantur.

4. Noto 3. quòd Zeloſus non ſubditur Correctori Conuentus Romani, in quo reſidet. Neque Prouincialis aut alius quivis, etiam Generalis, poteſt expedire negotia in Curia Romana ſine ſcientia, & conſenſu ipſius. Ita ſtatuitur *in cap. Turonenſi num. 11. Genuenſ. 1. numero 5. Paula numero 24.* vbi declarat dictum ſtatutum Turonenſe, quòd ſcilicet poſſit Generalis expedire quæcunque negotia in Vrbe de ſcientia Zeloſi tantum, & conſenſu Collegarum. Item poteſt Zeloſus aſſumere ſibi Socium, qui nulli Correctori ſubſit, niſi illi, & P. Generali, *ibidem, numero 16.* Quod tamen intellige de conſenſu Generalis, vt declaratur *in Capitulo Paulæ numero 24.* Poteſt intereſſe ſingulis Capitulis generalibus, non tamen in illis votare, & dum diſcedit, ab Vrbe poteſt ad ſuum beneplacitum alium ſuſtituere cum eadem ipſius auctoritate. Ita *in Capitulo Turonenſi, numero 17.* Et hic ſubſtitutus in abſentia Zeloſi gaudet iiſdem præeminentiis, & priuilegiis Zeloſi, ita *in dicto capite Turonenſi* illis verbis. *Et interim dum erit abſens ab Vrbe ante ſuum diſceſſum poterit ſuſtituere vnum ad ſuum beneplacitum, qui fungetur auctoritate, & officio ſui in eius abſentia.* Si ergo habet eandem auctoritatem, habet & eandem præeminentiam, cum hæc ab illa dependeat, & propter illam ſit conceſſa. Et eſt certum in iure, quòd cauſatum ſapit naturam ſuæ cauſæ, *leg. Eius ff. de operib. liber.* & potentia cauſæ influit in cauſatum *leg. Manumiſſiones. ff. de iuſtitia & iure.* Socius Zeloſi, durante ſocietate, non poteſt eligi in Correctorem; *Cap. Toloſa, numero 8.* Hic Socius, mandante Zeloſo, poterit toties, quoties opus fuerit, è Conuentu exire, etiam renuente Correctore, aſſumpto ſibi aliquo Fratre, etiam Conuentuali, in comitem; nec per hoc poterit Corrector eum reprehendere; *Cap. 3. Romanæ, num. 91* Non poteſt tamen Zeloſus negotia cuiuſcunque perſonæ extra Ordinem exiſtentis facere, aut procurare, niſi de ſpeciali, & expreſſa licentia Generalis. Nec etiam poteſt facere negotia Fratrum particularium eiuſdem ordinis, niſi ad id habeat mandatum Prouincialis illius Fratris, factum de conſenſu Collegarum dicti Prouincialis. Ita ſtatuitur *in cap. Toloſa, numero 8. Genuen. 1. num. 5. & in Paulæ. num 24.* cum Capitulum generale Romæ celebratur, Zeloſus in eo vocem habet; *cap. Genuen. 1. numer. 5. & Paula cit.* Habet locum, in quocunque Conuentu reperiatur, immediatè poſt correctorem localem, Genuen. & Paulæ cit. etiam præſentibus aliis correctoribus aliorum Conuentuum; *Rom. 5. num. 51.* Et aduerte hic quod Ilnardus *in Codic. Minim. verb. Zeloſus*, ait, quod Zeloſus nullibi præſidere debet, præſente correctore Conuentus SS. Trinitatis, Fallitur tamen. Quia nihil tale in Capitulis generalibus reperitur determinatum. Immo contrarium colligitur ex eo, quod *in cap. Rom. num. 11.* dicitur, quòd Zeloſus debet præcedere correctorem S. Andreæ de Frattis exiſtentem in Conuentu SS. Trinitatis; & cum dictus corrector S. Andreæ de Frattis eandem omnino habeat prærogatiuam præcedentiæ, quam habet Corrector SS. Trinitatis, vt definitur *in cap. Auenion. 2. numero mihi 11.* apertè colligitur, quòd ſi corrector SS. Trinitatis exiſtat in Conuentu Sancti Andreæ de Frattis, vel alibi, illum præcedet P. Zeloſus. Quod mihi eſt ſine vlla difficultate certum. Nam nulla apparet ratio, quare debeat præcedere alios correctores exiſtentes extra proprium Conuentum, & non hunc. Facit officium Zeloſi, quovſque alius Zeloſus electus, Romæ fuerit perſonaliter; ibid. Vnde collige, quòd Zeloſus electus non poteſt alium ſubſtituere, niſi perſonaliter Romæ compareat. Sed pone, quòd poſt electionem Zeloſi noui, qui nondum Romæ comparuerit, Zeloſus antiquus velit Roma diſcedere, cuiuſnam erit alium loco Zeloſi ſubſtituere? Ego puto, quòd id pertinebit ad Zeloſum antiquum. Nam iſte per determinationem dictorum Capitulorum ſemper eſt Zeloſus, quovſque Zeloſus nouus Romæ perſonaliter comparuerit. Finito officio, eſt deducendus in ſuam Prouinciam expenſis totius Religionis: *cap. 7. Roman. numero 11.* & potius votare in electione illius Conuentus, in quo poſt reditum in ſuam Prouinciam fuerit à Prouinciali aſſignatus localis, etiamſi ibi non fuerit localis per tres menſes ante diem electionis; *cap. Romano 7. ſeſſion. 9. matutina.* Quod congruit illi iuris regulæ, quæ dicit, quòd: *Abſentia eius, qui Reipublica cauſa abeſt, neque ei, neque alij damnoſa eſſe debet.* & habetur exprelsè *in cap. Expoſuit de dilat.* vbi Gloſſa, *verb. Vtilitate*, multa congerit, & docet etiam Bartolus *ad l. Teſtamento, ff. de aliment. & cibar. legat. num. vnico.* Non poteſt eſſe Vicarius Generalis ordinarius; *cap. Turonen. numere 17. Toloſan. numero 49. Maſſilia, numero 37.* Sed iſta ſtatuta non ſunt in vſu; paſſim enim remanent Zeloſi Vicarij generales. Generalis functus officio immediatè non poteſt eligi in

Zeloſum

Zeloſum, per ſtatutum *cap. Auenien. 2. numero* 10. Cui ſtatuto non eſt derogatum abſolutè per electionem P. Simonis Bachelier Galli, qui immediate antea fuit Generalis. Nam iſta electio non fuit facta à Religione, ſed à Papa, qui in conſtitut. dictæ electionis, quam habes *tom. 3. priuileg. cap. 12. in conſtit. 2. Vrbani VIII.* non derogat prædicto ſtatuto, niſi pro illa vice ſignificans ſtatutum impoſterum remanere in ſuo robore. Item P. Zeloſus poteſt recipere Fratres Romam adeuntes cum falſa, vel ſine obedientia; eoſque cum Capitulo locali, vel Sanctiſſimæ Trinitatis, vel aliorum Conuentuum punire, vel incarcerare, ſeu ad P. Generalem, vel etiam ad ſuos reſpectiuè Prouinciales remittere: Ita ſtatuitur *in Capit. Turonen. numero* 12. *Toloſano numero* 49. *Romano* 2. *numero* 20. vbi aduerte, quod, ſi nolit dictos punire, ſed velit eos remittere ad P. Generalem, vel ad ſuos reſpectiuè Prouinciales; non indiget Capitulo; colligitur *ex dicto cap. Roman.* Aduerte etiam, quod in punitione dictorum debet omnino conſentire Capitulum; nam dictio, *Cum*, conſenſum, & principalitatem dicit, vt dixi *tom. 2. Relig. quaſt.* 5. *capito* 2. *numero* 23. Quis autem debeat præcedere hoc caſu Corrector ne, an Zeloſus, videtur Zeloſus, cum ſit delegatus à Capitulo Generali, & primò nominatus. Sed puto Correctorem cum ſit ordinarius habens dignitatem, & æquè principalis in negotio, ac Zeloſus. Sed iam vſus obtinuit, vt Zeloſus ex ſe ipſo abſque Correctore, & Conuentu id faciat.

5. Noto 4. quòd per priuilegia Summorum Pontificum diuerſis Religionibus conceſſa, quæ refert Sorb. *in comp priuil. Mendicant. verb. Procurator Fratrum, verſ. Circa autem Procuratorem generalem*, & Sigiſm. *de elect. dub.* 104. *num.* 6. poteſt Procurator Generalis cuiuſcunque Ordinis, qui habeat communicationem priuilegiorum cum Ieſuitis, Prædicatoribus, Auguſtinienſibus, cum quibus ſine dubio communicat noſtra Religio, vt dixi *tom. 1. Priuil. in conſtit. Pyrrhi, num.* 51. agere quaſcunque cauſas, etiam mandatum ſpeciale requirentes omnium Prouinciarum, Conuentuum, & perſonarum Ordinis, ac ſi plenum, liberum, & ſpeciale mandatum ad huiuſmodi cauſas accepiſſet. Ita Rota *deciſ.* 201. *num.* 2. *apud Farin. part.* 2. *deciſ.* His tamen priuilegiis vti non poteſt, niſi iuxta facultatem à Generali habitam: quia ita declararunt Martin. V. & alij Summi Pontifices, qui dicta priuilegia conceſſerunt. Ita Sigiſm. & Sorb. *locis cit.* Et hæc priuilegia erant neceſſaria. Nam Procurator Generalis de iure communi non eſt legitimus Procurator pro ſingulis Conuentibus, nec pro ſingulis perſonis de Ordine, ſed ſolum pro tota Religione in communi, vt docet Rota *loco citato*, & Sigiſm. *citat. num.* 5. Quare Zeloſus, qui ſapit, procurabit à Generali hanc facultatem, & addi faciet in literis ſuæ confirmationis ad illam clauſulam, *Omnibus iis gratiis, &c. gaudere poſſe decernentes, qua, &c. dignoſcuntur.*

6. Noto 5. Zeloſus habet locum in Capella Papæ, quæ eſt magna præeminentia, vt ait Sigiſmund. *loc. citat. num.* 7. qua vſus eſt ſemper felic. record. P. F. Deodatus Lomellinus Genuenſis tempore ſui Zeloſatus ſub Vrbano VIII. *ab anno* 1. *vſque ad* 6. per quas etiam ſemitas graditur præſens Zeloſus P. F. Raphaël Pizzur. ſimul Genuenſis ob præclaras animi ſui dotes mihi chariſſimus. Et deberent vti alij Procuratores Generales in honorem Religionis.

CAPVT III.

De forma, qua Generalis declarat, aliquem fuiſſe in Zeloſum electum.

FRater N. Ordinis Minimorum Generalis. Vniuerſis, & ſingulis has noſtras literas inſpecturis ſalutem. Cunctis pateat, ac notum ſit, in generali Capitulo Romæ nuper in Conuentu Sanctiſſ. Trinitatis die 6. Maij, anno 1629. nobis præſentibus celebrato. P.F.N. virum quidem omni doctrinarum genere conſpicuum, & in agendis verſatiſſimum, nec non ſingulari prudentia, vitaque integritate inſignem, in eiuſdem Ordinis Zeloſum, Generalemque Procuratorem aſſumptum fuiſſe. Quam ſanè electionem, aſſumptionemque, vt latanter excepimus, ſic prouidè etiam, ſollicitéque curauimus, vt munus hoc, vel ab inuito, ac quantum in ipſo erat, renuente, ſuſciperetur. Quod vbi nos aſſecutos eſſe perſpeximus, vt alacrius, ac diligentius id muneris pertractaret, gratias omnes, & immunitates, prærogatiuas etiam, ac priuilegia, quibus iuxta noſtras conſtitutiones, Romanique Pontificis indulta cæteri eiuſdem Ordinis Zeloſi, frui, & potiri ſolent; ac in ſpecie, vt Prouinciarum omnium, Conuentuum, necnon tam Ordinis præfati, quam alterius cuiuſcunque perſonarum, ſeu aliarum quarumcumque, cuiuſuis conditionis, & qualitatis exiſtant, cauſas quaſcunque etiam ſpeciale mandatum requirentes, ac ſi ſpeciale illud plenum ac liberum ad huiuſmodi cauſas accepiſſet, in Romana Curia agere queat, ac expedire, libenter eidem conceſſimus, vt earundem præſentium tenore concedimus, & elargimur. Ac præterea, vt Socium ſibi pro libito aſſumere, eundemque aſſumptum ſemel, ac pluries mutare poſſit. Quem quidem Socium ſic aſſumptum à Correctoris iuriſdictione, auctoritateque omnino eximentes, & abſoluentes, vt per præſentes eximimus, & abſoluimus, ſub noſtra dumtaxat immediatè, ac eiuſdem Patris Zeloſi protectione ſuſcipimus, remittimus, ac conſtituimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod quando Generalis eſt præſens electioni Zeloſi, non eſt neceſſe, quod illam confirmet, vt dixi hic *ſupra cap. 2. num.* 1. Hæc autem formula facienda eſt Zeloſo, vt poſſit oſtendere Iudicibus, quibuſcum aget, ſe eſſe Procuratorem Generalem; & eſt veluti mandatum procuræ.

2. Noto 2. quòd officium Procuratoris generalis eſt magni momenti, & maximæ conſequentiæ. Hic enim ſemper aures, vel Pontificis, vel Cardinalium, vel Romanorum Principum, vel Summorum Eccleſiæ Prælatorum, & primæ mundi nobilitatis pulſat, ab iiſque ipſe pulſatur, & ſtimulatur. Hic Romæ reſidet, quæ eſt omnium Ciuitatum Regina, omnium Vrbium Vrbs, totius mundi caput,

orbis

orbis terrarum delicium, bonarum literarum muſæum, communis omnium patria, Sedes Apoſtolorum, Pontificum habitatio, catholicæ fidei paludamentum, & clypeus. Hic eſt veluti Legatus ſuæ Religionis, & Nuntius, cuius Officium eſt, dictam Religionem mordicus propugnare, pro illius honore vitam exponere, propria eiuſdem iura tueri, antiqua priuilegia conſeruare, noua acquirere, Generalis auctoritatem neruis omnibus defendere, à calumniis liberare, gratiam Papæ, & Cardinalium, maximè Protectoris, ſibi conciliare, conciliatam fouere, illius merita extollere, fragilitates tacere, ſeu excuſare, diſcolis, & diſcolis actibus reſiſtere, denique verbis, & operibus Religionem ipſam, Prouincias, Conuentus, perſonas tutari, patrocinari, ne illis iniuria aliqua in bonis, perſonis, iuribus, & honore infligatur prohibere.

3. Ex quibus deduco, quòd tria neceſſario debet habere Zeloſus, ſcilicet ſcientiam, prudentiam, & eloquentiam. *Oportet enim*, ait D. Thom. 5. politic. cap. nono, *quod habeant ſcientiam; aliter enim non poſſunt dirigere in finem intentum ea, quæ ſunt ad finem.* Scientiam, inquam, non Philoſophiam, ſed ſcientiam moralem Canonum, & priuilegiorum, ac conſtitutionum ſuæ Religionis: ſine hac enim non poterit Religionem, nec Religioſos, nec ipſorum iura tueri. Et in omni caſu adire Cauſidicum, & Aduocatum, turpe eſt, & marſupio nociuum. Et præterea iſti particularium iurium cognitionem non habent; vnde ſæpiſſimè cancros ſumus, & pro Luna placentam, cum præſertim multis occupentur negotiis, & panis lucrandi neceſſitas illis inſolitam diligentiam non concedat. Deinde, ſi ex improuiſo reſpondere oporteat, non ſine verecundia, & Religionis dedecore talis ſcientiæ ieiunio erit obmuteſcendum. *Nam tempeſtate imminente?* aiebat Plato 4. de leg. *multum intereſſe arbitror gubernatoriam habeas artem, necne.* Hinc fit, vt non niſi iuſta, & iuſtè petet, atque ita rarò repulſam patietur. Ait enim Petrarcha dialogo 29. *Diſce optare poſſibilia, vt indignationes fugias repulſarum, non aſſequi velle quicquid inconſultus, & inexplebilis appetitus optaueris, quicquid ſpes vana ſuggeſſerit.* Tempus autem dicta ſcientia vtendi à prudentia mutuandum eſt. Nam conceptum ſermonem in Curia aliquando retinere, expediens eſt, & quandoque non loqui pernicioſum. Quare prudentia omnino eſt neceſſaria; quæ doceat, quando loquendum ſit, & quando tacendum; prævidet enim hæc, quomodo, & quo tempore quælibet actio ſit intentanda. *Vnde qui non habet prudentiam*, aiebat Beatus Laurentius Iuſtinianus in tractat. de prudent. cap. tertio. *Licet ſit magnæ Sanctitatis* (& literaturæ) *ſimilis eſt homini in altum reſpicienti, & vbi ponat pedem ſanum non videnti, qui de facili poteſt ruere.* Eſt enim prudentia, vt dicit Chryſoſt. homil. in Pſalm. 13. *Lucerna animæ, regina cogitationum, magiſtra eorum, quæ bona ſunt, & honeſta.* Et præterea neceſſaria Zeloſo eloquentia, tam in voce, quam in ſcriptis, vt ſciat ſuadere, & diſſuadere, & faciliè, & efficaciter conceptum, & intentionem ſuam imprimere. Verba namque viua, ſpiritu prolata ſolent ſæpius obſtinatiorum, & irreſolutiorum corda mouere. Vnde Nicephor. hiſtoriæ. libro 6. ait: *Eloquentes eſſe oportet eos, qui Legati ad exteras nationes proficiſcuntur, vt linguis ab omni parte inſtructi in quovis diſputationum genere palmam obtineant. Eloquens autem ille eſt*, ait Caſſiodor. ſuper Pſalm. 33. *Qui ſcit parua ſubmiſſè, media temperatè, magna granditer dicere. Qui ſcit inuenire præclarè, annuntiare magnificè, diſponere apertè, & figurare variè.* Non itaque eam eloquentiam peto in Zeloſo, quam Rhetores affectant, quæ in floſculis, & pompis, & verborum, ac affectuum apparatu conſiſtit, hic enim non eſt modus negotiandi in Curia Romana, & magis cacozeliam dicit, quam eloquentiam; ſed ſermo illius debet eſſe purus, ſimplex, negotiis conueniens, & aptus: eam ſolum artem oſtentans, vt quæ dicit, efficaciter probet, & perſuadeat. Si his accedat nobilitas originis, magis æſtimabitur ab omnibus Zeloſus. Eſt enim nobilitas ſignum virtutis. Et ſi hæc nobilitas habeat annexum aliquid, quo poſſit Zeloſus ſe liberalem oſtendere, gratiſſimus erit, etiam Curialibus, qui ſemper ad manus, ad oculos reſpiciunt, & ſeruant punctualiter illud Naſonis.

Ipſe licet venias Muſis comitatus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Et facilimè obtinebit quæcunque petet. Nam paupertas apud iſtos ridiculos homines facit. Et prius quid portas, quam quid petis, petunt. Et hilariter, ac alacriter recipiunt, & hilarius cum recuſant; niſi forsè recuſent, quia paruum. Tu tamen ſemper obſerua Catonis illud, *Cui des, videto.* Nec te demulceat ſuauitas verborum, nec illæ maximæ, ac vniuerſales oblationes, quantumvis ex intimis cordis penetralibus tibi prouenire videantur, his namque artibus viuunt Curiales, & in ipſorum pomariis naſcuntur tales fructus, quos cum non emant, prodigè diſpenſant.

Appendix 1. ad ea, quæ dixi ſupra *litera O. cap. 4. num. 2.*

POSTQVAM fuerunt impreſſa, quæ *loc. citato in initio* dixi, fortuito legi Iſnardum noſtrum *in Codice minime, verbo hoſpites in fine*, vbi refert ſtatutum Capituli Generalis Genuæ 7. celebrati, *ipſi num. 14. mihi 22.* quod ſic in meo manuſcripto habet. *Auditis querelis Patres Vicarij Prouinciæ Caſtellæ de quibuſdam fratribus, qui pro ſuis negotiis petunt Conuentum Valliſoletanum ad Curiam regiam, vel Illuſtriſſimum D. Nuntium Apoſtolicum abſque licentia ſuperiorum, decreuerunt Patres, tales debere carceribus mancipari. Qui ſi habuerint licentiam, etiamſi eſſet Domini Nuntij, ſoluant ſingulis diebus quatuor argenteos.* Subdit verò Iſnardus, quod eadem prorſus eſt ratio de Conuentibus Romano, Pariſienſi, Plateæ regiæ, & ſimilibus, quæ extenſio, cum ſit perperam facta, & contra iura mihi non placet. Vnde, ne aliqui incautè illa decipiantur; mihi viſum eſt impugnare, & ſimul de intelligentia, & validitate dicti ſtatuti diſcurrere.

2. Et 1. Quod licet eadem prorſus ſit ratio de aliis Conuentibus, non tamen ſit in his idem ius, Probo 1. nam illud commune dicterium, quod *vbi militat eadem ratio, ibi militat idem ius*, tot habet limitationes, vt ait Caſtr. Pal. *part. 1. tract. 3. de leg. dict. 5. part. 3. §. 4. num. 2.* vt potius ponendum ſit pro generali regula, ob ſolam ſimilitudinem, vel identitatem rationis nunquam legem eſſe extendendam ad alium caſum, qui ſublata verborum forma non fuerit comprehenſus, ſicut nec illud extendit Suar. *lib. 6. de legibus, cap. 3. à num. 4. &* probat, quia ratio legis non eſt lex: ergo etiamſi in alio caſu eadem ratio ſit adhuc non infertur eſſe de illo legem, quia optimè poteſt legiſlator de vno diſponere, & non de alio, vel quia non vult, vel quia non expedit omnia ſimul prohibere, neque omnia omittere, etiamſi in illis eadem ratio ſit. Quod prorſus dicendum eſt procedere in caſu noſtro, nam Patres dicti Capituli inſtantibus, ob paupertatem præfati Conuentus Valiſolet. Prouinciali, & Commiſſo Caſtellæ, voluerunt dictam gratiam concedere dicto conuentui in ſpecie ob

dictam

dictam rationem, & alias, quæ præfatos Patres potuerunt mouere ad id concedendum, non tamen licet in aliis Conuentibus Parisienſi, & Romano eadem ratio militet, poteſt inferri, quòd voluerint illis eandem gratiam concedere; tum quia, ſi voluiſſent, cum ſcirent, illos eadem infirmitate laborare, expreſsè conceſſiſsent; cum ergo non conceſſerint, ſignum eſt noluiſſe concedere, niſi determinatè pro illo Conuentu, & non pro aliis, quia fortè illa extenſio pro aliis Conuentibus non expediebat, vel propter aliam rationem nobis ignotam mouentem illos ad concedendam dictam gratiam dicto Conuentui, & non aliis, tum quia, ſi militaſset eadem ratio, Patres Galli, vel in dicto Capitulo, vel in aliis ſequentibus dictam extenſionem poſtulaſſent, quod cum non fecerint, dicendum etiam eſt, nec eandem rationem militare.

3. Secundò probatur impropritas dictæ extenſionis, quia in legibus exorbitantibus à iure communi, ob aliquem ſpecialem fauorem alicui perſonæ, vel loco factum; non datur extenſio ob ſimilitudinem, vel identitatem rationis. Ita Caſtro Palaus *loco citato, numero 6.* Rebellus *de obligat. inſtit. libro primo, parte 1. quaſt. 6. ſect. 4. numero 27.* Salas *de legibus disputat. 21. ſect. 6. numero 14.* patet, tum quia hæ leges aſſimilantur diſpenſationibus, & priuilegia autem, & diſpenſationes non recipiunt extenſionem *l. Quod verò, ff. de legibus, cap. Sanè de priuileg.* Tum quia ea, quæ à iure communi exorbitant, non ſunt in conſequentiam trahenda per regulam 28. *de regulis iuris in 6.* Quod autem hoc ſtatutum ſit exorbitans conſtat, quia concedit priuilegium dicto Conuentui contra regulam, & conſtitutiones, vt videbimus in ſequentibus, ergo non poteſt extendi ad alios Conuentus Pariſienſem, & Romanum.

4. Immo addo, quod propter dictas rationes neque poteſt extendi ad Conuentum Matritenſem, vt videntur extendiſſe Patres Caſtellæ; nam ſiue priuilegium ſit, ſiue diſpenſatio, cum ſit exorbitans non extenditur: Neque obſtat, quod Conuentus Matritenſis ſit Conuentus eiuſdem Prouinciæ cum Conuentu Valliſoletano; nam ratio, quæ mouit illos Patres ad dictum priuilegium concedendum, petita eſt ex Conuentu Valliſolet. & qui inſtiterunt pro ea obtinenda, pro dicto Conuentu Valliſoletano inſtiterunt; Vnde cum probauerimus dictum priuilegium non extendi, probatum ſimiliter remanet, quòd non extendatur ad Conuentum Matritenſem, licet ſit eiuſdem prouinciæ; nec vlla apparet ratio, quare potius extendi debeat ad Conuentum Matritenſem, quam ad Romanum, Pariſienſem, & alios eodem morbo laborantes. Quare cenſeo, quod Correctior Caſtellæ non poteſt tuta conſcientia exigere ab hoſpitibus in ſuo Conuentu hoſpitantibus cum obedientia ſuorum Prælatorum dictos quatuor argenteos, quòd ſi exigat peccat, & tenetur reſtituere: & intellige, quod non poteſt exigere vigore dicti priuilegij conceſſi dicto Conuentui Valliſoletano, tum propter dicta: tum quia priuilegium locale eſt, quod non extenditur, præſertim cum Conuentus Matritenſis ſit principalior, & ditior Conuentu Valliſoletano ad dictum Thuſci *verbo Priuilegium concluſ. 735. numero 12.* tum etiam quia in dicto Conuentu Matritenſi videtur ceſſare cauſa motiua conceſſionis dicti priuilegij, *ad cap. 1. de priuileg. in 6.* quod ſi non ceſſauit, quia & ipſe prematur paupertate, debebat impetrari noua conceſſio: tum quia dictum priuilegium in ſe fauorabile non eſt, quia exorbitans eſt, licet faueat dicto Conuentui, vt patet *ex l. Si vero, §. de Viro, ff. Solutio matrimon.* & dicit Rebellus *loco citato, verſu, Propoſita Regula.* Atque ita extendi non poteſt iuxta Regulam, *Odia*, quæ eſt. 15. *de regul. iuris in 6.* Adde quod, vt audio, ſolum 15. ab hinc annis Conuentus Matritenſis exigit dictam penſionem, & quod Illuſtriſſimus Nuntius ad inſtantiam fratrum dictum ſtatutum confirmauit, vel de nouo ſtatuit, quod non ſcio. Scio tamen, quòd fratres, qui id petierunt à Nuntio grauiter peccarunt & poſſunt puniri ad formam Correct. *num.* 110. Adde denique, quòd, vt audio, non eſt adeo magnus concurſus hoſpitum in dicto Conuentu Matritenſi, quin poſſit commodè ſuſtentari ex eleemoſynis, & redditibus Conuentus, quod ſi eſt verum, omnino contra mentem dicti ſtatuti exiguntur dicti quatuor argentei. Adde etiam, quod Conuentus Meſſanæ, Neapolis, & Genuæ continuò abſque interruptione hoſpites hoſpitantur, & tamen nihil, vel ipſi hoſpites ſoluunt, vel ab iis exigitur, nec quiſquam de hoc cogitat, vnde conſtat, quod concurſus hoſpitum cum eadem, & fortè maiori paupertate non facit, vt poſſit exigi ab iis quicquam.

5. Circa verò intelligentiam dicti ſtatuti, prout ſtat, vt ſuſtineri poſſit dico, quod debet intelligi, non quod fratres, qui cum obedientia ſuorum Prælatorum acceſſerint ad dictum Conuentum Valliſoletanum propter negotia Prouinciæ, debeant ſoluere quatuor argenteos ſingulis diebus, ſed quod dictos argenteos teneantur ſoluere Prouinciæ, ſeu Conuentus, qui mittunt dictos fratres ad negotiandum in Curia Catholica, vel cum Illuſtriſſimo Nuntio, ſiue hoc faciant per ipſum miſſum, ſiue per quemcunque alium, & hoc non ratione ſtipendij, & ſalarij, ſed ſolùm ratione eleemoſynæ ad ſubleuandam paupertatem dicti conuentus. Fratres autem, qui accedunt ad dictum conuentum propter negotia propria, nihil teneantur ſoluere. Quod ſi hoc modo non intelligatur, eſt iniquum, & iniuſtum, quia fouet proprietatem, dat occaſionem peculij, vt magis conſtabit ex dicendis.

6. Circa validitatem dicti ſtatuti. Dico 1. quod, niſi intelligatur, vt dixi, ſed vt ſonare videntur verba, eſt iniquum, iniuſtum, ac contra ius naturale. Et probo. Quia profeſſio Religioſa eſt contractus mutuus inter Religioſum, & Religionem, quo ille ſe obligat ad inſeruiendum Religioni ſecundùm Regulam in quocunque loco eum Religio miſerit, Religio verò ſe obligat ad illum alendum infirmum, ſanum, in quocunque loco ipſe ſe per obedientiam receperit. Ita Panormit. *in cap. Perrectum de regul. numero 10.* Vechius *de nouitiis disput. 13. dub. 15. numero 4.* Sanchez *lib 6. in decal. cap. 9. num. 7.* dixi *tomo 2. Prælati religioſi quaſt. 3. cap. 1. numero 160.* & hic ſupra *loco citato in titul. numero 2.* Contractuum autem, ſeu pactorum obſeruatio ſimpliciter, & abſolutè eſt de iure naturali, vt Sanch. *lib. 1. de ſponſalib. disput. 7. numero 16.* Syluest. *verb. Obligatio, numero 1. & 2.* & alij communiter, nam ius naturæ fidem in contractum ſeruandam præſcribit. Nec ſolum de iure naturali eſt obſeruatio pactorum, ſed etiam de iure canonico, & ciuili *cap. 1. de pactis leg. Iuriſgentium, §. Prætor ait, ff. de pactis*, conſtat ex ipſa definitione contractus, quæ ponitur à Vlpiano *in l. Labeo, ff. de verb. ſignif.* quod ſit, *vltro citroque obligatio*, ex partium voluntate, & pactione conſurgens, vt ſubaudiunt Doctores apud Rebell. *loco citato numero 1.* Porrò obligatio eſt duplex, vt ait Rebell. *de obligat. inſt. lib. 1. part. 2. quaſt. 1. ſect. 1. numero 15.* vna naturalis, non tamen ciuilis, altera ciuilis, & naturalis ſimul, prima dicitur ea, quæ licet ex natura rei oriatur nec à iure ciuili impediatur, ab eo tamen non fouetur. Secunda eſt, quæ ſiue ex natura rei oriatur, ſiue ſuppoſito iure poſitiuo, ab eo tamen fouetur,

concedendo liberam actionem læſo. Obligatio autem, quæ naſcitur ex hoc contractu, ſeu pacto partium reſultat, ſecundi generis eſt. Vnde collige, quod non ſolùm tenetur in conſcientia Religio tale pactum ſuo Religioſo ſeruare, ita vt mortaliter peccent ſuperiores non ſeruantes, ſed etiam, quod ſubditus habet actionem ciuilem in foro externo contra dictos Superiores nolentes dictum contractum ſeruare, vt poſſint illos vocare in iudicium, & facere ſibi dictum pactum ſeruare, & conſequenter habent actionem ciuilem non ſoluendi dictum pretium taxatum, & poſſunt ſuperiorem prætendentem illud exigere, vocare coram Iudice, & facere deſiſtere à tali exactione, immò, & condemnare ad iam exacta reſtituenda.

7. Dico 2. dictum ſtatutum intellectum, vt ſonant verba, eſt expreſsè contra ius canonicum, patet. 1. quia *in cap. Non dicatis*, 12. *quæſt.* 1. dicitur, quòd inter Religioſos omnia debent eſſe communia, non quidem vt ſingulis, ita vt ſinguli ſint Domini, & poſſint diſponere de aliquota parte eorum, ſed communia, vt vniuerſis, ita vt ſinguli nullum habeant dominium ſuper aliquo bonorum ipſius monaſterij, ſed ſolum apud Capitulum vniuerſum, ſeu vnitum tale dominium reſideat. Ità Nauarr. *in dicto cap. Non dicatis, num.*8. Si ergo valet dictum ſtatutum vt ſonat, oportet, quòd quilibet Religioſus habeat aliquam partem bonorum ſui monaſterij, qua poſſit ſoluere dictam taxam quatuor argenteorum; cum ad prædictum Conuentum acceſſerit. Præterea bona dicti Conuentus non ſunt omnibus Religioſis noſtræ Religionis communia, ſed ſolùm communia illis, qui in dicto Conuentu habitant, denique bona à particulari Religioſo acquiſita non poſſunt eſſe communia Religioni, neque illi incorporari, cum iis indigeat pro ſoluenda dicta taxa, ſi occurrat ad dictum Conuentum pro negotiis accedere.

8. 2. Patet *ex c. Monachi de ſtat. Monach* vbi prohibetur Religioſis habere peculium, & in ſepultura aſinorum iubetur ſepeliri Religioſus, qui in extremis peculium habere inuentus fuerit. At ſtante dicto ſtatuto, peculia prohiberi non poſſunt à Prælatis; dicet enim ſemper ſubditus indigeo iſta pecunia, quia indigeo ire Conuentum pro negotiis, in quo eam expendam.

9. 3. Probatur *ex cap. Cum ad monaſterium, de ſtatu Monach.* In quo inter alia præcipitur, quòd ſi quicquam alicui fuerit deſtinatum, non debet præſumere illud accipere, ſed debet illud Abbati, vel Cellario conſignare; quod etiam ſtatuit Trid. *ſeſſ.* 25 *de relig. cap.* 2. at hoc ſtante dicto ſtatuto, vt ſonat, obſeruari non poteſt, nam ſi Religioſus habeat neceſſariò ire Valliſoletum pro negotiis, cum teneatur ibi ſoluere quatuor argenteos quolibet die, poteſt recipere, quod ſibi fuerit datum à quolibet ſæculari pro dicta taxa ſoluenda abſque eo quòd illud conſignet Abbati, vel cellario; immo abſque eo quòd dictus Abbas id poſſit prohibere, ſi enim habet obedientiam eundi ad dictum Conuentum, & debet ibi ſoluere dictam taxam per ſtatutum generale, neceſſario debet habere, quo poſſit eam ſoluere, nec poteſt hoc impedire Prælatus inferior, cum hic in ſuperiorem, quale eſt Capitulum generale, non habeat poteſtatem, *Cap. Inferior, cap. Denique d.* 21.

10. Dico 3. prædictum ſtatutum eſt expreſsè contra regulam noſtram, Probatur, quia in regula *n.*24. dicitur: *Præterea ſub paupertate euangelica perpetuò militantes omnes dicti Fratres clerici, & laici pecunias nullatenus tangant, nec illas ſcienter deferant.* Eſt autem paupertas Euangelica nihil in particulari habere, vel poſſidere, ſed de communi penu viuere, & ex illo habere, quidquid vniuſcuiuſque neceſſitas poſtulauerit, vt colligitur ex illo actor. 4. verſ. 32. *Nec quiſquam eorum, quæ poſſidebant, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia, neque enim, quiſquam egens erat inter illos.* Deinde, ſi debent ſoluere dictos quatuor argenteos, debent, & illos tangere, & ſuper ſe portare contra textum expreſſum regulæ, & in Correct. *n.*40. puniuntur, qui pecunias ſcienter tetigerint, vel ſuper ſe portauerint, & Prælati talia facientes ſtatim iubentur deponi.

11. Dices, regulam iam in hoc puncto de tactu, & portatione pecuniarum non obligare per conſuetudinem in contrarium. Reſp. falſiſſimum eſſe talem conſuetudinem eſſe introductam hucvſque in Ordine noſtro: Tum quia, cum de annexis, & connexis idem ſit iudicium, & tactus, & portatio pecuniarum ſint circunſtantiæ annexæ voto paupertatis, conducentes maximè ad obſeruantiam illius, cum contra vota non poſſit introduci conſuetudo, vt dixi *tom.* 1. *relig. q.* 1. *cap.* 8. §. 4. *concl.* 1. videtur, quòd neque etiam poſſit introduci contra circunſtantias annexas. Sed eſto, quòd poſſet introduci, cum ad legitimam conſuetudinem introducendam requiratur in primis præſcriptio legitima, & ſcientia Prælati potentis hanc legem reuocare de multis actibus in contrarium, vt dixi *tom* 2. *relig. q.* 3. *c.* 1 *à n.* 181. cum nullum ex his adhuc adſit, cũ Prælati ſemper vel puniant, vel ſaltẽ grauiter arguant pecunias publice tangentes, & nullius ſit, niſi ſit multum impudens ſubditus, qui hoc audeat, non poteſt dici, quòd contra hoc præceptum regulæ, ſit adhuc introducta conſuetudo, quæ illi præualeat. Adeſt quidem in hoc puncto aliqua tolerantia per negligentiam prælatorum introducta, quæ eſt quædam permiſſio ſiue pœna facti non liciti, vt eam definit Tuſchus *lit. T. concluſ.* 324. *num.* 1. quæ tamen permiſſio non inducit conceſſionem, vel diſpenſationem, quod factum ſit licitum, vt Tuſchus *ibidem*: Immò neque excuſat, à pœna, quia Prælatus tolerans non habet facultatem remittendi pœnam latam contra pecuniam tangentes abſque rationabili cauſa, cum ſit lata à iure, vt Tuſchus *ibid. num.* 19. Vnde ſuperiores pecuniam tangentes punire poſſunt. Adde, quod iſta conſuetudo, ſeu tolerantia, cum non ſit vniuerſalis, ſed ſolùm apud Religioſos relaxatos, non poteſt ius facere. Quare concludendum eſt, quòd non poteſt per iſtam tolerantiam ſaluari, quin dictum ſtatutum ſit contra regulam.

12. 2. Probatur eadem concluſio ex Correct. *n.*48. vbi ponitur quicunque Religioſus, qui quaſcunque pecunias ſibi à quocunque elargitas Correctori non præſentauerit, & eaſdem abſque ipſius Correctoris licentia retinuerit. Et *in cap. Paula num.* 12. quòd innouatur *cap.* 4. *Valent. num.* 31. præcipitur, quod *dicta eleemoſyna à quocunque habita reponantur cum eleemoſynis Conuentus in capſa communitatis*, Et Val. 1. num. 23. *Si quis pecunias à quocunque habitas non ſtatim Correctori reſignauerit, tanquam proprietarius puniatur.* Et ibid. *num.* 24. dicitur. *Item ſi quis libros vendere præſumat ad ſuum vſum conceſſos, à quocunque habuerit tanquam proprietarius puniatur*, & ſimilia ſtatuta habentur *c. Val.* 4. *n.* 31. & 32. ſed hæc vix obſeruari poſſunt ſtante dicto ſtatuto vt ſonat.

13. 3. Probatur ex regula *num.* 34. vbi dicitur, *Verùm tamen hoſpites hilari corde, & vultu placide recolligantur, ac iuxta cuiuſque loci facultatem benignè tractentur*, cui præcepto regulæ ex diametro aduerſatur præfatum ſtatutum.

14. Dico 4. Prædictum ſtatutum eſt contra plura alia ſtatuta noſtræ religionis, quorum aliqua fuerunt confirmata à Papa. Probatur 1. *ex cap. Toloſ. num.* 30. 2. *Rom. num* 38. 1. *Genuæ. num.* 21. *Paula num.* 39. vbi dicitur,

dicitur quod itinerantes ægrotantes in aliquo Conuentu debent charitatiuè tractari, nec per hoc Conuentus suarum localitatum tenetur quicquam refarcire Conuentui, qui dictos infirmos curauit. Vide *ſupra lit. O. cap. 4. num.* 5. vbi ad verbum refero ſtatutum. Et aduerte, quòd capitulum Paulæ fuit confirmatum à Papa. Aduerte etiam, quod hoc ſtatutum fuit ſanctum in quatuor capitulis Generalibus. Aduertè etiam, quod Pater Pallar. *in margine ad dictum ſtatutum Paulæ* ait, quòd cauſa huius ſtatuti fuit *cap. Non dicatis* 12. *quæſt.* 1. inuenta quòd in religione noſtra omnia ſemper voluerunt Patres eſſe communia. Si ergo voluerunt Patres, vt quando quis infirmatur in aliquo Conuentu, poſſit Conuentus, in quo infirmatur, quidquam pro tali infirmitate repetere à Conuentu ſuæ localitatis, multo minùs dicendum eſt voluiſſe, vt quicquam recipetetur pro hoſpitio.

15. 2. Probatur *ex cap.* 1. *Bonon. num.* 10. *& Val.* 4. *num.* 47. vbi ſtatuitur, quòd fratres hoſpites ſint ſub obedientia Correctoris illius Conuentus, vbi ſunt hoſpites. Statutum autem ſic habet. *Quod in Capitulo Bononienſi de fratribus itinerantibus fuit dubitatum, declarandum eſſe putauerunt Patres, vt fratres hoſpites, & peregrini ſint ſub iuriſdictione, & obediētia Correctoris illius Conuētus, vbi ſunt hoſpites, & per conſequens eiuſdem ordinationibus ad regularem obſeruantiam ſui Conuentus ſpectantibus ſubiecti, nec debent ſine ſui licentia Conuentum exire, & de exceſſibus ſuis ſi quos ibi committerent, debent, & poſſunt corrigi, & caſtigari; teneantur tamen benignè Correctores eos permittere, eorum negotia in ſuis Conuentibus peragere, dummodo non ſcandaloſè, ſed honeſtè ea tractent, & concludant*, & hoc etiam eſſe verum de iure communi dixi *tom.* 2. *religion. quæſt.* 1. *capit.* 8. *à numero* 20. Si ergo ſunt ſubditi Correctori, & tenentur obſeruare ordinationes ad diſciplinam regularem ſpectantes, & poſſunt corrigi, ſi errent, quare non debent ali ab eodem Conuentu, cui inſeruiunt. Adde, quod ſecundum laudabilem religionis conſuetudinem hoſpites Sacerdotes tenentur dicere Miſſam pro Conuentu, in quo hoſpitantur, vt dixi *tom.* 2. *relig. quæſt.* 1. *cap.* 3. *num.* 12 Ergo debent etiam ab eo Conuentu ali, quia, qui altario ſeruit de altario viuere debet. Hæc autem omnia deſtruuntur, ſi illud ſtatutum Genuen. intelligatur, vt ſonat.

16. 3. in Cap. Valent. 5. *numero* 20. *verſ. Quintum*, dicitur. *Pro paupertate fratrum volunt, vt ad vnguem obſeruetur Concilium Tridentinum ſeſſ.* 25. *de regul. & quæ ſtatuta ſunt in noſtris ſtatutis vſque adhuc, declarant vlterius fratres de bonis vſum conceſſis non poſſe, nec vendere, nec alienare, nec commutare, nec aliquid aliud facere, cum hæc omnia denotent actum liberæ voluntatis, & bonorum iuriſdictionem, & dominium, & fratres non habent niſi vſum facti.* Sed pone quod quis pecuniam non habeat, habeat autèm libros, iſte ſi debeat ire ad Conuentum, in quo ſoluenda eſt dicta penſio, velit, nolit, Corrector poteſt vendere libros, vt dictam penſionem ſoluat, atque ita eneruatur cardo regularis diſciplinæ, & paupertas corruit, & proprietas fouetur.

17. Dico 5. hoc ſtatutum eſt contra virtutem hoſpitalitatis tantum nobis commendatæ à B. P. *in reg. numero* 34. & ab antiquis Patribus *Cap. Toloſ. numero* 72. *cap.* 2. *Roman. numero* 30. & de qua dixi multa *tom.* 2. *priuil. in conſtitut.* 6. *Vrban. VIII.* & præcipuè, quod hoſpitalitatis officium propter inopiam non eſt deſerendum, nam Hieronym. *Matth.* 10. ad illum locum, *Qui dederit Calicem aquæ frigidæ*, ait, *Rurſus poterit alius cauſari, & dicere paupertate prohiberi, tenuitas me retinet, vt hoſpitalis eſſe non poſſim, & hanc excuſationem leuiſſimo præcepto diluit, vt calicem aquæ frigidæ toto animo porrigamus, frigidæ, inquit, aquæ non calidæ, ne, & in calida paupertatis ex penuria lignorum occaſio quæreretur.* Legant iſtum locum Hieronymi ſuperiores omnes, & illi maximè, qui prædictam penſionem à ſuis hoſpitibus prætendunt, non quærit hoſpes, vt opiparè tractetur, vt conuiuiis recipiatur, vt more magnatum recolligatur, ſed *hilari corde, & vultu placido*, ait B. P. in regul. loco citat. *& iuxta facultatem cuiuſque loci benignè, tractetur.* Hæc non impediuntur paupertate Conuentuum, hæc omnem excuſationem excludunt, hæc impium, barbarum, & crudele reddunt illud ſtatutum, vt cantat, ac ſuperiores illud ad literam ſeruare prætendentes, recipiatur hoſpes hilari vultu, & ſi non poſſunt illi dari piſces, dentur legumina, ſi neque hæc dentur cæpæ, & alia, vel ſolus panis, ſi neque hic adſit, detur illi potus aquæ frigidæ, fiat illi conſtare de paupertate Conuentus, & ſufficit. Dixi etiam, quod qui inhoſpitales ſunt, ad dignitates prohibentur promoueri, *cap. Archidiaconum diſt.* 85. & qui ſunt promoti debent deponi, illud enim, quod impedit promotionem, deiicit etiam promotum, Adde nunc, quod tenentur noſtri Superiores hoſpitari omnes noſtros Religioſos indifferenter, etiam ſi inimici eorum ſint, nam vt dixi *ſupra litera O. cap.* 4. *numero* 2. omnes religioſi habent ius ad omnia bona religionis, in quocunque loco ſint cum obedientia ſuorum ſuperiorum, & hoſpitalitas nemini eſt deneganda, *cap.* 1. *de empt. & vendit. cap. Monachi de prab. & dig. cap. Quieſcamus diſt.* 42. Et ſuperiores, qui hoſpitalitatem contemnunt, ſunt excommunicati, *cap. Si quis deſpicit, diſt.* 42. & tantum æſtimatur à ſacris canonibus hoſpitalitas, quod licet graue malum ſit in Eccleſia conuiuia facere, in caſu tamen neceſſitatis pro colligendis hoſpitibus conceditur *in cap. Nulli Epiſcopi diſt.* 42. Vnde hoſpitalitas eſt de iure diuino iuſſa prælatis. 1. *ad Timoth.* 3. vbi dicitur, *oportet Epiſcopum hoſpitalem eſſe*, ideſt amantem hoſpitum, & peregrinorum, vt illos domi excipiat, tractet, & foueat; quem locum diffuſè expendit Barboſa *de poteſtate Epiſcop. titul.* 2. *alleg.* 9. Immo omnes debere eſſe de iure diuino hoſpitales probat, adductis multis Scripturæ locis, Antonius Soſa *ad decreta Ducum Sabaudiæ de tabell. & notar. ad text. car.* 46. *libro tertio decretorum in gloſſ. numero* 8. *fol. mihi* 227.

18. Quod vero illud ſtatutum intellectum, vt cantat, ſit contra hoſpitalitatem conſtat. Quia hoſpes gratis, liberaliter, Zelo charitatis, amore Dei recipit hoſpitem, ſuperior autem illius Conuentus non ita, ſed ſolum elargito pretio, data penſione, ſoluta gabella, vnde non iam hoſpes, ſed caupo, ſed Tabernarius, non ſuperior Religioſus eſt; Vnde illi epicteta cauponum, & Tabernariorum conueniunt. Nomine Mercatorum hos honorat Bartol. *in leg. Cum pater, §. Menſa, ff. de leg.* 2. Prædicant autem canones Clericum negotiatorem tanquam peſtem eſſe fugiendum, & *in leg. Humilem, Cod. de inceſt. nupt.* habentur tanquam perſonæ viles. Aliis infamioribus titulis honorantur ab aliis caupones, quos omitto conſulto: hi ſatis ſunt ad iniiciendum pudorem ſuperioribus prætendentibus dictam gabellam exigere. Et pro coronide notent Prælati, quod, *hoſpitalem eſſe remuneraturis effectus auaritiæ eſt*, ait Ambroſius, *lib.* 7. *in Lucam capite* 14.

19. Dico 6. conſtare inualiditatem dicti ſtatuti

turi ex inconuenientibus, quæ ex illo ſequerentur, 1. enim ſequeretur, quod fratres relaxati non accederent ad Conuentus, ſed per ciuitates in cauponis permanerent, ſi enim ſoluendum eſt pro victu, melius eſt, dicerent, nobis viuere in caupona, quam in Conuentu, nam ibi viuitur cum maiori libertate abſque vlla ſubiectione, ac onere, comeditur ad beneplacitum &c. ex hoc autem inconueniente, quot ſequantur, tu ſcis benigne, & miſericors Deus; quid iſti comedant, quid faciant, loquantur, quomodo ambulent, dormiant, &c. in damnum vniuerſale Religionis, & præſertim Conuentus, ad quem, ne ſoluerent penſionem, non acceſſerunt, hæc cogitatione penſamus, mente dolemus, oculis deploramus. 2. ſequitur quod, qui haberet neceſſitatem faciendi aliquod negotium in Curia, vbi adeſſet Conuentus ſic priuilegiatus, nec haberet vnde ſolueret gabellam, nec ſciret vnde licitè haurire, id curaret conſequi per ſordes, per malas artes, furta &c. Vnde in conſtitutionibus Auguſtinenſium *cap.* 40. habetur hoc ſtatutum. *Ex particulari vita fratrum Conuentus confunditur, & fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem vtilitatem, in qua ordinis ſtatus, & ſalus animarum, & pax & tranquillitas corporum conſiſtit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractionem, à quibus confuſio ordinis, & perditio animarum dependet, ſunt omni hora parati, & prompti.* Ita refert Beatus Iordanus *in vitas Patrum lib.* 4. *cap.* 13. quorum omnium, ait, eſt Prælatus, per quem communitas in Religione non ſeruatur, *vnde*, inquit, *in officio vlterius tolerari non debet, ſi enim viaens nominari paſtor non debet, ſed gregis ſibi commiſſi lupus potius deuorator* Ad quæ per viſcera Domini noſtri Ieſu Chriſti, & per charitatem B. P. precor ſuperiores maiores ordinis reſpiciant, & non permittant ob nullius momenti intereſſe tot animarum ruinas, tot Religionis ſcandala, ſciantque ſuperiores religionis communitatem eſſe primum, & maximum omnium bonorum, quæ in illa reperiuntur, quam ſi tollas religionem ſuſtuliſti, tolle communitatem, & religio, non religio, ſed confuſio eſt, non ſtatus perfectionis, ſed ſtatus damnationis. *Hac ſancta communitas*, vt ait B. Iordanus in vitas Patrum lib. 3. cap. 8. *eſt nobis multipliciter commendata, eſt enim natura legibus complantata, in veteri lege figurata, à Prophetis prænuntiata, à Philoſophis inueſtigata, à Principibus gentilibus gratificata, ab ipſo Domino, & Saluatore noſtro in ſe ipſo conſecrata, & nobis commendata, ab Apoſtolis Chriſti, & Diſcipulis ſeruata, & prædicata, ab Euangeliſtis ſcripto roborata, à fidelibus primitiuæ Eccleſiæ acceptata, & obſeruata*, quæ omnia proſequitur ibi Iordanus, & Auguſtinus ſerm. 21. ad fratres. *Nos*, inquit, *non debemus habere temporalia ad poſſidendum, nec ego, qui Epiſcopus ſum, habere debeo niſi ad diſpenſandum*, & infra. *Igitur, fratres, licet me in cathedra Epiſcopali videatis paupertatem ſponſam tenere, congratulor, quia ipſa eſt Chriſti ſponſa, Sanctorum poſſeſſio, Beatorum vita, fidelium ſecuritas, Clericorum ornamentum, Monachorum vita, nobilium pulchritudo, hæc eſt illa ſancta paupertas, quam qui tenet, & amat, nulla indigentia laborare poteſt. Nec mirum, quia ſibi datur omnium dominium poſſidere. Eſtote igitur pauperes fratres mei, quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & deprecationem eorum audiet auris ſua*, item *attendentes omnia communiter habere, & poſſidere, quia in celſitudine paupertatis viuentibus non licet, niſi vt vnum ſit cor, & vna anima, & omnia communiter poſſidere.* Duplicem ſcimus fuiſſe felicem ſtatum in humana natura, primus eſt naturæ ante peccatum, & in hoc omnia erant communia, vt habet Iſidorus relatus *in cap. Ius naturale, diſt.* 1. Secundus eſt, ſta-

tus gratiæ, in cuius primordiis, *Actorum* 4. erant omnia communia, immo & de ſtatu futuræ gloriæ Beda dicit, vt refert Humbertus *in cap. ſuo* 14. *ſuper regul. S. Auguſtin.* quòd Beati ita viuunt, vt ſint illis omnia communia. *Cum ergo*, ait Humbertus, *non ſit reperire meliorem ſtatum natura, quam ſtatum ante peccatum, nec gratia meliorem, quam primitiuum, nec gloria, quam futurum, quam fœlix eſt ille ſtatus, qui tales ſtatus natura, gratia & gloria imitatur.* Communitatem itaque ſeruent Prælati, ſtudioſè ſeruari curent, particularitates euecent, euellant, diſſipent. Nam, vel Paradiſus in terra non eſt, vel in Religione communi viuente eſt.

20. Dices 1. multæ aliæ Religiones Romæ exigunt ab hoſpitibus hanc penſionem: ergo & illam poteſt exigere noſtra, tum Romæ, tum alibi. Reſp. in primis mihi incertum eſſe, an aliquæ religiones id faciant. 2. an, ſi faciunt, ſint religiones obſeruantes. 3. ac exigant quatuor argenteos, quibus poteſt quilibet homo pinguiter vno die ſuſtentari, vel aliquod ſoluunt paruum v. g. vnum argenteum per modum eleemoſynæ. 4. An id ſoluatur nomine Prouinciæ, vel fratris particularis. 5. an ſeruent paupertatem Euangelicam cum illis conditionibus non tangendi; neque portandi ſuper ſe pecunias, quàm tenemur ſeruare nos. Certum mihi eſſe puto Capuccinos, & Minores de ſtrictiori obſeruantia, qui paupertatem Euangelicam, vt nos, ſeruant, non ſoluere dictam gabellam, neque nomine communi prouinciæ, neque nomine particulari.

21. Et cum ſermo ſit factus de Conuentibus Romanis dicam hic ad propoſitum noſtrum vnum particulare de Conuentu noſtro S. Andreæ de Frattis. Hic Conuentus ſumptus eſt ab Italis, vt Itali Romæ haberent habitaculum, ſicut habent Patres Galli, & totus ſitus, vbi nunc eſt fabricatus dictus Conuentus emptus eſt, & fabricatus pecunia ſingularum Prouinciarum Italiæ in hunc finem, vt quando Romæ deberent adeſſe Itali pro negotiis, locum haberent particularem, & hic noſter Conuentus Genuenſis ſolus pro ſua parte in prima emptione contribuit centum ſcuta aurea, deinde circa annum 1614. dedit ſcuta ſeptingenta, & plus, quibus empta eſt vna domus vicina dicto Conuentui S. Andreæ. In iſto ergo Conuentu certum eſt, quòd non poſſet fieri per cap. Generale ſtatutum, vt Itali negotiantes in curia Romana ſoluerent aliquam penſionem, nec multò minùs per Generalem ſolum cum ſuis Collegis, id enim eſſet vltra dicta etiam contra iuſtitiam commutatiuam. Si enim Itali emerunt ſibi illam habitationem, vt quando illis Romæ agendum eſſet, haberent habitationem, certiſſimi iuris eſt, quòd de domo propria non debent ſoluere penſionem: nam finis eſt attendendus, Gloſſ. *in cap. Scientes, verb. Ab initio de cenſibus, l. Legata inutiliter, ff. de adimend.* Adde quòd Romæ hoc ſtatutum non poteſt habere locum, cum religio ibi quatuor Conuentus habeat, quorum tres ſunt capaciſſimi hoſpitum.

22. Dices 2. *in cap. Paulæ num.* 18. *& Bonon.* 1. *num.* 17. ſtatutum fuit, quòd ſtudentes in aliena Prouincia ſoluerent conuentui ſtudij decem ſcuta annua, & ſibi prouiderent de veſtimentis, libris, armiſque ſcholaſticis. Ergo non eſt mirum, quod etiam hoſpites, & peregrini cogantur aliquam penſionem ſoluere. Reſpondeo 1. quòd dicta ſtatuta non fuerunt à Religione recepta, nec vnquam executioni mandata, vt audiui à ſenioribus. 2. quòd penſio ſoluenda per iſta ſtatuta, eſt tam parua, vt vix ſit conſiderabilis, eſt enim penſio decem ſcutorum annuorum, id eſt centum regalium, quæ in dies

diuiſa vix pro quolibet die ſoluetur circa quartam partem regalis. 3. Dico quòd dicta penſio non eſt ſoluenda à ſtudentibus, ſed à Prouincia, ex qua ſunt, vt conſtat *ex num.* 23: eiuſdem Capituli Bononienſis, vbi dicitur: *R. autem Pater Generalis poterit cogere Prouincias, vt mittant aliquem, vel aliquos ad ſtudium Pariſienſe, vel aliud, prouideantque de prædictis neceſſarij. Executionem enim ſtudij cuncta iura mandant*, & ſic *in cap. Genuenſi 7. num.* 34. in quo ordinatum eſt, vt Prouincia Lombardiæ reciperet quatuor ſtudẽtes Genuenſes, ſtatuitur, quòd Prouincia Genuenſis prouideât illis de veſtimentis. 4. Cum eo tempore paucis in locis noſtræ Religionis eſſent conſtituta ſtudia vniuerſalia, ad eaque omnes confluere prætenderent, & dicti Conuentus eſſent pauperes, & non poſſent ſubſiſtere, neceſſum fuit, ne ſtudia tam Religioſis neceſſaria omitterentur, vt aliquo modo illis ſubueniretur, & ideo ordinatum eſt, vt ſolueretur illa parua penſio. 5. Quòd iſta penſio, non ſoluebatur ab omnibus ſtudentibus indifferenter, ſed ſolùm ab illis, qui priuilegiis ſtudentium frui volebant, illi autem, qui vt fratres locales conuentui inſeruire volebant, nihil ſoluebant, ita *in eodem cap. Bononienſi, num.* 24.

23. Ex dictis habes 1. Quòd malè extendit Iſnardus dictum ſtatutum, cum potius deberet extinguere. 2. Quòd malè extenderunt illud patres Caſtellæ ad Conuentum Matritenſem, vnde eam penſionem exigunt nunc in præiudicium animarum ſuarum, etiam ſi de illo obtinuiſſent confirmationem à Nuntio Apoſtolico, nam cum probauerimus illud ſtatutum iure non ſubſiſtere, probatum remanet, quòd neque etiam ſubſiſtit confirmatio, nam quod non eſt, confirmari non poteſt. Immo addo, quod ſuperior, qui tentaret impetrare hoc ſtatutum à Papa pro aliquo Conuentu, eſſet eo ipſo ſuo officio priuatus per textum expreſſum Correctorij *numero* 110.

24. 3. Habes intelligentiam veram præfati ſtatuti, nec eſt veriſimile patres illius Capituli, qui tam zelarunt diſciplinam regularem, & regulæ obſeruantiam aliud intendiſſe. Vnde puto, quòd in illo ſtatuto aliquid deſit, vel aliquid ſit additum, & certe valde ſuſpicor, quòd illa clauſula, *qui ſi habuerint, &c.* vſque ad finem, ſit ſuppoſita; nam querelæ Prouincialis, & Commiſſi Caſtellæ ſolum videntur fuiſſe contra fratres, qui abſque licentia ſuorum ſuperiorum illam Curiam pro negotiis petebant, vel quòd aliter ſtet in ſuo originali. Niſi fortè dicamus, id accidiſſe, vel ſolet aliquando, ex incuria ſcribæ.

25. 4. Habes præfatum ſtatutum, vt ſonat, non poſſe vllo modo ſubſiſtere, nec potuiſſe Capitulum Generale illud facere, vt nec in facto feciſſe exiſtimandum eſt, quia eſt contra ius naturale, diuinum, canonicum, ciuile, contra regulam, conſtitutiones confirmatas à Papa, contra bonos mores. Et quòd Generalis, qui prætenderet illud extendere ad aliquem Conuentum, ſeu obſeruari facere, etiam ſi id faceret de conſilio, & conſenſu ſuorum Collegarum, meretur cum ipſiſmet collegis deponi, quia intentaret aliquid contra regulam, & prohiberet hoſpitalitatem.

26. 5. Habes, quòd dicta habent vniuerſaliter locum in tota Religione, & in omnibus, & ſingulis Conuentibus, ſed præcipuè in Conuentu noſtro Sancti Andreæ de Frattis, quia hic eo fine emptus eſt à fratribus Italis, vt Romæ, & ipſi haberent Conuentum, in quo habitarent tempore negotiorum, & non eſt iuſtum, quod quis penſionem ſoluat, volens habitare in domo ſua. Præterquam quod, nulla vnquam fuit minor occaſio ſoluendi, quam nunc, quia quatuor Conuentus Romæ habemus, & magis commodos, quam vnquam, alioqui dici poſſet illud: *Quo plus ſunt pota, plus ſitiuntur aquæ.*

27. 6. Habes, quod Prælati tenentur iſta ſtatuta deſtruere, & vt omnia in Religione communia ſint procurare; nam ſic de religione paradiſum facient. Hæc circa hoc punctum viſum eſt mihi dicere, quæ tamen ſubmitto Correctioni, & cenſuræ S.R.E. & omnium Patrum, & fratrum, Doctorum ſimulque piorum meæ religionis, & aliorum, ſpondeoque corrigere, immo ex nunc corrigo, quæ ipſi corrigenda iudicauerint, nihil enim in hoc prætendo niſi gloriam Dei, & illæſam conſeruationem communitatis in mea religione, quia ab ea omne ipſius bonum dependere præſumo.

Appendix. 2. Ad ea, quæ dixi *tomo primo Priuilegiorum in Conſtitut.* 10. *Leonis X. numero* 2. *& in cap.* 4. *Addit. num.* 7.

1. NOTO, quod in præfatis locis tractaui, an valeret ſtatutum aliquarum Eccleſiarum, quarum Curati nolunt leuare corpora defunctorum, niſi tot vocentur clerici ad aſſociandum Corpus Defuncti, quot regulares. Sed quia audiui, quod dicti Parochi fundabant intentionem ſuam in quodam Decreto Synodi Genuenſis, & in quibuſdam literis Sacræ Congregationis; dictum decretum, & literas procuraui, quibus viſis, magis ſum confirmatus in mea ſententia, & vt quilibet videat, quam perperam dicti Parochi intelligant dictum decretum, & literas, & quomodo illis abutantur, huc tranſtuli ex conſtitutionibus Synodalibus Epiſcopatus Albiganenſis ſub Landinello quidem *tit.* 28. *de exequiis, & funeralibus. cap.* 14. ſub Illuſtriſſimo vero Coſta *de funeralibus tit.* 18. *cap.* 3. & ſic habent.

VT certus in funeralibus ordo ſeruetur ad tollendas quaſcunque perturbationes, quæ inter Eccleſiaſticos non minus ſæpè, Dæmonis, inuidia, in tumulandis Defunctorum corporibus oboriuntur, ſancimus, vt quotieſcunque plures ex Clericis ſæcularibus eſſent ad funeralia inuitandi, acceſſantur primo Parochialis, & Matricis Eccleſiæ titulares digniores, Beneficiati, Capellani, tum inſeruientes, quos aliis exteris volumus anteferri. Si vnà cum Clero ſæculari inuitentur, & Regulares, non ſinat Parochus antea ex Regularibus aliquem adhiberi, quam fuerint vnà cum Parocho, Canonicis, & Capellanis, qui in eadem Parochiali Eccleſia ad formam Prouincialis Concilij diuina officia pſallere conſueſcunt, inuitati, prout alias ad Prædeceſſoris noſtri conſultationem reſpondit. Sacra Congregatio in hæc verba, videlicet à tergo.

All'Ill., è M. Reu. Sig. come Fratello, Il Veſcouo d'Albenga. Intus. Ill. è M. Reu. Sig. come Fratello. Letto, è conſiderato il decreto della

Sinodo

Sinodo Prouinciale di Genoua, qual diſpone, che in occaſione de funerali debbano gli heredi de defunti, quali voranno inuitare altri del Clero Regolare, chiamare il proprio Parocho, è gl'altri Sacerdoti, è Miniſtri Eccleſiaſtici della Chieſa Parochiale del defunto, è parſo à queſti miei Signori Illuſtriſſimi, che ſia ragioneuole, è che perciò debba eſſer oſſeruato, maſſime ſtando la confirmatione, che V.S. ſcriue hauer fatto la felice memoria di Gregorio XIII. di quella Sinodo Prouinciale, nella quale ſtà inſerto. Coſi V.S. potrà far ſapere alli Superiori Regolari de Conuenti della ſua Città, è Dioceſi, è particolarmente di quella terra, doue dice eſſer ſeguiti tanti ſcandali per queſta cauſa, che d'ordine di queſta Sacra Congregatione debbano d'hora inanti vbi dire, & conformarſi alla diſpoſitione del ſudetto Decreto, & aſtenerſi di leuar Corpi di defunti, ne accompagnarli, ſe non ſeruata la forma d'eſſo decreto, ſotto pena della priuatione dell'officio loro, è della voce attiua, è paſſiua, & altra maggiore ad arbitrio di queſta Sacra Congregatione. Et perche il Conſeruatore di eſſi frati hà poſto la mano troppo inanti in preſumere d'interdire V.S. dall'ingreſſo della Chieſa, & ſcommunicare altri, perche ſi è voluto far'oſſeruare il ſudetto Decreto, ſe gli ſcriue l'alligata, con ordine di venire quà à ſcolparſi dell'eceſſo ſuo, quale ſi manda à V.S. accioche gli la facci preſentare, & auiſi come lo dourà fare quanto prima, & il Signor la perſerui. Di Roma li 17. Genaro 1600. Subſcrip. Di V.S. Illuſtriſſ. & Molto Reuerenda come Fratello. Il Cardinale di Firenze.

2. Nota, quod dictum Decretum, & literæ nihil aliud volunt, quam, quòd quando ad funeralia erunt inuitandi regulares, inuitentur prius illi Clerici, qui in Eccleſia Parochiali defuncti ſolent de ordinario tanquam Capellani, vel Canonici, aut beneficiati diuina Officia pſallere, & ei inſeruire. Quod licet habeat ſuas difficultates, tamen tolerabile eſt, præſertim, ſi vt dicitur, eſt confirmatum ab Apoſtolica Sede, decet enim, vt vnuſquiſque fruatur fructibus ſuæ Eccleſiæ, & victum habeat ab ea Eccleſia, cui inſeruit. Non dicunt tamen, quod vltra illos, qui ſolent de Ordinario dictæ Eccleſiæ inſeruire, conducantur alij ex aliis Eccleſiis, vt adæquetur numerus regularium inuitatorum in præiudicium hæredum defuncti, & ipſorum regularium v.g. in vna Parochiali ſeruiunt tres Clerici, hæredes defuncti volunt vocare 20. regulares vult Decretum, quod prius vocentur illi tres Clerici, quibus vocatis, liberum eſt hæredibus vocare quot Regulares volunt. Sed Parochi huius temporis, ſi inuitentur 20. Regulares, volunt, vt etiam inuitentur 20. Clerici, etiam ſi illi Parochiali tantum tres Clerici inſeruiant, & alios Clericos præter tres viliſſimo conducunt pretio, & omne emolumentum rapiunt, quòd eſt meo videri omnino contra mentem dicti Decreti, & literarum.

Appendix 3. ad ea, quæ dixi *tom.2. noſtrorum Priuilegiorum poſt Conſtitutionem 5. Gregorij XIII. Conſtit. 6.*

Concedit Indulgentiam ſeptem annorum, & totidem quadragenarum, & centum dies de cunctis pœnitentiis Viſitantibus Eccleſiam Sanctiſſ. Trinitatis de Vrbe, Ordinis Noſtri.

GREGORIVS EPISCOPVS
Seruus ſeruorum Dei. &c.

VNIVERSIS Chriſti fidelibus preſentes literas inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem, &c.

Vnigeniti Filij Dei Redemptoris noſtri IESV CHRISTI, qui pro reconcilianda ſuo auctori humana natura, de ſummo Cælorum ſolio ad huius mundi infima deſcendere, & noſtra mortalitatis carnem in vtero virgineo aſſumere, ac tandem in ara crucis errata noſtra diluere ineffabili charitate dignatus eſt, vices, licet immeriti, gerentes in terris, gregem dominicum cura noſtra diuinitus creditum ad viam lucis æterna perducere ſatagimus. Et vt id certius ſuccedat ſingulos, gregis eiuſdem, quorum merita pro demeritis penitus ſunt imparia, ad pia, & meritoria opera exercenda ſpiritualibus muneribus, indulgentiis videlicet, & peccatorum remiſſionibus frequenter inuitamus, vt per illa felicitatis æterna præmia facilius conſequi mereantur.

§. 1. Cupientes igitur, vt Eccleſia domus SS Trinitatis in Monte Pincio de Vrbe Ordinis Fratrum Minimorum S. Franciſci de Paula, ad quam, ſicut accepimus, Dilecti Filij illius Corrector, & Fratres ſingularem gerunt deuotionis affectum, & quam à tempore, quo dicta domus ædificata fuit, magna Populi Romani vtriuſque ſexus turba ex ſingulari deuotione ſingulis ſextis feriis totius anni viſitauit, & memor ſalutiferæ redemptionis noſtræ, quam in ipſa cruce Saluator noſter operatus eſt, preces inibi effundere, conſueuit, ac pro conſeruatione Sedis Apoſtolica, hæreſumque extinctione, necnon fidelium Principum vnione D. O. M. deprecari non ceſſauit, congruis frequentetur honoribus, ac tam pium opus à multis annis inceptum perpetuetur, tantique populi præfatam Eccleſiam dictis ſextis feriis viſitantis deuotio augeatur, quo exinde pro anima ſua ſalute maiora ſpiritualia dona ſe adipiſci poſſe cognouerit.

§. 2. De omnipotentis Dei miſericordia, ac

BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, Omnibus & ſingulis prædictis ſexus Chriſti fidelibus verè pœnitentibus, & confeſſis, qui qualibet ſexta feria totius anni Eccleſiam ipſam deuotè viſitauerint, & ante Imaginem Crucifixi quinquies orationem Dominicam, & toties ſalutationem Angelicam ad honorem Paſſionis eiuſdem Domini noſtri IESV CHRISTI, nec non in memoriam prædictæ Sanctiſſ. Trinitatis dicta ſexta feria in eadem Eccleſia ante maius illius altare, ter prædictas orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam recitauerint, & pro felici ſtatu Sanctæ Matris Eccleſiæ, ac noſtra, nec non pro tempore exiſtentium Romanorum Pontificum ſucceſſorum noſtrorum incolumitate, atque hæreſum, infideliumque extirpatione, & Principum eorundem vnione preces deuotè effuderint, qualibet eadem ſexta feria, qua id fecerint, ſeptem annos, & totidem quadragenas.

3. *Et inſuper omnibus, & ſingulis prædicti ſexus Chriſti fidelibus minime confeſſis Eccleſiam Sanctiſſ. Trin. huiuſmodi dicta ſexta feria totius anni etiam deuotè viſitantibus, & ſimiles preces piè effundentibus, vt præfertur, centum dies tantum de iniunctis eis, aut alias quomodolibet per eos debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, miſericorditer in Domino relaxamus. Præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, quod ſi dictæ Eccleſiæ SS. Trinitatis aliqua indulgentia in perpetuum, vel ad certum nondum elapſum tempus per nos conceſſa fuerit, huiuſmodi literæ ſint nullæ. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1580. decimo Cal. Iulij Pontif. anno 9. &c. Guillart.*

1. Nota, quod iſte Pontifex nullam aliam indulgentiam, nec temporalem, nec perpetuam conceſſit dicto Conuentui SS. Trinitatis in ſpecie, vnde iſta remanet in ſuo vigore. Et aduerte, quod iſta clauſula ſolet apponi de ordinatio in indulgentiis, quæ communiter conceduntur, & intelligitur de eodem Pontifice, vt clarè patet per illam clauſulam, *per nos conceſſa fuerit*, vel per aliam *conceſſimus*, & ita intelligit ſtylus Curiæ Romanæ. Vnde non eſt, quod aliqui notarij ignorantes abſque vllo fundamento dicant debere intelligi de omnibus aliis indulgentiis conceſſis ab aliis Summis Pontificibus. Nam certum eſt, quòd ſi vellet Pontifex derogare indulgentiis conceſſis ab aliis Pontificibus deberet id explicare, vel clarè, vel æquiualenter.

Appendix 4. ad ea, quæ dixi *tom. 3. priuil. cap. 12. poſt conſtitut. 21. aliàs 31. Vrb. VIII. conſt. 22. aliàs 32.*

S.D.N.D. Vrbani Papæ VIII. in qua declarat, quod conſtitutiones reuocatoriæ viuæ vocis oraculum non comprehendant illos Officiales Sanctitatis ſuæ, quibus ratione munerum ſuorum antea de Summi Pontificis oraculo fides haberi ſolebat.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. *ALIAS fel. rec. Gregorius Papa XV. prædeceſſor noſter, vt ſub naſcentibus ingiter variis difficultatibus, & abuſibus ex priuilegiis à Sede Apoſtolica viuæ vocis oraculo ſæpe numero conceſſis obuiam iret, conſtitutionem edidit, tenoris ſubſequentis, videlicet. Gregorius Papa XV. ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in ſpecula, &c.* Hic per extenſum inſeritur conſtit. 3. Gregor. XV. tom. 2. priuileg.

§. 2. *Et ſubinde per nos accepto, quod experientia rerum magiſtra, compertum erat, conceſſiones, & gratias viuæ vocis oraculo, etiam à S.R.E. Cardinalibus obtentas, & ipſorum manu firmatas ſæpè ab his, in quorum fauorem emanarunt, minùs canonica interpretatione extendi, & perperam in diſciplina Eccleſiaſticæ detrimentum executioni demandari, Idcirco, quantum cum Domino poſſumus, his, & aliis malis occurrere volentes, motu proprio, certaque ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, de conſilio nonnullorum venerabilium Fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium quibus negotium huiuſmodi mature diſcutiendum commiſimus, omnia, & ſingula priuilegia, facultates, licentias, & gratias quaſcunque per Summos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac per nos viuæ vocis oraculo, etiam S.R.E. prædicta Cardinalium quorumcumque manu firmata quibuſcunque Generalibus, Prouincialibus, cæteriſque ſuperioribus, & perſonis cuiuſvis Ordinis, Congregationis, Inſtituti, & Societatis, ſiuè Sæcularibus, ſiuè Regularibus, vel etiam ipſis Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, & Societatibus, etiam Societati Ieſu, aut eius Clericis, ſeu Presbyteris, aliiſque perſonis prædictis, quacunque de cauſa, etiam de neceſſitate exprimenda, occaſione, prætextu, vel colore, etiam intuitu, & contemplatione, ſeu ad inſtantiam Imperatoris, Regum, & Principum, quorumcunque, aut alias quomodolibet conceſſa illorum tenores præſentibus, pro expreſſis habentes, Apoſtolica auctoritate reuocauimus, caſſauimus, ſuſtulimus, abrogauimus, & annullauimus, ac de cætero reuocata, caſſata, ſublata, abrogata, & annullata, viribuſque, & effectu vacua eſſe, & fore, nullique deinceps ſuffragari poſſe, nec debere declarauimus, prout in aliis noſtris deſuper in ſimili forma Breuis expeditis literis, quarum tenores præ-*

ſentibus

ſenſibus pro expreſſis haberi volumus plenius contineatur.

§. 3. *Cum autem pro tempore exiſtentibus nonnullis noſtris, & Sedis Apoſtolicæ Officialibus, ſeu miniſtris, qui eorum Officiorum, ſeu munerum ratione de gratiis, conceſſionibus, & diſpoſitionibus quibuſcunque per nos faciendis, mandatiſque & iuſſionibus noſtris exequendis, aliiſque rebus, & negotiis gerendis, Nobiſcum diuerſa tractant, per ſe, ſeu de eorum mandato facienda, gerenda, & executioni demandanda, viuæ vocis oraculo commiſerimus, & in dies circa ea, quæ ad cuiuſlibet eorum officium, ſeù munus, quo funguntur, pertinent, committamus. Nos firmiori geſtorum de mandato noſtro per eoſdem officiales, ſeu miniſtros validitati, eorumdemque Officialium ſeu miniſtrorum ſecuritati conſulere volentes. Motu proprio certaque ſcientia, ac matura deliberatione noſtris; deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine officiales, ſeu Miniſtros prædictos, quibus aliàs ante emanatas prædictas Conſtitutiones, ex officiorum ſuorum auctoritate, & prærogatiua de Oraculo, per eos à Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus habito, fides haberi ſolebat, quò ad ea, quæ, vt præfertur, ad cuiuſlibet eorum officium, ſeu munus, quo funguntur, pertinent in literis etiam noſtris prædictis ſuper reuocatione oraculorum huiuſmodi emanatis, minimè comprehenſos fuiſſe, nec eſſe, nec comprehendi debere declaramus & decernimus, & ad abundantiorem cautelam eoſdem officiales, ſeu miniſtros aduersùs eaſdem conſtitutiones, quatenus opus ſit, reſtituimus, & plenariè reintegramus in omnibus, & per omnia perinde, ac ſi quò ad illos prædictæ conſtitutiones non emanaſſent.*

§. 4. *Decernentes præſentes literas validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore. Ac irritum, & inane, ſi quid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.*

§. 5. *Non obſtantibus Gregorij prædeceſſoris huiuſmodi, noſtriſque literis præfatis, ac omnibus illis, quæ in dictis literis conceſſa ſunt, non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcunque Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 11. Aprilis 1635. Pontificatus noſtri anno 12. M.A. Maraldus. Romæ ex Typographia Reu. Cam. Apoſt. 1636.*

1. Nota, quòd, qui ſint officiales Papæ, dicitur in extrau. *Ad regimen, de præb.* vbi hæc habetur. *Ac etiam per obitum Cardinalium eiuſdem Eccleſiæ Romanæ, ac officialium dictæ ſedis, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum literarum contradictarum, & Apoſtolici Palatij cauſarum Auditorum, Correctorum, & ſcriptorum literarum Apoſtolicarum, ac pœnitentiarij præfatæ ſedis, ac abbreuiatorum, nec non Commenſalium, & aliorum quorumlibet Capellanorum ſedis eiuſdem, & etiam quorumcumque legatorum, ſiuè nuntiorum, ac in terris Eccleſiæ Romanæ rectorum, & Theſaurariorum.* De quibus agit Tuſchus *verbo Officialis concluſ.* 81. *à num.* 6. *& à num.* 13. diſputat, an Gubernatores, & Rectores, ac Præſides ciuitatum ſint propriè Officiales Papæ. Et reſpondet *num.* 17. quòd ſi mittantur à Papa in aliquam ciuitatem, itavt recipiant iuriſdictionem à ſtatutis dictæ Ciuitatis, ita vt teneantur ad illorum obſeruantiam, tunc non dicuntur propriè Officiales Papæ, neque Romanæ Eccleſiæ, ſed potiùs illius Ciuitatis, in qua adminiſtrant iuſtitiam; ſi autem adminiſtrant iuſtitiam non ſolum ratione ſtatutorum, ſed etiam auctoritate Papæ, qua etiam nomine Papæ ſuper dictis ſtatutis intendunt, tunc dicuntur propriæ Officiales Papæ. Eſt enim Officialis ſecundùm Butrium conſil. 74. num. 3. *Qui ſub alio miniſtraliter iuriſdictionem exercet.* Vt refert idem Thuſcus *loc. cit. concluſ.* 88. *num.* 1. his poſitis.

2. Quæres. An Protectores ordinum ſint propriè Officiales Papæ. Reſpondeo quòd ſic, licèt enim non numerentur inter officiales in dicta extrau. *Ad regimen*, cum tamen iuriſdictionem exerceant in Religionem ſibi commiſſam tanquam miniſtri Papæ, ac nomine, & auctoritate ipſius Papæ, qui eſt omnium Religionum Generaliſſimus, iure optimo officiales, ac miniſtri Papæ dicuntur; & licèt teneantur in miniſtrando iuſtitiam, ſeruare regulas, & ſtatuta ordinum, tamen cum habeant ſuper illis ſuperintendentiam, & auctoritatem à Papa, ſiuè iure ſcripto, ſiuè conſuetudine, iure merito officiales Papæ dicuntur. Adde, quòd iſtis antedictam reuocationem fides haberi ſolebat, præſertim in his, quæ ad Religiones ſibi commiſſas ſpectabant. Quæ eſt conditio requiſita in iſta conſtitutione. Aduertendum tamen quòd dicti Protectores nunc per hanc conſtitutionem non poſſunt teſtimonium ferre, niſi de viuæ vocis oraculis concernentibus religiones, quas protegunt per commiſſionem Papæ. Quæ omnia confirmat viuæ vocis oraculum, quod nuper, ideſt, *menſe Martij anni* 1637. obtinuit à SS.D. Vrbano VIII. Card. Aldobrandinus noſt. ord. Protector, circa prorogationem ad 2. menſes Capituli Generalis intermedij pro morte Generalis, vt conſtat ex literis Vicarij Generalis monentis Religionem de morte d. Generalis, & Prouinciales, vt veniant Genuam ad d. Capitulum Generale celebrandum, datis, & impreſſis Romæ *die 3. Martij* 1637.

3. An autem Generales poſſint dici officiales Papæ ad hunc effectum. Puto quod non, cum non poſſint in iudicando tranſgredi limites regulæ, aut conſtitutionum; ſi autem eſſent ſpecialiter deputati cum aliqua auctoritate ſupra regulam, & conſtitutiones, tunc dici poſſent officiales Papæ, etiam quo ad hunc effectum ſecundum prædictam doctrinam.

Appendix 5. ad ea, quæ dixi *tom. 3. priuileg. cap. 12. in conſtitut. 3. aliàs 13. Vrbani VIII.*

DEclaratio Sac. Congreg. Regul. in Controuerſia exorta inter Fratres Ordin. S. Dominici, & Fr. S. Auguſtini Congreg. Lombardiæ, & Fr. Carmelitas Diſcalceatos Sauon. ſuper eo, quod prohibenda ſit conſtructio noui Conuentus per ipſos Carmelitas Diſcalceatos intra mœnia eiuſdem Ciuitatis nuper cœpta, cum ex illius nimia propinquitate grauia exorirentur præiudicia Conuentibus prædictis Fratrum Sancti Dominici, & Sancti Auguſtini

guſtini Congregationis antecedentis, rebuſque aliis, &c.

Sacr. Congreg. Cardinalium negotiis Regul. præpoſita, Eminentiſſ. Bentiuolio referente, partibus auditis, ac re maturè diſcuſſa, cenſuit iniungendum eſſe Fr. Carmelitis Diſcalceatis prædictis, prout præſentis decreti virtute iniungit, vt omnino recedant à prædicto loco, vbi nouum ſui Ord. Conuentum fundare cœperat, neque in alio loco eiuſdem Ciuitatis illum erigere valeant, niſi ſeruata forma, & adimpletis omnibus conditionibus contentis in conſtitutionibus, & decretis Apoſtolicis, ac præſertim in decreto S.D.N. ſuper erectione nouorum Conuentuum nuper edito. Romæ die 14. Decembris 1635. M. Cardinalis Ginettus.

1. Noto 1. quòd dicti Diſcalceati non poſſont ſomere Conoentum in dicta Cioitate, aut extra intra limites conſt. Greg. XV. niſi ſeroatis conditionibos reqoiſitis, *in conſt. Clem. VIII. & dicti Greg.* 1. oiſi vocatis aliis regolaribos.

2. Noto 2. quòd receptionis Conoentos ſignum eſt plantatio crucis. Vnde qui plantarent crucem in aliquo loco, aut miſſam, & officia celebrarent, non ſeruatis dictis conditionibus incurrerent pœnas conſt. Vrb. VIII.

3. Noto 3. quòd vt audio Romæ practicatur, quòd non poſſint Coouentus ſumi oiſi diſtantes ab aliis per 140. ſeo per 300. cannas, quod tameo intelligo in oppidis, & locis paruis, non in magnis, & popo atis vrbibos, qoia in his ceſſat ratio d. prohibitioois, quæ fuit, ne vnus Conoentus eſſet impedimenti, & detrimeoti alteri. Et conſtat experientia hic Genuæ, & vt audio Neapoli, Meſſanæ, Panormi, &c. Nomine tamen cioitatum magnarum hoc loco non puto venire ſoburbia, quo ad Conoentus in ipſis ſoburbiis exiſtentibos; nam in his poſſet militari ratio præd. niſi fortè ſuburbia eſſent magna, & popoiata. Vnde io hoc caſo poto valere arbitrameotum illod quod Epiſcopis reliqoit Clem. VIII. Et aduerte, qood hoc caſu debent Epiſcopi cooſiderare non ſolom intereſſe, & damnom temporale Coouentuum, iam fabricatorum, ſed etiam ſubiectionem, quam illis afferunt, quæ pretio æſtimabilis eſt, & ad damnum etiam temporale refertur.

4. Noto 4. quòd quaodo aliqua religio vellet iotrare in aliquem locum, vrbem ſcilicet, aut oppidum cum obligatione noo qoærendi eleemoſynas, probabile eſt, quod non eſſet neceſſe citare alias religiones iotereſſe habentes; nam ceſſaret finis dictæ conſtitutionis, *ad cap. Cum ceſſante de appell.* niſi tunc obſtaret caoſa ſubiectionis.

INDEX

INDEX
RERVM AC VERBORVM
Notabilium, in tribus Tomis operum R.P. LAVRENTII DE PEYRINIS contentorum.

Litera T. 1. Tomum primum, T. 2. Tomum ſecundum, T. 3. Tomum tertium, Q. Quæſtionem, C. Caput, §. Paragraphum, N. Numerum, & P. Paginam indicat.

A

Abbas.

ABbas poteſt Calices conſecrare, tom. 2. q 3.c.8.n.3. pag.243
Abbates Caſſinenſis vtipoſſunt Baldachino in aliquibus feſtiuitatibus anni, t.3. Conſt.19. Vrbani VIII. p.528

Abbatiſſa.

Abbatiſſa ſeu Correctrix debet accedere annum 30. tom.2.q.2.c.1.n.18. p.71

Abiectio.

Abiectio ſui quomodo Prælato competat,t.2.q.2.c.3 n.234. p.133

Abiurare.

Abiurare quid ſit & quotuplex, t.2. q.2.c.5.§.7.n.91. pag.252
Abiurans de leui, vel de vehementi in Inquiſitione poteſt eligi ad dignitates Regularium. ibid.
Secùs autem de eo, qui abiurauit hæreſim, ibid.n.93. pag.153
Quid requiratur ad impedimentum,ne,qui abiurauit, eligatur ad aliquam dignitatem, ibid. n.94

Abortus.

Abortum procurantes,&c. quomodo poſſint, & quis poſſit eos abſoluere, &c. t. 2.q.3.cap.2.§.1. n.46. pag.214

Abſentia.

Abſentia illius, qui Reipublicæ cauſa abeſt,non debet eſſe ei nociua,t.3.lit.E.c.8.n.3. p.47

Abſoluere.

Abſoluens aliquem obligatum ad aliquid reſtituendum, & non obligans an teneatur de damno, t.2. q.3.c.2.n.23. p.210
Abſoluere poſſunt Prælati Regulares ſuos ſubditos ab excommunicatione incurſa propter Symoniam, excepta Symonia in ordine, tom.2. quæſt.1. c.31. pag.133
Abſoluere an poſſit Superior abſque obligatione reſtituendi, qui notabilem quantitatem ſurripuit à Conuentu,vel fratre aliquo particulari,t.2.q.3.c.2. §.1.n.55. p.215
Abſoluere poſſunt ab omnibus caſibus reſeruatis, etiamſi habeant cenſuram annexam, Confeſſores deputati,t.2.q.3.c.2.n.29. p.211
Abſolui an poſſit hoſpes à caſu reſeruato in ſua Prouincia,qui tamen non eſt reſeruatus in Conuentu, vbi eſt hoſpes,t.2.q.3 c.2.n.24. p 210
Quid ſi illud iter malitioſè arripuerit,ibid.n.25
An poſſit hoſpes abſolui à caſu reſeruato in loco,vbi eſt hoſpes, ſi non ſit reſeruatus in ſua Prouincia, ibid.n.26
Delegatus ad abſoluendum an poſſit eam facultatem alteri delegare,ibid.n.27
An poſſit quis vti paſſiuè facultate, quam habet ad abſoluendum,ibid.n.28
Abſolui poteſt à Prælato Regulari ſubditus, qui ante legitimam ætatem, ordines ſumpſit, t.2. q.3. c.7. num.12. p.239
Abſolui poſſunt ad inuicem ſubditus & Prælatus, qui ſe percuſſerunt in caſu, quod non eſſent in Conuentu alij Sacerdotes, tom.1. quæſt.1. cap.4. §.4. num.82. p.34
Abſolui poteſt à ſimplici Sacerdote, præſente Parocho, in articulo mortis conſtitutus, ibid. num 87. pag.35
Abſolui poteſt, qui nutibus tantùm abſolutionem quærit, t.3.lit.A.c.6.n.7. p.6
Imò etiamſi non quærat, modò ſigna monſtret contritionis. ibid.
Imò quando dubitatur, an dicta ſigna oriantur ex contritione. ibid.
Item eſt abſoluendus,qui in abſentia Confeſſarij confeſſionem petiit. ibid.
Item confeſſus, ſed ante abſolutionem loquelam amiſit. ibid.
Item poteſt abſolui quis ſub conditione. ibid.
Abſoluere poſſunt Prælati ſuos ſubditos à caſibus Bullæ Cœnæ, t.1.n.35.36.37.& 38. p.379.& ibid. §.8.p.196.& ibid.n.10. p.381
Item ab excommunicationibus contra ipſos nominatim latis,t.1.n.12.p.383.& ibid.n.28. p.259
Non poſſunt abſoluere à Symonia commiſſa in ordinum ſuſceptione,ibid.n.88. p.266
Poſſunt tamen per confirmationes obtentas poſtea à Clemente VIII. & Paulo V. ibid.n.30. p.386
Abſoluere etiam poſſunt ſuos ſubditos, ſi percuſſiſſent Clericum ſæcularem, vel Regularem alterius ordinis, ibid.n.32
Non tamen Clericum ſæcularem,aut laïcum, qui ſuum ſubditum percuſſiſſet. ibid.
Abſoluere poſſunt Prælati Regulares non ſolùm profeſſos,ſed etiam nouitios,t.1.n.30. p.259

Abſoluere poteſt Prælatus Regularis ſuum ſubditum, qui Monaſteria Monialium ingreſſus eſt ad malum finem, t.2.n.42. p.187
Abſoluere non poſſunt confeſſores Regulares ſæculares à ſententiis ab homine latis, etiam ſatisfacta parte, t.1.n.11 & 12. p.346
Si autem non habuerint vnde ſoluant, abſoluere poſſunt, t.1.n.43. p.349
Abſoluere non poſſunt Confeſſores Regulares in vim Cruciatæ à crimine hæreſis, tom.1. num.45. pag.196
Abſoluere poterant Minimi ab omnibus caſibus & cenſuris à iure, vel ab homine latis, Epiſcopis reſeruatis, tom.1. num.61. pag.245. & ibid. §.2. pag.305
Et eſt probabile quod poſſint etiam nunc in diebus indulgentiarum, t.1.n.6. p.156
Abſoluere non poſſunt Confeſſores Regulares ſimpliciter vigore ſuorum priuilegiorum à cenſuris Epiſcopis reſeruatis, t.1.n.63. p.245
Abſoluere poſſunt Confeſſores Regulares pugnantes in duello, modò non ſit ſecutus effectus, t.1.n.64. pag.246
Et etiam à pœnis abortus fœtus animati, ibid. num.65
Abſoluere rapientes bona naufragantium poſſunt Generales ordinum, t.1.n.66. p.246
Abſoluere ab omnibus cenſuris, à quibus abſoluunt Epiſcopi, poſſunt Confeſſores Regulares, ibid. num.67
Et qui ſint caſus, à quibus iure communi abſoluunt Epiſcopi, ibid. à n.68. ad 76. à p.245. ad 247
Abſolui poſſunt Regulares à ſuis Prælatis à caſu hæreſis, t.1.n.20. p.522
Et aliis quibuſcumque, quantumvis grauiſſimis, ibid.n.22
Prælati verò qui poſſunt hoc facere ſunt Generales, Prouinciales, ac eorum Vicarij, & Correctores, ibid. n.25. Poteſt id etiam Vicarius relictus à Correctore, qui debet adeſſe per vnum diem naturalem, ibid.num 26
Non autem ſi eadem die ſit reuerſurus. ibid.
Abſolui poſſunt Prælati Regulares à Confeſſariis ſibi electis ab omnibus caſibus, à quibus poſſunt dicti Prælati ſuos ſubditos abſoluere, t.1. §.9. p.259. & ibid.n.29
Abſului non poſſunt Regulares, etiam de Prælati licentia, à caſibus reſeruatis, per Regulam à Confeſſariis, qui ſui Ordinis non ſint, t.1.n.63. p.245
Abſolui non poſſunt à Confeſſariis, qui ſui Ordinis non ſint Regulares abſque licentia Prælati, ibid. num.62

Abſolutio.

Abſolutio, quæ datur electoribus ad effectum electionis, quid operetur, tom. 2. quæſt. 5. num.9. pag.140
Abſolutio ab excommunicatione in forma conſueta Eccleſiæ quomodo detur, tom.3. littera A. cap.1. pag.1
Iuſſus abſoluere ſub prædicta forma tenetur eam ſeruare ſub mortali, ibid.n.2
Abſoluendus quam cautionem dare debet, ibid. num.3
Quando in commiſſione dictæ abſolutionis apponitur clauſula, *ſatisfacta parte*, ea ſeruari debet, ibid. num.4
In hac abſolutione ſemper requiritur iuramentum de parendo mandatis, ibid.n.5
Quomodo intelligatur, quòd ita abſoluendus debeat habere humerum nudum, ibid. n.6. p.2
Quomodo debeat eſſe indutus abſoluens ab hac excommunicatione, quæ verba ſint de illius eſſentia, ibid. num.7
Hæc abſolutio ad cautelam, quomodo detur, ibid. num.8
Abſolutio ab excommunicatione minori quomodo fiat, t.3.lit.A.c.1.n.9. p.2
Abſolutio excommunicati iam mortui quomodo fiat, t.3. lit.A. c.2. ibid.
Abſolutio generalis in articulo mortis poteſt dari Regulari, qui incidit in dementiam, t.3.lit.A.c.6.n.5. pag.5
Modò cùm eſſet ſanæ mentis ſe velle ſic abſolui declarauerit, ibid.n.6
Abſolutio generalis in articulo mortis cum indulgentia annexa poteſt dari Religioſo in itinere à quocumque Presbytero Sæculari, vel Regulari, tom.3. lit.A.c.6.n.8. p.6
Debet neceſſariò concedi à Confeſſore, ibid.n.9
Et electo ab ægroto, ibid.n.10
Imò poteſt etiam dari extra Sacramentum Pœnitentiæ. ibid.
Abſolutio Sacramentalis poteſt cadere ſuper peccata oblita & ignorata, t.3.lit.A.c.6.n.3. p.5
Abſolutionis à ſuſpenſione, & interdicto forma, t.3. lit.A.c.3. p.3
Quomodo hæc abſolutio detur ad cautelam, ibid. num.1
Abſolutionis, ſeu diſpenſationis ab irregularitate forma, ibid.c.4
Eiuſdem ad cautelam, ibid.n.1
Abſolutionis generalis, quæ datur regularibus in diebus reconciliationum forma, tom.3.litera A.cap.5. pag.4
Ad quid prodeſt dicta abſolutio, ibid.n.1
Abſolutionis generalis, quæ datur morientibus, forma, t.3.lit.A.c.6. ibid.
Vnde deſumpta fuerit hæc forma, ibid.n.1. p.5
Quinam Pontifex hoc abſolutionis priuilegium conceſſerit, ibid.n.2
Abſolutionis, quæ datur electoribus ad effectum electionis, forma, t.3.lit.A.c.7. p.7
Abſolutionis ex commiſſione Summi Pœnitentiarij forma, ibid.c.8. p.8
Fides de dicta abſolutione, ibid.c.9
Hæc abſolutio non eſt neceſſe, quid detur in foro pœnitentiæ, ibid.n.1. p.9
Abſolutiones & diſpenſationes generales, quæ fiunt à Prælatis, tempore reconciliationis, quid proſint, t.1.n.42. p.243
Abſolutiones à cenſuris, quæ fiunt ab Epiſcopis ante ordinationes, proſunt etiam Regularibus, ibid. num.43

Abſolutus.

Abſolutus à non habente authoritatem, quid facere debeat, t.2.q.3.c.2.n.21. p.210
Quid faciat Confeſſor, qui ſcit ſe malè aliquem abſoluiſſe, ibid.n.22

Abſtinentia.

Abſtinentia quid, t.2.q.2.c.3.§.12.n.210.p.127.& t.1 q.4.c.9. p.179
Abſtinentia perpetua à carnibus de ſe graues infirmitates non inducit, t.1.q.1.c.24.§.1. p.72
Abſtinentia cibi & potus magis iuuat ad continentiam ſeruandam, quam pedum nuditas. ibid.
Abſtinentia quadrageſimalis multum iuuat ad paſſiones libidinis edomandas, t.2.q.4.c.7. p.75
Abſtinentiæ laudes & incitamenta, t.1.q.4.c.9. p.179
Abſtinentiæ effectus, ibid. Indicia. ibid.

Abſtinere.

Abſtinentes quæ aliquando tam acriter tentationibus carnis pulſentur, t.1.q.4.c.7. p.175
Abſtinendum à vino iis, qui caſtitati ſeruandæ ſtudent, t.1.q.3.c.2. p.157

Accedere.

Accedere.

Ad menſam nunquam accedendum ſine fame, nec ſine ea ab ea recedendum, t.1.q.4.c.9. p.181

Acceptio.

Acceptio perſonarum quid, t.2.q.2.cap.3.§.15.n.131. pag.112

Quomodo Prælatus peccet, vel non acceptione perſonarum, ibid.n.133

Acceptor.

Acceptor perſonarum non debet eſſe Prælatus, ibid. n.132.& ſeqq.

Accuſare.

Accuſare an poſſit Monachus abſque licentia Abbatis, t.2.q.3.c.1.n.128. p.188

Accuſare quomodo quis teneatur, t.1.q.1.c.16.p.35. & ſeqq.

Accuſatio.

Accuſationis forma, t.3.lit.A.c.10. p.9

Accuſatio non eſt in vſu apud Religiones reformatas, ibid.n.5.

Prælatus quando poſſit accuſationem reſcindere, ibid.

Accuſatio quomodo differat à denuntiatione iudiciali, t.1.q.1.c.16. p.18

Accuſationis nomen quomodo intelligatur, ibid.

Accuſatus.

Accuſatus de aliquo delicto non eſt incapax electionis, t.1.q.1.c.31 §.8. p.129

Accuſatus de aliquo delicto an ſit eligibilis ad dignitates, t.3.n.25. p.457

Acta.

Acta in vno Capitulo generali, in alio approbari, & reprobari poſſunt, t.1.§.4. p.288.& ſeq.

Quid? quando primum Capitulum fuit confirmatum à Papa, ibid.n.3. p.289

Actiones.

Actiones Prælatorum etiam malas augere, & manifeſtare mortale peccatum eſt, t.1.quæſt.1.c.28. §.3. pag.100

Et multò magis bonas in malas retorquere. ibid.

Et ſimiliter peccat, qui dubias in ſiniſtram partem interpretatur. ibid.

Adminiſtratio.

Adminiſtratio quid ſit, t.1.n.97. p.266

Adulatio.

Adulatio quid ſit & quale peccatum, t.2.q.2.c.3.§.17. num.171. p.119

Aduocatus.

Aduocatus an, & quomodo poſſit eſſe Religioſus, t.2. q.3.c.5.n.16. p.231

Æquitas.

Æquitas quid ſit, tom.2.quæſt.2. c.3.§.17.num.174. pag 119

Affabilitas.

Affabilitas quid ſit, tom.2.quæſt.2.c.3.§.17.num.169. pag.118

Eſt Prælatis admodum vtilis, ibid. p.119

Debet eſſe grauitate temperata, ibid.n.170.

Quomodo contra affabilitatem peccet Prælatus, ibid.n.171.

Agere.

Agi de delictis in iudio poteſt tribus modis: ciuiliter, criminaliter & mixtè, & quid vtrumque ſit, tom.2. num.43. p.368

Agnus Dei.

Agnos Dei tangere non licet, niſi Subdiaconis, tom.1. num.5. p.308

Contra miniantes autem adeſt excommunicatio, ibid.

Alexander VI.

Alexander VI. mutauit nomen Eremitarum, in nomen Minimorum, tom.1. §.2.n.3.p.129.& ibid. §.7. p.232

Alienare.

Alienare bona Religionis nemo poteſt, tom.1. §.4 p.281.& t.2 §.1. p.384

Poſſunt Regulares inconſulto Pontifice in tribus caſibus, t.1 n.5. p.291

Caſus à iure permiſſi in quibus licitum eſt alienare ſunt quatuor, ibid.n.6

Ad alienandum requiritur cauſa iuſta, & ſolemnitas iuris, quæ ſolemnitas requirit quatuor, ibid. num.7

Minor pars Conuentus, quæ alienationi non conſenſit, an teneatur ſubſcribere alienationi determinatæ à maiori parte, ibidem, num. 8. pagina 292

Qui non vult alienationi à toto capitulo factæ conſentire, teneretur expreſsè contradicere, ibid. num.9

Alienari poſſunt fructus & bona, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, & quæ iſta ſint, ibidem, num.10

Pecunia an ſit de his, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, ibid.n.11

Alienari non poſſunt bona mobilia pretioſa, & quæ iſta ſint, ibid.n.12

Alienari prohibita, prohibita ſunt etiam pignorari, ibid.n.13

Alienari poſſunt res exiguæ, & quæ iſtæ ſint, ibid. num.15

Alienandi priuilegium an fuerit immediatè Minimis conceſſum, t.1.n.2. p.291

Contra alienantes, quæ ſint conſtitutæ pœnæ, ibid, num.4.

Alienandi facultatem faciebant Prælati Regulares, tom.1.§.3. pag.290. & ibid.§.1. pag.289. & §.2. pag.290

Alienatio.

Alienationum commiſſiones cui, & per quos fiant, t.1.n.1. p.290

Alienationis concedendæ facultatis forma, t.3. lit A. cap.11. p.9

Alienandi priuilegium habebant antiquitus Regulares, ibid.n.1. p.10

Pecuniam habitam cum onere implicandi in annuos redditus, poſſunt Regulares implicare in fabricatione alicuius domus, abſque metu alienationis, ibid.n.2

Poſſunt Regulares abſque metu alienationis, ſi indigent victu, nec reperiunt, qui illis mutuum det, pretioſa mobilia pignorare, ibidem, numero 3

Alimenta.

Alimenta à Nouitiis recipi poſſunt, tom.2.q.3.c.1.§.2. num.62. p.177

Altare.

Altare Viaticum quid ſit, tom. 1. num.35. pagina 195

Altaria Regularium Epiſcopi viſitare non poſſunt, t.2. ad 1. p.354

Altaria priuilegiata non communicantur, tom.2. num.2. p.264

Altaris paramenta, an poſſint fieri ex veſtibus alicuius Dominæ, t.1.n.2. p.381

Ambitio.

Ambitio quid ſit, & quando mortale, tom.2.q.2.c.3. §.19.n.186. p.122

Ambitus.

Ambitus minimis prohibetur, tom. 2. num.1. & 2. pag.328

Amici.

Amici Prælatorum debent eſſe ſapientes, t.2.q.2.c.2. num.7. p.73

Quales ſunt amici, tales reputantur Prælati, ibid. & q.4.c.vnic.n.2. p.246

Amicos babere neceſſarium eſt Prælatis, ibid.num.1. pag.245

Quæ vtilitas ex his capiatur, ibid.

Quinam debeant eſſe amici à Prælato eligendi, & qui vitandi, ibid. n.2. p.246

Amici noui an præferendi veteribus, ibid. num. a. pag.247

An Prælatus debeat ſe amico pacificare, ibid.

An amicis omnia cordis penetralia ſint aperienda, ibid.n.3.

Cum amicis quomodo tractet in publico, & in priuato Prælatus, ibid. n.6.

Aliqui Prælati ſemper omnes volunt eſſe ſuos amicos. ibid.

An pro amico liceat Prælatos leges violare, ibidem.

An poſſint amico pœnas remittere. ibid.p.148

Amicitia.

Amicitia inter malos eſſe non poteſt, tom.2.quæſt.4. cap.vnico, n.4. p.247

Sola vera amicitia poteſt eſſe perpetua. ibid.

Amor.

Amor parentum in filios quàm ſit extremus, multis probatur, tom.1. quæſt.1. cap.9. §.1. pag.24. & ſeq.

Angaria.

Angaria quid ſit, t.1.n.136. p.271

Animus.

Animus quandoque relaxandus, tom.1. q.1. cap.30. pag.112

Apoſtaſia.

Apoſtaſia à Religione in quo conſiſtat, tom.1. q.1. cap.26. p.84

Apoſtata.

Apoſtata & fugitiuus quomodo differant, tom.1.q.1. cap.26. p.84

Apoſtata quis dicendus ſit. ibid.

Apoſtata non eſt, qui exit de nocte ex Monaſterio, dimiſſo habitu, animo eadem nocte redeundi, ibid.

Neque eſt apoſtata, qui longo tempore vagatur, etiam ſine habitu, ſi habet animum redeundi, ibid.

Apoſtata nec fugitiuus eſt, qui valde grauatus à ſuo Superiore Prælatum adit, vt à grauamine liberetur, ibidem, & quæſtione 1, capite 20. pagina 55

Apoſtata eſt, qui vagatur, etiam cum habitu; ſi habet animum ad Religionem non redeundi, t.1. q.1.cap.26. p.85

Non tamen incurrit excommunicationem capitis, *vt periculoſa*, ibid. p.86

Apoſtata eſt ipſo iure, & ipſo facto excommunicatus, etiamſi non dimittat habitum, tom.1.q.1. cap.26. p.85

Apoſtatæ perſeuerantes in apoſtaſia, ſunt infames, ibid.

Apoſtata ordines ſacros recipiens fit irregularis, t.1. q.1.c.26. p.85

Et etiam recipiens minores, ibid.p.85.& t.3.lit.A. c.20.n.6. p.13

Cum apoſtata, qui ordines in apoſtaſia ſuſcepit, quis poſſit diſpenſare. ibid.

Apoſtata non poteſt ad dignitates eligi, etiam, poſtquam ad Religionem fuerit reuerſus, t.1. quæſt.1. cap.26. p.86

Apoſtatæ à quibus poſſint rehabilitari ad dignitates ordinis, & ad alias inhabilitates, ibid. & ſequenti.

Apoſtatæ ad Religionem recepti, & ab excommunicatione abſoluti, non poſſunt in ſuſceptis ordinibus miniſtrare, nec ordines recipere, niſi prius ſit cum illis per Prælatum ſuper infamia diſpenſatum, ibid. pag.85

Apoſtatis tempus, quo in apoſtaſia permanſerunt, non computatur in profeſſione, t.1.q.1.c.26. p.86

Apoſtatas recipientes ſunt ipſo facto excommunicati, ibid.

Apoſtatæ, & fugitiui poſſunt vbique à ſuis Superioribus apprehendi, & ligari.ibid. p.87

Apoſtatæ requirendi ſunt, & ad Monaſterium reducendi. ibid.

Non omnes apoſtatæ ſunt perquirendi. ibid.

Apoſtatarum bona, ſi extra Religionem decedant, ad quos pertineant. ibid.

Apoſtatas ad Religionem reuertentes recipiendi forma, t.3, lit. A.c.20. p.13

Apoſtatæ cogendi ſunt renuntiare literis Apoſtolicis, ibid.n.3.

Quibus pœnis afficiantur, ibid.n.4.

Sunt abſoluendi ab excommunicatione, ibid.n.5.

Irregulares & ſuſpenſi, ibid.n.6.

Quando poſſint præfici, ibid. n.4. p.14

A quo recipiendi, ibid.

Singulis annis requirendi ſub pœna priuationis, ibid.n.10

Quæ pœnæ remittantur apoſtatis reuertentibus per declarationem Congregationis ſub Vrbano VIII. ibid.n.12

Apoſtatæ à fide ad fidem reuertentes tenentur abiurare apoſtaſiam coram fidelibus, non tamen eſt neceſſe abiurare coram infidelibus cum periculo vitæ, t.1.n.26. p.394

Dicti apoſtatæ poſſunt habitum nationis diſcretiuum deferre, modò non ſit proteſtatiuus falſæ Religionis, ibid.n.27

Quomodo ſe gerere debeat confeſſarius cum dictis apoſtatis in articulo mortis conſtitutis, ibid.n.28

Apoſtatas & gyrouagos poſſunt Superiores Regulares vbique capere, tom.1.§.38.p.238.& ibid.n.95. pag.250. & ibid.§.15.p.252. & §.7.p.295. & §.2. p.321.& n.7.p.323

Et propria auctoritate, t. 2.n.20. p.297

Apoſtatas non ſe ſinentes pacificè duci, poſſunt pugnis & calcibus vrgeri, atque etiam vulnerari, t.1. num.95. p.250

Apoſtatas retinentes poſſunt excommunicari, tom. 1. §.13.p.261.& ibid.n.47.

Imò ſunt ipſo facto excommunicati, ibid. num.8. pag.323

Non tamen ſi eos recipiant tanquam amicos & familiares, ibid.n.49. p.261

Apoſtatæ poſſunt à Superioribus Regularibus licentiari ad ingradiendum alium determinatum ordinem, t.1.n.52. p.261

Apoſtata eſt ille, qui vagatur, etiam cum habitu, animo ad Religionem non reuertendi, t.1.n.5. p.322

Secus autem ſi animo ad Religionem reuertendi, ibid.n.6. p.323

Apoſtatæ & fugitiui debent priuari libris, & aliis rebus ſuo vſui conceſſis, ibid.n.9.

Apoſtatæ ad Religionem redire volentes non ſunt recipiendi omnes, t.2.§.2. p.267

Apoſtatæ redeuntes cogendi ſunt renuntiare literis Apoſtolicis, ibid. §.3.

Et iurare quod talia amplius non attentabunt, ibid. §.4.

Probandi ſunt etiam in humilitate, ibid.§.5

Et remanent priuati voce actiua & paſſiua, &c. ibid.§.6.

Apoſtatæ ab ordinariis capiantur, ſuis Superioribus conſignandi, t.2.§.5. p.190

Apoſtoli.

Apoſtoli fuerunt Monachi, & Monachorum patres. tom. 2. n. 3. p.275

Apoſtoli Ideſt, *Litera.*

Apoſtolorum forma. tom. 3. lit. A. cap. 13. pag. 11

Quid ſint Apoſtoli, & quotuplices. ibid. cap. 14. num. 1.

Forma Apoſtolorum refutatoriorum, reuerentialium, conuentualium & teſtimonialium. ibid. cap. 15.16.17.& 18. p.12

Forma Apoſtolorum teſtimonialium, quando appellans non fuit auſus petere à Iudice appellatu. ibid.cap.19

Apoſtoli debent peti intra triginta dies, ibid.n.1

Et debent inſtanter peti. ibid. n.2. p.13

Iudex à quo tenetur dictos Apoſtolos concedere. ibid.num.3

Quando Prælatus non vult Apoſtulos concedere, poteſt appellans eos petere coram perſona fide digna, quæ tenetur deinde appellanti dictos Apoſtulos concedere, ibid.num.4

Quas conditiones debeat habere iſta perſona fide digna. ibid.

Appellare.

Appellandi forma, nequis in prælatum eligatur, t. 3. lit.E. cap. 19. p.52

Iſta appellatio quæ continere debeat. ibid. num. 1. pag. 53.

Iſti appellationi poſſunt, quorum intereſt, adhærere.ibid.n.2

Appellandi forma contra perſonam electam. tom. 3. lit. E. cap. 20. ibid.

Teſtes quomodo poſſint fidem facere de facta appellatione.ibid.cap.21.

Appellare poſſunt Religioſi à grauaminibus verè ſibi à ſuis Superioribus illatis, & quo ordine. tom. 1. quæſt. 1. cap. 20. p.55

Appellare non poſſunt ante definitiuam ſententiam. ibid.

Appellare non poſſunt Religioſi à Correctionibus, ſibi ſecundum regulam inflictis. tom. 1. quæſt. 1. cap. 20. pag.56

Appellari à pœna legis non poteſt, bene tamen à ſententia Iudicis declarantis talem incidiſſe in pœnam legis. ibid.

Appellare non poſſunt Religioſi ad Tribunalia Eccleſiaſtica, quibus non ſubduntur. ibid.

Appellare non poſſunt Religioſi ad Tribunalia ſecularia.ibid. p.57

Multis deploratur hoc vitium. ibid.& ſeq.

Appellare ne fiat electio, non valet, bene tamen ne fiat niſi canonica. tom. 1. quæſt. 2. cap. 31.§. 12. pag. 135.

Appellare poſſunt regulares à ſententiis ſuorum Prælatorum. tom. 2. num. 13. p. 391

Quomodo poſſint, t.1.n.134.p.271. & ibid. §. 2. p. 298. & §. 32. p. 254. & §. 2. pag. 338.

Appellare poſſunt immediatè ad Sedem Apoſtolicam, omiſſis mediis. tom. 1. n. 14.& 15. p.391

Leuis appellatio, quæ? ibid. num.16

Item poſſunt appellare ad protectorem omiſſo Generali, ſi illum habent ſuſpectum. ibid. n. 18. p. 392.

Appellatio à priuatione dignitatum de iure communi ſuſpendit executionem, non tamen in ordine noſtro. ibid.n.19

Tridentinum prohibens appellationes in cauſis correctionis quomodo intelligendum. ibid. n. 20.

Appellare ad Tribunalia ſæcularia, vel alios ad ea trahere, non poſſunt regulares ſub pœna excommunicationis ipſo facto. t.1.n.3.p.339.& t.2.§.3.p.306

Appellare ad Tribunalia Eccleſiaſtica, quibus non ſubduntur, non poſſunt regulares ſub pœna excommunicationis ipſo facto. tom. 2. numero 19. p. 297.

Appellatio.

Appellationis forma. tom. 3. lit. A. c. 12. p. 10

Religioſi cum iniuſtè grauantur, appellare poſſunt. ibid. n. 1. p.11

Appellatio poteſt fieri viua voce. ibid.n.2

Debet continere cauſam grauaminis. ibid.

Iudicare an appellatio ſit legitima pertinet ad Iudicem à quo. ibid.

Appellatione quoad Tribunalia ſæcularia & Eccleſiaſtica, quibus non ſubduntur, qua ratione poſſint priuari Religioſi. tom. 1. q.1.c.20. p.56

Appellatio an executionem retardet, ibid. §. vnic. p. 58.

In correctionibus quoad mores executionem non retardat. ibid.

Appellatio legitima quando dicatur, & quando non. ibid.

Appellatio à ſuſpenſione vocis actiuæ & paſſiuæ an executionem retardet? ibid.

Appellationes intra quod tempus faciendæ. ibid.

Aquila.

Aquila volucrum Regina. tom. 1. quæſt. 1. cap. 3. pag. 2.

Arbiter.

Arbiter an poſſit eſſe Religioſus. tom.2.q.3.c.5.n.19. p. 232.

Inter arbitrum, & arbitratorem, quæ differentia ſit, ibid.n.20

Arbitrorum officium quodnam ſit in cauſa recuſationis.tom.1.q.1.c.19.§.1. p.52

Arbitri eligendi in caſu recuſationis, quando cauſa eſt rationabilis, & notoria. ibid.

Arbitri poſſunt cogi ad recipiendum arbitrium. ibid.

Arbitri puniunt allegantem Iudicem ſuſpectum, & non probantem. ibid.

Coram arbitris in tribus caſibus non tractatur ſuſpicionis cauſa. ibid.

Ab arbitris quando poſſit appellari. ibid.

Arbores.

Arbores incidere, an & quando ſit alienare. tom. 1. à n. 17. ad 23. p.293

Ariſtocratia.

Ariſtocratia quid ſit. tom. 2. q.1.cap.1.§.2.num. 43. pag. 6.

Ariſtocratiæ ſpecies quatuor, ibid. n. 44. p.7

Vtilitates, ibid. à n.46.ad 59. Damna, ibid. à n.60. ad 69. p.80

Ariſtocratia quomodo diſſoluatur, ibid. num. 70. pag. 9.

Quomodo conſeruetur, ibid.n.74

In ariſtocratico regimine, quomodo ſe gerat vir diues, ſed ignobilis, ibid.n.81

Ariſtocratia eſt melior Monarchia, ibid. num.115. pag. 13

Arma.

Arma tenentes in ſuis Eccleſiis, vel Conuentibus Regulares habitantes in ſtatu Mediolanenſi, ſunt ipſo facto excommunicati. t. 2.n.9.p. 323. & ibid. num. 77. p.466

Quid ſi ad modicum tempus conſeruandum. ibid.

De quibus armis intelligatur. ibid.

An cultellus panis veniat appellatione armorum. ibid.

Ars.

Ars mechanica, vide *Religioſi.*

Aſſeſſor.

Aſſeſſor Iudicis an poſſit eſſe Religioſus. tom. 2. q. 3. cap. 5. n. 21. p. 232

Aſtrologi.

Aſtrologi Iudiciarij qui ſint. tom. 2. q. 3. cap. 2. n. 38. §. 1. p. 212

Aſtrologi proteſtantes ſe certò non affirmare, quæ dicunt, an in foro conſcientiæ ligentur pœnis contra eos inflictis in Conſt. Sixti V. tom. 2. num. 24. p. 250

Aſtrologia.

Aſtrologia iudiciaria prohibetur ſub grauiſſimis pœnis. tom. 2. conſt. 17. Vrbani VIII. p. 517

Aſtutia.

Aſtutia quid. tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 12. num. 120. p. 110

Auaritia.

Auaritia quale peccatum. tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 17. n. 173. p. 119

Audacia.

Audacia quid, & quando mortale. tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 18. n. 181. p. 121

Aurora.

Auroræ nomine quid intelligatur, quando dicitur, quod ante auroram Miſſa celebrari non poteſt. t. 1. n. 21. p. 193

Auxilium.

Auxilium tribus modis præſtatur. tom. 2. q. 1. cap. 2. §. vnico, n. 32. p. 18

B.

Baldachinus.

PRælatis Congregationis Canonicorum regularium Lateranenſium conceditur, poſſe vti Baldachino, & certo numero Miniſtrorum, non tamen Sedem Abbatialem inſtar Epiſcoporum, prope altare permanentem tenere. tom. 2. p. 440

Banniti.

Bannitos, neque fallitos poſſunt Regulares in ſuis Conuentibus retinere. tom. 2. n. 5. p. 322

Quod limita in caſu. ibid. n. 8. p. 323

Bannitos facinoroſos eiicere à ſuis Eccleſiis tenentur Prælati Regulares ſub pœna priuationis ſuorum officiorum. tom. 2. n. 75. p. 465

In regno Neapolitano ſunt excommunicati viarum graſſatores recipientes, ibid.

Tres caſus quibus dictæ pœnæ non incurruntur. ibid.

Neque etiam incurruntur dictæ pœnæ in caſu neceſſitatis ibid. n. 76.

Barba.

Barba carentes propter venerem non poſſunt eligi ad dignitates. tom. 2. q. 2. c. 4. n. 8. p. 137

Beatificatio.

Beatificatio quid ſit. tom. 1. n. 1. p. 333

Bellum.

Bello captus ſiue iuſto, ſiue iniuſto, fugere poteſt. tom. 2. q. 1. c. 1. n. 5. p. 2

Vnde non debet verberari, ſi fugiat. ibid.

Benedicere.

Benedicere ornamenta Eccleſiæ poſſunt Generales & Prouinciales. tom. 1. §. 19. p. 234

Et etiam Correctores locales, ibid. n. 44. p. 243 & §. 3. p. 355. & §. 3. p. 293

Benedicere poſſunt Prælati Regulares Eccleſias, cœmeteria &c. tom. 1. §. 22. p. 235. & §. 3. p. 335

Benedicere Cœmeteria, Oratoria, Corporalia, Vexilla, Arma &c. poſſunt Prælati regulares, etiam Correctores non ſolum pro proprio vſu, ſed etiam pro aliorum. tom. 1. q. 3. cap. 8. n. 2. p. 242

Benefactor.

Benefactorum quatuor ſunt ſpecies. tom. 2. q. 3. c. 6. n. 13. p. 236

Benefactoris declarandi forma. tom. 3. lit. B. cap. 1. p. 14

Eadem facta à Generali, ibid. c. 2. p. 15

Eiuſdem peregrinantis, ibid. c. 3

Iſtæ Literæ non ſunt concedendæ, niſi veris benefactoribus, ibid. n. 1.

Forma benefactoris differt à forma participationum, ibid. n. 2

Superiores ad quos diuertunt benefactores cum literis Superiorum, tenentur eis præſtare illa omnia, quæ in literis continentur, ibid. n. 3

Beneficentia.

Beneficentia quid. tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 3. num. 25. p. 97

Quid ad eam requiratur, ibid. n. 27

Multifariam exercetur, ibid. n. 32 p. 98

Cum quibus exercenda, ibid. n. 33

Animos ſubditorum conciliat, ibid. n. 38

Beneficium.

Beneficium Principis latiſſimè interpretandum eſt. t. 1. n. 30. p. 239

Beneficium Principis eſt ampliandum. tom. 3. lit. A. c. 20. n. 7. p. 14

Beneficij nomine an intelligantur officia inter mendicantes. tom. 1. q. 1. cap. 31. p. 115. & ſeqq.

Beneficiorum naturaliter facilius obliuiſcuntur homines, quàm iniuriarum, & quare. t. 2. q. 2. c. 3. §. 3. n. 37. p. 98

Beneficium quotuplex. tom. 2. q. 2. c. 3. §. 3. num. 30. p. 97

Beneficium dans de retributione cogitare non debet, ibid. n. 31

Beneficium dans plus accipit quàm recipiens, ibid. n. 35. p. 98

Beneficus.

Beneficus magis diligit ſuum beneficiarium quàm diligatur ab ipſo. tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 3. num. 36. p. 98

Beneuolentia.

Beneuolentia ſubditorum eſt firmiſſimum regiminis præſidium. tom. 2. quæſt. 4. capite vnico, num. 7. p. 248

Bernardus Buil.

P. F. Bernardus Buil ordinis noſtri, fuit primus noui orbis Apoſtolus, Indiarum Patriarcha, & Vicarius ſummi Pontificis. tom. 1. n. 24. p. 392

Bibere.

Bibere quot calices liceat. tom. 1. q. 1. cap. 17. §. vn. p. 44. & ſeq.

Bidellus.

Bidelli Officium. tom. 3. lit. S. cap. 5. num. 21. p. 134

Bigamia.

Bigamia triplex eſt, & cum qua Prælatus regularis diſpenſet. tom. 1. n. 220. p. 270

Bigamus.

Bigamus non poteſt eligi ad dignitates regularium. tom. 2. q. 2. c. 5. §. 8. n. 98. p. 153

Nec eligere, ibid. n. 102. p. 154

Bigamus quis, ibid. n. 99. p. 153

Cum Bigamis poſſunt diſpenſare Prælati regulares. ibid.

Bigami non poſſunt ad Religionem recipi ad ſtatum Clericorum, bene tamen ad conuerſorum, ibid. n. 100. p. 154

Bigamus qui cognouit vxorem poſt adulterium, ſi

Religionem ingreſſus fiat Superior, quomodo peccet. ibid. n. 101

Blaſphemia.

Blaſphemia hæreticalis quæ. tom. 2. num. 56. p. 441

Bona.

Bona ab Eccleſiaſticis poſſeſſa gaudent exemptione ab oneribus, non copulatiuè certis, realibus & inuariabilibus, & à Cameralibus, vbi non ſoluendi libertatem præſcripſerint. tom. 2. p.444

Bona omnia piè elargita recipere & retinere poſſunt Minimi. tom. 1. §. 12. p.232

Non poſſunt tamen ſuper his in iudicio contendere, ibid. & n. 6. p.239

Bona ſuperflua quando diſtribuenda. tom. 1. num. 8. p. 239

Bonorum Eccleſiaſticorum ius ſupremum eſt apud Papam, ibid. n. 3

Bonorum temporalium plus purus vſus facti, conceſſus eſt Minimis, ibid. n. 5

Bona incerta ad ordinem venientis poſſunt Regulares Prælati in pios vſus conuertere. tom. 1. §. 20. p. 253

Bona immobilia ſeu mobilia pretioſa an poſſint Prælati regulares de vno in alium Conuentum commutare. tom. 1. n. 76. p. 264

Bona aliqua immobilia poteſt Prouincialis cum conſenſu Capituli transferre de vno Conuentu in alium. tom. 1. n. 20. p.384

Poſſunt etiam Superiores inter ſe aliquod immobile commutare, ibid. n. 22

Bona Regularium extra religionem decedentium ad religionem pertinebant. tom. 2. §. 22. p. 291

Sed tunc ad Cameram Apoſtolicam, ibid. num. 22. p. 297

Bona Chriſtianorum à piratis rapta, poſſunt fideles emere abſque mortali, & onere reſtitutionis. t. 1. num. 30. p. 394

Etiamſi Piratæ ea rapiant illa ſpe vendendi, aliàs fortè non rapturi, ibid. n. 31

Bona honoraria ſunt quinque. tom. 1. quæſt. 1. c. 28. p. 95

Bona Monaſterij miniſtrare ad locales Superiores ſpectat. tom. 2. quæſt. 1. cap. 4. §. 4. num. 77. pag. 33. & ibid. quæſt. 1. cap. 5. §. 4. num. 36. p. 47

Bona vnius Conuentus non poſſunt Superiores Prælati in alium transferre, ibid. q. 1. c. 4. §. 5. n. 116. p. 38.

Bonorum Monaſterij inuentarium tenentur facere Superiores in principio ſui Officij, ibid. num. 134. p. 41

Bona temporalia procurare & quomodo, ad Prælatum immediatum ſpectat, ibid. q. 1. c. 5. n. 37. p. 47

Bona ſeu poſſeſſiones Conuentus tenetur Prælatus diligenter colere, ibid. n. 39. p.48

Quod ſi non colat, eſt in malo ſtatu, ibi. num. 45. p 49

Bonorum Conſeruatio ad Prælatum ſpectat, ibid. n. 46

An ad ſingulos Fratres, ibid. n. 48

Bona Monaſterij ſi pereant culpa Prælati, an peccet, ibid. n. 47

An pro dictis bonis conſeruandis teneatur Prælatus litigare, ibid. n. 49. p.50

Bona Conuentus ſunt in duplici differentia, ibid. n. 51

Quomodo poſſit Prælatus ea diſtrahere, ibid. & & n. 55. & 56. p.51

In iis expendendis debet eſſe fidelis, ibid. num. 52. p. 50.

Ex dictis bonis an prius ſit fabricandus Conuentus, an verò alenda familia, ibid. n. 53. p.51

Et an prius alendus Prælatus, quàm Fratres, ibid. n. 54

Bonorum tum temporalium, tum ſpiritualium cura ad Prælatum ſpectat, ſed ſpiritualium præcipuè, ibid. n. 61. p 53

Quibus ſignis cognoſci poſſit an Prælatus magis curet temporalia quàm ſpiritualia, ibid. n. 62

Bonus.

Bonus vir quis dicatur in iure. tom. 2. q. 1. cap 4. §. 5. n. 121. p.39

Brachium.

Brachium ſuum tenentur poteſtates ſæculares impendere Iudici Eccleſiaſtico ordinatè petenti, & renuendo poſſent peccare mortaliter. tom. 2. n. 20. p. 282. & ibid. n. 3. p.445

Magiſtratus verò ſæculares ad id tenentur ſub pœna excommunicationis. tom. 2. n. 20. p.282

Et Eccleſiaſticus tenetur ſuum brachium Iudici ſæculari poſtulanti concedere, ibid. n. 3. p.445

Qui poſſunt dictum brachium implorare. ibid.

Stante appellatione ritè interpoſita, non tenetur Iudex ſæcularis brachium ſuum imploratum præſtare, ibid. n. 4 p.446

Nec tenetur brachium præſtare, quando illi conſtaret de nullitate ſententiæ, ibid. n. 5

Nec item quando Iudex implorans eſt incompetens, ibid. n. 6

Inter brachium & accommodationem familiæ quænam ſit differentia, ibid. n. 7

Poteſt Iudex ſæcularis antequam præſtet brachium ſuum velle cognoſcere de Iuſtitia ſententiæ, ibid. num. 5

Brindare.

Brindare non debent Religioſi, neque brindantibus reſpondere. tom. 2. n. 5. p.330

Bulla.

Bullas Pontificias publicari vetantes incurrunt excommunicationem. tom. 2. n. 74. p.465

Bulla Cruciatæ ſanctæ non prodeſt Regularibus quoad Sacramentum pœnitentiæ. tom. 2. conſt. 8. Vrb. VIII. p.504

Nec ea poſſunt quoad electionem Confeſſarij, ibid. §. 2. p.303

Bullæ Cœnæ publicatio non derogat priuilegiis expreſsè concedentibus abſolutionem à Caſibus in ea contentis. tom. 1. §. 2. pag. 297. & ibid. n. 1. p. 298

C.

Cæcus.

CÆcus non poteſt eligi ad dignitates. tom. 2. q. 1. c. 4. n. 18. p.1,8

Cœlum.

Cœlum quomodo agat in hæc inferiora. tom. 2. q. 2. c. 2. §. 1. n. 43. & 44. p.79

Calabri Patres.

Calabri Patres Ordinis noſtri habitantes in Conuentu S. Franciſci de Paula Romæ poſſunt permittere, vt in dicto Conuentu habitent Fratres aliarum nationum. tom. 2. n. 1. p.486

Potuit Fundator dicti Conuentus obligare Religionem, ne in dicto Conuentu habitarent Fratres aliarum nationum, ibid. n. 2

Generalis non poteſt in dicto Conuentu conſtituere localem Lectorem non Calabrum, ibid. n. 3. p.487

Calumnia.

Calumniā an liceat calumniam explodere. tom. 2 q. 2. cap. 3. §. 16. n. 151. p.115

Calum

Calumniari.

Calumniari aliquibus valde delectabile eſt. tom. 1. q. 1. cap. 25. §. 1. p. 80
Calumnia negligenda non eſt etiamſi falſa. ibid.
Calumniis reſiſtendum lingua & manibus. ibid.
Calumniatoribus reddet Deus ſecundum opera eorum, ibid. p. 81

Campana.

Campanas pulſare poſſunt omni tempore Regulares. tom. 2. §. 54. p. 295
Præterquam in die Sabbati Sancti ante Cathedralem. tom. 1. §. 15. p. 343. & n. 32. p. 348

Caninum.

Caninum eſt comedere cum nimia voracitate. t. 1. q. 4. cap. 9. p. 180

Canonica portio.

Canonicam portionem ſoluere non tenemur. t. 1. §. 56. p. 253

Canonici.

Canonici regulares Ariſtocratia reguntur. tom. 2. q. 5. cap. 2. n. 6. p. 14

Canonizare.

Canonizare Sanctos pro ſua Diœceſi olim poterant Epiſcopi. tom. 1. num. 5. p. 191. & ibid. num. 4. p. 333.
At nunc ad ſolum Papam, ibid.

Canonizatio.

Canonizatio S. P. N. Franciſci. tom. 1. p. 326
Canonizatio quid ſit. tom. 1. n. 1. p. 333
Honores, qui debentur Sanctis Canonizatis ab Eccleſia ſunt ſeptem, ibid. n. 2
Per Canonizationem non acquiritur Sanctis maior gloria eſſentialis, ibid. n. 3
Ad canonizandum aliquem Sanctum requiruntur merita & miracula, ibid. n. 5
Sancti Canonizati merita quomodo probentur, ibid. num. 6.
Miracula quæ requiruntur ad canonizandum aliquem Sanctum debent habere quatuor conditiones, ibid. n. 7.
Merita ſine miraculis, nec hæc ſine illis ad aliquem canonizandum ſufficiunt, ibid. n. 8
Errare non poteſt Eccleſia in Canonizatione Sanctorum, ibid. n. 9
Inhibetur formari proceſſus illorum, qui in fama Sanctitatis deceſſerunt: formatoſque aperiri, niſi à ſpecialiter delegatis. tom. 2. §. 5. p. 415
Tempus ad Canonizationem eorundem neceſſarium eſſe centum annorum, ibid. §. 6. p. 412
Prohibetur omnibus, ne informationes ſuper ſanctitate alicuius defuncti capere præſumant: is verò cui miraculum aliquod narrabitur ſub ſigillo ſecreti recipiat, & ſecretò ad Epiſcopum loci tranſmittat. ibid.

Capitulum.

Capitulum generale Ordinis Minimorum prorogatur ad triennium. tom. 2. p. 404
Capitula generalia, & intermedia Ordinis Minimorum per quos celebranda. tom. 2. p. 269
Capitulum generale Paulæ, Ordinis Minimorum confirmatur. tom. 2. p. 158
Et eſt confirmatio ex certa ſcientia, ibid. numero 11. p. 160.
Capitulum generale Minimorum, quod in die Aſcenſionis celebrabatur, celebrari mandatur in die Pentecoſtes. tom. 2. §. 2. p. 312
Capitulum Thuronenſe Ordinis Minimorum confirmatur. tom. 1. §. 2. p. 588
Capitula prouincialia poterant olim in Ordine Minimorum anticipari & differri. tom. 1. §. 4. p. 352
Secus nunc. tom. 2. §. 4. p. 158
Capitulum generale quomodo poſſit renuntiare priuilegiis Papæ. tom. 1. n. 10. p. 382
Capitulum prouinciale, vel diffinitorium cum declarat aliquem eſſe inhabilem ad aliquam dignitatem, quantum duret dicta inhabilitas. tom. 2. num. 30. p. 529.
Sic declaratus inhabilis poteſt appellare, ibid. num. 31
Capitulum Diffinitorium poteſt correctorem electum & confirmatum in aliquo Conuentu in alium cum cauſa transferre. tom. 2. num. 43. p. 530
Quid faciendum quando in Capitulo locali non ſunt niſi tria vota, & debent fieri tres electiones. ibid. num. 44
Capitula quotidiana Religioſorum quare dicantur culparum. tom. 5. q. 5. c. 5. p. 6
Capitulum generale non poteſt præcipere aliquid quod ſit ſimpliciter ſupra regulam. tom. 1. q. 1. c. 8. §. 5. p. 18
Capitulum generale, ſeu Prælatus cum maiori parte ipſius poteſt regulam iam collapſam reſtituere, ibid. §. 3
Capitula generalia habent auctoritatem faciendi ſtatuta. tom. 3. lit. C. cap. 3. n. 1. p. 17
Quæ facta ſtatim ſunt confirmata à Papa. ibid.
In Ordine noſtro non poſſunt fieri ſtatuta, niſi de conſenſu totius capituli, aut ſaltem duarum partium ipſius, ibid.
Omnes intereſſentes Capitulis generalibus à Confeſſoribus ſpecialiter deputatis ab omnibus caſibus & cenſuris, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis abſolui poſſunt, ibid. n. 2
Capitula culparum quando debeant fieri, qui teneantur intereſſe, & de quibus dicendæ ſint culpæ. t. 3. lit. C. cap. 12. n. 5. p. 35
Quo fine ſunt ordinata hæc Capitula, ibid. n. 2
Non debent ibi multùm detineri Fratres, ibid. num. 3
Ibi nullus obligatur culpam dicere de rebus interioribus, ibid. n. 4
An in iſtis Capitulis ſolum dicendæ ſint culpæ communes, ibid. n. 5
Quo ordine dicenda ſit culpa, ibid. n. 6
Clerici manentes in nouitiatu cum nouitiis, cum illis tenentur culpam dicere, ibid. n. 7. p. 36
Culparum zelator eſt corrector in ordine noſtro, ibid. num. 8
Pœnitentiæ impoſitæ à Prælatis in Capitulis culparum non remittuntur per Indulgentias, ibid. n. 9. p. 19
Fructus Capituli culparum qui, ibid. n. 10
Indulgentiæ conceduntur dicentibus culpam in Capitulis huiuſmodi, ibid. n. 11
Modus dicendi culpam, ibid. n. 12
Capitula generalia & prouincialia vbi celebrari debeant in Ordine noſtro. tom. 3. lit. E. cap. 15. n. 1. p. 59
Capituli generalis principiandi forma. t. 3. lit. C. cap. 5. p. 16
Capituli prouincialis, & definitorij principiandi forma, ibid. cap. 2. & 3
Capituli legitimatio ante electionem quomodo fiat. tom. 3. lit. E. cap. 7. n. 4. p. 45

Captiui.

Captiui fideles poſſunt bona quorumcunque infidelium iure compenſationis ſurripere. tom. 5. n. 29. p. 394
Non peccant exercentes aliquam artem gratia lucri ad fauorem Turcarum, ibid. n. 32
Quid dici debeat de Captiuis remigantibus alios concaptiuos ad remigandum hortantibus, ibid. n. 34. p. 395.
Captiui Sacerdotes à nullo ordinario approbati, an

valide

validè concaptiuos abſoluant, tom. 1. n. 33. p.395
Et an validè matrimoniis aſſiſtant inter concaptiuos celebratis, ibid. n. 35
An dicti poſſint Sacramentum Baptiſmi ſolemniter miniſtrare, ibid. n. 36
Captiui fideles cauponam exercentes an poſſint locare cubicula ſecretiora infidelibus, quos credunt iis vſuros ad Sodomiam exercendam, tom. 1. n. 37. p. 395
Captiui fideles in miniſterium Cauponæ, aſciti, an poſſint aliquid ſurripere ab infidelibus, ibid. n. 38.
An fideles Captiui præpoſiti aliis concaptiuis, poſſint hos accuſare apud Dominos de negligentia, & aliis, meliora veſtimenta, & cibos abundantiùs tribuere, ibid. n. 39
Fideles Captiui quomodo debeant reſpondere infidelibus malè dicentibus de noſtra fide, ibid. n. 40. p. 396
Vide pro his caſibus captiuorum, ibid. à n. 41. vſque ad 46. p.396. & 397

Carcer.

Carcer apud Religioſos eſt maximum dedecus, & irreparabilis iactura, tom. 1. q. 1. cap. 13. p.19
In carcerem coniicientes religioſos ex quacunque etiam leuiſſima cauſa, quam malefaciant, ibid.
Carceri mancipatus Religioſus iniuſtè poteſt fugere, etiam vim inferendo cuſtodibus, rumpendo vincula, &c. abſque apoſtaſiæ nota, ibid. p.33
Et alij Fratres poſſunt eum adiuuare ad fugiendum non obſtante quocunque Superioris præcepto ſub quacunque forma verborum facto, ibid.
Adiuuantes Superiores in manifeſtè iniuſta confiatis carceratione peccant mortaliter, ibid.
Carceribus mancipari non debet Religioſus, niſi ex delictis grauibus, ibid.
Carceribus ſe præbere iuſſus religioſus obedire non tenetur, ſi non aſſignetur cauſa talis carcerationis, ibid.
Neque etiamſi aſſignetur, quæ tamen non ſit ſufficiens, ibid.
Carceris triplex genus. ibid.
Carceribus, vt aliquis detrudatur forma, t. 3. lit. C. cap. 4. p.19
Quomodo debeant eſſe? ibid. n. 2. p.20
Iuſſos incarcerari appellare non poteſt, ibid. n. 3.
Carceratus ſi aufugiat, quando teneatur cuſtos, ibid. num. 4
Carcerum cuſtos non debet permittere, vt vllus carceratum alloquatur, ibid. n. 5
Cuſtos carcerum mortaliter peccat non deferens eis fideliter ſolum fercula iuſſa, ibid.
Carceres debent eſſe in omnibus Conuentibus, ibid. num. 6. p 21

Cardinales.

Cardinalibus in præiudicium tertij non credendum, tom. 2. n. 2. p. 482. & ibid. n. 3. p.356
Etiamſi dicant habere viuæ vocis oraculum, ibid.
Secus autem vbi non agitur de præiudicio tertij, ibid. n. 4
Nec poteſt Papa facere, vt vni Cardinali in præiudicium tertij credatur, ibid. n. 5

Carolus Rex Francorum.

Carolus Rex Francorum particularem geſſit deuotionis affectum ad Ordinem Minimorum, t. 1. n. 2. p. 229

Carthuſiani.

Carthuſiani poſſunt tranſire ad Religionem Minimorum, tom. 1. q. 1. cap. 24. §. 3. p.74

Caſeus.

Caſeus habet nutrimentum exile, t. 2. n. 51. p.461

Caſtitas.

Caſtitas quid & quotuplex, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 21. nom. 217. p.128
Caſtitas religioſa quid ſit, tom. 1. quæſt. 3. cap. 1. p. 156
Caſtitas Religioni neceſſaria, ibid.
Caſtitatis conſeruandæ difficultas, ibid. cap. 2. p. 156. & ſeqq.
Pro Caſtitate conſeruanda remedia, ibid.
Caſtitatis incitamenta & laudes, ibid. p. 162. & ſeq.
Caſtitatis effectus, ibid. cap. 3
Caſtitatis indicia, ibid.

Caſus.

Caſus reſeruare poſſunt ſibi Prælati regulares pro Nouitiis, tom. 2. q. 3. cap. 1. §. 7. n. 201. p.202
Caſus reſeruandi poteſtas eſt in Eccleſia, tom. 1. n. 37. p. 195
Caſus à iure Epiſcopis reſeruati qui ſint, ibid.

Cautio.

Cautio, quid ſit, tom. 2. quæſt. 2. c. 3. §. 6. n. 69. p. 103

Cella.

Cellæ cuſtodia iuuat ad caſtitatem ſeruandam, tom. 1. q. 3. cap. 2. p.162
Cellæ laudes & encomia, ibid.

Cenſura.

Cenſuræ latæ contra Religioſos quæ remiſſiuè, t. 2. q. 3. cap. 4. n. 28. p.229
Cenſuras publicare quomodo teneantur in ſuis Eccleſiis Regulares, tom. 1. §. 16. p.343
Cenſuras ferendi forma, tom. 3. lit. C. cap. 5. p. 22.
Cenſuras debent præcedere monitiones, ibid. n. 1.
Quando monitiones non ſint neceſſariæ, ibidem num. 2
Monitio vt ſit canonica debet eſſe trina, ibid. n. 3
Monitio quomodo fieri debeat, ibid. n. 4
Monitio an ſit de eſſentia cenſuræ, ibid. n. 6
Ad has monitiones præmittendas an teneantur Prælati regulares, ibid. n. 7
Cenſura an debeat ferri in ſcriptis, ibid. n. 9. p.22

Cenſus.

Cenſus quid ſit, tom. 1. n. 136 p.271
Cenſus annuos poſſunt retinere Religioſi particulares de licentia Prælati, tom. 1. q. 2. cap. 2. §. 1. p. 139
Vel ſibi relictos, vel à ſe ipſis fundatos, ibid.
Non tamen expendendos niſi in vſus licitos, ibid.

Ceremoniæ.

Ceremoniarum magiſtrum inſtituendi forma, tom. 3. lit. M. cap. 1. p.79
Ceremoniarum vſus eſt præceptus in Scriptura Sacra, ibid. n. 1. p. 80
Ceremoniarum Magiſter neceſſarius in qualibet bene ordinata Religione, ibid. n. 2
Officium dicti Magiſtri quod ſit, ibid. n. 3. p. 81
Ceremoniale noſtrum fuit à B. P. immediatè inſtitutum, ibid. n. 4
Temerarium fuit noſtro ceremoniali aliquid addere, ibid. n. 7. p.82

Ceſſare.

Ceſſante cauſa, ceſſat effectus, quomodo intelligatur, tom. 2. q. 3. cap. 1. n. 211. p.203

Charitas.

Charitas quid ſit, t. 2. q. 2. c. 3. §. 2. n. 12. p.93
Prælatis neceſſaria, ibid. n. 13
Charitas incipit à ſeipſo, tom. 1. n. 8. p.367

Charitatiuum ſubſidium.

Charitatiuum ſubſidium quid ſit, tom. 1. n. 86. p. 265

Chriſtus.

Chriſtus Dominus quomodo dicitur intereſſe Capitulis generalibus, tom. 3. lit. C. cap. 3. n. 7. p.18

Cibaria.

Cibaria quadrageſimalia an ſtudentibus noceant, t. 1. q. 4. cap. 6. p.169

Cibi.

Cibis communibus,& vſualibus debent eſſe contenti Religioſi. tom. 1. q. 4. cap. 9. p.180

Cingulum.

Cinguli noſtri indulgentiæ quo iure nitantur. t. 1. n. 5. p. 389.

Circumſpectio.

Circumſpectio quid. tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 6. n. 68. p. 103

Circunſtantia.

Circunſtantiæ omnes conſiderandæ ante cuiuſlibet negotij aggreſſionem. tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 10. n. 83. p. 105

Citatio.

Citatio rei ante ſententiam eſt de ſubſtantia iudicij. tom. 3. lit. S. cap. 3. n. 2. p.131

Citationis forma quando Iudex eſt ordinarius. t. 3. lit. C. cap. 7. p.23

Eadem quando eſt delegatus, ibid. cap. 8

Eadem quando reus ſe abſentauit, ibid. cap. 9

Citatio quæ debet continere. ibid. cap. 10. num. 2. p. 24

Iudex delegatus debet in citatione inſerere tenorem ſuæ commiſſionis, ibid. n. 3

Reus qui ſe abſentauit poteſt citari per edictum, ibid. nom. 4

Citatio eſt de eſſentia iudicij, modus eſt illi accidentalis, ibid. n. 5

Ciuitas.

Ciuitatis forma illa optima eſt, in qua adeſt, qui poſſit imperantibus imperare. tom. 2. q. 1. cap. 2. n. 12. p. 15.

Claudi.

Claudi an poſſint eligi ad dignitates. tom. 2. q. 2. cap. 4. n. 16. p.25

Clauſula.

Clauſula, *in nomine Domini*, an ſit neceſſaria in Capitolis generalibus. tom. 3. lit. C. cap. 3. num. 3. p. 17

Clauſula, *anno Domini*, eſt neceſſaria, ibid. n. 4

Similiter eſt neceſſaria Clauſula, *In Conuentu*, ibid. n. 5

Clauſula *Spiritus ſancti Miſſa*, &c. an ſit neceſſaria, ibid. n. 9. p. 18

Clauſula, *lectis de iure legendis*, quomodo intelligenda. tom. 3. lit. C. cap. 3. n. 12. p.19

Clauſula, *Factis proteſtationibus*, qoid ſignificet, ibid. n. 13

Clauſula, *Supplentes omnem defectum*, an ſuppleat defectus ſubſtantiales. tom. 3. lit. C. cap. 18. n. 5. pag. 30

Clauſula, *quod à nullo poſſit excommunicari*, &c. quomodo intelligenda. tom. 1. n. 18 p.384

Clauſula, *in foro conſcientiæ*, quid ſignificet. tom. 1. n. 43. p.196

Clauſula, *ſine parochio præiudicio.* tom. 1. num. 32. p. 195

Clauſula, *dicitur plenius contineri.* t. 1. n. 2. p.200

Clauſula, *vocatis, qui fuerint vocandi*, ibid. n. 4

Clauſula, *ſi tibi de præmiſſis*, ibid. n. 5 num. 8

Clauſula, *ſupples omnes & ſingulos defectus*, ibid.

Clauſula, *non obſtantibus.* tom. 1. n. 11. p.201

Clauſula generalia ſequens ea, quæ ſpecialiter ſunt præmiſſa, reſtringitur generaliter ad ea quæ ſunt ſimilia expreſſis. tom. 1. n. 1. p.204

Claoſula, *prorſus eximimus, & totaliter liberamus*, ibid. n. 10. p.206

Clauſula, *nobis & ſucceſſoribus veſtris canonicè intrantibus*, ibid. n. 11

Pro iſta clauſula, vide *cap. alienationes 12. q. 2. & c. Ego N. de iur. iur. & c. Hoc ergo de conſec. d.* 1.

Clauſula, *Indignationem omnipotentis Dei.* t. 1. n. 19. p. 207

Clauſula, *canonica monitione præmiſſa*, ſignificat quod canonica monitio fieret. Per aliquot dierum competentia interualla, ſeu fit vna ſola monitio pro tribus aſſignatis dictis dierum interuallis pro 1. 2. & 3. monitione, ita habetur *in cap. conſt. §. ſtatuimus, de ſen. excom. in 6.* tom. 1. numero 6. p. 216

Clauſula, *motu proprio*, tom. 1. n. 1. & 2. p.120

Clauſula, *Quorum tenorem*, ibid. n. 3.

Clauſula, *quoties expediens fuerit*, tom. 1. num. 1. p. 228

Clauſula, *Contradictores*, ibid. n. 2. & 3

Clauſula, *abſoluentes à quibuſuis*, tom. 1. à num. 54 ad 59. p.244. & ſeq.

Clauſula, *pro potiori cautela*, ibid. n. 59. p.245

Clauſula, *inuocantes*, ibid. n. 96. p.250

Clauſula, *nulli ergo*, ibid. n. 98.

Clauſula, *gratiam, & communionem*, tom. 1. n. 24. p. 258

Clauſula, *obſeruata forma Canonica*, ibid. num. 31 p. 259

Clauſula, *quoties opus fuerit*, tom. 1. n. 3. p.276

Claoſula, *In omnibus, & per omnia*, ibid. n. 4

Clauſula, *ſuper omnes & ſingulos*, tom. 1. num. 4. p. 280

Clauſula, *quatenus ipſi, vel alter eorum*, tom. 1. n. 2. p. 287

Clauſula, *appellatione remota*, ibid. n. 3. p.288

Clauſula, *quatenus ſunt in vſu*, tom. 1. n. 1. p. 298. & num. 2. n. 2. p.305

Clauſula, *prout conſcientia*, tom. 1. num. 1. & 2. p. 335. & ſeq.

Clauſula, *non obſtantibus quibuſcunque conſuetudinibus*, ibid. n. 3. p.336

Clauſula, *ſic per quaſcunque*, ſublata, tom. 1. n. 4. p. 339

Clauſula, *irritum & inane*, ibid. n. 5

Clauſula, *ſuper quo prudentiam veſtram requirimus*, tom. 1. n. 1. p.340

Clauſula, *aut ſi alicui*, tom. 2. §. 34. p.293

Clauſula, *Et Sacris Canonibus*, tom. 2. numero 2. p. 305

Clauſula, *Et decretis*, ibid. n. 3

Clauſula, *confirmamus, & innouamus*, tom. 2. n. 1, p. 314

Clauſula, *ſuſcipimus*, tom. 2. n. 1. p.165

Clauſula, *ſalua moderatione*, ibid. n. 2

Clauſula, *ſi, & prout de Iure*, tom. 1. numero 16. p. 277

Clauſura.

Clauſura monialibus indicitur, tom. 2. §. 1. p.277

Renuentes compellantur, ibid. §. 2

Tertiariæ, etiamſi ſolemnè votum emiſerint, ibid. §. 3

Volentes ſine clauſura viuere non poſſunt alias recipere, ibid. §. 4

Clauſura, vt ſeruetur, curare tenentur Ordinarij, tom. 2. n. 2 p.278. & ſeq.

A Clauſura non poſſunt Moniales exire, niſi in certis caſibus, ibid. n. 3. p.279

Pro clauſura adſunt aliquæ Conſt. Ponnif. ibidem num. 4

Ad clauſuram an poſſint Moniales à Papa obligari, ibid. n. 12. p.281

Ad egrediendum è clauſura monialibus exemptis quis

quis poſſit facultatem concedere. ibid.n.22.p.283
Clauſuræ locus quis ſit. tom. 2. n. 21. p.282
Iuſta cauſa licentiæ concedendæ Moniali ad egrediendum è clauſura, quæ ſit, ibid. n. 23. p.283
Iuſta cauſa egrediendi è clauſura eſt morbus ita periculoſus, vt ſalus Monialis de conſilio medici deſperetur ea non egreſſa, ibidem numero 24. *Sed quid ſi hoc caſu ſuperior, ad quem ſpectat, licentiam dare nolit, poteritne Monialis egredi, ea petita, licet non obtenta? Reſpondetur, hanc quæſtionẽ tractat ex profeſſo Penna, leg. 1. Cod. de comm. l. 12. & quod poſſit multis probat, quod videtur valde rationabile, nam tunc irrationabiliter talis licentia denegatur, & vita hominis æſtimari non poteſt, ff. de donat. L. pen. in fin. & ad eam conſeruandam iure natura tenemur. Immò addit dictus Penna. quod poſſet dicta Monialis inuita extra clauſtra trahi, quod poſſet eſſe verum.* Iuſta cauſa etiam egrediendi è clauſura eſt imminentis belli periculum, ſiue à fidelibus, ſiue infidelibus, vel Hæreticis bellum fiat. ibid. n. 25
Erit etiam cauſa iuſta electio Monialis in Abbatiſſam alterius Conuentus, ibid. n. 26. p.284
Clauſura egrediens Monialis abſque iuſta cauſa, quas pœnas incurrat, ibid. n. 27
Et ſimiliter quas pœnas incurrant Moniales aliquem intra clauſuram admittentes, ibid. n. 29
Clauſuram violantes ad duos paſſus non incurrunt pœnas, ibid. n. 40. p.286
Clauſura egreſſam Monialem quis abſoluet, ibid. n. 41. p.287

Clementia.

Clementia quid, ſolorum Prælatorum propria. t. 2. q. 2. cap. 3. §. 23. n. 216. p. 131

Clerici.

Clerici Theatini ariſtocratia reguntur. tom. 2. q. 1. c. 2. n. 10. p.15
Clerici Miniſtri infirmorum ariſtocratia regebantur, ſed nunc multum accedunt ad Democratiam, ibid. n. 11
Clerici Ieſuitæ Monarchia reguntur, ibid. n. 9
Clerici Regulares habentes Confeſſorem aſſignatum non poſſunt confiteri de mortalibus aliis confeſſariis. tom. 3. lit. C. cap. 11. n. 2. p.24
Dictis Clericis ſunt concedendi confeſſores extraordinarij, ibid.
Clericorum cœtus an ſit nobilior cœtu Monachorum. tom. 3. lit. P. cap. 16. n. 4. p.112
Clerici ſæculares quare tanto odio proſequantur Regulares. tom. 3. n. 8. p.389
Clerici coniugati quomodo gaudeant priuilegiis Clericorum. tom. 1. n. 143. p.172
Clerici negotiari prohibentur cauſa lucri, ibid. n. 145. p. 273
Clerici auariſſimi ſunt, & auaritia obcœcantur. t. 1. §. 1. p.317
Clerici peregrini quomodo poſſint admitti ad celebrandum in Eccleſiis regularium. tom. 1. num. 5. p. 344
Clericorum tonſura quid ſignificet. tom. 2. num. 3. p. 275
Clericus venator, ſi hominem occidat, non ideo eſt irregularis. tom. 1. n. 109. p.268

Cogere.

Cogentes mulieres ad ingrediendum Monaſterium ſunt excommunicati. t. 1. q. 1. cap. 29. p.107
Sub qua tamen excommunicatione non comprehenduntur cogentes viros, ibid.
Cogentes metu leui, & non cadente in conſtantem virum, an incurrant dictam excommunicationem, ibid.
Cogi poſſunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium in tribus caſibus. ibid.

Cognitio.

Cognitio ſui ipſius eſt omnium cognitionum pulcherrima. tom. 2. q. 2. c. 3. § 8. n. 74. p.104
Omnium etiam difficillima, ibid. n. 75
Peculiariter Prælatis neceſſaria, ibid. n. 76. quid ſit, ibid. n. 77
Quomodo acquiratur, ibid. n. 78
Quæ bona ex ea oriantur, ibid. n. 79. p.105

Collecta.

Collectæ valebant pro Miſſis. tom. 1. §. 5. p. 279. & ibid. §. 3. p.310
Vide aliud ampliſſimum priuilegium in hac materia, ibid. n. 4. p.311

Collega.

Collegis Italo & Gallo Minimorum prorogatur officium ad triennium. tom. 2. §. 1. p.405
In collegam hiſpanum eligitur à Pontifice R. P. Paulus Torennus tom. 2. §. 1. p.406
Collegæ tam Generalis quàm Prouincialis quam ſcientiam habere debeant. t. 2. quæſt. 2. c. 2. num. 31. p. 77
Collegæ Generalis, ſeu Prouincialis, vel Secretarij Prælatorum, qui oſtendunt depoſitiones fratrum illis contra quos ſunt factæ, poſſunt puniri pœna falſi. tom. 1. q. 1. cap. 2. §. 13. p.152
Collegæ Prouincialis quare non ſint vocales in electione Correctoris. t. 3. lit. Z. c. 2. n. 2. p.153
Collega Generalis aſſumptus in Ordine noſtro ſecundùm Correctorium in morte Generalis poteſt ſumere ſigilla, & fungi officio Vicarij generalis, ac votare in electione facienda de Vicario generali, tom. 2. n. 4. p.492
An autem veniente Collega in cuius locum fuit aſſumptus teneatur ei renuntiare dicta ſigilla, & vicariatum generalem ibi non diſcutio, nec hic adeſt locus. Collegæ aſſumpti habent eandem poteſtatem quàm alij, ibid.
Collegæ ſubſtitutio poteſt fieri in Ordine noſtro, non ſolùm ſi collega ſit abſens, cauſâ viſitationis, ſed etiam ſi ſit abſens ex alia quacunque cauſa, ibid. num. 5
Collegæ Generalis, aut Prouincialis non poſſunt eſſe conſanguinei, & quare. tom. 2. n. 66. p. 466. & ibid. §. 7. & 9. p.317
Et quare etiam vſque ad ſecundum gradum. tom. 2. n. 67. p.464
Neque etiam poſſunt eſſe adhærentes ipſorum. ib. n. 68
Collegæ ſi recuſentur in viſitatione, quid faciendum. ibid. n. 84. p.467
Et quid quando Collega infirmatur, & non poteſt adeſſe viſitationi, ibid. n. 85
Viſitationes Conuentuum paruulorum poſſunt remitti Collegis, ibid. n. 86
Collegæ Generalis tenentur ſemper ire cum Generali. tom. 2. §. 8. p.317
Collegæ Superiorum an ſint comparticipes Officij. tom. 2. n. 21. p.320
Collegæ ſunt exempti à iuriſdictione Correctorum. tom. 2. n. 6. p.493
Collego reconuentus tenetur reſpondere Correctori, cum iuridicè interrogatur, ibid. n. 7
Collega delinquens in Conuentu an poſſit à Correctore puniri, ibid. n. 8
Et an ſi delinquat notoriè, ibid.
Collega nolens parere Correctori in caſû ſibi permiſſo, poteſt ab eo puniri, ibid. n. 9
Correctores tentantes punire Collegas in caſibus ſibi non permiſſis, debent puniri à Prouincialibus, ibid. num. 10
Collegæ tenentur exhibere Correctori ius reuerentiale,

& in quo id conſiſtat, ibid. n. 11

Collegæ an teneantur ſtare Capitulis culparum, ibid. num. 12

An poſſint intereſſe Capitulis localibus, in quibus agitur de negotiis Conuentus, ibid. num. 13. pag. 494

An ſint locales in quolibet Conuentu ſuæ Prouinciæ, ibid. n. 14

Poſſunt cogi à Correctore aſſiſtere diuinis officiis, ibid. n. 15. & 16

An, & quando Corrector poſſit punire Collegam relaxatè viuentem, ibid. n. 17

Collegæ tempore viſitationis præcedunt Correctores, ibid. n. 18

Tenentur obſeruare Correctoris ſtatuta, in bonum commune edita, ibid. n. 19. p. 495

Non poſſunt cogi à Correctore ad teſtimonium ferendum, ibid. n. 20

An teneantur iurare ad mentem Correctoris, ſi iniuſtè cogantur, ibid. n. 21

Si Collega iuret falſum in caſu licito, poteſt à Correctore puniri, ibid. n. 22.

An poſſit aliquo caſu cogi iurare, ibid. n. 23

Coloni.

Coloni Regularium ſunt exempti à ſolutione decimarum, t. 1. n. 132. p. 271

Non tenentur ſoluere gabellas, ibid. num. 142. pag. 272

Color.

Color habitus Minimorum poteſt eſſe magis vel minùs niger, iuxta vſum Prouinciarum, t. 2. n. 17. pag. 332

Coloris fului laudes, tom. 2. num. 2. p. 330. & n. 16. pag. 332

Commiſſi.

Commiſſi, ſiue diſcreti, legitimè impediti non poſſunt ſubſtituere Procuratorem cum Generali mandato, t. 2. p. 438

Commiſſus in Ordine Minimorum non poteſt eligi, qui non fuerit localis per tres annos continuos immediatè antecedentes, in Prouincia in qua eſt eligendus, t. 3. conſt. 2. Gregorij XV. p. 485

Id tamen non intelligitur de naturalibus Prouinciæ, ibid. n. 1. p. 486

Collega Prouincialis & Corrector renuntiantes ſuis Officiis, poſſunt eligi in commiſſos, ibidem, num. 2

Commiſſi mittendi ad Capitula generalia, vel Prouincialia, debent eſſe ex Senioribus Prouinciæ, t. 2. q. 2. c. 1. n. 3. p. 67

Commiſſi deſtinandi ad Capitulum generale forma, t. 3. lit. E. c. 11. p. 48

Commiſſus debet portare literas ſuæ electionis, ibid. num. 3

Commiſſus quæ poſſit proponere in Capitulo, ibid. num. 4. p. 49

Forma literarum electionis commiſſi factæ in quolibet Conuentu, ibid. c. 12

Commiſſi in ordine noſtro non poſſunt alios ſuo loco conſtituere, tom. 3. litera V. cap. 6. num. 15. pag. 149

Commiſſi ad Capitulum generale ſunt Procuratores Prouinciarum, t. 3. lit. C. c. 3. n. 10. p. 19

Dicti commiſſi poſſunt votare in admiſſione aliorũ commiſſorum, etiamſi nondum docuerint de mandato, ibid. n. 11

Communicare.

Communicare cum excommunicato mortuo non licet, t. 3. lit. A. c. 2. n. 3. p. 3

Communicatio.

Communicatio priuilegiorum quomodo intelligenda, t. 1. § 1. p. 295. & n. 1. p. 196

Communicatio priuilegiorum inter mendicantes, t. 1. § 1. p. 340

Communitas.

Communitas eſt dignior perſona particulari, tom. 3. num. 15. p. 470

Communitas eſt in Religionibus ſeruanda, t. 3. lit. Z. c. 3 n. 19. p. 159

Illius commendatio. ibid.

Communitas an poſſit à ſe abdicare poteſtatem regimina inſtituendi, & an poſſit facultatem regendi vni tributam auferre, tom. 2. q. 1. cap. 1. § 3. n. 87. pag. 10

Habet poteſtatem ſuper principem ab ea inſtitutum. ibid.

Conferentia.

Conferentiæ quando, & quomodo habendæ, t. 3. lit. S. c. 5. § 6. p. 134

Quomodo in iis ſedendum. ibid.

Confeſſarius.

Confeſſarius dicens per iocum ea, quæ in confeſſione audit, abſque vllo periculo reuelationis grauiter peccat, & meretur priuari confeſſionis audientia, t. 2. q. 3. c. 2. n 77. p. 219

Confeſſarius iniquè interrogatus an reus tale delictum fecerit, poteſt cum iuramento negare, ibid. num. 78

Confeſſarium eligere ſibi poſſunt Superiores locales, t. 2. q. 1. c. 4. § 4 n. 80. p. 34

Qui Confeſſarius non eſt, neceſſe quod ſit approbatus à Superiore maiori. ibid.

Confeſſarius ſic electus, à quibus caſibus poſſit eligentem abſoluere, ibid. n. 81

Confeſſarius ſic electus poteſt abſoluere eligentem etiam excommunicatum, ibid. n. 82

Confeſſarius ſic electus poteſt ad libitum mutari, ibid. n. 85

An, & quomodo in talem Confeſſarium poſſit eligi Sacerdos non ſubditus, ibid. n. 86. p. 35

Et an præſente approbato poſſit eligi non approbatus, ibid. n. 87

Debet eſſe idoneus, & quid ſi talis non ſit, ibid. num. 88

An poſſit eligi extra ordinem, ibid. n. 89

Confeſſarios Lectores, & prædicatores inſtituere in Ordine Minimorum ad Prælatos Superiores ſpectat, t. 2. q. 1. c. 4. § 5. n. 100. p. 37

Confeſſarius Regularis approbatus ab Epiſcopo de licentia ſui Prælati, poteſt ab hoc rationabili de cauſa remoueri, t. 1. q. 1. c. 21. p. 60

Confeſſarius Religioſorum proprius erat priùs Generalis, & Prouincialis, t. 1. q. 1. c. 21. p. 61

Sed huic iuri per Clementem VIII. eſt derogatum. ibid.

Confeſſarij Religioſorum poſſunt abſoluere à caſibus reſeruatis pro vna vice tantùm, ſi Prælatus petitam facultatem denegauerit, ibid. p. 62

Confeſſarij Regulares an poſſint abſoluere à caſibus reſeruatis Pontifici, vel Epiſcopis, ibid. § 1. & q. 4. c. 10. § vnic. p. 188

Confeſſarij Minimi deputati à ſuis Correctoribus, habent auctoritatem in quibuſdam anni temporibus abſoluendi à caſibus reſeruatis Papæ, t. 1. q. 4. c. 10. § vnic. p. 188

Quod priuilegium non eſt abrogatum. ibid.

Confeſſarij Regulares poſſunt abſoluere ab excommunicatione incurſa propter prouocationem ad duellum, ſi effectus ſecutus non ſit. ibid.

Item mulieres ingredientes Monaſteria Regularium virorum, ſeu mulierum. ibid.

Item eos, qui aliquid dederint, vel receperint pro aliqua gratia, vel iuſtitia obtinenda in Curia Romana. ibid.

Confeſſarij

Confeſſatij Regulares poſſunt diſpenſare ſuper omnibus votis Ordinario iure Epiſcopis reſeruatis, t.1.q.1.c.21.§.1. p.62

Item poſſunt diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi poſt emiſſum votum caſtitatis de facto contraxerint, ibid. p.63

Item ad petendum debitum cum coniugatis, quorom alter cum alterius conſanguinea adulterium perpetrauit. ibid.

Item poſſunt commutare omnia vota, exceptis quinque reſeruatis Pontifici. ibid.

Item poſſunt commutare votom alicuius ingrediendi in arctiorem Religionem, vt ingrediatur ſuam. ibid.

Item diſpenſare, & commutare omnia vota reſeruata, Pontifici, quoties in eis materia promiſſa deficit à natura materiæ reſeruatæ. ibid.

Vnde poſſunt diſpenſare in voto diſiuoctiuo. ibid.

Et in voto Caſtitatis coniugalis ſeruandæ. ibid.

Et in voto Religionis non approbatæ. ibid.

Et cum eo, qui non tantum promiſit Religionem intrare, ſed in ea perſeuerare, nimirum circa perſeuerantiam. ibid.

Et in triplicis peregrinatioois reſeroatæ voto, quando expreſſus finis vouentis fuit non ad inuiſenda ea loca, ſed ad aliom finem. ibid.

Et in circumſtantia his peregrioationibus adiuncta. ibid.

Confeſſarij Regulares non poſſunt diſpenſare in votis reſeruatis Pontifici, ſtante eorum perfecta materia, licet id poſſint aliquaodo Epiſcopi. ibid.

Poteſtas diſpenſandi, & commutandi vota Religioſis conceſſa non reſtringitur ad ſubditos illius Diœceſis, in qua ſunt, ſed extenditur ad quoſcumque vndecumque venientes. ibid.

Confeſſarij Regulares an egeant ſpeciali licentia ſuorum Prælatorum ad diſpenſandum, & commutandum vota, vel ſufficiat licentia illa generalis, qua ſunt admiſſi ad confeſſiones audiendas, ibid. pag.64

An poſſint vti prædicta facultate circa vota, quando Epiſcopi ſibi vota reſeroant. ibid.

Coofeſſarij Regulares etiam non graduati poſſunt aperire literas ſacræ Pœnitentiariæ, t.1.q.1.cap.21. § 2. p.64

Confeſſarius Regularis approbatos ab aliquo Ordinario de liceotia ſuorum Prælatorum, quando terrâ aut mari iter agit, poteſt vbique prædicare, & omnium confeſſiones audire, non repugnaote tamen Parocho Eccleſiæ. ibid.

Confeſſarij Regulares approbati in vna Diœceſi, poſſunt ſubditos illius Diœceſis vbicunque repertos, etiam extra Diœceſim in confeſſionibus audire, & à peccatis abſoluere. ibid.

Dummodo ante Diœceſim domiciliom non ſumpſerint. ibid.

Quando dicatur ſumi domicilium. ibid.

Circa approbationes Regularium ad confeſſiooes audiendas affirmant multi, Clementinam, *Dudum de ſepult.* non eſſe reuocatam. ibid.

Confeſſarij Minimi non poſſunt coarctari ab Epiſcopis ad audiendas confeſſiones io Eccleſiis tantum ſui Ordinis, t.1.q.1.c.21.§.2. p.65

Confeſſariis licet iniungere pœnitentibus, vt faciant celebrare tot Miſſas pro pœnitentia, ibidem, pag.66

Non debent tameo eas eleemoſyoas ipſi confeſſarij accipere. ibid.

Etiamſi haberent licentiam à ſuis Prælatis retinendi eleemoſynas omnes ſibi prouenientes ex adminiſtratione Sacramentorum. ibid.

Confeſſarij Regulares poſſunt eleemoſynam à pœnitente datam recipere. ibid.

Confeſſio.

Prælati Congregationis Somaſchæ poſſunt ſibi inuicem, graduum ordine ſeruato, facultatem impertiri confeſſiones audiendi extra ordinem, quam ſemel petere ſufficit, t.2. p.443

Confeſſio Sacramentalis inſtituta eſt in humani generis conſolationem, tom.2.quæſt.3.c.2.§.2.n.63. pag.217

Illius notitia non poteſt vti Prælatus ad exteriùs regimen, ibid. à num. 64. vſque ad finem §. p.217.& ſeqq.

Confeſſiones factæ Regulari approbato ab Ordinario abſque proprij Prælati licentia, an validæ ſint, t.1.q.1.c.21. p.59

Confeſſiones factæ illi Regulari, qui per ſententiam latam, & publicatam ſuſpenſus fuit à confeſſionibus audiendis, ſunt inualidæ. ibid.

Secùs autem, ſi non iuridicè fuit ſuſpenſus, ibid. & ſeq.

Confeſſiones audiendi facultatem habent Regulares à Papa, mediante approbatione Epiſcopi, t.1.n.20, pag.376

Approbatio ad confeſſiones data Epiſcopis Regularibus, non poteſt ab eiſdem reuocari, & ſi reuocetur, poſſunt nihilominus dicti Regulares confeſſiones audire. ibid.

Regularis approbatus ad dictas confeſſiones audiendas, ſi exeat è loco, cum reuertitur, non indiget noua approbatione, ibid.& n.45. p.515

Quid ſentiendum de approbationibus datis ad certum locum, vel pro certis perſonis, ibid. n. 21. pag 376

Et de datis ad certum tempus, an ſcilicet eo tranſacto, poſſint confeſſiones audire? ibid.n.22

Quid ſi Epiſcopos approbet pro propriis Eccleſiis, & pro aliis de liceotia Parochorom, ao contradicentibus Parochis poſſint Regulares in dictis Eccleſiis confeſſiones audire? ibid.n.23. p.377

Approbatio ad dictas confeſſiones audiendas non eſt munus gratuitum, ſed eſt opus iuſtitiæ, vnde tenentur Epiſcopi idoneos Regulares ſub mortali approbare, ibid.n.24

Quàm malè faciant Epiſcopi qui dicto examine abutuntur ad proprias iniurias vlciſcendas. ibid.

Confeſſionalia.

Confeſſionalia ſine conſenſu Superiorum non valent, t.1.§ 2. p.296

Etiam ſi io dictis confeſſionalibus libera licentia vtendi illis ſubditis concedatur, ibidem, num.3. pag.297

Confeſſores.

Confeſſores approbandi forma, t.3. litera C. cap.11. pag.24

Confeſſor Regularis approbatos io vna Prouincia non poteſt audire confeſſiones in alia, ibidem, num.5

Confeſſoris præſentandi Epiſcopo pro approbatione, forma, tom.3. lit.C. c.12.& 13. p.25

Confeſſor, qui eſt idoneus pro Prælato, non cenſetur per hoc idoneus pro aliis, tom. 1. num. 39. pag.380

Confeſſor audiens confeſſiones ſine licentia, qua pœna puniatur, ibid.n.40

Confeſſor eligendus à ſubdito, vigore priuilegiorum, debet eſſe approbatus à Superiore, t.1. n.27. pag.222

Confeſſorum fratrum approbatio ad quos pertineat in ordine Minimorum, ibid.n.28

Confeſſores Congregationis Oratorij approbati Romæ

mæ vbique conf-ſſiones audiunt, tom.1. num.80. pag.247

Confeſſores ſæculares ab Ordinariis approbantur, t.1.§.6. p.342

Indebitè recuſati, nihilominus confeſſiones audiunt, ibid.n.7. p.345

Examen eis faciendum eſt ſolùm circa doctrinam, ibid.n.8

Confeſſores Regulares poſſunt audire Confeſſiones omnium vndecunque viuentium, ibid. num.9. & minimi, ibid. §.32.p.237.& §.7. p.342

Poſſunt vota forenſium commutare, & diſpenſare, ibid.n.10. p.345

Confeſſores Regulares poſſunt confeſſiones ſæcularium infirmorum in propriis domibus audire, t.1. n.14.p.346.& t.2.§.4. p.189

Confeſſores Monialium tam Ordinarij, quàm extraordinarij, ab Epiſcopis approbari debent, t.1.n.47. p.211. & t.2.§.4. p.352

Antea non erat neceſſe, ibid.§.5. p.289

Et generaliter approbati ad audiendas ſæcularium confeſſiones non audiunt confeſſiones Monialium, ibid.ad 9. p.355

Nec approbati ad audiendas confeſſiones vnius Monaſterij, poſſunt audire confeſſiones Monialium alterius, ibid.ad 10

Nec approbati pro vna vice poſſunt pluries Monialium confeſſiones audire, ibid.ad 11

Confeſſores tenentur monere pœnitentes ſollicitatos de obligatione denuntiandi, t.2.§.9. p.358

Confeſſores Regulares ſemel ab Epiſcopo examinati ab eodem ampliùs examinari non poſſunt, t.1.n.41. p.210. & t.2.n.8. p.295

Et qui generaliter reperti ſunt idonei generaliter etiam debent approbari, t.1.n.42. p.210

Admiſſus ad beneplacitum abſque limitatione intelligitur generaliter admiſſus, ibid.n.43

Nec admiſſus ad beneplacitum poteſt ad libitum Epiſcopi reuocari, ibid. num. 44. *Quia mendicantes poſt approbationem Epiſcopi ſtatim ad id delegantur à Sede Apoſtolica, vt Gloſſa in cap. Si Epiſcopus de pœnit. & remiſſ. in 6. verb. Item tertiò preſuppono.*

Confeſſores Regulares liberè ab Epiſcopis approbati ad confeſſiones audiendas non poſſunt ab eiſdem reprobari abſque noua cauſa ad confeſſiones pertinente, ibid.n.45. p.211

Confeſſores Regulares vnius Conuentus non poſſunt omnes ſimul ſuſpendi. ibid.

Quòd ſi Epiſcopi contrarium faciant, non tenentur Regulares obedire. ibid. *Et colligitur ex Conſtit.26. Leonis X. §.6. vbi confitentes Regularibus indebitè recuſatis ſatisfaciunt præcepta cap. Omnis vtriuſque ſexus.*

Confeſſores Regulares indebitè approbati ad confeſſiones audiendas, mortuo Epiſcopo non ſuſpenduntur, ibid.n.46

Confirmare.

Confirmare Religiones antiquitus ad Epiſcopos pertinebat, t.1.n.2. p.191

Quæ poteſtas longo vſu, & conſuetudine ſublata eſt, ibid.n.4

Confirmari non debet electio illius, qui eſt grauatus in fama apud bonos viros, tom.3.litera C.c.18.n.6. pag.30

Nec eſt confirmanda electio, ex qua timetur aliquod ſcandalum. ibid.

An liberum ſit confirmatori confirmare. ibid.

Superior confirmans electionem illius quem ſcit eſſe relaxatum peccat mortaliter. ibid.

Cauſa rationabilis quam prætendit confirmator non confirmandi non debet iuridicè probari, ibid. num.7

Niſi vbi eſt conſuetudo. ibid.

Imò abſolutè eſt iuridicè probanda. ibid.

Quando ſunt electi duo, quiſnam debeat confirmari, ibid. n.8. p.31

Si confirmator caſſet electionem digni, & alium eligat, eique poſſeſſionem tradat, ſi dignus appellet & obtineat eſt ſuſtinendus, ibid.n.9

Confirmans Religionem caput illius eſt, t. 1. num. 9. pag.191

Confirmare indignum nullo caſu licet, t.1. q.1. c.31. §.12. p.136

Confirmari debet omnino electus, ſi nihil obſtet, t.1. q.1.c.31.§.11. p.134.& ſeq.

Confirmatio.

Confirmatio in forma communi, & ex certa ſcientia quomodo differant, t.1.n.4. p.205

Confirmatio priuilegiorum ex certa ſcientia habet vim reſtituendi priuilegia reuocata, tom. 1. n. 11. pag.277

Confirmatis priuilegiis ex certa ſcientia alicuius Religionis an cenſeantur confirmata pro omnibus, ib. num.12

Confirmatio dupliciter fit in forma communi, ſed ex certa ſcientia, tom. 3. litera C. cap. 18. num. 4. pag. 29

Confirmationis Vicarij electi loco Correctoris defuncti forma, t.3.lit.C.c.16. p.28

Confirmationis Correctoris Romani forma, ibid. cap.17

Confirmationis Prouincialium forma, ibidem, cap.18

In iure nulla datur certa forma confirmationis, ibid. n.1. p.29

Confirmatio propter aliquem defectum irrita, non propterea irritat electionem Canonicam, t.1.q.1. c.31.§.11. p.135

Confirmatio facta poſt appellationem legitimam ad Sedem Apoſtolicam eſt nulla. ibid.

Confirmatio eſt nulla quando electio fuit ipſo iure. ibid.

Confirmator.

Confirmator debet examinare electionem, & perſonas eligentium & electorum, tom.3.lit.C.c.18.n.3. p.19.& t.1.q.1.c.31.§.11. p.134

Practica tamen quæ ſeruatur à Generalibus eſt tuta. ibid.

Confirmator tenetur confirmare dignum, quem Electores elegerunt, digniori relicto, t.1.q.1.c.31.§.11. pag.135

Confirmator, in cuius electione eſt confirmare vnum de duobus, tenetur digniorem confirmare. ibid.

Confirmator ſciens per ſcientiam habitam in confeſſione Sacramentali, aliquem eſſe indignum, ſi nihil aliud obſtet, eum confirmare tenetur. ibid.

Confirmatorem iniuſtè confirmare renuentem non poteſt electus pecunia emollire. ibid.

Confraternitates.

Confraternitates erigendi forma, t.3.litera C.cap.19. pag.32

Confraternitates ſæculares quomodo inſtituendæ, t.2.n.78. p.466

Congregatio Sacra.

Declarationibus Sacræ Congregationis ſolito ſigillo, & ſubſcriptione, Eminentiſſim. Cardinal. Præfecti & Secretarij eiuſdem Congregationis, non munitis, nulla fides adhibenda, t.2. p.440

Coniux.

Coniux habens votum caſtitatis, ſi alter coniux fiat adulter, tenetur votum ſeruare, t.1.n.11. p.256

Conſcientia.

Conſcientia quid ſit, quomodo differat à Syndereſi, tom.3.

tom. 3. lit. E. cap. 2. num. 2. p.42
Conſcientia propria eſt grauiſſima pœna, tom. 1. q. 5. cap. 27. p.93

Conſequens.

Conſequens qol vult, vult & antecedens, t. 3. lit. A. cap. 20. n. 12. p.14

Conſeruatores.

Conſeruatorem eligendi forma, tom. 3.lit.C.cap.20. p. 33
Conſeruatores durare debent per quinquennium, ibid. num. 1
Quo finito finitur etiam iuriſdictio, quoad negotia inchoata, ſi in Literis habetur clauſula, *pro futuro duntaxat quinquennio*, ibid. n. 2
Conſeruator poteſt aſſumere Notarium ad ſuum beneplacitum, ibid. n. 3
Non poteſt Epiſcopus præcipere conſeruatori, vt vtatur Notariis Epiſcopalibus, ibid. num. 3, ad 2. p. 34
Et hoc non obſtante conſuetudine, ibid. ad 3
Vnde non obſtante inhibitione Epiſcopi poteſt conſeruator ſibi Notarium ad placitum aſſumere, ibid. ad n. 4
Conſeruatores poſſunt cogere Iudicem ſæcularem, vt remittat religioſum, qui ſe tapiois miſcuit, ibid. lit. P. cap. 7. n. 5. p.100
Conſeruator non poteſt cognoſcere, niſi de iniuriis notoriis, tom 2. n. 10.p. 483. & ibid. n. 34.p.367
Poteſt Tribunal mutare, tom. 2. n. 11 p.485
Poteſt cenſuris cohibere Ordinarium iuriſdictionem exercentem in regulares, ibid. n. 12
Poteſt etiam brachium ſæculare implorare, quod Iudex dare tenetur, ibid.
Non poteſt tamen dare licentiam extrahendi aliquem ex loco ſacro, ibid. n. 13. p.484
Poteſt procedere contra eos, qui extraherent violenter confugientes ad Eccleſias regularium, ibid.
Poteſt à cenſuris à ſe latis abſoluere, ibid.
Non poteſt exigere ſalarium, nec munera accipere, ibid. n. 14
Si ſe religioſi duarum religionum inuicem notoriè iniurient, quiſnam ea earum conſeruatoribus procedet, ibid. n. 15
Si conſeruator excedat à quo puniatur, ibidem num. 16
Si excedat in ſuo officio, ſuſpenditur per annum ab officio conſeruatoris, tom. 2. §. 8. p. 363. & ibid. num. 61. p.370
Quid requiratur ad incurrendam hanc pœnam, ibid. n. 63
Epiſcopi, & eorum Vicarij poſſunt eligi in conſeruatores, tom. 3. n. 17. p.484
Conſeruator poteſt procedere in cauſa bonorum Monaſterij extra Diœceſim exiſtentium, ibid.
Conſeruatoribus ſemel in vita, & in articulo mortis conceditur indulgentia plenaria. & dicendo quinquies Orationem dominicam, & toties ſalutationem Angelicam in diebus ſtationum lucrantur omnes Indulgentias, quas actualiter viſitantes Eccleſias intus, & extra vrbem, tom. 1. §. 39. p.238
Quolibet triennio eis poteſt Generalis Minimorum indulgentiam plenariam concedere, ibid. §. 1. pag. 362. & electionem Confeſſoris, ibid. §. 2. & ibid. n. 2
Conſeruatores participant de omnibus bonis, quæ fiunt in religione, tom. 1. §. 5. p.275
Conſeruatores excommunicant moleſtantes, & inquietantes Regulares, ibid. §. 20. p. 134.& n.45. p. 243
Conſeruator Minimis conceditur, tom. 1.§. 27.p.236
Eum eligendi ipſis traditur poteſtas, ibidem §. 6. p. 275
Conſeruatores tenentur ſub mortali Regularibus, quorum ſunt conſeruatores, aſſiſtere, & non permittere eos moleſtari, tom. 1. n 30. p.278
Conſeruatores regularium non poſſunt ſuſcipere querelas ipſorum contra alios Regulares, ibidem §. 3. p. 338
Conſeruatores regularibus conceduntur, tom. 1. §. 18. p. 343
Conſeruatorum poteſtas ſecundum priuilegia, ibid. §. 2. p.356
Conſeruatores Minimorum habent auctoritatem capiendi & reducendi apoſtatas, ibid.
Conſeruatores debent eſſe in Eccleſiaſtica dignitate conſtituti, & Iudices Synodales, tom. 2. §. 2. p. 271
Regulares poſtquam eos elegerint debent id notificare actuario ordinarj, ibid. §. 5. p.272.& n. 30. & 31. p.367
Coram conſeruatoribus poſſunt conueniri regulares, non autem alios conuenire, ibid. §. 6. p.363
Sed pro manifeſtis iniuriis poſſunt etiam alios conuenire, ibid. n. 39. p.367
Ex vtendo indagine, quæ in manifeſtis adhiberi ſolet, ibid. n. 40
Controuerſiæ inter conſeruatores, & ordinarios per arbitros deciduntur, ibid. §. 7. p.363
Conſeruator quid ſit ſecundum ius commune, & quid ſecundum priuilegia, ibid. n. 2. p.364
Conſeruatorem nullus poteſt dare præter Papam, ibid. n. 3
Et de facto Regularibus à Papa dati ſunt, ibidem num. 4
Conſeruator fratrum poteſt alium ſubdelegare, ibid. num. 5. p.365
Conſeruator non eſt neceſſe, quod habeat dignitatem, vel perſonatum in Eccleſia Cathedrali, tom.2.n.9. p. 365
De iure communi canonici non poſſunt eſſe conſeruatores, ibid. n. 10
In conſeruatores qui poſſint eligi, ibid. à num. 11. ad 18. p.365.& ſeq.
Conſeruatores electi non poſſunt per quinquennium mutari, ibid. n. 32. p.367
Conſeruatores defendunt regulares à manifeſtis iniuriis, non ſolùm illatis, ſed etiam inferendis, t.2. n. 41. p.368
Et non ſolùm contra Clericos, ſed etiam contra Laicos, ibid. n. 42
Quando eliguntur à regularibus, tenentur ſub mortali acceptare, ibid. n. 68. p.371
Conſeruator quomodo procedat ciuiliter, criminaliter, an mixtè, tom. 2. numero 43. 44. & 45. p.368
Coram conſeruatoribus ſtando in iure communi poſſunt regulares tanquam Rectores reos habere, ibid. n. 46
Et etiam ſecundum conſt. Gregorij XV. num. 50. p. 369
Conſeruator in omnibus cauſis ſemper debet pronuntiare delictum eſſe notorium, tom. 2. num. 47. p. 368
Conſeruator ſecundum priuilegia quid poſſit, ibid. num. 48
An poſſit vt ſuſpectus recuſari, ibid. n. 59. & 60. p. 370
A conſeruatore an poſſit appellari, ibid. n. 61

Conſilia.

Conſilia Euangelica non ſeruans Religioſus, an peccet, tom. 1. q. 1. cap. 5. p.5
Conſilium ponitur quandoque pro conſenſu, tom. 2. quæſt. 1. cap. 5. §. vn. num.26. p. 17. & ibid.n.33. p. 18

Conſilium

Conſilium aliquando mutandum, ibid. q. a. cap. 5. §. 10. n. 84 p.105
Ab euentu non metiendum, ibid. n. 88. p.106
Abſque conſilio nihil faciendum, ibid. n.87

Conſiliarius.

Conſiliarij conditiones, tom. 2. quæſt. 1. cap. 3. n. 8. p. 20. & ibid. q. 2. c. 3. §. 10. n. 89. p.106
Ab eo cauendum, ibid.

Conſtitutio.

Tempus legendi conſtitutiones Apoſtolicas determinatum pro feria 6. poſt feſtum Aſſumptionis, extenditur ad totum reſiduum menſis Auguſti, t. 2. p. 442
Conſtitutio de celebratione Miſſarum legi poteſt, vel in ipſa die in conſtitutione præſcripta, vel infra terminum decem dierum immediatè, ſequentium, tom. 2. p.443
Conſtitutio eadem legi poteſt infra terminum vnius menſis ſubſequentis à die in ipſa Conſtit. præſcripta, ibid.
Conſtitutiones Apoſtolicæ in concernentibus fidem Catholicam, & officium ſanctæ Inquiſitionis omnes Regulares, quantumvis priuilegiatos comprehendunt, tom. 2. conſt. 10. Vrbani VIII. p.506
Conſtitutiones extrauagantes ſunt eiuſdem auctoritatis, quàm illæ quæ ſunt in corpore iuris communis inſertæ, tom. 2. n. 51. p. 281
Conſtitutionibus ſynodalibus quomodo ſubiacent Regulares, tom. 1. n. 67. p.263

Conſuetudo.

Conſuetudo legitimè præſcripta excuſat ab obſeruantia præceptorum Regulæ, tom. 1. n. 21. p. 278
Conſuetudo declarat leges naturales, & diuinas, & etiam ab illis excuſat, tom. 2. n. 56. p.462
Conſuetudo debet eſſe rationabilis, & quæ talis ſit, tom. 2. q. 3. cap. 2. §. 6. num. 181. p.197
Excuſat ab obſeruantia præcepti naturalis, ibid.
An ſemper debeat eſſe præſcripta, ibid. n. 182
Quæ Conſuetudo legem abroget, ibid. & n. 183. p. 198
Conſuetudo contra eſſentialia Religionis non valet introduci, tom. 1. q. 1. c. 8. §. 4. p.19
Conſuetudo legitima ſufficiens ad abrogandas leges in religionibus quæ ſit, ibid.
Conſtitutionem legitima conſuetudine abrogatam non tenentur obſeruare in ea Religione profeſſi, ibid.

Contemptus.

Contemptus præcepti, & contemptus executionis præcepti quomodo differant, tom. 1. q. 1. cap. 5. §. 1. p. 7
Item quomodo differant contemptus præcepti ſimpliciter, & contemptus præcepti ſecundum quid, ibid.
Item contemptus præcipientis, & contemptus præcepti, ibid.

Continentia.

Continentia quid ſit, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 23. n. 221. p. 130

Contractus.

Contractus quid ſit, tom. 3. lit. Z. cap. 3. num. 6. p. 156
Contractus religioſorum quomodo ſint firmi, tom. 2. q. 3. cap. 5. n. 4. p.230
Initos cum ſubditis tenentur obſeruare Superiores regulares, ibid. q. 1. cap. 8. num. 4. p.63

Contrahere.

Contrahere quomodo poſſit Prælatus abſque conſenſu conuentus, tom. 2. quæſt. 3. cap. 5. num. 14. p. 231.

Contumelia.

Contumelias dicens alicui tenetur ab eo genuflexus veniam petere, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 16. n. 151. p. 115

Conuentus.

Conuentus, ſeu hoſpitalia B. Io. Dei, in quibus duodecim Religioſi non exiſtunt, non ſubiaciuntur Iuriſdictioni Ordinarij Loci, tom. 2. p.422
Locus procurandis infirmis à Patribus de Obſeruantia conſtructus, & ab iis in Conuentum formalem conuerſus in præiudicium aliorum regularium ad hoſpitium iterum reduci mandatur, t. 2. p. 439
Conuentus & Eccleſias recipere poſſunt regulares, & quomodo, tom. 1. §. 9. p.190
Etiam Parochias, ibid §. 1. p.294
Etiam abſque alicuius ordinarij licentia, ibid. §. 20. p. 234. & §. 27. p. 236. & n. 72. p. 263. vide n. 48. p. 197
In conuentibus is tantùm numerus religioſorum conſtituatur, qui commodè poſſit ſuſtentari, ibid. n. 49. & t. 2. §. 7. p. 386. & ibid. §. 2. p. 371. & §. 8. p.386
Conuentus noui non ſunt ſumendi, niſi ad formam Conſt. Clem. VIII. & Greg. XV. tom. 2. Conſt. 3. Vrbani VIII. §. 2. p.497
Pœnæ contra facientibus imponuntur, ibid. §. 3. p. 498
Iſtæ prohibitiones non comprehendunt hoſpitia; ibid. n. 3. p.499
In iſto negotio Epiſcopi non habent arbitrium, ibid. n. 2
Conuentus dimittere poſſunt regulares aſportatis bonis in alium Conuentum, tom. 1. §. 27. p.254
Et hoc propria auctoritate, ibid. num. 79. p.264
Hoc tamen non poſſunt facere prouinciales ſine licentia generalis, ibid. n. 80
Poſſunt etiam Generales duos Conuentus in vnum vnire, ibid.
Conuentus, qui habent fundatores, ſi deſerantur, an poſſint vendi, ibid. n. 82
Conuentus pauperis an poſſint regulares iuspatronatus alicui concedere, ibid. n. 83. p.265
Conuentus poſſunt ſumere Minimi, etiam non diſtantes ab aliis per 140. Cannas, tom. 1. §. 3. p.287
Sed non eſt amplius in vſu, ibid. n. 5
Conuentus conſtruendi licentias Ordinarij denegare non poſſunt, niſi ex legitima cauſa, tom. 2. §. 25. p. 292
Conuentus SS. Trinitatis de vrbe habitatur à Fratribus Gallis, tom. 2. §. 2. p.332
Nec in eo poſſunt eſſe Superiores, neque locales fratres aliarum nationum, ibid. §. 4. p.333
An poſſint id permittere fratres galli, ibid. n. 22. p. 334
Galli non ſubditi Regi Galliarum an poſſint eſſe locales in dicto Conuentu, ibid. n. 17. p.335
Iſte Conuentus Generali immediatè ſubiicitur, ibid. §. 6. p.239
Conuentus S. Patris Franciſci de vrbe, regitur per fratres Calabros, tom. 2. §. 2. p.379
Qui tamen tenentur recipere hoſpites, ibid. n. 1. p. 381
Et poſſunt permittere, vt etiam alij ibi inhabitent, ibid. n. 2
Conuentus nouus quando dicatur acquiri, tom. 2. n. 1. p. 372
Conuentus, qui 12. fratres alere non poſſunt, dimitti mandantur, tom. 2. §. 14. p.317
Conuentus an poſſit conſentire, vt habens incurabilem infirmitatem validè profiteatur, t. 1. q. 1. c. 25. §. 5. p.84
Conuentus receptionis ſignum eſt plantatio Crucis, tom. 3. lit. Z. append. 5. n. 2. p.164

Conuentus

Conuentus debent ſumi cum debita diſtantia ibidem num. 3
An vbi Religio introducenda ſe obligarat ad non quæſtuandum neceſſe eſſet citare alias Religiones, ibid. n. 4

Conuerſi.

Conuerſi ad ſtatum Clericorum tranſlati auctoritate Papæ, an debeant nouitiatum iterare, t.2.q.3.c.1. §. 5. n. 148. p.191
Clauſula in Breuibus poſita, *de Superiorum licentia*, intelligitur de Generali Ordinis, & Prouinciali conuerſorum, ibid. n. 149
An tales ſint ad talem ſtatum recipiendi à toto Conuentu, an à ſolis Prælatis, ibid. n. 150

Correctio.

Correctio fraterna quid ?t. 2.q.2.c.3.§.3.n.40.p.99
Correctio fraterna obligat omnes de iure naturali, tom. 1. q. 1. cap. 16. p.36
Quatuor debent concurrere ad hoc, vt quis ad eam teneatur ſub mortali, ibid.
Quando quis ea omittendo excuſatur à mortali, ibid.
Correctio fraterna in peccatis publicis non eſt admittenda, ibid. & ſeq.
Correctio fraterna in peccatis occultis in damnum tertij, vel Communitatis adhibenda non eſt, ibid. §. 2. p.40
Correctio fraterna ante accuſationem non eſt adhibenda, ibid.
Correctio fraterna in caſu hæreſis, aut ſollicitationis mulierum in confeſſione an ſit adhibenda ante denuntiationem, ibid.

Correctores.

Correctores, & alij Superiores locales ſunt Prælati, tom. 2. q. 1. c. 4. §. 4. n. 72. p.32
Habent Iuriſdictionem ordinariam, ibid. n. 73
Et quaſi Epiſcopalem, ibid. n. 76. p.33
Correctores in Ordine Minimorum poſſunt diſpenſare ſuper cunctis ieiuniis Regulæ, ibid. §. 5. n. 98. p. 36
Item poſſunt diſpenſare ſuper equitatura fratrum, ibid. n. 96
Correctores ſanis & infirmis & fabricæ prouident, ibid. n. 97
Debent ſe cæteris conformare in victu, & veſtitu, ibid. n. 99
Quomodo poſſint è Conuentu exire, ibid. n. 105. p. 37
Et fratres punire, ibid. n. 106. & n. 110. p.38
Tenentur ter in hebdomada Capitulum culparum facere, ibid. n. 109
Et ſingulis tribus menſibus coram Capitulo rationem reddere eleemoſynarum receptarum, ibidem num. 113
Debent æqualiter dictas eleemoſynas diſpenſare, ibid. n. 115
Benignè recipere debent Superiores Prælatos, cùm ad eos diuerterint, ibid. n. 119. p.39
In eorum tamen præſentia liberè ſuum exercent officium, ibid n. 121
Dant licentiam fratribus exeundi è Conuentu, ibid. n. 120
Aſſignant ſocium Collegis prouincialium, ibidem n. 142. p.41
Correctores notabiliter negligentes in officio diuino mortaliter peccant, t. 2. q. 5. c. 4. §. 3. n. 123. p.40
Correctores concedunt dimiſſorias ad ordines, & quomodo, ibid. n. 129
Poſſunt excommunicare, & prohibere abſolutionem ab aliquo caſu, ibid. n. 131. p.41
In præſentia Superiorum Prælatorum graues nequeunt pœnitentias imponere, ibid. n. 133
Quomodo poſſint ſuos fratres abſoluere, ibid. n. 160. & n. 163. p.42
Quomodo poſſint diſpenſare cum illegitimis, ibid. n. 161. & cum homicidiario, n. 162
In diebus Indulgentiarum deputata poſſunt Confeſſores, ibid. n. 164.
Poſſunt benedicere Ornamenta Eccleſiaſtica, ibid. n. 167
Et corpora ſuorum fratrum extra Conuentum decedentium, leuare abſque Parochi licentia, ib. n. 168
Correctores an & quomodo poſſint ſupplere medici defectum, t.2.q.1.c.4.§.5.n.139. p.41
Quomodo puniantur negligentes in cura infirmorum, ibid. n. 141
Vbi vide plura vſque ad n. 160
In Correctorem poteſt eligi vir minus literatus, ſi ſit experimentatus, ibid. q. 2. c. 2. n. 32. p.77
Correctoris eligendi forma, quando electio eſt ad Prælatum deuoluta, tom. 3. lit. C. cap. 21. p.34
Correctori electo in Ordine noſtro an acquiratur ius ad eam dignitatem, tom. 1. q. 1. cap. 31. § 7. p.126
Correctore in Ordine Minimorum nolente concedere licentiam fratri, vt comedat carnes in infirmaria, an iſte, ſi indigeat comedere poſſit, ibid. q. 4. c. 6. p.172
Correctores in Ordine Minimorum quomodo poſſint exire è Conuentu, tom. 1. §. 6. p.300
Correctores in Ordine Minimorum deputant Confeſſores in diebus Indulgentiarum, qui abſoluant etiam à Caſibus Epiſcopalibus, t. 1. §. 2. p. 304. & ibid. n. 3. p. 305. & §. 3. p. 314. & §. 3. p. 358. & t. 2. §. 5. p. 155. & ibid. n. 3. p.156
Et eſt probabile quod etiam nunc abſoluunt à Caſibus Epiſcopalibus, ibid. n. 6. & ibid. n. 1. p. 445.
Poſſunt deputare non ſolùm Sacerdotes profeſſos, ſed etiam nouitios, ibid. n. 7. p.157
Corrector SS. Trinitatis de vrbe Ordinis noſtri tempore Capituli generalis non poteſt præcedere Prouinciales, tom. 2. n. 3. p. 334. & ibid. n. 15. p.470
In Correctorem dicti Conuentus, & S. Andreæ de Fratris poteſt eligi de vrbe abſens, & in dictis Conuentibus non localis, tom. 2. n. 58. p. 335. & ibid. n. 31. p.473
Vicarius nullus ad proceſſiones à Correctore SS. Trinitatis præcedit Correctorem S. Andreæ, ibid. n. 32. p.474
Quo iure inhabitetur à Gallis dictus Conuentus SS. Trinitatis, ibid. à n. 34. ad 52. à p. 474. ad 478.
Vbi ponuntur rationes pro Italis.
Correctores in Ordine Minimorum poſſunt ſibi eligere Confeſſorem, tom. 1. n. 28. p.222
Corrector Ciuitatis præcedit Correctorem, qui eſt extra Ciuitatem, licet modernior ſit Conuentus eius, tom. 2. n. 33. p.474
Correctoris Iuriſdictio quomodo à Prouinciali dependeat, ibid. n. 55. p.479
Corrector poteſt exercere Iuriſdictionem ſuam coram Prouinciali, ibid. n. 56. p.480
Corrector qui debet intereſſe electioni generalis loco defuncti eſt ille, qui eſt in officio tempore dictæ electionis, ibid. n. 2. p.492
Si Generalis moriatur in aliquo Conuentu, qui regatur per Vicarium, an ille Vicarius habeat votum in dicta electione, ibid.
Correctoribus an poſſint prohibere Prouinciales ſui Officij exercitium, & in ſpecie bona Conuentuum miniſtrare, & fratres foras mittere, t. 2. n. 23. p. 336.

Correctorium.

Correctorium Minimorum habet tantam auctoritatem, quantam regula ipſorum, tom. 1. §. 2. p. 350
Nec contra illud poteſt aliquid ſtatuere Capitulum generale, ibid.
Nec poteſt corrigi aut emendari, ibid. §. 3. p. 351

Nec quiſquam contra illud recalcitrare, ibid. §. 5

Corrigere.

Corrigere ſuos ſubditos de iure communi, ad proprios Prælatos pertinet, tom. 1. n. 134. p. 271

Corrigere Prælatum an poſſint ſubditi, t. 1. q. 1. c. 18. §. 6. p. 104

Corrigere ſubditos tenetur Prælatus ſub mortali, & cum periculo vitæ, tom. 2. quæſt. 1. cap. 7. n. 19. p. 60

Et hoc etiamſi ſit in peccato mortali, ibid. n. 21

Et tenetur inquirere peccatum ſubditi, vt corrigat, ibid. n. 21

Crapula.

Crapula multarum infirmitatum cauſa, t. 2. q. 2. cap. 3. §. 22. n. 212. p. 127

Credere.

Credere non debet facile Prælatus, t. 2. q. 2. c. 3. §. 10. n. 86. p. 106

Crudelitas.

Crudelitas quid, & quando mortale, t. 2. q. 2. c. 3. §. 23. n. 228. p. 131

Crux.

Crux, quæ defertur ante funus defuncti quid ſignificet, tom. 1. n. 18. p. 347

Culpa.

Culpa lata, leuis & leuiſſima quæ, t. 2. q. 1. cap. 5. §. 1. n. 47. p. 49

Culpam dicendi in Capitolo forma, t. 3. lit. C. cap. 22. p. 35

Cura animarum.

Curam animarum Monachi Caſſinenſes poſſunt in propriis Eccleſiis, vel ab ipſis dependentibus exercere, tom. 2. §. 1. p. 423

Curati.

Curati non poſſunt impedire quin ſæculares cum habitu fratrum ſepeliantur, tom. 1. §. 3. p. 216

Curati regulares tenentur Synodis intereſſe, t. 1. n. 64. p. 263.

Et poſſunt ad id compelli per cenſuras, ibid. n. 65

Curati præſomentes auertere fideles, ne in Eccleſiis mendicantium ſuas eligant Sepulturas, poſſunt excommunicari, tom. 1. §. 2. p. 318

Curati perſuadentes hæredibus defunctorum, ne vocent Regulares ad ſociandum corpora ad Sepulturam poſſunt à conſeruatoribus cenſuris Eccleſiaſticis coërceri, ibid. n. 1. p. 319

Vide Conſt. 7. Pij V. §. 26. & §. 1. grau. 20. & expreſsè grau. 38. & §. 27. p. 292

Curati nolentes leuare corpora defunctorum, niſi vocentur tot Clerici, quot Regulares, an peccent, tom. 1. n. 2. p. 319

Vide Conſt. 7. Pij V. grauam. 38. tom. 2. p. 289

Curati Minimorum quomodo Correctoribus ſubiiciantur, tom. 1. n. 4. p. 344

Curioſitas.

Curioſitas quàm graue malum, t. 1. q. 1. c. 17. §. vnic. p. 44

Curioſitas, quid, & quotuplex, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 24. n. 236. p. 133

Cuſtodia.

Cuſtodia auditus multùm iuuat ad caſtitatem ſeruandam, tom. 1. q. 3. cap. 2. p. 158

D

Debita.

Debitis grauati ad Religionem recipi non debent, tom. 1. n. 32. p. 259

Decima.

Decimas minimè ſoluere tenentur Minimi, t. 1. §. 33. p. 237. & §. 19. p. 253

Neque etiam papales, ibid. §. 30. p. 254. & t. 2. §. 1. p. 273. & ibid. §. 3. p. 274

Decimas ſoluere non tenentur Regulares ex prædiis, quæ habent in Emphyteuſim, ſeu locata, t. 1. n. 133 p. 271

Decima quid ſit, & quo iure debeatur, tom. 1. n. 122. & 123. p. 270

Decimarum ſolutionem ſuadere tenentur Regulares, ibid. §. 17. p. 343. & n. 39. p. 342

Deciſio.

Deciſionis alicuius cauſæ commiſſæ forma, t. 3. lit. D. cap. 3. p. 39

Declarare.

Declarare dubietates ortas circa conſtitutiones pontificias ad Papam pertinet, t. 1. §. 3. p. 282. & t. 2. §. 2. p. 289. & ibid. n. 6. p. 294

Declarationes.

Declarationes Sacræ Congregationis an habeant vim legis, tom. 1. q. 1. cap. 25. p. 78

Decreta.

Decreta de celebratione Miſſarum bis in anno legi debent ſtatutis diebus, ſed quid ſi Prælatus dictis diebus obliuiſcatur, poterit-ne facere legi in ſequentes dies abſque pœnarum incurſione, t. 2. n. 4. p. 487

Decretum irritans ligat etiam ignorantes, & quomodo, tom. 2. n. 23 p. 457

Defuncti.

Defunctorum corpora in Eccleſiis Regularium ſepelienda non debent priùs deferri ad Eccleſias Parochiales, tom. 1. n. 19. p. 347

Defunctorum corpora leuare poſſunt Regulares, ſi Parochus omnino recuſet, ibid. n. 20

Defunctorum officia in Eccleſiis Regularium ſepultorum agere ad ipſos regulares pertinet, tom. 1. n. 57. p. 262

Delatores.

Delatores non ſunt audiendi, t. 2. q. 2. c. 3. §. 10. n. 93. p. 107

Delegatus.

Delegatus ad aliquam cauſam quid debeat facere, tom. 3. lit. D. cap. 3. n. 1. 2. 3. & 4. p. 40

Delegati ſententiam iniuſtam, an exequi teneatur Ordinarius, ibid. n. 5

Delegati iuriſdictio expirat morte concedentis, ibid. num. 6

Delegatus poteſt recuſari, ibid. n. 7

Delegatus quando poſſit ſubdelegare, t. 3. lit. V. cap. 7. n. 1. p. 150

Deliberatio.

Deliberatio quid dicat, t. 2. q. 1. c. 2. §. vn. n. 21. p. 16.

Delictum.

Delicti ratione quis ſortitur forum, t. 2. n. 8. p. 493

Delicta, ne maneant impunita multum Religioni intereſt, ibid.

Delicta ſunt in duplici differentia, t. 3. lit. P. c. 13. n. 2. p. 109

Delicti corpus quomodo viſitetur, ibid. n. 3. p. 110

Delicta in damnum Communitatis ſemper puniri poſſunt, tom. 1. q. 1. cap. 16. §. 4. p. 41

Delictum à multis annis commiſſum, ſi punitum non fuerit, quomodo poſſit puniri, ibid. & ſeq.

Delicta antiqua faciunt indicium ad delicta præſentia, ibid.

Delicta quò antiquiora, eò grauiora, ibid.

Delicta vt elapſo certo tempore non poſſint ampliùs accuſari, an poſſit fieri in Religione ſtatutum, ibid.

Quid circa hoc ſit determinatum in Religione noſtra Minimorum, ibid.

Delictum occultum quando poſſit puniri à Prælato, tom. 3. lit. D. cap. 2. n. 5. p. 38

Quando denuntiatur aliquod Prælato, vt Patri,

non

non poteſt hic Iudicis partes agere, ibid. n. 6
Secus autem quando denuntiatur, vt Iudici, ibid. n. 7
Quæ ſunt partes Iudicis, ibid.

Delinquere.

Delinquens in Monaſteriis Regularium non incurrit pœnas contra tales ab Epiſcopo impoſitas, propter loci exemptionem, tom. 1. num. 9. pag. 206. *Et ſtatuitur in capite vt animarum de Conſt. in 6. quod tamen limitat Probus dicto cap. n. 14. niſi Epiſcopus declaret ſe intendere ligare delinquentem, etiam extra territorium, vel in loco exempto, nam tunc ratione obedientia tenerentur ſeruare ſua ſtatuta, etiam extra territorium, modo domicilium mutare non intenderent, poſſet nihilominus Epiſcopus dictos delinquentes in dictis Monaſteriis etiam extra limitationem dictam punire. Ita Azor p. 2. Inſt. Mor. lib. 5. cap. 33. q. 6.*

Democratia.

Democratia quid, tom. 2. q. 1. cap. 1. §. 3. num. 82. p. 10
Quotuplex, ibid. n. 84
In Democratia quomodo in libertate viuatur, ibid. n. 83
Democratiæ vtilitates, ibid. à num. 85. ad 95. p. 10. & 11
Eiuſdem damna, ibid. à n. 96 ad 102. p. 11. & 12
Democratia eſt origo aliorum regiminum, ibid. n. 87 p. 10
Nullo iure tenetur niſi diuino & gentium, ibidem n. 88. p. 11
Quomodo diſſoluatur, ibid. à num. 101. ad 107. p. 12
Quomodo conſeruetur, ibid. n. 107

Denuntiare.

Denuntiare hæreticum, vel de hæreſi ſuſpectum, ſeu incurſum in aliquem caſum pertinentem ad S. Officium quomodo, & quando quis teneatur, t. 2. n. 25 26. & 27. p. 350
Denuntiare delicta, & perſonas quomodo, & quando teneamur, tom. 1. q. 1. cap. 16. p. 36
Denuntiare paternè omnes tenemur ſub mortali, ibid.
Quando ad id non teneamur, ibid.
Denuntiare iuridicè quando quis teneatur, ibid.
Denuntiare non tenetur, qui probare non poteſt, ibid.
Etiamſi Prælatus iubeat denuntiari, licet probari non poſſit, ibid. & ſeq.
Denuntiare auctores alicuius criminis quando teneatur ſubditus, ſi Prælatus præcipiat ſibi dici tanquam patri, ibid.
Denuntiare non tenetur ſubditus, ſi delictum eſt emendatum, vel adeſt probabilis ſpes emendationis, t. 1. q. 1. cap. 16. p. 37
Denuntiare delicta in damnum Communitatis etiam emendata, tenentur illi, quibus ex officio incumbit, ibid.
Denuntiare non tenetur, qui ex denuntiatione ſibi aliquid mali obuenturum putat, ibid.
Denuntiare non tenetur, qui ad probandum ſolùm habet teſtes leues, ibid.
Denuntiare non tenetur, qui ab alio audiuit, ibid.
Sed quid ſi Prælatus præcipiat denuntiari, non ſolùm quæ ſcis de viſu, ſed etiam quæ de auditu, ibid.

Denuntiatio.

Denuntiatio non debet admitti, niſi præceſſerit correctio fraterna, tom. 3. lit. D. cap. 2. n. 8. p. 39
In denuntiatione iudiciali an denuntians poſſit aſſumi in teſtem, ibid n. 9
Denuntiatio quotuplex, tom. 3. lit. D. cap. 2. num. 1. p. 37
Denuntiationis Iudicialis forma, ibid. cap. 1
Eiuſdem Euangelicæ, ibid. cap. 2

P. F. Deodatus.

P. F. Deodatus Lomellinus habet vocem actiuam in Capitulo generali tanquam Zeloſus, tom. 2. n. 5. p. 523

Depoſitarius.

Depoſitarij officium an poſſint exercere Religioſi; tom. 2. q. 3. cap. 5. n. 27 p. 233
Quid ſi depoſitum pereat, ibid. n. 28

Deſcendentes.

Deſcendentes ex genere Iudæorum, & hæreticorum debent ad Religionem recipi, & ad Dignitates admitti, tom. 2. §. 2. p. 307
Non tamen ex relapſis, ibid. §. 3

Detractor.

Detractor licet non animo detrahendi detrahat in re graui, mortaliter peccat, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 11. n. 111. p. 109
Detractorem ſui ſubditi audiens Prælatus, & non reſiſtens, peccat mortaliter, ibid. n. 107
Item ſi audiat ſuum ſubditum detrahentem extraneo, ibid. n. 110
Detractori non reſiſtens Prælatus nulla excuſatione iouatur, ibid. n. 112
Detrahentem compellere tenetur Prælatus, vt cui detrahat, ſatisfaciat, ibid.
Detractoribus alienæ famæ quomodo reſiſtendum, tom. 1. q. 1. cap. 28. §. 4. p. 103

Dictio.

Dictio, *cum*, quid ſignificet, tom. 2. q. 1. cap. 1. §. vn. n. 23. p. 16
Dictio, *Et*, quid ſignificet, ibid. n. 21
Dictio, *commodè*, quid ſignificet, tom. 1. n. 49. p. 197
Dictio, *competenter*, ibid.
Dictio, *legitimè*, tom. 1. n. 6. p. 200
Dictiones, *omnimodè*, *& plenè*, t. 1. n. 27. p. 208
Dictio, *nullatenus*, tom. 1. n. 11. p. 346
Dictio, *dumtaxat*, tom. 1. n. 8. p. 345
Dictio, *&*, ſæpe eſt disiunctiua, tom. 2. n. 4. p. 256
Dictio, *Inſuper*, importat diuerſitatem, tom. 2. n. 2. p. 306
Dictiones, *accumulatiuè*, *& priuatiuè*, tom. 2. n. 20. p. 360
Dictio, *Etiam*, eſt implicatiua, & ampliatiua, t. 1. n. 4. p. 324

F. Didacus.

F. Didacus de ſylua Epiſcopus Eſſilienſis Ordinis Minimorum primus Commiſſarius generalis in Regnis Portugalliæ, tom. 1. n. 46. p. 261

Differentia.

Differentia quæ ſit inter inquirendum contra Prælatos, & ſubditos. tom. 3. lit. P. cap. 16. n. 7. p. 113

Diffinitio.

Diffinitionis generalis forma, t. 3. lit. D. cap. 4. p. 40

Diffinitores.

Diffinitores vocales in aliquo Conuentu quomodo intrent in Diffinitorio ad confirmandam electionem quam fecerunt, t. 3. lit. Z. cap. 2. n. 2. p. 153

Dignitates.

Dignitates non poſſunt dari regularibus ad inſtantiam perſonæ, extra ordinem, t. 3. lit. E. cap. 19. n. 4. p. 53
Dignitates duplici titulo debentur Religioſis, tom. 1. q. 1. cap. 28. §. 3. p. 101
Dignitates quomodo fugere, & acceptare debeamus, tom. 1. q. 1. cap. 10. p. 26. & ſeq.
Dignitates illicitè appetuntur, tom. 2. q. 1. cap. 6. n. 7. p. 55
Licet tamen in caſu neceſſitatis, ibid. n. 9. p. 56
Dignitates an, & quomodo habere poſſint in Ordine Minimorum deſcendentes ex Iudæis, &c. t. 2. q. 2. cap. 5. §. 6. n. 85. p. 151

Dignitate maiori functus cogi non poteſt habere minorem, tom. 2. q. 2. cap. 1. n. 12. p.70
Dignitas quid ſit, tom. 2. n. 8. p.365
Dignitates gradatim conferendæ eſſent, ibid. num. 5. p. 316
Dignitates, cum agnoſcitur Dei voluntas, non ſunt pertinaciter recuſandæ, tom. 1. n. 1. p.280
Dignitates non ſunt conferendæ à Prælatis Regularibus ad inſtantiam perſonarum exiſtentium extra ordinem, tom. 2. n. 1. p.467
Per Prælatos non intelliguntur Diffinitores aut collegæ, ibid.
Non teneretur pœnis Prælatus, qui daret dignitatem intuitu ſecularis, ibid. n. 2
Nec ſimiliter qui roganti ſæculari concederet, ibid.
Nec qui iam deſtinauerat dignitatem tribuere, ſi deinde fiat illi inſtantia. ibid.
Nec qui dignitatem conferret propter merita Religioſi principaliter, & minus principaliter propter inſtantiam ſecularium, ibid.
An autem teneretur his pœnis Prælatus, qui reciperet munera à ſeculari prætendente cum his dignitatem cum aliquo Religioſo, ibid.
Per perſonas exiſtentes extra ordinem in hoc caſu non intelliguntur Moniales eiuſdem Religionis, ibid. n. 3. p.468
Non teneretur pœnis Prælatus, qui daret dignitatem ad inſtantiam Epiſcopi eiuſdem religionis, ibid. num. 4
Papa, & protectores Ordinum non poſſunt dici perſonæ extra Ordinem ad hunc effectum, ibid. num. 5
Neque tenetur pœnis Prælatus dans dignitatem ſubdito extra Ordinem ad inſtantiam ſecularis, ibid. num. 6
Quæ ſint pœnæ, quas Prælatus incurrit dans dignitatem ſubdito ad inſtantiam perſonæ exiſtentis extra Ordinem, ibid. n. 7
His pœnis tenentur etiam ſubditi dictos fauores etiam ſponte oblatos acceptantes, ibid. numero 8. p. 469
Quomodo his pœnis teneatur, qui munera tribuit ad hunc effectum, ibid. n. 9.

Diſcere.

Diſcentem oportet credere, tom. 1. quæſt. 1. cap. 3. p. 3

Diſcordans.

Diſcordantes ſubditos poteſt Prælatus cogere ad concordiam, etiam ſub pœna excommunicationis, t. 2. q. 1. cap. 7. n. 32. p.62
Præſtat aliquando Prælatum inter ſubditos diſcordias ponere, ibid. n. 33
Diſcordiæ inter Superiores & ſubditos quomodo definiantur in Ordine Minimorum, t. 2. q. 1. c. 4. §. 5. n. 127. p.40

Diſcretus.

Diſcreti electionis forma, tom. 3. lit. E. cap. 10. p. 48
Diſcreti debent eligi de corpore Capituli, ibidem num. 2
Debent habere literas teſtimoniales ſuæ electionis, ibid. n. 3
Diſcretum non potens eligere Conuentus tenetur literas excuſatorias ſcribere, ibid. n. 4. p.49

Diſpenſare.

Diſpenſare in priuatione vocis actiuæ & paſſiuæ, quando pœna eſt incurſa propter tranſgreſſionem alicuius Conſtitut. Papalis, quis poſſit, t. 1. n. 23. 24. & 25. p.286
Diſpenſare poſſunt Prælati Regulares ſuper irregularitate occulta procedente ex mutilatione membrorum, tom. 1. n. 31. p.386
Item cum Lunatico, furioſo, &c. ibid.
Diſpenſare non poteſt generalis ſuper pœnis iuſtè impoſitis à Prouinciali, tom. 2. q. 1. cap. 8. n. 17. p. 64
Quod ſi diſpenſet, non valet, ibid. numero 19. p. 65
Diſpenſare ſuper regulam quomodo poſſit Prælatus, tom. 1. q. 1. c. 8. §. 5. p.19
Ad diſpenſandum requiritur auctoritas & cauſa iuſta, ibid.
Diſpenſatio facta à non habente auctoritatem non valet, ibid. p.20
Quomodo valeat ſi deſit iuſta cauſa, ibid.
Diſpenſare in ſtatutis vel ſuis, vel ſuorum prædeceſſorum, quomodo poſſint Generales, & Prouinciales, ibid.
Diſpenſare in ſtatutis Regulæ poſſunt Generales, Prouinciales, Correctores, & Vicarij Ordinarij, ibid.
Per diſpenſationem proprij Sacerdotis poteſt quis ieiunium ſoluere, ibid.
Diſpenſare ſecum ipſis poſſunt Prælati, quæ poſſunt diſpenſari cum aliis, tom. 1. quæſt. 1. cap. 8. §. 5. p. 21
Prælato præcipienti aliquid contra regulam, ſuper quo poteſt diſpenſare, ſine cauſæ tamen diſcuſſione, ſed pro ſuo libito, non tenetur ſubditus obedire, ibid.
Subditus dubitans an Prælatus habeat iuſtam cauſam diſpenſandi tenetur obedire, ibid. p.22
Quæ requirantur ad hoc, vt Prælato diſpenſanti ſubditus obedire non teneatur, ibid.
Diſpenſare in votis eſſentialibus non poteſt Prælatus, ibid.
Superiores Ordinis Minimorum non diſpenſant in voto vitæ quadrageſimalis, ibid.
Super reliquis præceptis regulæ poſſunt Superiores diſpenſare in aliquo caſu particulari, ibid.
Diſpenſare in communi ſuper aliquo puncto Regulæ non poſſunt Prælati, ibid.

Diſpenſatio.

Diſpenſationis cauſæ iuſtæ ſunt ſeptem, & exemplis illuſtrantur, tom. 1. q. 1. cap. 8. §. 5. p.20
Quando adeſt iuſta, & rationabilis cauſa Prælatus debet diſpenſare, alioquin peccat, ibid. p.21
In diſpenſando ſuper præceptis Regulæ non debent eſſe minus faciles Superiores, ibid.
Ad diſpenſandum licitè requiritur quod Superior examinet cauſam propoſitam, an ſit iuſta & ſufficiens, ibid.
Quid faciendum quando adeſt iuſta cauſa diſpenſationis, non adeſt tamen Superior, qui diſpenſet, ibid.
Et quid ſi adeſt quidem Prælatus, ſed non vult ex odio diſpenſare, ibid.

Diſputatio.

Diſputatio quid ſit, & quomodo facienda, t. 1. q. 1. cap. 3. n. §. vnic. p.114

Diuerſitas.

Diuerſitas præcepti auget, quidem malitiam, ſed non parit diuerſitatem ſpecificam, tom. 1. q. 1. cap. 5. p. 5

Doctor.

Doctor in legendo plus proficit quàm ſimpliciter Curatus in Sacramentis miniſtrandis, tom. 1. n. 24. p. 321
Doctorum dicta intelligenda ſunt ſecundum leges, quas allegant, tom. 2. n. 4. p.496
Doctoribus, quantavis polleant auctoritate, non credendum, ſi ſine fundamento loquantur, t. 2. q. 3. c. 2. §. 6. n. 185. p.198

Dominium.

Dominium rerum Eccleſiaſticarum eſt ſolius Dei, t.1. num. 2. p.239

Dominium quid ſit, & quæ ſint de illius eſſentia, t.1. q. 2. cap. 2. p.138

Dominium iuris & dominium facti quomodo differant, ibid.

Domus.

Domos ædificandi deſiderium obſtat ſanctæ paupertati, tom. 1. q. 2. cap. 2. §. 2. p.143

Donationes.

Donationes fieri à nouitiis ante, vel poſt ingreſſum Religionis, durante Nouitiatu, Monaſteriis prohibetur à Trid. ſub pœna excommunicationis, t.1. q. 1. cap. 29. p.108

Poteſt tamen donari aliquid pro victu & veſtitu nouitij, ibid.

Donationes remuneratoriæ non prohibentur per bullam, *de largitione munerum*, tom. 1. q. 2. cap. 2. §. 6. p.145

Neque donationes ad redimendam propriam vexationem, ibid.

Neque donationes factæ conſanguineis pauperibus ex peculio conceſſo, ibid.

Dubium.

Dubium practicum, & ſpeculatiuum quid ſit, & quomodo differat, tom. 1. q. 1. c. 7. p.13

Dubium quid ſit, & quomodo differat à formidine, t.3. lit. R. cap. 9. n. 9. p.128

Dubius.

Dubius, an ſit poſitum aliquod præceptum ad mortale obligans, obſeruare tenetur, tom. 1. q. 1. cap. 7. p. 13.

Dubius an res præcepta licita ſit, nec ne, parere tenetur, ibid.

E.

Ebrietas.

Ebrietas infame vitium, tom. 1. q. 1. c. 19. §. vnic. p. 44

Quàm graue vitium ſit, ibid.

Et ebrietati deditus Sacerdos eſt deponendus, ibid. p. 45

Ebrietas vitium abominabile: illi deditus non poteſt Prælatiam recipere, nec retinere, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 22. n. 215. p.128

Ebrietas quid, & quomodo mortale, ibid. n. 216

Ebrietati deditus eligi non poteſt ad dignitates, ibid. cap. 5. §. 5. n. 58. p.147

An poſſit eligere, ibid. n. 69. p.148

Ebrius Prælatus an ſtatim priuari poſſit, ibid. n. 66

Ebrietas quomodo probetur, ibid. n. 67

Ab ebrietate quid præſeruet, ibid. n. 68

Pro morientibus in Ebrietate Eccleſia non orat, ibid. n. 70

Ebrius.

Ebrius monendi forma, tom. 3. lit. E. cap. 1. p.41

Eccleſia.

Eccleſiarum ornandarum ſplendidè deſiderium obſtat ſanctæ paupertati, tom. 1. quæſt. 2. cap. 2. § 2. p. 143

Eccleſiæ nomine veniunt etiam religioſorum clauſtra, tom. 1. n. 31. p.194

Eccleſias Regularium quilibet Epiſcopus conſecrare poterat, recuſante Epiſcopo loci, tom. 1. §. 21. p. 235. & §. 2. p. 334. & §. 13. p.343

Quod nunc ceſſat, ibid. num. 46. & 47. p.243

Eccleſias benedicere poſſunt Prælati Regulares, & pollutas reconciliare, tom. 1. §. 22. p. 235. & §. 3. p. 335

Eccleſia quotidie orat pro litigantibus, tom. 1. n. 5. p. 301

Eccleſiæ diruta ligna in quos vſus conſumenda ſint? Quid de veteribus imaginibus Sanctorum, t. 2. n. 2. p. 381

Eiectus.

Eiectus à Religione, & in maioribus non ordinatus, ſi erat choro deputatus, tenetur ad Officium diuinum, tom. 1. q. 1. cap. 24. §. 3 p.75

Eiectus à Religione tenetur ad caſtitatem, obedientiam, paupertatem, & ſi ſit eiectus à Religione Minimorum, etiam ad vitam quadrageſimalem, tom. 1. q. 1. c. 25. §. 1. p.79

Tenetur etiam ad Officium diuinum, etiamſi non ſit in Sacris, ad alias obſeruantias regulares non tenetur, ibid.

Eiecti, ſi emendati humiliter petierint recipi, recipi debent, tom. 1. q. 1. c. 25. p.77

Eiecti cogi poſſunt ad redeundum, ibid.

Eiecti tanquam incorrigibiles ſunt obligati ad corrigendos mores ſuos, ibid.

Quod ſi Correcti, & Religioni præſentati, recepti non fuerint, tuta conſcientia poſſunt in ſæculo manere, ibid. p.78

Eiecti non poſſunt confeſſiones audire, neque prædicare, tom. 1. q. 1. cap. 25. §. 1. p.79

Contrarium facientes poſſunt à Prælatis Ordinis excommunicari, ibid.

Eiecti ſunt infames, ibid.

Quare eiecti & apoſtatæ ſint tam flagitioſi, ibid.

Eiecti an ſint requirendi, & ad monaſteria reducendi, ibid. cap. 26. p.87

Eiectorum bona, ſi extra Religionem decedant, ad Cameram Apoſtolicam pertinent, ibid.

Eiicere.

Eiici poteſt Religioſus per ſua demerita à Religione, tom. 1. q. 1. c. 25. p.75

Tria tamen requirit ad hoc Diuus Bonauentura, ibid. p. 76

Eiicere ſemper poteſt Religio inualidè profeſſos contra ipſius ſtatuta, etiam tranſacto quinquennio, ibid. §. 4. p.83

Eiicere à Religione fratres ad quos Superiores pertineat, tom. 1. q. 1. cap. 25. p.76

Eiici à Religione principaliter poteſt Religioſus propter incorrigibilitatem, ibid.

Eiici à Religione poteſt qui nunquam fuit correctus, ſed ei delicta condonata ſunt, ibid.

Eiici à Religione per quæ delicta poteſt Religioſus, ibid.

Eiici poteſt à Religione Religioſus propter delicta, quibus in ſæculo reſpondet pœna mortis, ibid. p. 77

Eiici poteſt à Religione Minimorum, qui interrogatus in profeſſione, an haberet aliquam incurabilem infirmitatem negauit, ſi poſtea, &c. ibidem §. 3. p. 83

Eiici an poſſint à Religione deſcendentes ex genere Iudæorum, &c. ibid. p.83

Eiici à Religione an poſſint, qui erant in ſæculo ære alieno grauati & reddendis rationibus obnoxij, ibid. p. 82

Eiici à Religione an poſſint, qui fuerunt in ſæculo criminoſi, ibid.

Eiici à quibus Superioribus poſſit inualidè profeſſus propter infirmitatem, vel crimina, de quibus erat in ſæculo diffamatus, ibid. §. 4. p.83

Electio.

Electio quid & quotuplex ſit, tom. 1. q. 1. cap. 31. p. 115

Electionis forma quæ, ibid.
De elect onia ſubſtantia, quæ ſint, ibid.
De electionis ſolemnitate, quæ ſint, ibid. p. 116
Electionis in Ordine Minimorum forma, eſt valdè conformis formæ electionis capit. *quia propter*, ibid.
Electio communis quæ, quomodo facienda, & à quo, & an ſit de eſſentia electionis? ibid. p. 117
Electio facta in perſona nulliter excommunicati eſt valida, tom. 2. q. 2. cap. 5. n. 10. p. 140
Electio facta ab excommunicato eſt nulla, ibidem num. 12
Intellige de excommunicato non tolerato, ibidem num. 13
Etiamſi ſcienter admittatur, ibid. n. 14. p. 141
Secus eſt de tolerato, licèt ab aliquibus de Capitulo cognitus, ibid. n. 15
Quid ſi ab aliquo Capitulari excommunicatio obiiciatur, ibid. n. 16
Quid ſi omnes præter vnum, toleratum excommunicatum in Capitulo admittere velint, ibidem num. 17
An poſſim ſuffragari illi, quem ſolus ſcio excommunicatum, ibid. n. 18
Quomodò puniatur ſcienter, ſuffragans excommunicato, ibid. n. 19. & 20
Electus ad aliquam dignitatem, ſi excommunicationem incurrat, non eſt ipſo iure priuatus, ibid. n. 21. p. 140
Electio intra quod tempus celebrari debeat, t. 3. lit. E. cap. 13. n. 2. p. 50
Electio loco Prouincialis defuncti ad quos ſpectet, ibid. n. 9. p. 51
Electio quomodo præſentetur electo abſenti, tom. 3. lit. E. cap. 16. n. 1. & 2. ibid.
Electio facta in magna diſcordia poteſt à confirmatore caſſari, tom. 3. lit. C. cap. 18. n. 6. p. 30
Electio in caſu mortis intra quod tempus debeat fieri, tom. 3. lit. C. cap. 21. n. 1. p. 35
Hoc caſu in Ordine noſtro Prælatus per deuolutionem prouideus debet procedere via ſcrutinij, ibid. num. 2
Electio non debet fieri antequam corpus defuncti ſepulturæ ſit traditum, ibid. lit. E. cap. 26. num. 5. p. 56
Neque ante eius mortem poſſunt electores alicui promittere de illo eligendo, ibid. n. 6
Electiones quo tempore fieri debeant, t. 1. q. 1. cap. 31. p. 117
In Ordine noſtro intra quod tempus debeant fieri, ibid. p. 118
Electio, in qua non vocantur, qui ſunt vocati, an valeat, tom. 1. q. 1. c. 31. §. 6. p. 124
Si in Capitulo eſſent aliqui excommunicati, vel ſuſpenſi, quid faciendum ab aliis, ibid.
Electionem facere poſſunt qui remanent, ſi omnibus congregatis in Capitulo aliqui diſcedant, ibid.
Etiamſi vnus ſolus remaneat, ibid.
Ipſe tamen non poteſt ſeipſum eligere, quamvis ſit meritiſſimus, ibid.
Ad electionem infirmi quomodo vocandi, ibid.
Abſentes quomodo, & quandiu expectandi ad electionem, ibid.
Aſſignato termino ad eligendum, ſi aliqui, non compareant, poſſunt qui ſunt præſentes ad electionem procedere, ibid. p. 125
In electionibus vota incerta, conditionata, & alternatiua non valent, ibid.
Et quando vota ſint talia, ibid.
Electio ſi tenet de iure naturali, non tenetur electus in conſcientia renuntiare, ibid.
Electio illius qui requiſitus electioni conſenſit, eſt caſſanda, ibid.
Electio an poſſit fieri de nocte, ibid.
Inſtante termino electionis, quid faciendum, ſi dubitatur de aliquo, an habeat votum, ibid.
Ad hoc vt quis habeat votum in electione ſatis eſt, ſi ſit habilis tempore electionis, licèt talis non fuerit tempore vacationis, ibid. p. 126
Electioni an intereſſe poſſit, qui ordinem presbyteratus ſuſcepit ante tempus, tom. 1. q. 1. c. 31. §. 8. p. 128
Electio coarctata ad tres, vel quatuor perſonas an ſit valida, ibid. p. 129
Electio quando deuoluatur ad electores, ibid.
Semel reprobatus propter vitium perſonæ ab aliqua dignitate, an poſſit iterum eligi ad illam, vel illam, ibid.
Electio mero facta eſt ipſo iure nulla, ibid.
Electio Vicarij pertinet ad eum, qui priuauit, ibid. p. 130
Electio, in qua excluduntur aliqui iuris ordine non ſeruato eſt irritanda, ibid. §. 10. p. 134
Electio eſt confirmanda à proximo Superiore, ibid. §. 11
Electioni ſe opponentes quid facere debeant, ibid. §. 12. p. 133
Electiones Superiorum quæ fiunt in ordine noſtro ſunt canonicæ, tom. 3. lit. E. cap. 3. numero 2. p. 43
Electionis communis forma, ibid. c. 4. p. 44
Electionis Correctoris localis forma, tom. 3. lit. E. cap. 5. ibid.
Eiuſdem forma in caſu electionis non ſequuta propter diſcordiam, ibid. cap. 6
Eiuſdem propter penuriam fratrum, ibid. cap. 7. p. 45
Electionem per ſcrutinium præcedere debet tractatus, ibid. n. 1
Electio Superiorum localium ad fratres locales pertinet, ibid. n. 2
Ante Electionem cantari debet Miſſa Spiritus ſancti, ibid. n. 3
Electiones Correctorum in Ordine noſtro non publicantur, niſi in Capitulis prouincialibus, ibid. n. 7. p. 46
Electiones Correctorum fiunt à duobus tantum fratribus vocalibus, ibid n. 8
Electio illa eſt Simoniaca in qua Electores conueniunt hoc modo; Elige me in prouincialem, & ego te eligam in Correctorem, ibid. n. 10
Electioni ſe opponentes, an poſſint poſtea deſiſtere, ibid. cap. 19. n. 3. p. 33
Electionis Correctoris per mortem prædeceſſoris forma, ibid. cap. 8. p. 46
In præfatis literis debet poni annus, & dies mortis, ibid. n. 1. p. 47
Electionis Correctoris Romani forma, t. 3. lit. E. c. 9. ibid.
Electionis Prouincialis forma, ibid. cap. 13. p. 49
De eadem forma in caſu mortis, ibid cap. 14
De eadem forma facta à Capitulo definitorio, ibid. cap. 15. p. 50
Electiones Prælatorum inferiorum tribus modis fieri poſſunt, tom. 2. quæſt. 1. cap. 4. §. 3. num. 50. p. 59
Huiuſmodi electiones magis expedit fieri à Communitatibus, quàm à ſolo Generali, ibid. n. 35
Electionis propriæ cauſam proſequens Monachus, an habeat expenſas à Monaſterio, tom. 2. q. 3. c. 1. §. 4. n. 129. p. 188
Electiones in Ordine Minimorum ſiue cauſa mortis, ſiue priuationis, &c. an debeant fieri intra tres menſes, tom. 1. n. 8. p. 256. & n. 13. p. 257. *Et ſi*

quæras

quaras an dicti Electores poſſint relicere totum negotium electionis (quod à me fuit nuaiter petitum) in Superiorem. Dico quod ſic : Tum quia poſſum non eligere pro illa vice , & ſic linquere vt electia deuoluatur , ergo & conuenire , vt electia in Superiorem reiiciatur. Tum quia poſſum compromittere per cap. quia propter , de elect. in alio inferiorem, ergo & in Superiorem. Atque ita docet Abb. in cap.bon.mem.el.1.n.8. de poteſt.Prel. Guillelm. Bened.in q. de Epiſc.à n.49

Electiones factæ in Capitulis Generalibus Minimorum à deputatis valent,t.2.§.2. p.310
Ab ipſis tamen non poſſunt fieri per communem inſpirationem, ibid.n.1. p.311

Electiones in Ordine Minimorum quomodo faciendæ,t.2.§.1. p.316
In electionibus qui vocem habeant ibid.§. 2.

Electio , cui aliquis renuntiauit , ad quos pertineat, t.2.n.10. p.454
Mortuo , vel non comparente Præſidente Capituli , ſeu primo Electorum , ad antiquiorem ſpectat congregare Capitulum, ibid. num.11.& num.15. p.455.& n.11. p.516
Ad reſtringendum , vel prolongandum terminum electionis , requiruntur duæ tertiæ partes Capituli , ibid. num.12. & n. 16. pag. 455. & num. 8. pag.526
Statuta die electionis , ſi aliqui non compareant hora ſolita, poſſunt qui adſunt, electionem facere, ibid.n.13. p.455
In vocatione abſentium non requiritur trina monitio , ſed ſufficit vna , ibid. numero 14. & 15. pag.527

Electionem ingredi volentes extranei , poſſunt violenter expelli,ibid.n. 30. p.457

Electio non poteſt coarctari per inferiorem Papa ad tres,vel quatuor perſonas cum aliorum excluſione, ibid.n. 31. p.458
Procurare ſuffragia in electionibus quomodo liceat,ibid.n.10. p.469
Ad effectum electionis quiſnam dignior ſit æſtimandus, qui nunquam peccauit, an qui aliquando malus fuit ? ibid.n.13
Quænam ſint quæ in Religione faciunt vnum Religioſum digniorem alio , ibid. numero 14. pag.470
Indigenæ an ſint præferendi extranei , ibid. n.22. pag.456

Electio Generalis Ordinis noſtri in caſu mortis quomodo facienda ? tom.2. Conſtitut. 1.Vrbani VIII. pag.488
In prædicta morte ad antiquiorem Collegam ſpectat monere Electores , & procurare , vt illis literæ tradantur in præſentia teſtium , ibid. n. 15. pag.455
Terminus pro electione facienda in caſu mortis computandus eſt de momento in momentum,ibid. n.17.p.456.& n.3.& 4. p.525
Prouinciales non poſſunt eligi in commiſſos pro prædicta electione, ibid.n.1. p.491
Et antiquior Collega remanet Vicarius Generalis, ibid.
Vicarius electus per mortem Generalis , non poteſt reeligi , ibid. Conſtit. 2. Vrbani VIII. §.2. pag.496
Si aliqui electorum in caſu mortis non vocati compareant in Capitulum , facto & publicato ſcrutinio , retractari debent omnia , quæ facta ſunt , niſi ea velint rata habere , ibid. num. 18. pag.456
Opponenti ſe alicui electioni apud Regulares debentur expenſæ,ibid.n.19

Electiones Generalis , & Collegarum annullantur à Papa , ibid. Conſtitutione 7. Vrbani VIII. pag.495
Electus tenetur conſentire intra menſem, ſed ſi infirmetur,non currit ei tempus, niſi à die, quo commodè conſentire poteſt,ibid.n.21. p.456

Electio Collegæ,vel Zeloſi electi in Generalem in dicta electione pertinet ad dictum Capitulum , ibid. num.3. p.492

Electio Prouincialis in caſu mortis , quomodo in ordine noſtro facienda,t.2.n.1. p.524
Non poteſt vltra tempus determinatum differri, ibid.n.5. p.525
Quæ impedimenta poſſint excuſare electores ad non comparendum intra illud tempus. ibid.
Ad quemnam pertineat congregare Capitulum, ibid.n.10. p.526
Si vnus ſolus eſſet in Capitulo die ſtatuta, ille ſolus poſſet electionem facere,ibid.n.11
Modo,quo dicitur,ibid.n.19. p.528
Præſide non comparente , quis præſidere debeat ? ibid.n.12. p.527
Quando tempus electionis inſtat , Electores non ſunt neceſſariò vocandi, ibid.n.13
Poſſunt tamen vocari,ibid.n.14
An debeat vocari , qui fuit præſens morti Prælati, ibid.n. 16
An omnes Electores ſint expectandi vſque ad finem diei,ibid.n.17
Quomodo procedendum,quando in Capitulo ſunt tantum tres,ibid.n.18
Et quomodo, ſi adſint tantum duo, vel vnus,ibid. n.19.& 20. p.528
Hæc electio non poteſt fieri, niſi vſque ad Capitulum diffinitorium,ibid.n.21
Etiamſi fiat à Generali iure deuoluto , ibidem, num.22
Qui etiam tenetur dictam electionem facere , intra menſem , ibid. n.23. *Computandum à die , & hora ſcientia dicta deuolutionis.* Generalis eo caſu an teneatur eligere cum conſenſu Collegarum , ibid. num.24
Electores in iſta Electione non carent voce paſſiua, ibid.n.25

Electionis dies quando eſt determinata, ea elapſa, electio deuoluitur ad Superiorem , tom. 1. num. 5. pag.381
Poſſunt electores totum electionis negotium in Superiorem reiicere,ibid.n.8. p.382
Nec poſſunt ante prouiſionem mandatum reuocare,ibid.n.9
Si autem Superior intra tempus præfixum , electionem non faciat , electio deuoluitur ad Superiorem illius. ibid.
Si verò ipſe Superior eligat indignum , electio deuoluitur ad primos electores. ibid.

Electiones per compromiſſum in ordine noſtro ſunt in vſu in Capitulis Generalibus , tom. 2. num. 16. pag.451
Si vnus de Capitulo non conſentiret in tales electiones fieri non poſſent, ibid.n.17

Electio per communem inſpirationem,vel quaſi,quomodo facienda,ibid.n.18

Electio Simoniaca eſt nulla , etiamſi vnus ſolùm Electorum ſit Simoniacus , ibidem , numero 7. pag.453
Quando eligendus promittit alicui officium , ſi illi ſuffragetur, electio eſt Simoniaca. ibid.
Praxis in hoc aliquarum Religionum ſuſtinetur. ibid.
Tractatus conſultorius in electione per ſcrutinium neceſſarius. ibid.

Item

Item quando datur pecunia ab eligendo, committitur Simonia, etiamſi electores eum eſſent aliàs electuri, ibid. n. 8. p. 454
An Religioſi ſupranumerarij habeant votum in electiotubus, ibid. n. 9

Elector.

Electores tenentur facere diligentiam, vt cognoſcant perſonam eligendam, tom. 2. numero 21. pag. 456
Electores ſuum votum publicantes reddunt electionem nullam, ibid. n. 23. p. 457
Et poſſunt puniri. ibid.
Duo electores in Conuentu vbi ſunt tantum quatuor, poſſunt electionem impedire eo ſolo fine, vt ad Superiorem deuoluatur, ibid. numero 29. pag. 529
Electoribus Generalis, &c. tempus à iure ſtatutum non currit, tom. 3. §. 3. pag. 251. & ibid. n. 5. & 6. pag. 256
Electores dobitantes, ne eorum electio caſſetur, quid debeant facere, tom. 3. litera C. c. 18. n. 15. pag. 32
Electores debent ante electionem iurare de probiori eligendo, tom. 3. litera E. capite 2. numero 1. pag. 42
Forma dicti iuramenti. ibid.
Quomodo intelligatur iuramentum ſecundun: virtutem cuiuſcunque conſcientiæ, ibid. n. 2
Elector quando fecit quantum potuit pro aſſequenda veritate circa perſonam eligendam, ſatisfecit iuramento, ibid. n. 5
Qui cenſeri debent probiores, ibid. n. 6
An iſtud iuramentum ſit de ſubſtantia electionis, ibid. n. 7
An hoc iuramentum debeat fieri per ſacra Euangelia, ibid. n. 8. p. 43
An Vicarius debeat iurare in animam propriam, vel mittentis illum, ibid. n. 9
An ſtante hoc iuramento poſſit quis adhuc minùs dignum eligere, ibid. n. 10
Electores definitorum, &c. tenentur hoc iuramentum præſtare, ibid. n. 11
De quo probiori ſit iuramentum intelligendum, ibid. n. 12
Quam diligentiam teneantur facere Electores ad digniorem inquirendum, ibid. n. 14
Electores quomodo debeant ſubſcribere acta, t. 3. lit. E. c. 15. n. 7. p. 51
Electores monendi de morte Generalis, t. 3. lit. E. c. 22. pag. 54
Et de eadem morte forma monendi Religionem, ibid. c. 23.
Electores monendi, vt Electioni adſint forma, ib. c. 25. pag. 55
Forma, quâ deputatus ad illis præſentandum dictam monitionem facit fidem de præſentatione, ibid. c. 26. p. 56
Citare abſentes ad electionem, ad quos pertineat, ibid. n. 2
Per quos ſint citandi, ibid. n. 3
Hæc citatio fieri non debet, quando Prælatus eſt in extremis, ibid. n. 4
Electores ſumentes vnam Schedulam ſolùm, vel duas eiuſdem nominis, vel etiam diuerſi, ſed vnam ita ſcindentes vt innoteſcat omnino ſcribæ quamnam poſuerint, peccant mortaliter, t. 1. q. 1. cap. 31. pag. 116
Elector quam certitudinem debeat habere de dignitate eligendi, ibid. §. 1. p. 118
Elector non teneor eligere meliorem ſimpliciter, ſed meliorem quoad regimen Eccleſiæ. ibid.
Electores huius temporis ad bonum ſuum non Eccleſiæ reſpiciunt, ibid. p. 119
Electi contra iuſtitiam ſolent tractare malè eos, qui illos elegerunt. ibid.
Elector poteſt ſuum ſuffragium denegare ei, quem per ſolam Sacramentalem Confeſſionem nouit indignum, ibid. §. 2 ibid.
Quod ſi eligat non incurrit pœnas taxatas contra indignum eligentes. ibid.
Elector, qui nihil poteſt ſuo voto proficere, an poſſit ſe cum aliis conformando indignum eligere, ibid. & ſeq.
Et an poſſint relicto digniori pro bono pacis dignum tantum eligere, ibid. p. 120
Indignus electus ad aliquam dignitatem, an mortaliter peccet acceptando, ibid. p. 121
Quæ illiteratura ſit ſufficiens ad reddendum quempiam indignum Prælatura. ibid.
Elector an teneatur reuelare delicta occulta eligendi, qui eſt futurus pernicioſus communitati, ibid. §. 3. pag. 122
Elector eligens dignum digniori omiſſo peccat mortaliter, ibid. §. 4
Ex leuitate tamen materiæ peccat ſolùm venialiter, ibid.
Per digniorem quis intelligatur. ibid.
Neceſſitas quandoque cogit eligere dignum digniori omiſſo, ibid. p. 123
Poſſum, immò teneor quandoque eligere digniorem, omiſſo digniſſimo, ne minùs dignus eligatur. ibid.
Elector an teneatur eligere digniorem etiam ad dignitates, curam animarum non habentes. ibid.
Minùs dignus quomodo peccet concurrendo cum digniori. ibid.
Electores an mutare poſſint electionem ſeu ſuffragium, ibid. §. 6. p. 126
Electores an teneantur eligere vnum ex quatuor, v. g. propoſitis à P. Generali, vel Prouinciali, ibid. § 8. p. 129
Electores omnes vnanimi conſenſu poſſunt admittere extraneum. ibid.
Reputatus dignus ad minorem dignitatem non reputatur dignus ad maiorem, ibid. p. 130
Elector, qui publicè ſuum votum manifeſtat, permittente capitulo, electionem irritat, ibidem, pag. 129

Electus.

Electo per electionem acquiritur ius ad dignitatem, t. 1. q. 1. c. 31. §. 7. p. 127
Electus ante confirmationem non debet ſe ingerere, ibid. §. 11. p. 135
Fallit in Generalibus & Prouincialibus noſtri ordinis. ibid.
Electus, & Electores poſſunt ſuam electionem proſequi in iudicio, & coram confirmatore eam deffendere. ibid.
Eligentes aliquem ad aliquam dignitatem vnanimi conſenſu, an poſſint deinde eidem electioni ſe opponere, ibid. §. 12
Eligere qui non poſſint, ibid. p. 136
Eligi quis non poſſit propter impedimentum Canonicum. ibid.
Eligendus ad aliquam dignitatem Eccleſiaſticam debet eſſe aliis doctior, & ſanctior, ibid. §. 1. pag. 118
Quiſnam iudicandus ſit doctior & ſanctior ibid.
Minor literatura, & minor ſanctitas requiritur in officio minori, quàm in maiori. ibid.

Electus

Electus quomodo præſtet electioni conſenſum, t. 3. lit.E.c.17. p.51
Et intra quod tempus, ibid.n.1
Pro ſua quiete non debet electus electioni renunciare, ibid.n.2
Electus poteſt Procuratorem conſtituere ad petendam confirmationem, ibid.c.18.n.1. p.55
Electus in Prælatum debet trahere conditiones, quibus commendatur apud confirmatorem, t.3. lit.E. c.15.n.4. p.50
Debet deduci ad Eccleſiam cantando, *Te Deum*, ibid.n.5
Intra quod tempus teneatur conſentire electioni, ibid.n.6. p.51
Electus ad aliquam dignitatem, ſi ante confirmationem exerceat aliquem actum ad eam ſpectantem eſt ipſo iure priuatus, t.1.n.1. p.255

Eleemoſyna.

Eleemoſynas quærere non poſſunt prohiberi Mendicantes, tom.1.§.8.p.218.& tom.2.§.17.p.291.& ibid.n.17. p.297
Et prohibentes ſunt ipſo facto excommunicati, t.1. num.40. p.224
Immò poſſunt etiam in terris excommunicatorum eleemoſynas petere, ibid.& §.8. p.251
Et blada colligere, etiam antequam Rector Parochialis collegerit, t.2.n.12.ad 13.p.296
Eleemoſynas quærere omnino poſſunt Mendicantes abſque Epiſcoporum & Curatorum licentia, tom.1. num.43. p.284
Tenentur tamen quæſtuantes Ordinariis oſtendere literas Superiorum ſuorum. ibid.
Eleemoſynas repetere in iudicio quomodo poſſint Minimi, t.1.§.2. p.300
Eleemoſynæ pro Monialibus per conuerſas colligantur, t.2 §.5. p.277
Salubrius remedium adhibuit Gregor.XIII. ibid. num.15. p.285
Eleemoſynas facere quomodo poſſunt Religioſi, t.1. q.2.c.2.§.8. p.146
Et in quibus caſibus, ibid.& ſeq.
Eleemoſynam petere poſſunt ab excommunicatis Regulares quocunque tempore, t.3. lit.A.c.2.n.4. pag.3
Eleemoſynas fraudantes quomodo puniantur in Ordine Minimorum, t.1.q.2.c.4.§.5.n.114. p.38
Ex eleemoſynis licitè poſſunt Religioſi viuere, ibid. c.5.§.1.n.40. p.48
Eleemoſynarum vſus an poſſit eſſe Religioſis illicitus, ibid.n.41
Et an peccatum ſit, ibid.n.42
Ex eleemoſynis an viuere poſſint Religioſi otioſi, ibid.num.43
An Religioſi ingrati ſuis benefactoribus, viuendo ex eleemoſynis teneantur reſtituere, ibid.n.44.p.49
Prælatus an ſuperabundantes redditus teneatur in eleemoſynam dare, ibid.n.57. p.52
Eleemoſyna quid, & quotuplex, ibid.q.2.c.3 §.3.n.39. pag.98

Eligere.

Eligere indignum nunquam licet, t.1.q.1.c.31.§.2. p.119
Eligens indignum participat pœnam omnium peccatorum ab ipſo Indigno, cauſâ electionis perpetratorum. ibid.
Eligens indignum bona fide, an peccet, ibid. p.121
Eligens peccatorem occultum an peccet, ibid.§.3
Eligens peccatorem publicum peccat mortaliter, ib.
Eligere peccatorem notorium an poſſint aliquando electores, ibid. p.122
Eligens Irregularem peccat mortaliter. ibid.
Eligi poteſt minùs dignus naturalis, relicto digniori extraneo, ibid.§.5. p.123
Eligentes aliquem ad aliquam dignitatem vnanimi conſenſu, an poſſint deinde eidem electioni ſe opponere, ibid.c.31.§.12. p.135
Eligendus in Prælatum quas conditiones debeat habere, t.3.lit.E.c.15.n.3. p.50
Eligere Prælatum ſpectat ad ſubditos quibus præponendus eſt, t.3.n.1. p.453
Electione inualida non eſt ad nouam deueniendum, niſi caſſata prima, ibid.n.2
Princeps ſæcularis poteſt ſe opponere electioni Prælati etiam Regularis ſibi ſuſpecti, immò poteſt electum non admittere, ſi tamen perſequatur Electores, eſt excommunicatus, ibid.n.3
Electio indigni facta præſente confirmatore, ſi caſſetur ad eos qui non conſenſerunt, deuoluitur, ibid. num.4
Indignus quis ſit cenſendus, ibid.n.5
Papa mandante, vt electio fiat cum conſilio alicuius, eo non adhibito, electio non valet, ibid.n.6

Emere.

Emere, vel vendere quomodo poſſint Minimi, t.1.§.8. pag.300

Emergens.

Emergentia negotia quæ ſint, tom.3.lit.V.cap.5.n.3. pag.146

Epicheia.

Epicheia, quid ſit, t.1.q.1.c.8. p.21

Epiſcopus.

Epiſcopus in Monaſteriis ſibi ſubiectis ad cuſtodiendam clauſuram poteſt imponere excommunicationem ſibi reſeruatam, t.2. p.440
Epiſcopus in electione Abbatiſſæ Monialium ſubiectarum Regularibus, non poteſt earum vota excipere, t.2. p.443
Epiſcopus Regularis tenetur vota eſſentialia ſuæ Religionis ſeruare, t.1.q.1.c.1.c.10.§.vn. p.28
Epiſcopus ex Religione Minimorum aſſumptus tenetur ſeruare vitam quadrageſimalem, tom.1.q.4.c.2. pag.166
Epiſcopus Regularis tenetur deferre habitum ſuæ Religionis quoad colorem, & obſeruare eas omnes obſeruantias, quæ non impediunt ſtatum Epiſcopalem, t.1.q.1.c.10.§.vn. p.28
Dimittens temerè habitum ſuæ Religionis, an ſit excommunicatus, & apoſtata, eſt in quæſtione, ibid.
Epiſcopus Regularis ante conſecrationem tenetur conſignare omnia, quæ habebat, in manibus Superiorum Religioſis. ibid.
Quod ſi in aliqua Religione ſit ſtatutum, quod nullus conſentiat electioni, niſi priùs facta reſtitutione, & ſi conſentiat non præmiſſa reſtitutione, ſit ipſo facto excommunicatus, talis conſentiens erit excommunicatus. ibid.
Epiſcopo accedenti ad viſitandum aliquod Monaſterium Regularium, & dicenti ſe id facere ex ſpeciali delegatione Summi Pontificis, an credendum ſit, t.1.q.1.c.18.§.2. p.49
Epiſcopus an poſſit Regulares idoneos repertos ad confeſſiones audiendas admittere cum aliqua limitatione, t.1.q.1.c.21.§.2. p.65
Epiſcopus quando cenſeatur ex odio nolle Regulares generales admittere. ibid.
Epiſcopus Monachus quomodo abſoluatur à Regula profeſſionis Monaſticæ, t.1.q.4.c.2. p.167
Epiſcopi non dant licentiam Regularibus audiendi confeſſiones, ſed ſolùm approbant perſonam, t.3. lit.C.c.15.n.2. p.27
Epiſcopi antequam examinent Regulares pro audiendis ſæcularium confeſſionibus, debent videre literas ſuorum Superiorum, ibid.n.3

Epiſcopus Regularis poſt obtentum priuilegium à Papa reuertendi ad Religionem, reoerti non poteſt ſine Prælati Regularis licentia, tom. 3. lit. G.c.6. num. 3. p.71

Qua licentia habita oon poteſt in Religione dignuates conſequi, ibid. n.4

Prælatus Regularis, ſi eligatur Epiſcopus poſt eius conſecrationem prælatura vacat, & electio pertioet ad illos electores, ad quos pertinuiſſet, ſi eſſet mortous, ibid. n. 5. p.72

Si Religio haberet ſtatutum, quod nullus conſentiret Epiſcopatoi ſine licentia Superioris, an dictam licentiam non obtineus ſit excommunicatus, ibid. num. 6

Epiſcopus Regularis renootians Epiſcopatui, an teneatur redire ad ſuam Religionem, ibid. n. 7

Forma qoa Generalis dat licentiam Epiſcopo Regulari, vt poſſit in Conuentu habere cellam, ibid. cap. 7

Aſſignare Conuentum bis Epiſeopis pertinet ad Prouincialem, ibid. n. 1

Epiſcopus vt punire poſſit Regularem quæ requirantur, tom. 3. lit. P. cap. 7. n. 2. p.99

Epiſcopus non poteſt punire Regularem delinquentem intra Clauſtra, etiamſi ſit cum ſcandalo, ibid. n. 3. p.100

Epiſcopns debet monere eos Superiores, ad quos ſpectat Religioſum punire, & ſi abſit, tempus prorogare, ibid. n. 4

Religioſus, qui habitu dimiſſo, rapinis ſe miſcuit, an poſſit puniri à Iudice ſæculari, ibid. n. 5

Epiſcopi loeo Apoſtolorum ſuceeſſerunt, tom. 1.n.2. pag. 191

Epiſcopus contra ius commune non poteſt priuilegium concedere, poteſt tamen ſuper illo diſpenſare, ibid. n. 6

Epiſcopi quam auctoritatem habeant abſoluendi à caſibus reſeruatis Papæ, ibid. n. 41. p.196

Epiſcopi an poſſint abſolnere, à caſibus bullæ cœnæ, ibid. n. 44

Non poſſunt in totum eximere Eccleſiam à ſua iuriſdictione, ibid. n. 53. p. 198. & o. 30. p.372

In Regulares nollam babent Iuriſdictionem, 1. 5. nom. 8. p.205

Sententiæ, quas contra eos ferent, ſunt omoino nullæ, ibid. n. 12. p.206

An poſſint declarare Regulares excommunicatos à iure, ibid. n. 13

Non poſſunt declarare excommunicatos regulares prohibitos, aliquid facere per edictum publicum, ibid. n. 14

Epiſcopus citans Regularem, citatio eſt ipſo iure nulla, nec cenſura ligatur, ſi non compareat, ib. n.15

Noo poteſt cognoſcere de iure priuilegij Regularium ad virandum illius iudicium producti, ibid.

Epiſcopi olim Regulares viſitabant, ibid. n. 16

Non viſitant neque Monaſteria, nec Eccleſias Regularium exemptorum, ibid. n. 17

Etiam quod prætendant eſſe in quaſi poſſeſſione, ibid. n. 18. p.207

Epiſcopus prætendens viſitare Eccleſiam Regularem, tenetur oſtendere literas ſuæ commiſſionis, tom. 1. n. 6. p.373

Si autem prætendat viſitare parochiam Monaſterio annexam, & illi Regulares reſiſtant appellando, quid faciet, ibid. n. 7

Quid ſi prætendat viſitare iure poſſeſſionis, ibid.

Viſitans Parochias regularibus ſubiectas debet id facere abſque inſolito grauamine Monaſterij, t. 1. num. 24. p. 208. & ibid. §. 3. p.342

Epiſcopi ſeu Curati moleſtantes Regulares in ſuis priuilegiis, mortaliter peccant, t. 1. n. 19. p.207

Et aliis grauibus ſubiacent pœnis, ibid. & t. 2. §. 3. p.271

Epiſcopus ſecundùm antiquos Canones Regularem curam animarum exercentem delinquentem non puniebat, ſed puniendum tradebat ſuo Superiori, tom. 1. n. 25. p.208

Modo punit Regulares delinquentes circa curam animarum, ibid. n. 27

Non poteſt punire Regularem Parochum delinquentem in aliquo ad Parochiam oon pertinente, tom. 1.n. 18. p.376

Epiſcopos non viſitat Clericum ſæcularem exercentem curam animarum in Monaſterio, in quo degit Generalis Ordinis, tom. 1. n. 26 p.208

Ad Epiſcopum pertinet diſpenſare Regularem ſuper temporum interſtitiis, ibid. n. 35 p.210

Epiſcopos non poteſt probibere, quin Regulares eleemoſynas quærant, poteſt tamen velle videre licentias ſuorum Superiorum in locis, in quibus non ſunt Coouentus, tom. 1. n. 41. p.380

Epiſcopi retinentes Apoſtatas Regulares, ſi moniti noo eiiciant, ſunt excommunicati, t. 1. n. 17. p.384

Epiſcopi Italiæ non poſſuut ordinare vltramontanos abſqoe literis dimiſſoriis ſoi Ordinarij recognitis à Vicario Papæ, t. 2. Conſt. 5. Vrbani VIII. p.499

Non intelligitur tameo de his, qoi in Italia acquiſierunt domicilium, neque de Italis ordinatis ab vltramootanis, & vltra montes, ibid. n. 1. p.500

Epiſcopus non poteſt nec per ſe, nec per alios procedere ad capturam regularium, etiam nouitiorum, t. 1. n. 62. p.213

Niſi Nouitius ob delictum factum in ſæculo præſumatur in fraudem Religionem, intraſſe, ibid.

Quod ſi capiat in excommunicationem incidit, ib.

In quam incidunt etiam capientes, ibid.

Quomodo ſe gerat cum Regularibus notoriè delinquentibus, ibid. n. 63. & t. 2. §. 18. p.291

Volens Regulares punire ſuper delicto notorio debet prius probare ipſos notoriè deliquiſſe, ib. n. 30. p. 378

Et habita notitia delicti poteſt informationem capere, & ad Superiorem Regularem mittere. ib. n. 31

Sufficit autem quod Epiſcopus ſemel dicto Superiori inſtet quod ſuum ſubditum qui notoriè deliqoit, puniat, ibid.

Quomodo Superior teneatur Epiſcopom certiorem facere de punitione, ibid.

Dicitor Regularis extra Clauſtra delinquere, qnando notoriè & cum ſcandalo delinquit in Eccleſia, ibid.

Prælatus Regularis an poſſit punire ſubditum, qui notoriè deliquit cum ſolo proceſſu fabricato ab Epiſcopo, ibid. n. 32. p.379

Epiſcopus poteſt capere Regularem enormiter delinquentem, ſi ſit ſuſpectus de fuga, & ſtatim ad ſuum Superiorem remittere, tom. 1. n. 64. p.213

Epiſcopi, ſeu alij Prælati Eccleſiaſtici in negotiis Regularium non ſe impediant, tom. 1. §. 25. p. 253. & tom. 2. n. 18. p.297

Epiſcopi poſſont compellere remediis opportunis Regulares ad habendum in ſuis Conuentibus Lectores Sacræ Scripturæ, tom. 1. n. 16. p.357

Et quæ ſint iſta remedia opportuna, ibid. n. 17

Ab Epiſcopo procedente tanquam delegato Sedis Apoſtolicæ, non poteſt appellari, niſi ad Papá, ib. n. 18

Epiſcopi non poſſunt excommunicari, niſi id expreſsè concedatur, t. 1. n. 47. p. 261. *Cap. Sedes Apoſtolica de reſer. colligitur ex Trid. ſeſſ. 24. de reformat. c. 5. nec valet quod dicatur, etiamſi excommunicari non poſſint per literas non facientes expreſſam mentionem, nam hoc priuilegium Epiſcopis conceſſum notorium eſt, vnde non ſufficit ad illud derogandum clauſula*

clauſula generalis, ſed debet eſſe particularis, & ſpecificè expreſſa, vt eam poſuit Pius V. in Conſt. eius 7. infra tom. 2. §. 34. p.293
Epiſcopi non poſſunt compellere Regolares accedere ad Synodos, tom. 1. n. 64. p.263
Si præcipiant Regularibus annuntiare feſta in ſuis Eccleſiis, hi obedire tenentur, ibid. n. 68
Epiſcopi non poſſunt in Eccleſiis Regularium Capitula celebrare, neque obedientiam à Superioribus exigere, nec de electione vel depoſitione ſa intromittere, ibid. n. 69. 70. & 71
Epiſcopi poſſunt regulari habitu incedentes, ſi obedientias ſuorum Superiorum non habeant, vel noti non fuerint, incarcerare, tom. 1. n. 3. p. 322
Epiſcopus non poteſt pœnis cogere populum ad audiendam Miſſam, & Concionem, in Eccleſia Parochiali, tom. 1. n. 1. p.337
Epiſcoporum dignitas nullis poteſt comparationibus adæquari, ibid. §. 1. p.341
Epiſcopi debent benignè tractare Regulares, tom. 1. §. 24. p.343
Epiſcopos priuarunt Pontifices Iuriſdictione Regularium in pœnam grauaminum, ibid. n. 3. p.344
Epiſcopos venerari debent Regulares ſub mortali, ibid. n. 44. p.349
Epiſcopos debere reuerenter recipere Regulares, quando veniunt ad celebrandum in eorum Eccleſiis, & quæ poſſint dicti Epiſcopi in Eccleſiis Regularium facere, ibid. n. 45. 46. & 47. pag. 349. & ſeq.
Epiſcopi multa grauamina Regularibus inferebant, tom. 2. p. 287. & tom. 1. n. 3. p.344
Epiſcopi in Moniales Regularibus ſubiectas non ſe impediebant, tom. 2. §. 7. p.290
Epiſcopi examen puellarum Deo dicandarum quomodo debeant facere, ibid. §. 8. & ibid. num. 10. p. 295
Epiſcopi Regulares extra Clauſtra degentes ſub ſua protectione non debent recipere, tom. 2. §. 21. p. 291
Epiſcopus poteſt per ſe, vel per alium electioni Abbatiſſarum intereſſe, tom. 2. §. 7. p.353
Epiſcopus ſolus inconſulta Synodo conſtitutiones facit, & ſolus confirmat Synodalia decreta, & ſolus Synodum ſubſcribit, tom. 1. n. 26. p.377
Epiſcopus ex Religione Minimorum aſſumptus, tenetur ad obſeruantiam vitæ quadrageſimalis, t. 2. num. 3. p.531

Eſſentiale.

Eſſentiale Religioni poteſt aliquid eſſe dupliciter, t. 1. q. 4. cap. 1. p.165

Euchariſtia.

Euchariſtiæ Sacramentum poſſunt Regulares in eorum Eccleſiis, quoties opus fuerit, peregrinis & tranſeuntibus miniſtrare, tom. 1. §. 37 p.238
Euchariſtiam recipere tenetur quilibet fidelis ſemel in anno ſaltem in Paſcha, tom. 1. n. 81. p.247
Euchariſtiam miniſtrare in die Paſchæ prohibentur Regulares, ibid. n. 83. & t. 2. §. 6. p.289
Euchariſtiam ſumpturus in die Paſchæ in Eccleſiis Regularium, ſufficit quòd dicat ſe habere licentiam à proprio Parocho, licet eam non habeat in ſcriptis, tom. 1. n. 84. p.248
Euchariſtiam omni tempore, præterquam in die Paſchæ poſſunt Regulares miniſtrare, ibid. n. 85
Et per diem Paſchæ intelligitur Communio Paſchalis, ibidem numero 86.
Euchariſtiam etiam in ipſo die Paſchæ an poſſint Regulares miniſtrare, ibid. n. 88
Euchariſtiam etiam in communione Paſchali poſſunt Regulares miniſtrare mercatoribus, curialibus, & peregrinis, ibid.
Euchariſtiam in articulo mortis abſente, vel nolente Parocho, poſſunt Regulares cuilibet miniſtrare, ibid. n. 91. p. 249. & ibid. n. 15. p.346

Eutrapelia.

Eutrapelia quid, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 54. n. 538. p. 134
Quomodo contra ipſam peccetur, ibid. n. 239

Examinatores.

Examinatores conſtituere in qualibet Prouincia tenentur Regulares, tom. 3. lit. C. cap. 15. num. 1. pag. 50
Examinatores Epiſcoporum peccant mortaliter, tam ſi admittant ad confeſſiones audiendas perſonas non idoneas, quàm ſi idoneas reiiciant, tom. 1. num. 25. pag. 177
Peccant item mortaliter, ſi examinandos præmoneant de punctis, quod tamen fallit in vno caſu, ibid.
Peccant item examinatores etiam illis modis, quibus Iudices Eccleſiaſtici, ibid.
Tenentur in concurſu beneficiorum proponere Epiſcopo digniores, ibid. n. 56
Quantum duret eorum officium, ibid.
Examinatoribus mortuis poteſt Epiſcopus alios facere, ibid.
Poſſunt in Examinatores eligi Regulares tale officium habentes, ibid.
Examinatores debent eſſe Doctores, ibid.
Debent eſſe probati à media parte Synodi ibid.
Synodo autem ex odio nolente euidenter idoneum ab Epiſcopo propoſitum approbare, poteſt approbare Epiſcopus per ſe ipſum, ibid.

Excommunicare.

Excommunicare poſſunt Prælati Regulares, t. 2. q. 3. cap. 4. n. 2. p.224
Vbicunque exiſtentes, ibid. n. 7. p.256
Quo iure id illis competit, ibid. n. 3. p.225
Etiam id poſſunt Capitula Generalia, & prouincialia, non tamen localia, ibid. n. 4
An communitas poſſit excommunicari, ibid.
Excommunicare an poſſint Correctores locales, ibid. n. 5
An Vicarij, ibid. n. 6

Excommunicatio.

Excommunicatio ſolemnis quomodo ferenda, t. 3. lit. C. cap. 5. n. 15. p.12
Eius forma, ibid.
Excommunicatio eſt gladius ſpiritualis, & ex fine medicinalis, tom. 2. q. 1. c. 8. n. 25. p.66
Non poteſt ferri pro peccato veniali, ibid. q. 3. c. 4. n. 11. p.227
Sed ſolùm pro mortali inobedientiæ & contumaciæ, ibid. n. 12
Illa parcè vti debent Prælati, ibid. n. 15
Quæ ignorantia ab excommunicatione excuſet, ibid. n. 18
Dubios vtrum excommunicationem contraxerit, an ſit excommunicatus, ibid. n. 25. p.229
Excommunicatio poteſt ferri non ſolùm in futurum, ſed etiam in præteritum, t. 1. q. 1. c. 16 §. 1. p. 38
Excommunicatio per appellationem non ſuſpenditur, tom. 1. q. 1. cap. 50. p.56
Excommunicatio lata poſt legitimam appellationem eſt nulla ibid. §. vn. p.58
Si quis dicat excommunicationem eſſe nullam, debet audiri à Superiore, licet abſolutionem non petat, ibid.
Si verò dicat eſſe iniuſtam, non debet audiri niſi prius abſolutionem petat, ibid.
Excommunicatio propter habitus dimiſſionem in quibus caſibus incurratur, & in quibus non, tom. 1. q. 1. cap. 56. §. 1. p.88

Excommunicatio in quinque Caſibus eſt nulla, t. 1. q. 1. cap. 31. §. 10. p. 134

Excommunicatus.

Excommunicatus non poteſt ad dignitates Eccleſiaſticas aſſumi, t. 3. lit. A. cap. 7. n. 1. p. 7
Excommunicatus non poteſt eligi in Prælatum, t. x. q. 2. c. 5. n. 2. p. 139
Et ſiue ſit occultus, ſiue manifeſtus & hoc licet ipſe electus excommunicationem ſuam ignotet, ibid. num. 4
Et hoc etiam, ſiue Prælatia habeat annexam curam animarum, ſiue non, ibid. n. 5
Etiamſi motu proprio fiat electio à Papa, ibid. n. 9. p. 140
Nec poſt abſolutionem poteſt excommunicatus retinere dignitatem in excommunicatione obtentam, ibid. n. 6. p. 139
Acta ab excommunicato tolerato in foro externo ſuſtinentur, ibid.
Excommunicatus occultus, ſi eligatur, an teneatur ſe prodere, ſi non poſſit aliter ſe excuſare, ibid.
Excommunicatus electus in prouincialem, à quo poſſit diſpenſari, ibid. n. 7
Dignitatem acceptans tempore excommunicationis, qui prius habilis fuerat electus, validè acceptat, ibid. n. 8. p. 140
Excommunicatus minori excommunicatione non poteſt ad dignitates eligi, ibid. n. 21. p. 141
Si tamen eligatur, electio non eſt ipſo iure nulla, ibid. n. 22
Imò ſi ſit facta ignorantet, irritari non poteſt, ibid. num. 23
Excommunicatum minori ſcienter eligentes, mortaliter peccant, ibid. n. 24. p. 14x
Et incurrunt pœnam ſuſpenſionis, ibid. n. 26
Excommunicatus minori non eſt priuatus iure eligendi, ibid. n. 25
Excommunicatus an poſſit excommunicare, ibid. q. 3. cap. 4. n. 10. p. 226

Excubitor.

Excubitoris ſtudentium officium, t. 3. lit. S. cap. 5. §. 10. n. 47. p. 136

Executor.

Executor teſtamenti an poſſit eſſe Religioſus, tom. 3. lit. E. cap. 32. n. x. p. 58. & t. x. q. 3. c. 5. n. 12. p. 231
Forma dandi licentiam, vt quis poſſit eſſe teſtamenti executor, ibid.
Dicendum in ordine noſtro, ibid. n. x. & ſeq. p. xx9 & ſeq.
An fratres minores poſſint eſſe executores teſtamenti, tom. x. q. 3. cap. 5. n. 23 p. 23x

Exemplum.

Exemplum bonum tenentur dare Prælati Regulares, tom. 2. q. 1. c. 7. n. 24. p. 60
Exemplum bonum Prælatorum multùm iuuat ad introducendas virtutes, & malum ad vitia, ibid. q. 2. c. 3. §. 4. n. 42. p. 99
Exempli cauſâ quæ dicuntur non reſtringunt diſpoſitionem generalem, tom. 1. n. 2. p. x96

Exemptia.

Exemptio triplex eſt, tom. 1. n. 8 p. 205
Exemptionis priuilegio non poſſunt exempti renuntiare, ibid. n. 6

Exemptus.

Exemptus à Iuriſdictione non eſt exemptus à ſententia, t. 1. n. 44 p. 349
Exemptos in quibus caſibus, ſubiiciatur Ordinario remiſſiuè, tom. 1. n. 4. p. 373
Exemptus ab Ordinario citatus an comparere teneatur, ibid. n. 5
Exempti iure communi ſunt ſpeciali honore digni, tom. x. n. 6. p. 493
Exempti omnes circa Sacramentorum adminiſtrationem ordinariis ſubiiciuntur, t. 2. §. 2. p. 352
Exempti omnes ſi delinquant circa Moniales, & eorum bona, ab Ordinariis puniuntur, ibid. §. 3

Eximere.

Eximere regulares à iuriſdictione ordinariorum ad ſolum Papam pertinet, tom. 1. n. 5. p. 205
Eximendi aliquem ab officiis ordinis, & communitatis formæ, tom. 3. lit. E. cap. 33. & 34. p. 59
Ac etiam in caſu particulari, ibid. cap. 35
Exemptio conceſſa propter infirmitatem, & propter merita non poteſt reuocari, ibid. n. 2. p. 60
Eximere ſubditum à totali obedientia non poteſt Generalis, ibid. n. 3
Exemptiones non poſſunt concedi non habentibus conditiones requiſitas, ibid.

Exorcizare.

Exorcizandi concedendi licentiam forma, t. 3. lit. E. cap. 36 p. 60
Ad Generalem pertinet in Ordine noſtro dare licentiam exorcizandi, ibid. n. 1
Exorcizandi poteſtas Sacerdotibus competit, ibid. num. x
Duo obſeſſi ſimul exorcizari non debent, & in Eccleſia debet fieri exorcizatio, ibid. n. 3. p. 61
Monialis quomodo ſit exorcizanda, ibid. n. 4
Regulares an teneantur obedire Epiſcopo prohibenti exorcizationem abſque ſua licentia, ibidem num. 5
Quibus armis debeat eſſe munitus Exorciſta, ibid. num. 6
Quibus modis expellantur Dæmones, ibidem num. 7

Expellere.

Expelli poſſunt à Religione, qui diffamati ſcandaloſis delictis, & moniti in profeſſione ea tacuerunt, tom. 1. §. 2. p. 335
Expelli à Religione quomodo poſſint incorrigibiles, tom. x. §. 4. p. 390

Expoſiti.

Expoſiti cenſendi ſunt legitimi, t. x. q. 2. c. 5. §. 9. num. 136. p. 160

Exprobrare.

Exprobrare vitia naturalia non debet Prælatus ſuis ſubditis, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 16. num. 152. p. 116

Expulſus.

Expulſis ab ordine literas concedendi forma, t. 3. lit. E. cap. 37. & 38. p. 61
Forma monendi Epiſcopum de tali expulſione, ibid. cap. 39. p. 6x
Quæ conditiones requirantur ad hoc, vt quis poſſit ab ordine expelli, ibid. n. 1. & ſeq.
Expulſi à Religione ſi humiliter petierint debent ad Religionem recipi, tom. 1. n. 51. p. x61. & t. x. §. 3. p. 390. & ibid. §. 7
Expulſis non poſſunt Superiores concedere literas ad Sedem Apoſtolicam, nec mandare, vt talem Religionem ingrediantur, tom. 2. §. 5. p. 390. vide t. 2. §. 17. p. 253
Expulſi extra Religionem degentes ſunt perpetuò ſuſpenſi ab ordinum executione, tom. 2. §. 6. p. 390
Expulſi ſingulis annis requirendi, ibid. §. 7
Non poſſunt docere, neque prædicare, neque confeſſiones audire, tom. 1. §. 16. p. 352

Extrema Vnctio.

Extremam Vnctionem poſſunt Regulares miniſtrare ægrotis, abſente vel nolente Parocho, t. 1. n. 15. p. 356

Falſificare

F

Falſificare.

FAlſificantes literas Superiorum, aut aliorum officialium Conuentus, quomodo incurrant in caſum reſeruabilem per Clem. VIII. t. 2, q. 3. cap. 2. §. 1. n. 50. p. 214

Fama.

Fama quid ſit, t. 1. q. 1. c. 25. §. 1. p. 79. & ibid. cap. 28. p. 95

Famam ſublatam inuito infamato, remittere non poteſt Prælatus infamatori, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 11. n. 109. p. 109

Fames.

Fames eſt optimum condimentum cibi, t. 1. q. 4. cap. 9. p. 181

Familiares.

Familiares qui ſint, tom. 1. n. 15. p. 240

Familiares Fratrum Mendicantium poſſunt abſolui à confeſſariis approbatis dumtaxat à ſuis Superioribus, tom. 1. n. 1. p. 381. & ibid. n. 12. p. 239

Familiaritas.

Familiaritas nimia ſubditorum vitanda Prælatis, t. 2. q. 2. c. 3. §. 10. n. 94. p. 107

Famulus.

Famuli, qui in Monaſteriis Regularium viuunt, non ſubiacent ſententiis excommunicationis, & interdicti, quibus afficitur locus, in quo eſt Conuentus, tom. 1. p. 230. & ibid. n. 13. p. 240

Famuli regularium habitum eorum portantes, & in eorum Eccleſiis Sepolturam eligentes, gaudent priuilegiis Fratrum, tom. 1. §. 15. p. 234

Famulis in habitu ſæculari in noſtris domibus ſeruientibus poſſumus Euchariſtiam miniſtrare etiam in die Paſchæ, & in articulo mortis, tom. 1. n. 11. p. 239. & ibid. §. 3. p. 309

Famuli regularium ſunt in duplici differentia, t. 1. n. 12. p. 239

Famuli prædicti poſſunt à dictis confeſſariis abſolui à caſibus Epiſcopis reſeruatis, ibidem numero 14. p. 240

Fruuntur dictis priuilegiis, etiamſi ſeruiant pro ſalario, ibid. n. 16

Tempore interdicti poſſunt intereſſe diuinis, ibid. num. 17

Fatui.

Fatui non poſſunt eligi ad dignitates, t. 2. q. 2. cap. 4. n. 13. p. 137

Fauores.

Fauores humani regularem diſciplinam funditus conuellunt, tom. 2. n. 8. p. 320

Fauori ſuo nemo poteſt renuntiare, quando eſt inductus ob publicam vtilitatem, tom. 2. numero 18. p. 470

Fautores.

Fautores qui dicantur, tom. 2. n. 3. p. 367

Fautor non ſecuto effectu, an incidat in pœnas contra Fautores, ibid. n. 4

Feſtum.

Feſta Diœceſana ſeruare tenentur Regulares, quoad Conciones, & lectiones habendas ad populum, tom. 1. n. 1. p. 352

Feſta, quæ Epiſcopus ſeruari mandauit, ſeruare etiam tenentur Regulares, tom. 1. n. 54. p. 398

Feſtum S. P. Franciſci celebratur ſub ritu duplicis, t. 1. pag. 334. & tom. 2. §. 3. pag. 311. & ibid. §. 8. p. 325

In orationibus & inuocationibus dicti Sancti non eſt neceſſe addere, *de Paula*, tom. 1. n. 2. p. 334

Celebratur cum octaua, etiamſi venerit in quadrageſima, tom. 2. n. 1. p. 522

Fideiubere.

Fideiubens pro monacho ad quid teneatur, t. 2. q. 3. cap. 5. n. 10. p. 231

Fideiubere an poſſit Religioſus, ibidem numero 29. p. 233

Fides.

Fides ſemel data conſtanter ſeruanda Prælatis, t. 2. q. 2. cap. 3. §. 19. n. 194. p. 124

Occaſiones non ſeruandi datam fidem, fugiendæ Prælatis, ibid.

Fides non habenda ſociis regni, ibid. q. 1. c. 1. §. 2. n. 69. p. 9

Fides data reis de impunitate, ſi veritatem fatentur, omnino ſeruanda eſt, ibid. q. 2. cap. 3 §. 19. n. 194 p. 114

Fides à curiis exulat à multo tempore ad pœnam capitis, ibid.

Fidem, & promiſſa rumpere, quando liceat Prælatis, ibid.

Fidei profeſſionis forma, tom. 3. lit. F. capite 11 p. 63

Fidei profeſſionem tenentur facere intra duos menſes omnes Prælati Regulares ſub mortali, t. 2. q. 2. cap. 6. n. 1. & 2. p. 162

Et hoc toties quoties ad dignitates aſſumuntur, ibid. n. 5. p. 163

Eandem tenentur facere omnes Collegæ Generalis, & Prouincialis, ibid. n. 6

Item omnes Regentes, Lectores, &c. ibid. n. 11. p. 164

Item prædicatores ibid. n. 13

Poteſt tamen fieri per Procuratorem, ibid. num. 7. p. 163

Hæc tamen intellige, vbi eſt in vſu, ibid. num. 14. p. 164

Filius.

Filij non poſſunt abſque peccato mortali relinquere parentes in extrema, vel graui neceſſitate, & Religionem ingredi, t. 1. q. 1. c. 9. p. 23. & t. 2. q. 3. c. 1. §. 2. n. 69. p. 179

An autem profeſſio aliter facta, valida ſit, ibidem num. 70

Filiorum honor erga parentes in tribus conſiſtit, t. 1. q. 1. c. 9. p. 23

Filius iam profeſſus tenetur è Religione egredi ad ſubueniendum parentibus extremè laborantibus, ibid.

Et hoc ſiue parentes incurterint hanc neceſſitatem ante, vel poſt ingreſſum, ibid.

Filius profeſſus pro graui neceſſitate parentum, tenetur è Religione exire ad eis ſubueniendum, ſi id non poteſt facere ſtando in Religione, ibid.

Filij recipiunt à parentibus eſſe, educari, & diſciplinari, tom. 1. q. 1. c. 9. §. 1. p. 24

Filius nihil eſt, quàm eſſe quoddam patris, vnde iſtius ad illum nulla poteſt eſſe iniuſtitia, ibid. p. 25

Filij debent parentibus amorem, ad quem pertinent parentes alere, & in neceſſitatibus ſubuenire, ibid. §. 2

Filij debent parentibus obedientiam, & reuerentiam, ibid.

Filiis debita patribus ſoluentibus nouem bona promittit Deus, ibid. p. 26

Filij debita parentibus non ſoluentes, quæ mala incurrant, ibid.

Filiis parentes maledicere non debent, ibid.

Filiis timendæ parentum maledictiones, ſi autem ſine cauſa maledicant, non valde, ibid.

Filij gratias agant Deo, quod ex malis parentibus eos naſci fecit, ibid.

Filio ſecundum rationem viuenti, parentum delicta imputari

S 3

imputari noo poſſunt, t.2.q.2.cap.5.§.9.num.124.
p. 157
Parentum vitia ad filios transfundi ſolent, ibidem n. 125
Filius non tenetur credere matri dicenti etiam cum iu-ramento, eum eſſe illegitimum, ibid. num. 229. p. 158
Filius cenſeri debet legitimos, etiamſi natus ſit poſt 13. menſem, ibid. o. 130. p. 159
Filius legitimus noo prohibetur habere prælaturam in eo Conuentu, in quo habuit eius Parer, modo illi immediatè non ſuccedat, ibid. numero 142. p. 161

Fœmina.

Fœmina in virum naturaliter mutari poteſt, & è contra, ſi iſte caſus tamen accidat in aliquo Conuentu regularium, non tenetur in eo ſtare, tom. 2. q. 5. cap. 1. §. 2. n. 60. p. 177

Forma.

Forma ſeruari debet ſub pœna nullitatis actus, tom. 2. quæſt. 3. cap. 1. §. 6. num. 160. p. 193. & n. 164. p. 194

Fortitudo.

Fortitudo quid, tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 18. n. 176. p. 120
Circa quid verſetur, ibid. o. 177
Quoi ſuot eius actus, ibid. n. 178
Eſt Prælatis neceſſaria, ibid. n. 179
Quomddo contra ipſam peccetur, ibid. num. 181. p. 121
Eius partea, ibid. n. 183. §. 19

P. F. Franciſcus à Longobardis.

P. F. Franciſci à Longobardis Miſſionarij Tuneti Laudes, & dotes, tom. 2. n. 24. p. 393
Facultates quas habuit à Summo Pontifice, ibidem nom. 25

P. F. Franciſcus à Mayda.

P. F. Frane ſcus à Mayda continuat Officium Generalatos, vſque ad Capitulum generale, t. 2. Conſt 1. Gregorij XV. p. 485

S. P. Franciſcus.

S. P. Franciſcus adhuc viuens, vt Sanctus prædicatur, tom. 1. §. 2. p. 189
Eligitur in Superiorem, ibid. §. 3. p. 190. & §. 10. p. 232
Et dicitur fideliſſimos Imitator Patrum priſcorum, ibid.
Et eſt falſum, quod fuerit literarum expers, tom. 2. n. 24. p. 320

Fratres.

Fratres Ordinis Prædicatorum iu partibus Indiarum, ex Conſt. Vrbani VIII. non poſſunt viuere, aut manere, extra Clauſtra ſui Ordinis, ſine Superiorum licentia, tom. 2. §. 2. p. 414
Non poſſunt agere negotium in Romana Curia inſcio Patre Procuratore, ibid. p. 418
Fratres calceati S. Mariæ de Mercede tantum habent miniſterium redimendi captiuos, tom. 2. §. 1. p. 429
Fratres S. Io. Dei habendi pro veris Religioſis, & eos extra clauſtra delinquentes, ſolùm iuxta formam decreti Clementis VIII. Ordinariis punire licet, tom. 2. p. 442
Confirmantur, & declaraotur literæ pro bono regimine Prouinciæ S. Io. Baptiſtæ Fratrum Diſcalceatorum de Obſeruantia, tom. 2. §. 2. p. 426
Cooceditur eis erigere poſſe Conuentus, ibidem §. 3
Et datur facultas recipiendi nouitios, ibidem §. 4.
Et condendi ſtatuta. Eximuntor à ſtatutis emaoatis à Fratribus de Obſeruantia, ibid. §. 5. p. 427
Et datur eis facultas libros extrahendi ſtudiorum cauſâ à Bibliotheca de licentia Prælati, ibidem §. 10
Et oon poſſunt emitti extra Prouincias ſuas, nec extra clauſtra degere ſine licentia, ibid. § 9
Fratres Minores. Excommunicati declarantur aſſerentes Minores Conuentuales non eſſe veros Regulæ Sancti Franciſci obſeruatores, tom. 2. §. 2. p. 409
Minores de obſeruantia abſque licentia in ſcriptis ſuorum Superiorum non deferant Tunicam ſimplicem cum mantello, habitum verò prædictum cum Caputio Tunicæ, ſeu mantello conſutum, nec cum ſui Superioris licentia; aliter ſubiiciontur correctiooi Ordinarij loci, tom. 2. §. 1. p. 424
In Religione Sancti Franciſci de Obſeruantia quibuſnam competat ius præcedeodi, ibidem §. 2. p. 419
Tolluntur quædam introductæ diſſuetudines in Ordine Fratrum Mioorum de Obſeruantia, t. 2. §. 2. p. 431
Datur facultas Superioribus eiuſdem Ordinis liberè exercendi munus ſuum, ibid. §. 3
Prædicatores eiuſdem Ordinis eleemoſynas in concionando acquiſitas, ſuis Prouincialibus tenentur ſignificare, ibid. §. 4
Fratres Minores Conuentuales in Conuentibus, vbi non eſt facta reductio Miſſarum, poſſunt eam facere ad rationem 60. Scutorum pro qualibet Miſſa quotidiana, tom. 2. p. 429
Fratres Auguſtinienſes reguntur Ariſtocratia, t. 2. q. 1. cap. 2. n. 6 p. 14
Carmelitani prius Democratia regebantur, nunc Ariſtocratia, ibid. o. 7
Dominicani Ariſtocratia reguntur, ibid. o. 6
Minores Democratia reguntur, ibidem numero 8. p. 15
Minimi reguntur regimine mixto, ibid. n. 11
Fratres Minimi vouent quadrageſimalem vitam, t. 1. q. 4. cap. 1. p. 164.
Ad quam ſub quarto voto eos adſtrinxit S. P. Franciſcus de Paula, ibid. & ſeq.
Poſſunt ad infirmitates præcauendas ſe purgare, ibid. cap. 3. p. 167
In quibus caſibus poſſint abſque licentia Medici, & Superioris carnes comedere, ibidem capite 5. p. 170
Fratres Minimi tempore famis, aut belli quomodo poſſint comedare carnes. tom. 1. quæſt. 4. cap. 5. p. 171
Mioimi adſtricti à graſſatoribus ad comedendas carnes ſub comminatione mortis, an poſſiot comedere, ibid.
Minimi ſenes an poſſint comedere carnes, hoc ſolùm quia ſeoes ſunt, ibid. cap. 6
Minimi comedentes carnes, & piſces in eodem prandio quomodo mortaliter peccent, ibidem p. 172
Fratres Minimi diſpenſati ad comedenda oua, an poſſint comedere carnes, tom. 1. quæſt. 4. capite 6. p. 172
Comedentes carnes in infirmaria quomodo teneantur ieionare, ibid.
Minimi ſtatuentes comedere vnum Caponem in tribus vicibus, v. g. tria mortaliter peccata committunt, & ſic de aliis caſibus, ibid. p. 173
Licentiati ad comedendas carnes, an poſſint eas comedere diebus veneris, & ſabbati, ibid.
An ſaltem poſſint diebus Veneris & Sabbati comedere cibos coctos in iure carnis, quando ſuot diſpenſati ad carnes comedendas, ibid.
Fratres Minimi in prædicatione verbi Dei occupati, quomodo poſſint carnes comedere, ibid.

Fratres Minimi non poſſunt prouidere ſibi de cibis Paſchalibus comedendis tempore infirmitatis, t. 1. q. 4. c. 6. p.174
An poſſint cum occulta licentia medici & Superioris carnes comedere, ibid.
Continuè languidi an ſint ineligibiles ad dignitates Ordinis, & ad quas, ibid.
Fratres Minimi veſcentes carnibus in infirmaria non poſſunt è Conuentu communiter egredi, ibid. cap. 8. p.176
Poſſunt tamen in aliquibus caſibus, ibidem, & ſeq.
Fratres Minimi tabe, melancholia, ſeu oppilatione laborantes poſſunt è Conuentu egredi, etiam quando carnes comedunt in infirmaria, t.1.q.4.cap.8. p. 177
Correctores Generales, Prouinciales Minimorum hoc ſtatuto non arctantur, ibid. p.178
Quia eſt odioſum, ibid.
Poſſunt Minimi exire è Conuentu ſub cruce, quando veſcuntur Paſchalibus in infirmaria, ibid. p. 179
Fratres non tenentur recipere eum, qui bis aufugit, t.2. q. 1. cap. 25. p.76

Fraudes.

Fraudibus non eſt aperienda via, t.3.lit.O.cap.6.n.5. p. 96

Fuga.

Fuga delinquentis an probet delictum, t.3.lit.C.c.10. num. 6. p.24

Fugitiui.

Fugitiui in Ordine noſtro ſunt inhabiles ad ſuſcipiendos Ordines, tom. 3. lit. O. capite 6. numero 6. pag. 97
An poſſint in ſuſceptis ordinibus miniſtrare, ibid.

Fundatores.

Fundatores declarandi forma, tom. 3. lit. F. cap. 2. p. 64
Eadem ſi contingat fundatorem peregrinari, ibid. cap. 3
Fundatorum priuilegia in Ordine noſtro ſunt in triplici differentia, ibid. n. 1
Fundatores gaudent omnibus priuilegiis Fratrum, ibid. n. 2
Fundatrices noſtra Monaſteria ingrediuntur, ibid.n.3. p. 65
An filiæ & neptes fundatricum ingredi poſſint, ibid. n. 4
Fundatores poſſunt cum ſuis famulis in noſtris infirmariis carnes comedere, ibid. n. 5
Fundatores vnius Conuentus poſſunt eſſe tres, ſcilicet dans fundum, dotem, & ædificans, t. 1. §. 3. p. 361. & ibid. n. 84. p.265
Et fundi, v. g. poſſunt eſſe plures, ibid.
Fundatores participant de omnibus bonis, quæ fiunt in Religione, tom. 1. §. 5. p.275
Semel in vita, ac in morte eis conceditur Indulgentia plenaria, & dicendo quinquies Orationem Dominicam, & toties ſalutationem Angelicam in diebus ſtationum, lucrantur omnes Indulgentias, quas actualiter viſitantes Eccleſias intus, & extra vrbem, tom. 1. §. 39. p.239
Fundator, & illius hæredes tenentur Eccleſiam, & Conuentum à ſe fundatum defendere, expenſis tamen Eccleſiæ, quod ſi non faciant, poſſunt priuari priuilegiis fundatorum, tom. 1. numero 24. p. 385
Monaſterium tenetur alere fundatorem ad paupertatem redactum, ac eius filios, &c. Etiam ex redditibus neceſſariis, ibid. n. 25
Quod ſi Fundatores ſint plures, omnes tenetur Monaſterium alere, ibid. n. 26
Etiamſi fundatores alteri ius fundationis donaſſent, ibid.
Iura fundationis, & ſepulturæ vendi non poſſunt ad inſtantiam creditorum, ibid. n. 27. p.386
Fundatori, qui, & quot honores debeantur, ibid.n.28. & 29
Fundatoris arma amoueri non poſſunt etiam à nouo hærede Fundatoris, ibid. n. 47 p.397

Fundatrices.

Fundatrices & Tutrices gaudent priuilegiis Ordinis, tom. 1. §. 24. p.235
Fundatrices quæ ſint, ibid. n. 50. & 51. p.244
Earum priuilegia, ibid. n. 52
Poſſunt ingredi in Conuentus Minimorum, ibid. n. 6. p.283
Cum ſua Comitiua, ibid. n. 7
Earum Filiæ ſuccedunt per capita, neptes per ſtirpes, ibid. n. 3. p.361
Poſſunt ingredi omnes Conuentus Religionis, ibid. n. 4

Furari.

Furari reliquias an ſit mortale, t.2.q.3.cap.2.num.53. p. 215

Furioſi.

Furioſi non poſſunt eligi ad dignitates, t.2.q.2.cap.4. n. 12. p.137

Furtum.

Furtum tam de re communi, quàm ad vſum alicuius conceſſa, quomodo ſit caſus reſeruatus, t.2.q.3.c.2. num. 51. p.215
Quæ ſit materia, quæ conſtituit furtum mortale, ibid. n. 52

G

Gabellæ.

Gabellas & impoſitiones quaſcunque ſoluere non tenentur Regulares, tom. 1. §.33.p.235
Imponentes, vel ab eis exigentes ſunt excommunicati, ibid. n. 138. p.272
Quod tamen non procedit quando eſſet facienda aliqua Contributio, pro aliquo extraordinario, ibid. n. 141
Tenentur etiam ſoluere, quando ſoluuntur pro communi damno vitando, ibid.
Gabellarum emptores poſſunt exigere ab Eccleſiaſticis iuramentum, quod res tranſeuntes per Duanam ſint ipſorum, & hi tenentur iurare ad mentem ipſorum emptorum, t.1. n. 150. p. 273. & ibid. n.35. p. 387
Regulares an iure diuino, vel humano ſint exempti à ſolutione Gabellarum, & ibid. n. 137. p.272

Gallica Natio.

Gallicæ nationis nomine quænam gens intelligatur, tom. 2. n. 29. p.473

Gaudium.

Gaudium quid ſit, & an Prælatis neceſſarium, t.2.q.2. cap. 3. §. 3. n. 16. p.94

Generalis.

In Generalem Minimorum eligitur à Papa Reuerend. Pater Io. Baptiſta Ronca, tom. 2. §. 1. p.404
Prorogatur, & confirmatur illi officium ad Triennium, ibid.
Generalibus Minimorum in poſterum, expleto Generalatus officio, conceditur habere vota conſultiua, deciſiua, & electiua in Capitulis Generalibus, Prouincialibus & intermediis, tom. 2. §. 1. p.407
Et quod poſſint ſibi eligere Conuentum, à quo non poſſint amoueri, & vnum fratrem, qui ſibi inſeruiat, ibid.
Generalis Minimorum poteſt cum iis, qui triennium

In ſtudiis abſoluerint, diſpenſare, vt Ordine Presbyteratus initientur, tom. 2. p.439

Generalis Minorum Conuentualium poteſt extinguere Conuentus pauperes, tom. 2. §. 1. p.417
Et etiam Generalis Minimorum paulo infra.

Generales Minimorum ſtatim electi ſuum officium liberè exercere poſſunt, t. 1. §. 1. p. 250. & ibid. num. 1. p. 255. & tom. 2. §. 5. p.259
Vide, ibid. n. 10. p.260

Generalis à quibus poſſit amoueri à ſuo officio, t. 1. §. 2. p. 251

Generalis Minimorum durante ſuo officio, non viſitatur, tom. 1. n. 2. p.255
Poteſt tamen in tribus caſibus amoueri, ibid. n. 3
A quibus deponendus, ibid. n. 4

Generalis habet plenariam auctoritatem ſuper ſuos ſubditos, tom. 1. §. 3. p.279
Quæ ſit iuriſdictio plenaria, ibid. n. 3. p.280
Si res exigit poteſt ſuos ſubditos torturæ ſubiicere, ibid. *Et id etiam poſſe abſque priuilegio in caſibus, in quibus torquentur laici ad eruendam veritatem docent Archidiaconus, in cap. Quia iuſta, §. Presbyteri, 15. q. 6. Penna, in leg. omnes Iudices, Cod. de Decur. lib. 10. colum. 4*

Generali præcipienti contra Religionem obedire non tenemur, tom. 1. n. 5. p.280

Generales, vel Prouinciales non poſſunt eximere in totum ſubditum ab obedientia Superioris immediati, ibid. n. 6. & ibid. n. 1. p.298

Generalis poteſt in quacunque irregularitate cum ſuis fratribus diſpenſare, tom. 1. n. 9. p.281

Generalis tempore viſitationis reducebat Miſſas, ita vt nouem Collectæ valerent pro nouem Miſſis, ibid. n. 10
Quam facultatem poterat etiam committere ſuo Viſitatori generali, ibid. n. 13
Et hoc priuilegium valebat etiam pro Miſſis futuris, ibid. n. 14

Generalis Minimorum præſidet Capitulo Generali vſque ad electionem noui Generalis, tom. 1. §. 3. p. 288

Generales poſſunt priuilegia & conſtitutiones pontificias declarare, tom. 1. §. 1. p.296
Et iuridicè, ibid. n. 2
Cum tamen res eſt dubia, ibid.

Generalis Prædicatorum poteſt eximere Conuentus à iuriſdictione Prouincialium, tom. 1. §. 3. p.298
Non autem Generalis Minimorum, ibid. n. 2

Generalis ſemel viſitata aliqua Prouincia, non poteſt ad libitum eam iterum viſitare, tom. 1. n. 2. p.324

Generalis Minimorum poteſt quolibet triennio Tertiariis Fratribus, & Sororibus, Conſeruatoribus & Procuratoribus Indulgentiam plenariam concedere, tom. 1. §. 1. p.362
Et etiam electionem Confeſſarij, ibidem §. 2. & ibid. n. 2

Generalis Minimorum tenetur viſitare perſonaliter Conuentus Principaliores Religionis, tom. 2. § 6. p. 316
Examinat rehabilitationes fratrum obtentas à Congregatione, & à Papa, ibid. §. 2. p.321
Durat per ſex annos, ibid. §. 2. p.326

Generalis Religionum in quibus caſibus deponi poſſit, tom. 1. n. 4 p.381

Generalis quando debet eligere iure deuoluto Prouincialem, an teneatur eligere de corpore Prouinciæ, & pro quanto tempore poſſit eligere in Religione noſtra, tom. 1. n. 6. p.382
Si autem electio facta à Generali dicto caſu ſuum non ſortiatur effectum, deuoluitur electio ad primos electores, ibid. n. 7. p.382

Generalis poteſt duos paruos Conuentus in vnum vnire, etiam abſque conſenſu Fundatoris, ibidem num. 23. p.384

Generalis Minimorum poteſt mittere quoſcunque viſitatores ſuper quoſcunque Prouinciales, t. 2. n. 1. p. 447

Generalis factus Epiſcopus, non eſt expediens quod continuet in officio Generalatus, ibidem, num. 1. p. 485

Generalis Minimorum poteſt ſupprimere Conuentus tenues, eorumque bona in Conuentus maiores transferre, tom. 2. conſt. 14. Vrbani VIII. p.513
An poſſit hanc facultatem ſuo Vicario committere, ibid. n. 1. p.514
Non poteſt tamen dimittere Conuentus, qui de breui futuri ſunt pingues, ibid. n. 2
Profanatio Eccleſiarum dictorum Conuentuum ad quem pertineat, ibid. n. 3
Applicatio dictarum Eccleſiarum locis piis à quo eſt facienda, ibid. n. 4
A quunam ſint transferenda onera dictorum Conuentuum, ibid. n. 5
Hoc priuilegium eſt reale, ibid. n. 6
De forma vtendi hoc priuilegio, ibid. n. 7

Generales Religionum & Prouinciales habent auctoritatem condendi ſtatuta, tom. 1. q. 1. cap. 8. §. 3. pag. 18

Generales, & Prouinciales poſſunt facere facultatem profeſſis, vt exeant è Conuentu ad ſubueniendum parentibus extremè, vel grauiter indigentibus, t. 1. q. 1. c. 9. p.24

Generalis poteſt transferre ſuum ſubditum de vna in aliam Prouinciam, tom. 1. q. 1. c. 12. p.31
Non tamen ſine rationabili cauſa, ibid.

Generalis vnam Prouinciam iam viſitatam, an poſſit iterum pro ſuo libito viſitare, tom. 1. q. 1. c. 18. §. 1. p. 46

Generalis non poteſt ſubiicere viſitandam aliquam Prouinciam Religioſis alterius profeſſionis, ibid. §. 2. p.47

Generalis, aut Prouincialis poteſt ex iuſta cauſa præcipere Superiori immediato Conuentus, ne quenquam ipſo inconſulto ad profeſſionem admittat, tom. 1. q. 1. cap. 26. §. 2. p.89

Generales, & Prouinciales Minimorum poſſunt in aliquo caſu particulari declarare ſtatutum illud de non egrediendo è Conuentu tempore, quo fratres veſcuntur Paſchalibus in infirmaria, t. 1. q. 4. c. 8. p. 178

Generalis Prædicatorum, Ieſuitarum & Carthuſienſium eſt perpetuus, tom. 2. q. 1. cap. 4. num. 4. p. 23
Reliquæ Religiones habent temporalem, ibid.

Generalem perpetuum habent multæ Religiones, quæ tamen eum temporalem fecerunt, ibidem num. 5

Generales temporanei magis expediunt ſtatui Regularium, quàm perpetui, ibid. §. 1. n. 20. p.25

Generalis tenetur obſeruare conſtitutiones Capituli Generalis, tom. 2. q. 1. c. 8. n. 3. p.62

Generalis, ſi per malitiam ſe à Capitulo abſentet, loco illius antiquior Prouincialis præſidet, t. 2. q. 2. c. 1. num. 3. p.67

Generalis debet habere eminentem ſcientiam, t. 2. q. 2. cap. 1. n. 16. p.75
Eius officia, ibid. n. 17
Debet excellere in Theologia, ibid. §. 1. num. 38. p. 78
Non eſt tamen neceſſe, quod habeat ſcientiam iuris ciuilis, bene autem Canonici, ibid. n. 39
Debet eſſe exercitatus in literis humanioribus, ibid. num. 40
Etiam peritus in linguis peregrinis, ibid. n. 41.

Et in ſcientiis geographicis, ac aſtronomicis, ibid. num. 42. p.79
Et etiam phyſiognomia, ibid. n. 47. p.80
Debet etiam habere ethicam & politicam, ibidem num. 53. p.81
Generales omnium ferè Religionum ſtatim electi cenſentur confirmati, tom. 3. lit. C. cap. 18. n. 2. pag. 29
Generales an ſint officiales Papæ, ib. lit Z. Append. 4. num. 3. p.165
Tenentur viſitare omnia Monaſteria ſuorum Ordinum, ibid. lit. P. c. 9. n. 11. p.106
Generales poſſunt eximere aliquem ab officiis publicis, & oneribus Religionis, tom. 3. lit. E. c. 55. num. 1. p.60
Generalis quomodo poſſit monere Religionem de morte alicuius Collegæ, tom. 3. lit. E. cap. 24. p. 54
Generalis quomodo poſſit prouidere loco Collegæ defuncti, ibid. n. 2. 3. &c. p.55
Generalis quomodo de Prouinciali prouideat, ſi ad ipſum electio eſt deuoluta, ibid. c. 27. p.56
Generalis quomodo ſcribat Electoribus, bonam electionem ſuadendo, ibid. c. 29. p.57
Quomodo ſcribat animando ad retinendam dignitatem, ibid. c. 31. p.58
Generalis qua forma det licentiam ſuo ſubdito, Epiſcopatum acceptandi, tom. 3. lit. G. cap. 6. p.71
Quid iuuet iſta licentia, ibid. n. 1
Generalis qua forma hortator Prouinciales ad ſuum officium rectè exercendum, ibid. c. 8. p.72
Generalis quando accedit ad viſitandam aliquam Prouinciam, debet recipi cum ſumma reuerentia, ibid. lit. P. c. 9. n. 4. p.106
Generalis functus officio non poteſt immediatè eligi in Zeloſum, tom. 3. lit. Z. c. 2. n. 4. p.153

Genitura.

Genituram an amittat, qui inualidè profitetur, ſi deinde ratificet, tom. 2. quæſt. 3. cap. 1. §. 5. n. 152. pag. 191

Genus humanum.

Genus humanum per concubium nec conſeruatur, nec augetur, tom. 2. q. 1. c. 3. n. 6. p.20

Gibboſi.

Gibboſi an poſſint eligi ad dignitates, t. 2. q. 2. c. 4. n. 17. p. 138

Gloria.

Gloria quid ſit, tom. 1. q. 1. c. 28. p.95
Vana gloria quid, & quando mortales, t. 2. q. 2. c. 3. §. 19. n. 186. p.122

Gnomin.

Gnomin quid, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 9. n. 82. p.105

Gratia.

Gratia morte concedentis non expirat, tom. 1. n. 14. pag. 192
Gratiæ ab vno Prælato conceſſæ alicui fratri particulari durant etiam Prælato concedente vita functo, vel officio finito, ibid.
Gratia à Generali vel Prouinciali aut Epiſcopo conceſſa abſoluendi à caſibus reſeruatis, durat, etiamſi vita, vel officiis functi ſint, ibid. n. 15
Gratiæ factæ à Prælatis ſubditis tempore viſitationis durant etiam poſtquam concedentes fuerint officio functi, ibid. n. 16
Gratiis, ſeu priuilegiis conceſſis ſubdito non debet Prælatus ſucceſſor eum priuare, ibid. n. 17
Gratia, ſeu priuilegio ſtudendi per ſeptem annos, non poteſt quis ante illud tempus ſine cauſa priuari, ibid.

Gratitudo.

Gratitudo quid ſit, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 17. n. 160. p. 117

Grauamina.

Grauamina à Prælato ſubditis impoſita, non per diffinitiuam ſententiam, ipſo officio functo, non durant, tom. 1. n. 18. p.192
Grauamina, quæ per appellationem à definitiua non poſſunt reparari, quæ ſint, t. 1. q. 1. c. 20. p.55

Grauitas.

Grauitas, quam debet habere Prælatus Regularis, quæ, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 10. n. 94. p.107
Modò ſeruanda, ibid. q. 3. cap. vn. n. 7. p.167

Gula.

Gula, quando ſit peccatum mortale, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 22. n. 213. p.127

H

Habere.

Habere aliquid in communi non minuit de perfectione Religionis, tom. 1. q. 1. cap. 24. §. 1. p. 72. & ſeq.

Habilitas.

Habilitas corporalis neceſſaria ad exequendum munus acceptum, requiritur in eligendo ad Prælatias Regularium, tom. 2. q. 2. c. 4. n. 2. p.135

Habitus

Habitum Minimorum cuique venienti dare poſſumus, tom. 1. §. 10 p. 190. & ibid. n. 50. p.197
Habitum ſimilem habitui Minimorum nullus ferre poteſt, tom. 1. §. 18. p. 253. & ibid. numero 53. pag. 262. & §. 5. pag 317. & tom. 2 p. 329. & ibid. n. 11. p 469
Nec Fratres extra Ordinem degentes poſſunt Caputium noſtro ſimile deferre, tom. 2. §. 2. p.257
Color noſtri habitus eſt color veſtis talaris Chriſti, & B. M. V. ac Apoſtolorum, tom. 2. numero 12. p. 469
Habitum Regularium oſculantibus Indulgentiæ conceduntur, tom. 1. n. 5. p.216
Habitus non facit Monachum, tom. 1. n. 51 p. 325

Hæreticus.

Hæreticorum libri apud aliquem reperti reddunt illum de hæreſi ſuſpectum, tom. 2. numero 61. p. 480
Quid ſi ſcripta, ibid. n. 62
Hæreticus non poteſt eligi ad Prælaturas, t. 2. q. 2. c. 5. §. 6. n. 72. p.149
Etiam poſt emendam, ibid. n. 74
Siue ſit occultus, ſiue manifeſtus, ibid. n. 73
Item nec eius filij, ibid. n. 75
Tam legitimi, quàm illegitimi, ibid. n. 76
Etiam ante hæreſim geniti, ibid. n. 79. p.150
Intelligitur tamen de filiis, quorum parentes fuerunt conuicti, vel confeſſi de hæreſi, ibidem num. 80
Filij hæreticorum non poſſunt ordinari, ibidem, num. 81
Hæreticus eligere non poteſt, nec eius filij, ibid. n. 96. p. 153
Hæreticus relapſus quis, ibid. n. 78. p.149

Hermaphroditus.

Hermaphroditus non poteſt eſſe Prælatus, t. 2. q. 2. c. 4. n. 22. p.138
Neque ad Religionem recipi, ibid. q 3. c. 1. § 2. n. 59. p. 177

Homicida.

Homicida voluntarius per aſſaſſinium eſt irregularis, quoad Ordines, & exercitium illorum, & quoad dignitates, tom. 1. n. 101. p.267
Nec cum iſto poſſunt Prælati Regulares diſpenſare, ibid. n. 103
Hanc autem irregularitatem non incurrit is, qui

qui mandauit homicidium in perſonam vnius, quod poſtea fuit commiſſum in perſonam alterius, ibid.
Homicida voluntarius in rixa eſt irregularis, ſed cum illo diſpenſat Prælatus Regularis, ſi ſit occultus, ibid. n. 104. p.268
Homicida per ſententiam nimirum Iudicis, irregularis eſt, ſed cum eo diſpenſat Prælatus Regularis, t.1. num. 105. p.268

Homicidium.

Homicidium caſuale duplex eſt, tom. 2. num. 106. p. 268
Quomodo, & quando ſit peccatum, ibid. à n. 106. ad 112. p.268. & ſeq.
Quis poſſit cum eo diſpenſare, ibid. numero 112. p. 269
Homicidium ob propriam defenſionem, vel patris, ſeu Prælati cum moderamine inculpatæ tutelæ, nullam inducit irregularitatem, tom. 1. numero 113. p. 269
Secus autem ſi excedat mortaliter in defenſione, ibid. n. 114
Quando autem per fugam poteſt vitari periculum, an irregularitas incurratur, ibid. n. 115
In iſta tamen irregularitate diſpenſat Epiſcopus, vel Prælatus Regularis, ſi ſit occulta, ibid. n. 116

Homo, Homines.

Homines prægmagni, & præparui non poſſunt eligi ad dignitates, tom. 2. q. 2. c. 4. n. 14. p.137
Homines naturaliter inter ſe diſcordant, t. 2.q.1.c.1. num. 2. p.2
Homines alij naturaliter ad regimen, alij ad ſubiectionem diſpoſiti ſunt, tom. 2. q. 1. cap. 4. §. 1. num. 24. p.25
Homini ineſt naturaliter honoris appetitus, ibid. num. 25
Homo eſt optimus, & peſſimus omnium animalium, ibid. n. 23
Hominis ætates variæ, tom. 2. q. 2. cap. 1. num. 2. pag. 67
Homo ad imaginem Dei creatus, in ſocietate viuat, neceſſe eſt, tom. 2. q. 1. c. 1. n. 2. p.2
Homo, qui ſine ſocietate viuit aut beſtia, aut Deus eſt, ibid.
Homo, vt ſic eſt imperfectus, tom. 2. q. 1. c. 7. n. 7. pag. 58
Homo naturaliter ſcire deſiderat, tom.2.q.2.c.2.§.3. n. 71. p.84

Honeſtas.

Honeſtas quid, tom. 2. q. 2. c. 3. §.21. numero 207. pag. 126
Dupliciter ſumitur, ibid. n. 208. p.127
Prælatis neceſſaria, ibid. n. 109

Honor.

Honor appeti poteſt inordinatè tripliciter, t. 2.q.2. cap.3. §. 19. n. 186. p.122
Honor eſt maius bonum quoad extrinſeca, quod ſit in homine, tom. 1. q. 1. c. 12. p.30
Honor maximè æſtimandus, ibid. p.31
Eſt cuiuſlibet virtutis præmium, ibid.
Honori non renuntiant Religioſi per votum profeſſionis, tom. 1. q. 1. cap. 12. p.30
Honor, quid ſit, tom. 1. q. 1. c. 28. p.95
Quomodo differat ab amore, ibid.
Honor propriè ſoli virtuti debetur, ibid.
Sed aliqui honorarunt, propter virtutem alienam, ibid.

Honoratus.

Honoratus homo quis dicatur, tom. 1. q. 1. cap. 12. pag. 31

Hoſpitalis, Hoſpitalitas, Hoſpitari.

Hoſpitalitas nemini deneganda, tom. 2. n. 1. p.583
Laudatur. ibid.
Hoſpites hilariter recipiendi, ibid.
Hoſpitari renuens, cogendus, ibid.
Receptus liberaliter tractandus, ibid.
Hoſpitibus pedes lauandi, ibid.
Hoſpitales qui non ſunt, non debent ad dignitates promoueri, ibid.
Hoſpitibus ſæcularibus in Conuentibus Regularium infirmantibus poſſunt dicti Regulares Eucharistiam miniſtrare, tom. 1. n. 92. p.249
Et etiam Extremam-Vnctionem, ibid. n. 93
Et ſi decedant ſepulturæ tradere, ibid. n.94 p.250
Hoſpitalitas eſt de iure diuino, tom. 3. lit. Z. c. 3. n.17. pag. 158
Superiores tenentur hoſpitari omnes Religioſos indifferenter, etiam inimicos, ibid.
Qui hoſpitalitatem contemnunt, ſunt excommunicati, ibid.
* Vide *verb. largitio munerum.*

Hoſpites.

Hoſpites ſunt benignè tractandi à Correctoribus, tom. 3. lit. O. c. 4. n. 2. p.93
Hoſpites habent ius ad fruendum bonis totius Religionis, ibid.
Hoſpites Religioſi non debent recipi tanquam hoſpites, ſed tanquam fratres naturales locorum, per quæ tranſeunt, ibid. p.94
Hoſpitibus prouidendum eſt de viatico, ſi fortè careant, à Correctore per cuius Conuentum tranſeunt, ibid. n. 3
Si aliquis frater hoſpes infirmetur, non poteſt Conuentus hoſpitij quidquam petere à Conuentu Localitatis, ibid. n. 5
An Correctores teneantur recipere Fratres non habentes obedientias Prælatorum, ibid. n. 7
Statutum quod fugitiui incarcerentur, an debeat obſeruari, ibid. n. 8
Hoſpites tenentur obſeruare ſtatuta Conuentuum, in quibus ſunt hoſpites, t. 2. q. 1. c. 8. n. 21. p.65

Humilitas.

Humilitati non repugnat, quod aliquis ſeruus Dei dicat, ego maiora miracula patraui quàm ille, nec ſimiliter ego meliùs ſtudui natus ſum, &c. t.1.n.12. pag. 391
An poſſint ſerui Dei abſque mendacio dicere, ego ſum peior aſſaſſino, ibid.
Humilitas quid, & quotuplex, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 24. n. 232. p.132
Humilitas cordis iuuat ad caſtitatem ſeruandam, t.1. q. 3. cap. 2. p.158

Hypocriſis.

Hypocriſis quid, & quando, mortale peccatum, t.2. q. 2. c. 3. §. 17. n. 168. p.118

I

Iactantia.

Iactantia quid ſit, & quando peccatum mortale, t.2. q. 2. c. 3. §. 17. n. 168. p.118

Ieiunare.

Non ieiunandum in vigilia S. Io. Baptiſtæ, quando contingit in die ſolemnitatis corporis Chriſti. t.2. p. 425

Ieiunia.

Ieiunia indicta ab Epiſcopo an teneantur Regulares obſeruare, tom. 1. n. 55. p.398

Ignorantia.

Ignorantia eſt mater omnium delictorum, t.2.n.22 pag. 320
Ignorantia craſſa quæ ſit, tom. 1. n. 17. p.285
Ignorantia, craſſa, affectata, inuincibilis quid, & quomodo

quomodo excuſet à culpa, t.2.q.3.c.4.n.17.p.227
Ignorantia eſt intolerabilis in his qui præſunt, ibidem q. 2. c. 2. n. 10. p.74
Duplex eſt, ibid. §. 3. n. 72 p.84
Ignorantium duo ſunt gradus, ibid. n.73

Illegitimus.

Illegitimi alij naturales, alij ſpurij, t. 2. q. 2. c.5. §. 9. num. 121. p.157
In dubio, an aliquis ſit naturalis, vel ſpúrius, ad effectum legitimationis, potiùs naturalis, quàm ſpurius æſtimandus eſt, ibid. n. 123
Contra illegitimos multa mala dicunt D D. ibid. num. 125
Cum illegitimis diſpenſare poteſt Prælatus Regularis per ſe ſolus, ibid. n. 143. p.161
Non tamen ſine cauſa legitima, ibid. n. 145
Nec cenſetur diſpenſare eo ipſo quod ad dignitatem admittit, ibid. n. 144
Diſpenſatus ad dignitatem inferiorem, non cenſetur diſpenſatus ad Superiorem, ibidem num. 146. pagina 162. & tom. 3. lit. I. cap. vn. numero 2. pag. 73
Nec diſpenſatus in ſæculo ad beneficium curatum poteſt in Religione habere dignitates, ibidem num. 147
Nec diſpenſatus in vna Religione poteſt habere dignitates in alia, ſi ad eam tranſeat, ibidem num. 148
Illegitimi dum non ſunt legitimati ad vocem paſſiuam, non gaudent actiua, ibid. n. 151
Quomodo poſſint recipi ad Religionem, ibid. q.3. cap. 1. n. 4. p.166
Illegitimus legitimatur per ſubſequens matrimonium, tom. 2. q. 2. cap. 5. §. 9. n. 114. p.155
Etiamſi ſit habitus ex inceſtu, ibid. numero 115. pag. 156
Item legitimatur filius per matrimonium contractum ab infirmo prope mortem, ibid. n. 116
Legitimandum filium per ſubſequens matrimonium conſideratur tempus Conceptionis, vel Natiuitatis, prout proli fuerit magis conueniens, ibid. num. 118
Illegitimus Religionem ingreſſus, recipiens dignitates, non eget diſpenſatione, ſi poſtea eius parentes legitimè contrahant, ibid. n. 120
Illegitimus non poteſt eligi ad dignitates, ibid. n. 126 p. 158
Et quare, ibid. n. 127
Quod ſi eligatur eſt ipſo iure nulla, ibid. n. 132. p. 159
Illegitimus per profeſſionem in Religione approbata legitimatur quoad Ordines, ibid. n. 133
Etiamſi eius profeſſio nulla declaretur, ibid. n. 149 pag. 162
Non tamen quoad dignitates, ibid. numero 135. pag. 160
Quas dignitates poſſint illegitimi habere in Religione abſque diſpenſatione, ibid.
Illegitimus non poteſt diſpenſari ad habendas dignitates in ea Religione, in qua eius Pater fuit Prælatus, ibid. n. 137
Quod intellige etiam in nepote illegitimo reſpectu aui, ibid. n. 139
Et hoc non ſolum in eodem Conuentu, ſed etiam in eadem Prouincia, ibid. n. 140. p.161
Non prohibetur tamen illegitimus permanere in eodem Conuentu, in quo pater eſt Superior, ibidem num. 141
Illegitimos diſpenſandi forma, tom. 3. lit. I. c. vn. p.73
Generalis abſque Capitulo poteſt illegitimos habilitare, ibid. n. 1
Illegitimus per profeſſionem in Religione approbata habilitatur ad Ordines ſacros ſuſcipiendos, t.1.0.89. p.266
Illegitimus per profeſſionem non legitimatur ad dignitates ſui Ordinis, ibid. n. 90
Illegitimus, quæ officia poſſit in Religione habere, ibid. n. 91
Cum illegitimis diſpenſare ad dignitates Ordinis nunc etiam poteſt Generalis cum voto ſuorum Collegarum, & de conſenſu illius etiam Prouinciales, ibid. num. 95. & 96. *Quod etiam conceſſit Clemens VIII. Clericis Regularibus de Somaſcha in ſua Conſtitut. 22. §. 3. apud Cherub. quæ incipit, Decet, fol. 29. Vbi dat facultatem Generali, vt cum ſuis Collegis, poſſit diſpenſare cum illegitimis ad recipiendum, retinendum, & exercendum adminiſtrationes, officia & dignitates.*
Illegitimus diſpenſatus ad dignitates intra Ordinem, non eas habet extra illum, tom. 1. numero 98. pag. 267
Diſpenſatus ad dignitatem inferiorem, non eſt diſpenſatus ad maiorem, ibid. n. 99
Tenetur in conſcientia diſpenſationem petere, nec poteſt ante eam obtentam dignitates acceptare, ibid. n. 100
Quod ſi ſit omnino occultus, nec poſſit ſine infamia diſpenſationem petere, poteſt dignitatem retinere. ibid.

Imagines.

Imaginibus defunctorum, qui in bona ſanctitatis fama deceſſerunt, non poſſunt apponi aureolæ, t. 2. 6. 1. p.415
Nec imprimi geſta, miracula, & reuelationes eorundem ſine recognitione, & approbatione Ordinarij, nec etiam apponi tabellæ ad eorum ſepulchra ac lampades accendi, ibid. §. 2
Excipiuntur ij, quos à longiſſimo tempore Apoſtolica Sedes vel Ordinarij tolerarunt, ibidem, §. 4
Imagines SS. Auguſtini, Nicolai de Tolentino, & aliorum Sanctorum Ordinis S. Auguſtini à fratribus Diſcalceatis impreſſæ vel depictæ, cum habitu quo ipſi vtuntur, prohibentur, tom. 2. pag. 420 [illegible]
Imagines eorum, qui cum ſanctitatis fama deceſſerunt, pingi non poſſunt, cum ſignis venerationem indicantibus, t. 1. n. 1. p. 306
Nec imprimi Libri dictorum miracula continentes. ibid.
Nec ad dictorum ſepulchra appendi tabellæ, neque accendi lampades. ibid.
Tabellæ autem dictis viris oblatæ, vel offerendæ, aſſeruari debent, ibid. p. 307
Licet tamen eos priuatim colere, ibid. n. 2
Et illis exhibere aliquos ex honoribus, qui ſanctis Canonizatis deferuntur, ibid. n. 3

Immunitas.

Immunitate Eccleſiæ an gaudeat Religioſus, t. 2. q. 3. c. 4. n. 8. p.226

Impedimenta.

Impedimenta legitima non accedendi ad Capitulum quæ ſint, tom. 3. litera V. capite 6. numero 1. pag. 147

Impeditus.

Impedito non currit tempus, t. 3. litera A. c. 20. n. 13. pag. 14

Imperia.

Imperia longiora multos anollunt, t. 2. q. 1. cap. 1. §. 1. num. 26. p.5

Imprimere.

Imprimere Tractatus in materia de auxiliis nullus poteſt, t. 3. n. 20. p.238

Incantatores.

Incantatores qui ſiot, tom.2. quæſt.3.cap.1.oum.38. pag.212

Inconſideratio.

Incooſideratio qoid, tom.2. quæſt.1.c.3.§.12.0.115. pag.110

Quaodo ſit peccatum mortale, ibidem, numero 118

Inconſtantia.

Ineonſtantia quid, tom.2.quæſt.1.cap.3.§.12.n.116. pag.110

Quando ſit peccatum mortale, ibid.n.118

Incorrigibilis.

Incorrigibiles Generalis Mioimorum Romæ cum tribus ſuis Collegis, Zeloſo, Superiore Conuentus Romani, & Socio eius ſenion poteſt eiicere, t.2, pag.439

Nullus è Religione eiici poteſt, niſi poſt annum integrum eareeris, & ſi intra dictum annum è carcere fugiat, t.2. p.438

Incorrigibilis quis ſit cenſendus, tom.2. §.4. pagioa 390

Incorrigibilis quis dicatur, tom.1. quæſt.1. cap.15. pag.76

Incorrigibilitas.

Incorrigibilitas duplex de iure, & de facto, tom.1.q.1. cap.15. p.76

Increpare.

Increpare poſſiiot conuiciis ſubditos errantes Superiores Regulares, rom.1. q.2. eap.3.§.16.oum.147. pag.114

Sed quatuor reqoiruntur ad hoc, vt id licitè fiat, ibid.n.148. p.115

Cautius tamen sbſtinetur à dictis conuiciis, ibid. num.149

Sed licet Prælati in hoc exeedsot, non tamen tenentur veniam petere, ibid.n.150

Multi Prælati deficiunt in reprehendendo, & quare, ibid.n.153. p.116

Indefinitum.

Indefinitoio æquipollet vniuerſali, tom.1. num.9. pag.281

Indulgentia.

Indulgentias conceſſit Iulius II. Minimis, t.1. §.11. pag.132. & §.6. pag.180. Et Leo X. ibid. §.1. pag.304

Quæ ſunt in ſuo robore, ibid.n.1. p.305

Et confirmantur, ibid.§.2. p.312

Nee reuocantur per Bullam Cruciatæ, ibid. §.3. pag.313

Et poſſumus non obſtantibus quiboſcumqoe liberè eas publicare, ibid.§.4.& n.5. p.314

Iis tamen noo gaodent alij mendicantes, ibid. n.2. pag.305

Iudulgentias conceſſit Sixtus IV. t.2.§.4. p.317

Sed vacaot, ibid.n.4. p.320

Indulgentiæ non plenariæ non ſuſpendontur per Bullam Iubilæi, t.1.n.1. p.313

Et plenariæ noo ſuſpenduntor per Bullam Cruciatæ, ibid.n.2

Indulgentiæ & Priuilegia anno Iubilæi ſuſpendontur quoad quinque. ibid.

Iodulgentiæ etiam pleoariæ pro articulo mortis non ſuſpenduntur anno Iubilæi, ibid.n.3

Nec etiam ſuſpenduntur anno Iubilæi, Indulgentiæ Plenariæ pro articulo mortis coocelſſæ medaliis, coronis, &c. ibid.

Nec ſuſpenduntur indolgentiæ pro defunctis anno Iubilæi, ibid.num.4. *Hic nota quod tempore Iubilæi poſſunt omnes Regulares confiteri peccata ſua Sacerdotibus approbatis ab ordinario ad audiendas confeſſiones, etiamſi ſui ordinis non ſint, in nulla enim non ſit mentio, niſi de ordinario eorum, qui audiunt confeſſiones, non autem de ordinario pœnitentium, & ita declarauit Gregorius XIII. vt refert Rodriquez in ſuo Bull. in viua vocis oraculo dicti Gregorij, & ſic vidi practicari Romæ.*

Indulgentia Plenaria conceditur Viſitantibus Ecclesias Minimorum in Dominicis quadrageſimæ, & aliis diebus, t.1.§.1. p.314

Ad iodulgentiam lucrandam requiritur ſtatus gratiæ, ibid.n.1. p.315

Quo tempore requiratur gratia, ibid.n.2

Indulgentia an ſoum ſortiatur effectum recedente fictiooe, ibid.n.3

Illa verba, *verè pœnitentibus & confeſſis*, poſita in Indulgentiis actualem confeſſiooeru requirunt, ibid.n.4

Ad indulgentiam lucrandam poteſt Papa actualem confeſſionem venialium præcipere. ibid.

Illa verba *deuotè viſitauerint*, in indulgeoriis poſita qnid ſignificent, ibid.n.7

Indulgentia eſt duplex, plenaria & limitata, t.1.o.12. pag.316

Limitata eſt multiplex io nom.ſeq. vſque ad n.17. ibid.

Plenaria remittit non ſolùm pœoam temporalem à Confeſſario impoſitam, ſed etiam qoæ luenda eſſet in purgatorio, ibid.n.18. p.317

Iodulgentiæ communes inter fratres non ſunt communes cum ſæcularibus, t.1. §.2.p.341. vide n.1. ibid.

Indulgentiæ centum dierum conceduntoe Viſitantibus Eeeleſias Minimorum ſingulis quibuſque ſextis Feriis, t.1.§.1. p.358

Et ſeptem annorum, & totidem quadragenarum, t.1.§.4.p.325.& ibid.§.2. p.375

Et Indulgentia Plenaria quibuſlibet primis ſextis Feriis cuiuſlibet menſis, ibid.§.1.p.325.& ibid.§.1. pag.375

Indulgentia Plenaria, & aliæ temporales conceduntur Viſitantibus Capellam S. Franciſci de Paula in quibuſdam diebus, tom.2. §.4. p.255. vide n.4. pag.256

Indulgentia per ſe oon remittit vllum peccatum, ibid. num.2

Quid intelligatur quando dicitur in aliquibus conceſſionibus Indulgentiarum, *peccatorum remiſſiones.* ibid.

Indulgentia per modum ſuffragij quid ſit, ibidem, num.3

Indulgentia in forma Iubilæi quid ſignificet, ibid.o.6. pag.299

Iudulgentia Plenaria conceditur Viſitantibus Eccleſias Minimorum in die S. P. Franciſci, tom.2.§.1. pag.308

Et eſt tooies quoties, ibid.n.5. p.309

Et quomodo id intelligatur, ibid. & à n.2. vſque ad 15. à p.448. vſque ad p.451

Et transfertur cum feſto, ibid. o.8. p.309. & ibid. num.13. p.451

Indulgentiæ tantum valent quantum ſonant, t.2.n.1. pag.308

Ad Indulgeotias concedendas quid requiratur, ibid. num.2

Qui eodem die pluries facit actum, per quem conceditur Indulgentia, an ploties Indulgentiam conſequatur, ibid.n.3

Indulgentias omnes Regularibus conceſſas reuocauit Paulus V. & alias de nouo conceſſit, tom.2. pag.339

Indulgentiis à Paulo V. Regularibus conceſſis fruuntur etiam extra Conuentus commorantes, ibid. num.1. p.341

Indulgentiæ conceſſæ Regularibus pro defunctis non reuocantur per Bullam Pauli V. ibidem, num.5
Quæ ſint iſtæ indulgentiæ, ibid.n.6.7.8.& 9
Neque reuocantur per dictam Bullam Indulgentiæ conceſſæ pro articulo mortis, ibid. num.10. pag.342
Neque conceſſæ alicui Eccleſiæ particulari in die eius feſti, ibid.n.11
Neque conceſſæ Medaliis, vel coronis. ibid.
Indulgentiæ conceſſæ Eccleſiis Regularium pro Sæcularibus non ſunt reuocatæ per Bullam Pauli V. ibid.n.82. p.467
Neque ſunt reuocatæ Indulgentiæ, quas Prædicatores Mendicantes eorum Prædicationibus finitis poſſunt concedere ſuis auditoribus, ibid. n.57. pag.480
Neque eſt reuocata Indulgentia conceſſa audientibus Miſſam in Eccleſiis Regularium. ibid.
Neque item ſunt reuocatæ Indulgentiæ conceſſæ morientibus cum habitu dictorum Mendicantium. ibid.
Neque item eſt reuocata Indulgentia conceſſa ſalutantibus quaſcumque perſonas his verbis: *Laudetur Ieſus Chriſtus*. Nec ſimiliter Indulgentia conceſſa inuocantibus tempore mortis ore, vel corde nomen *Ieſu*, ibid.n.58
Paulus V. conceſſit fratribus recitantibus coronam Beatæ Mariæ Indulgentiam plenariam, ibid. num.59
Et Vrbanus VIII. conceſſit fratribus quæſtuantibus pro amore Dei, quo die id fecerint Indulgentiam 40.dierum, ibid.n.60
Indulgentia conceſſa alicui pro articulo mortis, an intelligatur toties quoties, tom.3. lit.A.cap.6.n.4. pag.5
Indulgentia conceſſa Regularibus pro articulo mortis non eſt reuocata. ibid.
Indulgentiæ ſeptem annorum, & totidem quadragenarium conceduntur viſitantibus noſtras Eccleſias qualibet Feria ſexta, tom.3.lit.Z.c.3.Append.3. pag.161
Indulgentias communicare poſſunt Prælati Regulares ſuis benefactoribus, tom.2. quæſt.3.c.6.n.9, pag.236
Indulgentias concedere an poſſint Prælati Regulares, ibid.n.16. p.237
Indulgentiæ Fratrum Minimorum quoad ſæculares reuocatæ non ſunt, tom.1.quæſt.4.cap.10.§.vnico, pag.185

Infamia.

Infamia quid ſit, tom.1. quæſt.1. cap.25. §.1. pag.79
Infamia duplex, & quid vtraque ſit, t.2. q.2. c.5. §.4. num.50. p.145
Quæ ſint crimina, quæ iure habent annexam infamiam, ibid.n.51
Infamiam iuridicam quæ delicta inferant, ibidem, num.52
Infamia aliquando laborarunt viri iuſti. ibid.
Infamia quomodo probetur, ibidem, numero 53. pag.146
Infamiæ maculam poſſunt Regularium Superiores abolere, t.1.n.10. p.101

Infamis.

Infamis tam Iuris, quam facti eligi non poteſt ad dignitates, tom.2. quæſt.2. cap.5. §.4. num.54. pag.146
Nec eligere, ibid.n.55. p.147
Infames infamia Iuris poſſunt diſpenſari à Prælatis Regularibus, t.1.n.1. p.373
Infami munus docendi an ſit committendum, t.2.n.5. p.400

Infirmaria.

Infirmaria in Conuentibus Minimorum vbi non poteſt commodè conſtrui, locetur in aliqua parte Conuentus, tom.1. §.3. p.300
Infirmis qui debeant deſeruire, ibid.§ 4
Infirmi veſcentes carnibus in Ordine Minimorum è Conuentu non egrediuntur, tom.2. §.15. p.316
Poſſunt tamen egredi conualeſcentes ex longa infirmitate, ibid. n.18. p.319
Et prædicantes actualiter, ſi infirmitate corripiantur. ibid.
Item itinerantes, ibid. n.19. p.320
Et item Superiores quicunque. ibid.
Infirmi qui non poſſunt ire ad Eccleſiam ad lucrandas Indulgentias, eas conſequi poſſunt in ſuo lecto, ibid. n.2. p.341

Ingratus.

Ingratus quis poteſt eſſe, duobus modis, t.2.q.1.c.5. §.1.num.43. p.48

Iniuria.

Iniuria quid ſit, tom.2.n.35. p.367.
Quot modis fiat, ibid.n.36
Iniurus prouocatus ſi prouocantem iniuriet, non eſt puniendus, tom.2 q.3.c.2.n.60. p.216

Inobedientes.

Inobedientes an dici poſſint, qui non obſeruant regulam, ad nullam culpam obligantem, tom.1.q.1.c.4. pag.4
In regula poteſt contineri aliquid, quod ſit ad ſalutem neceſſarium, ibid c.5. p.5

Inobedientia.

Inobedientia duplex, tom.1, q.2.cap.5.§.3. p.3

Inquiſitio.

Inquiſitionem præcedere debet infamia & quæ, t.3. lit. P.cap.15. n.1. p.111

Inquiſitores.

Inquiſitores hæreticæ prauitatis quomodo ſubſint correctioni ſuorum Superiorum, t.1.§.11.p.219.& ibid. num.49. p.225.& §.12. p.252.& num.461 p.261
Inquiſitores contra Generales Ordinum quomodo procedant, tom.2. n.2. p.344
Inquiſitores de quibus cauſis cognoſcant, ibid. à n.3. ad 23. p.344. & ſeqq.
Non procedunt contra Confeſſarios inceſtum cum filiabus ſpiritualibus committentes, ibid. num.18. pag.360
Quæ cenſenda ſit filia ſpiritualis, ibid. n.19
Inquiſitores & locorum Ordinarij procedunt contra ſollicitantes fœminas, vel pueros in Confeſſionibus, ibid. n.20
Inquiſitores procedunt contra Confeſſarios ſollicitantes pœnitentes ad inhoneſta, non ſolum verbis expreſſis, ſed etiamſi ſolum tacitis, ibid.n.22

Inſanire.

Inſanire aliquando iucundum eſt, t.1.q.1.c.30. p.112

Inſignia.

Inſignia illius, qui habet Capellam in aliqua Eccleſia, ſi ipſe propter proditionem, à ciuitate expellatur, deleri non poſſunt, tom.1. n.24. p.348

Intelligentia.

Intelligentia quid ſit, tom.2. q.2. c.3. §.6. n.63. pag.102

Intemperantia.

Intemperantia quid, & quale peccatum, tom.2.q.21 cap.3. §.20.n.200. p.125

Interdictum.

Interdicti ſententiam poſſunt Prælati Regulares in ſuos ſubditos ferre, tom.2.q.3.c.4.n.27. p.229

Interdicta à regularibus ſeruari debent, t. 1. num. 49. p. 211. & ibid. n. 33. p. 348
Non tamen in dictis feſtiuis ſuarum Religionum, ibid. n. 51. p. 211. & t. 2. §. 6. p. 289
Nec in aliquibus feſtis ſolemnibus, t. 1. o. 52. p. 212
Poſſunt item dicto tempore admittere ad diuina ſex, imo 15. perſonas, ibid. n. 53
Quæ conceduntur mendicantibus tempore Interdicti generalis, conceduntur etiam tempore interdicti ſpecialis, ibid. n. 54.
Interdicti tempore ianuis clauſis, & ſubmiſſa voce poſſunt diuina celebrari, ibid. n. 55. & t. 23. §. 1. p. 253. & §. 2. p. 320
Interdicti tempore ordinaria auctoritate appoſiti poterant Minimi ianuis apertis diuina celebrare, ibid. §. 2. p. 319
Interdicti tempore etiam auctoritate apoſtolica appoſiti poſſunt Regulares in propriis & alienis Eccleſiis, & etiam in oratoriis, ianuis clauſis, admiſſis ſociis, diuina celebrare, ibid. §. 2. p. 320
Interdictus.
Interdictus non poteſt eligi ad dignitates regulares, t. 2. q. 2. cap. 5. §. 2. n. 38. p. 144
Nec eligere, ibid. n. 39
Neutrum poteſt qui in loco interdicto celebrauit ſcienter, ibid. n. 40
Electio facta in dicto loco interdicto valet, ibid. num. 41
Interpretatio.
Interpretatio legum duplex, t. 1. q. 4. cap. 8. p. 176. & ibid. n. 1. p. 296. & t. 2. n. 6. & 7. p. 401
Inualetudinarij.
Inualetudinatij in ordine noſtro quoad effectum non habendi dignitates, quinam cenſendi ſint, t. 3. n. 19. p. 534
Inueſtitura.
Inueſtituræ bonorum iuriſdictionalium fieri prohibentur, t. 2. §. 2. p. 382
Ira.
Ira quando peccatum ſit, t. 2. q. 2. cap. 3. §. 23. o. 223. pag. 130
Prælatis fugienda, ibid. n. 225
Iracundi.
Iracundorum tres ſunt ſpecies, t. 2. q. 2. cap. 3. §. 23. n. 224. p. 130
Iratus.
Irati Prælati mandata non ſunt ſtatim exequenda, t. 2. q. 2. cap. 3. §. 23. n. 225. p. 131
Iratus Iudex non iudicet, t. 2. q. 2. cap. 3. §. 15. n. 145. p. 114
Ironia.
Ironia quid ſit, & quando peccatum mortale, t. 2. q. 2. cap. 3. §. 17. n. 168. p. 118
Irregularis.
Irregularis non poteſt eligi ad dignitates Eccleſiaſticas, t. 2. q. 2. cap. 5. §. 3. n. 43. p. 144
Quomodo id intelligatur, ibid. n. 44
An eligere poſſit, ibid. n. 48. p. 145
Irregularitas.
Irregularitas incurritur ſine culpa, non tamen ſine voluntate, t. 1. o. 107. p. 268
Irregularitas ex mutilatione membrorum proueniens diſpenſatur ab Epiſcopo, & Prælato regulari, ibid. o. 117. p. 269
Nomine mutilationis membrorum intelligitur omnimoda truncatio illius, ibid.
Irregularitas omnis, tribus exceptis, diſpenſatur à Prælatis Regularibus, ibid. §. 29. p. 234
Irregularitas quomodo tollatur, t. 3. lit. A. cap. 4. n. 2. p. 3
Irregularitatis tollendæ an detur vlla certa forma, ibid. n. 3. p. 4
Pluribus irregularitatibus irretitus quomodo abſoluendus, ibid. o. 4
Irregularitas eſt duplex, t. 3. lit. A. cap. 7. n. 3. p. 7
Super irregularitate expreſsè diſpenſandum eſt, ibid. n. 2
Tolli tamen etiam poteſt per illam clauſulam, *Teque abſoluentes à cenſuris & pœnis*, ibid. o. 3
An Prælati Regulares poſſint in vtroque foro ſuper eam diſpenſare, ibid. cap. 10. num. 7. pagina 13
Itali.
Itali, qui ab alieno Epiſcopo cum falſis dimiſſoriis promoueri ſe faciunt, poſt declarationem Iudicis Eccleſiaſtici, non gaudent priuilegio fori, tom. 2. Conſt. 5. Vrbani VIII. §. 3. p. 500
Iubilæum.
Iubilæi tempore poſſunt omnes regulares confiteri Sacerdotibus approbatis ab Ordinario, etiamſi ſui Ordinis non ſint, t. 1. n. 3. p. 388
Eodem tempore poſſunt moniales eligere ſibi confeſſarium, à ſolo Prælato dicti Confeſſarij approbatum cuiuſcumque ordinis ſit, ibid. o. 4
Iudex.
Iudex in cauſa propria non poteſt eſſe, t. 2. q. 2. cap. 3. §. 11. n. 106. p. 109
Iudex ordinarius, ſiue Generalis, ſiue Prouincialis ſit, poteſt tanquam ſuſpectus recuſari, t. 1. q. 1. cap. 19. pag. 51
Iudex item delegatus. ibid.
Iudex recuſatus poteſt cogi ad iurandum, an cauſa ſuſpicionis propoſita ſit vera, ibid. §. 1. p. 53
Iudex non poteſt recuſari, ſi reuelet parti, quod ſibi ab altera parte fuit in aure dictum, t. 1. q. 1. cap. 19. pag. 54
Iudex relicta propria opinione poteſt in iudicando ſequi opinionem aliorum, t. 3. lit. P. cap. 16. n. 55. pag. 114
Iudex qui fert ſententiam iniuſtam peccat mortaliter, ibid. n. 16
Iudex non poteſt interrogare reum, niſi de delictis, de quibus antea fuit iuridicè denuntiatus, tom. 3. lit. R, c. 9. n. 5. p. 127
Iudex antequam ferat ſententiam, debet diligenter legere proceſſum, ibid. lit. S, cap. 3. num. 7. pagina 132
Iudex laicus non poteſt examinare regularem inuitum, neque in ciuilibus, neque in criminalibus, t. 3. lit. T, cap. 1. n. 5. p. 138
In quas pœnas incurrat dictus Iudex, regulares examinans, ibid. n. 6
Iudices qui non ſunt conſtituendi, t. 3. lit. P, cap. 16. n. 23. p. 115
Iudicis officium difficile, & quæ illius munera, t. 3. lit. P, cap. 16. n. 1. p. 111
Iudex regularis non poteſt omittere ea, quæ ſunt de iure diuino, aut naturali, ibid. o. 2.
Iudices ſeculares tenentur ſuum brachium Eccleſiaſticis præſtare, t. 1. n. 97. p. 230
Iudices Eccleſiaſtici, vel ſeculares non poſſunt ſuſcipere querelas fratrum contra fratres, ibid. §. 3. pag. 338
Iudex quando dicatur ad vniuerſitatem cauſarum, t. 2. n. 2. p. 564
Iudex Synodalis eſſe non poteſt Canonicus Collegiatæ, qui ſit doctor, t. 2. n. 19. p. 566
Nec qui dignitatem dimiſit, ibid n. 20
Iudices Synodales quot creandi, ibid. n. 21. & 22
Si moriatur aliquis Iudex Synodalis, alium ſubſtituit Epiſcopus, cum conſilio capituli, ibid. num. 21
Quod conſilium non poteſt omitti, ibid. num. 23.
Vide plura, n. ſeqq.

Iudex Eccleſiaſticus moleſtus vaſſallis Regis, & pacis turbator, an poſſit expelli à Regno, t.2. n.16. pag.484
Iudex ſæcularis volens inquirere, an malefactor occultetur in Eccleſiis, vel Monaſteriis Regularium, poteſt abſque periculo incurrendi excommunicationem effringere portas, ſi Regulares id prohibeant, ibid.n.13

Iudicium.

Iudicia duo, vnum ſuppoſitiuum, & aliud diffinitiuum, t.3.lit.P.c.16.n.21. p.115
Iudicium quando dicatur legitimum, t.2.q.3.c.2.§.1. num.43. p.213

Iulius II.

Iulius II. confirmauit Correctorium Minimorum, t.1. §.25. p.235
Item tres regulas editas à S. P. N. ibidem, §.26
Eidem Iulio II. prædixit S.P.N.F.Papatum, ibid. num.1. p.238

Iuramentum.

Iuramenta ſubditorum poſſunt irritare Prælati, t. 2. q.3.c.3.n.22. p.223
Iuramentum falſum quomodo poſſit reſeruari, tom.2. q.3.c.2.§.1.n.42. p.213

Iuriſdictio.

Iuriſdictio plenaria quæ ſit, tom. 1. numero 3. pag.280
Iuriſdictio perpetuò competens Dignitati, Priuilegio Principis ordinaria eſt, ibid. numero 14. pag.192
Iuriſdictio Prælatorum Regularium eſt immediatè à Chriſto, tom.2. quæſt.1. cap.5. §.2. n.65.& 66. pag.54

Ius.

Ius naturale quid, tom.2.quæſt.1.cap.1.num.3. & 4. pag.2
Quid legale. ibid.
Diuinum quid, & quid ius diuinum naturale, quid ius diuinum poſitiuum, & ius gentium, ibid. num.5
De iure gentium quæ ſint. ibid.
Quomodo à naturali differat, ibid.n.6
Ius ſingulare fortius eſt, quàm commune, ibid. q.3. c.6.n.6. p.235

Iuſtitia.

Iuſtitiæ munus quod, tom.2. quæſt. 1.cap.3. num.2. pag.19
Iuſtitia eſt ſimpliciter Prælatis neceſſaria, ibid. q.2. c.3.§.13.n.125. p.111
Partes integrales iuſtitiæ quæ, ibid.§.14.num.129. pag.112
Quæ ſubiectiuæ, ibid.§.15.n.130
Quæ potentiales, ibid.§.17.n.115. p.116
Iuſtitia diſtributiua duplex, remuneratiua, & punitiua, ibid §.15.n.130. p.112
Diſtributiua exigit vt detur vnicuique ſecundum debitum, & meritum, ibid.n.132

L

Laici.

LAïci Minimorum habent votum in acceptatione Nouitiorum, t.2. p.408
Laici Capuccinorum ex Congregationis decreto debent præcedere vbique Nouitios Clericos, t.2.§.1. pag.410

Largitio Munerum.

Declaratio Conſtitutionis Clementis Papæ VIII. de largitione munerum Regularibus vtriuſque ſexus interdicta confirmatur, t.2.§.1. p.433
Omnis, & quæcumque munerum largitio omnibus vtriuſque ſexus Religioſis (præterquam militaribus) etiam Superioribus, & Capitulis prohibita, t.2.§.1. p.434
Ex omnibus omnino bonis, exceptis tamen eſculentis & poculentis, & ad deuotionem pertinentibus munuſculis, iiſque nomine Communitatum, t.2.§.2. p.434
Etiam per ſe, & per alios directè & indirectè facta, ibid.§.3. p.435
Facta quibuſcumque perſonis, ſiue intra ordinem Superioribus, & non Superioribus, ſiue extra ordinem, etiam quacumque dignitate fungentibus, ibid.§.4
Prohibita etiam omnis pecuniæ erogatio in alterius cuiuſcumque etiam Protectoris honorem, quacumque occaſione, etiam tranſitus facta; omnis item ſumptus in rebus quibuſcumque ſuperuacaneis, & ad Dei cultum, & pauperum indigentias ſubleuandas non neceſſariis, ibid.§.5
Nulli prorſus Regulari, vel ſæculari quacumque dignitate inſigni, licet quicquam à Religioſis contra prædictam formam recipere, ibid.§.8
Recipiens in neutro facto, nequit abſolui ante factam reſtitutionem, quæ facienda eſt Monaſterio, de cuius bonis facta eſt largitio, ibid.§.9

Laus.

Laus quid ſit, t.1.q.1.c.28. p.95
Quomodo differat ab encomio & prædicatione. ibid.
Ab honore. ibid.
Laus cum alieno vituperio non eſt quærenda, t.2.q.1. c.4 §.3.n.50. p.29

Lectio.

Lectioni, ſeu auditioni ſacrarum literarum debent omnes Religioſi vacare, t.1.q.1.c.30. p.110

Lectores.

Lectores, vt Iubilati vocentur quot annos legiſſe neceſſe eſt, t.2.§.1. p.421
Numerus lectorum Iubilatorum in vnaquaque prouincia Minorum de Obſeruantia reſtringitur, ibid. §.2
Lectores in Conuentibus Regularium poſſunt legere abſque alicuius licentia, tom. 1. §.5. p.251.& ibid. num.15. p.257
Lectio Sacræ Scripturæ in omnibus Conuentibus Regularium habenda, ibid.n.16
Lectores non gaudent immunitatibus niſi actu legant, dicuntur autem actu legere tempore vacationum, & quando ſunt deſtinati ad de breui legendum, t.1.n.11. p.258
Lectores in fauorabilibus veniunt nomine ſtudentium, t.2.n.3. p.487
An poſſint in ordine noſtro eſſe Correctores, ibid. num.36. p.529
Lectores inſtituendi forma, tom. 3. litera L. cap.1. pag.74
Lectorum priuilegia quæ, ibid.n.3
Lectores in ordine noſtro tenent locum ſuæ profeſſioni, ibid.n 4
Lectores poſſunt ſcholares corrigere. ibid.
Lectorum munera, ibid. litera S. cap. 5. num. 8. pag.133
Priuilegia, ibid.§ 8. p.136

Legatio.

Legationibus fungi poſſunt Religioſi, t.2.q.1.c.3.n.7. p.20.& t.3.lit.L.c.2.n.1. p.76
Legatione vt poſſit Religioſus fungi, forma dandi illi licentiam, t.3.lit.L.c.2. p.75

Legatum.

Legatum factum ab excommunicato Eccleſiæ miniſtris, an ab Eccleſia poſſit recipi, t.3.L.A.c.2.n.4.p.3

Legata pia, ſeu oblationes non ſoluentes Eccleſiis, debent excommunicari,t.1.n.127. p.270

Legatum rei alicuius immobilis an poſſit repudiari à ſolo Prælatu,t.1.n.16. p.292

Legatus.

Legatus, & Nuntius Papæ venit nomine Ordinarij, t.1.n.41. p.260

An dictis legatis teneamur contra noſtra priuilegia obedire,ibid.n.42

Legatis Papæ in præiudicium tertij non creditur, niſi literas legationis oſtendant, ibid. num. 14. pag.383

Quid ſi habeant priuilegium vt non teneantur oſtendere. ibid.

Si Legatus aliquem citet, debet in citatione inſerere literas legationis, ibid.n.16

Legatus Papæ non poteſt inſtituere Clericum ſæcularem in Viſitatorem alicuius Religionis Regularis,t.5.q.1.c.18.§.2. p.48

Poteſt verò Legatus à latere Religioſum alterius profeſſionis. ibid.

Legatus quid ſit,tom.2.q.1.c.3.n.7. p.20

Quid ſit,t.3.lit.L c.2.n.2. p.76

Legatus qualis debeat eſſe. ibid.

Legati perſona eſt Sacroſancta,ibid.n 3

Legatus an ſi aliquem iniuriet, poſſit ab ipſo reiniuriari,ibid.n.4

Legiſlator.

Legiſlator poteſt ſuam legem abrogare, non tamen ſine cauſa,t.2.q.1.c.8.n.23. p.65

An cenſeatur eam abrogare ſtatim ac eam publicè ipſe non obſeruat. ibid.

Legitimus.

Legitimi filij qui dicantur, tom.2.q.2.c.5.§.9.n.104. pag.154

Legitimi ſunt filij nati ex matrimonio nullo propter impedimentum ignoratum ab vtroque,vel vno ſolo coniuge,ibid.n.106.& ſeq. p.155

Item legitimi ſunt legitimi nati ex matrimonio contracto à muliere putante ſuum primum virum mortuum,ibid.n.105. p.154

Item ſunt legitimi, qui nati ſunt ex matrimonio in facie Eccleſiæ contracto, quod poſtea declaratur nullum,ibid.n.107. p.155

Item ſunt legitimi nati ex matrimonio clandeſtino valido,ibid.n.108

Legitimi item ſunt nati ex matrimonio nullo, quouſque à Iudice feratur ſententia de nullitate, ibid. num.109

Item ſunt legitimi nati ex parentibus, qui de validitate matrimonij dubij erant,ibid.n.110

Item legitimi ſunt filij nati ex parentibus, qui votum ſimplex caſtitatis mutuo conſenſu emiſerunt, ibid.n.111

Imò etiamſi maritus de conſenſu vxoris ordines ſacros ſuſcipiat,ibid.n.112

Imò etiamſi vterque ſolemne profeſſionis votum emittat,ibid.n.113

Legitimum ſe credens,& ſic dignitates recipiens, excuſatur à peccato, ſed recedente bona fide, renuntiare tenetur,t.2.q.2.c.5.§.9.n.151. p.159

Legitimus præferendus eſt illegitimo,etiam legitimato,ibid.n.150. p.162

Leo.

Leo animalium Rex,t.1.q.1.c.3. p.2

Leproſus.

Leproſus non poteſt eligi ad dignitates,t.2. q.2. c.4. num.6. p.136

Lex.

Leges Iuſtæ nimia ſeueritate ſeruatæ, ſunt damnoſæ bonis & malis,t.2.n.3. p.318

Lex poteſt tripliciter interpretari, ibid.n.4

Ex duabus partibus conſtat, verbis ſcilicet & intellectu, ſed hic potior eſt,t.1.n.2. p.365

Hæc tripliciter ſe habent ad inuicem,ibid.n.3

Legis verba duo plerumque ſignificant, ibid. num.4

Legis pœnam non effugit, qui in fraudem legis committit, ibid.n.5

Multis modis cognoſcitur in lege plus eſſe intellectum, quàm dictum, ibid.n.6

Multiſque etiam modis cognoſcitur eſſe minùs in ea comprehenſum, quàm verba ſonent, ibid. n.7. pag.366

Lex vna quot modis alteri legi præualeat, ibid. n.8. pag.367

Lex dubia in quem ſenſum eſt interpretanda, ibid. num.9

Sine lege loqui Legiſtis erubeſcibile,ibid. num.10. pag.368

Lex eadem ſub diuerſis reſpectibus poteſt ſtrictè interpretari, & largè,t.2.n.3. p.468

Lex quæ præcipit inferiorem præcedere Superiorem, fieri non poteſt, ibid.n.18. p.470

Legem humanam tranſgrediens putans ſe habere iuſtam cauſam,non peccat,ibid.n.4. p.487

Leges proprias irritantes, an teneatur Prælatus ſeruare,t.2.q.1.c.8.n.6. p.65

Leges debent eſſe ſine prologo,t.3.lit.S. cap.5.n.54. pag.137

Leges quomodo poſſint interpretari Doctores, quando Princeps dicit, *Nemini liceat hanc noſtram paginam aliter interpretari*, t.1.q.4.c.8. p.176

Lex, quando non apponit pœnam contra facientibus, relinquit apponendam Iudicis arbitrio,t.1.q.1.c.25 p.69.& q.1.c.31.§.11. p.134

Lex de nouo ſtatuta à Principe non derogat priuilegiis inſertis in corpore iuris,niſi de illis expreſſam mentionem faciat,t.1.q.1.c.23. p.69

Lex facta ad aliquem finem,ceſſante fine,ceſſat,t.1.q.1. c.24.§.1. p.72

Lex prohibens, & non annullans, actum non irritat, t.2.q.3.c.1.§.6.n.171. p.195

Lex apponens pœnam tranſgreſſoribus non irritat geſta contra illam, t.1. q.1. c.26. §.2.p.90.& t.2.q.3. c.1.§.6.n.172. p.195

Lex odioſa quomodo cognoſcatur à fauorabili, t.1. q.4.c.8. p.178

Lex omnis eſt fauorabilis, & odioſa, & non implicat. ibid.

Lex noua quantumvis generalis non corrigit caſus ſpeciales legis antiquæ. ibid.

Leges, & conſtitutiones à ſe latas tenetur obſeruare Prælatus Regularis, tom.2. quæſt.1.c.8.n.6. pag.63

Sed non quoad vim coactiuam, ibid. num, 14. pag.64

Liberaliter.

Liberaliter quid, tom.2.quæſt.2.cap.5.§.17.num.172. pag.119

Exercenda à Prælatis in ſubditos, ibid. §.10.n.95. pag.107

Libertas.

Libertas minor non eſt in principatu Reguli, quàm in aliis,t.2.q.1.c.1.§.1.n.22. p.4

Libertati ſtudent naturaliter omnes,t.1.q.1.c.1. p.2

Libertas eſt de electionis ſubſtantia,ibid.c.31. p.115

Libri.

Libros hæreticorum ad oppugnandum poſſunt legere Regulares de licentia Generalis,t.2.n.9. p.344

Libros ſuſpenſos poſſunt emendare Regulares per ſe ipſos,cum licentia Prouincialis,ibid.n.10

Librorum cenſores debent eſſe maximè prudentes, t.2.n.63.p.485

Libri Auctorum commorantium in ſtatu Eccleſiaſtico non poſſunt imprimi extra illum abſque licentia Vicarij Papæ, & Magiſtri Sacri Palatij, ibid.n.64

Licentiæ legendi libros prohibitos reuocantur, ibid. Cõnſt.9. Vrbani VIII. p.506

Libri ex Bibliotheca Genuenſi Ordinis Minimorum extrahi non poſſunt, tom.2. §.1. p.375

Liber nullus reperitur tam malus, vt non aliqua ex parte prodeſſe poſſit, tom. 1. q. 1. cap.30. §. vnic. pag.114

Libri quos habere debemus in triplici ſunt differentia, ibid.

Libros emere pro Bibliothecis ad Correctores, quomodo ſpectet, tom.2. q.1. cap.4.§.5. num. 126. pag.40

Libros imprimere nullus poteſt abſque licentia ſui Superioris, tom.2. q.3. cap.9.n.1. p.243

Regulares imprimentes Libros abſque licentia Superioris, an incurrant pœnas Concilij, ibid. num.2

Libros manuſcriptos diuulgans non incurrit pœnas Concilij, ibid.n. 3

Concluſiones manuſcriptæ, quæ defenduntur in Eccleſiis Regularium, an ſit neceſſe, quòd approbentur ab Inquiſitoribus, ibid. n 4

Quæ pœnæ ſint inflictæ contra imprimentes libros, ſine licentia Superiorum in ordine Minimorum, ibid.n.5 p.244

Libros imprimendi forma dandi licentiam, tom. 3. lit.L. cap.3. p.78

Libri antequam edantur, tres requiruntur licentiæ, ibid.n.1

Librorum approbationis forma, ibid.cap.4

Motiua, quibus Libri placere ſolent, ibid.num.1. pag.79

Licentia.

Licentia tacita, & expreſſa quæ, t.1.q.2. cap. 2. §.3. pag.143

Licentia, quam habent Religioſi ad aliquid expendendum, donandum, &c. debet eſſe voluntaria, non precibus importunis extorta, ibid.

Lingua.

Lingua cohibenda, tom.2. q.2.cap.3. §.10.num.92. pag.106

Præſertim à turpibus,t.1.q.3.c.2. p.159

Lingua mores hominum pandit, ibid.

Linguarum ſtudia mandantur Superioribus regularibus ſub grauiſſimis pœnis, tom. 1. num. 11. pag.382

Litera.

Literis Papæ non parere; nefas, minimè autem de illis probabiliter dubitare, tom. 1. num. 15. pagina 383

Literarum apoſtolicarum dubia præter Papam, vel Commiſſarium eius nullus cognoſcit, t.2. n.69. pag.464

Literarum retardatio quomodo ſit caſus reſeruabilis, t.2.q.3.cap.2. n.61. p.217

Literas fraternitatis poſſunt Prælati Regulares, ſcil. Generales, & Prouinciales, ſuis benefactoribus concedere, t.2.q.3.c.6. n.8. p.236

Quæ ſit differentia inter applicationes ſuffragiorum, factas per literas fraternitatis,& per modum indulgentiæ, ibid.n.7. p.235

Qui ſint hi Prælati, qui poſſunt dictas literas concedere, ibid.n.10. p.236

Capitulum generale an poſſit prohibere Prouincialibus & correctoribus dictas literas concedere, ibid.n.11

Per has literas communicatur valor meritorius operum, ibid.n.12

An ſolis benefactoribus concedi poſſit, ibid.numero 13

Quid inuent dictæ literæ benefactoribus, ibid. n.14.p.237

Literæ, quas poſſunt ſcribere Religioſi ſecundum iura, abſque Prælati licentia, quæ ſint, t. 1. q. 2. c.2.§.10. p.149

Literas fauorabiles impetratas pro aliqua dignitate obtinenda, ſi deinde non præſentet Religioſus, qui impetrauit, non incurrit pœnas taxatas, ibid. pag.150

Literas fauorabiles impetrare in ordine noſtro prohibitum eſt, ibid.

Literas alienas aperiens animo nocendi peccat mortaliter, t.1.q.2.c.2.§.13. p.152

Literas alienas aperiens, vt oſtendat aduerſario mittentis, incidit in pœnam falſi, ibid.

Literas alienas aperiens, quando incidit in pœnam falſi, ibid.

Literas aperiens, ex quibus ſibi, vel alteri timet periculum, non peccat mortaliter, ibid.

Literas alienas inaduertenter aperiens, non peccat mortaliter, ibid.

Literas alienas quibus licitum ſit aperire, ibid.

Literarum forma, qua Generalis tempore Capituli generalis ſcribit ad omnes Prouincias,ne quis niſi vocalis ad dictum capitulum accedat,tom.3.lit.G. cap.5. p.70

Quid proſint hæ literæ, ibid. n.1. p.71

Literarum paſtoralium forma, tom.3. lit. G. cap. 3. pag.66

Earundem alia forma, ibid. c.4. p.69

Has literas tenentur Generales ſcribere, ibid. n.2. pag.70

De vtilitatibus harum literarum, ibid.

Quas conditiones debeant habere, ibid.

Literæ orbæ quem effectum faciant; t.3.lit.P,c.16. n.17. p.525

Auctor iſtarum eſt inueſtigandus, & puniendus, ibid.n.18

An poſſit Prælatus bis reddi cautior, ibid.n.19

Quid faciendum ſi literæ ſint ſubſcriptæ nomine fictitio, ibid. n. 20

Litigare.

Litigare eſt inuentum Diaboli, tom. 1. num.5. pagina 301

Loca.

Loca, & bona regularium occupantes, ſunt ipſo facto excommunicati, t.1.n.33 p.195

Eoſque ſimiliter moleſtantes, ibid.§.17.p.234. & §.36. p.238

Locare.

Locari vltra triennium poſſunt prædia, quæ alternis tantum annis fructificant, t.1.n.24. p.293

Imò etiamſi ſingulis annis fructificent. ibid. numero 25

Locationes.

Locationes ad ſex, vel nouem annos cum clauſula, *quod tot ſint locationes, quot triennia*, fieri non poſſunt, tom. 1. num.26. p.294

Quod ſi fiant, locatio pro primo triennio erit valida, ibid.

Vbi non eſt recepta bulla Pauli II. poſſunt fieri locationes vltra triennium, ibid.

Loquaces.

Loquaces diſrumpi videntur, ſi ſecreta non reuelent, tom. 1. quæſt. 1. cap. 17. §. vnic. pagina 44

Lucrari.

Lucrans à Religioſo immoderatam quantitatem pecuniæ reſtituere tenetur Monaſterio, t. 1. q. 2. c. 2. §. 7. p 146
Et Religioſus etiam lucrans à ſeculari, eidem tenetur reſtituere, ibid.

Ludere.

Ludere prohibitus Clericus à ſuo Epiſcopo poteſt ludere in domibus Regularium exemptis, t. 1. n. 2. pag. 373
An autem ludere poſſit, ſi Epiſcopus declaret intendere ſe ligare etiam ludentes in loco exempto, vel abſentes, ibid. n. 3
Ludere ludis boneſtis poſſunt Religioſi, t. 2. q. 2. c. 2. §. 5. n. 90. p. 88
Et quomodo, ibid. n. 91. p. 89
Renuentes ludere cogi poſſunt, ibid. n. 93
Ludere aleis non poſſunt religioſi, ibid.
Quot mala ex huiuſmodi ludis oriantur, ibid. num. 94
Quid de huiuſmodi luſoribus dicant DD. ibid. num. 95
Vitium ludendi aleis eſt inſanabile, ibid. n. 96
Ludere trocho, pyramidulis ligneis, &c. poſſunt Religioſi recreationum tempore, ibid. n. 97
Ludere Sbaraglino an poſſint Religioſi, ibid. n. 98 pag. 90
An Dama, ibid. n. 99
An ſcacchis, ibid. n. 100
Ludere pias preces an liceat Religioſis, ibid. n. 103
Ludere non poteſt Religioſus abſque licentia Prælati, t. 1. q. 2. c. 2. §. 7. p. 146
Nec cum ea aliquam immoderatam quantitatem. ibid.
Poteſt tamen aliquid paruæ quantitatis, ibid.

Ludus.

Ludi prohibiti qui ſint, tom. 1. q. 2. cap. 2. §. 4. pagina 146
Ludus eſt ſcacchatum recreationum, t. 2. q. 2. cap 2. §. 4. n. 85. p. 87

Luſor.

Luſor publicus alearum eligi non poteſt ad dignitates, t. 2. q. 2. c. 5. §. 5. n. 56. p. 147
Nec eligere, ibid.

Luxuria.

Luxuria necat omnes virtutes, t. 2. q. 2. c. 3. §. 22. n. 217. pag. 129
Prælatis fugienda, ibid.
Omnes ferè morbi corporales ex ea gignuntur, ibid. n. 218
In luxuria non datur paruitas materiæ, ibid. numero 219
Luxuriæ peccatum fugiendo vincitur, t. 1. q. 3. cap. 2. pag. 159

M

Magiſter.

Magiſter quatuor conditiones debet habere, vt à Diſcipulis ametur, t. 1. q. 1. c. 30 p. 113
Magiſter qualis eſſe debeat, ibid.
Magiſtri, ſeu ſcriptores multos libros habere neceſſe eſt, ibid. §. vnic. p. 114
Magiſter Nouitiorum poteſt communicare cum nouitiis excommunicatis non toleratis, t. 2. q. 1. c. 4. n. 83. p. 34

Magnanimitas.

Magnanimitas quid, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 19. n. 184. pag. 121
Eius officia, ibid. n. 185. p. 122
Quomodo contra ipſum peccetur, ibid. n. 186

Magnificentia.

Magnificentia quid, & eius officia, t. 2. q. 2. c. 3. §. 19. n. 187. p. 122
Quomodo Prælatis regularibus conueniat, ibid. n. 188. p. 123
Quomodo contra eam peccetur, ibid. n. 190

Maior.

Maior credit minori, dum eſt in domo Minoris, t. 2. n. 19. pag. 471

Mala.

De duobus malis minus eſt eligendum, t. 3. lit. A, cap. 20. n. 12. p. 14
Mala quæ contingere poſſunt in quolibet negotio priùs penſanda, t. 2. q. 2. c. 3. §. 10. n. 91. p. 106

Mali.

Mali non debent eſſe melioris conditionis, quàm boni, aut ſtulti quàm ſapientes, tom. 1. n. 7. pagina 366

Mandatum.

Mandatum ſpeciale, quæ requirat remiſſiuè, tom. 3. lit. P, cap. 8. n. 8. p. 102

Manifeſtum.

Manifeſtum quid ſit, t. 2. n. 38. p. 367

Manſuetudo.

Manſuetudo quid, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 23. n. 222. pag. 130
Beatus eſt, qui prælato manſueto ſubditur, ibid.

Manus.

Manibus carens non poteſt eligi ad dignitates, t. 2. q. 2. cap. 4. n. 15. p. 137

Maſculinum.

Maſculinum in pœnis non comprehendit fœmininum, t. 2. n. 3. p. 468

Matrimonium.

Matrimonia non poſſunt ſolemnizare Regulares ſine licentia Parochi, t. 1. n. 26. p. 348
Quæ licentia debet eſſe expreſſa, ibid. n. 28
Non eſt tamen neceſſe, quod ſit in ſcriptis, ibid.

Medicus.

Medicus Fratrum Minimorum an poſſit dare generalem licentiam Superiori, vt licentiet per ſe ipſum Fratres, ad comedendas carnes, t. 3. n. 22. pag. 535
Vbi alia de Medico. ibid.
Medicus abſque medicamentis poteſt cum Fratre Minimo diſpenſare, vt carnes comedat, t. 1. q. 4. cap. 3. p. 168

Meditatio.

Meditatio paſſionis Chriſti optimum remedium ad caſtitatem ſeruandam, tom. 1. quæſt. 3. cap. 2, pag. 162

Mendacium.

Mendacium quid, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 17. n. 168. pag. 118
Mendacij genus triplex, ibid. n. 167
Mendacium iocoſum, & officioſum, continuatum, in Prælato eſt peccatum mortale, ibid. numero 165

Mendicantes.

Mendicantes fruuntur priuilegiis, etiam non mendicantibus conceſſis, tom. 1. num. 81. pagina 264
Mendicantium ordines qui ſint, t. 2. §. 2. pag. 273 & ibid. n. 1. p. 275
Mendicantes non tenentur ad aliquorum onerum contributionem, tom. 2. §. 16. pag. 291. & ibid. n. 16. p. 297
In Eccleſia Dei portant pondus diei & æſtus, tom. 1. num. 2. pag. 344. & tom. 2. §. 2. p. 289. & n. 5. p. 294

Mendicantes non poſſunt prohiberi aſſociare mortuorum corpora ad ſepulturam, t.2.§.24. p.292

Mens.

Mens humana eſt infinitæ capacitatis, t.1.q 4. cap.10 pag.182

Mentis tranquillitas quomodo acquiratur, ibid.

Metus.

Metus quomodo probetur, tom.3. lit.R, c.8.num.3. pag.125

Metus cadens in conſtantem virum quis dicatur, t.1. q.3.c.1.§.2.n.79. p.180

Huiuſmodi eſt timor reuerentialis, ibid.n.80

Minimi.

Minimorum Religio multos habuit, qui Cardinalitiam dignitatem recuſarunt, t.2.q.1.c.6.n.6.p.55

Minimi hoſpites ſunt ſubditi illi Correctori, in cuius conuentu degunt, t.3. lit.Z. cap.3.n.15. p.58

Minimi fruuntur priuilegiis non ſolùm conceſſis, ſed etiam concedendis, omnibus Regularibus, t.1. n.33 p.242. & ibid.§.14. p.234

Minimi non poſſunt cogi ad colligendas pecunias, nec ad habendam curam Monialium, &c. tom.1. § 10. pag.251. vide ibid. à numero 36. ad 41. pag.259

Minimi obligari non poterant ad ſuffragia particularia niſi per quinquaginta annos, t.1.§.2.p.274. & §.4. p.275

Nunc autem poſſunt ad perpetua, ibid. num. 27. pag.279. & §. 2. p.264. & tom.2.§.2. pag.264. & ibid. § 3.3. p.374

Minimi non poſſunt tranſire ad alium quantumvis priuilegiatum ordinem, t.1.§.4.pag. 279. & §. 3. pag.311

An poſſint in aliquo caſu cum licentia Generalis, ibid.n.7. p.280

Minimi de feſtis principalibus non conſtante proprio Kalendario tenebantur celebrare ſaltem vnam Miſſam, t.1.§.1. pag.351

Minimi in celebrando officio Conceptionis ſe conſuetudini Prouinciæ conformabant.ibid.§.2

Minimi degentes extra ordinem in locis, in quibus non ſunt Conuentus, non poſſunt portare caputium ſimile aliis, t.2.§.2. pag.257

Minimi ad Capucinos tranſire non poſſunt, tom. 2. §. 2.p.270. & ibid.n.1. p.471

Minimorum ordo inter mendicantes numeratur, ibid. §.2

Ex ſua primæua inſtitutione Euangelicam paupertatem profitetur, ibid.n.1. pag.272

Minimi poſſunt habere cippum in ſuis Eccleſiis ad eleemoſynas quotidianas colligendas, t. 1. §. 52. p.233.& n.9. p.239

Minimi an tempore infirmitatis poſſint comedere carnem ſuillam, & caſeum, t.2.n.34 p.458. vſque ad n.59. p.462

Diffusè tractatur iſta quæſtio, & quod poſſint, ibid n.52. p.461

Minimus qui cibos comedit eo fine, vt infirmetur, & poſſit comedere carnes, ſi comedat, facit contra votum, ibid. n.59. p 462

Licèt alij etiam negent, ibid.

Qui in fraudem voti comedit ea, vnde fuit infirmatus, toties peccat, quoties carnes comedit. ibid. n.60

Minimi comedentes cibos Paſchales, an poſſint è conuentu exire, t 2.n.90. p.467

Superiores non ſunt comprehenſi illo ſtatuto de non exeundo è conuentu tempore infirmitatis, ibid. n.92

Minimi ad præcauendas infirmitates poſſunt ſe purgare, & carnes comedere, tom. 2. num. 7. pag.[illegible]

Per votum vitæ quadrageſimalis non renuntiant iuri conſeruandi vitam, quantum fieri poteſt, ſalua eſſentia voti, ibid.n.8

Si nihil aliud reperiant niſi carnes, poſſunt ad conſeruandam vitam illas comedere, ibid. numero 13

Minimorum Religio eſt perpetuò ieiunantium inſtitutum, t.2.n.14. p.533

Minimus, qui dicit, *comederem carnes, niſi vouiſſem*, non peccat, t.3.n.15. p.534

Non peccat mortaliter Minimus, qui delectatur de eſu carnium, ibid.n.56

Minores.

* Vide, *Fratres Minores.*

Miſerabilis.

Miſerabiles perſonæ quæ dicantur, tom. 1. num. 31. pag.109

Miſericordia.

Miſericordia vtendum Prælatis, t.2. q. 2. cap. 3. § 3. n.23. p.96

Et cum quibus, ibid.n.54

Miſſa.

Miſſam iuſſus celebrare Religioſus pro aliquo à ſuo ſuperiore, tenetur habere intentionem applicandi illi ſacrificium, t. 1.q.1. cap. 6. p.11

Sed etiam prodeſt, ſi alteri applicat, ibid.§.vnic. pag.12

Miſſas celebrare non poteſt ſubditus regularis pro iis, qui ei dederunt eleemoſynam, etiamſi habeat facultatem, celebrandi aliquas Miſſas pro parentibus, vel amicis ſuis, ibid. c.21.§.2. p.66

Qui defraudat aliquem vna, vel duabus Miſſis, peccat mortaliter, ibid.

Miſſas ante diem celebrare poterant Minimi, t.1. §.7. p.190

Sed reuocatur per Tridentinum, ibid. num. 19. pag.193

Verùm denuò reſtituitur, ibid.n.20

Miſſæ debent celebrari iuxta ritum Miſſalis Romani, & nullo modo veſpertino tempore, tom.1. n.19. pag.193

Poſſunt dici à Regularibus per duas horas cum dimidia ante ortum Solis, ibid.n.21

Miſſæ Natiuitatis poſſunt omnes tres celebrari ante auroram, ibid.n.22

Miſſa debet inchoari, vel abſolui meridie, t.1. n.23. pag.193

Excipe ſolemne aliquod feſtum, & ſi ratione itineris neceſſe ſit die aliquo feſto horam poſt meridiem celebrare, ibid. n.24

Miſſam feria quinta hebdomadæ ſanctæ omnibus ſacerdotibus abſque populi frequentia celebrare licet, feria 6. nemini, ſabbato poſt Paſchale officium ob cauſam licet, tom. 1. num. 25. pagina 193

Miſſa poteſt celebrari à Regularibus in diebus feſtis, etiam antequam Rector Parochialis celebrauerit, ibid. num. 26. & tom.2.§.10. pag. 290. & ibid. n.13. p.196

Miſſam cum altari portatili celebrare poterant Regulares, tom. 1. §. 7. pag. 190. & §. 7. pagina 251

Sed antiquatur per Tridentinum, ibid. n.27. pagina 194

Innouatur verò per Gregorium, ibid. numero 28

Miſſæ poſſunt dici à Regularibus in priuato oratorio approbato à Prouinciali, t.1.n.29. p.194

Et etiam in Monaſteriorum infirmariis, & aliis locis honeſtis cum altari portatili ibid.

Poſſunt etiam dici in oratoriis conſtructis in grangiis Monaſteriorum, ibid.n.30

Miſſam poſſunt celebrare Regulares cum altari portatili in cellis infirmorum nequeuntium è lecto ſurgere, & eis Sacramentum Euchariſtiæ miniſtrare, t.1.n.34. p.195

Miſſa propter neceſſitatem poteſt celebrari ſub Dio, ibid. n.35

Numquam tamen licet ſupra mare, vel flumen, ibid.n.36

Miſſæ fructus meritorius, & ſatisfactorius tantùm valet ex condigno ſingulis, cum pro multis offertur, ac ſi vni tantum applicaretur, tom.1. num.55. pag.281

Miſſa de Sancto an ſeruiat pro vna Miſſa de Requiem, t.1.n.1.p.310

Cum vna Miſſa ſatisfaciebant Regulares omnibus eleemoſynis acceptis pro pluribus celebrandis, ſi hæ ſummam vnius Iulij Papalis non excederent, ibid.§.2.p.336

Miſſam audiendo fideles in Eccleſiis Regularium ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ, t. 1. pag. 337. & tom.2.§.10.p.290

In Eccleſiis Regularium quicunque Clerici poſſunt Miſſas celebrare, t.1.§.4. p.342

Miſſam priuilegiatam pro defunctis ſingulis 2. & 4. feriis dicunt omnes Superiores, & primi eorum ſocij Ordinis Minimorum, t.1. p.363

Item omnes Sacerdotes Conuentuales in conuentu SS. Trinitatis de vrbe, ibid.

Etiam hoſpites, ibid.n.3

Item Vicarij Generales & Conuentuales, ibid. num.6

Item Socij P.Zeloſi, ibid.n.7

Item ſocius Vicarij Generalis Hiſpaniæ, ibid. num.8.

Miſſam celebrantes Regulares pro anima parentum, vel fratrum, aut habentium literas fraternitatis, eam liberant à pœnis purgatorij, tom. 2. §. 5. pag.322

Miſſæ pro Minimis reducuntur ad rationem quinquaginta ſcutorum monetæ Papalis, tom. 2. §.2. pag.376

Miſſarum onera non poſſunt reduci niſi ab Apoſtolica Sede, t.1. §. 1. pag.385

Miſſæ tot celebrari debent, quot fuerunt recepta ſtipendia, ibid.§.2.

Priuilegia ſatisfaciendi Miſſis cum anniuerſariis, vel collectis reuocata ſunt, ibid.§.3

Qui certam pecuniam pro Miſſa celebranda ſumpſit, non poteſt minorem alteri dare, ibid. § 4

Pecuniæ recipiendæ cum onere perpetuo Miſſarum conuerti debent in bona immobilia, ibid. §.5

Miſſarum onera perpetua recipi non poſſunt ſine Epiſcopi, vel Generalis, aut Prouincialis licentia, ibid. §.6

Miſſarum manualium eleemoſynæ recipiantur, quando oneribus impoſitis fuerit ſatisfactum, ibid.

Miſſas nouas celebrantes, an poſſint oblationes recipere, t.1.n.14. p.369

Miſſa votiua poteſt in feſto duplici dici, ibid. n.15

An poſſit dici in feſto de præcepto. ibid.

In Eccleſiis collegiatis quotidie eſt dicenda Miſſa, ibid. n.16

An in dictis tempore quadrageſimæ ſint cantandæ duæ Miſſæ, ibid. n.17

Quæ Eccleſiæ dicantur Collegiatæ. ibid. n.18

Eccleſiæ Regularium an dicantur Collegiatæ ad effectum cantandi in illis duas Miſſas, ibid. n.19

In dictis Eccleſiis ſufficit, pro Miſſa conuentuali cantare Miſſam defunctorum, vbi adeſt conſuetudo, ibid. n.29. p.370

in eiſdem Eccleſiis, in quibus adſunt tres Sacerdotes quotidie eſt dicenda Miſſa ſub mortali correſpondens officio, ibid.n.20

Quæ Miſſa Conuentualis applicari poteſt, ibid.

Miſſæ ſolemnis omiſſio etiam in diebus feſtis non eſt peccatum mortale, ibid.

Miſſas ſibi celebrari facere poteſt quilibet dum viuit, t.1.n.21.p.370

Sacerdos liber ab obligatione, dicendo Miſſam, an eam poſſit applicare pro illo, qui primò ſtipem dederit, ibid.n.22

Vacare quomodo poſſit Sacerdos obligatus ad quotidie miſſandum, ibid.n.23.

Pauper Sacerdos poteſt tempore vacationis pro ſe ipſo, vel amico celebrare, ibid.n.24. p.372

An poſſit applicare alteri accepta ſtipe valorem Miſſæ ſibi competentem, ibid.n.25

An poſſit pauper Sacerdos minus accipere pro Miſſis celebrandis, & deinde ad rationem iuſti pretij Miſſas celebrare, ibid.n.26

An poſſit Sacerdos vti iure compenſationis in Miſſis celebrandis, ibid.n.27

Sacerdos promittens alicui Miſſam abſque ſtipendio, an teneatur eam dicere, ibid. n.28

An ſit aliquod nunc remedium minuendi numerum Miſſarum, ibid.n.29. p.372

* Miſſarum reductio, vide, *Fratres Minores.*

Modeſtia.

Modeſtia quid, t.2.q.2.c.3.§.23.n.229. p.131

Prælatis neceſſaria, ibid.

Omnes actiones modeſtia carentes vitioſæ ſunt, ibid.n.230.p.132

Modeſtia in motibus exterioribus quomodo ſeruanda, ibid.§.24.n.237.p.133

In corporis ornatu, ibid.n.241.p.134

Quot modis in hoc excedant Religioſi, ibid.

Quomodo contra eam peccetur, ibid. num. 242. pag.135

Monachus.

Monachi Caſſinenſes non poſſunt cogi ab Ordinariis, niſi ad proceſſionem corporis Chriſti, t.2.§.1. pag.245

Non poſſunt moleſtari circa hoc, ibid.§.3

Monachus dicitur eſſe in Monaſterio, quando eſt in quocunque loco de Superioris mandato, t.1.n.22. pag.208.

Monachorum nomine in fauorabilibus veniunt omnes Regulares, t.1.n.2. p.269

Monachus vagus non poteſt eſſe bonus, t. 2. n. 32. pag.458

Et hic ſolus defectus eſt ſufficiens ad excludendum aliquem à dignitatibus, ibid.

Et de Monacho vago omnia mala præſumi poſſunt, ibid.

Monachi S. Benedicti reguntur Monarchia, t.2.q.1. c.2.n.3.p.54

Monachi S. Baſilij reguntur Ariſtocratia, ibid.n.4

Monachus an conueniri poſſit ratione contractus initi abſque licentia Prælati, t.2.q.3. c.5.num. 524 pag.235

Monachi antiqui ad aduentum fratrum ſoluebant quotidiana ieiunia, t.1.q.4.cap.9. p.581

Monarcha.

Monarcha caueat, ne vnum præ cæteris magnum faciat, t.2.q 1.c.1.§.1.n.41. p.6

Quas conditiones habeat, ibid.§.4.n.116. p.13

Monarchia.

Monarchia quid, tom.2. quæſt.1.c.1.§.1.numero 11. pag.3

Quot eius ſpecies, ibid. n. 12

Multa commoda affert, ibid. à numero 13. ad 16. pag.4. & 5

Illam

Illam natura inſtituit,ibid.n.16. pag.4
Eius mala quæ,ibid. à n.29.ad 37. pag.5.&6
Quomodo diſſoloatnr. ibid.
Quomodo conſeruetur,ibid.n.41. pag.6
Eſt optimum regimen, ibidem §. 4. nomero 114. pag.13

Monaſterium.

Monaſterij ſepta egrediens abſque licentia Prælati, qoomodo caſum reſeruatum incurrat,vbi eſt reſeruatus,tom.2.q.3.c.2.n.39. pag.213
Monaſterij nocturna & furtioa egreſſio quomodo ſit peccatum, ibid.n.40
Monaſterium an teneatur ex contractu, vel delicto ſui Monachi,tom.2.q.3.c.5.n.11. pag.231
An teneatur ex contracto ſuperioobus, ibidem num.13
An ex delicto eiuſdem,ibid.n.15
Monaſterij nomine quid iotelligaior, qoando ingreſſua in illud interdicitur, tom. 1. numero 12. pag.284
Monaſteria Monialium ingrediendi licentiam quis dare poſſit, & quomodo, tom.2. n.4.5. & 6. pag. 259.& 260.& ibid. n.29. pag.284
Monaſteria Monialium ingrediens cum ſuperioris licentia, non tamen ex iuſta cauſa conceſſa,an incurrat pœnas,tom.2.n.7. pag.260
Monaſteria Monialium tertij ordinis poſſunt erigere minimi, tom.2.§.2. pag.264
Monaſteria Monialium ex iuſta cauſa ingredientea, finito negotio, an ſtatim exire teneantur, tom.2. numero 32. pag.285
Monaſteria Monialiom abſque licentia ingrediena quas pœnaa incurrat, ibidem oomero 33. & nomero 35. pag.286
Monaſteria Monialium ingrediens bona fide fœmina abſque licentia animo profitendi, non incurrit pœnas, tom.2.n.34. pag.286
Monaſteria Monialium adire regulares ad colloquendum prohibentur, tom.2. num.6. pag.279. & eſt mortale peccatum, ibid.n.36. pag.286
Conceditur tamen quater in anno conſanguineis, ibidem o.7. pag.280
Monaſteria Monialium Regularibus ſubjectarum adeundi ad colloquendum ſæcularibua licentiam quis concedere poſſit,tom.2.0.38. pag.286
Monaſteria Monialium ingredientes à quo abſolui poſſint, tom.2.n.41. pag.287
Monaſteria Monialium ingrediendi facultates qoomodo intelligantur, tom.2.n.5. pag.279
Monaſteria Monialium ingrediendi habent iuſtam cauſam confeſſarij pro aodiendis confeſſionibus monialium infirmarom Medici, Chirurgi, Fabri, Baiuli, tom.2. num.30. pag. 284. & eſt etiam iuſta cauſa, vt feratur capurium S.P.N. Franciſci alicui Moniali infirmæ ipſum vehementer deſiderandi, ibidem. pag.285
Vt aliquando factum eſt. ibid.
Monaſteria Monialium Minimorum poterat ingredi Generalis tempore viſitationis, tom.1.§.3. pag. 362. Modo non,tom.2.§.4.pag.258. & numero 2. pag.259
Poteſt tamen confeſſarius, & medicus, & alij artifices, tom. 1.§.5. pag. 362. & tom.2. numero 3. pag.259
Monaſteria mutare poſſunt Regulares cum cauſa abſque licentia,ordinarij, tom.2.n.18. pag.485

Moneta.

Monetas aoteas,vel argenteas tondentes,fabricantes, vel colorantea, etiamſi Regulares ſint, degradari debent, & curiæ ſæculari tradi, & de hoc delicto non poſſunt Prælati Regulares cognoſcere. tom.2. conſt.12. Vrbani VIII. pag.509
Moneta tripliciter adulteratur, tom.2. numero 1. pag.510
Pœnis contra monetarios inflictis non tenetur, qui ſolum tentauit monetam falſam fabricare, ſi non perfecerit, ibid.n.2. pag.511
Qui priuata auctoritate bonam monetam cudit, an teneatur pœnis, ibidem nom.4
Falſam monetam ſcienter expendens, iiſdem pœnis tenetur, ibidem oum.3
Si in domo alicuioa reperiantur ſtampæ falſæ monetæ,eſt indicium quod ſit monetarius, ibidem numero 5
Adiuuantes ad monetam falſam fabricandam, tranſportandam, &c. ad triremea per decennium damnantur, ibidem num.6
Qui monetam reprobatam à Principe expenderet, non teneretur pœnis monetariorum,ibid.n.7
Iſta conſtitutio non obligat extra Italiam, neque in Inſulis Italiæ adiacentibus,ibid.n.8.

Moniales.

Moniales fruuntur omnibus priuilegiia conceſſis fratribus, tom.1. §.7. pag.218. & num.30. pag.223. & §.40. pag.238
Moniales confeſſionaliboa vti non poſſunt, tom.1. num.3. pag.297
Moniales Minimorum poſſunt in Miſſis alta voce reſpondere, tom.1.§.2. pag.361
Moniales non plures recipiantur quàm poſſint ſuſtentari, tom.2.§.8. pag.278. & ibid. n.1. & n.18. pag.282
Monialium numero expleto poſſunt aliquæ ſupernumerariæ recipi, tom.2.n.9. pag.280
In Monialium Mooaſteriis poſſunt recipi educandæ puellæ, ibid. num.10. pag.281
Et etiam aliæ honeſtæ fœminæ. ibid.
Moniales in Monaſteriia conuerſas recipiunt,ibidem, num.17. pag.282
Monialis iuſta de cauſa è monaſterio egreſſa, an poſſit ingredi aliud Monialium Monaſterium, ibidem. num.28. pag.284
Moniales an poſſint admittere famulas ad Monialibus inſeruiendum,ſi conuerſæ non adſint,ibid.num.31. pag.285. *Et hoc modo, intellige ſtatum factum in cap.Romano 6. Ordinis Minimorum, n.14. dub.9.*
Moniales nouitiæ in articulo mortis conſtitutæ poſſunt facere profeſſionem ante annum probationis expletum,modo ſint in ætate legitima, tom.2.§.2. pag.298
Monialium bona adminiſtrantes tenentur Epiſcopis rationem reddere, tom.2.§.5. pag.352
Moniales viſitandi licentia extenditur ad ſocium, tom.2.num.1. pag.445
Hæc licentia valet pro ſola vice, ibid.o.2.
Ex quo deducuntur multa, ibid.
Iuſta cauſa, vt monialis exire poſſit è monaſterio, eſt infirmitas,quæ in Monaſterio curari oon poſſit, quam licentiam ſi ſuperior dare nollet, poſſet Monialis ea ſolùm petita exire, ibid.n.8. pag.446
Monialis abſque licentia Papæ non poteſt vllo caſu de Monaſterio in Monaſterium transferri, ibidem, num.9
Quando conceditur alicui licentia ingrediendi Monaſterium Monialium de conſenſu ipſarum,hic conſenſus præſtandus eſt capitulariter per vota ſecreta, ibid. n.10
Monialis illegitima oon poteſt eſſe Abbatiſſa ſine diſpenſatione, tom.2.quæſt.2.c.5.n.152. pag.162
Monialis legitimè tranſlata non fert ſecum dotem, quam priori Monaſterio dedit, ibid. quæſt.3.cap.1. §.7.num.211. pag.203
Monialium confeſſorem inſtituendi forma, tom.3.lit. C.cap.14. pag.26

Forma inſtituendi earundem confeſſorem extraordinarium, ibid.c.15. p.27

Monialium confeſſores debent approbari ab Ordinariis, etiamſi Moniales ſint ſubiectæ regularibus, ibid.n.4

Poſſunt Epiſcopi monere Regulares, vt confeſſarium Monialium amoueant. ibid.

Dicti confeſſores debent ſpecialiter eſſe approbati. ibid.

Ad confeſſarium extraordinarium tenetur quælibet Monialis accedere, ibid.n.5

Poteſt Epiſcopus deputare confeſſarium extraordinarium Monialibus Regularibus ſubiectis, ibid. num.6. p.28

Si tamen moniales petant. ibid.

Monialium Gubernatorem inſtituendi forma, tom.3. lit.M.c.2. p.82

Monialium viſitatorem inſtituendi forma, ibid. c.3. pag 83

Viſitatores Monialium in ordine noſtro non poſſunt ſepta Monaſterij ingredi, ibid.n.1

Debent videre ordinationes Congregationis, ibid. num 2

Concedere facultatem ingrediendi ſepta Monaſterij Monialium ſubiectarum regularibus ad ſuperiores regulares ſpectat, ibid.n.3.

An in aliquo caſu id poſſit Correctrix. ibid.

Extra caſus neceſſitatis pertinet ad Papam, ibid. num.4

Mulieres habentes priuilegium intrandi Monaſteria Monialium, quæ ſeruare debeant, ibid.n.4.& 5. pag.83.& 84

Monialium Monaſteria ingrediendi forma dandi licentiam Medico, t. 3.lit.M.c.4. p.84

Forma præſtandi iuramenti ab admittendis intra clauſuram monialium, ibid.c.5. p.85

Forma dandi licentiam correctrici recipiendi puellam ad habitum Religionis, ibid.c.6

Forma dandi licentiam eidem recipiendi puellam ad educandum, ibid.c.7. p.86

In ordine noſtro non poſſunt recipi, ibid.n.2

Monialium præfecta non poteſt ad habitum puellas recipere abſque licentia ſuorum Prælatorum, t.3. lit.M.c.6.n.1. p.85

Puellæ ante ingreſſum Monaſterij debent examinari, ibid.n.2

Monitio.

Monitionis ante cenſuras forma, t.3. lit. C.c.5.n.6. pag.22

Morbus.

Morbo gallico laborantes non poſſunt eligi ad dignitates, t.2.q.2.c.4.n.7. p.136

Eo laborans an validè profiteatur in Religione, ibid.q.3.c.1.§.2.n.67. p.178

Morbo caduco laborantes non poſſunt eligi ad dignitates, t.2.q.2.c.4.n.12. p.137

Mulier.

Mulieres in Conuentus Minimorum non poſſunt ingredi, t.1.§.3.p.282.& n.3.p.283.& §.2. p.360

Nec etiam in Conuentus aliorum Regularium, ibid. n.4.p.283.& t.2.§.2. p.276

Poſſunt tamen ingredi tempore proceſſionum, prædicationum, &c.t.1.n.5. p.283

Non tamen iis temporibus in conuentus Minimorum, ibid.n.8. p.284

In Conuentus autem, qui fabricantur, poſſunt ingredi, ibid.n.9

Mulieres licitè ingrediuntur clauſtra Regularium tempore proceſſionis de induſtria factæ, ibid.n.13. pag.285

Mulieres poſſunt dicta Monaſteria ingredi, quando datur habitus Nouitiis, vel fit pedum lotio.ib.n.14

Mulieres ingredientes dicta Monaſteria, & Religioſi admittentes quas pœnas incurrant, ibid.n.15.

Muliere bona fide admiſſa in Conuentus Regularium, ſi quis abuteretur, non incurreret pœnas, ibidem num.18

Mulieres ingreſſæ in conuentus Regularium, ſi delictum ſit occultum, abſoluuntur ab Epiſcopo, & Confeſſoribus Regularibus, ibid.n.21. p.286

Et etiam in foro contentioſo quoad culpam, ibid.

Regulares autem admittentes abſoluit Prælatus, ibid.n.22

Mulierum familiaritatem, vt quis vitet ſcribendi forma, t.3.lit.M.c.8. p.86

Conuerſatio cum mulieribus vitanda, ib.n.1.p.87. & t.1.q.3.c.2. p.160

Monitus vt deſiſtat à conuerſatione mulieris, ſi prætendat ſe purgare, non eſt audiendus. ibid.

Quomodo in hoc caſu procedere debeant Prælati, ibidem.

Mulieres quò magis continentes, & deuotæ eò magis fugiendæ, t.1.q.3.c.2. p.160

Mulierum mala conditio. ibid.

Mulier inuenta in adulterio à marito, qui eam volebat occidere, niſi promitteret ingredi in Religionem, tenetur ingredi, t.1.q.1.c.29. p.108

Mulier poteſt cogi ad ingrediendum Monaſterium ad cautionem. ibid.

Multa.

Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent, t.2. q 3.c.1.§.6.n.170. p.194

Munus.

Munus quid ſit, t.1.n.136. p.272

Murmurare.

Murmurare de Prælato quàm graue peccatum ſit, t.1. quæſt.1.c.28.§.1. p.97

Murmurantes de ſuo Prælato cur tam ſeuere puniantur à Deo, ibid. p.98

Murmuratur de Prælato quatuor modis. ibid.

Murmurator fatuus eſt, ibid. p.99

Murmurantes quàm grauiter carpantur à Patribus, & Philoſophis, ibid.§ 2

Murmurationes.

Murmurationes præcipuè clauſtralium ſunt tres, t.1. quæſt.1.c 28.§ 3. p.100

Quæ latè declarantur in ſequentibus. ibid.

Murmurant de actionibus Prælatorum ſubditi tripliciter. ibid.

Et murmurant de cibis clauſtrales tripliciter, ibid. pag.102

Murmuratio oritur ex malignitate, & otio, ibid.§.4.

Oritur etiam ex vtilitate, ibid, p.103

Et ex inconſideratione propriorum defectuum, ib.

Murmurationes ſubditorum ferre eſt ſignum maximæ Prudentiæ in Prælato, t.2.q.2.c.3.§.11.n.97. pag.107

Quomodo id fieri poſſit, ibid.n.100

Quando non debeat eas ferre, ibid.n.101. p.108

Murmuratores.

Murmuratores portæ ſunt ſterquilinij, per quas purgamenta ciuitatum eijciuntur, t.1.q.1.c.28.§.2.p.99

Murmuratores in inferno peculiari pœna plectuntur, ibidem. p.100

Mutare.

Mutare fratres ante tres menſes diei electionis an poſſint Superiores in ordine Minimorum, t.2.n.7. pag.316

Et vide plura in ſequent. de iſta mutatione.

Mutationes.

Mutationes fratrum extra tempora conſueta non facilè faciendæ, t.1.q.1.c.13. p.32

Mutus.

Mutus nõ poteſt eſſe Prælatus, t.2.q.2.c.4.n.21.p.138

Mutuum.

Mutuum.

Mutuum accipere an poſſit Monachus abſque conſenſu capituli,t.2.q.3.c.5.n.31. p.234

N

Naſus.

NAſo carentes non poſſunt eligi ad dignitates, tom.2.q.2.c.4.n.19. p.138

Natura.

Natura paucis contenta,t.2.q.2.c.3.§.22.n.211.p.127

Naturalis.

Naturalis in aliquo loco quis dicatur, tom. 1. q.1. cap.31.§.5. p.123

Nauarrus.

Nauarrus corrigitur, t.2.q.3.c.1.n.56. p.169

Neceſſitas.

Neceſſitas duplex,priuata & publica, t.1.q.2.c.2.§.2. pag.141

Negligentia.

Negligentia quid, t.2.q.2.c.3.§.12.n.117. p.110

Quando peccatum mortale, ibid.n.118

Neophytus.

Neophytus non poteſt eligi ad dignitates Eccleſiaſticas,& quare, t.2.q.2.c.5.§.6.n.82. p.150

Quid per Neophytum intelligatur,ib.n.83. p.151

Nobiles.

Nobiles ſunt magis generoſi,& magis Vrbani,& ſunt illi optimi, qui requiruntur ad Ariſtocratiam, t.1. q.1.c.1.§.2.n.43. p.83

Nobilitas.

Nobilitas habet licentiam faciendi quælibet, t.2.q.1. c.1.§.2.n.64. p.8

Ei naturaliter eſt inimica plebs, ibid.§.3.num.97. pag.21

Nobilitas per ingreſſum Religionis, non amittitur, ibid.q.2.c.2.§.2.n.56. p.82

Ea tamen non attenditur, ibid.n.57

Quomodo peccet Religioſus,qui de ſua nobilitate gloriatur, ibid.n.59

Nobilitas in conferendis Dignitatibus, an in Religionibus attendatur,ibid.n.60.& 62, p.82. & 83

Solùm penes virtutem attenditur, ib.n.64. p.83

Nolle.

Nolle obedire Prælato ex indignatione,& nolle obedire ex contemptu quomodo differant, tom.1.q.1. cap.5.§.1. p.7

Nomen.

Nomine dignitatis gradus & officiorum quid intelligatur,t.1.q.2.c.2.§.11. p.151

Notarij.

Notarios creandi forma,tom.3.lit.N.c.1. p.87

Notarios creandi habent facultatem Regulares, ibid. num.1. p.88

Iſti notarij poſſunt exequi mandata apoſtolica ab auditore cameræ emanata, ibid.n.2.

Habent hanc facultatem creandi Notarios etiam ſuperiores locales,ibid.n.3

Notarios poſſunt ſuperiores regulares in qualibet prouincia conſtituere, t.2. §.2.p.300.& ibid.n.17. pro pag.447

Et nonſolùm pro negotiis communibus,ſed etiam particularibus, t.2.n.3. p.302

Et poſſunt dicti Notarij facere informationes pro nouitiis recipiendis,ibid.n.4

Et authenticare priuilegia apoſtolica,ibid.n.5

Et ſeruire Prælatis in omnibus cauſis tam ciuilibus,quàm criminalibus, ibid.n.6

Notarius quid ſit,t.2.n.7.. p.302

Monachus non poteſt eſſe de iure communi Notarius. ibid.

Neque baſtardos,vide,n.8. ibid.

Forma creandi iſtos notarios, ibid.n.9

Forma iuramenti à notario præſtandi. ibid.

Notorium.

Notorium duplex Iuris & facti, Facti triplex,t.3.lit.P. cap.17.n.2. p.116

Ad faciendum delictum notorium quæ requirantur,ibid.n.2. p.117

Ad hoc vt Iudex procedat per viam notorij, quid requiratur,ibid.n.3

Ad probandum notorium duo teſtes ſufficiunt, ibid.n.4

Iudex antequam procedat per viam notorij debet declarare delictum eſſe notorium, ibidem numero 5

In notoriis non requiritur ſolemnis ſententia, ibid. lit.S.c.3.n.6. p.132

Nouitia.

Nouitia Monialis infirma ad mortem poteſt profeſſionem facere per priuilegium Pij V. etiam non expleto anno Nouitiatus, tom.2. numero 12. pag.446

Quod priuilegium non eſt reuocatum, ibid. n.13. pag.447

Quæ profeſſio ſic facta valet,etiamſi nouitia non decedat, ibid.n.14

Et Monaſterium ſuccedit nouitiæ ſic profeſſæ inteſtatæ decedenti,ibid.n.15

Quo priuilegio fruuntur etiam nouitij Regulares, ibid.n.16

Nouitiatus.

Nouitiatuum deputatio in Italia facta à Sacra Congregatione, t.2.n.2. p.504

Nouitiatus annus debet eſſe completus de momento ad momentum, t.2.q.3.c.1.§.4.n.95. p.183

In anno biſſextili duo dies computantur pro vno, ibid.n.97

Scienter admittentes aliquem ante prædictum tempus,mortaliter peccant,ibid.n.98

Iſte annus debet eſſe continuus, ibidem numero 99

Quomodo interrumpatur, ibid.n.100

Iſte annus an poſſit prorogari, ibid. num. 101. pag.184

Debet compleri à nouitio inducto habitu Religionis, ibid.n.103

Nouitius.

Nouitij tenentur obedire prælato Regulari obliganti ad mortale; tom.2. quæſt.1. capit.5. numero 3. pag.43

Nouitij gaudent priuilegio fori, ibid.quæſt.3.c.1.§.7. num.191. p.200

Et priuilegiis Religionis,ibidem §.3.num.122.pag. 187

Poſſunt puniri à Prælatis Religionis, ib.§.7.n.192 pag.200

Et torqueri, ibid.n.195. p.201

Etiam pro tranſgreſſionibus contra Regulam, ibid. num.197

A nouitio ſi debitum exigatur, debet exigi coram Prælato regulari,ibid.n.196

Poſt delictum, commiſſum in ſæculo an poſſit recipi quis in nouitium,ibid.n.198

Nouitij non poſſunt confiteri, niſi confeſſariis aſſignatis à Prælato, tom.2. quæſt.3.c.1.§.7.n.202. pag.205

Poſſunt ſibi confeſſarium eligere, ibid. num. 203. pag. 202
An poſſint abſolui à caſibus bullæ cœnæ, ibidem num. 204

Nouitij interdicti non ſunt, interdicta ciuitate, ibid. num. 205
Gaudent Indulgentiis fratribus conceſſis, ibidem.
Poſſunt publicè prædicare. ibid.
Poſſunt diſpenſare ſuper irregularitatibus, ibidem.

Nouitiorum receptionem alicui committendi forma, tom. 3. lit. N. c. 2. p. 89

Nouitiorum receptio eſt omnium negotiorum maximum, ibid. n. 1
Quatuor genera perſonarum ad Religionem veniunt, alij dicuntur à ſpiritu carnis, ibidem numero 2
Alij à ſpiritu Diaboli, ibidem numero 3. pagina 90
Alij à ſpiritu mundi, ibid. n. 4
Alij à ſpiritu ſancto, ibid. n. 5
Tribus de cauſis recipiuntur aliquando non idoneis ad Religionem, ibid. n. 6

Nouitiorum receptio requirit ſpeciale mandatum, ibid. n. 7. p. 91
Forma committendi alicui, vt ſumat informationes de recipiendo ad Religionem, ibidem capit. 3. pag. 91
Quæ ſint ea, de quibus debent fieri informationes, ibid. n. 1
An iſtæ informationes poſſint differri vſque ad profeſſionem, ibid. n. 2.
Forma ferendi teſtimonium deſumptis dictis informationibus, ibid. c. 5. p. 92
Hoc teſtimonium poteſt fieri à notario Religioſo, ibid. n. 1

Nouitiorum receptio ad habitum, & ad profeſſionem eſt diuerſa, tom. 2. quæſt. 3. capit. 1. numero 3. pag. 166

Nouitij recipi non poſſunt, niſi præuiis informationibus, ibid. n. 6. p. 167
De quibus non eſt amplius neceſſe, quod conſtet in capitulis Prouincialibus, ibid. n. 8
In conuerſis tamen, & in iis, qui ſunt remoti à patria non requiruntur tam exactæ informationes, ibid. n. 11. & 12. p. 168
Nec item in non excedentibus annum 16. ibidem. num. 10
Nec item in nothis, ibidem numero 26. pag. 170

Nouitios recipere ad quem pertineat in Ordine Minimorum, t. 2. q. 3. c. 1. n. 15. p. 168
An teneantur recipere deputati habentem requiſita, ibid. n. 24. p. 170
Quam culpam incurrant admittentes non habentem conditiones, ibid. n. 25
Quæ, & quot requirantur in recipiendo ad religionem, ibid. §. 1. n. 28. p. 171
Facinoroſi quomodo poſſint ad Religionem, recipi ibid. q. 3. c. 1. n. 7. p. 167
Superiores recipientes inhabilem ſecundùm conſt. Sixti V. remanent priuati, ibidem numero 10. pag. 168

Nouitiorum informationes fieri poſſunt tam per Iudices Eccleſiaſticos, quàm ſæculares, t. 2. q. 3. c. 1. §. 1. n. 29. p. 171
debent eſſe iuridicæ, ibid. n. 30
Imò poſſunt fieri per aliquem fratrem, ibidem numero 31
An debeant fieri ante habitus ſuſceptionem, ibid. num. 32
De quibus debeat fieri, ibidem numero 33. pag. 172
In nouitium an recipi poſſit carens rationis vſu, ibid. §. 2. n. 37
Nullus ante pubertatem poteſt recipi, ibid. n. 40. pag. 173
An poſſit recipi ſeruus, ibid. n. 43
Epiſcopus non poteſt recipi in nouitium, ibid. n. 46 pag. 174
Bene tamen alij Prælati inferiores, ibidem numero 48
Coniux poſt conſummatum matrimonium quomodo poſſit ad Religionem recipi, ibidem numero 49
Non poteſt recipi qui eſt diuerſi ſexus ab illis, in quorum Monaſterium ingredi vult, ibid. n. 58. pag. 176
Neque excommunicatus, ibidem numero 61. pag. 177
Infirmus ſeu ſenex an poſſit recipi ad Religionem, ibid. n. 64. p. 178
An poſſit profiteri, qui toto nouitiatus anno fuit infirmus, ibidem numero 66. capit. 2. & ſequent. pag. 205. & ſeq.
Debitis onuſtus Religionem ingredi non poteſt, ibid. n. 71. p. 179
Neque ratiociniis reddendis obligati, ibid, num. 74. pag. 180
Qui ad ratiocinia teneantur, ibidem numero 76
Neque item poteſt ingredi vi aut metu impulſus, ibid. n. 78
An corpore viriati, cæci muti, &c. recipi poſſint, ibid. n. 82. & 83. p. 181
Infames, vt buffones, &c. recipi non poſſunt, ibid. num. 84
An deſcendentes ab hæreticis, bigami, homicidæ, ibid. n. 85. & ſeq.

Nouitius recipiendus in ordine Minimorum quas conditiones habere debeat, & ſingulæ examinantur, tom. 2. quæſt. 3. capit. 1. §. 3. numero 88. pag. 181

Nouitiorum confeſſor non poteſt illis denegare votum ob defectum in confeſſione cognitum, tom. 2. quæſtion. 3. capit. 1. §. 3. numero 114. pag. 186
An habeant votum in receptione nouitiorum ad profeſſionem priuati voce actiua & paſſiua, ibidem num. 115
An Prouinciales, ibid. n. 116
An nouitius receptus ad religionem ante profeſſionem expelli poſſit, ibid. n. 117
An dans ſcientia ſuffragium indigno mortaliter peccet, ibid. n. 118

Nouitiorum vota poſſunt diſpenſari, & commutari à Prælato, tom. 2. quæſt. 3. capit. 1. §. 7. num. 199. pag. 201
Non tamen irritari, ibid. n. 200

Nouitiorum Magiſter excedens in percutiendo nouitium, itavt mors nouitij ſequatur, non incidit in caſum reſeruatorum homicidij, t. 2. q. 3. c. 2. n. 58. pag. 216

Nouitiorum Magiſter poteſt aliquando eſſe, qui non habet annos 35. ibidem, quæſt. 2. cap. 1. n. 6. pag. 69

Nouitiorum informatorem inſtituere in ordine Minimorum ad ſuperiores Prælatos ſpectat, tom. 2. q. 1. c. 4. §. 5. n. 101. p. 37

Nouitios ad Religionem recipere in ordine Minimorum ad quos ſpectet, tom. 2. q. 1. c. 4. §. 5. num. 94. pag. 36
Ad profeſſionem recipere ad quos ſpectet, ibidem num. 95

Nouitius poteſt liberè egredi à Religione,t.2.q.3.c.1.§.4.n.104. p.185

Et tunc an teneatur ſoluere expenſas, ibid. numero 105

An ſit ei reſtituendus habitus, ibidem, numero 107

Quis coget reſtituere,ibid.n.109

Nouitius ſine cauſa egrediens, an peccet, ibidem, num.110

An peccet, & quomodo Religio ſine cauſa expellens,ibid.n.111.& 112

Nouitius an obligetur ad vota, & conſtitutiones Religionis, tom.2. quæſt.3. cap.1. §.4. num.119. pag.186

Cùm Nouitio peccans, an teneatur circumſtantiam fateri, ibid. quæſt.3. cap.2. §.1. num.57. pag.216

Prælatus an poſſit illi præcipere, quæ poſſet proprius Epiſcopus, ibid. quæſt.3. cap.1. §.3. num.120. p.186

Nouitius poteſt eligi ad dignitatem Epiſcopalem, ibid.n.123. p.187

Ei conferri poteſt beneficium Eccleſiaſticum, ibid. num.124

Nouitius poteſt accuſare,tranſigere, pacem dare,ibid. num.125

Poteſt ſepulturam eligere, ibidem, numero 130. pag.188

Eſt immunis à ſolutione gabellarum, ibid. numero 131

Poteſt validè matrimonium contrahere, ibidem, num.132

Nouitius, vt validè profiteatur, debet habere ſexdecim annos completos de momento ad momentum, tom.2. quæſt.3. cap.1. §.5. num.133. pag.189

Ad validitatem profeſſionis requiritur auctoritas in recipiente, ibid.n.135

Et quod profitens intendat ſe obligare Deo, & Religioni,ibid.n.136

Quid ſi ſe obligare non intendat, ibidem, numero 137

Hæc intentio requiritur etiam in recipiente, ibid. num.138

Profeſſio nulla nullam obligationem inducit, ibid. num.139

In dubiò valida debet iudicari, ibid. num.140. pag.190

Qui certus eſt de nullitate ſuæ profeſſionis, non tenetur eam ratificare,ibid.n.141

Profeſſio nulla, an & quomodo ratificari poſſit, ibid.n.142

Nouitius per profeſſionem acquirit remiſſionem omnium peccatorum, tom.2. quæſt.3. c.1. §.5. n.153. pag.192

Et etiam quando gaudet dicta profeſſione, ibid. num.154

Si autem pœniteat quando peccet, ibidem, numero 155

An profiteri poſſit in Religione Minimorum ante annum 18,ibid.§.6.n.158.& ſeq. p.193

Non poteſt facere donationem inter viuos, ibid. num.210. p.203

Nouitij ad profeſſionem à quibus recipiendi, t.1.q.1. c.26.§.2. p.89

Non poſſunt in ingreſſu Religionis donare ſe, & ſua Religioni, ibid. c.29. p.108

Quæ donauerunt Religioni, ſi deinde abire voluerint, debent eis reſtitui. ibid.

An poſſint mutuare Monaſteriis, in quæ ingrediuntur aliquam quantitatem pecuniæ. ibid.

Illis ante ingreſſum ſunt dicenda omnia auſtera, & ardua Religionis, neque ſunt mendaciis alliciendi. ibid. p.109

Nouitius deceptus quoad ſubſtantialia Religionis, ſi profiteatur, profeſſio eſt nulla, ſecus autem ſi non, circa ſubſtantialia, ſed circa aliquod particulare ſtatutum, quamvis in maxima obſeruantia. ibid.

Profeſſionem facturus, & omnia ſua bona Religioni relicturus, poteſt Religionem obligare ad ſibi profeſſo ſoluendam aliquam ſummam pecuniæ quotannis, ibidem, quæſt. 2. cap. 2. §. 1. pag.140

Vſufructuarius Nouitius aliquorum bonorum ad vitam, an poſſit dicta bona ſibi retinere, ibid. pag.141

Nouitij habentes conditiones requiſitas à Tridentino, poſſunt ſumere Ordines ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi ſunt cum dimiſſoriis propriis Epiſcopi, t.1.n.37. p.210

Nouitij profeſſionem poteſt Superior prolongare per ſex menſes,t.1.n.81. p.215

Imò ad ſuum libitum, ibid.n.82

Nouitij abſoluti à cenſuris intuitu ingrediendi Religionem, ſi ſtatim non ingrediantur, vel poſtquam fuerint ingreſſi ſponte egrediantur, in eas relabuntur,t.1.n.33. p.259

Nouitius propter morbum expulſus paratus ad redeundum an reincidat,ibid.n.34

Impediens, ne quis Religionem ingrediatur vel etiam iam Nouitium ab ea extrahens, vel iniuriam irrogans recipientibus poſt monitionem, eſt ipſo facto excommunicatus, tom. 1. pagina 294

Nouitij in articulo mortis conſtituti poſſunt profeſſionem emittere, etiam non completo anno Nouitiatus, modo habeant ætatem legitimam, t.2.n.3. p.299

Nouitij habentes animum perſeuerandi in articulo mortis conſtituti, poſſunt eligere confeſſorem, qui eos ab omnibus caſibus abſoluat, & indulgentiam Plenariam largiatur, ibid. n. 4. vide n.5. ibid.

Nouitiorum ad Religionem recipiendorum conditiones remiſſiue, tom. 2. numero 6. pagina 313

Nouitios ad Religionem recipere ad quos pertineat, ibid.n.7

Nouitij profeſſi ſtent ſub cura Magiſtri per duos, aut tres annos, ibid. §. 12. pag. 317. & num. 25. pag.321

Ad habitum non recipiantur, niſi in Conuentibus deſignatis,ibid.§.11.& 12. p.391

Nouitij nondum habitu Religionis induti, breui tamen induendi, ſi decedant, poſſunt abſque Parochorum conſenſu in noſtris Monaſteriis ſepeliri,& gaudent omnibus priuilegiis fratrum, tom.1. n.3. pag.381

Poſſunt abſolui ab omnibus caſibus, à quibus alij Religioſi, ibid.n.13. p.383

Impedientes,& moleſtantes volentes Religionem ingredi,ſunt excommunicati,ibid.n.39. p.388

Rapiens Nouitium à Monaſterio, capite punitur. ibid.

Sed hæc intelligi debent de Nouitiis habilibus. ibid.

An qui impedit precibus importunis incurrit. ibid.

Quàm malè faciant parentes, qui impediunt ſuos filios, ne Religionem ingrediantur, monſtratur duobus exemplis, ibid.n.40

Et hanc cenſuram incurrunt non ſolùm moleſtantes induendos ipſos, ſed etiam minitantes Superioribus, vel eorum amicis, &c. Dictos recipi volentibus, ibid.n.42

Nouitios ad Religionem recipere in ordine noſtro poteſt Prouincialis cum tribus ſociis per Conſtit. Sixti V. t.2. p.452
Modo tamen tales receptiones referantur in Capitulo Prouinciali, vel Generali,ibid.§.3
An Correctores vrbis poſſint Nouitios recipere, ibid. n. 30. p.473
Nouitiorum profeſſio regiſtranda eſt in aliquo libro, & quam fidem faciat dictus liber, ibid. num. 8. pag.488

Nouum.

Nouum non eſt in mundo malos maledictos inſequi bonos, permittente ſic Deo, ad bonorum virtutem exercendam,t.1.q.1.c.25.§.1. p.80

Nuntius.

Nuntij Papæ non poſſunt concedere priuilegia fratribus particularibus,t.2.n.3. p.516

O

Obedientia.

Obedientia eſt præcipuum Religionis fundamentum, t.1.n.1. p.314
Obedientiæ forma,t.3.lit.O.c.1. p.92
Eiuſdem ad petitionem,ibid.c.2
Forma obedientiæ viſitandi Sanctam Mariam Lauretanam, ibid. c.3
Forma obedientiæ per modum tranſitus. ibid.
Superiores debent eſſe parati ad concedendas obedientias, etiam ad pias cauſas, ibid. cap.3. num.1. pag 93
Quas circumſtantias deceat apponere. ibid.
Obedientiæ antequam exequantur, debent oſtendi Prouincialibus, è quorum Prouincia diſcedunt, ibid.c.4.n.9. p.95
Obedientia quid ſit, tom. 1. quæſtione 1. capite 1. pag.1
Obedientia perfectionis & neceſſitatis, quæ, ibid. cap.2. p.2
Materialis & formalis quæ. ibid.
Neceſſaria eſt in Religionibus, ibidem, capite 3
Eius obiectum eſt præceptum tacitum, vel expreſſum Superioris, ibidem, capite 4. pagina 3.
Obedire non tenetur ſubditus Superiori ſuo,ſi hic ſuam voluntatem expreſsè, vel interpretatiuè non manifeſtat, ibid. p.4
In omni obedientia aliquæ conditiones intelligendæ ſunt, ibid. capite 12. pagina 30. & ſequentibus.
Non eſt contra obedientiæ votum proponere cauſas, quare obedire non poſſimus, ibid. c. 14. pag.34
Sed ſi propoſitis cauſis adhuc Superior perſiſtat in ſua voluntate, obedire tenemur, ibidem.
Modo tamen id quod præcipitur, non ſit vel impoſſibile, vel contra Dei legem, &c. ibidem.
Obedientiæ motiua, ibid. c.32. p.136
Obedientiæ effectus. ibid.
Obedientiæ laudes, ibid. p.137

Oblatio.

Oblatio quid ſit, t.1.n.125. p.270
Ex quibus cauſis debeatur, ibid.n.126
Redditio eius ſub mortali obligat, ibidem, numero 127
Oblationem facere prætermittens in Miſſa ſine ſcandalo non peccat,ibid.n.128. p.271
Oblationes ſoluere recuſans poteſt puniri, ibidem.
Oblationes tripliciter recipiuntur à Religioſis, ibid. num.130
Iiſque poſſunt trifariam vti,ibid.n.131

Oblatus.

Oblati qui ſe, & ſua Religioni obtulerunt, quibus priuilegiis fruantur, tom.1. numero 33. pag.386
Oblati noſtri ordinis ſunt teſtes idonei in quacumque cauſa, ſi ſint virtuoſi, tom. 2. numero 5. pag.496
Oblati in ordine noſtro repellendi ab accuſatione, ſeu teſtificatione contra Prælatos, tom.1.q.1.c.18. pag.46
An poſſint tranſire de vna Religione ad aliam, ibid. c.24. §.2. p.74
Oblati & laici an teneantur ſub mortale ad officium ſibi à Regula præſcriptum recitandum. ibid.
Oblati, aut laici Prælatis inſeruientes poſſunt Calices tangere, tom. 2. quæſtione 3. cap.8. num.4. pag.243
Oblatus, aut laicus ordines ſumens extra obedientiam Prælatorum, omni honore Clericali priuatur, & ad primum ſtatum redire cogitur, t.2. q.3. c.7.0.27. p.242
Oblati habentes breue Apoſtolicum tranſeundi ad ſtatum Clericorum, non poſſunt ordinari, neque tranſire abſque licentia Prælatorum,t. 3.lit.O.c.6. num.5. p.96

Obligare, Obligatio.

Obligatio duplex, tom. 3. litera Z. cap.3. num.6. pag.156
Obligari tripliciter quis poteſt, tom. 2.q.3. cap.5.n.2. pag.229
An Religioſus ex contracto inito abſque licentia Prælati obligetur,ibid.n.4. p.230
Obligare ſe poteſt Prælatus ſuis ſubditis, ibidem, num.9

Obſeruantia.

Obſeruantia quid ſit, tom.2. quæſt.2. cap.3. §.17. num.159. p.127

Occiſio.

Occiſio quomodo poſſit reſeruari in Religionibus, t.2.q 3.c.2.n.58. p.216

Occultum.

Occultum quid ſignificet, tom. 1. numero 42. pagina 196

Oculus.

Oculus eſt principium fornicationis, t.1. quæſt.3.c.2. pag.158

Oeconomus.

Oeconomus non deſinit eſſe æqualis diſtributor ex eo quod plus indigenti tribuat, t.1.q.1.c.5.n.8. pag.44

Officiales.

Officiales Papæ qui ſint, t.3. lit.Z. c.3.Append.4.n.1. pag.163
Officiales manuales, an & quomodo poſſint ad arbitrium Superiorum tolli, tom.2.q.1.cap.4.§.4. num.92. p.36
Officiales Conuentus in Ordine Minimorum quomodo poſſint fieri à Prælatis, tom. 1. §. 5. pagina 300

Officium.

Officij diuini omiſſio in choro Eccleſiarum Regularium, quale peccatum ſit, tom.2. quæſt.1.c.4.§.5. num. 124. p.40
Officium P. N. Franciſci celebrandi, & imaginem eius pingendi facultas conceditur, t.1. §.4. p.306. & ibid.§.3. p.357

Officium

Officium diuinum an poſſit dici mentaliter, t.1. n.4. pag.352
Ao poſſit dici Matutinum ſequentis diei antequam ſit omnino perſolutum officium præſentis diei, ibid.n.5
An in officiis diuinis celebrandis poſſint ſe Regulares conformare Eccleſiæ matricis, ibid.n.6.p.353 & ibid.n.56. p.398
Pro ſupplendis defectibus commiſſis in officio diuino habent Regulares aliqua priuilegia, ibid. n.7. pag.353
Officium diuinum recitantibus indulgentiæ conceduntur, ibid.n.8
Ab Officij diuini recitatione, quando excuſentur Regulares, ibid.n.9
Decretum Congregationis Rituum circa recitationem diuini Officij, ibid.n.36. p.398
Prædicatores infirmi, & alij poſſunt aliquo caſu ſupplere recitationem diuini Officij, recitando aliquos Pſalmos de licentia Superioris, ibid. n.57. pag.399
Infirmi cum ſola Medici licentia poſſunt abſtinere à recitatione diuini Officij. ibid.
Poteſt Prælatus Regularis præcipere fratribus imperitis, qui non valent cum aliis officium recitare, vt ab illo recitando abſtineant, & loco illius dicant officium laicorum, ibid.n.58
Officia mortuorum non poſſunt Parochi in Eccleſiis Regularium facere, contra illorum voluntatem, t.2. §.27. p.292
Officia diuina canere non poſſunt Minimi, ſed recitare, t.1 §.3.p.282.& ibid.n.2. p.283
Officiorum nomine quid intelligatur, t.1. num.97. pag.266

Opera.

Opera bona noſtra duobus modis poſſum aliis applicare, t.2.q.3.c.6.n.2. p.234
Quæ ſit differentia inter participantes per modum meriti, ac per modum ſatisfactionis, ibid. num.3
Ex operibus aliorum poteſt quis duobus modis mereri, ibid.n.6. p.235
Opera ſatisfactoria ſubditi an poſſit Prælatus applicare abſque operantis voluntate, & quid de operibus meritoriis, t.2.q.3.c.6.n.3. p.234
Operum bonorum applicatio ad vlterius ſatisfactionem tripliciter fieri poteſt, ibid.n.7. p.235

Opinio.

Opinio quæ potiùs eligenda, tom.1. num.16. pag 368

Oraculum.

Oracula viuæ vocis etiam à Cardinalibus ſubſcripta reuocantur, tom.2. Conſtit.18. Vrbani VIII. pag.519
De quibus oraculis intelligatur, ibidem, num.1. pag.250
Indulgentiæ non comprehenduntur ſub iſta reuocatione. ibid.
Neque oracula communicantia aliquod priuilegium iam per Apoſtolicum diploma conceſſum, ibid.n.2
Neque oracula declarantia aliquod priuilegium, ibid.n.3
Neque ea quæ iam ſortita ſunt effectum, ibid. num.4

Orare.

Orandum eſt pro defunctis decedentibus poſt receptam abſolutionem generalem, t.3.lit.A.c.6.n.12. pag.6
Orari pro eo qui in excommunicatione mortuus eſt, quomodo poſſit, ibid.c.2.n.2. p.2

Oratio.

Oratio Mentalis eſt vnicum Prælatorum ſolatium, t.2.q.3.c.9.n.6. p.244
Oratio Mentalis an poſſit à Superiore præcipi, t.1. q.1.c.6. p.11
Orationes ſpecialiter oblatas plus prodeſſe quàm communes, de fide eſt, tom.2. quæſt.3.cap.6.n.6. pag.235
Orationes multorum ſimul coniunctorum plures faciendæ, quàm ſingulorum, t.3.lit.C.c.3. p.16

Ordinare.

Ordinare poſſunt Epiſcopi Regulares abſque examine, fidendo atteſtationi Prælatorum eorum, tom.2. q.3.c.7.n.3. p.258
Prælati differentes mittere ſubditos ad ordines vſque ad tempus, quo Diœceſanus ordinationes non celebrat, vt poſſit mittere ad quoſcumque, an peccent, ibid.n.5
Epiſcopi tenentur ſtare atteſtationi Prælatorum Regularium, quod Diœceſanus ordinationes non celebrat, ibid. n.5
An mittens ad Ordines ſumendos ad alienum Epiſcopum, effectu non ſequuto in pœnas incidat.ibid. num.6
Ad effectum tantum Ordinum ſumendorum, an poſſint Prælati aliquem localem conſtituere, ibid. num.7
An teneantur Regulares Ordines ſumere ab alieno Epiſcopo celebrante Ordinationes in locis, in quibus habitant, de Epiſcopi Diœceſani licentia, ibid.n.8.
Diſpenſare Regulares ſuper interſtitiis ad Epiſcopum ſpectat, ibidem, numero 9. pagina 239
Vtilitas aut neceſſitas Eccleſiæ ad effectum talis diſpenſationis, quando adeſſe cenſeatur, ibid. num.10
Extra tempora nullus Regularis ordinari poteſt, ibid.n.11
Ordinari poſſunt Regulares in Indiis extra tempora, tom. 3. litera O, capite 6. numero 2. pagina 95
Forma dimiſſoriarum ad Ordines, ibid. cap. 5. & 6.
Quantum durent iſtæ dimiſſoriæ, ibid. cap.6.n.3. pag.96
Morte concedentis phyſicè, vel moraliter, in ordine noſtro expirant, ibid.n.4
Priuati voce actiua, vel paſſiua ordinari non poſſunt, ibid.n.6. p.97
Ordinari non poſſunt corpore vitiati, quinam tales ſint declarare ad Prælatos concedentes dimiſſorias ſpectat, t.2.q.2.c.4.n.24. p 138
Ordinari poteſt nouitius habens requiſitas, ibid. q.3. c.1.§.3.n.121. p.186
A quo Epiſcopo, ibid.n.122. p.187
Ordinari poteſt Regularis, qui benè legit, & cantat, etiamſi linguam Latinam non calleat, ibid.q.3.c.7. num.26. p.245
Ordinatus per ſaltum, quas pœnas incurrat, & quis poſſit eum abſoluere, ibid.n.13. p.240
Qui dubitat an primam tonſuram receperit, non tenetur eam repetere, ibid.n.15
Dare literas dimiſſorias ad Ordines, ad Prælatos Regulares ſpectat, ibid.n.16
Ordinatus ſine dictis literis, quas pœnas incurrat, ibid.n.17
An Prælatus gratis poſſit dictas literas denegare ſubdito, ibid.n.19 p.241
Ordinari non poſſunt Regulares non profeſſi, tom.1. num.37. p.210
Ordinari poſſunt Religioſi Societatis IESV extra tempora

tempora in tribus dominicis, vel feſtis ad ſacros etiam Presbyteratus ordines, ibid.n.38
Ordioari poteſt etiam ad Presbyteratum Regularis, minùs literatus, modò ſciat legere, & cantare in choro, cum aliis, ibid.n.25. p.348

Ordinarius.

Ordinarij iuriſdictio latè eſt interpretanda, t.2. n.25. pag.495

Ordinationes.

Ordinationes plurimas pro Regularium reformatione, vide t.2.§.18. p.392
Ordinationes pro nouitiorum educatione, ibid. §.79. pag.397

Ordinatus.

Ordinatus ordine Presbyteratus ante tempus non fit irregularis, exercens actus ſolis Sacerdotibus conuenientes, t.1. n.24. p.241
Ordinatus ante tempus non fit irregularis exercens ordines ritè ſuſceptos, ibid.o.25
Ordnatus ante tempua ad Sacerdotium fit irregularis, ſi dicat ſolemniter collectam in choro, ibid. num.26
Similiter ſi benedicat menſam. ibid.
Ordinatus ante tempus bona fide non incurrit pœnam ſuſpenſionis, ibid.n.27
Nec, etiamſi deinde mala fides adueniat, ibid. num.29
Peccat tamen quoties celebrat, ibid.n.30
Ordioatum ante tempus in foro conſcientiæ abſoluit Prælatus Regularis, ibid. oum.31. & ibid. n.34. pag.242
Et etiam ſuper Irregularitate diſpenſare poteſt, ſi celebrauerit. ibid.
Non ſolùm in malè ſuſce tis miniſtret, ſed etiam vt ad alioa promoueatur. ibid.
In foro autem contentioſo non poſſunt, ibid. num. 36
Excommunicationem, quam fert Epiſcopus, ne quis ad ordines accedat, niſi habilis, incurrunt etiam Regulares, ibidem, numero 39. pag.243
A qua tamen abſolnit Prælatus Regularis, ibid. num.40
Ab iſta autem excommunicatiooe ferenda abſtinere deberent Epiſcopi, ibid.n.41
Literas dimiſſorias ad Ordines Regularibus dat illorum Prælatus, ibid.n.23. p.258
Et valent etiam Prælato, vita, vel officio functo. ibid.
Sed non durant niſi ab vna ordinatione ad aliam, ibid.
Regulares Ordinandi ſolùm de Grammatica, & Doctrina examinari debent, ibidem, §. 12. pagina 343. *Et declarauit Sacra Congregatio tempore Sixti V. immò ipſe Sixtus, vt refert Rodriquez in ſuo Bullar. in viua vocis oraculo Gregorij XIII.*

Ordo.

Ordo Minimorum eximitur à Iuriſdictione Ordinariorum, t.1.§.7. p.203
Et ſententiæ contra talem exemptionem datæ, nullæ ſunt, ibid.§.10. p.204
Ordinea ſuſcipere à quocumque Epiſcopo poteraot Regulares, tom.1.§.6.p.251.& ibid.n.22.p.258.& t.2. §.9. p.290
Nunc non niſi à Diœceſano, tom. 1. num. 33. pag.209
Ipſo autem abſente, & concedente alij Epiſcopo ordinationes celebrare, non tenentur Regulares ab ipſo Ordines ſuſcipere, ibidem, numero 34
Et habitantes in locis nullius Diœceſis, tenentur recipere Ordines à viciniori, ibid. num. 36. pag.210
Ordinea ſuſcipiens aote determinatum tempus incurrit pœnam ſuſpenſionis ipſo facto, t.1. n.20. pag 240
Quæ ſuſpenſio, cum ad ætatem legitimam peruenerit, ceſſat, ibid.n.22
Ordinem Presbyteratus ſumens ante legitimam ætatem noo fit irregularis, eo quia cum Epiſcopo celebrat, ibid.n.23. p.241
Ordinem Presbyteratua olim Minimi anno 22. ſuæ ætatis ſumere poteraot, ibid.§.16. p.234
Ordinibus ſacris non inſignitus celebrans, aut confeſſiones audiens, degradari debet, & curiæ ſæculari tradi puniendus, etiamſi annum 25. non attigerit, modò 20. compleuerit, tom.2. Conſtit.6. Vrbani VIII. p.500
Ordines minores poſſunt ſuis ſubditis Abbates conferre, t.2.q.3.c.7.n.21. p.241
Etiam nouitiis, ibid.n.22
Non tamen ſibi non ſubditis, ibid.n.23. p.242
Ad ipſum verò Abbatem ſpectat ſuper interſtitiis diſpenſare, ibid.o.24
Superiores Mendicantium non poſſunt ordines conferre, ibid.n.25
Nullus Epiſcopus poteſt Regulares ordinare in propriis Regularium domibus, ibid.n.26
Ordines ſuſcipere noo poſſunt amentes, aut patientes morbum caducum, etiamſi ſint liberati, ibid. num.28
Ordines ſumere tenentur Regulares ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi ſunt locales, ibid.n.2. p.237

Otium.

Otium virium deteſtabiliſſimum, tom.1.q.1.c.28.§.4. pag.103
Eſt cauſa malarum tentationum, ibid. q.3. cap.2. pag.161
Clauſtralibus maximè perniciosum. ibid.

P

Pactum.

PActa, quæ non ſunt confirmata à Generali, vel Capitulo Generali, non valent, t.1.§.3.p.275.vide §.9.p.342.& o.8. p.276

Papa.

Papa poteſt concedere, vt pro voa Miſſa recipiantur plura ſtipendia, t.1.n.1. p.336
Papa eſt omoium Religionum proprius generalis, t.1. oum.9. p.191
Papa qoando dicatur Canooicè intrare in Papatum, t.1.n.4. p.373
Si conferat alicui beneficiom manuale, quod conſueuerit prouideri per Abbatem, ſi ille delictum committat, poterit ab Abbate priuari, t.2. n.70. pag.465
Si concedat alicui Religioſo priuilegium, an & quando poſſit illud à Prælato reuocari, ibid.n.71
Quando eligit Generalem, v. g. iure deuolutionis, vel motu proprio electus ſubiacet omnibus legibus, quibus ſubiacent alij Generales, ibid.n.72
Si ſimpliciter diuidat, vel voiat, vel erigat aliquam Prouinciam, an poſſit Capitulum generale de illa aliter diſponere, ibid.n.73
Papæ decreta quomodo interpretanda, ibid. num.91. pag.467
Papa poteſt vota Regularium irritare, oon tamen vota ſæcularium, t.2.q.3.c.3.p.26. p.224
Eſt pater Regularium iure potiori quàm aliorum Clericorum, ſeu Chriſtianorum. ibid.
Tenetur magis fauere Regularibus quàm aliis. ibid.

Religioſus creatus in Papam, an poſſit conſentire inuito Prælato, ibid. quæſt. 3. cap. 4. num. 9. pag. 226

Paralyticus.

Paralytici non poſſunt eligi ad dignitates, t. 2. q. 2. c. 4. num. 11. p. 137

Parochus.

Parochus an poſſit in Correctorem eligi, t. 2. q. 1. c. 7. num. 30. p. 61

Parochus Regularis approbatus ab Epiſcopo ad curam animarum non poteſt à ſucceſſore examinari, niſi examinentur etiam alij Parochi, t. 3. lit. C. c. 13. num. 1. p. 25

Parochus poteſt concedere licentiam viro docto, vt duabus, aut tribus vicibus in ſua Eccleſia prædicet, t. 1. q. 1. c. 22. p. 67

Parochi non poſſunt facere officia defunctorum, qui deferuntur ad Eccleſias Mendicantium ipſis inuitis, t. 1. n. 19. p. 384

Parochi qui nolunt leuare corpora defunctorum, niſi tot vocentur Clerici, quot Regulares, vide verbo, *Statutum*. Parochi, qui plus exigunt ab his, qui volunt ſepeliri in Eccleſiis Regularium, quàm ſi ſepeliantur in aliis, ſunt excommunicati, ibid. n. 8. pag. 389

Parochos aſſignare, qui abſque approbatione Epiſcopi poſſint confeſſiones audire, non poſſunt Prælati Regulares, ibid. n. 21. p. 392

Parochus Regularis approbatus ab Epiſcopo, ſi amoueatur à ſuo Prælato, poterit confeſſiones audire, & ſi deinde reſtituatur, non indigebit noua Epiſcopi approbatione, ibid. n. 22

Poteſt dictus Parochus Regularis ſuas oues confratri commendare, non tamen vt eas in confeſſione audiat abſque approbatione Epiſcopi, ibid. num. 23

Parochi non poſſunt cogere hæredes defunctorum, vt faciant celebrare Miſſas in ſuis Eccleſiis Parochialibus, t. 2. Conſt. 20. Vrbani VIII. p. 521

Participatio.

Participationum forma, t. 3. lit. P. c. 1. p. 97

Paruificentia.

Paruificentia quid & quale peccatum, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 19. n. 190. p. 123

Paruitas Materiæ.

Paruitas materiæ excuſat à mortali, t. 1. q. 1. c. 5. p. 5. & ibid. §. 4. p. 9

Paſcha.

Paſcharis nomine quid intelligatur, quando dicitur, quod quilibet tenetur ſemel in anno in Paſchate Euchariſtiam ſumere, t. 1. n. 82. p. 247

Pater.

Pater ſpiritualis ſollicitus multùm prodeſt ad caſtitatem ſeruandam, t. 1. q. 3. c. 2. p. 158

Patientia.

Patientia quid, eius laudes, Prælatis in primis neceſſaria, tom. 2. quæſtione 2. cap. 3. §. 19. num. 191. pag. 123

Quomodo contra ipſam peccetur. ibid.

SS. Patroni.

SS. Patroni Ciuitatum quomodo eligendi à Populis, t. 2. Conſt. 21. Vrbani VIII. p. 522

Pauperes.

Pauperes Mendicantes non permittuntur in Eccleſiis eleemoſynas petere, t. 1. n. 2. p. 276

Paupertas.

Paupertas Religioſa quid ſit, t. 1. q. 2. c. 1. p. 137

Paupertas Religioni neceſſaria. ibid.

De eſſentia paupertatis quæ ſint, ibid. c. 2. p. 138

Paupertati Religioſæ quinque obſtant, ibid. §. 2. p. 141

Paupertatis indicia, ibid. c. 3. p. 154

Effectus, ibid. p. 153. Laudes, ibid.

Pax.

Pax quotuplex, tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 3. n. 17. pag. 94

Eius laudes, ibid. n. 18

Deploranda loca in quibus non eſt, ibid. num. 19. pag. 95

Quomodo reſtituenda in Religionibus, ibid. n. 21. pag. 96

Quomodo conſeruanda, ibid. n. 22

Ad pacem poſſunt Prælati Regulares diſſidentes cenſuris cogere, ibid.

Pacem dare quis teneatur pro iniuria facta à Monacho, tom. 2. quæſt. 3. cap. 1. §. 4. numero 126. pag. 187

Peccare.

Peccare ex contemptu quid ſit, tom. 1. q. 1. c. 5. §. 1. pag. 7

Peccare ex contemptu in quacunque re leui, eſt mortale, ibid.

Peccare poteſt Religioſus contra ſtatuta ad nullam culpam obligantia quatuor modis, ibid. q. 1. c. 5. §. 2. pag. 8

Peccatum.

Peccata extra Sacramentum pœnitentiæ non remittuntur, tom. 3. lit. A. c. 6. n. 10. p. 6

Peccati nomine venit aliquando pœna. ibid.

Peccata contra bonum commune, quæ, t. 3. lit. D. c. 2. num. 2. p. 37

Quæ differentia ſit quoad denuntiationem inter peccata contra bonum commune, & ſolius committentis, ibid. n. 3. p. 38

Peccata carnis an ſint contra bonum commune, ibid num. 4

Peccata in damnum communitatis, & in damnum tertij, quæ ſint, tom. 1. q. 1. c. 16. §. 2. p. 40

Peccatum occultum poteſt dici tripliciter, tom. 1. q. 1. cap. 16. p. 36

Peccatum publicum quando dicatur, ibid. §. 2. p. 39

Peculium.

Peculium quid ſit, tom. 1. q. 2. c. 2. p. 138

Peculij nomine quid intelligatur, ibid.

Peculium quatenus includit bona mobilia poſſunt habere Religioſi, ibid.

Peculium Religioſorum triplex, ibid.

Peculium prout includit res immobiles, ſeu aliquos annuos cenſus poſſunt habere Regulares de licentia Prælati, ibid. §. 1. p. 139

Peculium expendendum in vſus illicitos non poteſt ſubdito à Prælato concedi, ibid.

Bene tamen in vſus licitos, licèt indeterminatos, ibid.

Peculium conceſſum Religioſo debet eſſe moderatum, ibid.

Qualiter poſſint excuſari Religioſi habentes ampliſſimos redditus, ibid.

Peculij concedendi, quæ ſit iuſta cauſa, ibid. §. 2, pag. 141

Peculij retinendi licentia an ſit ſemper à ſubſequentibus Superioribus impetranda, ibid. p. 142.

Penſio.

Penſio quid ſit, tom. 1. n. 136. p. 271

Percuſſio.

Percuſſio triplex, grauis, mediocris, & leuis, t. 2. q. 3. cap. 2. n. 58. p. 216

Quando iuuenes iocando ſe etiam cholericè percutiunt, non ſunt excommunicati, ibid. n. 59

Quando duo Religioſi inuicem ſe percutiunt, ſed vnus eorum prouocauit, non ſunt ambo declarandi excommunicati, ſed ſolùm qui prouocauit, ibid. n. 60

Nec item eſt excommunicatus percutiens ſibi iniuriantem, nec item ſæcularis percutiens monachum

ſibi, vel ſuis iniuriantem, ibid.
Percutiendi Clericum voluntatem habens, ſi Laicum percutiat, non eſt excommunicatus, ibid.q.3. cap. 4. n. 20. p.226

Permutatio.

Permutatio rerum ſpiritualium an ſit Symonis, t. 3. lit. E. cap. 7. n. 9. p.46

Perpetuum.

Perpetuum quomodo dicatur in iure, t.3. lit.C. cap.13. ad 2. p.26

Perſeuerantia.

Perſeuerantia quid, tom.2.q.2.cap.3.§.19.num.192. p. 124
Quomodo contra eam peccetur, ibid. n. 193

Perſonatus.

Perſonatus nomine qoid intelligatur, t.1.0.97.p.266 & tom,2. n. 8. p.365

Pertinacia.

Pertinacia qoid, & quale peccatom, t.2.q.2.c.3.§.19. num. 193. p.124

Peſtis.

Peſtis tempore Superior Conuentus fugere non poteſt deſerto Conuentu, t.1.q.1.c.11.p.29.& t.2.q.1. cap. 7.n.16. p.59
Niſi neceſſitati ſpirituali, & corporali ſubditorum prouidiſſet, ibidem tom. 1. quæſt. 1. cap.11. pag. 29
Peſte infectis Religioſis inſeruire iuſſus Regularis obedire tenetur, ibid.
Exteris peſte infectis iuſſus inſeruire Religioſus, obedire non tenetur, ibid.
Excepto tamen caſu neceſſitatis, ibid.
Religioſi, qui ſpecialiter ſe obligant ad ſeruiendom infirmis tempore peſtis fugere non poſſunt, ibid.
Peſtis tempore poſſunt Fratres Minimi comedere carnes, ſiue peſtis proueniat ab infectione aëris, ſiue à contactu, tom. 2. n. 61. p.463
Peſtis tempore tenentur mendicantes Sacramenta fidelibus miniſtrare, & ſubditi tenentur ſuis Superioribus id præcipientibus obedire, ibid. n. 62
Intellige tamen defectu Parochorum, ibidem numero 63
Item tenetur Prælatus mittere ſuos ſubditos ad loca Dioeceſis vicina peſte infecta pro dicta adminiſtratione, ibid. n. 64
Prudentia vti debet Prælatus in iſtis miſſionibus, ibid. num. 65
Prælatus an teneatur inuiſere ſubditum peſte infectum cum periculo vitæ, ibid.
Subditus recuſans obedire Prælato in ſupradictis caſibus, poteſt violentia cogi, ibid.
De his qui decedunt inſeruiendo peſte infectis facit commemorationem Eccleſia, tanquam de Martyribus, ibid.
Peſtis tempore tranſacto decreuit Vrban. VIII. quod in ſtatu Mediolanenſi Regulares habitum nouitiis non tribuerent, ibid. p.464

Pietas.

Pietas quid ſit, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 17. oom.158. pag. 117

Podagra.

Podagra quomodo ſanari poſſit, tom. 2.q.2.c.3.§.21. num. 218. p.129
Vnde proueniat, qui ſancti eâ laborarint, ibid.
Morbus hæreditarius eſt, ibid.
Contra illam nil valet lapis Philoſophorum Alchimiſtarum, ibid.
Ea laborantes, quomodo excludantur à dignitatibus, ibidem quæſt. 2. capite 4. numero 10. pagina 137

Pœna.

Pœnæ infligendæ Regularibus deſumendæ ſunt ex ſtatutis Religionis, tom. 3. lit. S. cap. 3. num. 5. p. 131
Pœna quomodo infligi poſſit aliquando ſine culpa, tom. 1. q. 1. c. 5. p.6
Pœna priuationis non obligat in conſcientia, t.1.n.19. p. 285. *Pro quo facit optimus textus in C. de homic. in 6. fine.*
Pœna ſuſpenſionis, & excommunicationis incurritur ipſo facto, tom. 1. n. 20. p.285

Pœnitentia.

Pœnitentiæ ſalutares, quæ, tom. 2. numero 30. pagina 351

Pollutio.

Pollutio voluntaria, an poſſit reſeruari, t.2.q.3.cap.2. num. 16. p.215

Pontifex.

Pontifex poteſt cogere Regularem ad acceptandum Epiſcopatum, tom. 1. quæſt. 1. capite 10. pagina 28
Non poteſt præcipere Religioſis aliquid, quod ſit ſimpliciter ſupra ipſorom regulas, ibid.q.1.c.8.§.1. pag. 17
Poteſt ſubiicere Religioſos quoſcunque viſitandos Religioſis alterius profeſſionis, ibid. q.1.c.18.§.2. pag. 47
Pontifex in ſuis conſtitutionibus nunquam intendit derogare ſtatutis particularium locorum, niſi expreſsè deroget, tom.1.q.1.c.21.p.61.& ibid.cap.27. pag. 92
An teneatur ad dignitates Eccleſiaſticas digniores eligere, ibid. q. 1. c. 31. §. 4. p.122
Quando ſtatuit aliquid ex motu proprio, ſeu de plenitudine poteſtatis, non ſe alligat ſacris canonibus, ibid. q. 2. c. 2. §. 11. p.152
Quæ ſit differentia inter motom propriom, & alia ſtatuta, ibid.

Portio.

Portio Canonica non ſoluitur à Regularibus, tom.1. n.73. p.263
Quid ſit Portio Canonica, ibid.

Poſſeſſio.

Poſſeſſio quid ſit, tom. 1. quæſt. 2. capite 2. pagina 138

Poteſtas.

Poteſtas Monaſterij tota eſt apud Prælatum, & dicit triplicem Iuriſdictionem, tom. 2. quæſt.1.c.5.n.4. pag. 43

Præcedentia.

Præcedentia inter Regulares, quomodo ſit conſtituenda, tom. 1. n. 27. p.378
Quomodo ea intelligatur inter Religioſos eiuſdem Religionis, ibid. n. 28
Præcedentiæ declaratio inter Regulares diuerſarum Religionum, tom. 2. p.418

Præcedere.

Pręcedendi ius in Religione S. Franciſci de Obſeruantia quibuſnam competat, tom. 2. §. 1. p.413
Præcedere debent Laici Capucinorum ex Congreg. decreto, vbique nouitios Clericos, tom. 2. §. 1. pag. 410

Præceptum.

Præceptum quod eſt obiectum obedientiæ, ſemper obligat ad aliquam culpam, tom. 2. quæſt. 1. c. 4. pag. 3

Præcipere.

Præcipere ſecundum, ſupra, contra, præter, infra regulam, quid ſit, tom. 1. q. 1. c. 8. p.15
Et in quibus ex dictis modis teneatur ſubditus obedire Prælato, & in quibus non, ibidem & ſeq.

Præcipitatio.

Præcipitatio quid, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 12. n. 114. p. 110

Quando ſit peccatum mortale, ibid. n. 118

Prædicare.

Prædicare non poſſunt Regulares ſine Prælati licentia, tom. 1. q. 1. c. 22. p. 66

Contra facientes excommunicantur, ibid. p. 67

Prædicandi dantes licentiam Prælati ſubditis non idoneis peccant mortaliter, ibid.

Prædicationis tempore Prædicatores conuiuia non frequentent, ibid.

Nec multùm ſe in audiendis confeſſionibus occupent, ibid.

Prædicare vt poſſint Regulares in Eccleſiis ſui Ordinis quid requiratur, ibid.

Et quid ad hoc vt prædicare poſſint in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non ſunt, ibid.

Regulares ſemel admiſſi ab Epiſcopis in Prædicatores, cùm iter terra, aut mari agunt, poſſunt vbique non contradicentibus Parochis prædicare, ibid.

Regularis prædicans in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non ſunt abſque licentia Epiſcopi, non poteſt ab eodem puniri, ibid. & ſeq.

Regularis ſemel approbatus ab Epiſcopo ad prædicandum non poteſt ab eo abſque rationabili cauſa ſuſpendi, ibid. n. 68

Neque poteſt ab eodem Epiſcopo cogi, vt iterum præſentetur, & examinetur, ibid.

Regulares quomodo poſſint prædicare contradicente Epiſcopo, ibid.

Prædicare poſſunt Diaconi Regulares de licentia ſuorum Prælatorum, tom. 1. q. 1. c. 22. p. 68

Imò & Clerici minoribus ordinati, ibid.

Regularis ſuſpenſus ab officio prædicandi, ſi prædicat, non fit irregularis, ibid.

Prædicare poſſunt in ſuis Eccleſiis ad libitum ſuum mendicantes, tom. 2. §. 3. p. 289

Sed vide ibid. n. 7. p. 294 & §. 8. p. 353

Prædicare in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non ſunt, non poſſunt Regulares, ſine licentia Ordinarij, in Eccleſiis verò ſui Ordinis ſine benedictione petita ſaltem, licet non obtenta, t. 1. n. 20. & 21. p. 207. & ibid. n. 9. p. 374. *Faciunt Capit. Omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & rem. ibi, Poſtulet, & obtineat, & cap. ſuper Cathedram, §. in Eccleſiis Extrau. de ſepulch. quando enim licentia debet obtineri, expreſſè ponitur verbum, obtinere, vel aliud æquiualens*, alioquin poſſunt puniri, ibidem numero 21. p. 207

Immo etiam poſſunt contradicente & prohibente Epiſcopo, ibid. n. 9. p. 374

An dictam benedictionem teneantur Regulares perſonaliter recipere, ibid. n. 11. p. 375

Quid ſi Epiſcopus ſe abſentet, vel dare nolit, aut diſtrahat, ibid. n. 12. & 13

Prædicatores.

Prædicatores Ordinis Minimorum de Obſeruantia eleemoſynas in concionando acquiſitas, ſuis Prouincialibus tenentur ſignificare, tom. 2. §. 4. pagina 431

Prædicatores, ſeu Dominicani, cœteris mendicantibus præferuntur, & quare, tom. 2. n. 2. pag. 273

Prædicatores Regulares non poſſunt examinari ab Epiſcopis, tom. 2. n. 10. p. 374

Aſſignare prædicatorem in quacunque Eccleſia poteſt Epiſcopus, ibid. n. 14. p. 375

Cuius expenſis conducendus ſit Prædicator, ibid.

Parochus ſi nolit vt prædicetur aliquo feſto in ſua Eccleſia, velit autem poteſtas ſæcularis, cui obediendum, ibid. n. 15

Apoſtatæ & fugitiui non ſunt admittendi ad prædicandum, ibid. n. 16.

Prædicatores Regulares à ſuis Prælatis approbati, ab iiſdem poſſunt reprobari, & ſuſpendi ex rationabili cauſa, t. 1. q. 1. c. 22. p. 68

Circa Prædicatores quæ diſpoſuerit Concil. Trid. ibid.

Prædicatorem inſtituendi forma, tom. 3. lit. P. cap. 2. pag. 97

Eadem ad inſtantiam alicuius Prælati, ibid. cap. 3. pag. 98

Eadem quando Ciuitas prædicatorem petit in ſpecie, ibid. c. 4

Eadem quando Prælatus vult ſe excuſare, quod non poteſt Prædicatorem mittere, ibid. c. 5

Eadem conceſſa à Generali generaliter, ibid. cap. 6. pag. 99

Prædicatores, & Lectores an teneantur ieiunare, t. 3. lit. P. c. 6. n. 2. ibid.

Prædicatores, & Lectores legentes in peccato mortali, an peccent, ibid. n. 4

Regulares etiam ante Ordines ſacros poſſunt prædicare, ibid. n. 3

Prælatia.

Prælatiæ munus importabile, tom. 2. quæſt. 2. c. 7. n. 1. pag. 164

Prælatiæ onus quàm arduum, ibid. q. 3. cap. 9. num. 6. pag. 244

Prælatura.

Prælaturas quis appetat, tom. 1. quæſt. 1. c. 6. num. 3. pag. 55

Quando peccatum ſit Prælaturas appetere, ibid. num. 4

Prælaturas procurare mortale eſt, ibid. num. 10. pag. 56

Tribus modis procurantur, ibid. n. 11

Prælatus.

Prælati quomodo ſuam voluntatem expreſſè, & quomodo interpretatiuè manifeſtent, tom. 1. quæſt. 1. cap. 4. p. 3

Prælati Eccleſiaſtici quotuplices ſint, t. 2. q. 1. c. 4. §. 4. num. 70. p. 32

Prælati Regulares quotuplices ſint. ibid.

Prælati nomen dupliciter ſumitur, ibid. n. 71

Prælati conſtituuntur in commodum ſubditorum, ibid. q. 1. c. 7. n. 2. p. 57

Debent ſecundùm rationem dominari, ibid. n. 6. pag. 58

Tenentur procurare bonum ſpirituale, & temporale ſuorum ſubditorum in communi, & in particulari, ibid. n. 13. p. 59

Et pluſquam proprium, ibid. n. 14

Prælati Regulares poſſunt ſuos ſubditos ad eorum beneplacitum propter occulta delicta ſuſpendere ibid. q. 1. c. 8. n. 18. p. 65

Prælati mundana negotia fugiant, ibid. q. 3. c. 5. n. 32. p. 234

Monentur vt materiæ iudiciorum ſtudeant, ibid. quæſt. 4. p. 245

Prælatus ſimpliciter mandans fieri aliquid, non obligat, niſi eo modo, quo ſtatuta Regulæ, t. 1. q. 1. c. 5. §. 4. p. 9

Quomodo ſit dicendus Prælatus velle obligare ſub mortali, ibid.

Prælatus quomodo opera ſubditorum poſſit in ſatisfactionem alterius applicare, ibid. cap. 6. §. vn. p. 12

Et an ſubditis ipſis indigentibus, & inuitis, ibid.

Prælatus non poteſt hoc pacto præcipere: *Præcipio tibi hoc, non obſtante quocumque ſcandalo*, t. 1. q. 1. cap. 7. p. 14

In multis caſibus licitè iniuſtè præcipere poteſt, ibid. & ſeq.

Non poteſt à me tollere res meas, vt ſibi attribuat vel alio diſtrahat, ibid.
Non poteſt reformare vnum Monachum, non reformatis aliis, ibid.
Si licitum iniuſtè præcipiat ſub pœna excommunicationis, & de facto ſubditum excommunicet, quid faciendum, ibid. p.15
Si præcipiat alicui rem iniuſtam coram Communitate, tenetur ſubditus tacere ſub mortali, ibid.
Tenetur etiam tacere, qui talem ſubditum vellet adiuuare, dicendo præceptum eſſe iniuſtum, ibid.
Non tenetur tamen ſi id præciperet Prælatus in ſecreto, nec iuſſus, nec amicus, qui vellet ipſum adiuuare, ibid.
Prælatis diuerſa præcipientibus, quomodo obedire teneatur ſubditos, ibid. §. vnic.
Prælatus ſiue Generalis, ſiue Prouincialis poteſt per ſe ipſum regulam iam collàpſam reformare, t.1.q.1. cap. 8. §. 3. p.18
Limitatur tamen in tribus caſibus, ibid.
Prælatus non eſt Dominus ſed diſpenſator, ibid. §. 5. pag. 19
An poſſit facultates, & immunitates in regula conceſſas ſubditis coarctare, ibid. §. 6. p.22
Non poteſt regulariter præcipere ſubdito, vt mortis periculo ſe exponat, ibid. c. 9. p.23
Secreto monitus tanquam Pater, non poteſt reum punire, nec iuridicè interrogare, ibidem cap. 16. pag. 37
Prælatus Regularis in multis caſibus poteſt deponi, tom. 1. q. 1. c. 18. p.45
Prælati Regularium quando teneantur in iudiciis omnes apices iuris ſeruare, ibid. cap. 20. p. 55. & ſeq.
Prælati dantes licentiam ſuis ſubditis exeundi è Conuentu, abſque vtilitate, vel neceſſitate ſemper peccant, ibid. cap. 23. p.69
Prælatus in Ordine noſtro, an poſſit abſque conſenſu Conuentus nouitium ad profeſſionem recipere, tom. 1. q. 1. c. 26. §. 2. p.89
Quid ſi nolit Prælatus ex odio conſentire, vt nouitius poſſit profiteri, ibid. p.90
An poſſit Prælatus contra voluntatem Capituli localis nouitium ad profeſſionem recipere, ibid.
Prælatus excommunicatus notorius, & denunciatus, an poſſit nouitium ad profeſſionem recipere, ibid. pag. 91
Quid, ſi ſit ſuſpenſus, ibid.
Prælatus Regularis quomodo moneat Epiſcopum de punitione Religioſi, qui cum ſcandalo deliquit, tom. 3. lit. P, c. 7. p.99
Prælatus non poteſt pœnas à lege taxatas minuere, abſque iuſta cauſa, tom. 3. lit. P, cap. 16. num. 8. pag. 113
Quæ ſint dictæ cauſæ iuſtæ, ibid.
Vna ſunt merita delinquentis, ibid.
Et hoc intellige, etiamſi lex prohibeat pœnas minuere, ibid. n. 9
Poteſt etiam Prælatus pœnas augere, ibidem numero 10
Non licet apud Prælatum intercedere, vt pœnam à lege taxatam minuat, ibid. n. 11. p.114
Poſt latam ſententiam non poteſt Iudex pœnam minuere, ibid. n. 12
Prælatus ſciens aliquem eſſe innocentem, licèt aliàs probetur nocens, non poteſt illum damnare, ibid. num. 13
Prælatus, per quem Communitas non ſeruatur, non eſt in officio ſuſtinendus, ibid. lit. Z. cap. 3. n 19. pag. 159
Prælatis bonis Deus multa bona tribuit, & in hac vita, & in futura, tom. 2. q. 2. c. 7. n. 5. p.165
Prælatorum negligentium tres ſpecies, ibid. q. 2. c. 3. num. 48. p.100
Prælatorum miſeria deploratur, ibid. q. 3. c. 9. num. 6. p. 244
Prælatorum omnia familiaritas vitanda, ibid. quæſt. 4. cap. vnic. n. 1. p.141
Prælatorum munia ſex, ibid. q. 2. c. 7. n. 3. p.164
Prælatos Religionis debere eſſe eiuſdem Religionis, eſt eſſentiale Religioni, ibid. q. 1. c. 5. §. 2. num. 66. pag. 54
Prælatis Religioſorum debetur honor & reuerentia, tom. 1. q. 1. c. 28. p.95
A ſuis ſubditis quidem ex debito legali, ibidem, pagina 96
Etiamſi mali ſint, ibid.
Quibus modis exhibeatur iſte honor Prælatis, ibid.
Qui omittit hoc debitum ſoluere Prælatis, quomodo peccet mortaliter, ibid.
Quomodo caſtigentur à Deo, qui hoc debitum ſoluere Prælatis contemnunt, ibid. p.97
Prælati debent etiam ſuos ſubditos honorare, ibidem
Sed ſi nolint ſalutare ſubditos, an iſti teneantur nihilominus eos ſalutare, ibid.
Prælati ægrè ferre non debent corrigi, tom. 1. q. 1. cap. 28. §. 6. p.104
Prælatus, ſi quando eſt corrigendus, corrigi debet à perſonis grauibus, & quomodo, ibid.
Prælatorum defectus tenentur tolerare ſubditi, ibid. §. 5. p.103
Ipſorum vitia an corrigere debeat ſubditus, ibidem §. 6. p.104
Prælati Religioſorum quas eleemoſynas facere poſſint, tom. 1. q. 2. c. 2. §. 8. p.146
Prælatorum duritia obſtat ſanctæ paupertati, ibidem §. 2. p.145
Prælatus non miniſtrans neceſſaria ſubditis, mortaliter peccat, ibid.
Prælato vitioſo tenetur ſubditus obedire, t. 1. q. 1. c. 28. §. 8. p.105
Prælato exiſtenti in peccato mortali notorio an ſit obediendum, ibid. p.106
Prælato accuſato de aliquo delicto an ſit obediendum, ibid.
Prælatum percutiens ſubditus, quàm grauiter peccet, ibid. §. 7. p.105
A quonam poſſit abſolui, ibid.
Et quibus pœnis afficiatur, ibid.
Prælatus quando præcipit, nequis ſcribat ad Moniales ſub pœna excommunicationis, ſcribens, ſi literæ non perueniant, non incurrit, tom. 1. q. 2. c. 2. §. 10. pag. 150
Prælatos non ſibi plus tribuere debet, quàm aliis, t. 2. q. 1. c. 7. n. 8. pag. 58
Quæ ſit eius merces, ibid. n. 9
Poteſt communicare cum ſubditis excommunicatis non toleratis, ibid. quæſt. 1. cap. 4. §. 4. n. 83. pag. 34
Prælatus excommunicatus an ſit ſtatim priuatus officio, ibid. n. 84
Prælatus Superior, an & quomodo poſſit auferre poteſtatem à Prælato inferiori, ibid. §. 5. num. 122. pag. 39
Prælatus quæ ſubditis imperare debeat, ibid. q. 1. c. 5. num. 7. p. 43
Omnibus ſe amicum exhibeat, & æqualiter omnes quoad omnia tractet, ibid. n. 8
Quomodo tractare debeat ſenes, ibid. n. 9. p. 44
Sacerdotes iuuenes, ibid. 10
Clericos, ibid. n. 11
Nouitios, ibid. n. 12
Conuerſos ibid. n. 13. p.45
Infirmos, ibid. n. 14

Hoſpites, ibid. n. 15
Viros graues Dignitatibus, ibid. n. 16
Viros graues ſanctitate, ibid. n. 17
Habentes familiaritatem cum Principibus, ibidem num. 18
Quomodo tractare debeat cum ſenioribus in officio, ibid. n. 20. p. 46
Cum Bibliothecario, ibid. n. 21
Cum Magiſtro Nouitiorum, ibid. n. 22
Cum Lectoribus, ibid. n. 23
Cum Sacriſta, ibid. n. 24
Cum Sacriſta Socio, ibid. n. 25
Cum Procuratore, ibid. n. 26
Cum Clauigeris, ibid. n. 27. p. 47
Cum Diſpenſatore, ibid. n. 28
Cum Ianitore, ibid. n. 29
Cum Refectorario, ibid. n. 30
Cum Infirmario maiori, ibid. n. 31
Cum minori, ibid. n. 32
Cum Cellario, ibid. n. 33
Cum emptore, ibid. n. 34
Cum Quæſtuariis, ibid. n. 35
Prælatus tenetur neceſſaria abundanter ſuis ſubditis tribuere, t. 2. q. 1. c. 5. §. 1. n. 58. p. 52
Non per hoc tamen tenetur Conuentum ære alieno grauare. ibid.
Vbi etiam, quæ mala ex ære alieno proueniant, ibidem.
An ſi non tribuat, poſſit ſibi ſumere, ibid. num. 59. pag. 53
Prælatus an teneatur alere Religioſum ſenem inutilem, qui fuit iuuentute diſcolus, ibid. n. 60
Prælatus permittens paſſim violari regulas ad culpam ſolùm venialem obligantes, peccat mortaliter, ibid. num. 63
Tenetur ſub mortali docere, & corrigere ſubditos ibid. q. 1. c. 7. n. 15 p. 59
Poteſt aliquando diſſimulare peccata. ibid.
Tenetur vitam exponere pro bono ſpirituali ſubditorum, ibid. n. 16
Et pro corporali omnium ſubditorum, ibid. num. 17
Non tamen pro vita vnius, ibid. n. 18. p. 60
Prælatus, qui poſuit excommunicationem, ne luderetur chartis, an ludens eam incurrat, tom. 2. q. 1. c. 8. num. 25. p. 66
Prælatus per quæ conſtituatur in eſſe veri Prælati, ibid. q. 2. p. 66
Quam ætatem habere debeat, ibid. q. 2. c. 1. n. 19. pag. 71
Prælatus ad maiorem dignitatem eligendus debet eſſe in minori exercitatus, ibid. n. 7. p. 69
An eligendus in Prælatum debeat eſſe, ibid. n. 17. pag. 70
In ætate 25. annorum, alioquin electio eſt nulla, ibid. n. 21. p. 71
Si autem quis Sacerdotium ſuſciperet, in ætate 22. annorum, non poſſet Prælatiam recipere, ibid. n. 22
Prælatus regularis debet eſſe vir literatus, ibid. q. 2. c. 2. n. 27. p. 76
Et habere eam ſcientiam, quæ eſt neceſſaria pro regimine, quod habet, ibid. n. 11. p. 74
Qui eligit eum, qui dictam ſcientiam actu non habet, peccat mortaliter, ibid. n. 13. p. 75
Imo electio eſt ipſo iure nulla, ibid. n. 14
Quomodo id intelligatur, ibid. n. 15
Prælatus quomodo agat cum cholericis, melancholicis, &c. t. 2. q. 2. c. 2. §. 1. n. 46 p. 80
Prælatus multum dicens, & nihil faciens parum poteſt, ibid. q. 2. c. 3. §. 4. n. 48. p. 100
Lineas deferens continuè Prælatus in ordine Minimorum, mortaliter peccat, ibid. n. 54. p. 101
Item ſi turpia proferat verba, ibidem numero 55
Poteſt punire iniuriam, ſibi vt Prælato illatam; ibid. §. 11. n. 102. p. 108
Poteſt punire ſubditum, qui fictæ confeſſionis gratia ad eum accedens, illi iniurias dicit, ibid. numer. 105
Cum ſit nimis anxius in delictis ſubditorum conquirendis, ibid. §. 15. n. 145. p. 114
Tenetur curare, vt non ſolùm interius, ſed etiam exterius colatur Deus, ibidem §. 17. num. 157. pagina 116
Prælatus gerens veſtes magis pretioſas, quàm alij fratres, mortaliter peccat, tom. 2. quæſt. 2. c. 3. §. 24. num. 242. p. 135
Prælatus ad infirmitatem ſuperuenientem deponi non poteſt, ibidem capit. 4. numero 23. pagina 138
Prælatus bonus multa bona affert ſubditis, ibid. c. 7. num. 4. p. 165
Prælatus an poſſit eſſe procurator abſque alicuius licentia, ibidem, quæſtion. 3. cap. 5. num. 17. pagina 238
Prælati regulares poſſunt ſibi caſus reſeruare, tom. 1. num. 37. p. 195
Habent eandem auctoritatem in ſibi ſubditos, quàm Epiſcopi in ſuos, ibid. n. 46. p. 196. & t. 2. §. 3. pag. 303
Prælati regulares inſtante Epiſcopo tenentur punire ſubditos delinquentes cum ſcandalo, tom. 1. n. 68. pag. 214
Poſſunt abſoluere ſuos fratres etiam Nouitios, & ad eos diuertentes à caſibus & cenſuris generaliter latis, & ſuper irregularitatibus diſpenſare, ibid. §. 9. pag. 251
Exceptis quatuor, ibid. §. 29. p. 254
Et etiam à particulariter latis, ibidem num. 27. pag. 259
Imò nominatim excommunicatos, ibidem numero 28
Prælati regulares procedunt non ſeruatis apicibus iuris, t. 2. §. 32. p. 254
Prælati regulares in duobus caſibus poſſunt ſubditorum confeſſiones audire, tom. 1. numero 59. pagina 262
Tenentur dare licentiam confeſſori petenti facultatem abſoluendi aliquem religioſum à caſu aliquo reſeruato, ſi confeſſarius idoneus eſt, ibidem.
Quod ſi nt negauerint, poteſt nihilominus confeſſarius pro illa vice abſoluere, tom. 2. §. 76. pag. 396
Non tenentur concedere ſubdito habenti reſeruatos, vt poſſit confiteri cuicunque voluerit, t. 1. n. 60. pag. 262
Poſſunt commutare legata ad vnum, in alienum vſum, ibid. n. 74. p. 264
Prælati regulares poſſunt damnare fratres ſcandaloſos ad triremes, t. 1. §. 2. p. 360
Non poſſunt cognoſcere de cauſis ſpectantibus ad ſanctum officium Inquiſitionis, tom. 2. §. 2. pag. 348
Tenentur ſub mortali præbere ſubditis facultatem abſoluendi à reſeruatis, ib §. 2. p. 303. & n. 15. p. 402
Prælati omnes Eccleſiaſtici poſſunt examinare literas quomodocunque exeuntium ab ordine ſuo, & non verificatis cauſis eis allegatis, inſtantibus ordinis ſuperioribus, eas nullas declarare, t. 2. n. 3 p. 210
Prælati Regulares poſſunt ſuos ſubditos torturæ ſubijcere, tortura tamen non debet eſſe vſitata in Religione, t. 1. n. 57. p. 387
Et id per laicos, ibid. n. 38

Non poſſunt aliquid præcipere ſub pœna excommunicationis,& abſolutionem ſibi reſeruare, t.2. num.5. p.487
Qui petit à Prælato facultatem abſoluendi à reſeruatis pro vna perſona,poteſt dicta facultate vti pro ſua perſona,ibid.n.6
Tenentur ſingulis annis feria 6. Poſt octauam Aſſumptionis B.M. Virginis, & in ſingulis Capitolis legi facere Conſtitutiones Apoſt.concernentes officium S.Inquiſitionis,ibid. conſt.13.Vrbani VIII. pag.511
Prælatus cum Conuentu Iure communi poteſt ſe obligare ad ſuffragia perpetua, t.1.n.20. p.278

Præmium.

Præmium ſtrenuè certantibus debetur,t.1.n.2, p.344

Præpinguis.

Præpinguès poſſunt eligi ad Dignitates, t.2.q.2.c.4. num.4. p.136

Præſidens.

Præſidens Capituli non poteſt præcipere ſcrutatoribus,ne recipiant vota pro aliquibus perſonis,niſi ad certum numerum,t.2.n.20. p.456
Nec item poteſt Præſidens, aut aliquis alius ſuperior dicere nolle ſe,vt talis eligatur, propter cauſam,ſibi in conſcientia notam. ibid.
Præſidens Capituli etiam miſſus à Papa, non poteſt priuare Capitulares voce actiua,vel paſſiua abſque defenſionibus, t.1.q.1.c.31 §.10. p.134
Præſidenti mandati iuris ordine non ſeruato, non tenentur Capitulares obedire. ibid.
Præſidens Capituli in ordine noſtro non poteſt capitulares priuare voce actiua vel paſſiua propter delicta contra ipſos objecta. ibid.
Præſidentem in Capitulo inſtituendi forma, t.3.lit.P. cap.8. p.100
In ordine noſtro Generalis mittit Præſidentes in quæcunque capitula, ibid.n.2. p.101
Præſidens an debeat præcedere omnes de Capitulo, ibid. n.3
An poſſit aperire Capitulum, ibid. n. 4
An poſſit declarare aliquem habere,vel non habere vocem in Capitulo, ibid. n.5
An vicarij Generales non habentes ſpeciale mandatum poſſint in Capitulis præſidere, ibid. num.6. pap.102
Præſidens an poſſit eligi ad aliquam dignitatem à Capitulo, cui præſidet,ibid.n.9
An poſſit recuſari,ibid.n.10
Præſidentis auctoritas an ſtrictè vel largè ſit Interpretanda,ibid.n.11. p.103

Præſidere.

Præſidere in Capitulo locali congregato pro facienda electione Correctoris non poſſunt Prouinciales in ordine noſtro,t.3.lit.E.c.7.n.6. p.46

Præſumptio.

Præſumptio ſi requiratur ad incurrendam aliquam pœnam,ignorantia etiam craſſa ab ea excuſat, t.1. n.16 p.285
Præſumptio quid ſit,& quando mortale,t.2. q.2.c.3. §.19.n.186. p.122

Preces.

Preces ſuperiorum quomodo dicantur præcepta. t.1. q.1.c.4. pag.4

Primatia.

Primatia quid ſit,t.1.n.124. p.270

Primogenitura.

Primogenitura fratrum quomodo attendenda, t.1. n.34. pag.379
Si regularis Epiſcopus Epiſcopatui renunciet,& ad religionem reuertatur,debet immediatè ſedere poſt Prælatum Religionis, & tempus, quo in Epiſcopatu ſtetit, computandum eſt in eius profeſſione, ibid.n.34

Priuatio.

Priuatio vocis actiuæ,& paſſiuæ non obligat in conſcientia,t.1.q.2.c.2.§.11. p.151

Priuilegiatus.

Priuilegiatus poteſt in duobus caſibus obligari ad vtendum ſuo priuilegio etiam contra ſe ipſum, t.1. num.11. p.256

Priuilegium.

Priuilegium ad hoc vt cenſeatur abrogatum per non vſum,quid requiratur, t.1.q.4.c.10.§.vn. p.186
Priuilegia Regularium non amittuntur per non vſum, nec per contrarium vſum, ibid. p.187
Priuilegia Mendicantium communicantur Minimis, tom.1.§.11.p.190.& §.14.p.234. & §.35.p.238.& §.4. p.275
Priuilegia concedere poteſt, qui poteſt legem ferre, t.1.num.6. p.191
Non eſt neceſſe, quod ſemper ſint contra ius commune, ibid.n.7
Priuilegia ab inferiori conceſſa,& à Superiore ex certa ſcientia confirmata,non poſſunt ab illo amplius reuocari, ibid.n.8.& n.2. p.204
Priuilegium adinſtar, quid ſit,t.1.n.52. p.198
Priuilegium per communicationem,quid ſit. ibid.
Si priuilegium communicationem prohibeat, illa non conceditur per confirmationem ſequentis Pontificis cum ſolis clauſulis generalibus. ibid.
Priuilegia Petri de Piſis Minimis communicantur, t.1 §.3.p.200.& ibid.n.10. p.204
Priuilegia confirmantur in forma communi, & ex certa ſcientia,t.1.n.3. p.204
Priuilegiis poſſunt Regulares abſque alicuius licentia frui,ibid.§.8. p.204
Et impedientes grauiſſimis afficiuntur pœnis, ibid. §.14. p.219
Priuilegia Minimorum confirmantur, t.1.§.4. p.202. & §6 p.203. & p.227. & p.231. & p.308. & t.2. p.249.& ibid.p.265. & p.266.& p.304. & p.314. &p.315.& p.323.& pag.351.& p.372
Priuilegia vni domui Regularium conceſſa intelliguntur conceſſa omnibus, t.1.§.18.p.234. & §.30. p.237. & §.7.p.275. & §.1.pap.340.& §.2.p.358. §.16. p.254
Priuilegia data Minimis ſub nomine Eremitarum,declarantur eſſe data eiſdem ſub nomine Minimorum,t.1.§.34. p.287
Priuilegia abſolutè loquentia in vtroque foro intelliguntur, t.1.n.36.p.242.& n.21. p.286
Priuilegiorum communicatio extenditur ad viuæ vocis oracula, ibid.n.10. p.239
Priuilegia poſſunt à capitulis Prouincialibus & Generalibus tolli, t.1.n.9. p.256
Priuilegio ſuo poteſt quilibet renunciare,fallit in duobus caſibus, ibid.n.10
Priuilegia quomodo poſſint reuocari, tom.1. n.135. pag.271
Quomodo per non vſum perdantur, ibid. num.1. pag.298
Priuilegium quandoque conceditur pro foro interno, quandoque pro foro externo, tom.1.num.14.pag 277
Priuilegium conditionatum, conditione non ſeruata, non valet, ibid.n.1. p.340
Priuilegia ſunt duplicis generis, tom.1. num.10. pag. 363
Poſſunt duobus modis renunciari, ibid.n.12. pag. 364. & p.257
Priuilegia mendicantium fuerunt moderata in Concilio Lateranenſi, t.1.§.2. p.342
Priuilegia,quæ ſunt puri fauores, latè interpretantur, ſecus,quæ iuri communi,vel tertij præiudicant,t.1. num.10. p.363

Priuilegia motu proprio conceſſa latè ſemper interpretantur, t.1.n.11. p.364
Similiter quæ ſunt in fauorem cauſæ piæ, ib.n.12
Quæ verò inferunt præiudicium tertiæ perſonæ contra ius iam acquiſitum, ſtrictè interpretantur, ibid.n.13
Priuilegia dubia poſſunt à regularibus interpretari in fauorem animarum iuris rigore relicto, ibid.n.15
Priuilegia ſemper ſunt interpretanda, vt aliquid de nouo concedant, t.2.n.4. p.256
Priuilegia per modum contractus non reuocantur per clauſulas generales, ibid.n.1. p.270
Priuilegia omnia Mendicantium confirmauit Pius V. tom.2.§.31. p.292
Priuilegium cauſa finali ceſſante, ceſſat & quomodo dicta cauſa debeat ceſſare, t.2.n.2. p.313
Priuilegium ſine limitatione ad certum locum valet vbique, ibid.n.4
Et ſimiliter priuilegium conceſſum ſine limitatione temporis, cenſetur perpetuum. ibid.
Priuilegia fuerunt regularibus conceſſa in præmium laborum, quos paſſi ſunt pro catholica Eccleſia, tom.1.n.24. p.392
Priuilegium allegans debet illud probare, t.2.n.24. pag.472
Priuilegia conceſſa fratribus particularibus in Hiſpania reuocantur, ibid.Conſt.15.Vrbani VIII. p.515
De quibus priuilegiis intelligatur, ibid.n.1. & 2
Priuilegia audiendi confeſſiones abſque examine, & approbatione ordinarij reuocantur, t.2. conſt.16. Vrbani VIII. p.516
Decet cõſeruari priuilegia Regularium, ib.n.1.p.520

Probationes.

Probationes contra Prælatos debent eſſe maiores, quàm contra alios, t.2.n.8. p.497

Proceſſio.

Proceſſiones publicæ quæ ſint, tom.1.n.59 pag.212. & tom.2. §.29. p.292
Controuerſias circa præcedentiam tollit Epiſcopus, t.1.n.58. p.212
Proceſſionibus publicis intereſſe compelli poſſunt regulares ab Epiſcopis, ibid.n.57. & n.66. p.214. & §.5. p.342
Non tamen cenſuris Eccleſiaſticis, ib.n.60. p.212
Et vocari debent perſonaliter, ibid.n.57
Quæ ſint proceſſiones, ad quas ſolas compelli poſſunt, t.2.n.15. p.298
Proceſſio Roſarij poteſt fieri per totam ciuitatem, t.2. pag.296
Vide ſub reſponſ.ad 8. Ibid.
* Vide verbum, *Monachi.*

Proceſſus.

Proceſſus quouſque ſeruandi præſertim in noſtra Religione, t.1.q.1.c.16.§.4. p.42
Proceſſus factus à iudice recuſato, an valeat, ibid. cap. 19.§.1. p.53
Proceſſum incipiendi in viſitatione generali forma, t.3.lit.P.c.9. p.103
Eadem forma, quando Viſitator eſt delegatus, ibid. cap.11. p.108
Forma incipiendi proceſſum contra repertum infamatum, ſeu denunciatum in viſitatione generali, ibid.c.12
Forma incipiendi proceſsũ, quando cõſtat de corpore delicti, ſed non de delinquente, ib.c.13. p.109
Duobus modis procedi poteſt in delictis notoriis, ibid.n.1
Antequam iudex procedere incipiat, debet illi conſtare de corpore delicti, ibid.n.2
Forma incipiendi proceſſum, quando conſtat de delinquentibus, ſed non de delictis, ib.c.14. p.110
Eadem quando non conſtat de delinquente, neque de delicto ibid.c.15
Proceſſum incipiendi per viam denuntiationis in ſpecie forma, t.3.lit.P.c.16. p.112
Forma, quando tam delictum quam delinquens ſunt notoria, ibid.c.17. p.116
Forma procedendi contra reum delinquentem coram Iudice pro Tribunali ſedente, ibid.c.18. p.117
Forma incipiendi proceſſum contra repertum in flagranti, ibid.c.19. p.118
Quis dicatur repertus in flagranti, ibid.n.1. p.119
Repertum in flagranti poſſunt omnes capere, & ducere ad Iudicem, ibid.n.3
Qui capiunt in flagranti, ſunt idonei teſtes contra reum, ibid.n.2
* Vide verbum, *Canonizatio.*

Procurare.

Procurantes officia in ordine noſtro quas pœnas incurrant, t.1.q.2.c.2.§.11. p.152
Procurare vt dentur alicui dignitates, qui eas meretur, in bonum finem, an liceat. ibid.

Procurationes.

Procurationes, vel ſubſidia nemini ſoluere tenentur regulares, t.1.§.28. p.254
Procurationes, quid ſint, ib.id.n.86. p.265

Procurator.

Procurator, an & quomodo poſſit eſſe Religioſus, t.2.q.3.c.5.n.16. p.231
Procuratores conuentium an eleemoſynas facere poſſint, t.1.q.2.c.2.§.8. p.147
Procuratores, & aduocati, qui iura partis oſtendunt aduerſario, poſſunt puniri pœna falſis, t.1.q.2.c.3. §.13. p.152
Procuratoris conſtituendi ad petendum confirmationem electionis forma, t.3.lit. P.c.18. p.52
A quo facienda ſit hæc forma, ibid.n.2
Procuratorem conuentus inſtituendi forma, ibid. lit. P.cap.21. p.120
Procuratores noſtri habent indulgentiam plenariam ſemel in vita, & ſemel in morte, ibid.n.3
Gaudent omnibus bonis operibus, quæ fiunt per vniuerſum ordinem, ibid.n.1. p.121
Non afficiuntur cenſuris, niſi illis cauſam dederint, ibid.n.3
Procuratores & Tutores Ordinis Minimorum, participant de omnibus bonis, quæ fiunt in Religione, tom.1.§.5. p.295
Procuratores an ſubiaceant cenſuris Epiſcoporum, tom.1,§.20. p.343

Prodigalitas.

Prodigalitas quale peccatum in Prælato, t.2.q.2.c.3. §.17.n.173. p.219

Profana Cauſa.

Profana Cauſa, quæ ſit, t.2.n.67. p.371

Profeſſio.

Profeſſio facta à nouitiis in articulo mortis conſtitutis etiamſi non decedant, valida eſt, t.2.n.1. p.299
Profeſſio Religioſorum eſt contractus vltro, citròque obligatorius, t.2.q.3.c.16.§.6.n.160. p.193
Eſt contractus mutuus, t.3.lit.Z c.3.n.6. p.156
Profeſſio expreſſa requirit primò vt fiat in manibus illius, qui recipiendi habet poteſtatem, t.1.q.1.c.16. §.2. p.88
Quiſnam ſit ille, qui habet hanc auctoritatẽ. ib.p.89
Profeſſio expreſſa quæ ſit, ibid.§.3. p.91
Profeſſio expreſſa requirit ſecundo, vt qui profitetur, expleuerit annum 16. de momento ad momentũ, ib.
Tacita quid ſit, & quas conditiones requirat, ibid.
Profeſſio facta per metum cadentem in conſtantem virum, eſt nulla, etiãſi metũ incutiens non incutiat in ordine ad profeſſionem, t.1.q.1.c.25.§.4. p.83
Profeſſionis reddendi teſtimonium forma, t.3.tit. P. cap.20. p.119

Soperiores Conuentus, in quo eſt nouitiatus tenentur habere librum, in quo ſcribant profeſſionem cuiuſque, ibid.n.1
Nullus poteſt prætendere nullitatem profeſſionis, ex eo quod non fecit nouitiatum in loco deſignato, niſi intra quinquennium, ibid.n.2
Elapſo quinquennio quid faciendum, ibidem & ſequent.

Profiteri.

Profiteri volentes in ordinibus Mendicantium, ſi excommunicati ſint, vel de intereſſe tertij agatur, an poſſint abſolui, t.1.§.19. p.343

Profuſio.

Profuſio quid ſit, & quale peccatum, t.2.q.2.c.3.§.19. num.190. p.122

Prohibitus.

Prohibitus conuerſari cum aliqua muliere, poteſt eam alloqui, qui in caſu neceſſitatis, & ad bonum finem, idem de prohibito alloqui carceratum, t.2. num.76. p.465

Promiſſiones.

Promiſſiones ſubditorum quomodo poſſit irritare Prælatus, tom.2. quæſtion.3. capit.3. numero 20, pag.223

Promittere.

Promittens non facere aliquid cum iuramento, poteſt facere actum laudabilem. Item promittens velle conueniri in aliquo loco, reſtringitur ad locum tutum, & promittens non offendere, intelligitur ad terminos iuris, t.2.n.76. p.465

Propoſitio.

Propoſitio dubia intelligenda eſt in eo ſenſu, quem illi dat eius auctor, t.2.n.3. p.496
Propoſitio hæretica de hæreſi ſuſpecta, ſcandaloſa, temeraria, &c. quid ſint, remiſſiuè, tom.2.num.19. pag.349

Proprietas.

Proprietatis vitium extirpatur, ſi Religioſis neceſſaria tribuantur, t.2.n.17. p.319

Proprium.

Proprium non poſſunt habere Religioſi ſub paupertate viuentes, t.1.q.2.c.2. p.138
Proprietarij qua pœna puniantur, ibidem §.9. pag. 148
Proprietatis peccatum dicit in Religioſo duplicem malitiam. ibid.
Non ſic peccatum inobedientiæ. ibid.

Protector.

Protectorem conuentus declarandi forma, t.3. lit. G. cap.1. p.65
Protectores ordinis an ſint Officiales Papæ, ibid. lit. Z.c.3.appen.4.n.2. p.163
Protector non poteſt mittere ad viſitandam aliquam prouinciam Religioſum alterius profeſſionis, t.1. q.1.c.18.§.2. p.47
Protectores monentur, ne nimium iuſti videri velint, ibid. p.48
Protectorum auctoritas, ibid.§.3. p.49
Protectores non poſſunt diſpenſare ſuper ſtatutis capituli generalis. ibid.
Neque poſſunt Prælatos ponere, aut deponere, ibidem.
Non poſſunt promouere fratres ad aliquem gradum, neque de loco ad locum mittere, neque de aliquo delicto punire, vel punitos abſoluere, ibidem pag.50
Non poſſunt in correctionibus fratrum ſe intromittere. ibid.
Et in quibus caſibus ſe intromittere poſſint, ibidem.
Ad ipſos confugientes pro aliquid interpretando puniendi. ibid.
Quando negotijs fratrum ſe poſſint immiſcere. ibidem.

Proteſtatio.

Proteſtatio, quam faciunt Doctores, ſubmittendo omnia ſua ſcripta cenſuræ Sedis Apoſtolicæ, quid valeat, t.2.n.62.verſ.9. p.480
Proteſtationes ante electionem quid iuuent, t.3. lit.E. cap.7.n.5. p.45

Prouidentia.

Prouidentia quid ſit, tom.2.quæſt. 2.cap.3.§.6.n.67. pag.103

Prouincia.

Prouincias diuidere, & diuiſas vnire poteſt Generale Capitulum, t.1.n.23. p.384
Imò aliquando diuidere tenetur. ibid.
Prouincia, in quam mitteret P.Generalis Prælatum extraneum, ſi ipſa naturales aptos ad id haberet, haberet iuſtam cauſam appellandi, & reclamandi, t.1.q.1.c.31.§.5. p.124

Prouincialis.

Prouinciales, & ſimiliter correctores Romani habent adminiſtrationem ſtatim electi in ordine noſtro, tom.3.lit. C.c.18.n.2. p.29
Prouincialem eligere ad quos ſpectet in ordine noſtro, t.3.lit. E.c.10.n.1. p.48
Prouincialis poteſt conſtituere Vicarium ordinarium ſuper quoſcunque Correctores, t.3.lit. V.c.5.n.2. pag.145
Prouincialis electus ex aliena prouincia, functus officio abſque licentia Generalis reuertitur ad propriam, ibid.c.6.n.17. p.149
Prouincialis quibus de cauſis poſſit excuſari, nolens ad capitulum generale proficiſci, tom.2. q.1.c.1. num.3. p.67
Prouincialis ſufficit quod habeat ſcientiam mediocrem, & Corrector ſufficientem, ibid.q.2.c.2.n.30. pag 77
Scientiæ tamen defectum ſupplet charitas & morum probitas, ibid.n.33
An illiteratus poſſit aliquando præfici, ibidem numero 34
An poſſit cum illiteratis diſpenſari, vt in Prælatos eligantur, ibid.n.35
Cur Deus permittat aliquando viros illiteratos regnare, ibid.n.36
Prouincialis poteſt transferre ſuum ſubditum de vno in alium conuentum, tom.1. quæſt.1. cap.12. pagina 31
Prouinciales in diebus indulgentiarum poſſunt deputare confeſſores in noſtris Eccleſiis, t.1.num.4. pag.305
Prouinciales poſt electionem poſſunt liberè ſuum officium exercere, tom.1.§.4. pag.251. & num.14. pag.257

Prudentia.

Prudentia eſt regina virtutum, t.2.q.2.c.3. §.5.n.57. pag.101
Eſt prælatis neceſſaria, ibidem numero 58. pag. 102
Duobus modis acquiritur, ibidem §.6. numero 61
Quæ ſint eius partes integrales, ibidem numero 62
Quæ ſubiectiuæ, ibidem §.7. numero 71. pagina 103
Quæ potentiales, ibid.§ 9.n.82. p.105
Munus prudentiæ triplex, ibid.n.81
Contra illam quomodo peccetur, ibid.§.12.n.113. pag.110
Prudentia carnis quæ ſit, ibid.n.119

Publicum.

Publicum quotuplex, t.2.q.2.c.5.§ 4.n.52.p.145.

Punire.

Punire delicta ſubditorum tenetur Prælatus, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 15. n. 137. p. 112
Et hoc propter tria, ibid. n. 138. p. 113
Pœnas minuens mortaliter peccat, ibid. n. 139
Malè facit, qui precibus conatur facere, vt Prælatus reum non puniat, ibid. n. 140
Debet tamen Prælatus ſemper in puniendo miſcere rigori miſericordiam, ibid. n. 141
Quomodo hoc fieri debeat, ibid. n. 144. p. 114
Quomodo perſuadebit ſubditis Prælatus, innitum ſe ad pœnas deſcendere, ibid. n. 145

Puſillanimitas.

Puſillanimitas quid, & quando mortale, t. 2. q. 2. c. 3. §. 19. n. 186 p. 122

Pyrrhus.

Pyrrhus Archiepiſcopus Conſentinus Religionem Minimorum primò approbauit, & confirmauit, t. 1. n. 1. p. 190
Aduerte hic, quòd approbare, & confirmare aliquando differunt, ita ſcilicet, vt confirmatio auctoritate Superiorum, approbatio verò priuatorum, vel inferiorum. Ita Baldus in leg. Barbarius, ff. de offic. Prat. & colligitur ex leg. Immunitates, cod. de agric. & cenſ. lib. 11. Ita Azor. tom. 2. inſt. mor. lib. 10. cap. 5. q. 1. quo pacto nulla eſſet difficultas circa approbationem noſtra Religionis factam à Pyrrho. Potuit enim iure ab ipſo approbari, ſed non intelligebatur confirmata, quouſque per Romanum Pontificem, tanquam legitimum Superiorem confirmaretur. Sed melius tene quod dixi.

Q

Quadrageſimalis.

QVadrageſimale votum quod faciunt Minimi, eſt ſecundùm quid conditionatum, t. 2. n. 46. pag. 460
Strictè eſt interpretandum, ibid. n. 50. p. 461
Et eſſentiale in ordine noſtro, ibid. num. 2. pagina 531
Ad illud tenentur quicunque extra religionem viuunt ſpeciali priuilegio Papæ, ibid. n. 4
Tenentur etiam ad illud eiecti, ibid. n. 5. p. 532
Et Epiſcopi, ibid. n. 3. p. 531
Votum prædictum non abbreuiat vitam, ibid. n. 11. p. 533
Imò ſanitatem conſeruat, & vitam prolongat, ibid.
Dicti voti obſeruantia multùm iuuat ad paſſiones libidinis domandas, ibid. n. 17. p. 534
Quare B.P. voluerit obligare ſuos filios ad dictum votum, ibid. n. 18
Quadrageſimale votum eſt eſſentiale Religioni Minimorum, t. 1. q. 4. cap. 1. p. 164
Quadrageſimalem abſtinentiam non abbreuiare vitam multis probatur, t. 1. q. 4. cap. 4. pag. 169. & ſeqq.

Quæſtuarius.

Quæſtuarij inſtituendi forma, t. 3. lit. Q. cap. vnic. pag. 121

Quantitas.

Quantitas, quam poteſt Religioſus ludere, quæ ſit, t. 1. q. 2. cap. 2. §. 7. p. 146

Quarta.

Quarta legatorum debetur Epiſcopis iure communi, t. 1. n. 54. p. 198
Sed regulares à ſolutione illius, & omnium aliarum quartarum liberati ſunt, ibid. & §. 33. pagina 237. & §. 2. pag. 318. & tom. 2. §. 2. pag. 262. & ibid. §. 13. pag. 290. & §. 14. pagina 291. & num. 14. pagina 296

Querela.

Querelæ contra Prælatos non ſunt ſtatim recipiendæ, tom. 3. lit. P. cap. 16. num. 7. pagina 113

Quies.

Quiete, & tranquillitate mentis nihil dulcius poteſt in hac vita reperiri, tom. 1. q. 4. cap. 10. §. vnic. pag. 182

Quietè.

Quietè viuere quomodo poſſint Religioſi in religione, dantur ad hoc 12. regulæ, ibid. pag. 183. & ſeq.

R

Rata.

RAtæ non debentur Superioribus, niſi actu viſitent, t. 1. n. 10. p. 325

Ratio.

Ratio quid ſit, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 6. num. 66. pag. 103
Rationes efficaciores in moralibus quæ dicantur, t. 1. n. 10. p. 368
Ratio eadem vbi militat, an ſemper militet idem ius, tom. 3. lit. Z. cap. 3. Append. t. n. 2. p. 155

Recipere.

Recipiens aliquid à Religioſo, non habente poteſtatem dandi, tenetur reſtituere Monaſterio, t. 1. q. 2. c. 2. §. 9. p. 147
Sed quid, ſi qui accepit, nollet reſtituere, ibid.
Recipere profeſſos alterius religionis in noſtro ordine, ad Generalem ſpectat, t. 3. lit. T. c. 5. n. 1. pag. 142
Recipi ad Religionem Minimorum non poſſunt neque Capucini, t. 2. §. 2. p. 270
Neque Minores, tom. 1. num. 50. pag. 197. & §. 2. p. 299
Poſſunt tamen ex omnibus Religionibus, t. 1. §. 31. pag. 237. & n. 60. p. 245

Reconciliationes.

Reconciliationes quæ fiunt in Religionibus in quibuſdam ſolemnitatibus anni ad quid proſint, t. 1. q. 1. c. 5. p. 6.

Recreationes.

Recreationes Religioſorum quot & quæ, tom. 2 quæſt. 2. cap. 2. §. 4. numero 83. & 84. pagina 87
Extra Conuentum quomodo faciendæ, ibid. n. 87. & 88. p. 88
Recreationum tempore repræſentationes fieri poſſunt, ibid. n. 86. p. 87
Eodem tempore ſaltari poteſt, ibid.

Recurſus.

Recurſus regularibus conceditur, tom. 2. §. 4. pag. 306
Et poteſt eſſe immediatus ad Papam, ibid. numero 1.

Recuſare.

Recuſari poteſt Iudex ordinarius, & delegatus, t. 1. q. 1. c. 19. p. 51
Quæ differentia ſit inter vtrumque recuſantem, ibid.
Recuſari poteſt Iudex, quem Papa ex certa ſcientia delegauit, ibid.
Etiamſi dicatur in literis, *omni appellatione remota*, ibid. p. 52
Recuſari non poteſt Iudex ſine iuſta cauſa aſſignata, ibid. §. 1. p. 52
Recuſationis cauſa eſt Iudicis ſuſpicio, ibid.

Recuſationis cauſa ſpernenda, ſi eſt euidenter fruſtratoria, ibid.

Recuſari in ordine Minimorum quomodo poſſint Viſitatores, & Generales, ibid.

Recuſari non poteſt merus executor, ibid. p.53

Recuſationis forma, ibid §.2. pag.53. & ſeq.

Recuſatio.

Recuſatio Superioris quando debeat fieri, t.3. lit.R. c.2.n.2. p.122

Prælatus in viſitatione generali, an poſſit recuſari. ibid.n.5.

Arbitri eligendi in cauſa recuſationis, poſſunt eſſe alterius Religionis, ibid.

Regentes.

Regentes verè conſtituuntur in ſtudiis, t.3. lit. L. c.1.n.5.p.75

Regentem inſtituendi forma, ibid. lit. R. cap. 5. pag.123

Regentes fiunt in Capitulis Prouincialibus, & durant per triennium, ibid.

Regentis officium, ibid. lit. S. cap. 5. §. 2. pagina 133

Regimen.

Regimen mixtum eſt melius ſimplici, t. 2. q. 5. c. 1. §. 4. n.117. p.13

Regimen immediatè à Deo deriuarunt, ibid. n. 7. pag.3

Diſtincta ſunt per ius gentium, & acquiruntur quandoque per ius ciuile, ibid. n.8

Omnia regimina tam bonorum, quàm malorum Principum ſunt à Deo iubente, vel permittente, ibid.

Regiminum formæ ſunt tres, ibid. n.9

Ad rectè regendum tria requiruntur, ibid. §. 2. n.56. p.8

Regimina ſeneſcunt tempore, ibid. §.2. num. 56. pag.8. & ibid.cap.4. §.1. n.26. p.25

Regiminum perpetuorum corruptelæ, ibid.num. 27. pag.26

Regula.

Regula Minimorum, Minorum, Ieſuitarum præcipiunt obediri Superioribus in cunctis, quæ ſuæ animæ, & regulæ non aduerſantur, t.5. q. 5. cap.8. p.16

Et quomodo id intelligatur, ibid.

In Regula quatuor rerum genera continentur, t.5 q.1. cap.5. p.4. & ſeq.

Regulas Religionum declarare, mitigare, & interpretari ad quos ſpectet, t. 2. §. 3. pag.409

Regula prima Minimorum approbatur ab Alexandro VI.t.1.§.2. p.228

Item tertia, & ſecunda ab eodem, ibid.§.8. & 9. pag.232

Regula Minimorum eſt omnium ſtrictior, t. 2. §. 4. pag. 279. & ibid. n. 50. p. 261. & §. 2. pag. 305. & §.1. p.315

Regulares.

Regulares, qui vltra vota ſolita, etiam votum emittunt de non petenda, aut acceptanda extra religionem dignitate, per quamcunque eorum tranſlationem, aut habitus priuationem, à voto huiuſmodi nullatenus liberantur, tom. 2. p. 415. & §.2. p.416

Regulares poſſunt confiteri Sacerdotibus extra ordinem, ſiue ſæcularibus, ſiue regularibus, etiam per nullum Epiſcopum approbatis, cum iter agunt, vel extra conuentum degunt, de Superiorum ſuorum licentia, t.1.q. 5.cap.21. p.61

Regulares duo tranſmiſſi per obedientiam de vno ad alium conuentum, iter facturi aliquorum dierum, quorum nemo eſt in confeſſorem electus, nec ab Epiſcopo, nec à ſuperiore, poſſunt nihilominus ſibi inuicem confiteri, ibid

Non tamen ſe inuicem abſoluere, à caſibus reſeruatis, ibid.

Niſi id facerent per ratihabitionem de præſenti, quæ eſt ſufficiens ad licitè, & validè abſoluendum, ibid.

Regulares extra Conuentum nunquam debent eſſe ſoli, tom. 1. quæſt. 5. cap.23. p.69

Regulares tenentur ſingulis menſibus confiteri, t. 2. q.3.c.2 n.30. p.211

Tenentur minores labores pro Eccleſia perpeti, quàm alij, ibid. c.3.n.26. p.224

Regularis ignotus non eſt recipiendus in Conuentibus, etiam ad hoſpitium, tom.2.quæſt.3.cap.1, num.13. p.168

Regularis profeſſus in Religione omnium ſtrictiſſima, ad nullam aliam recipi poteſt, ibidq.3.c.1.§. 1.n.55. p.176

Regularis, qui prætendit ſuam profeſſionem irritare, quæ obſeruare debeat, ibidem §.5. num.156. pagina 192

Regularis, iuſta exiſtente cauſa, poteſt de licentia prælati extra conuentum degere, tom.1.quæſt.1.cap.33. pag.69

Sine iuſta cauſa nec poteſt Papa talem concedere. ibid.

Et quæ ſunt iuſtæ cauſæ talis licentiæ concedendæ. ibid.

Regulares à iuriſdictione Legati de latere exempti nõ ſunt, t.5.n.8. p.205

Regulares extra Monaſterium degentes, abſque prælati licentia, ſi delinquant, poſſunt ab Ordinariis puniri, t.1.n.22. p.208

Regulares animarum curam exercentes, ſubduntur viſitationi Epiſcopi. ibid.n.23

Regulares extra clauſtra degentes in quibus caſibus poſſint coram ordinario conueniri, t.1.n.29. pag.208

Et qui dicantur extra clauſtra degere. ibid.

Intra clauſtra degentes in nullo caſu poſſunt coram ordinariis conueniri, ibid.n.30.p.209. & ibid. n.32. & ibid.n.19. p.376

Regularis abſque licentia ſui ſuperioris, non poteſt ſe obſequio alicuius mancipare, tom.2. num. 48. pag.211

Regularis intra clauſtra degens & extra ea ita notoriè delinquens, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo ſuperiore puniri debet, ibid.num.65. pag.213

Regularis in flagranti crimine, vbi timeretur de fuga, & non eſſet Iudex Eccleſiaſticus, poſſet capi à iudice ſæculari. ibid.n.66. p.214

Si ducatur captus per officiales iudicis ſæcularis extra caſum permiſſum, poteſt ab eis impunè auferri, ibid.n.67

Regulares poſſunt ſemel in vita, imo quater in anno eligere ſibi confeſſarium, qui eos abſoluat ab omnibus caſibus, t.1.§.5.p.217. & n.5. p.220

Regulares habilitari ad obtinenda beneficia extra ordinem non gaudent priuilegiis ordinis, niſi de Prælatorum conſenſu, t.1.§.10.p.218. & num.44. pag.225

Nec ad ea poſſunt admitti, etiamſi dicta beneficia dimiſerint, abſque Generalis licentia, ibid. n.44. p.260

Regulares non ſunt capaces abſque diſpenſatione Papæ beneficij cuiuſuis ſæcularis in titulum, tom.5. num.45. p.225

Neque beneficij ſimplicis, ibid.n.46

Neque penſionis, ibid. n.47

Nec poſſunt eſſe Vicarij Epiſcoporum, ibid. num.48

Regulares poſſunt confiteri in itinere cuicunque Sacerdoti ſæculari, vel Regulari alterius ordinis, t.1.§.2. p.526
Regulares ad aliquam dignitatem aſſumpti, extra Ordinem, tenentur conſignare omnia, quæ habent Superiori, tom.1. p.530
Regularem ab ordine ſuo diſcedentem nemo poteſt retinere, tom.1.§.15. p.252
Regulares, qui obtinuerunt licentiam tranſeundi ad alium ordinem, debent intra duos, vel tres menſes ad illum tranſitu, tom. 1. §. 14. pag.252
Regulares ſuis Prælatis confiteantur, tom.1. §. 24. pag.553
Vide ibid. n.58. p.562
Regulares deputati ſeruitiis alicuius Prælati Eccleſiaſtici, poſſunt à propriis Prælatis reuocati, tom. 1. §. 11. pag. 252. & num. 43. pagina 260
Regulares, & alij Eccleſiaſtici poſſunt vendere ſua blada abſque ſolutione Gabellæ, tom. 1. num.144. p.572
Regulares, quomodo poſſint compelli ad teſtimonium ferendum, tom. 1. numero 147. pagina 273
Sunt idonei teſtes in cauſis ſuorum Monaſteriorum, ibid. n.148
Non poſſunt inuiti compelli iurare, ibid. numero 149
Tenentur ſeruare leges ciuiles in communem vtilitatem Reipublicæ inditas, ibid. numero 151
Prohibentur iure communi forenſia negotia tractare, ibid. num. 5. p.301
Regularis non grauatus iniuſtè, ſi fugam arripiat, mortaliter peccat, tom. 1. numero 3. pag.322
Regulares fratres ignotos ſine obedientia recipere non poſſunt, ibid.
Regulares non poſſunt quemquam ex ſuis fratribus coram Iudice, qui de ordine ſuo non ſit, conuenire, tom. 1. §. 2. pag 338
Regulares mendicantes non minora fecerunt pro Eccleſia Dei, quàm Epiſcopi, tom. 1. §. 1. pag.341
Nec faciunt nunc minora, quàm fecerint antiqui illi, ibid. num.2. p.344
Regulares poſſunt admitti ad curam animarum ſuis conuentibus annexam, tom. 2. §. 12. pagina 290
Vide ibid. §. 23. pag. 292. & num. 23. pagina 297
Regulares confugientes ad Epiſcopos, poſſunt illorum Prælati punire, tom. 2. §. 20. pagina 291
Regulares poſſunt in ſuis Eccleſiis mulieres poſt partum ad purificationem admittere, t.2. §. 14. ad 9. p.296
Poſſunt etiam in ſuis Eccleſiis annuntiare feſta, & ieiunia, ibid.§.13.ad 1.
Et etiam in Miſſa facere oblationes, & dare pacem populo, ibid. ad 2.
Vocari ad ſepulturas mortuorum, vbi eſt conſuetudo, accedere debent ad Eccleſiam prius parochialem, ibid. ad 4.
Non poſſunt in ſuis Eccleſiis matrimonia publicare, ibid. ad 6.
Nec poſſunt facere proceſſiones extra ambitum ſuarum Eccleſiarum, ibid. ad 8.
Poſſunt tamen in ſuis Eccleſiis prædicare, etiam quando prædicatur in Eccleſia parochiali, ibid. ad 7.
Non poſſunt in ſuis Eccleſiis admittere ad celebrandum Presbyteros ſeculares contra prohibitionem Epiſcoporum, ibid. ad 12.
Extra ſuos conuentus decedentes poſſunt ad eos deferri parochis inconſultis, ibidem ad 10
Poſſunt colligere granum, vinum, &c. antequam colligat Parochus, ibid. ad 13.
Non poſſunt benedicere domos in hebdomadâ ſancta, ibid. ad 14
Regulares delinquentes extra loca, in quibus degunt, an ligentur excommunicationibus ſuorum Prælatorum, tom. 2. numero 21. pagina 297
Regulares recurrentes ad ſanctum officium, vt in eo teſtimonium perhibeant; non poſſunt à ſuis ſuperioribus grauari, tom. 2. num. 28. pag.350
Pœnitentiati à ſancto officio ſunt inhabiles ad dignitates, etiamſi pœnitentias compleuerint, ibid. num.29. pag.351. & tom. 2. num. 65. pag.481
Regulares non poſſunt pecunias mutuò, vel ad cambium recipere, & lucrum ceſſans, & damnum emergens ſoluere, tom.2. numer.1. & 2. pagina 384
Regulares extra conuentum degentes ad Religionem reuertantur, nec impoſterum tales licentiæ amplius concedantur, t.2.§.49. p.394
Regulares ſponſos benedicere non poſſunt, abſque curatorum conſenſu, t.1 §.14. p.343
Regulares ſunt exempti à quarta funeralium, t.1 .n.31. pag.372
Non poſſunt cogi accedere ad proceſſiones in conſuetas, ibid.n.27. p.378
Sunt magis ſubditi ſuis Prælatis, quàm clerici ſeculares ſuis Epiſcopis, tom.2. numero 11. pagina 446
Accedentes ad Monaſteria Monialium etiam Regularibus ſubjectarum colloquij cauſâ puniri poſſunt ab Epiſcopis, ibid n.2. p.481
Poſſunt in aliquo caſu ſubijcere ſe Epiſcopis pro alicuius caſus abſolutione, ibidem num.12. pag. 493.
Non poſſunt prohiberi aſſociare corpora defunctorum. ibid. Conſt. 20. Vrbani VIII. pagina 521

Rehabilitatio.

Rehabilitationis fratrum forma, tom.3.lit.R.c.3.pag. 122.
Quomodo componendus libellus ſupplex pro petenda rehabilitatione, ibidem capit. 4. numero 1
Quis prælatus poſſit rehabilitare, ibid. num.2.& 3. pag.23
Non poſſunt rehabilitare; niſi cauſa cognita, & quid importet hæc clauſula, ibidem numero 4. & 5
An ſit rehabilitatus, qui tacuit delictum, propter quod fuit priuatus, ibid.n.6

Religio.

Religio quid ſit, quot ſint eius actiones, & quid vnaquæque ſit, tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 27. n.156. p.519

Religio

Religio ex iuſtitia tenetur ſuos ſubditos alere, tom. 2. quæſt. 1. cap. 5. §. 1. numero 58. pagina 52. & tom. 1. quæſt. 1. cap. 35. pagina 35

Et hic tenetur eadem lege eum defenſare, ibid.

Religio ſine obedientia conſiſtere non poteſt, tom. 1. quæſt. 1. cap. 3. p. 3

Religio ſtrictior quæ dicatur, ibid. quæſt. 1. c. 24. pag. 71

Religio duobus generibus hominum replenda eſt, tom. 3. lit. N, capite 2. numero 5. pagina 90

Religionem Minimorum eſſe ſtrictiorem religione Carthuſianorum multis probatur, tom. 1. quæſt. 1. cap. 24. §. 2. pag. 71

Religionis relaxitas, auſteritas vnde ſumatur, tom. 1. quæſtione 1. capite 24. §. 1. pagina 72

Religiones reformandi remedium quale ſecundum auctoris iudicium, tom. 1. quæſt. 1. c. 24. pag. 71

Religio tam relaxata non reperitur, quæ multos viros non alat, ibidem §. 2. pagina 74

Religionis bona, tom. 1. quæſt. 1. cap. 29. pagina 106. & ſeqq.

Pro Religionis ingreſſu an liceat aliquid accipere, vel paciſci, ibid. p. 108

Religionis ampliandæ deſiderium obſtat ſanctæ paupertati, tom. 1. quæſt. 2. cap. 2. §. 2. pagina 142

Religionem tria ſolent deſtruere, ibid.

Religio Minimorum eſt perpetuò ieiunantium inſtitutum, tom. 1. quæſtione 4. cap. 6. pagina 173

Religio non eo laudabilis, quia in ea nullus peccans reperiatur, ſed quia nullus peccare impunè ſinatur, ibid. cap. 10. §. vnic. pagina 184.

Inſipiens eſt, qui in religionibus nullum malum reperiri exiſtimat, ibid.

Religio Minimorum eximitur à iuriſdictione Pyrrbi, t. 1. §. 12. p. 390

Obſeruat in diuinis officiis celebrandis Kalendarium Romanum, ibidem numero 3. pagina 352

Religiones quoad dominium rerum temporalium ſunt in duplici differentia, tom. 2. num. 4. pag. 239

Religiones approbate antiquitus ad Epiſcopos pertinebat, tom. 1. numero 11. pagina 368

Religioſus.

Religioſis, & Eccleſiaſticis quibuſcunque Romæ, & in diſtrictu vrbis vllam artem mechanicam, præterquam pro ipſorum vſibus exercere, Pharmaca item, & alia quævis officia abſque licentia vendere prohibetur, tom. 2. pagina 442

Pœna contra facientibus apponitur, ibidem.

Religioſus priuatus poteſt ſe ordinario ſubiicere, vt abſoluatur ab aliquo caſu, tom. 1. num. 7. pag. 305

Religioſi diuiduntur in quatuor ſpecies, tom. 2. n. 2. pag. 275

Religioſus fictione iuris ſemper eſt in clauſtro, tom. 2. num. 25. p. 297

Religioſi tenentur obſeruare leges Ciuiles in bonum publicum inductas, tom. 1. numero 35. pagina 387

Religioſus dans aliquam ſummá pecuniæ protectori, vel eius Secretario pro obtinenda dignitate, eſt ſymoniacus, & proprietarius, & incurrit pœnas contra largientes munera, tom. 2. num. 27. pagina 457

Religioſus factus Epiſcopus, non poteſt ſecum quidquam deferre ex his, quæ in religione habebat, t. 2. n. 2. p. 485

Si Religio velit illi aliquid commodare, debet id facere per inuentarium factum ab aliquo notario publico. ibid.

Religioſi, qui non fecerunt profeſſionem in locis deſignatis, debent profeſſionem de nouo facere, tom. ſecundo Conſtitutione 7. Vrbani VIII. pag. 502

Quomodo hæc conſtitutio ſit intelligenda, ibidem numero 1. pagina 503. & numero 3. pagina 504

Religioſus tenetur ad perfectionem tendere, t. 1. q. 1. cap. 5. pag. 5

Religioſus firmiter proponens non obſeruare, niſi id quod vouit, an peccet. ibid.

Religioſus an teneatur ſub aliqua culpa in ſe ipſo exequi pœnam in ſtatutis taxatam. ibid.

Religioſus an teneatur ſub aliqua culpa exequi pœnam, à ſuperioribus impoſitam, ibidem.

Religioſus ducens in conſuetudinem non ſeruare regulas ad culpam non obligantes, an mortaliter peccet, tom. 1. quæſtione 1. capit. 5. §. 1. pagina 7

Religioſus nolens obedire ea ratione, quia ſibi impoſitum præceptum, duplicem incurrit malitiam. ibid.

Religioſus tranſgrediens ſtatuta, ad nullam culpam obligantia, contra obedientiam Prælati, mortaliter peccat, ibid. §. 3. n. 8

Religioſus qua ratione teneatur obedire ſuis ſuperioribus, tom. 1. quæſtione 1. capit. 6. pagina 10

Religioſus licèt dicatur mortuus mundo, poteſt tamen aliquas obligationes naturales incurrere, ibid. cap. 9. p. 24

Religioſus non poteſt egredi à religione, ad ſubueniendum fratrum, vel ſororum neceſſitati, ibidem.

Religioſus ſtando in Religione quomodo poſſit aliquid acquirere, quo parentibus ſubueniat, ibidem.

Religioſus iuſſus à ſuo Prælato acceptare dignitatem intra ordinem obedire tenetur, ibidem cap. 10. pagina 26

Religioſus etiam à Prælato non iuſſus, quando teneatur acceptare dignitates. ibid.

Religioſus iuſſus à Prælato acceptare dignitatem intra ordinem, obedire tenetur, etiamſi eo munere non ſe omnino dignum iudicet. ibid.

Quod idem dicendum eſt de eo, qui admittitur per obedientiam ad confeſſiones audiendas, ibidem.

Religioſus, qui acceptando dignitatem opinatur, ſæpius ſe peccaturum, ſi ita eſt neceſſarius pro bono communi, vt nullus alius reperiatur, qui poſſit, & velit illi conſulere, acceptare tenetur, ibidem

Religioſus non poteſt cogi à Prælato, ad acceptandam

dam dignitatem extra ordinem. ibid.
Religioſi ſunt coadiutores Epiſcoporum, tom. primo, quæſtione prima, capite vndecimo, pagina 29
Religioſus iuſſus à Prælato opponere ſe hæretico curanti ſe ducere aliquem tenetur obedire, etiam cum periculo vitæ. ibid.
Religioſus non tenetur obedire prælato præcipienti, vt ad infideles conuertendos petat, ibidem.
Niſi ad id ſpecialiter ſe obligaſſet, ibidem.
Id tamen poſſet pro bono communi præcipere ſummus Pontifex. ibid.
Religioſus iuſſus à Prælato ire ad habitandum loca, aëris intemperie laborantia, an, & quomodo obedire teneatur, ibidem §. vnico, pagina 30
Religioſus iuridice interrogatus non tenetur veritatem fateri, ſi ex tali confeſſione debeat incurrere pœnam triremium, ibidem capit. 16. §. 1. pagina 38
Religioſus habens licentiam à ſuo prælato eligendi ſibi confeſſarium extra ordinem, confiteri poteſt religioſo alterius ordinis, etiam non approbato ab ordinario, ibid. c. 21. p. 61
Modo ſit in confeſſorem ſuorum confratrum electus. ibid.
Religioſo non licet extra conuentum ire, abſque licentia ſui ſuperioris, tom. 1. quæſtione 1. capit. 23. pag. 68
An hæc licentia debeat eſſe expreſſa, vel ſufficiat tacita. ibid.
Religioſus inducens aliquem ad religionem muneribus, quando peccet mortaliter, ibidem capit. 29. pag. 108
Religioſus diſtrahens in vſus illicitos res ſibi conceſſas, peccat contra paupertatem, t. 1. q. 2. c. 2. §. 1. pag. 140
Et qui recipit, tenetur reſtituere, ibidem.
Religioſus ludens, vel tribuens aliquid meretrici, vltra peccatum quod fert ſecum natura actus, peccat contra paupertatem. ibid.
Religioſus dicens hoc eſt meum, quomodo peccet, ibidem.
Religioſus reſiſtens ſuperiori volenti ſibi conceſſum peculium auferre, peccat contra paupertatem, ibidem.
Religioſus, cui externus quidam dedit centum aureos, ad ſuum libitum expendendos, an poſſit ex illis conſtituere cenſum vitalitium, ibidem.
Religioſus expendens ſibi conceſſa ad vnum vſum, ad alios, quomodo peccet, ibidem, pagina 141
Religioſis munera aliqua obeuntibus poteſt aſſignari aliquid per modum ſtrenæ, ibidem §. 2. pagina 142
Religioſorum multitudo obſtat ſanctæ paupertati, ibidem.
Religioſus non poteſt abſque licentia prælati aliquid accipere, aut donare, ibidem §. 3. pagina 143
An licentia tacita, & generalis ſufficiat, ibidem.
Religioſus abſque licentia prælati aliquid accipiens, peccat contra paupertatem, ibidem §. 4. pagina 144
Poteſt tamen aliqua comeſtibilia, ſeu medicinas, aut veſtes. ibid.
Si prælatus deneget, etiam ex bonis communibus conuentus. ibid.
Modo conuentus bona ſufficientia ſint, ibidem.
Religioſus rogans amicum volentem dare ei aliquid, vt det ſub conſanguineo, non eſt reus voti paupertatis. ibid.
Religioſus occultans rem eum Superioris licentia acceptam in viſitatione cellarum, quomodo peccet contra paupertatem. ibid.
Religioſus debet eſſe paratus rem ſibi conceſſam relinquere, ſi Prælatus præceperit, tom. primo, quæſtione ſecunda, capite ſecundo, §. quarto, pagina 144
Religioſus non poteſt aliquid commodare abſque prælati licentia, ibid. §. 5
Religioſus non poteſt quidquam emere, vel vendere, abſque Prælati licentia, ibid. p. 145
Religioſus trium bonorum genera poteſt de ſuperioris licentia, poſſidere, & quomodo de vnoquoque diſponere, ibid. §. 6
Religioſus de peculio ſibi conceſſo, quid poſſit dare ſuis conſanguineis pauperibus. ibid.
Religioſus recipiens, aut donans, non notabilem quantitatem, abſque prælati licentia, non peccat mortaliter, ibid. §. 9. p. 147
Si ſit notabilis quantitas. ibid.
Religioſus peccat mortaliter, tractans negotia ſæcularium, abſque prælati licentia, ibidem pagina 148
Religioſus habens ſuperflua de licentia prælati quo modo peccet. ibid.
Religioſus tenens in ſua cella arma, monilia, &c. peccat mortaliter. ibid.
Religioſus de licentia Superioris ita rebus Monaſterij vtens, vt alii indigeant, grauiter peccat, ibidem pag. 149
Religioſus quam curam debeat habere in conſeruandis rebus ſibi ad vſum conceſſis, ibidem.
Religioſus eboro deſtinatus habens habilitatem ad ſtudendum, & non ſtudens, peccat mortaliter, tom. ſecundo, quæſtione ſecunda, capit. 2. num. 2. pag. 72
Procurans promoueri ad Magiſterium, quo eſt indignus, peccat mortaliter, ibidem numero quarto.
Nec poteſt frui priuilegiis Magiſtrorum, ibidem.
Religioſus per profeſſionem perdit dignitates, quas habebat in ſæculo, ibidem §. 2. numero 58. pagina 82
Religioſus profeſſus non poteſt teſtamentum condere, tom. 2. quæſtione tertia, capit. 1. §. 8. num. 206. pag. 202
An poſſit donare cauſa mortis. ibid.
Religioſus profeſſus factus Epiſcopus non poteſt recuperare hæreditatem, quam per renuntiationem dimiſit, ibid. n. 211. p. 203
Religioſus tranſiens ad aliam Religionem, præter ſolas veſtes, nihil ſecum defert, ibidem numero 212. pag. 204
Quid ſi iſte habeat peculium, ibidem numero 213
Religioſum eſſe mortuum mundo quomodo intelligatur, ibid. c. 5. n. 3. p. 229
Religioſus emens domum cum ſola licentia præſumpti Abbatis, an poſſit eam vendere abſq; Abbatis licentia, ibid. n. 8. p. 230
Religioſus eo ipſo, quod eſt in Epiſcopum electus, eſt exemptus à iuriſdictione prælatorum, t. 3. lit. G, c. 6. n. 2. p. 71
Religioſi Minimi non poſſunt Monialium à ſuis confeſſiones

confeſſiones audire, tom.3. litera M. cap.7.num.3. pag 86
Religioſorum peccata an grauius ſint punienda, quàm ſæcularium, tom. 3. litera P. cap.16. numero 5. pag.112
Religioſi quibus ex cauſis debeant transferri de vna in aliam Prouinciam, tom. 1. quæſt. 1. cap. 12. pag.31
Religioſi peccatum publicum non ſtatim denonciantes Superioribus, peccant omnino mortaliter, ibid.c.16.§ 2. p.39
Etiamſi peccatorem maximè pœniteat perpetraſſe. ibid.
Religioſi fugientes ad Superiorem ante definitiuam ſententiam, an pœnam Apoſtaſiæ incurrant, ibid. cap.20. p.55
Religioſi Minimi extra Conuentum, alter eorum Correctoris vice fungitur, ibidem, capite 23. pag.69
Religioſis Minimis non poteſt Prælatus facultatem concedere, extra Conuentum degendi. ibid.
Religioſi ad tres inimicos debellandos ingrediuntur Religionis vallum, ibid. cap. 24. §. 1. pagina 73
Religioſis licitum eſt, alios ad ſuam Religionem inducere, ibid.c.29. p.106
Non tamen minis, aut metu, ibidem, pagina 107
Neque importunis perſuaſionibus. ibid.
Religioſi an & quomodo poſſint arma capere ad oppugnandos hoſtes, tom.2. quæſt.1.c.3.num.9. & 10. p.21
Tenentur tempore neceſſitatis de ſuis bonis Reipublicæ contribuere, ibid.n.13
Et cuſtodire muros Ciuitates, ibidem, numero 11
Sunt ciues illarum Ciuitatum, in quibus habitant, ibid.n.12
Publicos Magiſtratus gerere non poſſunt, tamen eos conſiliis adiuuare, ibid.n. 14
Non poſſunt acquirere facultates, quæ ſæculari politiæ noceant, ibid.n.15
Sæculari politiæ quomodo nocere poſſint, ibid. num.16. p.22
Non tenentur manibus laborare, ibid. cap.5. §.1. num.38. p.47
Tenentur obſeruare ieiunia, & feſta particularia locorum, in quibus habitant, ibid. cap.8. num.22. pag.65
Religioſorum multitudo ſæculari politiæ non poteſt nocere, ibidem, capite 3. numero 2. pagina 19
Religioſorum arma quæ, ibidem, numero 9. pagina 21
Aliquorum ſcandala communitati Religioſæ nocere non poſſunt, ibid.n.5. p.26
Religioſorum ſtatus quas vtilitates afferat ſæculari politiæ, ibid.n.17. p.32
Fuit à Chriſto inſtitutus, & ab Apoſtolis amplexatus, ibid.c.5.n.2. p.42

Reliquiæ.

Reliquiæ antiquæ extra capſam non oſtendendæ, t.1.n.5. p.308
Reliquias furati etiam paruas, etiam vt honorabilius collocentur, non licet. ibid.
Reliquias tangens qui non eſt in ſacris, vel etiam laicus, modò id reuerenter agat, non peccat, ibid.
Reliquias illius, qui deceſſit cum opinione ſanctitatis poſſumus priuatim colere, tom. 1. num. 1. pag.388
Quid ſit cultus publicus, ibid.
Reliquias oſtendere ob lucrum non eſt mortale, mortale tamen eſt reliquias falſas diſpenſare, ſicut etiam miracula falſa publicare, etiam ad bonum finem, ibid.n.2
Fornicari cum reliquiis appenſis collo, irreuerentia eſt; non tamen ſpecialiter dicenda in confeſſione. ibid.

Renuntiare.

Renuntiare Prælaturæ an poſſit Prælatus Regolaris, t.2.q.1.c.7.n.25.& 26. p.61
Renuntiandi alicui officio forma, tom.3. lit.R. cap.5. pag.124
Forma acceptandi renuntiationem, ibid.c.6
Forma monendi fratres de renuntiatione ſui Superioris, ibid.c.7
Forma acceptandi renuntiationem cum ſubſtitutione, ibid.c.8. p.125
Renuntiare voci actiuæ an poſſint electores Generalis, & Prouincialis aut Correctoris, tom.2.n.28. pag.458
Qui renuntiauit, & eum ante electionem pœnituit, debet omnino admitti, ibid.n.29

Renuntiatio.

Renuntiatione facta in Capitulo diffinitorio de aliquo Correctoriatu ad ipſum Diffinitorium ſpectat de alio Correctore prouidere, t.2. num. 39. pag.530
Renuntiatio quando, & quomodo debeat fieri à Nouitiis, t.1.n.71. p.214
Facta à Nouitio ante ingreſſum Religionis intuitu tamen illius valet, ibid.n.73
Renuntiationis nomine quid intelligetur, ibid. n.74. & 75.
Renuntiatio facta à Nouitio intra duos menſes ante profeſſionem, ſi interim moriatur, non valet, ibid. num.76. p.215
Facta à Nouitio vicino morti profitente per priuilegium ante annum, ſi decedat, valet, ibid. n.77
Renuntiatio, ſi profeſſio, quæ ſequitur, inualida eſt, non valet, ibid.n.78
Facta à Nouitio cum debitis ſolemnitatibus non poteſt à volente perſeuerare in Religione reuocari, ibid.n.79
Renuntiatio facta à Nouitiis ante ingreſſum Religionis, intuitu tamen illius valet, tom.2.q.3.cap.1.§ 8. n.207. p.203
Renuntiatio debet fieri intra duos menſes ante profeſſionem, ibid.n.214. p.204
Renuntiatio quid ſit, tom. 3. lit. R. cap. 8. num. 1. pag.125
Renuntiatio metu facta, etiamſi ſit cum iuramento, an ſit nulla, ibid.n.3
Renuntiatio ſemper eſt facienda Superiori, ibidem, num.4
Capitulum an poſſit acceptare renuntiationem Correctoris, ibid.n 5
Vicarius Generalis an poſſit acceptare renuntiationem, ibid.n.6. p.126
Renuntiationis forma, quas conditiones habere debeat, ibid.n.7
Omnes dignitates poſſunt renuntiari, ibid.n.8
Renuntiantem, an & quando poſſit pœnitere, ibid. num.9

Reſcriptum.

Reſcriptum quid, & quotuplex ſit, t.1.n.1. p.200
Reſcripta commiſſa alicui nomine dignitatis, ipſo mortuo ad ſucceſſorem tranſeunt, ibid.n.3
Reſcriptum prohibens cauſæ cognitionem, eſt de falſitate ſuſpectum, ibid. n 7
Reſcriptum propter cauſam impulſiuam falſam non vitiatur, ibid.n.5. p.320

Reſeruare.

Reſeruare.

Reſeruare ſibi caſus poſſunt Prælati Regulares, t.2. q.3.c.2.n.2. p.205
Et quare, ibid.n.3
Peccata merè interna reſeruari non poſſunt, ibid. num.4
Nec venialia, aut mortalia, aliàs ritè confeſſa, ibid. num.5. p.206
Nec caſus omnes deſignati à Clemente VIII. ibid.n.7
Poſſunt tamen reſeruari peccata, de quibus dubitatur, an ſint mortalia, vel venialia, ibid.num.8. pag.207
Reſeruata intelliguntur peccata, quando ſunt conſummata, ibid. n.9
Reſeruare quos caſus ſibi poſſint Prælati Regulares, ibid.§.1.n.31. p.211
An poſſint ſibi excommunicationem reſeruare, ibid.n.32
Poſſunt Prouinciales cum Capitulis reſeruare caſus pro aliquo Conuentu particulari, ibid. numero 33
An caſus reſeruati à Regula, vel conſtitutionibus, poſt Decretum Papæ ſint amplius reſeruati, ibid. num.34
Publicè incurrens in caſum reſeruatum non poteſt abſolui ab habente auctoritatem delegatam, ibid. num.35. p.212
An tactus, & oſcula poſſint reſeruari, ibidem, num.36
Reſeruare ſibi caſus, an poſſint Correctores, t.2.q.3. c.2. n.11. p.207
Reſeruata habens, an ſit abſoluendus à non habente poteſtatem, ibid.n.15. p.208
Quid, ſi celebrare debeat, & non adſit, qui poſſit eum abſoluere, ibid. n.16. p.209
A reſeruatis abſoluens, quas pœnas incurrit, ibid. num.18
Reſeruatio omnis ceſſat in articulo mortis, ib.n.13. pag.208
Simplex Sacerdos etiam præſente Parocho in illo articulo poteſt abſoluere. ibid.
Et ſic abſolutus, ſi non moriatur, non tenetur iterum confiteri, ibid.n.14
Reſeruatorum caſuum conceſſio, tempore reconciliationum quomodo intelligatur, ibid.n.12. p.207

Reſidere.

Reſidere tenentur Prælati Regulares in ſuis Prælatiis, t.2. q.1.c.7.n.27. p.61
Quibus cauſis poſſint excuſari, ibid.n.31

Reſpublica.

Reſpublica non eſt, vbi lex non præualet, t.2.q.1.c.7. num.61. p.8
Reipublicæ intereſt ſcelera puniri eo loco, vbi fuerunt perpetrata, t.1.n.9. p.345

Retrahere.

Retrahens aliquem paratum ingredi Religionem, in qua diſciplina Regularis obſeruatur, peccat mortaliter, t.1.q.1.c.29. p.109
Retrahens Nouitium à iam ſuſcepto habito mortaliter peccat. ibid.
Si tamen retrahat dolo, vi, fraude, tenetur etiam iniuriam compenſare, & quomodo. ibid.
Retrahens profeſſum à Religione dolo, vi, fraude tenetur reſarcire damna, quæ Religio paſſa eſt. ibid.
Retrahens aliquem, vel paratum ingredi, vel iam ingreſſum, ſed non profeſſum, vel iam profeſſum, etiam vi, dolo, &c. licet mortaliter peccet, & teneatur compenſare damnum datum, nunquam tamen ingredi ipſe loco retracti tenetur. ibid.

Reuerentia.

Reuerentia quid ſit, t.1.q.1.c.28. p.95
Eſt primum motiuum ad honorandum. ibid.

Revereri.

Revereri, honorare, laudare, glorificare quomodo differant. t.1.q.1.c.28. p.95

Reus.

Reum examinandi forma, tom.3. litera R. cap. 9. pag.126
Quæ ſit prima interrogatio, quæ facienda eſt reis, ibid.n.1. p.127
Si reus reſpondere recuſet, debet notari in proceſſu, & cogi ad reſpondendum, ibid.n.2
Debet reus reſpondere præciſè, ibid.n.3
Quomodo ad id compellatur. ibid.
Quod tamen intellige, quomodo reus iuridicè interrogetur, ibid.n.4
Reus antequam examinetur debet informari de ſtatu cauſæ, ibid.n.6
Dubitans in iuridicè interrogetur, non tenetur crimen manifeſtare, ibid.n.8. p.128
Contra iuris ordinem interrogatus an poſſit veritatem fateri, ibid.n.11
Rei in examine quæ ſint notanda, ibid.n.12
Reus in carcere ad hoc, vt examinetur, debet excarcerari, ibid.n.14. p.129
In notoriis non debet examinari dubitatiuè, ſed aſſertiuè, ibid. lit P.c.17.n.6. p.117
Reus non tenetur ſecretum delictum manifeſtare, t.1. q.1.c.16.§.1. p.38
Reus, cuius delictum eſt notorium, ipſe verò occultus, ad excommunicationem poſitam à Prælato pro rei manifeſtatione, ſe manifeſtare non tenetur. ibid.
Reus poteſt ad vitanda grauia tormenta ſibi falſum crimen imponere, abſque peccato veniali, licèt ob illius confeſſionem eſſet morte plectendus. ibid.
Iuxta alios peccabit ſolùm venialiter. ibid.
Reus iuridicè interrogatus, tenetur ſua delicta, quantumvis grauia confiteri. ibid.
Non autem ſi ex tali confeſſione pœna mortis ſit incurrenda. ibid.

Rex Christianiſſimus.

Rex Chriſtianiſſimus ſemper fuit patronus noſtræ Religionis, t.3.n.54. p.479

Roma.

Romam ire prohibentur Regulares abſque licentia in ſcriptis Generalis, vel Protectoris, tom.2.§.39. & 40. p.394
Cùm licentia tamen Prouincialis ex cauſa communi Prouinciæ, poſſunt etiam, ibid.§.60. p.395
Poſſunt tamen ingredi ſine licentia verè grauati, qui ad ſanctam Sedem recurrunt, tom.1. num.17. pag.392
Roma eſt communis omnium Patria, t. 2. num. 16. pag 476

S

Sacerdos.

SAcerdos proprius quando dicatur contemptus, t.1. num.2. p.317
Sacerdotes obligati celebrare ratione beneficij, vel Capellæ, non poſſunt recipere eleemoſynas pro Miſſis votiuis, t.2.ad 4. p.388
Sacerdos Regularis abſque ſui Prælati licentia, non poteſt ſæcularium, neque Regularium confeſſiones audire, t.1.q.1.c.21. p.59
Neque à venialibus, vel mortalibus aliàs ritè confeſſis,

confeſſis, licitè abſoluere. ibid.
Poſſet tamen validè. ibid.
Quodnam peccatum committat abſoluendo. ibid.
In duobus tamen caſibus, etiam inualidè abſoluit. ibid.
Quid dicendum circa hoc punctum, in noſtra Religione Minimorum, ibid. p.60
Sacerdos non celebrans per ignorantiam in Ordine Minimorum, eſt priuatus voce paſſiua, tom.2.q.2. c.5.§.5.n.31. p.143

Sæculares.

Sæculares vno Religioſo cognito peccante omnes talea iudicant, tom.1.quæſt.1. cap.16.§.2.pag.39. & c.17. p.43

Scabioſus.

Scabioſus poteſt eligi ad dignitates, t.2.q.2.c.4.n.6. pag.136

Scandalum.

Scandalum quid, & quomodo eo peccetur, t.2.q.2. c.3.§.4 n.53. p.101
Grauiſſimum peccatum, ibid.n.50. p.100
Mandatum Prælati generatiuum ſcandali exequendum eſt, ibid.§.23.n.225. p.130
Scandala quædam deſpicienda, quædam non, t.1.q.1. c.25.§.1. p.80
Ad ſcandalum vitandum tenetur ſubditus obedire Superiori cum ſuo graui incommodo, & ſuo iuri cedere, ibid.q.1.c.7. p.14
Ad ſcandalum vitandum poteſt ſubditus non obedire, Prælato, etiam iuſtum quid præcipienti. ibid.

Scholares.

Scholares tenentur defendere opinionem ſui Lectoris, t.3.lit.L.c.1.n.3. p.74

Schola pia.

Scholarum piarum Clerici Regulares non comprehenduntur in Decretis generalibus editis à Clemente VIII. quibus cæteri Clerici Regulares non comprehenduntur, t.2 § 2. p.415

Sciens.

Sciens Auctorem delicti ſub ſigillo naturali, ad conſilium, vel remedium adhibendum, non poteſt, quantumvis præcedat infamia, eum manifeſtare, t.1.q 1.c.16.§.1. p.39
Sciens auctorem alicuius furti, qui tamen factus eſt impotens, ad reſtituendum, an teneatur eum manifeſtare. ibid.

Scientia.

Scientia eſt Religioſis neceſſaria, t.2.q.2.c.2.num.2. pag.72
Quomodo ſalubriter acquiri poſſit, ex D. Thom. ibid.§.5.n.104. p.91
Scientiarum ſpecies quæ, ibid.quæſt.2.cap.2.num.3. pag.72
Scientiarum gradus tres, ibid.n.6. p.73

Scriba.

Scriba Capituli dans vnam ſolam Schedulam electori, vel duas eiuſdem nominis, peccat mortaliter, t.1.q.1.c.31. p.116
Scriba de iure communi non eſt neceſſe quod ſit de corpore capituli, ibid. §.8. p.130
Scriba quomodo Capitulo fidelitatem promittat, t.3.lit.E.c.3.n.1. p.43
Scriba, ſeu ſcrutatores reuelantes ſuffragium alicuius, peccant mortaliter, & dubiam reddunt electionem, t.2.n.24. p.457
Etiam de iure communi debent eſſe de corpore Capituli, ibid.n.26
An poſſit vnus Scriba eligi pro tota Viſitatione generali, ibid.n 89. p.467
Scriba quando à ſolo Superiore nominari poſſit, ibid. num.20. p.528

Scribere.

Scribere, aut recipere literas abſque licentia Prælati, eſt peccatum contra votum paupertatis, t.2. q.2. c.2.§.10. p.149
Scribere quomodo poſſint Religioſi abſque Prælati licentia, ibid. p.150
Scribere contra obedientiam Prælati mortale peccatum eſt. ibid.
Scribere literas ad Superiorem ſine nomine an ſit peccatum mortale, ibid.§.12. p.151
Et an Prælati ex huiuſmodi literis poſſint ad inquiſitionem delictorum in his contentorum procedere. ibid.
Scribere literas continentes delicta fratrum ad ſuum Prælatum ad bonum finem, an liceat, ibid.
Scribentes ad ſuum Prælatum contra aliquem delicta mixtim vera, & falſa, etiam factis ſubſcriptionibus mortaliter peccant, & reſtituere tenentur famam, ibid. p.152
Nec Prælati per huiuſmodi literas poſſunt quemquam indicare, nec à ſubſcriptis de veritate illarum cognoſcere. ibid.
Scribere abſque Correctoris licentia non poſſunt Minimi, tom. 2. quæſt.1. cap.4. §.5. num.132. pag.41

Scripta.

Scripta apud aliquem reperta an, & quomodo ei nocere poſſint, t.2.n.62. p.480

Scriptura.

Scripturæ ordo quando ſit attendendus, t.2.num.28. pag.473

Scrutatores.

Scrutatores non eſt neceſſe quod ſingulorum vota ſcrutentur, tom. 3. litera E. cap. 3. numero 2. pag.43

Scurra.

Scurræ ablegandi à Religioſibus, t.2.q.2. c.3.§.24. num.240. p.134

Secretum.

Secreta commiſſa ſunt fideliter cuſtodienda Prælato, tom.2. quæſtione 2. cap. 3. §.19. num. 195. pag.125
Secreta fidei noſtræ commiſſa ſunt in triplici differentia, t.1.q.1.c.15. p.34
Secretum quod eſt in damnum communitatis, vel Prælati, eſt ſtatim reuelandum, etiam ſi iuramentum de non reuelando præceſſiſſet, ibidem.
Quæ habentur ſub confeſſionis ſecreto, nullo caſu poſſunt reuelari, ibid. p.35
Et quæ dicantur haberi ſub tali ſecreto, ibidem.
Secreta quæ non vergunt in damnum communitatis, neque Superioris, an reuelare teneamur ad Superioris præceptum. ibid.
Secreta ordinis quæ dicantur, ibidem, capite 17. pag 43
Secreta ordinis non reuelare iuſſus Religioſus, obedire tenetur. ibid.
Ipſa reuelare eſt grauiſſimum peccatum, multa in ſe peccata complectens. ibid.
Solent hoc facere curioſi, loquaces, vinoſi, ibid. § 10. p 44

Senes, Seniores.

Senes à vino abſtinere debent, tom. 2. numero 4. pag.330
Senum qualitates. ibid.
Senes debent eſſe graues, ibidem, numero 9. pagina 331
Et prudentes, ibid.n.10

Et conſtantes, ibid. n. 11
Vt Superiores honorandi, ibid. n. 12
Debent eſſe taciti, ibid. n. 14
Non tamen ſemper, ibid. n. 15. p. 532
Senum miſeriæ, & calamitates, tom. 1. quæſt. 4. cap. 6. p. 171
Senes quomodo ſint ineligibiles ad Dignitates, t. 2. q. 2. c. 4. n. 5. p. 136
Vincuntur quandoque à iunioribus conſilio, ibid. cap. 1. n. 5. p. 68
Malè Seniores prætendunt ſibi omnes dignitates deberi, ibid. n. 6. p. 69
Cæteris paribus Seniores anteponendi in dignitatibus, ibid. n. 13. p. 70
Et in dubio pro Senioribus præſumendum, ibidem num. 14
Senum priuilegia, ibid. n. 3. p. 67
Senes præ cæteris honorandi, ibid.
Præſumuntur prudentiores, ibid.
In conſiliis dandis iunioribus anteponuntur, ibid.
Eorum auctoritas maior, ibid.
Seniores prius ſubſcribunt, ibid.
Vltimi tamen rationes proferunt, quando in indicio adſunt cum iuuenibus ibid.
Seniores primo loco ſedent, & ſi deſit præſes in Capitulo, præſidet Senior ex his, ibid.
Præferendi ſunt iuuenibus in legationibus, ibid.
Vbi vnus pro multis loquitur, ille debet eſſe Senior, ibid.
Seniores poſſunt iuniores corrigere, ibid.
Pitantia prius Senioribus danda, ibid.
Teſtes Seniores iunioribus præferuntur, ibid.
Mitiùs puniuntur, ibid.
Ipſorum dicta cuſtodienda, ibid.
Excuſantur à longis itineribus, ibid.
Qui honorant Senes, honorant Deum, ibid.
Mundus durat propter Senes, ibid.
Hæc tamen intelliguntur de Senioribus probis, ibid. n. 4. p. 68

Sententia.

Sententia quid ſit, tom. 2. q. 1. c. 2. §. vn. num. 13. pag. 17
Sententiæ abſolutoriæ forma, tom. 3. lit. S. cap. 1. pag. 129
Tripliciter poteſt abſolui reus, ibid. n. 1
Contra abſolutum ex cauſa innocentiæ, an poſſit amplius procedi, ibid. n. 2. & 3. p. 130
Quando dubitatur de ſententia abſolutoria an ſit diffinitiua, iudicanda eſt diffinitiua, ibid. n. 4
Sententiæ interlocutoriæ forma, ibid. lit. S. cap. 2. p. 130
Quid ſit Sententia interlocutoria, ibid. n. 1
Quomodo differat à diffinitiua, ibid. n. 2
Sententiæ diffinitiuæ forma, ibid. c. 3. p. 131
An Iudex in hac Sententia teneatur exprimere cauſam, ibid. n. 1
Clauſula, *in nomine Domini*, an neceſſario debeat apponi in Sententia, ibid. n. 3
An hæc Sententia debeat ferri in ſcriptis, ibidem num. 4
Forma Sententiæ condemnatoriæ abſque expreſſione cauſæ, ibid. c. 4. p. 132
Sententia Principis facit ius, etiamſi ſolum ſit de caſu particulari, tom. 1. n. 36. p. 387

Sepelire.

Sepelire cadauera, & facere officia in Eccleſiis Regularium abſque expreſſa licentia Superioris earum Rectoribus, & Curatis non licet, tom. 2. p. 441
Sepeliri eligentes cum habitu Regularium multas Indulgentias lucrantur, tom. 1. n. 2. p. 216
Quem tamen habitum recipere tenentur à Superiore, ibid. n. 3. & §. 9. p. 218
Poſſunt eligere Sepulturam vbicunque voluerint, ibid. §. 11. p. 342
Sepeliri in Eccleſiis Regularium nullus poteſt illis inuitis, ibid. §. 12. p. 253
In eis ſepeliri mandantes multas lucrantur Indulgentias, ibid. n. 56. p. 262
Sepelire non poſſunt ſuper terram corpora defunctorum, ibid. n. 1. p. 276
Sepelire aliquem in alieno Sepulchro an poſſit Prælatus, ibid. n. 22. p. 347

Sepultura.

Sepulturam eligere in Eccleſiis Regularium omnibus liberum eſt, tom. 1. §. 28. pagina 236. & §. 21. p. 253
Sepultura in Eccleſiis Regularium libera eſt, ibidem, num. 55. p. 262. & tom. 2. §. 15. p. 291. & ibid. num. 15. p. 296
Et quid per illud, *libera*, intelligatur, tom. 1. n. 16. p. 347
Sepultura defunctorum ſubtus altaria, vel bradellas, fieri prohibetur, tom. 1. n. 3. p. 276
Sepulturæ locus in Eccleſia vendi poteſt, ibid. n. 21. p. 347
Sepulturæ locum in Eccleſia emens, non acquirit dominium illius, ſed tantùm vſum, tom. 1. num. 46. p. 397
In dictis Sepulturis non poſſunt ſepeliri, niſi hæredes ſanguinis, ibid. n. 48
Conuentus non poteſt Sepulturam, aut Capellam conceſſam alicui, illi auferre, ibid. n. 49
Mortuo tamen emptore, & eius deſcendentibus, bene poteſt Conuentus aliis concedere, ibid.
An in Sepulchro alicui conceſſo, poſſit ipſo inuito aliquis ſepeliri, ibid.
In Eccleſia patronata poteſt inuito patrono, Sepulchrum, ſeu Capella conſtrui, ibid. n. 50. *Modo in limine fundationis non ſit aliter cautum.* Quando aliquis eſt ſepeliendus apud Regulares, ad hos pertinet declarare, qua via ducendus ſit, nec eſt neceſſe, vt priùs defunctus deferatur ad Eccleſiam Parochialem, ibid. numero 51. & numero 53. ad 4. p. 398
Sepulturæ electio probatur per teſtamentum, vel per ſcripturam ſubſcriptam manu propria, ibid. n. 52. p. 397
Qui Sepulturam ſibi fabricauit, licèt inteſtatus decedat, cenſetur eam ſibi elegiſſe, ibid.
Probatur etiam per teſtes, ibid. & n. 53
Ab ipſis regularibus in eorum Eccleſiis, non à Canonicis, aliiſve, officia ſuper cadaueribus defunctorum peragi debent, tom. 2. p. 441
Vbi vnica tantum crux deferri ſolet in Cadaueribus efferendis, deferenda eſt tantum crux Eccleſiæ, ad quam corpus defertur, ibid.
Parochi plus præcipere non poſſunt in ſepulturis, quæ fiunt in Eccleſiis Regularium, quàm in eis, quæ fiunt in propriis, tom. 2. §. 1. p. 442
Sepulturam eligere licitum eſt parentibus, filiis Minoribus, etiam inuitis Parochis, ibidem p. 444

Sepultus.

Sepulti in alieno ſepulchro exhumari non debent, t. 1. num. 23. p. 348

Seueritas.

Seueritas quid, & quando ea vtendum magis, quàm clementia, tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 23. num. 227. p. 131

Sigilla.

Sigilla mandantur conſignari Generali Minimorum recèns electo, tom. 2. §. 2. p. 404

Simonia, Simoniacè, Simoniacus.

Simoniam committit Religioſus, qui dat aliquod munus temporale, vel à manu, vel à lingua, vel

ab obſequio pro conſequendis rebus ſpiritualibus, tom. 1. q. 1. c. 31. §. 9. p.130
Simoniaca eſt electio, in qua electores conueniunt, vt vnus ſuffragetur in vna, & alter ſuffragabitur in alia, ibid.
Illa etiam eſt Simoniaca electio, in qua concurrit vnus electorum, cui facta fuit aliqua promiſſio temporalium, etiamſi exiſteret extra numerum maioris partis, ibid. p.132
Simonia eſt dare pecuniam pro obtinenda voce alicuius, ibid. p.130
Simoniaca eſt electio in qua pro ſuffragio ferendo promittitur Prioratus, Collegatus, &c. ibid.
Simonia non eſt offerre pecuniam, ne eligatur indignus, ſeu vt eligatur dignus in communi, ibid.
Simoniacus eſt, qui dat pecuniam, ne accuſetur de aliquo delicto, propter quod eſſet excluſus ab electione, ibid.
Simoniam committit, qui dat pecuniam, ne quis ſuffragetur alicui digno, ibid.
Simoniaca eſt electio in qua datur pecunia, ne quis electo ſe opponat, ibid.
Simoniam non committit electus, & confirmatus ad aliquam dignitatem, ſi det pecuniam pro ſe in ſuo iure manutenendo, ibid. p.131
Nec ille qui fuit iniuſtè priuatus, vel ſuſpenſus, ſi det pecuniam pro ſua rehabilitatione, ibid.
Nec eſt Simonia dare pecuniam, vt quis non elector iniuſtè vexans deſiſtat, ibid.
Non eſſet Simoniacus ille, qui daret pecuniam, ne quis non elector, electores ſubornaret, ibid.
Simoniaca tamen eſt electio, in qua quis dedit pecuniam, ſciente illo, cui electio procurabatur, & non contradicente, ibid.
Simoniacus non eſt, qui ignorauit Simoniam, quæ committebatur, ſed quia ſuſpicatus eſt, ne committeretur, contradixit, ibid.
Sed quid ſi poſtquam fuit electus, conſentit pecuniam ſoluendo, ibid.
Simonia commiſſa proſus ignorante electo, ſed non contradicente, quia non eſt ſuſpicatus, reddit electionem nullam, ibid. p.132
Modo in odium illius ab inimico pecunia data non ſit, ibid.
Simoniaca electio ignorante electore, & electo eſt ipſo iure nulla, ibid.
Simoniacè electos tenetur in conſcientia renuntiare, ibid.
An ſit priuatus aliis dignitatibus ritè acquiſitis, ibid.
Simoniacè dignitatem obtinens inhabilis eſt ad quaſcunque alias dignitates, ibid.
Per Simoniam in beneficiis incurritur excommunicatio maior, ibid.
Per Simoniam, quæ committitur in ingreſſu Religionis an incurratur excommunicatio, ibidem pagina 133
Simoniacè dignitates obtinentes ſunt infames, ibid.
Ad incurrendas pœnas contra Simoniacos non ſufficit quod pecunia ſit promiſſa, ſed debet eſſe realiter data, & acceptata, ibid.
Simoniacæ electionis mediatores incurrunt in excommunicationem, ibid.
Cum ſimoniacè electo quis poſſit diſpenſare, ibid.
Quiſictè Simoniam committit, non eſt pœnis Simoniacorum obnoxius, ibid. p.134
Contra Simoniacos in Ordine noſtro ſunt poſitæ multæ pœnæ, ibid.

Sobrietas.

Sobrietas quid, tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 22. num. 214. pag. 128
Prælatis neceſſaria, ibid.

Socius.

Socij Superiorum in Ordine Minimorum habent votum deciſiuum in rebus grauibus, t. 2. q. 1. c. 2. §. vn. num. 20. p.16
Sociis duobus inter ſe diſcordantibus ſtatur parti Superioris cum alio ſocio, & alij duo tenentur ſe ſubſcribere in Ordine Minimorum, ibidem, num. 24
Socij Prælatorum ſi delinquant, quomodo puniantur à ſuis Prælatis, ibid. n. 36. p.18
Socij Prælatorum, & definitores, quam ætatem habere debeant, ibid. quæſt. 2. cap. 1. num. 10. pag. 71

Solertia.

Solertia quid, tom. 2. quæſt. 2. cap. 3. §. 6. num. 65. pag. 103

Sollicitare.

Sollicitare quid ſit, t. 2. n. 9. p.358
An dictum vnius mulieris ſollicitatæ ſufficiat ad capturam ſollicitantis, ibid. n. 4. pag. 359. & tom. 2. num. 4. p.482
Sollicitantes in confeſſionibus ſunt ſuſpecti de hæreſi, t. 2. §. 3. p. 357. & ibid. n. 6. p.359
Sollicitantes qui dicendi ſint, ibid. §. 5. p.358
Contra iſtos procedunt Inquiſitores, & locorum ordinarij, ibid. §. 6
Ad huius delicti probationem admittuntur teſtes ſingulares, ibid. §. 7. & n. 22. p.361
Quot autem teſtes requirantur, ibid. n. 23
Sollicitantes ad alia peccata non carnalia, non incurrit pœnas, t. 1. n. 7. p.359
Mulieres ſollicitantes confeſſarios non incurrunt has pœnas, ibid.
Nec Confeſſarius conſentiens mulieri ſollicitantis, ibid. n. 9
Mulier conſentiens confeſſario ſollicitanti, tenetur eum denuntiare, non tamen proprium conſenſum manifeſtare, ibid. n. 12
Sollicitantes ante, vel poſt confeſſionem immediatè incurrunt pœnas, ibidem, numero 13. pag. 360
Sollicitatio ante vel poſt confeſſionem immediatè quæ ſit, t. 2. n. 9. p.484
Sollicitantes pueros incurrunt pœnas, tom. 1. num. 14. pag. 360
Sollicitans fœminam in loco ſolito audiendi confeſſiones, etiamſi eas non audiat, incurrit pœnas, ibid. n. 15
Quas etiam incurrit ſollicitans pro ſe, vel pro aliis, ibid. n. 16
Non tamen incurrit ſollicitans mulierem in adminiſtratione aliorum Sacramentorum, ibidem, num. 17
Sollicitare mandans confeſſarius fœminam an incurrat pœnas Gregorij XV. tom. 2. numero 3. pag. 482
Confeſſarius iuriſdictione carens an ſollicitando in confeſſione incurrat dictas pœnas, ibid.
Poſſunt dari aliquæ cauſæ excuſantes à denuntiando ſollicitantem, ibid. n. 5
Hoc vitium correctionem fraternam admittit, ibid.
Confeſſarius ſollicitans pœnitentiam, ad actus ſolùm venialiter inhoneſtos, an incurrat has pœnas, ibid. n. 6
Confeſſarius dans pœnitenti epiſtolam aperiendam ſolùm poſt regreſſum in domum propriam, non incurrit has pœnas, ibid. n. 7. p.483
Confeſſarius ſollicitans à pœnitente, an ſit denuntiandus, ſi ſolùm tactibus conſentit, ibidem, num. 8

Sollicitator.

Sollicitatori pro vitandis pœnis remedium, t.2.n.33. p. 362

Ordinarij in actu admittendi aliquem ad confeſſiones ſæcularium audiendas, tenentur eis legere conſtitutionem Gregorij XV. ibid. n. 34

Sollicitatus.

Sollicitati tenentur denuntiare ſollicitantes, t.2.n.24. pag. 361

Nec aliter poſſunt abſolui, ibid.

Confeſſarius verò ſollicitans ab omnibus abſolui poteſt, ibid. n. 25

Sollicitati an teneantur ſollicitantes fraternè corrigere, ibid. n. 26

An poſſit dari caſus, in quo mulier ſollicitata non ſtatim denuntiare teneatur, ibid. num. 28. pag. 362

Sollicitudo.

Sollicitudo temporalium quid, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 12. num. 121. p. 110

Vitanda Prælatis Regularibus, ibidem, numero 122

Quam habere liceat, ibid. n. 123. p. 111

Sortilegi.

Sortilegi qui ſint, tom. 2. quæſt. 3. cap. 2. §. 1. num. 38. pag. 212

Specula.

Specula quare ſit aduenta, tom. 1. quæſt. 1. cap. 28. §. 3. pag. 101

Sponſalia.

Sponſalia, an per ingreſſum Religionis dirimantur, t.2.q.3.c.1.§.2.n.54. p. 176

Sponſiones.

Sponſiones facere an poſſint Religioſi ſuper extractione Senatorum, tom. 2. quæſt. 2. cap. 2. §. 5. n. 105. p. 90

Statuens.

Statuentis mens magis eſt attendenda, quàm ſtatuti verba, tom. 1. quæſtione 1. cap. 18. §. 1. pag. 47

Statutum.

Statuta condere poſſunt Generales & Prouinciales, t.2.q.1.c.8.n.5. p. 63

An ſuper his poſſint diſpenſari, ibid. num. 15. pag. 64

An illa declarare, ibid. n. 16

An ſpecialia alicuius Prouinciæ, vel Conuentus teneantur obſeruare, ibid. n. 20. p. 65

Statuta quod infideles ad fidem conuerſi ab honoribus excludantur, an valeant, ibid. q. 2. c. 5. §. 6. n. 84. pag. 151

Statutum, quo iubetur ſolui aliqua penſio ab hoſpitibus, quomodo intelligatur, tom. 3. lit. Z. c. 3. n. 5. pag. 156

Hoc ſtatutum niſi intelligatur ſano modo eſt contra ius naturale, ibid. n. 6

Contra ius Canonicum, ibidem, numero 7. pag. 157

Contra Regulam noſtram, ibid. n. 10

Contra ſtatuta Religionis, ibid. n. 14

Contra virtutem hoſpitalitatis, ibidem, num. 17. pag. 158

Contra bonos mores, ibid. n. 19

Statutum, quo Curati nolunt leuare corpora defunctorum, niſi tot vocentur Clerici ſæculares, quot Regulares, quomodo intelligatur, t. 3. lit. Z. cap. 3. Append. 2. n. 1 p. 160

Statuta facere quomodo poſſint Minimi, tom. 1. §. 4. p. 190. & n. 10 p. 192. & §. 13. p. 233. & §. 7. p. 300. & §. 4. p. 351

Nec licet multum Minimis in ſtatutis abundare, ibid. §. 5

Statuta facta in vno Capitulo Generali confirmata à Papa, an poſſint mutari in alio, ibid. num. 3. pag. 289

Statuta ſemel facta non debent facilè mutari, ibid. num. 2. *Dicitur enim leg. in rebus, ff. de conſtitut. Princ. antiqui mores non ſunt mutandi ſine maxima, & euidenti neceſſitate, & Nicolaus Papa relatus in cap. Ridiculum, d. 12. ait; Ridiculum eſt, vt traditiones quas antiquitus à patribus accepimus, infringi patiamur, & D. Thomas 1. 2. q. 97. art. 2. definit legem, etiam humanam non eſſe mutandam propter quamlibet vtilitatem, ſed propter maximam, quæ ſuperet damnum, quod mutatio adducit.*

Statuta duobus modis dicuntur eſſe contra ius commune, t. 1. n. 12. p. 368

Statuta quod deſcendentes ex genere Iudæorum non admittantur ad Religionem, & quod in aliena Religione profeſſi non præficiantur in noſtra, an ſint contra ius commune, ibid.

Statutum illud quo curati nolunt leuare corpora defunctorum, niſi vocentur tot Clerici, quot Regulares, ſapit monopolium, ibid. numero 7. pag. 389

Eſt contra libertatem Eccleſiaſticam. ibid.

Eſt contra ius naturale. ibid.

Et ſimoniacum. ibid.

Statutum de non renuntiandis officiis in ordine noſtro quomodo intelligatur, tom. 1. numero 3. pag. 486

Studentes, Studere.

Studere poſſunt Religioſi ſcientiis liberalibus, & Philoſophicis, in quantum ordinantur ad ſacram doctrinam, t. 1. q. 1. c. 30. p. 110

Et quaſi per tranſennam poſſunt ſtudere libris Poëtarum & Oratorum, ibid. p. 115

Studendo deputati Religioſi, ſi in ſtudio fuerint notabiliter negligentes peccant mortaliter. ibid.

Studere non debent erubeſcere Religioſi ſeniores, etiam iunioribus docentibus. ibid.

Studere diebus feſtiuis ad illuminationem proprij ingenij peccatum non eſt, ibid. p. 112

Licet quis ſtudeat lucri gratia, ſecundum Contzen, ibid.

Studentes an poſſint impediri à Correctoribus, t. 2. q. 1. c. 1. c. 4. §. 5. n. 138. p. 41

Procurare tenetur Prælatus ſub mortali, vt ſubditi per ſtudia literis imbuantur, ibid. q. 2. c. 7. num. 23. pag. 60

Corruptæ tamen indolis à ſtudiis amouere tenetur, ibid. q. 2. c. 2. §. 3. n. 78. p. 86

Ad eam ſtolidi non ſunt admittendi, ibidem, num. 79

Studentibus tenentur Prælati aliqua priuilegia concedere, ibid. n. 80

Et aliquas etiam recreationes honeſtas, ibid. n. 81. & t. 1. q. 1. c. 30. p. 112

Quæ ſint iſtæ recreationes honeſtæ, ibid. num. 82. pag. 86

Studentes aſſignandi forma, tom. 3. lit. S, cap. 5. pag. 132

Studentium munera, ibid. §. 4. p. 133

Quando legere, & vacare debent, ibid. §. 7. pag. 135

Studentium leges, ibid. §. 5. p. 132

Priuilegia, ibid. §. 8. p. 136

Pœnæ & præmia, ibid. §. 9

Studentium Magiſter. ibid.

Studentes ad ſtudendum hortandi forma, tom. 3. lit. S, cap. 2. p. 66

Studiis literarum mentis vitia ſanant. ibid.

Studentibus tria ſunt neceſſaria, t. 1. q. 1. c. 30. p. 119

Studendi

Studendi modus vtilis quis. ibid.
Studiis tria obeſſe ſolent. ibid.
Studentes vt faciliùs addiſcant, debent Magiſtris ſubiici. ibid.
Studentibus amor diſcendi eſt neceſſarius,& conſiſtit in tribus. ibid.
Studentes ſunt filij ſpirituales ſui Magiſtri. ibid.
Suum præceptorem tenentur diligere & timere, ibid.
Studeant dum iuuenes ſunt. ibid.
Studendum in primis libris antiquioribus, & à multis ſæculis probatis. ibidem, §. vnico, pagina 114
Studentes vniuſ Doctoris eruditione debent eſſe contenti. ibid.
Quibus libris ſtudere debeant. ibid.
Studentes in ordine noſtro non poſſunt eligi in Superiores, t.2.n.32. p.519
Hoc tamen in illorum dedecus non redundat,ibid. num.33
Poſſunt tamen eligi in Diffinitores, Collegas,Diſcretos, & Seniores, ibid.n.34
De quibus ſtudentibus id intelligatur, ibidem, num.35

Studioſitas.

Studioſitas quid,& quale eius officium, t.2. q.2. c.3. §.24.n.135. p.133

Studium.

Studium ſacrarum literarum Regularibus choro deſtinatis eſt maximè neceſſarium, tom.1. q.1. c.30. pag.110
Studium veritatis cognoſcendæ ſex modis poteſt fieri vitioſum,ibid. p.111
Studium adhibuerunt aliqui ad dolorem capitis curandum, alij ad dolorem ſtomachi ſanandum,ibid. pag.112
Studia ſunt neceſſaria ad reformandas Religiones, t.3. lit.L.c.1.n.1. p.74
Studia linguarum tenentur vacare Regulares, ibid. num.2
Studia linguarum inſtitui in ſingulis Conuentibus mandauit Paulus V.t.1.n.19. p.158
Studia in qualibet Prouincia erigenda, tom.2. §.10. pag.317
Tanquam neceſſaria pro Religionum reformatione,ibid.n.22. p.320
Studiorum causâ occupati, qui cenſeantur, ibid. n.3. & 4. p.400
Studia negligentes Prælati quàm malè faciant, ibid. num.23. p.320

Stupor.

Stupor quid,& quale peccatum, tom.2.q.2.c.3.§.20. num.200. p.125

Stylus.

Stylus Curiæ Romanæ quid poſſit, tom.1. num.38. pag.241

Subditus.

Subditi poſſunt communicare cum Prælatis excommunicatis non toleratis, tom.2.q.1. c.4. §.4.n.93. pag.54
Subditorum impertinentiæ quandoque reddunt Prælatum crudelem, ibid. q. 3. c. 9. n.6. p.244
Subditus an teneatur obedire Prælato roganti, vel conſulenti, tom.1.q.1.c.4. p.4
Non obediens Prælato in re leui quomodo peccet, ibid.c.5.§.3. p.8
Subditus dubitans an materia præparata ſit leuis, necne, ſi Prælatus præcipiat ſub verbis conſuetis obligare ad mortale, ſub mortale tenetur obedire, t.1.q.1.c.5.§.4. p.9
Non tenetur ſubditus obedire Superiori contra præceptum alterius Superioris illum in dignitate excedentis,ibid.c.6. p.10
Nec tenetur obedire Superiori præcipienti contra mandata Dei, ordinationes Eccleſiæ, ſeu ſtatuta ſuæ Religionis. ibid.
Nec item tenetur obedire Superiori præcipienti aliquam inſolitam abſtinentiam, ſeu ne geſtet veſtimenta illi per Regulam conceſſa, ibidem, pag.11
An teneatur obedire Superiori præcipienti aliquid circa actus internos. ibid.
Sciens ſubditus, aut valde dubitans rem præceptam eſſe peccatum, & certus ſe non peccare non parendo, tenetur non parere, ibidem, capite 7. pag.13
Tenetur obedire, ſi conſtet rem præceptam eſſe licitam,licèt dubitetur an excedat limites Superioritatis,ibid. p.15
Niſi vergat in præiudicium tertij, ibid. p.14
Subditus dubius de poteſtate Prælati in rebus grauibus non tenetur ſtatim obedire,ibid. p.15
Quando teneatur ſubditus obedire Superiori, de quo dubitat an ſit legitimè electus. ibid.
Subditus tranſlatus de vna in aliam Prouinciam abſque rationabili cauſa, habet iuſtam cauſam appellandi, ibid.c.12. p.31
Non poteſt ſubditus cedere iuri ſuo appellandi, quando fama eſſet neceſſaria pro virtute conſeruanda. ibid.
Non tenetur ſubditus obedire Generali eum amouenti ex ſua naturali Prouincia, abſque legitima cauſa,ibid. p.32
Subditus poteſt tribus modis ſuum Prælatum de aliquo delicto admonere, ibid.c.16. p.36

Suffragium.

Suffragia publica danda ſunt ſecundum rationem non ad libitum,t.3.lit.E.c.2.n3. p.42
Dans ſuffragium tenetur illud dare ſecundum propriam conſcientiam, ibid. n.4

Superbia.

Superbia quid, & quotuplex, & quando mortale,t.2. q. 1. c. 3. §. 24. n. 233. p.132

Superflua.

Superflua diſtribuere quando teneantur Minimi, t.1. §. 9. p.300

Superior.

Superiores Regularium ſunt in triplici differentia,t.2. q. 1. c. 4. n. 5. p.23
Superiores ſunt neceſſarij in Religionibus, ibidem num. 2
Superiores locales an habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ibid. n. 3
Superiores Regulares quanto tempore durare expediat, ibid. §. 2. n.74. p.28
Superiores locales, etiam Vicarij ſunt Prælati, ibid. §.4.n.74. p.33
Etiamſi ſint amouibiles ad nutum Prouincialium, ibid.
Habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ibid. num. 76
Corrigere fratres quomodo ad iſtos Superiores pertineat, ibid. n.78
Facultatem his conceſſam à Summis Pontificibus non poſſunt Prouinciales & Generales coarctare, neque tollere, etiam in caſu abuſus, poſſunt tamen eo caſu ſuſpendere, ibid. n.79
Etiam id poſſint Capitula generalia, ibid.
Superiores locales an poſſint eligi, qui neſciunt linguam loci,vbi ſunt Superiores,ibid.n.90. p.36
An ſtatim electi ſint confirmati, ibid. n. 93
Debent attingere annum 25. ibid. quæſt. 2. c. 1. num.16.

numero 16 pag. 70
Superiores locales, qui continuè curſitant per ciuitates non ſunt in bono ſtatu, ibid. q. 1. cap. 7. n. 29. pag. 61
Superiores Regulares tenentur obſeruare regulas ſuorum ordinum, ibid. c. 8. n. 2. p. 62
Superior licèt non poſſit in vniuerſum obligare ſub mortali, quando regula ad nullam culpam obligat, poteſt tamen ſic priuatum aliquem obligare, t. 1. q. 1. c. 5. §. 3. p. 9
Immò & totum aliquem Conuentum in aliquo caſu, ibid.
Superiori etiam non recognoſcenti alium Superiorem, dicenti ſe aliquid facere ex iuſta cauſa, non creditur, niſi conſtet de illa, ſi id non poteſt facere ſine cauſa, ibid. c. 12. p. 31
Superiori Superiorem recognoſcenti, & iniuſtum aliquid mandanti, obedire non teneor, etiamſi iniuſtum peccatum non contineat, ibidem pagina 32
Superiores noſtri Ordinis non poſſunt ad inſtantiam quarumcunque perſonarum extra Ordinem exiſtentium illam gratiam circa dignitates, & remiſſiones pœnarum ſuis Religioſis concedere, ibid q. 2. c. 2. §. 11. p. 150
Quas gratias poſſint concedere ſuis Religioſis ad inſtantiam perſonarum extra Ordinem, ibid. 151
Superiores habent auctoritatem ſuper fratres, t. 1. §. 5. pag. 190
Poſſunt delinquentes punire, ibid. §. 6
Hæc poteſtas ordinaria eſt, ibid. n. 11. p. 192
Non ſolùm quoad profeſſos, ſed etiam quoad Nouitios, ibid. n. 12
Et non ſolùm ad cauſas regulares, ſed etiam ad extraneas, ibid. n. 13
Superiores Regulares, quos caſus ſibi reſeruare poſſint, tom. 2. §. 61. p. 395
Poſſunt reſeruare ſibi caſus etiam pro nouitiis, ibid. num. 9. p. 401
An poſſint præcipere ſub pœna excommunicationis, & abſolutionem ſibi reſeruare, ibidem numero 10
Superiores gladio excommunicationis parcè vtantur, ibid. n. 11
Et præcipiendo ab excommunicatione non incipiant, ibid.
Superiores debent ſuis ſubditis neceſſaria tribuere, vt eis vagandi tollatur occaſio, tom. 2. numero 32. pag. 458
Suſpendere.
Suſpendere poſſunt Prælati Regulares ſuos ſubditos ſolo verbo abſque monitione, t. 3. lit. C, c. 5. n. 10. pag. 22
Suſpenſio.
Suſpenſio ferri poteſt propter delictum præteritum & futurum, tom. 3. lit. C, capite 5. numero 21. pag. 22
Suſpenſio triplex, quem vnaquæque pariat effectum, tom. 1. quæſt. 2. cap. 5. §. 1. num. 28. p. 142
Suſpenſionis ſententiam poſſunt Prælati Regulares in ſuos ſubditos ferre, ibid. q. 3. cap. 4. num. 26. pag. 219
Suſpenſus.
Suſpenſus non poteſt eligi ad dignitates, t. 1. q. 2. c. 5. §. 1. n. 29. p. 143
Nec eligere, ibid. n. 32
Quomodo id intelligatur, ibid. n. 33
Suſpenſus in Ordine Minimorum quomodo habet ius in electionibus, ibid. n. 36
Suſpicio.
Suſpicionis cauſa coram iudice recuſato, aſſignari debet, tom. 2. q. 1. c. 19. §. 1. p. 52
Suſpicionis cauſæ ſufficientes ad repellendum Iudicem tàm ordinarium, quàm delegatum, multæ aſſignantur, ibid. §. 2. p. 53
Syneſis.
Syneſis quid ſit, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 9. num. 82. pag. 105

T

Tabaccum.

TAbacci ſumptio prohibetur ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ in Eccleſiis Ciuitatis, & Diœceſis Hiſpalenſis, earumque atriis, & ambitu, tom. 2. p. 437
Tabellio.
Tabellionis officium an poſſit exercere Religioſus, tom. 2. q. 3. cap. 5. n. 18. p. 232
Tabidus.
Tabidi non poſſunt eligi ad dignitates, t. 2. q. 2. cap. 4. num. 9. p. 137
Tactus.
Tactus impudici vitandi, tom. 2. q. 3. c. 2. §. 1. num. 57. pag. 216
Tactus eſt actui venereo cognatus, tom. 1. q. 3. c. 21. pag. 158
Tallia.
Tallia quid ſit, tom. 1. n. 136 p. 272
Temperantia.
Temperantia quid, tom. 2. q. 2. cap. 3. §. 20. num. 197. p. 125
Eius laudes, ibid. n. 198
Eius partes integrales, ibidem §. 21. numero 202. p. 126
Subiectiuæ, ibid. §. 22. n. 210. p. 127
Potentiales, ibid. §. 23. n. 220. p. 130
Temperantia eſt Prælatis ſimpliciter neceſſaria, ibid. §. 20. n. 199. p. 125
Quomodo contra illam peccetur, ibid. n. 200
Tertiarij, & Tertiariæ.
Tertiarij ſunt in multiplici differentia, tom. 1. num. 31. pag. 223
Tertiariæ non poſſunt confiteri niſi Sacerdotibus approbatis ab ordinario, ibid. n. 32 p. 224
Nec in Paſchate communicare, ibid.
Licet ante ſit, ibid. §. 1. p. 229
Tertiarij extra clauſtralibus habitantes gaudent priuilegiis fratrum, ibid. n. 39. p. 224
Tertiariæ poſſunt emittere tria vota Religionis, ibid. §. 3. p. 296
Obedientiam præſtant Generali, ibidem §. 3. pagina 297
Tertiariorum profeſſionis forma, ibidem §. 2. pagina 302
Per quam tamen nec noua obligatio, nec votum inducitur, ibid. n. 2
Tertiarij gaudebant immunitate, ibidem §. 3. pagina 303
Tertiarij in propriis domibus habitantes, tanquam laici cenſentur, ibid. §. 21. p. 343
Tertiariorum vota collegialiter viuentium ſolemnia ſunt, tom. 2. §. 3. p. 261
Tertiariæ vouentes ſimplicem continentiam gaudent priuilegiis fratrum, tom. 1. §. 2. p. 338
Tertiariæ ſecundum Conſt. Pij V. quomodo ad clauſuram teneantur, tom. 2. n. 13. p. 281
Tertiarij an ſint ſepeliendi in Eccleſiis fratrum, tom. 1. n. 53. p. 397
Teſtamentum.
Teſtamentum condere poteſt nouitius quolibet tempore, tom. 2. quæſt. 3. cap. 1. §. 8. numero 108. pag. 203

Teſtamentum ſuum declarare poteſt Regularis profeſſus, ibid. n. 209

Teſtificari.

Teſtificandi in cauſis ſæcularium licentiam concedit Prælatus Regularis ſuis ſubditis, & quomodo, t. 3. lit. T. c. 1. p. 137
 Hæc licentia non eſt paſſim concedenda, ibid. num. 1
 Non poteſt tamen Prælatus eam concedere in cauſis criminalibus, ibidem, numero 1. pagina 138
 Poteſt tamen concedi pro liberando reo à morte iniuſtè ei infligenda, ibid. n. 3
 Qui ſint Superiores, qui poſſunt eam concedere. ibid.
 Qui ſe examinaret ſine dicta licentia mortaliter peccaret, ibid. n. 4

Teſtimonium.

Teſtimonium ferre in cauſis ciuilibus non poſſunt Regulares abſque licentia ſuorum Prælatorum, t. 1. num. 34. p. 387
 Qui Prælati non debent eſſe faciles in dicta licentia concedenda. ibid.
 Si Religioſus abſque dicta licentia teſtimonium ferat, an valeat. ibid.
 Poteſt Religioſus cum dicta licentia teſtificari pro liberatione alicuius à morte, etiamſi aliqua pœna calumniatori ex hoc veniat. ibid.

Teſtis.

Teſtes quicumque non ſunt admittendi contra Prælatos, t. 2. n. 2. p. 496
 Sed debet prius inquiri de eorum vita, ibid. num. 7. & 9. p. 497
Teſtes examinandi forma, tom. 3. litera T. cap. 2. pag. 138
 Quæ debeant notari in teſtium examine, ibid. c. 3. num. 2. p. 139
 Quid requiratur ad hoc vt legitimè probent, ibid. num. 3
 Debet teſtis examinari cum iuramento, vt probet, ibid. n. 4
 De quibus ſint interrogandi teſtes, ibidem, numero 5
Teſtis, ſiue reus, quando dicatur iuridicè interrogatus, t. 1. q. 1. c. 16. p. 36
 Iuridicè interrogatus tenetur ſub mortali veritatem fateri, ibid. §. 3. p. 40
 Etiam non legitimè interrogatus tenetur veritatem fateri, ſi delictum ſit in publicam perniciem. ibid.
 Etiamſi minimè requiratur. ibid.
Teſtis non poteſt teſtificari de eo, quod ſcit per Sacramentalem Confeſſionem. ibid.
 Nec tenetur manifeſtare delictum, quod accepit ſub ſigillo ſecreti, vel auxilij, vel conſilij petendi gratia, ibid. p. 41
 Niſi ſit in damnum Communitatis. ibid.
Teſtis non tenetur teſtificari, quando delinquens non laborat infamia. ibid.
 Nec ſi peccatum eſt occultum, & iam emendatum, ſeu emendabile per ſolam correctionem fraternam. ibid.
Teſtis non tenetur teſtificari cum ſuo notabili damno ſpirituali, vel temporali. ibid.
 Nec tenetur teſtificari ea, quæ ſolùm ex auditu cognouit. ibid.
 Nec quando rationabiliter iudicat, an ſit legitimè interrogatus. ibid.
Teſtis, quando non tenetur veritatem fateri, poteſt apertè dicere, ſe illam neſcire, ibid. & ſeq.
 Et ſe nihil ſcire, vel non vidiſſe, vel non interfuiſſe. ibid.
Teſtis de auditu nihil probat, licèt ſecundùm aliquo faciat indicium. ibid
 Probat tamen, ſi deponat ante litem motam. ibid.
 Statutum factum à communitate, quod credatur teſtibus de auditu non valet. ibid.
Teſtis poteſt eſſe Religioſus in teſtamento ſæcularium, tom. 2. quæſtione 3. capite 3. §. 8. num. 206. pag. 202
Teſtis non tenetur veritatem fateri, quin priùs illi conſtet de ſtatu cauſæ, tom. 3. lit. R. cap. 9. num. 7. pag. 128
Teſtis omni exceptione maior, quid ſit, ibid. lit. T. c. 3. num. p. 139
Teſtes inhabiles, qui. ibid.
 Singulares qui. ibid.
 Singulares an apud Religioſos probent, ibid. n. 7. pag. 140
Teſtis varius qui, ibid. n. 8
Teſtes diſcordes, qui, ibid. n. 9
 Duo teſtes ſufficiunt ad probandum delictum, ibid. n. 10
 An teſtes examinati in Inquiſitione Generali probent, ibid. n. 11
Teſtium repetitio quomodo fiat, ibidem, num. 11. pag. 141
Teſtium confrontatio quomodo facienda, ibid. lit. R. c. 9. n. 13. p. 128
Teſti facienti pro reo magis creditur, quàm illi qui facit pro actore, ibid. n. 15. p. 129

Teſtudo.

Teſtudines comedere poſſunt Minimi, tom. 1. pagina 354
 Quas priùs non audebant comedere, ibidem, num. 1
Teſtudines an ſint piſcis, vel caro, ibid. num. 2. 3. & 4.
Teſtudinum quatuor ſunt ſpecies, ibid. n. 5
Teſtudinum virtutes in medicaminibus. ibid.
Teſtudinum tegumentis vtebantur antiqui ad ornandos lectos, ibid. n. 6. p. 355
Teſtudo prudentiæ, ſilentij, & pigritiæ ſymbolum, ibid. n. 7
Teſtudinum pes dexter ſi inferatur nauigio, ad ire tardius creditur. ibid.
Teſtudines variis modis parantur ad comedendum, ibid. num. 8

Theologia.

Theologia quomodo diuidatur, tom. 2. q. 2. cap. 1. §. 1. n. 3. & 7. p. 72. & 73

D. Thomas.

D. Thomæ doctrina clarior, & facilior omnibus, t. 5. q. 1. c. 1. p. 1
D. Thomas Philoſophis vtilis ad ſtudendum, Theologis planè neceſſarius, ibid. cap. 30. §. vnic. pag. 155
D. Thomas ſibi ipſe ſufficit. ibid.
D. Thomas omnibus præferendus in Moralibus & Scholaſticis, t. 1. n. 10. p. 368
 Qui Thomiſtæ aliis Thomiſtis præferendi. ibid.

Timiditas.

Timiditas quid ſit, & quando peccatum, t. 2. q. 2. c. 3. §. 18. n. 181. p. 525

Tolerantia.

Tolerantia quid ſit, t. 3. lit. Z. c. 3. n. 11. p. 157

Tonſura.

Tonſuræ forma à Minimis gerenda, t. 1. §. 1. p. 302

Tranſactio.

Tranſactio quid ſit, t. 1. n. 7. p. 176
Tranſactio cum conſenſu Generalis, vel Capituli Generalis fieri poteſt, ibid. n. 6
Tranſactiones, Conuentuales, & pacta facta à Conuentibus

nentibus, & capitulis abſque Generalis conſenſu non valent, ibid.n.8.& n.13. p.277
Non prohibetur tamen amicabilis compoſitio, ibid. n.15.

Tranſire.

Tranſire ad ſtrictiorem religionem quomodo liceat, tom.2.§.2. p.390
Tranſeundi ad arctiorem religionem forma dandi licentiam, t.3.lit.E.c.4. p.141
Quomodo prælati regulares poſſint hanc licentiam concedere,ibid.n.2. p.142
Sine hac licentia nulla religio poteſt quenquam recipere, ibid.n.3
Forma qua Prælatus facit fidem ſe eſſe paratum recipere tranſeuntem, ibid.c.5
Tranſeuntes de vna Religione ad aliam, à quibus recipi debeant, t.1.q.1.c.24.§.2. p.74
De vna in aliam religionem licitus eſt tranſitus, & quomodo,ibid.c.24. p.70
Qui Superiores poſſint hanc licentiam concedere, ibidem.
Tranſiens non debet recipi abſque literis Superioris, à cuius religione tranſit. ibid.
Facere facultatem tranſeundi ad Religionem æquè ſtrictam abſque legitima cauſa ad ſolum Papam pertinet. ibid.
Cum legitima cauſa poteſt etiam Prælatus religionis. ibid.
Concedere facultatem tranſeundi ad laxiorem abſque legitima cauſa eſt ſolius Papæ in foro externo. ibid.
Cum legitima cauſa dicunt aliqui, quod poſſunt etiam Superiores Religionis, ibid. p.71
Tranſire ad Religionem Minimorum licitum eſt omnibus Religioſis omnium aliarum Religionum, exceptis Minoribus, & Capuccinis per priuilegia, t.1.q.1.c.24. p.71
Tranſire de vna Religione ad aliam laudabile non eſt, ibid.§.1. p.74
Tranſire de ſtatu clericali ad laicalem, an poſſint clerici choro deſtinari, ibid.§.3
An ſic tranſeuntes teneantur ad officium diuinum, ibid. p.75
Cuius Superioris auctoritate id liceat,& quibus de cauſis. ibid.

Tributum.

Tributum quid ſit, t.1.n.136. p.271

Trinitarij.

Trinitarij reformati ad nullam religionem præter Carthuſiam, tranſire poſſunt ſub grauiſſimis pœnis, t.2.Conſt.11.Vrbani VIII. p.508
Poſſunt tamen ad Religionem Minimorum, ibid. num.1. p.509

Triremis.

Triremium Capitanei tenentur ſub mortali regulares ad eas damnatos recipere, & retinere, tom.1.§.3. pag.360
Triremium Gubernatores poſſunt ad illas condemnatum liberare, quando illis conſtat de iniuſtitia, t.2.n.5. p.446
Triremium pœna omnino noua, & à iure communi exorbitans,t.1.q.1.c.27. p.92
Ad eas tamen damnari poſſunt regulares, ita ſuis exigentibus delictis. ibid.
Ad triremes damnare poſſunt Generales & Prouinciales. ibid.
De conſenſu tamen ſuorum Collegarum, ibidem.
Superiores damnantes ad triremes ſuos ſubditos iniuſtè,& ex paſſione incurrunt excommunicationem, & etiam conſilium & conſenſum præbentes. ibid.
Triremium Capitanei dimittentes Religioſos, inſciis ſuis Superioribus abſque legitima cauſa, peccant mortaliter, t.1.q.1.c.27. p.93
Triremium pœna irrogari non debet, niſi quando aliter Religioſos caſtigare non poteſt. ibid.
Multis deploratur miſeria illius loci. ibid.
Triremium locus comparatur inferno. ibid.
Ad Triremes ſi quando eſſet damnandus religioſus,deberet damnari, vel in perpetuum, vel ſi tantam non meretur pœnam,eo finito habitu ſpoliari, ibidem.
Ad Triremes damnatus, priùs eſſet actualiter degradandus. ibid.
Triremium Miniſtri verberantes Religioſos ad eas damnatos non incurrunt excommunicationem, ibid. p.94
Si verberarent tamen abſolutum à pœna triremium, licèt illis nondum egreſſum, eſſent excommunicati. ibid.
Ad eas damnatus tenetur ad officium diuinum, ſi erat choro deſtinatus, etiamſi non ſit in ſacris, ibidem.
Ad eas damnatus an poſſit tuta conſcientia fugere. ibid.
Cui quærant Religioſi ad eas damnati, ibidem.
Ad eas damnatus ad tempus, ſi eo finito ad Religionem reuertatur non amittit genituram, ibidem.
Ad eas damnatus eſt infamis. ibid.
Quis poſſit cum illo diſpenſare. ibid.
Ad eas damnatus gaudet immunitate, ſi ad Eccleſiam confugiat. ibid.
Quod etiam eſt verum de Banditis. ibid.

Tutor.

Tutoris officium an poſſint Religioſi recipere,tom.2. q.3.c.5.n.24. p.233

Tutrices.

Tutrices quæ ſint,t.1.n.49. p.244

Tyranni.

Tyrannorum variæ ſpecies, tom.2.q.1.c.1.§.1.n.28. pag.5

V

Vagus.

Vagus Monachus ex hoc ſolum à Prælaturis excludendus, t.2.n.32. p.458

Valetudinarius.

Valetudinarij non poſſunt eſſe Prælati, t.2.q.2.c.4. num.3. p.135
Si tamen infirmitas ſit compatibilis cum dignitate,eligi valent,ibid.n.4. p.136
Valetudinarius dubius an teneatur ieiunare, vel abſtinere à carnibus,debet Prælato obedire,t.1.q.1. cap.7. p.14

Vanitas.

Vanitas Religioſorum in veſtimentis,multis deploratur,t.1.q.2.c.3. p.154

Vectigal.

Vectigal quid ſit,t.1.n.136. p.271

Venefici.

Venefici qui dicantur, tom.2.q.3.cap.2.§.1.num.38. pag.212

Verbum.

Verbum,*inſtare*,plures flagitiones ſignificat, t.1.n.70. pag.214
Verbum, *teneri*, aliquando honeſtatem dicit, t.1.n.1. pag.337
Verbum, *ſancio*, quid ſignificet, tom.2.num.7. pag. 365

Verbum, *moneo*, aliquando interpretatur pro *præcipio*, tom. 2. n. 22. p.366
Verbum, *rogo*, aliquando ſtat pro, *præcipio*, t.1.q.1. cap. 4. p.4
Verba ſimpliciter poſita generaliter ſunt intelligenda, tom. 3. lit. A. cap.20. num.7. p.14
Verba, quæ dicunt Prælati in principio ſuarum viſitationum, vt eis dicatur, ſi quid corrigendum ſit, quomodo intelligenda, t.1.q.1.c.16. p.36
Verbi eiuſdem repetitio in lege, vel Canone grande Myſterium continet, ibid.c.27. p.92

Verecundia.

Verecundia quid, t.2.q.2.c.3.§.21.n.202. p.126
Quomodo fiat, ibid.n.203
In qua parte faciei reſideat, ibid.
Cur magis appareat in pueris & mulieribus, quàm in viris, ibid.n.204
An Prælatis conueniat, ibid.n.205
Vbi ſeruari debeat, ibid.n.206
In adoleſcente eſt maximum virtutis indicium, ibid.q.2.c.2.§.1.n.52. p.81

Veritas.

Veritas quid, t.2.q.2.c.3.§.17.n.162. p.117
Sine ea homines ſimul viuere non poſſunt. ibid.
Veritatem odium parere quomodo intelligatur, ibid.n.163
Prælatis omnino neceſſaria, ibid.n.164. p.118
Eam occultare an aliquando liceat, ibid.n.166
Eam occultare poteſt aliquando reus, etiam in legitimo iudicio interrogatus, ibid. quæſt.3. c.2.§.1. num.44. q.213

Vexatio.

Vexationem redimere quando, & à quibus liceat, t.1. q.1.c.31.§.9. p.131

Vicarius.

Vicarium Generalem ordinarium poteſt conſtituere Generalis Minimorum, t.1.n.4. p.324
Vicarius Generalis ordinarius an perſeueret mortuo inſtitutore, ibid.n.11. p.390
Vicarij paruorum Conuentuum inſtituti à definitorio, non poſſunt amoueri à Prouincialibus, t.2.q.1. cap. 4. §. 4. n.75. p.33
Vicarij miſſi à Superioribus ordinariis honorandi ſunt, tom. 1. q. 1. c. 28. p.96
Non tamen tantum vt Superiores ipſi, ibid.
Vicariorum electiones in Ordine noſtro non durant, niſi vſque ad Capitulum, tom. 3. lit. E, c.15.n.8. pag. 51
Vicarium conſtituens debet eſſe vero, & legitimo impedimento, detentus, ibid. lit. V, cap. 6. num.5. pag. 148
An per ſe, vel per eius Vicarium debeat ſuper veritate talis impedimenti iurare, & quomodo, ibid. num. 6
Hic Vicarius electus à Prouinciali debet admitti à Capitulo, ibid. n. 11. p.149
Prouincialis Vicarium conſtituens non debet eſſe excommunicatus, &c. ibid. n. 12
Vicarius an poſſit alium conſtituere, ibid. n. 14
An poſſit Vicarius admitti, cuius inſtitutor eſt mortuus, ibid. n. 16
Vicarium generalem in aliqua natione inſtituendi forma, ibid. cap. 1. p.143
Eadem forma conſtituendi dictum Vicarium in aliqua Prouincia, ibid. c. 2
Eadem pro aliquo caſu ſpeciali, ibidem capite 3. p. 144
Forma inſtituendi Vicarium mittendum ad Capitulum generale, ibid. c. 6. p.146
Vicarij inſtituendi per diſceſſum Prouincialis à Prouincia forma, ibid. c. 7. p.149
Forma inſtituendi Vicarium, qui præſideat in Capitulo definitorio, ibid. c. 8. p.150
Eadem pro præſidendo in Capitulo Prouinciali, ibid. c. 9
Eadem pro præſidendo in Capitulo generali, ibid. cap. 10. p.151
Vicarius relictus à Correctore mortuo præſidet in electione noui Correctoris, ibid. lit. E. cap. 8. n. 2. pag. 47
Quid ſi Corrector moriatur, non relicto Vicario, ibid. n. 3
Qui habeant vocem in huiuſmodi electione, ibid. num. 4
Hæc electio non publicatur, ibid. n. 5
Vicarius ordinarius poteſt conſtitui ſuper Correctores, ibid. lit. V, c. 5. n. 2. p.145
Vicarius conſtitutus pro emergentibus an præcedat ordinarium, ibid. n. 4. p.146
Vicarius Correctoris maioris præcedit Correctores minores, ibid. n. 5
Vicarius mittendus ad Capitulum generale, debet eſſe de corpore Prouinciæ, ibid. c. 6. n. 2. p.147
Alij tamen Vicarij poſſunt eſſe extranei, ibid.
Vicarij Capituli Generalis tenent locum etiam antequam eorum patentes ſint lectæ, ibid. n. 3
Et vſque dum reuertantur in propriam Prouinciam, ibid. n. 4. p.148

Vice-Regens.

Vice-Regens ſtudiorum eſt eodem honore afficiendus, quo Regens, tom. 2. n. 33. p.474

Vigiles.

Vigiles in Ordine Minimorum acceptari mandauit Iulius II. tom. 1. §. 4. p.282
Sed in deſuetudinem abierunt, & nullus vnquam fuit in Religione Vigil, niſi P. F. Hieronymus à Ponte Genuenſis, ibid. n. 26. p.286

Vincere.

Vincere ſe ipſum eſt nobiliſſimus fortitudinis actus, tom. 2. q. 2. c. 3. §. 18. n. 178. p.120

Vindicatio.

Vindicatio quid, tom. 2. quæſt. 2. c. 3. §. 17. n.161. pag. 117

Vinolentia.

Vinolentia conſuetudinaria in Ordine Minimorum punienda, tom. 1. §. 10. p.300

Vinum.

Vinum temperate debent Religioſi, tom. 2. num. 5. pag. 330
Vinum bonum poſſunt ſibi velle dari à ſuis Superioribus Religioſi, ibid. n. 6. p.331
Vinum nouum quando potari incipiat, ibid. n. 7
Vini boni qualitates, ibid. n. 8
Vino nullum tormentum minus noxium, t.1.q.1.c.17. §. vn. p.44
Vino dediti facilè ſecreta reuelant, ibid.
Vini effectus, ibid.
Vinum quare non prohibeatur in quadrageſima, ibid. q. 4. cap. 7. p.175

Violentia.

Violentia quid, & quotuplex ſit, tom. 2. n. 37. & 38. pag. 367

Vir.

Vir grauis quis dicatur, tom. 1. n. 4. p.322
Viri literati ſunt veluti ſtellæ in firmamento Eccleſiæ, tom. 2. q. 2. c. 2. n. 2. p.72
Literatorum duo ſunt genera, ibid. n. 5
Eis debentur de iure naturæ dignitates, ibid.
Eos tenentur honorare Prælati, ibid. §. 3. num.74. pag. 85
Et quomodo, n. 75
Qui ſint iſti viri literati, ibid. n. 76
A viris literatis, ſed iniquis diſcendum non eſt, ibid. num. 77

Viri

Viri ignorantes ſunt ſolùm æquiuocè homines, ibid, num. 7. p.73

Virtus.

Virtus in mediocritate conſiſtit, tom. 1. q. 1. c. 18. §. 2. pag. 48
Virtuti in hac vita non poteſt ſufficiens præmium aſſignari, ibid. c. 28. p.95
Virtutes omnes ſunt inter ſe connexæ, t. 2. q. 2. c. 3. num. 3. p.91
Virtutum omnium diuiſio, ibidem, §. 1. numer. 5. pag. 92
Virtutes morales, an poſſint eſſe ſine charitate, ibid. num. 4. p.91
Virtutibus omnibus debet eſſe Prælatus Regularis præditus, ibib. n. 2

Viſitare.

Viſitare Religionem ad Prælatos ordinarios ſpectat, tom. 1. n. 5. p.314
Viſitare Prouinciam an poſſit Prouincialis, poſtquam eam viſitauit Generalis, ibid. n. 9. p.390

Viſitatio.

Viſitationis tempore qui tacuerunt ab accuſatione, teſtificatione, denuntiatione, repelluntur, t. 1. q. 1. c. 16. §. 4. p.42

Viſitator.

Viſitatorem Generalem inſtituendi forma, tom. 3. lit. V, cap. 4. p.144
Eadem pro caſibus emergentibus, ibidem cap. 5. pag. 145
Viſitatorem recuſandi forma, ibidem lit. R, cap. 1. pag. 122
Viſitatorem contra Prælatum an poſſint impetrare ſubditi, tom. 1. q. 1. cap. 18. p.45
Et quomodo, ibid.
Viſitatorem mittere contra formam ſtatutorum non poteſt Generalis, ibid. p.46
Viſitatori ſemper debent aſſignari duo ſocij, ibid.
Quod ſi non aſſignentur, recuſari poteſt, ibid.
Viſitatores quoſcunque mittere quomodo poſſit Pater Generalis, ibid. §. 1. p.47
Viſitatores an ſint Prælati, ibid. §. 2. p.48
Viſitatoribus an debeantur rataæ, quando non viſitant, tom. 3. lit. P. c. 9. n. 1. p.104
Viſitator antequam accedat ad Prouinciam tenetur monere Prouincialem, ibid. n. 2
Viſitator debet habere ſuum Secretarium, ibid. n. 3
Viſitatores quando accedunt ad aliquem Conuentum, an debeant ſtatim viſitare, ibid. numero 6. pag. 105
Poſſunt præcipere ſub præcepto formali obedientiæ, & etiam addere excommunicationem, ibidem num. 7
Tenentur tamen dictum præceptum declarare, ibid. num. 8
Non debent grauare Conuentus, ibid. numero 9. pag. 106
A quibus fratribus debeant viſitationem incipere, ibid. n. 10
Debent viſitare illas Prouincias, aut Conuentus, qui plus indigent, ibid. n. 12
Iuramentum an in viſitatione generali poſſit exigi, ibid. n. 13
Viſitatores in viſitatione generali debent inquirere non ſolum de vitiis, ſed etiam de virtutibus ſubditorum, tom. 3. lit. P, capite nono, numero 15. pagina 107
Non poſſunt tamen Viſitatores de delictis occultis inquirere, ibib. n. 16
Neque de emendatis, ibid. n. 14
Non poſſunt viſitare niſi ab vltima viſitatione, ibid. cap. 16. n. 22. p.115
Viſitatores quoſcunque poteſt deputare Generalis, t. 1. §. 2. p. 323. & tom. 2. §. 2. p.306
Debent cauere à munerum receptione, tom. 1. n. 7. pag. 325
Non debent nimis grauare viſitatos, ibidem numero 8
Debent auocare Fratres è Conuentibus pauperioribus in pinguiores, ibid.
Debent ſe expedire quàm citiùs poſſunt, ibidem num. 9
Viſitatores viſitatione abſoluta poſſunt concedere Religioſis Indulgentiam plenariam, tom. 1. n. 13. pag 325
Viſitatori tenentur facere expenſas viſitati, ibidem num. 6
Viſitator an poſſit in viſitatione procedere mortuo eo, qui illum inſtituerat, tom. 1. numero 10. pagina 390
Viſitatores quomodo inſtituendi, tom. 2. n. 88. & 89. pag. 467

Vita.

Vita regularis quid ſit, & in quo conſiſtat, t. 1. q. 1. c. 5. pag. 5
Vita præterita facit de ſubſequenti conuerſatione indicium, ibid. c. 31. §. 2. p.120
Vitæ ſuæ quiſque conſulere debet, t. 2. q. 1. c. 8. n. 25. pag. 66

Vitium.

Vitium intolerabile eſt ex aliorum culpa velle ſibi laudem quærere, tom. 1. quæſt. 1. cap. 28. §. 3. pagina 101

Viuæ vocis oraculum.

Viuæ vocis oraculi declaratio, tom. 3. lit. Z, cap. 3. Append. 4. p.162
Viuæ vocis oraculum habent eandem vim, quam aliæ Conſtitutiones, t. 1. n. 26. pag. 278. & n. 1. p. 301. *Innoc. in cap. conſtitutus, n. 4. de reſcript. Felin. conſil.* 6. numero 12. Et priuilegiis derogatis non derogantur, ibid. num. 26. pag. 278. & numero 3. pag. 301
Viuæ vocis oracula, de quibus in ſcriptis teſtimonium non fert aliquis Cardinalis, non valent, t. 2. §. 1. pag. 355. vide num. 2. pag. 356. & cap. 1. num. 2. pag. 301

Viuere.

Viuendi regula conſiſtit in quatuor, tom. 1. q. 4. c. 9. pag. 180

Votum.

Vota obedientiæ, & vitæ quadrageſimalis in Religione Minimorum an ſint caſus reſeruati, tom. 2. n. 12. pag. 402. & ibid. n. 7. p.488
Voti quadrageſimalis cuſtodia Minimis ſemper fuit maximæ curæ, t. 2. n. 23. p.535
Vbi aduerte, quid dictus Paulus Podericus tantòm ſupplicauit pro ordine noſtro, quæ ibi dicuntur de Carthuſianis, ea ſe ſubiunxit Seripandus.
Votum quartum vitæ quadrageſimalis eſt quartus clauus crucis Chriſti, t. 1. q. 4. c. 1. p.166
Votum quartum quod fit ab aliquibus Religioſis, quomodo differat à quarto Voto, quod fit à Fratribus Minimis, ibid. p.165
Vota non obſeruare, qui dum profitebatur intendebat, eſt in malo ſtatu ſi intentionem non mutet, ibid. q. 1. c. 8. §. 4. p.19
Vota ſubditorum irritare poſſunt Prælati, t. 2. q. 3. c. 3. num. 7. p.221
Etiam merè interna, ibid. n. 9
Etiam de materia neceſſaria, ibidem, num. 10
Etiam abſque cauſa, ibid. n. 11

Etiam reſeruata Papæ, vt peregrinationis, ibidem num. 27. p.224
Etiam inuito vouente, ibid. n. 12. p.222
Et hoc eis competit ex iure diuino, ibid. num. 8. pag. 221
Vota irritare qui Superiores poſſint in Religionibus, ibid. n. 15. p.222
Vota propria non poſſunt irritare Prælati, ſuper his tamen poſſunt diſpenſare, ibid. n. 23. p.223
Vota ſubditorum poſſunt diſpenſare Prælati, ibidem num. 24
Et etiam commutare, ibid. n. 25. p.224
Votum arctioris Religionis irritari non poteſt, bene tamen diſpenſari, ibid. n. 19. p.223
Voti ſui irritationem poteſt ſubditus petere, ibidem num. 13. p.222
Vota ſemel irritata nunquam reuiuiſcunt, ibid. n. 14
Votorum fractores in Ordine Minimorum per Superiores Prælatos puniuntur, ibid. q. 1. c. 4. §. 5. n. 117. pag. 39
Votorum vi nullus poteſt alteri ſe ſubiicere, ibid. c. 5. num. 3. p.43
Votum profeſſionis quid ſit, tom. 1. q. 1. c. 5. p.4.
Vota, quorum diſpenſatio pertinet ad Epiſcopum, quæ, ibid. c. 21. §. 1. p.62
Vota reſeruata Pontifici, quæ, ibid.

Vouere.

Vouens aliquam regulam non vouet ſeruare omnia quæ ſunt in illa, tom. 1. q. 1. c. 5. p.4
Vouere poſſunt Religioſi omnia opera meritoria, t. 2. q. 3. c. 3. n. 2. p.220
Id tamen negare non eſt temerarium, ibid. n. 3
Dicta tamen vota non obligant ante conſenſum Prælati, ibid. n. 4
Licentia data à Prælato ſubditis ad vouendum poteſt reuocari, ibid. n. 5
An peccet, ſi ſine cauſa licentiam reuocet, ibid. n. 6. pag. 221

Vſurarius.

Vſurarius quis, tom. 1. q. 2. c. 2. p. 138

Vſufructuarius.

Vſufructuarius quis dicatur, tom. 1. q. 2. c. 2. p. 138

Z

Zeloſus.

Zeloſo à Papa prorogatur officium ad triennium, tom. 2. §. 1. p.406
Zeloſi inſtituendi forma, tom. 3. lit. Z, c. 1. p. 151
Forma inſtituendi Zeloſum loco defuncti, ibid. c. 2. pag. 152
Forma qua declaratur aliquem fuiſſe electum in Zeloſum, ibid. c. 3. p.154
Zeloſi electio an egeat confirmatione, ibid. c. 2. n. 1. pag. 152
Zeloſus an poſſit confirmari, ibid. n. 3. p.153
Zeloſus non ſubditur Correctori Conuentus Romani, ibid. n. 4
Nullus poteſt negotia expedire in Curia Romana abſque licentia Zeloſi, ibid.
Zeloſus poteſt aſſumere ſibi ſocium, qui nulli Correctori ſubſit, tom. 3. lit. Z, c. 2. n. 4. p.153
Poteſt intereſſe ſingulis Capitulis generalibus, ibid.
Dum diſcedit ab vrbe alium ſuo loco conſtituit cum eadem auctoritate, & præeminentia, ibid.
Zeloſi ſocius non poteſt in Correctorem eligi, ibid.
Poteſt tamen exire è Conuentu ad ſuum beneplacitum, ibid.
Non poteſt negotia perſonæ extra ordinem facere, nec fratrum particularium eiuſdem Ordinis, ibid.
Zeloſi officium magnæ importantiæ eſt, & quare, ibid. cap. 3. n. 2. p.154
Tria neceſſaria debet habere Zeloſus, ſcilicet ſcientiam, prudentiam, & eloquentiam, ibid. num. 3. pag. 155
Zeloſus habet votum in Capitulo Generali, cum Romæ celebratur, ibid. c. 2. n. 4. p.153
Habet locum in quocunque Conuentu reperiatur immediatè poſt Correctorem, ibid.
Facit officium Zeloſi, quouſque alius Zeloſus Romæ perſonaliter fuerit, ibid.
Zeloſus electus antequam fuerit Romæ non poteſt alium ſubſtituere, ibid.
Zeloſus finito officio expenſis totius Religionis, eſt in ſuam Prouinciam deducendus, ibid.
Et poteſt votare in electione illius Conuentus, in quo fuerit à Prouinciali aſſignatus, etiamſi ibi non ſteterit localis per tres menſes, ibid.
An Zeloſus poſſit eſſe Vicarius Generalis, ibid.
Recipit fratres Romam adeuntes abſque obedientia, & punit, & remittit ad propria, ibid.
Poteſt expedire quaſcunque cauſas, etiam mandatum ſpeciale requirentes, per priuilegia Pontificum, cum licentia tamen Generalis, ibid. n. 5. p.154
Habet locum in Capella Papæ, ibid. n. 6.

Zodiacus.

Zodiaci ſigna quot, & de eorum natura, t. 2. q. 2. c. 2. §. 7. num. 45. p.79

FINIS.